

MANORATHAPURANI
OR
THE COMMENTARY ON THE
ANGUTTARANIKAYA.
OF THE
SUTTA PITAKA

PART I.

මනෝරථපුරාණී
අභ්ගුත්තරනිකායට්ඨකථා.

පටිමො භාශො.

Vol. XV

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST
MANORATHAPURANI

OR

THE COMMENTARY ON THE

ANGUTTARANIKAYA.

OF THE

SUTTA PITAKA

PART I.

මනෝරථපුරාණි

අභ්‍යුත්තරනිකායට්ඨකථා.

පටිමො භාගො.

සිරිනාථ කුමාරදාස මුනසිභාහිධානෙන වානි
චිහි සොගතෙහි
තිපිටක මුද්දාලයෙ මුද්දාපිකා.

රසඛගමුඬිලොවනෙ සිරිසුගතවස්සෙති

1 9 2 3.

මිල රු.190/=

MANORATHAPURANI

ANGUTTARANIKAYA.

PART. I.

මනොරථපුරාණී
අභ්‍යුත්තරනිකායට්ඨකථා.

පටිමො භාගො.

Vol. XV

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST

BHADANTACARIYA BUDDHAGHOSA THERA'S

MANORATHAPURANI

OR

THE COMMENTARY ON THE

ANGUTTARANIKAYA.

OF THE

SUTTA PITAKA

PART I.

EDITED BY

DHAMMAKITTI SIRI DHAMMANANDA

*Pradhana Sanghanayaka Maha Thera,
Colombo and Chilaw Districts,
Principal of Vidyalandara Oriental College,
Peliyagoda, Kelaniya.*

PUBLISHED BY THE TRUSTEES:

**DR. CHARLES ALWIS HEWAVITARNE,
SIRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE ESQ.**

**THE TIPITAKA PUBLICATION PRESS,
SARASWATI HALL, PETTAH,
COLOMBO (CEYLON)**

B. E. 2466.

C. E. 1923.

First Edition	:	1000 - 1918
Second Edition	:	1000 - 1991
Third Edition	:	1000 - 2007

හදුනාරිය බුද්ධසොසමභාදේරවර
විරහා
මනෝරථපුරණී

අඩුකරනිකායට්ඨකථා.

පටිමො භාගො.

විජාලකාර මහාපරිවේණාධිපතිනා

ධම්මකිත්ති සිරි ධම්මානන්දාභිධානෙන

ලකුණාං පටිපදාදිසානුදිසාසු

පටිමා සම්මන්ත්‍රායකරුවරුන්

සංසාධිතා.

සම්මන්ත්‍ර භේවාචිකාරණ සංගතාණනෙන

වාර්ෂික අලුත් භේවාචිකාරණාභිධානෙන

ආරාධනාදිසානුදිසාසු

සිරිනාම කුමාරදාස මුනිසිහාභිධානෙනව

නිපිටක මුද්‍රාලයෙ මුද්‍රාපිතා.

රසවතුමුද්‍රාලයෙන සිරිසුගතවසොති.

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 Volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARNE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94 had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARNE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarne and Somawati Hewavitarne Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

NOEL WIJENAIKE

NANDA AMARASINGHE

TISSA RATNATUNGE

2007

Somawati Hewavitarne Trust Office

No. 130, Maligakanda Road, Cotombo t0,

SRI LANKA.

PREFATORY NOTE.

With this issue of the Manoratha Purani I have much pleasure in placing before the public the 15th Volume of the Simon Hewa vitarne Bequest. On the 17th January 1923 the 10th anniversary of the death of Mr. Simon Hewavitarne a meeting of the Editor Theros was held at "Taksila" the residence of Mrs. Somavathie Hewavitarne the widow of the late Mr. Simon Hewavitarne and it was decided that as the commentaries to the Sutta Pitaka were nearing completion the task of editing the Vinaya Pitaka and Abhidhamma Pitaka commentaries should be begun. It was further decided to publish the Catu Bhauavara Atthakatha and the Sutta Sangha Atthakatha, two works which it was thought should be included among the Simon Hewavitarne Bequest.

The unpublished works have been allotted to the following Theros :

Morontuduwe Dhammananda Thero - The Itivuttaka Atthakatha,
Madugalle Siddhartha Nayaka Thero } Vimana Vatthu Atthakatha
Morontuduwe Dhammananda Thero }
Kahave Sri Sumangala Ratanasara

Nayaka Thero - Pafisambhidha Atthakatha,
Vidurupola Piyatissa Nayaka Thero - The Samyutta Atthakatha,
" " The Jataka Attahakatha

Pinwatte Seelananda Nayaka Thero - The Apadana Atthakatha
Ratmalane Sri Dhammananda Nayaka Thero - Papanca Sudani
These are well in hand.

The 2nd part of the Digha Nikaya Attakatha viz., the Sumangala Vilasini is nearly completed. As was previously mentioned 1000 copies of each commentary were printed of which 500 were distributed free. The cost of printing up to 31st March 1922 is Rupees 59,928 and 53 cents and the income from the sale of books is Rupees 16,079 and cents 91 leaving a net expenditure of rupees 43,848 and cents 62.

The present work was begun by Sri Dharmakirti Sri Dhammarama Nayaka Thero but owing to his demise the editing of the work was entrusted to his distinguished successor Ratmalane Sri Dhammananda Nayaka Thero.

The term Manoratha Purani or the wish fulfiller might appropriately mean as the learned editor thinks that this commentary saw the fulfilment of Buddhagosha's desire of writing the Pali commentaries of Ceylon. The 2nd part of the Manoratha Purani is well in hand.

The thanks of the public are due to the learned Nayaka Thero for his labour of love. Since this note went to the Press the death has occurred of Pinwatte Seelananda Nayaka Thera which took place on the 29th May, 1923 at Pinwatte Saddharmakara Pirivena at Pinwatte. His death is a great loss to the Buddhist community and to Pali Scholarship. "Anicca Vata Sankhara."

C. A. Hewavitarne

Colombo,

9 Jule $\frac{2466}{1923}$.

C. A. Hewavitarne

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875

DIED 17TH JANUARY, 1913

සෝමාවතී හේට්ඨතාරණ මැතිනිය

THE LATE
VEN'BLE ANAGARIKA DHARMAPALA.
(SIRI DEVAMITTA DHAMMAPALA)
Director of Tirukkova Missionary Sabha

BORN 17TH SEPTEMBER 1864

DIED 29TH APRIL 1933

විඤ්ඤානගි.

PREFACE.

සිරිසතපුගතතථාගතො අමනාකං සභාං අනඤ්ඤාසාධාරණකරුණාය
සිතලහදයො පූරිතපාරමිමලො දසබලො අසංසා සානා පරමහිතස්ස
විධානා වහනා පවත්නා අන්තරාගිණිණිකා සකලං පාවචනං වෙනෙය්‍යා
සයානුරූපං විචිත්තනායං සාභං පකාසෙසි සද්දෙවකෙ ලොකෙ, ධරමානෙ
ව භගවති සුතධර්ම කතාහිනීභාරං අනුබුද්ධායෙව බුද්ධසාවකා තමෙනං
ධාරයිංසු උපාත්තත්ථසහිතං, පරිනිබ්බුතෙ ව පන භගවත් අනුබුද්ධමහා
සාවකමහාසංඝපාදයො බිණ්ණසවා යථාධාරිතං සඛ්‍යායිංසු, තතො
හදන්තයසජේරුදයො බිණ්ණසවා ව අනුබුද්ධමොග්ගලිපුත්තතිස්සජේරු
දයො බිණ්ණසවා ව අනුසඛ්‍යායිංසු තදෙනං අනාගිතසඤ්ඤාං පාවචනං
සාධකං, තතිසසඛ්‍යායිංසු පරියොසිතාය අනුබුද්ධමොග්ගලිපුත්ත
තිස්සජේරුවරුණතතිසා ලඛ්‍යාදීපපසාදකො අරහා මහාමහිඤ්ඤාජේරු
සඤ්ඤා පරිනිබ්බානතො චිත්තං වස්සසත්‍යානමුපරි ජතතිංසතිමෙ වස්ස
ලඛ්‍යායිපසං රඤ්ඤා දෙවානම්පියතිස්සස්ස පඨමෙ වස්ස යථාධාරිත
මසෙසං පාවචනං සාධකං ඉධානෙසි, සොපනායසවා නිකායන්තර
ලභ්‍යති අසඛ්‍යාකරණං සිහලභාසාය ඵලෙසි තා අවධිකරායො, සපිස්සෙති
මහා අරිථාජේරුදීති වතුන්තං ව සඛ්‍යාතිං කාරෙසි යථාධාරිතං යථා
ඵලිතං, තතො අපරහාගෙ සඤ්ඤාපරිනිබ්බානතො වතුන්තං වස්සසත්‍යාන
මුපරි වත්තාලිසතිමෙ වස්ස ලඛ්‍යාහිසිත්තස්ස වචගාමණිඅභය
මහාරජස්ස අමච්චමඤ්ඤාතරං ජනපදායිපං නිස්සාය මාතුලජනපදෙ
ආලොකලෙණවිහාරෙ සන්තිපතිතා පඤ්ඤාතො අරහතො පහිත්ත
පටිසම්භිදා සාධකං පාවචනං අනුසඛ්‍යායිත්වා පඤ්ඤාමිං පොත්ථකාරුලුහ
සඛ්‍යාතිමකංසු, පොත්ථකාරුලුහසඛ්‍යාතිතො පඤ්ඤාවස්සසතපරිමාණ
කාලෙ සමතික්කන්තෙ අනුරධපුරෙ සිරිනිවාසාපරනාමධෙය්‍යමහානාම
නාමෙ රුජ්ඣි රජ්ජං කාරෙතෙත පරමවිසුද්ධධර්මානුබුද්ධිවිරියාදිපති
මහාමනො හදන්තබුද්ධසොසාවරියජේරුවරෙ නිජාවරියමහාබිණ්ණස
වෙන හදන්තරෙවතජේරෙන ව්‍යාපාරිතො ජලබුද්ධා ඉධාගමෙ සුනි
පුණ්ඩිතිව්ඡයස්ස මහාවිහාරියස්ස ආයසමනො සඛ්‍යාපාලජේරුවරස්ස
සන්තිකෙ සිහලවධිකරායො සමබ්බ ව ථෙරවාදෙ උග්ගණතිත්වා විසුද්ධි
මහාකරණෙන සමාගසිතථෙරවංසසදීපො මහාවිහාරියජේරුගණ
තිස්සොපි මූලං කථායො සිහලභාසමපනෙත්වා කඤ්ඤිකසදිසං මාගධාය

නිරුක්තියා පරිවෙනෙති නනොපභුති සකලමපි සාවධිකරං තෙවිටක ගතභිකං භාසනතරවිරහිතං මූලභාසාසෙව ලබ්බායං පඤ්චමෙහොසි දෙසනතරිකෙසු ව සාසනිකෙසු විපථාරිකං බාහුරඤ්ඤං.

විරතාලපපවතනා සායං පොඤ්ඤපතති එතරහි න සුචිසුද්ධා පාඨනතරෙහි ච ලොබකදොසෙහි ච ඔහුසො සංකිණණා.

හදනතබ්බුකිකොසාවරිගමනාථෙරවරවිරචිනාසු තෙවිටකවධිකරාසු ධර්මකපිකපුභවානං විචිත්තපටිභානජනනනො චෙව සබ්බාගමසං වණ්ණනමනොරථසිඤ්ඤිතිමිතතනො ච මනොරථපුරුෂ්ඨිති අනුගතඤ්ඤාමධෙසා අභිගුහතරනිකාසවධිකරා ලොබකදොසෙහි ඔහුසො සංකිණණා දිසාතෙති මඤ්ඤමානෙහි සාසනපාලනජීකෙහි යනිති සමාරාධිතො සුචිදිතසභාගමො මහාචාර්යායො අමාකමාවරිගවරෙ විජ්ජාලබ්බාර මහාචර්ජාලසාධිපො තිවිටකවාවිසාරවරිගලපජ්ඣායොති සිරිසෙඛබණ්ඩ සෙලනගරෙ උපොසථපුපථාර්ගවමජ්ඣාචසනෙතෙති මහාචාර්යායො මහානුතෙභුපාමුඛකාරකසතිගණෙහි සමාචාර්යො ධර්මකිත්තිසිරිධර්මා රාමාභිධානො ලබ්බායං පඤ්චමදිසානුදිසාසු පඩානසඛිකනාසකඤ්ඤෙරෙ ඉමං අභිගුහතරනිකාසවධිකරං ඉතො අවධාරසවසසනො පුබ්බෙ යථාපිධි පරිසොධෙසි.

පඤ්චපි කොලමනගරෙ ලඤ්ඤජයමානසං පරිසුඤ්ඤාවෙසාවංසි කසා හෙවාවිසාරණමුදලිමනනිතො තතියත්තජෙන සසිමන් ඡෙවාවිසාරං ඡං ඉතිපටතිතෙන මහාසසෙන සාවධිකරාපාවචනපාඨාරනීරතෙන විනිතවිධිමනුගෙන තංකනිවෙධන අනුභවතා සොගතෙන මාරුඤ් අල්ලිඤ් ඡෙවාවිසාරං ඉතිබ්බාතෙන ආභිලවෙජ්ජාවරිගෙන තිවිටක මුද්දපනසභාය අජ්ඣකෙධන සමාරාධිතො දුතිසවාරසඛිකරණමාරඤ්ඤාපි සමානො සත්තපඤ්ඤො අහොසි සඛිකරනං පලොකධමමතො.

තතො තංසිසෙසු පඩානසඛිකසාවොහං ධම්මකිත්තිසිරිධර්මො නායුභිධානො පඩානසඛිකනාසකඤ්ඤෙරෙ සමොදිතසඛිකරණෙන මුද්දග අභිගුහතරනිකාසවධිකරං සිහළිසපුරුණපොඤ්ඤෙනතෙන ච මරම පොඤ්ඤෙන ම සංසඤ්ඤං යථාසාවෙරරමහවිධි අනුසොධනමුපානං.

තිව්ඨාරිතො වාසං මුද්දපනෙ තිකනිපාතවණ්ණනාපරියොසානො පඨමො භාගො සිරිසෙනසුතවසෙ රසඛිකලුබ්බිලොවනෙ මුද්දතරි මාසසං පට්ඨසතිමංසෙ ජෙඤ්ඤා කාලපකඛථකාදසමීයං වඤ්චාරෙති.

විඤ්ඤපිතමිදං විජ්ජාලබ්බාරමහාචර්ජාලසාධිපතිනා රතතමලාන ගාමෙ පුරුණවිසාරගතනිකෙන ධම්මකිත්තිසිරිධර්මො නායුභිධානෙන ලබ්බායං පඤ්චමදිසානුදිසාසු පඩානසඛිකනාසකඤ්ඤෙරෙන මයං අනුසොධ කෙතාහි.

L. Siri Dhammananda, O. H. P.

19. 7. 23.

සුඛි පනත.

ERRATA.

අසුඛි.	සුඛි.	පිටුව. පනතිං.	
මවෙකබ්බා	මවෙකබ්බා	8	18
නිරුපලෙපනං	නිරුපලෙපනං	9	34
භික්ඛු	භික්ඛු	10	32
විණ්ණවසි	විණ්ණවසි	18	28
ආවර්ණනවසි	ආවර්ණනවසි	„	29
පානියනති	පානියනති	21	20
නොවෙ ඉදං	නොවෙ ඉදං මේ	23	37
ඤානා	ඤානා	26	13
අපපිවෙවා	අපපිවෙවා	43	37
සනතිකං	සනතිකං	44	12
රූපාවර්ණ	රූපාවර්ණ	47	5
පච්ඡනතිමා	පච්ඡනතිමා	56	3
මානවො	මානවො	84	39
සතසසස	සතසසස	85	19
භික්ඛු	භික්ඛු	86	13
පඤ්ඤානාපෙසි	පඤ්ඤානාපෙසි	97	33
සමපනෙතති	සමපනෙතති	99	39
අසුකසෙසිධිතා	අසුකසෙසිධිතා	117	20
අනතනො	අනතනො	120	12
චුලලසනකෙන	චුලලසනකෙන	122	39
සෙසි	සෙසි	124	9
අපේකසම් පදෙස	අපේකසම් පදෙස	128	7
පකකසිත	පකකසිත	132	13
දියමානං	දියමානං	137	39
තෙස	තෙසං	149	37
අනතනො	අනතනො	180	19
පඤ්ඤා	පඤ්ඤා	„	20
අරුචියාව	අරුචියාව	187	31
ඵලිතකොසා	ඵලිතකොසා	„	39

අක්ෂර.	සුඛ.	පිණි.	පනති.
ජිනිනි	ජිනිනි	188	36
පසාධනනිනි	පසාධනනිනි	192	10
පසාධනි	පසාධනි	192	20
අනනනනි	අනනනනි	196	5
ධානනනනි	ධානනනනි	200	2
ජනිනි	ජනිනි	205	21
මහාජනනනි	මහාජනනනි	210	31
ලජිනි	ලජිනි	212	25
මුහුණි	මුහුණි	235	12
මුහුණි	මුහුණි	236	24
සහසිනි	සහසිනි	246	13
අපිටතනි	අපිටතනි	249	14
එලි	එලි	"	25
අනනන	අනනන	"	26
මුහුණි	මුහුණි	252	38
වජිනි	වජිනි	254	36
පලාපෙති	පලාපෙති	256	36
ජිනි	ජිනි	257	21
කුසිනි	කුසිනි	263	16
වෙළුනි	වෙළුනි	264	28
අනුහනි	අනුහනි	271	18
පසිටපනි	පසිටපනි	272	2
හානි	හානි	274	27
බිට	බිට	276	4
සමනි	සමනි	280	18
වජිනි	වජිනි	281	18
නිමිතනි	නිමිතනි	285	6
හෙති	හෙති	287	6
සුහනනි	සුහනනි	292	26
සකුරානි	සකුරානි	293	16
සංසිනි	සංසිනි	"	"
හිරුනි	හිරුනි	294	26
අනනනනි	අනනනනි	300	32
ආදිනි	ආදිනි	308	6
රාහුපනි	රාහුපනි	311	29
පුබුනි	පුබුනි	314	29
ඉබුනි	ඉබුනි	319	3
උපපිටපි	උපපිටපි	324	34
පාලි	පාලි	325	1
හමුනි	හමුනි	328	35

අක්ෂර.	සූචි.	පිණිස, පනතිස.	
ගමහිරන්ත	ගමහිරන්ත	„	36
පටිවිවරන්ත	පටිවිවරන්ත	327	9
උමමනකකස	උමමනකකස	339	7
උසස් නත	උසස් නත	340	15
ලකඛිත	ලකඛිත	341	5
විසරේත	විසරේත	„	26
වෙරමණි	වෙරමණි	343	14
සාරණියන්ත	සාරණියන්ත	„	36
දළිදෙදුති	දළිදෙදුති	344	35
දළිදෙදුතිදළිදෙදුත	දළිදෙදුතිදළිදෙදුත	„	35
සත්තාවහෙසු	සත්තාවහෙසු	348	13
පතිප්පිත	පතිප්පිත	356	2
නිඤ්ඤ	නිඤ්ඤ	356	7
විපට්ඨ	විපට්ඨ	370	32
වතුරභිග්ගලාභික	වතුරභිග්ගලාභික	373	14
සිහිභුතො	සිහිභුතො	„	30
කුට්ඨාරුභිග්ග	කුට්ඨාරුභිග්ග	385	13
කුට්ඨාරං	කුට්ඨාරං	„	14
සත්තමකුට්ඨාරං	සත්තමකුට්ඨාරං	„	18
අධිවාසනායාති	අධිවාසනායාති	388	26
භොගනමාති	භොගනමාති	392	38
අකරණියන්ත	අකරණියන්ත	401	37
අවකන්ත	අවකන්ත	404	40
සන්තිපතිත	සන්තිපතිත	„	40
භගවා	භගවා	412	33
නාදසද්ධං	නාදසද්ධං	418	16
අකුසලමුලානිති	අකුසලමුලානිති	426	1
සායනසමයං	සායනසමයං	427	27
දිනනාදුසි	දිනනාදුසි	430	14
අනාලිකභා	අනාලිකභා	432	10
නන්ත	නන්ත	433	15
සිකඛිත	සිකඛිත	442	29
ගථාපුට්ඨ	ගථාපුට්ඨ	443	15
භොගන්ත	භොගන්ත	444	6
ගබ්භනිපි	ගබ්භනිපි	447	6
සම්මතාය	සම්මතාය	450	33
විතකකාදිපු	විතකකාදිපු	451	18
තිත්තානපාපකන්ත	තිත්තානපාපකන්ත	456	28
අවමනනතිසො	අවමනනතිසො	462	21
අඛමසනනරිකං	අඛමසනනරිකං	464	20

සු වි ප න්‍යං.

CONTENTS.

පිටිවෙතො.		පිටිවෙතො.	
1 ගඤ්ඤා	1	38 රාහුලො	146
2 නිදනවණ්ණනා	11	39 රඳපාලො	146
3 පඨමසුත්තං	14	40 කුණ්ඩානො	149
4 පඨමො වග්ගො	17	41 වඩ්ඪිසො	151
5 දුතියො වග්ගො	30	42 උපසෙතොවඩ්ඪනපුත්තො	152
6 අකම්මනිකවග්ගො නතියො	31	43 දුට්ඨො මල්ලපුත්තො	154
7 දනතවග්ගො චතුත්තො	32	44 පිළිඤ්චවෙත්තො	155
8 පඨමො වග්ගො	35	45 බාහියො දුරුචිරියො	158
9 ඡයො වග්ගො	42	46 කුමාරකස්සපො	159
10 සත්තමො වග්ගො	46	47 මහාකොසිතො	159
11 අභමොවග්ගො	48	48 නතියො වග්ගො	159
12 නවමො වග්ගො	48	49 ආනන්දො	165
13 දසමො වග්ගො	53	50 උරුවෙලකස්සපො	166
14 එකාදසමො වග්ගො	53	51 කාඨෙයි	168
15 වාදසන්නරසමවග්ගො	54	52 බක්කුලො	171
16 එකපුග්ගලවණ්ණනා	70	53 සොහිතො	172
එතදග්ගපාළියං		54 උපාලි	172
17 අකුසලකොණ්ඩකුසලො	84	55 නන්දකො	174
18 සාරිපුත්තො	92	56 නන්දො	175
19 මහාමොග්ගලානො	92	37 මහාකප්පිකො	178
20 මහාකස්සපො	104	58 සාගතො	179
21 අනුරුධො	109	59 රුධො	181
22 භද්දියො	110	60 මොකුරුපා	184
23 ලකුණ්ථකභද්දියො	111	61 චතුත්තො වග්ගො	184
24 පිණ්ඩාලභාරවෘත්තො	112	62 ථේරපාළිවණ්ණනා	184
25 පුණ්ණො මනසාණිපුත්තො	115	63 මහාපජාපතී ගොතමී	187
26 මහාකම්මානො	118	64 බෙමො	188
27 පඨමො වග්ගො	118	65 උප්පලවණ්ණො	194
28 චුල්ලපඤ්ඤා	124	66 පටාචාරු	196
29 මහාපඤ්ඤා	124	67 ඛමමදිනනා	197
30 සුභුතී	126	68 නන්දො	198
31 රේවතො බද්ධවනිසො	129	69 සොණො	199
32 කම්බාරේවතො	130	70 සකුලො	200
33 සොණොකොළිපියො	133	71 හඳු කුණ්ඩලකොසො	203
34 සොණොකුට්ඨකණ්ණො	136	72 හඳුකුට්ඨානි	204
35 සිවලි	139	73 හඳු කම්මානා	205
36 වක්කලි	141	74 කිසාගොතමී	206
37 දුතියො වග්ගො	141	75 සිහාලකම්මානා	207
		76 ථේරපාළිවණ්ණනා	207

පිටිවිකිකා.	
77 තපසො ව හලලිකො ව	208
78 සුදන්තො ගහපති	
අනාථපිණ්ඩිකො	209
79 වින්තො ගහපති	210
80 හත්තකො ආලවකො	213
81 මහානාමො සකෙකො	213
82 උග්ගොගහපති	
වෙසාලිකො	214
83 උග්ගකො ගහපති	215
84 සුරො අම්බකො	216
85 ජිවකො කොමාරහවෙව	216
86 නකුලපිතො ගහපත	217
87 උපාසකපාළිවණ්ණනා	217
88 සුජාතා කෙතානීධිතා	219
89 විසාධා මිහාරමාතා	226
90 බුරුසුකතරා ව සාමාවතී ව	240
91 උතතරා නානුමාතා	244
92 සුපපවාසා කොලියධිකා	244
93 සුපපිසා උපාසිකා	245
94 කාතිසානී	246
95 නකුලමාතා ගහපතානී	246
96 කාළි උපාසිකාකුරරඝරිකා	247
97 උපාසිකාපාළිවණ්ණනා	247
98 එතදග්ගපාළිවණ්ණනා	247
99 අසාන පාළිවණ්ණනා	250
100 එකඛවපාළිවණ්ණ	
නාය පඨමො වග්ගො	258
101 දුතියො වග්ගො	260
102 තතියො වග්ගො	264
103 චතුත්තො වග්ගො	266
104 රච්චුදීපපෙය්‍යපලො	268
105 ගොලපපසාදකරඛවමො	267
106 කුසානමුග්ගවිහාර	267
107 සතිපසාන	268
108 පඩාන ඉඨිපාද	271
109 ඉඤ්ච ඛල	272
110 මොජ්ඣිමා	283
111 මග්ග	284
112 අභිභායන	
විමොක්ඛ කසිණ	286
113 සඤ්ඤ අනුග්ගති ඉඤ්ච	287

පිටිවිකිකා.	
114 කායගතාසති	292
115 එකකතිපාතවණ්ණනා	292
116 වසසුපනාසිකාවග්ගො	
පඨමො	298
117 අධිකරණවග්ගො දුතියො	309
118 ඛාලවග්ගො තතියො	311
119 සමවිතතවග්ගො චතුත්තො	325
120 පඨමපණ්ණාසකො	
තිසිතො	328
121 පඨමො වග්ගො	330
122 දුතියො වග්ගො	331
123 තතියො වග්ගො	332
124 චතුත්තො වග්ගො	332
125 දුතියො පණ්ණාසකො	333
126 පඨමො වග්ගො	334
127 දුතියො වග්ගො	335
128 තතියො වග්ගො	336
129 චතුත්තො වග්ගො	336
130 තතියො පණ්ණාසකො	337
131 දුකතිපාත වණ්ණනා	339
132 ඛාලවග්ගො පඨමො	342
133 රථකාරවග්ගො දුතියො	353
134 සුග්ගලවග්ගො තතියො	360
135 දෙවදුතවග්ගො චතුත්තො	383
136 බුලවග්ගො පඤ්චමො	389
137 පඨමො පණ්ණාසකො	389
138 සුබ්බකිතිවාසකථා	394
139 මුග්ගවණ්ණවග්ගො පඨමො	399
140 මහාචග්ගො දුතියො	432
141 ආනන්දවග්ගො තතියො	441
142 සමණවග්ගො චතුත්තො	446
143 ලොණඵලවග්ගො	
පඤ්චමො	452
144 දුතියො පණ්ණාසකො	452
145 සමොධිවග්ගො පඨමො	455
146 ආදාසිකවග්ගො දුතියො	457
147 හරණ්ඩුවග්ගො තතියො	461
148 ගොධාජිවවග්ගො චතුත්තො	462
142 මඩගලවග්ගො පඤ්චමො	463
150 තතියො පණ්ණාසකො	463
151 තිකතිපාතවණ්ණනා	464

මනෝ රථ පුරණී අභිගුහනරනිකායසකථා.

නමෝ නායක භගවතො අරහතො
සම්මාසම්මාසකං.

කරුණාසිතලහදයං පඤ්ඤපඤ්ඤානවිභතමොගතමං
සතරාමරලොකා ගුරුං ච චෙද සුගතං ගතිවිමුක්තං.

බුද්ධොපි බුද්ධභාවං භාවෙත්වා ඓච්ඡා සච්ඡිකත්වා ච
යං උපගතො ගතමලං ච චෙද කමනුත්තරං බමමං.

සුගතස්ස ඔරයානං පුත්තානං මාරසෙනමථනානං
අසනාමපි සමුභං සිරයා ච චෙද අරියසංඝං.

ඉති මෙ පසන්නමනිනො රතනත්තාය ච ඤානමයං පුඤ්ඤං
යං සුචිතතත්තරායො හුත්වා තස්සානුභාවෙන.

ඵකකදුකාදිපතිමණ්ඩිතස්ස අභිගුහනරුගමවරස්ස
බමමකථිකපුබ්බවානං විචිත්තපටිභානජනනස්ස.

අභිප්පකායනථං අසකථා ආදිතො වසිසතෙති
පටති යා සංඝිනිතා අනුසංඝිනිතා ච පච්ඡාපි.

සීහලදීපං පන ආභතාථ වසිනා මහාමතිඤ්ඤන
යපිතා සීහලභාසාය දීපවාසිනමනාය.

අපනෙත්වානං තතොගං සීහලභාසං මනෝරමං භාසං
තනතිනසානුච්ඡිකං ආරොපෙනෙතා විගතදෙසං.

සමයං අවිලෝමෙනෙතා ථෙරුනං ථෙරවංසප්පදීපානං
සුනිපුණ්ඩිතිච්ඡයානං මහාවිහාරධිවාසිනං.

නිත්වා පුනපුනාගතමනං අනං පකායසිස්සාඤ්ඤ
සුජනස්ස ච තුයනං චිරිනිතත්වං බමමස්ස.

යාවතිප්පභුතිනං නගරනං චණ්ණනා කතා භෙදා
දීඝස්ස මජ්ඣිමස්ස ච යා මෙ අනං චදනෙතනං.

විජාරවසෙන සුදං ච ඤ්ඤිති ච තත්ථ යාති චුත්තානි
තෙසමපි න ඉධ සීයෙතා විජාරකථා කරිස්සාමි.

a. ගුරුං-ම. සතා. b. “සංඝිනිතං චිත්තං. යා මෙ අනං චදනෙතනං” නිපි පාඨො’පි.

සුත්තානං පන අන්තං න චිතා වත්තුති යෙ පකාසනති
තෙසං පකාසනත්ථං වත්තුතිපි දසෙයිසාමි.

සීලකරා බුහබම්මා කම්මසානාති චෙව සබ්බාති
චරියාවිධානසතිඡායා ක්කිනසමාපත්තිවිත්ථාණේ.

සබ්බා ව අභිඤ්ඤායො පඤ්ඤාසම්බලනනිවර්තයො චෙව
බ්බං ධාතුසත්තනිඤ්ඤානි අවිසානි චෙව චත්තාරි.

සමොති. පච්චයාකාරඥයනා සුපරිසුධනිසුණනායා
අවිබුද්ධතත්තනිවර්තො විපස්සනාභාවනා චෙව.

ඉති පන සබ්බං යසමා විසුඤ්චිතෙසො මයා සුපරිසුධං
වුත්තං තසමා භීයෙසා න තං ඉධ විචාරයිසාමි.

වජ්ඣෙවිසුඤ්චිතෙසො එස චතුන්නමපි ආගමානං හි
යන්තා පතාසයිසෙති තත්ථ යථාභාසිතං අන්තං.

ඉච්චෙව කතො තසමා තමපි ගහෙත්වාන සඤ්චෙත්තාය
අභිකරාය විජානථ අභිඥානාරනිකසිතං අන්තනි.

තත්ථ අභිඥානාරගමො නාම එකකතිපාතො දුක්ඛතිපාතො තිස
තිපාතො චතුක්කතිපාතො පච්චකතිපාතො ජ්ඣක්කතිපාතො යත්තාක
තිපාතො අභිකතිපාතො නවකතිපාතො දසකතිපාතො එකාදසකතිපා
තොති එකාදස තිපාතා භොතති. සුත්තතො:

නව සුත්තපභාසානි පච්ච සුත්තසනාති ව
සත්තපඤ්ඤාස සුත්තනි භොතති අභිඥානාරගමේ.

තස්ස තිපාතෙසු එකකතිපාතො ආදි; සුත්තෙසු චිත්තපරියදන
සුත්තං; තස්සාපි 'එවමෙම සුත්ත'නි ආදිකං ආයසමානා ආනන්දෙන පඨම
මහාසම්මිතිකාලෙ වුත්තං නිදනවාදි. සා පනෙසා පඨමමහාසම්මිති
සුමම්භලවිලාසිතියා දීඝනිකායසකථාය ආදිමහි විත්ථාරිතා; තසමා සා තත්ථ
විත්ථාරිතනෙයෙනෙව චෙදිතබ්බා.

යා පනෙතං එවමෙම සුත්තනි ආදිකං නිදනං තත්ථ එවනති නිපාත
පදං මෙති ආදිති නාමපදනි. භාවජනිකං මිහරතීති එත්ථ විසි උපසංහ
පදං භරතීති ආබ්‍යාසපදනති ඉමිතා නාම නෙයෙන පදවිභාගො චෙදි
තබ්බා.

අන්තො පන එවංසඥා නාම උපවුපදෙසසමපහංසනගරගතවචන
සමපවිච්ඡිනාකාරනිදසනාවධාරණාදිඅනෙකත්ථපභෙදො. තථා හෙස
“එවං ජානෙන වචෙවන කත්තබ්බං කුසලං බහු”නති¹ එවමාදිසු උප
මායං ආගමො. “එවනෙන අභිකකම්මිතබ්බ”නති² ආදිසු උපදෙසෙ. “එව

1. බම්බෙපද සුපච්චග්ග පාළි

2. “එවනෙන අභිකකම්මිතබ්බං. පච්ච. පච්චකම්මිතබ්බනි ආදිසු උපදෙසෙ”
ඉති සෙසසකථාසු ආගමො. - අභිඥානාර විභූතත තස්මග්ග.

මෙතො භගවා එවමෙතො සුභතො”ති¹ ආදිපු සමසංයනෙ. “එවමෙවං පනායං වසලී යසමිං වා තහමිං වා තසස චුණ්ඛිකසස සමණ්ණකසස වණ්ණං භාසති”ති² ආදිපු ගරභනෙ. “එවමහනෙතති ඛො භො භික්ඛු භගවතො පච්චස්සොසු”තති³ ආදිපු වචනසමපච්චතෙ. “එවං වාහ ඛො අහං භනෙත භගවතා ධම්මං දෙසිතං ආජානාමි”ති⁴ ආදිපු ආකාරෙ. “එහි නිං මාණව සෙන සමණේ ආනඤ්ඤ නෙත්තපසංකම උපසංකම්භිතා මම වචනෙන සමණං ආනඤ්ඤං අප්පාඛාධං අප්පානඛිකං ලුහුච්ඡානං ඔලං ථාපු විහාරං පුච්ඡ සුභො මාණවො තොදෙය්‍යපුත්තො භවන්තං ආනඤ්ඤං අප්පා ඛාධං-පෙ-ථාපු විහාරං පුච්ඡතිති එවම වදෙහි සාධු නිර භවං ආනඤ්ඤං යෙන සුභස්ස මාණවස්ස තොදෙය්‍යපුත්තස්ස නිවෙසනං නෙත්තපසංකමතු අනුකම්මං උපාදයා”ති⁵ ආදිපු නිදස්සනෙ. “තං කිං මඤ්ඤාද ඛාලාමා ඉමෙ ධම්මා කුසලා ථා අකුසලා වාති අකුසලා භනෙත සාවර්ණං වා අන වර්ණං වාති සාවර්ණං භනෙත විඤ්ඤාගරහිතා වා විඤ්ඤාපරසන්ධා වාති විඤ්ඤාගරහිතා භනෙත සමත්තා සමාදිණ්ණං අතිතාය දුක්ඛාය සං වත්තනාති නො වා කථං වො එත් භොතිති සමත්තා භනෙත සමාදිණ්ණං අතිතාය දුක්ඛාය සංවත්තනාති එවං නො එත් භොති”ති⁶ ආදිපු අව ධාරණේ. ස්වායම්බ ආකාරනිදස්සනාවධාරණේසු දඬබෙබ්බා.

තත් ආකාරනේත එවං සද්දෙන එතමන්දං දීපෙති; නානාතඬ නිපුණං අනෙකත්ඬාසසමුච්ඡානං අත්ඬත්තසමපනාං විවිධපාටිගාරිඨං ධම්මත්ථ දෙසනාපටිවෙධගමිතීරං සබ්බසත්තානං සකසකතායානුරූපණො යොන පථමාගච්ඡන්තං තස්ස භගවතො වචනං සබ්බප්පකාරෙන නො සමන්ත්ථා විඤ්ඤානුං සබ්බජාමෙත පන සොකුකාමතං ජනෙතාපි එවං මෙ සුතං මයාපි එකෙනාකාරෙන සුත්තති.

නිදස්සනනේත නාහං සසමගු න මයා ඉදං සචිත්තනනති අත්තානං පරිමොචෙනො එවං මෙ සුතං මයාපි එවං සුත්තති ඉදංති වත්තබ්බං සකලං සුත්තං නිදස්සෙති.

අවධාරණනේත “එතදස්සං භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුනං ඔහුසුත්තානං සද්දං ආනඤ්ඤ සතිමන්තානං, ගතිමන්තානං, ධිතිමන්තානං, උපචායානං සද්දං ආනඤ්ඤ”ති⁷ එවං භගවතා “ආයස්සා ආනඤ්ඤ අත්ථ කුසලො ධම්මකුසලො බ්‍රහ්මකුසලො නිරුත්ථිකුසලො පුබ්බාපර කුසලො”ති⁸ එවං ධම්මසෙනාපතිනා ව පසන්භවානුරූපං අත්තනො ධාරණ්ඛලං දස්සෙතො සත්තානං සොකුකාමතං ජනෙති; එවං මෙ සුතං තව ඛො අත්තො වා බ්‍රහ්මකුසලො වා අනුත්තමකිකං එවමෙව ත අඤ්ඤාදා දඬබෙබ්බති.

1. දෙවපුත්ත සංසුත්ත.	5. දීපනිකාය සුභසුත්ත.
2. ඉ්‍රාහ්මණ සංසුත්ත.	6. අභිගුත්තර භික්ඛ මහාවග්ග.
3. අභිගුත්තර දුක්ඛකුසලවග්ග.	7. අභිගුත්තර එකක එතදස්සන පාළි.
4. මජ්ඣිම නිකායෙ අලගද්දපම සුත්ත.	8. අභිගුත්තර පච්චක අංකානවග්ග.

මෙයඥෙ තිසු අනේසු දිස්සති: තථා තිස්ස “ගාථාභිනිතං මෙ අහො ජනෙය්‍ය”නති¹ ආදිසු මයාති අනේසා. “සාධු මෙ භනෙත භගවා සං ඩිත්තොතා ධම්මං දෙසෙතු”ති² ආදිසු මයානති අනේසා. “ධම්මදයාද මෙ භික්ඛවෙ භවතා”ති³ ආදිසු මමාති අනේසා. ඉධ පත මය සුතනති ච මම සුතනති ච අත්ථමයෙ සුජ්ජති.

සුභානති අයං සුතසඥෙ සඋපසඥො අනුපසඥො, ච ගමන විසුත්ත කිලිනනුපට්ඨානුසොගසොතවිඤ්ඤායාසොතචාරානුසාරවිඤ්ඤානාදිඅනෙ කත්ථාහෙදෙ; තථා තිස්ස “සොනාය පසුතො”ති⁴ ආදිසු ගවජනෙතාති අනේසා. “සුතධම්මෙය පසුතො”ති⁵ ආදිසු විසුත්තධම්මෙයාති අනේසා. “අවසුත්තානවසුත්තස්ස”ති⁶ ආදිසු කිලිනානාතිලිනාභාසාති අනේසා. “තුමොති සුඤ්ඤං පසුතං අනපාක”නති⁷ ආදිසු උපට්ඨනති අනේසා. “සෙ කුසාපසුතා සිර”ති⁸ ආදිසු කුසානානුසුතතාති අනේසා. “දිසං සුතං චුත”නති⁹ ආදිසු සොතවිඤ්ඤායානති අනේසා. “සුතධරො සුතසතති වසෙ”ති¹⁰ ආදිසු සොතචාරානුසාරවිඤ්ඤානධරොති අනේසා. ඉධ පතස්ස සොතචාරානුසාරෙන උපධාරිතනති වා උපධාරණනති වාති අනේසා. මෙ සද්දස්ස හි මයාති අනේස ඤති එවං මය සුතං සොතචාරානුසාරෙන උපධාරිතනති සුජ්ජති. මමාති අනේස ඤති එවං මම සුතං සොතචාරානුසාරෙන උපධාරණනති සුජ්ජති.

ඵවමෙතෙසු තිසුපි පදෙසු එවනති සොතවිඤ්ඤාණාදිවිඤ්ඤාණකිවච නිදස්සනං මෙති වුත්තවිඤ්ඤාණසම්මිතිපුඤ්ඤාලනිදස්සනං. සුභානති අස්සවනභාවපටිඤ්ඤාපණො අනුනානධිකාවිපරිතගහණනිදස්සනං තථා එවනති තස්ස සොතචාරානුසාරෙන පටිත්තාය විඤ්ඤාණවිපිඨා නානපාකාරෙන ආරම්භෙණ පටිත්තභාවපාකාසනා; මෙති අත්තපාකාසනා; සුභානති ධම්මපාකාසනා; අයං හෙත්ථ සංඛෙපො: නානපාකාරෙන ආරම්භෙණ පටිත්තාය විඤ්ඤාණවිපිඨා මයා න අඤ්ඤං කතං ඉදං පත කතං අයං ධම්මො සුභොති. තථා එවනති නිද්දිසිතබ්බපාකාසනා; මෙති පුඤ්ඤාලපාකාසනා; සුභානති පුඤ්ඤාලකිවචපාකාසනා; ඉදං වුත්තං හොති: යං සුත්තං නිද්දිසිස්සාමි තං මය එවං සුතංති. තථා එවනති යස්ස විත්ත සත්තානස්ස නානපාකාරපට්ඨතතියා නානත්ථ්‍යානගහණං හොති තස්ස නානාකාරනිදෙදසො; එවනති හි අයං ආකාරපඤ්ඤානති; මෙති කතාකාර නිදෙදසො; සුභානති විසදනිදෙදසො; එතනාචතා නානපාකාරපට්ඨතතන විත්තසත්තානෙන තංසම්මිතිනො කතත්ථ්‍යානගහණ සතතිථාතං කතං හොති. අථවා එවනති පුඤ්ඤාලකිවචනිදෙදසො; සුභානති විඤ්ඤාණකිවචනිදෙදසො; මෙති උභයකිවචසුත්තපුඤ්ඤාල නිදෙදසො.

1. ප්‍රාභමිණං-සුත්ත.

2. යුඤ්ඤං-සුත්ත.

3. පඤ්ඤං ඉලිපණ්ණාසාධම්මදයාදසුත්ත

4. උදක ඉම්මිලිකපාක.

5. හික්ඛුති විහංග පඤ්ඤාපාකර්ක.

6. බුද්දකපාභ.

7. ධම්මපද බුම්භවන.

8. අඩකුහුණර වඤ්ඤාන උරුමෙවභවන.

9. අඩකුහුණර පඤ්ඤාන රජවන.

අයං පනෙත්ථ සංඛෙපො: මයං සචතතිච්චවිඤ්ඤාණසමඞ්ඞිතා පුග්ගා ලොක විඤ්ඤාණවයෙන ලබ්බවතතිච්චවොගාරොන සුතතති. තත්ථ එමනති ච මෙති ච සචරිතස්පරමත්ථවයෙන අවිජ්ජමානපඤ්ඤාතති; කිං හෙත්ථ තං පරමත්ථො අත්ථි යං එවිතති වා මෙති වා නිදද්දතා ලහෙග්ගා. 2 සුභාතති විජ්ජමානපඤ්ඤාතති යං හි තං එත්ථ සොහොන උපලබ්ධිං තං පරමත්ථො විජ්ජමානතති. තථා එමනති ච මෙති ච තං තං උපාදය වත්තබ්බිණො උපාදය පඤ්ඤාතති. සුභාතති දිශාදීති උපතිශ්ඨාය වත්තබ්බිණො උපතිශ්ඨායපඤ්ඤාතති. එත්ථ ච එමනති වචනෙන අසමමාහං දීපෙති; තති සමමුලෙග්ගා නානප්පකාරපටිවේධසමන්තො හොති; සුභාතති වචනෙන සුභංගං අසමමාහං දීපෙති; යසං හි සුභං සමමුඛං හොති න සො කාලතොරෙ මයං සුතතති පටිජානාති; ඉච්චසං අසමමාහෙන පඤ්ඤාසිඞ්ඞි; අසමමාහෙන සතිපිඨි. තත්ථ පඤ්ඤාපුබ්බිකමාය සතිසං බ්බජනාවධාරණ සමත්ථා; සතිපුබ්බිකමාය පඤ්ඤාය අත්ථපටිවේධසමත්ථා; තද්වය සමත්ථායොගෙන අත්ථබ්බජනසමපනංගං බම්මකොසංගං අනුපාලන සමත්ථො බම්මගණකාගාරිතතතිඨි.

අපරෙ නයො: එමනති වචනෙන යොනියොමනසිකාරං දීපෙති අයොනියොමනසිකරෙණො නානප්පකාරපටිවේධාහාවිතො; සුභාතති වචනෙන අවිකේශං දීපෙති විකේශතවිතංගසමනාහාවිතො; තථාහි විකේශතවිතො පුග්ගාලො සබ්බපමාතතිසං වුච්චමානොපි න මයං සුභං සුත හණ්ඨාති හණ්ඨි. යොනියොමනසිකාරො චෙත්ථ අත්තසමමා පඤ්ඤිංපුබ්බෙ ච කතපුඤ්ඤායං සංඛෙති; සමමා අප්පඤ්ඤිතතංගං පුබ්බෙ අකතපුඤ්ඤායං වා නදහාවතො; තථා අවිකේශපෙන සබ්බමසමනං සප්පුරිසුපංගං සංඛෙති; තති විකේශො සොභං සකෙකාති න ච සප්පුරිසෙ අනුපංගයමානං සමනං අපිඨි.

අපරෙ නයො; යසමා එමනති යසං විතංගතොනංගං නානප්පකාරපමාතතිසං නානත්ථබ්බජනගණං හොති තංගං නානාකාරනිදද්දොගොති වුච්චතා; සො ච එවං හද්දකො ආතාමෙ න සමමා අප්පඤ්ඤිතතො පුබ්බෙ අකතපුඤ්ඤායං වා හොති; තසමා එමනති ඉමිතා හද්දකො ආකාරොන පට්ඨිමච්චකතමයසමපනං අත්තො දීපෙති; සුභාතති සමතයොගෙන පුරිමවකතමයසමපතති; තති අප්පඨිථිපෙදෙසෙ වසතො සප්පුරිසුපංගංවිරතිතංගං වා සමනං අත්ථි; ඉච්චසං පට්ඨිමවකතමයසිඨියං ආසංසුඞ්ඞි සිඨියං හොති; පුරිමවකතමයසිඨියං පයොගසුඞ්ඞි; තාම ච ආසංසුඞ්ඞිය අධිගමවෘත්තිසිඞ්ඞි; පයොගසුඞ්ඞිය ආගම වෘත්තිසිඞ්ඞි; ඉති පයොගාසංසුඞ්ඞිය ආගමාධිගමපමනනංගං වචනං අරුණංගං විසසුරිපංගං උදයතො යොනියොමනසිකාරෙ විප ව කුසල කම්මංගං අරහති හගවතො වචනංගං පුබ්බිකමා හවිතුතති ධානෙතිද්දනං යපෙනො එමමෙම සුභාතති ආදිමාග.

අපගේ නයෝ: එවනති ඉමිනා නානසකාරපටිවෙබ්බදිපකෙන වචනෙන අත්තනො අත්ථපටිභානපටිගමිදාසමපතතිසබ්බාං දීපෙති; සුභානති ඉමිනා සොනබ්බහෙදපටිවෙබ්බදිපකෙන ධම්මනිරුක්ඛිපටිගමිදාසමපතතිසබ්බාං; එවනති ච ඉදං සොනිසොවනසිකාරදීපකං වචනං භාසමානො එතෙ මයා ධම්මං මනසානුපෙක්ඛිතා දිසියා සුපපටිවිධාති දීපෙති; සුභානති ඉදං සවනසොගදීපකං වචනං භාසමානො ඔහු මයා ධම්මා සුතා ධ්මා වචසා පරිචිතාති දීපෙති; නුභුගෙනපි අත්ථබ්බාත්ත පාරිසුරිං දීපෙනො සවනෙ ආදරං ජනෙති; අත්ථබ්බාත්තපරිපුර්ණං හි ධම්මං ආදරෙන අපුර්ණනො මහතා හිතා පරිබාහිතෙ භොතිති ආදරං ජනෙති; සක්ඛාවං ධම්මො සොනබ්බො.

එවමෙම සුභානති ඉමිනා පන සකලෙන වචනෙන දායසමා ආනසො තථාගතපාථෙදිනං ධම්මං ආත්තනො අදහනො අසපුරිසහුමිං අතික්කමති; සාවකතං පටිජානනො සපුරිසහුමිං ඔක්කමති; තථා අසධම්මා විතතං වුදාපෙති; සධම්මෙ විතතං පතිදාපෙති; කෙවලං සුතවෙතං මයා තස්සංව පන ගගවතො වචනනති දීපෙනො අත්තානං පරිමොවෙති; සන්ධාරං අපදිසති; ජනවචනං අපෙති; ධම්මනෙතනිං පතිදාපෙති. අපිච: එවමෙම සුභානති අත්තනා උපාදිතභාවං අපටිජානනො පුරිසවචනං විවරනො සමුද්ධං පටිග්ගතිතමිදං මයා තස්ස පගවතො චතුර්වසාරජ්ජවසාරදස්ස දසබ්බධරස්ස ආසහණ්ණානසාධිතො සිහිනාද නාදිනො සක්ඛිසත්තුතනමස්ස ධම්මසාරස්ස ධම්මරජස්ස ධම්මාසි පතිනො ධම්මදීපස්ස ධම්මසරණස්ස සධම්මවරවක්කවත්තීනො සමාසමුද්ධස්ස; න එත්ථ අත්ථ වා ධම්මෙ වා පදෙවා බ්බාත්තෙ වා කංඛා වා විමති වා කතනබ්බාති සබ්බදෙවමනුස්සානං ඉමසමිං ධම්මෙ අස්සභීයං විනාසෙති සධංසමදං උපාදෙති. තෙනෙනං වුවති:-

විනාසයති අස්සධං සධං වසෙති සාසනෙ
එවමෙම සුතමිච්චං වදං ගොතවසාවසොන.

එකනති ගණනපටිපෙත්ථනිදෙදසො. සමසනති පරිච්ඡික්කනිදෙදසො. එකං සමසනති අනියමිතපරිදීපනං. තත්ථ සමසසද්ද:-

සමචාසෙ බණ්ණ කාලෙ සමුභෙ හෙතුදිසිසු
පටිලාභෙ පහානෙ ච පටිවෙබ්බෙ ච දිස්සති.

තථාසිස්ස “අපෙච්චනාම සෙට්ඨි උපසංඛමෙය්‍යාම කාලෙ සමසම උපාදාය”ති¹ එවමදිසු සමචාසො අත්ථො. “එකොව ඛො හික්ඛවෙ බණ්ණං ච සමසො ච බුහුවරිසවසායාය”ති² ආදිසු බණ්ණො. “උණ්ණසමයො පරි ලාභසමයො”ති³ ආදිසු කාලො. “මහාසමයො පවනස්මි”ති⁴ ආදිසු සමුභො. “සමසෙට්ඨි ඛො නෙ හද්දුලි අපාටිවිච්චො අහොසි හගවා ඛො

1. දීක්ඛිකාය සුභසුතක.

2. අමුතුකර අසක ගතපඨවග්ග.

3. පාචිකතිස සුරපානවග්ග.

4. සංසුතනිකාය හද්දුලපඨායක වග්ග, දීක්ඛිකාය මහාසමසුතක.

යාවස්සියං විහරති හගවාපි මං ජාතියාති හද්දලි නාම භික්ඛු සත්ථු
යාසනෙ සික්ඛාය න පරිපුරකාරීති අයමපි ඛො භෙත හද්දලි සමයො අපාරි
විඛො අහොති” ති¹ ආදිපු හෙතු. “භෙත ඛො පන සමයෙන උත්තාහ
මානො පරිබොජනො සමණවණ්ණිකා පුත්තො සමයපාවාදනෙ තිත්ථ
කාවීරෙ එකසාලනෙ මලලිකාය ආරාමෙ පට්ටසති” ති² ආදිපු දීඝි.

“දිඤ්ච ධම්මෙ යො අත්ථො ඛො චත්ථො සමපරාසිකො
අත්ථාසිසමයා සීරෙ පණ්ණිකොති පට්ටවති”³ ති:-

ආදිපු පට්ටාහො.

“සමමා මානාසිසමයා අත්තමකාසි දුක්ඛස්සා”⁴ ති ආදිපු පහානං.
“දුක්ඛස්ස පිලනපඤ්ඤා යංඛනපඤ්ඤා යත්තාපඤ්ඤා විපරිණාමපඤ්ඤා අති
සමයපඤ්ඤා”⁵ ති ආදිපු පට්ටෙවො.

ඉධ පනස්ස කාලො අත්ථො. භෙත සංචිත්තරුද්‍රවාසධිමාසරතතින්ද්‍රිව
පුබ්බත්තමණ්ඩිතතිකයාසත්තපඤ්ඤාමණ්ඩිමපච්ඡියාමවුහුත්තාදිපු කාලපා
හෙදභුත්තපු සමයෙසු එකං සමයනති දීපෙති; තත්ථ කිවාපි එහෙත්ථ සංචිත්තරු
දිපු යං යං පුත්තං සමති යමති සංචිත්තරෙ රුද්ධමති මාසෙ පනෙව රත්තභාහෙ
දිවසභාසෙ වා වුත්තං සබ්බත්තං ථෙරස්ස පුට්ඨිකං පුට්ටත්ථාපිතං පඤ්ඤාය;
යස්මා පන එවමෙසු පුත්තං අපුත්තසංචිත්තරෙ අපුත්තරුද්ධමති ඤ්ඤාමාසෙ අපුත්ත
පනෙව අපුත්තරත්තභාහෙ දිවසභාහෙ වාති එවං වුත්තෙත න සක්කා පුඤ්ඤා
ධාරෙත්ථා වා උද්දිසිත්ථා වා උද්දිසාපෙත්ථා වා; ඔහුච වත්තබ්බං හොති; තස්මා
එකෙනෙව පදෙන සබ්බමෙත්ථ යමොධානෙත්ථා එකං සමයනති ආහ.

යෙ වා පන ඉමො ගමකොත්තකතතිසමයො ජාතිසමයො සංවේග
සමයො අතිතික්ඛමනසමයො දුක්ඛකරකාරිකසමයො මාරවිජයසමයො අති
සමෙධාසිසමයො දිසධිමපුට්ඨිකරසමයො දෙසනාසමයො පරිතිබ්බාන
සමයොති එවමාදස්ස හගවන්තො දෙවමනුසෙසපු අතිවිය පකායා අනෙක
කාලපාහෙදා එව සමයා භෙත්ථ සමයෙසු දෙසනාසමයසංඛාතං එකං යම
යනති දීපෙති. යො වායං ඤ්ඤාකරුණකිච්චසමයෙසු කරුණකිච්ච
සමයො අත්තාසිතපරිසිතපට්ටනතිසමයෙසු පරිසිතපට්ටනතිසමයො සනති
පඤ්ඤානං කරුණිසමයසමයෙසු ධම්මිකාරාසමයො දෙසනාපට්ටනති
සමයෙසු දෙසනාසමයො කෙසුපි සමයෙසු අඤ්ඤානරං සක්ඛාය එකං
සමයනති ආහ.

කසමා පනෙත්ථ යථා අතිධම්මෙ “යස්මිං සමයෙ කාමාවචර”තති⁶ ච
ඉත්තො අඤ්ඤාසු පුත්තාපදෙසු “යස්මිං සමයෙ භික්ඛුවෙ භික්ඛු විවිඤ්චට්ට

1. මජ්ඣිම ඉද්දිමපණ්ණාසා හද්දලි
පුත්තා.	4. මජ්ඣිම ඉද්දිමපණ්ණාසා සම්මාසමුත්තං
2. මජ්ඣිම ඉද්දිමපණ්ණාසා සමණ
වණ්ණිකා පුත්තා.	5. පටිසම්භිද්ධිකෙත අවමිකාරා.
3. කොසල සංඝරාම දුතිසමයෙත.	6. “ගෙයාපන ඉමෙ” ති ව පාටො-“ගෙ වා
ඉමෙ”ති පෙතඤ්ඤානං.

කාමෙති”¹ නි¹ ව භූමිවචනෙන නිදේදසො කතො; විනයෙ ච “තෙන සමසෙන බුද්ධා හගවා”² කරණවචනෙන, තථා අකත්වා එතං සම්මතං උපයෝගවචනෙන නිදේදසො කතොති: තථ තථා ඉධ ව අඤ්ඤා ආචාරා සමගවතො. තථ හි අභිධම්මෙ ඉතො අඤ්ඤාසු ව සුත්තපදෙසු අධිකරණත්වා භාවෙන භාවලක්ඛණත්වා ච සමාවති; අධිකරණං හි කාලත්වා සමුහත්වා ච සමයො; තථ වුත්තානං එසාද්ධම්මානං බණ්ඩවයගෙනු සංඛ්‍යාසංඛ්‍යා ච සමයසංඛ්‍යා භාවෙන භාවො ලක්ඛියති; තස්මා තදථ ජොතනත්වා තථ භූමිවචනෙන නිදේදසො කතො. විනයෙ ච ගෙනු අත්වා කරණත්වා ච සමාවති; යො හි යො සිකඛාපදපඤ්ඤාතරිසමයො යාරිපුත්තාදීති පිඤ්ඤාසංයො තෙන සමයෙන ගෙනුතෙන කරණ භූතෙන ච සිකඛාපදාති පඤ්ඤාපයතො සිකඛාපදපඤ්ඤාතරිසමයෙ අවිකල්පිතො හගවා තථ තථ විහාසි; තස්මා තදථ ජොතනත්වා තථ කරණවචනෙන නිදේදසො කතො. ඉධ පන අඤ්ඤාසම්මි ඵලාභාදිකෙ අවිකල්පිතසංයොගත්වා සමාවති; යං හි සමයං හගවා ඉමං අඤ්ඤාං වා සුත්තානං දෙසෙති අවිකල්පිතවෙව තං සමයං කරුණාවිහාරෙන විහාසි; තස්මා තදථ ජොතනත්වා ඉධ උපයෝගවචනනිදේදසො කතොති. තෙනෙතං වුවවති:-

තං තං අභිමචෙකතිවා භූමෙව කරණෙන ව
අඤ්ඤාසු සමයො වුත්තො උපයෝගෙන සො ඉධාති.

පොරුණො පන වණ්ණසනති “තස්මිං සමයෙති වා තෙන සමයෙනාති වා තං සමයෙනාති වා අභිලාපමත්තහෙදො එස සමථි භූමිවචනෙ අත්වා; තස්මා එසං සමයෙනාති වුත්තොති එකස්මිං සමයෙති අත්වා වේදිතබ්බො”³ නි.

සමථාති ගරු; ගරුං හි ලොකෙ හගවාති වදනති; අසව සබ්බභූත විසිද්ධාස සබ්බසත්තානං ගරු; තස්මා හගවාති වේදිතබ්බො. පොරුණෙ හිති වුත්තං:-

“හගවාති වචනං සෙඨං හගවාති වචනමුත්තමං
ගරු ගාරවිසුත්තො සො හගවා තෙන වුවවති”⁴ නි. අපිච:-

“භාග්‍යවා හත්තවා සුත්තො හගෙති ව විහත්තවා
හත්තවා වත්තගමිතො හවෙසු හගවා තතො”⁵ නි.

ඉමිසාපි ලාභාය විසෙකසං පදසං විකාරතො අත්වා වේදිතබ්බො; සො විසුචිමයෙහි බුද්ධානුස්සතිනිදේදසෙ වුත්තොසෙව. එතත්තවා වෙත් එවමෙහි සුගතනි විවනෙන යථාසුතං බ්බමං දෙසෙත්තො හගවතො බ්බමසරිං. පච්චක්ඛං කරෙති; තෙන නඤ්ඤං අභිකල්පනසංචිතං පාවචනං අයං චො යථාති සත්‍ය අදසංකෙන උක්කණ්ඨිකං ජනං සමසා සෙති; එතං සම්මං සමථාති වචනෙන තස්මිං සමයෙ හගවතො අවිජ්ජ මානභාවං දෙසෙත්තො රූපකායපරිනිබ්බානං සාරෙති; තෙන එවං විබසං නාම අරිසබ්බමසං දෙසෙත්තො දසබ්බධරෙ වජ්ජසංඛාතමාන

කායො සොපි භගවා පරිනිබ්බුතො; කෙනකොකුඤ්ඤාන ජීවිතෙ ආයා ජනෙ තබ්බාති ජීවිතමදමන්තං ජනං සංවෙජෙති; සම්මෙම චස්ස උස්සාහං ජනෙති; එමනති ච වදනෙතා දෙසනාසමපතනං නිද්දිසති; අම සුභිනති සාවකසමපතනං නිද්දිසති; එතං සම්මන්ති කාලසමපතනං; භගවාති දෙසනසමපතනං; සාවිජ්ජිකනති එවංතාමකෙ නගරෙ; සමිපසෙ වෙතං භූමිවචනනති.

විහරතීති අවිජ්ජාසනා ඉරියාපද්ධිබ්බුඤ්ඤානවිසමාප්තියෙ අකුඤ්ඤානර විහාරසමබ්බිපරිදීපනමෙතො; ඉධ පන සානගමනාසනාසනාසනාසනාසනාසනාසනා ඉරියාපද්ධි අකුඤ්ඤානරඉරියාපද්ධිසමාගපරිදීපනො; තෙන ධීනොපි ගව්ජනොපි නිසිනොපි සයානොපි, භගවා විහරතීවෙව චෙදිතබ්බො; යො හි එතං ඉරියාපද්ධිවිසමා එකෙත ඉරියාපද්ධින විච්ඡිද්ධො අපරි පවත්තං අත්තසාවං හරති පවත්තනති තස්මා විහරතීති වුච්චති.

ජෙතවනෙති ජෙතස්ස රුජතුමාරස්ස වනෙ; තං හි භොත රෙපිතං සංවඩ්ඪිතං පරිපාලිතං අනොසි; තස්මා ජෙතවනනති සංඛංගතො; භග්ගි ජෙතවනො; අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමොති අනාඨපිණ්ඩිකෙත ගග පතිතා වතුපඤ්ඤානරඤ්ඤානොපිපරිච්චාගෙන වුච්චප්ප්ඵස්ස හිතවු සංඝස්ස නිසානිතත්තා අනාඨපිණ්ඩිකස්සාති; සංඛංගතෙ ආරාමෙ; අය මෙත්ථ සංඛපෙතො; විජ්ජාසෙ පන පපවසුදනියා මජ්ඣිමෙකපාය සබ්බාසව සුත්තවණ්ණනායං වුත්තො. තත්ථ සියං යදි තාව භගවා සාවඤ්ජං විහරති ජෙතවනෙති න වත්තබ්බො; අථ තත්ථ විහරති; සාවඤ්ජනති න වත්ත බ්බො; තති සකකා උභයත්ථ එතං සමයං විහරිතුන්ති; න ඛො පනෙතං එවං දඬුබ්බො; නත්ථ අවොචුච්ඡා සමිපසෙ භූමිවචනනති; තස්මා සථා ගඛ්ඤා ගමුනාදීනං සමිපෙ භොසුථාති වරන්තාති ගඛ්ඤාය වරනති යමුනාය වරනතිස්ස වුච්චනති එමිච්චාපි යදිදං සාවඤ්ජං සමිපෙ ජෙතවනං තත්ථ විහරන්තො වුච්චති සාවඤ්ජං විහරති ජෙතවනෙති.

සොවරගාමනිදස්සනත්ථං හිස්ස සාවඤ්ජවචනො; පබ්බජිතානුරූපතීවා සඬානනිදස්සනත්ථං සෙසවචනො; තත්ථ සාවඤ්ජවචනෙන ආයස්මා ආනායො භගවන්තො ගගඬානුග්ගගකරණං දස්සෙති; ජෙතවනාදිතිත්තනෙන පබ්බජිතානුග්ගගකරණං; තථා පුරිමෙන පට්ඨගගණන්තො අත්තකිල මධානුග්ගෙගවිච්ජනං; පච්ඡිමෙන වත්තසමපතනානතො කාවසුඛලලි කානුග්ගෙගවිච්ජනසාදස්සනං; පුරිමෙන ධම්මදෙසනාභිසොගො; පච්ඡි මෙන විමොකාධිමුත්තං; පුරිමෙන කරුණාය උපගමනං; පච්ඡිමෙන පඤ්ඤාය අපගමනං; පුරිමෙන සත්තානං හිතසුඛතිපථාදනාධිමුත්තනං; පච්ඡි මෙන පරතිතසුඛකරණෙ නිරූපලෙපනනං; පුරිමෙන ධම්මිකසුඛාපරිච්චා ගනිමිත්තං ථාසුචාරො; පච්ඡිමෙන උත්තරිමනුස්සධිමොක්ඛසොගනිමිත්තං; පුරිමෙන මනුස්සානං උපකාරබහුලනං; පච්ඡිමෙන දෙවානං; පුරිමෙන ලොකෙ ජාතස්ස ලොකෙ සංවඩ්ඪාවා; පච්ඡිමෙන ලොකෙන අනුපලිත්ත

2. "අනාඨපිණ්ඩිකස්ස ආරාමොති" හ. සුත්තකථාකරා.

තා; පුරිමෙන “එකපුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති ඔත්ථනභිතාය ඔත්ථනපුබ්බාය ලොකානුකම්පකාය අජාය භිතාය පුබ්බාය දෙවමනුස්සානං කතමො එකපුග්ගලො තථාගමො අරහං තම්මායමමුඛො”ති¹ වචනෙහි යද්දං හගවා උපපන්නො තද්දන්තරිතිපථා දුතං; පච්ඡිමෙන යත් උපපන්නො තද්දනුරූපවිහාරං; හගවා භි පඨමං පුම්භිතිවනෙ දුතියං බොධිමණෙඛති ලොකියලොකානුකරය උපපත්තිසා වනෙයෙව උපපන්නො; භානස්ස වනෙයෙව විහාරං දසෙස්සනිති එවමාදිතා තයෙතෙත් අත්ඨෙස්සනා චෙදිතබ්බො.

කප්පාති දේශකාලපරිදිපනං; තා භි යං යමයං විහරස් තත්‍ර සමසෙ යස්මි ව ආරම්භෙ විහරති තත්‍ර ආරම්භෙති දීපෙති; භාසිතබ්බසුතෙන වා දෙස කාලෙ දීපෙති; තති හගවා අපුත්තෙ දෙසෙ කාලෙ වා ධම්මං භාසති; “අකාලො භො තාට ඛාතිය”ති² ආදි වෙත් සාධකං. මොති පදපුරුණ මත්තෙ අවධාරණේ ආදිකාලත්ථ වා නිපාතො; හගවාති ලොකගරු දීපනං; භික්ඛුති කථාසවනපුත්තපුග්ගල වචනං; අපි වෙත් “භික්ඛකොති භික්ඛු භික්ඛාවරියං අජිත්තපගතොති භික්ඛු”ති³ ආදිනා නයෙන වචනත්ථො චෙදිතබ්බො. ආමිත්තෙහිති ආලපි අභාසි සමොධෙසි; අයමෙත් අත්ථො; අඤ්ඤත්‍ර පන ඤප්පෙනපි හොති; යථාහ “ආමනතායාමි වො භික්ඛවෙ පටිච්චෙදායාමි වො භික්ඛවෙ”ති. පකෙකායනෙති යථාහ “එති නං භික්ඛු චම වචනෙන සාරිපුත්තං ආමනෙතති”ති.⁴ භික්ඛමොති ආමනතණං කාරදීපනං; තච භික්ඛනසිලතාදිගුණයොගසිධිත්තා වුත්තා; භික්ඛන සිලතාගුණසුත්තොපි භි භික්ඛු භික්ඛනධම්මතාගුණසුත්තොපි භික්ඛු භික්ඛනෙ සාමුකාරිතාගුණසුත්තොපිති සද්දවිද මඤ්ඤනති; භාන ව නෙසං භික්ඛනසිලතාදිගුණයොගසිධිතෙ වචනෙන සිතාසිකප්පනසෙවි තා වුත්තං පකායෙතොහ උඨතදීනභාවනිත්තං කරොති; භික්ඛවොති ඉමිනා කරුණවිපථාරසොමගදයනායනනිපාතපුබ්බසුතෙව වචනෙන තෙ අත්තනො වුබ්බසිවුබ්බෙ කරොතොහ භානෙව කප්පෙතුකමානාදීප කෙන භාතං වචනෙන සොතුකමානං ජනෙති; තෙතෙව ව සමොධි තත්ථෙත සාමුකං සවතමනසිකාපෙති භානිසොජෙති; සාමුකසවතමනසි කාරණත්තං භි සාසනසම්පත්ති.

අපරෙපුරි දෙවමනුස්සෙසු විජ්ජමානෙසු කසමා භික්ඛුයෙව ආමනෙත සිති වෙ: ජෙස්සෙස්සසහතසද්දසනිතිත්තාවනො; සබ්බපරිසසාධාරණං භි හගවො ධම්මදෙසනා; පරිසාය ව ජෙස්ස භික්ඛු පඨමුප්පනතත්තා; සෙස්ස අනගාරියභාවං ආදිං කත්වා සජ්ච වරියානුචිධායකත්තා සකල සාසනපටිත්තාහකත්තා ව; ආසනාහ භා තත්ථ නිසින්නොසු සජ්ච සනති කත්තා; සද්දසනිතිතා සජ්ච සනතිකාමවරත්තාති. අපි ව භා ධම්ම දෙසනාය භාජනං යථානුසිද්ධං පටිපත්තිසම්භාවතොති⁵ තෙ එව

1. අමුතුකර එකස එකපුග්ගලවග්ග. 3. පඨමපාඨස්සපදභාජනික.
2. උද්ගත බොධිවග්ග දසමිඋද්ගත. 4. සංයුත්ත නිදනවග්ග චතුස්ථවග්ග
5. “සමනවත්තංසිති”ති කෙසුරි.

ආමනෙතයි; කිව්වේ පන හතරා බවට. දෙසෙනෙතා පටිම. හිකු
 ආමනෙතයි න බවමමෙම දෙසෙතීති සතිජනනන්; හිකු හි අඤ්ඤා
 විනෝදානන්; විකුතිතවිනන්; බවට. පටිමෙකකනන්; නමමයානං
 මනසි කණෙතන්; නිසිජනා ගොතයි; හත අනාමනෙතා; බවම දෙසිය
 මානෙ අයා දෙසනා කිංතිදනා කිමටවයා කතරය අනුපාතනියා දෙසි
 තාති සලලකෙතතුං අසනෙකානන්; දුග්ගතියං වා ගණෙතන්; න වා
 ගණෙතන්; හතන භොසං සතිජනනන්. හතරා පටිම. ආමනෙතා; පටිම. බවට. දෙසෙතී.

හදනෙතා ගාරවටවනමෙත; සත්පට්ටනදනා වා; අපි මෙක
 හිකුමොති වදමානො හතරා හෙ හිකු ආලපයි; හදනෙතා වදමානා
 හත හතවනං පට්ටාලපනති; තරා හිකුමොති හතරා ආදිමි හාසති;
 හදනෙතා හෙ පට්ටාලාසනති; හිකුමොති පට්ටවනං දෙසෙති; හදනෙතා
 පට්ටවනං දෙතෙති.

හෙ හිකුමි යෙ හතරා ආමනෙතයි; හතවනො පට්ටකොසුතති
 හතවනො ආමනාණං පති අකොසු අභිමුඛ පුතා පුණ්ණ සමපට්ඨිංසු
 පටිග්ගහෙසුතති අනෙ; හතවා එතෙමොමාති හතරා එතං ඉද්දති
 වතනමිං සකලං සුතතං අමොච.

එතතාවතා ව යං ආසමතා ආනන්දෙන ඉමං සුතතං සුඛව
 ගාහනන්. කාලදෙසදෙසකපට්ටාපදෙසපට්ටාමොති. නිදනං හාසිතං
 තසා අත්ථවර්ණනා සමතතා.

ඉද්දති නාහං හිකුමෙ අඤ්ඤා එකරූපමි සමනුපකොමිති ආදිනා
 නෙතෙ හතවතා නිකුතිතතං සුතතං වර්ණනාසං ඔකාසො
 අනුපාතෙතා; යං පනෙතං සුතතවර්ණනා සමමා සුතතනිකෙවිටං විවා
 රෙතුව වුට්ටමානා පාසවා ගොති තසමා සුතතනිකෙවිටවාරණං නාව
 වෙදිකමි. වතතෙරෙ හි සුතතනිකෙවිටා: අතතඤ්ඤාසමෙ පරඤ්ඤාසමෙ
 පුට්ඨාපිසිකො අනුපාතනිකොති; තස් යති සුතතනි හතරා පරෙහි
 අතඤ්ඤාසමෙවලං අතතනො අඤ්ඤාසමෙතෙව කපෙසි ගෙගප්පිදං:
 ආකංඛෙසාසුතතං වත්සුතතනති එවමාදීති; තෙසං අතතඤ්ඤාසමෙ
 නිකෙවිටෙ. යති “පරිපකකා ඛො රුහුලං විමුතතිපරිපාචනියා බවමා
 යතනුනාහං රුහුලං උතතරිං ආසවානං ඛෙස විනෙග්ග”නති¹ එවා
 පරෙතං අඤ්ඤාසමෙ වතති. මනං අභිනිහාරං බුජ්ඣනාහවට ඔලොකෙතා
 පරඤ්ඤාසමෙවසන කපිතාති ගෙගප්පිදං: රුහුලොවාදසුතතං බවමටකක
 යාවතතනනති එවමාදීති; තෙසං පරඤ්ඤාසමෙ නිකෙවිටෙ. හතවනං
 පන උපසංකමිති; හෙ හෙ දෙවා මනුසා තරා තරා පඤ්ඤා පුට්ඨනති;
 එවා පුඤ්ඤා හතවතා යති කපිතාති දෙවතාසංසුතතමොඤ්ඤාසමෙ
 සුතතාදීති; තෙසං පුට්ඨාපිසිකො නිකෙවිටෙ. යති පන උපසංකතං
 කාරණං පට්ටව කපිතාති බවමදයාදසුතතමංසුපමාදීති; තෙසං

1. ථෙරිම උපරිපණ්ණාසං වුලුලුලොවාදසුතතං.

අභිප්පතකිකො නිකේධපො. එවම්මෙසු වතුසු නිකේධපෙසු ඉමස්ස පුත්තස්ස පරජ්ඣාසයො නිකේධපො. පරජ්ඣාසයවසෙන හෙතො නික්ඛිත්තො; කෙතං අජ්ඣාසයෙනාති: රූපගරුකානං පුරිසානං.

තථ භාෂං භික්ඛවෙති ආදිසු නකාගේ පටිසෙධිකො; අනන්ති අත්තානං නිද්දිසති; භික්ඛවෙති භික්ඛු ආලපති; අඤ්ඤානති ඉදං චත්තබ්බං ඉතිරූපතො අඤ්ඤො; එතරුපමිති එකමි රූපං; සම්මුතසංඝාමිති වෙ සමනුපස්සනා ඤ්ඤාසමනුපස්සනා ව දිසිසමනුපස්සනා ව: තථ “අනිවචනො සමනුපස්සති නො නිවචනො”ති¹ අයං ඤ්ඤාසමනුපස්සනා නාම; “රූපං අත්තතො සමනුපස්සති”ති² ආදි පන දිසිසමනුපස්සනා නාම; තාසු ඉධ ඤ්ඤාසමනුපස්සනා අධිපෙත්තා; ඉමස්ස පන පදස්ස නකාගේත සම්මෙකො වෙදිතබ්බො; ඉදං හි වුත්තං හොති: අහං භික්ඛවෙ සම්මඤ්ඤාතඤ්ඤොත ඔලොකෙනොපි අඤ්ඤං එතරුපමිති සමනුපස්සාමිති.

සං එවං පුරිසස්ස චිත්තං පටිසාදස්ස නිසිති යං රූපං රූපගරුකස්ස පුරිසස්ස වතුගුමකකුසලචිත්තං පරියාදිසිතා ගණිතා බෙපෙතා තිසිති; “සබ්බං භජිකායං පරියාදිසිතා”ති³ ආදිසු හි ගහණං පරියාදනං නාම; “අනිවචසඤ්ඤා භික්ඛවෙ භාවිතා ඔසුලිකතා සබ්බං කාමරහං පරියාදියති”ති⁴ ආදිසු බෙපනා; ඉධ උභයමි වට්ටති; තථ ඉදං රූපං වතුගුමකකුසලචිත්තං ගණිතතං න නිපුපාලකාලං පුරිසො විය හජෙන ගණිතාති; නාපි බෙපයමානං අහං විය උධිතෙ උදකං සත්තා පෙතා බෙපෙති; උපතතිං පනස්ස නිවාරයමානමෙව වතුගුමකමි කුසල චිත්තං ගණිතාති වෙව බෙපෙති වාති වෙදිතබ්බො; හෙත වුත්තං පුරිසස්ස චිත්තං පරියාදය තිසිති. සම්මිදනති යථා ඉදං; ඉතිරුපතති ඉතිරු රූපං; තථ “කිච භික්ඛවෙ රූපං වදෙථ රූපතීති ඛො භික්ඛවෙ තඤ්ඤා රූපතති වුට්ඨති කෙත රූපතී සිත්තොපි රූපතී”ති⁵ සුත්තානුසාරෙන රූපස්ස වචනකො වෙව සාමඤ්ඤාලකණ්ණව වෙදිතබ්බං. අයං පන රූපසද්දො ඛනිභවතිමිත්තපට්ඨියසරිථවණ්ණසණ්ඨානාදිසු අනෙ කෙසු අනෙසු වත්තති; අයං හි “යං කිම් රූපං අතීතානාගතපච්චිපපනා”නති⁶ එථ රූපකඛකො වත්තති; “රූපපතති යං මහං භාවෙති”ති⁷ එථ රූපභවෙ; “අප්ඤ්ඤානං අරූපසඤ්ඤා ඔතිඨා රූපාති පස්සති”ති⁸ එථ කසිණනිමිත්තො; “සරූපා භික්ඛවෙ උපාඨ්ඨති පාපකා අකුසලා ධම්මා නො අරූපා”ති⁹ එථ පට්ටයෙ; “ආකාශො පරිවාරිතො රූපනොව සබ්බං ගච්ඡති”ති¹⁰ එථ සරිථෙ; “වක්ඛුච පට්ඨව රූපෙ ව

1. පටිපඤ්ඤාසමනුපස්සනා පටිසාදනකතා.

2. ඉතිරුපතනං ඉතිරුපතනං ඉතිරුපතනං වෙදලලසුත්තං.

3. කොසල සංයුත්තා පුරිසවග්ගං.

4. සංයුත්තා ඛනිභවතිමිත්තං පටිසාදනං පණ්ණාසකං පටිසාදනං.

10. ඉතිරුපතනං ඉතිරුපතනං ඉතිරුපතනං.

5. සංයුත්තා ඛනිභවතිමිත්තං පණ්ණාසකං පටිසාදනං.

6. විභවිතපාකරණ ඛනිභවතිමිත්තං.

7. ඛනිභවතිමිත්තං විභවිතපාකරණං.

8. අඩුකරනර එකකං.

9. අඩුකරනර පුද්ගල අභිමතං.

උපපජ්ජති චක්ඛු විඤ්ඤාණං” නති එන් වණ්ණෙ; “රූපප්පාඨාණො රූපප්ප සන්නා”ති¹ එන් සණ්ඨානෙ; ආද්ධද්දෙන “පියරූපං භාතරූපං”² “අර සරූපො”ති³ ආදීති සමගණ්ඨිතබ්බාති; ඉධ පනෙන ඉඤ්ඤා වතුසමු ඨානෙ රූපාසන්නසමුඤ්ඤා වණ්ණෙ වත්තති. අපි ව: සො කොච ඉඤ්ඤා නිවත්තිවාසනස්ස වා අලභිකාරස්ස වා ගතිවණ්ණකාදීනං වා පිලුනිත මාලාදීනං වාති කාසපපිබ්බො වණ්ණො පුරිසස්ස චක්ඛු විඤ්ඤාණස්ස ආරම්භො හුතො උපකප්පති: සබ්බවෙතං ඉඤ්ඤාපනෙතිව වෙදිතබ්බං.

ඉඤ්ඤාපං භික්ඛුවෙ පුරිසස්ස චිත්තං සපිසාදය නිසංඛිති ඉදං පුරිසස්සෙව දලහිකරණ්ණං වුත්තං; පුරිමං වා යථසිදං භික්ඛුවෙ ඉඤ්ඤා රූපනති එවං ඔපමවසෙන වුත්තං; ඉදං පරියාදණ්ණානුභාවදස්සනවසෙන; තඤ්ඤං ඉඤ්ඤාපස්ස පරියාදණ්ණානුභාවෙ වන්ත්; මහාදසීකනාගරුඃ කීර වෙතිසගිරිමිති අඹිත්ථෙල මහාථුපං කාරෙත්වා ගිරිභණ්ඩවාහනපුරං නාම කත්වා කාලෙන කාලං ඔරෙඛපරිවුණො වෙතිසගිරිං ගතත්වා භික්ඛුසමස්ස මහාදනං දෙති; ඔහුත්තං සනතිපාතඨානෙ නාම න සබ්බස්ස සති පුප්ඵිනා හොති; රඤ්ඤා ව දම්මදෙවි නාම මහෙසි පඨමවසෙ සීතා දස්ස තීයා පාසාදිකා; අපථකො චිත්තනේරෙ නාම බුඛ්ඛිපබ්බජිණො අසංවර නියමෙන ඔලොකෙතො තස්ස රූපාරම්භණ් නිමිත්තං ගහෙත්වා උම්මා දස්සන්තො විය සීතනිසිනනඨානෙසු පුභං දම්මදෙවි පුභං දම්මදෙවිති වදන්තො විවරති; තණො පඨාස වස්ස දහරසාමණේර උමමත්තකචිත්තනේරෙත්තිව නාම කත්වා වොහරිංසු; අථ සා දෙවි නවරස්සෙව කාලමකාසි; භික්ඛුසමෙස්ස සිව්ථිකාස දස්සනං ගතත්වා ආගතෙ දහරසාමණේර තස්ස සනතිකං ගතත්වා එවමාගංසු; හතෙත සිත්තනේර යස්සාන්ධාස නිං විලප්පි මයං තස්සා දෙවියා සිව්ථිකාස දස්සනං ගතත්වා ආගතාති; එවං වුත්තොපි අසද්දහන්තො ආත: යස්සා වාහසා තුළුභ සිව්ථිකාසදස්සනන්ධාස ගතා මුඛං තුමිහාකං ධුපවණ්ණනති උමමත්තක වචනමෙව අථොච; එවං උමමත්තක චිත්තනේරස්ස චිත්තං පරියාදය අභාසි ඉදං ඉඤ්ඤාපං.

අපරමපි වන්ත්: සධ්දාසිත්තමහාරුඃ කීර එකද්වසං ඔරෙඛපරිවුණො විහාරං ආගතො; එකො දහරෙ ලොහපාසාද්වාරණකඨකෙ ඨත්වා අසංවර සීතො එකං ඉඤ්ඤා ඔලොකෙසි; සාපි ගවනං පඨජිත්ති නං ඔලොකෙසි; උභොපි අභිනන්තරෙ උභිනෙත රුගගිනා ධග්ගිත්වා කාලමකාසු; එවං ඉඤ්ඤාපං දහරස්ස චිත්තං පරියාදය අභාසි.

අපරමපි වන්ත්: කල්‍යාණීමහාවිහාරණො කීරෙතො දහරෙ උදෙසු සන්ධාස කාලදීඝවාපිගාමවාපිහාරං ගතත්වා නිසීතුදෙසුසකිත්තිවා අත් කාමානං වචනං අගතෙත්වා ගතඨානෙ දහරසාමණේරෙති පුඨෙන ගාමස්ස නිව්ඨාකාණෙ කපෙතණ්බො ගවිස්සාතිති ගාමෙ පිණ්ඩාස වරන්තො විසභාගා

1. සංසුත්ත පමමවග්ග කතියසුත්ත.
 2. අභිභුත්තර වතුසසු දුතියපණ්ණාසං දුතියවග්ග පමමසුත්ත.
 3. මහවග්ගපාකරණ සම්මවිභවිග්ග සමුදයන්තද්දාස.
 4. අභිභුත්තර අභිභු දුතියවග්ග.

රමමණෝ නිමිත්තං ගහෙතො අත්තනො වසනසානං ගතො තාය නිවත්ථවත්ථං සථානිකා කහනෙන ඉදං උඛනති පුච්ඡනො තස්සා මත භාවං ඤාතො එවරුපා නාම ඉති මං නිසංසා මතාති විනෙතනො අනෙතා උඤ්ඤෙන රුහංගිනා ධර්මිකා ජීවිතකලං පාපුණි; එවමි ඉදං ඉතිරුපං පුරිසස්ස විතතං පරියාදය නිසනීති වෙදිතබ්බං.

සංඛමසුත්තං නිසීදං.

දුක්ඛාදිති සද්දගරුකාදිනං ආසයවසෙන වුත්තානි; භෙසු ඉති සද්දෙති ඉතිසා විතතසමුදානො කපිතගිතරුදිතසදෙද; අපි ව: ඉතිසා නිවත්ථනිවාසතස්සාපි අලඛකතාලඛකාරස්සාපි ඉතිපයොගනිපථාදිතො විණාවෙණුසංඛපණවාදිසදෙදපි ඉතිසදෙදතෙව වෙදිතබ්බං; සබ්බොපි ගෙසො පුරිසස්ස විතතං පරියාදය නිසනී; තත්ථ පුච්ඡණ්ණකකකපක පුච්ඡණ්ණමොරදගරහිකුඤ්ඤාදිනං වත්තීති වෙදිතබ්බානි.

පබ්බතනතරං කීර නිසංසා මහනතං හත්තිනාගකුලං වසති; අවිදුර ධානෙ වස්ස මහාපරිභොගො සරෙ; තස්මිං කාසුපපනෙනා පුච්ඡණ්ණ කකකපකො අති; සො තං සරං ඔතිණ්ණොතිණ්ණ සණ්ඨායෙන විය අලෙඝි පාදෙ ගහෙතො අත්තනො වං නෙතො මාරෙති; තස්ස ඔතාර පෙකකා හත්තිනාගා එකං මහාහත්තිං ජෙද්ධං කත්වා විවරනති; සො එක දිවසං තං හත්තිනාගං ගණති; ථාමසතිසමපනෙනා හත්තිනාගො විනෙතසි: සමාහං සීතරුපං රවිස්සාමි සබ්බෙ යථාරුචියා අකීළිතො පලාසිස්සනතීති නිවමලොව අසාසි; අථ සබ්බෙයං උතරිණ්ණභාවං ජානිතො තෙන ගතිත භාවං අත්තනො හරියං ජානාපෙතුං විරවිතො එවමාහ:—

“සිඛනී මගො ආයතවකුඤ්ඤෙනො
අභිතතො වාරිසයො අලොමො
නෙතාතිතුතො කපණං රුදමි
මා ගෙව මං පාණසමං ජහෙය්‍යා”ති.

සා තං සුත්වා සාමිකස්ස ගතිතභාවං ඤාතො තං තස්මිං භයා මොවෙතුං හත්තිනා ව කුළීරෙන ව සසීං සලලපනති එවමාහ:—

“අය්‍ය තං න ජහෙය්‍යාමි කුචර සභිහායන
පථව්‍යා වාතුරනතාය පුප්පියො ගොසි මෙ තුවං.
යෙ කුළීර සමුද්දසමීං ගභිහාය නමමදස ව
තෙයං තිං වාරිජො සෙසො මුව රෙදනතිසා පති”නති.¹

කුළීරෙ සහ ඉතිසද්දසවනෙන ගහණං සිවිලමකාසි; අථ තං හත්ති නාගො අයමෙවෙ තස්ස ඔකායොති එකං පාදං ගතිතාකාරෙනව ධපෙත්වා දුතිසං උකඛිපිතො තං පිඤ්ඤපාලෙ අකකමිත්වා විමුණ්ණනපිඤ්ඤා ආකඛිපිතො තීරෙ ඕපි; අථ තං සබ්බහත්තිනො සනතිපතිතො අමොකං වෙරිති විමුණ්ණසිංසු. එවං තාව ඉතිසද්දෙද පුච්ඡණ්ණකකකපකස්ස විතතං පරියාදිසීති.

සුවණ්ණමොරෙපි තිවෙනතං අනුපවිසිතිං මහත්තං පබ්බතගගනං
උපතිස්සාය වසනොතා නිවව්නාලං සුරියස්ස උදයනකාලෙ සුරියමණ්ඩලං
උල්ලාසෙතිං අත්තනො රක්ඛං කණෙනො එවං වදති:—

“උදෙකයං වක්ඛුමා එකරුජා
හරිස්ස වණ්ණණං පඨවිපසභායො
තං තං නමස්සාමි හරිස්ස වණ්ණං
පඨවිපසභායං කයජ්ඣ ගුත්තා විහරෙමු දිවසං.

යෙ මුග්ගමණං වෙදගු සබ්බධිමෙව
තෙ මෙ නමො තෙ ව මං පාලයනතු
නමස්සු මුඛානං නමස්සු ඛොධියං
නමො විමුත්තානං නමො විමුත්තියං”

ඉමං සො පරිත්තං කතිං මොරෙ වරති එකයා.

යො ව දිවසං ගොවරං ගහෙතිං සායනසමයෙ වසනසානං පටි
සනොතා අභිමෙනාං සුරියමණ්ඩලං ඔල්ලාසෙතිං ඉමං ථූතං වදති:—

“අපෙකයං වක්ඛුමා එකරුජා
හරිස්ස වණ්ණණං පඨවිපසභායො
තං තං නමස්සාමි හරිස්ස වණ්ණං
පඨවිපසභායං කයජ්ඣ ගුත්තා විහරෙමු රත්තං.

යෙ මුග්ගමණං වෙදගු සබ්බධිමෙව
තෙ මෙ නමො තෙ ව මං පාලයනතු
නමස්සු මුඛානං නමස්සු ඛොධියං
නමො විමුත්තානං නමො විමුත්තියං”

ඉමං සො පරිත්තං කතිං මොරෙ වාසමකපසිති.¹

ඉමිනා නියමෙන සත්ත වස්සසතානි විතිනාමෙනා එකදිවසං
පරිත්තකමමනො පුරෙතරමෙව මොරතුකතුටිකාය සද්දං සුචා පරිත්ත
කමමං අභරිතා රක්ඛෙදු පෙසිකස්ස පුද්දකස්ස වසං උපගමො. එවං ඉති
සද්දෙදු සුවණ්ණමොරස්ස විත්තං පරියාදිසි. ජාතපබ්බතවාසී දහරෙ පන
සුඛාමුණ්ඩකවාසී දහරෙ ව ඉතිසද්දං සුචා අනසමසතං පත්තාති.

තතියෙ ඉතිමෙකොති ඉතිය වතුසමුස්සානිකං ගතියසතනං; සොයං
ඉතිය සරිගමෙකො දුග්ගමෙකො හොති; කායාරුළොස පන ආගතතුමො
අනුලෙපනාදිගමො ඉධ අධිපෙතො; එකව්වා හි ඉති අස්සගානිති
හොති; එකව්වා මොකකගානිති; එකව්වා සෙදගානිති; එකව්වා සොණික
ගානිති; එකව්වා අකුසාලො එවරුපායපි ඉතිය රජ්ජනෙව; වක්ක
වත්තිනො පන ඉතිරිත්තසස්ස කායො වන්දනගමො වාසති මුඛතො
උපලගමො; අයං න සබ්බසං හොතිති ආගතතුමො අනුලෙපනාදි

1. දුකතිපාත සුවණ්ණමොරජාසක.

පතිසාපෙනා තතතිසාපෙනා ගිතසාරං තාතිසාකමනොනා ගායි; සා ඉඤ්ඤිතසා ගිතසාරං පුත්තා මාරනති සඤ්ඤාය විවච්චාතපානෙනා තසා සතතිසා ගමිසාමිති ආකාපෙයෙව ජීවිතකමයං පත්තා.

තතිසපුත්ත වකකවතතිරඤ්ඤා කායසො වන්දනගණිං වායති මුඛසො උපපලගණිනි ඉදං ආගරිතබ්බං; ඉදංවෙත්ථ වන්දු වෙදිතබ්බං: සාවඤ්ඤා කිරෙකසා කුටුමිසසා ධිතාය සාමිසො සන්දු ධම්මදෙසනං පුත්තා න සකසා මය අසං ධම්මො ගිතිභුතෙන පුරෙතුනති අඤ්ඤාතරසා පිණ්ඩසාතිකපේරසා සතතිසෙ පබ්බජී; අථසා හරිසං අසාමිසා අසනති ඤ්ඤා රුජා පසෙනදි කොසලො අනෙතපුරං අතිහරාපෙනා එකදිවසං එකං නිදුපපලකලාපං ආදාය අනෙතපුරං පවිසො එකෙකිසා එකෙකං නිදුපපලා දපෙයි; පුපෙථපු භාජයමානෙපු තසා ඉඤ්ඤා වෙ හන්දා පත්තාති සා පහසාකාරං දසෙසානා උපසිංහිනා පරොදි; රාජා තසා උභයාකාරං දිසා තං පහසාකායපෙනා පුච්ඡී; සා අතතො තුසිකාර ණව රොදනකාරණව කපෙයි; යාව තතිසං කපිතෙපි රාජා අසද්ද හනො පුනදිවසෙ සකලරාජතිවෙසනෙ සබ්බමාලාවිලෙපනාදිපුගති ගතිං හරාපෙනා බුච්චමුඛසා සිකුමුසබ්බසා ආසනාති පඤ්ඤාපෙනා බුච්චමුඛසා සිකුමුසබ්බසා මහාදානං දනා හතතතිවිපරිසොසානෙ තං ඉඤ්ඤා කතරො පෙරොති පුච්ඡීනා; අසනති වුත්තෙ සන්දාරං වන්දිනා හනෙත තුමෙති සම් සිකුමුසබ්බසා; ගච්ඡතු අමහාසං අසුකපේරො අනු මොදනං කරිසාතිති ආහ; සන්දා තං සිකුමුං ධංපෙනා විහාරං ගණා; පෙරෙ අනුමොදනං වතතුං ආරඬවනෙත සකලරාජතිවෙසනං ගතිපුරං විස ජාතා; රාජා සච්චමෙවෙසා ආහාති පසිදිනා පුනදිවසෙ සන්දාරං තං කාරණං පුච්ඡී; සන්දා අසං අතිතෙ ධම්මකථා පුණ්ණොසා සාධු සාධුති සාධුකාරං පවනෙතොනො සකකච්චං අසොසායි; තමිලුලොනො නෙන මහා රාජ අසමාතිසංසො උපොති ආවිකම්.

“සබ්බමදෙසනාකාලෙ සාධු සාධුති භාසො

මුඛසො නිබ්බතති ගණිං උපපලංව සපොදකෙ”ති.

සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්ථෙවොති. ඉමසම් වසෙස වච්චමෙව කට්ඨං. රුපසාළි තිසිනා.

පඨමො වග්ගො.

2.

දුතියසා පඨමෙ එකබ්බමිසිති එත්ථ “තසම් ඛො පන සමසො ධම්මො භොනති”ති¹ ආදිපු විස නිසසතතසෙන ධම්මො වෙදිතබ්බං; තසා එකබ්බමිසිති නිසසතතං එකං සහාවමිසිති අයමෙත්ථ අපේඨා; අනුපපනෙසා මාති එත්ථ පන “භුතානං වා සත්තානං ධිතියා සමනවෙසිනං වා අනුගාහාය”² “යාවතා සිකුමෙව සත්තා අපද වා දිපද වා”ති³ එමො

1. ධම්මසමාදි විසත පපාදකණං. 2. මජ්ඣිම නිකායෙ සමාදිවුත්තං. 3. අමුතකර මුග්ගකි ඡත්තවග්ගං.

සාර භෞජනසාලාදීනි කාරෙති; තස්ස භෙදං උපකරණානි විනෝදනාසං
 කීලෙයො ඔක්කං න ලහති; අපරභාෂෙ පනස්ස නවකමෙව නිසීතො වා
 විස්සෙඨො වා අයොනියොමනසිකාරසතිවොස්සග්ගො ආගමෙව උපාජ්ජති;
 එවමි අසමුද්ධාරවසෙන අනුප්පනො උපාජ්ජති නාම. එකමො පන
 මුග්ගලොකා ආගතො පුබ්බතො; හොති තස්ස අනාසෙවනාසං කීලෙයො
 ඔක්කං න ලහති; අපරභාෂෙ පනස්ස ලබාසෙවනස්ස අයොනියොමනසි
 කාරසතිවොස්සග්ගො ආගමෙව උපාජ්ජති; එවමි අසමුද්ධාරවසෙන
 අනුප්පනො උපාජ්ජති නාම. එවං තාව අසමුද්ධාරවසෙන අනුප්ප
 නාසං උපාජ්ජනං වෙදිතමං. කථං අනුභූතාරමමණ්ණවසෙන: ඉධෙ
 කමො අනුභූතපුබ්බං මනාපියං රූපාදිආරමමණං ලහති; තස්ස තථ
 අයොනියොමනසිකාරසතිවොස්සග්ගො ආගමෙව රාහො උපාජ්ජති; එවං
 අනුභූතාරමමණ්ණවසෙන අනුප්පනො උපාජ්ජති නාම.

උපසන්නානි ජාතො සර්ජාතො නිබ්බන්තො අභිනිබ්බන්තො පාඤ්ඤානා;
 භික්ෂොභාගාවාසානි පුනපුනභාවාස; වෙසුල්ලායානි විපුල්ල
 භාවාස රාසිභාවාස; තථ සත්ථ උපසන්නා කාමච්ඡෙදො න නිරුක්ඛිස්සති
 සත්ථ නිරුධො වා සෙව පුන උපාජ්ජස්සාතීති අදානමනං: එකමං
 පන නිරුධෙ තමං වා ආරමමණේ අඤ්ඤාමං වා අපරාපරං උපාජ්ජ
 මානො භික්ෂොභාවාස වෙසුල්ලාය සංවත්තති නාම. **පුඤ්ඤානානි**
 රාගසානිදං ආරමමණ; “සතිමිත්තං භික්ඛවෙ උපාජ්ජනති පාපකා අනු
 සල්ලා ධම්මා නො අතිමිත්තං”ති¹ එථ භි නිමිත්තනති පට්ටයස්ස නාම;
 “අධිපිත්තමනුසුත්තො භික්ඛවෙ භික්ඛුනා පට නිමිත්තානි කාලෙන
 කාලං මනසිකානමොති”ති² එථ කාරණස්ස; “සො නං නිමිත්තං ආසෙ
 වති භාවෙති”ති එථ සමාධිස්ස; “සං නිමිත්තං ආගමෙව සං නිමිත්තං මන
 සිකරොතො අනන්තරා අසවානං ඛයො හොතීති එථ විපස්සනාය.
 ඉධ පන රාගසානියො ඉදාරමමණ්ණවසෙව පුභතිමිත්තනති අධිපෙත්තො.
අසොනියොමනසිකාරෙණානි “තථ කතමො අයොනියොමනසිකාරෙ
 අතීවෙව නිවවනති දුක්ඛ පුබ්බති අනන්තති අත්තාති අපුභෙ පුනතති
 අයොනියොමනසිකාරෙ උපාජ්ජනසිකාරෙ සමපට්ඨකාලෙන වා
 විත්තස්ස ආවට්ඨනා අකාමට්ඨනා අභොගො සමන්තාගාරො මනසිකාරො
 අයං වුට්ඨති අයොනියොමනසිකාරො”ති³ ඉමස්ස මනසිකාරස්ස වසෙන
 අනුපායෙන මනසිකාරොත්තස්සාති.

පට්ඨමං.

දුතියෙ **ව්‍යාපාදෙ**ති ගතතව්‍යාපනති විශ විත්තස්ස ව්‍යාපර්ජනං.
 පකතිවිජගතභාවො; “තථ කතමං ව්‍යාපාදනිවරණං අනන්තං මෙ අධිජිති
 ආකාමො ජායති”ති⁴ එවං විජාරිතස්ස ව්‍යාපාදනිවරණස්සෙනං අධිවට්ඨනං;
සමසතිමිත්තානානි අතීදං නිමිත්තං; පටිකස්සාපි පටිකාරමමණස්සාපි එතං

1. අභිභූතකර දුත හඬයවගන.	3. මිහඞ්ග මුද්දකවසුරු භික්ඛ පදභාජනී.
2. මංගලික මුලපණ්ණාසා විතස්ස	4. ධම්මසංගහේ නිසංකපකණ්ණි
භණ්ණාසා පුත්ත.	දුතියෙන භාණ්ඩාර.

අධිවචන; වුත්තමි වෙතං අභිකර්කං “පටිඝමි පටිඝනිමිතං පටිඝ රමමණොපි ධම්මො පටිඝනිමිතං”නැති¹ සෙයං කාවච්ඡෙද වුත්තන සෙතොව වෙදිතබ්බං. යථා වෙත්ථ එවා ඉතො පරෙසුපි තත්ත තත්ථ හි විසෙසමත්තාවෙව වක්ඛාමාති.

දුතියං.

තතියෙ පීනමිබනති පිනවෙව මිධව; තෙසු විත්තස්ස අකමමඤ්ඤතා පීනං ආලසිග්ගාවස්සෙතං අධිවචන; තිණණං ඛනිතං අකමමඤ්ඤතා මිධං; කපිමිධස්ස පටිලාසිග්ගාවස්සෙතං අධිවචන; උභින්නමි “තත්ත කතමං පීනං ය විත්තස්ස අකලලතා අකමමඤ්ඤතා ඔලියනා සලලීයනා”² “තත්ත කතමං මිධං ය කායස්ස අකලලතා අකමමඤ්ඤතා ඔනාසො පරිම නාසො”ති³ ආදිනා තයෙන විජාරො වෙදිතබ්බො. අරතීති ආදීති විභවෙක විභතතතයෙනෙව වෙදිතබ්බොති වුත්තං සොත්තං “තත්ත කතමා අරති පනෙත්තු වා සෙනාසනෙසු අඤ්ඤාභරඤ්ඤාතරෙසු වා අධිකුලෙසු ධම්මෙසු අරති අරතීකා අතභිරති අනභිරමණං උක්ඛණ්ඨිකා පරිතස්සිකා අයං වුච්චති අරති”⁴ “තත්ත කතමා තඤ්ඤි ය තඤ්ඤි ය තඤ්ඤි ය තඤ්ඤි වතනා ආලස්සං ආලස්සායනා ආලස්සාසිතතං අයං වුච්චති තඤ්ඤි”⁵ “තත්ත කතමා විජමභීකා ය කායස්ස ජමතනා විජමතනා ආහමනා විනමනා සත්ත මනා පණමනා ඔසාසිකා අයං වුච්චති විජමතිකා”⁶ “තත්ත කතමො භත්ත සමමෙදො ය භුත්තාසිකා භත්තමුච්ඡා භත්තනීලමජො භත්තපරිලාසො කායදුසුලං අයං වුච්චති භත්තසමමෙදො”⁷ “තත්ත කතමං වෙතයො ව ලීනතං ය විත්තස්ස අකලලතා අකමමඤ්ඤතා ඔලියනා සලලීයනා ලීනං ලීයනා ලීසිතතං පීනං පීයනා පීසිතතං විත්තස්ස ඉදං වුච්චති වෙතයො ව ලීනතං”නැති.⁸ එඤ්ඤ ව පුරිමා වතනාරො ධම්මා පීනමිධ නීවරණස්ස සහජාතවසෙනපි උපනිස්සාවසෙනපි පච්චිකා සොතති; වෙතයො ලීනතං අත්තයොව අත්තනා සහජාතං න සොති උපනිස්ස සොපිය පන සොතීති.

තතියං.

වතුත්ථ උච්චිකුක්ඛාකුච්චනති උච්චිවෙව කුක්ඛාකුච්චව; තත්ථ උච්චිං නාම විත්තස්ස උච්චිතාකාරො; කුක්ඛාකුච්චං නාම අකතකල්පාණස්ස කතපංසස්ස තප්පවිකා විප්පවිකාරො; වෙතයො අවුපසමොති උච්චිව කුක්ඛාකුච්චෙයෙවෙතං තාම; අවුපසහතවිභතයොති කිංතෙන වා විපස්ස තාය වා අවුපසමීතවිත්තස්ස; අයං පන අවුපසමො උච්චිවකුක්ඛාකුච්චස්ස උපනිස්සසකොපිය පච්චිකා සොතීති.

වතුත්ථ.

පටමෙ විපිකිච්ඡාති “තත්ථි කඛ්ඛති”ති⁹ ආදිනා තයෙන විජාරිතං විපිකිච්ඡාතීවරණං; අසොතිසොමසාසිකාගේ වුත්තලක්ඛණෙයෙවති.

පටමං.

1. සිහසු මහාඅභිකර්ක. 2. ධම්මසංඝරාජ කේතකපකණ්ඨ දුතියක සංඝාර. 3. විභික්ඛාපකරණ පුද්ගල කීකපංසාදති.

ඊතෙ අනුසානො වා කාමච්ඡදො, නුපාජ්ඣති අගමුද්වාර
 වසෙන වෙව් අනනුකාරමිණ්ණවසෙන වාහි විනෙව් කාරණෙති
 අනුසානො නුපාජ්ඣති තථා විකම්මතිණොව සොති පුන භෙත්වා වා
 පට්ටං වා න ලහති; ඉධාපි චන්ත්‍යාදිනංසෙව වසෙන අගමුද්වාරො
 වෙදිබ්බො. එකච්චස්ස හි වුත්තනසෙතෙව් විභන්ත පුත්තස්ස චන්තං
 කරොත්තස්සෙව කිලෙසො ඔක්කං න ලහති චන්තවසෙන විකම්මතිණො
 සොති; සො තං තථා විකම්මතිණෙව් කන්තා විවට්ටන්ති; අරහත්තං
 ගණ්ණාති මිලකම්මස්සෙවරො විය. සො කිරායස්වා රොහණ්ජනපදෙ
 ගාමෙණ්ඩාලමහාවිහාරස්ස තික්කාවාරෙ නෙසාදකුලෙ නිබ්බන්තො වං.
 ආගමි කත්තකරාචාසො පුත්තදුරං ජපාසෙස්සාමිති අද්දවලපනං සණ්ඨ
 ථෙත්වා පාසපනං සොපෙත්වා පුලස්සං රොපෙත්වා බ්බුං පාපං ආයුගන්තො
 එකදිවසං ගෙහස්ථෙව් අකම්ම ලොණ්ව ගහෙත්වා අරඤ්ඤං ගහො පාසෙ
 බ්බං මිගං වසිත්වා අභිභාරපක්කමංසං බාදිත්වා පිපාසිතො හුත්වා ගාමෙණ්ඩ
 වාලමහාවිහාරං පටිථො පාතීයමාලුකෙ දපමන්තෙත්ව පාතීයසෙව පුරාපා
 වින්දනාදනවත්තං පාතීයං අලහන්තො තිං නාමෙතං එත්තකානං හික්කුනං
 වසනාස්සෙව පිපාසාය ආගතො පිපාසාවින්දනාදනවත්තං පාතීයං නන්ති
 උක්කාමිත්තුං ආරම්බො; චූලවිණ්ඩපාතිකතිස්සෙවරො තස්ස කථං පුත්වා තස්ස
 ධනන්තං ගච්ඡන්තො පාතීයමාලුකෙ දපමන්තෙත්ව පාතීයසෙව පුරෙ දිස්වා
 ජ්වමානපෙත්තකපත්තො අයං හවිස්සතීති වින්තෙත්වා උපාසක සෙව පිපාසි
 තොහි පිව් පාතීයතති වත්තා; කුමං උක්කිපිත්වා තස්ස හන්තිත්ව ආසිමි; තස්ස
 කමමං පට්ටව් පිත්තපිතං පාතීයං නත්තකවාසෙ පක්කිතමිව් තස්සෙති සක්ක
 ලෙපි හෙව පිව්තො පාසා න පට්ඨස්සි; අථ නා ථෙරො ආගං යාව දුරු
 ණ්ව හෙ උපාසක කමමං කතං ඉදුන්තොසි පෙත්තො ජාතො විපාසො
 කීදිසො හවිස්සතීති; සො තං කථං පුත්වා ලඛ්ඨංසෙවො ථෙරං වන්දිත්වා
 තාති අද්දගලාදිති විකම්මිති වෙතෙන සරං ගන්තො පුත්තදුරං ඔලො
 කෙත්වා සත්තං හික්කිත්වා දීපකමිගපක්කිතො අරඤ්ඤෙ විස්සරෙත්වා
 ථෙරං උපසන්තිමිත්වා පබ්බජ්ජං යාමි; දුක්කාර ආවුසො පබ්බජ්ජං කථං
 පබ්බජ්ජසීති; හන්ත එවරුපං පට්ටකම්මාරණං දිස්වා කථං න පබ්බ
 ජිස්සාමිති; ථෙරො නවපට්ටකකම්මානං දත්වා පබ්බජෙයි; සො වත්තං
 රන්තො හුත්වා බුඩ්ධවතං උග්ගණ්ණන්තො එකදිවසං දෙවදුත්තපුත්ත
 “නමෙතං හික්කිච්ච නිරසපාලා පුන මහානිරසෙ පක්කිපන්ති”ති¹ ඉමං
 සො පුත්වා එත්තකං දුක්කරාසිං අනුභවිතසත්තං පුන මහානිරසෙ පක්කි
 පන්ති අත්තො භාරිසො හන්තො මහානිරසෙති ආග; ආම ආවුසො භාරි
 සොති; සක්කා හන්ත පස්සිආන්ති; න සක්කා පස්සිදුං දිඨ්ඨදිසං කාතුං
 එකං කාරණං දස්සෙස්සාමිති සංමණෙරෙ සමාදපෙත්වා පාසාණ්ඩිසෙ අලල
 දුරුරාසිං කුරෙහිති; සො තථා කුරෙසි, ථෙරො යථානිසින්නොව ඉච්ඡා
 අභිසම්බරිත්වා මහානිරසො බෙරෙත්වාපනකමත්තං අභිසප්පිතං නිත්තිත්වා
 පස්සන්තස්සෙව තස්ස ථෙරසා දුරුරාසිමිති පක්කිපි; තස්සො නන්ති නිපා
 සො ව දුරුරාසිතො කිංසිත්වා ඡාරිකභානුපගමනව් අපච්ඡාපුරිමං

• 1. අමුග්ගකර භික්කු වතුපට්ඨක.

අහොසි; සො තං දිස්වා ගතොති ඉමංගමි යාමෙන නති ධුරානි නාමාති පුට්ඨි; ආවුසො වාසධුරව ගන්ධධුරවාති; ගතොති ගන්ධො නාම පටිබලසංගාරො; මග්ගො පන දුක්ඛපතිකාසයා; වාසධුරං පුරෙස්සාමි කමමදානං. ථෙ දෙරාති වන්දිතො නිසිදි; ථෙරො වත්තසමපනොති සිකුළුති වත්තසියෙ යන්තො තසං කමමදානං කපෙති; සො කමමදානං ගතොති විපසංයාය ව කමමං කරොති වත්තව පුරෙති; එකදිවසං විත්තලපබ්බතමහාවිහාරෙ වත්තං කරොති එකදිවසං ගාමෙණධිවලමහාවිහාරෙ එකදිවසං කාජර ගාමමහාවිහාරෙ; විනම්බෙ මකකතනමගෙන වත්තපරිගනිගසෙන පලාලා වරණකං නෙමෙති සියෙ යපෙති පාදෙ උදකො මහාරෙති නිසිදති; සො එකදිවසං විත්තලපබ්බතමහාවිහාරෙ ථෙ යමෙ වත්තං කති බලව පටිවුසකාලෙ නිද්ද ය මකකමිතුං ආරාධාය අලලපලාලං සියෙ යපෙති නිසිනොති පාවිතපබ්බතපසෙසං යාමණෙරසං අරුණවතිසපුත්තනතං සන්ධායනසංගං:-

“ආරභථ නිකමථ පුරථ බුධසාසනෙ
 ධුතාථ මට්ට්ටො සෙතං නලාගාරංව තුරෙතො.
 සො ඉමංගමි බමමිනසෙ අපමමත්තො විගහසාති
 පසාය ජාතිසංඝාරං දුක්ඛසංතො කරිස්සාති”ති.¹

ඉදං යානං සුත්තං මාදිසංගං ආරාධිවිසංගං සිකුළුනො යමාසමික්ඛෙති ඉදං කපිතං ගවිස්සතිති පිඨං උපපාදෙති කුසානං නිබ්බන්ධොති තදෙව පාදකං කති අනාගාමිථලෙ පඨිසාය අපරාපරං වාසමනොති සය පටි සමිද්ධති අරහත්තං පාපුණි. පරිනිබ්බානකාලෙ ව එතදෙව කාරණං දසෙසෙනො එවමාහ:-

“අලලං පලාලපුජාසං සියෙතාදය වසිකමි.
 පනොතංගමි තතිසං යානං එත්ථ මෙ නත්ථි සංසයො”ති.²

එවරුපසං වත්තවසෙන විකමමිතිකතිලෙසො තරා විකමමිති හොති. එකමවසං වුත්තසාසෙනෙව ගන්ධෙ පුත්තසං ගන්ධං ගණිතතසං දෙසෙතතසං පකාසෙතතසෙව කිලෙසො මකාසං න ලහති ගන්ධ වසෙන විකමමිතිහො හොති; සො තං තරා විකමමිතිතමෙව කති විවරෙවති අරහත්තං ගණිතාති මලියදෙවන්තෙරො පිය. සො කිරාගමා තිවසංගිකුළුකාලෙ කලලගාමකෙ මණ්ඩලාරාමකමහාවිහාරෙ උදෙසව ගණිතාති විපසංයාය ව කමමං කරොති තසෙකදිවසං කලලගාමෙ සිකුළුය වරණො එක උපාසිකා යාගුලථසිකං දති පුත්තතිනොති උපපාදෙති ථෙරං අසත්තානිවෙසනෙ නිසිදපෙති පණිතගොජනං ගොජෙති කතරගාමවාසිකොති තාතාති පුට්ඨි; මණ්ඩලාරාමකමහාවිහාරෙ ගන්ධකමමං කරොමි උපාසිකෙති; නොති කි තාත යාම ගන්ධකමම කරණං ඉබ්බව නිබ්බං සිකුළු ගණිතාති; සො අධිවසෙති තත්ථ නිබ්බං සිකුළු ගණිතාති; ගත්තකිවවායොනෙ ව අනුමොදනං කරොතොති පුබං

හොඳු දුක්ඛ මුච්චාති පදවියමෙව කපේතියා ගව්ඡති; අනෙකාපිණෙක
 නෙමායං තස්සායෙව සබ්බභං කාරොන්තො පිණ්ඩාපච්චිං කත්වා මහාපචා
 රණං සග පටිපමතිද්දති අරහත්තං පාපුණ්ඤී. තෙව්චාසිකමහාපේරො ආහා:
 ආවුසො මහාදෙව අජ්ජ විහාරෙ මහාජනො සත්තිපතිස්සාති තස්ස ධම්ම
 දානං දදෙය්‍යාසීති; ථෙරො අබ්බාසෙසි; දහරසාමණේරා උපාසිකාය සඤ්ඤං
 අදාපු; අජ්ජ හෙ පුත්තො ධම්මං කපේස්සාති විහාරං ගන්තො පුණ්ණියාසීති;
 භාණා න සමබ්බව ධම්මකරං ජානන්ති: මම පුත්තො එතානං කාලං
 මස්සා කපේන්තො පුඬං හොඳු දුක්ඛ මුච්චාති පදවියමෙව කපේසි: මා
 සෙසුං කරොථාති; මා තං උපාසිකෙ ජානනං වා අජානනං වා පඨපසස්සු:
 විහාරං ගන්තො ධම්මෙව පුණ්ණිති; උපාසිකා ගතිමාලං ගණෙතො
 ගන්තො පුජේතො පරියන්තො ධම්මං පුණ්ණොනා නිසිදි; දිවාකපිකො ව
 පදගාණකො වb අත්තකො පරාණං ඤාතො උඨංසි; කන්‍යා මලිය
 දෙවනේරො ධම්මාසනෙ නිසිදිතො විහත්තිජනං ගණෙතො පුබ්බගාථානො
 මයා මහාඋපාසිකාය තස්සො මාසෙ චීගෙව පදෙති අනුමොදනා කතො අජ්ජ
 සබ්බරත්තිං තීති පිටිකෙති සමමසිතො තස්සෙව පදවියස්ස අන්තං කපේස්සා
 මීති ධම්මදෙයනං ආරභිතො සබ්බරත්තිං කපේසි; අරුණගො දෙයනාපරි
 යොසානමති මහාඋපාසිකා සොසාපත්තිඑඉල පතිසාසි.

අපරොපි තභ්මිංයෙව මහාවිහාරෙ තිස්සභූතිනේරො නාම විනයං
 ගණන්තො සික්ඛාචාරවෙලායං අනෙකාගාමං පටිපො විසභාගාරමමණං
 ඔලොකෙසි; තස්ස ලොකො උපපජ්ජී; සො පතිසිතං පදං අවාලොකො
 අත්තකො පත්තො යංගුං උපසාකදගරස්ස පත්තො ආකිරිතො අගං
 විකසෙකො වසාමානො මං වතුපු අපායෙපු සංසිද්දපස්සාතීති තණොව
 නිවහතිතො ආචරියස්ස සන්තිකං ගන්තො වජ්ඣිතො එකමන්තං සිණො ආහා:
 එකො මෙ ව්‍යාධි උපපන්නො අගං එතං තිස්සිවජ්ඣං සකෙකාන්තො ආග
 මීස්සාමී ඉහරථා නාගමීස්සාමී භූමෙත දිවා උදෙසව සායං උදෙසව මං
 ඔලොකෙතො ධම්මෙව පවුත්තොලෙ උදෙසං පන මා ධම්මිථාති එවං වන්තො
 මලයවාසිමහාසබ්බරත්තිකනේරස්ස සන්තිකං අගමාසි; ථෙරො අත්තකො
 පරණසාලාය පරිභාණං කරොන්තො තං අනොලොකෙතොව පරිසාමෙති
 ආවුසො තව පත්තවිටරන්ති ආහා; හන්තො එකො මෙ ව්‍යාධි අත්ති ගමෙ
 භූමෙත තං තිස්සිවජ්ඣං සකෙකාථ පරිසාමෙස්සාමිති; ආවුසො උපපන්නං
 රොහං තිස්සිවජ්ඣං සමන්තස්ස සන්තිකං ආගණාසි පරිසාමෙසීති; පුබ්බෙවං
 සික්ඛු අමිතාකං ආචරියො අජානිතො එවං න වක්ඛතීති පත්තවිටරං
 ධම්මෙව ථෙරස්ස වත්තං දස්සෙතො වජ්ඣිතො එකමන්තං නිසිදි; ථෙරො
 රාගමරිණො අයතති ඤාතො අපුහකමමසානං කපේසි; සො උසාය පත්ත
 විටරං ආසෙ ලග්ගෙතො ථෙරං පුනපුනං වජ්ඣි; කිං ආවුසො මහාභූති අති
 රෙකතිපච්චාකාරං දස්සෙසීති: හන්තො සමෙ අත්තකො කිච්චං කාතුං
 සක්ඛිස්සාමී ඉමෙවතං ධුගලං තොමෙ ඉදං මෙවජ්ඣමදස්සානන්ති; ගව්ඡ ආවුසො
 මහාභූති තාදිගස්ස සුත්තයොගස්ස ධුලපුත්තස්ස න කිංතං වා විපස්සානො

a. "පරිපපරියන්තො" ග20. b. "ගරභාණකො ව" ග20.

වා මණ්ණා වා එලං වා දුලලභානි; සො ථෙරස්ස කථං සුත්වා නිපට්ඨා කාරු දසෙත්වා ආගමනාකාලෙ ව්චන්දාපිතං ජනනං සෙපණේගච්ඡුලං ගන්ත්වා පලලභෙකන නිසින්නො අසුභකමමස්සානං පාදකං කත්වා විපස්සානං පඨපෙත්වා අරහත්තං පතිස්සාය පට්ටුසකාලෙ උදෙද්දං සමා; පුණී; එවරුපානං ගන්ථව්භේන විකඛමිතිනා කිලෙසා තථ විකඛමිතිනාව නොනති.

එකවට්ඨා පන වුත්තනසෙනෙව බුත්තඛානි පරිහරණො කිලෙසො ඔකාසං න ලභති බුත්තඛවසෙන විකඛමිතිනොව නොති; සො තං තථා විකඛමිතිතමෙව කත්වා විවට්ටත්වා අරහත්තං ගණ්ණාති ගාමනපඤ්ඤාර වාසී මහාසිව්ඤේරෙ විය. ථෙරො කීර මහාභාගෙ තිස්සමහාවිභාගෙ වසන්නො තෙට්ටිකං අත්ථමසෙන ව පාළිවසෙන ව අදාරයමහාගණේ වාසෙති; ථෙරස්ස ඔවාදෙ ධ්වං තිංසගසාසා සිකුළු අරහත්තං පාපුණිංසු; එතෙසු එකො සිකුළු අත්තනා පටිවිධිබලං ආරම්භ උපපන්න සොමනස්සො විනෙතයි: අපී නු ඛො ඉදං සුඛං අමහාකං ආවරියස්සාති; සො ආවරේජ්ඣො ථෙරස්ස පුපුරුන්තභාවං ඤාත්වා එකෙකුපායෙන ථෙරස්ස සංවේග උපපාදෙස්සාමිති අත්තනො වසනස්සානො ථෙරස්ස සත්තිකං ගන්ත්වා වන්දිත්වා වත්තං දසෙත්වා නිසිදි; අථ නං ථෙරො කිං ආගතොසි ආවුසො පිණ්ඩපාතිකාති ආහ; යචෙ මෙ ඔකාසං කරිස්සාථ එකං ඛමමපදං ගණ්ණිස්සාමිති ආගතොසමි හන්තාති; ඔහු ආවුසො ගණ්ණානන් කුස්සං ඔකාසො න භවිස්සාතිති; සො සබ්බරත්තින්ද්‍රිව්භාගෙසු ඔකාසං අලභන්නො හන්තා එවං ඔකාසෙ අසති මරණස්ස කථං ඔකාසං ලභිස්සාථාති ආහ; තද ථෙරො වින්තයි: තාසං උදෙද්දන්දාය ආගතො මග්ගං පනෙය සංවේග ජනනන්දාය ආගතොති; සොපි ථෙරෙන සිකුළුනා නාම හන්තා මාදිසෙන භවිත්ඛමිති වත්වා ථෙරං වන්දිත්වා මණිවිණේණ ආකාසෙ උප නිත්වා අගමාසි. ථෙරො තස්ස ගතකාලණො පඨාය ජාතසංවේගො දිවා උදෙද්දම යායං උදෙද්දම වාසෙත්වා පත්තවිවරං හන්ථපායෙ ධ්වෙත්වා පට්ටුසකාලෙ උදෙද්දං ගතෙත්වා මහරත්තනා සිකුළුනා සසිං පත්තවිවර මාදය ඔතිණ්ණො තෙරස බුත්තගුණේ පරිපුණ්ණේ අධිස්සාය ගාමනන පඤ්ඤාරසෙත්වාසනං ගන්ත්වා පඤ්ඤාරං පටිජ්ඣතිත්වා මට්ට්ඨං උස්සාපෙත්වා අරහත්තං අපපත්වා මෙව පිඨිං න පසාලෙස්සාමිති මානසං ඛෙතිත්වා වඛකමං මහරි; තස්ස අත් අරහත්තං ගණ්ණිස්සාමි අත් අරහත්තං ගණ්ණිස්සාමිති සවන්තස්සෙව පචාරණං සමපත්තා; සො පචාරණං උප කස්සාය පුපුරුන්තභාවං පහාය විසුඤ්චාරණං පචාරෙස්සාමිති වින්තන්නො අතිවිය කිලමති; සො තාය පචාරණං මග්ගං වා එලං වා උපපාදෙත්වා අහස්සකානො මාදිසොපි නාම ආරම්භිපස්සකො න ලභති යාව දුලලභම වතිදං අරහත්තත්ති වත්වා තෙතෙව නියමෙන ධ්වන්චඛකම පරො හුත්වා තිංසවස්සානි සමණ්ඩමමං කත්වා මහාපචාරණං මරේකිසිතං පුණ්ණවන්දං දිත්වා කිනත්‍ර ඛො වන්දමණ්ඩලං විසුඛං උදාහු මග්ගං සිලනන් වින්තන්නො මන්දමණ්ඩලෙ සලකඛණං පඤ්ඤායති මග්ගං පන උපසම්පදණො පඨාය යාවත්ථදිව්භා සිලසමීං කාලසා වා සිලස්සා වා නට්ඨති

ආවර්ජනා සර්වකපිතිතොමනසො පරිපක්කඤ්ඤාත්තා පිඨං විකඛමිනා නාං සහ පටිසම්බද්ධා අරහත්තං පාපුණි. එවරුපසා ඩුක්ඛඛවසෙන විකඛමිනො කිලෙසො තථා විකඛමිනොව හොති.

එකවමසා චුත්තතයෙනව පඨමජ්ඣානාදිසමාපජ්ජනමුත්තය කිලෙසො ඔක්කං හ ලහති සමාපතතිවසෙන විකඛමිනොව හොති; සො තං තථා විකඛමිනමෙව කතො විවට්ටතො අරහත්තං ගණිතොති මහා තිස්සනේරො පිග. ථෙරො කීර අවසික්කාලොකො පදාස අදාසමාපතති ලාභී; සො සමාපතතිවිකඛමිනානං කිලෙසානං අසමුද්ධාරොක උග්ගහ පරිපුට්ඨාවසෙනෙව අරිසමග්ගසාමනං කථෙති; සභිවස්සකාලෙපි අත්තසො පුට්ඨ්ථනභාවං හ ජානාති; අථෙකදිවසං මහාගාමෙ තිස්ස මහාවිහාරණො භික්ඛුගණිකා තලඔගරවාසිබ්බමදින්නාථෙරස්ස සාසනං පෙසෙයි. ථෙරෙ අගනතො අමාසං බ්බමකථං කථෙතුති; ථෙරෙ අභිවා සෙතො මම සනතිකෙ මහලලකතරෙ භික්ඛු නත්ති මහාතිස්සනේරෙ බො පන මෙ කමමසානාවරියො තං සමාසනේරං කතො ගමිස්සාමිති භික්ඛුසමාස පරිවුණො ථෙරස්ස විහාරං ගනතො දිවාදාහෙ ථෙරස්ස වත්තං දසෙස්සානා එකමනෙත නිසිදි; ථෙරෙ ආහ කිං බ්බමදින්න වරස්සං ආගතොසිති; ආම භනෙත තිස්සමහාවිහාරණො මෙ භික්ඛුගණිකා සාසනං පෙසෙයි අහං එකස්සො හ ගමිස්සාමි තුළමහති පන සභිං ගතතුස්සාමො හුතො ආග තොමිති සාරණීයකථං කථෙන්නොව පපටෙතො කද භනෙත තුළමහති අහං බ්බමො අභිසෙතොති පුට්ඨි; සභිමතොති ආවුණො බ්බමදින්න වස්සානි ගොතතිති; සමාපතතිං පන භනෙත වලුජෙඨාති; ආම ආවුණොති; එසං පොකඛරණිං මාපෙතුං සකුණෙසාසං භනෙතාති; න ආවුණො එතං භාරි යනති වතො සමුඛසානො පොකඛරණිං මාපෙයි; එත් භනෙත එතං පද්ම ගච්ඡං මාපෙඨාති පි වුණො තමපි මාපෙයි; ඉදුනෙත් මහත්තං පුඨං දසෙස්සානාති; ථෙරෙ තමපි දසෙස්සයි; එත් සොලසවස්සදදයිකං ඉඤ්ජරුපං දසෙස්සානාති වුණො තමපි දසෙස්සයි; තණො තං ආහ ඉදං භනෙත පුනටු තං සුභණො මනසිකරෙඨාති; ථෙරෙ අත්තනාව මාපිතං ඉඤ්ජරුපං මලොකෙන්නො ලොභං උපපාදෙයි; තද අත්තණො පුට්ඨ්ථනභාවං ඤාතො අවස්සො මෙ සපුරිස ගොතිති අනෙකමාසිකස්ස සනතිකෙ උක්ඛුපිකං නිසිදි; එකදන්තෙවංහං භනෙත ආගතොති ථෙරස්ස අසුච්චෙතන සලලුත්තං කතො කමමසානං කථෙතො ථෙරස්ස ඔක්කං කාතුං බභි තික්කිනෙතො; සුමද්දන්තසංඛාරෙ ථෙරෙ තස්මිං දිවාදාහණො නික්කිනෙත මනෙතගෙව සහ පටිසම්බද්ධා අරහත්තං පාපුණි; අථ තං සමාසනේරං කතො බ්බමදින්නනේරෙ තිස්සමහාවිහාරං ගනතො සමාසනං බ්බමකථං කථෙයි. එවරුපසා සමාපතතිවසෙන විකඛමිනො නිලෙසො තථා විකඛමිනොව හොති.

එකවමසා පන චුත්තතයෙනව විපස්සනාස කමමං කරෙන්නස්ස කිලෙසො ඔක්කං හ ලහති විපස්සනාවසෙන විකඛමිනොව හොති; සො තං තථා විකඛමිනමෙව කතො විවට්ටතො අරහත්තං ගණිතොති; බුඛ

කාලෙ සම්මතතා ආරම්භිතසංඝාතං සිද්ධිමයං. තෙ කිර සජ්ඣ සන්තිකෙ කම්මසානං භගෙවා විවිතතං අරඤ්ඤං පටිපිට්ඨා විපස්සනාය කම්මං කණ්ණතා කිලෙසානං අසමුද්දායරත පටිපිට්ඨමග්ගඵලා මයන්ති සඤ්ඤාස මග්ගඵලභාය වාසාමං අකන්තා අමෙහි පටිපිට්ඨමමං දසබලස්ස ආරෙ වෙස්සාමාති සජ්ඣ සන්තිකං ආගච්ඡන්ති; සන්තා නෙසං පුරෙ ආගමනතොව ආනන්දජේරං ආගා ආනන්ද පට්ඨානකම්මිකා සිද්ධිමයං අපර මං පස්සිතුං ආගම්ස්සන්ති තෙසං මම දස්සනාය ඔකාසං අකන්තා ආමකප්පයානං ගන්තවා අලලඅප්පභවානං කණ්ණථාති පටිපිට්ඨමයාසිති; ථෙරෙ තෙසං ආගතානං සන්තං කප්පිකාසනං ආරෙවෙසි; තෙ කථාගතො අජානිතා න කණ්ණථාති අධා එත්තං කාරණං භවිස්සන්ති ආමකප්පයානං ගන්තවා අලලඅප්පභං ඔලො කෙත්තා ලොභං උප්පාදෙත්වා ඉදං නුත සම්මාසම්මුඛෙන දිට්ඨං භවිස්සන්ති ජාතසංවේගා ලබ්ධමග්ගං කම්මසානං ආදිත්තො පසාය ආරහිංසු. සන්තා තෙසං විපස්සනාය ආරම්භාවං ඤාත්වා ගන්තිතුපිටං නිසින්නොව ඉමං ඔහාසනාථං ආගා:-

“යානිමානි අපන්තානි අලාපුනෙව සාරදෙ
කාපොතකානි අභිනි තානි දික්ඛාන කාරති”ති.¹

යාථාපරිශේෂයානෙ අරහත්තඵලෙ පතිධතිංසු. එවරුපානං විපස්සනා වසෙන වික්ඛම්බිතා කිංලෙසා තථා වික්ඛම්බිතාව ගොන්ති.

එකම්මස්ස චුත්තතයෙතෙව නවකම්මං කණ්ණභස්ස කිලෙසො ඔකාසං න ලභති; නවකම්මවසෙන වික්ඛම්බිතොව ගොති; සො තං තථා වික්ඛම්බිතමෙව නන්තා විවට්ඨොති අරහත්තං ගණ්ණාති විග්ගලපබ්බතෙ කිස්සන්තෙරෙ පිය. තස්ස කිර අවස්සිකස්සාලෙ අනභිරති උප්පජ්ජි; සො තං විනොදෙත්තුං අසකෙකානෙතා අත්තතො විවරං වෙධිත්වා රජිත්වා පත්තං පමිත්වා කෙතෙ ඔහාරෙත්වා උප්පක්ඛායං වජ්ඣිත්වා අභිසි; අථ නං ථෙරෙ ආගා: කිං ආවුසො මහාතිස්ස අතුළස්ස පිය තෙ ආකාරෙති; ආම භනෙත අනභිරති මෙ උප්පන්නා තං විනොදෙත්තුං න සකෙකාමිති; ථෙරෙ තස්සායං ඔලොකෙත්තා අරහත්තස්ස උප්පත්තියං දිස්වා අනුකම්මා වසෙන ආගා:- ආවුසො තිස්ස මයං මහලලකා එතං තො වසනසානං කණ්ණථාති; දුතිගකථා අකප්පිකපුබ්බො සිද්ධිමයං භනෙතති සම්මට්ඨිති; අථ නං ථෙරෙ ආගා: ආවුසො නවකම්මං කණ්ණතො උදෙසමග්ගව මා විස්සජ්ජි කම්මසානව මනසිකරෙති කාලෙන ව කාලං කප්පිතපරිකම්මං කණ්ණථාති; එවං කප්පිතාමි භනෙතති ථෙරං වජ්ඣිත්වා තථාදුපං පඤ්ඤාපඨානං ඔලොකෙත්වා එත්තං කාතුං සකකාති දුරුති පුරෙත්වා කිංපෙත්වා සොචෙත්වා ඉඨස්සාති පරිකම්පිත්වා වාරවාතපානාදිති යොජෙත්වා සසිං වඤ්ඤාමනතුමිතිකප්පිකම්මාදිති ලෙණං තිස්සපෙත්වා මට්ඨිමං අත්ථිති; ථෙරස්ස සන්තිකං ගන්තො වජ්ඣිත්වා භනෙත නිසිතං ලෙණං පරිකම්මං වසථාති ආගා; ආවුසො දුක්ඛෙන තස්ස එතං කම්මං කතං අපර එතදිවසං නිඤ්ඤාමෙත්තං වසාතිති; සො සාධු භනෙතති වන්තා පාදෙ වෙධිත්වා ලෙණං

පවිසිතා පලලඛකං ආභුජිතා නිසිනෙතා අත්තනා කතකම්මං ආවර්ජිතං
 තස්ස මනාපං මයා උපජ්ඣාගස්ස කායවේශාවච්චං කතනති විනේතනාසං
 අබ්බන්තරෙ පිඨි උපපන්නා; සො තං විකම්මෙතො විපස්සනං පථපෙතො
 අත්තඵලං අරහත්තං පාපුණි එවරුපස්ස නවකම්මවසෙන විකම්මිතො
 කිලෙසො තථා විකම්මිතොව ගොති.

එකවේවා පන බ්‍රහ්මලොකණො ආගණො සුඛසන්තො ගොති; තස්ස
 අනාසෙවනාසං කිලෙසො න සමුද්ධරති; භවවණෙන විකම්මිතො ගොති;
 සො තං තථා විකම්මිතවේව කතො විවට්ටෙනා අරහත්තං ගණ්හාති;
 ආයසමා මහාකස්සපො විස. සො හි ආයසමා අභාරමජ්ජෙබ්බි කාමෙ අපරි
 භුඤ්ජිතා මහතිං සමපතතිං පසාය පබ්බජිතා නිකම්මෙතො අත්තරමසො
 පවිට්ඨගතනන්දාය ආගතං සන්ධාරං දිසා වජ්ඣිතා නීති මවාදෙති උපසම්ප
 දං ලභිතො අදමෙ අරුණෙ සහ පටිසම්බිද්ධි අරහත්තං පාපුණි. එව
 රුපස්ස භවවසෙන විකම්මිතො කිලෙසො තථා විකම්මිතොව ගොති;
 සො පන අනනුභූතපුබ්බං රූපාදිආරම්මණං ලභිතො තපෙව විපස්සනං
 පඨපෙතො විවට්ටෙනා අරහත්තං ගණ්හාති; එවරුපස්ස අනනුභූතා
 රම්මණවසෙන කාමච්ජ්ජෙ අනුපපන්නොව නුපාරජ්ජි නාම.

උපපන්නා වා කාමච්ජ්ජෙ පඨිසන්ති එච් උපපන්නාති
 ජාණො භුණො සමුදගණො; පඨිසන්ති තදබ්බපසානං විකම්මො
 නපසානං සමුච්ඡේදපසානං පටිපාස්සභිපසානං නිසාරණපසානං
 නතති ඉමෙහි පමති පහානෙහි පඨිසති න පුන උපපජ්ජති අනේවා.
 තථ විපස්සනාය කිලෙසා තදබ්බවසෙන පඨිසන්ති විපස්සනා
 තදබ්බපසානනති චෙදිතබ්බං; සමාපතති පන කිලෙසෙ විකම්මෙතන්ති
 යා විකම්මෙනපසානනති චෙදිතබ්බං; මගො සමුච්ඡේදනො
 උපපජ්ජති; ඵලං පටිපාස්සමායමානං; නිබ්බානං සබ්බකිලෙසෙහි
 නිස්සවනති ඉමාති නිණි සමුච්ඡේදපටිපාස්සභිපසාරණපසානානිති
 වුවවනති; ඉමෙහි ලොකිකලොකුත්තරෙහි පමති පහානෙහි පඨිසන්ති
 අනේවා. අසුභනිමිත්තනති දසසු අසුභසු උපපන්නා සාරම්මණං පඨ
 මජ්ඣානං; නෙතාහු පොරුණො: “අසුභමපි අසුභනිමිත්තං අසුභාරම්ම
 ණොපි බිමේවා අසුභනිමිත්ත”නති¹ සොභිසො මහසීකරෙගොති
 “තථ කතමො සොනිසො මහසීකරෙ අනිවේව අනිවේ”නති² ආදිතා
 නෙතො වුත්තස්ස උපායමනාධිකාරස්ස වසෙන මහසීකරොණො;
අනුපපන්නා වෙව කාමච්ජ්ජෙ නුපජ්ජන්ති අසමුදගණො න
 සමුදගච්ජති; **උපපන්නා ව කාමච්ජ්ජෙ පඨිසන්ති** සමුදගණො ව
 කාමච්ජ්ජෙ පවිච්ඤෙන පහානෙන පඨිසති; අපි ච ඡ බිමො කාමච්ජ්ජෙසා
 පහානාය, සංවත්ත නති; අසුභනිමිත්තස්ස උග්ගණො අසුභභාවනානුසොණො
 ඉන්ද්‍රියෙසු භූතචාරාණා භොජනෙ මත්තඤ්ඤාණා කල්‍යාණමිත්තාණා
 සොයකථාති. දසවිධං හි අසුභනිමිත්තං උග්ගණෙනාසොපි කාමච්ජ්ජෙ
 පඨිසති; භාවෙනාසොපි ඉන්ද්‍රියෙසු පිඨිතචාරාණාපි මතුනාං පවනාං
 ආලොපානං මකානෙ සති උදකං පිටිතො යාපනපිලායස භොජනෙ
 මත්තඤ්ඤානොපි; නෙතෙව වුත්තං:-

1. පොරුණකථා.
 2. විභවකපාසකරණ බුදුකවසුච්ඡෙදික.

“වත්තාරො පච ආලොපෙ අතුච්චා උදකං පිචෙ
අලං ඵාසු විහාරාය පභිත්තකස්ස භික්ඛුනො”ති.¹

අසුභකම්මකතියාදේරසදියෙ අසුභභාවනාරතෙ කල්‍යාණමිත්තෙ
සෙවනතස්සාපි කාමච්ඡයො පතියති; ධානනිසර්ජාදියු දසඅසුභනිසිත
සප්පායකථායපි පතියති; තෙන වුත්තං: “ඡ ධම්මා කාමච්ඡදස්ස පහා
නාය සංවත්තනති”ති.

ජයං.

සත්තමෙ මෙතො විවතො විමුත්තති සබ්බසත්තෙසු භිත්ථරණතා
මෙතො; සසමා පන තං සම්පසුත්තවිත්තං නිවරණදීති පච්චතීකෙති
විමුච්චති තස්මා සා වෙතොවිමුත්තති වුච්චති.; විසෙසතො වා බ්‍යාපාදපරි
සුදානෙන විමුත්තතො වෙසා වෙතොවිමුත්තති වෙදිතබ්බං. තත්
මෙතොති එත්තාවතා සුබ්බභාගාපි වට්ඨති; වෙතොවිමුත්තති වුත්තතො
පන ඉධ තික්ඛතුක්කජ්ඣානවසෙන අප්පනාච අපිපෙපනං. **සොතිසො**
මනසිකභෙදොති තං මෙතං වෙතොවිමුත්තති. වුත්තලක්ඛණෙන
උපායමනසිකාරෙන මනසිකරොනතස්ස; අපි ච ඡ ධම්මා බ්‍යාපාදස්ස
පහානාය සංවත්තනති; මෙතොනිම්මතස්ස උග්ගහො මෙතොභාව
නානුසෙයො කම්මස්සකතා පටිසංඛාතබ්‍රලතා කල්‍යාණමිත්තතා
සප්පායකථාති; ඔදිස්සකදනොදිස්සකදිසාථරණානං ති අඤ්ඤාතරවසෙන
මෙතං උග්ගණ්ණනතස්සාපි බ්‍යාපාදො පතියති; ඔධිසො අනොධිසො
දිසාථරණවසෙන මෙතං භාවෙනතස්සාපි; තං එතස්ස කුඨො කිං
කරිස්සයි කිමස්ස පිලාදීති නාසෙත්තුං සක්ඛිස්සයි නානු තං අත්තනො
කමෙවන ආගතච්චා අත්තනො කමෙවනෙව ගම්ස්සයි පරස්ස කුජ්ඣනං
නාම විතච්චිකඛ්ඤාරතත්තඅයසලාකගුථාදීති ගතෙච්චා පරං පහරිතු
කාමතාසදිසං හොති එසොපි තච කුඨො කිං කරිස්සයි කිං තෙ පිලාදීති
නාසෙත්තුං සක්ඛිස්සයි එය අත්තනො කමෙවන ආගතච්චා අත්තනො
කමෙවනෙව ගම්ස්සයි අපට්ඨිතපහෙණකං විස පට්ඨානං ඛිත්තරජොමුඝී
විස ච එතස්සෙවෙස කොඨො මන්තෙ පතියන්ති එවං අත්තනො ච
පරස්ස ච කම්මස්සකතං පච්චවෙක්ඛතොපි; උග්ගකම්මස්සකතං පච්ච
වෙක්ඛිතා පටිසංඛාතෙ සීතස්සාපි; අස්සගුත්තදේරසදියෙ මෙතො
භාවනාරතෙ කල්‍යාණමිත්තෙ සෙවනතස්සාපි බ්‍යාපාදො පතියති; ධාන
නිසර්ජාදියු මෙතොනිසිතසප්පායකථායපි පතියති; තෙන වුත්තං: “ඡ
ධම්මා බ්‍යාපාදස්ස පහානාය සංවත්තනති”ති; සෙයමිධ ඉතො පරෙසු ච
වුත්තනසෙනෙව වෙදිතබ්බං විසෙසමත්තමෙව පන වක්ඛාමාති.

සත්තමං.

අදමෙ ආරම්භධාතුති ආදියු ආරම්භධාතුනාම පඨමාරම්භවිදිසං;
තික්කමධාතු නාම කොසල්ලො නික්ඛන්තතාය තණො ඔලවතරං;
පරක්කමධාතු නාම පරං පරං ධානං අක්කමනණො තණොපි ඔලවතරං;
අදකථායං පන “ආරමො වෙතසො කාමානං පසුදනාය; නික්කමො
වෙතසො පලිසුග්ගාචනාය; පරක්කමො වෙතසො බ්‍රහ්මාචෙද්දනාය”²ති

1. දේරනාථාපාලි. කිංගතිපාත, සාරිසුත්තදේර. 2. පොරණකථා.

වනා තිභිපෙනෙති අභිමතතවිරියමෙව කපිතනති වුත්තං. ආරම්භි
 සංඝාති පරිපුණ්ණවිරියංසං මෙව පඤ්ඤාතිවිරියංසං ව; තස්මි චතුදෙසාප
 ගතං විරියං ආරඬ්ඤාති වෙදිතබ්බං; න ච අතිලීනා භොති න අතිපඤ්ඤාතිතං
 න අජිකිත්තං සංඛිත්තං න ඔතිධා විකඛිත්තං; තදෙතං දුට්ඨං භොති
 කායිකං වෙතසිතව; තස්මි “ඉධ භික්ඛු දිවසං චංතමෙන නිසජ්ජාය ආව
 රණ්ණියෙති ඛමෙමති වුත්තං පරිපොඛෙති”¹ යි එවං රතතින්ද්‍රියං පච
 ඤායාසෙ කායෙන ඝට්ඨෙනා වායමනො කායසිතවිරියං වෙදිතබ්බං. න
 තාවාහං ඉතො ලෙණා නිකම්භියාමි යාව මෙ න අනුපාදය ආයවෙති
 වුත්තං විවුච්චනීති එවං ඔකාසපරිචේතදෙන වා න තාවාහං ඉමං පලාභිකං
 භින්දියාමිති එවං නිසජ්ජාදිපරිචේතදෙන වා මානසං ඔක්ඛිතා ඝට්ඨනාසං
 වායමනාසං වෙතසිතවිරියං වෙදිතබ්බං; තදුභයමපි ඉධ වට්ඨති; දුට්ඨෙ
 නාපි හි ඉමිනා විරියෙන ආරඬ්ඤාතිවිරියංසං අනුප්පනතමෙව ජිනමිධං
 නුප්පජ්ජති උප්පනතව ජිනමිධං පභිසති මිලකඛතිකුසේරසං විස
 ගාමනතපඤ්ඤාරවාසිමගාසිවජේරසං විස පිතිමලාතජේරසං විස
 කුට්ඨමිඤ්ඤාතජේරසං විස ව; එතෙසු හි පුරිමා තයො අඤ්ඤා ව
 එවරුපා කායසිතවිරියෙන ආරඬ්ඤාතිවිරියං; කුට්ඨමිඤ්ඤාතජේරසං
 අඤ්ඤා ව එවරුපා වෙතසිතවිරියෙන ආරඬ්ඤාතිවිරියං; උච්චවාලිකවාසිමගා
 නාගජේරසං පන චිතිති විරියෙති ආරඬ්ඤාතිවිරියං. ජේරසං කීර එකං
 සත්තංසං චංකමති; එකං තිඤ්ඤාති; එකං නිපජ්ජති; මගාපෙ
 රසං එකඉරියාපජොපි අසප්පායො නාම නප්පි; චතුසස්ම සත්තංසො
 විපසන්තං වඤ්ඤාති අරග්ගෙන පතිඤ්ඤාති. අපි ව ජ ඛමමා ජිනමිධං
 පභානාය සංවත්තනති අතිභොජනෙ නිමිත්තඤ්ඤාතො ඉරියපථමමපරි
 චත්තනතා ආලොකයඤ්ඤාමනාසිකාගේ අබ්බොකාසවාසො තලාණ
 මිත්තතා සප්පායතථාති. ආගරගජ්ජක අලංකාරත තස්මිච්චක කාත
 මාසක භුත්තවමිත්තභොජනං භුජ්ජිතා රතතිඤ්ඤාතිවිරියෙන නිසිත්තාසං
 පි හි සමණ්ඛමමං තරෙණො ජිනමිධං මගාගජ්ජි විස ඔජ්ජරතං ආගමජ්ජි;
 චතුපචආලොපමකායං පන ධපෙනා පානීයං පිපිතා යාපනජිලං
 භික්ඛුනො තං න භොතිති එවං අතිභොජනෙ නිමිත්තං ගණ්ඨනාසංසාපි
 ජිනමිධං පභිසති; යමමි ඉරියාපජෙ ජිනමිධං ඔකකමති තතො අඤ්ඤා
 පරිවත්තනතාසාපි; රතතිං චතුලොකදීපාලොකඋකකාලොතෙ දිවා
 සුරියාලොකං මහසිකරෙතනාසාපි; අබ්බොකාසෙ වස්තනාසාපි; මගා
 කායපජේරසදිසෙ පභිනචිනමිධෙ කලාණ්ණමිත්තෙ යොගනාසාපි ජින
 මිධං පභිසති; ධානනිසජ්ජාදිසු බ්‍රිතඛිතනිසසිතසප්පායකථායපි පභිසති;
 භොත වුත්තං:- “ජ ඛමමා ජිනමිධං පභානාය සංවත්තනති” යි.

අභිමං.

නවමෙ වුපසන්තමිත්තාසාපි කිංතෙන වා විපසන්තාය වා වුප
 සමිත්තවිත්තාසාපි; අපි ව ජ ඛමමා උච්චමකුකුච්චංසං පභානාය සංවත්තනති;
 ඔහුසසුත්තං පරිපුට්ඨකතා විනාසෙ පකතඤ්ඤාතො වුච්චෙවිතා කලාණ්ණ

1. අභිගුහාර මතුකතමකතමගග.

මිත්තකා සප්පායකථාති; ඛාහුසවේවනාපි හි එකං වා චේ වා තයො වා චත්තා
 රො වා පච වා නිකායෙ පාළිවසෙන ච අජ්චසෙන ච උග්ගණ්ඨනාසංඝාපි
 උඛ්ච්චකුක්කුච්චං පභීයති; කප්පියාකප්පියපරිපුච්ඡාබ්‍රහ්මලස්සාපි; විනාය
 පඤ්ඤාතර්ථා විණ්ණවසිභාවතාය පකතඤ්ඤානොපි; වුච්චි මහලුකණ්ඨෙර
 උපයංකමත්තස්සාපි; උපාළිකේරුසද්දසෙ විනායධරෙ කලාසාණ්ඨිතො
 සෙවනතස්සාපි උඛ්ච්චකුක්කුච්චං පභීයති; ධානනිගර්ථදිප්ත කප්පියා
 කප්පියනිසීතිසප්පායකථායපි පභීයති; තෙන වුත්තං: “ඡ ධම්මා උඛ්ච්ච
 කුක්කුච්චස්ස පහානාය චත්තනති”ති.

නවමං.

දසමෙ සොනිස්සො හික්ඛමෙ මිනසිකරොනොති වුත්තනසෙනෙව
 උපායනො චනසිකරොනනස්සා; අපි ච ඡ ධම්මා විචිකිච්ඡාය පහානාය සං
 චත්තනති: බ්‍රහ්මස්සුත්තා පරිපුච්ඡකතා විනායෙ පකතඤ්ඤාතා අධිමොක්ඛ
 බ්‍රහ්මලතා කලාසාණ්ඨිතතා සප්පායකථාති; ඛාහුසවේවනාපි හි එකං වා
 චේ වා තයො වා චත්තාරො වා පච වා නිකායෙ පාළිවසෙන ච අජ්ච
 වසෙන ච උග්ගණ්ඨනාසංඝාපි විචිකිච්ඡා පභීයති; නිඤ්ඤා රතනාති ආරම්භ
 පරිපුච්ඡාබ්‍රහ්මලස්සාපි; විනායෙ විණ්ණවසිභාවස්සාපි; නිපු රතනෙසු
 ඔකප්පනියසධාසංඛාතඅධිමොක්ඛබ්‍රහ්මලස්සාපි; යධාපිවුත්තො චක්කලි
 කේරුසද්දසෙ කලාසාණ්ඨිතො සෙවනතස්සාපි විචිකිච්ඡා පභීයති; ධාන
 නිගර්ථදිප්ත තිණ්ණං රතනානං ගුණනිසීතිසප්පායකථායපි පභීයති;
 තෙන වුත්තං: “ඡ ධම්මා විචිකිච්ඡාය පහානාය සංචත්තනති”ති.

දසමං.

ඉමස්මිං නිවරණසාහානවග්ගෙ වට්ටපිට්ටං කපිතනති.

දුතියො චග්ගො.

3.

තතියස්ස පඨමෙ අභාචිග්ගනති අවධිතිතං භාවනාවසෙන අප්ප
 වතතිතං; අකම්මනිසං භොගිති කමට්ඨකමං ක යොග්ගං න භොගි.

දුතියෙ වුත්තවිපරියයෙන අප්ථො වෙදිතබ්බො. එත්ථ ච පඨමෙ
 විතනනති වට්ටවසෙන උප්පනනවිතනං; තත්ථ වට්ටං වට්ටපාදං විවට්ටං
 විවට්ටපාදනති අයං පභෙදො වෙදිතබ්බො. වට්ටං නාම තෙභුමකවට්ටං;
 වට්ටපාදං නාම වට්ටපටිලාභාය කමමං; විවට්ටං නාම නව ලොකුත්තර
 ධම්මා; විවට්ටපාදං නාම විවට්ටපටිලාභාය කමමං; ඉති ඉමෙසු සුත්තෙසු
 වට්ටවිවට්ටමෙව කපිතං.

තතියෙපි වට්ටවසෙනෙව උප්පනනවිතනං වෙදිතබ්බො. මහත්තො
 අනුත්ථාය සංචතනතිති දෙවමනුස්සසමපත්තියො මාරවුමුග්ගසරියාති
 ච දදමානවපි සුතප්පුන ජාතිජරාව්‍යාධිමරණයොකපරිදෙවදුක්ඛ
 දෙවනස්සුපායසෙ බ්‍රහ්මධාතුආයතනපටිට්ඨසමුප්පාදවට්ටාති ච දදමානං
 කෙවලං දුක්ඛකම්මකමෙව දෙතීති මහත්තො අනත්ථාය සංචතනති නාමාති.

තතියං.

වතුපේ මිත්තනති විවට්ටසෙනෙව උපන්නවිත්තං,
වතුපේ.

පට්ටඡ්ඤාසු අපාතුභුතානි අයං විසෙසො: කුණාභිපායො වට්ට
වසෙන උපන්නවිත්තං නාම උපන්නවි අභාවිතං අපාතුභුතමෙව
හොති; කසො: ලොකුතතරපාදකක්කානවිපස්සනාමිත්තඵලනිබ්බානෙසු
පක්කජ්ඣං අසමන්තයා; විවට්ටසෙන උපන්නං පන භාවිතං පාතු
භුතං නාම හොති තෙසු ධම්මෙසු. පක්කජ්ඣං සමන්තයා; කුරුඤ්ඤාභිසි
පුස්සමිත්තයේරෙ පනාග: “මිත්තවිත්තමෙව ආවුසො භාවිතං පාතුභුතං
නාම හොති”ති

ජයං.

සත්තමස්මෙසු අබ්බුද්ධිතනති පුතප්පන අත්තං; ඉමානිපි මෙ
වට්ටවිවට්ටසෙන උපන්නවිත්තානෙව වෙදිතබ්බානිති.

අසමං.

නවමෙ ජාතිපි දුක්ඛාති ආදිනා නයෙන වුත්තං දුක්ඛං ආවහති ආහ
රතීති දුක්ඛාමයං; දුක්ඛාධිපාහතතිපි පායො; තස්සජො ලොකුතතර
පාදකක්කානාදිසු අරියධම්මාස්මිමං දුක්ඛෙන අභිවාසිතෙ පෙට්ඨතිති
දුක්ඛාසිවාහං; ඉදමපි වට්ටවසෙන උපන්නවිත්තමෙව. නං හි වුත්තපප
කාරු ඤෙවමනුස්සසමපතතිතො දදමානමපි ජාතිආදිනං ආවහනතො
දුක්ඛාමයං අරියධම්මාසිමයාම දුපෙපනතො දුක්ඛාසිවාහව නාම හොතිති.

නමමං.

දසමෙ විවට්ටවසෙන උපන්නවිත්තමෙව වත්තං; තං හි මාසුසක
සුඛතො දිබ්බසුඛං දිබ්බසුඛතො ක්කානසුඛං ක්කානසුඛතො විපස්සනාසුඛං
විපස්සනාසුඛතො මහසුඛං මහසුඛතො ඵලසුඛං ඵලසුඛතො නිබ්බාන
සුඛං ආවහති ආහරතීති සුඛාමයං නාම හොති; සුඛාධිපාහං වා; නව
ලොකුතතරපාදකක්කානාදිඅරියධම්මාස්මිමං සුපෙපපයං විස්සයඉඤ්ඤවජ්ජර
සද්දිසං හොතිති සුඛාසිවාහතතිපි වුවිති. ඉමසමිමෙ වසෙහ වට්ටවිවට්ට
මෙව කවිතතති.

අකමමතිසමයොගො හතියො.

4.

වතුපේස සමමෙ අදන්නානති සවිසෙවනං අදන්නහසිඅස්සාදිසද්දිසං;
මිත්තනති වට්ටවසෙන උපන්නවිත්තමෙව.

දුතියෙ දන්නානති නිබ්බිසෙවනං දන්නහසිඅස්සාදිසද්දිසං; ඉමසමිමෙ
සුත්තවිසෙ වට්ටවිවට්ටවසෙන උපන්නවිත්තමෙව කවිතං. යථා එජ්ඣ
එවං ඉත්තරෙසුපිති.

තතිසෙ අභුත්තනති අගොපිතං සතිසංවරරහිතං අභුත්තහසිඅස්සාදි
සද්දිසං.

වතුපේ භුත්තනති ගොපිතං අවිස්සයසතිසංවරං භුත්තහසිඅස්සාදි
සද්දිසං.

පචමජයානි අරක්කිනං රක්කිනානි පදවසෙන මුජ්ඣිකායානං අරක්කායසෙන වුත්තානි; අපේ පනෙත් පුරිමසදිසොසෙව. සත්තවසමෙ සුපි එසෙව නසො. උපමා පනෙත් අසංවුත්තසරමාරුදිවසෙන වෙදිනබ්බා. නවමදසමානි වතුසිපි පදෙති යොජෙත්වා වුත්තානි. ඉමසමිමපි වසෙන වටවටිවටවමෙව කපිතනනි.

දහතවගො වතුපේ.

5.

පචමස පඨමෙ සෙය්‍යථාපිති මපමපේ නිපාතො; තත්‍ර හගවා කන්චි අපේන උපමං පරිවාරෙත්වා දසෙය්‍යති වන්සුතො විය පාරිච්ඡන්ත කොපමඅභිකවකොපමාදිසුතොසු විය ව; කන්චි උපමාය අන් පරි වාරෙත්වා දසෙය්‍යති ලොණමිලිසුතො විය සුවණ්ණාකාරසුතාසුරියො පමාදිසුතොසු විය ව; ඉමසමිං පන සාලිසුකොපමෙ උපමාය අන් පරි වාරෙත්වා දසෙය්‍යනො සෙය්‍යථාපි හිකවෙති ආදිමාග.¹ තත් සාලි සුකානති සාලිඵලසා සුකා; සව සුකෙපි එසෙවනසො; වා සද්දෙ විකපපනේ; මිම්පාපණ්ණිනිනනි මිම්පා ධපිතං යථා විජ්ඣතුං සකෙකාති න එවං උඛයං කත්වා ධපිතනති අපේ; ගෙජ්ජතිති හිද්දිසෙති ජපිං ජිද්දිසෙතිති අපේ; මිම්පාපණ්ණිනිනනි විදනනනති මිම්පාධපිතො වතෙතන; වටවටසෙන උපනනාපිතං සකායෙතං වුත්තං. අවිජ්ජනති අඨසු ධානෙසු අඤ්ඤාණතුං ඝනබගලං මහාඅවිජ්ජං; විජ්ජං උපා දෙය්‍යතිති එත් විජ්ජාති අරහතතමග්ගඤ්ඤාණං; නිබ්බානනනි තණ්හා වානතො නිකඛන්තභාවෙන එවං වුත්තං අමතං; සමජිකපිසෙය්‍යති පටිකම්බං කපිසෙය්‍යති.

දුතිසෙ සමිමාපණ්ණිනිනනි යථා හිද්දිතුං සකෙකාති එවං උඛයං කත්වා සුදු ධපිතං; අකානනනනති එත් පාදෙනෙව අකානතං නාම ගොති හපේන උපපිළිතං; රුද්‍රතිසද්දවසෙන පන අකානතනෙනෙව වුත්තං අසං ගෙත් අරිසවොගාගෙ; කත්වා පන අඤ්ඤා සෙපණ්ණි කණ්ටකවදනකණ්ටකාදසො මහතො අගගෙත්වා සුමුමං දුබ්බලං සාලි සුකසවසුකමෙව ගතිතනති: අපමන්තකසාපි කුසලකමසා විට්ඨාය සමන්භාවදසානන්; යථා හි සුමුමදුබ්බලං සාලිසුකං වා සවසුකං වා ගොතු මහතමහන්තා සෙපණ්ණිවදනකණ්ටකාදසො වා එතෙසු යං කිචි මිම්පාධපිතං හන් වා පාදං වා හිද්දිතුං ලොභිතං වා උපපාදෙත්වා න සකෙකාති සමමා ධපිතං පන සකෙකාති එවමෙවං අපමන්තකං පණ්ණමුභිමන්තදනකුසලං වා ගොතු මහන්තං වෙලාමදනාදිකුසලං වා සමෙව වටසමපනතිං පනේත්වා වටසනතිසසිතවසෙන මිම්පාධපිතං ගොති වටවමෙව ආගරිතුං සකෙකාති නො විට්ඨං; ඉමං මෙ දුතං ආස

1. විකායං. පනෙත් අඤ්ඤාපා පාදොන භවිතබ්බන්ති දසෙය්‍යති.

වක්කියාවං හොතුති එවං පන විවටං පඤ්ඤානන විවටවසෙන
සමමා ධර්මං අරහත්තමපි පච්චිකමොධිඤ්ඤමපි සබ්බඤ්ඤාභඤ්ඤමපි
දායං සකෙක්ඛාතිසෙව. චූත්තං හෙතං:-

“පටිත්තමිදං විමොක්ඛා ව සාව සාවකපාරමි

පච්චිකමොධි චූත්තමි සබ්බමෙත්තන ලබන්ති”ති.¹

ඉමසමිං සුත්තවසෙ වට්ටවිවටං කපිතං.

තතියෙ පද්දමිත්තනති දෙයෙන පද්දවිත්තං; වෙට්ඨානං වෙට්ඨානං
මට්ටමාති අත්තනො විනෙත්තන තස්ස විත්තං පරිවර්ඤ්ඤා; සථානං
නික්ඛිත්තනාති සථා අභරිත්තං ධර්මො; එවං නිරසෙති එවං නිරසෙ
සිත්තාසෙවොති දදමෙමා; අපාසනති ආදි සබ්බං නිරසෙවෙවනමෙව.
නිරසො හි අසබ්බානා සුඛා අපෙත්තොති අපාසො; දුක්ඛස්ස ගති පටි
සරණනති දුග්ගති; දුක්ඛකායාරිනො එත්ථ විවසා නිපතනතිති විනි
සාසො; නිරසාදසෙන නිරසො.

වතුඤ්ඤා සසතනති සධාරසාදෙන පසන්නා; සුගතිනති සුඛස්ස
ගති; සග්ගං ලොකනති රූපාදිසම්පත්තිති සුදු අග්ගං ලොකං.

පච්චෙ උදකරහදෙති උදකදහො; ආවිලොති අවිපසන්නො;
දුට්ඨොති අපරිසර්ඤ්ඤා; කල්පිතොති කල්පමිත්තො; සිප්පි
සමුත්තනති ආදිසු සිප්පියො ව සමුත්තං සිප්පිසමුත්තං; සකඛරි ව කඛරාති
ව සකඛරකඛරා; වට්ඨානං ගුලිකං සඛරාති මට්ටමුලිකං; වර්තනමපි
නිසංඝනමපි එත්ථ සකඛරකඛරං නිසංඝයෙව ඉත්තති වර්තනපි
නිසංඝනපි; සථා පන අත්තරත්තර සිත්තසුපි නිසිත්තාසුපි නිපර්ච්ඡානා
සුපි එතා යාවො වර්තනති වර්තනියො උපාදය ඉත්තපි වර්තනති චූත්තනති
එවං නිසංඝනමෙව සකඛරකඛරං උපාදය ඉත්තමපි වසං නිසංඝනනති
චූත්තං; ඉත්තරමෙව වර්තනං උපාදය සකඛරකඛරමපි වර්තනනති චූත්තං.
ආවිලොකාති පච්චි නිවර්ණෙති පරිසොනමෙන; අත්තනං වාති ආදිසු
අත්තනො දිසංඝමිත්තො ලොකිසලොකාත්තරමිත්තො අත්තො අත්තත්තො
නාම; අත්තනො වා සම්පර්ශයෙ ලොකිසලොකාත්තරමිත්තො අත්තො
පරත්තොනාම; සො හි පරත්ථ අත්තොති පරත්තො; තදුග්ගං උග්ගත්තො
නාම; අපිව අත්තනො දිසංඝමිත්තසම්පර්ශයෙ ලොකිසලොකාත්තරො
අත්තො අත්තත්තො නාම; පරස්ස තාදිසෙව අත්තො පරත්තො නාම; තදු
ග්ගං හි උග්ගත්තො නාම; උත්තමං වා මුත්තසම්පර්ශාති දසකුසලකම්ම
පථසංඛාතා මුත්තසම්පර්ශා උත්තරි; අයං හි දසවිධො ධර්මො විනාපි
අඤ්ඤා සමාදුප්පං සත්ථත්තරකප්පාවසානෙ ජාතංවෙගෙති මුත්තසෙති
සසමෙව සමාදිශ්ණත්තා මුත්තසම්පර්ශාති චූත්තති තත්තො උත්තරිං පන
කිංචාචිපස්සනාමග්ගප්පාති වෙදිතබ්බාති. අලමිසඤ්ඤාදස්සන
විසෙෂාති අරියානං සුත්තං අරියභාවං වා කායං සමත්ථං ඤ්ඤාදස්සන
සංඛාතං විසෙසං; ඤ්ඤාමෙව හි ජානනසෙන ඤ්ඤාදස්සනසෙන
දස්සනනති වෙදිකබ්බං; දිබ්බවක්ඛුඤ්ඤාචිපස්සනාඤ්ඤාමග්ගඤ්ඤාප්ප
ඤ්ඤාප්පවිවෙකනඤ්ඤානමෙතං අධිවචනං.

1. චූත්තපාඨ නිසංඝනි සුත්තං.

ජයේ අමෙතාති අබහලො; පසනෙතාති වට්ඨති; විසසනෙතාති සුද්ධ පසනෙතා; අනාච්ඡලාති න ආච්ඡලො පරිසුඛොති අපො; ථෙණ බ්‍රිහිච්ඡුලසංඛසෙවලපණ්ණකර්හිතොති වුත්තං හොති; අනාච්ඡලාති පචතීවරණවිසසුත්තෙනා; සෙසං චතුසේ වුත්තනසයවෙව. ඉමස්මිම්භි සුත්තවසෙ වට්ඨවිවට්ඨවෙව කතිතං.

සත්තමෙ රුක්ඛජාතානානති පච්චනෙත සාමිවචනං රුක්ඛ ආනිති අපො; රුක්ඛානමවෙත අධිවචනං. සද්දිතති නිපාතමත්තං; මුද්ගාසාති මුද්ගාවෙන; කොපි හි රුක්ඛො වරණණෙන අග්ගො හොති කොපි ගණෙන කොපි රසෙන කොපි එඛිතාය එඤ්ඤා පන මුද්ගාය වෙව කමමඤ්ඤාය ව අග්ගො සෙසොති දසෙසති. විතතං හික්ඛමෙ භාවිතං බ්‍රහ්මලිභානති එනි සමච්චිසසනාවසෙන භාවිතවෙව පුතපුතකතව විතතං අධිපෙතං. කුරුඤ්ඤාසිද්ධසමත්තපොථෙ පනාහ: “එකතතං මුද්ගවෙව කමමනිසව නාම අතිඤ්ඤාදාදතවතුළුඤ්ඤාන විතතවෙව ආවුසො”ති.

අසමෙ එවං ලුහුපට්ඨිතතනති එවං ලුහු උපපජ්ඣා ලුහු නිරුඤ්ඤා නකං; සාවමාති අධිමත්තපමාණපො නිපාතො අතිවිස න සුකරාති අපො ඉද්දතති නිපාතමත්තං; විතතනති එකවෙව තාව ආචරියා හවිඛා විතතනති වදනති; තං පන පටික්ඛිපිත්වා ඉධ විතතනති යං කිචි අතතමසො වක්ඛවිඤ්ඤාණමපි අධිපෙතමෙවාති වුත්තං. ඉමස්මිං පතපො මිලිඤ්ඤා ධම්මකට්ඨකතාගසෙනපොථෙව පුච්ඡි හනෙත නාග සෙන එකස්මිං අච්ඡරුක්ඛණේ පචතතිකවිතතසංඛාරයවෙ රුපිතො අසු නිව මහා රුසි හවෙයසාත්; වාහසනානං බො මහාරුච විනිනං අඛංචුලව වාහා විනිසත්තමමණාති වෙ ව තුමබ්; එකච්ඡරුක්ඛණේ පචතතිකස සිත්තස සංඛමපි න උපෙනති කලමපි න උපෙනති කලාභාගමපි න උපෙනතිති. අච්ඡ කසමා සමමාසමුඛෙන උපමා න සුකරාති වුත්තං: යථෙව හි උපමං පටික්ඛිපිත්වා කප්පදීඝභාවසා යොජනිකපඛිනොන යොජනිකසංපපුණ්ණනගරෙන නිරයදුක්ඛසා සත්තිසකාශකොපමෙන සග්ගසුඛසා ව චක්ඛවතතිසමපතති යා උපමා කතා එමිමිධා කාතබ්බාති; තළු සකකා පන හනෙත උපමා කාතුනති එවං පුච්ඡාවසෙන උපමාකතා ඉමස්මිං සුපතෙ පුච්ඡාය අභාවෙන න කතා. ඉදං හි සුත්තං ධම්මදෙසනා පරිශෙසානෙ වුත්තං. ඉති ඉමස්මිං සුත්තෙ විතතරුසි නාම කපිතොති.

නවමෙ පහසාරනති පණ්ණරං පරිසුඛං; විතතනති හවිඛා විතතං; කිං පන විතතසා වණ්ණො නාම අප්පිති: නඤ්ඤා; නිලාදිතං හි අඤ්ඤාකර වණ්ණං වා ගොතු අවණ්ණං වා යං කිචි පරිසුඛතාය පහසාරනති වුච්ඡති ඉදමපි නිරුපකතිලෙඤාය පරිසුඛනති පහසාරං; නම මොති තං හවිඛා විතතං; ආගහතුනෙති අසහජානෙති පච්ඡා ජවනකිණේ උපපජ්ඣනකෙති; උපකතිලෙඤායෙති රුහාදිති; උපකතිලිඪනති උපකතිලිඪං නාමාති වුච්ඡති; කථං යථා හි සිලවනෙතා ආචාරසමපතනා ආකාපිතගෙ වා ආචරිසුඤ්ඤාය වා දුස්සිලානං දුර්වායනං අවත්ත

සමපනතානං පුත්තනානෙව අනෙතවාසිකසභිවිහාරිකානව චයෙන අත්තනො පුත්තන වා අනෙතවාසිකසභිවිහාරිකෙ වා න තජේජනති න සිකඛාපෙනති න ඔවදනති නානුසාසනතීති අවර්ණං අකිත්ති. ලභනති එවං සමපදමිදං ටෙදිතබ්බං. ආචාරසමපනතා මාතෘපිතරෙ වියති ආවරිසුපජ්ඣායා විය ව හවිඛගචිත්තං දදාබ්බං; පුත්තාදීනං වසෙන තෙසං අකිත්තිලාභො විය ජවනකඛණේ රජ්ජනදස්සනමුත්තනසභාවානං ලොභසභගතාදිවිත්තානං වසෙන උපපනොති ආගන්තුකෙති උපකකිලෙතෙති පකතිපරිසුඛමපි හවිඛගචිත්තං උපකකිලිදං නාම හොතීති.

දසමෙපි හවිඛගචිත්තමෙව චිත්තං. විසංමුත්තනති ජවණකඛණේ අරජ්ජමානං අදස්සමානං අමුත්තමානං තිගෙතුකඤ්ඤාසමපසුත්තාදිඤ්ඤ වසෙන උපපජ්ජමානං ආගන්තුකෙති උපකකිලෙසෙති විපපමුත්තං නාම භොති; ඉධාපි යථා සිලවත්තානං ආචාරසමපනතානං පුත්තාදීනං වසෙන මාතෘදයො සොභනා එතෙසෙව අත්තනො පුත්තකාදයො සිකඛාපෙනති ඔවදනති අනුසාසනතීති වර්ණකිත්තිලාභිනො හොනති එවං ජව නකඛණේ උපපනතානං ඤ්ඤාසමපසුත්තානං වසෙන ඉදං හවිඛගචිත්තං ආගන්තුකෙති උපකකිලෙසෙති විපපමුත්තනති වුවවතීති.

පච්ඡො වගො.

6.

ජයස්ස පඨමෙ තං අසසුතවා පුජ්ජජ්ජනොති තං හවිඛගචිත්තං පුත්ත වීරතීනො පුජ්ජජ්ජනො; තත්ථ ආගමාසිගමාභාවා ඤෙයොසා අසසුතවා ඉති. යො ති ඉදං සුත්තං ආදිතො පඨාය අභවසෙන උපපරිකඛිනෙතො ඉදං හවිඛගචිත්තං නාම පකතිපරිසුඛමපි ජවනකඛණේ උපපනොති ලොකාදීති උපකකිලෙසෙති උපකකිලිදනති නෙව ආගමවසෙන න අධිගමවසෙන ජානාති; සස්ස ව බ්බකිඤ්ඤාසනනපච්චයාකාරසතිපඨානාදිසු උත්තගපරි පුවජා විනිවජ්ජවීරතීත්තතො යථාභුතඤ්ඤාපටිවේධයාබ්බො නෙව ආගමො පටිපත්තියා අධිගතතබ්බස්ස අනධිගතත්තො නාධිගමො අපථි සො “ආගමාසි ගමාභාවා ඤෙයොසා අසසුතවා ඉති;” ස්වායං:—

පුජ්ජනං ජනනාදීති කාරණෙති පුජ්ජජ්ජනො

පුජ්ජජ්ජනෙත්තාගධත්තො පුජ්ජ වායං ජනො ඉති.

යො ති පුජ්ජනං නානපපකාරානං කිලෙසානං ජනනාදීති කාරණෙති පුජ්ජජ්ජනො; යථාග “පුජ්ජ කිලෙසෙ ජනෙන්නතීති පුජ්ජජ්ජනා පුජ්ජ අවිගත සක්කාසද්ධිකාති පුජ්ජජ්ජනා පුජ්ජ සජ්ජාරානං මුලිලොකකාති පුජ්ජජ්ජනා පුජ්ජසබ්බගතීතිඅවුසිතාතිපුජ්ජජ්ජනා පුජ්ජ නානාභිසංඛාරෙ අභිසංඛරෙන්නතීති පුජ්ජජ්ජනා පුජ්ජ නානා ඔසෙති වුත්තනති සත්තාපෙති සත්තපපනති පුජ්ජ නානා පරිලාභෙති පරිධිත්තනතීති පුජ්ජජ්ජනා පුජ්ජ පච්ඡ කාමතුණේසු රත්තො ගිඨා ගචිතා මුචජ්ජනා අජ්ඣාපත්තො ලග්ගා ලභිතා පලිවුඩාති පුජ්ජජ්ජනා පුජ්ජ පච්චි නීවරණෙති ආවවා නිවුත්තා ඔවුත්තා පිහිත්තා

පටිච්ඡන්තා පටිඤ්ඤානා පුට්ඨජානා පුට්ඨා වා ගණනපථමනිකානං අරියධම්මපරමමුඛානං නිව ධම්මසමාවාගනං ජනානං අනෙතාගධන්තාපි පුට්ඨජානා පුට්ඨ වා අයං විප්පංසෙව සංඛං ගණො විසංසදො සිලසුතාදි ගුණසුතෙතති අරියෙතිජනොතිපි පුට්ඨජානො” එවමෙනෙති අසසුතවා පුට්ඨජානොති විනිපිපදෙහි යෙ තෙ:—

“දුට්ඨෙ පුට්ඨජානා වුත්තා බුඛෙතාදිවච්ඡෙදිනා
අකො පුට්ඨජානො එකො කල්‍යාණෙකො පුට්ඨජානො”ති.

වෙ පුට්ඨජානා වුත්තා තෙසු අකො පුට්ඨජානො වුත්තො හොතිති වෙදිතබ්බො. **සථාගුහං නායජානානි** ඉදං භවබ්ගජිත්තං එවං ආගතතුකෙහි උපකක්ඛිලෙසෙහි උපකක්ඛිලිදං නාම හොති එවං විප්ප මුත්තං නාමාති සථායභාවතො න ජානාති; **නසමාති** යසො න ජානාති තසමා; **විත්තභාවනා** අප්පිති විත්තසිති විත්තපරිඤ්ඤානො නත්ති; නත්ති භාවෙනෙව නත්ති වදමිති දසෙහි.

දුතිසෙ **සුභාවාති** සුත්තප්පනෙතා; විජාරතො පනෙත්ව අසසුතවාති පදසා පටිපකඛිට්ඨෙත අපො වෙදිතබ්බො; **අරියසාවකොති** අපි අරියො න සාවකො සෙය්‍යථාපි බුධා වෙව පට්ඨෙකබුධා ව; අපි සාවකො න අරියො සෙය්‍යථාපි ගිහි අනාගතඵලො; අපි නෙව අරියො න සාවකො සෙය්‍යථාපි පුට්ඨ තිත්ථියා; අපි අරියො වෙව සාවකො ව සෙය්‍යථාපි සමණා සත්තපුත්තියා ආගතඵලා විඤ්ඤානසංඝනා; ඉධ පන ගිහි වා ගොතු පබ්බජිතො වා යො කොපි **සුභාවාති** එත් වුත්තසා අත්ථසා වනෙත සුත්තප්පනෙතා අයං අරියසාවකොති වෙදිතබ්බො. **සථා ගුහං පජානානි** එවමිදං භවබ්ගජිත්තං ආගතතුකෙහි උපකක්ඛිලෙසෙහි විප්පමුත්තං හොති එවං උපකක්ඛිලිදන්ති සථා සභාවතො ජානාති; **විත්තභාවනා** අප්පිති විත්තසිති විත්තපරිඤ්ඤානො අපිභාවෙනෙව අප්පිති වදමිති දසෙහි; ඉමසමිං සුත්තෙ ඔලවපිපස්‍යනා කපිතා; කෙපි තරුණවිපස්‍යනාති වදන්ති.

තතිසං අඤ්ජප්පතතිසං කපිතං; කතරඅඤ්ජප්පතතිසං: අභිකක්ඛෙතොපම සුත්තතතඅඤ්ජප්පතතිසං. භගවා කීර එකසමිං සමයෙ සාවත්ථිං උප නික්ඛාය ජෙතවනාමහාවිහාරෙ පටිවසති; බුධිනා ව යත් කත්ථි පටි වසන්තානං පටිවිධං කීට්ඨං අවජ්ඣිතමෙව හොති; පටි ති බුධිකීට්ඨාති පුරෙභත්තකීට්ඨං පටිජාභත්තකීට්ඨං පුරිමයාම කීට්ඨං මජ්ඣිමයාමකීට්ඨං පට්ඨමයාමකීට්ඨානති; තත්ථිදං පුරෙභත්තකීට්ඨං: භගවා ති පාතොව උදාය උපදායානුග්ගත්ථං සරීරපාසුකත්ථ මුඛධොවනාදිසරීරපරිකමං කත්ථා යාම භික්ඛාවාරවෙලා තාම විවිත්තාසනෙ විනිතාමෙත්වා භික්ඛාවාර වෙලායං නිවාසෙත්වා කායබ්බන්ධාමිවරං පාරුපිත්වා පත්තමාදාය කදුචි එකොව කදුචි භික්ඛුසංඝපරිවුත්තො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය පටිගති කදුචි පකතිසා කදුචි අනෙතෙති පාරිභාරියෙහි වත්තමානෙති;

සෙසයවිදු: පිණිස පවිසනො ලොකතාථස්ස පුරතො පුරතො භතතො
 මුද්ගතයො වාතා පඨමං සොධෙතති; චලාගතා උදකප්පිකානි මුවෙනතා
 මග්ගෙ රෙණුං වූපසමෙතො උපරි විතානං හුතො තිස්සති; අපරෙ වාතා
 පුප්ඵානි උපාහරිතො මග්ගෙ ඔකිරනති; උණණතාභූමිපදෙසා ඔණවතති;
 ඔණතා උණණමනති; පාදනිකෙකපසමසෙ සමා භූමිගොති; සුඛ සමථි
 ස්භානි පදුමපුප්ඵානි වා පාදෙ සමපට්ඨන්ති; ඉද්ධිලසා අනෙතා
 ධර්මකමෙතෙ දකිණිපාදෙසරිතා ජබ්බණණරසමිසො නිකතිමිත්වාසුචණණ
 රසපිරිතානි විස භිත්තපට්ඨපරිකම්භතානි විස ව පාසාදකුචාභාරාදීනි
 කරොතිසො ඉතො විතො ව විධාවතති; හඤ්චිඅස්සවිගොදසො සක
 සකසානෙසු සිතාසෙව මඩුරෙනාකාරෙන සද්දං කරොනති; තථා හෙරි
 විණාදීනිතුරියානි මනුස්සානව කායුපගානි ආහරණානි; තෙන සඤ්ඤ
 ණෙන මනුස්සා ජානනති අජර භගවා ඉධ පිණිසාය පවිසොති; තෙ
 සුතිවන්තා සුපාරුතා ගකිපුප්ඵාදීනි ආදය ඝරා නිකම්භිතො අනතරවිටිං
 පටිපජ්ජන්තො භගවතං ගකිපුප්ඵාදීනි සකකම්භං පුප්ඵො වද්දන්තො
 අමානං භතෙත දස භික්ඛු අමානං විසති අමානං භික්ඛුසකං දෙථාති
 යාමිතො භගවතොපි පතං ගහෙතො ආසනං පඤ්ඤපෙතො සකකම්භං
 පිණිසානෙත පතිමානෙතති; භගවා කතභතතතිවෙවා තෙසං සතතා
 නාති ඔලොකෙතො තථා ධම්මං දෙසෙති යථා කෙවි සරණගමනෙ පතිස්
 හනති කෙවි පටිසු සිලෙසු කෙවි සොතාපතතිසකදගාමිඅනාගාමිථලානං
 අඤ්ඤතරසමි කෙවි පබ්බජිතො අස්සථලෙ අරහත්තාති; එවං මහාරාජං
 අනුගතෙතො උදායාසනා විහාරං ගම්ඡති; තස්මි ගකිමණ්ඩලමාලෙ
 පඤ්ඤානවරමුඛාසනෙ නිසිදති භික්ඛුනං භතතතිවෙට්ඨෙයොසානං ආග
 මසමානො; තතො භික්ඛුනං භතතතිවෙට්ඨෙයොසානෙ උපසාමො භග
 වතො නිවෙදෙති; අථ භගවා ගකිකුටිං පටිසති; ඉදං තාව පුරෙභතන
 කිම්බං.

අථ භගවා එවං කතපුරෙභතතතිවෙවා ගකිකුටියා උපසානෙ
 තිසිදිතො පාදෙ පකඛාලෙතො පාදපිඨෙ ධතො භික්ඛුසංඝං ඔවදති: භික්ඛවෙ
 අපමාදෙන සමපාදෙථ දුලලහො මුමුප්පාදෙ ලොකස්මිං දුලලහො
 මනුස්සත්තපටිලාහො දුලලහා ඔණසමපතති දුලලහා පබ්බජ්ජා දුලලහං
 සබ්බමසවණනති; තස්මි කෙවි භගවතං කම්මසානං පුට්ඨන්ති; භගවා
 තෙසං වරියානුරුපං කම්මසානං දෙති; තතො සබ්බපි භගවතං වද්දන්තො
 අතතතො අතතතො රතතිස්සානදිවස්සානානි ගම්ඡන්ති; කෙවි අරඤ්ඤං
 කෙවි රුක්ඛමුලං කෙවි පබ්බතාදිතං අඤ්ඤතරං කෙවි වාතුමහාරා
 ජිකභවතං—පෙ—කෙවි වසවතතිභවතනති; තතො භගවා ගකිකුටිං
 පටිසිතිං සවෙ ආකංඛති දකිණිකෙත පසෙත සතො සමපජානො
 මුත්තතං සිහසෙයං කපෙතති; අථ සමස්සාසිතකායො උඨස්සිතො දුරිය
 භාගෙ ලොකං ඔලොකෙති; තතිස්සාගෙ යං ගාමං වා නිගමං වා උප
 නිස්සාය විහරති තස්මි ජනො පුරෙභතං දානං දන්තො පට්ඨාගතතං සුති
 වන්තො සුපාරුතො ගකිපුප්ඵාදීනි ආදය විහාරෙ සතතිපතති; තතො
 භගවා සමපතනපරියාය අනුරුපෙන පාටිභාරියෙන ගතවා ධම්මසභාසං

පඤ්ඤානවරප්‍රධානතෙ නිසර්ථ ධර්මං දෙසෙති කාලසුතං සමයසුතං; අථ කාලං විදිතං පරිසං උයොග්‍යජෙති; මනුස්සා භගවතං චන්දිතං පක්කමන්ති; ඉදං පච්ඡාභ්‍යතතිවං.

සො එවං නිසීතපච්ඡාභ්‍යත කිංචෙවං සචෙ ගතතානි ඔසිච්ඡාකාමො භොති වුධාසනං උදාස නාහනකොදාසං පටිසිත්වා උපදාසකෙන පටියා දිතඋදකෙන ගතතානි උදුං ගාහාපෙති; උපදාසකොපි වුධාසනං ආනොතො ගතිතුට්ඨපරිවෙණෙ පඤ්ඤාපෙති; භගවා රතතද්‍රවං නිවාපෙත්වා කාස ඔතිතං ඔසිත්වා උත්තරාසඛිතං එකංසං කතො තථ ආගන්ත්වා නිසීදති එකකොච මුහුතං පටිසලලීතො; අථ භික්ඛු තතො තතො ආගමම භග වතො උපදාසං ගච්ඡන්ති; තථ එකචෙව පඤ්ඤා පුච්ඡන්ති; එකචෙව කම්මදානං; එකචෙව ධර්මසවනංයචන්ති; භගවා තෙසං අභිප්පායං සමපාදෙනො පුරිමයාමං විනිතාමෙති; ඉදං පුරිමයාමතිවං.

පුරිමයාමතිවංපරියොසානෙ පන භික්ඛුසු භගවතං චන්දිතං පක්කනෙතසු සකලදසසභසීලොක්කධාතුදෙවතායො ඔකායං ලභමානා භගවතං උපසඛක්ඛිත්වා පඤ්ඤාං පුච්ඡන්ති සථාසිංඛිතං අනාමසො චතුරක්ඛරමි; භගවා තාසං දෙවතානං පඤ්ඤාං විසංසෙරන්තො මඤ්ඤිම යාමං විනිතාමෙති; ඉදං මඤ්ඤිමයාමතිවං.

පච්ඡිමයාමං පන තයො කොදාසෙ කතො පුරෙභ්‍යතතො පදාස නිසර්ථාපිලිතස්ස සරීරස්ස කිලාසුභාවමොචනත්ථං එකං කොදාසං චිඛකමෙන විනිතාමෙති; දුතිසකොදාසෙ ගතිතුට්ඨ පටිසිත්වා දක්ඛිණෙන පසෙන්න සතො සමපජානො සීහසෙය්‍යං කපෙති; තතිසකොදාසෙ පච්චුදාස නිසීදිත්වා පුරිමවුධාසං සනතිකෙ දානසීලාදිවසෙන කතාසිකාර පුග්ගලදස්සනත්ථං වුධවික්ඛුතා ලොකං ඔලොකෙති; ඉදං පච්ඡිමයාම තිවං.

තං දිවසමි භගවා ඉමස්මිංසෙව කිංචෙව සීතො ලොකං ඔලො කෙනො ඉදං අද්දසං මයා කොසලරසෙ වාරිකාස වරතොන අශික්ඛකෙන උපමෙත්වා එකස්මිං සුතෙත දෙසිතෙ සසී භික්ඛු අරහතං පාපුණීස්සන්ති සසීමත්තානං උණං ලොභිතං වුඛතො උග්ගච්ඡස්සති සසීමත්තා ගිහිභාවං සංකම්පන්ති; තථ සෙ අරහතං පාපුණීස්සන්ති තෙ යං තිථි ධර්මදෙයනං සුත්වා පාපුණීස්සනෙව; ඉතරොසං පන භික්ඛුතං භහිගහත්ථාය වාරිකං වරිතුකාමො සුත්වා ආනන්ද භික්ඛුතං ආරොවෙහිති ආහ; ථෙරොඅනුපරිවෙණං ගන්ත්වා ආවුසො සත්ථා මහා ජනස්ස සඛිගහත්ථාය වාරිකං වරිතුකාමො ගතතුකාමා ආගච්ඡ්ථාති ආහ; භික්ඛු මහාලාභං ලභිත්වා විස තුදාමානසා ලභිස්සාම වත මහාජනස්ස ධර්මං දෙසෙනත්තස්ස භගවතො සුවණ්ණවණ්ණං සරීරං ඔලොකෙත්වා මග්ගරම ධර්මකථං සොතුන්ති පරුලභකෙසා කෙසෙ ඔහාරාපෙත්වා මලඝ්ඤා සිත්තපත්තා පතෙත පටිත්වා කිලිඨවිවරා විවරානි ඔධාවිත්වා ගමනසර්ථා අගෙසු; සත්ථා අපරිවර්තෙනා භික්ඛුසංඝෙන පරිවුතො කොසලරසං වාරිකාස නික්ඛනො ගාමනිගමපටිපාටියා එකදිවසං ගාමුතඤ්ඤියොජන

භිග්නාමුග්ගොප්පනපරමං වාරිකං වරනොතා එකසමීං පදෙසෙ මගනතං සුඨිර
 රුකිං අග්ගිනා සමපජ්ජලිතං දිස්වා ඉමමෙව වජ්ඣං කන්තා සත්තභි
 අසේගභි පඨමණ්ණකිත්වා ධම්මදෙසනං කපේස්සාමිති ගමනං පච්ඡිද්දිත්වා
 අඤ්ඤානරං රුකිමුලං උපසංකමිත්වා නිසජ්ජාකාරං දස්සෙයි; ආනන්ද
 නේරො සජ්ඣ අධිප්පායං ඤාත්වා අධා කාරණං හවිස්සති න අකාරණේ
 තපාගතා ගමනං පච්ඡිද්දිත්වා නිසිද්දනතීති චතුශ්ශුණං සංඝාටිං පඤ්ඤ
 සෙයි; සභා නිසිද්දිත්වා භික්ඛු ආමනෙත්තවා “පස්සථ නො තුමෙත
 භික්ඛවෙ අමුං මගනතං අග්ගිකඛන්ති” නති අග්ගිකඛන්තොපමසුත්තතතං
 දෙසෙයි; ඉමස්මිව පන වෙය්‍යාකරණේ හඤ්ඤාමානෙ සසීමත්තානං භික්ඛුනා
 උණං ලොභිතං මුඛණො උග්ගඤ්ඤී; සසීමත්තා භික්ඛු සික්ඛං පච්චක්ඛාය
 භිත්තායාවතතිංසු; සසීමත්තානං භික්ඛුනා අනුපාදය ආසවෙති චිත්තානි
 විමුච්චිංසු; තං හි වෙය්‍යාකරණං සුත්වා සසීමත්තානං භික්ඛුනං නාම
 කායෙ සන්තතොතා; නාමකායෙ ධනතතොත කර්ජකායෙ සන්තතොතා;
 කර්ජකායෙ සන්තතොත නිධානගතං උණං ලොභිතං මුඛණො උග්ගඤ්ඤී;
 සසීමත්තා භික්ඛු දුක්ඛකරං ගගවා සුදුක්ඛකරං හගවා මුඛසාසනෙ යාවජ්චං
 පරිපුණ්ණං පරිසුඨං මුහමවරියං චරිතුනති සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිත්තායා
 වතතා; සසීමත්තා භික්ඛු සජ්ඣදෙසනාසිමුඛං ඤ්ණං පෙසෙත්වා සහ පටි
 සමිද්දති අරහත්තං පත්තා; තථ සෙය්‍යව උණං ලොභිතං මුඛණො
 උග්ගඤ්ඤී තෙ පාරාජිකං ආපජ්ජංසු; සෙ සිහිභාවං පත්තා තෙ මුද්දසු
 මුද්දකානි සික්ඛාපදානි මද්දන්තා විවරිංසු; සෙ අරහත්තං පත්තා තෙ
 පරිසුඨසිලාව අගෙසු; සජ්ඣ ධම්මදෙසනා ඉමෙසං තිණ්ණමපි යථලාව
 ජාතා; අරහත්තං පත්තානං තාව සථලා භොතු ඉහරෙසං කථං සථලා
 ජාතාති; හෙපි හි සමේ ඉමං ධම්මදෙසනං න සුමේසුද්ධං පමත්තා සුත්වා
 ඤානං ජතිතුං න සක්කුණේසුද්ධනති නොහෙතෙසං තං පාථං වඩ්ඪිමානං
 අපාසෙසුයෙව සංසිද්ධපෙය්‍ය; ඉමං පන දෙසනං සුත්වා ජාතසංවේශා ඤානං
 ජතිත්වා සාමණේරගුමිසං සිත්තා දස සිලානි පුරෙත්ති යොනියොවනසිත්තා
 සුත්තපසුත්තා කෙච්ඡි යොනාපනනා කෙච්ඡි සක්ඛදායමිනො කෙච්ඡි අනා
 ගාමිනො අගෙසු; මෙච්ඡි දෙවලොකෙ නිබ්බත්තිංසු; එවං පාරාජිකා
 පන්තානාමපි සථලා අගොයි. ඉතරෙ පන ඉමං ධම්මදෙසනං න සුමේසුද්ධං
 ගච්ඡන්තො ගච්ඡන්තො කාලෙ සංඝාදිසෙය්‍යමපි පාරාජිකමපි ආපජ්ජෙය්‍යු;
 ඉමං පන දෙසනං සුත්වා අගො සලෙඛිතං මුඛසාසනං න සක්ඛා අමෙග්ගි
 යාවජ්චං ඉමං පටිපත්තිං පුරෙත්ති සික්ඛං පච්චක්ඛාය උපසංකමිමං
 පුරෙත්වා දුක්ඛං මුච්චිස්සාමාති හිහිභාවං උපසංකමිංසු. මන තීසු සරණේසු
 පභිජාය පච්චසිලානි රක්ඛිත්වා උපසංකමිමං පුරෙත්තා කෙච්ඡි යොනා
 පන්තා කෙච්ඡි සක්ඛදායමිනො කෙච්ඡි අනාගාමිනො ජාතා කෙච්ඡි දෙවලොකෙ
 නිබ්බත්තාති; එවං තෙය්‍යමපි සථලාව අගොයි. ඉමං පන සජ්ඣදෙසනං
 සුත්වා දෙවසඤ්ඤා යෙහිපි සුත්තා යෙහිපි න සුත්තා සබ්බෙදා මෙව ආරො
 මන්තොව විවරිංසු; භික්ඛු සුත්වා සුත්වා දුක්ඛකරං හො මුඛානං සාසනෙ
 යාවජ්චං පරිපුණ්ණං පරිසුඨං මුහමවරියං චරිතුනති එකකනිවණ්ණනෙව
 උසරි භික්ඛු විසතිපි සඞ්ගි සත්තමපි සංඝස්මපි භික්ඛු හිති භොනති; සථා

සථාරුචියා චාරිකං චරිතො පුන ජෙතවනමෙව ආගනතො භික්ඛු ආමනෙහසි: භික්ඛුවෙ තථාගතො චාරිකං චරමානො විරං ආකිණේණො විහාසි ඉච්ඡාමහං භික්ඛුවෙ අධිමාසං පතිසලලීසිත්තුං නචචි කෙනචි උසංකම්මකමෙධා අඤ්ඤානු එකෙන පිණ්ඩපාතනීභාරකෙනාති; අධිමාසං එකී භාවෙන විනිනාමෙත්වා පතිසලලාණා වුභිතො ආනාද්දෙවරෙන සසිං විහාරචාරිකං චරමානො ඔලොකිතොලොකිතභි,නෙ පතනුභූතං භික්ඛු සංඝං දිස්වා ජානනොයෙව ථෙරං පුච්ඡි ආනාද්ද අඤ්ඤාසම්මං කාලෙ භාගාගතෙ චාරිකං චරිතො ජෙතවනං ආගතෙ සකලවිහාරෙ කාසාව පජෙජානො ඉසිවාතපරිවානො ගොති ඉද්දති පන පතනුභූතො භික්ඛු සංඝො දිස්සති යෙ භූයෙහන ව උප්පාදානුප්පාදානුකප්පානං භික්ඛු කිනානුබ්බො එතනති; හගවා තුමහාකං අගනිකකිකොපමධිමමදෙසනං කපිතකාලතො පඨාය භික්ඛු සංවෙගපපතනා හුත්වා මයං එතං ධම්මං සබ්බප්පකාරෙන පුරෙත්තුං න සකඛිස්සාම අසමමා වත්තනනානව ජනස්ස සඬාදෙය්හං සරි භුජිත්තුං අසුතතනති භිතිභාවං සංකමනතීති; තස්මි ඛණේ හඬවතො ධම්මසංවේගො උප්පජ්ජි; තතො ථෙරං ආහ: මධි පතිසලලාණෙන විනිනාමෙතෙන න නාම කොචි මම පුත්තානං එකං අස්සාසඬානං කමෙසි සාගරස්සභි ඔතරණිච්ඡාති විය ඛත්ති ඉමස්මිං සාසනෙ අස්සාසකාරණෙනි ගච්ඡානාද්ද ගකුඤ්චිපරිවෙණේ වුධාසනං පඤ්ඤාපෙත්වා භික්ඛුසංඝං සනතිපානෙහිති; ථෙරොතථාඅකාසි; සථා වුධාසනචරගතො භික්ඛු ආමනෙහත්වා භික්ඛුවෙමෙතනාය සබ්බපුබ්බභාගො නාම නෙව අප්පනා න උපවාතො සත්තානංහිතථරණමතමෙවාති වත්වා ඉමිස්සා අනුප්පතනියා ඉමං වුලලව්ජරාසංඝාත සුත්තං දෙසෙයි.

තථ අච්ජරාසංඝාතමතනති අච්ජරාපහරණමතනං; වෙ අභිභුලී යො පහරිතියා සද්දකරණමතනනති අත්ථා; මෙතනං විනාගනති සබ්බ සත්තානං හිතථරණවිතනං; ආසෙවනීති කථං ආසෙවති: ආවජෙජනො ආසෙවති ජානනො ආසෙවති පස්සනො ආසෙවති පච්චවේසවනො ආසෙවති සඬාය අධිවුච්චනො ආසෙවති විරියං සග්ගණගනො ආසෙවති සතිං උපඨාපෙනො ආසෙවති චිත්තං සමාදගනො ආසෙවති පඤ්ඤාය පජානනො ආසෙවති අභිඤ්ඤාය්හං අභිජානනො ආසෙවති පරිඤ්ඤාය්හං සරිජානනො ආසෙවති පහාතබ්බං පජගනො ආසෙවති භාවෙතබ්බං භාවෙනො ආසෙවති සච්ඡිකාතබ්බං සච්ඡිකරොනො ආසෙවති; ඉධ පන මෙතනාපුබ්බභාගෙන හිතථරණපවත්තනමතනනෙව ආසෙවනීති වෙදිතබ්බො; අපිත්තජක්ඛාපනාති අතුච්ජර්කානො අපරිච්චතතජක්ඛානොවා; විහරනීති ඉරියනි පට්ඨානාති පාලෙති යපෙති යාපෙති චරන් විහරති නෙත වුච්චති විහරනීති; ඉමිනා සදෙන මෙතනං ආසෙවනාස්ස භික්ඛුතො ඉරියාපථවිහාරො කපිතො. සක්ඛුසංඝාතකණෙති සජ්ඣ අනුස්සසනිකරො; ඔවාදපනිකණෙති ඔවාදකාරකො; එත්ථ ව සකිං වචනං ඔවාදො; පුනප්පනවචනං අනුස්සනී; සමුත්ථා වචනමපි ඔවාදො; පෙසෙත්වා පරමුත්ථා වචනං අනුස්සනී; ඔතිණේණ වජ්ඣස්මිං වචනං ඔවාදො; ඔතිණේණ වා අනොතිණේණ වා තතනිඨසනවසෙන

වචනං අනුසාසනී, එවං ඵ්ථෙසො වෙදිකබ්බං. පරමන්තො පන ඔවා
 දෙති වා අනුසාසනීති වා එසෙ එකෙ එකසෙ සමෙ සමහාගෙ තත්තානෙ
 තසෙද්දවාති. එත්ථ ච අච්ඡරණංසාකම්මතමපි චෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු
 මෙත්තං විත්තං ආයෙවතීති. ඉදමෙව සත්ථුසාසනමෙව ඔවාදෙ ව කසස
 කරණණො එස සාසනකරෙ ඔවාදපතිකරෙති වෙදිකබ්බං. අමොක්ඛනති
 අනුච්ඡං, රථපිණ්ඩනති සද්ධිපරිවට්ටං පහස රථං නිසාය පබ්බථිතොන
 පරෙසං නෙහණො ලබ්භතා පිණ්ඩපාසො රථපිණ්ඩො නාම වුට්ඨති; පඨි
 භුඤ්ජතීති වත්තාගෙ පරිභොගො ථෙය්‍යපරිභොගො ඉණ්පරිභොගො
 ද්‍යුර්ජපරිභොගො සාම්පරිභොගොති; තත්ථ දුස්සිලසං පරිභොගො ථෙය්‍ය
 පරිභොගො නාම; සිලවණො අපච්චවෙක්ඛිතපරිභොගො ඉණ්පරිභොගො
 නාම; සත්තන්තං සෙධානං පරිභොගො ද්‍යුර්ජපරිභොගො නාම; බිණ්ණස
 වසං පරිභොගො සාම්පරිභොගො නාම; කත්ථ ඉමසං භික්ඛුනො අයං
 රථපිණ්ඩපරිභොගො වීථි කාරණෙති අමොක්ඛො හොති අච්ඡරණංසාක
 මත්තං කාලං මෙත්තං ආයෙවන්තො භික්ඛු රථපිණ්ඩසං සාමි හුන්වා
 අනණො හුන්වා දයාදසො හුන්වා පරිභුඤ්ජතීතිපිසං අමොක්ඛො රථපිණ්ඩ
 පරිභොගො, අච්ඡරණංසාකමත්තමපි මෙත්තං ආයෙවන්තසං භික්ඛුනො
 දින්නං දුක්ඛං මහසීසං හොති මහපථලං මහානිසංසං මහාජුතිකං මහාවිපථං
 රතනිපිසං අමොක්ඛො රථපිණ්ඩපරිභොගො; කොපහි වාදෙ සෙ හං
 බහුලිකණෙනතීති යෙ පන ඉදං මෙත්තං විත්තං බහුලං ආයෙවන්ති
 හාවෙත්ති පුනපුන කරෙත්ති නෙ අමොක්ඛො රථපිණ්ඩො පරිභුඤ්ජනතීති
 එත්ථ වත්තබ්බමෙව කී; එවරූපා හි භික්ඛු රථපිණ්ඩසං සාමිනො අනණො
 දයාද හුන්වා පරිභුන්තතීති.

වතුන් භාවෙතීති උපාදෙති වර්ණනා.

පවමෙ මහසීසෙනතීති මනසමිං කරෙති; සෙසං ඉමෙසු වීජපි
 තතියෙ වුත්තතසෙනෙව වෙදිකබ්බං. යො හි ආයෙවති අයමෙව භාවෙති
 අයං මනසිකරෙති යෙන වින්තන ආයෙවති නෙතෙව භාවෙති නෙත
 මනසිකරෙති; සමවාසමුඛො පන යං ධම්මධාතුයං සුප්පට්ඨිතිත්තා
 දෙසනාවිලාසසමපන්නො නාම හොති කසසා සුඤ්චපට්ඨිතිත්තං අත්තනො
 දෙසනාවිලාසං ධම්මසාරියනං පටිසමතිද්වහෙදකුසලානං අප්පට්ඨන
 සබ්බසද්දාසසද්දාසව නිසාය එකකම්මෙණ උපානො එකවිත්තමෙව තීති
 කොසායෙති විහරිත්වා දසෙසයිති.

ඡස්සෙ සෙ කෙවිති අනියම්මතවචනං; අකුසලාති නොසං නියමවචනං;
 එත්තංවත්ත සබ්බාකුසලා අසෙසණො පරියාදිණ්ණො හොනති. අකුසල
 භාගීනො අකුසලපකිකාති අකුසලානමෙවෙත්තං නාම අකුසලායෙව හි
 එකමෙව අකුසලං සහජානවසෙන එකමෙව උපනිස්සංවසෙන හජනති
 මෙව නෙසව පකසි භවන්තීති අකුසලභාගියං අකුසලපකිකාති වුට්ඨන්ති;
 සෙබ්බෙ නො මනොසුබ්බසමාති මනො සුබ්බං පඨවන්තරං ගච්ඡති එතෙ
 සනති මනොසුබ්බසමාති; එතෙති කීවාපි මනෙත සතිං එකුප්පාදා එක
 වත්ථුකං එකතිරෙධා එකාරමමණංව හොනති; යස්මා පන නෙසං මනො
 උපාදෙසො කාරණො උත්තමො සමුදාපණො නිබ්බන්ධණො ආයෙව මනො

පුබ්බඛගමා නාම භොනති; පඨමං උපපජ්ජති යථා නාම රුජා නික්ඛන්තොති වුත්තෙ සෙසා රුජසෙනා නික්ඛන්තා අනික්ඛන්තාති පුච්ඡතබ්බකාරණං නච්ඡි සබ්බා නික්ඛන්තානෙව පඤ්ඤායති; එව මෙව මනො උපපන්නාති වුත්තකාලනො පඨාය අවසෙසා සහජාතසංඝස්සවසසුත්තා උපපන්නා න උපපන්නාති පුච්ඡතබ්බකාරණං නච්ඡි සබ්බෙ උපපන්නානෙව පඤ්ඤායනති; එතමන්ථසං පටිච්ච නෙ භි සංඝස්සවසසුත්තො එකුප්පාදෙනතිශ්ශොධි සමානො මනො තෙසං ධම්මානං පඨමං උපපජ්ජති වුත්තො. අනුදෙවොති අනුදෙව සහෙව එතනොසෙවොති අනෙඨා; ඛජ්ජනච්ඡායං පන ගහෙතො පඨමං විහතං උපපජ්ජති පච්ඡා චෙතසිකාති න ගහෙනබ්බං; අනෙඨා භි පටිසරණං න ඛජ්ජනා; “මනො පුබ්බඛගමා ධම්මා මනොසෙසා මනොවයා”ති¹ ගාථායටි එසෙවනසො.

සත්තමෙ කුසලාති චතුසුමකාටි කුසලා ධම්මා නට්ඨතා; සෙසං ඡයෙ වුත්තනාසෙනෙව වෙදිතබ්බං.

අස්මෙ සථිසිදං හිතබ්බෙ පමාදෙති එන් හිතබ්බෙති අලපනං යථා අයං පමාදෙති අනෙඨා; සමාදෙති පමජ්ජනාකාමො; වුත්තං ගෙතං “නන්තතමො පමාදෙ කායදුච්චරිතෙ වා වට්ඨිදුච්චරිතෙ වා මනොදුච්චරිතෙ වා පටිසු වා කාමගුණේසු විතතස්ස වොස්සගෙතා වොස්සගතා නුපපදනං කුසලානං වා ධම්මානං භාවනාස අසකකල්පයිතිරිසතා අසා තච්චකිරිසතා අනාසිතකිරිසතා ඔලීනවුත්තති නික්ඛිතභජ්ජනා නික්ඛිතභුට්ඨා අනාසිඨානං අනනුසෙගො අනාසෙවනා අභාවනා අබ්බුලිතමං සො එවරුපො පමාදෙ පමජ්ජනා පමජ්ජනතං අයං වුච්චති පමාදෙ”ති.² උපපන්නා ම කුසලා ධම්මා පටිභාසනොති ඉදං කොතට්ඨසකානං වසෙන වුත්තං; මග්ගඵලානං පන සකිං උපපන්නානං පුන පටිගානං නාම නච්ඡි.

නවමෙ අසමාදෙ පමාදස්ස පටිපක්ඛට්ඨෙන විජාරගො වෙදි තබ්බො.

දසමෙ නොසජ්ජති කුසිතභාවො; සෙසං වුත්තනාසමෙවොති.

ජයො වගෙතා.

7.

සත්තමස්ස පඨමෙ විජිඤාරමෙහාති චතුකිච්චස්ස සමමප්පධාන විරිසස්ස ආරමෙහා; පග්ගතිතපට්ඨණ්ණවිරිසතාති අනෙඨා.

දුතිසෙ මතිච්ඡතාති මහාලොභො; යං සකායෙ වුත්තං “නන්තතමො මතිච්ඡතා ඉතරිතරවිට්ඨිකාපාතසෙතාසනාතිලානපච්චයහෙසජ්ජ පටික්ඛාරෙති පච්චි වා කාමගුණේති අසනකුළස්ස හිසෙසනමන්තා යං එව රුපා ඉච්ඡා ඉච්ඡාගතං මතිච්ඡතා රුගො සාරගො විතතස්ස සාරගො අයං වුච්චති මතිච්ඡතාති”ති.³

1. ධම්මපද පඨමවග්ග.

2. විහඞ්ග බුද්ධසට්ඨු විහඞ්ග.

3. විහඞ්ග බුද්ධසට්ඨු විහඞ්ග.

අතතතො ථාමං ජානාති සදි සී දෙය්‍යධම්මො ඔහු හොති දයකො අපං දාතුකමො දයකස්ස වසෙන අපං ගණ්ණාති; දෙය්‍යධම්මො අපො දයකො ඔහු දාතුකාමො දෙය්‍යධම්මස්ස වසෙන අපං ගණ්ණාති; දෙය්‍ය ධම්මොඨ ඔහු දයකොපි ඔහු දාතුකාමො අතතතො ථාමං ඤාතී පමාණෙන ච ගණ්ණාති; ධුතඛගසමාදායස්ස අතතනී අත්තිභාවං න ජානාපෙතු කාමො ධුතඛගසමිවෙජ්ඣ නාම; තස්ස විභාවතත්ථං ඉමාති වජ්ජුනී: සොසාතිකමහාකමාරුත්ථෙරො කීර සසිටස්සානී පුසානෙ වසි; අඤ්ඤා ඵකභිකමුඨි න අඤ්ඤයි. තෙනෙවාහ. -

“පුසානෙ සපිටස්සානී අබ්බොධිණ්ණං වසාමහං
දුතියො මං හ ජානෙය්‍ය අහො සොසානිකුතතමො”ති. 1

වෙතිසපබ්බතෙ වෙ තාතිසපේරා වසි:පු; කතියො උපයාකෙන පෙසිත: උචුජ්ඣාසිකං ගහෙතී පේඨස්ස සනතිකං අගමාසි පරිභොගං භනෙන කරොථාති; පේරස්ස ව ගතතකිච්චං කතී මුඛවිකංගුලාකුලො අභොසි; සො අලං ආවුසොති ආහ; කච්චි භනෙන ඵකාසනිකත්ථාති; ආහරාවුසො උචුජ්ඣාසිකතති පණ්ණාසටස්සානී ඵකාසනිකො සමා නොපි ධුතඛගං නිගුහමානො පරිභොගං කතී මුඛං විකංගුලෙතී පුන ධුතඛගං අධිජාය ගතො. යො පන සාකෙනතිස්සත්ථෙරො විය ඔහුසපුත භාවං ජානාපෙතුං න ඉච්ඡති අයං පරියතතිඅපිචෙජ්ඣ නාම; පේරො කීර බණො නත්ථි උද්දෙසපරපුච්ඡාසු ඔකාසං අකරොනො මරණබණං ගනෙන ලභිස්සථාති මොදිතො ගණං විස්සජේථො කඤ්ඤාතරාලිකසමුද්ද විහාරං ගතො තහු අනොතාවස්සං පේරනවමජ්ජකිමානං උපකාමො හුතී මහාපාරණාය උපොසඨදිවසෙ ධම්මකථාය ජනපදං බොහොතී ගතො; යො පන සොනාපනනාදිසු අඤ්ඤතරො හුතී සොනාපනනාදිභාවං ජානා පෙතුං න ඉච්ඡති අයං අධිගමපිචෙජ්ඣ නාම; තයො කුලසුතො විය සපිකාරකුමකරො විය ව; ඉමසමීං පනත්ථ ලබාසෙවනෙන බලව අලොභෙන සමනතාගතො සෙබොපි පුපුර්ජනොපි අපපිචෙජ්ඣති වෙදි තබ්බො.

වතුත්ථ අසනතුභිගාති අසනතුසෙ පුසානලෙ සෙවනාස්ස භජනාස්ස පඤ්චාසනාස්ස උපනොනා අසනොසංඝාතො ලොහො.

පවමෙ සනතුභිගාති සනතුසෙ පුසානලෙ සෙවනාස්ස භජනාස්ස පඤ්චාසනාස්ස උපනොනා අලොභසංඝාතො සනොසො; සනතුසස්සාති භජනරිතරපට්ඨසසනොසෙන සමනතාගතස්ස; සො පනෙස සනොසො වාදසවිධො හොති සෙය්‍යථිදං; විවරෙ යථාලාභ සනොසො යථාබලසනොසො යථාසාරාසනොසොති නිවිධො ඵං පිණ්ඩපාතාදිසු; තස්සායං පහෙදසංවණ්ණනා: ඉධ භිකු වීරං ලහති පුජාරං වා අපුජාරං වා සො තෙනෙව යාපෙති අඤ්ඤං න පහෙති ලහනොපි න ගණ්ණාති අයමස්ස විවරෙ යථාලාභසනොසො; අපරො

පන පකඨිද්ධිමලො වා හොති ආබාධජරාභිභූතො වා ගරුං විවරං පාරු පනෙතා කිලමති සො සභාගෙන භික්ඛුනා සමිං තං පරිවණෙතො ලුහු තෙන සාපෙකෙනාපි සනතුථොච හොති; අයමස්ස විවරෙ යථාබල සනෙතාසො; අපරෙ පඤ්ඤිතපට්ටසලාභී හොති සො පට්ටිවරදීනං අඤ්ඤකරං මගස්සං විවරං ඔහුති වා පන විවරති ලභිතො ඉදං ථෙරුනං වරපබ්බජිතානං ඉදං ඔහුස්සුතානං අනුරූපං ඉදං ගිලානානං ඉදං අපලාභානං හොතුති දනො තෙසං පුරාණවිවරං වා සංකාරකුටාදිනො වා පන නතතකාති උච්චිතිතො තෙහි සංඝාපිං කතො ධාරෙතෙනාපි සනතුථොච හොති; අයමස්ස විවරෙ සථාසාරූපසනෙතාසො; ඉධ පන භික්ඛු පිණ්ඩ පාතං ලහති දුබ්බං වා පඤ්ඤිතං වා සො තෙනෙව යාපෙති අඤ්ඤං න පඤ්ඤිත ලහනෙතාපි න ගණ්ණාති; අයමස්ස පිණ්ඩපාතෙ යථාලාභ සනෙතාසො; සො පන අතතනො පකඨිවිරුධං වා ව්‍යාධිවිරුධං වා පිණ්ඩපාතං ලහති යෙනස්ස පරිභූතෙන අථාපු හොති; සො සභාගස්ස භික්ඛුනො තං දනො තස්ස හත්තො සප්පායසොජනං භුඤ්ජිතො සමණ ධම්මං කරොතෙනාපි සනතුථොච හොති අයමස්ස පිණ්ඩපාතෙ යථාබල සනෙතාසො; අපරෙ ඔහුං පඤ්ඤිතං පිණ්ඩපාතං ලහති සො තං විවරං විස වරපබ්බජිතඔහුස්සුතඅපලාභගිලානානං දනො තෙසං වා සනතකං පිණ්ඩාය වා චරිතො මිස්සකාසාරං භුජ්ජෙනාපි සනතුථොච හොති අයමස්ස පිණ්ඩපාතෙ යථාසාරූපසනෙතාසො; ඉධ පන භික්ඛු සෙනාසනං ලහති මනාපං වා අමනාපං වා සො තෙන නෙව යොමනස්සං න පටිඝං උප්පාදෙති අතතමෙසො භිණ්ණජාරකෙනාපි යථාලභෙනෙව භුස්සති අයමස්ස සෙනාසනෙ යථාලාභසනෙතාසො; සො පන අතතනො පකඨිවිරුධං වා ව්‍යාධිවිරුධං වා සෙනාසනං ලහති යත්තස්ස වසනො අථාපු හොති සො තං සභාගස්ස භික්ඛුනො දනො තස්ස සනතකෙ සප්පායසෙනාසනෙ වසනෙනාපි සනතුථොච හොති අයමස්ස සෙනාසනෙ යථාබල සනෙතාසො; අපරෙ මහාපුඤ්ඤ ලෙණ්මණ්ඩපකුටාගාරාදීති ඔහුති පඤ්ඤාති සෙනාසනාති ලහති සො තාතිපි විවරදීති විස වරපබ්බජිත ඔහුස්සුතඅපලාභගිලානානං දනො යත්තස්ස කත්තං වසනෙනාපි සනතුථොච හොති අයමස්ස සෙනාසනෙ යථාසාරූපසනෙතාසො; සොපි උතතම සෙනාසනං නාම පමාදදානං යත්තං නිසින්නස්ස පිනමිධං ඔක්කමති නිද්ද්ධිභූතස්ස පුන පටිබ්බුජ්ඣනො පාපවිතක්කා පාභුභවනතීති පටි සම්බන්ධො තාදිසං සෙනාසනං පතතමිති න සමපිට්ඨති; සො තං පටිබ්බුජිතො අමෙභාසාසාරුකධම්මලාදිපු වසනෙනාපි සනතුථොච හොති අයමස්ස සෙනාසනෙ යථාසාරූපසනෙතාසො; ඉධ පන භික්ඛු හෙසඤ්ඤං ලහති දුබ්බං වා පඤ්ඤිතං වා සො සං ලහති තෙනෙව භුස්සති අඤ්ඤං න පඤ්ඤිත ලහනෙනාපි න ගණ්ණාති අයමස්ස ගිලානපට්ටසෙ යථාලාභසනෙතාසො; සො පන තෙලෙනෙතො ථාණීතං ලහති සො තං සභාගස්ස භික්ඛුනො දනො තස්ස හත්තො තෙලං ගහෙතො අඤ්ඤදෙව වා පරිසෙසිතො හෙසඤ්ඤං කරොතෙනාපි සනතුථොච හොති අයමස්ස ගිලානපට්ටසෙ යථාබලසනෙතාසො; අපරො මහාපුඤ්ඤ ඔහුං තෙලමධුථාණිතාදිපඤ්ඤ

හෙසථං උභති සො නං විවරං විය විරපබ්බජිතබ්‍රහ්මඤ්ඤාපඤ්ඤාසාධනානං දන්වා තෙසං ආභතකෙන යෙන කෙනවි යපෙනොපි සතතුදොව හොති යො පන එකස්මිං භාජනෙ මුත්තගර්වකං යපෙනා එකස්මිං චතුරධ්වරං ගණනථ හතෙන යදිච්ඡිති වුවවමානො සම්ඝො තෙසු අඤ්ඤාතරෙනපි රොගො වුපසමමති අථ මුත්තගර්වකං නාම බුඩ්ධිදිති විණ්ණිකනති චතුරධ්වරං පටික්ඛිපිත්වා මුත්තගර්වකෙන හෙසථං කරොනොපි පරමසතතුදොව හොති අයමස්ස ගිලානපච්චයෙ යථා සාරුපසනොසො; ඉමෙසං පච්චිකපච්චයෙසු තිණ්ණං තිණ්ණං සනොසානං යථාසාරුපසනොසොව අග්ගො.

ජ්ඣසත්තමෙසු අසොනිසොමනසිකාරයොනිසොමනසිකාර හෙයා වුත්තලකඛණොව. යෙසමෙථ උත්තානාථමෙව.

අඨමෙ අසම්පජ්ඣඤ්ඤාති අසම්පජානභාවො; මොහස්සෙතං අධි චචනං. අසම්පජානස්සාති අජානනස්ස සමමුලභස්ස.

නවමෙ සම්පජ්ඣඤ්ඤාති සම්පජානභාවො; පඤ්ඤයෙතං නාමං. සම්පජානස්සාති සම්පජානනස්ස.

දසමෙ පාපමිත්තනාති යස්ස පාපා ලාමකා මිත්තා සො පාපමිත්තො; පාපමිත්තස්ස භාවො පාපමිත්තතා; තෙනාකාරෙන පච්චත්තානං චතුනං බක්ඛානමෙවෙතං නාමං. වුත්තමි චෙතං: “කථං කතවා පාපමිත්තතා යෙ තෙ පුග්ගලා අස්සධා දුස්සිලා අපසස්සුතා චච්ඡරිනො දුප්පඤ්ඤ යා තෙසං යෙවනා නිසෙවනා සංයෙවනා භජනා සමාජනා හතති සමාගති නාසම්පට්ඨකතා අයං වුවමති පාපමිත්තතා”ති.¹

සත්තමො වග්ගො.

8

අඨමස්ස පඨමෙ කල්‍යාණමිත්තනාති කල්‍යාණා මිත්තා අස්සාති කල්‍යාණමිත්තො; භස්ස භාවො කල්‍යාණමිත්තතා; යෙසං වුත්තපටි පක්ඛනායෙනෙව වෙදිතබ්බං.

දුතියෙ අනුසොගොති යොගො පයොගො; අනුසොගොති අයොගො අපයොගො; අනුසොගාති අනුයොගෙන; අනුසොගාති අනුයොගෙන; කුසලානං ඛම්මානනති චතුභුටකකුසලධම්මානං. තතිසං උත්තානාථමෙව.

චතුථෙ බොජ්ඣංගාති බුජ්ඣනකසත්තස්ස අබ්‍යුත්තං සත්තං ධම්මා; යාය වා ධම්මසාමග්ගියා සො බුජ්ඣති වට්ටනො වා උදාති චතුසච්චධම්මං වා සච්ඡිකරොති තස්සා බොධියා අබ්‍යුත්තාතිපි බොජ්ඣංගො, “බොජ්ඣංගාති තෙනායෙන බොජ්ඣංගො බුජ්ඣනතීති බොජ්ඣංගො අනුබුජ්ඣනතීති බොජ්ඣංගො පටිබුජ්ඣනතීති බොජ්ඣංගො සමුබුජ්ඣනතීති බොජ්ඣංගො බොධිය සංවත්තනතීති බොජ්ඣංගො”ති² එවං පනෙතං පදං විහත්තමෙව

1. මහඛ්‍ය බුද්ධචර්යා මහඛ්‍ය.

2. මහඛ්‍ය බුද්ධචර්යා මහඛ්‍ය.

පටමෙ භාවනාපාටිපුටිං ගව්ඡනතීති ඉමිනා පදෙන බොක්කබ්බා
 නා යාථාවසරසභුමි නාම කපිතා; සා පනෙයා චතුබ්බිධා භොති විපස්සනා
 විපස්සනාපාදකක්කානං මග්ගො ඵලතාති; තඤ්ච විපස්සනාය උපපජ්ජන
 කාලෙ බොක්කබ්බා කාමාවචරං භොනති; විපස්සනාපාදකක්කානමහි
 උපපජ්ජනකාලෙ රුපාවරරුපාවචරං; මග්ගඵලෙසු උපපජ්ජනකාලෙ
 ලොකුත්තරං ඉති; ඉමයම් සුත්තෙ බොක්කබ්බා චතුභුමසා කපිතා.

ජයස්ස අඤ්ඤාපත්තිසො නිකෙවපො; අඤ්ඤාපත්තිසං භෙතං නිකම්භතං;
 යමිහුලා කීර හිකඤ්ඤා ධම්මසභායං නිසින්නා; තෙසං අත්තරෙ ඛණ්ඩලවලල
 ඝනාපතිං ආරබ්භ අයං කථා උදපාදි; ආවුසො අසුකං නාම කුලං පුබ්බ
 ඛණ්ඩකුතිකං අහොසි ඛණ්ඩපක්ඛං ඉද්දති අප්පකුතිකං අප්පකක්ඛං ජාතනති;
 අථ භගවා තෙසං චිත්තාචාරං ඤාතො මයි ගතෙ මහති දෙසනා භට්ඨස්සාතිති
 ඤාතො ගඤ්ඤාපිතො නිකම්මෙ ධම්මසභායං පඤ්ඤාතතවරප්‍රධායෙන නිසි
 දිත්වා කායනුඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඵතරති කථාය යනනිසින්නාති ආහ; භගවා
 අඤ්ඤා ගාමනිගමාදිකථා නඤ්ඤා අසුකං පන කුලං පුබ්බ ඛණ්ඩකුතිකං
 අහොසි ඛණ්ඩපක්ඛං ඉද්දති අප්පකුතිකං අප්පකක්ඛං ජාතනති වදන්තා
 නිසින්නාමාති; යථා ඉමස්සා අඤ්ඤාපත්තිසං අප්පමතනිසා ඵසා
 ගිහිකවෙ පටිභාතිති ඉදං සුත්තං ආරභි. තඤ්ඤාප්පමතනිසාති පරිත්තා
 පරිත්තපපමාණං; එතාය හි පරිභාතිසං යග්ගතො වා මග්ගතො වා පරිභා
 යන්නා නාම නඤ්ඤා දිඨ්ඨමිකපරිභාතිමතතමෙවෙනති ආහ; එතං
 පටිභාතිති එතං පටිච්චං එතං ලාමකං; යදිදං පඤ්ඤාපටිභාතිති
 ය එතා මම යායෙන කම්මස්සකතපඤ්ඤාය ක්කිතපඤ්ඤාය විපස්සනා
 පඤ්ඤාය මග්ගපඤ්ඤාය ඵලපඤ්ඤාය ව පරිභාති එසා පටිච්චා එසා
 ලාමකා එසා ජබ්බතීයාති අපේඪා.

සත්තමමපි අඤ්ඤාපත්තිසමෙව කපිතා; ධම්මසභායං කීර නිසින්නාසු
 හිකඤ්ඤා එකමෙව ඵචමාගංසු; අසුකං නාම කුලං පුබ්බ අප්පකුතිකං
 අප්පකක්ඛං අහොසි තං ඉද්දති ඛණ්ඩකුතිකං ඛණ්ඩපක්ඛං ජාතනති; නං
 සක්කාය ඵචමාගංසුති; විසාධං උපාසිකං වෙසාලිකෙ ව ලිච්ඡවි; යථා
 තෙසං චිත්තාචාරං ඤාතො පුරිමනසෙනෙව ආගන්තො ධම්මසෙන
 නිසින්නා කාය නුඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඵතරති කථාය යනනිසින්නාති පුබ්බි;
 තෙ යථාගුතං කථංසිංසු; යථා ඉමස්සා අඤ්ඤාපත්තිසං ඉමං සුත්තං ආරභි.
 තඤ්ඤාප්පමතනිසාති තං යමපත්තිං නිස්සාය යග්ගං වා මග්ගං වා
 පත්තානං අභාවතො පරිත්තා; යදිදං පඤ්ඤාප්‍රමිති කම්මස්සකතපඤ්ඤා
 දිනං වුඪි; නිස්සාය යග්ගා ඤාතිනං වුඪි නාම දිඨ්ඨමිකපරිත්තා අප්පා
 පරිත්තා සග්ගං වා මග්ගං වා පාපෙඤ්ඤා අගමථො තසමා; පඤ්ඤාප්‍රමිතාති
 කම්මස්සකතාදිපඤ්ඤාය වුඪිසා.

අභ්‍යමමපි අඤ්ඤාපත්තිසමෙව කපිතා; යමිහුලා කීර හිකඤ්ඤා ධම්ම
 සභායං නිසින්නා මහාධර්මසෙසිසුත්තං ආරබ්භ අසුකං නාම කුලං පුබ්බ
 මග්ගසභායං මහාභීරඤ්ඤා අහොසි තං ඉද්දති අප්පකුතිකං ජාතනති
 කථංසිංසු; යථා පුරිමනසෙනෙව ආගන්තො තෙසං වචනං සුත්තං ඉමං
 සුත්තං ආරභි.

නවමමපි අඤ්ඤාපත්තියමෙව වුත්තං. ධම්මසභායං කිර තිසිනනා භික්ඛු කාකචලියසෙසිව පුණ්ණකපෙසිව ආරබ්භ අපුකං නාම ඤාලං පුබ්බෙ අප්පාභොගං අහොසි නං ඉද්දති මහාභොගං ජාතනති කථසිංසු; සන්ධා පුරිමනසෙතෙව ආගනත්වා තෙසං වචනං සුත්වා ඉමං සුත්තං ආරභී. සෙසං ඉමෙසුපි ඵ්ඪසු ගෙඨා වුත්තනසෙතෙව වෙදිතබ්බං.

දසමමපි අඤ්ඤාපත්තියං වුත්තං; ධම්මසභායං කිර භික්ඛු කොසල මහාගුරුජානං ආරබ්භ අපුකං නාම ඤාලං පුබ්බෙ මහායසං මහාපරිවාරං අහොසි ඉද්දති අප්පායසං අප්පාපරිවාරං ජාතනති කථසිංසු; හගවා පුරිමන සෙතෙව ආගනත්වා තෙසං වචනං සුත්වා ඉමං දෙසනං ආරභී. සෙසං වුත්තනසෙතෙව වෙදිතබ්බං.

අභිමො වග්ගො.

9.

නවමස්සාපි පඨමං අඤ්ඤාපත්තියමෙව කථිතං; සම්මසුලා කිර භික්ඛු ධම්මසභායං තිසිනනා ඤාමහසොසකං ආරබ්භ අපුකං නාම ඤාලං පුබ්බෙ අප්පායසං අප්පාපරිවාරං ඉද්දති මහායසං මහාපරිවාරං ජාතනති කථසිංසු; සන්ධා පුරිමනසෙතෙව ආගනත්වා තෙසං වචනං සුත්වා ඉමං සුත්තං ආරභී; තස්සන්ධා ගෙඨා වුද්ධනනසෙතෙව වෙදිතබ්බං.

දුතියාදිපු මහගො අනන්ධාසාති මහනායක අනන්ධස්ස අන්ධාය. සෙසමෙත්ථ උත්තානාමෙවාති.

නවමො වග්ගො.

10.

දසමෙ වග්ගෙ අප්ඤ්ඤානි කතනි නියකජ්ඣිත්තවසෙන අජ්ඣිත්තකං; අබ්බතති කාරණං; ඉති කපිට්ඨාති එවං කත්වා; ඉදං වුත්තං ගොති: භික්ඛවෙ අජ්ඣිත්තං පච්චත්තං අත්තනො සන්තානො සමුසිතං කාරණන්ති කත්වා න අඤ්ඤං එකං කාරණමපි පස්සාමිති; බාහිරනති අජ්ඣිත්ත සන්තානතො බහිහවං; සම්මමස්සාති සුධම්මස්ස සාත්තස්සාති අන්තො; සමමාසාසාති විනාසය; අන්තර්ධානාසාති අප්පඤ්ඤාණන්ධාය; සීනිසාති චිරසිතන්ධා: අසමමාසාස අන්තර්ධානාසාති වුත්තපටි පක්ඛිනසෙතෙව වෙදිතබ්බං. සෙසමෙත්ථ වතුකොපිකෙ වුත්තනසමෙව. ඉත්තං පරෙසු අබ්බමං බසමමාති දිපෙහිති ආදිපු සුත්තනනාපරියායෙන තාව දස ඤාලකමමපථා ධම්මො; දස ඤාලකමමපථා අධම්මො; තථා වත්තාගේ සතිපඨානා වත්තාගේ සම්මප්පධානා වත්තාගේ ඉඩ්ථාද පටිඤ්ඤාති පටි බලාති සත්ත බොජ්ඣංගා අරියො අභිඤ්ඤා මග්ගොති සත්තනිංසබ්බොධිපක්ඛියා ධම්මො; තයො සතිපඨානා තයො සම්මප්පධානා තයො ඉඩ්ථාද ඡ ඉඤ්ඤාති ඡ බලාති අභි බොජ්ඣංගා නාවඤ්ඤා මග්ගොති ව අයං අධම්මො; වත්තාගේ උපාදානා පටි නිවරණාති සත්ත අනු

සයා අඬ මිව්නතොති ව අයං ධම්මො; තඤ්ඤං කිම් එකං අධම්මසොඝායං
ගහෙතියං ඉමං අධම්මං ධම්මොති කරිස්සාම එමං අමොක්ඛො ආවරිද්දාලං නිශ්ඤා
නිකං භවිස්සති මසම ලොකෙ පාකටා භවිස්සාමාති තං අධම්මං ධම්මො
අයනති කථස්සන්තා අධම්මං ධම්මොති දීපෙනති නාම; තථෙව ධම්මසොඝායං
සෙසු එකං ගහෙතියං අයං අධම්මොති කථෙන්නා ධම්මං අධම්මොති
දීපෙනති නාම; විනාසපරියායෙන පන භූතෙන වජ්ඣනා වොදෙත්වා
සාරෙත්වා යථා පටිඤ්ඤාය කතතබ්බං කමමං ධම්මො නාම; අභූතෙන
වජ්ඣනා අවොදෙත්වා අසාරෙත්වා අපටිඤ්ඤාය කතතබ්බං කමමං අධම්මො
නාම; සුත්තනත පරියායෙන රුහවිනසො දෙසඤ්ඤායො මොහවිනසො
සංවරෙ පහානං පටිසංඛාති අයං විනසො නාම; රුහාදිනං අවිනසො
අයංවරෙ අපභානං අපට්ඨිකංවිති අයං අවිනසො නාම; විනාසපරියා
යෙන වජ්ඣසමපතති ඤාතීසමපතති අනුසංවතසමපතති සීමාසමපතති
පරිසමපතතිති අයං විනසො නාම; වජ්ඣවිපතති-පෙ-පරිසමපතතිති
අයං අවිනසො නාම. සුත්තනතපරියායෙන වතතාරෙ සතිපට්ඨානා
වතතාරෙ සමමපට්ඨානා-පෙ-අඤ්ඤායො මග්ගොති ඉදං භාසිතං ලපිතං
තථාගගෙන; තයො සතිපට්ඨානා තයො සමමපට්ඨානා තයො ඉතිපාද
ජ ඉන්ද්‍රියානි ඡ ඛලානි අඤ්ඤායො නවඤ්ඤායො මග්ගොති ඉදං
භාසිතං අලපිතං තථාගගෙන. විනාසපරියායෙන වතතාරෙ පාරා
ජිකා තොරස සබ්බාදිසෙසා වෙ අනිසතා තිංසතිස්සභිකා පාවිතියාති
ඉදං භාසිතං ලපිතං තථාගගෙන; තයො පාරාජිකා වුදදස සබ්බාදි
සෙසා තයො අනිසතා එකතිංස නිස්සභිකා පාවිතියාති ඉදං භාසිතං
අලපිතං තථාගගෙන; සුත්තනත පරියායෙන දෙවසිකං ඵලසමාපන්නා
සමාපජ්ජනං මහාකරුණසමාපතතිසමාපජ්ජනං බ්‍රහ්මබ්‍රහ්මා ලොක
වොලොකනං අසුප්පතතිවසෙන සුත්තනතදෙසනා ජාතකකථාති ඉදං
ආවිණ්ණං; න දෙවසිකං ඵලසමාපතතිසමාපජ්ජනං-පෙ-න ජාතක
කථාති ඉදං අනාවිණ්ණං; විනාසපරියායෙන නිමනතිස්ස වස්සාවාසං
වසිත්වා අපලොකෙත්වා වාරිකපක්කමනං පවාසෙත්වා වාරිකපක්කමනං
ආගතතුකෙති සඬං පඨමං පටිසන්තාරකරණන්ති ඉදං ආවිණ්ණං;
තස්සෙව ආවිණ්ණස්ස අකරණං අනාවිණ්ණං නාම; සුත්තනත පරියා
යෙන වතතාරෙ සතිපට්ඨානා-පෙ-අඤ්ඤායො මග්ගොති ඉදං පඤ්ඤානං
නාම; තයො සතිපට්ඨානා-පෙ-නවඤ්ඤායො මග්ගොති ඉදං අපඤ්ඤානං
නාම; විනාසපරියායෙන වතතාරෙ පාරාජිකා-පෙ-තිංස නිස්සභිකා පාවිතියාති
ඉදං පඤ්ඤානං නාම; තයො පාරාජිකා-පෙ-එකතිංස නිස්සභිකා
පාවිතියාති ඉදං අපඤ්ඤානං නාම; යං පනෙතං සබ්බසුත්තානං පරි
යොයානෙ ගො විමං සබ්බමං අනතරධාතෙපනාති වුත්තං තඤ්ඤං පච
අනතරධානාති නාම අධිගමඅනතරධානං පටිපත්තිඅනතරධානං
පරිසත්තිඅනතරධානං ලිඛිතඅනතරධානං ධාතුඅනතරධානති; තඤ්ඤං
අධිගමොති වතතාරෙ මග්ගා වතතාර ඵලානි වතසො පටිසමුඤ්ඤා
තිසො විජ්ජා ඡ අභිඤ්ඤාති; යො පරිසමාපනො පටිසමුඤ්ඤා පට්ඨාස
පරිසමති; බ්‍රහ්මානං හි පරිනිබ්බානං වස්සසභස්සමෙව පටිසමුඤ්ඤා

නිබ්බන්ධෙනාං සන්තොසානති; තණො පරං ඡ අභිඤ්ඤා; තණො තාපි අසන්තොසානාං නිසේසා විජ්ජා නිබ්බන්ධෙනානි; ගච්ඡන්තො ගච්ඡන්තො කාලෙ තාපි නිබ්බන්ධෙනාං අසන්තොසානාං සුක්ඛවිපස්සානාං ගොනති; එතෙතොව උපාසෙන අනාභාමිනො සකදගාමිනො සොනාපනානති; තෙසු ධරණෙනසු අධිගමො අනන්තරභිනො නාම ගොති; පච්ඡිමකස්ස පන සොනාපනානස්ස ජීවිතකඛයෙන අධිගමො අනන්තරභිනො නාම ගොති; ඉදං අධිගමඅනන්තරධානං. පටිපත්තිඅනන්තරධානං නාම කුසාන විපස්සනාමග්ගප්ඵානි නිබ්බන්ධෙනාං අසන්තොසානාං චතුසාරිසුඤ්ඤිකා මහතං රක්ඛිතති: ගච්ඡන්තො ගච්ඡන්තො කාලෙ සීලං පරිපුර්ණං කාමා රක්ඛාම පධානව අනුසුඡාම න මග්ගං වා ඵලං වා සච්ඡිකාතුං සසෙකාම නාසිද්ධති අරිසඛමපටිපෙඨොති වොසානං ආපජ්ජිතාං කොසරජබ්බුලා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං න වොදෙනති න සාරෙතති අකුසල්ලවිකා ගොතති; තණො පඨාස චුද්දානුචුද්දානානි මද්දනති; ගච්ඡන්තො ගච්ඡන්තො කාලෙ පාචිකත්සප්පිලලවිසානි ආපජ්ජනති; තණො ගරුකාපනානි; පාරුච්ඡික මහතමෙව තිස්සති; මහාගාරි පාරුච්ඡිකානි රක්ඛිතානානං භික්ඛුනාං සන්තපි සහස්සෙති ධරමානෙ පටිපත්ති අනන්තරභිනා නාමි ගොති; පච්ඡිමකස්ස පන භික්ඛුනො සීලභෙදෙන වා ජීවිතකඛයෙන වා අනන්තරභිනා ගොතිති ඉදං පටිපත්තිඅනන්තරධානං නාමි.

පරිසත්තිනි තෙපිටිකං බුධ්වට්ඨනං සාදකථාපාළි; යාව සා නිස්සි තාපි පරිසත්ති පරිපුර්ණං නාම ගොති; ගච්ඡන්තො ගච්ඡන්තො කාලෙ කලි සුගරුජානො අබ්මිභිනා ගොතති; තෙසු අබ්මිභෙසු රුජාමට්ඨාදසො අබ්මිභිනා ගොතති තණො රච්ඡනපදවාසිනොති; එතෙසං අබ්මිභිනාස න දෙවො සමොචසානති; තණො පස්සානි න සමපජ්ජනති; තෙසු අභමපජ්ජනෙනසු පච්චිසද්දානාං භික්ඛුසංඝස්ස පච්චිසෙ දාතුං න සන්තොසානති; භික්ඛු පච්චිසෙති කීලමනානා අනෙතවාසිකෙ ගණොතුං න සන්තොසානති; ගච්ඡන්තො ගච්ඡන්තො කාලෙ පරිසත්ති පරිහාසති; අජ්ඣ චසෙන ධාරෙතුං න සන්තොසානති; පාළිවසෙනෙව ධාරෙතති; තණො කාලෙ ගච්ඡන්තො පාළිවසි සකලං ධාරෙතුං න සන්තොසානති; පඨමං අභිධම්මපිටකං පරිහාසති; පරිහාසමානං මජ්ඣිකණා පඨාස පරිහාසති; පඨමමෙවති මහාපකරණං පරිහාසති; තස්මිං පරිභිනෙ යමකං කථාවච්ඡු පුග්ගලපඤ්ඤාතති ධාතුකථා විභවෙහා ධම්මසංකප්පොති; එවං අභිධම්ම පිටකෙ පරිභිනෙ මජ්ඣිකණාපඨාස සුභතනාපිටකං පරිහාසති; පඨමං හි අභිභවතරනිකාසො පරිහාසති; තස්මිං පඨමං එකාදසකතිපාණො-පෙ-තණො එකකතිපාණොති; එවං අභිභවතරෙ පරිභිනෙ මජ්ඣිකණා පඨාස සංසුභතනිකාසො පරිහාසති; පඨමං හි මහාවග්ගො පරිහාසති; තණො සලාසනනාවග්ගො ඛකිකවග්ගො නිද්දනවග්ගො සගාථවග්ගොති; එවං සංසුභතනිකාසෙ පරිභිනෙ මජ්ඣිකණා පඨාස මජ්ඣිමනිකාසො පරිහාසති; පඨමං හි උපරිපජ්ජනාසො පරිහාසති; තණො මජ්ඣිමපජ්ජනාසො තණො මුලපජ්ජනාසොති; එවං මජ්ඣිමනිකාසෙ පරිභිනෙ මජ්ඣිකණා පඨාස දීඝනිකාසො පරිහාසති; පඨමං හි පාරිසවග්ගො පරිහාසති; තණො

මහාවග්ගො නගො සිලකඩකිවග්ගොති; දීඝනිකායෙ පරිභිනෙ සුත්තනත පිටකං පරිභිනං නාම ගොති; විනයපිටකෙන සඬං ජාතකමෙව ධාරෙනති, විනයපිටකං ලජ්ජනොව ධාරෙනති; ලාභකාමො පන සුත්තනත කපිනෙපි සලලකෙකිනාං නඤ්චි ජාතකමෙව ධාරෙනති; ගව්ජනෙත ගව්ජනෙත කාලෙ ජාතකමි ධාරෙත්වා න සමකතානති; අථ නොකං පඨමං වෙසානතරජාතනං පරිභායති; තගො පටිලොමිකකමෙන පුණ්ණක ජාතකං මහානාරදකසංපජාතකති පරියොයානෙ අපණ්ණකජාතකං පරිභායති; එවං ජාතකෙ පරිභිනෙ විනයපිටකමෙව ධාරෙනති; ගව්ජනෙත ගව්ජනෙත කාලෙ තමි මඤ්චකතො පඨාය පරිභායති; පඨමං කි පරිවාරෙණ පරිභායති; තගො ඛනිකො භික්ඛුනිවිහබ්බො මහා විහබ්බොති; අනුක්කමෙන උපොසථකණ්ඩමත්තමෙව ධාරෙනති; තදුපි පරියතති අනන්තරකිතාව ගොති; යාව පන මනුසෙකසු වතුප්පදිකයාථාපි පවත්නති තාව පරියතති අනන්තරකිතා ගොති; යදු සඬො පසනෙතා රුජා ගඤ්චකිකෙ සුවණ්ණවබ්බකාටකමි සහසාසථිකං සපාපෙනා බුද්ධති කපිතං වතුප්පදිකයාථා ජාතනොං ඉමං සහසං ගණනතුති නගෙර හෙරි වරපෙති; ගණනාකං අලභිනි එකවාරං වරපිණ නාම සුණ්ණොපි ගොනති අසුණ්ණොපිති යාව තතිං වරපෙනා ගණනාකං අලභිනි රුජපුරිසා සහසාසථිකං පුන රුජතුලං පවෙසෙතති; තදු පරියතති අනන්තරකිතා නාම ගොති; ඉදං පරියතරඅනන්තරධානං නාම ගව්ජනෙත ගව්ජනෙත කාලෙ විවරගහණං පත්තගහණං සමුච්ඡන්ත පයාරණං ආලොකිතවිලොකිතං න පායාදිකං ගොති; නිගණ්ඨසමණියො විය අලාබුපත්තං භික්ඛු පත්තං අභ්ගාමායාස පක්ඛිපිතා ආදිය වරනති; එතසාවතාපි ලිඛං අනන්තරකිතමෙව ගොති; ගව්ජනෙත පන කාලෙ අභ්ගාමාගතො භික්ඛුරෙනා ගඤ්චන වා සිකකාය වා මලගොනො විවරනති; විවරමි රජතසාරුපාං අකතො මසභිවණ්ණං කතො විවරනති; ගව්ජනෙත කාලෙ රජනමි න ගොති; දසවජ්ඣනමි මට්ටිකවිජ්ඣනමි; කප්ප මහතං කතො වලභෙනති; පුන මට්ටිකං විජ්ඣිතො කප්පං න කෙරෙනති; තගො උතසමි අකතො දසා ඡෙතො පරිබ්බාජකා විය වරනති; ගව්ජනෙත කාලෙ ඡකා ඉමිනා අමතාකං අඤ්චාති බුද්දනං කායාවබ්බං ගඤ්ච වා සිව්භ වා ඛනිකති; කෙතෙසුවා අලලිගපෙනති; දුරගරණං කෙරෙනතා කසිතො වපිතො ජිපිකං කප්පෙනතා විවරනති; තදු දක්ඛිණං දෙකොං ජනො සංඝං උද්දිසා එකොං දෙති; ඉදං සකිය සගවතාපුත්තං “ගව්සකති ඬො පනානඤ්ඤානාගතවධානං ගොත්රභුතො කායාවකණ්ඨො දුස්සිලා පාපධම්මො භෙත්ත දුස්සිලෙසු සංඝං උද්දිසා දනං දසානති තදුපතං ආනඤ්ඤා සබ්බගතං දක්ඛිණං අසංඛෙයං අපමෙයං වදුමි”ති; තගො ගව්ජනෙත කාලෙ තානාවධානි කමොති කෙරෙනතා පපමො එක කිං ඉමිනා අමතාකති කායාවබ්බං රුජිතො අරඤ්ඤා භිපෙනති; එතසමි කාලෙ ලිඛං අනන්තරකිතං නාම ගොති; කසාපදසබලසා කීර කාලගො පඨාය ගොනකතං ගෙතවන් පාරාපිතො වරණං වාරිතතං ජාතනති;

1. මසභිම උපරිපත්තං; දසමණං විගහිත සුත්තං.

එතෙමේ කාලෙ ලිඛං අනතරහිතං නාම; ඉදං ලිඛනඅනතරධානං නාම. තණො තථ තථ සකකාරසමමානං අලභමානාං ධාතුසො බුඩ්ධානං අධිස්තානමෙතෙත සකකාරසමමානං ලභනාකථානං ගව්ජනති; ගව්ජනොත ගව්ජනොත කාලෙ සමබ්බාදනෙසු සකකාරසමමානො න භොති; සමබ්බාදුසො මහාමොඨමණ්ඩ සතනිපතිත්වා බුබුරුපං ගහෙත්වා මොඨමණ්ඩ පලලමෙකන නිසින්නබුබුසරිරසිරි. දසෙසනති; වහ්නිය මහාපුරිසලක්ඛණානි අසීති අනුබ්බජනානි බ්බාමපපහාති සබ්බං පරිපුණ්ණමෙව භොති; තණො සමකපාටිගාරිසදිවසෙ විය පාටිගාරියං කත්වා දසෙසනති; එං ධානං මනුස්සතුතසතෙතො නාම තථ ගනනා නාභි; දසසකස්සවකකවාලෙ පන දෙවතා සබ්බාච සනතිපතිත්වා අජ්ජ දසමලො පරිනිබ්බායති ඉතොද්දති පසාය අකුකාරං හවිස්සනීති පරිදෙවනති; අථ ධාතුසරිරණො තෙජ්ජ සමුදාය නං සරිරං අපණ්ණෙනතිකභාවං ගමෙති; තද්ද දෙවසමෙසා බුඩ්ධානං පරිනිබ්බුතදිවසෙ විය දිබ්බගකමාලගුරියාදීති සකකාරං කරිත්වා තික්ඛතතුං පදනම්ණං කත්වා වජ්ඣිතං අනාගතෙ උපපජ්ජනකබුඩ්ධං පසසිතුං ලභිස්සාම හගමාති චත්වා සකසකථානමෙව ගව්ජනති; ඉදං ධාතුඅනතරධානං නාම.¹

ඉමස්ස පච්චිධස්ස අනතරධානස්ස පරියතතිඅනතරධානමෙව මූලං; පරියතතියා හි අනතරහිතාය පටිපතති අනතරධායති පරියතතියා සීතාය තිස්සති; තෙතොච ඉමස්මිං දීපෙ වණ්ඤාලනිය මහාභයෙ සකෙකා දෙවරුජා මහාඋඵලං මාපෙත්වා තික්ඛනං ආරොවාපෙසි මහනාං භයං හවිස්සති න සමා දෙවො වසසිස්සති හික්ඛු පච්චයෙ හි කිලමනනා පරියතතිං සකුරෙත්තුං න සකසිස්සනති පරතීරං ගනත්වා අයොහි ජීවනං රක්ඛිත්තුං චට්ටති ඉමං මහාඋඵලං ආරුක්ඛා ගව්ජථ හනොත යෙසං එත් නිසර්ජනස්තානං නප්පභොති තෙ කඨබ්බෙසිති උරුසපෙත්වා ගව්ජනතු සබ්බෙසමි භයං න හවිස්සති; තද්ද සමුද්දතීරං පත්වා භසීහික්ඛු කතිකං කත්වා අමහාකං එත් ගමනාතිට්ඨං නාභි චස් ඉමෙව නුත්වා භොට්ටකං රක්ඛිස්සාමාති තණො නිවහතිත්වා දකඛිණමලගජනපදං ගනත්වා කඤ්චුල පණ්ණෙහි ජීවිකා කපපනනා වසිංසු; කායෙ චහනොත නිසිදිත්වා සජ්ඣායං කරොනති; අවහනොත වාලිකා උස්සාපෙත්වා පරිවාරෙත්වා සීහාති එකස්තොත කත්වා පරියතතිං සමමගනති; ඉමිනා නියාමෙන වාදය සංචට්ඨරුනි සාසකථං භොට්ටකං පරිපුණ්ණං කත්වා ධාරසිංසු; භයෙ බුපසනොත සත්තසත්ත හික්ඛු අත්තනොත ගතස්තොත සාසකපෙ භොට්ටකෙ එකකබ්බරමි එකබ්බජනමි අනාගතොත ඉමමෙව දීපමාගමම කලලගාම ජනපදෙ මණ්ඩලාරම්භිකාරං පටිසිංසු; ථෙරුනං ආගතපවතතිං සුත්වා ඉමස්මිං දීපෙ ඔසිනා සසීහික්ඛු ථෙරෙ පසසිස්සාමාති ගනත්වා ථෙරෙහි සසීං භොට්ටකං සොධෙනනා එකකබ්බරමි එකබ්බජනමි අසමෙනනා නාම න පසසිංසු; තෙමිං ධානෙ ථෙරුනං අයං කථා උද්දාදි පරියතති නු සො සාසනස්ස මූලං උද්දු පටිපතති; පංසුකුලිකත්ථෙරු පටිපතති

1. ධාතු අනතරධානකථා කමෙසෙපොත්තෙ ඉතො චිත්තරුපාදිස්සති.

මූලානි ආභාසු; ධම්මකපිකා පරිසකතීති; අථ නෙ ථෙරා භූමිභාසං විනතමි ජනානං චචනමනෙතනෙව න කඤ්ච ජිනභාසිතං සුත්තං ආභරථාති ආභාසු; සුත්තං ආභරිතුං න භාග්ගේ “ඉමෙ ච සුභද්ද භික්ඛු සම්මාවිහරෙය්‍යං අසුඤ්ඤා ලොකෙ අරහතොති අස්සා”¹ “පටි පහතිමූලකං මහාරුජ් සජ්ඣසාසනං පටිපහතිසාරකං පටිපහතියං ධරනතං තිස්සති”² සුත්තං ආභරිසු; ඉමං සුත්තං සුත්තං ධම්මකපිකා අත්තනො වාදස්පනායාස ඉමං සුත්තං ආභරිසු:

“යාව තිස්සති සුත්තනානා විනායො යාව දිපපති
තාව දක්ඛිනති ආලොකං සුරියෙ අබ්‍යුඞ්භෙත යථා.

සුත්තනොසු අසනොසු පමමුඤ්ඤ විනාසමති ච
තමො හවිසසති ලොකෙ සුරියෙ අභංගනෙ යථා.

සුත්තනො රක්ඛිතෙ සනො පටිපහති භොති රක්ඛිතා
පටිපහතියං සීනො ධීරෙ යොගකෙවලා න ධංසති”³ති.

ඉමංසීං සුත්තෙ ආභවෙ පංසුකුලිකාථෙරා භූමිති අනෙසුං ධම්මකපිකා ථෙරානායෙව චචනං පුරුකො අභොසි; යථාති හවසතස්ස හවසතස්ස වා අනතරෙ පච්චෙඤ්ඤි පාලිකාය ඛෙත්තස්ස අභති භො වංශො යා පච්චෙඤ්ඤි න ඝට්ඨති එවමෙවං ආරම්භිපස්සකානං හක්ඛුනං සනෙපි සහස්සෙපි සංවිජ්ජ මානෙ පරිසකතිය අභති අරියමග්ගපටිච්චෙධො නාම න භොති; යථා ච නිධිකුමභිය ජානනායාස පාසාණපිඤ්ඤ අකම්මෙසු උපතිමිඤ්ඤ යාව අකම්මරාති ධරනති තාව නිධිකුමභි නස්ස නාම න භොති එවමෙව පරි සකතියා ධරමානාස සාසනං අනතරස්සිතං නාම න භොතීති.

දසමො වග්ගො.

11,

එකාදසමෙ වග්ගෙ අබ්‍රමිමිං අබ්‍රමිමිංති ආදිති වුත්තනායෙතෙව වෙදි තබ්බාති. යෙසමෙත්ථ උත්තනායෙවොති.

12-18.

එකාදසමෙ පන අනාපනතීං ආපනතීති ආදිසු “අනාපනති අජානනස්ස අථෙය්‍යවිත්තස්ස න මරණධිප්පායස්ස අනුලලපනාධිප්පා යස්ස න මොචනාධිප්පායස්ස”¹ති* තථ තථ වුත්තා අනාපනති අනාපනති නාම; “ජානනස්ස අථෙය්‍යවිත්තස්ස”²ති* ආදිනා නායෙත වුත්තා ආපනති ආපනතිනාම; පමාපහතිකකිකා ලහුකාපහතිනාම; මෙ ආපහතිකකිකා

1. දීඝති මහා පරිනිබ්බාන සුත්ත.

2. පාඨජික පාළි.

3. පාඨජික පාළි.

ගරුකාපත්තිනාම; චෙ ආපත්තිකකිකා දුඤ්ඤාපත්ති නාම; පච ආපත්තිකකිකා අදුඤ්ඤාපත්තිනාම; ඡ ආපත්තිකකිකා සාවසෙසාපත්ති නාම; එකො පාරුජිකාපත්තිකකිකො අනවසෙසාපත්ති නාම; සප්පි කම්මාපත්ති නාම සාවසෙසාපත්තියෙව; අප්පිකම්මාපත්ති නාම අනව සෙසාපත්තියෙව; සෙසං සබ්බස් උත්තානමෙවාති.

14.

එකපුග්ගලවග්ගස්ස පඨමෙ එකපුග්ගලොති එකො පුග්ගලො; එස් එකොති දුතියාදිපටිකෙතිපඤ්ඤා ගණනාපරිච්ඡේදො; පුග්ගලොති සමමුති කථා න පරමත්ථකථා; බ්‍රහ්මස්ස හි භගවතො දුට්ඨා දෙසනා සමමුති දෙසනා පරමත්ථ දෙසනා වාහි; තස්ස පුග්ගලො සත්තො ඉඨි පුරිසො ඛතතිසො බ්‍රාහ්මණො දෙවො මාරොති එවරුපා සමමුති දෙසනා; අනිච්චං දුක්ඛං අනත්තං ඛකිං ධාතු ආයතනාති සතිපඨානාති එවරුපා පරමත්ථ දෙසනා; තස්ස භගවා සෙ සමමුතිවසෙන දෙසනං සුත්වා අස්සං පටි විජ්ඣන්තා මොහං පහාය විසෙසමධිගනතුං සමත්වා තෙසං සමමුතිදෙසනං දෙසෙති; සෙ පන පරමත්ථවසෙන දෙසනං සුත්වා අස්සං පටිවිජ්ඣන්තා මොහං පහාය විසෙසමධිගනතුං සමත්වා තෙසං පරමත්ථදෙසනං දෙසෙති; තත්‍රායං උපමා: යථාති දෙසභාසාකුසලො තිණ්ණං වෙදුනං අත්ඨංචණ්ණ නෙකො ආචරියො සෙ දමිලභාසායං වුත්තෙ අස්සං ජානන්ති තෙසං දමිල භාසාය ආචිකකිති සෙ අකිභාසාදිසු අඤ්ඤාකරාය තෙසං තාය තාය භාසාය එවං තෙ මාණවකා ඡෙකං ඛ්‍යතනං ආචරියං සමාගමම ඛිපපමෙව සිපප බ්‍රහ්මණ්ණනති; තස්ස ආචරියො විය බ්‍රහ්මා භගවා; තසො වෙද විය කථෙතබ්බසාවෙ සිතාති තිණ්ණි පිටකාති; දෙසභාසා කොසලලම්භි සමමුති පරමත්ථකොසලලං; නානාදෙසභාසා මාණවකා විය සමමුතිපරමත්ථවසෙන පටිවිජ්ඣනාසමත්ථා වෙතොයසත්තා; ආචරියස්ස දමිලභාසාදි ආචිකකිතා විය භගවතො සමමුතිපරමත්ථවසෙන දෙසනා වෙදිතබ්බං. ආග වෙත්ථ.-

“දුට්ඨෙ සමමාති අකකාසි සමමුඨො වදනං වරෙ
සමමුතිං පරමත්ථව තතියං නුපලබ්බති.

සබ්බකතවචනං සච්චං ලොකසමමුතිකාරණං
පරමත්ථවචනං සච්චං ධම්මානං භුතකාරණං.¹

තස්මා වොහාරකුසලස්ස ලොකනාඨස්ස සත්ථුතො
සමමුතිං වොහරන්තස්ස බ්‍රහ්මාදො න ජායති”ති.²

අපි ව: අසති කාරණෙහි භගවා පුග්ගලකථං කථෙති හිරේත්තපප දීපනස්ස කම්මස්සකතාදීපනස්ස පච්චත්තපුරිසකාරදීපනස්ස ආනන්තරිස දීපනස්ස බ්‍රහ්මවිහාරදීපනස්ස පුබ්බන්තිවාසදීපනස්ස දක්ඛණ්ණවිප්පිදීප නස්ස ලොකසමමුතිසා අප්පසානත්ථාති; ඛකිධාතුආයතනාති හිරිසනති

a. සමමුතිකථා, කමෙමාඡ.

1. භුතලක්ඛණං-කෙසුචි.

2. පාරකක කථා.-

ඔත්තප්පනාතිති හි වුනෙත මහාජනෝ න ජානාති පමොහමාපජ්ජති පටිසත්තුහොති කිම්දං බක්ඛිධාතුආයත්තනාති හිරියනති ඔත්තප්පනාති නාමාති; ඉථි හිරියති ඔත්තප්පනාති පුරිසො බත්තිසො බ්‍රාහ්මණෝ දෙවො මාතෙති වුනෙත පන ජානාති න සමොහමාපජ්ජති න පටිසත්තු හොති තස්මා හගවා හිරොත්තප්පනාති පුග්ගලකරං කථෙති; බක්ඛි කම්මසාසා ධාතුසො ආයත්තනාති වුනෙතපි එසෙව නසො; තස්මා හගවා කම්මසාසනාදිපනාති පුග්ගලකරං කථෙති; වෙළවනාදසො මහාචාර්යා බක්ඛිති නාරාජිතා ධාතුති ආයත්තනාති වුනෙතපි එසෙව නසො; තස්මා හගවා පච්චත්තපුරිසකාරදිපනාති පුග්ගලකරං කථෙති; බක්ඛි මාතරං ජීවිතා වොරොපෙතති පිතරං අරහන්තං රුහිරුප්පාදකමො සබ්බසෙදකමො කණ්ණාති ධාතු ආයත්තනාති වුනෙතපි එසෙව නසො; තස්මා හගවා ආනාත්තරියදිපනාති පුග්ගලකරං කථෙති; බක්ඛි මෙත්තා යනති ධාතු ආයත්තනාති වුනෙතපි එසෙව නසො; තස්මා හගවා බ්‍රහ්ම චාර්යාදිපනාති පුග්ගලකරං කථෙති; බක්ඛි පුබ්බි නිවායං අනුසාරනාති ධාතු ආයත්තනාති වුනෙතපි එසෙව නසො; තස්මා හගවා පුබ්බිනිවාය දිපනාති පුග්ගලකරං කථෙති; බක්ඛි දුතං පතිගණනාති ධාතු ආයත්තනාති වුනෙතපි මහාජනෝ න ජානාති පමොහං ආපජ්ජති පටිසත්තු හොති කිම්දං බක්ඛි ධාතු ආයත්තනාති පතිගණනාති නාමාති; පුග්ගලා පතිගණනාති සිලවනෙතා කල්‍යාණධර්මාති වුනෙත පන ජානාති න සමොහමාපජ්ජති න පටිසත්තු හොති තස්මා හගවා දක්ඛිණවිප්පිදිපනාති පුග්ගලකරං කථෙති; ලොකසමමුතිව බුධි හගවනෙතා නපජ්ජනාති ලොකසමඤ්ඤාය ලොකතිරුහතිය ලොකාති ලාපෙ සිතාසෙව ධර්මො දෙසෙනති තස්මා හගවා ලොකසමමුතිය අප්පහා නාත්ථි පුග්ගලකරං කථෙති; ඉති එකො ව සො පුග්ගලො වාති එක පුග්ගලො; තෙනාසෙන එකපුග්ගලො අසද්ධසෙන ගුණවිසිඨසෙන අසමසමසෙනාති; සො හි දසනං පාරමිතං පටිපාටිය ආවජ්ජනං ආදිං කම්මා බොධිසම්මාරගුණෙති වෙළ බුධිගුණෙති ව සෙසමහාජනෙත අසද්ධසෙති අසද්ධසෙනාති එකපුග්ගලො; සෙ වසා තෙ ගුණා තෙ සෙස සත්තානං ගුණෙති විසිඨාති ගුණවිසිඨසෙනාති එකපුග්ගලො; පුරිමකා සමොසමමුධා සබ්බසෙනාති අසමා තෙති සථිං අසමෙව එකො රුප්පාය ගුණෙති වෙළ නාමසාය ගුණෙති ව සමොති අසමසමසෙනාති එක පුග්ගලො; ලොකෙති තසො ලොකා මහාසලොකො සත්තලොකො සංඛාරලොකොති; තෙසං විජාරකරා විපුරිමසො වුත්තා; තෙසු ඉධ සත්තලොකො අධිපොතො; සත්තලොකෙ උපපජ්ජමානොපිවෙස න දෙවලොකෙ න බ්‍රහ්මලොකෙ; මනුස්සලොකෙව උපපජ්ජති; මනුස්ස ලොකෙති න අඤ්ඤාමිං වක්කවාළො; ඉමසමිංසෙව වක්කවාළො; තත්‍රාපි න සබ්බසානෙපු; පුරථිමාය දියාය කප්ඛලා නාම නිගමො තස්මා පරෙන මහාසාලා තස්මා පරං පච්චනතිමා ජනපද ඔරණො මජ්ඣෙ; පුරථිමදක්ඛිණං ප දියාය සලලවති නාම නදී තස්මාපරං පච්චනතිමා ජනපද ඔරණො මජ්ඣෙ; දක්ඛිණාය දියාය තෙතකණ්ණිකා නාම නිගමො

තඤ්ඤා පරං පච්චිනතිමා ජනපද ඔරණො මජ්ඣෙකා; පච්චිමාය දිසාය ධුතං
 නාම බ්‍රාහ්මණිකාමො තඤ්ඤා පරං පච්චිනතිමා ජනපද ඔරණො මජ්ඣෙකා;
 උත්තරායදිසාය උසිරිධමජානාම පබ්බතො තඤ්ඤාපරං පච්චිනතිමා ජන
 පද ඔරණො මජ්ඣෙකා; එවං පරිච්ඡින්නො ආයාමනො තිසොජනසතෙ
 විජාරනො අද්ධතිස යොජනසතෙ පරිකෙතිපනො නවයොජනසතෙ
 මජ්ඣිමදෙසෙ උපපජ්ජති; න කෙවලං තථාගතො; පච්චිකවුට්ඨා අග්ග
 සාවකා අසිතිමගාපෙරා බුඩ්ධිමානා බුඩ්ධිපිතා චක්කවත්තිරාජා අඤ්ඤා ච
 ඤාරපත්තා බ්‍රාහ්මණ ගගපතිකා එතේව උපපජ්ජති; **උපපජ්ජමානො**
උපපජ්ජති ඉදංවන උභයමපි විපසකතවචනාවෙව; උපපජ්ජනො ඛහු
 ජන භික්ඛාය උපපජ්ජති න අඤ්ඤාන කාරණෙතාති එවං පනෙත්ථ
 අතේ වෙදිතබ්බො; එවරුපං හෙත්ථ ලක්ඛණං න සකකා එතං අඤ්ඤාන
 සද්දලකබ්බෙන පටිබාහිතුං; අපි ච උපපජ්ජමානො නාම උපපජ්ජති
 නාම උපපනො නාමාති අයමෙත්ථ හෙදෙ වෙදිතබ්බො එස භි දීපඛිකර
 පාදමුලනො ලබ්බිකාකාරණො බුඩ්ධිකාරකධමෙව පරියෙසනො දස පාර
 මිසො දිසො ඉමෙ ධම්මා මයා පුරෙතබ්බාති කතසනතිසානො දාහාරමිං
 පුරෙන්නොපි උපපජ්ජමානො නාම; සීලපාරමි-පෙ-උපෙක්ඛාපාරමිති ඉමා
 දස පාරමිසො පුරෙන්නොපි දස උපපාරමිසො පුරෙන්නොපි උපපජ්ජ
 මානො නාම; දස පරමත්ථපාරමිසො පුරෙන්නොපි උපපජ්ජමානොව නාම;
 පච මහාපරිමාගෙ පරිච්චජනොපි උපපජ්ජමානො නාම; ඤාතත්ථ
 චරිතං ලොකත්ථචරිතං බුඤ්චරිතං පුරස්මානොපි උපපජ්ජමානො නාම;
 කප්පසතසහසාරාධිකාති චත්තාරි අසංඛෙය්‍යාති බුඩ්ධිකාරකධමෙව මත්ථකං
 පාපෙන්නොපි උපපජ්ජමානො නාම; වෙසසනතරතතභාවං පහාය
 කුසිතපුරෙ පටිසන්ධිං ගහොතිං සභිවස්සසතසහසාරාධිකා සත්තපණ්ණාස
 වස්සකොට්ඨො තිසින්නොපි උපපජ්ජමානො නාම; දෙවතාති යාමිනො
 පමමහාවිලෝකිතං විලෝකොතිං මායාදෙවියා කුච්ඡමිං පටිසන්ධිං
 ගණ්හන්නොපි අනුනාධිකො දසමාසෙ ගඤ්චායං වසන්නොපි උපපජ්ජ
 මානො නාම; එකුනතිංස වස්සාති අභාරමජ්ඣෙකා තිසින්නොපි උපපජ්ජ
 මානො නාම; කාමෙසු ආදීනවං නෙකධමෙව ච ආනිසංසං දිසො රාහුල
 ගද්දස්ස ජාතදිවසෙ ඡන්තසගායො කත්ථකං ගයවරං ආරුග්ග නිකං
 මන්නොපි උපපජ්ජමානොව නාම; තිණි රජ්ජාති අතිකාමන්නොපි
 අනොමානදීතිරෙ පබ්බළන්නොපි ච උපපජ්ජමානො නාම; ඡබ්බස්සාති
 මහාපධානං කරොන්නොපි උපපජ්ජමානොව නාම; පරිපාකගතෙ ඤාණේ
 ඔලාරිකං ආහාරං ආහරන්නොපි උපපජ්ජමානොව නාම; සාසනසමයෙ
 විසාධපුණ්ණමාස මහාබොධිමණ්ඩං ආරුග්ග මාරබලං විධිමොතිං පඨව
 යාමෙ පුබ්බෙතිවාසං අනුසසරිතා මජ්ඣිමසාමෙ දිබ්බවක්ඛං පරියොධොතිං
 පච්චිමායමසමනානතරෙ මාදසඛං පටිච්චසමුප්පාදං අනුලොමපටිලො
 මනො සමමසිනා සොනාපත්තිමග්ගං පටිවිජ්ඣන්නොපි උපපජ්ජමානොව
 නාම; සොනාපත්තිඵලකබ්බෙනි සකදගාමිමග්ගකබ්බෙනි සකදගාමි
 ඵලකබ්බෙනි අනාගාමි මග්ගකබ්බෙනි අනාගාමිඵලකබ්බෙනි උපපජ්ජ
 මානොව නාම; අරහත්ත මග්ගකබ්බෙනි පන උපපජ්ජති නාම; අරහත්ත

මගෙහි පතිතභතතානං වසෙනාපි අයමජෝ වෙදිකබ්බො; **දෙව මනුස්සානි** න නෙවලං දෙවමනුස්සානංගෙව අවසෙයානං නාගසුප ණණදිනමපි අන්ධං භිකාය සුඛංගෙව උපපනෙතා, ගගෙතුකපටිසක්ඛිකෙ පන මග්ගඵලසල්කිරියං භබ්බෙ පුග්ගලෙ දසෙයානං එතං වුත්තං; තඤ්චා එතෙගමපි භි අන්ධං භිකාය සුඛංගෙව උපපනෙතාති වෙදිකබ්බො.

කතමො එකපුග්ගලොති අයං පුච්ඡා; පුච්ඡා ච නාමෙයා පට්ටිඛා හොති අදිඨරොතනා පුච්ඡා දිඨසංසද්දනා පුච්ඡා විමතිචේදනා පුච්ඡා අනුමති පුච්ඡා කපේතුකමසතා පුච්ඡාති; තාසං ඉදං නානාත්තං: කතමා අදිඨරොතනා පුච්ඡා පකතියා ලක්ඛණං අඤ්ඤානං හොති අදිඨං අතුලිතං අතීරිතං අවිභූතං අවිභාවිතං තස්ස ඤ්ණාය දස්සනාය තුලනාය තීරණාය විභූතතාය විභාවනාන්ධාය පඤ්ඤා පුච්ඡති අයං අදිඨරොතනා පුච්ඡා; කතමා දිඨසංසද්දනා පුච්ඡා පකතියා ලක්ඛණං ඤ්ඤානං හොති දිඨං තුලිතං තීරිතං විභූතං විභාවිතං සො අඤ්ඤාති පඤ්ඤිතෙති සඨං සංසද්දනාන්ධාය පඤ්ඤා පුච්ඡති අයං දිඨසංසද්දනා පුච්ඡා; කතමා විමතිචේදනා පුච්ඡා පකතියා සංසයපකකිතෙතා¹ හොති විමතිපකකිතෙතා වෙලුකකප්පානො එවං නු ඛො න නු ඛො කිනත්තඛො කථනත්තඛොති සො විමතිචේදනාන්ධාය පඤ්ඤා පුච්ඡති අයං විමතිචේදනා පුච්ඡා; කතමා අනුමති පුච්ඡා භගවා භි භිකූනං අනුමතියා පඤ්ඤා පුච්ඡති “නං කිං මඤ්ඤථ භිකූනවෙ රුපං නිව්චං වා අනිව්චං වාති අනිව්චං භනෙත යං පනානිව්චං දුක්ඛං වා තං සුඛං වාති දුක්ඛං භනෙත යං පනානිව්චං දුක්ඛං විපරිණාමධම්මං කල්ලං නු තං සමනුපසංගිතුං එතං මම එසොගමසමී එසො මෙ අත්තාති නො හෙතං භනෙත”ති² අයං අනුමති පුච්ඡා; කතමා කපේතුකමසතා පුච්ඡා භගවා භිකූනං කපේතුකමසතාය පඤ්ඤා පුච්ඡති “චත්තාගේමෙ භිකූනවෙ සති පඨානා කතමෙ චත්තාගේම”ති³ අයං කපේතුකමසතා පුච්ඡාති; තස්ස බුද්ධානං පුරිමා තිස්සො පුච්ඡා නථී; කස්මා: බුද්ධානං භි තීපු අධාපු කිචි සංඛතං අධාවිවුත්තං වා අසංඛතං අදිඨං අපානිතං අතුලිතං අතීරිතං අවිභූතං අවිභාවිතං නාම නථී; තෙන නෙසං අදිඨරොතනා පුච්ඡා නථී; යං පන භගවතා අත්තනො ඤ්ණෙන පටිවිධං තස්ස අඤ්ඤාන ගමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිනාවා සථිං සංසද්දනානිව්චං නථී තෙනස්ස දිඨසංසද්දනා පුච්ඡා නථී; යග්ගා පනෙය අකථංකපී තිණ්ණවිවිකිචේජා සබ්බධම්මෙපු විහතංසග්ගො තෙනස්ස විමතිචේදනා පුච්ඡා නථී; ඉතරං පන වෙ පුච්ඡා භගවතො අථී; තාපු අයං කපේතුකමසතා පුච්ඡාති වෙදිකබ්බො.

ඉද්දති තාය පුච්ඡාය පුඨං එකපුග්ගලං විභාවෙනො **නථාගෙනො අරහං භම්මාසමුඛො**ති ආග; තස්ස **නථාගෙනො**ති අඨති කාරණෙති භගවා තථාගෙනො: තථා ආගෙනොති තථාගෙනො; තථා ගෙනොති තථාගෙනො; තථලක්ඛණං ආගෙනොති තථාගෙනො; තථධම්මෙ යථාවෙනො අභිසම්මුඛොති

1. පකතියෙ, ටි.

1. ග.පුග්ගති බ්‍රහ්මවග්ග දුර්ගපණ්ණසක.

2. දිඨති මොවග්ග සෙපඨාන.

තරාගණො; තරාදසසිතාය තරාගණො; තරාචාදිතාය තරාගණො; තරා
 කාරිතාය තරාගණො; අභිභවනසේන තරාගණොති; කථං භගවා තරා
 ආගණොති තරාගණො: යථා සබ්බලොකනිකාය උසුක්කමාපනනා පුරි
 මකා සම්මාසල්ලුඩා ආගතා යථා විපසී භගවා ආගණො යථා සිව්භගවා
 යථා චෙස්සභු භගවා යථා කකුසන්ධො භගවා යථා කොනාගමනො භගවා
 යථා නස්සපො භගවා ආගණොති; කිං වුත්තං හොති; සෙන අභිනිසාරෙන
 එනෙ භගවනො ආගතා තෙනෙව අභිනාතමි භගවා ආගණො; අථවා
 යථා විපසී භගවා-පෙ-යථා නස්සපො භගවා දුතපාරමිං පුරෙත්වා සීල
 නෙක්ඛමමපඤ්ඤවිරියබන්ධමව අධිස්ථානමෙත්තාඋපෙක්ඛාපාරමිං පුරෙත්වා
 ඉමා දස පාරමිසො දස උපපාරමිසො දස පරමන්තරාමිසොති සමතිංස පාර
 මිසො පුරෙත්වා අභිසප්පිට්ඨාගං නාසන ධන රජ්ජ පුත්තාදුරප්පිට්ඨාගනති
 ඉමෙ පම මහාපරිව්වාගෙ පරිව්වජ්ජිතො පුබ්බසොගපුබ්බවරියධම්මකොන
 ඤ්ඤාන්තරාමියදසො පුරෙත්වා බුද්ධිවරියාය කොටං පත්වා ආගණො තරා
 අභිනාතමි භගවා ආගණො; යථා ව විපසී භගවා-පෙ-කස්සපො භගවා
 මහනාගේ සතිපට්ඨානෙ යමමපට්ඨානෙ ඉධිපාදෙ පටිත්ථියානි පම බ්ලානි
 සත්ත භොජ්ඣක්ඛෙත අරියං අද්ධතිකං මග්ගං භාවෙත්වා බ්ලාහෙත්වා ආගණො
 තරා අභිනාතමි භගවා ආගණො; එවං තරා ආගණොති තරාගණො.

“යථෙව ලොකමිති විපසීආදසො
 සබ්බඤ්ඤාභාවං වුත්තසො ඉධාගතා
 තරා අයං සත්තවුතීපි ආගණො
 තරාගණො වුමමිති නෙත වක්ඛුමා”ති.¹

එවං තරා ආගණොති තරාගණො. කරං තරා ගණොති තරාගණො
 යථා සමපති ජාණො විපසී භගවා-පෙ-කස්සපො භගවා ගණො; කථව
 ණො ගණො; ණො හි සමපති ජාණොව සමෙති පාදෙති පඨවියං පතිස්සාය
 උත්තරගිමුක්ඛො සත්තපදවිතිසාරෙන ගණො; යථාහ “සමපති ජාණො
 ආනන්ද ඛොධිසකෙතා සමෙති පාදෙති පඨවියං පතිස්සිත්වා උත්තරාගි
 මුක්ඛො සත්තපදවිතිසාරෙන ගමන්ති සෙනමති ජතෙත අනුතිරමානෙ
 යමිං ව දියා අනුචිලොකෙති ආසතිව වාවං භාසති “අග්ගොභවසම්
 ලොකස්ස ජෙදොභවසම් ලොකස්ස සෙදොභවසම් ලොකස්ස අයමනාතිමා
 ජාති නන්දිදති පුත්තමාවො”ති;² තවස්ස ගමනං තරං අහොසි අවිනරං
 අනෙතොසං විසෙසාධිගමනං පුබ්බනිමිත්තභාවෙන; යං හි ණො සමපති
 ජාණොව සමෙති පාදෙති පතිස්සිති ඉදමස්ස මතුරිථිපාදපට්ඨාහස්ස පුබ්බ
 නිමිත්තො; උත්තරගිමුක්ඛාවො පන සබ්බලොකුත්තරභාවස්ස පුබ්බ
 නිමිත්තො; සත්ත පදවිතිසාර සත්තභොජ්ඣක්ඛිතරතනපට්ඨාහස්ස;
 “පුට්ඨණ්ණදණ්ණා විධිපත්තනති වාමර”ති³ එන් වුත්තවාමරුකෙසො පන
 සබ්බතිත්ථියනිමමපනස්ස; සෙනමන්තරාධාරණං අරහත්තඵලවිමුක්ඛිවර
 විමලසෙත්තිකපට්ඨාහස්ස; සබ්බදියානුචිලොකනං සබ්බඤ්ඤානානා

1. පොරාණකසාරා.

2. ජෙස්සිම. හි. උපරිපණ්ණාසක.

3. ඉපාගණ්ණකපා,

දීඝනී මහපදන සුත්ත.

වරණ සූඡන පටිලාභය; ආසභීවාචායාසනං අප්පච්චිතතියවරධමව වක්කප්පවතතනසස පුබ්බනිමිත්තන; තථා අයං භගවාපි ගතො තවසස ගමනං තථං අනෙයාසි අචිතථං තෙසසෙදෙද්ව විසෙසාධිගමානං පුබ්බ නිමිත්තභාවෙන; තෙනානු පොරාණො:-

“වුහුත්තජාතොව ගවමපථී යථා
සමෙහි පාදෙහි ජුසී වසුත්තරං
සො වික්කමි සත්තපද්දනි ගොතමො
සෙතව ඡත්තං අනුධාරයුං මරු

ගනත්තාන සො සත්තපද්දනි ගොතමො
දියා විලොකෙසි සමා සමන්තතො
අභංචිගුපෙනං ගිරමබ්ගුදිරසී
සිහො යථා පබ්බතමුඛනිසීතො”ති.¹

එවං තථා ගතොති තථාගතො; අථවා යථා විපසසී භගවා-පෙ-යථා කසසපො භගවා අයමිසි භගවා තප්ථව නෙක්ඛමෙවන කාමච්ඡදං පහාස ගතො; අව්‍යාපාදෙන ව්‍යාපාදං ආලොකසඤ්ඤය පිනමිධං අවිකෙඛපෙන උධවචකුක්කුච්චං ඛමමවචන්දානෙන විවිකිච්ඡං පහාස ගතො; සූඡනෙන අවිජ්ජං පද්දලෙතා ගතො; පාමුලේජන අරහිං විනොදෙතා පඨවඤ්ඤා නෙන නිවරණකවාටං උග්ගාවෙතා දුතියඤ්ඤානෙන විතක්කවිචාරධුමං වූපසමෙතා තතියඤ්ඤානෙන පිතං විරුපේතා වතුඤ්ඤානෙන පුබ්බ දුක්ඛං පහාස ආකාශානවාසතනාසමාපතතියා රුපසඤ්ඤාපටිඝසඤ්ඤා නානතතසඤ්ඤාසො සමතික්කමිතා විඤ්ඤාණවාසතනාසමාපතතියා ආකාශානවාසතනාසඤ්ඤං ආකිවඤ්ඤාසතනාසමාපතතියා විඤ්ඤාණවාසතනාසඤ්ඤං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාසතනාසමාපතතියා ආකිවඤ්ඤාසතනාසඤ්ඤං සමතික්කමිතා ගතො; අනිච්චානුපසංභාය නිවචසඤ්ඤං පහාස දුක්ඛානුපසංභාය පුබ්බසඤ්ඤං අනතතානුපසංභාය අත්තසඤ්ඤං නිබ්බිද්දනුපසංභාය නාදිං විරුගානුපසංභාය රුගං නිරුධානුපසංභාය සමුදයං උපසමානුපසංභාය ආදානං බයානුපසංභාය ඝනසඤ්ඤං වයානු පසංභාය ආසුභනං විපරිණාමානුපසංභාය ධූවසඤ්ඤං අනිමිත්තානු පසංභාය නිමිත්තසඤ්ඤං අප්පණිහිතානුපසංභාය පණ්ඩිං පුඤ්ඤානානු පසංභාය අභිනිවේසං අධිපඤ්ඤාධිමවිපසංභාය සාරදානාභිනිවේසං යථාභුතසූඡනදස්සනෙන සමෙමානාභිනිවේසං ආදීනවානුපසංභාය ආලයාභිනිවේසං පටිසංඛානුපසංභාය අප්පටිසංඛං විවට්ඨානුපසංභාය සංඝොගාභිනිවේසං ඝොනාපතතිමග්ගෙන දිජෙකඤ්ඤා කිලෙසෙ සකදගාමි මග්ගෙන ඔලාරිකෙ කිලෙසෙ පහාස අනාගාමිමග්ගෙන අනුසගගෙන කිලෙසෙ සමුග්ගානෙතා අරහත්තමග්ගෙන සබ්බකිලෙසෙ සමුව්ඡන්දිතා ගතො එවමි තථා ගතොති තථාගතො; කථං තථලක්ඛණං ආගතොති තථාගතො: පඨවිධාතුයා කක්ඛලුත්තලක්ඛණං තථං අචිතථං ආපො ධාතුයා පග්ගරණලක්ඛණං තෙජොධාතුයා උණත්තලක්ඛණං වායො

1. පොරණ සම්බන්ධ.

ධාතුයා විච්ඡින්නාලකඛණං ආකාශධාතුයා අභමිප්පුළලකඛණං විඤ්ඤාණ
 ධාතුයා විජානනාලකඛණං රූපස්ස රූපනාලකඛණං වේදනාය වේදසිත
 ලකඛණං සඤ්ඤාය සජ්ජානනාලකඛණං සංඛාරානා අභිසංඛරණලකඛණං
 විඤ්ඤාණස්ස විජානනාලකඛණං විතකකස්ස අභිතිරේපනාලකඛණං
 විචාරස්ස අනුමජ්ජනාලකඛණං පිතියා ඵරණලකඛණං සුඛස්ස සාත
 ලකඛණං විතොතකග්ගනාය අවිතෙකපලකඛණං එස්සස්ස පුඤ්ජනාලකඛණං
 සඤ්ඤියස්ස අධිමොක්ඛලකඛණං විරිධිඤ්ඤියස්ස පග්ගහලකඛණං සතිඤ්ඤ
 යස්ස උපදානාලකඛණං සමාධිඤ්ඤියස්ස අවිතෙකපලකඛණං පඤ්ඤාදිඤ්ඤියස්ස
 පජානනාලකඛණං සධාබලස්ස අස්සභිසෙ අකමට්ඨලකඛණං විරියබලස්ස
 නොසජ්ජ සතිබලස්ස මුළුසමෙව සමාධිබලස්ස උඛමෙව පඤ්ඤාබලස්ස
 අවිජ්ජාය අකමට්ඨලකඛණං සතිසමෙමොඤ්ඤිභගස්ස උපදානාලකඛණං ඛමම
 විමයසමෙමොඤ්ඤිභගස්ස පච්චයලකඛණං විරියසමෙමොඤ්ඤිභගස්ස පග්ගහ
 ලකඛණං පීතිපමෙමොඤ්ඤිභගස්ස ඵරණලකඛණං පස්සභිසමෙමොඤ්ඤිභගස්ස
 උපසමලකඛණං සමාධිසමෙමොඤ්ඤිභගස්ස අවිතෙකපලකඛණං උපෙඛා
 සමෙමොඤ්ඤිභගස්ස පටිසංඛානාලකඛණං සමමාදිඤ්ඤිය දස්සනාලකඛණං
 සමාසංතපස්ස අභිතිරේපනාලකඛණං සමමාචාරාය පරිග්ගහලකඛණං
 සමමාකමන්තස්ස සමුදානාලකඛණං සමමාආර්ථස්ස මොදනාලකඛණං
 සමමාචාරාමස්ස පග්ගහලකඛණං සමමාසතියා උපදානාලකඛණං සමමා
 පමාධියා අවිතෙකපලකඛණං අවිජ්ජාය අඤ්ඤානාලකඛණං සංඛාරානා
 වේතනාලකඛණං විඤ්ඤාණස්ස විජානනාලකඛණං නාමස්ස නාමන
 ලකඛණං රූපස්ස රූපනාලකඛණං යලායතනස්ස ආයතනාලකඛණං
 එස්සස්ස පුඤ්ජනාලකඛණං වේදනාය වේදසිතලකඛණං තණ්හාය ගෙතු
 ලකඛණං උපාදානස්ස ගහණලකඛණං භවස්ස ආසුභනාලකඛණං ජාතියා
 නිබ්බන්තරිලකඛණං ජරය ජීරණලකඛණං මරණස්ස වුථිලකඛණං ධාතුනා
 සුඤ්ඤානාලකඛණං ආයතනානා ආයතනාලකඛණං සතිපදානානා
 උපදානාලකඛණං සමමප්පධානානා පදගණලකඛණං ඉභිපාදානා ඉඤ්ඤින
 ලකඛණං ඉඤ්ඤියානා අධිපතීලකඛණං බලානා අතමට්ඨලකඛණං
 මොඤ්ඤිභගානා නියතාලකඛණං මග්ගස්ස ගෙතුලකඛණං සම්මානා
 තර්ථලකඛණං සමථස්ස අවිතෙකපලකඛණං විපස්සනාය අනුපස්සනා
 ලකඛණං සමථවිපස්සනානා එකරසලකඛණං සුතනාධානා අනාතිවත්තන
 ලකඛණං සීලවිපුඤ්ඤියා සංවරලකඛණං විතතවිපුඤ්ඤියා අවිතෙකපලකඛණං
 දිඤ්ඤිවිපුඤ්ඤියා දස්සනාලකඛණං ඛසෙ ඤ්ඤාස්ස සමුච්ඡේදලකඛණං අනුප්පාද
 ඤ්ඤාස්ස පස්සභිලකඛණං ඡන්දස්ස මූලලකඛණං මනසිකාරස්ස සමුදාන
 ලකඛණං එස්සස්ස සමොධානාලකඛණං වේදනාය සමොතරණලකඛණං
 යමාධියා පමුච්චලකඛණං සතියා ආධිපත්තොග්ගලකඛණං පඤ්ඤාය තතුතතරි
 ලකඛණං විමුත්තියා සාරලකඛණං අමනොගධස්ස නිබ්බානස්ස පරියොග්ගනා
 ලකඛණං භරා අවිතරා-පෙ-ඵචා තර්ථලකඛණං ඤ්ඤාගතියා ආගතො
 අවිජ්ජිත්වා පතෙතා අනුප්පතෙතාති තරාගතො; එචා තර්ථ
 ලකඛණං ආගතොති තරාගතො. කාථා තර්ථසමම යාරාවතො අභි
 යමුඤ්ඤාති තරාගතො; තර්ථබ්බමා නාම විතතාරි අරියසම්මානි; අරාග

“වත්තාරිමානී භික්ඛවෙ තථානී අවිතථානී අනඤ්ඤථානී කතමානී වත්තාරි ඉදං දුක්ඛතානී භික්ඛවෙ තථමෙතං අවිතථමෙතං අනඤ්ඤථ මෙත”නතී¹ විජ්ජාණෙ. තානී ච භගවා අභිසම්මුඛො තස්මා තථානං අභිසම්මුඛතො තථාගතොති වුච්චති; අභිසම්මොධිජ්ජො හි එත්ථ ගතසඤ්ඤා; අපිච ජරමරණස්ස ජාති පච්චයසම්මුතසමුදයගතස්මො තථො අවිතථො අනඤ්ඤථො-පෙ-සංඛාරානං අවිජ්ජා පච්චයසම්මුතසමුදයගතස්මො තථො අවිතථො අනඤ්ඤථො; තථා අවිජ්ජාය සංඛාරානං පච්චයස්මො සම්ඛාරානං විඤ්ඤාණස්ස පච්චයස්මො-පෙ-ජාතියා ජරමරණස්ස පච්චයස්මො තථො අවිතථො අනඤ්ඤථො; තං සබ්බං භගවා අභිසම්මුඛො තස්මාපි තථානං අභිසම්මුඛතො තථාගතොති වුච්චති; එවං තථධිමෙව යාථාචත්තො අභිසම්මුඛොති තථාගතො, කථං තථදස්සිතාය තථාගතො: භගවා යං සදෙවමෙක ලොකෙ-පෙ-සදෙවමනුස්සාය අපරිමාණාසු ලොකධාතුසු අපරිමාණානං සත්තානං වස්සුවාසෙ අපාරාධං අගච්ඡන්තං රුපාරමණං නාම අපී තං සබ්බාකාරණො ජානාති පස්සති; එවං ජානනා පස්සනා ච භෙතනා ඉඤ්ඤානිදාවසෙන වා දිස්සුනමුතවිඤ්ඤානෙසු ච ලබ්භමානකපද වසෙන වා “කතමං තං රුපං රුපායතනං යං රුපං වතුනතං මහාතුනානං උපාදය වණ්ණෙනිහං යනිදස්සනං සප්පිකං තීලං පිතක”නතී² අදිනා නපයන අනෙකෙහි නාමෙහි භෙතසතිවාරෙහි මෙ පඤ්ඤායාය නපයති විහරජ්ජමානං තථමෙව භොති විතථං නපී; එස නසො සොතවාගදිසුපි අපාරාධාගච්ඡන්තාසු යඤ්ඤිසු; වුත්තමෙතං භගවතා “යං භික්ඛවෙ සදෙවකස්ස ලොකස්ස-පෙ-සදෙවමනුස්සාය දිස්සං සුතං මුතං විඤ්ඤානං පතතං පරිසෙසිතං අනුච්චරිතං මනසා තමගං ජානාමි තමගං අබ්භඤ්ඤාසිං තං තථාගතස්ස විදිතං තං තථාගතො න උපසාසි”ති³ එවං තථදස්සිතාය තථාගතො; තත් තථදස්සිඅසේ තථාගතොති පද සම්භවො වෙදිතමෙක; කථං තථාවාදිතාය තථාගතො; යං රතති භගවා බොධිමණෙක අපරාජිතපලලමෙක නිසිනෙතා තිණ්ණං මාරානං මත්තං මද්දිත්වා අනුතතරං සම්මාසමොධාසිං අභිසම්මුඛො යව රතති යමකයාලානං අනතරෙ අනුපාදිසෙයාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බාසි එත්තතරෙ පච්චත්තොලීසවස්සපරිමාණෙ කාලෙ පථමොධාසියාපි මජ්ඣිමොධාසියාපි පච්ඡමොධාසියාපි යං භගවතා භාසිතං සුතතං ගෙය්‍ය-පෙ-වෙදලං තං සබ්බං අත්තො ච බ්‍රහ්මනෙතො ච අනුපච්ඡරං අනුතමතධිකං සබ්බාකාරපරිපුර්ණං ගතමදනිමදනං දෙසමොගමදනිමදනං; නපී තත් වාලස්ස මතතමපි අවකලිතං; සබ්බන්තං එකමුද්දියාය ලඤ්ඤිතං පිය එකනාලියා මිතං පිය එකතුලාය තුලිතං පිය ච තථමෙව භොති අවිතථං; තෙනාග “යව වුඤ්ඤ රතති තථාගතො අනුතතරං සම්මාසමොධාසිං අභිසම්මුඤ්ඤති යව රතති අනුපාදිසෙයාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බාසති යං එතස්මිං අනතරෙ භාසති ලපති නිද්දිසති සබ්බන්තං තථෙව භොති නො අඤ්ඤථා තස්මා තථාගතොති වුච්චති”ති⁴ ගද අපොති එත්ථ ගතසඤ්ඤා; එවං

1. අඩකුණර මතුකත ති.

2. ධම්මසම්මානේ රුපමණික.

3. අඩකුණර මතුකතාලකාරම සුතත.

4. දිසති පාමකමග්ග පාසාදිත සුතත.

තථාචාදිතාය තථාගතො. අපි ව අගදනමාගදො වචනනති අපේඛා; තණො අපිපරිණො අගදො අසොති දකාරස්ස තකාරං කන්තා තථාගතොති එවමෙතතමං අපේ පදසිඨි වෙදිතබ්බා. තථං තථා කාරිතාය තථාගතො භගවතො හි වාචාය කාසො අනුලොමෙති කායස්සපි වාචා තසමා යථා වාදී තථා කාරි යථා කාරි තථා වාදී ව ගොති; එවමිතුතස්ස චස්ස යථා වාචා කාසොපි තථා ගතො පවනෙතාති අපේඛා; යථා ච කාසො වාචාපි තථා ගතාති තථාගතො; තෙනෙතවාග “යථා වාදී භික්ඛවෙ තථාගතො තථා කාරි යථා කාරි තථා වාදී ඉති යථා වාදී තථා කාරි යථා කාරි තථා වාදී තසමා තථාගතොති චුච්චති”ති¹ එවං තථා කාරිතාය තථාගතො. කථං අභි භවනජේත තථාගතො: උපරි භවස්සා හෙතො අවිජිං පරියන්තං කරිත්වා තිරියං අපරිමාණාසු ලොකධාතුසු සබ්බස්සෙතත අභිභවති සීලෙනපි සමාධි නාපි පඤ්ඤායපි විමුක්තිශාපි න තස්ස තුලා වා පමාණං වා අත්ථි අතුලො අප්පමෙයොසා අනුත්තරෙණ රාජරාජො දෙවදෙවො සකකානං අතිසකෙකා මුඛමානං අතිමුඛමා; තෙනාහ “සදෙවනෙ භික්ඛවෙ ලොකෙ—පෙ—සදෙව චක්ඛස්සාය තථාගතො අභිතු අනාඨිතුණො අඤ්ඤාදන්ති දස්සො වසවතථී තස්මා තථාගතොති චුච්චති”ති² තත්ත්වං පදසිඨි වෙදිතබ්බා අගදො විය අගදො; කො පතෙස: දෙසනාවිලාසො වෙව පුඤ්ඤාස්සායො ච තෙන හෙග මහානුභාවො සීසකෙකා දිබ්බාගදෙන සප්පෙ විය සබ්බ පරපට්ඨාදිතො සදෙවකච ලොකං අභිභවති; ඉති සබ්බලොකාභිභවතො තථො අපිපරිණො දෙසනාවිලාසො වෙව පුඤ්ඤාස්සායො ච අගදො අසොති දකාරස්ස තකාරං කන්තා තථාගතොති වෙදිතබ්බා; එවං අභි භවනජේත තථාගතො. අපි ව තථාය ගතොතිපි තථාගතො; තථා ගතොතිපි තථාගතො අවගතො අතීතො පතෙතො පටිපනෙතාති අපේඛා; තත්ථ සකලලොකං තීරණපරිඤ්ඤාය තථාය ගතො අවගතොති තථාගතො; ලොකසමුදයං පහානපරිඤ්ඤාය තථාය ගතො අතීතොති තථාගතො; ලොකකිරොධං සච්ඡිකිරියාය තථාය ගතො පතෙතාති තථාගතො; ලොක නිරොධශාමීතිපටිපදං තථා ගතො පටිපනෙතාති තථාගතො; තෙන යං චුක්ඛං භගවතා “ලොකො භික්ඛවෙ තථාගතොන අභිසම්මුඛො ලොකස්මා තථාගතො විසංසුතො ලොකසමුදයො භික්ඛවෙ තථාගතොන අභිසම්මුඛො ලොකසමුදයො තථාගතස්ස පඨිතො ලොකකිරොධො භික්ඛවෙ තථාග තෙන අභිසම්මුඛො ලොකකිරොධො තථාගතස්ස සච්ඡිතො ලොක නිරොධශාමීති පටිපදං භික්ඛවෙ තථාගතොන අභිසම්මුඛො ලොකකිරොධ ශාමීති පටිපදං තථාගතස්ස භාවිතා යං භික්ඛවෙ සදෙවතස්ස ලොකස්ස—පෙ—සබ්බන්තං තථාගතොන අභිසම්මුඛං තස්මා තථාගතොති චුච්චති”ති.³ තස්ස එවමි අපේඛා වෙදිතබ්බා: ඉදමිපි ව තථාගතස්ස තථාගතභාව දීපනෙ මුඛමතතමෙව. සබ්බාකාරෙන පන තථාගතොව තථාගතස්ස තථාගතභාවං වණ්ණෙය්ග. අරහං භම්මාසම්මුඛොති පදවයෙ පන

1. අභිතුතතර මතුකතකාලකාර ම සුත්ත.

2. අභිතුතතර මතුකතකාලකාර ම සුත්ත.

3. අභිතුතතර මතුකත.

ආරක්කතා අරිනං අරානව ගතතතා පච්චයාදීනං අරහතතා පාපකරණේ රහාභාවාති ඉමෙහි තාව කාරණෙහි අරහතති වෙදිනබ්බො; සමමා සාමච සබ්බධම්මානං බුද්ධතා පන සමමාසම්මුඛොති අයමෙත්ථ සංඛෙපො; විජාරණො පනෙතං පදවයං විසුඛිමග්ගෙහ බුද්ධානුස්සතිවණ්ණනායං පකාසිතතති.

දුතියෙ පාතුභාවොති උප්පතති නිප්පතති; දුලලහො ලොකශ්මිනති ඉමඝම් සත්තලොකෙහි දුලලහො සුදුලලහො පරමදුලලහො; කසමා දුලලහොති. එකචාරං දුතපාරමිං සුරෙත්තා බුද්ධෙන හවිතුං න සකකා; වෙ වාරෙ දස වාරෙ විසති වාරෙ පඤ්ඤාස වාරෙ වාරසතා වාරසහසසං වාර සතසහසසං වාරකොට්ඨසතසහසසමපි දුතපාරමිං සුරෙත්තා බුද්ධෙන හවිතුං න සකකා; තථා එකදිවසං තෙ දිවසෙ දස දිවසෙ විසති දිවසෙ පඤ්ඤාස දිවසෙ දිවසසතං දිවසසහසසං දිවසසතසහසසං දිවසකොට්ඨසතසහසසං එකමාසං වෙ මාසං-පෙ-මාසකොට්ඨසතසහසසං එකසංවච්ඡරං වෙ සංවච්ඡර-පෙ-සංවච්ඡරකොට්ඨසතසහසසං එකං කප්පං වෙ කප්ප-පෙ-කප්පකොට්ඨසතසහසසං කප්පානං එකං අසංඛෙය්‍යං වෙ අසංඛෙය්‍යානි තිණි අසංඛෙය්‍යානි දුතපාරමිං සුරෙත්තා බුද්ධෙන හවිතුං න සකකා; සීල පාරමිනෙකධම්මපාරමි-පෙ-උපෙට්ඨාපාරමිසුපි එසෙව නයො. පච්ඡිව කොට්ඨාසං පන කප්පසතසහසසාධිකානි වතතාරි අසංඛෙය්‍යානි දස පාර මිසො සුරෙත්තා බුද්ධෙන හවිතුං සකකාති ඉමිනා කාරණෙන දුලලහො. a

තතියෙ අච්ඡිකම්මානුසොති අච්ඡරියො මනුසොති අභිසංසං පබ්බතායෙගහනං විස නිව්චං න භොතිති අපේඛා; අයං තාව සද්දනසො; අයං පන අභිකථානසො; අච්ඡරියොසොසොති අච්ඡරියො අච්ඡරං පහරිත්වා පසිත්තබ්බොති අපේඛා; අපිච “තථාගතස්ස හික්කවෙ අරගණො සමමාසම්මුඛස්ස පාතුභාවා වතතායෙ අච්ඡරියා අබ්බතා ධම්මො පාතුභවතති”ති¹ එවමාදිති අනෙකෙහි අච්ඡරියබ්බතෙහි ධම්මෙහි සමනතා ගතතතාපි අච්ඡරියමනුසොති; ආවිණ්ණමනුසොති වා අච්ඡරිය මනුසොති; අභිනිසාරස්ස හි සමපාදකෙ අභිධම්මෙ සමොධානෙනා එකස්ස බුද්ධස්ස සමමුඛෙ මහාඛොධිමග්ගෙ මානසං ඛණ්ණිත්වා නිපජ්ජනං නාම න අඤ්ඤාස්ස කස්සචි ආවිණ්ණං; සබ්බඤ්ඤාඛොධිසත්තස්සෙව ආවිණ්ණං; තථා බුද්ධානං සතතිකෙ ඛණ්ණකරණං උචිත්වා අභිවත්තකෙන හුත්වා විරියාධිස්ථානං අධිස්ථාන බුද්ධකාරකධම්මානං පුරණම්පි න අඤ්ඤාස්ස කස්සචි ආවිණ්ණං; සබ්බඤ්ඤාඛොධිසත්තස්සෙව ආවිණ්ණං; තථා පාර මිසො ගබ්භං ගණ්ණාපෙත්වා වෙසස්සතතරතතභාවසදිසෙ අත්තභාවෙ ධර්මා සබ්බාලංකාරපඨමණ්ණිත්වානං ගජ්ජිනං සත්තසත්තානි අස්සානං සත්ත සත්තානිති එවං සත්තසත්තකම්මාදානං දත්වා ජාලීකුමාරසදිසං පුත්තං කණ්ණාජිනාසදිසං සීතරං මද්දිපෙදිපෙදිසං ගරිසඤ්ච දානමුඛෙ නිසා නෙත්වා යාවතාසුකං ධර්මා දුතියෙ අත්තභාවෙ තුසිතපුරෙ පටිසංඝී ගහනම්පි න අඤ්ඤාස්ස කස්සචි ආවිණ්ණං; සබ්බඤ්ඤාඛොධිසත්තස්සෙව

a. දුලලහොහොති. මී 1. අභිසූත්තරවිතුඤ්ඤා අභිසූත්තරවිතුඤ්ඤා.

ආවිණ්ණං; තුසිතපුරෙ යාවතායුකං ධනං දෙවනානං ආයාචනං පටිට්ඨනං පටමගාවිලෝකිතං; විලෝකෙනා සතස්ස සමප්පානස්ස තුසිත පුරං වවිනං මහාභොගෙ කුලෙ පටිසංඝිගහණමිති න අඤ්ඤාස්ස කස්සපි ආවිණ්ණං; ශබ්බඤ්ඤාබොධිසත්තස්සෙව ආවිණ්ණං; කථා පටිසංඝිගහණ දිව්ශෙ දසසහස්සිලෝකධාතුකමපනමිති සතස්ස සමප්පානස්ස මාතු භූවර්යං නිවායොපි සතස්ස සමප්පානස්ස මාතුභූවර්යෙනා නිකමනදිව්ශෙ දසසහස්සිලෝකධාතුකමපනමිති සමපති ජාතස්ස සත්තපදවිතිහාර ගමනමිති දිබ්බසෙතවජ්ජත්තධාරණමිති දිබ්බවාලවිජ්ජුනෙතිපොපි ශබ්බ දියාසු සිහවිලෝකිතං විලෝකෙනා අත්තනා පටිසමං කථි සත්තං අදිස්වා අභ්ගාගමස්මිලෝකස්සාති එවං සිහනාදනදනමිති පරිපාකගතෙ ඤ්ණෙ මහාසමපතං පහාය මහාභිනිකමනමිති මහාබොධිමණ්ඩ පලලමෙකන නිසිත්තස්ස මාරවිජයං ආදිං කනා පුබ්බනිවායානුස්සතිදිබ්බවකුට්ඨෙයො ධනාති කනා පටිවුසසමයෙ ශබ්බඤ්ඤාභාඤ්ණරුසි පටිවිධිකමණෙ දස සහස්සිලෝකධාතුකමපනමිති පඨමධමදෙසනාය අනුත්තරං තිපට්ඨට්ටං ධමමකකපපවත්තනමිති එවමාදි පබ්බං න අඤ්ඤාස්ස කස්සපි ආවිණ්ණං; ශබ්බඤ්ඤාමුඛස්සෙව ආවිණ්ණං; එවං ආවිණ්ණමනුස්සොතිපි අවජ්ජිගමනුස්සො.

වතුන් එකල කාලකිරියාති එකසමං කාලෙ පාකවා කිරියාති කාලකිරියා; තථාගතො හි පට්ටනාරියං වස්සාති ධනං නිණි පිටකාති පට නිකායෙ නවමිතං සමුත්තසනං වතුරසිතිධමකමකසහස්සාති පකාගෙනා මහා ජනං තිබ්බානතිත්තං නිබ්බානපොණං කනා සමකසාලානමත්තරෙ නිපතො හිකමුසමිතං ආමනෙතනා අපාමාදෙන මට්ඨනං ගතො සමප්පානො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුය පටිනිබ්බාසි; අගමස්ස කිරියා යාවජ්ජාලා පාකවාති එකසමං කාලෙ පාකවා කිරියාති කාලකිරියා; **ආනුගායා භොගීති** අනුතාපකර් හොති; කථා මකකවතතිඤ්ඤා කාලකිරියා එකවකකවාලෙ දෙවමනුස්සානං අනුතාපකර් හොති; මුඛානං කාලකිරියා දසසහස්සවකකවාලෙ දෙවමනුස්සානං අනුතාපකර් හොති; තෙන වුත්තං **බහුතො ජනස්ස ආනුගායා භොගීති**.

පටමෙ අද්ඨිතොති දුතිසකස්ස මුඛස්ස අභාවා අද්ඨිතො; මත්තාරෙ හි මුඛා සුතමුඛො වතුගවමුඛො පට්ටකමුඛො ශබ්බඤ්ඤා මුඛොති; තථා බහුසුතො හිකමු සුතමුඛො නාම; භිණ්ණෙවො වතුගවමුඛො නාම; තපපසතසහස්සාධිකාති වෙ අභංගෙයාති පාරමිස්සෙ පුරෙතො සාරං පටිවිධිපට්ටතබොධිඤ්ණො පට්ටකමුඛො නාම; කප්පසතසහස්සාධිකාති වත්තාරි වා අභ වා සොලස වා අභංගෙයාති පාරමිස්සෙ පුරෙතො තිණ්ණං මාරුතං මථකං මද්දනා පටිවිධිශබ්බඤ්ඤාභාඤ්ණො ශබ්බඤ්ඤා මුඛො නාම; ඉමෙසු වතුසු මුඛෙසු ශබ්බඤ්ඤාමුඛොව අද්ඨිතො නාම; නති තෙන සථිං අඤ්ඤා ශබ්බඤ්ඤාමුඛො නාම උපපජ්ජති, **අභ්ගායොති** අත්තනාවෙන වා පටිවිධිධමෙති වා සද්දිස්ස සහායො නාම

අස්ස නච්චි අසහායො; ලබ්බසහායො චො පන සො හගවා සෙබ්බනචෙව පටිපදානනති ඉමිනා පන පරිසායෙන සෙබ්බසෙබ්බා බුබ්බනං සත්ථායා නාම ගොනති; අසමමොති පටිමා වුච්චති අත්තහාවො තස්ස අත්තහාවසදියා අඤ්ඤා පටිමා නච්චි අප්පටිමො; යාපි ච මනුස්සා සුචරණරජ්ජාදිමයා පටිමා කණෙනති නාසු වාලග්ගමනතමපි ඔකාසං තථාගතස්ස අත්තහාව සදිසං කාතුං සමච්ඡො නාම නච්චි සබ්බථාපි අප්පටිමො; අසමසමොති අත්තහාවෙනෙවස්ස පටිසමො නාම කොචි නච්චි අප්පටිසමො; අසම භාගොති යෙ තථාගතෙන වත්තාගේ සතිපඨානාති ආදිනා නසෙන ධම්මා දෙසිතා තෙසු න වත්තාගේ සතිපඨානා තස්සො වා පච වාති ආදිනා නසෙන පටිභාගං දාතුං සමච්ඡො නාම නච්චි අප්පටිභාගො; අසමිප්පග්ගලොති අඤ්ඤා කොචි අහං බුබ්බොති පටිඤ්ඤං දාතුං සමච්ඡො නාමස්ස පුග්ගලො නච්චි අප්පටිපුග්ගලො; අසමොති අප්පටිපුග්ග ලත්තාව සබ්බසග්ගෙති අසමො; අසමසමොති අසමා වුච්චනති අතිතානා භතා සබ්බඤ්ඤාබුබ්බා; තෙති අසමෙති සමොති අසමසමො; දිපදානං අග්ගොති සමමාසලුචො අපදානං දිපදානං චතුපදානං ඛල්පපදානං රුපිනං අරුපිනං සඤ්ඤිනං අසඤ්ඤිනං නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිනං සත්තානං අග්ගොච කස්මා ඉධ දිපදානං අග්ගොති වුත්තො; සෙසතර වසෙන; ඉමභිමි හි ලොකෙ සෙසො නාම උපපජ්ජමානො අපදචතුපද ඛල්පපදෙසු තුපපජ්ජති දිපදෙසුයෙව උපපජ්ජති; කතරදිපදෙසුති: මනුස්සෙසු චෙව දෙවෙසු ව; මනුස්සෙසු උපපජ්ජමානො නිසගස්සිමහා ලොකධාතුං වසෙ වත්තතතුං සමච්ඡො බුබ්බො හුක්කා උපපජ්ජති; දෙවෙසු උපපජ්ජමානො දසසගස්සිලොකධාතුං වසවන්ති මහාමුක්කා හුක්කා උප පජ්ජති; සො තස්ස කප්පියකාරකො වා ආරම්භො වා සමපජ්ජති; ඉති කුණොපි සෙසතරවසෙනෙස දිපදානං අග්ගොති වුත්තො.

ඒසාදිසු එකපුග්ගලස්ස හික්ඛවෙ පාතුභාවා මහතො මනුස්ස පාතුභාවො හොති හික්ඛවෙ එකපුග්ගලස්ස තථාගතස්ස අරහතො සමමාසමුඛස්ස පාතුභාවෙන මහත්තස්ස මනුස්ස පාතුභාවො හොති තස්මි පුග්ගලෙ පාතුභුතෙ තං පාතුභුතමෙව හොති න විනා තස්ස පාතු භාවෙන පාතුභවති; පාතුභාවොති උප්පන්නි නිප්පන්නි; කතමස්ස මනුස්සාති: පඤ්ඤාමනුස්ස; කීවරුපස්සාති. සාරිපුත්තනේරස්ස විපස්සනාපඤ්ඤාසදිසස්ස මහාමොග්ගලානනේරස්ස සමාධිපඤ්ඤා සදි සස්සාති; ආලොකාදිසුපි එසෙව නසො. උභිතතා අග්ගසාවකානං පඤ්ඤා ආලොකසදිසොසෙව හි එත් ආලොකො පඤ්ඤාමහාසසදිසොසෙව ච ඔහාගො අධිප්පතො. මහතො මනුස්ස මහතො ආලොකස්ස මහතො ඔහාසස්සාති ඉමාති ච පන තිණ්ඨි ලොකියලොකුත්තරමස්සකාති කපිතාතිති වෙදිතබ්බාති. ඡන්තං අනුත්තමිසානනති උත්තරිතරවිරහි තානං ඡන්තං උත්තමධම්මානං; තත් දස්සනානුත්තරිසං සචනානුත්තරිසං ලාභානුත්තරිසං සික්ඛානුත්තරිසං පාරිවරියානුත්තරිසං අනුස්සනානුත්තරි

යනති ඉමානි ඡ අනුත්තරියානි; ඉමෙසං පාඤ්ඤාවො හොතිති අපේඨා. ආයත්තං හි ආනන්දපේඨෙරෙ සායං පානං තථාගතං චක්ඛුච්ඤාසුඤ්ඤාන දඬුං ලභති ඉදං දස්සනානුත්තරියං; අඤ්ඤාපි සොත්තාපනාය වා සබ්බං භාමි වා අනාභාමි වා ආනන්දපේඨෙරෙ විස තථාගතං දස්සනාය ලභති ඉදම්පි දස්සනානුත්තරියං; අපරෙ පන පුට්ඨජ්ජනකල්‍යාණ්ණො ආනන්දපේඨො විස දසබ්බං දස්සනාය ලභිත්වා දස්සනං චෛශ්චිත්තං සොත්තා පත්තිමග්ගං පාපෙති ඉදං දස්සනමෙව නාම මූලදස්සනං පන දස්සනානුත්තරියං නාම ආනන්දපේඨෙරෙයෙව ච අභික්ඛණ්ණං දසබ්බස්ස වචනං සොත්ත විඤ්ඤාසුඤ්ඤා සොත්තං ලභති ඉදං සචනානුත්තරියං; අඤ්ඤාපි සොත්තා පනාදයො ආනන්දපේඨෙරෙ විස තථාගතස්ස වචනං සචනාය ලභනති ඉදම්පි සචනානුත්තරියං; අපරෙ පන පුට්ඨජ්ජනකල්‍යාණ්ණො ආනන්දපේඨෙරෙ විස තථාගතස්ස වචනං සොත්තං ලභිත්වා තං සචනං චෛශ්චිත්තං සොත්තාපත්තිමග්ගං පාපෙති ඉදං සචනමෙව නාම; මූලසචනං පන සචනානුත්තරියං නාම; ආනන්දපේඨෙරෙයෙව ච දසබ්බෙ සබ්බං පටි ලභති ඉදං ලාභානුත්තරියං; අඤ්ඤාපි සොත්තාපනාදයො ආනන්දපේඨො විස දසබ්බෙ සබ්බාපටිලාභං ලභනති ඉදම්පි ලාභානුත්තරියං; අපරො පන පුට්ඨජ්ජනකල්‍යාණ්ණො ආනන්දපේඨො විස දසබ්බෙ සබ්බාපටිලාභං ලභිත්වා තං ලාභං චෛශ්චිත්තං සොත්තාපත්තිමග්ගං පාපෙති අයං ලාභොයෙව නාම; මූලලාභො පන ලාභානුත්තරියං නාම; ආනන්දපේඨොරෙ යෙව දසබ්බස්ස සාසනෙ තිස්සො සික්ඛා සික්ඛතිඉදං සික්ඛානුත්තරියං; අඤ්ඤාපි සොත්තාපනාදයො ආනන්දපේඨො විස දසබ්බස්ස සාසනෙ තිස්සො සික්ඛා සික්ඛනති ඉදම්පි සික්ඛානුත්තරියං; අපරො පන පුට්ඨජ්ජන කල්‍යාණ්ණො ආනන්දපේඨො විස දසබ්බස්සසාසනෙ තිස්සො සික්ඛා සික්ඛිත්වා තං සික්ඛා චෛශ්චිත්තං සොත්තාපත්තිමග්ගං පාපෙති අයං සික්ඛායෙව නාම; මූලසික්ඛා පන සික්ඛානුත්තරියං නාම; ආනන්දපේඨොරෙයෙව ච අභිණ්ණං දසබ්බං පරිවරති ඉදං පාරිවරියානුත්තරියං; අඤ්ඤාපි සොත්තා පනාදයො ආනන්දපේඨො විස අභිණ්ණං දසබ්බං පරිවරනති ඉදම්පි පාරි වරියානුත්තරියං; අපරො පන පුට්ඨජ්ජනකල්‍යාණ්ණො ආනන්දපේඨො විස දසබ්බං පරිවරිත්වා තං පාරිවරියං චෛශ්චිත්තං සොත්තාපත්තිමග්ගං පාපෙති අයං පාරිවරියායෙව නාම මූලපාරිවරියං පන පාරිවරියානුත්තරියං නාම; ආනන්දපේඨෙරෙයෙව ච දසබ්බස්ස ලොකීයලොකුත්තරෙ ගුණේ අනුස්සරති ඉදං අනුස්සනානුත්තරියං; අඤ්ඤාපි සොත්තාපනාදයො ආනන්දපේඨො විස දසබ්බස්ස ලොකීයලොකුත්තරෙ ගුණේ අනුස්සරනති ඉදම්පි අනුස්සනා නුත්තරියං; අපරෙ පන පුට්ඨජ්ජනකල්‍යාණ්ණො ආනන්දපේඨෙරෙ විස දස බ්බස්ස ලොකීයලොකුත්තරෙ ගුණේ අනුස්සරිත්වා තං අනුස්සනං චෛශ්චිත්තං සොත්තාපත්තිමග්ගං පාපෙති අයං අනුස්සනියෙව නාම; මූලානුස්සාති පන අනුස්සනානුත්තරියං නාම; ඉමානි ඡ අනුත්තරියානි; ඉමෙසං පාඤ්ඤාවො හොතිති වෙදිතබ්බං. **චගුනං පටි භමිදානං සච්ඡිකිරියා හොතිති** වතස්සො හි පටිසම්භිදා අත්ථපටිසම්භිදා

මුලෙ මහාබෝධිමණ්ඩපාය මානසං ඛණ්ඩනා ව්‍යාකරණං අලඛා න වුළු
 භික්‍ෂුමිති විරියාධිසානං අධිසාය නිපතනා දසබලසං සහතිකා
 ව්‍යාකරණං ලති තතො පඨාය ධම්මවක්‍කං අභිනිභවං නාම; කුණා
 පඨාය උපපාදෙති නාමාති; තතොව පඨාය දුනපාරමිං පුරෙතොති
 ධම්මවක්‍කං උපපාදෙති නාම; සිලපාරමිං—පෙ—උපපාදාරමිං පුරෙතොති
 ධම්මවක්‍කං උපපාදෙති නාම; දසපාරමිසො දස උපපාරමිසො
 දස පරමන්තරමිසො පුරෙතොති පව මහාපරිච්ඡාගෙ පරිච්ඡ
 ජනොති ඤාතන්විරියං පුරෙතොති ධම්මවක්‍කං උපපාදෙති නාම;
 චෙස්සාතරභාවෙ ධනා සත්තසත්තකමහාදුතං දනා පුත්තදුරං දුනමුච්ඡ
 නික්‍ෂාණෙනා පාරමිතං කුචං ගහෙනා තුසිතපුරෙ නිබ්බන්ධිකා තත්
 යාවතාසුකං ධනා දෙවතාහි ආයාපිතො පටිඤ්ඤා දනා පවමහාපිලො
 කිතං විලාසකතොති ධම්මවක්‍කං උපපාදෙතිසෙව නාම; මාතුකුච්ඡියං
 පටිසංඝිං ගණනොති පටිසංඝිකවණේ දසසහස්සවක්‍කවාලං කමෙප
 තොති මාතුකුච්ඡිනො නික්‍කන්තදිවසෙ තප්ථව ලොකං කමෙපතොති
 සමපතිරාතො සත්තපදානි ගන්තා අග්ගොගමසමිති සිහනාදං නදතොති
 එකුතනිංසසංචිජ්ජනි අගාරමජේඛ වසනොති මහාභිනික්‍කමනං
 නික්‍කමතොති අනොමානදීභීරෙ පබ්බජනොති මහාපධානෙ
 ඡබ්බස්සාති විරියං කතෙතොති සුජාතාය දිත්තං මට්ඨපායාසං භුජිතා
 සුවණ්ණපාති නදිය පවාගෙනා සායනසමයෙ බෝධිමණ්ඩවරගතො
 පුරන්තිමං ලොකධාතුං ඔලොසකතො නිසිදිනා පුරියෙ ධරමානෙසෙව
 මාරබලං විධිමෙනා පඨවයාමෙ පුබ්බන්තිවාසං අනුසාරනොති මජ්ඣිම
 යාමෙ දිබ්බවක්‍කං විසොධෙතොති පච්චුසකාලසමනන්තරෙ පච්චයාකාරං
 සමමසිනා සොතාපතනිමයං පටිවිජ්ඣිතොති සොතාපතනිඵලං සච්ඡ
 කතෙතොති සකදුගාමිමයං සකදුගාමිඵලං අනාගාමිමයං අනාගාමි
 ඵලං සච්ඡකතෙතොති අරහත්තමයං පටිවිජ්ඣිතොති ධම්මවක්‍කං
 උපපාදෙතිසෙව නාම; අරහත්තඵලකවණේ පන තෙන ධම්මවක්‍කං උපපා
 දිතං නාම; මුඛානං භි සකලගුණරාසි a අරහත්තඵලෙනෙව සසිං ඉඤ්ඤාති
 තසා තෙන තසමිං බණේ ධම්මවක්‍කං උපපාදිතං නාම හොති; කද
 පවතොති නාම; බෝධිමණ්ඩ සත්තසත්තාහං මිත්තාමෙනා ඉසිපතනෙ
 මිගදුසෙ අඤ්ඤාතොණ්ඩඤ්ඤාතේරං කායසංඝිං කනා ධම්මවක්‍කපප
 වත්තනසුත්තන්තං දෙසෙතොති ධම්මවක්‍කං පවතොති නාම; යද පන
 අඤ්ඤාතොණ්ඩඤ්ඤාතේරෙන දසබලසං දෙසනාඤ්ඤානුභාවනිබ්බන්තං
 සවනං ලභිතා සබ්බපඨමං ධම්මො අධිගතො තතො පඨාය ධම්මවක්‍කං
 පවත්තිතං නාම හොතිති වෙදිතබ්බං, ධම්මවක්‍කනති වෙතං දෙසනා
 ඤ්ඤාසංඝි නාම පටිවෙධඤ්ඤාසංඝි; තෙසු දෙසනාඤ්ඤා ලොකීයං; පටි
 වෙධඤ්ඤා ලොකුත්තරං; කසං දෙසනාපටිවෙධඤ්ඤානති: න අඤ්ඤාසං
 කසංඝි සමමාසමුඛසංඝි දෙසනාඤ්ඤා පටිවෙධඤ්ඤානති වෙදිතබ්බං.
 සමමුදෙව්‍යාති ගෙතුනා නයෙන කාරණෙනෙව; අනුසංඛිතොතිති
 යථා පුරතො ගච්ඡන්තස්ස පච්ඡන්තං ගච්ඡන්තො තං අනුගච්ඡති නාම ඵලං.

පඨමතරං සථාරං පටිත්තිනං ථෙරෙ අනුප්පට්ඨෙතති නාම; කථාං සථා
 හි “චත්තාරෙණ මෙ භික්ඛවෙ සතිපඨානා කතමෙ චත්තාරො”ති¹ කථෙන්නො
 ධම්මචක්ඛං පට්ඨෙතති නාම; ධම්මසෙනාපති සාරිපුත්තථෙරෙපි තෙ සෙව
 චත්තාරෙණ සතිපඨානෙ “චත්තාරොමෙ ආවුසො සතිපඨානා”ති²
 කථෙන්නො ධම්මචක්ඛං අනුප්පට්ඨෙතති නාම. සම්මප්පඨානාදිසුපි
 එසෙව නසො. න කෙවලව මොඛපක්ඛියධම්මෙසු “චත්තාරිමානි
 භික්ඛවෙ අරියසම්මානි”³ “චත්තාරෙණ මෙ භික්ඛවෙ අරියධංසා”ති⁴ ආදිසුපි
 අඤා නසො නෙත්තබ්බොව එවං සම්මාසම්මුඛො ධම්මචක්ඛං පට්ඨෙතති
 නාම; ථෙරෙ දසබ්බලෙන පටිත්තිනං ධම්මචක්ඛං අනුප්පට්ඨෙතති නාම;
 එවං ධම්මචක්ඛං අනුප්පට්ඨෙතනනෙතන පන ථෙරෙන ධම්මො දෙසිතොපි
 පකාසිතොපි සථාරව දෙසිතො පකාසිතො හොති; යො හි තොපි භික්ඛු වා
 භික්ඛුහී වා උපාසකො වා උපාසිකා වා දෙවො වා සකෙතා වා මාරෙ වා
 බ්‍රහ්මා වා තොවි වා ධම්මං දෙදොභු පකාසෙභු සබ්බො සො සථාර
 දෙසිතො පකාසිතොව නාම හොති; සෙසජ්ජො පන ලොබ්භාරකපකෙඛ
 නායමුඛදුනෙ සිතොව නාම හොති; කථාං සථා හි රඤ්ඤ දිත්තං පමාණ
 පණ්ණං වාචෙත්වා වාචෙත්වා කම්මං කාරෙත්ති තං කම්මං යෙන කෙනවි
 තථා කාරිතම්පි රඤ්ඤ කාරිතනෙතව වුච්චති; මහාරාජා විය හි සම්මා
 සම්මුඛො; රුජපණ්ණං විය තිපිටකං බුඬ්චචනං; පණ්ණදුතං විය
 තෙපිටකෙ නායමුඛදුනං; පණ්ණං වාචෙත්වා වාචෙත්වා කම්මානං කාරණං
 විය චතුත්තං පරියානං අත්තනො බලෙන බුඬ්චචනං උග්ගණතිත්වා
 පරෙසං දෙසනා පකාසනා; තත්ථ සථා පණ්ණං වාචෙත්වා යෙන කෙනවි
 කතම්පි කාරිතම්පි තං කම්මං රඤ්ඤ කාරිතමෙව හොති; එවමෙව යෙන
 කෙනවි දෙසිතොපි පකාසිතොපි ධම්මො සථාරව දෙසිතො පකාසිතො
 නාම හොතිති චෙදිතබ්බො. සෙසං සබ්බත්ථ උත්තානමෙවාති.

එතදුග්ගල වණ්ණනා නි ඕ තා.

1.

එතදුග්ගෙසු පඨමචග්ගස්ස පඨමෙ එතදුග්ගනති එතං අග්ගං; එත්ථ ච
 අසං අග්ගසඤ්ඤ ආදිකොපි කොසාසඤ්ඤෙසු දිස්සති; “අජ්ජනග්ගෙ සම්ම
 ඤ්ඤාචාරික ආචාරාමි මාරං නිගණ්ඨොනං නිගණ්ඨින”නති⁵ ආදිසු හි ආදිමහි
 දිස්සති “නෙතෙව අභිභුලග්ගෙන නං අභිභුලග්ගං පරමසෙසං”⁶
 “උච්ඡග්ගං චෙලග්ග”නති⁷ ආදිසු කොටිය; “අනුජානාමි භික්ඛවෙ
 අමිඤ්ඤග්ගං වා මඩුරග්ගං වා තිත්තකග්ගං වා විහාරග්ගෙන වා පරිචෙ
 ණග්ගෙන වා භාජෙභු”නති⁸ ආදිසු කොසාසෙ. “සාවතා භික්ඛවෙ
 සත්තං අපද වා-පෙ-නථාගතො නෙතං අග්ගමකිංසති”ති⁹ ආදිසු සෙසෙ:

1. දීඝ මහාසතිපඨාන සුත්ත	5. මජ්ඣිම උපාදිවාද සුත්ත.
2. අභිතුහනර වතුකක.	6. පාණ්ඨක පාළි.
3. සංයුත්ත සම්මසංයුත්ත.	7. 8. මහාවග්ග වතුපච්චය භාජනිය.
4. අභිතුහනර වතුකක අරියවංස සුත්ත.	9. අභිතුහනර වතුකක අග්ගපපාද සුත්ත.

සොයමිඛ කොටියවි වටවති පෙළෙති වටවති; නෙති ඵෙරු අත්තනො
 අත්තනො ධානෙ කොටිභුතාතිපි අය්නා සෙඨභුතාතිපි; නයො එතදය්නනති
 එයා කොටි එස පෙළොති අයමෙඨ අනේ; එස නයො සබ්බසුත්තෙත්ත;
 අයව එතදය්නනතිකෙටිපො නාම වතුති කාරණෙති ලබ්බති
 අඤ්ඤාපත්තිනො ආගමනනො විණ්ණවසිනො භුණ්ණතිරක්කනොති; තඨ
 කොටි ඵෙරු එකෙත කාරණෙන එතදය්නසානං ලභති කොටි විති කොටි
 නිති කොටි සබ්බගෙව වතුතිපි ආයසො සාරිපුත්තනේරො විප: සොති
 අඤ්ඤාපත්තිනොපි මහා පඤ්ඤානාය එකදය්නසානං ලභි; ආගමනාදිතිපි;
 කපං එකසමං ති සමයෙ සඨා රජතවනමහාපිතාපෙර විගරනෙතා ගණ්ඨමි
 මුලෙ තිත්ඨියමඑතං යමකපාටිභාරියං දසෙසනිං තහං හු බො පුරිමමුඛි
 යමකපාටිභාරියං කනිං වසං උපගච්ඡන්තිති ආවරේරනො නාවරියං
 හවනෙති ඤානං වෙ පදනතරාති දසෙසනිං තතිසෙන පදෙන නාවරියං
 හවනෙ පවුසාසි; සකකා දෙවරාජා හගවනතං දිසො පඤ්ඤාකමල
 සිලානො උසාය යති දෙවගණෙන පවුසගමනං අගමාසි; දෙවො විනත
 සිංසු සකකා දෙවරාජා දෙවගණපරිවුත්තො පසිගොජනාය පඤ්ඤාකමල
 සිලාය නිසිදිතිං පමතතිං අනුගමති මුඛිනං නිසිනතකාලනො පසාය
 න සකකා අපඤ්ඤාන එඨ හඨවෙසි ධරෙතුනති; සඨාපි හඨනිසිදනොව
 නොසං විතතාවාරං ඤානං මහාපංසුකුලිකො විස මුද්දපිඨකං පබ්බමෙව
 පඤ්ඤාකමලසිලං අවඨ්ඨිතිං නිසිදි; එවං නිසිදනො පන අත්තනො වා
 යරිං මහතො කනිං මාසෙසි පඤ්ඤාකමලසිලං වා මුද්දකං අසාසිති න
 සලලකෙටිතබ්බං; අවිනොසෙසා මුඛිවිසයො; එවං නිසිදනො පන මාතරං
 කාසකකිං කනිං දපපගසංවකකවාලෙ දෙවනානං “තුපලා ධමමා අකු
 සලා ධමමා අබ්බකකා ධමමා”ති¹ අභිධමමපිටකං දෙසෙසි; පාවිතාරියසා
 හෙපි සබ්බාපි වාදපගොජනිකා පරිසා අනුරුධනේරං උපසංකමිතිං කහං
 හනෙන දසබලො ගහොති පුච්ඡි; නාවරියංහවනෙ පඤ්ඤාකමලසිලාය
 වසං උපගන්තිං අභිධමමපිටකං දෙසෙතුං ආරඬොති; 2 හනෙන න මයං
 සඨාරං අදිසො ගමිසොම කද යඨා ආගමිසොතිති සඤ්ඤා ආගමනාකාල
 ජානාඨාති; මහාමොග්ගලානනේරංසං භාරං කරොථ සො මුඛිනං
 සනතිකං ගන්තො සංගතං ආගරිසොතිති; කිං පන ඵෙරසං තඨ ගන්තුං
 බලං නැඞිති; අත්ති; විපෙසවනතානං පන විසෙසං පසංගතුති එවමහ.
 මහාරනො මහාමොග්ගලානනේරං උපසංකමිතිං සඤ්ඤාසංගතං ගහෙති
 ආගමනඤාය යාති; ඵෙරො පසංගතසෙසව මහාරනසං මහාපඨවියං
 නිමුලේති අනොසංසිනෙරුනා ගන්තො සඨාරං වඤ්ඤිති ආග ගහෙන
 මහාරනො තුමහංසං දසංගතාමො ආගමනදිට්ඨං වො ජාතිතුං ඉච්ඡති;
 තෙන හි ඉතො තෙමාසවසෙන සංකසං න ගරවාපෙර පසංථාතිසං වදෙ
 හිති; ඵෙරො හගවනො සාපනං ආගරිති මහාරනසං කපෙසි; මහා
 ජනො තථෙව තෙමාසං බන්ධාවාරං බන්ධිති වසි; මුලඅනාර්ථපිණ්ණො
 වාදසංගරනාය පරිසාය තෙමාසං යාගුහතං අදසි; පඨාපි සත්තපප

කරණානි දෙසෙත්වා මනුස්සලොකං ආගමනාදාය ආකසං දසෙසි; සකෙකා දෙවරාජා විස්සකමං ආමනෙත්වා නාගහස්ස ඔතරණන්දාය සොපානං මාපෙත්වා ආණ්ණපෙසි; සො එකතො සොටණ්ණමයං එකතො රජනමයං සොපානං මාපෙත්වා මජ්ඣමඤ්චමයං මාපෙසි; සභා මඤ්චමයෙ සොපානෙ ධනා මහාජනො මං පස්සතුති අධිදාසි; අතතතො ආනුභාවෙ නෙව ච මහාජනො අවිචිමහානිරයං පස්සතුතිපි අධිදාසි; නිරයදස්සනෙන වස්ස උපපන්නසංවෙගනං ඤාතො දෙවලොකං දසෙසි; අපස්ස ඔතරන්තස්ස මහාමුඛමා ඡන්තං ධාරෙසි; සකෙකා දෙවරාජා පත්තචිවරං ගණ්හි; සුගාමො දෙවරාජා දිබ්බවාලවිජනිං විජි; පට්ඨබ්බො ගතිබ්බ පුතෙතො බෙලුට්ඨසංඝුච්ඡිණං සමපණ්ණාසාය මුච්ඡන්තාති මුච්ඡන්තා වාදෙතො පුරතො පුරතො ඔතරි; මුඛානං පඨවියං පභිසිත්තාලෙ අහං පඨමං වජ්ඣස්සාමි අහං පඨමං වජ්ඣස්සාමිති මහාජනො අදාසි සහ මහා පඨවිඅකකමනෙන පන භගවතො නෙව මහාජනො න අසීති මහාසාවකා පඨවකවඤ්ඤානං සමපාපුණිංසු; ධම්මසෙනාපති සාරිපුත්තනෙරොරොසෙව පන සමපාපුණි. අථ සභා වාදසයෝජනාය පරිසාය අනුතරෙ ථෙරස්ස පඤ්ඤානුභාවං ජානනතුති පුට්ඨජනපටකං පඤ්ඤාං ආරභි; පඨමං ලොකීයමහාජනො සලලකෙබස්සතීති පුට්ඨජනපඤ්ඤාං පුච්ඡි; සෙ සෙ සලලකිංසු නෙ භෙ කථංසිංසු; දුතියං පුට්ඨජනවිසයං අතික්කමිත්වා සොනාපනතිමග්ගෙ පඤ්ඤාං පුච්ඡි; පුට්ඨජනා තුණ්හි අගෙසු; සොනා පනතාව කථංසිංසු; තතො සොනාපනතානං විසයං අතික්කමිත්වා සකද ගාමිමග්ගෙ පඤ්ඤාං පුච්ඡි; සොනාපනතා තුණ්හි අගෙසු; සකදගාමිනොව කථංසිංසු; තෙසමි විසයං අතික්කමිත්වා අනාගාමිමග්ගෙ පඤ්ඤාං පුච්ඡි; සකදගාමිනො තුණ්හි අගෙසු; අනාගාමිනොව කථංසිංසු; තෙසමි විසයං අතික්කමිත්වා අරහත්තමග්ගෙ පඤ්ඤාං පුච්ඡි; අනාගාමිනො තුණ්හි අගෙසු; අරහත්තොව කථංසිංසු; තතො ගෙසිමකොටිතො පඨාය අභිඤ්ඤානෙ අභිඤ්ඤානෙ සාවකෙ පුච්ඡි; තෙ අතතතො අතතතො පටිසම්භවද්විසයෙ ධනා කථංසිංසු; අථ මහාමොග්ගලානං පුච්ඡි; සෙස සාවකා තුණ්හි අගෙසු; ථෙරොව කථෙසි; තස්සපි විසයං අතික්කමිත්වා සාරිපුත්තනෙරොරොසෙ විසයෙ පුච්ඡි; මහාමොග්ගලානො තුණ්හි අගොසි; සාරිපුත්තනෙරොව කථෙසි; ථෙරස්සපි විසයං අතික්කමිත්වා මුඛවිසයෙ පඤ්ඤාං පුච්ඡි; ධම්මසෙනාපති ආවචේජනොපි පස්සිත්වා න සකෙකාති; පුරත්තිමපට්ඨවුත්තරදක්ඛිණං චක්ඛෙසො දිසා චක්ඛෙසො අනුදිසාති ඉතො චිතො ච ඔලොභකතොනා පඤ්ඤාපනතිදානං සලලකෙබභං නාසකි; සභා ථෙරස්ස කීලමනභාවං ඤාතො සාරිපුත්තො කීලමති නයමුඛමස්ස දසෙසස්සාමිති ආගමෙති තිං සාරිපුත්තොති වතා නාගං තුග්ගං විසයො පඤ්ඤාං මුඛානං එසවිසයො සබ්බඤ්ඤානං යසස්සිනනති මුඛවිසයභාවං ආවික්කිත්වා භූතමිදනති සාරි පුත්ත පස්සසීති ආග; ථෙරො චතුමහාභූතිකකායපරිග්ගහං මෙ භගවා ආවික්කතිති ඤාතො අඤ්ඤානං භගවා අඤ්ඤානං සුභතාති ආග; එතස්මිං ධාතෙ අයං කථා උදපාදි; මහාපඤ්ඤා වත භො සාරිපුත්තනෙරොරො නාම සබ්බෙහි අනඤ්ඤානං පඤ්ඤාං කථෙසි; මුඛෙති ම දිත්තානගෙ ධනා

බුඩ්ධිසයෙ පඤ්ඤාං කපේසි; ඉති ථෙරස්ස පඤ්ඤානුභාවො යත්තකං ධානං බුඩ්ධානං කිත්තිසද්දෙන ඔත්ථං සබ්බං අපේක්ඛාත්ථිත්වා ගතොති එවං තාව ථෙරෙ අස්සප්පකතිතො මහාපඤ්ඤානාය එකදස්සකානං ලභී; කථං ආගමනායො: ඉමිස්සායෙව හි අස්සප්පකතිසා සත්ථා ආග න සාරිපුත්තො ඉදුනෙව පඤ්ඤාවා අතිතෙ පථ ජාතියතාති ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජාපි මහාපඤ්ඤාව අහොසි:-

“සො පබ්බජ් ජාතිසතාති පථ
පහාය කාමාති මනොරමාති
නං විතරංගං පුසමාතිතිත්ථිං
පරිනිබ්බුතං චන්දරි සාරිපුත්ත” නති.

එවං පබ්බජ්ජං උපමුඤ්ඤාමානො එකසමීං සමයෙ බාරණසියං මුභවණ්ණුලෙ නිබ්බන්තො තයො චෙද්ද උග්ගණ්ණිත්වා තත්ථ සාරං අපස්සන්තො පබ්බජ්ජා එකං මොක්ඛධම්මං ගවෙසිත්වා වට්ටතීති විතතං උපාදෙසි; තසමීං කාලෙ බොධිසත්තො‘පි කාසිරිසෙ උද්වමමුභවණ්ණුලෙ සාලකුලෙ නිබ්බන්තො වුඤ්ඤාය උග්ගණ්ණිත්වෙත්වා කාමෙසු ආදීනවං භනක්ඛවෙව ච ආතිසංසං දිස්වා ෂරාවාසං පහාය හිමවනතං පටිසිත්වා කසිණපරිකමමං කත්වා පමාභිඤ්ඤාද්දසමාපකතිසො නිබ්බන්තත්වා වන මූලප්ථානායෙ හිමවනතපස්ස වසති; සො‘පි මාණවසො නික්ඛමිත්වා තස්සෙව සතතිකෙ පබ්බජ්; පරිවායෙ මහාඅහොසි පවසතමත්තා ඉසයො; අර්ඝ්ස සො ජෙඨනෙතවාසිකො එකදෙසපරිසං ගහන්තො ලොණමිලි ලෙචනාත්ථං චක්ඛස්සපථං අගමාසි; තසමීං සමයෙ බොධිසත්තො තසමීංයෙව හිමවනතපදෙසෙ කාලමකාසි; කාලකිරිසයමයෙව නං අනෙතවාසිකා යතතිපතිත්වා පුච්ඡංසු අපථි භූමෙහති කොචි විභෙසො අධිගතොති: බොධිසත්තො නාපි කිම්පි වත්වා අපරිනිනජ්ඣානො ආභස්සරමුභව ලොකෙ නිබ්බන්තො; සො කිමාපි ආකිවඤ්ඤායතනස්ස ලාභී; බොධි සත්තානං පන අරුපාවචරෙ පටිසන්ඨි නාම න හොති; කසවා: අභබ්බකානත්තො; ඉති සො අරුපසමාපකතිලාභී සමානො‘පි රුපාවචරෙ නිබ්බන්තති; අනෙතවාසිකාපිස්ස ආචරියො නාපි කිම්පි ආභ මොඝා තස්ස කාලකිරියාති න කිම් සක්කාරසමමානං අකංසු; අර්ථ සො ජෙඨනෙත වාසිකො අතික්කානෙත වස්සාවාසෙ ආගන්තො කුභිං ආචරියොති පුච්ඡි; කාලකතොති; අපිනු ආචරියෙන ලබගුණං පුච්ඡන්තාති; ආම පුච්ඡි මාති; කිං අදෙසිති; නාපි කිඤ්චිති; මයමපි ආචරියෙන ලබගුණො නාම නාපථි නාස්ස සක්කාරසමමානං කරිමාති; භූමෙහ භාසිතස්ස අත්ථං නාජාතිත්ථ ආචරියො ආකිවඤ්ඤායතනස්ස ලාභීති; අවසෙසා ජෙඨනෙත වාසිකස්ස කථං න සද්දති-සු; සො පුනපුනා කපේනෙතාපි සද්දහාපෙත්වා නාසක්ඛි; අර්ථ බොධිසත්තො ආචර්මානො අකිමාලො මහාජනො මස්සා ජෙඨනෙතවාසිකස්ස කථං න ගණ්හාති ඉමං කාරණං පාකටං කරිස්සාමිති මුභමිලොකතො ඔත්ථත්වා අස්සමපදමත්තෙ සිත්තො ආකාය ගහන්තව ජෙඨනෙතවාසිකස්ස පඤ්ඤානුභාවං වණ්ණන්ත්වා ඉමං ගාථං අභාසි:-

“පරෙසහස්ස මපි සමාගතානං
කඤ්ඤායුං තෙ වස්සසතං අපඤ්ඤා
එකොව සෙය්‍යො පුරිසො සපඤ්ඤා
යො භාසිතස්ස විජානාති අජ”නති¹

එවං ඉසිගණං සඤ්ඤාප්පත්තා බොධිසත්තො බ්‍රහ්මලොකමීව ගතො;
සෙසඉසිගණොපි අපරිභ්ජාජකානො හුත්වා කාලං කන්තා බ්‍රහ්මලොක
පරාගතොව. ජාතො; තස්මි බොධිසත්තො සබ්බඤ්ඤාතං පතොතො
පෙඨනෙතවාසිකො සාරිපුත්තනෙමග්ගෙ ජාතො සෙසං ඉසෙයො බුඬිපරිසං
ජාතාති; එවං අතීනෙපි සාරිපුත්තො මහාපඤ්ඤාච සංඛින්නතත
භාසිතස්ස විජාතරෙන අජං ජාතිතුං සමන්තොති චේදිතබ්බො. ඉදමෙව ච
පුපුර්ජනපචකං අඤ්ජපාතති කන්තා:-

“පරෙසතමෙපි සමාගතානං
කිංසෙයුං තෙ වස්සසතං අපඤ්ඤා
එකොව සෙය්‍යො පුරිසො සපඤ්ඤා
යො භාසිතස්ස විජානාති අජ”නති.”²

ඉමමපි ජාතකං කථෙසි. තස්ස පුරිමජාතකෙ වුත්තනායෙනෙව
අන්තො චේදිතබ්බො. අපරමපි ඉදමෙව පුපුර්ජනපචකං අඤ්ජපාතති
කන්තා:-

“යෙ සඤ්ඤාදිනො නෙපි දුග්ගතා
යෙපි අසඤ්ඤාදිනො නෙපි දුග්ගතා
එතං උභයං විචජ්ජය
තං සමාපතතිසුඛං අනඛණ”නති.”³

ඉමං අනඛණජාතකං කථෙසි; එස්මි ඛ ආචරියො කාලං
කරොතොතො අනෙතවාසිකෙති පුච්ඡිතො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාති ආහ;
සෙසං වුත්තනායෙනෙව චේදිතබ්බො. අපරමපි ඉදමෙව පුපුර්ජනපචකං
අඤ්ජපාතති කන්තා:-

“චජ්ජහං සුරියාහව ගොධි පඤ්ඤාය ගාඛති
අවිතකෙකන කිංතොත හොති ආහස්සරුපගො”ති.”⁴

ඉදං චජ්ජහජාතකං කථෙසි; එස්මි ආචරියො කාලං කරොතොතො
අනෙතවාසිකෙති පුච්ඡිතො ඔදුතකසිණං චජ්ජහං නාම පිතකසිණං
සුරියාහං නාමාති තං උභයං යො පඤ්ඤාය ගාඛති පටිසති පකඛ්ඤති යො

1. එකක පරෙසහස්ස ජතක.

3. එකක කිංසෙයොධික ජතක,

2. පරෙසත ජතක.

අනඛණ ජතක.

4. චජ්ජහ ජතක.

අවිතකතන දුතියජ්ඣානෙන ආභර්ණපණො හොති තාදිණො අභනති
 සකුංග “වජ්ජානං පුරිසාගනති” ආග. හෙතං පුරිමනසෙනව වෙදිතබ්බං.
 ඉදමෙව ච පුරුජ්ජන පචක්ඛං අභුජ්ජනති. කතා:-

“ආසිංසෙථෙව පුරිසො න නිබ්බිජ්ඣෙය්‍ය පණ්ඩිතො
 පසාමි වොහං අත්තානං යථා ඉච්ඡං නථා අනු.

ආසිංසෙථෙව පුරිසො න නිබ්බිජ්ඣෙය්‍ය පණ්ඩිතො
 පසාමි වොහං අත්තානං උදකා ඵලමුබ්බතං.

වායමෙථෙව පුරිසො න නිබ්බිජ්ඣෙය්‍ය පණ්ඩිතො
 පසාමි වොහං අත්තානං යථා ඉච්ඡං නථා අනු.

වායමෙථෙව පුරිසො න නිබ්බිජ්ඣෙය්‍ය පණ්ඩිතො
 පසාමි වොහං අත්තානං උදකා ඵලමුබ්බතං.

දුක්ඛපකීණොපි නරො සපඤ්ඤා
 ආසං න ජීවෙය්‍ය පුබ්බාගමාය
 බහු හි එසසං අභිතා හිතා ච
 අවිකකකිතා මචචමුපබ්බජ්ජති.

අවිනතිතමපි භවති විනතිතමපි විනසාති
 න හි චිත්තාමයා භොගා ඉච්ඡා පුරිසස්ස වා.

සරහං හිරිදුග්ගසමිං යං තිං අනුසරි පුරෙ
 අලිනවිතතං තස්ස තිං විකකතතමනුජ්ජමසි.

යෙ තං විදුග්ගා නරකා උච්චි
 සිලාය යොග්ගං සරහො නරිතා
 දුක්ඛපකීනං මචමුමුඛං පමොචති
 අලිනවිතතං තමිහං චදෙසි.

තිං නු තඤ්ථෙව තද අහොසි
 උදානු ගත කොචි නං එතදකඛා
 විචතතවජ්ජානු සි සබ්බදසසි
 ඤාණං නු ගත මුඛවණ් හිංසරුපං.

නවෙචතං තඤ්ථ තද අහොසි
 නවාපි මෙ කොචි නං එතදකඛා
 ගාථාපදනව පුභාසිතානං
 අඤ්ථං තද නෙනති ජනිඤ ධිර”ති.¹

ඉමං භෙරසනිපාතෙ සරහජාතකම කථෙසි. ඉමානි පන පචපිජාත
 කානි අභිනෙපි සංඛිනෙතන භාසිතස්ස විජාථරෙන අඤ්ථං මසං පුනෙතා
 ජානාතීති සඤ්ථා ධම්මසෙතාපභිසාරිපුත්තස්ස පඤ්ඤානුභාවපකාශනඤ්ථ

මෙව කපිකාතීති; එවං ආගමනතොපි ථෙරෙණ මහාපඤ්ඤාතාය එතදග්ගසානං ලභී. කථං විණ්ණවසිතොති: විණ්ණං කීරෙතං ථෙරස්ස චතුපරිසමජේඛ ධම්මං කථෙතොතා චතතාරියච්චාති අමුච්චිතා කථෙතීති; එවං විණ්ණවසිතොපි ථෙරෙණ මහාපඤ්ඤාතාය එතදග්ගසානං ලභී. කථං ගුණාතිරෙකතොති: ධපෙච්චා හි දසසලං අඤ්ඤාදු එකසාවකො'පි මහා පඤ්ඤාතාය ධම්මසෙතාපතීනා සදිසො නාම නාජිති එවං ගුණාතිරෙක තොපි ථෙරෙණ මහාපඤ්ඤාතාය එතදග්ගසානං ලභී. යථා ව සාරි පුතතජේරෙණ එවං මහාමොග්ගලානාජේරෙණ'පි සබ්බභව චතුතිපි ඉමෙති සාරණෙති එතදග්ගසානං ලභී. කථං ථෙරෙණ'පි මනිඤ්ඤො මහානුභාවො නාඤ්ඤපනාඤ්ඤසදිසමපි නාගරුජානං දමෙසීති එවං තාව අධුපපතතිතො ලභී. න පනොස ඉදුනෙව මනිඤ්ඤො මහානුභාවො අතීතෙ පට ජාතිසත්තාති ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජො'පි මනිඤ්ඤො මහානු භාවොව අහොසි

“යො පබ්බජ් ජාතිසත්තාති පට
පහාය කාමාති මනොරමාති
තං විතරංගං සුසමාතිති ඤ්ඤං
පරිනිබ්බුතං වඤ්ඤ මොග්ගලානා”නති.

එවං ආගමනතොපි ලභී. විණ්ණවෙතං ථෙරස්ස නිරයං ගතත්වා අතතතො ඉඤ්ඤලොප නිරයසහත්තානං අසාසජනනාදං සිතං අධිසාය වකකමතං පටුමං මාපෙත්වා පටුමකණ්ණිකාස නිසිදිත්වා ධම්මකථං කථෙති දෙවළොකං ගතත්වා දෙවසඤ්ඤං කම්මගතිං ජානාපෙත්වා සච්ච කථං කථෙතීති, එවං විණ්ණවසිතො ලභී. ධපෙච්චා ව සමමාසමුද්ධං අඤ්ඤාදු සාවසො මහාමොග්ගලානො විය මනිඤ්ඤො මහානුභාවො නාජිති එවං ගුණාතිරෙකතො ලභී. යථාමෙව එවං මහාකසසපජේරෙණ'පි සබ්බභවමෙති සාරණෙති එතදග්ගසානං ලභී; කථං. සමමාසමුද්ධො හි ථෙරස්ස තිගාමුතමග්ගං පච්චුග්ගමනං කත්වා තීති ඔවාදෙති උපසමා දෙත්වා විවරං පරිවණතත්වා අදාසි; තසමිං සමසෙ මහාපඨවි උදකපරි යතතං කත්වා කමපි; මහාජනස්ස අබ්බන්තරෙ ථෙරස්ස කිත්තිසඤ්ඤ අජෙකොත්ථිත්වා ගතො; එවං අධුපපතතිතො ලභී. නවෙය ඉදුනෙව බුත්වාදො; අතීතෙ පට ජාතිසත්තාති ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජොපි බුත්වාදොව අහොසි.

“යො පබ්බජ් ජාතිසත්තාති පට
පහාය කාමාති මනොරමාති
තං විතරංගං සුසමාතිති ඤ්ඤං
පරිනිබ්බුතං වඤ්ඤ මහාකසසප”නති.

එවං ආගමනතොපි ලභී. විණ්ණවෙතං ථෙරස්ස චතුපරිසමජේඛ ගතො ධම්මං කථෙතොතා දස කථාවඤ්ඤාති අවිජ්ජිතාව කථෙතීති; එවං විණ්ණවසිතො ලභී; ධපෙච්චා ව සමමාසමුද්ධං අඤ්ඤාදු සාවසො

සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤාසං මහාමොඛිපල්ලඛකතො උඤ්ඤානසං මහාපඨවියා
 ධර්මපාදාං පාදෙ උක්ඛිතතමනො පාදසමපිට්ඨනථං මහතො පද්මපුප්ථං
 උග්ගඤ්ඤි; තස්ස ධුරපත්තානි නවුභිග්ගන්ති හොනති කෙසරං තිංසග්ගන්ති
 කුණ්ණේකා පාදසග්ගන්ති පාදෙන පතිඝිතථානං එකාදසග්ගන්ති; තස්ස පන
 භගවතො සරීරං අභිපණ්ණාසග්ගප්පුකෙබ්බං අහොසි; තස්ස පද්මකුණ්ණේ
 කාය දක්ඛිණපාදෙ පතිභිග්ගෙන මහාභූමිමත්තො රෙණු උග්ගනතො සරීරං
 ඔක්කරිමානා ඔතරි; වාමපාදභිපනකාලෙපි තථාරූපංගෙව පද්මං
 උග්ගනතො පාදං සමසපිට්ඨි; තහොපි උග්ගතා වුත්තප්පමාණවරෙණු
 සරීරං ඔක්කරි; තං පන රෙණුං අභිගවමානා තස්ස භගවතො සරීරප්පහා
 නික්ඛමිත්වා යනතාලිකාය විසසභසුචණ්ණරසධාර විස සමනතා වාදස
 යොජනථානං එකොග්ගසං අකාසි; තතිසපාදධරණකාලෙ පඨමුග්ගතං
 පද්මං අනතරධාසි; පාදපිට්ඨනථං අඤ්ඤං නවං පද්මං උග්ගඤ්ඤි;
 ඉමිනාව තියාමෙන යථ යථ ගතභූකාමො හොති පඤ්ඤෙ පඤ්ඤෙ මහාපද්මං
 උග්ගවත්ති; තෙනෙවස්ස පද්මුත්තරෙ සමමාසමුද්ධොති නාවං අහොසි;
 එවං සො භගවා ලොකෙ උපපජ්ඣිති භික්ඛුසතසග්ගසර්වාරෙ මහා
 ජනස්ස යඛිග්ගන්ති යාමතිගමරජධානිසු භික්ඛාය වරනොතා හංසවතී
 නගරං සමපාපුණි. අපස්ස ආගතභාවං සුඤ්ඤා පිඤ්ඤාගාරජා පච්චුග්ගතං
 අකාසි; සථා තස්ස ධම්මකථං කප්ථෙසි; ඤෙසනාපරියොසානෙ කෙපි
 සොතාපනතා කෙපි සකදයාමි අනාගාමිභූමිං කෙපි අරහත්තං පාපුණිංසු;
 රුජා ස්වානතාය දසබ්බං නිවනෙනවා පුනර්ධිවසෙ කාලං ආරොවාපෙත්වා
 භික්ඛුසතසග්ගසර්වාරස්ස භගවතො යකතිවෙසනෙ මහාදුතං අදුසි;
 සථා භත්තානුමොදනං කත්වා විහාරමෙවගතො; තෙනෙව නියාමෙන
 පුනර්ධිවසෙ නාගර පුනර්ධිවසෙ රුජාති දීඝමධානං දුතං අදුසු; තස්මිං
 කාලෙ අයං ථෙරෙ හංසවතීනගරෙ ගගපතිමහාසාලකුලෙ නිබ්බන්තො
 එකර්ධිසං බුධානං ධම්ම ඤෙසනාකාලෙ හංසවතීනගරවාසිනො ගක්ඛමාලාදි
 ගත්ථෙ යෙන බුද්ධො යෙන ධම්මො යෙන සමෙකා තනතිනෙන තප්පොණෙ
 තප්පබ්බාසෙ ගවත්තෙන දිස්වා තෙනෙව මහාජනෙන සභිං ධම්ම
 ඤෙසනථානං අගමාසි; තස්මිං සමයෙ පද්මුත්තරෙ භගවා අත්තනො
 සාසනෙ පඨමං පටිපිට්ඨමමං එකං භික්ඛුං එතදග්ගතංගෙ ධරෙසි; සො
 කුලපුත්තො තං කාරණං සුඤ්ඤා මහාවිතායං කීර් භික්ඛු ධරෙත්වා බුධං
 අඤ්ඤා ඉමිනා පඨමතරං පටිපිට්ඨ ධම්මො නාම නාථි අහොවිතාගමපි
 අනාගතෙ එකස්ස බුධස්ස සාසනෙ පඨමං ධම්මං පටිපිට්ඨකාසමත්ථො
 භවෙය්ගානති විනොතවා ඤෙසනාපරියොසානෙ භගවතං උපසංකමිති
 ඤෙස මස්ස භික්ඛං ගණ්ණථාති නිවනෙනසි; සථා අබ්බාසෙසි; සො
 භගවතං අභිවාදෙති පදකම්ණං කත්වා සානතිවෙසනං ගතවා සබ්බ
 රත්තං බුධානං නිසජ්ජථානං ගක්ඛමාලාදග්ගදීති අලංකරිතා පණ්ණිනං
 බාදනිසං භොජනිසං පටියාදපෙත්වා තස්සා රත්තියා අවිවෙසන සකතිවෙ
 සනෙ භික්ඛුසතසග්ගසර්වාරස්ස භගවතො විවිත්තායඤ්ඤාජ්ජකපරිවාරං
 නානාරසසුප්පවාරජනං ගක්ඛසාලිභොජනං දත්වා භත්තකම්මපරියොසානෙ
 තිථිවරපහොනනෙ වඛිගපෙට්ඨ නථාගතස්ස පාදමුලෙ ධරෙත්වා විනොසි;

නාහං පරිභතකසං ධාතසං අප්ථාස වරුම් මහනතං ධාතං පඤ්ඤෙනා
 විවරුම් නඤ්ඤං පන සකකා එකදිවසමෙව දුතං දුතං නං ධාතනතරං
 පඤ්ඤානති අනුපටිපාටියා සත්තදිවසාති දුතං පඤ්ඤාමිති; සො
 තෙතෙව තියමෙන සත්තදිවසාති මහාදුතං දුතං සත්තකිව්වපරි
 යොසානෙ දුසංකොඨාගාරං විවරපෙනා උත්තමසුබ්බවප්ථං බුද්ධානං
 පාදමුලෙ යපෙනා භික්ඛුසත්තසහස්සං තීව්වරෙන අවජ්ඣදෙනා තඨාගතං
 උපසංකම්මා සතෙන සො සොතුමෙහි ඉතො සත්තදිවසමඤ්ඤෙ භික්ඛු
 එතදයො ධම්මො අභවිති සො භික්ඛු විය අනාගතෙ උපපජ්ජනකුට්ඨස්ස
 සාසනෙ පබ්බජිතා පඨමං ධම්මං පටිවිජ්ඣිතුං සමඤ්ඤා සමෙය්‍යනති වන්තා
 සමු පාදමුලෙ සිසං කන්තා නිපජ්ජි; සප්ථා තස්ස වචනං සුන්තා ඉමිනා
 කුලපුත්තෙන මහාඅධිකාරෙ කතො සමිජ්ඣිස්සති නුබො එතස්ස අයං
 පඤ්ඤා නොති අනාගතං ඤ්ඤං පෙසෙනා ආවජෙජ්ජෙනා සමිජ්ඣානක
 භාවං පසි; බුද්ධානං හි අතීතං වා අනාගතං වා පටිවුප්පනතං වා
 ආරක්ඛ ආවජෙජ්ජනතං ආවරණං නාම නඤ්ඤ; අනෙකකප්පකොටිසත
 සහස්සනතරිතමිව අතීතං වා අනාගතං වා වක්ඛවාලසහස්සකතරි
 තමිව පටිවුප්පනතං ආවජ්ජනපටිබ්බමෙව මනසිකාරපටිබ්බමෙව හොති;
 එවං අප්පතිවතරිසෙන ඤ්ඤෙනා සො සභවා ඉදං අද්දස; අනාගතෙ සත
 සහස්සකප්ප පරියොසානෙ ගොතමො නාම බුද්ධො ලොකෙ උපපජ්ජිස්සති
 තද් එතස්ස පඤ්ඤා සමිජ්ඣිස්සතිති; අප්ථ නං එවමාහ; අමො කුලපුත්ත
 අනාගතෙ සත්තසහස්සකප්පපරියොසානෙ ගොතමො නාම බුද්ධො
 උපපජ්ජිස්සති තං තස්ස පඨමක ධම්මදෙසනාස නෙපරිවච්ච ධම්මවක්ඛකප්ප
 වහනනසුත්තනතරිසෙන අදාරසති බ්‍රහ්මකොට්ඨි සතිං සහස්ස
 නාසමපනෙත සොතාපතතිවරුලෙ පතිඨතිස්සසිති; ඉති සප්ථා නං
 කුලපුත්තං වෘක්ඛරිතා වතුරසිතිධම්මකඛන්ධ සහස්සාති දෙසෙනා අනුපාදි
 පෙසාස නිබ්බානාධාතුයා පරිනිබ්බායි. තස්ස පරිනිබ්බුතස්ස සරීරං
 සුවණ්ණකවෙනා විය එකකතං අනොසි; සරීරවේදිතං පනස්ස උබ්බධෙන
 සත්තයොජ්ජිතං අනංසු; ඉඨංසා සොවණ්ණමයා අගෙසු; හරිතාලමනො
 සිලාස මහතිකාතිවං තෙලෙන උදකකිවං සාධමිංසු, බුද්ධානං ධරමාන
 කාලෙ සරීරපභා වාදසයොජ්ජිතං එරි; පරිනිබ්බුතානං පන තෙසං රක්ඛි
 තික්ඛමිති, සමන්තා යොජ්ජනසතං අච්ඡරි; අයං පෙඤ්ඤා බුද්ධානං සරීර
 වේදිතං පරිවාරෙනා සහස්සං රත්තඤ්ඤාති කාරෙසි; වේදිස පතිඨාන
 දිවසෙ අනෙකාවේදිසෙ රත්තකරං කාරෙසි; සො වස්සසත්තසහස්සං මහනතං
 දුතාදිතං කලාණ්ණකමමං කන්තා තණා වුතො දෙවපුරෙ නිබ්බතති;
 තස්ස දෙවෙසු ව මනුස්සෙසු ව සංසරනතස්සෙව නව නවුති කප්ප
 සහස්සාති නව කප්පසතාති ව නව ව කප්පා සමඤ්ඤානතා; එතත
 කස්ස කාලස්ස අවමයෙන ඉතො එකනවුතිකප්පමඤ්ඤෙ අයං කුල
 පුත්තො ඛණ්ඩමතීනගරස්ස වාරගාමෙ කුටුම්භිසගෙග නිබ්බතො; තස්ස
 මහාකාලොති නාම අනොසි; කතිඨභාතිකො පනස්ස වුලාසාලො නාම;
 තඤ්ඤං සමයෙ විපසි ඛොධිසතො කුසිතපුරු වවිතා ඛණ්ඩමතීනගරෙ
 ඛණ්ඩමස්ස රඤ්ඤෙ අසමගෙසියා කුච්ඡිකම් නිබ්බතො අනුක්ඛමෙන

සබ්බසංඝාතං පඤ්ඤානං ධම්මදෙසනාදියං මහාමුත්තරානං ආරාමිකානං කසා
නුඛො පඨමං ධම්මං දෙසෙසංගාමිනි විනේනානාං අත්තනො කතිසං බණ්ඩ
නාම රුජකුමාරව නිසංච පුරොහිතපුත්තං පඨමං ධම්මං පටිච්ඡක්ඛිතුං
සමන්තං දිසා නෙසව ධම්මං දෙසෙසංගාමි පිතු ව සමගහං කට්ඨකාමිනි
බොධිමණ්ඩලො ආකාසෙතොව ආගන්තො බෙවෙ මහද්දෙස ඔතිණ්ණො
නෙ පනෙකාසාපෙතො ධම්මං දෙසෙසි; දෙසනා පරියොසානො නෙ වෙපි
ජනා වතුරසීතියා පාණසහසෙසංගි සඬං අරහත්තථලෙ පතිසතිස්ස; අථ
පරෙපි බොධිසත්තකාලෙ අනුපබ්බජනා වතුරසීතියසංගා කුලපුත්තා
නං පවන්තං සුඤ්ඤා සජ්ඣ සන්තතිං ආගතා ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤා අරහත්ත
පතිසතිස්ස; සන්තා නං තත්ත්ව මණ්ඩපේරං අග්ගසාවකාසානො නිසංගේරං
දුතියසාවකාසානො ධම්මෙසි. රාජාපි නං පවන්තං සුඤ්ඤා සුත්තං පසංගි
මිති උසසානං ගන්තො ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤා නිසු සරණෙසු පතිසාස සන්තරං
සානානාස නිවනේනානා අභිවාදෙතො පදකම්මං කතො පකාමි; සො
පාසාද වරගතො නිසිදිනා විනේනාසි: මග්ගං ජෙසපුත්තො නිකම්මිනා
බුඬො ජාතො දුතියපුත්තො මෙ අග්ගසාවකො ජාතො පුරොහිත පුත්තො
දුතියසාවකො ඉමෙව අවසෙසතිකල්ලි ගිහිකාලෙපි මග්ගං සුත්තමෙව පරි
වාරෙතො වරිස්ස; ඉමෙ පුබ්බෙපි ඉදුනිපි මග්ගං එව භාර අහමෙව වතුති
පච්චයෙති උපස්ථිතාමි අඤ්ඤාසං ඔකාසං න දසංගාමිනි; විහාරමාර
කොසකා පඨාස යාව රුජගෙහ මාරු උහතො බදිරපාකාරං කාරෙතො
වන්තෙති පටිච්ඡාදපෙතො උපරි සුචණ්ණතාරකච්චිත්තං සමොලම්භිත
තාලකඛිනි මත්තවිච්චිපුප්ඵලවිත්තානං කාරෙතො හෙයාතුමි විචිත්තන්ත
රෙති සන්තරපෙතො අනෙක උහෙසු පසෙසු මාලාගච්ඡිතෙසු පුණ්ණසවෙ
සකලමග්ගවිසන්තාස ව ගඤ්ඤානෙර පුප්ඵානි පුප්ඵානෙර ගඤ්ඤා ව
ධම්මෙතො හගවතො කාලං ආරෙව්වපෙසි; හගවා භික්ඛුසඤ්ඤාපටිපුත්තො
අනෙකාසානිසාව රුජගෙහං ගන්තො හන්තකිම්මං කතො විහාරං පච්චා
ගච්ඡති; අඤ්ඤා කොච්ඡ දුට්ඨෙපි න ලභති; කුතො පන භික්ඛං ථා දායං
පුජං වා කාතුං නාගරා විනේනාසු: අර්ථසජ්ඣ ලොකෙ උපපත්තස්ස
සත්තමාසාධිකානි සත්ත සංවච්ඡරානි; මසව දුට්ඨෙපි න ලභාම; පඨෙව
භික්ඛං වා දායං පුජං වා කාතුං ධම්මං වා සොතුං; රුජ මග්ගං එව බුඬො
මග්ගං ධම්මො මග්ගං සඤ්ඤාති මමාසිනා සසමෙව උපස්ථිතා; සන්තා ව
උපපජ්ජමානො සදෙවකස්ස ලොකස්ස අන්තං උපපත්තො; නාති රඤ්ඤා ව
නරකො උණ්ණො අඤ්ඤාසං නිලුපපලවනසද්ධො; තස්මා රාජානං වදම:
සවෙ නො සන්තරං දෙති ඉමෙවනං කුසලං නොවෙ දෙති රඤ්ඤා සඬං
සුජ්ඣිනාපි සඬං ගන්තො දුනාදීති පුඤ්ඤාති කරොම; න සකාසො බො
පන සුධිනාගරෙතො එවං කාතුං එකං ජෙසපුත්තමෙව ගණ්ණාමාති;
සෙනාපතිං උපසංකම්මිනා තස්ස තමන්තං ආරොවෙතො සාමි සං අමාසං
පකෙසා ගොතිනි උදුහු රඤ්ඤාසුති ආහංසු; සො ආහ: කුමාසං පකෙසා
ගොමි අපි ව බො පන පඨම දිවසො මග්ගං දුතියකොති; නෙ සමපට්ඨිස්ස;
සො රාජානං උපසංකම්මිනා නාගරා දෙව කුමාසං කුපිතාති ආහ;
කිමන්තං කාතාති: සන්තරං කීර කුමෙතො උපස්ථිතං අමෙත න ලභාමාති;

සථෙ ඉදුතිපි ලභනති² න කුප්පනති අලභනාං කුමෙහි සඬි. පුරුකිකු
 කාමා දෙවති; පුරුකාමි තාත න භික්ඛුසඬිං දෙමිති; දෙව කුමානාං දසා
 කුමෙහි සඬි. පුරුකාමාති වදනති කුමෙහි කං ගණිති. පුරුකිසාපාති:
 නනුතිං සෙතාපතිති: නාගරෙති විනා න සමන්දා අහං දෙවති; තණා
 රුජා බලවනෙතා නාගරා සෙතාපතිපි තෙසෙසෙසුච පනෙකාති සුචා
 අසෙසුති සත්තමාසාධිකාති සත්තසංචච්ඡරුති මග්ගං භික්ඛුසංඝං දදනතුති
 ආහ; නාගරා න සමපට්ඨිංසු, රුජා ජබ්බසානාති පට්ඨසානාති එවං
 භාපෙනෙතා අසෙසු සත්තදිවසෙ යාචි; නාගරා අතිකකිලං දුති රසෙසු
 සඬි. කාතුං න වට්ඨතිති අනුජානිංසු; රුජා සත්තමාසාධිකානං සත්තනාං
 සංචච්ඡරුතං සජ්ජිතං දනමුඛං සත්තනාගමෙව දිවසානං සජ්ජිතා
 ජ දිවසෙ තෙසඬි අපසසනානාංසෙව දනං දතා සත්තමෙ දිවසෙ නාගරෙ
 පනෙකාසාපෙනා සකිසිසථ තාතා එවරුපං දනං දකුනති ආහ; තෙපි
 නනු අමෙහසෙව නිසාසෙතං දෙවසා උප්පනනනති වතා සකිසිසාමාති
 ආහංසු; රුජා පිභිගෙවන අසුති පුරුකමානො හගවනං වජ්ඣිතා
 හනෙත අභසඬි. භික්ඛුසත්තසග්ගං අසෙසුසා භාරංඝ කතා යාච්චිට්ඨං වතුති
 පට්ඨසෙති උපථතිසාමිති විනෙතසි. නාගරානං දුති මෙ අනුකුසුතං
 නාගරා හි මයං දනං දකුං න ලභාමාති හගවා කුප්පනති සෙව පඨාස
 ගෙසං අනුග්ගහං කතෙරුමාති ආහ; අථ දුතිදිවසෙ සෙතාපති මහාදනං
 අදයි; තණා නාගරා රසෙසු තත්තසකාරණො උප්පතිතරං සකාරා
 සමානං කතා දනං අදංසු; එතෙතෙව නියමෙන සත්තලනගරසා
 පටිපාටියගතාස වාරගාමවාසිනො සකාරසමානං සජ්ජිංසු, මහාකාල
 කුමුඛිණො මුලලසාලං ආහ, දසබලසා සකාරකරණං සෙව අමානං
 පාපුණ්ණි කිං සකාරං කරියාමාති. තමෙව භාතික ජානාතිති; සමෙ
 මග්ගං රුපියා කණ්ඩ අමානං සොලසකරිසමතෙත බෙතෙත ගතිත
 ගමිතා සාලියො අතී යාලිගමිතං එළෙතා ආදස මුධානං අනුච්ඡිතං
 පමාපෙමාති; එවං කබිරිමානෙ කසාච උපකාරො න ගොති තසමා නෙතං
 මග්ගං රුච්චතිති; සමෙ තං එවං වදෙයි අහං මග්ගං සත්තකං මොසිතුං
 ලභාමිති සොලසකරිසමතං බෙතං මජ්ඣෙ භිජ්ඣිතා අභනරිසසානෙ
 සිමං ධපෙතා යාලිගමිතං එළෙතා ආදස අසමිනෙතා ඕරෙ පමාපෙතා
 වතුමුරං පකපිතිතා මුධපමුඛසා සංඝසා අදයි; ගමිතං එළෙතා ගතිත
 ගතිතඨානං පුන පුරති; පුත්තිකසාලෙ පුත්තිකග්ගං නාම අදයි; ගාමවාසීති
 සඬි. අග්ගසසාදනං නාම අදයි; දසතෙ දසග්ගං වෙණිතරණෙ
 වෙණිග්ගං කලාපාදිසු කලාපග්ගං බලග්ගං බලභණ්ඩග්ගං කොඨග්ගනති
 එවං එතසග්ගෙ නවමාරෙ අග්ගදනං අදයි; තමපිසග්ගං අතිරෙකං උඨාන
 සමපනාං අගොයි; යාව මුධා බරනති යාවච සං බරති තෙතෙව
 නියමෙන කලාණකමං කතා තණො මුණො දෙවලොතෙ නිබ්බතතිතා
 දෙවෙසු ව චක්ඛුසෙසු ව සංසරනෙතා එතනමුතිතපො සමපනති
 අනුභවිතා අමානං සන්ත්ර ලොකෙ නිබ්බතනාලෙ කපිලවත්තනගරසා
 අපිදුරෙ දෙණ්වත්ත්මාසාග්ගොතෙ නාම මුහුණ්ණසාලකුලෙ නිබ්බතති;

a. ගවෙන අසෙසුපි පතිලභනති-ම. b. වාර-ම.

තස්ස නාමගහණදිවසෙ කොණ්ඩකුඤ්ඤාමාණවොති නාමං අකංසු සො චුඞ්ඞි මනාස තසො වෙදෙ උග්ගහෙතා ලක්ඛණමනානාං පාරං අගමාසි; තෙන සමයෙන අමාසං බොධිසත්තො භූසිතපුරු වච්ඡා කපිලපුරෙ නිබ්බන්ති; තස්ස නාමගහණ දිවසෙ අභිතුහතරං බ්‍රාහ්මණතනං අභතවජ්ඣති අච්ඡා දෙවො අපොදකමවුපායං පායෙතා තෙසං අනතරෙ උච්චිතිතා අභජනෙ මහාතලෙ නිසිද්දපෙතා අලංකතපටිසත්තං බොධිසත්තං දුකුලවුච්චමනෙ නිපජ්ජාපෙතා ලක්ඛණපරිග්‍රහණන්තං තෙසං සන්තිකං ආනායංසු; ධූරස්තෙ නිසින්නාබ්‍රාහ්මණො මහාපුරිසස්ස සරීරසමානතිං ඔලොකෙතා වෙ අභිගුලියො උක්ඛිපි; එවං පටිපාටිය සත්තජනා උක්ඛිපිංසු; තෙසං පන සබ්බතවකො කොණ්ඩකුඤ්ඤාමාණවො සො බොධි සත්තස්ස ලක්ඛණවරනිප්පත්තිං ඔලොකෙතා අගාරමජ්ඣෙඤ්ඤා ධානාකාරණං නච්චි එකනෙතනෙස චිවත්තවජ්ජෙ චුඞ්ඞො හවිස්සතිති එකමෙව අභිගුලිං උක්ඛිපි; ඉතරෙ පන සත්තජනා සවෙ අගාරං අජ්ඣාචයිස්සති රුජා හවිස්සති වක්කවන්ති සවෙ පබ්බජ්ස්සති චුඞ්ඞො හවිස්සතිති වෙ ගතියො දිස්වා වෙ අභිගුලියො උක්ඛිපිංසු; අයං පන කොණ්ඩකුඤ්ඤා කතාධිකාරෙ පච්චිමහවිකසත්තො පඤ්ඤාස ඉතරෙ සත්තජනෙ අභිහවිතා ඉමෙති ලක්ඛණෙති සමන්තාගතස්ස අගාරමජ්ඣෙඤ්ඤා ධානං නාම නච්චි අසංසං චුඞ්ඞො හවිස්සතිති එකමෙවගතිං අද්දස; තත්තා එකං අභිගුලිං උක්ඛිපි; අථ තෙ බ්‍රාහ්මණා අත්තනො සරුනි ගන්තා පුත්තෙ ආමන්තයිංසු; තාතා අමෙහ මහලලනා පුඞ්ඞොදනමගාරජස්ස පුත්තං සබ්බකුඤ්ඤාං පත්තං මයං සමනවෙය්‍යව වා නො වා තුමෙහ තස්මිං කුමාරෙ සබ්බකුඤ්ඤාං පත්තෙ තස්ස සාසනෙ පබ්බජෙය්‍යථාති; පුඞ්ඞොදනමගාරජාපි බොධිසත්තස්ස ධාතියො ආදිං කතා පරිහාරං උපස්ථපනො බොධිසත්තං චුඞ්ඞො ආපාදෙසි; මහාසත්තොපි චුඞ්ඞිපත්තො දෙවො විස සමපත්තිං අනුභවිතා පරිපක්ක කුඤ්ඤෙ කාමෙසු ආදීනවං නොක්කමෙව ආනිසංසං දිස්වා රුහුලකුමාරස්ස ජාතදිවසෙ ජනනසයාසො කන්ධං ආරුක්ක දෙවතාති විවචෙන වාරෙන මහාභිනිකමනං නික්ඛමිතා තෙතෙව රත්තිභාගෙන නිශ්චි රජ්ජාති අතික්කමිතා අනොමානාදීනිරෙ පබ්බජිතා සථිකාරමහාබ්‍රහ්මනා ආභතෙ අරහභජෙ ගතිතමත්තෙසෙව වස්සසතිකප්ථරො විස පාසාදිකෙන ඉරියං පථොන රාජගං පතා තත්ථ පිණ්ඩාය වරිතා පණ්ඩිතපබ්බතච්ඡායාස පිණ්ඩපාතං පරිභුජිතා රඤ්ඤා මාගධෙන රජ්ජසිරියා නිමනතිංමානොපි තං පටික්ඛිපිතා අනුක්කමෙන උරුවෙලං ගන්තා රමණීයො වත අයං භුමිභාගො අලං වතිදං කුලපුත්තස්ස පඬානච්ඡිකස්ස පඬානායාති විත්තං උප්පාදෙතා තත්ථ වාසං උපගමො; තෙන සමයෙන ඉතරෙ සත්ත බ්‍රාහ්මණො සථාකමං ගතා; සබ්බදහරො පන ලක්ඛණපරිග්‍රහණො කොණ්ඩකුඤ්ඤාමාණවො අරොගො; සො මහාපුරිසො පබ්බජිතොති පුත්තා තෙසං බ්‍රාහ්මණානං පුත්තෙ උපසංකමිතා එවමහා; සිධිත්තකුමාරො කීර පබ්බජිතො තොති නිස්සංසං චුඞ්ඞො හවිස්සති සවෙ තුමාසං පිතරො අරොගා අස්ස අජ්ජ නික්කමිතා පබ්බජෙය්‍යං සවෙ තුමෙහපි ඉමජ්ථ එථ අහං තං පුරිසං අනුපබ්බජිස්සාමිති; තෙ සබ්බෙ එකච්ඡා හවිතුං

න සකිංසු; තසො ජනා න පබ්බජිංසු; කොණ්ඩසුද්දමුහගණං ජෙට්ඨකං කන්ධා ඉතරෙ වතතාරො පබ්බජිංසු; ඉමෙ පව පබ්බජිතා ගාමනිගමරාජ ධාතිපු භික්ඛාය වරනතා බොධිසත්තස්ස සන්තිකං අගමංසු; තෙ ජබ්බස්සාති බොධිසත්තෙ මහාපධානං පදගනනා ඉදුති බුද්ධො හවිස්සති ඉදුති බුද්ධො හවිස්සතිති වග්ගසත්තං උපස්භවංතා සන්තිකාවමාරාමස්ස අගෙසු; යද පන බොධිසත්තො එකතිලතඤ්ඤාලාදිති විජිතාමෙතෙතාපි දුක්ඛාරකාරිකාය අරියධම්මපටිවේධස්ස අභාවං ඤාතා මලාරිකං ආහාරං ආහරි තද භෙ පක්කමිති; ඉසිපතනං අගමංසු. අථ බොධිසත්තො ඔලාරිකාහාරපරිභොගෙන ජවිමංසලොභිතපාරිපුරි කන්ධා විශාධපුණ්ණම දිවසෙ සුජාතාය දිනතා වරභොජනං භුජිතා සුවණ්ණපාතං නදිසා පටිසොතං බිපිතා අජ්ජ බුද්ධො හවිස්සාමිති කතසන්තිදානො සායනා සමසෙ කාලෙන නානරාජෙන අනෙකෙහි එළිසනෙහි අභිත්ථවිසමානො මහාමොඛිගණං ආරුහ අවලදානෙ පාචිතලොකධාතු බුද්ධො පලලභේකන නිසිදිති; චතුර්භිගසමනතාගතං විරියං අධිදාය සුරියෙ ධරමානෙයෙව මාරාධලං විධිමෙති; පඨමයාමෙ පුප්ඛෙ නිවාසං අනුස්සරිති; මජ්ඣිමෙයමෙ දිබ්බවකුටුං විසොධෙති; පච්චුසකාලසමනනතරෙ පටිච්ච සමුප්පාදෙ ඤාණං ඔතාමරන්ධා අනුලොමපටිලොමං පච්චයවට්ඨං සමම සනෙතා සබ්බබුද්ධෙහි පටිවිධං අයාධාරණං සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤං පටි විජ්ඣිති; නිබ්බානාරම්මණංය එලයමාපත්තිසා තණ්ඩෙව සත්තාගං විති නාමෙසි; එතෙනෙව උපායෙන සත්තසත්තාගං බොධිමණේඛ විහරිතා රුජාසතනමුලෙ මධුචිණ්ඩිකභොජනං පරිභුඤ්ජිතා පුත අජපාලතිශ්‍රොධ මුලං ආගතවා තඪ නිසිනෙතා ධම්මගමිරතං පච්චෙක්ඛිති; අපොඤ්ඤාකතාය විතතා නවතෙන මහාමුහමුතා යාමිතො බුධිවකුටුතා ලොකං ඔලොකෙති; භික්ඛිඤ්ඤාදිසෙයෙද සත්තෙ දිස්වා මහාමුහමුතො ධම්මදෙයනාය පටිඤ්ඤා දන්තා කස්ස නුබො අහං පඨමං ධම්මං දෙසෙස්සා මිති ආලාරුද්දකානං කාලකතභාවං ඤාතා පුත විතතනෙතා ඔහුපකාරා බො පන මෙ පච්චග්ගියා භික්ඛු සෙ මං පධාන පතිතතං උපස්ථිංසු යනනුනාහං පච්චග්ගියානං භික්ඛුනා පඨමං ධම්මං දෙසෙයන්ති විතතං උපාදෙසි; ඉදං පන සබ්බබුධානං පරිවිතකක්කිතවතතමෙව නාම; ඨපෙති; පන අඤ්ඤාසොණිඤ්ඤාමුහගණං අඤ්ඤා සොච පඨමං ධම්මං පටිවිජ්ඣිතුං සමෙත්වා නාම නාමි; එතදත්ථමෙව කප්පසතගස්සං අධිකාර කමමං අකාසි; බුධිපමුඛස්ස භික්ඛුසංඝස්ස නවචාරෙ අග්ගසංඝදානං අදාසි; අථ සන්ධා පත්තවිමරමාදග අනුපුබ්බෙන ඉසිපතනං ගතවා සෙන පව වග්ගියා භික්ඛු තෙනුපසංකමි; තෙ තථාගතං ආගමිජ්ජනං දිස්වා අතගනො කතිකාය සණ්ඨාතුං නාගකිංසු; එසො පත්තවිමරං පටිග්ගහෙසි එසො ආසනං පඤ්ඤපෙසි එසො පාදෙදකං පච්චුපදාපෙසි එසො පාදෙ ධොවි එසො තාලවණ්ටං ගනෙති; විජමානො සීතො; එවං තෙසු මතතං දසෙත්වා සන්තිකෙ නිසිනෙතාසු සොණිඤ්ඤාදේරං කායසකිං කන්ධා සන්ධා අනුගතරං තෙපරිවට්ඨං ධම්මවක්කප්පවතතනාසුතතනං ආරභි; මනුස්සපරිසා පමජනාම අගෙසු; දෙවපරිසා අපරිවජ්ජනා; දෙසනා

පරියොයානෙ කොණ්ඩසූඤ්ජරො අසාරසති මහාබ්‍රහ්මකොට්ඨි සසී. සොතාපතතිඵලෙ පතිසීතො; අථ සථා මයා දුක්ඛාරසනාහතං ධම්මං පඨමමෙව අඤ්ඤාසිති අඤ්ඤානොණ්ඩසූඤ්ඤා නාම අයනති ථෙරං ආලපනොතා “අඤ්ඤාසි වත භො කොණ්ඩසූඤ්ඤා අඤ්ඤාසි වත භො කොණ්ඩසූඤ්ඤා”ති ආහ; තස්ස තදෙව නාම ජාතං; තෙන වුත්තං “ඉති තිදං ආයසමිතො කොණ්ඩසූඤ්ඤා අඤ්ඤාකොණ්ඩසූඤ්ඤානෙව නාම අහො සි”ති ඉති ථෙරො ආසාලකිපුණ්ණමාය සොතාපතතිඵලෙ පතිසීතො; පාටිපද දිවසෙ හද්දිගථෙරො; දුතියපක්කදිවසෙ වසථෙරො; තතියපක්කදිවසෙ මහානාමථෙරො; පක්කස්ස වතුථීයං අස්සජ්ථෙරො සොතාපතතිඵලෙ පතිසීතො; පට්මියං පන පක්කස්ස අනාතලක්කණ්ණපුත්තනතදෙසනා පරියොයානෙ යබ්බෙපි අරහතො පතිසීතා තෙන ඛො පන සමයෙන ඡ ලොකෙ අරහතො භොනති; තො පසාය සථා යසදරකපමුඛෙ පට්පණ්ණසපුරිසෙ කප්පාසියවනසණ්ඩි තිංසමතො හද්දවග්ගිසෙ ගයාසිසෙ පිඨිපාසාණෙ සහස්සමතො පුරාණජරිලෙහි එවං මහජනං අරියභුමිං ඔතාරොති ඛිඞ්ඞිසාරපමුඛාති එකාදග නහුතාති සොතාපතති ඵලෙ එකං නහුතං සරණ්තසෙ පතිසාපෙත්වා ජම්බුදීපතලෙ සානං පුප්පිතඵලිතං කළාං සකලජම්බුදීපං කාසාවපජජාතං ඉසිවාතපරිවාතං කරොතො එකස්මිං සමයෙ ජෙතවනමහාවිහාරං පතා තථ වසනො භික්ඛුසංඝමජෙඛි පඤ්ඤාතතවරප්‍රධායනගො ධම්මං දෙසෙනො පඨමං ධම්මං පටිවිධි භික්ඛුනං අනාගෙ මම පුතො කොණ්ඩසූඤ්ඤා අහොති දසොදුං එතදග්ගසානෙ යථෙසි; ථෙරොපි මෙ අග්ගසාවක අත්තො නිපට්ඨාකාරං කරොතො දිසා බුධානං සහතිකා අපක්කමිතුකාමො හුතා පුණ්ණමාණ්ණෙව පබ්බජිතා සාගතො අග්ගධම්මකථිතො හවිස්සතිති දිසා දොණ්ඩවස්ථුප්‍රාග්වණ්ගාමං ගතො අත්තො භාගිනොයං පුණ්ණ මාණ්ණං පබ්බාජෙතා අයං බුධානං සතතිකෙ වසිස්සතිති තස්ස බුධානං සතතිකව්‍යාසිභාවං කතා සයං දගබ්ලං උපසංකමිතා හගවා මස්සං ගාමනාගෙනාගනං අසප්පායං ආකිණ්ණො විහරිතුං න සකෙසාමි ඡද්දනාදහං ගතො වසිස්සාමිති හගවතං අනුජානාපෙතා උසායසනා සථාරං වස්ථිතා ඡද්දනාදහං ගතො ඡද්දනාගජ්ඣුලා නිස්සාය වාදස වස්සාති විතිනාමෙතා ආනෙව අනුපාදිසෙසය නිබ්බාතධාතුස පරිනිබ්බාසි.

දුතියතදියෙපු මහාපඤ්ඤානනති මහතිසා පඤ්ඤාය සමනා ගතානං; ඉඨිමග්ගාගනති ඉඨීයා යමපනානං; සාපිපුතො මොග්ගලානොති තෙසං ථෙරානං නාමාති; ඉමෙගම්පි පඤ්ඤාකමෙ අයමානුපුබ්බි කථා; ඉතො සතසහස්සකප්පාසිකෙ අසංඛෙය්‍ය කප්ප මත්තෙ සාරපුතො ප්‍රාග්වණ්මහාසාලකුලෙ නිබ්බතති; නාමෙන සරද මාණ්ණෙව නාම අහොසි; මොග්ගලානො ගහපති මහාසාලකුලෙ නිබ්බතති; නාමෙන සිරිවඩ්ඪකුට්ඨිසො නාම අහොසි; තෙ උගොපි සහපසුකීළිතා ව සහායකා අහොසු; සරද මානෙව පිතු අවසෙත කුල සනතකං මහාධිතං පටිපජ්ඣිතා එකදිවසං රහො ගතො විහොසි; අහං

ඉඬ ලොකතතභාවමෙව ජානාමි නො පරලොකතතභාවං ජානාසත්තානව මරණං නාම බ්‍රවං මය එකං පබ්බරුං පබ්බරුනා මොක්ඛධම්මගවෙසනං කාතුං වට්ටනීති; සො සභාසකං උපසංකම්මිනා ආගා: සමම සිරිවඩ්ඛි අභං පබ්බරුනා මොක්ඛධම්මං ගවෙසිස්සාමි නිං මය සථිං පබ්බරුතුං සක්ඛිස්සසි න සක්ඛිස්සසිති: න සක්ඛිස්සාමි සමම නිං සෙව පබ්බරාහිති; සො විනොදාසි: පරලොකං ගච්ඡන්තා සභාසං වා සද්ධතිමිත්තො වා ගහොතිං ගතා නාම නාසී අත්තනා කතං අත්තනොව සොතිති; තණ්හා රහන සොසාගාරං විවරපෙත්වා කපණ්ඨිකවණ්ඨිකකායවකානං මහාදුකං දැනා පබ්බතපාදං පවිසිනා ඉසිපබ්බරුං පබ්බරු; තස්ස එකො මෙ තසොති එවං අනුපබ්බරුං පබ්බරුනා චතුසත්තතිසහස්සමත්තා ජට්ටා අභෙසු; සො පම අභිඤ්ඤ අස් ව සමාපත්තියො නිබ්බන්ධනනි: තෙගමපි ජට්ටානං තසිණ්පරිකමමං ආවක්ඛි; තෙපි සබ්බෙ පටාභිඤ්ඤාසො අස් ව සමා පත්තියො නිබ්බන්ධනසු; තොන සමයෙන අනොවදග්ගි නාම බ්‍රහ්ම ලොකෙ උදපාදි; නගරං චන්දවනී නාම අභොසි; පිතා සගවනොතා නාම බත්තියො; මාතා සයොධරා නාම දෙවි; බොධි අපුරුකාරුකොසි; නිසභන්ධරො ව අනොමන්ධරො මාති මෙ අභ්ගාසවකා; වරුණපෙරො නාම උපසාසො; සුන්දර ව සුමනා මාති මෙ අභ්ගාසවකාසො; ආග්‍ර වස්ස භතසහස්සං අභොසි; සරිරං අභිපඤ්ඤසතප්පුබ්බෙධං; සරිරපභා වාදස යොජනං එරි; භික්ඛුකතසස්සපරිවාරො අභොසි; අපෙකදිවසං පමිබ්බ කාලෙ මහාකරුණිකමාපත්තිනො උසාය ලොකං මිලොකොනොතා සරද තාපසං දිස්වා අජර මයා සරදතාපසස්ස සන්තීකං ගතපට්ටයෙන ධම්ම දෙසනා ව මගනි හවිස්සති සො ව අභ්ගාසවකානං පන්ධිස්සති තස්ස සභාසකො සිරිවඩ්ඛිකුට්ටමිනො දුතිගසාවකාසානං දෙවනාපරියොසානො වස්ස පරිවාර චතුසත්තතිසහස්සජට්ටා අරහත්තං පාපුණ්ණිකනි මය තත්ථ ගතතුං වට්ටනීති අත්තනො පත්තනවිවරමාදය අඤ්ඤං කම් අනාමනොතනා සිහො විස එකවග්ගෙ සුත්වා සරදතාපසස්ස අනොමාසි කෙසු එලාඑලන්ධ සහෙසු බ්‍රහ්ම භාවං මෙ ජානාතුති පස්සනාතස්සෙව සරදතාපසස්ස ආකාශනො මතරිනා පඨවියං පතිසාසි; සරදතාපසො බ්‍රහ්මානුභාවමෙව සරිරනිප්පත්තිවස්ස දිස්වා ලක්ඛණමනොත විමංසිනා: ඉමෙති ලක්ඛණෙති සමන්තාගතො නාම අගාරමන්දකි වගනොතා රුජා හොති වක්ඛවතති පබ්බරනො ලොකෙ විවත්තච්ඡද්දො සබ්බඤ්ඤා බ්‍රහ්මා හොති අසං පුරිසො නිස්සංඝසං බ්‍රහ්මාති ජානිනා පමිබ්බගමනා කතා පම පතිසිත්තන චන්දිනා ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා අදුසි; නිසිදි භගවා පඤ්ඤත්තාසනො; සරදතාපසොපි අත්තනො අනුච්ඡවිකා ආසනං ගහොති එකමනොත නිසිදි; තස්මිං සමයෙ චතුසත්තති සහස්සජට්ටා පණ්ණිකපණ්ණිකාති මජ්ඣනිකාති එලාඑලාති ගහොති ආවරිගස්ස සත්තකං සමපත්තා බ්‍රහ්මනමෙව ආවරිගස්ස ව නිසිතාතසනං මිලොකොති ආභංසු; ආවරිග මය ඉමස්මිං ලොකෙ තුමෙහි මහත්තතරො නාසීති විවරම අසං පුරිසො තුමෙහි මහත්තතරො මඤ්ඤෙති; තාතා කිං වදා: සාසපෙන

සඬිං අභිසම්මොජන සතසතඤ්ඤාබ්බොධිං සිනොරුං සමං කාතුං ඉච්ඡතාං සබ්බඤ්ඤාබ්බොධින සඬිං මඤ්ඤං උපමං මා කරිත්ථ පුත්තකානි; අථ තෙ තාපසා සමෙ අයං ඉත්තරසන්නො අභවිස්ස න අමාකං ආචරිස්සෙ ඵවරුපං උපමං ආභරෙස්ස යාච මහාවතායං පුරිස්සෙති සබ්බෙව පාදෙසු නිපතීනා සිරයා වජ්ඣංසු; අථ තෙ ආචරිස්සෙ ආහා තාතා අමාකං බුඩ්ධානං අනුච්ඡවිස්සො දෙව්ඤ්ඤාමො නත්ථි සත්ථා ව භික්ඛාචාරවෙලාස ඉධාගතො මසව යථාබලා දෙස්සධම්මං දස්සාම තුමො යං යං පඤ්ඤිතං ඵලාඵලං නං තං ආභරථාති ආභරෙත්වා හත්ථෙ ධොවිත්වා සයං තථාගතස්ස පනෙත පතිඡපෙයි; සත්ථාං ව ඵලාඵලෙ පටිග්ගහිත මනෙත දෙවතා දිබ්බොජං පකඨිපිංසු; තාපසො උදකම්පි ශයමෙව පරිස්සාවෙත්වා අදයි; තණො හත්ත කිම්බං තිඡපෙත්වා තිසිනො ෂරීර සබ්බෙ අනෙතවාසිකෙ පකෙකාසිත්වා සත්ථුසත්තිකෙ සාරාණීය කථං කථෙත්තො නිසිදි; සත්ථා වෙ අඤ්ඤාසවකා භික්ඛුසමෙක න සඬිං ආගච්ඡන්තුති විනොසයි; තෙ සත්ථු විත්තං ඤ්ඤා සතසතඤ්ඤාබ්බොධිපරිවාය ආගන්ත්වා සත්ථාරං වජ්ඣිත්වා එකමන්තං අභංසු; තණො සරදතාපසො අනෙතවාසිකෙ ආමනෙතයි; තාතා බුඩ්ධානං නිසිත්තොසනම්පි තිථං සමණ්ණත්තසඤ්ඤාසපි ආසනං නත්ථි තුමෙකභි අජ්ජ උලාරි බුධිසකකාරං කාතුං වට්ඨති පබ්බතපාදණො වණ්ණගකි සමපන්නාති පුපථාති ආභරථාති; කථනකාලො පපමො විස හොති ඉධිමන්තානං පන විදුසෙයා අවිනෙතයෙසාති; මුත්තකමනෙතගෙව තෙ තාපසා වණ්ණගකිසමපන්නාති පුපථාති ආභරිත්වා බුඩ්ධානං යොජනපප මාණං පුපථාසනං පඤ්ඤපෙසුං; උභිත්තං අඤ්ඤාසවකානං තිසාමුතං සෙස භික්ඛුනා අධිසංස්ථානාදිගෙදං සංකපවකස්ස උසගචත්තං අහොසි; ඵං පඤ්ඤාගෙතසු ආගෙනසු සරදතාපසො තථාගතස්ස පුරිස්සෙ අජ්ඣං පග්ගහෙත්වා සිණො හනෙත මඤ්ඤං දිඝරත්තං භිත්තසුච්ඡාය ඉමං පුපථාසනං අභිරුහථාති ආග.

“නානාපුපථව ගතිව සන්තිපාතොති එකණො පුපථාසනං පඤ්ඤපෙත්වා ඉදං වචනමභිච්ඡි.

ඉදහෙත ආසනං වීර පඤ්ඤත්තං තචනුච්ඡිවි.
මම විත්තං පසාදෙත්තො නිසිද පුපථමාසනො.

සතුරුතතිඤ්චං බුඩ්ධා නිසිද පුපථමාසනො
මම විත්තං පසාදෙත්වා හාසයිත්වා සදෙවනෙ”ති.¹

ඵං නිසිනෙත සත්ථරි වෙ අඤ්ඤාසවකා සෙසභික්ඛුව අත්තණො අත්තණො පහසාසනෙ නිසිදිංසු; සරදතාපසො මහන්තං පුපථච්ඡත්තං ගහෙත්වා තථාගතස්ස මන්තෙ ධාරයනො අභාසි; සත්ථා ජට්ඨානං අයං සකකාගෙ මහපථලො හොතුති නිරෝධසමාපත්තිං සමාපජ්ජි; සත්ථු සමාපන්නභාවං ඤ්ඤා වෙ අඤ්ඤාසවකාපි සෙසභික්ඛුව සමාපත්තිං සමා පජ්ජංසු; තථාගතෙ සත්තාහං නිරෝධසමාපත්තිං සමාපජ්ජිත්වා නිසිනෙත අනෙතවාසිකා භික්ඛාචාරකාලෙ සමපනෙත වනමුලඵලං පරිභුජිත්වා සෙස කාලෙ බුඩ්ධානං අජ්ඣං පග්ගහා තිඡන්ති; සරදතාපසො පන භික්ඛා චාරම්පි

අභ්‍යන්තරා පුප්ඵච්ඡත්තං ගතිතනියාමෙතෙව සත්තාහං පිටිපුබ්බෙනව
විනිසාමෙසි; සන්ධානිතෙරධනො වුසාය දක්ඛිණපසෙස නිසින්නා අඤ්ඤා
සාවකං නිසංසෙද්ධං ආමනෙතාසි: නිසංස සක්කාරසාරසානං තාපසානං
පුප්ඵාසනානුමොදනං කතෙහිති;—එතෙර වකකවත්තරිකෙද්දු සත්තානා
පටිලබ්ධිසාලාගො මහායොධො විස භුද්ධිමානසො සාවකපාරමිද්දුණේ
ධනං පුප්ඵාසනානුමොදනං ආරම්භ; කස්ස දෙසනාවසානෙ දුතියසාවකං
ආමනෙතාසි නිමිසි හික්ඛු ධම්මං දෙසෙහිති: අනොමසේතෙ තෙට්ඨකං
බුද්ධවචනං සමමසිත්වා ධම්මං කතෙහි; චිත්තං සාවකානං දෙසනාය
එකස්සාපි අභිසම්මොදනාමෙසි; අප්ප ධර්මං අපරිමාණේ බුද්ධිසංයොධනං
ධම්මදෙසනං ආරම්භ; දෙසනාවසානෙ ධර්මෙතො සරද්ධාපසං සමබ්බපි
වතුසත්තනිසංගස්සර්වත්වා අරහත්තං පාපුණිංසු; සන්ධානං චිත්තවේදි
ගන්තුං පසාදෙහි; තෙසං තාවදෙව කෙසමස්සුං අනතරධාසි; අප්පට්ඨකධාර
කාසෙ පටිවුක්කාව අභෙසු; සරද්ධාපසෙස කස්සං අරහත්තං න පණෙතාති:
විකසිතත්තවිත්තත්තං; තස්ස කිරි බුද්ධානං දුතියසංයොධනං නිසිදිත්වා සාවක
පාරමිද්දුණේ ධනං ධම්මං දෙසයතො අඤ්ඤාසාවකස්ස දෙසනං යොදා
ආරම්භාලංකාරං පසාය අභ්‍යාවකාහම්පි අනාගතෙ උප්පජ්ජනකබුද්ධිය
සාසනෙ ඉමිනාව සාවකෙතා ලබ්බුරං ලභෙය්‍යන්ති විතං උදපාදි; සෙස
තෙත පටිවිකකෙතන මහාඵලපටිවේධං කාදා නාසකි; තථාගතං පන
වජ්ජිත්වා සමබ්බවේ ධනං ආහ: හතෙත භුමිකානං අනන්තරාසනෙ නිසිනො
හික්ඛු භුමිකානං සාසනෙ කෙසා නාම ගොතීති: මයා පටිත්තනං ධම්මවක්කං
අනුප්පට්ඨෙතොසා සාවකපාරමිද්දුණේස්ස කොට්ඨාසොසා යොලුපප්පෙද්දු
පටිවිජ්ඣිත්වා ධීනො මහං සාසනෙ අඤ්ඤාසාවකො නාම ඵලසාති; හතෙත
යොසං මයා සත්තාහං පුප්ඵච්ඡත්තං ධාරෙතොතා සක්කාරො කතො
අහං ඉමස්ස ඵලෙන අඤ්ඤං සක්කත්තං වා බුම්බත්තං වා නාපජෙම්භි
අනාගතෙ පන අහං නිසංසෙද්ධොවිස එකස්ස බුද්ධිය අඤ්ඤාසාවකො
හවෙය්‍යන්ති පඤ්ඤා අහං; සන්ධානං සම්ප්පාදිත්වා නුබ්බො ඉමස්ස පුරිසස්ස
පඤ්ඤාති අනාගතං සං ඤ්ඤං පෙසෙත්වා ඔලොකෙතොසා කප්පසන
සහස්සාසිකං අසංකෙය්‍යං අතික්කම්භිත්වා සම්ප්පාදිත්වා සාසනං අද්දස; දිස්වා
සරද්ධාපසං ආහ න තෙ අහං පඤ්ඤා මොඝා හවිස්සති අනාගතෙ පන
කප්පසනසහස්සාසිකං අසංකෙය්‍යං අතික්කම්භිත්වා ගොතමො නාම බුද්ධො
උප්පජ්ජිත්වා තස්ස මාතා මහාමායා දෙවි නාම හවිස්සති පිතා පුබ්බොදන
මහාරාජා නාම පුත්තො රාහුලො නාම උප්පාසො ආනන්දො නාම දුතිය
සාවකො මොඤ්ඤාලොකො නාම නිමිසනස්ස අඤ්ඤාසාවකො ධම්මසෙතාපති
සාරිපුත්තො හවිස්සති; එවං තාපසං වහාකරිත්වා ධම්මකථං කතෙත්වා
හික්ඛුසංඝපරිමාරො ආකාසං පක්ඛන්දි; සරද්ධාපසෙස අනෙතවාසික
ඵලානං සත්තං ගන්තුං සහස්සස්ස සිරිවඩ්ඪිකුට්ඨිකස්ස සාසනං
පෙසෙහි: හතෙත මම සහස්සස්ස වදෙථ සහස්සකෙත තෙ සරද්ධාපසෙත
අනොමදක්ඛිබුද්ධිය පාදමුලෙ අනාගතෙ උප්පජ්ජනකස්ස ගොතමබුද්ධිය
සාසනෙ අඤ්ඤාසාවකානං පඤ්ඤා නිමිසසංයොධනං පඤ්ඤාති; එවම
පන වත්ති ඵලෙති පුරෙතරමෙව එකපසෙසන ගන්තුං සිරිවඩ්ඪිකස්ස

නිවේසනවාරෙ අභාසි; සිරිවණ්ණපි විරහං වතමෙ අයෙසා ආගතොති
 ආගතො නිසිදුපෙතො අතතනා නිවතරෙ ආගතො නිසිනොනා අතොන
 වාසිකපරිසා පන වො භනොත න පඤ්ඤායතීති පුච්ඡි; ආව ගමම අමහාකං
 අස්සමං අනොමදාසීවුමො ආගතො මං තස්ස අතතනො ඔලොන
 සක්කාරං අකරිමහ ගථා සබ්බෙසං ධම්මං දෙසෙසි දෙසනාපරියොසානො
 යපෙතො මං සෙසා අරහත්තං පත්තා පබ්බජිත්තු; තුලොක කසමා න පබ්බ
 ජිතාති: අහං ආපු අඤ්ඤායවකං නිසභපෙථරං දිස්වා අනාගතො උපපජ්ජන
 කස්ස ගොතම වුට්ඨස්ස නාම සාගතො අඤ්ඤායවකස්සානං පඤ්ඤිං තිමපි
 තස්ස සාගතො දුතියසාවකස්සානං පඤ්ඤිති; මහං වුට්ඨෙති සඤ්ඤිං
 පරිවෙසො නජී භනොතති; වුට්ඨෙති සඤ්ඤිං කථනං මහං භාණො හොතු තිං
 මහත්තං අධිකාරං සරෙජ්ජිති; සිරිවණ්ණානස්ස වචනං සුචා අතතනො
 නිවේසන වාරෙ රාජමානොන අභිකරිසමත්තං යානං සමතලං කාමරත්තා
 වාලිකං ඔකිරිනො ලාජපමමානි පුපමානි විකිරිනො නිලුපාලජදනං
 මණ්ඩපං කාමරත්තා වුට්ඨස්සානං පඤ්ඤාපෙතො සෙසෙකිකවුනමි ආගතො
 පරියාදපෙතො මහත්තං සක්කාරසමමානං සරෙජ්ජිති වුට්ඨානං නිමත්ත
 ඤ්ඤාය සරදතාපසස්ස පඤ්ඤා අදුසි; තාපසො තස්ස වචනං සුචා
 වුට්ඨපවුඤ්ඤා සිකවුඤ්ඤා ගතොනො තස්ස නිවේසනං අගමාසි; සිරිවණ්ණා
 පවුට්ඨගමනං කතො තථාගතස්ස හත්තො පත්තං ගතොනො මණ්ඩපං
 පවේසොනො පඤ්ඤාතාගතොසු නිසිනාත්තං වුට්ඨපවුට්ඨස්ස සිකවුඤ්ඤාත්තං
 දක්ඛිණෙදාසං දතො පඤ්ඤානො හොජනොන පරිවිසිනො හත්තකිම්මපරි
 යොසානො වුට්ඨපවුට්ඨස්ස සිකවුඤ්ඤා මහාරහෙති වජෙති අවජාදෙතො
 භනොත නායං ආරමිහා අපපමත්තකස්සානත්තාය ඉමිනාම නියමෙන
 සත්තාහං අනුකම්මං කණ්ණිකානි ආහ; ගථා අධිවාසෙසි; සො භනොති
 නියමෙන සත්තාහං මහාදුතං පවතොනො හගවතං වජ්ඣනා අජලි
 පග්ගහොති ධිනො ආහ: භනොත මම සහායො සරදතාපසො ගස්ස ආපු
 අඤ්ඤායවකො ගොමිති පඤ්ඤිති අහං නසෙසංව නියමාවකො හවාමිති;
 ගථා අනාගතං මලොකෙතො තස්ස පථනාය සමිජ්ඣිනහාවං දිස්වා ව්‍යා
 කාසි: තිං ඉතො කප්පගතාගස්සාධිකං අභංගෙසා අතික්කමිති; ගොතම
 වුට්ඨස්ස දුතියසාවකො හවිස්සසිති; වුට්ඨානං ව්‍යාකරණං සුචා සිරිවණ්ණා
 හභපහසො අගොසි; සථාපි හත්තානුමොදනං කතො සපරිවාසෙ විහාර
 මෙව ගතො; සිරිවණ්ණා තණො පසාය යාවජිට් කලාසංකමමං කතො දුති
 යත්තවාරෙ කාමාවචරදෙවලොකෙ නිබ්බන්තො; සරදතාපසො වත්තාගෙ
 වුහමිව්‍යාගෙ භාවෙනො වුහමිලොකෙ නිබ්බන්තො; තණො පසාය ඉමෙසං
 උභින්නමි අනතරංකමමං න කථිතං අමහාකං පන වුට්ඨස්ස
 නිබ්බන්තො පුරෙතරෙමෙව සරදතාපසො රාජගහනගරස්ස අවිදුරෙ
 උපතිස්සායාමෙ සාරිත්‍රාහමිණියා නාම කුච්ඡං පටිගතං ගණ්ණි; තං දිවස
 මෙවස්ස සහායොපි රාජගහස්සෙව අවිදුරෙ කොලිතහමෙ මොග්ගලි
 මුහමිණියා කුච්ඡං පටිගතං ගණ්ණි තානි කීර මෙව කුලානි යාව
 යත්තමා කුලපරිවට්ටා ආබ්බපට්ඨිකසහායානොව; තෙසං විනා එකදිවස
 මෙව ගඤ්ඤපරිහාරං අදත්තු; දසමාසමිමයෙන ජාතානමි නෙසං ජසෙසි

බාහිරයෝ උපනිශ්චය; 2 නාමගතණදිවසෙ සාරිඛ්‍යාගමණියා පුත්තසං
උපතිස්සානාමෙ ජෙඨකුලස්ස පුත්තතතා උපතිස්සොති නාමං අකංසු;
ඉතරස්ස කොලිතතාමෙ ජෙඨකුලස්ස පුත්තතතා කොලිතොති නාමං
අකංසු; තෙ උභොපි වුඞ්ඛිකියං පබ්බසිප්පානං පාරං අගමංසු; උපතිස්ස
මාණවස්ස කීලිනන්දිය නදිං වා උය්‍යානං වා ගමනකාලෙ පච සුවණ්ණ
සිවිකායතාති පරිවාරං ගොතති කොලිතමාණවස්ස පච ආජඤ්ඤරථසානානි;
චෙපි ජනා පච පච මාණවකසතපරිවාරං ගොතති; රුජගහෙ ව අනු
සංචච්ඡරං ශීරග්ගසමජ්ජං තාම ගොති; තෙසං මිත්‍රාමිත්‍රි එකදානෙයෙව
චං. බක්ඛාති; චෙපි එකගොච නිසිදිනො පමජ්ජං පස්සන්තා
ගසිතබ්බදානෙ ගගන්ති සංචෙගදානෙ සංචිප්පන්ති දයං දතුං සුත්තදානෙ
දයං දෙනති; තෙසං ඉමිනාච නියමෙන එකදිවසං සමජ්ජං පස්සන්තානං
පරිපාකතතතා ඤ්ණස්ස පුරිවදිවසෙසු පිය ගසිතබ්බදානෙ භාගො වා
සංචෙගදානෙ සංචෙජනං වා දයං දතුං සුත්තදානෙ දයදනං වා නාමොසි;
චෙපි ජනා එවං විත්තංසු: කිං එන්ථ ඔලොකෙනබ්බං අථි: සබ්බෙපි මෙ
අප්පත්තෙ වස්සයෙන අපණ්ණාත්තිකභාවං ගමිස්සන්ති; අමොගි පන එකං
මොක්ඛධම්මං ගවෙසිතුං වට්ටන්ති ආරමමණං ගගෙත්වා නිසිදිංසු; තෙතො
කොලිතො උපතිස්සං ආහ සමම උපතිස්ස න නිං අඤ්ඤදිවසෙඨ පිය ගථ
පගමො; අනත්තචන්ද්‍රකායොසි; කිංතෙ පලකතින්තන්ති: සමම කොලිත
එතෙසං ඔලොකෙන සාමෙ නථි නිරන්තරමෙතං අත්තනො මොක්ඛධම්මං
ගවෙසිතුං වට්ටන්ති ඉදං විත්තයෙනො නිසිදෙනොමහිති; නිං පන කභො
අනත්තමන්තොසිති: සොපි තපෙථ ආහ; අථස්ස අත්තනා පසිං එකජ්ඣාස
යනං ඤාති උපතිස්සො එවමාහ: අමොකං උභින්නාමිපි සුවින්නාමොක්ඛ
ධම්මං පන ගවෙසෙනොගි එසං පබ්බජ්ජ: ලඛ්ඛං වට්ටති කස්ස සන්තීතො
පබ්බජාමාති: තෙන බො පන සමයෙන සජ්ජො පරිබ්බාජස්ස රුජගහෙ
පටිච්ඡති මහතියා පරිබ්බාජකපරිපාය සසිං; තෙ තස්ස සන්තීතො පබ්බ
ජස්සාමාති පටති මාණවකගෙනාගි සසිං සජ්ජස්ස සන්තීතො පබ්බජ්ජංසු;
තෙසං පබ්බජිකාසුලභො පදාය සජ්ජො අභිජෙතලාභග්ගසංග්ගප්පත්තො
අගොසි; තෙ කතිපාගෙනෙව පබ්බං සජ්ජස්ස පමං පරිමඤ්ඤා ආචරිය
තුමොකං ජානනසමයො එත්තකොච උදුහු උත්තරිමි අථිති පුච්ඡිංසු;
සජ්ජො එත්තකොච සබ්බං තුමොගි ඤානන්ති ආහ; තෙ තස්ස කථං
සුචා විත්තංසු: එවං සති ඉමස්ස සන්තීතො බ්‍රහ්මවරිගවොසො නිරන්තො
මං මොක්ඛධම්මං ගවෙසිතුං නික්ඛන්තා සො ඉමස්ස සන්තීතො උප්පාදෙතුං
න සක්ඛා මහ බො පන ජමුදීපො ගාමනිගමරපධානියො වරන්තා
අවස්සං මොක්ඛධම්මවදෙගකං එකං ආචරියං ලභිස්සාමාති; තෙ තෙතො
පදාය යන්ථ යන්ථ පණ්ණිතා සමණ්ඩ්‍රාගමණං අථිති පුණ්ණති තන්ථ තන්ථ
ගන්තා පඤ්ඤාසකච්ඡං කගෙත්ති; තෙති පුථං පඤ්ඤා අඤ්ඤ කපෙචතුං
සමන්තා නාති; තෙ පන තෙසං පඤ්ඤා විස්සරෙජන්ති; එවං සකලජමු
දීපං පරිගණන්ති; නිවත්තිති; සකදානමෙව ආගන්ති සමම කොලිත සො
පථමං අමං අධිගමන්ති තො ආගෙවෙතුති කතිකං අකංසු; තෙන පමයෙන

අමිභාකං සන්ථා පරමාභිගමොධිං පන්තා පවනතවරධිමවකොකා අනු
පුබ්බෙන රුජගහං සමපතොතා හොති; අථ එකසසී අරහන්තා ලොකෙ
උපපත්තා හොතතීති වුත්තකාලෙ මරථි භික්ඛවෙ වාරිකං ඔහුජන භික්ඛායාති
රතනත්තයගුණපටකායනන්ථං උයොසීතානං භික්ඛුනං අන්තරෙ
පවටගිගමනත්තරෙ අසාසීථෙරෙ පටිනිවත්තීති; රුජගහමෙව ආගතො
පුන දිවසෙ පාතොව පත්තවිවරං ආදාය රුජගහං පිණ්ඩාය පාවිසී; තස්මිං
සමයෙ උපතිස්සො පරිබ්බාජනො පාතොව භත්තකිම්බං කන්තා පරිබ්බාජ
කාරමං ගව්ඡන්තො ථෙරං දිස්වා වින්තෙයි මයා එවරුපො පබ්බජිතො
නාම න දිඨ්ථපුබ්බො යෙ චිත ලොකෙ අරහන්තොවා අරහත්තමයං වා
සමාපන්නා අයං තෙසං භික්ඛුනං අඤ්ඤාතරෙ යනත්තානං ඉමං භික්ඛුං උප
සංකම්මීති; පුච්ඡෙය්‍යං කංසි නිං ආවුසො උද්දිස්ස පබ්බජිතො; කො වා තෙ
සන්ථා; කස්ස වා නිං ධම්මං රෙවෙසිති; අථස්ස එතදගොසි අකාලො
ධො ඉමං භික්ඛුං පඤ්ඤා පුච්ඡිතුං අන්තරාසරං පටිථො පිණ්ඩාය වරති
යනත්තානං ඉමං භික්ඛුං පිඨිතො පිඨිතො අනුබ්බෙය්‍යං අප්පිකෙති
උපඤ්ඤාතං මග්ගන්ති; ථෙරං උඛිපිණ්ඩපාතං අඤ්ඤාතරං මිකාසං
ගව්ඡන්තං දිස්වා නිසිදිතුකාමත්තමස්ස ඤාති අත්තතො පරිබ්බාජකපිඨිකං
පඤ්ඤාපෙත්වා අදාසී; භත්තකිම්බපරියොයානෙපිස්ස අත්තතො කුණ්ඩිකාය
උදකං අදාසී; එවං ආවරිගවත්තං කන්තා කතභත්තකිම්බවන ථෙරෙන සථිං
මධුරපටිගඤ්ඤාතං කන්තා විපට්ඨන්තාති ධො තෙ ආවුසො ඉද්දියාති පරිපුථො
ජ්චිව්වණෙණං පරියොදනො; කංසි නිං ආවුසො උද්දිස්ස පබ්බජිතො; කො
වා තෙ සන්ථා; කස්ස වා නිං ධම්මං රෙවෙසිති පුච්ඡි; ථෙරෙ අන්ථවුසො
මහාසමණො සක්කපුත්තො සක්කචූලා පබ්බජිතො නාහං භගවන්තං
උද්දිස්ස පබ්බජිතො; සො ච මෙ භගවා සන්ථා; තස්සෙවාහං භගවතො ධම්මං
රෙවෙමිති ආහ; අථ නං කිංවාදී පනායමිතො සන්ථා කිමකිංසිති පුච්ඡි;
ථෙරෙ වින්තෙයි; ඉමෙ පරිබ්බාජකා නාම සාසනස්ස පටිපක්ඛිභූතා; ඉමස්ස
සාසනෙ ගම්භීරතං දස්සෙස්සාමිති අත්තතො නවකභාවං දස්සෙත්තො
ආහ; අහං ධො ආවුසො නවො අචිරපබ්බජිතො අබ්බනාගතො ඉමං ධම්ම
විනායං; න නාවාහං සක්කිස්සාමි වින්තරෙන ධම්මං දෙසෙතුනති; පරිබ්බා
ජනො අහං උපතිස්සො නාම නිං යථාසත්තියා අප්පං වා ඔහුං වා වද
එතං නායගෙන නායගහස්සෙන පටිවිජ්ඣිතුං මග්ගං භාගෙති වින්තෙත්වා
ආහ:-

“අප්පං වා ඔහුං වා භාගස්ස අන්තරොධිම මෙ මුඛි
අන්තරොධිම මෙ අන්තරොධිම කිං කාසසි බ්‍රහ්මදානං ඔහු”න්ති.¹

එවං වුත්තෙ ථෙරෙ “යෙ ධම්මා හෙතුප්පභවා”ති² යාථං ආහ.
පරිබ්බාජනො පඨමපදවයමෙව සුන්තා සහස්සනිසමපතොතො සොනාපතති
එලෙ පතිථිති; ඉතරං පදවයං සොනාපතනස්සාලෙ නිසාසී; සොනාපතනා
සුන්තා උපරිවිසෙසෙ අප්පවත්තතො ගම්භිස්ස එත්තු කාරණන්ති
සලලකෙඛිති; ථෙරං ආහ භගෙන මා උපරි ධම්මදෙසනං වස්සයිති එත්තු

කමෙව හොතු කහං අමහාකං සන්ථා වසතීති: චෙඵචනෙ පරිබ්බාජකාති;
හතෙත තුමෙහ පුරණො යාථ මහං එකො සහායකො අභි අමෙහති ච
අඤ්ඤාමඤ්ඤා කතිකා කතා යො පඨමං අමතං අධිගච්ඡති යො ආරො
චෙතුති අහං තං පටිඤ්ඤා භවාචෙත්වා සහායකං හතෙත්වා තුමහාකං
ගතමහොනෙව සන්ථි සන්තිකං ආගමිණ්ණමිති පටපතිසිත්තෙන චෙරණ
පාදෙසු නිපතිත්වා තිකකතතුං පදකම්මණං කත්වා චෙරං උයොසෙත්වා
පරිබ්බාජකාරමාහිමුමො අගමාසි; කොලිතසරිබ්බාජකො නං දුරණොව
ආගච්ඡන්තං දිස්වා අජ්ජ මහං සහායකස්ස මුඛවණ්ණණං න අඤ්ඤා
දිවසෙසු විස අඛානෙන අමතං අධිගතං හවිසසගීති අමතාසිගමං පුච්ඡි;
කොපිණ්ණ ආමාත්‍රියො අමතං අධිගතනනති පටිජාතිත්වා තමෙව ගාථං අභාසි;
ගාථාපරිභොගොනෙ කොලිතො සොතාපතතිඵලෙ පතිඨතිත්වා ආග කහං
කිර සමම සන්ථා වසතීති; චෙඵචනෙ කිර සමම එවං නො ආවරිගෙන
අසාර්ථචෙරෙන කම්පනනති; නෙතාහි සමම ආයාම සන්ථාරං පසිසිණ්ණමාති;
සාරිපුත්තපේඨෙරෙ ව නාමෙස සද්ධි ආචරියසුජකොව; තස්මා සහායං
කොලිතමාණ්ඩං එවමාග: සමම අමෙහති අධිගතං අමතං අමහාකං ආවරි
යස්ස යජ්ජපරිබ්බාජකස්සාපි කමෙඤ්ඤාම මුජ්ඣමානො පටිවිජ්ඣිකාති
අපට්ටිවිජ්ඣිතො අමහාකං සද්දහිත්වා සන්ථි සන්තිකං හමිණ්ණති මුඛානං
දෙසනං සුත්වා මග්ගඵලපටිච්චං කරිණ්ණතීති; තණො චෙපි ජනා සජ්
යස්ස සන්තිකං හතත්වා ආවරිය තිං කිං කරෙයි: ලොකෙ මුමො
උප්පන්නො ස්වාකඛානො ධිමෙමා සුපටිපන්නො සමෙකං ආයාම දස
බලං පසිසිණ්ණමාති; යො කිං වද්ධං තාත්තාහි නෙපි වාරෙත්වා ලාභග්ග
යසග්ගප්පතතිමෙව නොසං දීපෙයි; නෙ අමහාකං එවරුපො අනෙතවාසි
වාගො නිව්චමෙව හොතු තුමහාකං පන ගමනං වා අගමනං වා ජානාඨාති
ආහංසු; සජ්ජො ඉමෙ එතතකං ජානන්තා මම විවනං න කරිණ්ණනතීති
ඤ්ඤා ගච්ඡ්ථ තුමෙහ නාතා අහං මහලුකකාලෙ අනෙතවාසිවාසං වසිතුං
න සකෙකාමීති ආහ; නෙ අනෙකෙහිපි කාරණසහෙති තං බොධෙතුං
අසකෙකාන්තා අත්තනො මවාදෙ වත්තමානං ජනං ආදාය චෙඵචනං අග
මංසු; අථ නෙසං සමසු අනෙතවාසිකසනෙසු අභික්ඛෙය්‍යසත්තා නිවත්තංසු අභික්
ඛෙය්‍යසත්තා නෙති සබ්බං අගමංසු; සන්ථා වතුපරිසමජේඣි ධිමමං දෙසෙන්නො
නෙ දුරණොව දිස්වා හිකමු ආමනෙතාසි: එනෙ හිකඛිමෙ වෙ සහායා
ආගච්ඡනති කොලිතො ච උපතිසෙසා ව එතං මෙ යාවකසුගං හවිසසගී අහං
හඤ්ඤගනති; අථ නෙසං පරියාය වරියවසෙන ධිමමදෙසනං වරෙකිසි;
ඨපෙත්වා මෙ අහසායවනෙ සබ්බෙපි නෙ අභික්ඛෙය්‍යසත්තා පරිබ්බාජකා
අරහත්තං පාපුණ්ණංසු; සන්ථා එථ හිකඛිවොති ගන්ථං පයාරෙයි; සබ්බෙය්‍ය
කෙසමංසු අනතරධාසි; ඉභිමගං පත්තපීචරං කායපටිබ්බං අහොසි; අහ
සාවකානාමපි ඉභිමගපත්තපීචරං ආගතං; උපරිමග්ගතතයකිච්චං සන
න නිසාසි; කත්වා: සාවකපාරමිඤ්ඤණස්ස මහත්තතාය; අථායග්ගා මහා
මොග්ගලානො සබ්බජිහද්ධිසණො සත්තමෙ දිවසෙ මගධිරසෙ කලල
වාලගාමකං උපතිසෙසාය සමණධිමමං කරෙන්නො පීනමිධෙ මකකමනො
සන්ථාග්ග සංචෙජ්ජනො පීනමිධං විනොදෙත්වා තථාගතෙන දින්නං ධාතු
කමමසානං සුණ්ණෙනා සුණ්ණෙනාව උපරිමග්ගතතයකිච්චං නිසාපෙත්වා

සාවකපාරමිඤ්ඤාණස්ස මන්තං පණ්ණා; සාරිපුත්තපේඨෙරපි පබ්බජිත
 දිට්ඨපණා අධිමායං අතික්කමිත්වා සන්ධාරි යථිං තමෙව රුජගහං උප
 නිස්සාය පුකරබතලෙණේ විහරන්තො අත්තනො භාගිනෙය්‍යස්ස දීඝනබ
 පරිබ්බාජකස්ස වෙදනාපරිග්ගහපුත්තනනෙත දෙසිමානො පුත්තානුසාරෙන
 ඤ්ඤං පෙසෙත්වා පරස්ස වඩ්ඪිතභග්ගං භුජන්තො විය සාවකපාරමි
 ඤ්ඤාණස්ස මන්තං පණ්ණා; භාගිනෙය්‍යො පනස්ස දෙයනාපරියොයානො
 සොනාපතතිඵලෙ පතිඨිත්වා; ඉති වින්තමපි මහාසාවකානං තථාගතො
 රුජගතො විහරන්තෙයෙව සාවකපාරමිඤ්ඤාණකිවචං මන්තං පණ්ණා; අපර
 භාගෙ පන සන්ධා ජෙතුවනො විහරන්තො මහාපඤ්ඤානං යදිදං සාරි
 පුත්තො ඉඨිමන්තානං යදිදං මහාමොග්ගලානොති වෙ මහාසාවකො
 යානන්තරෙ යපෙසි.

වතපේ බුතවාදනනති එන් බුණො වෙදිතබ්බො බුතවාදෙ වෙදි
 තබ්බො බුතධම්මො වෙදිතබ්බො බුතඛ්‍යාති වෙදිතබ්බොති. තන් බුණොති
 බුතකිලෙසො වා පුග්ගලො කිලෙසබුතනො වා බව්වො; බුතවාදෙති
 එන් පන අථි බුණො න බුතවාදෙ; අථි න බුණො බුතවාදෙ; අථි
 නෙව බුණො න බුතවාදෙ; අථි බුණො වෙව බුතවාදෙ ව; තන් සො
 බුතබ්බෙන අත්තනො කිලෙසෙ බුති පරමපන බුතබ්බෙන න ඔවදති
 නානුසායති බන්ධුලොථෙරො විය අයං බුණො න බුතවාදෙ; යථාහ “තයිදං
 ආයසමා බන්ධුලො බුණො න බුතවාදෙ”ති. සො පන න බුතබ්බෙන
 අත්තනො කිලෙසෙ බුති කෙවලං අඤ්ඤං බුතබ්බෙන ඔවදති අනුසායති
 උපනක්ඛෙරෙ විය අයං න බුණො බුතවාදෙ; යථාහ “තයිදං ආයසමා
 උපනක්ඛෙරෙ සක්කපුණ්ණො න බුණො බුතවාදෙ”ති. සො උභයවිපක්කො
 ලාභද්ධි විය අයං නෙව බුණො න බුතවාදෙ; යථාහ “තයිදං ආයසමා
 ලාභද්ධි නෙව බුණො න බුතවාදෙ”ති. සො පන උභයසමපක්කො
 මහාකස්සපථෙරෙ විය අයං බුණො වෙව බුතවාදෙ ව; යථාහ “තයිදං
 ආයසමා මහාකස්සපො බුණො වෙව බුතවාදෙ වා”ති. බුතධම්මො
 වෙදිතබ්බොති අපිච්ඡිකා සන්තුඝිකා සලොඛකා පටිවෙකකා ඉදමඝි
 කතාති ඉමෙ බුතඛ්‍යවේතනාය පරිවාරි පටිබම්මො අපිච්ඡිකං යෙව
 නිස්සායාති ආදිවචනො බුතධම්මො නාම. තන් අපිච්ඡිකා ව
 සන්තුඝිකා ව අලොභො සලොඛකා ව පටිවෙකකා ව චිත්ත බව්වෙසු
 අනුපතනති අලොභෙ වෙව අමොගෙ ව; ඉදමඝිකකා ඤ්ඤාවෙව; තන්
 අලොභෙන පටිකෙඛපවජ්ඣුසු ලොභං අමොගෙන නෙඤ්ඤෙව ආදීනව
 පටිච්ඡාදකං මොගං බුනාති; අලොභෙන ව අනුඤ්ඤානං පටිසෙවන
 මුඛෙන පටත්තං කාමසුඛානුයොගං අමොගෙන බුතබ්බෙසු අතිසලෙඛ
 මුඛෙන පටත්තං අත්තකිලමානුයොගං බුනාති; තස්මා ඉමෙ බම්මො බුත
 ඛ්‍යාති වෙදිතබ්බො. බුතඛ්‍යාති වෙදිතබ්බොතිති තෙරස බුතඛ්‍යාති
 වෙදිතබ්බොති පංසුකුලිකඛිහං-පෙ-නෙයජ්ඣකඛිහනති. බුතවාදනං යදිදං
 මහාකස්සපොති සත්තකා බුතවාදං වදනති නෙයං සබ්බෙයමපි අත්තරෙ
 මහාකස්සපථෙරෙ අග්ගොති අග්ගසානෙ යපෙසි. මහාකස්සපොති
 උරුවෙලකස්සපො නදිකස්සපො ගයකස්සපො කුමාරකස්සපොති ඉමෙ
 බුද්ධානුබුද්ධකථෙරෙ උපාදය අයං මහා තස්මා මහාකස්සපොති වුණො.

ඉමසොපි පඤ්ඤාකමෙව අයමානුපුබ්බි කථා අතීතෙ කීර කප්පක
 කතාකමත්තෙ පදුමුත්තරෙ නාම සභා උදපාදි; තස්මිං හංසවතීනාගරං
 උපතිස්සාය ඛෙමෙ මිතදුගෙ විහරන්තෙ වෙදෙහො නාම ඩුමුච්ඡිකො
 අසිතිකොට්ඨනවිහරෙව පාත්තොව සුභාජනං භුඤ්ජතීං උපොසථඛිනාති
 අසිතාය ගකිපුපථාදීති ගහෙතීං විහාරං ගතත්වා සභාරං පුජෙතීං වන්දිතීං
 එකමන්තං නිසිදි; තස්මිං ඛෙමෙ සභා මහාතිසහජෙරං නාම තතිය
 සාවකං “එතදුගො භික්ඛවෙ මම සාවකානං භික්ඛුනං බුහවාදනං යදිදං
 නිසහො”ති එතදුගො යපෙසි; උපාසකො තං යුතීං පසන්නො ධම්ම
 කථාවසානෙ මහාජනෙ උසාය ගතෙ සභාරං වන්දිතීං හන්තෙ සෙව
 මග්ගං භික්ඛං අධිවාසෙථාති ආහ; මහා ඛො උපාසක භික්ඛුසංඝෙකාති.
 කිත්තකො හගවාති; අඨගභිභික්ඛුසනසගස්සනති; හන්තෙ එතං සාමණේ
 රමපි විහාරෙ අසෙසෙත්තං භික්ඛං අධිවාසෙථාති; සභා අධිවාසෙසි; උපා
 සකො සන්තී අධිවාසනං විදිත්වා ගෙහං ගතත්වා මහාදුතං යජෙජ්ජතීං පුත
 දිවසෙ සන්තී කාලං ආරෙවාපෙසි; සභා පතතවිවරමාදය භික්ඛුසංඝපරි
 ච්ඡිතො උපාසකස්ස ඡරං ගතත්වා පඤ්ඤාත්තාසනෙ නිසින්නො දකඛිණො
 දකාවසානෙ යාගුආදීති යමපිච්ඡන්නො හත්තවිස්සග්ගං අකාසි; උපාස
 කොපි සන්තී සන්තිකෙ නිසිදි; තස්මිං අත්තරෙ මහාතිසහජෙරෙ පිණ්ඩාය
 වරන්තො තමෙව විජිං පටිපජ්ජ. උපාසකො දිස්වා උසාය ගතත්වා ථෙරං
 වන්දිතීං පතතං හන්තෙ දෙථාති ආහ; ථෙරෙ පතතං අදුසි; හන්තෙ
 ඉග්ධිව පටිපථ සභාපි ගෙහෙ නිසින්නාති; න වට්ටිස්සති උපාසකාති;
 උපාසකො ථෙරස්ස පතතං ගහෙතීං පිණ්ඩපාතස්ස පුරෙතීං නිගරිතීං
 අදුසි; තස්මා ථෙරං අනුගතත්වා නිවන්තො සන්තී සන්තිකෙ නිසිදිතීං
 එවමාග හන්තෙ මහාතිසහජෙරෙ සභා ගෙහෙ නිසින්නාති චුක්ඛෙතපි
 පටිසිතුං න ඉවජ අත්ති නුඛො එතස්ස තුමනාකං ගුණෙති අතිරෙකො
 ගුණෙති; බුඩ්ධානව වණ්ණමච්ඡෙරං නාම නත්ති; අථ සභා එවමාග උපා
 සක මග්ගං භික්ඛං ආගමයමානා ගෙහෙ නිසිදුම සො භික්ඛු න එවං
 නිසිදිතීං භික්ඛං උදික්ඛති මග්ගං ගාමනතභෙතාසනෙ වසාම සො
 අරඤ්ඤාසමිංසෙව වසති මග්ගං ජන්තෙ වසාම සො අබේඛාකාසමිංසෙව
 වසති ඉති තස්ස අයව අයව ගුණෙති මහාසමුද්දං පුරයමානො විය
 කපෙසි; උපාසකො පකතිසාපි ජලමානදීපෙ නෙලෙ ආසිත්තෙ විය පුළු
 තරං පසන්නො හුතීං වින්තෙසි කිං මග්ගං අඤ්ඤාය සමපතතිසා අනා
 ගතෙ එකස්ස බුඩ්ධස්ස සන්තිකෙ බුහවාදනං අග්ගභාවතීය පථනං
 කර්ණාමිති; සො පුතපි සභාරං නිමන්තත්තං නෙතෙව නියමෙන සත්ත
 දිවසාති දුතං දුතී සත්තමෙ දිවසෙ බුඩ්ධපමුඛස්ස මහාභික්ඛුසංඝස්ස නිව්
 වරුති දුතී සන්තී පාදමුලෙ නිපජ්ජතීං එවමාග යං මෙ හන්තෙ සත්තදිව
 සාති දුතං දෙත්තස්ස මෙත්තං කායකමමං මෙත්තං වට්ඨිකමමං මෙත්තං
 මනොකමමං ඉමිනාහං න අඤ්ඤං දෙවසමපතතිං වා සක්කමාරමුග්ග
 සමපතතිං වා පජෙමි ඉදං පත මෙ කමමං අනාගතෙ එකස්ස බුඩ්ධස්ස
 සන්තිකෙ එතස්ස මහාතිසහජෙරෙන පතතංසානත්තරං පාපුණ්ණත්තීය
 තෙරසබ්බුතඛිතධරුතං අග්ගභාවස්ස යවට්ඨකාණ¹ හොතුති; සභා මහන්තං

ධාතං ඉමිනා පඤ්ඤා සමික්ඛිකානි නුබොධි ඔලොකෙනො සමික්ඛින
 භාවා දිස්වා ආගාමනාං චනාපං නෙ ධාතං පඤ්ඤා අනාගතෙ සත්තසංඝ
 කප්පාටතානෙ ගොතමො නාම බුද්ධො උපපජ්ජන්ති තස්ස තිං තඤ්ඤ
 භාවකො මහාකස්සපඤ්ඤෙ නාම භවිස්සාසීති; තං සුත්තං උපාසකො බුද්ධා
 නං වෙ කථා නාම නාඤ්ඤි පුන දිවසෙ පත්තබ්බං විය තං සමපන්නං
 අමඤ්ඤිත්ථ; සො සාවතාපුකං දනං දන්තා සිලං රක්ඛිත්වා කානාපකාරං
 කලාණ්ණකමං කත්වා තත් කාලනනො සහෙත නිබ්බන්ති; තත්තො පඨාය
 දෙවටනුස්සෙසු සමපන්නං අනුභවිතො ඉත්තො එකනවුතෙ කප්පෙ
 විපසි සමමාසමුද්ධෙ බිඤ්චමිං නිස්සාය බෙමෙ මිහදුසෙ විහරන්තො දෙව
 ලොකා වටිත්වා අඤ්ඤානරසමිං පරිජ්ඣෙණ ඩ්වාරණ්ණාලෙ නිබ්බන්ති;
 තස්මිං කාලෙ විපසි භගවා සත්තමෙ සත්තමෙ සංවච්ඡරෙ ධම්මං
 කථෙති; මහත්තං කොලාගලං හොති; සකල්පමුද්දිපෙ දෙවතා සන්ධා ධම්මං
 කථෙස්සන්ති ආරොපෙත්ති; ඩ්වාරණ්ණො තං සාසනං අස්සොසි; තස්ස ම
 නිවාසනාසාවකො එකොව හොති තථා ඩ්වාරණ්ණා; පාරුපනං පන
 විනනමි එකමෙව; සකල්පනමෙව එකසාවකඩ්වාරණ්ණොති පඤ්ඤාසීති;
 ඩ්වාරණ්ණානං කෙනවිදෙව කිවෙවන සනතිපාතෙ සති ඩ්වාරණ්ණො ගෙහෙ
 ධපෙත්වා සංගමෙති; ඩ්වාරණ්ණානං සනතිපාතෙ සති සංගමෙති කිඤ්ඤා;
 ඩ්වාරණ්ණො තං වන්ධං පාරුපිත්වා ගමෙති; තස්මිං පන දිවසෙ ඩ්වාරණ්ණො
 ඩ්වාරණ්ණො ආග හොති කිං රතං ධම්මසවනං සුඤ්ඤාසීති දිවාති; මයං මාතු
 ගාමජාතිකා නාම රතං සොත්තං න සකෙකාම දිවා සොස්සාමිති ඩ්වාරණ්ණො
 ගෙහෙ ධපෙත්වා වන්ධං පාරුපිත්වා උපාසිකාසීති සම්මං දිවා ගතත්වා සන්ධාරං
 වන්ධත්වා එකමතො නිසින්නා ධම්මං සුත්තං උපාසිකාසීති සම්මං අමමාසි;
 අථ ඩ්වාරණ්ණො ඩ්වාරණ්ණො ගෙහෙ ධපෙත්වා වන්ධං පාරුපිත්වා විහාරං ගතො
 තස්මිං සමසෙ සන්ධා පරිසමපෙක්ඛි අලංකාරධම්මාසනෙ නිසින්නො විනන
 විජ්ජති ගෙහත්වා ආකාශමයං ඔත්තරෙන්නො විය සිනෙරුමන්ධං කත්වා
 සාගරං නිමමෙන්නො විය ධම්මකථං කථෙති; ඩ්වාරණ්ණස්ස පරිසතො
 නිසින්නස්ස ධම්මං සුඤ්ඤාසනස්ස පඨමයාමසමිං සෙව සකල්පරිං පුරස්
 මානා පට්ටණ්ණො පිඨි උපපජ්ජි; සො පාරුතවන්ධං සංගරිත්වා දසබලස්ස
 දස්සාමිති විනෙත්ති; අථස්ස ආදීනවසගස්ස දස්සාමානං මචෙත්ථරං
 උපපජ්ජි; ඩ්වාරණ්ණො ම මග්ගම එකමෙව වන්ධං අඤ්ඤං කිච්චි පාරුපනං
 නාඤ්ඤි අපාරුපිත්වා ම නාම බිඤ්ච වරිදුං න සකකාති සබ්බාපි අද්දකාමො
 අත්තොසි; අථස්ස නිකමතො පඨමෙ යාමෙ මජ්ඣිමයාමෙති තථෙව පිඨි
 උපපජ්ජි; සො තථෙව විනෙත්ති; තථෙව අද්දකාමො අත්තොසි; අථස්ස
 මජ්ඣිමෙ යාමෙ නිකමතො පට්ඨමෙ යාමෙති තථෙව පිඨි උපපජ්ජි; සො
 තරණං වා හොතු මරණං වා පට්ඨාපි ජාතිස්සාමිති වන්ධං සංගරිත්වා සන්ධි
 පාදමුලෙ ධපෙති; තත්තො වාම හන්ධං ආතුජ්ජිත්වා දක්ඛිණෙන හන්ධෙන
 තිකමනතුං අපෙඨාවන්ධං ජිතමෙව ජිතමෙව තස්ස නාදෙ නදි; තස්මිං
 සමසෙ බිඤ්චා රජා ධම්මාසනස්ස පට්ඨන්තො අනෙකාසානිකං නිසින්නො
 ධම්මං සුඤ්ඤාති; රඤ්ඤා ව නාම ජිතමෙව සද්දං අමනාපො හොති;
 සො පුරිසං පෙසෙසි ගමිත් එතං පුරිත් කිං වදසීති; සො තෙන ගතත්වා

පුට්ඨො ආග අවසෙසා ගජ්ඣානාදීනි ආරුක්ඛා අසිච්චමාදීනි ගහොනා
පරහොනා ජීනතනි න තං අච්ඡරියං; අගමපන සමත්තො ආගමත්තකස්ස
කුට්ඨොණස්ස මුත්තරෙත සිංහිද්දිනා තං පලාපෙතො; විය මචෙත්ථ
විත්තං මද්දිනා සාරුතවත්ථං දසබලස්ස අද්ධං තචෙව මච්ඡරියං ජීනතනි
ආග; සො පුට්ඨො ආගනතො තමපවතනිං රඤ්ඤා ආරොපෙයි; රුජා
ආග අමොග හණේ දසබලස්ස අනුරූපං න ජාතිමා ඩ්වාහමණො ජාතිනි
වත්ථසුගලං පෙසෙයි; තං දිස්වා ඩ්වාහමණො විනොතයි අයං මග්ගං තුණ්හි
නිසිත්තකස්ස පඨමං කීචි අදනා සත්ථු ගුණේ කප්පනකස්ස අද්ධං සත්ථු
ගුණේ පටිච්ච උපපනොනන මග්ගං තො අත්ථොති තමපි ඩිත්ථසුගලං දස
බලස්සෙව අද්ධං; රුජා කීං ඩ්වාහමණෙන කතතනි පුට්ඨො තමපි තොන
වත්ථසුගං තථාගතස්සෙව දිනතනනි පුත්වා අඤ්ඤානිපි වෙ පුගාති
පෙතෙයි; සො තාතිපි අද්ධං; රුජා අඤ්ඤානිපි වතොරිති එවං යාව වතොංස
වත්ථසුගාති පෙසෙයි; අථ ඩ්වාහමණො ඉදං වජ්ඣන්තො ගහණං විය හොතිති
අත්තතො අත්ථො එකං ඩ්වාහමණියං එකතනි වෙ වත්ථසුගාති ගහොනා
තංසුගාති තථාගතස්සෙව අද්ධං; තො පට්ඨාය වස්ස සත්ථු විස්සාසිතො
ජාතො; අථං රුජා එකදිවසං සිතසමසෙ සත්ථු සනතිකෙ ධම්මං
සුණ්හිතං දිස්වා සතසගස්සානකං අත්තතො පාරුතරත්තතමලං
දන්වා ආග ඉතො පට්ඨාය ඉමං පාරුපිතො ධම්මං සුණ්හිතී; සො කිමෙව
ඉමිංසා කමමලෙන ඉමසමිං පුත්තියෙ උසතිතොනාති විනොතො; අනො
ගකිකුටියං තථාගතස්ස මවස්ස උපරි විතානං කතො අගමායි; අපෙක
දිවසං රුජා පාණොව විහාරං ගනතො අනො ගකිකුටියං සත්ථු සනතිකෙ
නිසිදි; තස්මිව සමසෙ ජබ්බණ්ණො බුධිරසමියො කමමලෙ පටිගඤ්ඤානනි
කමමලො අතිවිය විරෙචති; රුජා මලොකෙතො සරානිතො ආග
හනො අමානං එස කමමලො අමොති එකසාවකාභ්වාහමණස්ස
දිනොතාති; තුමොති මහාරජ ඩ්වාහමණො පුට්ඨො ඩ්වාහමණෙන මයං පුට්ඨ
තාති; රුජා ඩ්වාහමණො පුත්තං අඤ්ඤාසි න මයනති පසිදිනා යං මනුස්සා
නං උපකාරභූතං තං සමමං අට්ඨමිකතො සමමමිකං තාම දනං අද්ධං;
තං දන්වා පුරොහිතවමානෙ ධම්මෙ; සොපි අට්ඨමිකං තාම චතුසසී
හොතිති චතුසසී සලාකහතොති උසතිමකිංසෙතො යාවජ්ඣං දනං දන්වා
සිලං රක්ඛිතො තො පුණො සග්ගෙ නිබ්බතති; පුන නො පුණො ඉමසමිං
කප්පෙ තොණ්හිගමණස්ස ව ගගවතො කස්සපදසබලස්සවාති චිත්තං
මුඛිතං අත්තරෙ ධාරුණසියං කුටුච්චියඤ්ඤෙ නිබ්බතො; සො වුමිමකිය
භරවාසං වසනො එකදිවසං අරඤ්ඤා ජබ්බාචිහාරං වරති; තස්මිව
සමසෙ පමෙවකමුඛි නදිතීරෙ විවරකමං කරොතො අනුවාතො අපප
හොතො සංහරිතො ධම්මෙ ආරාධා; සො දිස්වා කමා භනොත සංහරිතො
ධම්මෙ ආග අනුවාතො නපපහොතිති; ඉමිංසා භනොත කරොතාති
යාවකං දන්වා නිබ්බතන නිබ්බතනානෙ වෙ තොනපි පරිගාති මා හොතුති
සත්ථං ධම්මෙ; ඤෙපියං ගතිතියං සමිං හරියං කලහං කරොතතියං
සමෙවකමුඛි පිණ්ඩාය පාවිසි; අථස්ස ගතිති සමෙවකමුඛියං පිණ්ඩපාතං
දන්වා තස්ස හරියං සකියං එවමාන එටරුපං ඛාලං යොජනසතොන පරි

වජ්‍රසන්නති පඤ්ඤාං ධර්මය; සා ගෞතමාණේ සිතා පුත්තා ඉමාං දිනතා
භාතතා මා එස භුඤ්ජේති පතතා ගෞතමා පිණ්ඩපාතා ඡණ්ඩිකා කල්ලසා
පුරන්තා අද්දසි; ඉතර දික්ඛා බාලෙ මං තාව අනෙකාං වා පතර වා එව
රුපසා පත වෙ අසංකප්පානි පුරිතපාරමිසා පතතතො භතතං
ඡණ්ඩිකා කල්ලං දදාං න යුතතනති ආහ; අර්සා හරියාස පටිසංඛානං
උපපජ්ජි; සා තිස්ථ භනෙතති කල්ලං ඡණ්ඩිකා පතතං ඛොවිතො ගත
වුණ්ණෙන උබ්බවේතො වතුමධුරසා පුරන්තා උපරි ආසිනෙතන පද්ම
ගඬවණ්ණෙන සප්පිතා වජ්ජානමානං පච්චිකම්බුධිසා ගතේ ධර්මයො
යථා අසං පිණ්ඩපාතො මහාසජාතො එවං මහාසජාතා මෙ සරීරං ගොතූති
පඤ්ඤාං ධර්මය; පච්චිකම්බුධො අනුමොදිතො ආකාසං පකඛජ්ජි; තෙපි
වෙ ජයමපතිසා සාවතායුකං කුසලං කතො සග්ගෙ නිබ්බතතිතො පුත
තතො වවිතො උපාසකො කසාපසමාසමිබ්බධිකාලෙ බාරුණසියං අසිති
කොට්ඨිගවසා සෙසිනො පුත්තො පුත්තා ඉතර තාදිසසොච සෙසිනො
සිතා පුත්තා නිබ්බතති; තසා වුඞ්ඤ්ජනසා තමෙව සෙසිධිතරං ආනායිංසු
තසා පුබ්බෙ අදිනතවිපාකසා තසා කමමසා ආනුභාවෙන පතිකුලං
පටිස්ථිතතාං උමමාරිඝනතතරෙ සකල්සරීරං උග්ගාපිතවච්චකුටි විය
දුග්ගනිං ජාතා; සෙසිකුමාරෙ කසායං ගතොති පුට්ඨො සෙසිකඤ්ඤ
යාති පුත්තා තිහරථාති ආගතයානෙනෙව කුලඝරං පෙසෙසි; සා එතෙනෙව
නිහාරෙන සත්තපු ධානෙපු පටිතිවතතිතා. තෙනෙව සමයෙන කසාප
දසබලො පරිනිබ්බාසි; තසා ඝනකොට්ඨමාති රත්තපුට්ඨණ්ණඉඤ්ඤාති
යොජ්ඣුබ්බෙධං වෙතිසං ආරහිංසු; තසමී වෙතිසෙ කසිරමානො සා සෙසි
සිතා විනෙතති අහං සත්තපු ධානෙපු පටිතිවතතිතා කිමෙව ජිවිතෙනාති
අත්තතො ආහරණ්ණණිං ගජාපෙත්වා පුට්ඨණ්ණඉඤ්ඤා කාරෙසි රත්තාය
තං විදජ්ජිවිජ්ජිණ්ණං වතුරඛුපුබ්බෙධං; තොහා හරිතාලමනො සිලා
පිණ්ඩං ගෞතමා; අඨ උපලහන්තො ආදාය වෙතිසකරණ්ණානා ගතා;
තසමීව බණේ එසා ඉඤ්ඤාපනති පරිකම්පිතො ආගම්පමානා ඝට්ඨිකාය
උභො සොති; සෙසිසිතා වඩ්ඪතිං ආහ ඉමං ඉඤ්ඤා එතේ ධර්මයො; අමම
හද්දකෙ කාලෙ ආගතාසි සසමෙව ධර්මයො; සා ආරුග්ග තෙලෙන
හරිතාලමනොසිලං යොජෙත්වා තෙන බනෙන ඉඤ්ඤා පතිස්ථෙත්වා උපරි
අඨති උපලහන්තො පුජං කතො වජ්ජිතො නිබ්බතනතිබ්බතතායො
කාසතො වජ්ජනගතො වායතු නිබ්බතො උපලහණො වායතුති පඤ්ඤාං
කතො වෙතිසං වජ්ජිතො පදකම්මං කතො අගමාසි. අර් තසමීසෙව
බණ්ණෙ සසා සෙසිපුත්තසා පඨමං ගෙහං නිතා තසා තං ආරබ්භ සති
උදපාදි; තහරෙපි තකඛගතං භුඤ්ජාමාසි; සො උපදානෙ ආහ තද ඉධ
ආනිතා සෙසිසිතා අජි කතා යාති; කුලගෙගෙ යාමිති; ආනෙථ තං
තකඛතතං කිලිග්ගාමිති; තෙ ගතො තං වජ්ජිතො සිතා කිං තාතා
ආගතන්තාති තාය පුජා තං පටතතිං ආවිකම්මසු; තාතා මසා ආහරණ්
හණ්ණෙන වෙතිසං පුජිතං ආහරණ්ණෙව තජ්ජිති වුත්තෙ තෙ ගතො
සෙසිපුත්තසා ආරෙච්චෙසු; ආනෙථ තං පිලකිතා ලභිසාමාති; තෙ
ආනායිංසු; තසා සහ ඝරප්පවෙසනෙන සකල්ගෙහං වජ්ජනගතිමෙව

නිලුපාලගෙඩම වාසි; සෙසිපුහෙතා නං පුච්ඡ පඨමං තව සරීරණො
 දුග්ගණො වාසි ඉද්දති පන හෙ සරීරණො වකිනගණො මුඛණො උපාල
 ගණො වාසති කිං එතනති; සා ආදිණො පඨාය අත්තනා කතකමං
 ආරෙවෙසි; සෙසිපුහෙතා නිසසානිකං වත මුඛසාසනනති පසිදිතො
 යොජනිකං පුච්ඡණ්ණවෙතියං කමලකවුකෙන පරික්කිපිතො තථ තථ
 රථවකකපාමාණෙති පුච්ඡණ්ණපදවෙති අලංකරි; තෙභං වාදසහස්ථා
 ඔලමබ්බා හොනති; සො තථ යාවතාසුකං ධර්මා සහො නිබ්බතතිතො
 තණො වුණො ඩාරණයිණො යොජනවහෙතා ධානෙ අඤ්ඤානරහම්මං
 අමච්චකුලෙ නිබ්බතති; සෙසිකඤ්ඤා දෙවලොකා වටිනා රුජකුලෙ
 ජෙට්ඨිතා හුනා නිබ්බතති; තෙසු වයපපහෙතසු කුමාරණං වයනගාමෙ
 නකතිතතං සුඨං; සො මාතරං ආග සාවකමෙව අමමදෙති නකතිතතං
 කිලිසසාමිති; සා ධොතවත්ථං නිහරිතො අද්දසි; අමම පුලං ඉද්දනති; අඤ්ඤං
 නිහරිතො අද්දසි; තමපි පරික්කිපි; අඤ්ඤං නිහරිතො අද්දසි; තමපි පරික්කිපි;
 අථ නා මාතා ආග තාත යාදියෙ ගෙගෙ මයං ජාතා නඤ්ඤි නො ඉණො
 පුමුවතරණං පටිලාභාය පුඤ්ඤනති; ලහනඨානං ගච්ඡාමි අමමාති; පුතත
 අහං අජෙත්ථ තුග්ගං ඩාරණයිනතරෙ රජ්ජපටිලාභං ඉච්ඡාමිති; සො
 මාතරං වජ්ඣිතො ආග ගච්ඡාමි අමමාති; ගච්ඡ තාතාති; එවං කීරණං
 විතතං අහොසි කතං ගම්ඤ්ඤි ඉධ වා එත්ථ වා ගෙගෙ නිසිදිසසාතිති; නො
 පන පුඤ්ඤාතිසාමෙත නිකම්මිතො ඩාරණයිසං ගතො උග්ගානෙ මඛල
 සිලාපවෙව සසිභං පාරුපිතොතිපජ්ජි; සො ව ඩාරණයිසරඤ්ඤා කාලක
 තණං සත්තමො දිවසො හොති; අමච්චා රඤ්ඤාදු සරිකම්මං කාරෙතො
 රුජඛගණෙ නිසිදිතො මතතයිසු: රඤ්ඤාදු ධ්මා ධිතා ව අඤ්ඤි පුහෙතා
 නඤ්ඤි අරුජකං රජං න නඤ්ඤි: සො රුජා හොතුති: තිං හොති තිං
 හොතිති; පුරෙහිණො ආග ඔහුං ඔලොකෙතො නට්ටට්ටි පුසුසරථං
 විසුසෙජ්ජමාති; තෙ කුමුද්වණ්ණෙ වතතාගෙ සිකිවෙ යොජෙතො පට්ටිඨං
 රුජකකුඛගණං සෙතච්ඡතතව රථසම්මෙව ධරෙතො රථං විසුසෙජ්ජනො
 පච්ඡණො තුරියාති පග්ගණොපෙසු; රථො පාචිනවාරෙන නිකම්මිතො
 උග්ගානාභිමුඛො අහොසි; පරිවයෙන උග්ගානාභිමුඛො ගච්ඡති නිවහෙත
 මාති කෙවි ආහංසු; පුරෙහිණො මා නිවහතසිත්ථාති ආහං; රථො කුමාරං
 පදකම්මණං කතො ආරෙගත සෙජ්ජා හුනා අඨාසි. පුරෙහිණො පාරුපන
 කණ්ණං අපහෙතො පාදතලාති ඔලොකෙතො නිඤ්ඤා අහං දීපො
 මිහගසාදිප පරිවාරෙසු වතුසු දීපෙසු එකරජං කාතුං පුහෙතොති වනො
 පුතපි තුරියාති පග්ගණොථාති තිකම්මතො තුරියාති පග්ගණොපෙසු; අථ
 කුමාරෙ මුඛං විවරිතො ඔලොකෙතො කෙන කමෙවන ආගතඨි තාතාති
 ආහං; දෙව තුමානං රජං පාසුණ්ණිති; රුජා කතානති: දෙවතතං
 ගණො සාමිති; කති දිවසා අතිකකතානාති: අජ්ජ සත්තමො දිවසොති;
 පුහෙතොවා ධිතා වා නඤ්ඤි: ධිතා අඤ්ඤි දෙව; පුහෙතො නඤ්ඤි;
 කාරෙණාමරජ්ජනති; තෙ තාවදෙව අභිසෙකමණ්ඩපං කතො රුජධිතරං
 සමිලාලංකාරෙති අලංකරිතො උග්ගානං ආනෙතො කුමාරණං අභිසෙකං

අකංසු; අථස්ස කතාභිසෙකස්ස සහස්සස්සන්තං වන්ථං උපහරිංසු; සො කීම්ඨං තාතාති ආහ; නිවාසනවන්ථං දෙවොති; තනු තාතා ඵ්ලං අඤ්ඤං පුබ්බිමහරං නඤ්ඨිති; මනුස්සානං පරිභොගවෛජේසු ඉත්තොපුබ්බිමහරං නඤ්ඨි දෙවොති; භූමිභාකං රුජා එවරුපං වන්ථං නිවාසෙසීති; ආම දෙවොති; නාමඤ්ඤාදු පුඤ්ඤවා භූමිභාකං රුජාති සුවණ්ණභිච්ඡාකාරං ආහරථ ලභිස්සාම වන්ථනති; සුවණ්ණභිච්ඡාකාරං ආහරිංසු; සො උසාය හඤ්ථ ඛොවින්ධා මුඛං විකඩාලෙනා හඤ්ථන උදකං ආදය පුරන්ධිමදිස්සයං අබ්ගුත්තරී; ඝනපඨවිං භිඤ්ඤාති අඨ කප්පරුක්ඛා උඨංසිංසු; පුන උදකං ගහෙනා දකඛිණං පච්ඡිමං උත්තරන්තරී එවං වනසෙසා දියා අබ්ගුත්තරී; සබ්බදිස්සපු අඨඨ කන්ධා වන්ධංස කප්පරුක්ඛා උඨංසිංසු; සො එකං දිබ්බදිස්සං නිවාසෙත්වා එකං පාරුපිත්වා “නාඤ්ඤාදු විජ්ඣෙ සුත්තකන්තාති කුඤ්ඤා මා සුත්තං කන්තංසු”ති එවං හෙරිං වරපෙඨාති වන්ධා ජන්තං උස්සාපෙත්වා අලබ්බත්ත පටිසංකො; හඤ්ඨිකඩකවරගහො නගරං පටිසිත්වා පාසාදං ආරුක්ඛා මහා සම්පතතීං අනුහවි; එවං කාලෙ ගච්ඡන්තො එකදිවසං දෙවි රඤ්ඤාදු මහා සම්පතතීං දිස්වා අහො තපසසීති කාරුඤ්ඤාකාරං දසෙසාසි; කීම්ඨං දෙවිතිව පුඨා අභිමහති දෙව සම්පතති අතීතො බුඩ්ධානං ගද්දතිත්වා කල්යාණං අකඨ්ඨ ඉදුති අනාගතස්ස පච්චයං කුසලං න කණ්ටොති ආහ; කස්ස දස්සාමී සිලවනෙතා නඤ්ඨිති; අපුඤ්ඤා දෙව ජම්බුදීපො අරහතොති භූමෙහ දුතමෙව සරේථ අහං අරහතො ලව්ණාමිති ආහ; රුජා පුන දිවසෙ පාඨිනවාසෙර දුතං සර්ජාපෙසි; දෙවි පානොව උපොසථඛ්ඤාති අධිසාය උපරිපාසාදෙ පුරන්ධාතිමුඛා උරෙන නිපජ්ජන්ධා සචෙ එතිස්සා දියාය අරහතො අඤ්ඨි සො ආගන්තො අමහාකං භික්ඛං ගණ්හනතුති ආහ. තස්සා දියාය අරහතො නාමෙහස්ස; තං ගක්ඛාමං කපණ්ණෙවස්සානං අදංසු; පුන දිවසෙ දකඛිණවාසෙර දුතං සරේඪන්ධා තථෙව අකාසි; පුන දිවසෙ පච්ඡිමවාසෙර; උත්තරවාසෙර පන සර්ජන දිවසෙ දෙවියා තථෙව නිමන්තීතෙ භිමවනො වසන්තානං පද්මවතිස්ස පුත්තානං පච්ඤානං පථෙවකබ්බුඩානං ජෙඨස්සො මහාපද්මපථෙවකබ්බුඩො භාතිකෙ ආමනොති; මාරියා නාඤ්ඤාති භූමෙහ නිමනොති අධිවාසෙථ තස්සාති; තෙ අධිවාසෙත්වා පුන දිවසෙ අනොත්තරදහෙ මුඛං ඛොවින්ධා ආකාසෙන ආගන්තො උත්තරවාසෙර ඔත්තිංසු; මනුස්සා ගන්තො පච්ඤායා දෙව පථෙවකබ්බුඩා ආගන්තාති රඤ්ඤාදු ආණ්ඩෙහස්ස; රුජා සසීං දෙවියා ගන්තො වඤ්ඤාති පත්තං ගහෙනා පථෙවකබ්බුඩො පාසාදං ආණ්ඩෙත්වා තත්ත භෙතං දුතං දන්ධා හත්තකිම්බාවසානෙ රුජා ගඛ්ඤ්ඤාදු දෙවි සඛ්ඤ්ඤාව කස්ස පාදමුලෙ නිපජ්ජන්ධා අය්ස පථෙවසෙති න කීලම්ඤ්ඤාති මයං පුඤ්ඤාදු න නාගස්සාම අමහාකං යාවජ්චං ඉධි නිවාසාය පටිඤ්ඤා දෙවොති පටිඤ්ඤා කාණ්ඩො උග්ගානෙ පච්ච පණ්ණොලාසතාති පච්චඛික මනසසාතීති සබ්බාකාණ්ඩො නිවාසනසානං සමාදෙත්වා තඨ වසාපෙස්ස; එවං කාලෙ ගච්ඡන්තො රඤ්ඤාදු පථෙවනො කුප්පි; සො අහං පච්චන්තං බුපසමෙත්වා ගච්ඡාමී තිං පථෙවකබ්බුඩො මා පමජ්ජති දෙවිං ඔවදිත්වා ගහො; තස්මිං අනාගතෙයෙව පථෙවකබ්බුඩානං ආයුධංධාර ඩිණං; මහා

පද්මපච්චකල්පයා තිභවරතතිං කිංකරිකා කීළිනා අරුණ්ණගමනෙ
 ආලම්බනඵලකං ආලම්බිනා සිතකොච අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානාධාතුසා
 පරිනිබ්බාසි; එතෙනෙව උපායෙන සෙසාපිති සමබ්බව පරිනිබ්බුතා; පුත
 දිවසෙ දෙවි පච්චකල්පයානං නිසිදනසානං හරිතුපත්තං කාරෙත්වා
 පුප්ඵාති විකීරිතා බුමං දත්වා තෙසං ආගමනං ඔලොකෙතති නිසිනනා
 ආගමනං අපස්සනති පුරිසං පෙතෙසි ගච්ඡ තාත ජානාති කිං අයසානං
 කීළි අථපුකතති; සෙස ගතත්වා මහාපද්මස්ස පණ්ණසාලාය වාරං
 විවරිතා තත් අපස්සනෙතා වඩ්ඪකමනං ගතත්වා ආලම්බනඵලකං නිසාය
 සීතං දිත්වා වන්දිතා කාලො භනෙතාති ආහ; පරිනිබ්බුත සරිරං කිං
 කපේසාති; සෙස නිද්දාසති මඤ්ඤාති ගතත්වා පිඨිපාදෙ ගතේන
 පරමසිත්වා පාදනං සිතලතායවෙව එධිතායව පරිනිබ්බුතභාවං ඤාති
 දුතිස්ස සතතිකං අගමාසි; එවං තතිස්සාති සමබ්බං පරිනිබ්බුතභාවං
 ඤාති රුජතුලං ගතො කහං තාත පච්චකල්පයාති පුඤ්ඤං පරිනිබ්බුතා
 දෙවිති ආහ; දෙවි කඤ්ඤාති රොදනාති නිකබ්බිතා තාගරෙති සඬං තත්
 ගතත්වා සංගුඨිළිකං කාරෙත්වා පච්චකල්පයානං සරිරකිවං කඤා
 ඩාතුසො ගතෙත්වා වෙග්ගං පටිඤ්ඤාපෙසි; රාජාපටිපත්තං චූපසවෙත්වා
 ආගතො පටිච්ඡෙදනං ආගතං දෙවිං පුච්ඡි කිං භද්ද පච්චකල්පයෙපු
 නපමජ්ජි නිරේගා අයසාති; පරිනිබ්බුතා දෙවාති; රාජා විනෙතාසි එව
 රූපානං පණ්ණිනානං මරණං උපපජ්ජති අමනාකං කුණො මොකෙතති;
 සෙස නගරං ආගතත්වා උයසානවෙව පටිසිත්වා ජෙදපුත්තං පකෙකා
 සාපෙත්වා තස්ස රජං පටිසාදෙත්වා සයං සමණකපබ්බජ්ජං පබ්බජ්;
 දෙවිපි ඉමස්මිං පබ්බජ්ජෙන අහං කිං කට්ඨස්මිති තත්ථ උයසානෙ
 පබ්බජ්ජාහ; වෙපි කිංකා භාවෙත්වා තණො චුතා බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බත්තිංසු;
 තෙසු තත් වසනෙතසු අමනාකං සත්ථා ලොකෙ උපපජ්ජිතා පටිත්තවර
 ධම්මවකෙකා අනුපුබ්බෙන රුජගහං පාච්ඤ්ඤාති; සත්ථ තත් පටිවසනෙත
 අයං පිපථලිමාණවො මගධරජෙ මහාතිත්ථාගමණගාමෙ කපිල
 බ්‍රාහ්මණස්ස අග්ගමනෙසියා කුච්ඡස්මිං නිබ්බන්ධාහ; අයං භද්දකාපිලානී
 මග්ගරජෙ සාගලතගරෙ සොසියගොපනබ්‍රාහ්මණස්ස අග්ගමනෙසියා
 කුච්ඡස්මිං නිබ්බන්ධාහ; තෙසං අනුක්කමෙන වඩ්ඪමානානං පිපථලිමාණ
 වස්ස විසති මෙ භද්ද සොලසවෙ වස්ස සමපනෙත මාතාපිතරෙ පුත්තං.
 ඔලොකෙත්වා කාතා නිං වසපනෙතා කුලවාසො නාම පටිඤ්ඤාපෙතෙබ්බාති
 අභිවිස නිපට්ඨෙසිංසු; මාණවො ආහ; මයං සොතපථෙ එවරූපං කථං මා
 කපේථ අහං යාචා කුමෙහ ධර්ම තාච පටිජග්ගිස්සාමි කුමානං පච්ඡෙතො
 නිකබ්බිතා පබ්බජ්ජස්සාමිති; තෙ කතිපාහං අභික්කමෙත්වා පුත කපිංසු;
 සෙස තථෙව පටික්ඛිපි; පුතපිකථංසිංසු; පුතපි පටික්ඛිපි; තණො පඤ්ඤා
 මාසා නිරන්තරං කපෙසියෙව; මාණවො මම මාතරං සඤ්ඤාපෙස්සාමිති
 රත්තපුච්ඡණ්ණස්ස නිකබ්බගස්සං දත්වා පුච්ඡණ්ණකාරෙති එකං ඉත්ථරූපං
 කාරෙත්වා තස්ස මජ්ඣිමනිකාදිකම්මපටිසෙසායෙන තං රත්තවන්දං
 නිවාසාපෙත්වා වණ්ණසම්පනෙතාති පුප්ඵාති වෙව තානාදලභිකාරෙති ව
 අලභිකාරාපෙත්වා මාතරං පකෙකාසාපෙත්වා අමම එවරූපං ආරමභ්ණං.

ලභනෙකා ගෙන දෙසාමි අලභනෙකා න දෙසාමිති; පණ්ඩිතා බ්‍රාහ්මණී විනෙතාසි: මග්ගං පුතෙකා පුඤ්ඤවා දිනනදනො කතාහිනිගාතේ පුඤ්ඤං කතෙතො න එකකොට අකාසි; අධා එතෙන සහ කතපුඤ්ඤ සුවණ්ණ රූපකපටිගාහාව භවිසානීති අඬ බ්‍රාහ්මණේ පකෙකාසාපෙතො සබ්බ කාමෙහි සත්තපෙත්තො සුවණ්ණරූපකං රථං ආරොපෙතො ගව්ඡ්ථ තාතා, යථ අමගාකං ජාතිගොත්තගොගෙහි සමානෙ කුලෙ එවරූපං දුරිකං, පසාථ ඉමමෙව සුවණ්ණරූපකං සවටකාරං කත්වා දෙථාති උසෙසාපෙසි; නෙ අමගාකං නාම එතං කමමනති නිකම්මිතො කථ ගම්ඤ්ජාමානි විනෙතත්වා මද්දරථං නාම ඉත්ථාකාරො මද්දරථං ගම්ඤ්ජාමානි මද්දරථෙ සාගලනගරං අගමංසු; තථ තං සුවණ්ණරූපකං නගානතිත්ථෙ ධපෙත්වා එකමනෙත නිසිදිංසු. අථ භද්දය ධාති භද්දං නගාපෙත්වා අලංකරිතො සිරිගබ්බෙ නිසිදුපෙත්වා නගාසිත්තුං ආගව්ඡ්නති තං රූපකං දිසා අය්‍යධිතා මෙ ඉධාගතාති සඤ්ඤය සත්තපෙත්තො දුබ්බිනිගෙ කිං තං ඉධාගතාති තලසතතිකං උගහිරිත්වා ගව්ඡ්ථ සිඤ්ඤති ගණ්ඨපසෙස පහරි; ගප්ථො පාසාණේ පටිගතො විය ව්‍යකට්ඨත්ථ; සා පටිකකම්මිතොව “එවං එධං නාම මහාගීථං දිසා අය්‍යධිතා මෙති සඤ්ඤං උප්පාදෙසිං අය්‍යධිතාස හි මෙ නිවාසනපටිගතාසිකාසට්ඨි අසුතතා”ති අග; අථ තං තෙ මනුස්සා පරිවාපෙත්වා එවරූපං නෙ සාමිධිතාති පුට්ඨංසු; කිං එසා: ඉමාස සතභුණේන සගස්සභුණේන මග්ගං අය්‍ය අභිරූපතරා වාදසගත්ථෙ ගබ්බෙ නිසිත්තාස පදීපතිවං තථෙති ගරිතොභාසෙතොව තමං ව්‍යිමනීති; තෙනති අගච්ඡාතිති පුජං ගහෙත්වා සුවණ්ණරූපකං රථෙ ආරොපෙත්වා කොසිය ගොත්තසා බ්‍රාහ්මණස්ස ඝරවාතෙ ධුතො ආගමනං නිවේදයිංසු; බ්‍රාහ්මණො පටිසථාරං කත්වා කුණා ආගතත්ථාති පුට්ඨ්; මගධිරථෙ මහාතිත්ථාමෙ කපිලබ්‍රාහ්මණස්ස ඝරගොති; කිං සාරණා ආගතාති; ඉමිතා නාම කාරණෙනාති; කල්‍යාණං තාතා සමජාතිගොත්තවිභවො අමගාකං බ්‍රාහ්මණො දඤ්ජාම දුරිකතති පණ්ණොකාරං ගණති; නෙ කපිල බ්‍රාහ්මණස්ස සාගතං පඨිණිංසු ලධා දුරිකා කතනබ්බං කතෙථාති; තං සාගතං සුත්වා පිපථලිමාණවස්ස ආරොචයිංසු ලධා කීර දුරිකාති; මාණවො අහං න ලභිස්සානතිති විනෙතාසිං ඉමෙ ලධාති වදනති අනභිමො සුත්වා පණ්ණං පෙසෙසාමිති රහොගතො පණ්ණං ලිඛි: “භද්ද අතතො ජාති ගොත්තගොගානුරූපං ඝරවාසං ලභතු අහං නිකම්මිතො පබ්බට්ඨාමි මා පට්ඨා විපට්ඨිතොති අහොසි”ති භද්දපි අසුකස්ස නාම කීර මං දුතු කාමොති සුත්වා රහොගතා පණ්ණං ලිඛි: “අය්‍යපුතො අතතො ජාති ගොත්තගොගානුරූපං ඝරවාසං ලභතු අහං නිකම්මිතො පබ්බට්ඨාමි මා පට්ඨා විපට්ඨිතොති අහොසි”ති; මෙ පණ්ණොති අතතාමගෙස සමාගව්ඡ්ඨංසු; ඉදං කස්ස පණ්ණොති පිපථලිමාණවෙන භද්දස පඨිතතති ඉදං කස්ස පණ්ණොති භද්දස පිපථලිමාණවස්ස පඨිතතති ව වුතෙන මෙව වාටෙත්වා පසාථ දුරකාතං කමමනති එමෙත්වා අරඤ්ඤ ඡ්ඛෙහිත්වා සමානපණ්ණං ලිඛිත්වා ඉතො ව එතොතා ව එතොසං පෙසෙසු. ඉති තෙසං අතිව්ඡ් මානානං සෙව සමාගමො අහොසි; තං දිව්‍යාපෙව මාණවොපි එකං පුපථ

දමං ගහෙතා ධරෙසි; හඳුපි; තානි වාමෙන මජ්ඣෙ ධරෙතො භුත්තසාස
මාසා උණෙපි සයනං අභිරුහිංසාමානි සමාගහතො මාණවො දක්ඛණ
පණ්ණන සයනං අභිරුහි; හඳු වාමපණ්ණන අභිරුහිතො ආභා සසා
පණ්ණ පුප්ථාති මිලාසනති නසා රහපිත්තං උප්පන්නතති විජාතිසා
මානි ඉමං පුප්ථදමං න අලලීයිතබ්බනති; හෙ පන අඤ්ඤාමඤ්ඤං සරිර
පමිඨසාගසෙන කියාමරතතිං නිදං අනොකකන්නාව විනිතාමෙනති;
දිවා පන හසනවත්තමපි නාණෙසි; හෙ ලොකාමිසෙන අංසථා සාව
මානාපිත්තෙ ධරනති තාව කුටුමං අපිවාමෙනො තෙපු කාලකපෙන
විවාරසිංසු; පිප්ථලිමාණවසස සමපතති සත්තාසිති කොට්ඨනං; එකදිවසං
සරිරං උබ්බවෙට්ඨො ජමෙකපිත්තපුට්ඨණ්ණවුණ්ණමෙව මගධනාළිය
වාදසනාළි ලඛ්ඛං වට්ටති; සත්තබ්බාති සසිමත්තාති කලාකාති;
කමමනො වාදසෙසජනිකො; අනුරධපුරපමාණං වුද්දස ගාමා; වුද්දස
හථාතීකා; වුද්දස අසානිකා; වුද්දස රථාතීකා; සො එකදිවසං
අලංකතරථං අභිරුහා මහාජනපටිවුණො කමමනං ගතො මහත
කොට්ඨං සිතො නභගලෙහි සින්නථානො කාසාදසො සකුණෙ
ගණ්ඩපාදදිසෙ පාණ්ණෙ උබ්බිතො බාදනො දිසො තාතා ඉමෙ කිං
බාදනතිති පුට්ඨ; ගණ්ඩපාදෙ අයනාති; එතෙහි කතං පාපං කසා
හොතිති; කුමාකං අයනාති; සො විනොසි සමෙ එතෙහි කතං පාපං
මහං හොති කිමෙව කට්ඨසති සත්තාසිතිකොට්ඨනං කිං වාදස
සෙසජනිකො කමමනො කිං සසිප්පනබ්බාති නලාකාති කිං වුද්දස ගාමා
සබ්බමතං හඳුස කාපිලානිසා නිසාදෙනා නිකමම පබ්බජිසාමිති.
හඳුපි කාපිලානි තමං බණෙ අනතරවජ්ඣමං තසො භිලකුමෙහ පඤ්ඤ
පෙනා ධාතීහි පටිවුතා නිසින්නා කාණෙහි භිලපාණ්ණෙ බාදිසමානො
දිසො අමමා කිං ඉමෙ බාදනතිති පුට්ඨ; පාණ්ණෙ අයෙහති; අකුසලං
කසා හොතිති; කුමාකං අයෙහති; සා විනොසි මහං වකුහථවථං
නාළිසෙසාදනමත්තව ලඛ්ඛං වට්ටති සදි පනෙතං එතනකෙන ජනෙන
කතං අකුසලං මහං හොති හව සහසෙසනපි වට්ටනො සිසං උකච්චිතුං
න සකසා අයපුත්තෙ ආගතමත්තෙසෙව සබ්බං නසා නිසාදෙනා
නිකමම පබ්බජිසාමිති. මාණවො ආගතො නගානො පාසාදං ආරුහා
මහාරහෙ පලලසෙක නිසිදි; අප්පස වකකවත්තනො අනුච්ඡිවිකහොජනං
සජ්ජසිංසු; මෙපි භුජිතො පටිජනෙ නිකබෙනත රහොගතා එපුකසානො
නිසිදිංසු; තහො මාණවො හදං ආභා හදෙ ඉමං සරං ආගච්ඡනති
කිත්තකං ධනං ආගරිති; පට්පණ්ණස සකට්ඨසකොති අයනාති; එතං
සබ්බං සා ව ඉමසමිං සෙර සත්තඅසීති කොට්ඨෙස සත්තබ්බා සසිතලාකාදි
හෙද සමපතති අපි සබ්බං තුග්ගාසෙව නිසාදෙසිතති;² කුමෙහ පන
කුති ගච්ඡථ අයනාති; අහං පබ්බජිසාමිති; අහමිති කුමාකංසෙව
ආගමනං ඔලොකසමානා නිසින්නා අහමිති පබ්බජිසාමිති; තෙසං ආදිත්ත
පණ්ණකුටි පිග තසො හවා උපඝ්ඨිංසු; හෙ අනතරපණ්ණො කාසායාති
වථාති මත්තිකපත්තෙව ව ආගාරපෙනා අඤ්ඤාමඤ්ඤං කෙසෙ මහාරා

2. කිංසාතෙමිති-ම.

පෙනි. “සෙ ලොකෙ අරහතො නෙ උද්දිස්ස අමානං පබ්බජ්ජ”^aති
වනිං ඵවිකාස පතෙත ඔසාරෙත්වා අංසෙ උග්ගෙත්වා පාසාදනො ඔනරිංසු.
ගෙගෙ දුග්ගෙසු වා කමමකරෙසු වා න කොච්ඡරාති; අථ නෙ මුඛමණ
ගාමණො නිකමිම දුග්ගමකරගාමවායෙත ගච්ඡන්තො ආකප්පකුභත
වසෙන වුද්දගාමවාසිතො සජ්ජාතිංසු; නෙ රොදනො පාදෙසු නිපතින්ති
කිං අමෙත අනාථෙ කරොථ අය්‍යාති ආහංසු; මයං භණේ ආදිත්තපණ්ණේ
සාලා විය නසො හවාති පබ්බජිස්සාම සචෙ තුමෙහෙසු එකෙකං භුජිස්සං
කරොම වස්ස සනම්පි නප්පණොති; තුමෙහ ව තුමානං සියං ධොවන්ති
භුජිස්සං හුන්ති ජිව්ථාති වන්ති නෙසං රොදනානාංසෙව පකකමිංසු
ථෙරො පුරණො ගච්ඡන්තො විනොති හද්ද කාපිලානි සකලඋච්චු
දීපකන්තිකා ඉත්ති මග්ගං පච්ඡන්තො ආගච්ඡති ධානං ධො පනෙතං විජ්ජති
යං කොච්ඡෙව එවං විනොතස්ස ඉමෙ පබ්බජිත්වාපි විනා හවිතුං න
සකෙකානති අනානුච්ඡවිකං කරෙන්නති කොච්ඡ වා පන මනං පද්දසෙත්වා
අපායපුරණො භවෙය්‍ය ඉමං පහාය මග්ගං ගනතුං වට්ටනීති විකතං
උප්පාදෙසි; සො පුරණො ගච්ඡන්තො චෙධාපථං දිස්වා තස්ස මන්තෙ
අභාසි; හද්දපි ආගනත්වා වන්ති අභාසි; අථ නං ආහ භද්ද නාදිසිං
ඉත්ති මම පච්ඡන්තො ආගච්ඡන්තිං දිස්වා ඉමෙ පබ්බජිත්වාපි විනාහවිතුං
න සකෙකානති විනොතන්ති අමෙහෙසු පද්දච්ඡිකෙතො මහාජනො අපාය
පුරණො භවෙය්‍ය ඉමෙහිමී චෙධාපථෙ තිං එකං ගණ්ණ අහං එකෙන
ගමිස්සාමිති; ආම අය්‍ය පබ්බජිතානං මාතුගාමො නාම මලං පබ්බජිත්වාපි
විනා න හවිනති අමානං දෙසං දස්සන්ති තුමෙහ එකං මග්ගං ගණ්ණථ
විනාහවිස්සාමාති තිකමතතුං පදකම්ණං කන්ති වතුසු ධානෙසු පච්ඡතිසි
නෙත වන්ති දසකමසමොධානසමුජ්ජලං අජලංපග්ගන්ත සත්තසග්ග
කප්පපරිමාණේ අධානෙ කතොමිත්තසත්ථෙවො අජ්ජ භිජ්ජති වන්ති තුමෙහ
දකම්ණජාතිකා නාම තුමානං දකම්ණමග්ගො වට්ටති මයං මාතුගාමා
නාම වාමජාතිකා අමානං වාමො මග්ගො වට්ටති වන්ති මග්ගං
පට්ටනා; නෙසං චෙධාභුතකාලෙ අයං මහාපඨවි වකකවාලුගිරිසිනෙරු
පබ්බතෙ ධාරෙතුං සකෙකානතිපි තුමානං ගුණේ ධාරෙතුං න සකෙකා
මිති වදන්ති විය පිරවමානා අකමි; ආකාසෙ අසණ්ණිකදෙද විය පච්ඡතිත්ථ
වකකවාලුපබ්බතො උණ්ණමී; c සමවා සමුද්ධො චෙඨවනවගාච්ඡායෙර
ගතිකුපියං නිසිනොතො පඨවිකමපනසද්දං සුන්ති කස්සනුඛො පඨවි
කමපතීති ආවරෙජ්ජන්තො පිප්ථලිමාණ්වො ව හද්ද ව කාපිලානි මං
උද්දිස්ස අප්පමෙය්‍යං සමපන්තිං පහාය පබ්බජිතා නෙසං විසොගභානෙ
උභින්නමි ගුණබලෙන අයං පඨවිකමපන ජානො මයාපි එතෙසං
සමග්ගං කාතුං වට්ටනීති ගතිකුපිතො නිකමිම සසමෙව පනතපිවරං
ආද්‍ය අසිතිමහාථෙරෙසු කපි අනාමනෙතන්තිගාමුතං මග්ගං පච්චුග්ගමනං
කරිත්වා රාජගහස්ස ව නාලුද්දෙ ව අනතරෙ බහුසුත්තකතිශ්‍රොධරුකම
මුලෙ පලලභිකං ආභුජිත්වා නිසිදි; නිසිදන්තො පන අඤ්ඤතරපංසු
කුලිකො විය අතිසිදිත්වා මුඛවෙසං ගහෙත්වා අසිතිගන්ති සනමුඛරිසමිසො

a. නප්පණොමාති-සි. b. පච්ඡන්ති-ම. සි. c. උග්ගදි-ම. උණ්ණමති-සි

විසූච්ඡේදනො නිසිදි; ඉති තසමිං ඛණේ පණණවර්තනසකච්චකක
කුටාගාරාදිපාමාණිං බුඬිරසමියො ඉතොවිතො ච විපජ්ජනතියො
විසිච්චනතියො චජ්ජසහසාසුරියසහසාසුරියමනාසාලෙ විය ඩුරුමානා නා
චනතනං එකොභාසං අකංසු; වතතිංසමහාසුරියලකඛණසිරිය සමුල්ල
ලාගාරාණං විය ගගනං සුසුපටිතකචලකුචලං විය සල්ලං චනතනං
විරොචිත්ථි; නිශ්‍රොධිරුකඛසා ඛණො නාම සෙතො ගොති පතතාති
නිලාති පකකාති රතතාති; තසමිං පන දිවසෙ සතසාඛො නිශ්‍රොඛො
සුවණණවණණංව අභොසි; මහාකසාපථෙරො අං මග්ගං සථො
භවියාති ඉමාහං උද්දිය පඛිඨිතොති දිඨ්ඨානතො පසාය මණ්ණො
ණ්ණො ගතො; තිසු ධානෙසු වජ්ඣිතො “සථොථෙ භනෙන භගවා සාවකො
‘භගමි සථො ථෙ භනෙන භගවා සාවකො’භගමි”ති ආහ. අථ නා
භගවා අථොච කසස ඉමං නිපච්චාකාරං පඨවිය කරෙගාසි සාපි
ධාරතුං න සකකුණේයා තථාගතස්ස එවං ගුණමහනාතනං ජානනා
තසා කතො නිපච්චාකාරො මග්ගං ලොමචි වාලෙතුං න සකකාති
නිසිද කසස ධ්‍යයං නෙ දසාමිති; අථස්ස භගවා තිති ඔවාදෙති
උපපමදං අදසි; දන්තං ඛුසුසුතකතිශ්‍රොධිමුලතො නිකඛිමිතො ථෙරං
පච්ඡාපමණං කන්තං මග්ගං පටිපජ්ජි; සඤ්ඤාසිරිං වතතිංසමහාසුරියලකඛණ
විවිතනං; මහාකසාපස්ස සතතමහාසුරියලකඛණපතිමණ්ණිතං; සො කචන
මහානාචාය පච්ඡාඛණො විය සඤ්ඤාපදිකං අනුගස්සි; සථො ථොකං
මග්ගං භනන්තො මග්ගා මකකම අඤ්ඤාතරසමි රුකඛිමුලෙ නිපජ්ජාකාරං
දසෙසසි; ථෙරෙ නිසිදිතුකාමො සථොති ඤ්ඤා අතතොනා පාරානං පටි
පිලොතිනං සංඝාටිං වතුගුණං කන්තං පඤ්ඤාපෙසි; සථො තත්ථ නිසිදිත්ථො
ගණෙන විවරං පටිමද්දනො “මුද්දකා ඛොතාසං කසස පටිපිලොතිනං
සඝ්ඝාටි”ති ආහ; ථෙරෙ සථො ථෙ සඝ්ඝාටිය මුද්දකාචං කථෙති
පාරුපිතුකාමො භවියාතිති ඤ්ඤා පාරුපතු භනෙන භගවා සංඝාටිනාති
ආහ; නිං කිං පාරුපියාසි කසසපාති; තුමානං නිවසනං ලභනොනා
පාරුපියාමි භනෙනති; කිං පන නිං කසස ඉමං පටිභොගජ්ණණං
පංසුකුලං ධාරතුං සකඛියාසි මයා හි ඉමස්ස පංසුකුලස්ස හතිනදිවසෙ
උදක පරියනතං කන්තං මහාපඨවි කමපි ඉමං බුද්ධානං පටිභොගජ්ණණං
විවරං නාම න සකකා පරිතගුණෙන ධාරතුං පටිඛලෙනෙවිදං පටි
පතති පුරණසමන්තො ජාතිපංසුකුලිකෙන ගහෙතුං වට්ඨතිති වන්තො
ථෙරෙන සමිං විවරං පටිවනෙසි; එවං පන විවරපටිවතනං කන්තං
ථෙරෙන පාරානං විවරං භගවා පාරුපි; සඤ්ඤා විවරං ථෙරෙ; තසමිං
සමසෙ අචෙතසාසි අං මහාපඨවි දුකකාරං භනෙන අකත්ථ අතතනා
පාරුකවිවරං සාවකස්ස දිනනසුඛං නාම නත්ථි අහං තුමානං ගුණං
ධාරතුං න සකකාමිති වදනාති විය උදකපරියනතං කන්තං කමපි;
ථෙරෙපි ලඬං දුති මයා බුද්ධානං පටිභොගවිවරං කිං ථෙ ඉද්දති උතතරිං
කතතඛං අපිති උණණං අකන්තං බුද්ධානං සතතිකෙසෙව තෙරගබ්බත
ගුණෙ සමාදය සතනදිවසමතනං පුත්ථස්සො සුන්තො අඨමෙ අරුණෙ සහ
පටිගමන්දුති අරහතනං පාසුණි; සථොපි “කසපො භික්ඛවෙ වඤ්ඤාපමො

තුලානි උපසංකමති අපකසෙය්ව කායං අපකසස පිත්තං නිව්චං නචො
තුලෙසු අප්පකසෙය්ව”ති¹ එවමාදිති පුත්තෙති ථෙරං ථොචෙත්වා
අපරභාගෙ එතදෙව කසසපසංයුත්තං අභුට්ඨාතං කත්වා මම සාසනෙ
බුත්තවාදනං සිත්තුනං මහාකසසපො අසොනාති ථෙරං ධානන්තරෙ
ධපෙසිති.

5

පචමෙ දිබ්බවක්ඛුකානං සද්දං අනුරුඛොති; දිබ්බවක්ඛුක
සිත්තුනං අනුරුඛජෙරෙ අසොනාති වදන්; තස්ස විණ්ණවසිත්තාය අසො
භාවො වෙදිතබ්බො. ථෙරෙ තිර භොජනපචමත්තං ධානං ධපෙත්වා
සෙසකාලං ආලොකං වසෙස්සිත්වා දිබ්බවක්ඛුකා සත්තෙ මලොකෙත්තොව
විහරති; ඉති අනොරත්තං විණ්ණවසිත්තාය එය දිබ්බවක්ඛුකානං අසො
නාම ජාතො; අපි ච කප්පසනසහසං පඤ්චභාවෙනපෙස දිබ්බවක්ඛු
කානං අසොනාම ජාතො; තත්ත්වං පඤ්ඤාකමෙව අයමානුපුබ්බි කථා.
අයමපි සි තුලපුත්තො පදුමුත්තරස්ස භගවතො කාලෙ පච්ඡාභත්තං
බමමසවණ්ණං විහාරං ගච්ඡන්තො මහාජනන සඬං විහාරං අගමාසි;
අයං සි තද අඤ්ඤාතරෙ අපාකවනාමො ඉස්සරකුට්ඨිකො අසොසි; සො
දසබ්බං වජ්ජිත්වා පරිසංස පරිසන්තෙ සිත්තො බමමං පුණ්ණති; යත්, දෙසනං
යථානුසස්සිං ගගෙත්වා එකං දිබ්බවක්ඛුකං සිත්තුං එතදග්ගධානෙ ධපෙසි;
තත්තො කුට්ඨිකස්ස එතදගොසි; මහාවනායං සිත්තු යං එවං යත්, සඬං සඬං
දිබ්බවක්ඛුකානං අසොනාවෙ ධපෙසි අසො වනාහමපි අනාගතෙ
උප්පජ්ජනකුට්ඨිකස්ස සාසනෙ දිබ්බවක්ඛුකානං අසොනා භවෙසාන්ති
පිත්තං උප්පාදෙත්වා පරිසන්තරෙත ගතත්වා ස්වාත්තාය භගවතං සිත්තු
සමෙක්ඛන සඬං නිමන්තොත්වා පුත්ත දිවසෙ බුබ්බුබ්බස්ස සිත්තුසමෙක්ඛ
මහාදනං දත්වා මහන්තං මයා ධානන්තරං පඤ්චනති තෙතෙව නියමෙන
අජ්ජනනාය ස්වාත්තනායාති නිමන්තොත්වා සත්තදිවසානි මහාදනං
පවත්තොත්වා සපරිවාරස්ස භගවතො උත්තමවත්තානි දත්වා භගවා නාහං
ඉමං සකකාරං දිබ්බසම්පත්තියා න මත්තස්ස සම්පත්තියා අත්තං කමෙමි
යමන තුමෙහ ඉත්තො සත්තදිවසමත්තෙ සිත්තුං දිබ්බවක්ඛුකානං
අසොධානෙ ධපෙසිත් අහමපි අනාගතෙ එකස්ස බුබ්බස්ස සාසනෙ සො
සිත්තු පිස දිබ්බවක්ඛුකානං අසොනා භවෙසාන්ති පත්තං කත්වා නිපජ්ජි.
යත්, අනාගතං මලොකෙත්වා තස්ස පත්තාය සමිජ්ඣිතභාවං ඤෙත්වා
එවමාහ: අමො පුරිස අනාගතෙ කප්පසනසහසංපරිසංසොසනෙ ගොතමො
නාම බුබ්බො උප්පජ්ජස්සති තස්ස සාසනෙ තං දිබ්බවක්ඛුකානං අසොනා
අනුරුඛො නාම භවිස්සසිති; එවම පන වත්වා භග්ගානුමොදනං කත්වා
විහාරමෙව අගමාසි; කුට්ඨිකොසි යං බුබ්බා බරන්ති කාම අපිජ්ජිතමෙව
කල්පාණ්කමං කත්වා පරිනිබ්බුතෙ සත්ථි නිසීතෙ සත්තසොපනිකෙ
පුට්ඨණ්ණවෙතියෙ සිත්තුසමෙක්ඛං උපසංකමිත්වා භගොති කිං දිබ්බවක්ඛුස්ස
පරිකමෙනති පුච්ඡ; පදීපදනං නාම දුතුං වට්ටති උපසංකමති; සාබ්බ

භනෙත කරිණාමීති සහසාදීපානංසෙව තාව දීපරුක්ඛානං සහසා-
 කාරෙසි; තදනනතරං තණ්හා පරිත්තකතෙර කදනනතරං කණ්හා
 පරිත්තතතෙරති අනෙක සහසාපදීපරුක්ඛ කාරෙසි; තෙසපදීපා පන
 අපරිමාණා අගෙසු; එවං යාවථ්ථං කල්‍යාණකමං කතා දෙවෙසු ව
 මනුසෙසු ව සංසරතො කප්පසතසහසං අතීක්කමීති; කසාප
 බුඩ්ධාලෙ ධාරණසීයං කුටුම්භගෙහෙ නිබ්බතීති; පරිනිබ්බතෙ සඤ්චි
 නිසීතෙ යොජනිකවෙසියෙ ඛුද්ධ කංසපාතියො කාරෙතො සප්පිමණ්ඩය
 පුරෙතො මජ්ඣෙක ඵලෙකං ගුලපිණ්ඩං ධරෙතො මුඛවට්ඨිය මුඛවට්ඨි-
 භංගපෙතො වෙතියං පරික්ඛිපාපෙතො අත්තනො සබ්බමහනානං
 කංසපාතී කාරෙතො සප්පිමණ්ඩය පුරෙතො කසා මුඛවට්ඨියං සමනතො
 වට්ඨිතසංගං ජාලාපෙතො මජ්ඣෙක ධාතෙ ථූපිකං පිලොතිකාය වෙසෙතො
 තං පාති සිපෙ ධරෙතො සබ්බරතතී යොජනිකවෙසියං අනුපරියාසී;
 එවං හෙතාපි අත්තනාවෙන යාවථ්ථං කල්‍යාණකමං කතා දෙවලොකෙ
 නිබ්බතොසු අනුපාතොසු මුඛෙ තසමිංසෙව නගරෙ දුග්ගතකුලයං
 ගෙහෙ පටිසංඝී ගණ්ඨිතො සුමනසෙඝී තාම නිසංග වසී; අනතභාරොති
 තසා තාම අහොසී; යො පන සුමනසෙඝී දෙවසිකං කපණ්ඨික
 වණ්ඤිකං යාවසානං ගෙහවාසෙ මහාදුතං දෙති; අපේකදිවසං උපරිසො
 තාම පච්චිකමුඛො ගනිමාදනපබ්බතෙ තිරොධසමාපතති; සමාපනො
 කණො උසංග අජ්ජ කසා අනුග්ගහං කාතුං වට්ඨතීති විමසී; පච්චික
 මුඛං ව තාම දුග්ගතානුකම්පනා හොතති; යො අජ්ජ මයා අනතභාරයං
 අනුග්ගහං කාතුං වට්ඨතීති විනොතො ඉදුනි අනතභාරො අවපිණො
 අත්තනො ගෙහං ආගමියතීති ඤාතො පතනවීරං ආදාප ගනිමාදනො
 වෙසාසං අබ්බුග්ගතො ගාමවාසෙව අනතභාරයං පමුඛෙ පට්ඨසාසී;
 අනතභාරො පච්චිකමුඛං තුථ්ථපතනසඤ්ච දිසා පච්චිකමුඛං
 අතිවාදෙතො අපි භනෙත භික්ඛං ලභිත්තං පුට්ඨ; ලභියාම මහාපුඤ්ඤති;
 භනෙත ථොකං ඉධෙව හොථාති වෙගෙන ගතො අත්තනො ගෙහෙ
 මාතුගාමං පුට්ඨ භද්ද මග්ගං ධරිතං භාගහතනං අජ්ඣ නජ්ඣති; අජ්ඣ
 යාමීති; යො තණොව ගතො පච්චිකමුඛයං පතනමාදාය ආගතො
 භද්ද මයං පුබ්බ කල්‍යාණකමෙසං අකතනා භොජනං පට්ඨාසිංසමානා
 විවරමා අමිං දුකුකමාසාය සති දෙය්‍යධම්මො න හොති දෙය්‍ය ධම්මෙව සති
 පටිග්ගාහකං න ලභාම අජ්ජ උපරිපච්චිකමුඛො දිසො භාගහතනං
 අජ්ඣ මග්ගං භාගහතනං ඉමසමිං පතො පක්ඛිපාසීති; ව්‍යතනා ඉජ්ඣ
 යතො මග්ගං යාමිකො භාගහතනං දෙති මයාපි ඉමසමිං දුතො භාගිනියා
 හවිතබ්බතති අත්තනොපි භාගහතනං උපරිපච්චිකමුඛයං පතො
 පතිපෙතො අදසී; අනතභාරෙ පතං ආහරිතො පච්චිකමුඛයං ගජ්ඣ
 ධරෙතො භනෙත එවරුපා දුජ්ජවිතා මුඛවාමාති ආහ; එවං හොතු
 මහාපුඤ්ඤති; යො අත්තනො උතතරසාවකං එභියං මහියං අඤ්චිතො
 භනෙත ඉධ නිසීදිතො පරිභුජ්ජාති ආහ; පච්චිකමුඛො නිසීදිතො

a. භතො පමිමසිංසමානා මහත්ම-ම. b. එකසමිං පදෙසෙ-ම.

නවවිධා පාරිකුලාං පච්චවෙක්ඛනොං පරිසුථි; පරිසුනනකාලෙ අනත භාරො පතනධොවනං උදකං අදාසි; පච්චකමුඛො නිසීතභතතකිංචො:-

“ඉට්ඨං පථිඨා භුග්ගං සබ්බමෙව සමිජ්ඣාදු
සබ්බෙ පුරෙතදු සංකප්පා වජ්ජෙ පණ්ණොසි යථා”ති.

අනුමොදනං කතා මග්ගං පටිපජ්ජි; සුමනසෙඝිංස ජනන අධිවජ්ඣා දෙවතා “අහො දුනං පරමදුනං උපරිථෙ පුප්පතිසීත”නති තික්ඛනතුං වතා සාධුකාරං අදාසි; සුමනසෙඝි නිං තිං මං එතතකං කාලං දුනං දදමානං න පසාසිති ආහ; නාහං නව දුනෙ සාධුකාරං දෙමි අනතභාරෙන උපරිථපච්චකමුඛං දිනතපිණ්ඩපානෙ පසිදිත්වා සාධුකාරං දෙමිති; සුමනසෙඝි විනෙතසි අච්ඡරියං වතිදං අහං එතතකං කාලං දුනං දෙතොනා දෙවතාති සාධුකාරං දුපෙත්තුං නාසකසිං අසං අනතභාරෙ මං නිසාය වසනොනා සාධුරුපසං පටිග්ගාහකපුග්ගලංසං ලබිතො එකපිණ්ඩපාන දුනෙතෙව සාධුකාරං දුපෙති එතංසං අනුච්ඡිතිං කතා එතං පිණ්ඩපානං මම සතතකං කාතුං වට්ටතීති අනතභාරං පනෙකායාපෙත්වා අජ්ජ තයා කසාව කිච්ඡි දුනං දිනතානති පුට්ඨි; ආම අය්‍ය උපරිථපච්චකමුඛං මෙ අතතොනා භාගභතො දිනතනති; ගජ්ජ භො කහාපණං ගණිතීත්වා එතං පිණ්ඩපානං මග්ගං දෙතිති; න දෙමි අය්‍යාති; සො යාච සභංසං වණ්ඤිති; අනතභාරෙ සතසොනපි න දෙමිති ආහ; භොතු භො යදි පිණ්ඩපානං න දෙසි සභංසං ගණිතීත්වා පතති මෙ දෙතිති; එතට්ඨිදුතුං යුතං වා අයුතං වාති න ජානාමි අය්‍යං පන උපරිථපච්චකමුඛං පුට්ඨිත්වා සචෙ දුතුං යුතං භවිස්සති දස්සාමිති ගතත්වා පච්චකමුඛං සමපාපුණ්ණිත්වා භනොත සුමනසෙඝි මග්ගං සභංසං දත්වා භුමහාකං දිනත පිණ්ඩපානෙ පතති යාචති දමම් වා න දමමි වාති; උපමං තෙ පණ්ණිත කරිස්සාමි සෙය්‍යොපි කුලසතිනෙ යාචෙ එකභිං සෙව ඝරෙ දීපො ජලෙය්‍ය සෙය්‍ය අතතොනා භොලෙන වට්ටිං භතමෙත්වා ජාලාපෙත්වා ගණ්ණාග්ගං පුරිමදීපංසං පහා අථිති වතතබ්බා නථිති; අතිරෙකතර්ථ භනොත පහා භොතිති; එවමෙව පණ්ණිත උථංකයගු වා භොතු කට්ඨජ්ඣු හික්ඛා වා අතතොනා පිණ්ඩපානෙ පරෙහං පතති දෙනාග්ගං සභංසං වා දෙතු සභංසංසං වා සතතකං දෙති තතතකං වඩ්ඤ්ති තිං දෙනොනා එකමෙව පිණ්ඩපානං අදාසි සුමනසෙඝිංස පන පතති යා දිනතාය මෙ පිණ්ඩපානා භොනති එකො නව එකො තස්සාති; සො පච්චකමුඛං අභිවාදෙත්වා සුමනසෙඝිංස සතතිකං ගතත්වා පිණ්ඩපානෙ පතති ගණ්ණ යාමිති ආහ; ගජ්ජ කහාපණංගග්ගං ගණ්ණාති; නාහං පිණ්ඩපානං විකකිණොමි සබ්බං පන භුමහාකං පතති දමමිති; තාන තිං මග්ගං සබ්බං පතති දෙති අහං පන භුග්ගං ගුණං පුරෙතොනා සභංසං දමමි ගණ්ණ තානාති; එවං භොතුති සභංසං ගණ්ණි; තාන භුග්ගං සභංසංලබ්බාලසො පඨාය සහත්වා කම්මකරණකිච්චං නථි විවිදං ඝරං මාපෙත්වා වස සෙත භුග්ගං අතො නං මං ආහරාපෙත්වා ගණ්ණාතිති නිරොධසො වුසීත පච්චකමුඛං දිනත පිණ්ඩපානො නාම තං දිවසමෙව විරාකං දෙති;

තඃඤ්ඤාං සුමනනෙති අඤ්ඤාං දිවං අනතභාරං ගහෙනා රුජකුලං
අගච්ඡන්තොපි තං දිවං ගහෙනා ගතො; අනතභාරස්ස පුඤ්ඤං
ආගම මජ්ඣං ගෙඤ්ඤං අනතභාරාදිව මලොකෙති; කිං
දෙවො ඉමං මජ්ඣං අතිවිශ්වං මලොකෙති; අඤ්ඤාං දිවං අදිට්ඨමිත්තං
මලොකෙති; මලොකෙතිමිත්තං ඵලං දෙවොති; කො පනස්ස
මලොකෙතිමිත්තං ගුණෙති; අජ්ඣ අනතනො භාගතනං සං
අභුජනා උපරිච්ඡෙදිකමිත්තං දිනතනං මම ගජ්ඣො ගහස්ස ලභි
දෙවොති; කො නාම එයොති; අනතභාරෙ නාම දෙවොති; තවගජ්ඣො
ලභිතො මමපි ගජ්ඣො ලභුං අරහති අගමිත්තං පුරං කරිස්සාමිති වචා
ගහස්ස අදුසි; එකස්ස වසනගෙහං ජානාම ගණෙති; සාධු දෙවොති එකං
ගෙහස්සං යොධෙතො කුඤ්ඤො ආගතාගතස්සානෙපි නිධිකුමිත්තො
භිවං භිවං ආගමිති සිතා දිත්වා රඤ්ඤො ආරොපිස්ස; රුජා නොනති
ගතො බණ්ඩාති ආග; බණ්ඩානං බණ්ඩානං ගෙස්ස ගච්ඡති; පුත
ගතො රඤ්ඤො ආරොපිස්ස; රුජා අනතභාරස්ස වචනෙන බණ්ඩාති
ආග; තෙ ගතො අනතභාරස්සෙව වචනෙන බණ්ඩාති; කුඤ්ඤො
ආගතාගතස්සානෙ අතිවිජ්ඣාකමුකුලානි විශ්වකුමිත්තො උභිතො; තං ධනං
ආගමිති රඤ්ඤො සත්තික රුජිමකං; රුජා අමචෙව සත්තිපානාපෙනා
ඉමඤ්ඤං නගරෙ කස්සඤ්ඤස්ස එකකං ධනං අජ්ඣිති පුච්ඡති; නජ්ඣ
කස්සව දෙවොති; තෙනති අයං අනතභාරෙ ඉමඤ්ඤං නගරෙ ධනෙති
නාම ගොකුති; තං දිවස්සෙව ගෙභිව්ජ්ජනං අලභි; සො තෙනා පස්ස
යාවජ්ඣං කල්යාණකමං කත්වා දෙවලොකෙ නිබ්බන්තො; දිඤ්ඤං
දෙවමුඤ්ඤස්ස සංගමිති අමහාකං සජ්ඣ උපාර්ජනකාලෙ කපිලවත්ථි
නගරෙ අමිත්තොදනසක්කස්ස ගෙහෙ පටිගතං ගණෙති; නාමගණෙදිවසෙ
පනස්ස අනුරුධොති නාමං අකං; මහානාමසක්කස්ස කතිස්සානා
සජ්ඣ මුලපිඤ්ඤා පුතො පරම සුමුචාලො මහාපුඤ්ඤො අගොති; පුච්ඡණ්ණ
පාතිස්ස යෙවස්ස භතො උපාර්ජනි අපස්ස මානා එකදිවස්ස මම පුතො
නජ්ඣ පදං ජානාපෙමිති එකං සුචණ්ණපාලං අඤ්ඤොන සුචණ්ණ
පාලොන පිදුකිත්වා කුච්ඡකමෙව පෙගෙති; අනතරමගෙහ දෙවතා
දිබ්බපුච්ඡෙති පුරෙස්ස; එවං මහාපුඤ්ඤො අගොති; තිණ්ණං උතුනං
අනුච්ඡිතෙස්ස තිස්ස පාසාදෙස්ස අලංකතනාමකපරිවුත්තො දෙවො විශ්ව
සමානති අනුගමි; අමහාකමිති බොධිසත්තො තස්මිං සමයෙ කුසිකපුර
විචිත්වා සුභොදනමාරුජස්ස අග්ගමගෙහස්ස කුච්ඡමිං පටිගතං ගහෙනා
අනුකමෙන වුට්ඨපෙනො එකුතංගමස්සාති අගාරමජ්ඣෙව විචිත්වා
මහාභිතිකමිත්තං නිකමිත්තං අනුකමෙන පටිවිචිතබ්බකුඤ්ඤොනඤ්ඤො
බොධිමග්ගෙහ සත්තසත්තානං විචිත්තමෙනා ඉතිපතෙන ධර්මවකකං
පටිපතෙනා ලොකානුග්ගං කෙරුනො රාජගහං ආගම මුතො; මෙ
රාජගහං ආගමොති සුත්වා ගච්ඡම මෙ පුතො ආනෙතාති පිතරං පතිතෙ
සහස්ස සහස්සපරිවාරෙ දස අමචෙව එතිභිකමුපබ්බජ්ජාය පබ්බාජෙනා
කාචදුසිත්තෙරෙන වාරිකමනං යාවිත්තො රාජගහෙහ විසතිසහස්ස භිකමු

පරිවාරො නික්කම්මිතො කපිලපුරං ගතො සද්ධිසමාගමෙ අනෙකෙකි
 ඉභිපාටිභාරියෙති සපොටිභාරියං විචිතතධම්මදෙසනං කතො මහාජනං
 අවතපානං පාසෙති පුතිගද්වසෙ පතතච්චරං අද්දය නගරවාරෙ සතො
 කිසුනු බො කුලනගරං ආගතානං සබ්බසුඤ්චුඩානං අච්ඡන්තනාති අවජ්ජ
 මානො සපදනං පිණ්ඩාය වරණං අච්ඡන්තනාති සද්ධිං සපදනං පිණ්ඩාය
 වරනොතා පුතොතා තෙ පිණ්ඩාය වරතීති සුතො ආගතස්ස රඤ්ඤා ධම්ම
 කථා කථෙති තෙන සකතීවෙසනං පවෙසෙති කතසකාරාගමමානො
 තථි කතතබ්බං සද්ධිජනානුග්ගහං කතො රාහුලකුමාරං පබ්බාපෙති
 නවරස්සෙව කපිලපුරණො මලුරසෙ වාරිකං වරමානො අනුපියමිච්චනං
 අගමාසි; තඹං සමයෙ පුඤ්ඤාදනමාරාජා සාකියානං ගණං සනතිපා
 තොති ආග සමෙ මම පුතොතා අගාරමජ්ඣාමසිස්ස රාජා අභවිස්ස
 චක්කවතති සතතරතන සමනතාගණො නතතාපි මෙ රාහුලකුමාරො
 බතතිසගණෙන සඬං තං පරිවාරෙති අවරිස්ස කුමෙහපි එතමථිං
 ජානාථ ඉද්ධි පන මෙ පුතොතා බුද්ධො ජාතො සාවස්ස පරිවාරා හොනතු
 කුමෙහ එකෙකකුලණො එකෙකං දුරකං දෙථාති; එවං වුතොත
 එකපාසාරෙතෙව සහස්සබතතිසකුමාරා පබ්බජිස්සු; තඹං සමයෙ
 මහානාමො කුටුම්භසම්මො හොති; සො අනුරුධසක්කං උපසංකම්මො
 එතද්වෙච එතරති තාත අනුරුධ අභිඤ්ඤානා අභිඤ්ඤානා සකාසකුමාරා
 හගවතං පබ්බජිතං අනුපබ්බජනාති අමහාකං කුලෙ නථි සොච
 අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිතො තෙනති තිං වා පබ්බජ අහං වා පබ්බ
 ජිස්සාමිති; සො තස්ස වචනං සුතො සරාවාසෙ රුචිං අකතො අතත
 සතතමො අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිතො; තස්ස පබ්බජ්ජානකමො
 සබ්බසෙදකකිකිකෙ ආගණොච්ච; එවං අනුපියමිච්චනං ගතො පබ්බජිතෙසු
 පන තෙසු තඹංසමෙව අනෙකාවස්සෙ හද්දියජෙරො අරහතං පාපුණි;
 අනුරුධජෙරො දිබ්බවක්ඛුං නිබ්බන්තෙති; දෙවදත්තො අස සමාපතතියෙ
 නිබ්බන්තෙති; ආනන්දජෙරො සොනාපතතිඵලෙ පතිඨාසි; හගුජෙරො ච
 කිම්බිලජෙරො ච පච්ඡා අරහතං පාපුණිස්සු; ණාසං පත සබ්බසමිපි
 ජෙරානං අතතො අතතො ආගතසානෙ පුබ්බපථානාතිනීහාරො
 ආචි හවිස්සති; අසං පන අනුරුධජෙරො ධම්මසෙනාපතිස්ස සතතිකෙ
 කමමසානං ගහොති මෙතිගරසෙ පාචිනවංසමිගද්දං ගතො සමණධම්මං
 කරොනොතා සතත මහාපුරිසවිතකෙක විතකෙකසි; අසමෙ කිලමති;
 සථා අනුරුථො අසමෙ මහාපුරිසවිතකෙක කිලමතීති සද්ධිං තස්ස
 සංකප්පං පුරෙස්සාමිති තථි ගතො පඤ්ඤාතවරපුබ්බාගෙන නිසිතොතා
 අසමං මහාපුරිසවිතකකං පුරෙති වතුපච්චිගසෙනාසංඝාවනාරාමපති
 මණ්ඩිතො මහාඅරියවංසපටිපදං කථෙති ආකාසෙ උප්පතීති හෙසකලා
 වනමෙව ගණො; ජෙරො තථාගෙන ගතවන්තොසෙව තෙවජ්ජමහාසිණො
 සමො හුතො සථා මහං මනං ජාතීති ආගතො අසමං මහාපුරිස
 විතකකං පුරෙති අද්ධි සො ච මෙ මනො මන්තං පතොතාති බුඩානං
 ඛම්මදෙසනං අතතො ව පටිපිඨධම්මං ආරබ්බ ඉමං උද්දනසාථා ආග:-

“මම සංකප්පමඤ්ඤාය සථා ලොකෙ අනුත්තරො
 මනොමයෙන කායෙන ඉභිසං උපසංකම්මි

යථා මෙ අනු සංකප්පො නත්තො උත්තරි දෙසයි
නිපපට්ඨරත්නා බුද්ධො නිපපට්ඨං අදෙසයි.

තත්තාහං ධම්මමඤ්ඤාය විහාසිං සාසනෙ රත්නා
නිත්තො විජ්ජා අනුප්පත්තා කතා බුද්ධස්ස සාසනා” තති. ¹

අථ නං අපරිභාගෙ සථා ජෙතවනමහාවිහාරෙ විහරන්තො මම
සාසනෙ දිබ්බවක්ඛුකානං අනුරුද්ධො අග්ගොති අග්ගථානෙ ධජෙයි.

ජයෙ උච්චාකුලිකානාහි උච්ච කුලෙ ජාතානං; භද්දිකොති
අනුරුද්ධප්ථෙරෙන සඨිං නිකඛන්තො සක්කරාජා; කාළිගොධාස පුන්තොති
කාළවණ්ණං සා දෙවි නොධාති පනත්තා නාමං තස්මා කාළිගොධාති
වුච්චති තත්තා පුන්තොති අප්ථො. කස්මා පනාසං උච්චාකුලිකානං
අග්ගොති වුන්තො කං තත්තො උච්චාකුලිකතරා නාමිති: ආමි නාමි;
තස්ස හි මාතා සාකිසානිනං අන්තරෙ වයෙන සබ්බජෙසිකා; සොසෙවච
සාකිසකුලෙ සමපතරජං පහාය පබ්බජිතො; තස්මා උච්චාකුලිකානං
අග්ගොති වුන්තො; අපි ච පුබ්බපඨ්ථානානුභාවෙන සො අනුපට්ඨාපිකා
පචජාති සත්ථා රාජකුලෙ නිබ්බතතිනාම රජං කාරෙසියෙව; ඉමිනාපි
කාරණෙන උච්චාකුලිකානං අග්ගොති වුන්තො. පඤ්ඤාකමෙව පනත්ත අස
මානුපුබ්බිකථා: අසමිති හි අතීතෙ පද්ධුතතරවුඩකාලෙ මහාභොගකුලෙ
නිබ්බන්තො වුත්තනසෙනෙව ධම්මසචනස්මාය ගත්තො තං දිවසං සථාරං.
එකං භික්ඛුං උච්චාකුලිකානං භික්ඛුනං අග්ගථානෙ ධජෙත්තං දිස්වා
මයාපි අනාගතෙ එකස්ස බුද්ධස්ස සාසනෙ උච්චාකුලිකභික්ඛුනං අග්ගෙන
භවිත්ථං වච්චතීති තථාගතං නිමග්ගන්තො සත්තදිවසාති බුද්ධපමුඛස්ස
භික්ඛුසංඝස්ස මහාදුනං දන්තං හන්තන අභං ඉමස්ස දුනස්ස එලෙන
න අඤ්ඤං සමපතරාං ආකංඛාමි අනාගතෙ පන එකස්ස බුද්ධස්ස සාසනෙ
උච්චාකුලිකභික්ඛුනං අග්ගො භවෙය්‍යනති පඨ්ඨමිතා පාදමුලෙ නිපජ්ජි;
සථො අනාගතං ඔළොකන්තො සමිජ්ඣිතභාවං දිස්වා සමිජ්ඣස්සති තෙ
ඉදං කමමං ඉත්තො කප්පකසහස්සාවසානෙ ගොතමො නාම බුද්ධො
උප්පජ්ජස්සති තමං තස්ස සාසනෙ උච්චාකුලිකානං භික්ඛුනං අග්ගො
භවිත්තයිති ව්‍යාකරිතො හත්තානුමොදනං කන්තා විහාරං අගමාසි; සොපි
නං ව්‍යාකරණං ලභිතො උච්චාකුලිකසංචත්තනිකකමමං පුච්ඡති
ධම්මසත්තාති කාරෙතො තෙසු පච්චජ්ජිතොති අභ්ථාපෙනා ධම්මවිජ්ජිතො
ධම්මකපිකවට්ඨං උපොසථාගාරෙ පද්ධුතලදුනනති එවා සාවර්ථං
ඔහුමිධං කල්‍යාණකමමං කන්තං තඨ්ථ කාලකතො දෙවෙසු ව මනුෂ්‍යස්ස ව
සංසරන්තො කස්සපදසබ්බස්ස ව අමිතාකච හභවත්තො අන්තරෙ
ආරුණ්ඩං කුටුමභිසංඝරෙ නිබ්බන්තො; තෙන ව සමගෙත සමබ්බුලා
පථෙව්වක්ඛුධා ගතිමොදනාසබ්බතා ආගමම ආරුණ්ඩං ගම්භාය නිරෙ
එාපුකථානෙ නිසිදිතො පිණ්ඩාතං පරිභුජන්ති; සො කුටුමභියො තෙසං
නිබ්බමෙව තස්මිං ථානෙ හත්තවිස්සග්ගකරණං ඤජිතො අඨ පාසාණං

එලකානි අත්ථිතියා යාවජ්චං පච්චෙක්ඛමුදෙ උපසංඝි; අපේකා බුද්ධිනතරං දෙවෙසු ව මනුසෙසු ව සංඝරතියා ඉමසමි. බුද්ධියාදෙ කපිලවත්ථිනගරෙ බහවියතුලෙ නිබ්බන්ධි; නාමගහණදිවසෙ පනස්ස හද්දියතුමාරොති නාමං අකංසු; සො වයං ආගමි හෙදා අනුරුඬපුනෙත වුත්තනසෙතෙව ඡන්තං බහවියානං අබ්බන්ධරො හුන්වා සත්ථි අනුපියමිවනෙ විහරන්තා සත්ථි සන්තිකෙ පබ්බජ්චියා අරහත්තං පාපුණි; අථ සත්ථා අපරභාගෙ ජෙතවනෙ විහරන්තො මම සාසනෙ උච්චාතුලකානං කාළිණොධාස පුත්තො හද්දියදේවරො අගොති අග්ගදානෙ ධපෙසි.

සත්තමෙ මඤ්ජය්‍යග්ගනි මධුරස්සරුනං; **ලකුණිකහද්දියොති** උච්චෙක්ඛෙත රසො නාමෙත හද්දියො; තස්සාපි පඤ්ඤාකමෙව අගමානු පුබ්බි කථා; අගමි හි පදමුත්තරබුද්ධිකාලෙ හංගවතීනගරෙ මහාභාග කුලෙ නිබ්බන්ධො වුත්තනසෙතෙව ධම්මසවනත්ථාය විහාරං ගන්තා තසමි. සමසෙ සත්ථාරං එකං මඤ්ජය්‍යරං සිකුන්තං එකදග්ගෙ ධපෙත්තො දිස්වා අභාවතාහමි අනාගතෙ අයං සිකුන්තං විය එකස්ස බුද්ධස්ස සාසනෙ මඤ්ජය්‍යරුනං සිකුන්තං අගො හවෙය්‍යන්ති විතං උපාදෙතියා සත්ථාරං නිමන්තෙතියා සත්ත දිවසාති බුද්ධපමුඛස්ස සිකුන්තංසස්ස මහාදුතං දන්තා භන්තා අහං ඉමස්ස දුතස්ස එලෙන න අඤ්ඤං සමපන්ති. ආකංශමි අනාගතෙ පන එකස්ස බුද්ධස්ස සාසනෙ මඤ්ජය්‍යරුනං සිකුන්තං අගො හවෙය්‍යන්ති පත්ඨිතියා පාදමුලෙ නිපජ්ජි; සත්ථා අනාගතං ඔලො කෙනොතො සමිජ්ඣිනභාවං දිස්වා සමිජ්ඣිස්සති නෙ ඉදං කමිමං ඉන්තො කප්පසතසසස්සාවසානෙ ගොතමො නාම බුද්ධො උපපජ්ජියාති තිං තස්ස සාසනෙ මඤ්ජය්‍යරුනං සිකුන්තං අගො හවිස්සසිති ව්‍යාකර්තියා විහාරං අගමාසි; සොපි තං ව්‍යාකර්ණං ලභිතියා යාවජ්චං කල්‍යාණකමං කන්තා තත්ථ කාලකතො දෙවෙසු ව මනුසෙසු ව සංඝරන්තො විපසෙසි සමමා සමුද්ධිකාලෙ විත්තපත්තකොකිලො නාම හුන්වා ඛෙමෙ මීගදුසෙ වසන්තො එකදිවසං සිමිවන්තං ගන්තියා මධුරං අමිච්චං කුණෙතින ගහන්තියා ආගවජ්ජන්තො සිකුන්තංස පරිවාරං සත්ථාරං දිස්වා වින්තෙසි අහං අඤ්ඤපු දිවසෙසු රිත්තකො තථාගතං පස්සාමි අජ්ජ පන මෙ ඉමං අමිච්චකං පුත්තොනං අත්ථාය ආභතං නෙසං අඤ්ඤමි අහරිතියා දස්සාමි ඉමං පන දසබලස්ස දුකුං වට්ටතිති ඔතරිතියා අසාසෙ වරති; සත්ථා තස්ස විතං ඤාතියා අසොකපේරං නාම උපසංඝං ඔලොකෙසි; පත්තං නිහරිතියා සත්ථි හදේ ධපෙසි; කොකිලො දසබලස්ස පත්තං අමිච්චකං පතිදාපෙසි; සත්ථා තදේව නිසිදිතියා තං පරිභුජ්ජි; කොකිලො පසන්තා වින්තො පුනපුනං දසබලස්ස ගුණෙ ආවජ්ජිතියා දසබලං වජ්ඣිතියා සත්තොසං පිතිපුබ්බෙන විතියාමෙසි; එත්තකං තසමි අත්තභාවෙ කල්‍යාණ කමමං; ඉමිනා පුඤ්ඤකමෙත සග්ගෙ මධුරෙ අගොසි; කස්සපසමා සමුද්ධිකාලෙ පන වෙතිසෙ ආරමෙ කිං පමාණං කරොම සත්ත සොජනප්පමාණං අතිමහත්තං එතං ජ සොජනං කරොම ඉදමිති අතිමහත්තං පමිසොජනං කරොම වතුසොජනං තියොජනං මිසොජනන්ති පුත්තෙ අයං තද ජෙතවස්සකි හුන්වා එථ හො අනාගතෙ සුඛපටි

ජනිතං කාතුං වච්චතීති වච්චා රජ්ජං ආදාය පරික්ඛිපනොතා ගාමුත
 මන්තෙකා රාතා එකෙකං මුඛං ගාමුතගාමුතං ගොතූති චෙතිතං යොජනා
 වච්චං යොජනුබ්බිධං භවිස්සතීති ආහ; ණෙ තස්ස වචනෙ අදංසු; ඉති
 අපරමාණස්ස මුඛස්ස පමාණං අකාසිති තොතා කමෙවන නිබ්බන්ත
 නිබ්බන්තසානෙ අසොකුකි භික්ඛාරපාමාණො අහොසි යො අමායාකං සත්ථ
 කාලෙ සාවච්චං මහාගොගකුලෙ නිබ්බන්ත; හද්දියෙනිස්ස නාම අකංසු;
 යො වයපනොතා සන්තරි ජෙනවනමහාවිහාරෙ පටිවසනොතා විහාරං
 ගතවා; ධම්මදෙසනං සුචා; පටිලබ්සමො පබ්බජිතො සත්ථ සනතිකෙ
 කමමසානං ගහොති; විපස්සනාය කමමං කරෙතොතා අරහතං පාසුඤ්.
 අථ නං සන්තා අපරහංගෙ අරියවරගණමජේඛි නිසිනොතා මසුස්සගතං
 භික්ඛුනා අත්තසානෙ ධම්මෙ.

අදමෙ ඕහනාදිනානනති සිහනාදං නදනොතා; පිණ්ඩාල
 ගාරමාජො අගණාති යො කිර අරහතං පත්තදිවසෙ අවාපුරණං
 ආදාය විහාරෙන විහාරං පරිවෙණෙන පරිවෙණං ගතවා; යස්ස මයෙහ වා
 එලෙ වා කංඛා අපී ණො මං පුච්ඡති සිහනාදං නදනොතා විවරි;
 මුඛානම්චි පුරණො රාතා ඉමසමි. හනොතා සාසනෙ කත්තබ්බිකිච්චං මස්සං
 මන්තං පත්තනති සිහනාදං නදි; තස්මා සිහනාදිකානං අග්ගො නාම
 ජාතො; පසුතකමෙව පනස්ස අමානුපුබ්බි කථා; අයං කිර පසුමුත්තර
 මුඛකාලෙ පබ්බතපාදෙ සිහයොනිතං නිබ්බන්තො; සන්තා පටිවුසමයෙ
 ලොකං ඔලොකෙනොතා තස්ස හෙතුසම්පත්තිං දිස්වා හංසවතියං
 පිණ්ඩාය වරිතා පච්ඡාහතං සිතෙ තොවරය පසුකනොතා තස්ස
 නිවාසගුහං පටිසිත්තං ආකාශෙ පලලිකං ආභුජිතා නිතරංගං සමාපජ්ජිතා
 නිසිදි; සිහො ගොවරං ලභිතා නිවනොතා ගුහාවාරෙ සිහො අනොතාගුහාය
 දසමලං නිසිත්තකං දිස්වා මම වසනසානං ආගතවා; අසොකුකු සෙනො
 නිසිදිතුං සමප්පො නාම නපී මහනොතා වතායං පුරිසො අනොතා ගුහායං
 පලලිකං ආභුජිතා නිසිතොතා සරිරපාහාපිස්ස සමනොතා පන්තිතා ගතා
 මයං එවරුපං අච්ඡරියං අදිස්සමිං අයං පුරිසො ඉමසමි ලොකෙ
 සුජනෙය්සානං අග්ගො භවිස්සති මයාපිස්ස සරාසනති සරාසලං සක්කාරං
 කාතුං වච්චතීති ජලජාති ව එලජාති ව නානාකුපුමාති සමාහරිතා
 භූමිණො යාව නිසිත්තපලලිකසානා පුප්පාසනං සන්තරිතා සබ්බරත්තිං
 සම්මුඛසානෙ තථාගතා නම්ස්සමානො අසාසි; පුත දිවසෙ පුරාණ
 පුප්පාති අපනොති නවපුප්පති ආසනං සන්තරි; එතොතොති නිසා
 මෙක සත්තදිවසාති පුප්පාසනං පසුකුපෙනා බලවපිසිගොමනස්සං
 නිබ්බන්තොති ගුහාවාරෙ ආරක්ඛං ගණති; සත්තමෙ දිවසෙ සන්තා
 නිතරංගො ලසාය ගුහාවාරෙ අසාසි; සිහොපි මිගරජා තථාගතා
 නිසාබ්බතුං පදක්ඛිණං කවා; වතුසු සානොසු වන්තිතා පටික්ඛමිතා අසාසි;
 සන්තා වරපිස්සති එතොතො ලපනිස්සයො එතස්සාති වෙහාසං
 අභිගුණානොති විහාරමෙව ගතො; යොපි සිහො මුඛවිසොගොන පුක්ඛිතො
 කාලා කච්චා ගංගවතීනගරෙ විහාගොගකුලෙ පටිසංඝී ගහොති
 වයපනොතා එකදිවසං නගරවාසිති සමිං විහාරං ගතවා; ධම්මදෙසනා

සුඤ්ඤානාසන්ධාරං එකං භික්ඛුං සිහනාදිකානං අභ්‍යාසානෙ ධර්මපන්තං
 දික්ඛා වුත්තතනොනෙව සත්තාහං මහාදුතං පච්ඡෙතොතිං නං ධානානතරං
 පඤ්ඤානාසන්ධාරං අනානතරං දික්ඛා ව්‍යාකන්තො යාවජ්චං කුසලං කතීං
 තථ කාලකන්තො දෙවෙසු ව මනුසොසු ව සංසරන්තො ඉමසම්මිං
 බ්‍රහ්මදොසෙ රුජගහනගරෙ මුහම්මෙමහාසාලකුලෙ තිබ්බතති; නාමෙත
 භාරවාපො නාම අහොසි; සො වසොපොතො තසො චෙදෙ උග්ගහොතිං
 පච මාණවකසොති මනෙත වාමෙතොති වරති; සො අත්තොනො ජෙදක
 භාවෙන තිමත්තණ්ඩානෙසු සබ්බසං භික්ඛං සසමෙව පටිච්ඡති; එත කිර
 ඊසකං ලොඛාදිකො අහොසි; සො තෙති මාණවකෙති සම්මිං කහං සාගු
 කහං හත්තනති සාගුහත්තවජ්ජකානෙව පරිසෙසමානො වරති; සො
 හත්තනාසානෙ පිණ්ඩමෙව පඤ්ඤානොති වරති පිණ්ඩාලභාරවාපො
 තෙව පඤ්ඤාසි; සො එකදිවසං සන්ධි රුජගහං අනුපපන්නෙ ධම්මකප්පං
 පටිලඛිතොසි පඤ්ඤාතිං විපස්සනාය කමමං කණ්ණොනො අරහත්තං
 පාපුණ්ඤ්ඤං; අරහත්තං පත්තවෙලාසමෙව අවාපුරණං ආදාය විහාරෙන විහාරං
 පරිවෙණෙන පරිවෙණං ගතොති සසස මහෙස වා එලෙ වා කංඛා අඤ්ඤා
 සො මං පුච්ඡතීති සිහනාදං නදන්තො විවරි; සො එකදිවසං රුජගහ
 සෙසිනා වෙච්චරමපරාය උසොපෙනා ආකාසෙ උභිතං ජයපුමණ්වණ්ණං
 වජ්ජනසාරපත්තං ඉඨියා ආදාය සාමුකාරං දදන්තොති මහාජනෙත
 පරිවුත්තො විහාරං ආගන්තො තථාගතස්ස හන්ධි ධර්මසි; සන්ධා
 ජානන්තොව පටිපුච්ඡ කුණො තෙ භාරවාප අයං පත්තො ලෙඛාති; සො
 ලඛිකාරණං කපෙසි; සන්ධා තමං එවරුපං උත්තමසාරධම්මං මහාජනස්ස
 දසොසි අකත්තබ්බං තසා කත්තති අනෙකපරිසරෙත ගරුතිති
 “න භික්ඛවෙ භික්ඛං උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉඨිපාටිගාරියං දසොතබ්බං
 සො දසොසාස ආපත්තිදුක්ඛකට්ඨස්ස”ති සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙසි; අථ භික්ඛු
 සම්මාමජෙත්ඛි කපා උදපාදි සිහනාදියන්තො අරහත්තං පත්තදිවසෙ භික්ඛු
 සම්මාමජෙත්ඛි සසස මහෙස වා එලෙ වා කංඛා අඤ්ඤා සො මං පුච්ඡතීති
 කපෙසි බ්‍රහ්මනාමි සමමුඛෙ අත්තොති අරහත්තපත්තං කපෙසි අඤ්ඤා
 යාවකා දුඤ්ඤි අහෙසුං අත්තොති සිහනාදියහාවෙනෙව මහාජනස්ස
 පසාදං ජනෙතො වෙහෙසං අබ්බුත්තනොති වජ්ජනසාරපත්තව ගණ්ඨිති;
 තෙ භික්ඛු ඉමෙ තසො ගුණෙපි එකන්තො කතීං සප්පි කප්පිංසු; බ්‍රහ්ම ව
 නාම ගරුතිතිබ්බසුත්තං ගරුතති පසංසිතබ්බසුත්තං පසංසතතිති ඉමසම්මිං
 යානෙ ථෙරස්ස පසංසිතබ්බසුත්තමෙව අභිං ගහොතිං තිණ්ණං බො පන
 භික්ඛවෙ ඉඤ්ඤියානං භාවිතත්තං බ්‍රහ්මචිකත්තො භාරවාපො භික්ඛු අඤ්ඤා
 ව්‍යාකාසි භිණ්ණාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉන්ද්‍රියානා
 යාති පජානාමිති කත්තමං තිණ්ණං සතිඤ්ඤස්ස සමාධිඤ්ඤස්ස පඤ්ඤාඤ්ඤ
 යස්ස ඉමෙයං බො පන භික්ඛවෙ තිණ්ණං ඉඤ්ඤියානං භාවිතත්තං බ්‍රහ්ම
 චිකත්තො භාරවාපො භික්ඛු අඤ්ඤා ව්‍යාකාසි භිණ්ණාති වුසිතං බ්‍රහ්ම
 චරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉන්ද්‍රියානායාති පජානාමිති ථෙරං පසංසිතං
 සිහනාදිකානං භික්ඛුනං අභ්‍යාසානෙ ධර්මසි.

තවමෙ පුණ්ණා මහනාණිපුතෙතාති නාමෙන පුණ්ණා; මහනාණිබ්‍රාහ්මණියා පත සො පුතෙතාති මහනාණිපුතෙතා; තස්ස පඤ්ඤා කමෙම අසමානුපුබ්බි කථා: අයං කීර පදුමුත්තරදසබලස්ස උප්පත්තිණො පුරෙතරමෙව හංගවතීනගරෙ බ්‍රාහ්මණමහාසාලකුලෙ නිබ්බතති; තස්ස නාම ගහණදිව්වෙත ගොතමොති නාමං අකංසු; සො වසප්පතොතා තසො වෙදෙ උග්ගණ්ණිනා සබ්බසිපෙපු කොවිදෙ, හුත්වා පචමාණවකසන පරිවාරෙණ විවරනොතා තසොපි වෙදෙ ඔලොකෙත්වා මොක්ඛධිමං ගවේසනොතා අදික්ඛා ඉමං වෙදනතං නාම කදලිකකිණො විස ඛිතිමං අනොතා නික්ඛාරං ඉමං ගතොත්වා විවරණං පුරුකොට්ඨනා යදිසං ගොති කිමෙම ඉමිනාති ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජිතා බ්‍රහ්මවිහාරෙ නිබ්බන්ධොතො අපරිජිනාත්ඤානො බ්‍රහ්මලොකං කමෙපනොතා ගම්ඤ්ඤාමිති; පචති මාණවක සතොති සමිං පබ්බතපාදං ගතොත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජි; තස්ස පරිවාරනි අදාරය ජපිලගහස්සාති අහෙසු; සො පචාතිඤ්ඤා අඨ සමාපත්තිණො නිබ්බන්ධොතො තෙතමපි කසිණපරික්ඛමං ආවික්ඛි; තෙ තස්ස ට්ඨාදෙ ධනා සබ්බෙපි පචාතිඤ්ඤා අඨ සමාපත්තිණො නිබ්බන්ධොසු; අධානෙ අතික්කන්තො තස්ස ගොතමතාපසස්ස මහලුකකාලෙ පදුමුත්තර දසබලො පරමාතිසමෙධාධිං පත්වා පචත්තවරධිමමකෙක්ඛා භික්ඛුසන සහස්ස පරිවාරෙණ හංගවතීනගරං උපතිස්සාය විහාසි; සො එකදිවසං පච්චුසසමසෙ ලොකං ඔලොකෙතොතා ගොතමතාපසස්ස පරිසාය අරගත්තු පතිස්සාය ගොතමතාපසස්ස ච අහං අනාගතෙ උප්පජ්ජනකබ්‍රහ්මස්ස සායනෙ ධිමමකපීකසිනබ්බුතං අහොතා හවෙය්‍යනති පත්ථනසාවච දික්ඛා පාණොච සරීරපච්ඡිග්ගනං කත්වා අත්තනොතො පත්තපීවරං සසමෙව ගතොත්වා අඤ්ඤාත්තවෙසෙන ගොතමතාපසස්ස අනෙතවාසිකෙසු වනමුලථලා ඵලජාය ගතොසු ගතොත්වා ගොතමස්ස පණ්ණසාලාවාරෙ අඨාසි; ගොතමො බ්‍රහ්මානං ජාතහාවං අජානනොපි දුරණොච දසබලං දික්ඛා අයං පුරිසො ලොකණො මුහොතා හුත්වා පඤ්ඤායති යථා අස්ස සරීරනිපථනති සෙඨී ච ලක්ඛණෙඨී සමන්තාගතො අහාරමජ්ඣෙඨි වා තිසනොතා වක්කවත්තරජා ගොති පබ්බජනොතා වා විචත්තවජ්ජනො සබ්බඤ්ඤාමුඛො ගොතිති ඤාත්වා පඨමදස්සනෙනෙව දසබලං අභිවාදෙත්වා ඉතො එථ හතවාති බ්‍රහ්මසනං පඤ්ඤාපොත්වා අදාසි; තථාගණො තාපසස්ස ධිමං දෙසගමානො තිසිදි; තඹං සමසෙ තෙජපිලා පඤ්ඤාපඤ්ඤා වනමුලථලාථලා ආවරිසස්ස දන්තා සෙසකං පරිතුර්ඤ්ඤාමාති ආගවජ්ජනා දසබලං උච්චාසනො ආවරිසං පන තිවාසනො තිසිනො දික්ඛා මයං ඉමංගම් ලොකෙ අමහාකං ආවරිසෙන උත්තරිතරෙණ නරජිති විවරම ඉදාති පන නො ආවරිසං තිවාසනෙ තිසිදපොත්වා උච්චා සනෙ තිසිනාසකො පඤ්ඤායති මහනොතා වතායං පුරිසො හවිස්සනීති පිට කාති ගතොත්වා ආගවජ්ජනා; (ගොතම තාපසො*) ඉමෙ මං දසබලස්ස සතති කෙ වජ්ඣෙය්‍යනති භිණො ආහං තාතා මා මං වජ්ඣෙය්‍ය සදෙවකෙ ලොකෙ අස්ස පුග්ගලො සබ්බෙසං වජ්ජනාරණො පුරිසො ඉධ තිසිනොතා එතං වජ්ජාති;

1. බ්‍රහ්මලොකුප පනොතා ගම්ඤ්ඤාමිති-ම. * (ගොතම තාපසො.)-ම.

තාපසා න අජාතිනිං ආවරිතො කපේත්තනීති ගබ්බෙව තථාගතස්ස පාදෙ වැදී-සු; තාතා අමිත්තං අඤ්ඤං දසබලස්ස දුතබ්බසුත්තකං භොජනං නච්ඡි ඉමං වනමුලථලාථලං දස්සාමාති පණීතපණීතං මුඛිනං පතන පතිසාපෙයි; සථා වනමුලථලාථලං පරිභුජ්; තදනනතරං තාපසොපි සථීං අනෙතවාසිකෙති පරිභුජ්; සථා භතතකිවං කන්ධං වෙ අග්ගසාවකා භික්ඛුසතගගස්සං ගහෙතිං ආගච්ඡන්තුති විනොති; තසමිං සමයෙ අග්ග සාවකො මහාදෙවනේරො කතං නුචො සථා ගතොති ආවජේජෙනාං සථා අමිත්තං ආගමනං පච්චාසිංයනීති භික්ඛුසතගගස්සං ගහෙතිං සඤ්ඤා සන්තිකං ගතො වැදීතිං න මස්සමානො අසාසි; ගොතමො අනෙත වාසිකෙ ආහා: තාතා අමිත්තං අඤ්ඤං සකකාරො නච්ඡි භික්ඛු සංඝො දුක්ඛං සීහො මුඛපමුඛස්ස භික්ඛුසංඝස්ස පුප්ථාගනං පඤ්ඤාපෙස්සාම ජලජථලජපුප්ථාති ආගරථාති; භෙත තාවදෙව පබ්බතපාදගො වණ්ණං ගති සමපණ්ණාති පුප්ථාති ඉඨිසා ආගරිතො සාරිපුප්ථාපේරස්ස වැද්මති මුත්තනගෙන ආගතාති පඤ්ඤාපයිංසු; තිරේඛධමොපත්ති සමාපජ්ජනමපි ජත්තධාරණමපි ගබ්බං මුත්තනගෙනෙව වේදිතබ්බං සථා සත්තමෙ දිවසෙ තිරේඛගො මුසාය පරිවාරෙතිං සීහෙ තාපසෙ දිස්වා ධම්මකපික භාවෙ එතදග්ගපාතනං සාවකං ආමනෙතයි ඉමිනා භික්ඛු ඉසිගණෙන මහාමුඛසකකාරො කතො එතෙසං පුප්ථාසනානුමොදනං කරොගීති; සො සඤ්ඤා වචනං සමපට්ඨිතීතිං තිණි පිටකාති සමමසිතිං අනුමොදනං අකාසි; තස්ස දෙසනා පරියොසානෙ සථා සං මුග්ගසොසං නිවණ්ණෙතිං ධම්මං දෙසෙයි; දෙසනාපරියොසානෙ ධූපෙතිං ගොතමං සෙසා අසාරස සහස්ස ජට්ඨා අරගතනං පාපුණිංසු; ගොතමො පන භෙතනතභාවෙන පට්ඨෙවං කාතුං අගහෙකානෙතා භගවතනං ආහා: භගවා සෙන භික්ඛුනා පඨමං ධම්මො දෙසිතො කො නාමොයං තුම්භාකං සාගතොති; අයං ගොතම මග්ගං සාගතෙ ධම්මකපිකානං අගෙතාති; අභමපි භගෙන ඉමස්ස සත්ත දිවසාති කතස්ස අධිකාරස්ස එලෙන අයං භික්ඛු වීය අනාගතෙ එකස්ස මුඛස්ස සාගතෙ ධම්මකපිකානං අගෙතා භවෙය්ගතති පථනං කන්ධං පාදමුලෙ නිපජ්ජි; සථා අනාගතං ඔලොකෙතිං අනන්තරයෙනස්ස පථනාය ගමිජ්ඣනභාවං ඤාතිං අනාගතෙ කප්පසතගගස්සාවසානෙ ගොතමො නාම මුචො උපාජ්ජිස්සති නිං තස්ස සාගතෙ ධම්මකපිකානං අගෙතා භවිස්සසිති ව්‍යාකරිතො භෙත අරගතපප්පතනාපසෙ එථ භික්ඛුවොති ආහා; ගබ්බෙ අනතරභිතකෙසමසු ඉමිමසපත්තපිට්ඨරා වස්සාසතිකපේරසදිසා අගෙසු. සථා භික්ඛුසකිං ආදාය විහාරං ගතො, ගොතමොපි සාවජ්චං තථාගතං පරිවරිතො සථාමුලං කල්‍යාණිකමං කන්ධා කප්පසතගගස්සං දෙවෙසු ව මනුස්සෙසු ව සංගරෙතො අමිත්තං භගවතො කාලෙ කපිලවණ්ණනගරස්ස අවිදුරේ දෙණ්ණවණ්ණ මුග්ගණ්ණමහාසාලකුලෙ නිබ්බතති; තස්ස නාමගගණ්ණදිවසෙ පුරුණ මාණ්ඩොති නාමං අකංසු; සථරි අභිගමෙමාසිං පතිං පවතනවරධම්ම වසෙක අනුපුබ්බෙව ආගතො රාජගහං උපතිස්සාය විහරෙනෙත අඤ්ඤා කොණ්ඩඤ්ඤාපේරො කපිලවණ්ණං ගතො අත්තතො භාගිනෙය්සං පුණ්ණ

මංශංසා පබ්බාසෙත්වා පුන දසබලසං සතතිං අගන්තවා භගවන්තා වන්දිතා ආපුට්ඨතා නිවාසන්තා ජගුත්තදාසා ගතො; පුණ්ණොපි මහාසංඝපුත්තො මාතුලෙන අඤ්ඤාසො ඤාඤ්ඤාපෙරෙත සපිං දසබලසං සතතිං අගන්තවා මහං පබ්බාසිකාවං මන්තං පාපෙත්වා දසබලසං සතතිං ගම්ඤාමිති කපිලවන්දුගමංගෙව ඔභිතො යොනිසොචනසිසාසෙර කමං කමොත්තො න වරසොට අරගන්තං පාපුණි; තස්ස සතතිං පබ්බාසිකාලපුත්තොපි පටසතා අපිගපු; ථෙරො සං දසකථාවන්දුලාභිතාං තෙපි දගති කථාවන්දුති ඔවදති; තෙ තස්ස ඔවාදෙ ධර්මා සමෙව අරගන්තං පත්තා; තෙ අත්තො පබ්බාසිකාවං මන්තං පත්තං ඤාතා උපජ්ඣාතං උපසංකම්මිතා ආහංසු; භගො අමතාං කීවං මන්තං පත්තං දසකතාව මහාකථාවන්දුතා ලාභිතො සමසො නො දසබලං පසිද්ධාති; ථෙරො තෙතං කථං පුතා විනොසි මම දසකථාවන්දුලාභිතං සන්තං ජාතාති අහං ධම්මං දෙසෙත්තො දස කථාවන්දුති අමුච්ඡිතං දෙසෙමි මයි ගව්න්තො සබ්බෙවෙ ගිකුලු පරිවාරෙත්වා ගව්න්තො එවං ගණ්ඨගණ්ඨාසං ගන්තවා පන අපුත්තං මහං දසබලං පසිද්ධං ඉමෙ තාව ගන්තවා පසංසතුති; තෙ ගිකුලු ආහ ආවුසො තුමො පුරුෂො ගන්තවා තථාගතො පසංස මම වචනෙන වස්සාපාදෙ වන්දෙ අගමි තුමාං ගතවණෙන ගම්ඤාමිති; තෙ ථෙරො සබ්බෙව දසබලසං ජාතිභූමිරසවාසිතො සබ්බෙ ඩිණ්ඨවා සබ්බෙ දසකථාවන්දුලාභිතො අත්තො උපජ්ඣාසං ඔවාදං අවද්දිතා ථෙරං වන්දිතා අනුපුබ්බෙන වාරිකං වරන්තා සපිගොජනමහං අතිකමම රුජගෙහ වෙථවනවිහාරං ගන්තවා දසබලසං පාදෙ වන්දිතා එකමන්තං නිසිදිසු; ආවිණ්ණං බො පනොතං මුද්ධාතං භගවන්තාං ආගතතුකෙති ගිකුලුති සපිං පටිසම්මොදිතුන්ති භගවා තෙති සපිං කවි ගිකුලුවෙ බමනිසන්ති ආදිතා නොත මඬුරපටිසන්තාරං කන්තා තුණො ව තුමො ගිකුලුවෙ ආගව්න්තා පුට්ඨ; තෙති ජාතිභූමිතො වුත්තො ඤාතා බො ගිකුලුවෙ ජාතිභූමිතං ජාතිභූමිතාං ගිකුලුතං සමුගමොරිති එවං සමාචිතො අත්තො ව අපිට්ඨෙත්වා අපිට්ඨිකථාව ගිකුලුතං ඝණ්ඨාති දසකථාවන්දුලාභි ගිකුලු පුට්ඨ; තෙපි පුණ්ණො නාම භගො ආගමො මහානිපුත්තොති ආරොච්ඡංසු; තං කථං පුතා ආගමො සාරිපුත්තො ථෙරො දස්සන්තො අහොසි; අථ සන්තං රුජගෙහො සාවර්ථං අගමාසි; පුණ්ණපෙරො දසබලසං තත්ථ ආගමනභාවං පුතා සන්තං පසිඤාමිති ගන්තවා අනොගකුලුතංගෙව තථාගතං සමපාපුණි; සන්තං ධම්මං දෙසෙසි; ථෙරො ධම්මං පුතා දසබලං වන්දිතා පතිසල්ලාණන්තො අකවන්තං ගන්තවා අඤ්ඤාතරසමි රුකඛුළුලෙ දිවාවිහාරං නිසිදි; සාරිපුත්තොත්තෙපි තස්සාගමනං පුතා සිසානුලොකිකො ගන්තවා මහං සලලකෙතිතා තං රුකඛුළුලං උපසංකම්මිතා පෙරෙන සපිං සමමොදිතා සත්ත විපුඤ්ඤාමං පුට්ඨ; ථෙරොපිසං පුට්ඨං පුට්ඨං වසාසාසි; තෙ අඤ්ඤා මඤ්ඤාසං පුහාසිතං සමුත්තොදිසු; අථ සන්තං අපරහානෙ ගිකුලුතො මිණ්ඩ නිසිතො ථෙරං ධම්මකම්මානං අගන්තො ධර්මං

දසමෙ සංවිනේයන භාසිතස්සාති සංවිනේයන කපිතබවටස්ස; විජ්ජාරෙන අත්ථං විහරන්තානානති තං දෙසනං විජ්ජාරෙන; අත්ථං විහරමානානා; අඤ්ඤා කිර තථාගතස්ස සංඛෙපවට්ඨනං අත්ථවසෙන වා පුරෙත්තුං සකෙකානති වාජනවසෙන වා; අයං පන ථෙරෙ උභයවසෙනාපි සකෙකාති; තභො අගොති වුතෙතා. පුබ්බපඤ්ඤාපිටස්ස එවරුපාව; අයං පනස්ස පඤ්ඤාකමෙව අනුපුබ්බකථා: අයං කිර පදමුත්තරසමමා සම්මුඛිකාලෙ ගහපති මහාසාලකුලෙ නිබ්බන්ධනි වුඤ්ජපනෙතා එකදිවසං වුත්තනායෙතෙව විහාරං ගන්ත්වා පරිසපරිසෙනන සීතො ඛමමං පුණ්ණෙනා සත්ථාරං අත්තනො සංවිනේයන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං විහරන්තානං අග්ගස්සානෙ ඤාපනනං එකං භික්ඛුං දිස්වා මහනෙතා වකායං භික්ඛු යං සත්ථා එවං වණ්ණෙති මයාපි අනාගතෙ එකස්ස මුඛස්ස සාසනෙ එවරුපෙන හවිතුං වට්ටනීති සත්ථාරං නිවිනේයනත්වා වුත්තනා යෙතෙව සත්තංගං මහාදුතං දන්ති හනෙතා අගං ඉමස්ස සකකාරස්ස එලෙන න අඤ්ඤාං සමපත්තිං පඤ්ඤි අනාගතෙ පන එකස්ස මුඛස්ස සාසනෙ ඉතො සත්තදිවසමස්සෙ තුමෙකති ධානන්තරෙ ඤාතතික්ඛු විස අභමපි තං ධානන්තරං උභෙග්ගන්ති පත්තං කන්ති පාදමුලෙ නිපජ්ජි; සත්ථා අනාගතං ඔලොකෙති සම්ප්ප්කිස්සති ඉමස්ස කුලපුත්තස්ස පත්තන්ති දිස්වා අමොගා කුලපුත්ත අනාගතෙ කප්පසත්තසංඝායායෙන ගොතමො නාම මුඛො උප්පජ්ජස්සති නිං තස්ස සාසනෙ සංවිනේයන භාසිතස්ස විජ්ජාරෙන අත්ථං විහරන්තානං අගොගා හවිස්සසිති වාසකරිත්වා අනුමොදනං කන්ති පකකාමි. යොපි කුලපුත්තො යාවජ්චා කුසලා කන්ති කප්පසත්තසංඝායං දෙවමනුස්සෙසු සංඝරිත්වා කස්සපමුඛිකාලෙ භාරණසිංසං කුලඝරෙ පටිසඤ්ඤා ගහෙති සත්ථි පරිනිබ්බුතෙ සුවණ්ණවේදිය කිරණස්සානං ගන්ත්වා තං සත්තසංඝායානිකාය සුවණ්ණසීතියං පුරං කන්ති හගවා මග්ගං නිබ්බන්ධනිබ්බන්ධනස්සානෙ සරිරං සුවණ්ණවණ්ණං භොතුති පත්තං අකාසි; තතො යාවජ්චා කුසලකමමං කන්ති එකං මුඛිකන්තරං දෙවමනුස්සෙසු සංඝරිත්වා අමොගා දගබලස්ස උප්පත්තිකාලෙ උප්පජ්ජිතගරෙ පුරෙහිතගෙගෙ නිබ්බන්ධි; තස්ස නාමගහණදිවසෙ මග්ගං පුතෙතා සුවණ්ණවණ්ණසරිරෙ අත්තනාව අත්තනො නාමං ගහෙති අගනෙති කවනමාණවොඤ්චස්ස නාමං අභංජු; යො වුඤ්චි මන්ත්රය තයො වෙදෙ උග්ගණ්ණිත්වා පිතු අව්වසෙන පුරෙහිතස්සානං ලභි; යො ගොත්තවසෙන කච්චානො නාම පානො; ච ධිපජ්ජන්තරු අමවෙව සන්තිපානෙත්වා අභ වුඤ්චි ලොකෙ නිබ්බෙ තං ආනෙත්තුං සමත්ථා ගන්ත්වා ආනෙථ තාසාති; දෙව අඤ්ඤා දගබලා ආනෙත්තුං සමත්ථො. නත්ථි අවරියො කච්චානමුභමණ්ණෙව සමත්ථො තං පභිණ්ඨාති; රුජා තං පකෙකායාපෙනා නාන දගබලස්ස සන්තිකං ගච්ඡති අභ ගන්ත්වා පට්ඨජ්ජු ලභනෙතා ගමිස්සාමි මහාරුජාති; යං කිච්චි කන්ති නරාගතං ආනෙති තාසාති; යො මුඛිකානං සන්තිකං ගච්ඡන්තස්ස මහාපරියාය කමමං නාමිති අත්තසමො අගමාසි; අථස්ස සත්ථා ඛමමං

දෙසෙයි; දෙසනාපරියොසානෙ යයි. සත්තති ජනෙති සහ පටිසම්බද්ධි
 අරහත්තං පාපුණි; සන්ධා එඵ භික්ඛවොති හන්ධං පසාරෙයි; නං බණ්ණංයෙව
 සබ්බෙ අනතරංගිකකෙසමස්ස ඉභිමයපත්තවිවරධිත් වස්සසතිකපෙරං විය
 ජානා; ථෙරෙ අත්තනො කිච්චෙ චන්ධං පත්තෙ තුණ්හිභාවෙන
 අතිසිද්ධිං කාඵද්ධිසේරෙ විය සජ්ඣ උපෙජනි ගමනන්ධං ගමනවණ්ණං
 කපෙයි; සන්ධා තස්ස වචනං සුචං කච්චානො අත්තනො ජාතිකුම්බගමනං
 පච්චාසිංසතිති අඤ්ඤයි; මුඛං ච නාම එකං කාරණං පටිච්ච ගතත්තං
 අසුග්ගකානං න ගච්ඡති; තස්මා ථෙරං ආහ තං යෙව භික්ඛු ගච්ඡ තස්මි
 ගතෙපි රුජං පටිදිස්සතිති; ථෙරෙ මුඛානං වෙ කථා නාම නාමිති
 තථාගතං වන්දිතො අත්තනා සම් ආගතෙගෙව සත්තති භික්ඛුති සම්.
 උපෙජනිං ගච්ඡෙතො අනතරමස්සෙ කෙලපානාළි නාම නිගමො තත්ථ
 පිණ්ඩං වරි; තස්මි ච නිගමෙ වෙ සෙසිධිතෙරං එකං පරිජ්ණණ්ණකුලෙ
 නිබ්බත්තා, සුග්ගතා මාතාපිතුතාං අච්චයෙන ධාතං නිස්සංස ජීවති; අත්ත
 භාවො පනස්සා සම්මෙධා කෙසා අඤ්ඤති අතිවිය දීඝා; තස්මිංයෙව නිගමෙ
 අඤ්ඤ ඉක්කරගෙසිකුලස්ස ධිතා නිකෙකපිකා සා තණ්හා පුබ්බෙ තස්සා
 සම්මං පෙතෙති සං වා සගස්සා වා දස්සාමිති වතොපි කෙසෙ
 ආහරෙපතුං නාසකස්මි; තස්මි පන දිවසෙ සා සෙසිධිතා මහාකච්චාන
 ථෙරං සත්තති භික්ඛුති පටිවුතං තුච්ඡපත්තං ගච්ඡන්තං දිස්වා අසං
 සුචණ්ණවණ්ණං එකං මුග්ගකුම්බකුල ස්ථායොගෙනෙව පත්තනා
 ගච්ඡති මග්ගව අඤ්ඤං ධනං තත්ථ අසුතගෙසිධිතා පන ඉමෙසං කෙසානං
 අන්ධං පෙතෙති ඉද්ධි ඉණ්හා ලඛ්ඛප්පාදෙන සකකා ථෙරස්ස දෙසාබ්බමං
 දුතුනති ධාතං පෙතෙති ථෙරෙ නිමනෙතො අනෙකා කෙසෙතිසිද්ධපෙයි;
 ථෙරං නිසින්නකාලෙ ගබ්හං පටිසිතිං ධාතියං අත්තනො කෙසෙ
 කප්පාපෙති අමම ඉමෙ කෙසෙ අසුකාය නාම සෙසිධිතාය දන්තං සං සා
 දෙති නං ආහර අයසානං පිණ්ඩපානං දස්සාමාති; ධාතී පිසිගන්තො
 අස්සති පුඤ්ඤිතො එකෙක ගන්තො ගදයමංසං යන්තරෙති ථෙරං
 සතතිකෙ පටිච්ඡාදෙති නෙ කෙසෙ ආදය තස්සා සෙසිධිතාය ගතතිකං
 ගතා; පණ්ණං නාම සාරවත්තමපි සං උපනිතං ගාරවං න ජනෙති;
 තස්මා සා සෙසිධිතා විනොතිසි අසං පුබ්බෙ ඔහුනාපි ධනෙන ඉමෙ කෙසෙ
 ආහරෙපතුං නාසකස්මි ඉද්ධි පන ජිනාසාලනො පඨාය ග්ථාමුලවෙව
 ලභිස්සතිති; ධාතං ආහ අසං පුබ්බෙ තව සාමිතිං ඔහුනාපි ධනෙන
 කෙසෙ ආහරෙපතුං නාසකස්මි යත්ත කත්ථි නිතා පන ජිවකෙසා නාම
 අභිකාපණ්ණ අභ්ගනාති අපඨව කසාපණ්ණ අද්ධි, ධාතී කසාපණ්ණ
 ආහරිතා සෙසිධිතාය අද්ධි; සෙසිධිතා එකෙකං පිණ්ඩපානං එකෙක
 කසාපණ්ණං කත්තං ථෙරං දුපෙයි; ථෙරෙ ආචර්ජිතා සෙසිධිතාය
 උපනිස්සාය දිස්වා කසා සෙසිධිතාති පුච්ඡි; ගබ්හෙ අයසාති; පකෙකා
 ගථ නාති; සා ථෙරෙ ගාරවෙන එකච්චනෙනෙව ආහතො ථෙරෙ
 වන්දිතො ඔලවසං උප්පාදෙයි; සුබ්බෙතෙ පනිසිතපිණ්ඩපානො දිසෙව
 ධිමෙව විසාසං දෙතිති සහ ථෙරං වන්දනො කෙසා පකතිභාවෙයෙව

අභංජු; ථෙරු තං පිණ්ඩපාතං ගහෙනා පස්සන්තිකායෙව සෙසිධිතාය
 වෙහෙසං උග්ගන්තො කචනවුක්ඛානෙ ඔත්තංජු; උග්ගන්තොලො ථෙරෙ
 දිත්වා රඤ්ඤාදාසනතිකං ගන්තො දෙව අග්ගො පුරෙහිතකච්චානො
 පඛච්ඡිකො උග්ගන්තං ආගමොති ආහා රුජා ඡන්දජානො උග්ගන්තං
 ගන්තො කතහත්තකිච්චං ථෙරං පච්චතිඝිහෙන වන්දිතො එකමනෙත
 නිසිනෙතා කහං ගනෙත ගහවති පුච්ඡි; සන්ධං අනාගන්තො මං පෙසෙයි
 මහාරුජාති; කහං ගනෙත අජජ භික්ඛං ලභිජාති; ථෙරෙ රඤ්ඤාදාස පුච්ඡා
 සහගෙන සබ්බං සෙසිධිතාය කතං දුක්ඛං ආරෙවෙයි; රුජා ථෙරස්ස
 වසනථානං පටියාදෙතො ථෙරං නිමනෙතො නිවෙසනං ගන්තො සෙසි
 ධිතරං ආනාපෙතො අග්ගමහෙසිථානෙ ධිපෙයි; ඉමිස්සා ඉන්ද්‍රියා දිසි
 ධම්මකොච යත්තපිලාගො අග්ගෙයි; තමො පඨාය රුජා ථෙරස්ස මහා
 සක්කාරං කරෙති; ථෙරස්ස ධම්මකථාය පසිදිතො මහජනො ථෙරස්ස
 සන්තිකෙ පඛච්ඡි; තමො පඨාය සක්කන්තරං එකකායාවපජ්ජන්තං
 ඉසිවානපට්ඨානං අග්ගෙයි; සාපි දෙවි ගබ්බං ලභිතො දසමාසවට්ඨෙත
 පුත්තං විජායි; භුක්ඛ නාමගහණදිවසෙ ගොපාලකුමාරෙති මානාමග
 සෙසිනො නාමං අකංජු; සා පුත්තස්ස නාමවසෙත ගොපාලමානා දෙවි
 නාම ජාතා; සා ථෙරෙ අතිවිය පසිදිතො රුජානං සමපට්ඨිජාපෙතො
 කචනවුක්ඛානෙ ථෙරස්ස විහාරං කුරෙයි; ථෙරෙ උජ්ජන්තිනගරං
 පසාදෙතො පුත්ත සන්ති සන්තිකං ගතො; අථ සන්ධා අපරහංගෙ ජත්තවනෙ
 විහරන්තො මධ්වපිණ්ඩකපුත්තන්තං කච්චානපෙසසාලං පාරසනපුත්තන්ති
 ඉමෙ භාගෙ පුත්තනෙත අභුට්ඨත්ති කන්තො ථෙරං සංඛිනෙතන භාසිතස්ස
 විජාතරෙත අන්ධං විහරන්තානං අග්ගථානෙ ධිපෙයිති.

සංඝමා මහෙත්තා.

2.

දුතියස්ස පඨජම මනෝමයන්ති මනෙත නිබ්බන්තිතා; “මනොම
 යෙන කායෙන ඉන්ද්‍රිය උපහංකම්”ති¹ වුත්තථානසම්මි හි මනෙත කත
 කායෙ මනොමයකායෙ නාම ජානො; “අඤ්ඤාතරං මනොමයං කායං
 උපපජ්ජන්ති” වුත්තථානෙ මනෙත නිබ්බන්තිත කායෙ මනොමයකායෙ
 නාම ජානො; අයම්ඨි අධිපෙපතො. තන්ධ අඤ්ඤාදාස හි භික්ඛු මනොමයං
 කායං නිබ්බන්තන්තා තයො වා වත්තාරෙ වා නිබ්බන්තන්ති න ඔක්ඛෙ
 එකසද්ධෙයෙව ච කන්තා නිබ්බන්තන්ති එකපිට්ඨෙව කම්මං කුරුමානො;
 චුල්ලපඤ්ඤාථෙරෙ පන එකාච්ජනෙන සමණසග්ගං මාපෙයි; වෙපි
 ජනෙ න එකසද්ධෙ අකාසි න එකපිට්ඨං කම්මං කුරුමානො; තස්මා මනො
 මයං කායං අතිමිමිනන්තානං අග්ගො නාම ජානො. වෙණොට්ඨිට්ඨ
 කුසලානම්පි චුල්ලපඤ්ඤාච අග්ගො; අඤ්ඤාදිට්ඨිකුසලානං පන මහා
 පඤ්ඤාථෙරෙ අග්ගොති වුත්තො; තන්ධ චුල්ලපඤ්ඤාථෙරෙ චතුස්තා
 රූපාච්චරජ්ඣිනානං ලාභිතාය වෙතො පිට්ඨිකුසලොති වුත්තො; මහා

[illegible]

ඉමසමීං ධාතෙ වසිතුං න සක්කා සචෙ මෙ මාතෘපිතණෙ ඉමං දෙසං ජාතීසානති බණ්ඩාබණ්ඩං කරිසානති විදෙසං ගතචා වසිසාමාති හත්ථසාරං ගහෙත්වා අග්ගවාසෙත නික්කමිති යත්ථ වා තත්ථ වා අඤ්ඤාති අජානනාදානං ගතචා වසිසාමාති උභොපි අගමංසු; තෙසං එකසමීං ධාතෙ වසතතානං සංවාසමත්තාය තස්සා කුච්ඡිං ගබ්භො පතිදාසි; සා ගබ්භපරිපාකමාදමම සාමිකෙන සසීං මන්තෙයි ගබ්භො මෙ පරිපාකං ගතො ඤාතිබ්බුච්ඡිවර්ගිතෙ ධාතෙ ගබ්භවුදානං නාම උභින්නමපි අමහාකං දුක්ඛමෙව කුලප්පෙතමෙව ගච්ඡාමාති; සො අජ්ඣ ගච්ඡාම සො ගච්ඡාමාති දිවසෙ අතික්කමෙයි; සා වින්තෙයි අයං බාලො අත්තන්තො දෙසමහත්ත තාය ගතතුං හ උසස්සති මාතෘපිතණො නාම එකත්තකිත්තා අයං ගච්ඡතු වා මා වා මසා ගතතුං චට්ටතීති; තසමීං ගෙහා නික්කමෙන සා ගෙහපරික්කාරං පටිසාමෙත්වා අග්ගන්තො කුලඝරං ගතභාවං අනන්තරගෙහවාසීනං ආරෙවෙත්වා මග්ගං පටිපජ්ජි; අථ සො පුරිසො ඝරං ආගමො නං අදිත්වා පටිවිසාසකෙ පුච්ඡති; කුලඝරං ගතාති සුත්වා වෙගෙන අනුබ්බන්ති අත්තර්ගමගෙහ සමපාපුඤ්ඤි; තස්සාපි තත්ථෙව ගබ්භවුදානං අගොසි; සො කීං ඉදං හදෙද්දති පුච්ඡි; සාමී එකො පුත්තො ජානොති; ඉද්දති කීං කරිසාමාති; යස්සන්තාය මයං කුලඝරං ගච්ඡාම නං කමමං අත්තර්ගව නිපජ්ජනං තත්ථ ගතචා කීං කරිසාම නිවත්තාමාති මෙපි එකපිත්තා හුත්වා නිවත්තිසු; තස්සාපි දුරක්කං පත්ථ ජාතන්තා පත්ථකොති නාමං අකංසු; තස්සා නවීරසොසව අපරෙපි ගබ්භො පතිදසි; සබ්බං පුරිමත යෙතොව විත්ථරෙතබ්බං. තස්සාපි දුරක්කං පත්ථ ජාතන්තා පඨම ජාතස්ස මහාපත්ථකොති නාමං කත්වා ඉතරස්ස වුලුපත්ථකොති නාමං අකංසු; තෙ මෙපි දුරකෙ ගහෙත්වා අත්තන්තො වසනාදානමෙවග්ගා; තෙසං තත්ථ වසන්තානං අයං මහාපත්ථකදුරකො අඤ්ඤා දුරකජනෙ වුලුපිතාති මහාපිතාති අයසකොති අයසකාතිව වදන්තෙ සුත්වා මාතරං පටිපුච්ඡ අමම අඤ්ඤා දුරකා අයසකොති වදහති අයසකාති ම වදන්ති කීං අමහාකං ඤාතකා නත්ථිති; ආම තාත තුමහාකං එත්ථ ඤාතකා නත්ථි රුජගහනගරෙ වො ඛනසෙසී නාම අයසකො තත්ථ තුමහාකං බහු ඤාතකාති; තස්මා තත්ථ න ගච්ඡාම අමමාති; සා අත්තන්තො අගමන කාරණං පුත්තස්ස අකපේත්වා පුත්තෙසු පුත්තපුත්තං කපේතොසු සාමීකං ආග: ඉමෙ දුරකා අතිවිස කීලමනති කීං නො මාතෘපිතණෙ දිත්වා මසං බාදිසානති එහි දුරකානං අයසකකුලං දසෙසමාති; අහං සමමුඛා හට්ඨා න සක්කිසාමී තං පත නාසිසාමිති; සාධු අයස සෙස කෙනව උපායෙන දුරකානං අයසකකුලමෙව දග්ගං චට්ටතීති; මෙපි ජනා දුරකෙ ආදාය අනුපුබ්බෙන රුජගහං පත්වා නගරවාසෙ එකිසායා සාලාය නිවාසං කත්වා දුරකමාතා මෙ දුරකෙ ගහෙත්වා ආගතභාවං මාතෘපිතූතානං ආරෙවංසෙසි; තෙ තං සාසනං සුත්වා සංසාරෙ සංසරන්තානං න පුත්තො න ධීතො නාම නත්ථි නෙ අමහාකං මහාපර්ධිකා නසකකා තෙහි අමහාකං වක්ඛු පථෙ දාතුං එත්තකං පත නාම ඛනං ගහෙත්වා මෙපි ජනා එසුක්කානං ගතචා ජිවන්තු දුරකෙ පත ඉඬ පෙසෙනතුති; සෙසීධිතා මාතෘපිතති

පෙසිනං ධනං ගහෙතියා දුරතෙ ආගතදුක්ඛානංසෙව හතේ දැනා පෙසෙසි.
 දුරක්ඛා අය්‍යකතුලෙ වඩික්ඛති; තෙසු චුල්ලපඤ්ඤා ආභිදහරො; මහා
 පඤ්ඤා පන අය්‍යකොන සසීං දසබ්බලස්ස ධම්මකරං සොත්ථං ගච්ඡති;
 තස්ස නිව්චං සත්ථු සම්මුඛා ධම්මකරං සුඤ්ඤාස්ස පබ්බජ්ජාය චිත්තං
 නමී; සො අය්‍යකං ආග: සචෙ තුමො සම්පට්ඨත්ථ අහං පබ්බජෙය්‍යනති;
 කීං වදෙසි කාත මග්ගං සතලලොකස්සාපි පබ්බජ්ජෙය්‍ය කතෙව පබ්බජ්ජා
 හද්දිකං සචෙ සකෙක්ඛාසි පබ්බජ නාතාති සම්පට්ඨතීත්වා සත්ථු සනතිකං
 ගතො; සත්ථා කීං මහාසෙසී දුරතෙ කෙ ලභෙති: ආම හතොන අයං
 දුරතෙ මග්ගං නතො තුමොකං සන්තීතෙ පබ්බජාමිති වදන්ති ආග.
 සත්ථා අඤ්ඤාකරං පිණ්ඩවාරිකං ඉමං දුරකං පබ්බාජෙතිති ආණ්ණපෙසි;
 ථෙරො තස්ස තච්චපකකම්මඤ්ඤානං ආවිකච්ඡිත්වා පබ්බාජෙසි; සො ඛුද්ධං
 බුඩ්ධිවතං උග්ගණ්ණිත්වා පරිපුර්ණවස්සො උපසම්පදං ලභී; උප
 පම්පනො සොතිසො මනසිකාරෙ කම්මං කතොනො වතුතො
 අරුපාවචරජ්ඣානානං ලාභී සුත්වා කුතමෙතති වුද්ධාය අරහත්තං පාසුණී;
 ඉති සො සඤ්ඤාවිවට්ඨතුප්පානං අග්ගො ජාතො; සො කුතපුබ්බත
 මග්ගසුබ්බත ඵලසුබ්බත නිබ්බානසුබ්බත ව විනිවහොනොනො ඵලං
 විනොසි; සක්ඛා නුඛො ඉමං සුඛං චුල්ලපඤ්ඤාය දැතුනති; තමො
 අය්‍යකපෙසිස්ස සනතිකං ගතො මහාසෙසී සචෙ තුමො සම්පට්ඨත්ථ
 අහං චුල්ලපඤ්ඤා පබ්බාජෙය්‍යනති ආග; පබ්බාජෙත්ථ හතොනති; ථෙරො
 චුල්ලපඤ්ඤාදුරකං පබ්බාජෙත්වා දසසු සිලෙසු පතිඤ්ඤාසි; චුල්ලපඤ්ඤා
 සාමණේරෙ හානිකස්ස සනතිකො:-

“පද්මං ගථං කොකනදං සුගණං
 පාතො සියා ජුල්ලමචිතගණං
 අඛිඨිරසං පස්ස විරොමමානං
 තපනතමාදිවම්චනාලිකෙව්”ති.

ඉමං ගාථං ගණ්ණාති; ගණිතගණිතපදං උපරි උපරිපදං ගණ්ණනාස්ස
 නස්සති; තස්ස ඉමෙව ගාථං ගහෙත්වා වාගමනකස්සෙව වත්තොරෙ මාසං
 අභිකුක්ඛනො; අථ නං මහාපඤ්ඤා ආග: පඤ්ඤා නිං ඉමගමීං සාසනෙ
 අහබ්බො වතුති මාපෙති එකගාථම්පි ගහෙත්වා නපකෙක්ඛාසි පබ්බජිත
 කීව්චං පන නිං කථං මන්තං පාපෙස්සාසි නිකම්ම ඉතොති; සො ථෙරොන
 පණ්ණාසිකො විහාරපච්චෙනෙ රෙදමානො අසාසි. තොන සමගෙතු සත්ථා
 රුජගහං උපනිස්සාය ජීවකම්මවිනෙ විහරති; තමමීං සමගෙ ජීවකො
 පුරිසං පෙසෙසි පමති භික්ඛු සතෙති සසීං සත්ථාරං නිවහොනතිති; තොන
 බො පන සමගෙන මහාපඤ්ඤා හත්තුදෙදගමො හොති සො පවනො
 භික්ඛුගහානං භික්ඛිං පට්ඨත්ථ හතොනති වුතො බාලපඤ්ඤා ධරෙත්වා
 සෙසානං පට්ඨත්ථ ආග; චුල්ලපඤ්ඤා නං කථං සුත්වා භිග්ගොසො
 මත්තං දෙමනස්සපාතො අගොසි; සත්ථා චුල්ලපඤ්ඤා බෙදං දිත්වා
 චුල්ලපඤ්ඤා මගිගෙන බුරුක්ඛාසීති ගතො අවිදුරසානෙ අත්තානං.

දණ්ණොක්ඛා කිං තිං පඤ්ඤා රුද්ධිති ආභ; භාතා මං හන්තො පණ්ණොවෙතිති;
 පඤ්ඤා තුණ්ණං භාතිකස්ස පරපුඤ්ඤානං ආසංයුතස්සෙත්ථං නඤ්ඤි තිං
 බුධිවෙනෙසපුඤ්ඤානො නාමාති ඉඤ්ඤා අභිසංඛරිතො පුඤ්ඤා වොලොභණං
 අද්ධි ඉමං ගහෙතො රජොහරණං රජොහරණනති වත්තො භාවෙති
 පඤ්ඤාති; සො සන්තො දින්නං වොලොභණං රජොහරණං රජො
 හරණනති හන්තො පරිමජ්ජනෙතො නිසිදි; තස්ස පරිමජ්ජනස්ස
 පරිමජ්ජනස්ස ලොමාති කිලිඤ්ඤානාති ජාතාති; පුන පරිමජ්ජනස්ස
 උක්ඛලිපරිපුඤ්ඤාන සද්ධං ජාතං; සො ඤ්ඤාපරිපාකං ආගමො තඤ්ඤි ඛස
 වං පඤ්ඤො විනොසි ඉදං වොලොභණං පකතිසං පණ්ණො රජපුඤ්ඤා
 උපාදිණ්ණකසරිරං නිසංය කිලිඤ්ඤා ජාතං විතතමි එවංගතිකමෙවොති
 සමාධිං භාවෙතො චතොරි රුපාවචර්කඤ්ඤානාති පාදකාති කත්වා සහ
 පටිමසිද්ධි අරහත්තං පාපුණ්; සො මනොමසඤ්ඤාලාභි හුත්වා එකො
 හුත්වා ඛත්තං ඛත්තං හුත්වා එකො හවිත්තං සමන්තො අහොසි; අරහත්ත
 මණ්ණොනෙවමස්ස නෙට්ටිකමි ජ අභිඤ්ඤාපි ආගමි; පුන දිවසෙ සන්තො
 එකඤ්ඤාති පටිම සිකුඤ්ඤාති සධිං ගතො ජිවකස්ස නිවෙසනෙ නිසිදි;
 චුලපඤ්ඤා පන අත්තනො සිකුඤ්ඤා අපට්ඨජ්ජනතොසෙව න ගතො;
 ජිවකො යං අද්ධං ආරභි; සන්තො පත්තං හන්තො පිද්ධි; කසො හන්ත
 නගණ්ණාති; විහාරෙ එකො සිකුඤ්ඤා අති ජිවකාති; සො පුරිසං පභිණි
 ගමන් හන්තො විහාරෙ නිසින්නං අසං ගහෙතො එතිති; චුල
 පඤ්ඤානෙරෙපි තස්ස පුරිසස්ස පුරෙ ආගමනාසෙව සිකුඤ්ඤාසං
 නිමිතිත්තො එකමි එකෙන අඤ්ඤං එකස්සාපි ම විවරවිවරණදිසමණ
 කමං අඤ්ඤාන අඤ්ඤං අකාසි; සො පුරිසො විහාරෙ සිකුඤ්ඤාන ඛත්තං
 දිසො ගතො ජිවකස්ස කප්පෙති හන්තො ඉමසො සිකුඤ්ඤානං විහාරෙ
 සිකුඤ්ඤානං ඛත්තං පකෙකාසිනමිං හදන්තං න ජාතාමිති; ජිවකො
 සන්තො පටිපුඤ්ඤානො නාමො හන්තො විහාරෙ නිසින්නාසිකුඤ්ඤාති; චුල
 පඤ්ඤානො නාම ජිවකාති; ගමන් හො චුලපඤ්ඤානො කත්තොති පුට්ඨො
 ආනෙතිති; සො විහාරං ගතො චුලපඤ්ඤානො කත්තො හන්තොති
 පුට්ඨ; අහං චුලපඤ්ඤානො අහං චුලපඤ්ඤාති සිකුඤ්ඤාසංසමි කප්පෙති;
 පුන ගතො ජිවකස්ස කප්පෙති සහස්සමත්තං සිකුඤ්ඤානං මිමි අහං චුලපඤ්ඤා
 නොති කප්පෙති අහං අපුඤ්ඤානො නාම පකෙකාසිනමිං න ජාතාමිති;
 ජිවකො පටිපිට්ඨමිත්තං ඉමිමං සිකුඤ්ඤානං නෙත්තො ඤ්ඤානං පඤ්ඤා කප්පෙන
 සිකුඤ්ඤානං තුණ්ණං සන්තො පකෙකාසතිති වත්තො විවරකණ්ණං ගණ්ණං තාතාති
 ආභ; සො විහාරං ගතො නාම අකාසි; නාමදෙව සහස්සමත්තං සිකුඤ්ඤා
 අත්තරාධිසංසං; සො පුරිසො ථෙරං ගහෙතො අගමාසි; සන්තො තඤ්ඤි ඛණ්ණ
 යං ගණ්ණි; දසමලෙ හත්තකිංචිං කත්වා විහාරං ගතො ඛමමසංයං
 කප්පං උදපාදි; යං මහත්තං වත බුධා නාම මත්තොගෙ මාසෙ එකභාතං
 ගණ්ණිත්තං අපකෙකාසනං සිකුඤ්ඤානං එවං මහිමිකං අකාසුති; සන්තො තෙසං
 සිකුඤ්ඤානං විතතොමාරං ඤ්ඤානං ගතො බුධාසනෙ නිසජ්ජ කිං වඤ්ඤා
 සිකුඤ්ඤානං පුට්ඨ; න ගමො අඤ්ඤානං කිං කප්පෙති චුලපඤ්ඤාන
 තුණ්ණානං සන්තො මහාලාභො ලබොති තුණ්ණානංසෙව ගුණං කප්පෙති;

අනවර්තය භික්ඛවෙ ඉදුති මයං මවාදං කන්තා ලොකුකතරදයජ්ජ
ලාණං අයං අතීනෙපි අපරිපක්කකුණේ තිත්තං මයං මවාදං කන්තා
ලොකිසදයජ්ජං ලභිති; භික්ඛු කදු හතෙතති ආයාපිංසු; සත්ථා තෙසං
භික්ඛුනං අතීතං ආගරිත්වා දසෙසයි. භික්ඛවෙ අතීතෙ ආරාණ්ඩිතගරෙ
මුග්ගදත්තො නාම රාජා රජ්ජං කුරෙසි; තස්මිං සමයෙ චුල්ලසෙසි නාම
පණ්ණිණො වාසෙණං සබ්බනිමිත්තානි ජානාති; සො එකදිවසං රාජ්ජ
පඨානං ගච්ඡන්තො අනතරවිට්ඨං පුතිච්ඡිකං දිඛො තංඛණේ නක්කත්තං
සමානෙත්වා ඉදමාන සක්කං වක්ඛුමං කුලපුත්තොන ඉමං උත්තරං
ගහෙත්වා දුරගරණං කාතුං කමමනෙත්ව පයොජෙතුන්ති; අඤ්ඤකරො
දුග්ගතකුලපුත්තො තං සෙසිස්ස වටනං සුත්වා නායං අජානිත්වා
කප්ථෙස්සතිති මුසිකං ගහෙත්වා එකස්මිං ආපණේ විලාලස්සන්ධං දන්තා
කාකණිකං ලභී; තාය කාකණිකාය එණිත්තං ගහෙත්වා එකෙන කුටෙන
පානීයං ගණ්හි; සො අරඤ්ඤණො ආගච්ඡන්තො මාලාකාරෙ දිඛො
ථොකථොකං එණිතඛණ්ඩං දන්තා උච්චෙකන පානීයං අදාසි; තෙ තස්ස
එකෙකං පුප්ථමුසිං අදංසු; සො තෙන පුප්ථමුලෙන පුන දිවසෙපි
එණිතං පානීයසංච ගහෙත්වා පුප්ථාරාමමෙව ගතො; තස්ස නං දිවසං
මාලාකාරා අභිසංචිතකෙ පුප්ථගච්ඡන් දන්තා අගමංසු; සො නවිරස්සෙව
ඉමිනා උපායෙන අසකතාපණේ ලභී; පුන එකස්මිං වාකමුසිදිවසෙ
ජ්ඣිකුය්සානං ගතො පතිතදරුනං රාසිං කන්තා තිසිනෙණා රාජකුමා
කාරස්ස සතතිකං සොලස කතාපණේ ලභී; සො චතුර්විසතිකං කතාපණේපු
ජානෙපු අපී අයං උපායො මය්ගන්ති නගරවාරණො අවිදුරෙ ධානෙ එකං
පානීයමාසිං සපෙත්වා පටසනෙ තිණ්ණාරකෙ පානීයෙන උපථාසී; තෙ
ආගංසු නිං සමච අමායං ඔහුකාරො කින්නො කරොමාති; සො මයං
කිවෙව උපායෙන කරිස්සමාති වන්තා ඉතො විණො ච විචරන්තො එලපථ
කමුච්ඡෙන ච ජලපථකමුච්ඡෙන ච සඬිං මිත්තසන්ධං අකාසි; කස්ස
එලපථකමුච්ඡෙය් සෙව ඉමං නගරං අස්සවාණිජස්සො පට අස්සසත්තානි
ගහෙත්වා ආගමිස්සතිති ආවිකම්; සො තස්ස වටනං සුත්වා තිණ්ණාරකානං
සඤ්ඤං දන්තා එකෙකං තිණ්කලාපං විගුණං කන්තා ආගරපෙසි; අථ
අස්සානං නගරං පටිඨවෙලාය තිණ්කලාපසහස්සං අනතරමාසෙ රුසිං
කන්තා නිසීදි; අස්සවානිජො සකලනගරෙ අස්සානං වාරිං අලභිත්වා තස්ස
සහස්සං දන්තා තං තිණ්ණං ගණ්හි; කණො කතිපාගච්චයෙනස්ස සමුද්දකමුච්ඡ
සහස්සෙය් ආග්ගෙවෙසි පට්ටනං මහානාමා ආගතාති; සො අපී අයං
උපායොති අසති කතාපණේති සබ්බපරිවාරසමපන්නො තව කාලිකරථං
ගහෙත්වා නාවාපට්ටනං ගතො එකං අභ්‍යුලිමුද්දං නාවාය සචචකාරං
දන්තා අවිදුරථානෙ ධාණිං පරික්ඛිපාපෙත්වා තත් නිසිනෙණා පුරිසෙ
ආණ්ණපෙසි ආගිතො වාණිජෙපු ආගනෙපු තතිසෙන පටිගාරකෙන
ආග්ගෙවථාති; නාවා ආගතාති සුත්වා ආරුණ්ඩිණො සතමන්තො වාණිජා
ගණ්ණං ගණ්ණමාති ආගමිංසු; ගණ්ණං තුලෙන න ලභිස්සථ අපුකච්ඡානෙ
නාම මහාවාණිජෙන සචචකාරෙ දින්නොති; තෙ තෙසං සුත්වා තස්ස

සතතිකං ආගතා; පාදමුලිකපුරිසා පුරිමසඤ්ඤවසෙන තතිසෙන පටිහාරි
 සෙන තෙසං ආගතභාවං ආරොවෙසුං; තෙ සත්වතනාපි වාණිජා එකෙකං
 සහසං දන්වා භෙතන සඬිං නාවාය පතතිකා සුන්වා පුන එකෙකං සහසං
 දන්වා විසාජ්ජාපෙත්වා¹ භණ්ඩං අත්තනොව සත්තකං අකංසු; සො
 පුරිසො වෙ සතසහසානි ගණතිනා බාරණයි. ආගතවා කතඤ්ඤනා
 භවිතුං වට්ටනීති එකං සතසහසං ගාහාපෙත්වා චුලලසෙඝිසං සමිපං
 ගමනා; අථ නං සෙඝී කිං තෙ තාත කන්වා ඉදං ධනං ලබන්ති පුට්ඨි; සො
 තුමෙහති කපිතලපායෙ ධන්වා වතුමාසබ්බතතරෙනෙව ලබන්ති ආහා;
 සෙඝී තස්ස වට්ටනං සුන්වා ඉද්දති එවරුපං දුරකං පරසත්තකං කාතුං
 න වට්ටනීති වසප්පතනං ධීහරං දන්වා සකල කුටුමෙසං සාමිකං අකාසි;
 සොපි කුලපුතොහා සෙඝීනො අවවසෙන තස්මිං තගරෙ සෙඝීඝානං
 ගමෙත්වා යාවතාසුකං ධන්වා යථාකල්පං ගමො. සන්වා වෙ වඤ්ඤි
 කපෙත්වා අනුසන්ධිං ඝටෙත්වා අභිසම්මුඛිකාලෙ ඉමං ගාථමාහ.-

“අප්පකෙනපි මෙධාපි පාහතෙන විවක්ඛණො

ගමුඝාපෙති අත්තානං අණ්ණං අභිංච සකම්”නති.²

ඉති සන්වා ධම්මසභායං නිසිත්තානං ඉමං කාරණං දසෙසා; අයං
 විනතවපි මහාසාවකානං පුබ්බපඤ්ඤා පදාය අනුපුබ්බකථා. අපර
 භාගෙ පත සන්වා අරියගණපරිවුත්තො ධම්මාසනෙ නිසිත්තො මනොමයං
 කායං අභිනිමිත්තාත්තානං වෙත්තො විවට්ටකුසලානව චුලලපඤ්ඤා
 අග්ගඝාතෙ ධපෙසි සඤ්ඤවිවට්ටකුසලානං මහාපඤ්ඤාති.³

තතිසෙ අරණ්විහාරිණිනති නකතිලෙසවිහාරිනං; රණනති රහා
 දසො කිලෙසා වුට්ටනති තෙසං අභාවෙන නිකතිලෙසවිහාරෙ අරණ්
 විහාරෙ නාම සො සෙසං අත්ථි තෙ අරණ්විහාරිණො තෙසං අරණ්විහාරිනං
 සුභුතීත්ථෙතෙ අග්ගොති; කිවාපිති අඤ්ඤපි ඩිණ්ණං වා අරණ්විහාරිණොව
 ථෙරෙන පත ධම්මදෙසනාය එතං නාම ලබං; අඤ්ඤ භික්ඛු ධම්මං
 දෙසෙනාහා ඔදිසාකං කන්වා වණ්ණං අවණ්ණං වා කපෙන්නති; ථෙරෙ පත
 ධම්මං දෙසෙනොහා සන්වා දෙසිතනියමතො අනොකකම්භිනා දෙසෙති
 තස්මා අරණ්විහාරිනං අග්ගො නාම ජාතො; දාකිණිකොපානනති^b
 දකිණිකරහානං; තත්ථ කිවාපි අඤ්ඤපි ඩිණ්ණං වා අග්ගදකිණිකොග්ග
 ථෙරෙ පත පිණ්ඩාය වරතොහා ඝරෙඝරෙ මෙත්තජකිනාං සමාපජ්ජිතා
 සමාපතතිත්තො වුඝාය භික්ඛං ගණන්ති එවං භික්ඛාදයකානං මහපථලං
 භවිසාතිති; තස්මා දකිණිකොග්ගානං අග්ගොති වුත්තො; අත්තභාවො
 පතස්ස සුඤ්ඤි භුති වා සමිඤ්ඤා අලංකතොරණං විස විත්තපථො විස ව
 අතිවිස විරෙමති තස්මා සුභුතීති වුට්ටති; තස්ස පඤ්ඤාකල්පෙ අසම්පුපුබ්බ
 කථා; අයං කීර පඤ්ඤාතරෙ භගවති අනුප්පතෙන සෙව භංගවතීතගරෙ
 මුහුණ්මහාසාලකුලෙ නිබ්බන්ති; නන්දමාණ්වොති තස්ස නාම අකංසු;
 සො වසප්පතොහා තසො වෙදෙ උග්ගණ්තිනා තත්ථ සාරං අපස්සතොහා

1. “පතති. විසාජ්ජාපෙත්වා”ති ජතකථකථායං පාඨො. 2. චුලලසෙඝිකතක.

3. මහාපඤ්ඤාති-ම.

b. මහාපඤ්ඤාති-ම.

අත්තනො පරිවාරෙති චතුචත්තාලියාය මාණවකසහසෙය්ති සථිං පබ්බත
පාදෙ ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජීතො පමාතිඤ්ඤා අභිසමාපත්තියො නිබ්බන්ධනාසි;
අනෙතවාසිකෙපි කුසාලාභිනො අකාසි; කසම් සමසෙ පදුමුත්තරෙ
භගවා ලොකෙ නිබ්බතතිතො ගංගවතීනගරං උපනික්ඛාය විහරන්තො
එකදිවසං පච්චුසසමසෙ ලොකං ඔලොකෙන්නො නන්දනාපසංගා අනෙත
වාසිකජ්ජිලානං අරහත්තංග උපනික්ඛායං නන්දනාපසංගා ච විහසෙහති
සමන්තාගතංග සාවකංග ධානන්තරපථනං දිස්වා පානොච සරීර
පච්ජග්ගනං කන්ධා පුබ්බන්තසමසෙ පත්තවිවරමාදය සාරිපුත්තනෙවරංග
චතුමති වුත්තනගෙතෙව නන්දනාපසංගා අසංගං අගමාසි; තථ ඵලාඵල
දනව පුප්ථාසනපඤ්ඤාපනව තිණ්ඩසමාපත්තිසමාපජ්ජනව වුත්තන
ගෙතෙව චෙදිතබ්බං; සථා පන තිණ්ඩා වුඤ්ඤා අරණ්විහාරිසමෙහනව
දක්ඛිණේසගෙහන වානි විහසෙහති සමන්තාගතං එකං සාවකං
ඉසිගණංග පුප්ථාසනානුමොදනං කරොතිති ආණ්ඩෙපසි; සො අත්තනො
විසයෙ ථතො තෙපිවකං සමමසිතො අනුමොදනං අකාසි; කසං දෙසනා
වග්ගනෙ සථා සයං ධම්මං දෙසෙසි; දෙසනාපරිසොයාපන සබ්බෙ
චතුචත්තාලිය සහසංගපි නාපසං අරහත්තං පාපුණිංසු; නන්දනාපසො පන
අනුමොදකංග භික්ඛුනො නිමිත්තං ගණතිතො සඤ්ඤා දෙසනානුසාරෙන
ඤ්ඤං පෙතෙත්වා නාගකඤ්ඤා; සථා එථ භික්ඛවොති සෙසෙතිකුත්තං ගථාං
පසාරෙසි; සබ්බෙ අනන්තරිත්තකෙසමංගසු ඉසිවගපරික්ඛාරා වසං
සතිකනෙවරා විස අගෙසු; නන්දනාපසො තථාගතං වන්දිතො සමමුඛෙ
සිත්තො ආභ: භනෙත ගෙන භික්ඛුනා ඉසිගණංග පුප්ථාසනානුමොදනා
කතා කො නාමොයං භුමනාකං සාසනෙති; අරණ්විහාරිසමෙහ ව දක්ඛි
ණේසගෙහනව එකදංගං පනෙතා එසොති; භනෙත අගමපි ඉමිනා
ගත්තාගකතෙන අධිකාරකමෙවන න අඤ්ඤං සමපාතො පෙත්ථි
අනාගතෙ පන එකංග මුඛංග සාසනෙ අයං ථෙරො විස විහසෙහති
සමන්තාගතො භවෙසනෙති පථනං අකාසි; සථා අනන්තරායං දිස්වා
ව්‍යාකරිතො පකකාමී නන්දනාපසොපි කාලොන කාලං දසබලංග
සනතිකෙ ධම්මං සුන්තා අපරිහිනස්ඛානො මුග්ගලොකෙ නිබ්බන්ධනා;
ඉදමංග කල්‍යාණිකමමං; අනන්තර පන කමමං න කපියති. සො කප්ප
ගතගහංග අතිකකම්මිතො සාවචේයං පුමනසෙසිංග ගෙගෙ නිබ්බතති;
පුභුතිතිංග නාමං අකංසු; අපරභාගෙ අමනාකං සථා ලොකෙ නිබ්බන්ධනා
රාජගංග උපනික්ඛාය විහරති; තද අනාථපිණ්ඩකො සෙසි සාවචේයං
උසානකභණ්ඩං ගහෙත්වා අත්තනො සංගසංග රාජගගෙසෙසිනො ඤරං
ගගො සඤ්ඤා උප්පන්නාභාවං ඤාති සථාරං සිත්තවනෙ විහරන්තා උපගං
කම්මිතා පඨමදංගනෙනෙව සොනාපත්තිඵලෙ පතිසාය සථාරං සාවචේයං
ආගමනථාය සාවිත්වා පච්චත්තාලියසොජනෙ මගෙහ සොජනෙ සොජනෙ
ගතගහංගපරිවොගෙන විහරෙ පතිසපෙත්වා සාවචේයං රාජමානෙන
අභිකරිපපාමාණං ජෙතරාජකුමාරංග උය්‍යානභුමිං කොපිගථාතෙත
කිණිත්වා තථ ගගවන්තො විහාරං කාරෙත්වා අදසි; විහාරමභද්වසෙ අයං
පුභුතිකුට්ඨිකො අනාථපිණ්ඩකසෙසිනා සථිං ගතො ධම්මං සුණ්ණෙනා

සධං පටිලභිනා පබ්බජි. සො උපසම්පනෙනා වෙ මානිකා පගුණං කන්තා කම්මදානං කථාපෙතා අරඤ්ඤා යමණධම්මං කරොතෙතා විපස්සනං චිත්තානි මෙතතඤ්ඤානං පාදකං කන්තා අරහත්තං පාපුණී; ධම්මං දෙසෙතෙතා චුත්තනසෙතෙව ධම්මං කථෙති; පිණ්ඩාය වරතෙතා චුත්තනසෙතෙව මෙතතඤ්ඤානසො චුදාය භික්ඛං පඨගණ්ණාති; අථ නං සන්තා ඉමං කාරණවයං පටිච්ච අරණවිහාරිනව දුක්ඛණ්ණසානව භික්ඛුනං අඤ්ඤාදානෙ ධම්මපිති.

පවමෙ ආරඤ්ඤාකානනති අරඤ්ඤවාසිනං; රෙවනො බද්ධව භික්ඛොති ධම්මසෙතාපඨිපේරස්ස කතීද්ගාතිකො; සො සථා අඤ්ඤා පේරා අරඤ්ඤා වසගානා වනසභාගං උදකසභාගං භික්ඛාචාරසභාගව යල්ලකඛන්තා අරඤ්ඤා වසනති න එවං වසි; එකානි පන සභාගානි අනාදිසීනි උජ්ජිමාලයකකිරපාසාණවිසමෙ බද්ධවනෙ පටිවසති; තඤ්ඤා ආරඤ්ඤාකානං අඤ්ඤාති චුත්තො. තස්ස පදනුකමෙව අයමනුපුබ්බ කථා: අයං කීර අතීතෙ පද්මභරතචුබ්බකාලෙ හංඝවතීනගරෙ නිබ්බන්තො මහාගඛකාය පසාගපඨිදානතිස්ව නාචාකම්මං කරොතෙතා පටිවසති; තඤ්ඤා සමයෙ සන්තා සතසභස්සභික්ඛුපරිවාරො චාරිකං වරතෙතා පසාගපඨිදානතිස්ව සම්පාපුණී; සො දසබ්බං දිස්වා විනෙතසි මස්සං කාලෙන කාලං බුබුදස්සනං නාම නජී අයං මෙ කල්‍යාණකම්මාසුභනකඛණ්ණෙති නාචාසංඝාටං බන්ධාපෙතො උපරි මෙල විතානං කාරෙතො ගතිමාලද්ධානි ඔසාරෙතො හෙදා වරපොත්තක විතතථරකං අත්තපෙතො සපරිවාරං යත්තාරං පරතීරං තාරෙසි; තඤ්ඤා සමයෙ සන්තා එකං ආරඤ්ඤාකං භික්ඛුං එතදභ්‍යෙ ධම්මපිති; සො නාවික්කා කං දිස්වා මයාපි එව මෙවං අනාගතෙ එකස්ස බුබුදස්ස සාසනෙ ආරඤ්ඤා කානං අඤ්ඤාන හවිත්ථං වට්ටනීති සන්තාරං නිමන්තෙතො සතසංභං මහාදානං දන්තා සත්ථු පාදමුලෙ නිපජ්ජිතො හතෙත තුමෙහති එතදඤ්ඤ ධරිතො සො භික්ඛු විස අගමපි අනාගතෙ එකස්ස බුබුදස්ස සාසනෙ ආරඤ්ඤාකානං අඤ්ඤා හවෙසන්ති පත්තං අකාසි; සන්තා අනන්තරං දිස්වා අනාගතෙ ගොතමබුබුදස්ස සාසනෙ තං ආරඤ්ඤාකානං අඤ්ඤා හවිස්සසීති ව්‍යාකරිතො පක්කාමී; අනන්තර අඤ්ඤා කම්මං න කපීසති; සො යථජීවං කල්‍යාණකම්මං කන්තා දෙවමනුසෙස්ස සංසරතො ඉමඤ්ඤා බුබුදාදෙ මහධෙකධතෙත නාලකමුහමණ්ණාමෙ සාරිමුහමණ්ණායා කුච්ඡස්මිං පටිසන්තී ගහෙතො තිණ්ණං භාතිකානං තිණ්ණම හතිනීනං සබ්බකතීපදා සුන්තා නිබ්බන්ති; රෙවනෙතිස්ස නාම අකංසු; අථස්ස මාකාපිතරෙ විනෙතස්ස අමාකං වඩ්ඪිතවඩ්ඪිතෙ දරතෙ සමණා සක්ක පුත්තියා නෙතො පබ්බාපේනති; අමාකං පුත්තං රෙවනං දහරමෙව ඝරබකිනෙන බන්ධස්සාමාති සමානකුලතො දරිකං ආනෙතො රෙවනස්ස අයසකං වජ්ජපෙතො අමම තව අයසකාය මහල්ලකතර හොසීති ආහංසු; රෙවනො තෙසං කථං සුන්තා විනෙතසි: අයං දරිකා දගරා පඨමවසෙ සිත්තා ඉමිස්සා කීර එවං විධං රූපං මම අයසකාය රූපසදිසං හවිස්සති පුච්ඡස්සාමි තාව තෙසං අධිපායනති විනෙතන්තා ආහ තුමෙහ කී-

කප්පමානි; තාන අයං දුරිකා අයසකා පිය නෙ ජරං පාපුණොත්තුති වදමාති;
 සො ඉමිසො රූපං එවං විධං හවිසානීති පුච්ඡි; තාන කිං වදෙසි මහා
 පුඤ්ඤ ඵලං විධා භොනතීති; සො විභොතස්ස ඉදං කීර් රූපං ඉමිනා
 නියමෙන චලිතතථං හවිසානී පලිතසිං ඛණ්ඩදත්තං අභං එචරුපෙ
 රුපෙ රජ්ජනා කිං කරිසාමි මම භාතිකානං ගතවග්ගෙවෙව ගමිසාමිති
 තිස්සෙනා; වීර සුත්තං සමවසෙ තරුණදුරුතෙ ආග එථ භො විධාවතීතං
 කරිසාමාති තික්කමි; තාන මහිගලද්වසෙ මා ඛෙති ගච්ඡාති; සො දුරුතෙති
 සථිං කීලුනොතා වීර අත්තනො ධාවනවාතෙර සමපතොස්ස ථොකං ගතත්වා
 පපෙවෙත්වා ආගච්ඡති; අනන්තරෙ සමපතොත කතො දුරන්තරං විය ගතත්වා
 ආගතො තතීයවාතෙර අයමෙව කාලොති ඤාත්වා සමමුඛසානෙනෙව
 පලාසිත්වා පංසුකුලිකසික්කුතං නිවාසසානං අරඤ්ඤං ගතත්වා ථෙරෙ
 අභිවාදෙත්වා පඛෙජරං යාචි; සපුරිස මයා තං න ජානාම කසාපි
 පුත්තොති ත්ව ආලංකතනියමෙනෙව ආගතො සො තං පඛොජෙත්තුං
 උසාහතිති; සො උසො ඛාගා පග්ගාමා විදුමපනති මං විදුමපනති මනති
 මහාවීරවා විරවි; ඉතො විතො ව. සික්කු සනතිපතිත්වා සපුරිස ඉමසමිං
 යානෙ කච වස්ථං වා පිලුකුතං වා කොපි ගණනෙනො නාම නථී ත්ව
 විදුමපනතිති වදෙසි කිං සකියා වදෙසිති; ගතොත නාහං වස්ථාලකාරං
 සකියා වදමි තිසානො පන මෙ සමපතනීතං විලොපො වතතති තං
 සකියා වදමි මහතාච තුමෙහ මා පඛොජසිත්ථ භාගරං පන මෙ
 ජානාමාති; සො නාමො පන නෙ භාතාති; භික්කුලෙ උපසිද්ධො නාම
 ඉදති පන සාරිපුත්තො නාම ජාතොති වදනති; ආවුසො එවං සතොත
 අයං කුලපුත්තො අමානං කනිස්සාතිකො නාම භොති ථෙස්සාතිකො
 නො ධම්මසෙතාපති පුරෙකරං යෙව ආග අමානං ඤාතො සබ්බෙ මිච්ඡා
 දිසිකා යො කොපි අමානං ඤාතිති ආගච්ඡති තං යෙන නෙත්තුපායෙන
 පඛොජෙත්ථාමාති; අයං පන ථෙරස්ස අජ්ඣන්තිකභාතිකො පඛොජෙථ
 නතති වත්වා තචපචකකමමසානං ආවික්කිත්වා පඛොජසිංසු. අථ තං
 පරිපුර්ණත්වං උපසම්පාදෙත්වා කමමසානෙ යොජසිංසු ථෙරො
 කමමසානං ගතොත්වා ආචරිසුපජ්ඣායානං අවිදුරසානෙ වුත්තප්පකාරකං
 බද්ධවතං පටිසිත්වා සමණධම්මං කණෙති; කස්ස අරහත්තං අපත්වා
 දගබ්බො වා භාතිකපේරං වා න පසසිසාමිති වාසමන්තස්සෙව තයො
 මාසා අතික්කන්තා; සුමුමාලසත්තං b ඉබ්බොජනං භුජන්තස්ස විත්තං
 පණිතං නාම න භොති; කමමසානං විමොක්ඛං න ගතං; සො නෙමා
 සම්මසෙත පවාතෙත්වා වුත්ථවස්සො සුත්වා තසමිංයෙව යානෙ සමණධම්මං
 කණෙති; තස්ස පරිවයං කණන්තස්ස කණන්තස්ස විත්තං එකස්සං
 අභොසි; සො විපස්සානං වසෙත්ත්වා අරහත්තං පාපුණි; අරායගමා සාරි
 පුත්තො සස්ථාරං ආග භතොත මග්ගං කනිස්සානං රෙවතො පඛොජිතො
 සො අභිරමෙය වා න වා ගතත්වා තං පසසිසාමිති ගගවා රෙවතස්ස
 ආරම්භිපස්සකභාවං ඤාත්වා ථෙ වාතෙර පටික්ඛිපිත්වා තතීයවාතෙර යාවිතො
 අරහත්තං පත්තභාවං ඤාත්වා සාරිපුත්ත අගච ගමිසාමි සික්කුතං.

a. කීලුනො-ම. b. සුමුමාලකුලපුත්තං-ම. c. විලිකං-ම.

ආරොපවසීති; ථෙරො භික්ඛුසංඝං සනතිපානෙතො ආවුණො සභා චාරිකං
 චරිතුකාමො ආගන්තුකාමො ආගච්ඡන්තුති සබ්බසංඝෙව ආරොපෙයි;
 දසබලස්ස ච චාරිකභාස ගමනකාලෙ මසීනභික්ඛු නාම අප්පකා
 භ්ගානති; සඤ්ඤා පුට්ඨස්ස චස්සං සරීරං පස්සිංසාම මධුරධමමකථං
 සුභිංසාමාති පන සෙතුසොන ගන්තුකාමාව ඔහුකා භොනති; ඉති සභා
 මහාභික්ඛුසංඝපරිවාසෙ රෙවතං පස්සිංසාමාති නික්ඛන්තො; අපේකසම්මං
 පදෙසෙ ආනන්දසේනෙ වෙඩාපථං පඨා භගවන්තං පුට්ඨ භන්තො ඉමසම්මං
 ධානෙ වෙ මහ්ගා කතරමණෙන භික්ඛුසංඝො ගච්ඡන්ති; කතරමණො
 ආනන්ද උජ්ජකාති; භන්තො උජ්ජකමණො තිංසයොජනො අමනුස්සපථො
 පරිහාරමණො පන සම්මොජනිකො ඛෙමො පුභික්ඛාති; ආනන්ද සිවලී
 අමෙතති සථිං ආගමාති; ආම භගවා ආගමාති; තෙනති සංඝො
 උජ්ජකමණොමව ගණකතු සිවලීස්ස පුඤ්ඤං විමංසිංසාමාති; සභා භික්ඛු
 සංඝපරිවාසෙ සිවලීසේරස්ස පුඤ්ඤවිමංසනථං අවිමොගං අභිරුහි;
 මහ්ගා අභිරුහන්තො පඨාස දෙවසංඝො යොජනසොජන නගරං
 මාපෙතො බුධපට්ටඛස්ස සංඝස්ස වසනථාස විහාරෙ පටියාදෙයි; දෙවපුත්තා
 රඤ්ඤ පෙසිතකමකර් වස හුන්තො යාගුබ්බස්සාදිති ගහෙතො කහං අයොසා
 සිවලී කහං අයොසා සිවලීති පුට්ඨන්තො ගච්ඡන්ති; ථෙරො තෙ සකකාර
 සමමානං ගාහාපෙතො සඤ්ඤා සනතිකං ගච්ඡති; සභා භික්ඛුසංඝෙන සථිං
 පරිභුරති; ඉමිනා නියාමෙන සභා සකකාරසමමානං අනුභවන්තො
 දෙවසිකං යොජනපරමං ගන්තො තිංසයොජනිකං කන්තාරං අතික්කමම
 බද්ධවතිසරේරස්ස සහගඨානං පනෙතො; ථෙරො සඤ්ඤා ආගමනං ඤාතො
 අත්තන්තො වසනථාසෙ බුධපට්ටඛස්ස සංඝස්ස පහොනකවිහාරෙ
 දසබලස්ස ගතිකුට්ඨං රත්තිඨානදිවාසානාති ච ඉභියා මාපෙතො
 තථාගතස්ස පට්ටඛගමනං ගතො; සභා අලංකාරපටියෙත්තන මණෙන
 විහාරං පාමිසි; අථ තථාගතෙ ගතිකුට්ඨං පටිසේ භික්ඛු වස්සගෙන පත්ත
 සෙතාසතාති පටිසිංසු; දෙවතා අකුලො ආහාරස්සාති අභිවිධපානකං
 ආහරිංසු; සභා සංඝෙන සථිං පානකං පිටි; ඉමිනා ච නියාමෙන
 තථාගතස්ස සකකාරසමමානං අනුභවන්තස්සෙව අභිමාණො අතික්කන්තො;
 අපේකවෙව උචිතභික්ඛු එකසම්මං ධානෙ නිසිදිතො කථං උප්පාදයිංසු;
 දසබලො මහ්ගා අග්ගසාමකස්ස කතිඨසාතාති වන්තො එවරුපං නවකමිකං
 භික්ඛුං පස්සිතුං ආගමො ඉමස්ස විහාරස්ස සන්තිකෙ රේතවනමහා
 විහාරෙ වා වෙච්චනවිහාරදණං වා කිං කරස්සන්ති අගමි භික්ඛු
 එවරුපස්ස නවකමෙස්ස කාරණො කිං නාම සමණධමමං කරස්සන්ති; අථ
 සභා විනෙතති මධි විරං වසන්තො ඉදං ධානං ආකිණ්ණං භවිස්සති
 ආරඤ්ඤකා භික්ඛු නාම පටිවෙකත්තිකා භොනති රෙවතස්ස න එසු
 විහාරො භවිස්සන්ති; තණො රෙවතස්ස දිවාසානං ගතො; ථෙරො එක
 කොච වංකමනකොට්ඨං ආලමින ඛාගං නිස්සාස පාසාණථලකෙ
 තිසිත්තො සභාරං දුරණොව ආගච්ඡන්තො දිස්සං පට්ටඛන්තො වන්ති; අථ
 නං සභා පුට්ඨ රෙවත ඉමං වාලමිගඨානං වණ්ණානං ගත්තිස්සාදිනං
 සද්දං සුන්තො කිනති කණෙසිති; තෙසං මෙ භන්තො සද්දං සුණ්ණො අරඤ්ඤ

පිහිනාම උපපත්තීති සභා තසමිං ධානෙ රෙවතභේරණං පවති ගාඨා
 සතෙති අරඤ්ඤාති සංසංනාම කපෙත්වා පුන දිවසෙ අවිදුරස්සානෙ
 පිණ්ඩාස වරිත්වා රෙවතභේරං නිවහෙත්වා යෙති භික්ඛුති ථෙරසං
 අවග්ගොසා කපිතො තෙසං කතතරසසිලපාසනානෙලනාලීජිත්තානාං
 පමුක්ඛසාහාසං අසාසි; තෙ අතතොනො පරිකබ්භරණං නිවහනා ආගත
 මග්ගෙන ගව්න්තනාපි නං ධානං සලලකබ්භං න සහෙකානති; පඨමං හි
 තෙ අලංකතපටිසහෙත්වා මග්ගෙන තනා නං දිවසං පන විසමමග්ගෙනෙව
 ගව්න්තනා තසමිං තසමිං ධානෙ උකඤ්චිකා නිසිදනති ජණ්ණුකෙන
 ගව්න්තති; තෙ භූමිමිව ගවේත්ව කණ්ඩකෙව වදනතා අතතොනො වසිත
 සහායඤානං ගතත්වා තසමිං තසමිං බද්ධරාසණුකෙ අතතොනො ජතතං
 සජානනති උපාසනං කතතරසසිං තෙලනාලිං සජානනති; තෙ තසමිං
 සමසෙ ඉඨිමා අයං භික්ඛුති ඤාති අතතොනො පරිකබ්භර ආදාස දසබලසං
 පටිසත්තසකකාරො නාම එවරුපො හොතීති වදනතා අගමංසු; පුරතො
 පුරතො ගතභික්ඛු විසාධා උපාසිකා අතතොනො ගෙගෙ නිසිතතානෙල
 පුච්ඡති මනාපං හුඛො භනෙත් රෙවතභේරණං වසනස්සානනති; මනාපං
 මහාඋපාසිකෙ නානුචිතචිතතලකාවනාදිපටිභාගවතනං භෙනාගතනති;
 අථ තෙසං සබ්බපච්ඡිතො ආගතභික්ඛු පුච්ඡ මනාපං අයස රෙවතභේරණං
 වසනස්සානනති; මා පුච්ඡ උපාසිකෙ කපෙත්තුං අපුත්තස්සානමෙතං
 උජ්ජිඛාලං සකබ්චපාසාණවිසමං බද්ධරවනං එතං තථ්ථො භික්ඛු වසතීති;
 විසාධො පුරිමානං පච්ඡමානව භික්ඛුනා කථං සුත්වා සොසතත්ථො කථා
 සම්මාති පච්ඡාභාගෙන ගකිමාලං ආදාස දසබලසං උපස්සානං ගතත්වා
 වන්දිත්වා එකමනං නිසිතනා සභාරං පුච්ඡ: භනෙත් රෙවතභේරණං
 වසනස්සානං එකවෙව අයස වග්ගොසනති එකවෙව නිනුනති කිත්තං
 මෙතං භනෙත්ති; විසාධෙ රමණීයං වා හොතු මා වා සසමිං ධානෙ
 අරිසානං විතතං රමති තදෙව ධානං රමණීයං නාමාති වත්වා ඉමං
 ගාථමාග.

“ගාමෙ වා යදි වාරඤ්ඤා නිනෙත්ත වා යදි වා ථෙල
 සභා අරහතොනො විහරන්ති තං භූමිං රමග්ගොසක”නති.¹

අථ සභා අපරභාගෙ ජෙතවනමහාවිහාරෙ අරිසග්ගමඤ්ඤ
 නිසිනොනො ථෙරං ආරඤ්ඤකානං භික්ඛුනං අග්ගස්සානෙ ධපෙසීති.

ජයෙ කුසාසිකානති කුසාසිලානං කුසානභිරතානං; සො කීර
 ථෙරෙ ය ගමාපත්තියො දගබලො සමාපජ්ඡති තො අප්පතරං ධපෙත්වා
 ඔසුත්තර සමාපජ්ඡති තමො කුසාසිනං අග්ගො නාම ජාතො; කංඛාගත
 භාවෙන කංඛාරෙවතොති වුවවති; කංඛා නාම කුකඤ්චමං; කුකඤ්චම
 කොති අපේථ; කිම්පන අඤ්ඤා කුකඤ්චමකා නාමීති: අපි; අයං පන
 ථෙරෙ කපපියෙපි කුකඤ්චමං උපාදෙසි තෙනාසං කුකඤ්චමකා
 අභිපාකවා ජාතාති කංඛාරෙවතො තෙව සංඛං ගතො; තසං පඤ්ඤ
 කමෙව අගමහුසුඛි කථා: අයං කීර පද්මිකතරමුඛසංගෙ පුරිමන

1. බම්මපද අරහතතමග්ග.

යෙනෙව් මහාජනෙන සසිං විහාරං ගන්තො පරිසරෙන සිත්තො ධම්මං පුණ්ණෙනා ගන්තාරං එකං භික්ඛුං ක්‍ෂිත්‍යාභිරතානං අග්ගසානෙ ධරෙන්නා දික්ඛා මයාපි අනාගතෙ එවරුපෙන හවිතුං වට්ටනීති දෙයනාවසානෙ ගන්තාරං නිමනෙතතිං පුරිමනායෙනෙව සත්තාහං මහාසක්කාරං කත්වා හගවන්තං ආහං හනෙන අහං ඉමිනා අධිකාරකමෙවන න අඤ්ඤං ගම්පතතිං පජෙමි යථා පන සො තුමෙහති ඉත්තො සත්තද්වයමජ්ඣෙ භික්ඛු ක්‍ෂිපිතං අග්ගසානෙ ධරිත්තො එවං අහමි අනාගතෙ එකස්ස මුඛස්ස සාසනෙ ක්‍ෂිපිතං අත්තො හවෙසානති පජන්තං අකාසි; සන්තා අනාගතං ඔලොකෙතිං සමිජ්ඣිනභාවං දික්ඛා අනාගතෙ කප්පසන සහස්සාවසානෙ ගොතමො නාම මුඛො උප්පජ්ඣති තස්ස සාසනෙ තිං ක්‍ෂිපිතං අත්තො හවිසාසිති ව්‍යාකරිතිං පක්කාමි; සො යාවජ්චං කල්‍යාණකමං කතිං කප්පසනසත්තං දෙවමනුස්සෙසු සංගරිතිං අමිත්තං හගවත්තො කාලෙ යාවජ්ඣිතගෙර මහාසොගකුලෙ තිබ්බිත්තො පච්ඡාහත්තං ධම්මසවනන්තං ගච්ඡන්තො මහාජනෙන සසිං විහාරං ගන්තො පරිසරෙන සිත්තො දසබ්බස්ස ධම්මකර්මං සුන්තං සධං පටිලභීතිං පබ්බජි; පබ්බජිත්තො උපගම්පදං ලභීතිං කමමසානං කර්මපච්ඡා ක්‍ෂිප්තං පරිකමං කණ්ණෙනා ක්‍ෂිප්තාති සුන්තං ක්‍ෂිප්තමෙව පාදකං කතිං අරහත්තඵලං පාපුණි; සො දසබ්බලෙන සමාපජ්ඣතිබ්බසමාපන්තිං අප්පත්තං ධරෙතිං ඔත්තත්තං සමාපජ්ඣන්තො අත්තාරත්තං ක්‍ෂිපෙසු පිණ්ණවසි අත්තොසි; අථ නං අපරහාගෙ සන්තා ඉමං ගුණං ගණන්තො ක්‍ෂිපිතං අග්ගසානෙ ධරෙසි; අකප්පිත්තො ආවුසො ගුලො අකප්පිසා මුත්තාති එවං පන කප්පිසෙකෙව වජ්ජුසු කුකකුච්චස්ස උප්පාදිතත්තො තාය කුකකුච්ච සංඛාතාය කංඛාසහායෙවන කංඛාසවත්තොතිව සංඛං ගණාති.

සත්තමෙ ආරඬ්ඛිට්ඨානනති පග්ගතිහවිරියානං පරිපුණ්ණවිරියානං; සොණො සොළිවිසොති සොණොති තස්ස නාමං සොළිවිසොති ගොතනං; සොට්ඨෙසොති වා අපේඨං ඉස්සරියෙන සොට්ඨසත්තවෙස්ස කුලස්ස දුරකොති අධිප්පායො. යත්ථා පන අඤ්ඤං භික්ඛුනං විරියං නාම ව්‍යෙඤ්ඤානිබ්බං හොති ඵෙරස්ස ගාපෙනබ්බමෙව අත්තොසි; තත්ථා එස ආරඬ්ඛිට්ඨානං අත්තො නාම ජානො. තස්ස පඤ්ඤකමෙව අගමනුප්පබ්බ කර්මා; අගං කිර අභිතෙ පදුමුත්තරමුඛකාලෙ තෙඤ්ඤාලෙ තිබ්බිත්තති; තස්ස සිරිවඬ්ඤානොති නාමං අකංසු; සො වගප්පත්තො පුරිමන යෙනෙව විහාරං ගන්තො පරිසරෙන සිත්තො ධම්මං පුණ්ණෙනා ගන්තාරං එකං භික්ඛුං ආරඬ්ඛිට්ඨානං අග්ගසානෙ ධරෙන්නා දික්ඛා මයාපි අනාගතෙ එවරුපෙන හවිතුං වට්ටනීති දෙයනාවසානෙ දසබ්බලං නිමනෙතතිං සත්තාහං මහාදුතං දතිං වුත්තෙතයෙනෙව පජන්තං අකාසි; සන්තා තස්ස පජන්තාය සමිජ්ඣිනභාවං දික්ඛා පුරිමනායෙනෙව ව්‍යාකරිතිං විහාරං ගත්තො; සොපි සිරිවඬ්ඤානොති යාවජ්චං කුකලං කතිං දෙවමනුස්සෙසු සංගර්භෙනා කප්පසනසත්තං අතික්කමිතිං ඉමමිං කප්පෙ පරිනිබ්බුතෙ කස්සපදගමලෙ අපුප්පනෙන අමිත්තං හගවති ඛාරණසියං කුලගෙගෙ

පටිසන්ථි ගණනි; භො අත්තනො සහායකෙති සථිං ගඛාය කීලුති; අථ තඤ්ථිං සමයෙ එසෙං ජිණ්ණවිවරිකො පච්චිකමුඛො ඛාරණං. උප නිස්සාය ගඛාතිරෙ පණ්ණසාලං කන්ධා වස්සං උපතඤ්ඤිස්සාමිති උදකෙන සමුපබ්බුලො දණ්ඩකෙ ව චලලිසො ව සංකඩ්ඪති; අයං කුමාරෙ සහායකෙති සථිං ගන්ත්වා අභිවාදෙතිං සිත්තො භනෙන කිං කණ්ණාති පුච්ඡි; කුමාර උපකපෙ අනෙතාවස්සෙ පබ්බජිතානං වස්සං වසනාදානං නාම උත්ථිං වච්චති; භනෙන අජ්ජ එකදිවසං අයෙයා යථා කථා ආග මෙතු අහං ඤෙ අයසං වසනාදානං කරිස්සාමිති ආග; පච්චිකමුඛො තස්සෙව කුමාරස්ස සඛගං කරිස්සාමිති ආගතත්තා අභිවාසෙයි; සො තස්ස අභිවාසනං විදිතිං ගතො පුන දිවසෙ යකකාරසමානං යජෙතිං පච්චිකමුඛස්ස ආගමනං ඔලොකෙනො අසායි; පච්චිකමුඛොපි කහං කුණං අජ්ජ භික්ඛාචාරං ලභිස්සාතිති ආවජෙන්නො ඤාතිං කස්සෙව ගෙගචාරං අගමායි; කුමාරෙ පච්චිකමුඛං දිස්වා සමිසියමානො පත්ත මාදය භික්ඛං දන්තං ඉමං අනෙතාවස්සං මයං ගෙගචාරමෙව ආගච්ඡ්ථ භනෙනති පටිඤ්ඤං ගහෙතිං පච්චිකමුඛෙ හත්තාසිමිමං කන්ධා පකකෙනා අත්තනො සහායකෙති සථිං ගන්ත්වා එකදිවසෙනෙව පච්චිකමුඛස්ස වසනපණ්ණසාලව වඛ්ඛමනදිවසානරත්තභිසානාතිව කාරෙතිං අදයි; කස්ස ව පණ්ණසාලං පටිගතවෙලාය හරිතුපත්තාය භුමියා පාදෙසු කලලං මාලගති අත්තනො පාරුපතං සත්තසංඝස්සානං රත්තකමලං භුමමන්තරණං අන්තරිත්තං කමමස්ස වණ්ණෙන සථිං පච්චිකමුඛස්ස යරිප්පහං එකයදිසං දිස්වා අතිවිස පසනෙතා සුත්වා ආග යථා කුමෙති අකකනකාලොකො පසාය ඉමස්ස කමමස්ස අතිවිස පහා විරෙචති එවමෙව මස්සමි නිබ්බත්තතිබ්බත්තාදානො හත්තපාදානං වණ්ණං බමුජ්චික පුප්ථවණ්ණං භොතු සත්තකපත්තං විහතකපාය පචලපස්සගදිසොව එස්සො හොතුති; සො හෙමායං පච්චිකමුඛං උපසා සිතිං පචාරිකස්සලෙ තිව්වරං අදයි; පච්චිකමුඛො පරිපුණ්ණපත්ත විමරෙ ගතිමාදනමෙව ගතො; සොපි කුලපුත්තො දෙවමනුස්සෙසු සංසරනෙතා අමසාකං හගවන්තො කාලෙ කාලවමිතානගෙර උසහසෙසීස්ස ඝරෙ පටිසන්ථිං ගණනි; කස්ස පටිසන්ථිගණකමණ්ණො පසාය සෙසීකුලං අනෙකාති පණ්ණසාකාරසහස්සාති ආගච්ඡන්ති; ජාතදිවසෙ සකලනගරං එකසකාරසමානං අහොයි; අථස්ස නාමගහණදිවසෙ මාතාපිතරෙ අමසාකං පුත්තො අත්තනො නාමං ගණිතිංව ආගන්තො රත්තසුවණ්ණ රහපරිසිත්තාවස්සෙ යරිප්ච්ඡිති සොණකුමාරොත්තෙවස්ස නාමං අකංසු; අථස්ස සභි ධාතිස්සො උපනෙතිං දෙවකුමාරං විස නං පුඤ්ච වණ්ණිසු; තස්ස එවරුපං ආහාරවිධානං අහොයි; යභිකරිසමත්තං තාව ධානං වපිතිං සිවිමධන උදකෙන පොසෙති; කෙදුරෙ පටිගතතිසු උදකමාතිකාසු භීරොදකස්ස ව ගණොදකස්ස ව අනෙකාති මාරිසහස්සාති ආසිඤ්චන්ති; සාලිසිතාං තීරගහණස්සලෙ සුකාදිනං පණ්ණානං උච්චිසකරණ නිවාරණන්ධං විනිගඛිතං සුමුමාලහාවන්ථ පරියනග පරිකෙතිපෙව

අනතරනතරා ව ඵලෙනිබණ්ඩා උපරි දණ්ඩකෙ දැනා කිලජෙති
 ඡාදෙතාං ගමනාං සාණං පරික්ඛිපිතාං සබ්බපරිසන්තා ආරක්ඛා-
 ගණනාති; සංඝො නිපථනො කොසෙ වතුජාතිකෙති ගණ්ඩති
 පරිගණ්ඨං කතා උපරි උත්තමගණ්ඩති පරිභාවෙනති; අනෙකසංගහො
 පුරිසා බෙත්තං ඔරුඤ්ඤා සාලිසිසාති විණෙට්ඨ ජිජිත්වා මුළුමුළියො කතා
 රජ්ජුකෙති බණ්ඩා පුක්ඛාපෙනති; කතො කොසංඝො ගෙඨිවතලෙ ගණ්ඩ
 සන්ධිති උපරි සාලිසිසාති සන්ධරනීති එවං එකනාරිකං කතා
 සන්ධරනා කොසං පුරෙතා වාරං පිදගනති; තිවසො ගමපත්තකාලෙ
 කොසං විවරනති; විවචකාලෙ සකලනගරං පුගනිගනිතං භොති;
 සාලිමති පගවෙ ධුතතා පුගෙ වික්ඛිණ්ණා ගණගනති; කුණ්ඩකං පන
 චුලප්පපදාංකා ලභනති; මුහුලකට්ඨකාලෙ සාලිගණ්ඩලෙ විවිතිතා
 ගණගනති; තෙ පුච්ඡණ්ණකීරක පට්ඨං පක්ඛිපිතා සකකාලං පරිඤ්ඤා
 වෙතා ගතිනෙ පක්ඛකීර ඡාතිපිණ්ඩරකෙ එකවාරං පක්ඛිපිතා උධරනති;
 රසභො මුත්තමුත්තසාංකං සුමනපුප්ඨපදං භොති; නං භොජනං පුච්ඡණ්ණ
 ථාලෙ පක්ඛිපිතා; පක්ඛකීකභූපොදකමධුපාසගහො පුරිතං රජක
 ථාලං උපරි කතා ආදාය ගතවාං භෙසිපුත්තං පුරතො ධූපෙනති; සො
 අත්තනො සාපනමත්තං භුජිතා ගතවාසිනෙත උදකෙන මුඛං වික්ඛා
 ලෙතා ගජපාදෙ ධොවති; අථස්ස ධොතගජපාදස්ස නානපටකාරං
 මුඛවාසං උපනෙතති; කස්ස අක්කමනසානෙ වරපොඤ්ඤාචිත්තනන්ධං
 අන්ධරනති; ගජපාදනලාති කස්ස බණ්ඩුච්චකපුප්ඨවණ්ණාති භොතති;
 ගතකාලවිගතකප්පාසංගං විස ගම්මසො; පාදකලෙසු මණ්ඩුකුණ්ඩලා
 වත්තවණ්ණාති ලොමාති ඡායංසු; සො කස්සවිදෙව කුජකීති ආජානාති
 භූමිං අක්කමිස්සාමිති වදති; තස්ස වසපත්තස්ස තිණ්ණං උතුනං අනුච්ඡ
 විකෙ තස්ස පාසාදෙ කාරෙතා නාටකාති උපථපෙසු; සො මහාගමපත්තිං
 අනුභවතො දෙවො මණ්ඩුකුණ්ඩලෙවසති; අමහාකං සන්ධි සබ්බඤ්ඤානං
 පතා පවත්තවරධමමවකෙක රජගහං උපතිස්සාය විගරනො පාදලොම
 දස්සනන්ධං රඤ්ඤා මාගධෙන පකෙකාසාපෙනා අසීතිසා ගාමිසගහසොති
 සතිං සන්ධිසනතිකං පතිතො ධම්මදෙසනං සුතා පටිලඛිතො සන්ධාරං
 පබ්බජ්ජං යාමි; අථ නං භගවා අනුඤ්ඤාතොසි මානාපිතුහිති පුච්ඡති
 අනනුඤ්ඤාතභාවං සුතා නඤ්ඤා සොණං කථාගතා මානාපිතුහි අන
 නුඤ්ඤාතං පුත්තං පබ්බාජෙතීති පටිකතිපි; සො සංඛු භගවාති
 තථාගතස්ස වචනං සිරස්ස ගමපට්ඨති මානාපිතුනං සනතිකං ගතවා
 අනුජානාපෙනා සන්ධි සනතිකං ආගමි අඤ්ඤාතරස්ස හික්ඛුතො
 සනතිකෙ පබ්බජි. අයමෙත්ථ සංඛෙපො විජාරතො පනස්ස පබ්බජ්ජා
 විධානං පාළියං ආගතමෙව. කස්ස පබ්බජ්ජව උපසම්පදව ලභිතා
 රජගහෙ විගරනාස්ස බහු ඤාතිසාලොහිතා ව සන්ධිසංගහනා ව
 සකකාරගමනාං ආගරනති; රූපනිපථනීයං වණ්ණං කපෙනති;
 අඤ්ඤාපි ජනා පසිසිත්වා ආගමන්ති; ථෙරො විනොසි මම සනතිකං
 බහු ආගමන්ති කමමසානෙ වා විපස්සනාය වා කමමං කාතුං කථං
 සකතිස්සාමි සන්ධිනාහං සන්ධි සනතිකෙ කමමසානං කථාපෙනා සිතවත

සුභානං ගතත්වා සමණධම්මං කරෙය්‍යං තඤ්ඤා භි සුභානානි ඒගුච්ඡන්තා
 ඔහු ජනා නාගමිණ්ණානා ඵලං සනෙතා මම කිව්වං මන්තං පාපුණ්ණිකානිති
 සජ්ඣ සතතිකෙ කම්මසානං කථාපෙත්වා සිතව්‍යං ගතත්වා සමණධම්මං
 කාතුං ආරභි; සො විනෙතාසි මග්ගං සරිරං පරමසුමුචාලං නබො පන
 සකස්සා සුඛෙතොව සුඛං පාපුණ්ණං කායං කිලාමන්තාසි සමණධම්මං කාතුං
 වට්ටනීති; තඤ්ඤා ධානවඛිකමමෙව අධිසාය පටිනාමකාසි; තස්ස සුමු
 මාලානං පාදකලානං අනාගතෙතාහි ථොවා උපාය භිජ්ජංසු; වඛිකමො
 එකලොකිතොව අග්ගාසි; පාදෙසු අවහනෙතාසු ජණ්ණුකෙහිපි හන්තීතිපි
 වාසමිත්වා වඛිකමති; ඵලං විරියං දුල්භං කරෙතොතාසි මහාසමතතමපි
 නිබ්බන්ධනතුං අපකෙකානෙතා; විනෙතාසි සමෙව අප්ඤ්ඤාසි ආරම්භිවිරියො
 හවෙය්‍ය මාදිසොව හවෙය්‍ය අහං ඛො පන ඵලං වාසමිතොතාසි මග්ගං වා
 එලං වා උපාදෙතුං න සකස්සාමි අධා නොවමිති උග්ගපිතඤ්ඤා න
 විපටිතඤ්ඤා න නොගෙය්‍ය පදපරමෙන මයා හවිතඛිකං කිලෙව පඛිකර්තෘය
 භිනායාවතතිත්වා ගොගෙව භුජ්ජංසාමි පුඤ්ඤාසි ව විරියස්සාමිති; තස්මිං
 සමගෙ සන්තං ථෙරස්සා විතකකං ඤාත්වා සායනාගමයෙ භික්ඛුමඛිකපරි
 වුත්තො තත්ථ ගතත්වා ලොකිතෙනා පුඨං වඛිකමං දිස්වා ථෙරං විණො
 වාදෙන ඔවදිත්වා විරියසමපයොජනන්තස්ස කම්මසානං කපේත්වා භිජ්ජා
 කුමමෙව ගතො; ගොණන්තරෙපි දසබලස්සා සමමුඛොවාදං ලභිත්වා
 නවිරසෙය්‍යව අරහත්තෙත පතිසාසි; අපි සන්තං අපරභාගෙ ජෙතවනෙ භික්ඛු
 ගණපරිවුත්තො ධම්මං දෙසෙතොතා ථෙරං ආරම්භිවිරියානං අග්ගසානෙන
 ධපෙසිති.

අපමෙ කල්‍යාණවාක්කරණානුනති වාක්කරණං වුවමති වචන
 කිරියා; මධුරවචනානුනති අන්තං; අයං භි ථෙරෙ දසබලෙන සභිං
 එකගකිකුටියා තපාගතස්ස මධුරසරෙන ධම්මකථා කපේසි; අපස්ස සන්තං
 සාමුකාරං අදසි; තස්මා පො කල්‍යාණවාක්කරණානං අග්ගො නාම ජාතො;
 ගොණොති තස්ස නාමං අකංසු; කොට්ඨග්ගනකං පන කණ්ණපිලකිනං
 ධාරෙසි තස්මා කුටිකණ්ණොති වුවමති; කොට්ඨකණ්ණොති අන්තං. තස්ස
 පඤ්ඤාකමෙව අයමනුප්පඛිකථා; අයමපි පදමුත්තරමුඛිකාලෙ පුරිවන
 යෙනොව මහාජනෙන සභිං විහාරං ගතත්වා පරිසරපරිගනෙන සිතො ධම්මං
 සුණ්ණොතො සන්තං එකං භික්ඛුං කල්‍යාණවාක්කරණානං අග්ගසානෙන
 ධපපනං දිස්වා මයාපි අනාගතෙ එකස්ස මුඛස්ස සායනෙ කල්‍යාණ
 වාක්කරණානං අග්ගෙන හවිතුං වට්ටනීති විනෙතත්වා දසබලං
 නිමග්ගෙතත්වා ගතොගං මහාදුනං දත්වා හනෙන යං භික්ඛුං කුමෙහ ඉඤ්ඤා
 සත්තදිවසමන්තෙක කල්‍යාණවාක්කරණානං අග්ගසානෙන ධපධිත්ථ අහමපි
 ඉමස්ස අධිකාරකමග්ගෙ එලෙන අනාගතෙ එකස්ස මුඛස්ස සායනෙ
 තපාරුපො හවෙය්‍යනති පන්තං අකාසි; සන්තං තස්ස අනාගතරායං දිස්වා
 අනාගතෙ ගොතමමුඛස්ස සායනෙ කල්‍යාණවාක්කරණානං අග්ගො
 හවිස්සසිති වාක්කරණං පකස්සාමි; ගොපි යාවජ්ජං කුසලකමමං කන්තං
 කප්පසත්තසත්තං දෙවෙසු ව මනුස්සෙසු ව සංගරෙතොතා අමාකං දස
 බලස්ස උපානතිතො පුරෙතරෙමෙව දෙවලොකා වවිත්වා කාළිනාම කුරර

ඝරිකා උපාසිකා තුස්සා කුච්ඡිං පටිගනිං ගණ්ඨි; සා පටිපකෙත ගබ්භ රුජගහනගරෙ අත්තනො කුලනිවේසනං ආගතා; තඤ්ච සමයෙ අමානාසා සථා සබ්බඤ්ඤානං පනෙතා ඉසිපතනෙ ධම්මවක්කං පවතෙතයි; ධම්ම චක්කපච්චත්තනෙ දසසහස්සචක්කවාලදෙවතා සනතිපතී; තස් එකො අභිවිසති යකඛ්‍යෙනාපතීනං අබ්‍යන්තරෙ සාතාගිරෙ නාම යකෙකා දසමලස්ස ධම්මකථං සුත්වා සොතාපතතිඵලෙ පතිඨාස විනෙතයි කිත්තුකො අයං එවං මධුරධම්මකථා මම සභායෙන ගෙමච්ඡෙතන සුතා න සුතාති; සො දෙවසමික්කස්ස අන්තරං ඔලොකෙතොතා තං අපස්සිත්වා අඬා මම සභායො තිණ්ණං රත්තානං උපනන්තවාං න ජානාති ගච්ඡාමිස්ස දසමලස්සවෙව චණ්ණං කථෙස්සාමි පටිවිධධම්මං ආරොවෙස්සාමිති අත්තනො පටිසාය සඬිං රුජගහමස්තෙතෙව පායාසි; ගෙමච්ඡොපි තියොජ්ජතසහස්සං හිමවන්තං අකාලපුප්ඵිකං දිස්වා මම සභායෙන සාතාගිරෙන සඬිං හිමවන්තකීළිතං කීළිස්සාමිති අත්තනො පටිසාය සඬිං රුජගහමස්තෙතෙව පායාසි; තෙසං චිත්තමපි අක්කමල කායා කුරරඝරිකාය කාළිඋපාසිකාය නිවේසනමස්තෙ සමාගන්ත්වා කුෂමක කස්ස පුරිසා මයං සාතාගිරස්ස තුමො කස්ස පුරිසා මයං ගෙම චිත්තස්සාති ආභං; තෙ හඬතුඬා ගන්ත්වා තෙසං යකඛ්‍යෙනාපතීනං ආරොච සිං; තෙපි තං බණ්ණං ගෙව උපාසිකාස නිවේසනමස්තෙ සමාගච්ඡිං; සාතාගිරෙ ගෙමචිතං ආභ කහං සමම ගච්ඡිති; තච සන්තිකං සමොති; කිං කාරණාති; හිමවන්තං පුප්ඵිකං දිස්වා තස්ස සඬිං තස් කීළිස්සාමිති; ත්වං පන කහං සමම ගච්ඡිති; තචසන්තිකං සමොති. ත්වං හිමවන්තස්ස කෙන පුප්ඵිතභාවං ජානාසීති; න ජානාමි සමොති; සුඛොදනමහාරජස්ස පුතොතා සිධ්ධත්තුමාගෙ දසසහස්සිලොකධාතුං කමෙපත්වා පටිවිධ සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤා දසසහස්සචක්කවාලදෙවතානං මජ්ඣෙ අනුත්තරං ධම්මවක්කං පවතෙතයි තස්ස පචත්තිතභාවං න ජානාසීති; න ජානාමි සමොති; ත්වං එත්තකමෙව ධානං පුප්ඵිතත්ති මඤ්ඤාසි තස්ස පන පුරිසස්ස සක්කාරස්ථාය සකලදසසහස්සචක්කවාලං එකමාලාගුලසදිසං අජ්ජ ජාතං සමොති; මාලා තාව පුප්ඵිතතු තස්ස සො සථා අක්ඛිති පුරෙත්වා දිඨොති; ආම සමම ගෙමචිත සථා ච මෙ දිඨො ධම්මො ච පුතො අමතච පිතං අහං එතං අමතධම්මං තමපි ජානාපෙස්සාමිති තචසන්තිකමු පයානොසංගමි සමොති; තෙසං අඤ්ඤාමඤ්ඤං කථෙන්නානං ගෙව උපාසිකා සිරිසසනො උඨාය නිසින්නා තං කථාසල්ලාපං සුත්වා සද්දෙ නිමිත්තං ගණ්ඨි; අයං සද්දෙ උඬං න ගොඬා අමනුස්සභාසිනො නො මනුස්ස භාසිනොති සල්ලකෙඛනා ඔභිතසොතා පග්ගතිතමානස්ස සුත්වා නිසිදි; තිනො.

“අජ්ජ පණ්ණරසො උපොසථො (ඉති සාතාගිරෙ යකෙකා)

දිබ්බා රත්ති උපසිතා

අනොමනාමං සථාරං හන්දපස්සාම ගොතමන්ති.¹

එවං සාතාගිරෙන වුත්තො.

“කවි මනො පුපණ්ණිකො (ඉති හෙමවනො යනෙක)
 සබ්බභූතොපු භාදිනො
 කවි ඉතෙ අතිපඨ ව සංකප්පස්ස වසිකත්තා”ති.¹

එවං හෙමවනො සත්ථ කායසමාවාරව ආජීවව මනොසමාවාරව පුච්ඡි; පුච්ඡිතපුච්ඡිතං සාත්තංගිරෙ විසංකේසි; එවං සත්ථ සරිවර්ණණ ඉණවර්ණණකථනවසෙන හෙමවතපුතෙත නිසිතෙ හෙමවනො සත්තං කස්ස ඔමමදෙසනානුසාරෙන ඤාණං පෙසෙව්වාසොත්තාපත්තිඵලෙ පතිඝති; අසමි කාලිඋපාසිකා පරස්ස ධම්මෙ දෙසියමානෙ තරාගතා අදිඨපුබ්බාව හුත්වා අනුස්සවපසාදං උපාදෙත්වා පරස්ස වඩ්ඪිතසොජනං භුජමානා විස සොත්තාපත්තිඵලෙ පතිඝාසි; සා සබ්බමාභුගාමානං අත්තනර පඨමකසොත්තා පත්තා සබ්බජෙසිකා අහොසි; තස්සා සග සොත්තාපත්තිභාවෙන තමෙව රත්තිං ගබ්බවුඨානං ජානං; පටිලඬදුරකස්ස නාමගාණදිවසෙ සොණොති නාමං අකාසි; සා යථාරුචියා භූලගෙහෙ වසිත්වා භූරරඝරමෙව අගමාසි; තස්මිං සමසෙ මහාකව්වානාත්තේරෙ තං නතරං උපතීස්සාය පවනෙත්තං පබ්බතෙ පටිවසති; උපාසිකා ථේරං උපථාති ථේරෙ නිබ්බං තස්සා නිජවසනං ගව්ඡති; සොණදුරකොපි නිබ්බං ථේරස්ස සත්තිකෙ විවරනෙත්තා විස්සාසිජකා අනුසාසි; සො අපරෙන සමසෙන ථේරස්ස සත්තිකෙ පබ්බජි; ථේරෙ තං උපසම්පාදෙත්තු කාමො තිණ්ඤිකානි ගණං පරිසෙසිත්වා උපසම්පාදෙසි; සො උපසම්පනෙත්තා කම්මඨානං කථාපෙත්වා විපස්සනං වඩ්ඪෙත්වා අරගත්තං පත්වා ථේරස්සෙව යතතිකෙ සුත්තනතිපාතං උග්ගණ්ඨිත්වා වුත්ථවස්සො පටාපෙත්වා සත්ථාරං පසිද්ධුකාමො හුත්වා උපජ්ඣායං ආපුච්ඡි; ථේරෙ ආග සොණ තසි ගතෙ සත්ථා තං එකගඤ්ඤිකා වසාපෙත්වා ධම්මං අජෙබ්බසිස්සති තං ධම්මං කථෙස්සසි සත්ථා තව ධම්මකථාය පසිද්ධිත්වා භුග්ගං වරං දස්සති තං වරං ගණගනෙත්තා ඉමඤ්ච ඉමව ගණග මම වටනෙන දසබලස්ස පාදෙ වඤ්ඤිති සො උපජ්ඣායෙන අනුඤ්ඤානො මාභුලපාසිකාය ගෙහං ගතත්වා ආරෙවෙසි; සාපි සාධු තාත තං දසබලං පසිද්ධං ගව්ඡනෙත්තා ඉමං කම්මලං හරිත්වා සත්ථා වසනගඤ්ඤිකා භූමිං භූමිමජ්ජරණං කත්වා අත්ථගති මගනතං කම්මලං අදුසි; සොණ ථේරෙ තං ආදාය සෙනාසනං සංසාමෙත්වා අනුපුබ්බෙන සත්ථවසනථානං පත්වා දසබලස්ස වුඩ්ධාසෙන නිසිතනාවෙලායමෙව උපසංකම්ඨිත්වා අභිවා දෙත්වා එකමනතං අභාසි; සත්ථා තෙන සමිං පටිගත්ථාරං කත්වා ආනන්දත්ථරං ආමනෙතසි ආනන්ද ඉමස්ස භික්ඛුනො සෙනාසනං ජානාසිති; ථේරෙ සත්ථා අධිපායං ඤාත්වා අනෙත්තා ගඤ්ඤාපිටං ඥෙව භූමිමජ්ජරණං උග්ගාපෙනෙත්තා විස අත්ථරි; අථ ඛො භගවා ඔහුදෙව රත්තිං අජෙබ්බාසාසෙ විතිනාමෙත්වා විහාරං පාවිසි; ආයසමාපි ඛො සොණො ඔහුදෙව රත්තිං අජෙබ්බාසාසෙ විතිනාමෙත්වා විහාරං පාවිසි; සත්ථා මජ්ඣිමස්සමෙ සිග්ගෙය්සා කපෙත්වා පටිබුඬසමසෙ උභාය නිසිද්ධිත්වා එතතකෙන කාලෙන සොණස්ස කායදුරථො පටිපාස්සාමො භවිස්සතිති

1 සුත්තනිපාත ගෙම්මතපුත්ත.

a. උපමිනො-ම.

b. උග්ගාපෙනො-ම. උග්ගාදෙනො-ම.

ඤ්ඤා ආයසමන්තං සොණං අජ්ඣාසාසි පටිභාතු තං භික්ඛු ධම්මො භාසිතුන්ති; සොණජෙව්ගේ මඩුරෙන සරෙන එකබ්‍යඤ්ඤානම්පි අවික්ඛා සෙතො ආසකවග්ගියානි අභාසි; කථාපරිසොයානෙ ගඟවා සාඩුකාරං දන්වා පුග්ගාසිතො නෙ භික්ඛු ධම්මො මයා දෙසිතකාලෙ ව අජ්ඣ ව එක සද්ධිසාව දෙසනා කිම් උතං වා අතිරිතං වා නාළිති පසන්නාභාවං පකාසෙසි; සොණජෙව්ගේපි අයං ඔක්කාසොති සලලකෙඛනා උපජක්ඛාසස්ස චචනෙන දසබලං වජ්ඣිනා චිතාසර්වවමෙන ගණෙන උපසම්පදං ආදිං කන්වා සබ්බවරෙ යාචී; සන්ධා අදසි; පුන ථෙවෙ මාතුලපාසිකාස චචනෙන වජ්ඣිනා අයං ගතො උපාසිකාස තුමාකං වසනගකිතුපියං භුමමන්තර ණන්ධං කම්මලො පභිනොති කම්මලං දන්වා උපාසාසනා සන්ධාරං වජ්ඣිනා පදකම්ණං කන්වා පකාසමි; අසමෙත්ථ සංඛෙපො; චිත්තරත්නං පන ථෙරස්ස පබ්බජ්ජං ආදිං කන්වා සබ්බං පුතොන ආගතමෙව. ඉති ථෙවෙ සජ්ඣ සන්තිකා අසි වරෙ ලභිනා උපජක්ඛාසස්ස සන්තිකං ගන්වා සබ්බං තං පටිකන්ධං ආරෙවෙසි; පුන දිවසෙ මාතුලපාසිකාස නිවෙසනවාරං ගන්වා භික්ඛන්ධාස අසාසි; උපාසිකා පුතොනා කීර මෙ වාගේ සිතොති පුන්ධා වෙගොන ආගන්වා අභිවාදෙත්වා ගන්තො පතං ගන්තො අතොනා නිවෙසනෙ නිසිද්දපෙත්වා භොජනං අදසි; අර්ථ නං ගහතකිච්චපරි සොයානෙ ආග දිසො නෙ තාන දසබලොති. ආම උපාසිකෙති; වජ්ඣිතො නෙ මම චචනෙනාති: ආම වජ්ඣිතො සො පිච මෙ කම්මලො තථාගතස්ස වසනසානෙ භුමමන්තරණං කන්වා අන්තොති; තාන තයා කීර සජ්ඣ ධම්ම කථා කපිතා සන්ධාරං ව නෙ සාඩුකාරො දිනෙනාති: තයා කථං ඤ්ඤා උපාසිකෙති: තාන මඤ්ඤා අධිවන්ධා දෙවතා දසබලෙන තුඤ්ඤා සාඩුකාරං දිනනදිවසෙ සකලදසසගස්සවක්කවාලෙ දෙවතා සාඩුකාරං අදංසුති ආග; තාන තයා කපිතං ධම්මකථං බුද්ධානං කපිතනිසාමෙනෙව මඤ්ඤාපි කපෙත්වා පට්ඨාසිංසාමිති; ථෙවෙ මාතුකථං සම්පට්ඨජි; සා තස්ස අධිවාසනං විදිත්වා වාගේ මණ්ඩපං කාරෙත්වා දසබලස්ස කපිතනිසාමෙනෙව අතතොනා ධම්මකථං කථාපෙසිති වජ්ඣ ඵන්ධං සමුච්ඡිතං. සන්ධා අපරභාගෙ අරියගණමජේඛි නිසිනොනා ථෙරං කල්‍යාණවාක්කාරණානං අග්ගසානෙ ධම්මකථා.

නවමෙ ලාභීනං සද්දං ඕචලිති ධම්මකථා ලාභීනං භික්ඛු නං සිවලිජෙව්ගේ අග්ගොති දසෙති; තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අසමනුපුබ්බ කථා: අගම්පි අතිතෙ පදමුත්තරබුද්ධිකාලෙ චුත්තනසෙතොව විහාරං ගන්වා පරිසපරිසතොන සිතො ධම්මං පුණ්ණොනා සන්ධාරං එකං භික්ඛු ලාභීනං අග්ගසානෙ ධම්මකථා දිත්වා මයාපි අනාගතෙ එවරුපෙන හවිතුං චට්ඨතිති දසබලං නිමනෙත්වා පුරිමනසෙතොව සත්තාගං මහා දුතං දන්වා ගඟවා අහං ඉමිතා අධිකාරකමෙවන අඤ්ඤං සම්පකම්. න පජෙම්ම අනාගතෙ පන එකස්ස බුද්ධස්ස සාසනෙ අගම්පි තුමෙති සො එතදග්ගෙ ධම්මකභික්ඛු විය ලාභීනං අග්ගො ගවේයානති පන්ධං අකාසි; සන්ධා අනන්තරයං දිත්වා අයං නෙ පන්ධා අනාගතෙ ගොතමස්ස බුද්ධස්ස සාසනෙ සමිජ්ඣිස්සතිති වසාකරිත්වා පකාසමි; සොපි කුලපුතො

සාවර්ථං කුසලං කතාං දෙවමනුස්සෙසු සංසරණො විපස්සිවුඩකාලෙ
 ඔක්කුමනිනගරණො අවිදුරෙ එකසමිං ගාමකෙ පටිසංඝිං ගණති; කසමිං
 සමයෙ ඔක්කුමනිනගරවාසිනො රඤ්ඤා සමිං සාකච්ඡිනා දසබලස්ස දුනා
 දෙනති; තෙ එකදිවසං සබ්බෙව එකතො හුනාං දුනා දසබලස්ස දෙනතා
 කිනතු ඛො අමහාසං දනවුබෙ නජීති මඩුව ගලුදධිව න අඤ්ජාසු; කෙ
 යතො කුණොවි ආභරිසාමාති ජනපදතො නගරං පටිසනමග්ගො පුරිසං
 ධරෙසු; කද එසකුලපුතො අතතතො ගාමතො ගුලුදධිවාරකං
 ගහොති කිවිදෙව ආභරිසාමිති නගරං ගවජතො වුඩං ධොවිනා ධොක
 හජ්ජාදෙ පටිසිසාමිති එසුකඤානං ඔලොකෙනො න ඔලසිසමතො
 නිමමකිකං දණ්ඩකමුට්ඨං දිසා පුඤ්ඤාන මෙ ඉදං නිපට්ඨානනති
 ගහොති නගරං පටිසති; නාගරෙති ධරිතපුරිසො නා දිසා හො පුරිස
 කසමිං ආගරිසිති පුර්ව; න කසමිං සාමි විකකිණිතං පන මෙ ඉදං
 ආගතනති; තෙන හි හො ඉදං කසාපණං ගහොති එනං මඩුව ගුලුදධිව
 දෙතිති; සො විනොසි ඉදං න ඔහුමුලං අගච එකපාගාරෙනෙව ඔහුං
 දෙති විමසිතං වට්ටතිති; කතො නා නාහං එකකපණෙන දෙමිති ආහා
 යදි එවං වෙ කසාපණං ගහොති දෙතිති; විහිපි න දෙමිති; එතෙත්තපායෙන
 වසිකතං වසිකතං සහස්සං පාපුණි; සො විනොසි අතිඅඤ්ඤිතං න
 වට්ටති හොතු කාච ඉමස්ස කතතබ්බකිවං පුර්වස්සාමිති; අථ නං ආහ
 ඉදං න ඔහුඅග්ගනාකං කිව ඔහුං දෙසි කෙන කමෙවන ඉදං ගණාසිති;
 ඉඬ හො නගරවාසිනො රඤ්ඤා සමිං පටිවිරුඤ්ඤිනා විපස්සිදග
 බලස්ස දුනා දෙනතා ඉදං මයං දනවුබෙ අපස්සනො පරිසෙසනති
 සවෙ ඉදං වසං න ලභිස්සනති නාගරානං පරපසො හවිසාති
 තසා සහස්සං දනා ගණාමිති; කිං පනො නාගරනමෙව
 වට්ටති අඤ්ඤාසං දතං න වට්ටතිති සස්ස කසමිං දතං අවාරිත
 මෙතනති; අජී පන කොවි නාගරනං දනෙ එකදිවසං සහස්සං
 දතාති; නජී සමමාති; ඉමෙසං පන විතං සහස්සානකසාචං
 ජානාසිති; ආම ජානාමිති; තෙන හි ගවජ නාගරනං ආවිකා එකො
 පුරිසො ඉමාති වෙ මුලෙන න දෙති සහජෙනෙව දතාසො තුමග
 ඉමෙසං විතං කාරණං නිබ්බිතකා හොරාති නිං පන මෙ ඉමසමිං
 දනවුබෙ ජෙට්ඨකපාචස්ස කාසකකිකො හොතිති; සො ගාමවාසි පරිබ්බ
 යජිං ගතිතමාසකෙන පටකවුකං ගහොති වුණ්ණං කතා දධිනො කථිං
 වාගොති කජ් මඩුවලා පිලෙනා පටකවුකවුණ්ණෙන සොජෙනා
 එකසමිං පට්ඨමිපතෙන පකිපිති සංවිදතිනා ආදය දසබලස්ස අවිදුරෙ
 ඤාන නිසිදි මහාජනෙන ආභරිසමානස්ස සකාසාරස්ස අනතරෙ
 අතතතො හජ්ජාරං ඔලොකයමානො; සො මහාසං ඤාති සජ්ජ සනතිකං
 ගතො හඬවා අගං මග්ගං දුග්ගතපණ්ණාකාරෙ ඉමං මෙ අනුකමපං
 පටිච්ච ගණාථාති; සථා කස්ස අනුකමපං පටිච්ච වාතුමහාරුජදනති
 යෙන සෙලමපතෙන න පටිග්ගහොති යථා අභසසිස්ස හිකුසක
 සහස්සස්ස දිගමානං න ඩිගති එවං අධිසාසි; සො හි කුලපුතො නිසික
 හතකිවං හගවිතො අභිවාදො එකමතො සිසො ආහ දිසො මෙ

හගවා අජ්ඣ ඛණ්ඩුමනිතගරවාසිකෙති කුමනාහං සකකායෙ ආහරියමානො අහං හි ඉමස්ස කමමස්ස නිස්සංචෙන නිබ්බතනනිබ්බතතභවෙ ලාභස්සය සංඝාපානෙහි හවෙසන්නති; සන්තා එවං භොදු කුලපුත්තාති වන්තා තස්ස ච නගරවාසිනච හත්තානුමොදනං කන්තා පකකාමි; සොපි කුල පුත්තො යාවජ්ඣං කුසලං කන්තා දෙවමනුස්සෙසු සංසරනෙහි ඉමස්මිං බුබුථාදෙ සුප්පවාසාය රුජධිතාය කුච්ඡස්මිං පටිසන්තිං ගණ්හි; පටිසන්ති ගහණ්හො පසාය සායං පානං පච පච පණ්ණොකාරසත්තාති සුප්පවාසා සමපට්ඨන්ති; අථ නං තං පුඤ්ඤවිමංසනන්තං හන්තන ඕජපච්ඡිං පුසාපෙන්නති; එකෙකච්ඡිත්තො සලාකසතමපි සලාකසතස්සමපි නිගමන්ති; එකකර්මබේධතො පණ්ණොසමපි සභිපි සකථාති උප්පජ්ජන්ති; කොඤ්ඤ පුරණකාලෙපි කොඤ්ඤාදිං හන්තන පුසාපෙන්නති; රුජධිතාය පුඤ්ඤෙන ගණ්හතොනං ගතිතගතිතසානං පුන පුරන්ති; පරිපුරණ්හතතකුමතිතොපි රුජධිතාය පුඤ්ඤන්ති වන්තා යස්ස කස්සපි දෙනතානං යාව න උකකඛ්ඛන්ති න නාව හත්තං ඕසති; දුරකො කුච්ඡගතෙසෙව සත්ත වස්සාති අතිකකම්පු; ගබ්බො පන පරිපකොක සත්තාහං මහාදුක්ඛං අනුභොසි; සා සාමිකං මනෙතන්තා පුරෙ මරණො ජීවමානාව දුනං දස්සාමිති සන්ති සත්තිකං පෙසෙසි ගමන් ඉමං පටන්තං සන්ති ආරොග්ගො සන්තාරං නිමනෙතති යම සන්තා වදන්ති තං සාමුකං සලලකෙත්තො ආගන්තො මස්සං කපෙමිති; භො ගන්තො තස්සා සාසනං හගවිතො ආරොග්ගො; සන්තා පුබ්බි භොදු සුප්පවාසා කොලියධිතා පුබ්බි අරොහා අරොහං පුත්තං විජායතුති ආහ; රුජා තං පුන්තා හගවිතං අභිවාදෙත්වා අනෙතාගාමාහි මුමො පායාසි; තස්ස පුරෙ ආගමනායෙව සුප්පවාසාය කුච්ඡන්තො ධම්ම කරකා උදකං විය ගබ්බො නිකම්මි; පරිවාරෙත්වා නිසින්නාපනො අස්ස මුමොව හසිතුං ආරඬො; කුච්ඡසො මහාපනො රඤ්ඤා වඩ්ඪිසාසනං ආරොග්ගො අගමාසි; රුජා තෙසං ඉබ්බිතං දිස්වා ව දසබලෙන කපිත කථා නිපජ්ජන්තා මඤ්ඤාති විනෙතාසි; සො ආගන්තො සන්ති සාසනං රුජධිතාය ආරොග්ගො; රුජධිතා විනෙතාසි තස්ස නිමනන්තං ජීවිතහත්ත මෙව මබ්බලහත්තං හවිස්සති ගමන් සත්තාහං දසබලං නිමනෙතාසිති; රුජා තථා අකාසි; සත්තාහං බුධිපමුඛස්ස සංඝස්ස මහාදුනං පටිත්තාසි; දුරකො සබ්බසං ඤාතීතං සත්තාහතචිත්තං නිබ්බාපෙනො ජානොති සිව්ලිදරකොතෙවස්ස නාමං අකංසු; සො සත්තවස්සාති ගබ්බො වසිතත්තා ජාතකාලෙහි පසාය සබ්බකමවකම්මො අහොසි; ධම්මෙතොපති සාරිපුත්තො සත්තමෙ දිව්ගෙ තෙන සභිං කථාසල්ලාපං අකාසි; සන්තාපි ධම්මපදෙ ගාථා අකාසි:-

“භො ඉමං පලිපථං දුග්ගං සංසාරං මොහමච්චගා

තිණ්ණො පාරග්ගො කාසි අනෙජො අකථංකපී

අනුපාදය නිබ්බුත්තො තමහං බුමි බුංහමණ්”තති.¹

අථ නං ථෙරෙ එවමාහ කිං පන තස්ස එවරුපං දුක්ඛරුසිං අනුභවිත්වා පබ්බජිතුං න වට්ටන්ති; ලහමානො පබ්බජෙත්තං හනෙතති; සුප්පවාසා

තං දුරකං ථෙරෙන සභී කථෙන්නා දිඛං කිනත්තු ඛෙ මෙ පුනෙතා ධම්ම
 සෙතාපතිනා සභී කථෙතිති ථෙරං උපසංකම්මිති පුච්ඡ මග්ගං පුනෙතා
 තුමෙහති සභී කී කථෙති භනෙතති; අත්තනා අනුතුකං ගම්බවාසදුක්ඛං
 කථෙති තුමෙහති අනුඤ්ඤානො පබ්බජිත්තාමිති වදන්ති; සාග්ගි භනෙත
 පබ්බාජෙති නනති; ථෙරෙ තං විහාරං නෙත්වා තවපමක කම්මස්ථානං
 දන්තං පබ්බාජෙතො සිව්ලි න තුග්ගං අඤ්ඤාන ඔවාදෙන කම්මං අතී
 තස්ස ධර්මසංකල්පනී අනුතුකදුක්ඛමෙව පට්ටවෙක්ඛාමිති; භනෙත
 පබ්බාජනමෙව තුමසාකං භාගෙ යමපන මයා කාතුං සකකා තමහං
 ජාතිත්තාමිති; සො පඨමකෙසවරියා ඔහාරණකම්මෙසෙව සොතාපතති
 එලෙ පතිස්සාමි; දුතියාය ඔහාරණකම්මෙසෙව සකදසාමිඑලෙ පතිස්සාමි තතියාය
 අනාසාමිඑලෙ, සමබ්බාසෙව පන කෙසානං ඔරෙපනව අරහත්තසච්ඡි
 කිරියා ව අපච්ඡා අපුරිමා අහොසි; තස්ස පබ්බජනදිවසෙතො පස්ස
 භික්ඛුසංඝස්ස මහතාගෙ පට්ටයා යාවතිච්ඡිකං උපපජ්ජන්ති; එවං එත්ථ
 වස්සු සමුඝීතං; අපරභාගෙ සත්ථා සාවච්චිං අගමාසි; ථෙරෙ සත්ථාරං
 අභිවාදෙනා භනෙත මග්ගං පුඤ්ඤං විමංසිත්තාමි මෙ පට්ටිකමුග්ගාති
 දෙදාති ආහ; ගණ්ණ සිව්ලිති; තස්ස පඨමං දිස්වා නිත්‍රොගෙ අධිවත්ථා
 දෙවතා සත්තදිවසාති දානං අදාසි; ඉති සො:-

නිත්‍රොධං පඨමං පසසි දුතියං පණ්ණවපබ්බතං
 තතියං අච්චිවතියං වතුත්ථං වරසගරං.

පට්ටං හිමවතනං සො ජස්ස ජද්දන්තමාගමී
 සත්තමං ගම්බවාදනං අස්මං අථ රෙවතන්ති.¹

සබ්බස්සානෙසු සත්ත සත්ත දිවසානෙව දානං අදංසු; ගම්බවාදනෙ
 පබ්බතෙ පන නාගදන්තදෙවත්ථා නාම සත්තදිවසෙසු එකදිවසං කීර
 පිණ්ඩපාතං අදාසි එකදිවසං සප්පිටිණ්ඩපාතං; භික්ඛුසංඝෙකං ආහ ඉමස්ස
 දෙවරඤ්ඤා නෙව ඛෙත්තුසො දුග්ගමානා පඤ්ඤාගන්ති න දඬිනිමමථානං
 කුණො භෙ දෙවත්ථ ඉදං උපපජ්ජන්ති:-භනෙත කස්සපදසබ්බුසං කුලෙ
 කීරසලාකභත්තදානස්සෙතං එලන්ති දෙවත්ථා ආහ; අපරභාගෙ
 සත්ථා බද්ධරවතියරෙවතස්ස පට්ටග්ගමනං අදුප්පන්ති; කන්තා ථෙරං
 අත්තෙතො සාගෙන ලාභග්ගසංග්ගප්පන්තානං අග්ගස්සානෙ ධරෙපසිති.

දසමෙ සංඛාධිමුක්තනාහිත්ති සංඛාස අධිමුක්තනානං; බ්ලවසංඛානං
 භික්ඛුනා වක්කලිසෙත්ථෙ අග්ගොති දසෙසාති; අඤ්ඤාදං හි සංඛා වසෙසු
 නබ්බා සොති ථෙරස්ස පන සාපෙතබ්බා ජාතා; තස්මා සො සංඛාධි
 මුක්තනා අග්ගොති වුග්ගොති; වක්කලීති පනස්ස නාමං; තස්ස පඤ්ඤා
 කමෙව අසවත්තුපබ්බිකථා: අසමපි හි අතීතෙ පට්ටග්ගත්තරමුඛකාලෙ වුත්ත
 නසෙනෙව විහාරං ගන්තවා පරිසපරියනෙත සීමො ධම්මං පුණ්ණො
 සත්ථාරං එකං භික්ඛුං සංඛාධිමුක්තනානං අග්ගස්සානෙ ධරෙපන්තං දිඛං මග්ගපි
 අනාගතෙ එවරුපෙන හවිතුං වට්ටන්ති වුත්තකසෙනෙව සත්ථාරං.

1. ථෙරභාරා පාළි: හිමලිසෙත්ථවස්සු.

නිවන්තොති සත්තංගං මහදුතං දන්තං දගබලං වැදිනිං භනන්ත අභමි
 ඉමිනා අධිකාරකමෙතන තුමෙතති සධාධිමුත්තානං එතදග්ගං ධරිත
 හික්ඛු විය අනාගතෙ එකස්ස මුඛස්ස සාගතො සධාධිමුත්තානං. අග්ගො
 භවෙය්‍යන්ති පඤ්ඤාං අකාසි; සඤ්ඤාං තස්ස අනන්තාරායං දිස්වා ව්‍යාකරිතො
 පක්කාමි; භොසි යාවච්චං කුසලං කන්තිය දෙවමනුස්සෙසු සංගර්හන්තො
 අමනාකං සත්ථු කුසලෙ යාවච්චියං මුග්ගණකුලෙ පටිසංඝිං ගණති; වක්කලි
 තිස්ස නාමං අකංසු; සො වුට්ඨපානෙතො තයො චෙදෙ උග්ගණකිනිං දගබලං
 හික්ඛුමබ්බපරිවුතං යාවච්චියං වරන්තං දිස්වා සත්ථු ගරිරසමපතතිං
 ඔලොකෙතො ගරිරසමපතතිදස්සනෙන අතිත්තො දගබලෙන සඬිංසෙව
 වරති; විහාරං ගවජනෙන සඬිං විහාරං ගන්තො සරීරනිපථතතිං ඔලො
 කෙනෙතොව තිස්සති; ධම්මසංඝායං නිසීදිනිං ධම්මං කප්ථනතස්ස
 සමමුඛස්සානෙ සිත්තො ධම්මං සුඤ්ඤති; සො සධං පටිලභිතො අගාරමජ්ජෙති
 වසනෙතො නිබ්බං දගබලස්ස දස්සනං න ලභිස්සාමිති පබ්බජ්ජං යාවතියා
 සත්ථු සන්තිකෙ පබ්බජ්; තත්තො පඤ්ඤා ධර්මෙන අගාරකරණවෙලං
 ගෙගස්සලෙ සත්ථු සිත්තෙත සක්කා දගබලං පසිද්ධං තත්ථ සිත්තො සොතිත්තො
 මනසිකාරං පහාය දගබලං ඔලොකෙනෙතොව විහරති; සඤ්ඤාං තස්ස ඤාණ
 පරිපාකං ආගමෙනෙතො දික්ඛිති අධ්‍යානං තස්මිං රූපදස්සනවසෙනෙව
 විවරනෙත කිම් අවතියා ඉදුතිස්ස ඤාණං පරිපාකං ගතං සක්කා එස
 ඤොධෙතොති ඤාතො එවමාහ: “කිං තෙ වක්කලි ඉමිනා සුතිකාසෙන
 දිස්සන සො ඤො වක්කලි ධම්මං පස්සති සො මං පස්සති සො මං පස්සති
 සො ධම්මං පස්සති ධම්මං හි වක්කලි පස්සනෙතො මං පස්සති මං පස්සනෙතො
 ධම්මං පස්සති”ති ආග. සත්ථරි එවං ඔවදනෙතපි ථෙරෙ දගබලස්ස
 දස්සනං පහාය නෙව අඤ්ඤත්ථ ගන්තුං සක්කෙතොති; තත්තො සඤ්ඤාං නායං
 හික්ඛු සංවෙගං අලභිතො මුත්තස්සතිති උපකස්සාය වස්සුපනායිකාය
 රාජගහං ගන්තො වස්සුපනායිකදිවසෙ අපෙති වක්කලිති ථෙරං පණ්ණෙවෙසි;
 මුඛා ව නාම ආදෙය්‍යවචනා භොගන්ති; තස්මා ථෙරෙ සඤ්ඤාං පටිපථරිතො
 ඤාතුං අග්ගස්සානෙතො නෙමාසං දගබලස්ස සමමුඛෙ ආගන්තුං අවිස
 ගනෙතො කිංදුති සක්කා කාතුං තථාගන්තොමිති පණ්ණෙවෙසො සමමුඛිතො
 න ලභාමි කිං වස්සං ජවිත්තොති හික්ඛිකුටෙ පබ්බතෙ පපානස්සානං
 අභිරුති; සඤ්ඤාං තස්ස කීලමනහාවං ඤාතො අයං හික්ඛු මම සන්තිකා
 අස්සායං අලභනෙතො අග්ගඵලානං උපතිස්සායං නායෙය්‍යාති අත්තානං
 දස්සෙතො ඔහාසං විස්සජ්ජෙසි; අභස්ස සත්ථු දිස්සාලස්සා පඤ්ඤා එව
 මගන්තං සොකසලලං පටිනං; සඤ්ඤා සුක්ඛතලානෙ ඔඤ්ඤා ආගරනෙතො විස
 වක්කලිථෙරස්ස බලවපිතිසොමනස්සං උප්පාදෙතො ධම්මපදෙ ඉමං
 ගාථමාහ:

“පාමුත්තමනුලො හික්ඛු පසනෙතො මුඛසාගතො

අධිගමෙත්ත පදං සන්තං සංඛාරුපසමං සුඛ”න්ති.¹

වක්කලිථෙරස්ස ව එති වක්කලිති හන්තං පසාරෙසි; ථෙරෙ දගබලො
 මෙ දිස්සා එහිති අවිහානවෙලං ලභන්ති බලවපිතිං උප්පාදෙතො තුත්තො

ගව්‍යාමිති අත්තනෝ පතනභාවං න ජාතිත්වං දගබලස්ස සමමුඛෙ
 ආකාශෙ පක්කජ්ඣිතො පඨවපාදෙන පබ්බතෙ සිතොයෙව සන්ධානං වුත්ත
 ගාථං ආවර්ජනොත්තා ආකාශෙයෙව පිතං වික්කමතිත්තං සග පටිච්චෙතිදුති
 අරහත්තං පත්තං තථාගතං චන්දමානොව ඔතරි; අපරිභාගෙ සන්ධා අරිය
 ගණමණේකි නිසිතො රොරං සධාබිමුත්තොනං අග්ගස්තො ධපෙසිති.

දුතියො වග්ගො.

3.

තතියස්ස පඨවෙ සිත්තානාමාභිනති තියස්සා සිත්තා කාමස
 මානානං සමපියාසිත්තා සිත්තානානනති අන්තො; ඡත්තලොති අත්තනො
 සුත්තං රුහුලපෙරං දසෙස්සති; පෙරෙණ කීර පබ්බජිතදිවසතො පඨාස
 පාණො උඨහනොතාච හත්ථසුරං වාලිකං උක්කිපිත්තා අගොවකාහං අජ්
 දගබලස්ස වෙව ආවරිසුපජ්ඣාසානච සනතිකා එත්තකං ඔවාදවෙව
 අනුසාසතිව ලග්ගස්සනති පන්තෙති; තසමා සිත්තාකාමානං අග්ගො
 නාම ජාණො.

දුතියෙ සමාපබ්බජිතාභිනති සධාස පබ්බජිතානං; රථපාලොති
 රථං පාලෙතුං සමන්තො භික්ඛා වා රථං සක්ඛාරෙතුං සමන්තො කුලෙ
 ජාණාතිපි රථපාලොති සංඛං ගණා; සො හි සත්ථු දෙසනං සුත්තං පටිලඛ
 සමො වුද්දග හත්තවෙජ්ඣෙක කත්තා මාතෘපිතරො පබ්බජ්ජං අනුජානා
 පෙත්තා පබ්බජිතො; තසමා සධාපබ්බජිතානං අග්ගො නාම ජාණො
 ඉමෙසං පන උභින්නාමපි පෙරානං පක්ඛානවෙව අයමනුපුබ්බකථා. එතෙ
 කීර වෙපි අතීතෙ පසුමුත්තරමුඛිකාලෙ හංසවතීනගරෙ ගහපතිමහාසාල
 කුලෙ නිබ්බන්ධිත්තං; භාසං දහරකාලෙ නාමං වා ගොතනං වා න කම්මති;
 වසපතනා පන කරාවාසෙ පතිස්සා අත්තනො අත්තනො පිතු අවමයෙන
 උභොපි අත්තනො අත්තනො රත්තනොස්සාරකමමිතෙ පනෙකාසං
 පෙත්තා අපරිමාණං ධනං දිස්වා ඉමං එත්තකං ධනරාසිං අස්සකපස්සකා
 දසෙ අත්තනා සඬං ගණන්තා ගතතුං නාසකතිංසු අමෙහිතිදුති යෙන
 කෙනච උපායෙන ඉමං ධනං ගණන්තා ගතතුං වට්ටනිති උභොපි ජනා
 වතුසු වාරෙසු කපණ්ඨිකාදීනං මහාදුතං දුතං ආරාධා; එතො අත්තනො
 දුතග්ගො ආගතාගතජනං සුචරිත්තං සංගුඛජ්ජකාදීසු යස්ස යං පටිභාති
 වස්ස නං අදුසි; තස්ස තෙනොව කාරණෙන ආගතයාවග්ගොති නාමං
 ජාතං; ඉතරො අසුචරිත්තං ගතිතගතිතභාජනං සුරෙත්තං සුරෙත්තං දෙති
 තස්සාපි තෙනොව කාරණෙන අනග්ගපාමොති නාමං ජාතං; අප
 මාණ්පාමොති අන්තො. තෙ උභොපි එකදිවසං පාණොව මුඛබොවනත්තං
 බිහිසාමං අගමංසු; තසමිං සමයෙ හිමවන්තතො වෙ මහිසිකා තාපසා
 හික්කවාචාරත්තං ආකාශෙනාගන්තො තෙසං සග්ගස්සානං අවිදුරෙ ඔතරිත්තං
 මා නො එතෙ පසංසුති එකපසෙස්ස අභංසු; තෙ උභොපි ජනා තෙසං
 ලාමුභාජනාදිපරික්කාරං සංවිධාය අනෙතාගාමං සක්ඛාස පයානානං

සත්තනිකං ආගමිම වැදිඳුසු; අථ හෙ තාපසා නාය වෙලාය ආගතස්ථ
 මහාපුඤ්ඤාදි ආගංසු; හෙ අබ්බිතාච හනෙතති චන්ඩා තෙසං හස්සො
 ලාබ්භාජනානි ගහෙති; අත්තනො අත්තනො ගෙහං නෙති; හත්තකිච්ච
 පරිසොසානෙ නිබ්බං සිකංගහණස්ථං පටිඤ්ඤං ගණිතංසු; තෙසු එසො
 තාපසො සපරිලාභසායධාතුසො හොති; සො අත්තනො ආනුභාවෙන
 මහාසමුදාසය උදකං වෙධා නන්ධා පඨවිකිරිනාගරාජසය හවනං
 ගන්ති; දිවාචිහාරං නිසිදති; සො උතුසපායං ගහෙති; පච්චාගන්ති;
 අත්තනො උපසාකස්ස ගෙහෙ හත්තානුමොදනං කරොන්තො පඨ
 විකිරිනාගහවනං විය හොතු පඨවිකිරිනාගහවනං විය හොතුති
 වදති; අථ නං එකදිවසං උපසාකො පුට්ඨි හන්තා තුමො අනු
 මොදනං කරොන්තා පඨවිකිරිනාගහවනං විය හොතුති වදථ මය
 මසය අන්ධං න ජානාමි කිං වුත්තං හොති ඉදං හන්තති; ආමි කුට්ටිමිස අහං
 තුස්සං සමපතති පඨවිකිරිනාගරාජසමපතති සදිය හොතුති වදමිති;
 තෙසා පසාය කුට්ටිමිසො පඨවිකිරිනාගරාජහවනෙ විතතං ධපෙසි;
 ඉතරො තාපසො නාවධංසහවනං ගන්ති; පුඤ්ඤා සෙට්ඨසානවිමානෙ
 දිවාචිහාරං කරොති; සො ආගච්ඡන්තා ච ගච්ඡන්තා ච සකකදෙව
 රාජසය සමපතති; දිසා අත්තනො උපසාකස්ස අනුමොදනං කරොන්තා
 සකකවිමානං විය හොතුති වදති; අථ තමි සො කුට්ටිමිසො ඉතරො
 සසායසො නං තාපසං විය පුට්ඨි; සො තස්ස වචනං සුන්ධා සකකහවනෙ
 විතතං ධපෙසි; හෙ උභොපි පච්චිකපානෙසුගෙව නිබ්බන්තා; පඨවිකිර
 හවනෙ නිබ්බන්තො පඨවිකිරිනාගරාජා නාම ජාතො; සො නිබ්බන්තකි
 ඤ්ඤා අත්තනො අත්තනාවං දිසා අමනාපස්ස වන මෙ ධානස්ස කුලුපග
 තාපසො වණණං කපෙසි උදරෙන පරිසකකිත්වා විවරණ්ඨානමෙතං නුත
 සො අඤ්ඤං ධානං න ජානාතීති විපප්පිකාරී අහොසි; අථස්ස නං
 බණ්ණංගෙව අලංකතපට්ඨන්තානි නාවකානි සබ්බදියාසු තුරියානි
 පග්ගණිතංසු; සො තසමිංගෙව බණ්ණං අත්තනාවං විජයිත්වා මාණවක
 වණ්ණි අහොසි; අනිඨමාසව චන්තාගෙ මහාරාජානො සකකස්ස උපසානං
 ගච්ඡන්ති; තස්මා සොපි විරූපකෙකින නාගරජෙන සඨං සකකස්ස
 උපසානං ගහො සකකො නං දුරතොච ආගච්ඡන්තං දිසා සජාති; අථ
 නං සමිපෙ ආගන්ති; සීතකාලෙ කණං නිබ්බන්තොසි සමානි පුට්ඨි; මා
 කපෙසි මහාරාජ උදරෙන පරිසකකනසානෙ නිබ්බන්තොවති තුමො පන
 කලාණ්ණිත්තං ලභිස්ථ නාමාති; සමම තං අපානෙ නිබ්බන්තොවති මා
 විතකකසි පදමුත්තරදසබලො ලොකෙ නිබ්බන්තො තස්ස අධිකාරකමං
 නන්ධා ඉමංගෙව ධානං පඤ්ඤා උභො පුට්ඨං වසිස්සාමාති; සො එවං ඤෙව
 කරිස්සාමිති ගන්ති; පදමුත්තරදසබලං නිමන්තනන්ධා අත්තනො නාග
 හවනෙ නාගපරිසය සඨං සබ්බරන්ති; සකකාරසමානං සපෙජ්ඣි; සන්ධා
 පුන දිවසෙ උභිතෙ අරුණෙ අත්තනො උපසාකං පුමනපෙඨරං ආමන්තසි
 පුමන අජ්ඣ තපාගහො දුරං සිකංගාරං ගමිස්සාති මා පුට්ඨජ්ඣතිකසු
 ආගච්ඡන්තු තිවිටකපට්ඨමභිදප්පන්තා ජලසිඤ්ඤාව ආගච්ඡන්තුති; පෙරෙ
 සත්ථ වචනං සුන්ධා සබ්බසං ආගෙවෙසි; සන්ධාරං සඨං සතසහස්සා සිකසු
 ආසායං පකඨන්ති; පඨවිකිරිනෙ නාගපරිසය සඨං දගබලස්ස

නාම බ්‍රහ්මා ලොකෙ උදපාදි; තස්ස පිතා මහිසෙය් නාම රාජා අහොසි; වෙමාතිකා කයො කතිඨහාතරො; රාජා දිවසෙ දිවසෙ මය්‍යංගෙව බ්‍රහ්මා මය්‍යං බවෙමා මය්‍යං සබ්බෙකාති මමායනොතා සයමෙව දසබ්බලං නිබ්බිං භොජෙති; අපංසා එකදිවසං පච්චිනොතා භූපිනො; සො පුනොත ආමනොතසි තාතා පච්චිනොතා භූපිනො භූමෙහි වා මයා වා ගතතබ්බං යදි අහං ගච්ඡාමි භූමෙහති ඉමිනා නියමෙන දසබ්බලො පරිවරිතබ්බොති; තෙ කයොපි එකපභාගෙතෙව ආහංසු තාත භූමාකං ගච්ඡතිචං නාජි මයං චොරෙ විබ්බිසාමාති; පිතරං වජ්ජිනා පච්චිනොතං ගතො චොරෙ විබ්බි මිනා විජිතසබ්බාමා හුනා නිවතතිංසු; තෙ අනතුරාමගෙහ පාදමූලිකෙහි යථිං මතතසිංසු තාතා අමාකං ගතකබ්බෙහෙයෙව පිතා වරං දස්සති කතර වරං ගණ්ණාමාති; අයං භූමාකං පිභු අච්චයෙන දුල්ලභං නාම නාජි භූමාකං පන ජෙඨහාතිකං පුස්සමුධං පරිජ්ඣනවරං ගණ්ණපාති ආහංසු; තෙ කල්‍යාණං භූමෙහති චූත්තනති සබ්බෙපි එකවිත්තා හුනා ගතො පිතරං අද්දංසු; කදු පිතා තෙසං පසිදිනා වරං අදසි; තෙ තෙමාසං තපාගතං පරිජ්ඣතිසාමාති වරං යාමංසු; රාජා අයං දුභං න සකකා අඤ්ඤං වරං ගණ්ණපාති ආහං; තාත අමාකං අඤ්ඤාන වරෙන කිච්චං නාජි සචෙ භූමෙහ දුභුකාමා එතංගෙව නො වරං දෙපාති; රාජා තෙසු පුනපුන කපෙතොසු අත්තනා පටිඤ්ඤාත්තං න සකකා න දුභුනති විනොතො ආහ තාතා අහං භූමාකං වරං දෙමි අපි ච බො පන බ්‍රහ්මා නාම දුරාසද භොනති සිහා විස එකවරා දසබ්බලං පරිජ්ඣනොතා අපච මතො හවෙසපාති; තෙ විතතසිංසු; අමෙහති තපාගතං පරිජ්ඣනොතති අනුච්ඡිකං කනා පරිජ්ඣතිභුං වට්ටනිති සබ්බෙපි එකච්ඡද්ද හුනා දස සිලාති සමාදය නිරාමගෙහා හුනා යජ්ඣි දුනග්ගපරිවතනකෙ තයො පුරිසෙ යපසිංසු; කෙසු එතො ඛනබ්බෙද්දපාදෙතො අහොසි එතො මාපතො එතො දුනංගිධායතො; තෙසං උපපාදෙතො පච්චුප්පනොති විචිඤ්ඤාමහාරාජා ජාතො මාපතො විසාබො උපාසතො දුනංගිධායතො රඨපාලපෙරොති; සො තථ යාවජිචං භූසලං කනා දෙවපුරෙ නිබ්බන්තො. අයං පන රාහුලපෙරො නාම කස්සපදසබ්බලස්ස කාලෙ කිකිස්ස රඤ්ඤා ජෙඨපුනොතා හුනා නිබ්බන්ති; පඨවිකිරිකුමාරොතිස්ස නාමං අකංසු; තස්ස සත්ත භගිනියො අහෙසු; තා දසබ්බලස්ස සත්ත පරිවෙණාති කාර සිංසු; පඨවිකිරො ඔපරජ්ජං ලභි; සො තා භගනියො ආහ භූමෙහති කාරිතපරිවෙණෙසු මය්‍යමි එකං දෙපාති; භාතික භූමෙහ උපරාජපාතෙ සිතා භූමෙහති නාම අමාකං දුතබ්බං භූමෙහ අමාකං අඤ්ඤමි පරිවෙණං කරොපාති; සො තාතං වචනං සුනා පච විහාරසතාති කාරෙසි; පච පරිවෙණසතාතිති වදනති; සො කථා යාවජිචං භූසලං කනා දෙව පුරෙ නිබ්බන්ති; ඉමසමිං පන බ්‍රහ්මපාදෙ පඨවිකිරිකුමාරො අමාකං බොධිසත්තස්ස අග්ගමහෙසියා භූච්ඡමිං පටිසන්ධිං ගණ්ණි; තස්ස සහායතො සුරුරුපෙ ඵුලලකොතිතනිගමෙ රඨපාලසෙසිගෙහෙ නිබ්බන්ති; අථ අමාකං දසබ්බලො අභිසම්බොධිං පනා පචත්තවරිඨමචකොතා අනුක්කමෙන කපිලවජ්ඣං ආගතො රාහුලකුමාරං පබ්බාජෙසි; තස්ස

පබ්බජ්ජා විධානං සාළියං ආගතමෙව. එවං පබ්බජිතස්ස පනස්ස සඤ්ඤා අභිඤ්ඤා වාදවසෙන රාහුලොවාදසුත්තං අභාසි; රාහුලොපි පාණොව උසාය හතේන වාලිකං උක්ඛිපිත්වා දසබ්බලස්ස මෙව ආවරිසුසජ්ජායානං ව සනතිංසා අරජ එත්තංසං ඔවාදං ලභෙය්‍යන්ති වදති; භික්ඛුසංඝමණේඤ්ඤා කපා උදසාදි ඔවාදකම්මො චත රුහුලසාමණේඤ්ඤා පිතු අනුච්ඡිදිතො සුත්තොති; සඤ්ඤා භික්ඛුනං විත්තාධාරං ඤාතො මග්ගි ගතො එකං ධම්මදෙසනා ව චග්ගිස්සති රුහුලස්ස ව ගුණො පාකටො හවිස්සතිති ගන්තො ධම්ම සභායං බුඩ්ධසෙන නිසින්නො භික්ඛු ආමනෙතාසි කාය නුඤ්ඤා භික්ඛුවෙ කපාය සනතිසිත්තාති; රාහුලසාමණේරස්ස ඔවාදකම්මභාවං කප්පම ගගවාති; සඤ්ඤා ඉමසමීං ධානෙ ධාතො රුහුලස්ස ගුණදීපනත්ථං මිගජාතංසං ආගරිත්වා කප්පෙයි.

“මිගන්තිපලුඤ්ඤාමනෙකමායං
අභික්ඛුරං අභික්ඛුත්තාවසාසිං
එතෙන සොභෙන ජමාස්සසන්නො
ජති කලාති අභිභොති භාගිනොසො”ති.

අර්ථස්ස සත්තවස්සිකසාමණේරකාලෙ මා ගෙව ඛො රාහුලො දහර භාවෙන කීලිතඤ්ඤාසි සමාජානවුසා භාසෙය්‍යාති අමබ්බලසීයරාහුලොවාදං දෙසෙයි; අසාරසවස්සිකසාමණේරකාලෙ තථාගතස්ස සච්ඡිද්ධො පිණ්ඩාය පටිපත්තස්ස සඤ්ඤා මෙව අත්තන්තො ව රුපසම්පන්නො දිස්සා ගෙගසික විත්තස්ස විත්තෙකසාත්තස්ස “සං කිච්චි රාහුල රුඤ්ඤා”න්ති ආදිනා නායෙන මහාරාහුලොවාදසුත්තන්තං කප්පෙයි; සංසුත්තතො පන රාහුලොවාදෙපි අභිතුත්තරෙ රාහුලොවාදෙපි ථෙරස්ස විපස්සනාවාදොසෙව. අර්ථස්ස සඤ්ඤා ඤාණපරිපාකං ඤාතො අවස්සිකභික්ඛුකාලෙ අනිවනෙ නිසින්නො චුල රාහුලොවාදං කප්පෙයි; දෙසනාපරියොසානෙ රාහුලභේරො කොට්ඨගස්ස දෙවතාති සභිං අරහත්තං පාපුණ්ඤ්ඤා; සොකාපනතසකදුගාමීඅනාගාමී දෙවතානං ගණනා නත්ථී; අර්ථ සඤ්ඤා අපරභාගෙ සංඝමණේඤ්ඤා නිසින්නො ථෙරං ඉමසමීං සාසනෙ සික්ඛාකාමානං අක්ඛාධානෙ ධම්මෙයි. සඤ්ඤා සන කුරුරුසෙ වාරිකාය නීක්ඛමිත්වා චුලලකොසිතං අනුපාපෙන රභසාලො කුලසුත්තො සඤ්ඤා ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤා පටිලභිසෙය්‍යා මානාපිත්තො අනුජානා පෙත්වා දසබ්බලං උපසංකම්මිත්වා සඤ්ඤා ආණන්තිකාය අඤ්ඤාතරස්ස ථෙරස්ස සනතිතො පබ්බජි; තස්ස පබ්බජකද්විසන්තො සසාය සෙසිගහපති භික්ඛු අත්තන්තො නිවෙසනවාදෙන ගච්ඡන්තො දිස්සා කීං කුමන්තං ඉමසමීං ගෙගෙ කමං ඉමසමීං ගෙගෙ එකො පුත්තන්තො අනොසිතං ගණ්ඤිත්වා ගන්ත්වා ඉදුති කීං කරිස්සාපාති අනෙකාසති සරිභාසති; සඤ්ඤා අචමායං චුලලකොසි තෙ වසිත්වා පුත්ත සාවච්ඡිංසෙව අගමාසි; කඤ්ඤායො රභසාලො යොතිසො මොසිකාසෙ කමං කඤ්ඤා විසස්සනං වසෙත්වා අරහත්තං පාපුණ්ඤ්ඤා; සො සඤ්ඤා අනුජානාසෙය්‍යා මානාපිත්තො දසෙය්‍යා චුලලකොසිතං ගන්ත්වා තත්ථ සසදුනං පිණ්ඩාය වරන්තො පිතු නිවෙසනො ආභිදෙසිකං කුමායං ලභිත්වා තං අමතං විස සරිභුජන්තො පිත්තං නිමන්තිතො අභිවාසෙත්වා දුර්ගද්විසෙ පිතු නිවෙසනෙ පිණ්ඩපානං සරිභුජිත්වා අලංකකපටිපත්තො

ඉතිරිනෙ අසුභසඤ්ඤා උපාදෙතා සිතකොච ධර්මං දෙසෙත්වා ජිකු මුත්තො විය නාරාවො ආකාසං උපාතිතා කොරබ්බරඤ්ඤා මිභාවිරං ගතවා මඛිලසිලාපථෙව නිසිනෙතා දස්සනන්ධාස ආගතස්ස රඤ්ඤා චතුපාරිජ්ඣඤ්ඤපතිමණ්ඩනං ධර්මං දෙසෙත්වා අනුපුබ්බන චාරිකා චරමානො පුන සත්ථු සන්තිකංසෙව ආගතො; එවමෙතං වත්ථු සමුඝිතං. අථ සන්ධා අපරභාගෙ අරියගණමජෙකි නිසිනෙතා ථෙරං ඉමස්මිං යාසනෙ සබ්බපබ්බජිතානං කුලපුත්තානං අග්ගසානෙ ධජෙසිති.

තතියෙ පඨමං සලාකං ගණනතානන්ති; සබ්බපඨමං සලාකා ගාහකානං භික්ඛූනං කුණ්ඩාධානන්තෙරො අග්ගොති දස්සන්ති; සො කීර ථෙරො මහාසුභද්දස් නිමනතිතදිවසෙ තථාගතෙ උග්ගනගරං ගච්ඡන්තො අජ්ජ සන්ධා දුරං භික්ඛාචාරං ගමිස්සති පුට්ඨජානා මා සලාකං ගණනත්තු පවසතා ඩිණ්ණසථාව ගණනත්තුති වුත්තෙත පඨමමෙව සිගනාදං තදිතා සලාකං ගණති; චුලලසුභද්දස් නිමනතිතදිවසෙ තථාගතෙ පාකෙතං ගච්ඡන්තොපි පවත්තං භික්ඛුසත්තානං අනතරෙ පඨමමෙව සලාකං ගණති; පුනාපරත්තජාපදං ගච්ඡන්තොපි ඉමෙහි කාරණෙහි ථෙරො පඨමං සලාකං ගණනතානං අග්ගො නාම ජාතො; කුණ්ඩාධානොති පතස්ස නාම; තස්ස කීර පඤ්ඤාකමෙව අසමනුපුබ්බකථා. අයං කීර පසුචුත්තර බුඩ්ධිකාලෙ ගංසවතීනගරෙ කුලගෙගෙ නිබ්බන්තො වුත්තනායෙතෙව විහාරං ගතවා ධර්මං පුණ්ණෙනා පථාරං එකං භික්ඛුං පඨමං සලාකං ගණනතානං අග්ගසානෙ ධජෙත්වා දිස්වා බුඩ්ධානං අධිකාරකමං කත්වා තං ධානපතරං පඤ්ඤාකං සන්ධාරා අනන්තරායං දිස්වා ව්‍යාකෂ්ණා යාවජ්චං කුසලං කත්වා දෙවෙසු ච මනුස්සෙසු ච සංසරන්තො කස්සප බුඩ්ධිකාලෙ භූමමදෙවතා හුන්වා නිබ්බන්ති; දිසාසුකබුඩ්ධානව නාම න අනිබ්බාසිකො උපොගථො භොති; විපසයිදසබ්බස්ස හි ජබ්බස්සන්තරෙ ජබ්බස්සන්තරෙ උපොගථො අභොති; කස්සපදසබ්බො පත ජඤ්ඤ ජඤ්ඤ මාසෙ පාතිමොක්ඛං ඔසාරෙසි; තස්ස පාතිමොක්ඛං ඔසාරණකාලෙ දිසාවාසිකා මෙ සග්ගසකා භික්ඛු උපොගථං කරිස්සමාති ගච්ඡන්ති; අයං භූමමදෙවතා වින්තෙහි ඉමෙසං වින්තං භික්ඛූනං මෙතති අභි විය දල්ලා කිත්තුමො හෙදකෙ සති භිජෙජ්ජස්ස න භිජෙජ්ජස්සති; භෙතං ඔක්ඛං ඔලොකසමානා භෙතං අවිදුරෙ අවිදුරෙසෙව ගච්ඡති; අථෙතො ථෙරෙ එකස්ස ගන්තේ පත්තවිවරං දන්වාසරිට්ඨජ්ජනන්තො උදකථාපුක්කසානං ගතවා ඛොතගන්තොදො හුන්වා ගුමිසභාගතො නිකමමි; භූමමදෙවතා තස්ස ථෙරස්ස පච්ඡන්තො පච්ඡන්තො උත්තමරූපා ඉති හුන්වා කෙසෙ විබුදිතීයා සංවිධාය බ්බන්ති විය පිඝිතො පංසුං පුඤ්ඤමානා විය සාවකා සංවිධාය නිවාසසමානා විය ච හුන්වා ථෙරස්ස පදනුපදිතා හුන්වා ගුමිතො නිකමන්තා; එකමනෙතා සිතො පභායකථෙරෙ ඉමං කාරණං දිස්වා දොවනස්සජාතො නාදොදති මෙ ඉමිනා භික්ඛූනා සථිං දීඝරන්තාහු ගතො සිතෙතො පවාහං එවංවිධිතාවං ජාතෙයස්ස එත්තකං අධානං ඉමිනා සථිං විස්සායං න කෙරෙය්න්ති වින්තත්වා ආගච්ඡන්තස්සෙවස්ස ගජා වුස්සො තුස්සං පත්තවිවරං තාදිසෙන පාපෙන සථිං එකමන්තො න ගච්ඡාමිති

ආහ; තං කථං සුචා නස්ස උජ්ඣිකුට්ඨො හදසං තිබ්බිසත්ථං ගහෙතා
 වීඨං වීඨ අස්සොසි; තස්සො නං ආහ: ආවුස්සො කීන්තාමෙතං වදසි අහං
 එතත්තං කාලං දුක්ඛවමතතමපි ආපතතිං න ජානාමි තිං තං පන මං අජ්ජ
 පාපොති වදසි කීන්තා දිඨනති; කීං අඤ්ඤාන දිඨෙන කීං තුං එවං
 විබ්බිත අලඛකතපට්ඨසත්තන මාතුගාමෙන සථිං එකථානෙ හුත්වා න
 නික්ඛින්නොති; නපෙත්තං ආවුස්සො මස්සං නාහං එවරුපං මාතුගාමං
 පස්සාමිති; තස්ස යාවතතිසං කපෙන්නස්සාපි ඉතරෙණ ථෙරෙණ කථං අසද්ද
 භිත්වා අත්තනා දිඨකාරණංසෙව අථං ගහෙතා තෙන සථිං එකමස්සෙන
 අගන්තවා අඤ්ඤාන මස්සෙන සරුච්ඡි සන්තිකං ගතො; ඉතරෙපි භික්ඛු
 අඤ්ඤාන මස්සෙන සරුච්ඡි සන්තිකංසෙව ගතො; තස්සො භික්ඛුසබ්බස්ස
 උපොසථංගාරං පට්ඨනවෙලාය සො භික්ඛු තං භික්ඛුං උපොසථස්සො
 සජානිත්වා ඉමසමීං උපොසථස්සො එවරුපො නාම පාපභික්ඛු අජථී නාහං
 තෙන සථිං උපොසථං කරිස්සාමිති නික්ඛමිත්වා ඔති අදාසි; භුමමදෙවතා
 හාරිසං මයා කමමං කතන්ති මහලුකඋපාසකවණිශ්චයා තස්ස සන්තිකං
 ගන්තවා කසමා භන්තො අසො ඉමසමීං ධානෙ සිත්තාති ආහ; උපාසක
 ඉමං උපොසථස්සං එසො පාපභික්ඛු පට්ඨෙදා අහං තෙන සථිං උපොසථං
 න කරෙමිති වත්වා නික්ඛමිත්වා ඔති සිත්තාමිති, භන්තො මා එවං ගණ්හථ
 පරිසුඛසිල්ලා එස භික්ඛු තුමෙහති දිඨමාතුගාමො නාම අහං මයා තුමාකං
 විමංසනත්ථාය දලසා හු බො ඉමෙසං ථෙරුනං මෙත්ති නො දලසාති ලජ්ජ
 අලජ්ජභාවං ඔල්ලානෙන්නො නං කමමං කතන්ති, සො පන තිං සප්ප
 රිසාති, අහං එකං භුමමදෙවතා භන්තොති, දෙවපුත්තො කපෙන්නො
 කපෙන්නොව දිබ්බානුභාවො ධත්වා ථෙරස්ස පාදෙසු පතිත්වා මස්සං භන්ත
 ඔමථ එතං දෙසං ථෙරෙණ න ජානාති උපොසථං කරෙත්ථාති ථෙරං යාවිත්වා
 උපොසථස්සං පමෙසසි; සො ථෙරො උපොසථං තාව එකථානෙ අකාසි
 මිත්තසස්ථවමසෙන න පුන තෙන සථිං එකථානෙ අගොසිති; ඉමස්ස
 ථෙරස්ස කමමං න කපීයති. වුදිතකපෙරෙණ පන අපරාපරං විපස්සනාය
 කමමං කරෙන්නො අරහත්තං පාපුණි.

භුමමදෙවතා තස්ස කමමස්ස නිස්සන්දෙන එකං බුබුන්තරං අපාසහසා
 න මුළුවි, සමෙව පන කාලෙන කාලං මනුස්සත්තං ආගච්ඡති අඤ්ඤාන
 යෙන කෙතවි කත්තා දදාසො තස්සෙව උපරි පකති; සො අමාකං
 භගවත්තො කාලෙ යාවජ්ජිං බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බත්ති; ධානමාණවොසිස්ස
 භාමං අකංසු; සො වසප්පත්තො තස්සො වෙදෙ උග්ගණ්හිත්වා මහලුක
 කාලෙ සරුච්ඡි ධම්මදෙවතං සුචා පටිලඛිතෙධා පඤ්ඤා; තස්ස උපසමපන්න
 දිව්ගමො පඤ්ඤා එකං අලඛකතපට්ඨසත්තං ඉජථී තස්මිං ගාමං පට්ඨන්නො
 සථිං ගාමං පට්ඨති නික්ඛමන්නො නික්ඛමති විහාරං පට්ඨන්නොපි සථිං
 පට්ඨති තිඨන්නොපි තිඨති එවං නිව්වානුබ්බා පඤ්ඤායති; ථෙරෙණ නං
 න පස්සති තස්ස පන පුරිමකමමනිස්සන්දෙන සො අඤ්ඤාසං උපඤ්ඤාති;
 ගාමෙ යාගුභික්ඛං දදමානා ඉජථීසො භන්තො අයං එසො යාගුරුමණිකා
 තුමාකං එසො ඉමිස්සා අමාකං සහාසිකායාති පරිගාහං කරෙන්නති;
 ථෙරස්ස මහති විහෙසා ගොති; විහාරං ගතමපි නං සාමණෙරුමෙව දගර

භික්‍ෂු ව පරිවාරෙනා ධානො කොණ්ඩො ජානොති පරිහාසං කුරෙන්නති; අර්හං නොනෙව කාරණෙන කුණ්ඩායනෙවරොති නාමං ජාතං; සො උසාය සමුසාය තෙති කයිරමානං කෙළිං සතිතුං අසකොනොනා උමාදං ගහෙනා තුමො කොණ්ඩො තුමාකං උපර්කායා කොණ්ඩො ආවරියා කොණ්ඩාති වදති; අර නං සත්ථි ආරෙවෙසුං කුණ්ඩායනො දගරසාම ණෙරෙති සඬං එවං එරුසවාටං වදනීති; සථො නං පකොකාසාපෙනා සච්චං භික්‍ෂුති පුච්ඡිතා සච්චං භගවාති වුතෙත කසො එවං වදෙසිති ආහ; භනෙත නිබ්බං විහගං අසහනොනා එවං කපෙමිති; නිං පුබ්බෙ කත කමමං යාවජ්ජවසා ජීරපෙතුං න සකොකාසි පුත එවරුපං එරුසං මා වදි භික්‍ෂුති වනං ආහ.

“මාවොව එරුසං කච්චි වුතතා පටිවදෙය්‍යු තං

දුක්ඛා භි සාරමහකථා පටිදණ්ඩො ඵුසෙය්‍යු තං.

සථෙ නෙරෙසි අනතානං කංසො උපහතො යථා

එස පතොනාසි නිබ්බානං සාරමොනා තෙ නවජ්ජති”ති.¹

ඉම ව පන තස්ස ථෙරස්ස මාතුගාමෙන සඬං විවරණභාවං කොසල රඤ්ඤාදි කථයාසු; රුජා ගච්ඡ්ථ භණෙ විමංසථාති පෙසෙනා සයමි පි මනෙතෙව පරිවාරෙන සඬං ථෙරස්ස වසනසානං ගනනා එකමනෙත ඔලොකෙනොනා අසාසි; තස්මිං බණෙ ථෙරෙ පුච්ඡමමං කුරෙතොනා නිසිනොනා නොති සාපිස්ස ඉතච්ඡි අවිදුරසානෙ සීතා විය පඤ්ඤායති; රුජා දිස්වා අච්ඡිදං කාරණෙන නස්සා සීතසානං අගමාසි; සා තස්මිං ආගච්ඡෙනා ආගච්ඡෙනා ථෙරස්ස වසනපණ්ණසාලං පටිසා විය අනොසි රුජාපි තාය සඬංසෙව පණ්ණසාලං පටිසිති; සබ්බත්ථ ඔලොකෙනොනා අදිස්වා නායං මාතුගාමො ථෙරස්ස එකො කමට්ඨපාකොති සඤ්ඤං කනා පසාමං ථෙරස්ස සමිපෙන ගච්ඡෙනොසි ථෙරං අවජ්ඣිතා තස්ස කාරණස්ස අභුතභාවං ඤාති ආගමම ථෙරං වජ්ඣිතා එකමනතං නිසිනොනා කච්චි භනෙත පිණ්ඩකෙන න කීලමථාති පුච්ඡි; ථෙරෙ වචට්ඨි මහාරුජාති ආහ; ජාතාමහං භනෙත අය්‍යස්ස කථං එවරුපෙන පරිකක්ඛිලෙසෙන සඬං චරතොනං තුමාකං කෙ නාම පසිදිස්සනති ඉතො පසාය වො කථච්චි ගමනස්ච්චං නච්චි අහං මතුති පට්ටසෙති උපසාසිස්සාමි තුමො යොතිසො ඔනසිකාමෙ මා පමජ්ජනාති නිබ්බං භික්‍ෂං පසපෙසි; ථෙරෙ රාජානං උපථමං ලභිතා භොජනසප්පාසෙන එකගාවිනො හුනා විපස්සනං වණ්ණිතා අරහත්තං පාපුණි; තතො පසාය සා ඉතච්ඡි අනතරධාසි. මහ පුභද්‍ර උග්ගනගෙර මිච්ඡාදිසීකානුලෙ වසමානා සථා මං අනුකමපතුති උපොසථං අධිසාය නිරාමගකා හුනා උපරි පාසාදනලෙ සීතා ඉමාති පුප්ථාති අනතරෙ අසනා දසබලස්ස මත්තෙක විතානං හුනා තිසනතු දසබලො ඉමාය සඤ්ඤාය සෙව පට්ඨි භික්‍ෂුපනෙති සඬං මහං භික්‍ෂං ගණනතුති සච්චකිරියං කනා අස පුමනපුප්ථමුසියො විස්සජෙත්ථි; පුප්ථාති ගනනා ධම්මදෙසනවෙලායං සත්ථි මත්තෙක විතානං හුනා අසාසු; සථො

තං සුමනපුපථවිතානං දිස්වා විනොතනෙව සුභද්දං භික්ඛං අභිවාසෙත්වා
 පුත දිව්සෙ අරුණෙ උච්චෙන ආනාද්දත්ථරං ආග ආනාද්ද මයං අජ්ජ දුරං
 භික්ඛාචාරං ගම්ඤ්ඤාම පුට්ඨජ්ජනානං අදන්තං අරියානංයෙව සලාකං
 දෙහිති; ථෙරො භික්ඛුනං ආරොචෙයි ආවුසො සන්ථා අජ්ජ දුරං භික්ඛා
 චාරං ගම්ඤ්ඤාති පුට්ඨජ්ජනා මා ගණ්ඤානතු අරියාව සලාකං ගණ්ඤානතුති;
 කුණ්ඩාධානත්ථෙරො ආභරාටුසො සලාකනති පඨමංයෙව ගන්ථං පසාදෙයි;
 ආටුසො සන්ථා තාදිසානං භික්ඛුනං සලාකං න දුපෙති අරියානංයෙව
 දුපෙතිති විතකකං උපාදෙත්වා ගන්තො සන්ත්තු ආරොචෙයි; සන්ථා ආභරා
 පෙත්තසං සලාකං දෙහිති ආග; ථෙරො විනොතයි යෙව කුණ්ඩාධානසං
 සලාකා දුතුං න පුත්තා අසං සන්ථා පටිඤ්ඤාස; භවිස්සති එකං
 කාරණනති කුණ්ඩාධානසං සලාකං දස්සාමිති ගමනං අභිනීගරි; කුණ්ඩ
 ධානත්ථෙරො තස්ස පුරෙ ආගමනාව අභිඤ්ඤාදාදකං චතුර්ත්තංනං සමා
 පජ්ජති ඉඨිසා ආකාසෙ ධන්තං ආභරාටුසො ආනාද්ද සන්ථා මං ජානාති
 මාදිසං භික්ඛුං පඨමං සලාකං ගණ්ඤානතං න සන්ථා වාගෙතිති හන්ථං
 පසාදෙත්වා සලාකං ගණ්ඤි; සන්ථා තං අට්ඨප්පතති කන්තං ථෙරං ඉමසම්
 සාසනෙ පඨමං සලාකං ගණ්ඤානතානං අඤ්ඤාසානෙ ධුපෙයිති

වතුන්ද පටිභානවිනාශනති; සමපත්තපටිභානානං; වච්ඡිස
 ථෙරෙ අසෙසාති දස්සෙති. අයං කීර ථෙරො දසබලසං සන්තති. උපසං
 කමනො වකුප්ථනො පසාය වන්දන සඬං උපවෙත්වා සුරියෙන
 ආකාසෙන මහාසමුද්දෙන ගන්තොගෙන සිගෙන මිගරඤ්ඤා සඬං උප
 වෙත්වාදි අනෙකෙහි පදසතෙහි පදසහසෙහි සන්ත්තුණං වදනොයෙව
 උපසංකමති; තඤ්ඤා පටිභානවිනාශනං අසෙසා නාම ජාණං තස්ස පඤ්ඤා
 කමෙව අයමනුප්පබ්බකථා. අයමි කීර පදුමානරමුඛකාලෙ හංසවති
 නගරෙ මහාසොගකුලෙ පටිසන්ඨං ගහෙත්වා සුරිමනසෙනෙව විහාරං
 ගන්තො ධම්මං සුණ්ණො සන්ථාරං එකං භික්ඛුං පටිභානවිනාශනං
 අඤ්ඤාසානෙ ධුපෙත්තං දිස්වා සන්ත්තු අභිකාරකමමං කන්තං අයමි අනාගතෙ
 පටිභානවිනාශනං අසෙසා භවෙස්සන්ති පන්තං කන්තං සන්ථාරං ව්‍යාකන්තො
 යාවජ්ජිං කුසලං කන්තං දෙවමනුසෙසපු සංසරනො ඉමසම් බුදුප්පාදෙ
 යාවජ්ජිං බ්‍රාහ්මණගෙහ නිබ්බන්ති; වච්ඡිසමාණවොතිස්ස නාම අකංසු;
 සො වසප්පත්තො තසො වෙදෙ උග්ගණ්ණෙනො ආචරිසං ආරාධෙත්වා ජිව
 සිමනතං නාම සිප්පං සිකතිත්වා ජිවසිසං නාමෙන ආකාමෙත්වා අයං සතො
 අසුකසොතිසං නාම නිබ්බන්තොති ජානාති; බ්‍රාහ්මණ අයං අමානං
 ජිවිකාමසෙසාති ඤන්තො වච්ඡිසමාණවං පටිච්ඡන්තායෙන නිසිදුපත්තො
 භාමතිහමරාජධානියො වරත්තා නන්තරාගරෙ වා නිගමිතරෙ වා ධුපත්තො
 මහාජනසං රාසිභුතභාවං ඤන්තො සො වච්ඡිසං පස්සති සො ධනං වා
 ලභති සො වා ලභති සංඝං වා ගච්ඡතිති වදන්ති; භෙසං කථං සුන්තො
 බිහුජ්ජනා ලභං දන්තං පස්සිතුකාමා සොන්ති; රාජරාජමහාමත්තො කෙස
 සන්තිකං ගන්තො කො ආචරියස්ස ජානනවිසෙසොති පුච්ඡන්ති; තුමෙහ

න ජානාථ සකලජමුද්දිපෙ අමනාකං ආවරිගසද්දො අසෙසුසු පණ්ඩිතො
 නාම නජී තිවංගමන්තො මනාකානමපි සියං ආහරාපෙත්වා නබෙන
 ආකොටෙත්වා අයං සත්තො අසුකයොනියං තිබ්බතොතාති ජානාති වඩ්ඪී
 යොපි මහාජනං කංඛාජෙදනත්ථං භත භත ජනෙ ආවාහෙත්වා අත්තනො
 අත්තනො ගතීං කරා පෙති; තං නිසංය මහාජනං ගන්තො සතමපි
 සහංගමපි ලහති; බ්‍රාහ්මණං වඩ්ඪිතමාණං ආදය සථාරුචිං විවරිත්වා
 පුත සාවජීං අගමංසු; වඩ්ඪිතො ජෙතවනවිහාරං අවිදුරදානො සිණො
 විනොතසි සමණො භොතමො පණ්ඩිතොති වදනති න බො පත සබ්බකාලං
 මයා ඉමෙසංගම වචනං කරොතෙතන වරිත්වා වචනපි පණ්ඩිතානමපි
 සතතිකං ගතත්වා වචනිති; සො බ්‍රාහ්මණ ආහ භූමෙහ ගවජ්ථ අහං න
 ඔහුකෙති සසීං ගතත්වා සමණං භොතමං පසසිකාමිති; භත ආහංසු
 වඩ්ඪිත මා භත රුච්චි සමණං භොතමං පසසිකුං ගොති නං පසසති තං
 ගො මායං ආවටෙතිති; වඩ්ඪිතො භතං කරා අනාදිසිත්වා සත්ථු
 සතතිකං ගතත්වා මධුරපටිසඤ්චාරං කත්වා එකමනං තිසිදි; අථ නං සත්ථා
 පුට්ඨ වඩ්ඪිත කිව්චි සිප්පං ජානාසීති; ආම භොභොතම ජට්ඨසිමනතං
 තාමෙකං ජානාමිති; කීං ගො මනොතා කරොතිති; තිවංගමන්තො
 මනානමපි තං මනං ජපෙත්වා සියං නබෙන ආකොටෙත්වා තිබ්බතනසානං
 ජානාමිති; සත්ථා තංග එකං නිරයෙ උපපත්තංග සියං දසෙසසි එකං
 මත්තෙසු උපපත්තංග එකං දෙවෙසු එකං පරිනිබ්බුතංග සියං දසෙසසි;
 ගො පඨමං සියං ආකොටෙත්වා භොගොතම අයං සත්තො නිරයං ගතොති
 ආහ; සංඛු වඩ්ඪිත පුද්දිසං තස අයං සත්තො කහං ගතොති පුට්ඨ; මත්තං
 ලොකං භොගොතමාති; අයං කහං ගතොති; දෙවලොකං භොගොතමාති
 තිණ්ණමපි ගතසානං කපෙති; පරිනිබ්බුතංග පත සියං නබෙන
 ආකොටෙතොතො නෙව අත්තං න කොටිං පසසති; අථ නං සත්ථා න
 සකෙකාසි වඩ්ඪිතාති පුට්ඨ; පසසථ භොගොතම උපපරිකඩාමි තාවාති
 පුතපුතං පරිවතෙතමාපි ඔභාරකමනොතා විණ්ණසට්ඨං ගතීං කරා
 ජාතිසසිති; අථංග මන්තොතො පෙදෙ මුච්චි; ගො ලජ්ජිත්වා භූණ්තිභූතො
 අසාසි; අථ නං සත්ථා කිලමපි වඩ්ඪිතාති ආහ; ආම භොගොතම ඉමංග
 සත්තංග ගතසානං ජාතිත්වා න සකෙකාමී ගපෙ භූමෙහ ජානාථ
 කපෙථාති; වඩ්ඪිත අහං එතමපි ජානාමී ඉතො උත්තරිතරමිසිති වතා
 ඔමමපදෙ ඉමා ජෙ ගාථා අහාසි.

“වුතිං ගො වෙදි සත්තානං උපපත්තිව සබ්බගො

අසත්තං පුගතං බුධිං තමහං බුද්ධිං බ්‍රාහ්මණං.

සංග ගතීං න ජානතති දෙවා ගතිබ්බමාත්තං

විණ්ණසට්ඨං අරහත්තං තමහං බුද්ධිං බ්‍රාහ්මණ”තති.¹

තතො වඩ්ඪිතො ආහ භොගොතම විජ්ජාස විජ්ජං දෙත්තංග නාම
 පරිහාති නජී අහං අත්තනො ජානනං මනං භූමනං දසංගී
 භූමෙහ එතං මනං මග්ගං දෙථාති; වඩ්ඪිත න මයං මනොතා මනං

දෙම එවමෙව දෙමාති; සාධු භොගොතම දෙම මෙ මනනනති අපචිතං
 දසෙසනාං හත්ථකච්ඡපකං කන්තා නිසිදි; කිං චිඛිනිස කුමනාකං සමයෙ
 මහග්ගමනතං වා නිච්චි වා ගණනනානං පරිවාසො නාම න ගොතීති;
 භොති භොගොතමාති; අමනාකං පන මනෙතා නිපාරිවාසොති සඤ්ඤං
 කථෙසිති; බ්‍රාහ්මණා නාම මනෙතති අතිතතා භොතති තසමා සො
 ගගවතාං ආහ භොගොතම කුමෙහති කපිතනිශාමං කරිසාමිති; ගගවා
 ආහ චිඛිනිස මයං ඉමං මනතං දෙනතා අමෙහති සමානලිඛිතස්ස දෙමාති;
 චිඛිනිසා යං කිච්චි කන්තා මයා ඉමං මනතං ගණනිතා ගතත්තං වට්ටනීති
 බ්‍රාහ්මණෙ ආහ කුමෙහ මෙ පබ්බජනො මා චිනායිත්ථ අහං ඉමං මනතං
 උග්ගණනිතා සකලපඤ්ඤපෙ ජෙතෙසො හවිසාමි එවං සනෙතා කුමනා
 කම්පි හද්දකං හවිසානිති මනතන්තාස සත්ථ සනතිකෙ පබ්බජි සන්තා මනත
 පරිවාසං නාම වසාගීති චතතිංසාකාරං ආචීකඛි; පඤ්ඤවා සතෙතා
 චතතිංසාකාරං සන්කාසනෙතාව තත්ථ බසවයං පඨපෙත්වා විපස්සනං
 වෙඛිනිතා අරහත්තං පාපුණි; තසමිං අරහත්තං පනෙත බ්‍රාහ්මණා
 කීං හු ඛො චිඛිනිසස්ස පටහති විමංසිසාම නත්ති තස්ස සනතිකං ගතන්තා
 කිං භො චිඛිනිස සමණස්ස ගොතමස්ස සනතිකෙ සිප්පං සිකතිතනති
 පුට්ඨිපු; ආම සිකතිතනති; තෙන හි එහි ගමිසාමාති; ගච්ඡති කුමෙහ
 කුමෙහති සඬං ගතනබ්බතිවං මග්ගං නිබ්බනති; පඨමමෙව අමෙහති
 කුග්ගං තපිතං සමණො ගොතමො අත්තානං පසසිත්තං ආගමො මායාස
 ආවට්ටනීති තිං හි ඉද්දති සමණස්ස ගොතමස්ස වයං ආපනෙතා කිං
 මයං තව සනතිකෙ කරිසාමාති ආගතමගෙහනෙව පකාමිපු; චිඛිනි
 සන්තෙරෙපි යං යං වෙලං දසබලං පසසිත්තං ගච්ඡති එනං ඵුතං තරොනෙතාව
 ගච්ඡති; තෙන නං සන්තා සංඝමජ්ඣෙ නිසිනෙතා පටිභානාවනතානං
 අග්ගථානෙ ධපෙසිති.

පඤ්චමෙ සමිග්ගපාසාදිසානනති; සබ්බපාසාදිකානං; උපසෙ
 හොති තස්ස ථෙරස්ස නාමං; චිඛිනනබ්‍රාහ්මණස්ස පන සො පුතෙතා
 තසමා චිඛිනනපුතෙතාති වුච්චති; අසමපන ථෙරො න මකවලං අත්ත
 නාම පාසාදිකො පරිසාපිස්ස පාසාදිකා ඉති පරිසං නිසාය ලඛනාම
 ඵ්ඨෙතන සමනතපාසාදිකානං අග්ගො නාම ජාතො; පඤ්ඤකමෙම පනස්ස
 අසමනුපබ්බතථා. අසමිති හි පඤ්චනතරවුඛිකාලෙ හංසට්ඨිනගරෙ කුල
 ගෙහෙ නිබ්බන්තො වයං ආගමම පුරිමනෙසෙනෙව සත්ථ සනතිකං ගතන්තා
 ධම්මං පුණ්ණමානො සන්තරං එනං හිකුට්ඨං සමනතපාසාදිකානං අග්ගථානෙ
 ධපෙතනං දිස්වා සත්ථ අධිකාරතමමං කන්තා තං ධානනතරං පනෙත්වා
 යාවථිවං කුසලං කන්තා දෙවමනුස්සෙසු සංසරනෙතා ඉමසමිං බුලුත්තාදෙ
 නාලතබ්‍රාහ්මණසාමෙ සාරිබ්‍රාහ්මණසා කුච්ඡසමිං පටිපාකිං ගණති;
 උපසෙතදුරකොතිස්ස නාමං අකංසු; සො ව්‍යප්පනෙතා තුසො වෙදෙ
 උග්ගණනිතා දසබලස්ස සනතිතෙ ධම්මං පුත්වා පටිලඛිතෙසො පබ්බජි;
 සො උපසම්පදාස එකවස්සිකො හුත්වා අරියගෙහිං වෙඛිනිමිති එකං කුල
 පුත්තං අත්තනො සනතිතෙ පබ්බාජෙත්වා උපසම්පාදෙති; සො පටිපෙරන්තා
 සම්චිකාරිතස්ස එකවස්සිතකාලෙ අත්තනා දුට්ඨෙසො දසබලො මං.

පසසිනා, තුසසිසානීති සම්පිහාරිකං ආදය දසබලං පසසිතුං ආගමනා; සථා තං වජ්ඣනා එකමනෙත නිසින්නා පුච්ඡ කති වග්ගොසි නිං භික්ඛුති; දුට්ඨොසාහං භගවාති; අසමන භික්ඛු කති වග්ගො නි එකවග්ගො භගවාති; කිං තායං භික්ඛු හොතිති; සම්පිහාරිකො මෙ භගවාති; අථ නං සථා අභි ලුත්ථං ඛො නිං මොඝපුරිස ඛානුලාය ආවනෙකාති වනා අනෙකපරිසා යෙන විගර්භි; ථෙරෙ සඤ්ඤ සන්නිකා ගරහං ලභිනා භගවන්තං වජ්ඣනා ඉමිනාච පුණ්ණවජ්ජසසිදරිකෙන මුඛෙන සථාරං පරිසංගෙව නිසාය සාධුකාරං දුපෙසාමිති තං දිවසංගෙව එකං ධානං ගතවා පිපසානාය කමමං කන්තා න විරසෙයව අරහත්තං පාපුණි; තතො සසා ථෙරෙ මහා කුලනො නිකම්භිනා පබ්බජිතො පඨවිසුඤ්චමමකපිකොච තසා තසා ධම්මකථාය මෙව පසිදිනා මිත්තාමච්චඤ්ඤාදිකුලෙති ව නිකම්භිනා ඛිත්ත කුලදුර්ගා ථෙරසා සන්නිකො පබ්බජන්ති; අහං ආරඤ්ඤානො තුමොපි ආරඤ්ඤාය භවිතුං සහෙකානාං පබ්බජාති තෙ තෙරස චූතභිනාති ආවිකසිනා සකසිසාම භනෙතති වදනෙන පබ්බාජෙති; තෙ අත්තනො ඛලෙන තං තං චූතභිනං අධිසිහන්ති; ථෙරෙ අත්තනො දසවසාකාලෙ විනයං පගුණං කතා සමබ්බව උපසම්පාදෙති; එවං උපසම්පන්නාවසා පවසතමන්තා භික්ඛු පරිවාර අග්ගෙ; තසම් සමයෙ සථා ජෙතවන පිහාරෙ වසනෙතා ඉච්ඡාමහං භික්ඛවෙ අධිමාසං පඨසල්ලීයිතුන්ති භික්ඛු සම්ඝසා ආරොචෙනා එකපිහාරි හොති; භික්ඛුසංඝොපි යො භගවන්තං දසානාය උපසංකමිති පාචිත්තිකං දෙසාපෙතමොති කතිකං අකාසි; තද උපසෙතන්තො භගවන්තං පසසිසාමිති අත්තනො පරිසාය සම් ජෙත වනං නන්තා සථාරං උපසංකමිනා අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසිදි සථා කථාසමුච්චාපනථං අඤ්ඤාතරං ථෙරසා සම්පිහාරිකං ආමනෙතසි මනාපාති තෙ භික්ඛු පංසුකුලානීති; න ඛො මෙ භගො මනාපාති පංසු කුලානීති වනා උපජ්ඣායෙ ගාරවෙන පංසුකුලිකභාවං ආරොචෙසි; ඉමසම් ධානෙ සථා සාධු සාධු උපසෙතාති ථෙරසා සාධුකාරං දනා අනෙකපරිසායෙන ගුණකථා කපෙසි; අසමෙථ සංඛෙපො; විථාරනො පනිදං වඤ්ඤ පාළියං ආගතමෙව. අථ සථා අපරහාගෙ අරියගුණමජ්ඣ නිසිනෙතා ඉමසම් සාසනෙ ථෙරං සමන්තපාසාදිකානං අග්ගසානෙ ධපෙසිති.

ජයෙ ඝණනාසනපඤ්ඤාපකානන්ති; සෙතාසනං පඤ්ඤාපෙතානන්ති; ථෙරසා කීර සෙතාසනපඤ්ඤාපකානාලෙ අදාරසසු මහාවිහාරෙසු අසමෙසං පරිවෙණං වා අපට්ඨග්ගිකං සෙතාසනං වා අසොධිතා මච්චිඨං වා අනුපඝිතං පාචියපරිහොජ්ජිකං වා නාහොසි; තසා සෙතාසනපඤ්ඤා පකානං අග්ගො නාම ජාතො. දුඛොතිසා නාම; මල්ලරාජකුලෙ පන උපපන්නානා මල්ලපුත්තා නාම ජාතො. තසා පඤ්ඤාකමෙ අගමනුප්පිකථා. අයං කි පද්මානන්දමුඛකාලෙ හංසවතීන්තමෙ කුල ගෙගෙ නිබ්බන්ධිනා වසපනෙතා චූතතනසෙනෙව විහාරං ගතවා ධම්ම පුණ්ණෙනා සථාරං එකං භික්ඛුං සෙතාසනපඤ්ඤාපකානං අග්ගසානෙ ධපෙන්නං දිනා අධිකාරකමමං කන්තා තං ධානන්තරං පඤ්ඤා සථාරං

ව්‍යාකෂණං යාවජ්වං කුසලං කතා දෙවමනුසේසසු සංසරිතා කසාප
දහමලසා සාගතෙ ඔසකකතකාලෙ පබ්බජී; තද භතන සඬං අපරෙ ඡ
ජනාති සත්ත භික්ඛු එකච්ඡතා; හුතා අසේසසු සාසනෙ අභාරවං
කරොතො දිසා ඉධි කිං කරොම එකමනො සමණධම්මං කතා
දුක්ඛසාතං කරිසාමාති නිසේසණිං ඔක්ඛිතා උධං පබ්බතසිරං
ආරුහිතා අත්තනො විතතමලං ජානනා නිසේසණිං පානෙනතු
ජවිනෙ සාලයා ඔතරනතු මා පච්ඡිත්තමපිනො අනුච්ඡාති වතා සබ්බ
එකච්ඡතා; හුතා නිසේසණිං පානෙනා අපමනා හොථ ආවුසොති
අසේසසු අසේසසු ඔවදිතා විතාරුචියෙසු ධානෙසු නිසිදිතා සමණධම්මං
කාතුං ආරහිසු; තහෙසො ථෙරො පච්ඡෙ දිවසෙ අරහත්තං පතා මම
කිච්චං නිපථනාං අහං ඉමසමිං ධානෙ කිං කරිසාමිති ඉභියා උත්තර
කුරුතො පිණ්ඩපාතං ආගරිතා ආවුසො ඉමං පිණ්ඩපාතං පරිභුජ්ථ භික්ඛා
චාරුකිච්චං මමාසත්තං හොතු තුමො අත්තනො කමං කරොථාති ආහ;
කිනසු ඛො මයං ආවුසො නිසේසණිං පානෙනා එවා අවොචුමා යො
පඨමං ඔමමං සච්ඡකරොති යො භික්ඛා ආගරතු භතනාහතං භෙසා පරි
භුජිතා සමණධම්මං කරිසානාති; නච්ඡි ආවුසොති; තුමො අත්තනො
පුබ්බිගෙතුනා ලභිත්ථ මසමපි සකෙකානා වට්ටසානාං කරිසාම
ගච්ඡ්ථ තුමොති; ථෙරො නෙ සසේසසුපෙතුං අසකෙකානො ථාසුකධානෙ
පිණ්ඩපාතං පරිභුජිතා ගහො. අපරො ථෙරො සත්තමෙ දිවසෙ අනාගාමී
එලං පතා තනො වුසා එකං බුච්ඡතාරං දෙවමනුසේසසු සංසරිතා ඉමසමිං
බුච්ඡිපාදෙ තෙසු තෙසු කුලෙසු නිබ්බතනා; එකො ගතාරරථෙ තකක
සිලානගරෙ රාජගෙහෙ නිබ්බතනා; එකො පබ්බතිගරථෙ පරිබ්බා
ජිකාය කුච්ඡමිං නිබ්බතනා; එකො ඔතිගරථෙ කුච්ඡිගෙහෙ
නිබ්බතනා; එකො රාජගෙහෙ කුච්ඡිගෙහෙ නිබ්බතනා; අසමපන
දබ්බථෙරො මලලරථෙ අනුපියනගරෙ එකසා මලලරථෙසු ගෙහෙ
පටිසඤ්ඤා ගණති; තසා මානා උපවිජ්ජසුකාලෙ කාලමකාසි; මතසරි
සුසානං නොතා දුරුවකකං ආරොපෙතා අග්ගි අදංසු; තසා අග්ගිවෙග
සත්තතනං උදරපට්ටං වෙධා අහොසි; දුරසො අත්තනො පුඤ්ඤබලෙන
උප්පතතිතා එකසමිං දබ්බත්ථමො නිපති; තං දුරකං ගහොති අග්ගකාය
අදංසු; යා තසා නාම ගණනාති දබ්බත්ථමො නිපතිතා ලබ්ජිවතතා
දබ්බොතිසා නාම අකාසි; තසා සත්තවසතිකසාලෙ සත්ථා භික්ඛුගසික
පරිථොරො මලලරථෙ වාරිකා වරමානො අනුපියා නිගමං පතා අනුපිසමි
මනෙ විගරති; දබ්බකුමාරො සත්ථා දිසා දසානෙසෙව පසිදිතා පබ්බ
ජිතුකාමො හුතා අහං දහමලසා සත්ථිකෙ පබ්බජිසාමිති අග්ගකං පුච්ඡ
සා සාධු තානාති දබ්බකුමාරං ආදාය සත්ථි සත්ථිකා ගතවා ගතො ඉමං
කුමාරං පබ්බාජෙථාති ආහ; සත්ථා අසේසසුග්ග භික්ඛුනො සසේසසු අදාසි;
භික්ඛු ඉමං දුරකං පබ්බාජෙථාති; යො ථෙරො සත්ථි වචනං සුතා දබ්බ
කුමාරං පබ්බාජෙතො තචපටිකං කමමානං ආවිසති; පුබ්බිගෙතු
සමිපනො තතාභිතිගරෙ සත්තං පඨමනෙසවට්ටිමරොපනකබ්බණ

සොතාපතතිඵලෙ පතිසාසි; දුතියකෙසවට්ඨියා ඔරෙපියමානාය සකද්
 ගාමිඵලෙ තතියාය අනාගාමිඵලෙ සබ්බකෙසානං පන ඔරෙපනව
 අරහත්තඵලසච්ඡිතිරියා ව අපච්ඡාප්පරෙ අහොසි; සභ්ථා මලලරසෙ යථාහි
 රතතං විහරිතො රුජගහං පනො වෙථවනො වාසං කපෙසසි. තත්ත්වායසමා
 දසෙබ්බා මලලපුත්තො රහො ගහො අත්තනො කිච්චනිප්පතති. ඔලො
 කෙතො සබ්බසංකප්පෙයොවට්ඨවකරණේ කායං සොජේතුකාමො, විතොසි
 යනත්තනාහං සබ්බසංකප්පෙයො සෙනාසනව පඤ්ඤාපෙයො හත්තානි ව උද්දි
 සෙයොනති; සො සඤ්ඤා සත්තිකං ගතො අත්තනො පරිවිතකකං
 ආරොගෙසි; සභ්ථා තස්ස සාධුකාරං දනො සෙනාසනපඤ්ඤාපකත්තව
 ගතත්තදෙදසකත්තව සමපට්ඨති; අථ නං අයං දසෙබ්බා දහරොව සමානො
 මහත්තො ධානෙ සිතොති සත්තවස්සිකකාලෙයෙව උපසම්පාදෙසි; ථෙරො
 උපසම්පත්තාකාලෙයො පඨාය රාජගහං උපනිස්සාය විහරන්තානං සබ්බ
 භික්ඛූනං සෙනාසනානි ව පඤ්ඤාපෙති භික්ඛව සමපට්ඨති; උද්දිසති;
 තස්ස සෙනාසනපඤ්ඤාපකභාවො සබ්බදියාපු පාකථො අහොසි දසෙබ්බා කීර්
 මලලපුත්තො සභාගානං සභාගානං භික්ඛූනං එකෙකසානෙ සෙනාසනානි
 පඤ්ඤාපෙති දුරෙපි සෙනාසනං පඤ්ඤාපෙතියෙව ගතත්තං අසකෙකානෙත
 ඉභියා නෙතීති; අථ නං භික්ඛූ කාලෙපි විකාලෙපි අමානං ආවුසො
 ජීවකම්මවනෙ සෙනාසනං පඤ්ඤාපෙති අමානං මද්දකුච්ඡිසමිං මිගද්
 යෙති එවං සෙනාසනං උද්දියාපෙති තස්ස ඉභියං පසන්තො ගච්ඡන්ති;
 යොපි ඉභියා මනොමසෙ කාසෙ අභිසංඛරිතො එකෙකස්ස ථෙරස්ස
 එකෙකං අත්තනො සද්දං භික්ඛූ දනො අභිභූතියා ජලමානාය පුරණො
 පුරණො ගතො අයං මමො ඉදං පිඨනති ආදීනි වතො සෙනාසනං පඤ්ඤා
 පෙති; පුන අත්තනො වසන්තානමෙව ආගච්ඡති; අගමෙථ සංඛෙපො
 විජාරණො පතිදං වජ්ඣ පාළියං ආගතමෙව සභ්ථා ඉදමෙව කාරණං
 අභුජාතති කතො අපරභාගෙ අරියගණමජේඛි නිසින්නො ථෙරං සෙනා
 සනපඤ්ඤාපකානං අභාසානෙ ධපෙසිති.

සත්තමෙ දෙවතානං පිසම්භාසානාති; දෙවතානං පියනමෙව
 මනාපානව පිළිඤ්චිච්ඡෙරො අග්ගොති දසෙබ්බා; සො කීර් අනුප්පන්න
 බුච්ඡෙ වක්කවත්තිරුජා හුතො මහාජනං ගමිසු පිලෙසු පතිසාපෙති සග්ග
 පරායනං අසාසි; සෙභ්බසෙන කීර් ජසු කාමසග්ගෙසු නිබ්බත්තදෙවතා
 කසොව භවාදං ලභිතො නිබ්බත්තනිබ්බත්තසානෙ අත්තනො සමපතති.
 ඔලොකෙතො කං හු බො නිස්සාය ඉමං සග්ගසමපතති ලභිමානා
 ආවජ්ඡසමානා ඉමං ථෙරං දික්ඛා ථෙරං නිස්සාය අමෙඛති සමපතති ලභිති
 සායං පානං ථෙරං නමස්සන්ති; තත්ත්වා සො දෙවතානං පියමනාපානං
 අග්ගො නාම ජාතො. පිළිඤ්ඤිති පනස්ස ගොතනං, මමෙත්ථාති නාම;
 තද්දහං සංගදෙතො පිළිඤ්චිච්ඡෙති වුවති; තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අගමහු
 පුබ්බකථා අයං කීර් පද්මිතකරබුධකාලෙ හංගච්ඡිතගරෙ මහාග්ගාය
 කුලෙ නිබ්බන්තො පුරිමතයෙනෙව සඤ්ච ධම්මදෙයනං පුණ්ණානං සථාරං
 එතං භික්ඛූ දෙවතානං පියමනාපසානෙ ධපෙන්නං දික්ඛා තං යානානරං
 පඤ්චො යාවජ්චං කුසලං කතො දෙවමහුසොසු සංගරන්තො ඉමෙත්ථි.

මුළුපාදෙ යාවථේසං මුඛගිණ්හෙහෙ නිබ්බතති; පිළිඤ්චවෙණ්ඩාසං නාමං අකංසු; සො අපරෙතා සමසෙන සත්ථි ධම්මදෙසනං සුත්වා පටිලඛිතසො පබ්බජිතා උපසම්පන්නො විපස්සනං වසෙස්සිතා අරහත්තං පාසුණි; සො භිහිහිපි භික්ඛුහිපි සඬං කපෙන්නො එති වසල ගච්ඡ වසල දෙති වසල ගණ්ණ වසලාති වසලවාදෙතොව සමුද්ධවන්ති; තං කථං ආහරිතා තථාගතං පුට්ඨංසු; භගවා අරියං නාම ඵරුසවචනා න භොනතීති භික්ඛවෙ අරියානං පරවම්භනවසෙන ඵරුසවාචා නාම තත්ථි අපිච ඛො පන භවනතරෙ ආචිණ්ණවසෙන භවෙය්‍යාති; භනෙත පිළිඤ්චවන්තේරෙ උදාස සමුදාස භිහිහිපි භික්ඛුහිපි සඬං කපෙන්නො වසල වසලාති කපෙති කිමෙත්ථ කාරණං භගවාති; භික්ඛවෙ න මග්ගං පුත්තස්ස එතං ඉදනෙව ආචිණ්ණං අතීතෙ සතෙස සචජාතිසත්තාති වසලවාදීමුඛගිණ් ඩුලෙ නිබ්බතති ඉමෙවස භවාචිණ්ණතොව කපෙති න ඵරුසවසෙන අරියානං හි වොග්ගෙරෙ ඵරුසොපි සමානො වෙතතාස අඵරුසභාවෙන සරිසුඛොව අපචක්කකමෙපත්ථ යාසං න උපලබ්භතීති වතා ධම්මපදෙ ඉමං ගාථමාන.

“අකකකසං විඤ්ඤපනිං^a ගිරං සචං උදීරසෙ
සාස නාසිසෙරෙ කම් තමහං මුමි මුඛගිණ්.”¹

අපේකදිවසං ථෙරෙ රාජගහං විණ්ඩාස පටිසන්නො එකං පුරිසං පිපථලීනා සාති පුරෙතා ආදිය අනෙතානගරං පටිසන්නං දිස්වා කීං නෙ වසල භාජනෙති ආහ; සො විනෙතසි අයං සමණො මසා සමිං පාණොව ඵරුසකථං කපෙති ඉමස්ස අනුච්ඡිකමෙව වත්තුං වට්ටනීති මුසිකවචමං මෙ භනෙත භාජනෙති ආහ; එවං භවිස්සති වසලාති; තස්ස ථෙරස්ස දස්සනං විජගනත්තස්ස සබ්බං මුසිකවචමෙව අභොසි; සො විනෙතසි ඉමා පිපථලීසො මුසිකවචමසදියා සඤ්ඤායනති සභාවො නු ඛො නොති පිමං සන්නො ගමෙත්ථ උපපිලෙසි; අථස්ස උත්තරවචමභාවං ඤාතා ඛලව දෙමනස්සං උපපජ්ජි; සො ඉමා එව නු ඛො එවරුපා උදුහු සකමෙපිති ගතත්වා ඔලොකෙන්නො සබ්බාපි පිපථලීසො තාදියාව දිස්වා ගදයං ගමෙත්ථ සත්ථාරෙතා ඉදං න අඤ්ඤස්ස කමමං මසා පාණොව දිඨ්ඨිකමුස්සෙතං කමමං අඛා එතං මාසං ජාතීස්සති තස්ස ගතථානං අනු චජ්ජිතා එතං කාරණං ජාතීස්සාමිති ථෙරස්ස ගතමග්ගං පුට්ඨිතා පාසාසි; අපේසො පුරිසො තං අතිවිස වණ්ඨගතො ගච්ඡන්තං දිස්වා භො පුරිස නිං අතිවිස වණ්ඨගතො ගච්ඡසි කෙන කමමෙත ගච්ඡසිති පුට්ඨි; සො තස්ස තං පටත්තං ආරෙවෙසි; සො තස්ස කථං සුත්වා එවමාන භො මා විතතසි මග්ගං අසෙයා පිළිඤ්චවෙණ් නවිස්සති තං එතදෙව භාජනං පුරෙතා ආදිය ගතත්වා ථෙරස්ස පුරණො තිඨ්ඨි කිත්තාමෙතං වසලාති මුත්තකාලෙව පිපථලීසො භනෙතති වද ථෙරෙ එවං භවිස්සති වසලාති වකඛති පුත පබ්බාපි පිපථලීසො භවිස්සන්තීති; සො තථා අකාසි; සබ්බා පිපථලීසො පටිපාකතිකා අමගසු; ඉදං එත්තකං වත්ථි අපරභාගෙ පන සත්ථා දෙවතානං පිසමනාසකාරණමෙව වත්ථි කත්වා ථෙරං දෙවතානං පිසමනා සාතං අග්ගථානෙ ඨපෙසිති.

1. අවිඤ්ඤායනං--මුද්දාස ධම්මපද.

උපතිස්සාග කුහනකමෙවන ජීවිතං කප්පනතං දිස්වා නිසේදා වතාසං
 ඩාලො පුබ්බෙ සමණධම්මං කණ්ණෙනා අභිඋක්කකඨභාසෙවන අරහතාපි
 ආහතං පිණ්ඩපාතං අපරික්කුඤ්ඤිතං ඉද්දති උදරස්ථාග අනරහාව අරහතතං
 පරිජානිති ලොකං වට්ටෙනතං චිවරති දසබලස්ස ව නිබ්බතතභාවං න
 ජානාති ගච්ඡාමි තං සංවෙජ්ජන්තා දසබලස්ස නිබ්බතතභාවං ජානාමි පමිති
 බණ්ණෙනෙව බ්‍රහ්මලොකණං පුප්පාරකපට්ටිනෙ රත්තිභාගසමනනතරෙ
 දුරුචිරිසයාසි පමුච්චෙ පාසුරහොසි; ණො අත්තනො වසනස්ථානෙ ඔහාසං
 දිස්වා බ්‍රහ්මනිකම්මිති සිතො මහාබ්‍රහ්මං බ්‍රෙහ්මකන්ධා අජලිං පහග්ග
 කෙ කුමෙසති පුට්ඨි; අහං කුස්සං පොරුණකසහසො අනාගාමිඵලං පචා
 බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බතො අමහාසං පන සබ්බජේදස්සො අරහතං පචා
 පරිනිබ්බණො කුමෙහ පට ජනා දෙවලොකෙ නිබ්බතො සවාහං තං
 ඉමසමිං ධානෙ කුහනකමෙවන ජීවිතං දිස්වා දමෙත්තුං ආගහොති වන්තා
 ඉදං කාරණමාග න ඛො තං බාහිය අරහා නපි අරහමහං සමාප්තො
 යාපි තෙ පටිපදා තථි යාග තං අරහා වා අස්සපි අරහමහං වා සමා
 පතොති; අථස්ස සජ්ඣ උප්පනතභාවං සාවඤ්ඤං වසනභාවට ආවික්කිතං
 සජ්ඣ සතතිකං ගච්ඡාති තං උප්පාදෙත්ති; බ්‍රහ්මලොකමෙව අගමාසි.
 දුරුචිරිසයාපි මහාබ්‍රහ්මණා සංවෙජ්ජනා මොක්ඛමහං ගවෙසිස්සාමිති
 විසංසෙජනතො, මහං එකසංසාරකො ගතො එකසංසාරං පිණ්ඩාස
 පටිසං අනාගාරකරෙ සමපාපුණිතො සජ්ඣ පාදෙසු නිප්පත්තො දෙසෙතු මෙ
 ගතොග ගතවා ධම්මං දෙසෙතු පුග්ගො ධම්මජාති සාවතතිසං යාමි; සථා
 එතොවතා බාහියස්ස ඤ්ණං පරිපාතං ගතනති ඤ්ඤා තසමා හිග තෙ
 බාහිය එවං සික්කිතබ්බං දිසෙ දිසමනතං හවිස්සතිති ඉමිනා ඔවාදෙන
 ඔවදි; දෙසනා පරිසෙසානෙ අනතරවිජිං සිතොව දෙසනානුසාරෙන
 ඤ්ණං පෙසෙති සත පටිසම්භිද්ධි අරහතං පාපුණි; ණො අත්තනො
 කිවං මන්තප්පතං ඤ්ඤා ගතවතං පබ්බජ්ජං යාමිතො අපරිපුණ්ණ
 පතනවිවරාස පතනවිවරං පරිසෙසනො සංසාරධානණො වොලක
 බණ්ඩාති සංකම්පති; අථ නං පුබ්බවෙරිණො අමනුස්සො එකිස්සා තරුණ
 මල්ලාග සාවිසා සරිරෙ අභිමුච්චිතො ජීවිතකම්මං පාපෙසි; සථා සාවඤ්ඤා
 නික්ඛමෙනො අනතරවිජිං බාහියං සංකාරස්ථානෙ පතිතං දිස්වා ගණ්ණප්
 භික්ඛවෙ බාහියස්ස දුරුචිරිසයා සරිරනති නිගරාපෙත්වා සරිරකිවං
 කාරෙත්වා ඩාතුමහාපථෙ වෙතිසං කාරෙසි; තණො සංඝමජ්ඣෙකි කථා
 උද්දාදි තථාගණො භික්ඛුසංඝෙන බාහියස්ස සරිරකිපනකිවං කාරෙසි
 ඩාතුසො ගහෙති; වෙතිසං කාරෙසි කතරමහො නු ඛො භොග සට්ඨි
 කණො සාමණේරෙ නු ඛො ණො භික්ඛු නු ඛොති විතතං උප්පාදයිස්ස; සථා
 තං අසුප්පතති. කන්ධං පණ්ණිණො භික්ඛවෙ බාහියෙති උපරි ධම්ම
 දෙසනා වණ්ණිතො තස්ස පරිනිබ්බතභාවං පසාදෙසි. පුතා සක්ඛමජ්ඣෙකි
 කථා උද්දාදි න ව සථාරං බාහියස්ස බ්‍රහ්ම ධම්මො දෙසිණො අරහතං
 පහොති ව වදෙති කීනතාමෙනනති; සථා ධම්මො මසෙ බ්‍රහ්ම
 අකාරණං විසප්පිතස්ස අගදෙ විස එසොති වන්තා ධම්මපදෙ ගාමමාග.

“සහස්සමපි මෙ ගාථා අනන්තදසංහිතා

එකං ගාථාපදං සෙසොසං සුන්ධා උපසමමනී”ති.

දෙසනා පරියොසානෙ වතුරසිතිපාණ්ඩසහස්සානි අමතපානං පිච්ඡු; ඉදං පත බාහියජේරස්ස වස්ථු සුතෙත අගතතතා න විජ්ඣාජෙන කපිතො; අපරභාගෙ සත සථා සබ්බමජේඛ නිසින්නො බාහියජේරං බිප්පා හිඤ්ඤානං අභ්ගසානෙ ධපෙසිති.

නවමෙ විතනකපීඨානනති; පිච්ඡතං කන්ධා ධම්මං නපේනතානං; ථෙරෙ කීර එකස්සපි චිත්තමපි ධම්මං නපේනතො බහුති උපමාති ව කාරණෙති ව මණ්ඩපිඨා බොධෙන්නො කපේති තස්මා විතනකපීඨානං අසොසා නාම ජාතො. තස්ස පඤ්ඤානමෙම අයමනුපුබ්බකථා. අයමපි හි පද්මුතකරවුඩකාලෙ ගංසවතීනගරෙ කුලගෙගෙ පටිසන්ධිං ගණිතීනා වයප්පතොසා දසබලස්ස ධම්මකථං සුණන්නො සථාරං එකං හික්ඛුං විතන කපීඨානං අභ්ගසානෙ ධපෙන්නං දිස්වා අධිකාරකත්වං කන්ධා නං ධානනතරං පජේන්ධා දෙවමනුස්සෙසු සංසරන්නො තස්සපබ්බවස්ස සාසනෙ ඔසකකතකාලෙ සත්තනතං හික්ඛුනං අබ්ගතතරෙ හුන්ධා පබ්බත මන්තෙ සමණධම්මං කන්ධා අපරිභිනාසිලො තතො වුතො දෙවලොසෙ නිබ්බතතින්ධා එකං වුඩනතරං සමපතතිං අනුභවමානො අමාසාං සත්ථු කාලෙ රජගෙග එකිස්සා කුලදුරිකාය කුච්ඡමි උපපන්නො; සා ච පඨමං මානාපිතෙරෙ යාවිත්වා පබ්බජ්ජං අලභමානා කුලඝරං ගතා ගබ්භං සණ්ඨිතමපි අජානනතී යාමිකං ආරාමෙත්වා තෙන අනුඤ්ඤානං හික්ඛුනීසු පබ්බජිතා; තස්සා ගබ්භනිමිතං දිස්වා හික්ඛුනිසො දෙවදත්තං පුච්ඡං; සො අස්සමණීති ආහ; දසබලං පුච්ඡං; සථා උපාලිජේරං පටිච්ඡාපෙසි; ථෙරෙ සාවත්තිනගරවාසීති කුලානි පියබව උපාසිකං පණ්ණාසාපෙත්වා සොධෙන්නො පුරෙ ලභො ගබ්භො පබ්බජ්ජා අරෙගාති අහ; සථා සුචි නිච්ඡතං අධිකරණනතී ථෙරස්ස යාබ්බකාරං අදසි; සා හික්ඛුනි සුචරණ බිම්බසද්ධං පුතතං විජාසි; තං ගහෙත්වා රජා පසෙනදිසොසලො පොසාපෙසි; කස්සපොති වස්ස නාමං කන්ධා අපරභාගෙ අලභිකරිත්වා සත්ථු සතතිකං තෙත්වා පබ්බාපෙසි; කුමාරකාලෙ පත පබ්බජිතතො භගවතා කස්සපං පණ්ණාසප්ථ ඉදං ඵලං වා බාදනීයං වා කස්සපස්ස දෙථාති වුතෙත කතරස්ස කස්සපස්සාති කුමාරකස්සපස්සාති එවං ගතිත නාමතො තතො පඨාය වුඩිකාලෙපි කුමාරකස්සපොත්තෙව වුච්චති; අපි ච රණෙඤ්ඤ පොසාවනිකපුත්තතොපි කුමාරකස්සපොත්තෙව සජානිං; සො පබ්බජිතකාලෙතො පඨාය විපස්සනාය මෙව කමං කරෙති වුඩිවටනව ගණහාති; අථ සො තෙන සතීං පබ්බතමන්තෙ සමණධම්මං කන්ධා අනාගාමීඵලං පත්වා සුධාවාසෙ නිබ්බතතමාමුග්ගො තස්මිං සමසෙ ආවජේරන්නො කුමාරකස්සපං දිස්වා සහායසො මෙ විපස්සනාය කීලමති ගතත්වා තස්ස විපස්සනාය නයමුඛං දසෙස්සත්වා මහොඵුප්පතතිස්ස උපාසං කපිස්සාමීති මුග්ගලොසෙ සීතොව පචදස පණ්ණො අභිසංඛරිත්වා රතතිසාග සමනතතරෙ කුමාරකස්සපජේරස්ස වසනසානෙ අනුවතෙ සාතුරහොසි;

ථෙරෙ අලොකං දිට්ඨා කො එතොති ආහ; අහං පුබ්බෙ තසා සථිං පමණි
 ධම්මං කත්වා අනාගාමිථලං පත්වා සුචාචාසෙ නිබ්බත්තමුහමාති ආහ;
 කොන කමෙවන ආහනථොති; මහාමුහවා අත්තනො ආහකකාරණං
 දිපෙත්තුං හෙ පඤ්ඤා ආවිකසිත්වා තුමපන ඉමෙ පඤ්ඤා උග්ගණිත්වා
 අරුණෙ උසිතෙ තඨාගතං උපසංකමිත්වා පුච්ඡ දිපෙත්වා හි තඨාගතං
 අඤ්ඤා ඉමෙ පඤ්ඤා කපෙත්තුං පමෙත්වා නාම නඤ්ඤිති වත්වා මුහමලොක
 මෙව ගහො; ථෙරෙසි පුන දිවසෙ සඨාරං උපසංකමිත්වා වජ්ඣිත්වා මහා
 මුහුත්තා කපිතනියමෙන පඤ්ඤා පුච්ඡි; පත්වා කුමාරකස්සපථෙරස්ස
 අරගතතං පාපෙත්වා පඤ්ඤා කපෙසි; ථෙරෙ පඨාරා කපිතනියමෙනෙව
 උග්ගණිත්වා විපස්සනාං ගඛො ගාහාපෙත්වා අරගතතං පාපුණි; තතො
 පඨාය වතුත්තාං පරිසානං ධම්මකථාං කපෙන්නො ඛුත්තානම්පි අභිත්තා
 නම්පි උපමාහි ව කාරණෙහි ව මණෙකිත්වා චිත්තකථමෙව කපෙති අථ නං
 පඨා පාසාසිරඤ්ඤා පවදසති පඤ්ඤාහි මණෙකිත්වා සුත්තනොතො
 දෙසිතො තං සුත්තනතො අඤ්ඤාපත්තිං කත්වා ඉමසම් සායනෙ විත්තකපිත්තාං
 අග්ගථානෙ ධපෙසිති.

දසමෙ පටිසම්බද්ධපත්තානානති; චතස්සො පටිසම්බද්ධ පත්වා සීතානං
 මහාකොසීතථෙරෙ අග්ගොති දසෙසති; අයං හි ථෙරෙ අත්තනො පටි
 පමිද්ධසු විණිශ්චයිතාවෙන අභිඤ්ඤානෙ අභිඤ්ඤානෙ මහාසාවතෙ
 උපසංකමිත්වා පඤ්ඤාං පුච්ඡන්නොසි දපබලං උපසංකමිත්වා පඤ්ඤාං
 පුච්ඡන්නොසි පටිසම්බද්ධසුගෙව පඤ්ඤාං පුච්ඡති; ඉති ඉමිනා විණිශ්චයෙන
 පටිසම්බද්ධපත්තානං අග්ගො නාම ජාතො. තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අසමනු
 පුබ්බකථා. අයම්පි හි පද්ධුත්තරමුඛකාලෙ හංසවතීනගරෙ මහාගොග
 කුලෙ නිබ්බත්තො අපරෙත පමසෙන සඤ්ච ධම්මකථාං සුණන්නො සඨාරං
 එකං සීතමුං පටිපමිද්ධපත්තානං අග්ගථානෙ ධපෙත්තං දිට්ඨා අධිකාර
 කම්මං කත්වා තං ධානනතරං පථෙසි; සො යාවජ්ඣං කුසලං කත්වා දෙව
 මනුස්සොපු සංහරන්නො ඉමහම් බුබුද්ධාදෙ සාවජ්ඣං මුහමණකුලෙ
 නිබ්බත්ති; කොසීතමාණවොතිස්ස නාමං අකංසු; පො වසපන්නො
 තයො වෙදෙ උග්ගණිත්වා එකදිවසං සඤ්ච ධම්මකථාං සුත්වා පටිඋඛසමො
 පඤ්ඤි සො උපපමනහකාලතො පඨාය විපස්සනාය කම්මං කරෙන්නො
 සහ පටිසම්බද්ධි අරගතතං පත්වා නිවමකාලං පටිසම්බද්ධසු විණිශ්චයි
 හුත්වා පඤ්ඤාං පුච්ඡන්නො පටිසම්බද්ධසුගෙව පඤ්ඤාං පුච්ඡති; අථ නං සඨා
 අපරගාගෙ මහාවෙදලලසුත්තං අඤ්ඤාපත්තිං කත්වා පටිසම්බද්ධපත්තානං
 අග්ගථානෙ ධපෙසිති.

නාහිසො මග්ගො.

4

වතුත්තො පඨමෙ ඛුත්තොනානති ආදිසු අඤ්ඤාසි ථෙරෙ ඛුත්තොතො
 සතිමතො ගතිමතො සිතිමතො උපඨානා ව අඤ්ඤා අයමපනායසො
 බුච්චිවනං උග්ගණිතොතො දසබලස්ස සායනෙ හංකොගාරිකපරිගතතිදං

ධර්මා ගණනි; තසමා ඔවුසුනානං අග්ගො නාම ජාණො. ඉමස්සෙව ච
 ථේරස්ස වුඨවචනං ගහෙනවා ධාරණකසති අඤ්ඤාති ථේරෙහි ඔලවතර
 අග්ගො; තසමා සනිමහනානං අග්ගො නාම ජාණො. අසමෙව වායසො
 එකපදෙ ධර්මා සසි පදසගස්සානි ගණනොනො සභාරා කපිකතිසමෙනෙව
 සතිඔපදති ජානාති; තසමා ගනිමහනානං අග්ගො නාම ජාණො.
 තස්සෙව වායසමො වුඨවචනං උග්ගණනාවිරියං සජ්ඣාසනවිරියං ධාරණ
 විරියං සජ්ඣ උපසානවිරියං අඤ්ඤාති අසද්ධං අග්ගො; තසමා බිහි
 මහනානං අග්ගො නාම ජාණො. තථාගතං උපසගනොපෙස න
 අඤ්ඤාසං උපසාකභිකුච්ඡනං උපසගනාකාරෙන උපසති; අඤ්ඤාති
 තථාගතං උපසගනො න විරං උපසතිංසු; න ච වුඨානං මනං ගහෙනවා
 උපසතිංසු; ථේරෙ පන උපසාතථානං ලබ්ධිවසනො පඨාය ආරඨවිරියො
 සුත්වා තථාගතස්ස මනං ගහෙනවා උපසති; තසමා උපසාකානං අග්ගො
 නාම ජාණො. තස්ස පඤ්ඤාසමෙව අසමනුපුබ්බථං. ඉතො කීර
 සතසගස්සතපො පදුමුත්තරෙ නාම සභා ලොකෙ උපපජ්ඣි; තස්ස
 හංසවතී නාම භගරං අග්ගො; තඤ්ඤ නාම රුජා පිනා; සුමෙධා නාම
 දෙවි මාතා; මොඨසකොනා උත්තරකුමාරෙ නාම අග්ගො; සො පුත්තස්ස
 ජාතදිවසෙ මහාභිතිකමනං නිකමුච පබ්බජිතො පඨානමනුසුත්තො
 අනුකමෙන සබ්බඤ්ඤාතං පච්චා “අනෙකජාතිසංසාර”නති උදනං
 උදනෙනවා සත්තාගං මොඨපලලබ්බ විතිනාමෙනවා පඨවියං ධිපෙස්සාමිති
 පාදං අභිනිහරි; අථ පඨවිං භිජ්ඣිතො ගෙඨා වුත්තපපමාණං පදුමං උඨාසි;
 තදුපාදය භගවා පදුමුත්තරෙනෙව පඤ්ඤාසිත්ථි; තස්ස දෙවලො ච
 සුජාණො ච ථෙ අග්ගසාවසා අගෙසු; අමිතා ච අසමා ච ථෙ අග්ග
 සාවිකා; සුමනො නාම උපසාණො; පදුමුත්තරෙ භගවා පිතු ධම්මා
 කුරුමානො භිකුච්ඡතසගස්සපරිවාසෙ ගංසවතිසං රුජධානියා වසති;
 තනිඨහානා පනස්ස සුමනකුමාරෙ නාම; තස්ස රුජා ගංසවතිනො
 විසංගොජනසතෙ ගොගගාමං අදුසි; සො තදුචි කදුචි ආගන්ත්වා පිතරච
 සභාරච පස්සති; අපේකදිවසං පච්චනොනා කුපිතො සුමනො රඤ්ඤ
 පෙසෙසි; රුජා තිං මය තථ කතවා ධිපිතොති පටිපෙසෙසි; සො
 වොරෙ වුපසමෙනවා උපසනොනො දෙව ජනපදෙහි රඤ්ඤාසු පෙසෙසි; රුජා
 කුසො සිංහං මම පුත්තො ආගච්ඡතුති ආග; තස්ස සගස්සමත්තා අචමා
 ගොනති; සො නොති සසිං අනතරමග්ගෙ මනොසා මග්ගං පිනා කුසො
 සමෙ මෙ වරං දෙනි කිං ගණ්හාමිති; අථ නං එකමෙව හජිං ගණ්හථ
 අස්සං ගණ්හථ ජනපදං ගණ්හථ සත්ත රතනානි ගණ්හථාති ආගංසු;
 අපරෙ කුමෙහ පුපුච්ඡාසරස්ස පුත්තා න කුමානං ධනං දුලලං ලබ්බි
 මෙතං සබ්බං පහාය ගමනියං පුඤ්ඤමෙව එකං ආදය ගමනියං තසමා
 දෙමෙ වරං දදමානෙ නෙමාසං පදුමුත්තරං භගවන්තං උපසාතුං වරං
 ගණ්හථාති; සො කුමෙහ මග්ගං තලාණමිත්තො න මෙතං විත්තං අජි
 කුමෙහති පන උපාදිතං එවං කරස්සාමිති ගන්ත්වා පිතරං වජ්ඣිතො පිතර
 ආලිභිතිතො වරං නෙ පුත්ත දෙමිති වුත්තෙ ඉච්ඡාමහං මහාරාජ භගවන්තං
 නෙමාසං වතුති පච්චගෙහි උපසගනොනො ජීවිතං අවස්ඤ්ඤා කාතුං ඉමං
 මෙ දෙව වරං දෙහිති ආග. න සක්කා තාත අඤ්ඤං වරෙහිති; දෙව

බ්‍රහ්මයානං වෙ ඤානං නාම නාමි එතමෙව දෙති න මම අඤ්ඤානං
අපේතී, නාන බ්‍රහ්මානං නාම විහතං දුර්ජානං සමෙ භගවා න ඉවජ්ඣාති
මයා දිනෙනපි කිං භවිස්සතීති, සාධු දෙව අහං භගවතො විහතං ජාතිස්සා
මිති විහාරං ගමො ණන ව සමයෙන භග්‍යකිම්බං නිදාපෙනා භගවා
ගඤ්ඤාති පවිජ්ජා හොති; සො මඤ්ඤාලොලො සනතිසිත්තානං භික්ඛුනං
සත්තිකං අගමාසි; ණ නං ආහංසු රුජපුත්ත කස්මා ආගමොසිති;
භගවන්තං දස්සානං දස්සෙමි මෙ භගවන්තානි; න මයං රුජපුත්ත
ඉවජ්ඣිවජ්ජනකම්‍යෙ සථාරං දළං ලභාමාසි; සො සන භනෙන ලභතීති;
සුමනභේතෙ නාම රුජපුත්තාති; සො කුභිං භනෙන ථේරෙති ථේරස්ස
නිසිත්තස්සානං පුච්ඡිතං ගතත්වා වජ්ඣිතං ඉවජ්ජාමහං භනෙන භගවන්තං
පස්සිතුං දස්සෙමි මෙති ආහ; ථේරෙ පස්සන්තස්සෙව රුජකුමාරස්ස
ආපොකසිණං සමාපජ්ජතා මහාපඤ්චං උදකං අධිදාය සංවිසං නිමුජ්ජතා
සජ්ඣ ගඤ්ඤාතිස්සෙව පාතුරුණොසි; අථ නං භගවා සුමන කස්මා ආගමො
සිති ආහ, රුජපුත්තො භනෙන භගවන්තං දස්සානං ආගමොසිති; ණන
ති භික්ඛු ආසනං පඤ්ඤාපෙතීති; පුන ථේරො පස්සන්තස්සෙව රුජකුමා
රස්ස බ්‍රහ්මාසනං ගහෙත්වා අනෙතංගඤ්ඤාතිස්ස නිමුජ්ජතා බිති සරි
වෙණෙ පාතුභවිතා පරිවෙණෙ ආසනං සඤ්ඤාපෙසි; රුජකුමාරො
ඉමාති වෙ අච්ඡිදිසාසාරණාති දිස්වා මහනෙතා ව්‍යායං භික්ඛුති
විනොසි; භගවාපි බො ගඤ්ඤාතිතො නික්කමිතා පඤ්ඤාතො
ආසනෙ නිසිදි රුජපුත්තො භගවන්තං වජ්ඣිතං පටිසඤ්ඤා අකාසි;
කද ආගමොසි රුජපුත්තාති; භනෙන කුමෙහපු ගඤ්ඤාති පවිජ්ජපු
ආගතත්වා භික්ඛුසංඝං ආරොවෙමි භික්ඛු පන න මයං ඉවජ්ඣිවජ්ජ
නකම්‍යෙ භගවන්තං දළං ලභාමාසි මං ථේරස්ස සත්තිකං පාගෙසු;
ථේරො පන එකවමනෙනෙව දස්සෙසි; ථේරො භනෙන කුමාසං සංසෙ
වලලොකො මඤ්ඤාති; ආම රුජකුමාර වලලොකො එසභික්ඛු මයං
සංසෙතති; භනෙන බ්‍රහ්මානං සංසෙන නිං කතා වලලොකො නොනතීති; දුතං
දතා සිලා සමාදිසිතා උපොසථකමමං කතා කුමාරාති; භගවා අහං
ථේරො විස බ්‍රහ්මාසනෙව වලලොකො නොකුණාමො සෙව මයං භික්ඛං අධිවා
නෙමාති; අධිවානෙසි භගවා තුණ්හිභාවෙන; රුජකුමාරො අත්තනො
වසනස්සානං ගතත්වා සබ්බරත්තිං මහාසක්කාරං සජ්ජන්තා සත්ත දිවසාති
බ්‍රහ්මාසාරහත්තං නාම අදාසි; සත්තමෙ දිවසෙ සථාරං වජ්ඣිතං භනෙන
මය පිතු සත්තිකං ණමාසං අනෙතංවස්සං කුමාසං පටිජ්ජානවරො
ලභො ගෙමාසං මෙ වස්සාවාසං අධිවානෙමාති; භගවා අතී නු බො
ගතෙන අපේතී මඤ්ඤාතො අතීති දිස්වා පුඤ්ඤාතො බො රුජකුමාර
කපාගතා අභිරමන්තීති ආහ; කුමාරො අඤ්ඤාතං භගවා අඤ්ඤාතං
පුත්තාති වතා අභමානෙන පුරිමන්තං ගතත්වා විහාරං කාරෙමි මය
පෙට්ඨෙන භික්ඛුසංඝසංඝස්ස සථිං ආගච්ඡිමාති භගවන්තං පටිඤ්ඤා
ගාගාපෙනා පිතු සත්තිකං ගතත්වා දිනතා මෙ දෙව භගවතා පටිඤ්ඤා
මය සභිතො භගවන්තං පෙට්ඨෙය්‍යාමාති වතා පිතරං වජ්ඣිතං නික්කමිතා
යොජනෙ යොජනෙ විහාරං කාරෙතො විසංයොජනතො අසානං ගතො

ගතවා අත්තනො නගරෙ විහාරස්ථානං විවිතනොනා ගොභනස්ස නාම
 කුටුම්භිකස්ස උය්‍යානං දිස්වා සත්තසගස්සෙන කිණ්ඨිවා සත්තසගස්සං
 විස්සජෙත්වා විහාරං කාරොසි; තත්ථ භගවතො ගතිකුටිං සෙසගිකමුනව
 රතතිස්ථානදිව්‍යස්ථානස්ථාය කුටිලෙණමණ්ඩපෙ කාරෙත්වා පාසාරපරිකෙසිපං
 මාරකොසකච නිසපෙත්වා පිචු සතතිකං පෙසෙසි නිසීතං මස්සං කිච්චං
 සත්ථාරං පඤ්ඤාපාති; රාජා භගවතානං ගොජෙත්වා භගවා සුමනස්ස කිච්චං
 තිසීතං කුමාසං භමනං පච්චාසිංසනීති; භගවා සත්තසගස්සගිකමුපරි
 වාරො යොජනෙ යොජනෙ විහාරෙසු වසමානො අගමාසි; කුමාරො සත්ථා
 ආගමිජ්ඣති සුත්වා යොජනං පච්චුග්ගතත්වා ගතිමාලාදිති පුජ්‍යමානො
 විහාරං පට්ටෙසත්වා.

“සත්තසගස්සෙන මෙ කීතං සත්තසගස්සෙන මාපිතං
 ගොභනං නාම උය්‍යානං පතිගණ්ඨ මහාමුනී”ති.

විහාරං නිසසාදෙසි. යො වස්සුපනාසිකාදිවග්ගෙ දූතං දත්වා අත්තනො
 පුත්තදුරෙ ව අමට්ඨෙ ව පකෙකාසාපෙත්වා ආග සත්ථා අමාසං සතතිකං
 දුරතොව ආගතො මුඛා ව නාම ධම්මගරුතො න ආමිසවකමුකා තස්මා
 අතං ඉමං තෙමාසං ථෙ සාවග්ගෙ නිවාසෙත්වා දස සීලානි සමාදිගිත්වා ඉඨෙව
 වසිස්සාමි කුමෙග භිණ්ණසවසත්තසගස්සස්ස ඉමිනාව නිහාරෙන තෙමාසං
 දූතං දදෙය්‍යාපාති; ගො සුමනජේරස්ස වසනස්ථානසග්ගාගෙයෙව යානෙ
 වසනොනා යං ථෙරො භගවතො වත්තං කරොති තං සබ්බං දිස්වා යානෙ
 එකතතවඳුලගො එසපෙරො එතස්සෙව මෙ යානතතරං පජේතුං
 වට්ඨතිති විනොතනා උපකථාය පවාරණාය ගාමං පටිසිත්වා සත්තාගං
 මහාදූතං දත්වා සත්තමෙ දිවග්ගෙ ගිකමුසත්තසගස්සස්ස පාදමුලෙ නිවිටරං
 යපෙත්වා භගවත්තං වන්දිත්වා භතෙන යදෙතං මයා සත්තාගං බෙදාචාර
 දූතතො පථාය පුඤ්ඤං කතං තං තෙව සකකම්පතතිං න මාරමුභම
 සම්පතතිං පජ්ඣනොතන මුඛස්ස පන උපථාසකවාචං පජේනොතන කතං
 තස්මා අගමපි භගවා අනාගතෙ සුමනජේරො විස එකස්ස මුඛස්ස
 උපථාසො ගොමිති පච්චපතිසීනෙන පතිසිතිත්වා වන්දි; සත්ථා තස්ස අනතත
 රායං දිස්වා ව්‍යාකරිත්වා පකකාමි. කුමාරො තං සුත්වා මුඛා නාම ථෙජ්ඣකථා
 න ගොතතීති පුඤ්ඤදිවග්ගෙ ගොතමමුඛස්ස පත්තවිටරං ගගෙත්වා පිඨිතො
 පිඨිතො ගමිජ්ඣනො විස අගොසි; යො තත්ථං මුඛාපාදෙ වසසත්ත
 සගස්සං දූතං දත්වා සග්ගෙ නිබ්බතතිත්වා කස්සපමුඛිකාලෙ පිණ්ඩාය
 වරතො ථෙරස්ස පත්තගගණස්ථං උත්තරිසාවකං දත්වා පුජං අකාසි; පුත
 සග්ගෙ නිබ්බතතිත්වා බාරාණසිරාජා හුත්වා උපරිපාසාදවරගතො ගතිමාද
 නතො ආකාසෙන ආගමිජ්ඣනෙ අඨ පට්ටෙකමුඛෙ දිස්වා පකෙකාස
 පෙත්වා ගොජෙත්වා අත්තනො මහිගුලයානෙ තෙසං අඨ පණ්ණසාලායො
 කාරෙත්වා තෙසං නිසිදනස්ථාය අත්තනො නිවෙසනෙ අඨ සබ්බරතන
 මහාති පිඨානි ථෙව මණ්ඩාආධාරකෙ ව පටිසාදෙත්වා දසවසසගගස්සානි
 උපථානං අකාසි; එතානි පාකවස්ථානානි; කපපසත්තසගස්සං පන දූතං
 දදමානොව අමාසං බොධිසත්තෙන සබ්බං කුසිකපුරෙ නිබ්බතතිත්වා
 තතො මුතො අමිතොදනසත්තස්ස ගෙගෙ නිබ්බතති; අථස්ස සබ්බෙව

සදුකතෙ ආනන්දිනෙ පමුදිනෙ නරෙතෙතා ජාතොති ආනන්දෙතිව නාමං
අකංසු; සො අනුපුබ්බෙන සත්ථානිතිකම්මෙන සමමාසමොධිං පඤ්චා පඨම
ගමනෙන කපිලවත්ථං ආගන්තවා තණ්හා නික්කමනෙන භගවති භගවතො
පරිවාරඪං රුජ්ඣමාරොසු පබ්බජනෙන සුද්දායදීඨි සඬිං නික්කමිතිං
භගවතො ගතතිකෙ පබ්බජිතා න වීරසොඨ ආයසමතො පුණ්ණසං
මනානිපුත්තසං ගතතිනෙ ධම්මකථං සුඤ්ඤා සොකාපකම්මලෙ පඨිසති;
නෙත ඛො පන සමයෙන භගවතො පඨමොධිං විසති වංශානි අතිබ්බා
උපසායා අගෙසු; එකද නාගසමාලො පත්තවිවරං ගහෙතා විවරති;
එකද නාභිතො; එකද උපවාසො එකද සුත්තකමනො; එකද වුද්ද
සමණ්ණෙද්දසො; එකද සාගතො; එකද රුධො; එකද මෙඤ්ඤො; තඤ්ඤ
එකද භගවා නාගසමාලොඤ්ඤා සඬිං අධානමග්ගපටිපත්තො වෙධාපථං
පත්තො; ථෙරෙ මග්ගා උක්කමම භගවා අහං ඉමිනා මග්ගෙන ගවජ්ජා
මිති ආහ; අථ නං භගවා එඨි භික්ඛු ඉමිනා ගවජ්ජාමාති ආහ; සො ගන්ඤ
භගවා තුමාසං පත්තවිවරං ගණ්ණථ අහං ඉමිනා මග්ගෙන ගවජ්ජාමිති
වත්තා පත්තවිවරං භුමිං ධරෙතො ආරොධො; අථ භගවා ආහර භික්ඛුති
වත්තා පත්තවිවරං ගහෙතා ගතො; තස්ස භික්ඛුතො ඉතරෙන මග්ගෙන
ගවජ්ජා වොර පත්තවිවරමෙව ගරිසු සිසව සිද්ධිසු; සො භගවාදුති
මෙ සරණං න අඤ්ඤාති විනෙතනා ලොභිනෙන ගලනෙතන භගවතො
සන්තිකං ආගමි; කිම්දං භික්ඛුති ව වුත්තෙත තං පටන්ති ආරොචෙසි; අථ
නං භගවා මා විනෙති භික්ඛු එකසං කාරණංගෙව තං නිවාරයිමොති
වත්තා සමග්ගාසෙසි; එකද පන භගවා මෙඤ්ඤථෙරෙන සඬිං පාචිනවංස
මග්ගසෙ ජනතුගාමං අගමාසි; තත්ථාපි මෙඤ්ඤො ජනතුගාමෙ පිඨාස
වරිතා නදීතිරෙ පාසාදිකං අමබ්බනං දිස්වා භගවා තුමාසං පත්තවිවරං
ගණ්ණථ අහං තස්මිං අමබ්බනෙ සමණ්ණිමමං කරෙමිති වත්තා භගවතා
තික්කිතො නිවාරිමානොපි ගතො අනුසල්විතකෙසති අනාසතො
පච්චාගන්තො තං පටන්ති ආරොචෙසි; තමපි භගවා ඉදමෙව තෙ කාරණං
සල්ලකෙසවා නිවාරයිමොති වත්තා අනුපුබ්බෙන සාවතං අගමාසි; තඤ්ඤ
ගතිකුට්ඨපරිවෙණෙ පඤ්ඤාතනවරබුධාසෙන නිසින්නො භික්ඛුසංඝපරි
වුත්තා භික්ඛු ආමන්නෙසි; භික්ඛවෙ ඉදුතිමිති මහලුකො එතෙව භික්ඛු
ඉමිනා මග්ගෙන ගවජ්ජාමාති වුත්තෙත අඤ්ඤාන ගවජ්ජාති එතෙව මග්ගං
පත්තවිවරං භුමිං නික්කපනති මග්ගං නිබ්බුපසායං එකං භික්ඛුං
ජානාමාති; භික්ඛුනං ධම්මසංවෙසො උදපාදි; අථායසා සාරිපුත්තො
උසාස භගවතො වන්දිතො අහං භනෙත තුමෙකංගෙව පඨිසමානො සත
සග්ගසාධාරාසිකං අසංඛෙය්සං පාරමිසො පුරස්සිං න හු මාදිකො මහා
පඤ්ඤා උපසායො නාම වට්ටති අහං උපසායිකොමිති ආහ; නං භගවා
අලං සාරිපුත්ත යස්සං දියංගං නිං විහරසි අපුඤ්ඤ මෙ සා දියං තව භි
ඛවාදෙ වුධානං ඔවාදසදිකො තෙන මෙ තසා උපසායකම්මං නපෙති
පටිකම්පි; එතෙතෙව උපායෙන මහාමොග්ගලානං ආදිං කත්වා අසිති
මහාසාවකා උපසායං; සමෙඤ්ඤ භගවා පටිකම්පි; ආනන්දථෙරෙ පන තුණ්හි
සෙව නිසිදි; අථ නං භික්ඛු අහංසු ආවුතො භික්ඛුසංඝෙසා උපසායකො

යාවති නිමිට්ඨයාවතිති; යාවතියා ලබ්භානං නාම ආවුසො කීදිසං ගොති කීං මං සථාං න පසාති සථෙ රෙවිසාති ආනාදො මං උපසාතුති වකඛති අථ හගවා න භික්ඛවෙ ආනාදො අඤ්ඤාන උසාහෙතඛෙබ්බං සසථෙව ජාතිතා මං උපසඨිසාතිති ආහ; තණ්හා භික්ඛු උපෙති ආවුසො ආනාද උපෙති ආවුසො ආනාද දසබ්බං උපසාකථානං යාවාති ආහංසු; ථෙරෙ උපසඨිතා වතතාගෙ පටිකෙඛපා වතසො ව ආයාමනාති අභවරෙ යාමි; වතතාගෙ පටිකෙඛපා නාම සථෙ මෙ හතොත හගවා අත්තනා ලඛං පණීතං විවරං න දසාති පිණ්ඩපාතං න දසාති එකගකිකුටියා වසිතුං න දසාති නිමනනනං ගහෙතා න ගමිසාති එවාහං හගවනතං උපසඨිසාමිති වතා කම්පනෙත්ථ ආනාද ආදීනවං අද්දසාති වුත්තො සවාහං හතොත ඉමාති වජ්ඣනී ලිසිසාමි හවිසානති වතතාගෙ ආනාදො දසබ්බෙතා ලඛං පණීතං විවරං පරිගුරති පිණ්ඩපාතං පරිගුරති එකගකිකුටියා වසති එකනිමනනනං ගවජති එතං ලාහං ලහ නොතා තථාගතං උපසඨති සො එවං උපසානෙ සාගෙති ඉමෙ වතතාගො පටිකෙඛපෙ යාමි; වතසො ආයාමනා නාම සථෙ හතොත හගවා මයා ගතිනතිමනනනං ගමිසාති සවාහං තිරෙරථා තිරෙජනපද හගවනතං දුඤ්ඤං ආගතං පරිසං ආගතකිකෙණ්සෙව හගවනතං දසොතං ලව්ජාමි සද මෙ කංඛා උපපජ්ජති තසමිංසෙව බණ්ණ හගවනතං උපසංකම්තුං ලව්ජාමි තථා යං හගවා මසාං පරමමුඛෙ ධම්මෙ දෙසෙති තං ආගනතා මසාං කපෙසාති එවාහං හගවනතං උපසඨිසාමිති වතා කම්පනෙත්ථ ආනාද ආනිසංසං පසාසිති වුත්තො ආහ; ඉධ හතොත සඬා කුලපුත්තා හගවතො ඔකාසං අලහනතා මං එවං වදනාති සෙව හතොත ආනාදො හගවතා සඬං අමතානං ඝරෙ භික්ඛං ගණ්ණයාපාථාති සථෙ හගවා තත්ථ න ගමිසාති ඉවජතිවජ්ජනකිකෙණ්සෙව පරිසං දසොතං කංඛව විනොදෙතං ඔකාසව න ලව්ජාමි හවිසානති වතතාගෙ කීං ආනාදො දසබ්බං උපසාති එත්ත කම්පිසා අනුගහං න කරෙතීති හගවතො ව පරමමුඛා මං පුච්ඡානති අයං ආවුසො ආනාදො ගාථා ඉදං සුත්තං ඉදං ජාතතං කත්ථ දෙසිතනති සවාහං තං න සම්පාසිසාමි හවිසානති වතතාගෙ එත්තකම්පි ආවුසො න ජානාති කසමා තං ජායා විස හගවනතං අවිජ්ඣනොතා දීඝරත්තං විවරසිති නොනාහං පරමමුඛා දෙසිතසාපි ධම්මසා පුන කථනං ඉව්ජාමිති ඉමා වතසො ආයාමනා යාමි; හගවාපිසා අදාසි; එවං ඉමෙ අභවරෙ ගහෙතා නිබ්බුපසානො අගොසි; තසොව ධානාතරසා අත්ථාස කප්ප සතසගතං පුරිතාහං පාරමිතං එලං පාපුණි; සො උපසාකථානං ලඛි දිවසොතො පසාස දසබ්බං දුට්ඨෙතා උදකෙතා තිව්ඨෙතා දත්තකසෙතා සාද පරිකමෙතන පිඤ්ඤාපරිකමෙතන ගතිකුටිපරිවෙණ්සම්මජ්ජනනාති එවමා දීඝි කිවෙවති උපසඨනොතා ඉමාස නාම වෙලාස සන්ථු ඉමං නාම ලඝුං වට්ටති ඉදං නාම කාතුං වට්ටතිති රත්තිභාගසමනානතරෙ දණ්ඩදීපිකං ගහෙතා එකරත්තං ගතිකුටිපරිවෙණ්සං නවමාරෙ අනුපරියාති; එවං සිසා අගොසි සථෙ මෙ චීනමිධං ඔකාසමයා දසබ්බෙ පකෙකාසනොත පටි වචනං දතුං අසකකුණ්ණොති තසමා සබ්බරත්තං දණ්ඩදීපිකං ගහෙතා න මුමිති; ඉදමෙතනනං වන්ථු අපරහාගෙ පත සත්ථා රෙජනවතො

විහරනෙතා අනෙකපරිසාසෙන ධම්මභණ්ඩාගාරිසභානන්දජෙරස්ස වණ්ණං කපේතා රෙරං ඉමසමීං සාසනෙ ඛත්තසුත්තානං ගතිමත්තානං ගතිමත්තානං පිතිමත්තානං උපසාසානව භික්ඛුනං අඤ්ඤානෙ ධරෙසිති.

දුට්ඨෙ මහාපටිසානනති; මහාපරිවාරානං උරුමෙලකස්සපො අඤ්ඤාති දඤ්ඤාති; අඤ්ඤාදිසං හි රෙරානං කම් කාලං පරිවාරෙ මහා භොති කම් කාලං අපෙසා ඉමස්ස පන රෙරස්ස මිති භාතිකෙති සඬං එකං සමණ්දහස්සං නිබ්බට්ඨපරිවාරෙව අභොසි; කෙසු එකකසමීං එකකං පබ්බාජෙතෙත වෙ සමණ්දහස්සාති භොනති; වෙ වෙ පබ්බාජෙතෙත නිඤ්ඤාසස්සාති භොනති; තස්මා සො මහාපරිවාරානං අඤ්ඤා නාම ජාතො; කස්සපොති පනස්ස භොතො; උරුමෙලාසං පබ්බජිතත්තා උරුමෙල කස්සපොති පඤ්ඤාසිත්ථ; තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අසමනුපුබ්බකථා; අසමිති පදමුත්තාරමුඛිනාලෙ හංසවතීනගෙර ඤාලගෙතෙ පටිසංඝිං ගහෙතා වසප්පනෙතා සත්ථ ධම්මකරං සුඤ්ඤානො සත්ථරං එකං භික්ඛුං මහාපරි සාසං අඤ්ඤානෙ ධරෙතො දිස්වා මයාපි අනාගතෙ එවරුපෙන හවිතුං වට්ටනීති සත්තාහං බුද්ධපමුඛස්ස සංඝස්ස මහාදානං දන්තා නිව්වරෙන අවජා දෙනා සත්ථරං වජ්ඣන්තා මහාපරිසානං අඤ්ඤාභාවත්ථ පත්ථනං අසාසි; සත්ථා අනතතරස්ස දිස්වා අනාගතෙ භොතමමුඛස්ස සාසනෙ මහාපරිසානං අඤ්ඤා හට්ඨස්සපිති වසාකරිත්වා පකාමාමි. යොපි ඤාලපුත්තො යාවජ්ඣං තලාණ්ණකමමං කන්තා දෙවමනුස්සෙසු සංසරනෙතා ඉත්තො මානවුතිකප්ප වත්තෙ පුස්සබුද්ධස්ස මෙවතිකකතිසභානා හුන්තා නිබ්බන්තො; පිතා මහිඤ්ජානාම; අපරෙ පනස්ස වෙ කතිසභානෙව අභොසුං; එවං තෙ තස්මා භාතෙර පිපුං ධානාතරං ලභිංසු; තෙ භෙසා වුත්තනාසෙන කුපිතං පට්ටනං වුපසමෙත්වා පිතු සන්තිකා වරං ලභිත්වා තෙමාසං දසබලං පටිප්ඤ්ඤාමාති වරං ගණ්ණිංසු; අප් නොසං එතදභොසි; අමෙහ භි දසබලං පටිප්ඤ්ඤානෙති අනුච්ඡිකං කාතුං වට්ටනීති එකං අවට්ටං උපාදකථානෙ ධරෙත්වා එකං ආසවසජානනකං කන්තා එකං බුද්ධපමුඛස්ස සංඝස්ස පරිවෙසකථානෙ ධරෙත්වා අත්තනා දසසීලාති සමාදය තෙමාසං සික්ඛාපදාති රක්ඛිංසු; තෙ තස්මා අවට්ටා භෙසා වුත්තනාසෙනෙව ඉමසමීං බුද්ධපාදෙ බිම්බියාරපියාබරසාලා ජාතා; තෙ පන රුජකුමාරා වුත්ථ වස්සෙ දසබලෙ සහත්වා බුද්ධපමුඛං සංඝං පට්ටසප්පජාය පුජෙත්වා යාවජ්ඣං කලාණ්ණකමමං කන්තා අමාසං දසබලස්ස පුරෙතරමෙව බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බන්තීත්වා අත්තනො භොතනවසෙන තස්මාපි ජනා කස්සපා එව නාම ජාතා; තෙ වසප්පනො තස්මා වෙදෙ උග්ගණ්ණිංසු; තෙසං ජෙස්සභාති කස්ස පට මාණ්ඩකසත්තාති පරිවාරෙ අභොසි; මජ්ඣිමස්ස නිඤ්ඤා; කතිසස්ස මෙ; තෙ අත්තනො ගජන්ඨ සාරං මල්ලාකෙත්තො දිස්සමිත්තමෙව පසසිංසු න සමප්පසිකා; අප් නොසං ජෙස්සභානා අත්තනො පරිවාරෙන සඬං උරු මෙලං ගන්තා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා උරුමෙලකස්සපො නාම ජාතො; මහාගම්කානදිවෙසක පබ්බජිතො නදීකස්සපොතෙව ජාතො; ගයසිතෙ පබ්බජිතො ගයකස්සපො නාම ජාතො; එවං තෙසු ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බ ජිත්වා තත්ථ වසනොසු ඛත්තො දිවසානං අවමසෙන අමාසං භොසි

සත්තං මහාභිනිකඛමනං නිකඛමිති, පටිලකඛබ්බඤ්ඤානඤ්ඤාණං
අනුකඛමෙන ධම්මවකඛං පටිතෙතනිං පටිවහ්නිගජේරෙ අරහතො
පතිඨපෙනිං සඤ්ජරකපමුඤ්ඤ පටිපණ්ණාසසංඝාසකෙටි විනොනිං සඬී
අරහතො වරථ භිකඛවෙ වාරිකනති ඛුජ්ජනතිකාස වාරිකං පෙසෙනිං
භද්දවහ්නියෙ විනොනිං උරුවෙලකසංපසං හෙතුං දිට්ඨා මසි හතොනො
භාතිසා සහසංපරිවාර අරහතං පාපුණ්ණිකනිති ඤ්ඤා ඵණං අද්දියො
උරුවෙලකසංපසං වසනථානං ගතො, වසනථාස අහසාගාරකං යාවිති
කථා කතං නාගදමනං ආදිං කනිං අඛිඤ්ඤාසහසොති පාටිගාරියෙති උරු
වෙලකසංපං සපරිසං විනොනිං පඛොජෙසි; තසං පඛොජිතභාවං ඤ්ඤා
ඉතරෙටි වෙ භාතරො සපරිසා ආගනනිං පඛොජිංසු; සඛොව ඵති භිකඬු
ඉතිමසපතනවිවරධර අහෙසුං. සථා තං සමණසහසං ආදාස ගයාසිසං
ගතො පිහිපාසාණෙ නිසිනොනා කථං රුපා නු ඛො ඵතොසං ධම්මදෙසනා
සපායාති මලොකෙතොගා ඉමෙ අහනිං පරිවරනො විවරිංසු; ඉමෙසං
තොගා භවෙ ආදිතොගාරසදියෙ කනිං දසෙසංසං වට්ටනිති ආදිතපරිසාස
සුතං දෙසෙසි; දෙසනාවසානෙ සඛොව අරහතං පතො; සථා
තෙති පරිවුතො පුඛොව බිම්බිසාරරඤ්ඤා දිනනපටිඤ්ඤාතො රජගහ
නගරෙ ලඝිවනුසානං අහමාසි; රජා දසබලසං ආගතභාවං සුනිං
වාදස නුතෙති බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙති සඬී. සථාරං උපසඬකමිති
වැනිති ඵකමතං නිසිදි; සථා සඛොවතං පරිසං මලොකෙතො
මහජනං උරුවෙලකසංපසං නිපට්ඨාකාරං කරොනං දිසො ඉමෙ මසං
වා කසංපසං වා මහනගභාවං න ජානනති සවිතකකා ම නාම දෙසනං
පටිවජ්ඣං න සකෙකානතිති විනොනිං කසංප තුසං උපසාසානං
විකකං ජිහ්වති ජේරසං සඤ්ඤා අද්දියි; ජේරෙ සඤ්ඤා වචනං සමප
ටිවජිති උපසාසනං සථාරං පටිපතිනිතො වැනිති තුලපපාණං
ආසාසං උපතිති ඉතිවිකුඛනං දසෙසනිං සථා මෙ හතොත හගවා
සාවකොගමසමී සථා මෙ හතොත හගවා සාවකොගමසමීති වනි මරුසං
දසබලසං පාදෙ වැනි ඵනෙත්‍රපාසෙන සතමෙ වාරෙ සතතොලපප
මාණං ආසාසං අඛගුගනනිං සුත ආගනනිං දසබලසං පාදෙ වැනිති
ඵකමතං නිසිදි; තසමී කාලෙ මහාජනො අසං ලොකෙ මහසමණොති
සථරි නිබ්බිතකෙකා ජාතො; අථසං සථා ධම්මං දෙසෙසි; දෙසනාපරි
සොසානෙ රජා ඵකාදස නුතෙති බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙති සඬී. සොතො
පතතිඵලෙ පතිසිනො; ඵකනුත්‍රං උපසකතං පටිවෙදෙසි; තෙති උරු
වෙලකසංපසං පරිවාර සහසංමතො භිකඬු අතතො ආසෙවනවසෙන
විනොනිං අමහාකං පඛොජිතතිවං මන්තං පතං බති ගතො නිං
කරිසාමාති උරුවෙලකසංපජේරංසෙව පරිවාරෙති විවරිංසු; තෙසු
ඵකෙකසමී ඵකෙකං නිසිතකං ගණනොන වෙ සහසානි; වෙ වෙ
ගණනොන තිණි සහසානි ගොනතිති ඉතො පසාස සහසං තෙසං
නිසිතකං තතකෙ කජේතුං වට්ටනිති ඉදමෙති වැනි; අපරහානෙ පන
සථ ජෙතවනවිහාරෙ විහරොතො ජේරං මහාපරිසානං අභසානො
දෘපෙසිති.

තභියෙ කුලසසාදකානිනාහි; කුලං පසාදෙන්නානං අයං හි ථෙරෙණ අද්දිමවුඩිදස්සනංගෙව පුථෙධාදනමභාරාජස්ස නිවෙසනං පසාදෙසි; තස්මා කුලප්පසාදකානං අග්ගො නාම ජාතො; තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අයමනු පුබ්බිකරා. අයං හි පදුමුත්තරවුඩිකාලෙ භාසවතිනගරෙ කුලගෙහෙ නිබ්බන්ධො සත්ථු ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤානො සන්ධාරං එකං භික්ඛුං කුලප්ප සාදකානං අග්ගථානෙ ධරෙන්නං දිස්වා අධිකාරකමං කන්ධා තං ධානානතරං පනෙසි; සො සාවජ්චං කුසලං කන්ධා දෙවමනුස්සෙසු සංසරන්නො අමානං බොධිසත්තස්ස මාතු කුට්ඨං පටිසංඝිගණන්දිවසෙ කපිල්වත්ථුසමිංසෙව අමච්චගෙහෙ පටිසංඝිං ගණති; ජාතදිවසෙ බොධි සත්තන සමිංසෙව ජාතොති තං දිවසංගෙව තං දුකුලවුමිමෙව නිපජ්ජා පෙනිං බොධිසත්තස්ස උපදානන්ධං නගිංසු; බොධිසත්තන හි සමිං බොධිරුක්ඛං රාහුල්මානා වතස්සො නිධිකුමහිසො ආණ්ඩනියගන්ථි කන්ථකො ජනොනා කාළදයිති ඉමෙ සත්ත එකදිවසෙ ජාතත්තං සහජානා නාම අගෙසු; අථස්ස නාමගණන්දිවසෙ සකල්පගරස්ස උදග්ගචිත්ත දිවසෙ ජාතොති උදයිනෙව නාමං අතංසු; ථෙරාකං කාලධාතුකත්තං පන කාළදයි නාමජාතො; සො බොධිසත්තන සමිං කුමාරකිලං කිලුන්නො වුමිං අගමාසි; අපරභාගෙ බොධිසත්තො මහාභිනිකම්මනා නිකම්මිත්වා අනුක්කමෙන සබ්බඤ්ඤානං පන්ධා සවත්තවරධමමවක්කො ලොකා හුග්ගහං කණ්ණෙනො රුජගහං උපනිස්සාය විගරති; තස්මිං සමසෙ පුථොදනමභාරාජා සිධත්තුමාරො අභිසම්මාධිං පන්ධා රුජගහං උපනිස්සාය වෙඵචනෙ විගරතීති සුන්ධා පුරිසසග්ගපරිවාරං එකං අමච්චං පුත්තං මෙ ඉධ ආනෙහිති පෙසෙසි; සො සමිසොජනමග්ගං ගන්ත්වා දසබ්ලස්ස චතුපරිසමපේක්ඛ නිසිදිත්වා ධම්මදෙසනවෙලාය විහාරං පාටිසි; සො තිඨතු තාව රඤ්ඤ පභිත්තසාසනනාහි පරිසපරිසන්නො සිතො සත්ථු ධම්මදෙසනං සුන්ධා යථාසිත්තොව සමිං පුරිසසග්ගෙන අරගත්තං පාපුණි; අථ නොසං සන්ධා එථ භික්ඛවොති ගන්ධං පසාරෙසි; සබ්බෙ නං බණ්ණංගෙව ඉඤ්චමසපත්තවිවරධාරා වස්සසතිකපේරා විස අගෙසු; අරගත්තං සත්ත කාලතො පදාය පන අරියා නාම මජ්ඣිත්තොව ගොන්තීති රඤ්ඤ පභිත්ත සාසනං දසබ්ලස්ස න කපේසි; රාජා නෙව ගතකො ආගච්ඡති න සාසනං සුසතීති එහි තාත නිං ගච්ඡති නෙතොව නියාමෙන අඤ්ඤා අමච්චං පෙසෙසි; සොපි ගන්ත්වා පුරිමනසෙතොව සමිං පරිසාය අරගත්තං පන්ධා තුණ්හි අගොසි; එවං නවති අමච්චෙති සමිං නවපුරිසසග්ගානි පෙසෙසි; සබ්බෙ අත්තන්තො කිච්චං නිථපෙනිං තුණ්හි අගෙසු; අථ රාජා විනෙතසි එත්තකා ජනා මයි සිනෙහාභාවෙන දසබ්ලස්ස ඉධාගමනන්ධාය න කිච් කථයිංසු අඤ්ඤා ගන්ත්වාපි දසබ්ලං ආනෙතුං න සක්ඛිස්සන්ති මග්ගං බො පන පුත්තො උදයි දසබ්ලෙන සමිං එකවසො සග පංසුකිලිනො මයි වස්ස සිනෙහො අත්ථිති කාළදයිං පසෙකායාපෙනිං නාත පුරිසසග්ගපරි වාරො ගන්ත්වා දසබ්ලං ආනෙහිති ආග; පඨමං ගතපුරිසා විස පබ්බජ්තුං ලභන්නො ආනෙස්සාමි දෙවොති; යං කිච් කන්ධා මම පුත්තං දෙස්සෙහිති; සාධු දෙවොති රඤ්ඤාය සාසනං ආදාය රුජගහං ගන්ත්වා සත්ථු ධම්මදෙසන

වෙලාය පරිසරයනෙක සිනො ධම්මං සුඤ්ඤාය සපරිවාරො අරහත්තඵලං පඤ්ඤා ඵලං ඵලං ඵලං පඤ්ඤාය; තනො විනොසි න තාව දසබලස්ස කුල නගරං ගතත්තං එසකාලො වසනතස්මයෙ සුපුප්ඵලො වසනතස්මයෙ හරිතතිණං ජනනාය පඤ්ඤාය එසකාලො හවිසානති කාලං පඤ්ඤා නෙතො; තස්ස කාලස්ස ආගතභාවං ඤානං.

නාතිසිතං නාතිඋණං නාතිදුඛිකඛිජාතකං
සද්දලා ගරිතා භූමි එසකාලො මහාමුතීති.

සසීලතනාති ගාරාති දසබලස්ස කුලනගරං ගමනායං ගමනවණ්ණං වණ්ණංසි; සඤ්ඤා උදයං ගමනවණ්ණං කප්පති කපිලවත්තනගරං ගතත්තං එසකාලොති විසතිසහස්සකිකුට්ඨපරිවාරො අනුරිතගමනෙන වාරිකං නිකමි; උදයිතෙරෙ සත්ථ නිකමිතභාවං ඤානං පිභුමහාරාජස්ස සඤ්ඤා දුභං වට්ඨාති වෙහසං අබ්බුත්තනාති රඤ්ඤා නිවෙසනෙ පානු රභොසි; පුඤ්ඤාදනමහාරාජා ථෙරං දිසානු භුජිවිනො මහාරභෙ පලලභික නිසිදුපෙනා අතනො පටිසාදිතස්ස නානගරසමහාරාජස්ස පතනං පුරෙතා අද්දසි; ථෙරො උදයං ගමනාකාරං දස්සෙසි; නිසිදිනව භුජ නානාති; සත්ථ සාතිකං ගතො පරිභුජ්ජාමි මහාරාජාති; කහං පත නාන සඤ්ඤා; විසතිසහස්සකිකුට්ඨපරිවාරො නුමහානං දස්සනාය වාරිකං නිකමිතො මහාරාජාති; නුමහානං ඉමං පිඤ්ඤාතං පරිභුජ්ජානං යව මම පුත්තො ඉමං නගරං සමපාපුස්සති නාවස්ස ඉත්තො පිඤ්ඤාතං ගරුභාති; ථෙරො හතතතිවං කතො දසබලස්ස ආගරිතබ්බහතනං ගතොති ධම්ම කථං කප්පති දසබලස්ස අදස්සනෙනෙව සකල්ලාජනිවෙසනං සඤ්ඤා පලිභං ලභාපෙනා සමබ්බසං පස්සනානංයෙව පතනං ආකාශෙ විස්සප්පෙනා සංවිට්ඨි වෙහසං අබ්බුත්තනාති පිඤ්ඤාතං ආගරිතං සත්ථ හත්ථ ධපෙසි; සඤ්ඤාතං පිඤ්ඤාතං පරිභුජ්; ථෙරො සසීයොජනමහං යොජනපරමං ගවිජනතස්ස සත්ථ දිවසෙ දිවසෙ රාජගහතො හතනං ආගරිතා අද්දසි; එවං වත්ථ වෙදිතබ්බං අථ අපරහාගෙ සඤ්ඤා මහං පිභු මහාරාජස්ස සකල්ලාජනං පසාදෙසිති ථෙරං කුලපසංදානං අත්තංයෙන ධපෙසිති.

වතුපෙඨ අප්පාඛාඛානිතති; නිරුඛාඛානං; ඛිකානුලොති; විපු කුලෙපු වසිතිතතො එවං ලභිතායො ථෙරො; තස්ස පස්සකමෙම අසමිපු පුබ්බකථා; අයං කිර අතීතෙ ඉත්තො කප්පනසහස්සාධිකඅසංඛෙය්‍ය මන්තෙ අනොමදසීදසබලස්ස නිබ්බන්ධනො පුරෙතරමෙව මුහුර්ත කුලෙ පටිසංඝී ගණිතො වයං ආගමෙ උත්තතිතවෙදෙ වෙදතතෙය සාරං අපස්සනො; සමපරාධිකථං ගවෙසිස්සාමිති පබ්බතපාදෙ ඉපිපබ්බප්පං පබ්බප්පං පචාතිඤ්ඤාදසමාපතතිලාභි හුඤ්ඤා කිකානිලාය විතිනාමෙසි; තස්මි සමයෙ අනොමදසීදසබ්බහතො සබ්බඤ්ඤාතස්ස පඤ්ඤා අරියගණපරිවුත්තො වාරිකං වරති; තාපසො තිණි රතනාති උප්පත්තාතිති සුඤ්ඤා සත්ථ සනාතිකං ගතො ධම්මං සුඤ්ඤා දෙදනාපරිසොසනෙ සරණෙපු

පතිභිනො අතතනො ධානං පන විජ්ඣිතුං නාපකිති; සො කාලොන කාලං සජ්ඣ දසසනාය වෙව ගව්ජ්ඣි ධම්මෙව පුණ්ණි; අපේකසම් පමසෙ කරා ගතස්ස උදරවානො උපපජ්ඣ; තාපසො සජ්ඣ දසසනාදොප ආගතො පඤ්ඤා හිමොති පුත්වා සො භතො ආබාධොති උදරවානොති චුන්නෙ අයං කාලො මග්ගං පුඤ්ඤං කාතුනති පබ්බතපාදං ගන්තො නානාවිධානි භෙසජ්ජාති සමොධානෙනාං ඉදං භෙසජ්ජං සජ්ඣ උපනොථාති උපසාක පේරසක අදයි; සහ භෙසජ්ජස්ස උපසොගෙන උදරවානො පටිපටස්සමති; සො සජ්ඣ ඵාසුකකාලෙ ගන්තො එවමාග භතො සද්දං මම භෙසජ්ජෙන තථාගතස්ස ඵාසුකං ජාතං තස්ස මෙ නිය්මනෙන නිබ්බතනනිබ්බතතභවෙ ගඤ්ඤනවතතමි පරිවර්තාති නාම මා ගොතුති; ඉදමස්ස කසම් අතත භාවෙ කල්යාණිකමා; සො කතො චුතො චුගමලොකෙ නිබ්බතතිනා, එකං අසංවේපසං දෙවමනුසෙසපු සංසරෙනො පදුමුත්තරමුඛකාලෙ හංස වති නගරෙ කුලගෙගෙ පටිපජ්ඣං ගණ්ණිනා පඤ්ඤං එකං භික්ඛුං අපා ඛාධානං අග්ගඤ්ඤානං ධිපෙන්නං දිස්වා අධිකාරකමා කතා තං ධානනතරං පමෙයි; සො යාවජ්ඣං කුසලං කතා දෙවමනුසෙසපු සංසරෙනො විපසීදසබලස්ස නිබ්බතතිනො පුරෙතරමෙව ඛණ්ඩමති නගරෙ මුග්ගමණ්ණකුලෙ නිබ්බතෙනා පුරිමනපෙනෙව ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බ ජිනා කුසලාභි හුත්වා පබ්බතපාදෙ වසති; විපසීදොධිසකෙනාපි සබ්බඤ්ඤාකං පතා අසංවේජ්ඣිකසංගසනපරිවරෙ ඛණ්ඩමති නිසංග පිචුමභාරජස්ස පඬ්ඨගං කරෙන්නො ඛෙමෙ මිහදුගෙ විගරති; අථාසං තාපසො දපබලස්ස ලොකෙ නිබ්බතතභාවං ඤාති ආගන්තො සජ්ඣ ධම්ම කරා සුත්වා සරණෙපු පඨසායි; අතතනො පබ්බජ්ජං ජ්ඣිතුං නාපකිති; කාලොන කාලං පන සජ්ඣ උපසානං ගව්ජ්ඣි; අපේකසම් පමසෙ ධිපෙතො සඤ්ඤාදෙව මෙ ව අග්ගසංවසෙ භිමවති පුප්ඵිතානං විසරුකතානං වාක සමච්ඡෙසෙන සෙපභික්ඛුනා වජ්ඣකරෙගො¹ නාම උදපාදි; තාපසො සජ්ඣ උපසානං ආගතො භික්ඛු සප්පමිපාරුපිනා නිපෙනෙ දිස්වා කිම්ගෙනෙ භික්ඛුසංඝස්ස අථාසුකකති පුට්ඨි; තිණ්ණපථකරෙගො² නාම ආචුසොති; තාපසො විනෙතයි අයං කාලො මග්ගං භික්ඛුසංඝස්ස කාපවේපසාවටිකං කතා පුඤ්ඤං නිබ්බතෙනාතුනති අතතනො ආනුභාවෙන නානාවිධානි භෙසජ්ජාති සංකම්භිනා යොජෙතා අදයි; පබ්බතකුසලං රෙගො තං ඛණ්ණෙව උපසෙනො; සොපි යාවතාසුකං ධිනා චුගමලොකෙ නිබ්බතතිනා එකනාමිතිකපෙ දෙවමනුසෙසපු සංසරෙනො කස්සපමුඛ කාලෙ ආරුණ්ඩයං කුලගෙගෙ නිබ්බතො සරවාසං වපෙනො මග්ගං මහගෙගො දුබ්බලං පටිපන්නං ගන්තො දබ්බසමාරං ආගතිනා ගෙගං කරිස්සාමිති වසිකම්භි සභිං ගව්ජ්ජෙනා අනතරමගෙග එකං ජ්ඣණ්ණං මහාවිහාරං දිස්වා තිස්සතු තාව මග්ගං ගෙගෙ කවමං න කං මයා සඤ්ඤං ගම්ඤ්ඤා යං කිම් කතා පන සඤ්ඤං ගමනකවමෙව පුරෙතරං කාතුං වට්ඨතිනි තෙගෙව වසිකම්භි දබ්බසමාරං ගාගාපෙනා කසම් විහරෙ

1. "මහකරොගො"හි ඛණ්ණ පාදො. 2. "මහපුප්ඵකරෙගො"හි කිසම්භිපාදො.

උපායපාඨානං කාරෙසි; භොජනසාලං අනිසාලං දීඝවිකුලං ජනනාඝරං
කප්පියකුලං වව්වකුලං ආරොහාසාලං කාරෙසි; යං කිච්චි භික්ෂුසංඝස්ස
උපභොගපටිභොගං භොගජ්ජං නාම සබ්බං පටියාදෙත්වා ධරෙසි; භො
යාවජ්චං කුලං කන්ධා එකං වුඩ්ධන්තරං දෙවමිත්තස්සෙසු සංසරණො
අමානං දසබලස්ස තිබ්බතතිණො පුරෙතරමෙව කොසමිසං සෙසිගෙහෙ
පටිසන්ධිං ගණ්හි; තස්ස පටිසන්ධිගතිනදිවසො පඨාය නං සෙසිකුලං
ලාභභාගසංඝාපට්ඨං අභොසි; අථස්ස මාතා පුතරං චජායිත්වා විනොසා
අයං දුරණො පුඤ්ඤවා කතාභිජීභාරෙ යත්තකං කාලං අරොහො
දීඝපුණො හුන්වා තිස්සි තත්තකං අමානං සමාතතිදායො භවිස්සති
ජාතදිවසෙසෙව මහාසමුත්තං තභාවිතා දුරකං නිරොගං භොගජීති
තභාවතන්ධිය නං පෙසෙසි; පමමදිවසෙ සිංහ නාහපෙත්වා නදිකීල
තන්ධිය නං පෙසෙසිති චර්කිමහාණ්ඩො; තත් ධාතියං දුරකං නිවුජ්ජ
නුමුජ්ජන්තවසෙසන කීලාපෙත්තිස ඵණො මචෙත්වා දුරකං දිස්වා භණ්ඩො මෙ
අයතති මඤ්ඤමානො වුඩ්ධං විවරිත්වා උපගහො; ධාතී දුරකං ඡණ්ඩත්වා
පලායා; මචෙත්වා තං ගිලි; පුඤ්ඤවා සහනො දුක්ඛං න පාපුණි; සයන
ගබ්භං පටිසිත්වා නිපහනො විය අභොසි; මචෙත්වා දුරකස්ස තෙජෙන
තත්තපාලං ගිලිත්වා ඩග්ගමානො විය වෙගෙන තිංසයොජනං ගන්ත්වා
ඛාරණසිංහවරාසිනො මච්ඡබ්බස්ස ජාලං පාවිසි; මහාමච්ඡා නාම ජාලෙ
බ්බා මාරියමානා මරන්ති; අයං පන දුරකස්ස තෙජෙන ජාලොනො තීභව
මහෙත්වා මහො; මච්ඡබ්බා ව මහමච්ඡං ලභිත්වා ඵාලෙත්වා විකකිණන්ති;
තමසන දුරකස්ස ආනුභාවෙන අඵාලෙත්වා සකලමෙව කාජෙන ගරිත්වා
සහස්සෙන දෙමාති වදන්තා නගරෙ විවරිංසු; කොච්ඡ න ගණ්ණාති; තසමී
පන නගරෙ අසුත්තකං අසිතිකොට්ඨනවිභවං සෙසිකුලං අත්ථි; තස්ස
මාරමුලං පත්වා කිං ගහෙත්වා දෙථාති වුත්තා තභාවණන්ති ආහංසු; තෙති
කභාවණං දත්වා ගතිණො; සෙසිගරියාපි අඤ්ඤාසු දිවසෙසු මචෙත්
න කෙලායති තං දිවසං පන මච්ඡං ඵලකෙ ධරෙත්වා සයමෙව ඵාලෙසි;
මච්ඡව නාම කුච්ඡිණො ඵාලෙත්ති; සා පහෙසා පිඨිණො ඵාලෙත්ති මච්ඡ
කුච්ඡියං සුවණ්ණවණ්ණං දුරකං දිස්වා මච්ඡකුච්ඡියං මෙ පුත්තො ලබාති
නාදං නදිත්වා දුරකං ආදාය සාමිකස්ස සන්තිතං අගමාසි; සෙසි නාවදෙව
භොගි මරාපෙත්වා දුරකං ආදාය රඤ්ඤාසු සන්තිතං ගන්ත්වා මච්ඡකුච්ඡියං
මෙ දෙව දුරකො ලබාති කිං කෙරෙමිති ආහං; පුඤ්ඤවා එසයො මච්ඡ
කුච්ඡියං අරොහො වසි පොසෙති නන්ති; අස්සොසි ඛො ඉතරං කුලං
ඛාරණසියං කිර එකං සෙසිකුලං මච්ඡකුච්ඡියං දුරකං ලභිති; තෙ තත්
අගමංසු; අථස්ස මාතා දුරකං අලංකරිත්වා කීලාපියමානං දිස්වා මහාපො
වතායං දුරකොති ගහෙත්වා පක්ඛිං ආවිකති ඉතර මග්ගං පුත්තොති ආහං;
කභාතො ලබාති; මච්ඡකුච්ඡියන්ති; තො කුග්ගං පුත්තො මග්ගං
පුත්තොති; කභා තෙ ලබාති; මය දසමාසෙ කුච්ඡියං ධාරිණො අථ නං
නදියා කීලාපියමානං මචෙත්වා ගිලිති; කුග්ගං පුත්තො අඤ්ඤාන මචෙත්න
ගිලිණො භවිස්සති අසමපන මයා මච්ඡකුච්ඡියං ලබාති; උභොපි රජ
කුලං අගමංසු; රජා ආහ අයං දසමාසෙ කුච්ඡියං ධාරිතත්තා අමානං

කාතුං න සකකා මච්ථං ගණකතාපි වකකසකනාදිති ඛති කතා
 ගණකතා නාම නාළිති මච්ථකුච්ඡිං ලබිතාස අසමි අමානා කාතුං න
 සකකා දුරකො උතිතතමි කුලානා දුයදො හොතිති ආහ; තමො
 පසාස වෙපි කුලාති අති විස ලාභගතසගතපාතතාති අහෙසු; තස
 මිති කුලෙති වඩිකිතතා ඛකකුලකුමාරෙති නාමං අකංසු; තස
 විකුසුතං පතතස වීජව නගරෙසු තයො තයො පාසාදෙ කාරෙතා
 නාවකාති පව්වපසපෙසු; එකකකමීං නගරෙ වකකාරෙ වකතාරො
 මාසෙ වසති එකකකමීං නගරෙ වතතාරෙ මාසෙ වුත්තස සංඝාවනාවාසු
 වකිපං කාරෙතා තත් නං සමීං නාවකෙති ආරෙපෙනති; සො
 සමපතති අනුභවමානො වතුති මාසෙති ඉතරං නගරං ගච්ඡති; තං නගර
 වාසිතො නාවකාති මිති මාසෙති උපසිමග්ගො ආගමො හවිසාතිති
 පව්වගතතා තං පරිවාරෙතා මිති මාසෙති අතතතො නගරං නෙතති;
 ඉතරති නාවකාති නිවතතිතා අතතතො නගරමෙව ගච්ඡති; තත්
 වතතාරො මාසෙ වසති; නෙතෙව නිසාමෙන සුත ඉතරං නගරං ගච්ඡති;
 එවමස සමපතති අනුභවතතස අසිති වසාති පරිපුණ්ණොති; තසමීං
 පමෙස අමානං බොධිසත්තො සබ්බකුසුතං පනා පවතතවරධිව
 වකකා අනුකකමෙන වාරිකං වරමානො කොසමිසං පාපුණ්;
 බාරණ්ඩිනති මජ්ඣිමනිකාසාසා. ඛකකුලකෙසිපි මො දසබ්බො ආගමොති
 සුතා ඛසුං ගඛමාලං ආදය සත්ථ සනතිතං ගතොති ධම්මකං සුතා පටි
 ලබිසොසො පබ්බතී; සො සත්තාගමෙව පුපුර්ජනො හුතා අසමෙ අරුණ
 සග පටිසමිද්දති අරහතං පාපුණ්; අඵසා මීජු නගරෙසු ගිහිකාලෙ
 පරිමිතමාතුගාමා අතතතො කුලසරාති ආගතො තත්ථ වසමානා
 මීවරාති කතා පසිණ්ණො; ථෙරො එකං අධිමාසං කොසමිවාරිකෙති පතිත
 මීවරං පරිගුර්ති එකං අධිමාසං බාරණ්ඩිවාරිකෙති එතෙතෙව නිසාමෙන
 මීජුපි ගගරෙසු සං සං උතතමං තං ථෙරසොව ආගරිසතති; ථෙරසා
 අසිතිවසාති අගාරමජ්ඣ වසනතසා මිහබ්බුලිති ගඛපිණ්ඩං ගතොති
 උපසිංඝනමතතමි කාලං කොමී ආබාධො නාම නාහොසි; අසීතිමෙ
 වසො සුඛෙනෙව පබ්බජ්ජං උපගතො; පබ්බජ්ජනසාපිසා අපමනතතොපි
 ආබාධො වා වතුති පටිවසෙති මෙකලං වා නාහොසි; සො පටිඤ්චෙ
 කාලෙ පරිනිබ්බානසමයෙපි පුරාණගිහිසගාසසා අවෙලකසාපසා
 අතතතො කාසිකමෙනසිකසුබ්බිපතවසෙනෙව සකලං ඛකකුලසුතතානං
 කත්ථො අනුපාදිසෙසාස නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බාසී; එවං වත්ථ සමුගිතං
 සත්ථා පත ථෙරසා ධරමානකාලෙයෙව ථෙරෙ සථාපටිපාටියා ධානතතෙර
 ධපසනො ඛකකුලථෙරං ඉමසමීං සාගතො අපපාබාධානං අග්ගොනො
 ධපෙසිති.

පමෙම පුබ්බෙ ගිව්ඛං අනුසාරනතානතති; පුබ්බෙ නිවුච්චක
 සත්තානං අනුසාරණසමථොනං කොසිතථෙරො අග්ගොති දසොති; සො
 නීර පුබ්බෙතිවංසං අනුපටිපාටියා අනුසාරමානො පම කප්පතොති
 අසකුද්දිහවෙ අවිතකපටිසනීං තසො අග්ගොති ආකාසෙ පදං
 දසොනො මය; තසා පුබ්බෙ නිවංසං අනුසාරනතානං අග්ගො නාම

ජාතො; තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අයමනුපුබ්බකථා; අයමපි භි පදුමිකතර
 මුඛකාලෙ හංසවතීනගරෙ කුලභෙහෙ පටිසංඝීං ගණනිකා වයප්පතො
 සජ්ඣ ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤානො සථාරං එකං භික්ඛුං පුබ්බෙ නිවාසඤ්ඤා
 පටිලාභිකං භික්ඛුනං අග්ගඤ්ඤානෙ ධර්මපතං දිස්වා අධිකාරකමං කන්තා
 තං ධානන්තරං පච්ඡෙසි; සො යාවජ්චං කුසලකමං කන්තා දෙවමනුස්සෙසු
 සංසරණො ඉමස්මිං මුඛුප්පාදෙ යාවජ්චං මුග්ගණකුලෙ නිබ්බන්ධි;
 සොභිණොතිස්ස නාමං අකංසු; සො අපරෙත සමයෙන සජ්ඣ ධම්මදෙසනං
 සුන්තා පටිලබ්බොධො පබ්බජිතො විපස්සනං වර්ධන්තො අරහත්තං පත්වා
 පුබ්බෙ නිවාසඤ්ඤානෙ විඤ්ඤාපටිසංඝි අහොසි; සො අනුපට්ඨාපිය අත්තනො
 නිබ්බන්ධනානං අනුස්සරණො යාව අභිසූද්ධිභවෙ අවිත්තකපටිසංඝි තාව
 පටිසංඝීං අද්දස; තණො පරං අත්තරෙ පටි කප්පසත්තා පටිත්තා අදිස්වා
 අවසානෙ වුභිං දිස්වා කිත්තාමෙත්තනි අවජ්ජමානො නායවසෙන
 අභිසූද්ධිභවො හවිස්සතිති නිසං අගමාසි; සන්තා ඉමං කාරණං අභුප්පත්තිං
 කන්තා ථෙරං පුබ්බෙ නිවාසං අනුස්සරන්තානං අග්ගඤ්ඤානෙ ධර්මපිති.

ජතෙ විනසධර්මං සද්දං උපාලිති; විනසධර්මං භික්ඛුනං
 උපාලිතෙරෙ අග්ගොති දසෙසති; ථෙරෙ කීර් තථාගතස්සෙව සත්තිකෙ
 කමමඤ්ඤානං ගහොති විපස්සනං වර්ධන්තො අරහත්තං පාසුණි; තථා
 ගතස්සෙව සත්තිකෙ විනසපිටකං උග්ගණනිකා හරුකව්ජ්ජවජ්ඣං අජ්ජක
 වජ්ඣං කුමාරකස්සපට්ඨන්ති ඉමානි තිණි වජ්ඣනි සබ්බඤ්ඤාපඤ්ඤානො
 සතිං සංගඤ්ඤානං කප්පෙසි; තස්මා විනසධර්මං අග්ගො නාම ජාතො;
 තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අයමනුපුබ්බකථා; පදුමිකතරමුඛකාලෙ කීර්සං
 හංසවතියං කුලභෙරෙ නිබ්බන්ධො එකදිවසං සජ්ඣ ධම්මකථා සුඤ්ඤානො
 සථාරං එකං භික්ඛුං විනසධර්මං අග්ගඤ්ඤානෙ ධර්මපතං දිස්වා අධිකාර
 කමමං කන්තා තං ධානන්තරං පච්ඡෙසි; සො යාවජ්චං කුසලං කන්තා දෙව
 මනුස්සෙසු සංසරණො ඉමස්මිං මුඛුප්පාදෙ කප්පකභෙහෙ පටිසංඝීං
 ගණනි; උපාලිදරණොතිස්ස නාමං අකංසු; සො වයප්පතො ජන්තං
 බත්තිසානං පසාධනො හුන්තා තථාගතෙ අනුපිට්ඨෙවනෙ විහරණෙ
 පබ්බජ්ජන්තො නිබ්බන්ධනෙති තෙති ජති බත්තිසෙති සතිං නිබ්බන්ධනං
 පබ්බජි; තස්ස පබ්බජ්ජාපිඨානං පාලියං ආගතමෙව සො පබ්බජිතො
 උපසම්පන්නො සථාරං කමමඤ්ඤානං කප්පෙති මග්ගං ගතො අරඤ්ඤ
 වාසං අනුප්පාදාමාති අහ; භික්ඛු තව අරඤ්ඤාදි වසන්තස්ස එකමෙව
 බුරු වර්ධිස්සති අමනාකං පන සත්තිකෙ වසන්තස්ස වාසබුරු ගන්ධබුරු
 පරිපුරෙස්සතිති; ථෙරෙ සජ්ඣ වට්ඨනං සම්පට්ඨන්තො විපස්සනාය කමමං
 කරොණො න විරස්සෙව අරහත්තං පාසුණි; අථ නං සන්තා සමමෙව
 සකලවිනසපිටකං උග්ගණනාපෙසි; සො අපරසාමෙ ගෙඤ්ඤානං වුත්තානි
 තිණි වජ්ඣනි විනිවජ්ජනි; සන්තා එකෙකස්මිං විනිවජ්ජනෙ සංග්ගානං දන්තා
 තස්මෙව විනිවජ්ජනෙ අභුප්පත්තිං කන්තා ථෙරං විනසධර්මං අග්ගඤ්ඤානෙ
 ධර්මපිති.

සත්තමෙ භික්ඛුනොවාදනානන්ති; අයං භි ථෙරො ධම්මකථා
 කප්පෙණො එකසමොධානෙ පටි භික්ඛුනිසත්තානි අරහත්තං පාපෙසි;

කසමා භික්ඛුනොවාදකානං අග්ගො නාම ජාතො; තස්ස පඤ්ඤාකමෙම අසමනුපුබ්බකථා; අසමපි භි පදුමුත්තරවුබ්බකාලෙ භංගවතීනගරෙ කුලඝරෙ නිබ්බන්ධො; සඤ්ඤි බමමකථං සුඤ්ඤානො සඤ්ඤාං එකං භික්ඛුං භික්ඛුනොවාදකානං අග්ගසාමිකා ධරෙතොං දිස්වා අභිකාරකම කතො නං ධානානතරං පජෙවසි; සො යාවජ්චං කුසලං කතො දෙවමනුසොසු සංසරෙතො; ඉමසමිං වුමුප්පාදෙ යාවජ්චං කුලගෙගෙ පටිසංඝිං ගණිතිතො වසප්පන්තො සඤ්ඤි බමමදෙසනං සුඤ්ඤා පටිලබ්බසො සඤ්ඤානිකො පබ්බජිතො විපස්සානං වසෙසිතො අරහත්තං පාපුණිතො පුබ්බෙ නිවාසඤ්ඤාණෙ ව විණ්ණවසි අග්ගො; පො වතුසු පරිසාසු සමපත්තාසු සබ්බසංගෙව මනං ගගෙතො; කප්පං සකෙකානිති බමමනටිකනඤ්ඤා නාම ජාතො; තථා ගතොපි ඛො රොහිණීනදීනිතර වුමවකකලගෙ නිකමිතිතො පබ්බජිතානං පටන්තං සාකිඤ්ඤාමාරසතානං අනභිරතිසා උපපන්නාස තෙ භික්ඛු ආදාස කුණාලදාසං ගන්තො කුණාලජාතකකථාස තෙසං සංවිග්ගභාවං ඤාතො වතුසවමකථං කප්පං සොපත්තපිලෙ පතිසාපෙසි; අපරභාගෙ මහාසමසසුත්තං කප්පං අග්ගථලං අරහත්තං පාපෙසි; තෙසං ථෙරානං පුරාණදුට්ඨිකා අමෙතදුති ඉධි නිං කරිස්සාමාති වතො සබ්බාව එකවිත්තො හුතො මහාපජාපතිං උපසංකමිතිතො පබ්බජ්ජං යාවංසු; තා පට සතොපි ථෙරිසා සතතිකෙ පබ්බජ්ජව උපසමපදව ලහිංසු; අතීතානාත්තරාස පන ජාතියා සබ්බාව තා නඤ්ඤාපරිසා රාජත්තභාවෙ සිත්තසා පාදපරිවාරිකා අග්ගො; තෙන සමගෙත සඤ්ඤා භික්ඛු භික්ඛුනිසො ඔවදනතුති ආහ; ථෙරො අත්තනො වාගෙ සමපත්ත නාසං පුරිමභවෙ අත්තනො පාද පරිවාරිකභාවං ඤාතො විනෙතාති මං ඉමස්ස භික්ඛුනිසංඝස්ස මජ්ඣෙ නිසින්නං උපමාසො ව කාරණාති ව ආහරිතො බමමං කප්පමානං දිස්වා අඤ්ඤා පුබ්බෙ නිවාසඤ්ඤාණාහි භික්ඛු ඉමං කාරණං මලොකෙතො ආයස්මා නඤ්ඤා යාවජ්ජදිවසා ඔරොධෙ න විසසරෙත්ති සොභනායස්මා ඔරොධ පරිවුත්තාති වත්තබ්බං මඤ්ඤායස්මා නස්මා සං අගන්තො අඤ්ඤා භික්ඛුං පෙසෙසි; තා පන පටසතා භික්ඛුනිසො ථෙරස්සෙව ඔවාදං පටවා සිංහනති ඉමිනා කාරණෙන භගවා අත්තනො වාගෙ සමපත්ත අඤ්ඤා අපෙසෙසො සසමෙව ගන්තො භික්ඛුනිසංඝං ඔවදනිති ථෙරං ආහ; සො සඤ්ඤි තථං පටිබාසිතුං අසකෙකානොත්තං අත්තනො වාගෙ සමපත්ත වාතුදදසෙ භික්ඛුනිසංඝස්ස ඔවාදං දන්තා සබ්බාව තා භික්ඛුනිසො ජලාසතන පතිමණ්ඩාය බමමදෙසනාස සොපත්තපිලෙ පතිසාපෙසි; තා භික්ඛු නිසො ථෙරස්ස බමමදෙසනාස අත්තමනා හුතො සඤ්ඤි සතතිකං ගන්තො අත්තනා පටිවිබුදුණං ආරොමෙසු; සඤ්ඤා කසමිං හු ඛො බමමං දෙසෙතො ඉමා භික්ඛුනිසො උපරි මග්ගථලානි පාපුණ්ණිකානි ආවජ්ජන්තො පුන නං යෙව නඤ්ඤාස බමමදෙසනං සුඤ්ඤා පටසතොපි එතා අරහත්තං පාපුණ්ණිකානිති දිස්වා පුන දිවසෙපි ථෙරස්සෙව සතතිකං බමමසව ණ්ණාය පෙසෙසි; තා පුන දිවස බමමං සුඤ්ඤා සබ්බාව අරහත්තං පත්තො; තා දිවස භගවා තාසං භික්ඛුනිනං අත්තනො සතතිකං ආගතකාලෙ බමමදෙසනාස සථලභාවං ඤාතො හිසෙසා නඤ්ඤාස බමමදෙසනා වාතුදද

සිංහ වජ්‍රසද්ධි අනුමාපි අජ්ජත්තකාරයො වජ්‍රසද්ධිති වික්‍රා ඵෙරස්ස සාම්බ
කාරං දන්වා ඵෙරං භික්ඛුතොවාදකානං අග්ගජානෙ යමෙයිති.

අදාමේ ඉංග්‍රීසියෙකු ගුහාවාරානා නැති; ජය ඉංග්‍රීසියෙකු පිහිටුවාරානා නැතැමේරො අගනොති දගෙයාති කීවැපි හි සැවු සාවකා අගුහාවාරා නාම නැති; නැතැමේරො පන දසසු දියාසු ය ය දිග් ඔලොකෙතුකාමො හොති න නං වතුසමපඤ්ඤාවසෙන අපරිවර්තීන්තා ඔලොකෙති; නසමා ඉංග්‍රීසියෙකු ගුහාවාරානං අගො නාම ජාමො; තස්ස පඤ්ඤාමෙව අසමනුපුබ්බතං. අදාමි හි පසුමුත්තරවුබ්බාලෙ හංසවතිග් කුලගෙහෙ පටිසඤ්ඤා ගණිති; වසපාතොසා සැවු ඝනාතිකෙ ධම්මං සුඤ්ඤානං සන්තාරං එකං භික්ඛුං ඉංග්‍රීසියෙකු ගුහාවාරානං අග්ගථානෙ ථපෙත්තං දිග්වා අධිකාරකමමං කන්තා නං ධානානතරං පඤ්ඤා; සො සාවර්ථං කුසලං කන්තා දෙවමනුසෙසාසු සංසරනො කපිලසුරෙ මහාපජාපතිග් ගොනම්මං කුට්ඨමිං පටිසඤ්ඤා ගණිති; අථස්ස නාමගහණදිවසෙ ඤාතිගං නැතැ මනොසා හොපෙත්තො ජාමොති නැතැතුමාරොතෙව නාමං අකංසු; මහා සතොසාපි සබ්බඤ්ඤාභං පන්තා පවත්තවරධමමවකෙසා ලොකානුග්ගහං කෙරෙත්තො රාජගහො කපිලවත්තං ගන්තා පථමදස්සනෙනෙව පිත්තං සොසාපතතිථලෙ පතිථාපෙති; සුන දිවසෙ පිතු තිවෙසනං ගන්තා රාහුල මාතාග් ඔවාදං දන්තා සෙසජනස්සාපි ධම්මං කපෙති; සුන දිවසෙ නැතැ කුමාරස්ස අභිසෙකගෙහප්පථෙවසනආවාගමඛගලෙසු වත්තමානෙසු නස්ස තිවෙසනං ගන්තා කුමාරං පත්තං ගාගාපෙති; පබ්බාජෙත්තුං විහාරභික්ඛුමො පාසාති; නැතැකුමාරං අභිසෙකමඛගලං න තථා පිලෙති; පත්තං ආද්ග්ග මනාසාල ජනපදකල්‍යාණීය උපරි පාසාදවරගො සිහපජරං උග්ගොවෙති; තුවං මො අග්ගපුත්ත ආගමෙජග්ගාසිති යං වාටං නිවර්තෙති නං සුන්තා ගෙහසිත්තජ්ඣන්තමසෙන ඔලොකෙත්තො පනෙස සැවු ගාරවෙන යථා රුචියා නිමිත්තං ගෙහතුං නාසකිති; තෙනස්ස විත්තසත්තාපො අහොති; අථ නං ඉමංසමිං ධානෙ නිවත්තිස්සති ඉමංසමිං ධානෙ නිවත්තිස්සතිති විනොතනමෙව සන්තා විහාරං නෙති; පබ්බාජෙති; පබ්බජ්ජනෙති පටි බාතිතුං අපකෙසානොතා තුර්හති අහොති; පබ්බජ්ජිවසමො පඨාය පන ජනපදකල්‍යාණීයා වුත්තවචනමෙව ගරති; අථස්ස සා ආගන්තො අවිදුරෙ සිත්තා විග් අහොති; සො අනාතිරිකා පිළිගො පඨායං ධානං ගවර්තී; තස්ස ගුමං වා ගවර්තී වා අතික්කමනාසෙසව දසබලො පුරුගො සිත්තො විග් අහොති; සො අග්ගිමති පකිත්තකුකකුටපත්තං විග් පටිනිවත්තිති; අත්තනො වග්ගථානමෙව පටිසති; සන්තා විනොති නෙත්තු අති විග් පමනොසා විගරති අනාතිරිකං වූපසමෙතුං න සකෙසාති එතස්ස විග්ග නිබ්බාපනං කාතුං වට්ටතිති; නොතා නං ආග එති නැතැ දෙවමාරිකං ගවර්තීස්සාමාති; හසවා කථාග් ඉමිමනෙති ගන්තාබ්බසානං ගම්මාමිති; නිං කෙවලං ගමනාපිත්තං උපපාදෙති ගන්තා පකිත්තතිති; සො දග්බලස්ස ආනුභාවෙන තථාගෙහෙනෙව සමිං දෙවමාරිකං ගන්තා සකකස්ස දෙවරඤ්ඤා තිවෙසනං ඔලොකෙති; පට අවර්ග්ගහාති අද්දග්; සන්තා නැතැමේරො සුගතිමිත්තවසෙන තා ඔලොකෙත්තං දිග්වා නැතැ ඉමා නු

බො අවර්ත මනාපා ජනපදකල්‍යාණීති පුවර්; භනෙත ජනපදකල්‍යාණී
 ඉමා අවර්ත උපතිමිය කණණනාසවර්තනා කණමකකටි විය බායතීති;
 නඤ එවරුපා අවර්ත සමණධම්මං කරෙන්නානං න දුලභාති; සචෙ මෙ
 භනෙත භගවා පාටිභොගො භොති අහං සමණධම්මං කපිස්සාමිති;
 විස්සාසො නිං නඤ සමණධම්මං කර සචෙ තෙ සප්පට්ඨකිකා කාලකිරිය
 භවිස්සති අහං එතාසං පටිලාභනිය පාටිභොගොති; ඉති සන්තා යථාදායිය
 දෙවචාරිකා වරිත්තා ජෙතවනමෙව පට්ටාගඤ්ඤි; තණො පඨාය නඤජෙරෙ
 අවර්තනං තෙතු රතතිඤ්චං සමණධම්මං කරෙති; සන්තා භික්ඛු ආණ්ණ
 පෙසි තුමෙහ නඤස්ස වසනායානෙ එතො කිර භික්ඛු දසබ්බං පාටිභොගො
 කත්වා අවර්තනං තෙතු සමණධම්මං කරෙතිති තස්ස තස්ස වදනානා විවර
 ථාති; තෙ සන්තී වචනං සමපටිවර්තිය භතො කිර ආයසො නඤජ උප
 කිත්තො කිර ආයසො නඤජ අවර්තනං තෙතු බ්‍රහ්මවරියං වරති භගවා
 කිරස්ස පාටිභොගො පවනානා අවර්තසත්තාසං පටිලාභාය කඤ්චපාදීනති
 ථෙරස්ස සමනුපවාසෙ භථෙන්නා විවරනති; නඤජෙරෙත නං කථං පුත්තා
 ඉමෙ භික්ඛු න අඤ්ඤං කථෙන්නා මං ආරබ්භ කථෙන්නා අසුතං මම
 කමමනා පටිගංඛානං උප්පාදෙත්වා විපස්සනං වගෙත්වා අරහත්තං
 පාපුණි; අථස්ස අරහත්තපත්තිකවණ්ණෙසෙව අඤ්ඤාතරා දෙවතා
 භගවතො එතමන් ආරොවෙසි; සසමි භගවා අඤ්ඤාසියෙව; පුන
 දිවසෙ නඤජෙරො භගවතං උපසංකමිත්වා එවමග සමෙම භනෙත
 භගවා පාටිභොගො පවනානා අවර්තසත්තාසං පටිලාභාය කඤ්චපාදීනං
 මුමාමග භනෙත භගවතං එතස්මා පටිස්සවාති; එවං වන්තී සමුඤ්ඤා;
 සන්තා අපරභාගෙ ජෙතවනෙ විහරන්තො ථෙරං ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තවායනං
 අග්ගථානෙ යථෙසිති.

නවමෙ භික්ඛුබ්බාදනානනති; භික්ඛු ඔවදනානං මහාකප්පින
 ථෙරො අග්ගොති දස්සෙති; අයං කිර ථොරො එකසමොධානකමිංසෙව
 ධම්මකථං කථෙන්නා භික්ඛුසහස්සං අරහත්තං පාපෙසි; තස්මා භික්ඛු
 ඔවදනානං අග්ගො නාම ජාතො තස්ස පඤ්ඤාකමෙම අයවනුපුබ්බකථා;
 අයමි භි පදමුත්තරමුබ්බාසෙ භංගවතියං කුලඤ්ඤෙ නිබ්බන්ධිත්වා අපර
 භාගෙ සන්තී ධම්මකථං පුණ්ණෙතො සන්තාරං එකං භික්ඛුං භික්ඛුඔවාදනානං
 අග්ගථානෙ යථෙතො දිස්සා අධිකාරකමමං කත්වා නං ථානානාරං පඤ්ඤෙසි;
 සො යාවර්ථං කුසලං කත්වා දෙවමනුස්සෙසු සංතරන්තො කස්සපසමො
 සමුබ්බාසෙ බාරණ්ණියං කුලගෙගෙ පටිසන්ති ගගෙත්වා පුරිසසහස්සස්ස
 ගණ්ණෙරථෙතො පුත්තා ගබ්භසහස්සපතිමණ්ණිකා මහාපරිවේණං කුරෙසි;
 තෙ සමෙමි ජනා යාවර්ථං කුසලං කත්වා කප්පිනඋපාසකං ජෙතං
 කත්වා සපුත්තදරා දෙවලොකෙ නිබ්බන්තා එකං මුබ්බන්තරං දෙවමනුස්සෙසු
 සංසරිංසු; අථ අමානං සන්තී නිබ්බන්ධිතො පුරෙතරමෙව අයං කප්පිතො
 පට්ටින්නදෙසෙ කුකකුට්ඨි නාම නගරෙ රජගෙගෙ පටිසන්ති ගණ්ණි;
 භෙසපුරිසා තස්මිංසෙව නගරෙ අමච්චකුලෙසු නිබ්බන්ධිංසු; කප්පින
 කුමාරො පිතු අමච්චගෙන ජනතං උස්සාපෙත්වා මහාකප්පිනාරා, නාම
 ජාතො; පුබ්බ කල්‍යාණකමමකරණ්ණාලෙ තස්ස ඝරකමිති ඉති සමාන

ජාතිකෙ රාජකුලෙ නිබ්බතතිත්වා මහාකප්පිනරඤ්ඤාදා අග්ගමහෙසී ජාතා; අනොජාපුප්ඵවණ්ණංදදිසතාය පනස්සා අනොජාදෙවිනෙව නාමි. අග්ගෙසී; මහාකප්පිනරාජාපි සුතවිතකකො අග්ගෙසී; සො පාතොව උදාය චතුති චාමරති සිංහං දූතෙ පෙසෙසි යත් ඛුසුසුතෙ සුතධරෙ පසාරා තණ්හා නිවතතිත්වා මග්ගං ආරොවෙථාති; තෙන ඛො පන සමයෙන අමහාකං සථා ලොකෙ නිබ්බතතිත්වා සාවජිං උපනිස්සාය පටිවසති; තස්මිං කාලෙ සාවජිනගරවාසිනො වාණිජා සාවජිං උදානකභණ්ඩං ගගෙත්වා තං නගරං ගතත්වා භණ්ඩං පටිසාමෙත්වා රාජානං පසසිස්සාමාති පණ්ණාකාරගජා රාජකුලවාරං ගතත්වා රාජා උය්‍යානං ගතොති සුඤ්ඤා උය්‍යානං ගතත්වා චාමරං සිතා පටිහාරස්ස ආරොවයිසු; අථ රඤ්ඤා නිවෙදිතෙ රාජා පකෙකාසාපෙත්වා නිද්දානිකපණ්ණාකාරෙ වැදිත්වා සිතෙ තාතා කුණා ආගතජාති පුත්ථි; සාවජිනො දෙවති; කච්චි වො රථං පුත්ථිකං ඛම්මිකො රාජාති; ආම දෙවති; අපි පන තුමහාකං දෙසෙ කිච්චි සාසනනති; අපි දෙව න පන සකකා උච්චිසමුඛෙති කප්ථතුන්ති; රාජා සුවණ්ණංගිංකාරෙන උදකං දූපෙසි; තෙ මුඛං වික්ඛාලෙත්වා දස බ්ලාහිමුඛා අප්ලිං පග්ගණ්ණිත්වා දෙව අමහාකං දෙසෙ මුඛරතනං නාම උප්පන්නානති ආහංසු; රඤ්ඤා මුඛොති වවතෙ සුතමනෙතව සකලසරීරං ඵරමානා පිති උප්පජ්ජි; තණ්හා මුඛොති තාතා වද්ධාති ආහං; මුඛොති දෙව වද්ධමාති; එවං තික්ඛිතභූතං වද්දෙත්වා මුඛොති පදං අපරිමාණං නාස්ස සකකා පරිමාණං කාතුනති තස්මිංයෙව පදෙ පසනෙතා සතසගස්සං දූපෙත්වා අපරං කිං සාසනනති පුත්ථි; දෙව ඛමමරතනං නාම උප්පන්නානති; තච්චි සුත්වා තප්ථව තික්ඛිතභූතං පටිඤ්ඤං ගගෙත්වා අපරමි සතසගස්සං දත්වා පුත අඤ්ඤං කිං සාසනනති පුත්ථි; සඛිකරතනං දෙව උප්පන්නානති; තච්චි සුත්වා තප්ථව පටිඤ්ඤං ගගෙත්වා අපරමි සතසගස්සං දත්වා දිනත භාවං පණ්ණං ලිඛිත්වා කාතා දෙවියා සනතිකං ගච්ඡ්ථාති පෙසෙසි; තෙසු ගතෙසු අමචෙව පුත්ථි තාතා මුඛො ලොකෙ උප්පන්නො තුමෙත කිං කරිස්සාමාති; දෙව තුමෙත කිං කතතුකාමාති; අහං පබ්බජිස්සාමිති; මයමි පබ්බජිස්සාමාති; තෙ සමබ්බි ඝරං වා කුටුඛං වා අනවලොකෙත්වා යෙ අසෙස ආරුග්ග ගතා තෙගෙව නික්ඛමිසු; වාණිජා අනොජාදෙවියා සනතිකං ගතත්වා පණ්ණං දෙසෙසු; සා වාචෙත්වා රඤ්ඤා තුමහාකං ඛුසු කභාපණ්ණං දිනතා; කිං තුමෙතති කතං තාතාති පුත්ථි; පියසාසනං දෙව ආතීතනති; අමෙතපි සකකා තාතා සුණ්ණපෙතුන්ති; සකකා දෙව උච්චිස මුඛෙති වතභූතං පන න සකකාති; සා සුවණ්ණංගිංකාරෙන උදකං දූපෙසි; තෙ මුඛං වික්ඛාලෙත්වා රඤ්ඤා ආරෙවිතනියාමෙතෙව ආරොවෙසු; සාපි සුඤ්ඤා උප්පන්නපාමුත්ථා තෙතෙව නයෙන එකෙකස්මිං පදෙ තික්ඛිතභූතං පටිඤ්ඤං ගගෙත්වා පටිඤ්ඤාගණ්ණාය තිණි තිණි කත්වා නව සතසගස්සාති අද්දසි; වාණිජා සමබ්බාතිපි වාදසසතසගස්සාති ලභිසු; අථ තෙ රාජා කභං කාතාති පුත්ථි; පබ්බජිස්සාමිති නික්ඛිතෙතා දෙවති; තෙන හි තාතා තුමෙත ගච්ඡ්ථාති උය්‍යානපෙත්වා රඤ්ඤා සඬං ගතානං අමචවිතානං මාඤ්ඣ ගාමෙ පකෙකාසාපෙත්වා තුමෙත අතතතො සාමිකානං ගතඤ්ඤානං ජානාම අමමාති පුත්ථි; ජානාම අයෙස රඤ්ඤා සඬං උය්‍යානකිඤ්ඤං ගතාති; ආම

අම මහා තඨ පන ගනති චූඨො උපනෙතා ඛිමො උපනෙතා
සමෙතා උපනෙතාති සුභා දපබලං සනතිකෙ සබ්බජිණාමාති ගතා
තුමො කිං කප්පිතාති; තුමො පන අසෙස කිං කතාකාමාති; අං සබ්බ
ජිණාමි න නොති වතං වමනං ජිව්ගෙයෙ ධපෙසසාමිති; ඥ දිවං මඤ්චි
පබ්බජිණාමාති රජෙ යොජාපෙතා තිකකම්පු; රුජාපි අමච්චගගෙයොන
සභිං ගභිතාතිරං පාපුණි; තඤ්චිව සන සමයෙ ගභිතා පුරු ගොති; අර නං
දිසො අයං ගභිතා පුරු වණ්චිවත්තාකිණ්ණො අමෙගති ව සභිං ආගතා
දුසා වා මනුසො වා නාපි යෙ නො නාවං වා උඵමං වා කතො දදෙදු; එතස්ස
සන සත්ථු ගුණ නාම ගෙයා අවිජිනො උගරි යාම ගවගො සත්ථා; සච එප
සත්ථා සමමාසමිච්ඡො ඉමෙතං අසානං චුරපිඨාති මා තෙවෙනතුති
උදකපිඨෙන අසෙස පකඛ්ඤ්ථෙසු; එකස්ස අසසස්සාපි චුරපිඨමතං න
පොමි; ගුරුමෙයොන ගව්ජනා විය පරතිරං පතො සරණො අඤ්ඤා නදිං
පාපුණි; තඨ අඤ්ඤා සච්චකිරියා නාපි තා එව සච්චකිරියා තච්චි අභිසි
යොජනවිජාරනදිං අතිකකම්පු; අර තතිං වඤ්ඤාතා නාම මහානදිං
පතො තච්චි තාය එව සච්චකිරියා අතිකකම්පු; සත්ථාපි තං දිවං සමිච්ඡ
පමෙය මහාකරුණාසමාසතතිනො වුඨාය ලොකං ඔලොකනෙතො අජ්ජ
මහකපිනො භියොජනසතිකං රජං සහාය අමච්චසසසසරවායෙ මම
පනතිකෙ පබ්බජිතුං ආගට්ඨස්සතිති දිසො මං නෙතං පච්චුග්ගමනං කාතුං
සුත්තනති පානොව ගරිසට්ඨගතො කතො භිකූට්ඨසසපරිවායෙ සාවච්චිං
පිණ්ඩාය වරිතො සච්චාගතො පිණ්ඩපාතපටිකකනො සමෙව පතන
විවරං ගහොති ආකාසෙ උපධිතො වඤ්ඤාතා තිමර ගෙයං උත්තරණ
තිත්ඨස්ස අතිමුඛොනො මහාතිත්ථොධරුකෙයා අපි තඨ සලලෙකන
තිසිද්ධිතො පරිමුඛං සතිං උපඨපෙතො ජබ්බණ්ණචුඛරසමයො විසායෙජ්ජි;
තෙ තෙන තිත්ථොන උත්තරනො චුඛරසමයො ඉතො විතො ව ධාවනතියො
ඔලොකනො දපබලං පුණ්ණවඤ්ඤාසසිරිතං මුඛං දිසො යං පථාරං
උග්ගිස්ස මයං සබ්බජිතා අධා යො එතොති දස්සනෙනොව තිඨං ගනති
දිඨානානො සඨාය ඔණ්මිතො වඤ්ඤාතා ආගමි සත්ථාරං වඤ්ඤා; රුජා
ගොප්ඨකපු ගහොති පථාරං වඤ්ඤා එකමතං තිසිද්ධි සභිං අමච්ච
සගෙයොන; සත්ථා නෙතං ධමං කප්පිති; දෙසනාපරියොයානෙ සමෙව
අරගතෙත පතිඨාය පථාරං සබ්බජ්ජං යාමි; සත්ථා පුමෙව ඉමෙ විවර
දුතස්ස දිනනතො අතනො විවරති ගහොතිව ආගතාති සුචණ්ණ
වණ්ණං ගත්ථං සයාසෙතො එථ භිකූට්ඨො භොකානො ඛිමො වරථ මුග්ග
වරිතං සමමා දුක්ඛස්ස අනතකිරියායාති ආහ; යාම නෙතං ආයග්ගනානං
පබ්බජ්ජා ව උපමද ව අගොති; වස්සසතිකප්පෙත විය සත්ථාරං සරිවාරසි; අනොජා
දෙවි රථසගස්සපරිවාර ගභිතාතිරං පතො රඤ්ඤා අත්ථාය
ආගතං නාවං වා උඵමං වා අදිසො අතනො ව්‍යත්තතාය විනෙතති;
ගුජා පච්චකිරියා කතො ගහො ගවිස්සති යො පන සත්ථා න කෙවලං නෙතං
යෙව අත්ථාය තිබ්බතො සචෙ ගො සත්ථා සමමාසමිච්ඡො අමහාකං රථා
මා උදක තිමුජ්ජනතුති උදකපිඨෙන රජෙ සකඛ්ඤ්ථෙසු; රථානං නෙමි
වට්ටිමතමෙති න නෙමි; දුතියං නදිමෙ තතිං නදිමෙ තෙනෙව සමෙ

කාමරන උත්තරි; උත්තරමානාසෙව ච තිශ්‍රොධිරුක්කමුලෙ සන්ධාරං
අද්දග සන්ධාපි ඉමාසං අත්තනො සාමිකෙ පසකනතිනං ඡන්දරුණො
උපාජ්ජති; මහාඵලානං අනන්තං කමෙස සො ඵලං කාතුං න
සක්කිස්සතිති යථා අඤ්ඤමඤ්ඤං හ පසානති තථා අකාසි; තා සබ්බාපි
තින්තො උත්තරිතා දසබලං වන්දිති නිසිදිංසු; සන්ධා තාසං ධම්මං
කමෙසි; දෙසනාපරියොසනෙ සබ්බා සොත්තාපතතිඵලෙ පතිදාස අඤ්ඤ
මඤ්ඤං පසංසු; සන්ධා උපාලවණ්ණං ආගමිත්තුති චිත්තනසි; ඵෙරි
ආගනතො සබ්බා පබ්බාප්පති; ආදය භික්ඛුතිඋපසංයං ගතා; සන්ධා භික්ඛු
සගස්සං ගගෙති; ආකාසෙන ජෙතවනං අගමාසි; අථායං මහාකප්පි
නාමෙතෙ අත්තනො කිවං මන්තප්පතං ඤ්ඤා අපොසස්සකකා
සුන්ධා ඵලපමාපතතිසුබෙන විතිනාමෙතො; අරඤ්ඤගතොපි රුක්කමුල
ගතොපි පුඤ්ඤගාරගතොපි අගො පුබං අගො සුබනති අභික්කිණං උදනං
උදනෙති; භික්ඛු කථං උපාදෙසුං කප්පිනමෙතෙ රජ්ජුසං අනුසාරෙනා
උදනං උදනෙති; තෙ තථාගතස්ස ආගෙවෙසුං; තථාගතො මම
පුත්තො මහාසුඛං ඵලසුඛං ආරබ්භ උදනං උදනෙතිති වතා ධම්මපදෙ
ඉමං ගාථමාග.

“ධම්මපි සුඛං සෙති විපසනෙනා වෙනසා
අරිසප්පවෙදිනෙ ධම්මෙ සද්ධර්මති පණ්ණිනො”ති.¹

අපේකදිවසං සන්ධා තස්සනෙතවාසිකතික්ඛුසගස්සං ආමනෙතනා
ආග කප්පි වො භික්කවෙ ආවරියො ධම්මං දෙසෙතිති; න ගතො දෙසෙති
අපොසස්සකකා දිසධම්මසුඛවිහාරං අනුසුතො විගරති තස්සපි ඔවාද
මතකමි න දෙතිති; සන්ධා ඵෙරං පකකාසාපෙනා සවං කිර නිං
කප්පින අනෙතවාසිකානං ඔවාදමහතමි න දෙසිති; සවං ගතමාති;
බ්‍රාහ්මණ මා ඵං කප්පි අජ්ජ පසංස අනෙතවාසිකානං ධම්මං දෙසෙතිති;
සාග්ගි ගනෙති ඵෙගෙ සන්ධා කථං සිරවරෙන සමපට්ඨිති ඵකමො
ධානෙයෙව සමණසගස්ස සවං දෙසෙනා සබ්බෙ අරගතං පාපෙසි;
අපරභාගෙ සන්ධා සබ්බමජ්ජිනි නිසිනෙනා පටිපාටිය ඵෙරෙ ධානතතරෙසු
ධපෙනො මහාකප්පිනමෙරං භික්ඛුමවාදකානං අග්ගදානෙ ධපෙසිති.

දසමෙ තෙජොබාහුකුසලානතති; තෙජොබාහුං සමාපජ්ජතුං
කුසලානං සාගතමෙරෙ අග්ගොති දසෙසති; අයං හි ඵෙරෙ තෙජොබාහු
සමාපතතිසා අමනිත්තනාගස්ස තෙජසා තෙජං පටිසාදිසිති නං නාග
නිබ්බිසෙවනං අකාසි; තථා තෙජොබාහුකුසලානං අග්ගො නාම ජාණා;
තස්ස පඤ්ඤකමෙව අසමනුසුඛකතා; අසමිති හි පද්මවත්තරමුඛකාලෙ
ගංගවතිගං කුලගෙගෙ පටිසංසිං ගගෙති; අපරභාගෙ සන්ධා ධම්මදෙසනං
සුණ්ණෙනා සන්ධාරං ඵකං භික්ඛුං තෙජොබාහුකුසලානං අග්ගදානෙ
ධපෙනා දිසා අබ්බාරකමං කතො ධානතතරං පමෙසි; සො සාවජ්චං
කුසලං කතො දෙවමනුසොසු සංසරෙනා ඉමසිං බුද්ධපාදෙ සාවජ්චං,
බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බතති; සාගතමාණවොතිස්ස නාම අකංසු; සො අපර

1. ධම්මපද පණ්ණිකවග්ග.

භාගෙ සඤ්ඤා ධම්මදෙදනා සුභා පටිලබ්ධිසෙධා පබ්බතියා අසංවිතාපතියො
 නිබ්බන්ධනානා නත්ථ වසිසාවං පාපුණී; අපේකදිවසං සභා වාසිකං
 වර්මානො කොසම්මිතගරසම්මං අගමාසි; හෙත සම්මෙත නදිතිජේ
 පොරණකතාවිකසං ඔහු ආගතභුක්කමිකා වෙරිනො හුභා තං
 පොරොනා මාරසිංසු; සො විරුඬිවිකෙතන පඨනං ධරෙත්තා තසම්මෙව
 නිජේ මහානුභාවො නාගරජා හුභා තිබ්බන්ධනා; සො විරුඬිවිකෙතනා
 අභාලෙ වසාපෙති කාලෙ න වසාපෙති; සසාති න සමා සමපජ්ජනති;
 පභුරුඬ්චාසිනො තසං වූපසමනත්ථං අනුභවජ්ජරං බලිකමං කණ්ණති
 වසනත්ථං වසං එකං කෙතං අකංසු; සභාපි නොන නිජේන උත්තරිතියා
 භික්ඛුසංඝපරිවුත්තො තසම්මෙව පදෙසෙ රතති වසිසාමිති අගමාසි;
 අරාසං ථෙරෙ වණ්ණො කිමරත්ථ නාගරජාති සුභා ඉමං නාගරජං
 දමෙතියා නිබ්බිසෙවනං කතියා සඤ්ඤා වසනසානං පටිසාදෙත්තං වට්ඨතීති
 නාගරජසං වසනසානං පටිසිතියා පලලබ්සං ආභුජිතියා තිසිදි; නාගො
 කුලකිතියා කො නාමාසං වුණ්ණිකො මහං වසනසානං පටිසිතියා
 නිසිනෙතාති වූපාසි; ථෙරෙ උත්තරිතරං වූපාසි; නාගො පජ්ජලි; ථෙරෙ
 උත්තරිතරං පජ්ජලිතියා තසං තෙජං පටිසාදිසි; සො මහනො වතාසං
 භික්ඛුති ථෙරසං පාදමුලෙ තිපජ්ජතියා භනො කුමාසං සරණං ගමිත්ථං
 මිති ආහ; මහං සරණගමනාතිවං නත්ථ දපබලසං සරණං ගමිත්ථං;
 සො සාධුති සරණගතො¹ හුභා තමො පසාද න කිම් විගෙහෙති; දෙවමපි
 සමා වසාපෙති; සසාති සමා සමපජ්ජනති; කොසම්මිවිසිනො
 අසොන ඤා සාගතොන අමබ්බිත්තනාගො දම්මොති සුභා සඤ්ඤා
 ආගමනං උදික්ඛමානා මහසකකාරං සජ්ජසිංසු; නෙ දපබලසං මහ
 සකකාරං කතියා ජබ්බන්ධනං වට්ඨනොන සබ්බගෙහෙත්තං කාපොතිකං
 පසතො පටිසාදෙතියා සුභා දිවසෙ සාගතජේරසං පිණ්ඩාද වර්තනසං
 ගෙහෙ ගෙහෙ ථොකං ථොකං අදංසු; ථෙරෙ අපඤ්ඤානෙති සික්ඛාපදෙ
 මනුෂ්සංඝාති සාවිසමානො ගෙහෙ ගෙහෙ ථොකං ථොකං පිච්චියා සඤ්ඤා
 අවිදුරං ගතතියා අනරගභාවෙන සති වසාපෙති සම්මාරසානෙ පති;
 තං දිසා සභා කතගතකිවෙව නික්ඛමනො තං ගාහපෙතියා විහාරං
 ගතතියා විගරහිතියා සික්ඛාපදං පඤ්ඤාපෙති; සො සුභා දිවසෙ සති පටි
 ලහිතියා අතනො කතකාරණං සුභා අවසං දෙසෙතියා දපබලං බමා
 පෙතියා උපානනාසෙවෙහො විපසනං වණ්ණිකියා අරහතං පාපුණී; එවං
 වඤ්ඤා විතසෙ සමුඤ්ඤා; තං තත්ථ ආගතනෙසෙතව විජාරනො වෙදිතබ්බං;
 අපරභාගෙ පන සභා ජෙතවනවිහාරෙ තිසිදිතියා පටිපාටියා ථෙරෙ
 ධානනෙත්තෙ ධරෙතො සාගතජේරං තෙජොධාතුකුදලානං අග්ගසානෙ
 ධරෙති

එකාදසම පටිසාදනසානානති; සඤ්ඤා ධම්මදෙදනා පටිසාදනසං
 පට්ඨසතුකානං පටිසාදනසානං භික්ඛුනං රුඬිජේරෙ අග්ගොති දෙසෙති
 ථෙරසං ති දිසිසමුද්ධාරං ඔක්කපතිසසධිව ආගමෙ දපබලසං නවනවා
 ධම්මදෙදනා පටිසාදි; තතො ථෙරෙ පටිසාදනසානානං අග්ගො නාම

ථාණා; තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අයමනුපුබ්බකථා; අයමි හි පඤ්ඤාකර
 බුද්ධිකාලෙ හංසවතීයං කුලගෙනෙ නිබ්බතතිත්වා අපරහංගෙ සන්ත්‍රී ධම්මකථං
 පුණ්ණෙනා සන්තාරං එතං භික්ඛුං පටිභානෙය්‍යකානං අග්ගසානෙ
 ධපෙතනං දිස්වා අධිකාරකමං කන්ධා තං ධානනතරං පච්ඡෙසි; සො යාච
 ජිවං තථාගතං පරිවරිත්වා දෙවමනුසෙසපු සංසරනෙනා ඉමසමිං බුබුද්ධාදෙ
 රුජගහනගරෙ බ්‍රාහ්මණකුලෙ පටිසන්ධිං ගණ්හි; රුඛමාණවොතිස්ස නාමං
 අකංසු; සො මහලලකකාලෙ අත්තනො පුත්තදුරෙන අබ්‍රුමහො පබ්බ
 ජිත්වා කාලං විනිනාමෙස්සාමිති විහාරං ගන්ත්වා ථෙරෙ පබ්බජ්‍යං යාචි;
 ජිණේණා මහලලකබ්‍රාහ්මණොති න කෙවි පබ්බාජෙත්තුං ඉට්ඨංසු; අථෙක
 දිවසං බ්‍රාහ්මණො සන්ත්‍රී සත්තිකං ගන්ත්වා පටිසන්තාරං කන්ධා එකමතතං
 නිසිදි; සන්තා තස්ස උපනිස්සයසමපතතිං දිස්වා කථං සමුදාපෙතුකාමො
 කිං බ්‍රාහ්මණ පුත්තදුරා තං පටිජග්ගන්තිති; කුණො හො ගොතම පටි
 ජග්ගනං මහලලකොති මං බහි නිගරිංසු; කිං පන තෙ බ්‍රාහ්මණ පබ්බ
 ජිත්තුං න වට්ටතිති; කො මං හො ගොතම පබ්බාජෙස්සති මහලලකභාවෙන
 මං න කොචි ඉට්ඨතීති; සන්තා සාරිපුත්තචේරස්ස සඤ්ඤං අදාසි; ථෙරො
 සන්ත්‍රී වට්ටනං සිරසා සමපට්ඨතීත්වා රුඛබ්‍රාහ්මණං පබ්බාජෙත්වා විනොසාසි;
 සන්තා ඉමං බ්‍රාහ්මණං ආදරෙන පබ්බජ්‍යාපෙසි න ඛො මෙ එතං අතා
 දරෙන පරිහරිත්තුං වට්ටහිති රුඛථෙරං ආදාය ගාමකාචායං අගමාසි; තත්‍රස්ස
 අබ්‍රුතා පබ්බජිතතො කිවජ්ජාභිස්ස ථෙරෙ අත්තනො පතතං ආචාරො
 දෙති අත්තනො පතතං පණ්ණිකපිණ්ඩපාතමිති තස්සෙව දන්තා සංඛිණ්ඩාස
 මරති; රුඛචේරෙ තෙතාසනපප්පායම භොජනපප්පායම ලභිත්වා සාරි
 පුත්තචේරස්ස සත්තිකෙ කමමසානං ගගෙත්වා න පිරස්සෙව අරහත්තං
 පාපුණ්හි; අථ තං ථෙරෙ ගගෙත්වා දසබ්බලං පසාදිත්තුං ආගහො; සන්තා
 ජාතනෙතාව පුච්ඡ; සො තෙ මයං සාරිපුත්ත නිසසිතස්සො දිනො කිදිසං
 තස්ස න උක්කණ්ඩතීති; ගතෙන යාසනෙ අභිරමණකභික්ඛු තාම එව
 රුපො ගවෙග්ගාති; අථායග්ගතො සාරිපුත්තස්ස සාරිපුත්තචේරෙ
 කතඤ්ඤා කතවෙදීති සබ්බමජ්ඣෙකි කථා උදාදි; තං පුත්වා සන්තා භික්ඛු
 ආමනෙතාසි; අනවජ්ජරියං භික්ඛුවෙ සාරිපුත්තස්ස ඉදුනි කතඤ්ඤා කත
 වෙදිතා සො අතීතෙ අගෙතුකපටිසන්ධියං නිබ්බන්තොපි කතඤ්ඤා කත
 වෙදියෙව අහොසිති; කසමිං කාලෙ ගගවාති; අතීතෙ භික්ඛුවෙ පබ්බත
 පාදමති පටසතමතො වඩ්ඪකිපුරියා මහාඅරඤ්ඤං පටිසිත්වා දබ්බසමාගෙ
 ඡිඤ්ඤිත්වා මහාඋච්චං බන්ධිත්වා නදියා මතාමරෙනති; අථෙකො ගච්ඡිතායො
 එකසමිං විගමසානෙ සොණ්ඩාස සාධං ගණ්හනො සාධංගභිගවෙහං
 සන්ධාරෙත්තුං අසකෙකානො තිබ්බිණ්ඩාණ්ණො පාදෙන අවන්තාසි;
 පාදෙ විභො දුක්ඛං වෙදනා වතානති; සො ගමනං අභිනිගරිත්තුං
 අසකෙකානො තත්ත්ව නිපජ්ජි; සො කතිපාගව්වයෙන තෙ වඩ්ඪකී
 අත්තනො සමිපෙන ගව්ජනෙන දිස්වා ඉමෙ නිස්සායාගං ජිවතං ලභිස්සා
 මිති තෙසං අනුපදං අගමාසි; තෙ නිවත්තිත්වා ගච්ඡිං දිස්වා භිතං පලා
 යන්ති; සො තෙසං පලායග්ගාවං ඤාත්වා අසාසි; පුත භිතකාලෙ අනුබ්බි
 වඩ්ඪකීජෙසස්සො විනොසාසි අයං ගච්ඡි අමෙග්ග තිසිනෙන අනුබ්බිති පලා

යනෙකපු තිස්සි හවිසසති තස්සි කාරණෙනති; සඤ්ඤි තං තං රුකඛං
 ආරුහ්ණ තස්ස ආගමනං පතිමානෙනානා නිසිදිංසු; සො නෙසං සතතිකං
 ආගතොති අතතනො පාදං පරිවහෙතොති දසෙසනොති පජ්ජ; තද වඩ්ඪ
 ක්ඛං සඤ්ඤ උද්දාදි ගිලානහාවෙන හො එසආගච්ඡති න අඤ්ඤෙන
 කාරණෙනාති; තස්ස සතතිකං හනොති පාදෙ පට්ඨමාණුකං දිසො ඉමිනා
 කාරණෙන එසආගතොති තිබ්බොවාසියා බාණුකොපියං ඔසිං කන්ධා
 දලොය රජ්ජයා ඔක්ඛිතො කඬ්ඛිතො නීහරිංසු; අථස්ස වණ්චුට්ඨං පිලෙතො
 පුබ්බලොභිතං නීහරිතො කසාවොදකෙන ඛොවිතො අතතනා ජාතන
 හෙසජ්ජං මහෙඛිතො න විරසෙට්ඨ එසුකං අකංසු; ගඤ්ඤිතො ගිලානා
 වුඞ්ඤිතො විනෙතසි ඉමෙ මස්සං ඔහුපකාර ඉමෙ මෙ නිස්සංය ජීවිතං ලඛිං
 මයා ඉමෙයං කතඤ්ඤානා කතවෙදිනා හවිතුං වට්ටතිති; අතතනො වස
 නස්සං හනොති තෙතං ගඬ්ඤිතොපොතකං ආනෙසි; වඩ්ඪකිනො ගඤ්ඤි
 පොතකං දිසො අමානං ගඤ්ඤි පුතතමි ගතොති ආගතොති අභිවිද තුස්ස
 විතො අගෙසු; ගඤ්ඤිතො විනෙතසි මයි තිස්සෙන කිනපුබ්බො අයං
 ආගතොති මම ආගමිනකාරණං න ජාතිස්සනතීති සිතස්සානෙනා පකකාමි;
 ගඤ්ඤිතොපොතකං පිතු පට්ඨෙතො පට්ඨෙතො අනුපායයි; ගඤ්ඤිතො තස්ස
 ආගමනහාවං ඤාතො නිවහනනන්ධං සද්දසඤ්ඤං අදයි; සො පිතු කථා
 සුතො නිවහතිතො වඩ්ඪකිනං සතතිකං ගතො; වඩ්ඪකිනො ඉමං පොතකං
 අමානං දදාං ආගතො හවිසසති එසොති ඤාතො ආගංසු අමානං
 සතතිකෙ තයා කතතඬ්ඛිතවට්ටං නඤ්ඤි පිතු සතතිකමෙට්ඨ ගච්ඡති; භත
 පතිණිංසු; ගඤ්ඤිතො යව තතියං අතතනො සතතිකං ආගතමි පුත
 වඩ්ඪකිනංසෙට්ඨ සමීපං පෙසෙයි; තතො පඨාය වඩ්ඪකිනො ගඤ්ඤිතො
 අතතනො සතතිකෙ කන්ධා පට්ඨෙතොති හොජනකාලෙ එකෙකං හතත
 පිණ්ණං දෙනති; හතතං ගඤ්ඤිතොකකස්ස යවදදාං හොති; සො වඩ්ඪකිනි
 අතතනා ගතෙන කොට්ඨිතං දඬ්ඤ්ඤානං ආගරිතො අඬ්ඤ්ඤානෙන රුසිං
 කණෙති; එතෙනෙට්ඨ නියමෙන අඤ්ඤාමි උපකාරකමමං කණෙති; සථා
 ඉමං කාරණං ආගරිතො පුබ්බපි යාරිපුතතස්ස කතඤ්ඤා කතවෙදිතාට්ඨ
 දීපෙයි; යාරිපුතතපෙණෙ හි තද චහාගඤ්ඤි අහොයි; අට්ඨපාතතයං
 ආගතො ඔස්සඬ්චිරිගඬ්ඤ්ඤා ගඤ්ඤිතොතකොති; සංසුතතතිකායං පතො පත
 සකලං රුධිරංසුතතං ධම්මපදෙ ව.

“නිබ්බිතං පට්ඨෙතොරං යං පස්සෙ වජ්ජෙසුතං
 නිහග්ගොවාදිං මෙධාපිං තාදිසං පණ්ණිතං හජෙ
 තාදිසං හජමානස්ස සෙසෙසා හොති න පාපියො”ති.¹

හාථා ඵෙරස්ස ධම්මදෙසනා හාථා තාම; අපරභාගෙ සථා ඵෙරෙ
 පටිපාටියා ථානනතෙර ධරෙතොනා රාඛජේරං පටිභානෙය්‍යකානං
 අග්ගස්සානෙ ධරෙසිති.

වාදසමෙ ලුබ්භිවරඬ්ඤ්ඤානති; ලුබ්භිවරං ධාරෙතොනා මොඤ්ජා
 අග්ගොති දසෙයි; අයං හි ඵෙණෙ සථෙලුබ්බං සුතතලුබ්බං රජනලුබ්බති

තිවිධෙනපි ලුබ්භත සමන්තාගතං පංඤ්ඤාං ධාරෙයි; තස්මා ලුබ්භිවර ධරානං අග්‍යො නාම ජාතො; තස්ස පඤ්ඤාකමෙව අශමනුප්‍රබ්භතො; අශමපි හි පද්‍රවුතතරවුච්ඡාලෙ හංඝවතිං ඤාලගෙහෙ පටිසන්ධිං ගහෙති; අපරභාගෙ සඤ්චි ධම්මකථා පුණ්ණෙනා සථාරං එකං හික්ඛුං ලුබ්භිවරධරානං අග්‍යඝඨානෙ ධරෙන්නාං දිස්වා අධිකාරකමං කතො තං ඤානතරං පඤ්චයි; සො යාවජ්චං ඤාසලං කතො දෙවමනුසේසපු සංසරන්නො, කස්සපදසබලස්ස නිබ්බතතිනො පුරෙතරමෙව කඨවාහන නගරෙ අමච්චගෙහෙ පටිසන්ධිං ගණ්ඤි; අපරභාගෙ වසපන්නො කඨවාහනරාජානං උපඨගන්නො අමච්චස්තානං ලභි; තස්මිං කාලෙ කස්සපදස බලො ලොකෙ උපපජ්ජි; කඨවාහනරාජා බ්‍රහ්මා කීර ලොකෙ උපපන්නාහි පුත්වා තං පකේකාසාපෙතිං ආහ; තාත බ්‍රහ්මා කීර ලොකෙ උපපන්නො ඉමච්ච පච්චත්තනගරං එකපභාගෙරෙනෙව උභොති අලෙහති භූවජ්ජං කාතුං න සක්කා ත්වා තාව මජ්ඣිමදෙසං ගතත්වා බ්‍රහ්මස්ස උපපන්නාහං ඤාතිං දසබලං ඉමං නගරං ආනෙහිති පුරිසසහසේසන සම්මිං පෙසෙයි; සො අනුප්‍රබ්භත සඤ්චි සතතිකං ගතත්වා ධම්මකථා පුත්වා පටිලඬ්ඤායො තත්ථෙව පබ්බජ්ජිතො විසතිවස්සසහස්සාති සමණධම්මං අකායි; තෙන සම්මිං ගතපුරිසා පන සබ්බෙව නිවතතිත්වා පුන රඤ්ඤා සතතිකං ආගතා; අශමපි ථෙරො පරිපුණ්ණසිලො කාලං කතො එකං බ්‍රහ්මනතරං දෙවමනුසේසපු සංසරන්නො අමාකං දසබලස්ස නිබ්බතතිනො පුරෙතරමෙව සාවජ්චං බ්‍රාහ්මණගෙහෙ පටිසන්ධිං ගණ්ඤි; මොඝරාජමාණ වොතිස්ස නාමං අකංසු; කඨවාහනරාජාපි කස්සපස්ස ගවටො අධිකාර කමමං කතො එකං බ්‍රහ්මනතරං සපරිවාරො දෙවමනුසේසපු සංසරිත්වා අමාකං දසබලස්ස නිබ්බතතිනො පුරෙතරමෙව සාවජ්චං පුරොතිත ගෙහෙ පටිසන්ධිං ගණ්ඤි; බාවාරිමාණවොතිස්ස නාමං අකංසු; සො අපරෙන සමසෙන තයො වෙදෙ උග්‍යණ්ඤිත්වා සොලසනා මාණවකසහස්සානං සිප්පං වාවෙන්නො වරති; අථස්ස පසෙනදිරඤ්ඤා කාලෙ පිතු අච්ච යෙන පුරොතිතස්තාං අදංසු; තද් අශමපි මොඝරාජමාණවො බාවාරිමාණ වසේසව සතතිනෙ සිප්පං ගණ්ඤාති; අථෙකදිවසං බාවාරිබ්‍රාහ්මණො රහොගමො අතගතො සිප්පෙ සාරං ඔලොකෙන්නො සමපරායිකං සාරං අදිස්වා එකං පබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජිතො සමපරායිකං ගවෙසෙස්සාමිති කොසල රාජානං උපසඬ්ඤාමිත්වා අත්තන්නො පබ්බජ්ජං අනුජානාපෙයි; සො තෙන අනුඤ්ඤානො කොලසති මාණවකසහසේසති පරිවුත්තො පබ්බජ්ජත්ථාය නික්ඛමි; කොසලරාජාපි තෙන සම්මෙව කභාපණානං සතසහස්සං පෙසෙයි; යස්මිං ථානෙ ආවරිගො පබ්බජ්ජති තත්‍රස්ස වසනස්තාං ගහෙති දෙථාති; බාවාරිබ්‍රාහ්මණො ථාපුකං ථානං ඔලොකෙන්නො මජ්ඣිම දෙසනො පටිකකමම අස්සකරඤ්ඤා ව චූලගකරඤ්ඤා ව සිමත්තරෙ ගොද්වරිවභේක අත්තන්නො වසනස්තාං කාරෙයි; අථෙකො පුරිසො ජටි ලානං දස්සතාය ගතො තෙසං සතතිනෙ භූමිස්තො තෙති අනුඤ්ඤානො අත්තන්නො වසනස්තාං අකායි; තෙන කතං දිස්වා අපරං ඤාලගතං ගෙහ ඤාං කාරෙයි; තෙ සබ්බෙපි සතතිපතිත්වා මයං අයසානං සතතිනෙ භූමි

හාගෙ වසාව මුඩා වසිනු නිසා කරුණ සුඛවාසය¹ වෙයි දක්‍ෂාමානි එතෙකො එකෙකා කතාපණි. මුඛමණියක වසනාදානෙ යිපෙයි; සබ්බපි ආහන කතාපණි සතසගස්සමතතා අගෙපු; බාවාරිමුඛමණි කිවෙයි. එතෙ ආහනාති ආහ; සුඛවාසදනාදාස හතෙතති; සවාහං භිරඤ්ඤ සුචණ්ණෙන අප්පිකො අස්සං මහනතං ධනරාසිං පහස න පබ්බපෙසං තුමාසං තහපණි ගණිතො ගච්ඡති; අමෙහති අසංස්ස පරිච්චතං න පුත ගරුහාව අනුසංචරිතං පන එතෙතෙව නියමෙත ආහරිස්සංච ඉමෙ ගතෙති; අසංසා දුතං දෙතුති; මුඛමණි අධිවාසෙති කපණ්ඩික වණ්ඨබ්බතාචාසානං දනමුඛෙ නිසාදෙයි; තස්ස අපරපරං දසභාසො සතලජම්බුදිපෙ පඤ්ඤාසිත්ථි; තෙතො කාලිභගරෙද දුනතිවිදෙ නාම හාමෙ ජුජ්ජමුඛමණියක වංශෙ ජාතමුඛමණි උභාස සමුඛස මුඛමණි වෙදෙති බාවාරි කිර දුතං දෙති ගතො තෙතො භිරඤ්ඤසුචණ්ණං ආහරති; සො තාස වෙදිතො සණ්ඨාතො අසකෙකානො බාවාරිකස්ස සනතිකං ගච්ඡ මාතො බාවාරිමිති දුතං දතො පණ්ණසාලං පටිසිති නිපජ්ජති දුතං අනුස්සරමානෙ ගතො; ගතො දුතං මෙ මුඛමණි දෙති දුතං මෙ මුඛමණි දෙතිති ආහ; අකාලෙ නිං මුඛමණි ආගතො සමපතතාචාසානං මෙ දින්නං ඉදුති තහපණි නප්පිති; න මස්සං බහුති අප්පි තව එතතකං දුතං දෙනතස්ස න සකසා කතාපණිති විනා ගවිතුං මස්සං පව කතාපණිසතාති දෙතිති; මුඛමණි පච්චි සතාති නප්පි පුත දනසාලෙ සමපතත ලභියාතිති; කිම්පනාහං තව දනසාලං ආගමිස්සාමිති බාවාරි මුඛමණියක පණ්ණසාලවාගෙ වාලිතදුපං තතො සමතතො රතත වණ්ණනා පුප්ඵාති විකිරිතා මනතං ජපෙතොතො විය මදෙ වාලෙති මුඩා එලතු සතතො මුඩා එලතු සතතො වදති; බාවාරිමුඛමණි විනෙතයි අසං මහනපො තපහාරං ගණිතො මරණකමුඛමණි මස්සං සතතදිවස මජ්ඣෙත සතතො මුඩං එලෙමිති වදති මස්සං ඉමස්ස දනබාති පව කතාපණිසතාති නප්පි එකංතෙත මං එකසාතෙස්සතිති; එවං තස්මිං සොකසලලසමප්පිතෙ නිපතොත රතතිහාගමනනතෙර අනනතෙර අතතහාවෙ බාවාරිස්ස මාතො දෙවතා හුතො නිබ්බතො පුතතස්ස සොත සලලසමප්පිතහාවං දිස්වා ආගතො ආහ; තාත එසමුඛං වා මුඩිඵාලනං වා න ජානාති නිං ලොකෙ මුඩානං උපපනතහාවං න ජානාති සමෙ තෙ සංගසො අප්පි සජ්ඣ සනතිකං ගතො පුච්ඡ සො තෙ එතං කාරණං තපෙස්සතිති; මුඛමණි දෙවතාස තථං සුතසාලොතො පභාස අස්සංසං ලභිතො පුත දිවසෙ උසිතෙ අරුණෙ සබ්බව අනොතාසිතෙ පකෙකා සිත්වා තාතා මුඛො කිර ලොකෙ උපපනොතා තුමෙහ සිසං ගතො මුඛො වා තොති වා ඤාති ආගතො මස්සං ආරොගෙථ අහං සජ්ඣ සනතිකං ගමිස්සාමි අපි ව ඛො පන මස්සං මහලලතහාවෙන ජිවිතනතරාසො දුජ්ජාතො තුමෙහ තස්ස සනතිකං ගතො ඉමිනා ව ඉමිනා ව නියමෙත පඤ්ඤා පුච්ඡති මුඩිඵාලනපඤ්ඤං නාම අභිසංඛරිතො අදයි; තෙතො විනෙතයි සබ්බපිමෙ මාණවා පණ්ණිතා සජ්ඣ ධම්මතථං සුතො අභතො

1. “මුඛවාස”මිති කිසිමි.

කිවෙම මන්තප්පතෙක පුත මග්ගං සනතිකං ආගවේශයුං වා නො වාහි;
 අර්භතනො භාගිනෙය්‍යස්ස අර්තමාණ්වස්ස නාම සඤ්ඤං ආදයි නිං පන
 එකතෙනෙනෙව මම සනතිකං ආගනතුං අරහයි තයා පටිලබ්බුණං
 ආගනවා මග්ගං කථෙය්‍යාසිති; අර් නෙ සොලසසගස්සපටිලා අර්ත
 මාණ්වං ජෙඨකං කතාං සොලසති ජෙඨනෙතවාසිකෙති සඬං පඤ්ඤං
 පුච්ඡන්තාමාහි වාරිකං වරන්තා ගතගතථානෙ අය්‍යා කහං ගච්ඡ්ථ කහං
 ගච්ඡ්ථාහි පුච්ඡන්තා දසබ්බස්ස සනතිකං පඤ්ඤං පුච්ඡන්තා ගච්ඡාමාහි
 කොට්ඨො පඨාය පරිඨං සංකඛ්ඨන්තා අනෙකසොජනස්සා මග්ගං ගතා;
 සථා තෙසං ආගමනදිවසෙ අඤ්ඤස්ස ඔක්කාසො න භවිස්සති ඉදං ඉමිස්සා
 පරියාය අනුච්ඡිකථානන්ති ගන්තා පාසාණකවෙතිසෙ පිඨිපාසාණෙ
 නිසිදි; සාපි පරියා තං පිඨිපාසාණං ආරුක්ඛ සජ්ඣ සරිරසමපතතිං දිස්වා
 අයං පුරිස්සො ඉමසමිං ලොකෙ විවත්තච්ඡදනො බුඬො භවිස්සතිති
 අත්තනො ආවරියෙන පතිතෙ පඤ්ඤා මනසා පුච්ඡන්තාව ගතා; තං
 දිවසං තසමිං ථානෙ සමපත්තපරියා වාදසයොජනිකා අහොසි; ඡතං
 සොලසතතං අනෙතවාසිනං අනතරෙ මොඝරාජමාණ්වො අහං සබ්බෙති
 පණ්ඩිතතරොති මානන්ධො; තස්ස එතදහොසි; අයං අර්තමානවො
 සබ්බෙසං ජෙඨකො එතස්ස පඨමතරං මම පඤ්ඤං පුච්ඡන්තා අසුත්තන්ති
 තස්ස ලජ්ජාගන්තො පඨමතරං පඤ්ඤං අපුච්ඡිතා තෙන පුච්ඡනෙ දුතිසො
 හුන්වා සථාරං පඤ්ඤං පුච්ඡි; සථා මානන්ධො මොඝරාජා යාවස්ස ඤ්ඤං
 පරිපාකං ගච්ඡති අර්ථස්ස මානං තිහරිතුං වච්චතිහි විනෙත්තො ආග නිඨ
 නිං මොඝරාජ අඤ්ඤා තාව පඤ්ඤං පුච්ඡන්තාහි; සො සජ්ඣ සනතිකා
 අපයාදනං ලහිතා විනෙතසි අහං එතතකං කාලං මය පණ්ඩිතතරෙ
 නාම නච්ඡිති විචරමි බුඬා නාම අජාතින්තා න කථෙන්නි සථාරං මම
 පුච්ඡාය දෙසො දිසො භවිස්සතිහි තුණ්හි අහොසි; සො අඨති ජනෙති
 පටිපාටිය පඤ්ඤා පුච්ඡනෙ අභිවාසෙත්තුං අසකෙකනෙතො නවමො හුන්වා
 පුත උඨාසි; පුතපි තං සථා අපයාදෙසි; සො පුතපි තුණ්හි හුන්වා සඬ්ඝ
 නවකොදුති භවිතුං න සකඛිස්සාමිති පචදසමො හුන්වා පඤ්ඤං පුච්ඡි; අර්
 සථා ඤ්ඤස්ස පරිපාකං ගතහාවං ඤ්ඤා පඤ්ඤං කථෙසි; සො දෙසනා
 පරියොයානෙ අත්තනො පරිවාරකෙන ජටිලසගස්සෙන සඬං අරහත්තං
 පාපුණි; ඉමිනාව නියමෙන සෙසානිපි පනතරස ජටිලසගස්සාහි
 අරහත්තං පාපුණිස්ස; සබ්බෙ ඉඬිමසපත්තවිවරධර් එති භික්ඛුච්ඡ අගෙසු;
 සෙසජනා පන න කම්පන්ති; අයං මොඝරාජථෙරෙ තතො පඨාය තිති
 පුඬෙති සමන්තාගතං විවරං ධාරෙති; එවං පාරගණෙ වජ්ඣී සමුඝිතං;
 සථා පන අපරභාගෙ ජෙතවනෙ නිසිනො ථෙරෙ පටිපාටිය
 ථානත්තරෙ ධරෙතො මොඝරාජථෙරං ඉමසමිං යාගෙන ලුඛවිවර
 ධරානං අක්කථානෙ ධරෙත්තුං එතදග්ගං භික්ඛවෙ මම යාවකානං භික්ඛුනං
 ලුඛවිවරධරානං සද්දිං මොඝරාජාහි ආග.

මතුපොඨා මග්ගො.

ථෙරපාලිවණ්ණනා නිසීනා.

1.

ථෙරිපාළියා පඨවෙ ඔදිදං මිභාසක්ඛනී භොගාමිති; මහාපජාපනී
 ගොතමී ථෙරි රත්තඤ්ඤානං අග්ගානි දසෙසති; නසං පඤ්ඤාකමෙව
 අගමනුපුබ්බකථා; අගං කීර පදමුත්තරමුඛකාලෙ ගංගවතියං කුලගෙහෙ
 පටිසංඝිං ගණ්ඨිනාං අපරෙත සමයෙන සපුටු ධම්මදෙසනං සුණ්ණනී
 සන්තරං එකං භික්ෂුනිං රත්තඤ්ඤානං අග්ගථානෙ ධජපනනං දිස්වා අධි
 කාරකමං කතා නං ධානානතරං පථෙසි; සා සාවජීවං දුතං දන්තා සිලං
 සමාදිගිනා උපොසථං උපවසිනා කප්පසකසගස්සං අතික්කමම බාරණ්ඨියං
 පමනනං දුසිසතානං ජෙසිකා හුන්වා නිබ්බන්ධි; අථ වසසුපනායිකාසමයෙ
 පම පථෙවකමුඛා නන්දමුලකපබ්බාරණො ඉසිපතනෙ මහරිනා නගරෙ
 පිණ්ඩාය වරිනා ඉසිපතනමෙව ගන්තා වසසුපනායිකාකුටියා අන්තය හන්
 කමං සාවිස්සාමානී විවරං පාරුපිනා සායණ්ගසමයෙ නගරං පටිසිනා
 භෙසිස්සා කරවාගෙ අභංසු; ජෙඨකදාසි කුටං ගහෙනා උදකතින්තං ගව්නනී
 පථෙවකමුඛෙ නගරං පටිසන්තෙ අද්දක; ථෙසි තෙසං ආගතකාරණං
 සුන්වා අමාකං මකාසො නප්පි ගව්නනතුති ආහ; අථ තෙ නගර නික්ක
 මනෙත ජෙඨකදාසි කුටං ගහෙනා පටිසනනී දිස්වා කුටං මහාරෙත්වා
 වන්දිනා මණ්මිනා මුඛං පිඨාය අග්ගා නගරං පටිඨමත්තාව නික්කමනතා
 කීං හු බොති පුච්ඡ; වසසුපනායිකාකුටියා හන්තමං සාවිතුං ආගතමානා;
 ලඨං භනෙතති; න ලඨං උපාසිකෙති; කීං පනෙසා කුටි ඉස්සරෙගෙව
 කානබ්බා දුග්ගතෙතිපි සක්කා කාතුනනි; යෙන කෙනනපි සක්කාති; සාමු
 භනෙත මයං කරිස්සාම ඤෙව මග්ගං සික්කං ගණ්ඨපානී නිමනෙත්තා උදකං
 නෙත්වා පුත කුටං ගහෙනා ආගමම තිත්මග්ගෙ ධන්වා ආගතාගතා
 අවසෙසදාසියො එථෙව ගොථානී වන්තා සබ්බාසං ආගතාසාලෙ ආහ; අමො
 කීං නිව්චමෙව පරස්ස දුසකමමං කරිස්සාප උදහු දුග්ගාවතො මුච්චිතුං
 ඉච්ඡාති අරෙජ්ව මුච්චිතුං ඉච්ඡාම අග්ගති, යදි එවං මයා පට පථෙවක
 මුඛා හන්තමං අලභනතා සානනාය නිමනනිතා කුමභාකං සාමිකෙති
 එකදිවං හන්තමං දුපෙථාති; තා සාමුති සමපටිච්ඡිනා සංසං අට්ඨිතො
 ආගතාසාලෙ සාමිකානං ආගෙවෙසු; තෙ සාමුති ජෙඨකදාසස්ස ගෙහමාගෙ
 සනතිපතාසු; අථ තෙ ජෙඨකදාසි ඤෙව තාතා පථෙවකමුඛානං හන්තමං
 දෙථාති ආනිසංසං ආවික්ඛිනා ථෙසි න කාතුකාමා තෙ ගාලෙතන
 ඔවාදෙන නරෙජ්නා පටිච්ඡාපෙසි; සා පුත දිවසෙ පථෙවකමුඛානං
 ගතතං දන්තා සබ්බසං දුසපුත්තානං සඤ්ඤා අදාසි; තෙ තාවදෙව
 අරඤ්ඤා පටිසිනා දබ්බගමනාගෙ සමොධානෙත්තා සතං සතං හුන්වා
 එකෙකං කුටිං වංකමනාදිපරිවාරං කතා මච්චිධපානීයපරිභොජනීයදිනි
 ධජපනා පථෙවකමුඛෙ තෙමාසං නන් වසනන්තාය පටිඤ්ඤා කාගෙත්තා
 වාරභික්කං පඨපෙසු; යො අත්තනො වාරදිවසෙ න සකෙකානි තස්ස
 ජෙඨකදාසි සක්කගහණො නිගරිනා දෙති; එවං තෙමාසං ජගතිනා
 ජෙඨකදාසි එකෙකං දාසිං එකෙකං සාවකං සර්ජාපෙසි; පට ථුලසාවක
 සහානි අභංසු; තානි පරිවත්තාපෙත්වා පමනනං පථෙවකමුඛානං නිව්

වරැති කැනී අදසි; පළවකඩුඩා නාසං පසංනතිනංයෙව ආකාශෙන ගති
 මාදනපබ්බතං අගමංසු; තාපි සබ්බා යාවජ්චං කුසලං කැනී දෙවලොකෙ
 නිබ්බතතිංසු; තාසං ජෙඝිකා තණො වවිනී මාරුණසියා අවිදුරෙ පෙත
 කාරුණිමෙ පෙතකාරජෙඝිකස්ස ගෙනෙ නිබ්බතති; අපේකදිවසං පදුම
 වතියා පුත්තා පටසතා පළවකඩුඩා මාරුණසිරිඤ්ඤා නිමිත්තතා රුජමාරං
 ආගතතා කපි මලොකෙනතමපි අදිස්වා නිවතතිනි තගරමාරෙන නිකඛ
 මිනිා නං පෙතකාරගාමකං අගමංසු; සා ඉථි පළවකඩුඩෙ දිස්වා
 සමපියායමානා සබ්බෙ වජ්ඣිනිා සිතතිං අදසි; තො හතතකිවමං කැනී
 ගතිමාදනමෙව අගමංසු; සාපි යාවජ්චං කුසලං කැනී දෙවමනුස්සෙසු
 සංසරනති අමනාකං සජ්ඣ නිබ්බතතිණො පුරෙතරමෙව දෙවදහනගරෙ
 මහාසුරාසුමිස්ස ගෙනෙ පටිසන්ධිං ගණති; ගොතමිතිස්සා නාමං අකංසු;
 මහාමායාස කතිසහගිති ගොති; මනතජකියාසකඩුඩාගමණා ලකඛණාති
 පතිගණගතතා ඉමාසං මිත්තමපි කුචජියං වසිතදුරුකා වකකවතතිණො
 හවිස්සනතිති ව්‍යාකරිතංසු; සුමොදනමහාරජා වසපතතකාලෙ නා මෙපි
 මහිලං කැනී අතතණො සරං ආනෙසි; අපරභාගෙ අමනාකං මොධසතො
 කුසිතපුරු වවිනී මහාමායාස කුචජියං පටිසන්ධිං ගණති; මහාමායා කස්ස
 ජාතදිවසණො සතතමෙ දිවසෙ කාලං කැනී කුසිතපුරෙ නිබ්බතති; සුමො
 දනමහාරජා මහාසතතස්ස මාකුච්ඡං මහාපජාපතී ගොතමී අඤ්චගෙසි
 සානෙ ධිපෙසි; තසමී කාලෙ නන්දකුමාරෙ ජාණො; අයං මහාපජාපතී නන්ද
 කුමාරං ධාතීනං දනිා සසා මොධසතතං පරිගරි; අපරෙන සමසෙන මොධ
 සතතො මහාසිතිකවතං නිකඛමිනිා සබ්බඤ්ඤාතං පනිා ලොකානුග්ගහං
 කණෙතොතා අසුකකමෙන කපිලපුරං පනිා තගරං පිණ්ඩාස පාවසි; අපස්ස
 පිතා මහාරජා අතතරවිපියංයෙව ධම්මකථං සුනිා සොතාපෙනො අහොසි;
 දුතියදිවසෙ නන්දෙ පබ්බජී; සතතමෙ දිවසෙ රාහුලො; සන්ධි අපරෙන
 සමසෙන වෙසාලිං උපනිස්සාය කුටාගාරසාලායං විගරති; තසමී සමසෙ
 සුමොදනමහාරජා සෙනවජ්ජතතස්සෙව ගෙඨා අරහතතං සමජ්කනිා පරි
 නිබ්බාසි; තදු මහාපජාපතී පබ්බජ්ජාය විතතං උප්පාදෙසි; තණො
 රොගිණීනදිතීරෙ කලහවිවාදසුත්තපරිශොසානෙ නිකඛමිනිා පබ්බ
 ජිතානං පටනො කුමාරසතානං පාදපටිමාරිකා සබ්බාච ඵකවිත්තා සුනිා
 මහාපජාපතියා සතතිකං ගතනිා සබ්බාච සජ්ඣ සතතිකෙ පබ්බජ්ජාමාති
 මහාපජාපතීං ජෙඝිකා කැනී. සජ්ඣ සතතිකං ගතනිා පබ්බජ්ඣකාමා
 අහෙසු; අයම මහාපජාපතී පඨමමෙව ඵකමාරං සන්ධාරං පබ්බජ්ජං
 යාවමානා නාලන්ද; තසමා කප්පකං පකෙසාසාපෙනා කෙසෙ ජිකුපෙනිා
 කාසායාති අච්ඡාදෙනිා සබ්බා නා සාකියාතියො ආදාය වෙසාලිං ගතනිා
 ආනන්දපෙරෙන දසබලං යාවෙනිා අසති ගරුධමෙමති පබ්බජ්ජව
 උපසම්පදම අලන්ද; ඉතරා පන සබ්බාපි ඵකණොව උපසම්පන්නා අහෙසු;
 අයමෙත්ථ සංඛෙපො; වින්ධුරණො පනොනං වජ්ඣ පාළියා ආගතමෙව; ඵං
 උපසම්පන්නා පන මහාපජාපතී සන්ධාරං උපසංකමිනිා අභිවාදෙනිා
 ඵකමතො අසාසි; අපස්සා සන්ධි ධම්මං දෙසෙසි; සා සජ්ඣ සතතිකෙව
 කමමසානං ගණෙනිා අරහතතං පාසුණි; සෙසා පටසතා සිකුතිසො

නඤ්ඤාචාදපරිශෝධානෙ අරහත්තං පාපුණ්ණිසු; එවචෙනං චන්ත්‍රියමුච්ඡිතං; අපරභාගෙ සන්ධා ජෙනවනෙ නිසින්නො භික්ඛුනිශ්ශො ධානන්තරෙ ධපපන්නො මහාපජාපතිං රත්තඤ්ඤානං අග්ගධානෙ ධපපසිති.

දුභිශෙ ඡෙමමාති; එවං නාමිකා භික්ඛුනි; ඉතො පඨාය ව පන පඤ්ඤා කමෙ අසවනුපුබ්බකථාති අවච්ඡා සබ්බස්ස අභිනිහාරං ආදිං කත්වා චත්තබ්බමෙව චක්ඛාම; අතීතෙ කීර පදුමුත්තරමුඛකාලෙ හංසවතී නගරෙ අයං පරපරියාපනතා හුත්වා නිබ්බත්ති; අපේකදිවසං තස්ස භගවතො අග්ගසාවකං පුජානමේරං නාම පිණ්ඩාය මරන්තං දිස්වා තස්ස මොදකෙ දත්වා තං දිවසමෙව අභ්‍යානො කෙසෙ පිණ්ණජෙත්තං ථෙරස්ස දානං දත්වා අනාගතෙ මුඛුප්පාදෙ කුමෙහ පිය මහාපඤ්ඤා භවෙග්ගන්ති පස්සං කත්වා සාවජ්චං කුසලකමෙව අප්පමන්තා හුත්වා කප්පසත්තසංස්සං දෙවමනුස්සෙසු සංසරිත්වා කස්සපමුඛකාලෙ කිකිස්ස කාසිරඤ්ඤා ගෙගෙ පටිසන්ඨි ගගෙත්වා සත්තන්තං භගිනීනං අබ්‍යන්තරං හුත්වා විසතිවස්ස සහස්සාති ගෙගෙස්සෙව කොමාරමුග්ගවරියං වරිත්වා කාති භගිනීති සභිං දසබලස්ස වසනාපරිවෙණං කාමරත්නං එකං මුඛන්තරං දෙවමනුස්සෙසු සංසරිත්වා ඉමසමී මුඛුප්පාදෙ මදුරුසෙ සාගලනගරෙ රාජකුලෙ පටිසන්ඨි ගණ්ති; ඛෙමාතිස්සා නාමං අකංසු; තස්සා සරීරවණ්ණො සුවණ්ණරස පිජ්ජෙ අගොසි; වසප්පත්තා ව පන බිම්බසාරරඤ්ඤා ගෙගං අගමාසි; සා තථාගතෙ රුජග්ගං උපනිස්සාය වෙච්චනෙ විහරන්තෙ සන්ධා කීර රුජෙ ඡෙදං දස්සෙතිති රුජමදමන්තා හුත්වා මස්සමි රුජෙ ඡෙදං දස්සෙත්තාති භගෙතා දසබලං දස්සන්තාය න ගච්ඡති; රුජා විනෙත්ති අභං සන්ත්‍රී අග්ගපඨාකො මාදියස්ස ව නාම අරියසාවකස්ස අග්ගමහෙසි දසබලං දස්සන්තාය න ගච්ඡති න මෙ එතං රුච්චනීති සො කවිති වෙච්චනුස්සා තස්ස වණ්ණං බන්ධාපෙත්වා ඛෙමාය දෙවියා සවනුපටාමෙ සාද්ධාති ආහ; සා උය්‍යානස්ස වණ්ණං සුත්වා ගතකුකාමා හුත්වා රුජානං පටිපුච්ඡි; රුජා උය්‍යානං ගච්ඡං සන්ධාරං පන අදිස්වා ආගන්තුං න ලභිස්සතිති ආහ; සා රඤ්ඤා පටිච්චනං අදත්වා ව මග්ගං පටිපජ්ජි; රුජා තාය සභිං ගච්ඡන්තෙ පුරිසෙ ආහ සමෙ දෙවි උය්‍යානතො නිවත්තමානා දසබලං පස්සති ඉමෙවතං කුසලං සමෙ න පස්සති රාජාණාය නං දස්සෙත්වාති; අථ ඛො සා දෙවි දිවසභාගං උය්‍යානෙ වරිත්වා නිවත්තන්ති දසබලං අදිස්වා ව ගන්තුං ආරම්භා; අථ නං රාජපුරිය අත්තනො අරුපියාමි සන්ත්‍රී සත්තිකං නයිස්ස; සන්ධා තං ආගච්ඡන්ති දිස්වා ඉභියා එකං දෙවච්ඡරං නිමමිනිත්වා තාල වණ්ණං ගහෙත්වා විජමානං පිය අකාසි; ඛෙමා දෙවි තං දිස්වා විනෙත්ති මනං වතමි නිසා එවරුපා නාම දිබ්බච්ඡරපටිභාගා ඉත්ථිසො දසබලස්ස අවිදුරෙ තිස්සන්ති අභං එකාසං පරිවාරිකාපි නප්පහොමි මනාමි අකාරණා පාපවිත්තස්ස වසෙන නිසාති නිමිත්තං ගහෙත්වා තමෙව ඉත්ථි ඔලොකස්මානා අඨාසි; අථස්සා පස්සන්තිසා ව තථාගතස්ස අභිස්ථානබලෙන සා ඉත්ථි පඨමවසං අතික්කමෙ මජ්ඣිමවසෙ සිතා පිය මජ්ඣිමවසං අතික්කමෙ පච්චමවසෙ සිතා පිය ව චලිත්තවා එලිත්තකස්ස බණ්ඩපිල දන්තා අගොසි; තතො තස්සා පස්සන්තිසා ව සභිං තාලවණ්ණවන පරි

වතතින්දා පටති; තණා බෙමා පුබ්බසොකුසමපනතතා තතම්. ආරම්භණ ආපාඨගතෙ එවං විනොසයි; එවං විධිමි නාම සරිරං එවරුපං විපතනිං පාපුණ්හි මණ්ඩපි සරිරං එවං ගතිකමෙව භවිස්සති; අථස්සා එවං විනතිතක්ඛණේ සන්දා ඉමං ධිමමපදෙ යාඨමාහ.

“යෙ රාගරතතානුපතනති සොතං
සයං කතං මකඛමසකංව ජාලං
එතමපි ඡේතනා පඤ්ඤානති
අනපෙකම්භො කාමපුබ්බං පහාසා”ති.¹

සා ගාථාපරිශෝකානෙ පතිනිතපදෙ සිතායෙව සහ පටිගමනිද්දති අර හතතං පාපුණි; අගාරමජ්ඣාටසනොන නාම අරහතතං පනොන නං දිවසමෙව පරිනිබ්බාසිතබ්බං වා පබ්බජිතබ්බං වා නොති සා පන අතතතො ආපුසංඛාරාතං පවතතනකභාවං ඤාති අතතතො පබ්බජ්ජං අනුජාතා පෙසසාමිති සන්දාරං වජ්ඣිතා රාජනිවෙසනං ගතො රාජානං අනභිවා දෙත්වාව අසාසි; රාජා ඉඛිතිනොනෙව අඤ්ඤාසි අරිසධිමං අරහතතං පතතා භවිස්සති; අථ නං ආහ දෙවි ගතානු බොසි සන්දාරං දස්සනායාති; මහාරාජ කුමෙහති දිඤ්ඤාතං පරිතතකං අහමපන දසඤ්ඤං සුද්දසමකාසිං පබ්බජ්ජං මෙ අනුජාතාථාති; රාජා සාමු දෙවිති සමපට්ඨත්වා සොවණ්ණ සිව්කාය භික්ඛුනීඋපස්සයං පෙසෙත්වා පබ්බාජෙසි; අථස්සා බෙමා නාම භිනිභාවෙ සිතාව අරහතතං පතතාති මහාපඤ්ඤාභාවො පානවො අහොසි; ඉදමෙතතකං වජ්ඣ; අථ සන්දා අපරභාගෙ ඡේතවනෙ නිසිනොසා භික්ඛු නිසො පටිපාටියා ධානනතරෙ ධූපෙනො බෙමං ථේරිං. මහාපඤ්ඤානං අඤ්ඤානෙ ධූපෙසිති.

තතිසෙ උසලවණ්ණාති; නිලපලගබ්බසදිසෙන වණ්ණෙන සමනතාගතතතා එවං ලබනාමා ථේරි; සා කිර පදමුතතරවුබ්බාලෙ භාසවතිසං කුලගෙගෙ පටිසන්ධිං ගණ්ණිත්වා අපරභාගෙ මහාජනෙන සභිං සන්ත්ථ සතතිකං ගතො ධිමමං පුණ්ණනී සන්දාරං එකං භික්ඛුනිං ඉඪි මනනීනං අඤ්ඤානෙ ධූපෙනො දිත්වා සතතාහං වුමපමුබ්බස්ස සබ්බස්ස මහාදුතං දත්වා තං ධානනතරං පෂෙඨසි; සා යාවජ්ඣං කුසලං තත්වා දෙවමනුසොසු සංසංනතී තස්සපමුබ්බාලෙ බාරාණසිතගරෙ කිකිස්ස කාසිරඤ්ඤා ගෙගෙ පටිසන්ධිං ගණ්ණිත්වා සතතතතා භගිනීනං අබ්බතතත්තුත්වා විසතිවස්සසහස්සාති මුක්ඛවරිසං වරිත්වා භික්ඛුසබ්බස්ස පරිවෙණං කාමරත්තං දෙවලොතෙ නිබ්බතතා තණා වචිත්වා පුත මනුස්සලොකං ආගමත්තතී එකසම්මං ගාමකෙ සහන්දා කමං කත්වා ජීවනතථානෙ නිබ්බතතා; සා එකදිවසං බෙතතකුටිං ගමත්තතී අනතරාමෙඤ්ඤ එකසම්මං සරෙ පායොව පුපථිතං පදමුපුපථං දිත්වා තං සරං මරුග්ග තවෙව පුපථං ලාජපක්ඛිපතත්වාය පදමුනිපතතව ගෙගෙත්වා තෙදරෙ සාලිසිසානී ජිජ්ඣිත්වා කුටිකාය නිසිතතා ලාජෙ භජ්ජත්වා පට ලාජස්සානී ගණ්ණසි; තසම්ම වණ්ණෙ ගතිමාදනපබ්බතෙ නිරොධසමාපතතිතො වුසිතො එසො පවෙවස

බුද්ධිය ආගන්තුක තත්ත්වය අවිද්වත්තයෙන් අසාධි; සා පච්චිකවුඩං දිස්වා
ලාජෙති යථිං පද්ධිපුප්ථං ගහෙතියා කුටිණො ඔරුග්ගා ලාජෙ පච්චික
වුඩග්ග පහතන පක්ඛිපිතියා පද්ධිපුප්ථන පතතං පිඩාය අදාසි; අපඤ්ඤා
පච්චිකවුඩෙ ජොකං ගතො එතද්දොසං පබ්බජිතා නාම පුප්ථන
අනර්ථකා අහං පුප්ථං ගහෙතියා පිලක්ඛිතාමිති ගතො පච්චිකවුඩග්ග
ගන්තො පුප්ථං ගහෙතියා විනොතසි; යචෙ අද්දොසං පුප්ථන අනර්ථකො
අහවිග්ග පතතමන්තො යථෙතො න අද්දොසං අසා අග්ග අනෙතා ගවිග්ගයාති
පුත ගතො පතතමන්තො යථෙතො පච්චිකවුඩං බමාපෙතො භනොත
මෙ ඉමෙසං ලාජානං නිග්ගන්තො ලාජග්ගතාය පුතො අහසු පද්ධිපුප්ථ
නිග්ගන්තො නිබ්බතනනිබ්බතනාසානෙ පදෙ පදෙ පද්ධිපුප්ථං උච්ඡතොති
පත්තං අසාසි; පච්චිකවුඩො තත්ත්ව පග්ගතාතිංව ආකාශෙන ගති
මාදානං ගතොති නං පද්ධං නන්දමුලකපබ්බාසෙ පච්චිකවුඩානං අක්ක
මනසොපානගමිතෙ පාදපුඤ්ඤානං කතො යථෙතො; යාපි තත්ත්ව කමමග්ග
නිග්ගන්තො දෙවලොකෙ පටිග්ගං ගහෙති; නිබ්බතනකාලෙනා පසාය
මසා පදෙ පදෙ මගාපද්ධිපුප්ථං උච්ඡාසි; සා තතො මට්ටනා පබ්බතපාදෙ
එකසමිං මගාපද්ධිපුප්ථං පද්ධිගහෙති නිබ්බතති; තං නිග්ගාය එකො තාපසො
මහති; සො පාසොව වුබ්බොවනත්ථාය ගරං ගතොති නං පුප්ථං දිස්වා
විනොතසි ඉදං පුප්ථං ගෙගෙති මහනතතරං ගෙගාති ව පුප්ථිතාති ඉදං
මුතුලිතමෙව භවිතබ්බමෙව කාරණෙනාති උදකං මහරිතො තං පුප්ථං
ගහෙති; තං තෙන ගතිතමතතමෙව පුප්ථිතං තාපසො අනොතා පද්ධිගහෙති
නිපතනා දුරිකං අද්දොසං; දිඨ්ඨාලොකො පසාය ධිතුසිනොහං ලභිතො පද්ධි
තෙව යථිං පණ්ණසාලං තෙතො මවකෙ නිපජ්ජාපෙති; අපඤ්ඤා තත්ත්ව
පුඤ්ඤානුභාවෙන අභිතුසකෙ ධිරං නිබ්බතති; සො තත්ත්ව පුප්ථං මිලාතො
අඤ්ඤා නම පුප්ථං ආහරිතො තං නිපජ්ජාපෙති; අපඤ්ඤා ආධ්වනවිධාව
තෙන කිලිකුං ගමන්තාලොකො පසාය පද්ධිපුප්ථං පද්ධිපුප්ථං පද්ධිපුප්ථං
උච්ඡාසි; කුංකුමර්ධිග්ග විග්ගො යට්ටිග්ගො ගොති; සා අපතතො දෙව
වණ්ණං අතික්කතො මානුසං වණ්ණං අහොසි; සා පිතරි එලාඵලත්ථාය
ගතො පණ්ණසාලං ගතියති; අපඵකද්ධිතං තත්ත්ව වග්ගතතකාලෙ පිතරි
එලාඵලත්ථාය ගතො එකො වනවරකො තං දිස්වා විනොතසි මනුසොනං
නාම එවංවිධං රූපං නත්ථි විමංසිතොමි නන්දි තාපසො ආගමනං
උදික්කිනොති නිසිදි; සා පිතරි ආගමන්තො පටිපථං ගතොති තත්ත්ව
ගන්තො කාවකමණ්ඩලං අග්ගහෙති; ආගන්තුකා නිසිනාග්ග වග්ග
අතතො කාරකවතතං දග්ගෙති; තද්ද සො වනවරකො මනුසොනං
ඤ්ඤා තාපසං අභිවාදෙතො නිසිදි; තාපසො තං වනවරකං මනුසොනං
ව යාතිගෙන ව නිමිනොතොති ගො පුරිත ඉමග්ගොගෙව යානෙ භවිග්ග
උද්භු ගමිග්ගසිති පුප්ථි; ගමිග්ගොමි භනොත ඉධ කිං කරිතොමිති; ඉදං
තසා දිඨ්ඨාලං එතොතොව ගතොති අතපෙතො ගක්ඛිග්ගසිති; යචෙ
අද්දොසං න ඉච්ඡති කිං කාරණං කපෙතොමිති තාපසං චිද්දිතො පුත ආග
මනකාලෙ මග්ගපරානන්දං සාධාගඤ්ඤාව රුක්ඛගඤ්ඤාව කරොනොතා
පක්කාමි; සොපි බාධාග්ගං ගතොති රුක්ඛං අද්දොසං රුක්ඛං කත්වා

ආගතොසිති පුට්ඨ්; අහං දෙව භූමිතාතං වනවරකො පබ්බතපාදෙ අවුත්ථිං
 ඉථේරතනං දිස්සා ආගතොමිති සබ්බං පටිත්තං කප්ථෙසි; ණො තස්ස
 වචනං සුත්වා වෙගෙන පබ්බතපාදො ගතො අවුත්ථෙර ධාතො බ්බාදාරං
 තිවෙසෙන වනවරකෙන වෙව අපෙතති ව පුරිසෙති සඬං තාපසස්ස
 භතතස්සිචං කතො නිසිත්තාවෙලාය තථ ගතො අභිවාදෙතො පටිසන්ධාරං
 කතො එකමනෙත නිසිදි; රාජා තාපසස්ස පබ්බජිතපරික්කාරභණ්ඩං
 පාදමුලෙ ධපෙතො භනෙත ඉමස්මිං ධාතො කිං කරොම ගවුත්ථස්සාමාති
 ආහ; ගවුත් මහාරජාති; ගවුත්ම භනෙත අයසස්ස පන සමිපෙ විසභාග
 පරිසා අප්පිති අසුමුඛ පපෙවො එසො පබ්බජිතානං මයා සඬං ගවුත්තු
 භනෙතති; මනුස්සානං විත්තං තාම දුක්ඛතාසයං කථං බ්බුතං මජ්ඣේ
 වසිස්සන්ති; අභිතාතං රුචිතකාලතො පදාය සෙයානං ජෙද්ධකසානෙ
 ධපෙතො පටිප්ඤ්චිතං සකඛිස්සාම භනෙතති; ණො රඤ්ඤෙ කථං සුත්වා
 දගරකාලෙ ගතිතනාමවසෙතොව අමිම පද්ධවන්ති ධිතරං පකෙකාසි; සා
 එකවචනෙතොව පණ්ණසාලතො නිකඛමිති පිතරං අභිවාදෙතො අසාසි;
 අථ නං පිතා ආහ තං අමිම වසප්පතො ඉමස්මිම ධාතො රඤ්ඤෙ දිඨ
 කාලතො පදාය වසිතං අපාසුකං රඤ්ඤෙ සඬංසෙව ගවුත් අමාති; සා
 සාධුති පිතු වචනං සමපට්ඨන්ති අභිවාදෙතො පරෙදමානා අසාසි; රාජා
 ඉමිස්සා පිතු විත්තං ගණ්ඨාමිති තස්මිංසෙව ධාතො කහාපණ්ණාසිමිති
 ධපෙතො අභිසෙතො අසාසි; අථ නං ගහෙතො අත්තනො නගරං ආනෙතො
 ආගතකාලතො පදාය සෙසිත්ථිසො අනොලොකෙතො තාය සඬංසෙව රමති;
 තා ඉථේසො ඉස්සාපකතා තං රඤ්ඤෙ අත්තරෙ පරිභිජ්ඣුකාමා
 එවමාහංසු තායං මහාරජ මනුස්සජාතිකා කහං නාම තුමෙතති මනුස්සානං
 විවරණ්ඨානෙ පද්ධාති උඨගතොති දිඨපුබ්බාති අධා අයං සකඛිති
 තිගරථ තං මහාරජාති; රාජා තායං කථං සුත්වා තුමෙති අහොසි; අථස්ස
 අපරෙත සමසෙන පට්ඨනො කුපිතො; ණො ගරුභාර පද්ධවන්ති තං
 නගරෙ ධපෙතො පට්ඨනං අගමාසි; අථ තා ඉථේසො තස්සා උපසාධිකා
 ලමං දතො ඉමිස්සා දුරකං ජාතමත්තෙවෙව අපනෙතො එකං දුරුඝපිකං
 ලොභිතෙන මකෙතො සනතිකෙ ධපෙතිති ආහංසු; පද්ධවතිසාපි න
 විරසෙව ගබ්බවුඨානං අහොසි; මහාපද්ධකුමාරෙ එකකොව කුට්ඨං
 වසි; අවසෙසා එකුනපට්ඨතා දුරකා මහාපද්ධකුමාරස්ස මාතු කුට්ඨො
 නිකඛමිති නිපතනකාලෙ සංසෙදජා හුත්වා නිබ්බතංසු; අථස්සා න තාව
 අයං සතිං ලභන්ති ඤාතො සා උපසාධිකා එකං දුරුඝපිකං ලොභිතෙන
 මකෙතො සමිපෙ ධපෙතො තායං ඉථේතං සඤ්ඤං අද්දි; තා පට්ඨතාපි
 ඉථේසො එකෙකා එකෙකං දුරකං ගහෙතො වුද්දනං සතතිකං පෙගෙතො
 කරණිකං ආහරපෙතො අත්තනා අත්තනා ගතිතදුරකෙ තථ නිපජ්ජා
 පෙතො බිති ලඤ්ඤං කතො ධපෙසු; පද්ධවතිපි බො සඤ්ඤං ලභිතො
 තදුපසාධිකං කිං විජාතමිති අමාති පුට්ඨ්; සා තං සත්තජේතො කුමො
 තං දුරකං ලභිස්සසිති වතො අයං තෙ කුට්ඨිතො නිකඛතොදුර
 කොති ලොභිතමකතිනං දුරුඝපිකං පුරතො ධපෙසි; සා තං දිස්සා
 දෙමනස්සප්පතො සිඝං තං එළෙතො අපනෙති සමෙ කොපි පසෙය්ස

ලජ්ඣබිබ්බං ගවෙයසාති ආත; සා තස්සා කථං සුත්වා අජ්ඣාමා විය දුරු
 හටිකං එංගුත්වා උඩනෙ පක්ඛිපි; රුජාපි පච්චන්තතො ආගන්ත්වා
 නක්ඛන්තං පටිමානෙතො ඛති නගරෙ ඛකුචාරං මාපෙත්වා නිසිදි; අථ තා
 පචසතා ඉඤ්ඤා රඤ්ඤා පච්චුග්ගමනං ආගන්ත්වා ආහංසු නිං මහාරුජ
 අමාකං න සද්දගති අමොගති චුත්තං අකාරණං විය ගොති නිං මහෙසිය
 උපසාසිකං පකෙකායාපෙත්වා පටිපුච්ඡ දුරුඝටිකං හෙ දෙවි විජාතාති;
 රුජා තං කාරණං අනුපපටිකත්තීතිව අමනුස්සජාතිස්සා ගටිස්සාතිති තං
 ගෙගතො නික්කඛිසි; තස්සා රුජගෙගතො සග නික්කමනෙතෙව පද්ම
 පුපථාති අනතරධායිංසු; සරීරච්ඡිපිපි විවණණං අගොසි; සා එකිකාව
 අනතරවිටියා පායාසි; අථ නං එකා වසප්පත්තා මහලුටිකා ඉඤ්ඤා දිස්වා
 ධිකුසිනෙතං උප්පාදෙත්වා කහං ගච්ඡි අමොති ආත; ආගන්තුකමති
 වසනාදානං ඔලොකෙතති මරමිති; ඉධ ආගච්ඡ අමොති වසනාදානං
 දත්වා ගොජනං පටියාදෙසි; තස්සා ඉමිනාව නියමෙන තත්ථ වසමානාය
 තා පචසතා ඉඤ්ඤා එකවිත්තා සුත්වා රුජානං ආහංසු; මහාරුජ තුමොසු
 ඛකුචාරං ගතොසු අමොගති ගඛාදෙවතාය අමාකං දෙවෙ විජිතංගාමෙ
 ආගතෙ ඛලිකමං කත්වා උදකකීලං කර්ණසාමාති පජීතං අඤ්ඤා එතමත්ථං
 දෙව ජාතාපෙමාති; රුජා තාසං වචනෙන තුණො ගඛාය උදකකීලිකං
 කාතුං අමොසි; තාපි අත්තනා ගතිකකර්ණකිකං පටිච්ඡන්තා
 කත්වා ආදාය නදිං ගන්ත්වා තෙසං කර්ණකිකානං පටිච්ඡාදනත්ථං පාරුපිත්වා
 පාරුපිත්වා උදකෙ පතිත්වා කර්ණකිකෙ විස්සරෙජ්ජු; නෙපි ඛො කර්ණකිකා
 සබ්බෙපි ගන්ත්වා ගෙසායෙතෙ පසාරිතජාලමති ලග්ගිංසු; තෙසා උදක
 කීලං කීලිත්වා රඤ්ඤා උත්තිණ්ණකාලෙ ජාලං උක්ඛිපත්තා හෙ
 කර්ණකිකෙ දිස්වා රඤ්ඤා සන්තිකං නයිංසු; රුජා කර්ණකිකෙ ඔලො
 කෙත්වා කිං තාසා කර්ණකිකෙසුති ආත; න ජාතාම දෙවාති; සො හෙ
 කර්ණකිකෙ විවරපෙත්වා ඔලොකෙතො පඨමං මහාපද්මකුමාරස්ස
 කර්ණකිකං විවරපෙසි; තෙසං පන සබ්බෙගම්පි කර්ණකිකෙසු නිපජ්ජා
 පිතදිවසෙයෙව පුඤ්ඤිභියා අභිතුළකෙ ඛිරං නිබ්බන්ති; සකෙකා දෙවරුජා
 තස්ස රඤ්ඤා නික්කංඛිතාවත්ථං අනෙතා කර්ණකිකෙ අක්ඛන්ති
 ලිඛාපෙසි “ඉමෙ කුමාරා පද්මවතිස්ස කුච්ඡමි නිබ්බන්තා බාරුණසි
 රඤ්ඤා පුත්තා අථ නෙ පද්මවතිස්ස සපකතිස්ස පචසතා ඉඤ්ඤා
 කර්ණකිකෙසු පක්ඛිපිත්වා උදකෙ ගිපිංසු රුජා ඉමං කාරණං ජාතාතු”ති.
 කර්ණකිකෙ විවරමනෙත රුජා අක්ඛන්ති වාමෙත්වා දුරකෙ දිස්වා මහා
 පද්මකුමාරං උක්ඛිපිත්වා වෙගවෙගෙන රථෙ සෙසෙථ අස්ස කප්පෙථ
 අතං අජ්ඣ අනෙතානගරං පටිපිත්වා එකවිත්තං මාතුමාමානං පියං කරිස්සා
 මිති පාසාදවරං ආරුක්ක ගන්තිභිවෘය සහස්සගණකිකං ධූපෙත්වා නගරෙ
 ගෙහි මරාපෙසි සො පද්මවතිං පස්සති ඉමං සහස්සං ගණනතුති; තං කථං
 සුත්වා පද්මවති මාතු සඤ්ඤා අද්දසි ගන්තිවිමනො සහස්සං ගණන අමොති;
 තාසං එවිරූපං ගණතිතුං විසොමිති; සා දුතියමිති තතියමිති චුත්තත කිං
 වත්වා ගණනාති අමොති ආත; මම ධිතා පද්මවති දෙවි නාමාති වත්වා
 ගණනාතිති; සා යං වා තං වා ගොතුති ගන්ත්වා සහස්සවණ්ණාවකං ගණති;

අථ නං මනුස්සා පුච්ඡිංසු පදුමවතියං දෙවියං පසාසි අමමාති; අහං න පසාසි මිත්තා කීර මෙ පසාසතිති ආහ; හෙ කහමපන සා අමමාති චත්වා නාය සසී. ගතත්වා පදුමවතියං සජ්ජානිතො පාදෙසු නිපතියු; තස්මිං කාලෙ සා පදුමවතී දෙවී අයතති ඤාතො භාරියං චත ඉතියා කමමං කතං සා එවංවිධස්ස රඤ්ඤාදු මහෙසි සමානා එවරුපෙ යානෙ තිරුරකඩා වසිති ආහ; හෙපි රුජපුරියා පදුමවතියා නිවෙගතං සෙතසාණීති පරික්ඛිපාපෙනො වාසෙ ආරකඩා යපෙනො ගතත්වා රඤ්ඤාදු ආරොවෙසු; රුජා සොවණ්ණසිවිකා පෙසෙසි; සා අහං එවං න ගමිස්සාමි මම වසනාසානතො පසාය සාව රුජගෙහං එත්තනතෙර වරපොත්තකචිත්තාත්තරකෙ අත්තරපෙනො උපරි සොවණ්ණසාරකචිවිතතො වෙලවිතානං ඛනිපෙනො පසාධනත්වා සබ්බා ලබ්බාතෙරසු පසිනෙසු පදසාව ගමිස්සාමි එවං මෙ නාගරා සමපතති. පසිසානතිති ආහ; රුජා පදුමවතියා රුදියං කුරෙතාති ආහ; තතො පදුමවතී සබ්බපසාධානං පසාධෙත්වා රුජගෙහං ගමිස්සාමිති මහං පටි පජ්ඣි; අථස්සා අකකනතඅකකනතාසානෙ වරපොත්තකචිත්තාත්තරක. භිඤ්ඤා පදුමපුප්ඵාති ලඝුතියු; සා මහාජනස්ස අතතතො සමපතති. දස්සොත්වා රුජනිවෙසනං ආරුක්ඛා සබ්බපි හෙ විත්තාත්තරකෙ තස්සා මහලුලිකාය පොසාවණීකමුලෙ කත්වා දූපෙසි; රුජාපි තා පවසතා ඉඤ්ඤා පසකසායාපෙනො ඉමා හෙ දෙවී දුසියො කත්වා දෙමිති ආහ; සා මහාජා එතාසං දිත්තසාසං සකලනගරෙ ජානාපෙතිති; රුජා නගරෙ හෙරිං වරාපෙසි පදුමවතියා දුභිකා පවසතා ඉඤ්ඤා එතිස්සාව දුසියො කත්වා දිත්තාති; සා තාසං සකලනාගරෙන දුසිසාපො සලලකචි තොති ඤාතො අහං මම දුසියො භුජිස්සා කාතුං ලභාමි දෙවතී රුජානං පුච්ඡි; තච ඉච්ඡා දෙවතී; එවං සතෙත තමෙව හෙරිවාදකං පසෙසායා පෙනො පදුමවතීදෙවියා අතතතො දුසියො කත්වා දිත්තා පවසතා ඉඤ්ඤා සබ්බාව භුජිස්සා කතාති පුත හෙරිං වරාපෙතාති ආහ; සා තාසං භුජිස්සාසාවෙ කතො එකුතාති පච පුත්තසතාති තාසංගෙව හත්ථ පොසනත්වා දත්වා සා මහාපදුමකුමාරංගෙව ගණ්හි; අථ අපරභාගෙ තෙසං කුමාරානං කීලනවගෙ සමපතෙත රුජා උයානෙ නානාවිධා කීලනාසානං කාතෙසි; හෙ අතතතො සොලසවස්සදෙසිකකාලෙ සබ්බව එකතො හුත්වා පදුමසඤ්ජනතාය මහිලපොකරිණියා කීලනා නවපදුමාති පුප්ඵානාති පුරුණපදුමාති ච වණ්ණතො පතනාති දිස්වා ඉමස්ස තාව අනුපාදිණ්ණකස්ස එවරුපා ජරා පාපුණ්හි කිමහිත පත අමානාං සරිරස්ස ඉදමි හි එවං ගතිකමෙව ගමිස්සාමිති ආරමිණ්. ගතත්වා සබ්බව පවෙවසබ්බාධිඤ්ඤා නිබ්බතෙතත්වා උසාසුසාය පදුම කණ්ණිකාසු පලලභෙකන නිසිදිංසු; අථ තෙති සසී. ගතපුරියා ඔහුගතා දිවයා ඤාතො අග්ගපුත්තා කුමානා වෙලා ජානාතාති ආහංසු; හෙ කුණ්ඨි අනෙසු පුරියා ගතත්වා රඤ්ඤාදු ආරොවෙසු කුමාරා දෙව පදුමකණ්ණි කාසු නිසිත්තා අමෙතසු කප්පෙතසුපි වරිහෙදං න කප්පෙතතීති; යථා රුදියා තෙසං නිසිදිත්වා දෙවතී; හෙ සබ්බරතති. ගතිතාරකඩා පදුම කණ්ණිකාස නිසිත්තතියාමෙතෙව ඇරුණං උසාපෙසු; පුරියා පුත දිවසෙ

උපසංකම්පිතා දෙවා වෙලා ජානාටාති ආහංසු; න මගා දෙවා පවෙවක
 බුඩ්ධා නාම මයනති; අය්‍යා තුමෙත භාරියං කථං කපෙථ පවෙවකබුඩ්ධා
 නාම න තුමාදියා භොනති චිඤ්ඤාලකෙසමසු පන කාසෙ පටිත්තිකආද
 පරික්කාය භොනතිති, ණෙ න තුමෙත භාරියං කපෙථාති දක්ඛණ්ණපේන
 සිසං පරමසිංසු; නාවදෙව ගිහිලිඛිං අනතරධාසි අද පරික්කාරා කාසෙ
 පටිත්තිකකාව අගෙසු; තණා පසානතසෙතව මහාජනස්ස ආකාසෙන
 නඤ්චුලපට්ඨකාරං අගමංසු; සාපි භො පදුමවතී දෙවි අහං ඔහුපුත්තා
 සුත්තා නිපුපුත්තා ජාතාහි හදයසොසං පඤ්ඤා භෙතෙනව රොගෙන කාලා
 කතා රුජගගනනරවාරගාමකෙ සහපේන කමං කතා ජීවනඤ්ඤා
 නිබ්බතති; අථ අපරභාගෙ කුලකරං ගතා එකදිවසං සාමිකස්ස ඛෙතනං
 සාගුං හරමානා භෙසං අත්තනො පුත්තානං අත්තරෙ අද පවෙවකබුඩ්ධෙ
 සික්කාවාරවෙලායං ආකාසෙන ආගච්ඡන්ත දිස්සා සිසසිසං ගතවා
 සාමිකස්ස ආරොචෙසි පස්ස අය්‍යා පවෙවකබුඩ්ධෙ එතෙ නිමනොත්තා
 භොජෙය්‍යාමාති; සො ආත පමණපකුණං නාමෙතෙ අඤ්ඤාදුපි එවා
 වරනති න එතෙ පවෙවකබුඩ්ධාති; ණෙ භෙසං කපෙන්නානාසෙව අථී
 දුරස්ථානෙ ඔතරිංසු; සා ඉථෙ තං දිවසං අත්තනා ලභනකං ඔජ්ජගොජ්ජං
 භෙසං දන්තා ණෙ අදපි ජනා මග්ගං සික්කා ගණ්ණරාති ආහං; සාබ්බ
 උපාසිකෙ තව පක්කාසෙව එත්තසොව භොතු ආපනාති ව අසෙව භොනතු
 අඤ්ඤා පන ඔහුපි පවෙවකබුඩ්ධෙ දිස්සා තව චිත්තං සන්ධාරෙය්‍යාසිති; සා
 පුන දිවසෙ අද ආසනාති පඤ්ඤාපඤ්ඤා අදනතා සක්කාරසමමානං පටියා
 දෙත්වා නිසිදි; නිමනතිතා පවෙවකබුඩ්ධා සෙසානං සඤ්ඤා අදංසු; මාරියා
 අජ්ජ අඤ්ඤාථ අගනවා සමබ්බව තුමාකං මාතු සභගං කණ්ණරාති;
 ණෙ භෙසං වචනං සුත්වා සමබ්බව එකණා ආකාසෙන ආගනවා මාතු
 ගෙහවාරො¹ පාතුරහෙසු; සාපි පඨමං ලඛ්ඤ්ඤායාය ඔහුපි දිස්සා න
 කමිදි; සමබ්බව ණෙ ගෙහං පවෙසෙත්වා ආපනෙසු නිසිදපෙසි; ණෙසුපි
 පටිපාටියා නිසිදනෙසු නවමො නවමො අඤ්ඤාති අද ආසනාති
 මාපෙත්වා සසං බුරුසනෙ නිසිදති; සාව ආපනාති වසිත්තරි නාව ගෙහං
 වසිති; එවා ණෙසු පමෙබ්බපි නිසිනෙසු සා ඉථෙ අදනතං පවෙවක
 බුඩ්ධානං පටියාදිතං පක්කාරං පචග්ගානමිධි යාවදන්දන්දන්දන් අද නීලපාල
 ගථකෙ ආගතිත්වා නිමනතිපවෙවකබුඩ්ධානාසෙව පාදමුලෙ ගපෙත්වා
 ආග මග්ගං භනෙත නිබ්බතනනිබ්බතනස්ථානෙ සර්වමණ්ණො ඉමෙසං
 නීලපාලානං අනෙකාගබ්බවණ්ණං භොතුති; පවෙවකබුඩ්ධා මාතු අනු
 මොදනං කතා ගනිමොදනාසෙව අගමංසු; සාපි යාවජීවං කුපලා කතා
 තණා වුත්තා දෙවලොකෙ නිබ්බතතිත්වා ඉමස්මිං බුබුපාදෙ යාවත්තං
 ගෙභිකුලෙ පටිපඤ්ඤා ගණ්ණි; නීලපාලගබ්බපමානවණ්ණනාය වස්සා
 උපපලවණ්ණනෙව නාමං අනංසු; අථස්සා වසපපතකාසෙල සකලජම්බු
 දීපෙ රුජානො ව ගෙභිනො ව ගෙභිස්ස සතතිතං පඤ්ඤංසු, ධිතරං
 අමානං දෙතුති; අපගිණ්ණෙතො නාම නාගොසි; තණා ගෙභී විතෙතසි
 අහං සමබ්බං මනං ගහෙතුං න සක්ඛිස්සාමි උපායං පනෙතං කරිස්සාමිති

1. "මොතු ගාමොරො"ති බ්‍රහ්ම පාඨො.

ධිතරං පකෙකාසිතං පබ්බජිතං අමෙ සකඛිසසසිති ආහ; තස්සා පච්ඡිම
 ගවිකතතා තං වචනං සියෙ ආසිත්තසත්පාකතොලං විය අහොසි; තස්මා
 පිතරං පබ්බජිත්තාමි තාතාති ආහ; සො තස්සා සකකාරං කතං භික්ඛුති
 උපස්සායං නොතිං පබ්බාජෙසි; තස්සා අවරපබ්බජිතාය එව උපොසඨාගාමෙ
 තාලවාගෙ පාපුණි; සා දීපං ජාලොතිං උපොසඨාගාරං සමමජ්ජති; පදීප
 සිංඛාය නිමිත්තං ගණ්ඨිතං ධනංව පුනපුන ඔලොකගමානා නොජො
 කසිණොරමණං කුන්තං නිබ්බන්ධනොති; තදෙව පාදකං කතං අරහත්තං
 පාපුණි; අරහත්තඵලොන සමිංසෙව ඉතිවිකුබ්බනෙ විණ්ණවසි අහොසි;
 සා අපරභාගෙ සජ්ඣ සමකපාටිභාරියං කරණකදිවසෙ අභමානෙත පාටි
 භාරියං කරසාමිති සිහනාදං නදි; සථො ඉදං කාරණං අසුප්පත්තිං කතං
 ජෙතවනවිහාරෙ නිසින්නො පටිපාටියා භික්ඛුතියො ධානන්තරෙසු
 ධජෙන්නො ඉමං ථෙරිං ඉභිමන්තිනං අභගසානෙ ධජෙසිති.

වතුජෙ විනයබ්බන්තං සද්දං සමාමාගති; පටාචාර ථෙරි විනය
 ධර්මානං අභ්ගාති දසෙකති; සා කිර පසුත්තරවුඩකාලෙ ගංසවතියං කුල
 ගෙගෙ පටිපක්ඛිං ගතොති. අපරභාගෙ සජ්ඣ ධම්මදෙසනං පුණ්ණති සථාරං
 එකං භික්ඛුතිං විනයධර්මානං අභගසානෙ ධජෙන්නං දිස්වා අධිකාරකමං
 කතං තං ධානන්තරං පජෙසි; සා යාවජ්ඣං කුසලං කතං දෙවමනුස්සෙසු
 සංසරිතා කස්සපවුඩකාලෙ කිකිසා රඤ්ඤෙ ගෙගෙ පටිපක්ඛිං ගතොති
 සත්තන්තං ගතිතිනං අබ්බන්තරු පුතං විසතිවස්සසකස්සාති බුහවරියං
 වරිතං භික්ඛුසඛිස්ස පරිවෙණං කාරොති පුන දෙවලොකෙ නිබ්බන්ධනං
 එකං බුඩන්තරං සමපත්තිං අනුභවිතං ඉමග්ගිං බුඩ්ධාදෙ සාවතියං සෙසි
 ගෙගෙ පටිපක්ඛිං ගණ්ඨි; සා අපරභාගෙ වසප්පත්තා අත්තනො ගෙගෙ
 එකෙන කමමකරෙන සමිං සජචං කතං අපරභාගෙ අත්තනො සමාන
 ජාතිකං කුලං ගච්ඡන්ති තස්ස කතසජචස්ස පුරිසස්ස සඤ්ඤං අදුසි තිං
 සෙව පසාය මං පටිභාරසතොනපි දසුං න ලභිස්සාසි සවෙ නෙ කමං අභි
 ඉදුතිචෙව මං ගණ්ඨිතං ගච්ඡාති; සො එවං හොතුති අනුච්ඡිකං හත්
 සාරං ගතොති තං ආදය නගරෙනා තිණි වත්තාරි යොජනාති පටිකක
 මිතං එකසමිං ගාමකෙ වාසං කපෙපසි; අපරභාගෙ තස්සා කුච්ඡං
 ගබ්බො පතිසාසි; සා ගබ්බෙ පරිපකක ඉදං අමාකං අනාථසානං
 කුලගෙගං ගච්ඡාම සාමිති ආහ; සො අජ්ඣ ගච්ඡාම සෙව ගච්ඡාමාති
 ගනතුං අසකෙකානොනා කාලං විතිනාමෙසි; සා තස්ස කාරණං ඤාති
 නායං ඩාලො මං නොස්සාතිති තසමිං බිති ගතෙ එකිකාච කුලගෙගං
 ගම්ස්සාමිති මග්ගං පටිපජ්ජි; සො ආගන්තා තං ගෙගෙ අපස්සන්තො
 පටිවිසස්සෙ පුච්ඡිතං කුලගෙගං ගතාති පුතං මං නිස්සාය කුලධිතා
 අනාථා ජාතාති පදනුපදිකං ගනති සමපාපුණි; තස්සා අත්තරමගෙව
 ගබ්බවුසානං අහොසි; තෙනා සස්සන්තං මයං ගච්ඡස්සාමි සො අජො
 අත්තරමගෙව තිප්පන්නො ඉදුති ගනති තිං කරිස්සාමාති පටි
 භිවත්තිංසු; පුන තස්සා කුච්ඡං ගබ්බො පතිසාසිති පුරිමනෙයෙනෙව
 වින්ධරෙකබ්බං; අත්තරමග්ගෙ පනස්සා ගබ්බවුසානෙ ජාතමගෙගෙව
 වතුසු දිසාසු මහාමෙහා උසාතිංසු; සා තං පුරිසං ආහ සාමි අවෙලාය වතුසු

දිසාපු මෙකා වුසිනා අනොවසාකසානං කාතුං වායමාසීති; සො එවං කරිසාමිති දණ්ඩකෙති කුටිං කන්තා ජදනන්තාය තිණං ආහරිසාමිති එකමිං වමමිකපාදෙ තිණං ජිනුති; අප නං වමමිකෙ නිපනෙතා කණ්ණ සපො පාදෙ ඛිසි; සො නසමිංසෙව ධානෙ පතිනො; සාපි ඉදුනි ආගමිසාති ඉදුනි ආගමිසාතිති සබ්බරතති. ඛෙපෙනා අඛා මං සො අනාථා එකාති මෙකා ජෙබ්බන්තා ගතො හවිසාතිති ආලොකෙ සර්පෙන පදනුසාරෙන ඔලොකෙනාති වමමිකපාදෙ පතිනං දිසා මං නිසාය නමො පුරිසොති පරිදෙවිතිං දහරදුරතං පසොනාදය මගලලතං අඛුලිති ගාහා පෙනා මෙකෙන ගවජනති අනතරමෙකෙ එතං උතතානනදිතං දිසා වෙපිදුනි දුරකෙ එකපසාරෙන ආදය ගතතුං තසකපිසාමි ජෙසිතං ඔරිමතිරෙ ධිපෙනා දගරකං පරතීරං නෙතා පිලොතිකවුමවමෙක නිපජ්ජපෙනා පුත නිවහතිනා ඉතරං ගගෙනා ගමිසාමිති නදිං ඔතරි; අථසා නදිමජ්ඣං පතතකාලෙ එකො සෙණො මංසපිණ්ණකො අගනති සඤ්ඤය දුරකං විජ්ඣිතුං ආගමිජ්ජි; සා ගන්ථං පසාරෙතා සෙණං පලාපෙසි; තසා නං ගන්ථිකාරං දිසා මගලලකදුරකො මං පකෙකාසතිති සඤ්ඤය නදිං ඔතරිතා සොනෙ පතිනො යථාසොතං අගමාසි; සොපි සෙණො තසා අසමපතතායෙව නං දුරකං ගණ්හිතා අගමාසි; සා බලව සොකාතිභුතා අනතරමෙකෙ ඉමං විලාපගිතතං ගායනති ගමිජ්ජි.

“උභො පුත්තා කාලකතා පඤ්ච මයං පති මනො”ති.

සා එවං විලපමානාව සාවජ්ඣං පතා කුලසහායං ගන්තාපි සොක වසෙනෙව අතතනො ගෙහං වවන්ථාපෙත්වා අසකකානති ඉමසමිං ධානෙ එවංවිධං නාම කුලං අජ්ඣි කතරං තං ගෙගනති පටිපුච්ඡි; නිං තං කුලං පුච්ඡිතා කිං කරිසාමි තෙසං වසනගෙහං වාතපසාරෙන පතිනං තන්ථ නෙ සමබ්බපි ජ්විතකපිසං පතතා අප නෙ වුද්දකමගලලකෙ එකවිත කසමිංසෙව කිසපෙනති පසා එසා බුමවට්ඨි පඤ්ඤයතිති; සා තං කථං පුතාව කිං තුමෙහ වදාති අතතනො නිවන්සාවතං සන්ධාරෙත්වා අසකකානති ජාතතිසාමෙතෙව බාහා පසායනා කන්දමානා ඤ්ඤිතා විත කසානං ගන්තා තං විලාපගිතං පරිපුණ්ණං කන්තා පරිදෙවමානා:-

“උභො පුත්තා කාලකතා පඤ්ච මයං පති මනො
එතා පිතා ව ගාතා ව එකවිතකමිං බසාතරෙ”ති.

ආහ; අඤ්ඤෙන ජනෙන පටං දිනතමි පාලෙතා පාලෙතා ජනෙති; අප නං දිසදිසිසානෙ මහාජනො පරිවාරෙතා වරති; අථසා අසං පවාමාරං පටපරිතරණං විතා වරතීති පවාමාරතෙව නාම අකංසු; ගසා වසා සො නගනහාවෙන අලජ්ජි ආවාගෙ පාකටො අභොසි තසමා පවු ආවාගෙ අසාති පතිනො ආවාගෙ අසාති පවාමාරතෙව නාම අකංසු; සා එකවිතං සන්ථි මහාජනසා බමමං දෙසෙනෙක විහාරං පටිසිනා පරිසපරිසතෙක අසාසි; සන්ථා මෙතතාචරණෙන එරිතා සති පටිලහ භගිති සති පටිලහ භගිතිති ආහ තසා සන්ථි වවතං සුතා,

බලවතීරොත්තපාං ආගතා; සා නන්ධෙව භූමියං නිසිදි; අවිදුරෙ සිතපුරිසො
උත්තරි සාවකං භිජිත්වා අදුසි; සා තං නිවාසොත්තං ධම්මං අසොසාසි; සන්ධා
තස්සා වරියවසෙන ඉමා ධම්මපථෙ ගාථා ආභ.

“න සත්ති පුත්තා කාන්තා න පිතා නපි බන්ධවා
අත්තකොන්ධපත්තස්ස නත්ති ඤජිපු කාන්තා.

එතමන්වසං ඤජිං පණ්ණිතො සිලසංවුත්තො
නිබ්බානගමනං මග්ගං ටිප්පමෙව විසොධස්ස”ති.

සා ගාථාපරියෙසානෙ ගථාසිතාව සොත්තාපත්තිඵලෙ පතිකාය සන්ධාරං
උපසංකම්මිත්වා වජ්ජිත්වා සිතා පබ්බථං. සාචි; තස්සා භික්ඛුනීඋපසංසායං
ගන්ත්වා පබ්බථංති පබ්බථං. සමපට්ඨති; සා පබ්බථිත්වා න චිරස්සෙව
අරභතං. පත්තා බුඬවචනං ගණ්ණන්තී විනයපිටකෙ විණ්ණවසි අසොසි;
අපරභාගෙ සන්ධා ජෙනවනෙ නිසිනොසා භික්ඛුනියො පටිපාටියා
ශාන්තතරෙ ධර්මපනොසා පටිපාථං විනයධර්මාං අග්ගසානෙ ධර්මපසිති.

පටිමෙ බම්මිකපිණ්ණානුත්ති; ධම්මකට්ඨකභික්ඛුනීනං ධම්මදිත්තා
අසොසි අසොසි; සා කීර පදුමුත්තරබුඬකාලෙ ගංගවතීයං පර්යන්තකසානෙ
නිබ්බන්ධිත්වා පදුමුත්තරස්ස ගගවනො අග්ගසාවකස්ස සුජාතපෙරස්ස
අධිකාරං කන්ධා තං ශාන්තතරං පන්ධිසි; සා යාවජ්චං කුසලං කන්ධා
සග්ගා නිබ්බන්ධි; සබ්බං ගෙසං ඛෙමාපෙරියං අභිනිභාරවසෙනෙව
වෙදිතබ්බං; පුස්සබුඬකාලෙ පනොසා සජ්ඣ වෙමානිකානං නිණ්ණං
භාතිකානං දුහාධිකාරෙ ධර්මකම්මිකස්ස ගෙගෙ වසමානා එකං දෙතිති
වුත්තා වෙ අදුසි; එවං සබ්බං අපරිභාගෙත්තී දන්ධා වෙ නවුතිකපෙස
අතික්කම්ම කස්සපබුඬකාලෙ කීරියං රඤ්ඤාද්ද ගෙගෙ පටිසන්ධිං ගණ්ණිත්වා
සත්තතනාං ගතිනීනං අභිගන්ත්වා සුත්තා විසතිවස්සගගස්සානි බුහවරියං
චරිත්වා භික්ඛුගච්ඡස්ස වසනකපරිවෙණං කාරෙත්වා එකං බුඬන්තරං
දෙවමනුසොසු සංසරන්තී ඉමසම්. බුබුද්ධාදෙ කුලගෙගෙ පටිසන්ධිං
ගණ්ණිත්වා අපරභාගෙ විසාධපෙසිනො ගෙගං ගතා; විසාධගෙසී නාම
බිම්බිසාරස්ස සභායකො රඤ්ඤාද්ද සම්. දයබලස්ස පඨමදස්සනං ගන්ත්වා
ධම්මං සුත්තා සොත්තාපත්තිඵලෙ පතිසිත්තා අපරභාගෙ අනාගාමීඵලං
සඤ්ඤාසි; සො තං දිවසං ඝරං ගන්ත්වා සොපානමන්ධකෙ සිතාය ධම්ම
දිත්තාය ගන්ධෙ පසාදිනෙ ගන්ධං අනාලම්බිත්වා පාසාදං අභිරුති; භුජ
මාසොපි ඉමං දෙථ ඉමං හරථානි නව්ගහති; ධම්මදිත්තා කවච්ඡං
ගහන්ත්වා පරිච්ඡමානා විනොසි අයං මෙ ගන්ධොලම්බකං දෙනතියාපි
ගන්ධං න ආලම්බි භුජමාසොපි කීරි න කපෙති කො නු ඛො මග්ගං
දෙසොසි; අථ නං භුත්තාපිං කො නුඛො මෙ අයං දෙසොසි පුච්ඡි; ධම්ම
දිත්තා කුග්ගං දෙසො නත්ති අහං පන අජ්ඣප්පාය සන්ධිවසෙන
කුමකාකං සත්තිකෙ නිසිදිත්වා වා ආකුං වා ආභරපෙත්වා ආගරපෙත්වා
බාදිත්වා වා භුජිත්වා වා අභගෙසා නිං සවෙ ඉච්ඡති ඉමසම්. ගෙගෙ වස කො
මෙ ඉච්ඡති යත්තකෙන නෙ ධනෙන අන්ධා තං ගණ්ණිත්වා කුලඝරං
ගච්ඡති; අයපුත්ත එවං සන්තො අහං කුමෙකති ජබ්බිතඛෙලං වම්භවමනං

න සිසෙහන උක්ඛිපිනා විචරිකාමි මග්ගං පබ්බරුං අනුපානාරාභි;
 විසාඛො සාග්ගි ඛම්මදිනෙහති රඤ්ඤා ආරෙවෙනා ඛම්මදිනාං යොවණ්ණ
 සිවිකාය භික්ඛුනිඋපග්ගං පබ්බරුන්තාය පෙසෙසි; සා පබ්බරුනා
 විනෙහසි අයං තාච්ඡෙසසි හරවරෙකි සිසොව දුක්ඛසංතං අකාසි
 පබ්බරුං ලබ්බාලුතො පඤ්ඤා පන මයාපි දුක්ඛසංතං කාතුං චට්ටනිති
 ආචරිසුප්පන්තායාං යනතිකං ගතවා අපෙස මග්ගං ආකිණ්ණසානෙ
 වතං න රමති ගාමකාචායං ගච්ඡාමිති ආහ; ථෙරියො තස්සා මහාකුලා
 තික්ඛමම පබ්බරුතායෙවන විතං කොපෙතුං අපෙසකානතිසො තං
 ගතෙනා ගාමකාචායං අගමෙසු; සා අතීතෙ මජ්ඣිමනිකායං න
 වරස්සෙව සහ පටිසම්මද්ධි අරහතං පාපුණි; අරස්සා එතද්දෙසාසි මග්ගං
 කිච්චං මන්තං පතං ඉධි වසිනා කිං කරිකාමි රුජගගමෙව ගච්ඡාමි
 තත්ත්ම මං නික්ඛාය ඛෙසු ඤ්ඤාසංකො පුඤ්ඤති කරිකානිති; ථෙරියො
 ගතෙනා නතරමෙව පට්ටාගතා; විසාඛො තස්සා ආගමනභාවං පුත්වා
 සිසං ආගතා උක්ඛණ්ණිකා ණු ඛො හවිසානිති සාග්ගිකමයෙ තස්සා
 සතතිකං ගතවා අභිවාදෙතා එකමනාං නිසිනෙහා උක්ඛණ්ණිකාචං
 පුච්ඡතුං අසුතතනති පට්ටකායාදිවසෙන පඤ්ඤා පුච්ඡති; ඛම්මදිනාං
 බග්ගෙන උපාලනාලෙ ජිනුනති විස පුච්ඡතපුච්ඡනං විසාපෙසි;
 උපාසකො ඛම්මදිනාථෙරියා ඤ්ඤාසංසුරභාවං ඤ්ඤා අතතනා අධි
 ගතසානෙ පටිපාටිය තිසු මග්ගපු සබ්බාකාරෙන පඤ්ඤා පුච්ඡනා
 උග්ගගවසෙන අරහතතමග්ගපි පුච්ඡති; ඛම්මදිනාං ථෙරියි උපාසකස්ස
 යථ අනාගාමිඵලාච විසයභාවං ඤ්ඤා ඉද්ධති අතතනො විසයං අතික්ඛ
 මිනා ධාවතිති තං නිවනෙතනති අවමසරාවුසො විසාබ පඤ්ඤා නාසකඛි
 පඤ්ඤානං පරිසතං ගතතුං නිබ්බානොගධං ති ආවුසො විසාබ බ්‍රහ්ම
 චරියං නිබ්බානපරයනං නිබ්බානපරියොසානං ආකංඛමානො ච තිං
 ආවුසො විසාබ හගථනං උපසම්ඛම්මිනා එතමන්තං පුච්ඡෙය්‍යාසි යථා ව
 තෙ හගවා ව්‍යාකුලෙති තථා නං ධාරෙය්‍යාසිති ආහ; විසාඛො සජ්ඣ
 යතතිකං ගතවා සබ්බං පුච්ඡා විසාපෙසනායං කපෙසි; යන්තං තස්ස
 විචනා පුත්වා මම සිතාය අතීතානාගතපට්ටුපනොපු බන්ධිසු තණ්හා
 නතීති වතා ඛම්මපදෙ ඉමං ගාථමාග.

“ගස්ස පුරෙ ච පඤ්ඤා ච මජ්ඣිම ම නෙති කිවතං.
 අතිවතං අනාදනං තමගං බ්‍රුමි බ්‍රාහ්මණි”නති.

තතො ඛම්මදිනාය සාග්ගිකාරං දන්තා විසාබ උපාසකං එතද්දෙව
 පඤ්ඤා විසාබ ඛම්මදිනා භික්ඛුනි මහාපඤ්ඤා විසාබ ඛම්මදිනා
 භික්ඛුනි මජ්ඣිමි තිං විසාබ එතමන්තං පුච්ඡෙය්‍යාසි අගමෙ තං එවමෙව
 විසාකරෙය්‍යං යථානං ඛම්මදිනාය භික්ඛුනිය ව්‍යාකුලං එසො වෙවෙනස්ස
 අපෙතා එවම නං ධාරෙය්‍යාසි; එවමෙන වජ්ඣ සමුච්ඡිතං අපරභාගෙ පන සන්තං
 අනවතෙහ නිසිනෙහා පටිපාටිය භික්ඛුනිසො ධානානතරෙ යපෙනො
 ඉදමෙව වුලුවෙදලං අභුත්තනි කන්තා ථෙරිං ඉමමිං සායනෙ ඛම්ම
 කට්ඨානං අග්ගසානෙ යපෙසිති,

ජලේ ක්ෂායිතං සද්දං නන්දුති; ක්ෂානාභරතානං නන්දුථේ අභ්‍යාති දසෙය්‍යති; සා කීර පද්මිතභරවුචකාලෙ හංසවතියං කුලගෙහෙ පටිසංඝී ගහෙතා අපරභාගෙ සඵළු ධම්මං සුඤ්ඤානී සථාරං එකං භික්ඛුතී. ක්ෂානාභරතානං අභ්‍යාසානෙ ධූපෙනා දිස්වා අධිකාරකම්මං කන්තා නං ධානනභරං පජේසි; සා තමො කප්පසතසහස්සං දෙවචක්ඛුසෙසසු සංසරිතා අමාකං සඵළු නිබ්බතතිතො පුරෙතරම්මෙව වහාපරාපඤ්ඤානම්මං කුච්ඡිසම්මං පටිසංඝී ගහෙති; නන්දු තිස්සා නාම අකංසු; රූපනන්දුති පිට්ඨති; සා අපරභාගෙ උත්තමරූපභාවෙන ජනපදකල්‍යාණී නාම ජාතා; සා අමාකං දසමලෙ සබ්බඤ්ඤානං පඤ්ඤා අනුපුබ්බෙන කපිලවත්ථං ආගතතා නන්දු රුහුලව පබ්බාජෙතා පකකතො සුඛොදනවහා රජස්ස පරිනිබ්බුතකාලෙ වහාපරාපඤ්ඤානම්මං රුහුලමාතරව නික්ඛ මිතා සඵළු සංඝාතකෙ පබ්බජිතාති ඤාතා ඉමාසං පබ්බජිතකාලෙතො පඤ්ඤා මයං ඉධ කීං කම්මනාති වහාපරාපඤ්ඤානං සනතිකං ගතවා පබ්බජි; පබ්බ ජිතදිවසමො පඤ්ඤා සථාරං රූපං හරහතීති සඵළු උපඤ්ඤානං න ගච්ඡති ඔවාදවාසෙ සමසතො අඤ්ඤා පෙසෙතා ඔවාදං ආගතපෙති; සථාරං තස්සා රූපමදවතතභාවං ඤාතා අතතො ඔවාදං අතතනාම ආගතතා ගහෙතනු න භික්ඛුතීති අඤ්ඤා පෙසෙතබ්බාති ආග; තමො රූපනන්දු අඤ්ඤා මයං අපස්සනාති අසාමා ඔවාදං අගමයි; සථාරං තස්සා වරිත වසෙන ඉච්ඡා එකං ඉච්ඡාරූපං නිමිතීති නාලවණ්ටං ගහෙතා විජ්ජානං විය අසාසි; රූපනන්දු නං දිස්වා විනොසි අහං අකාරණෙනෙව පමනකා හුතා නාගච්ඡාම් ඵවරූපාපි ඉච්ඡාසං සඵළු සංඝාතකෙ වියසථා වරනති මම රූපං එකං රූපස්ස කල්මං නාගහති තොලසිං අපානිතාම එතතකා කාලං න ආගතවතීති තමෙව ඉච්ඡා නිමිතං ගහෙති; ඔලොකෙනාති අසාසි; සථාරං තස්සා පුබ්බගෙකුසමපනාය “අසීනං නගරං කත”නාති ධම්ම පදෙ ගාථා වතා “වරං වා සද්ධි වා තිස්සං නිසිනොනා උදවා සං”නාති සුත්තං අසාසි; සා තමම්මෙව රූපෙ ඛයං වයං පඤ්ඤානං අරහතං පාපුණි; ඉමසම්මං භි ඤානෙ ඉදං වත්ථු ගෙසා භවමාපෙරියා වත්ථුනා සද්ධමමොති න විජ්ජාරිතා; තමො පඤ්ඤා රූපනන්දු ක්ෂානාභරතානං අතතෙර ධුරපාතතා අසොසි; සථාරං අපරභාගෙ ජෙනවෙන නිසිනොනා පටිපාටියා භික්ඛුතියො ධානනභරෙ ධූපෙනා නන්දුථේ ක්ෂායිතං අභ්‍යාසානෙ ධූපෙසිති.

සත්තමෙ ආරම්භිජිකාගතති; පභ්‍යාතිතපරිපුණ්ණවරියානං සොඤ්ඤා අභ්‍යාති දසෙය්‍යති; අයං කීර පද්මිතභරවුචකාලෙ හංසවතියං කුලගෙහෙ පටිසංඝී ගහෙතා අපරභාගෙ ධම්මං සුඤ්ඤානී සථාරං එකං භික්ඛුතී. ආරම්භිජිකානං අභ්‍යාසානෙ ධූපෙනා දිස්වා අධිකාරකම්මං කන්තා නං ධානනභරං පජේසි; සා කප්පසතසහස්සං දෙවචක්ඛුසෙසසු සංසරිතා ඉමසම්මං බුද්ධිපාදෙ සාවතියං කුලගෙහෙ පටිසංඝී ගහෙතා අපරභාගෙ ඝරාවාසෙ පඤ්ඤානං බුද්ධි පුත්තධිතරෙ උභිතා සබ්බපි විසුං විසුං ඝරාවාසෙ පඤ්ඤාපෙසි; තමො පඤ්ඤා අයං අමාකං කීං කරිස්සතීති නං අතතො සනතිකං ආගතං මානාති සඤ්ඤාමි න කරිස්ස; බුද්ධිපුත්තක ඉසාණං තෙසං අතතනි අගාරවහාවං ඤාතා ඝරාවාසෙත කීං කරිස්සාමිති

නිකමිනි පබ්බතී; අථ නං සිකුනිසො අයං මහතං න ජානාති අපුත්තං කණ්ණිති දණ්ඩකමං කණ්ණිති; පුත්තකිනෙතං නං දණ්ඩකමං ආහරන්ති. දිස්වා අයං යාවජ්ඣිමසා සිකමාපදමහතමපි න ජානාතිති දිඤ්ඤාසනෙන උක්කායන්ති; සා තෙසං වචනං සුත්වා උපනතසංවේසා අත්තනො ගතිවිසොධනං කාතුං වචනීති නිසින්නාසානෙපි සිකසානෙපි මහතීංසාකාරං සක්කායති; සා යෙථව පුබ්බෙ ඔහුපුත්තිකසොණ්ණෙත්ථිති පඤ්ඤාසිත්ථං පථ්වා සා ආරම්භවිරියසොණ්ණෙත්ථිති පාකවා ජානා අපේකධිමසා සිකුනිසො විහාරං ගව්න්තීතියො සිකුනීසබ්බස්ස උදකං තාපෙය්‍යාසි සොණ්ණිති වන්තා අගමංසු; සාපි උදකතාපනතො පුරෙතර මෙව අභිභාලායං වර්තමිනි; වර්තමිනි වහතීංසාකාරං සක්කායන්ති විපස්සානං වර්තමිති; සන්තා ගතිකුපියං නිසින්නොව ඉමං මහාසගාරං භොගි.

“සො ව වස්සසනං ජීවෙ අපස්සං ධම්මවුත්තමං
එකාගං ජීවනං සෙය්‍යො පස්සන්තො ධම්මවුත්තමං”න්ති.

සා ගාරාපරියොසානෙ අරහත්තං පන්තා විනොසි අහං අරහත්තං පත්තා ආගන්තුකජනො ව අනුපධාරෙත්වා ව මසි අවඤ්ඤාස නිච්ඡි නිච්ඡි වන්තා පාපං පසවෙය්‍ය නස්ස සලලකමිණිකාරණං කාතුං වචනීති; සා උදකභාරනං උචිතං ආරොපෙත්වා නෙසා අග්ගි න අකාසි; සිකුනිසො ආගන්තවා උචිතං ඔලොකෙත්තියො අග්ගි අදිස්වා ඉමං මහලලිකං සිකුනීසබ්බස්ස උදකං තාපෙය්‍යිති අවොවුමහ අජ්ඣාපි උචිතො අග්ගිමපි න කණ්ණිති ආගංසු; අයෙස කිං කුමාසාකං අග්ගිනා උණ්ණාදකන නගාසිකුසාමා භාජනතො උදකං ගහෙත්වා නගාසත්ථි; නාපි හවිස්සාති එත්ථ කාරණන්ති ගන්තවා උදකෙ හත්ථං ඔතාරෙත්වා උණ්ණාමා ඤාත්වා එකං කුචං ආහරිත්වා උදකං ගණන්ති; ගතිතගතිතාසානං පරිපුරති; තද්ද සබ්බාව නස්ස අරහත්තභාවෙ නිසං ගන්තවා දහරතරං තාව පච්චිකිතො න පාදෙසු පතිත්වා අයෙස එතතකං කාලං කුමෙහ අනුපධාරෙත්වා හෙයෙත්වා විහෙයෙත්වා කථාමිමහ ඔමථ නොති ඔමාපෙසු; මුඛිකරාපි උකකුපියං නිසිදිත්වා ඔම අයෙසති ඔමාපෙසු; නත්තො පඤ්ඤා මහලලික කාලෙ පබ්බජිත්වා ආරම්භවිරියභාවෙන න විරස්සොව අභ්‍යථලෙ පතිතීතාති ථෙරියා ගුණො පාකවො අග්ගාසි; අපරගාගෙ සන්තා ජෙත්වන්තො නිසිදිත්වා සිකුනිසො පටිපාටියා ධානන්තරෙ ධර්මපන්නා සොණ්ණෙත්ථිං ආරම්භවිරියානං අභ්‍යාසානෙ ධර්මපතිති.

අභිමෙ සද්දං සඤ්ඤාති; දිබ්බවකුක්කානං සඤ්ඤා ථෙර අභ්‍යාසි දස්සෙති; අග්ගිමපි හි පදමුත්තරමුඛිකාලෙ ගංසවයියං කුලගෙහෙ නිබ්බන්ධිනි වසපන්නා සත්ථු ධම්මකරං සුණන්ති සන්තාරං එකං සිකුනිසො දිබ්බවකුක්කානං අභ්‍යාසානෙ ධර්මපන්නං දිස්වා අධිකාරකමිමං කන්තා නං ධානන්තරං පණ්ණිසි; සා කප්පකප්පස්සං දෙවමිත්තස්ස සංගරිත්වා ඉමංසි මුඛිකාදෙ සාවර්ථියං කුලගෙහෙ නිබ්බන්ධා අපරගාගෙ සත්ථු ධම්මදෙසනං සුත්වා පටිලඛිතවා පබ්බජිත්වා න විරස්සොව අරහත්තං පාසුති;

තමා පසාය දිබ්බවක්‍රමවත් විණුණවසි අනෙකි; අපරභාෂෙ සභා ජෙන වනෙ නිසිදිනා භික්‍රමිණෙ පටිපාටිය ආනනතරෙසු ධරෙතො, ඉමං ථෙරි: දිබ්බවක්‍රමානං අනුභාවෙ ධරෙසිති.

[illegible]

ජවයි සමෙ න ගණනයි රුජාණ්ණෙන කරිසාමිති; එවිං දෙවොති නගර
 ගුහතිසො සකලනගරෙ මහුසො වාරෙත්වා නං භිතතීං භික්ඛුනා පර
 හණ්ඩං ගරන්තං සගොඨමෙව ගගොනිං රඤ්ඤ දසෙසයි; රුජා ඉමං
 වොරං දක්ඛිණවාරෙන තිගරිත්වා ඤානෙටාති ආහ; නගරගුහතිසො
 රඤ්ඤ පරිසුත්වා නං වොරං වතුසෙක වතුසෙක පගාරසගසොන
 කාලොත්වා ගාහාපෙනා දක්ඛිණවාරං ගවජ්ඣ; තසමිං සමයෙ අයං හද්ද
 සෙසිධිතා මහජනාසා සකලකලසදදෙන සිතපජ්රං උග්ගාවෙත්වා ඔලො
 සෙනතී සත්තුකං වොරං තථා තිසමානං දිස්වා උග්ගාති ගපෙති හදයං
 සන්ධාරෙනතී ගතත්වා සිරිසසනෙ අසොමුඛා නිපජ්ඣ; සා ව නසා කුලසා
 එකධිතිසා නෙතසා ඤාතසා අපමතතකලපි මුඛවිකාරං සතිතුං ත
 සසෙකානති; අථ නං සගෙන නිපන්තං දිස්වා කිං කරෙයි අමොති
 පුච්ඡංසු; එතං චජ්ඣං කත්වා තිසමානං වොරං අදදපථාති; ආම අම
 අදදපාමාති; එතං ලභමානා ජිවිසාමි අලභමානාස මෙ මරණමෙවොති;
 හෙ තං අනෙකපරිසාසෙනපි සඤ්ඤපෙතුං අසසෙකානතා මරණං ජිවිතං
 සෙසෙසාති සලලකෙවසු; අථසා පිතා නගරගුහතිසා සන්ධිතං ගතත්වා
 සගසා ලං දත්වා මයං ධිතා වොරෙ පටිබ්බිවිතං සෙන සෙනවි ලපා
 සෙන ඉමං මුඛාති ආහ; සො සාධුති සෙසිසා පටිසුත්වා වොරං ගගොනිං
 සාව පුරිසසා අසුපගමනා ඉතො විතො ව පපවෙත්වා සුරිසෙ අත්ථං උප
 ගවජනෙත වාරකතො එතං මහුසං තිගරපෙනා සත්තුකසා බන්ධනං
 මොවෙත්වා සත්තුකං සෙසිගහං පෙසෙත්වා නෙත බන්ධනෙන ඉතරං
 බන්ධිත්වා දක්ඛිණවාරෙන තිගරිත්වා ඤානෙයි; ගෙසිදසාපි සත්තුකං ගගොනා
 සෙසිතිවෙසනං අගමංසු; තං දිස්වා ගෙසි ධිතු මනා පුරෙසාමිති සත්තුකං
 ගතොදනෙන නගාපෙනා සබ්බාගරණපතිමණ්ඩිතං කාරෙත්වා පාසාදං
 පෙපසයි; හද්ද පරිසුණ්ණං මෙ සංකප්පොති අතිරෙකාලඛිකාරෙන
 අලඛකරිත්වා තං පරිවරමානා විවරති; සත්තුකො කතිපාහං විතිනාමෙත්වා
 විතෙතයි ඉමිසා පසාධනකහණිකං මයං හවිසාති සෙනවිදෙව
 උසාසෙන ඉමං ආහරණං ගගෙතුං වට්ටතිති සමිපෙ පුබෙන නිසිතාකාලෙ
 හද්ද ආහ මයං එතං වට්ටනං වතනබ්බං අරෙති; ගෙසිධිතා සගසාලාහං
 ලභිත්වා විය තුඨමානසා විසසත්ථං වද අයසාති ආහ; තිං විතෙතයි මං
 තිසාස ඉමිනා ජිවිතං ලඛිතාති අගමපන ගතිතමහෙතාව වොරපපාන
 පබ්බතෙ අධිවැන්දෙවතාස සවාහං ජිවිතං ලඛිසාමි බලිකමං හෙ
 දසාමිති ආසාපිං තං තිසාස මයා ජිවිතං ලඛිං සිසං බලිකමං සජ්ජා
 පෙතිති; හද්ද තසා මනා පුරෙසාමිති බලිකමං සජ්ජාපෙනා සබ්බපසා
 ධිතා පසාබෙත්වා එකසානෙ ආරුසා සාමිකෙන සමිං වොරපපානපබ්බතං
 ගතත්වා පබ්බතදෙවතාස බලිකමං කරිසාමිති අභිරුහිතුං ආරභා;
 සත්තුකො විතෙතයි සබ්බෙසු අභිරුගනෙනසු මම ඉමිසා ආහරණං
 ගගෙතුං මකාසො න හවිසාසීති තමෙව බලිසාජනං ගාහාපෙනා පබ්බතං
 අභිරුහි; සො හද්ද සමිං කපෙතොසා පියකථං න කපෙති; සා ඉඛති
 තෙතෙව තසා අධිපාසං අඤ්ඤයි; අථ නං සො ආහ; හද්ද තව
 සාවකං ඔමුචිත්වා කාසාරලුහං පසාධනං එන් හණ්ඩිකං කරෙතිති; සාමි

මග්ගං භෙදා අපරමොති; කිම්පනාහං ඛලිකවමන්. ආගතොති සඤ්ඤං කරොති අහං හි ඉමිස්සා දෙවතාය යකනං උබ්බතොති. ඛාදෙය්‍යං ඛලිකවමාපදෙසෙන පන තව ආහරණං ගණිතුකාමො හුත්වා ආගතොවෙයිති; කස්ස පන අය්‍ය පසාධනං කස්ස අහනති; මයං එවරුපං න ජානාම අඤ්ඤං තව සත්තකං අඤ්ඤං මම සත්තකනති සාමු අය්‍ය එකං පන මෙ අධිප්පායං පුරෙථ අලඛිකනතියාමෙනෙව මෙ පුරතො ව පච්ඡතො ව ආලිඛිතිදං දෙථාති; ඡො සාමුඛි සමපට්ඨි; සා භෙන සමපට්ඨිතභාවං ඤාත්වා පුරතො ආලිඛිතිං පච්ඡතො ආලිඛනති විස හුත්වා පබ්බතපපාතො පාතොසි; ඡො පතනොතා ආකාසෙව චුණ්ණවිචුණ්ණො අහොසි; තාස කතං විචිතතභාවං දිස්වා පබ්බතො අධිවන්තං දෙවතා ගුණකිත්තනවසෙන ඉමා ගාථා ආහ.

“න ඡො යපබ්බසු ධානෙසු පුරිඡො හොති පණ්ඩිතො
ඉත්ථි පණ්ඩිතා හොති තත් තත් විවක්ඛණං.

න ඡො යපබ්බසු ධානෙසු පුරිඡො හොති පණ්ඩිතො
ඉත්ථි පණ්ඩිතා හොති චුත්තතමපි චිත්තසෙ”ති.

තතො හඤ්ඤා විනේහසි න සකකා මයං ඉමිනා නියමෙන පුන ගෙහං ගතං ඉතොව ගතො. එකං පබ්බජං පබ්බජිස්සාමිති නිගණ්ඨාග්ගං ගතො. නිගණ්ඨො පබ්බජං යාමි; අථ නං තෙ ආහංසු භෙදන නියමෙන පබ්බජ්‍යා හොතුති යං තුමනාකං පබ්බජ්‍යාය උත්තමං තදෙව කතෙථාති; තෙ සාමුඛි තස්සා තුලසිනා භෙදෙස උච්චිතා පබ්බාජෙත්ථ; භෙදො පුන චක්ඛිතො රුසිරාසිවසෙන කුණ්ඩලාවතො හුත්වා වඩ්ඪිත්ථ; සා හෙතෙව කාරණෙන කුණ්ඩලකෙසං නාම ජාතා; සා අතතො, පබ්බජිතො හෙ පබ්බසිප්පං උග්ගණිතො තෙසං ඉතො උත්තරං විසෙසො නත්ථි ඤාත්වා ගාමනිගමන්ජධානියො විවරනති යත් යත් පණ්ඩිතා අත්ථි තත් තත් ගතො. තෙසං ජානාසිප්පං යබ්බතෙව ගණනති; අථස්සා ඛහුසු ධානෙසු සිකතිතභාවෙන පටිච්චාදං දායං සමන්තං න හොනති; සා අතතො සසිං කප්ථො සමන්තං අදිස්වා යං ගාමං වා නිගමං වා පටිසති තස්ස වාසෙ වාලුකාරුසිං කතො තත් ජලේසාබං ධපෙති; යො මම වාදං ආරොපෙතුං සකෙකාති ඡො ඉමං සාබං මද්දතුති සමිපෙ සිතදුරකානං සඤ්ඤං දෙති; තං සත්තංගමපි මද්දතො න හොනති; අථ නං ගතොති පකකමිති; තස්මිං සමසෙ අමනාකං හගවා ලොකෙ නිබ්බතතිතො සාවත්ථි උපනිස්සාය ජෙතවතෙ විහරති; කුණ්ඩලකෙසාපි ඛො අනුපුබ්බත සාවත්ථි. පච්චා අනතානගරං පටිසමානා පොරුණකතියාමෙනෙව වාලුකාරුසිමිති සාබං ධපෙත්වා දුරකානං සඤ්ඤං දත්වා පාටිසි; තස්මිං සමසෙ ධම්මසෙනාපති භික්ඛුසමෙස පටිසෙ එකකොව නගරං පටිසෙනො වාලුකාරුසිම ජලේසාබං දිස්වා කස්සා අයං ධම්මාති පුච්ඡි; දුරකා තං කාරණං අපරිභාසෙත්වා කප්ථස්ස; එවං සතෙහ ඉමං ගතොති මද්දථ දුරකාති; තෙසු ථෙරස්ස චමනං සුත්වා එකතෙව මද්දිතුං න විසතිත්ථ; එකතෙව තං බණ්ණෙව මද්දිත්වා චුණ්ණවිචුණ්ණං අකංසු; කුණ්ඩලකෙසං හතතධිවං කතො

නිකඛනනී සාධං මග්ගිතං දිස්වා නසොතං නමනනී පුට්ඨ්; අථස්සා ධම්ම
 සෙනාපතිනා කාරපිතභාවං තර්ඛංසු; සා අත්තනො ථාමං අජානනො
 ඉමං සාධං මග්ගපෙතුං නො විසභෙස්සති අධා මහනො ඵසො භවිස්සති
 අභමිපි පන බුද්ධිසා භවනතී න සොභිස්සාමි අනොගාමසමෙව පටිසිනො
 පරිගාය සඤ්ඤා දුතුං විට්ඨතීති විනොතනො තථා අකාසි; අසිතිකුලසහස්ස
 නිවාසෙ නගරෙ සභාගසභාගවසෙන සබ්බෙව ජාතීංසුති වෙදිනබ්බං;
 ථෙරෙපි භතතකිත්ථං කනො අඤ්ඤතරස්මි රුකඛමුලෙ නිසිදි; අථාසං
 කුණ්ඩලනෙසා මහජනපරිවුතා ථෙරස්ස සතතිකං ගතත්වා පටිසන්ථාරං
 කනො එතමනෙත ධනො භනෙත කුමෙහති සාධා මද්දපිතාති පුට්ඨ්; ආම
 මය මද්දපිතාති; එවං සනෙත කුමෙහති සසිං අමහාකං වාදෙ භොතු
 භනෙතති; භොතු භද්දෙති; කස්ස පුට්ඨ් භොති තස්සවිස්සජ්ජනනති;
 පුට්ඨ් නාම අමහාකං පතතා නිමිපන කුස්සං ජානනකං පුට්ඨ්; සා
 ථෙරෙන දිනතඤ්චුමඤ්ඤා සබ්බසමෙව අත්තනො ජානනකං වාදං පුට්ඨ්;
 ථෙරෙය සබ්බං විස්සජ්ජෙති; සා සබ්බං පුට්ඨ් නො කුණ්ඨි අසොසි; අථ නං
 ථෙරෙය ආග තසා බුත්තං පුට්ඨ් තං මග්ගි ඵකං පඤ්ඤා පුට්ඨ්; අථ
 භනෙතති; එකං නාම කීතති; කුණ්ඩලනෙසා න ජානාමි භනෙතති ආග;
 නිං එතතතමිපි න ජානාසි අඤ්ඤා කීං ජානියාසිති; සා තත්ථෙව ථෙරස්ස
 පාදෙසු පතිනො කුමහාකං සරණං ගච්ඡාමි භනෙතති ආග; මම සරණං
 ගමනකමං නථෙ සදෙවනෙ ලොකෙ අඤ්ඤාපුස්සලො බුරුවිහාරෙ වසති තං
 සරණං ගච්ඡාති; සා එවං තරිස්සාමි භනෙතති; සාසභ්ගසමසෙ සන්ත්‍රී ධම්ම
 දෙසනවෙලාස සතතිකං ගතත්වා පටිපතිසිතෙන වැද්දිනො එකමනතං
 අසාසි; සන්තා තස්සා මග්ගිතසංඛාරය වරියාවසෙන ධම්මපදෙ ඉමං
 භාජමාග.

“සහස්සමපි වෙ භාරා අත්ථපදසංභිතා
 එකං භාරාපදං සෙසෙසා සං සුන්තො උපසමෙති”ති.¹

සා භාරාපරිසෙසානෙ සරාසිතාව සහ පටිසමිද්දති අරගතතං පනො
 පබ්බජ්ජං සාසි; සන්තා තස්සා පබ්බජ්ජං සමපට්ඨති; සා භික්ඛුනිඋපස්සාසං
 ගතත්වා පබ්බජී; අපරභාගෙ වතුපරිසමජෙකි තථා උදපාදි මහතතා
 විතාසං හඤ්ඤා කුණ්ඩලනෙසා සා වතුපදිකගාරාවසානෙ අරගතතං
 පතතාති; සන්තා තං කාරණං අනුප්පතති කනො ථෙරීං ඩිප්පාතිඤ්ඤානං
 අඤ්ඤානෙ ධරෙසිති.

1. 5. 10.

දසමෙ සුමෙඛනිමාසනති; පුමෙඛ නිවුත්ඛකිසකතානං අනුස්ස
 රනනිනං හඤ්ඤා කාපිලාති අඤ්ඤාති දසෙසති; සා කීර පසුමිතතරබුධිකාලෙ
 භංගවතිසං කුලගෙගෙ නිබ්බතතා සන්ත්‍රී ධම්මදෙසනං පුණ්නතී සන්ථාරං
 එකං භික්ඛුනිං පුමෙඛනිවාසං අනුස්සරනනිනං අඤ්ඤානෙ ධරෙසනතං
 දිස්වා අධිකාරකමං කනො තං ධානනතරං පත්ථෙති; සා කප්පසතසහස්සං
 දෙවමනුස්සෙසු සංසරිත්වා අනුප්පනෙන බුමෙ ඛාරණසියං කුලගෙගෙ
 පටිසන්ථං ගණිත්වා අත්තනො භාතුජායාස සසිං කලං කණෙනතී තාග

පළවකඩයා පිණිසාන දිනෙක අය ඉමය පිණිසාන දැන
අත්තනො වස වනෙකැති පළවකඩයා හඳුනා පත්තං ගණිතා
හත්තං ඡණ්ඩිකා කලලය පුරෙතා අදයි; මහජනො බාලා අයනා
ගරහිතා යාය නෙ සභිං කලහො කතො තස්සා නිචි න කණයි පළවක
ඩුමො තෙ කිං අපරජකිති ආහ; සා නෙසා වචනෙන ලජ්ජායමානා පුත
පත්තං ගහනො කලලං භාරෙතා ඩොවිතා ගනිමුණෙන උබ්බවෙතා
වතුමුරුසා පුරෙතා උපරි ආසිනෙතා පද්මගතවණෙන සප්පිතා
විජේයාකමානං පළවකඩයා හඳුනා ධර්මො යථා අයං පිණිසානො
ඔහාසජානො එවං ඔහාසජානං මෙ සරිරං හොතුති පඤ්ඤාං ධර්මසිති
සබ්බං මහාසංඝපථෙරසා වාද්වති වුත්තනායෙනව වෙදිනබ්බං; මහ
සංඝපථෙරසා පන දකිණිමහං ගහනො දසබලයා සතතිකං ඔහු
පුත්තකතිශ්‍රොතිමුලං ගහො; අයං හද්ද කාට්ටුනි වාමමහං ගණිතා
මාතුකාමයා පබ්බජ්ජාය අනාඤ්ඤානභාවෙන පරිබ්බාජිකාරාමං අගමායි;
යද්ද පන මහාපජාපතිහොතම් පබ්බජ්ජං ලභි තද්ද සා ථෙරි ථෙරියා
සතතිකෙ පබ්බජ්ජව උපසම්පදව ලභිතා අපරභාගෙ විපසානාය කමමං
කණෙනති අරහත්තං පඤ්ඤා නිවාසඤ්ඤා විණ්ණවපි අගොයි; අථ
සථා ඡෙතවනෙන නිසිදිතා තිස්සුතිසො පටිපාටියා ධානනාගරෙ
ධර්මපනො ඉමං ථෙරිං පුරෙතා නිවාසං අනුසාරනානං අග්ගසානෙ
ධර්මසිති.

1. 5. 11.

එකාදසම මහාභිඤ්ඤාපාත්තානුනති; මහතිසො අභිඤ්ඤා
පත්තානං හද්ද කම්මානා අග්ගාති දසොති; එකසංඝි මුට්ඨයා වත්තාග්ගෙව
ජනා මහාභිඤ්ඤා හොනති න අවසෙසසාවකා; අවසෙසසාවකා හි කප්ප
සතසහසසමෙව අනුසාරිතං සකෙකානති; න තහො පරං මහා
භිඤ්ඤාපත්තා පන කප්පසතසහසාධිකං අසංඛෙසං අනුසාරනති;
අමාකම්පි සඤ්ඤා සාදනෙ මෙ අග්ගසාවකා බකකුලථෙරෙ හද්ද
කම්මානාති ඉමෙ වත්තාග්ගෙ එත්තකං අනුසාරිතං සකිංසු; තසමා අයං
ථෙරි මහාභිඤ්ඤාපත්තානං අග්ගා නාම ජාතා; හද්දකම්මානාති තස්සා
නාමං; හද්දකම්මානා විස හි උත්තමප්පවණ්ණසා විස තස්සා සරිර
වණ්ණො අගොයි; සා තසමා හද්දකම්මානා නාමං ලභි; සා පටිජා
කම්මානානෙව සංඛං ගහො; රාහුලමානායෙන අධිවචනං; සා හි පද්මුත්තර
මුට්ඨකාලෙ හංසවතිසං කුලගෙනෙ පටිපජ්ඣං ගහනො අපරභාගෙ සඤ්ඤා
ධම්මකං පුණ්ණති සථාරං එකං තිස්සුති මහාභිඤ්ඤාපත්තානං
අග්ගසානෙ ධර්මපනං දිස්වා අධිකාරකම්මං කතා තං ධානනාගරං
පඤ්ඤා; සා කප්පසතසහසං දෙවමනුසොසු සංඝරිතා ඉමසං
මුට්ඨපාදෙ පුරාමුට්ඨකසා ගෙනෙ පටිපජ්ඣං ගහති; හද්ද කම්මානා
තිස්සා නාමං අසංසු; සා වසපත්තා බොධිසත්තසා ගහො අගමායි; අපර
භාගෙ රාහුලකුමාරං නාම පුත්තං විජායි; තස්ස ජාතදිවසෙව බොධි
සත්තො නිකම්මිතා බොධිමණෙ සබ්බඤ්ඤාතං පඤ්ඤා ලොකානුග්ගො
කණෙනො අනුපුරෙතා කපිලවත්තං ආගම ඤ්ඤාතං සමග්ගං අසායි;
අපරභාගෙ පරිනිබ්බුතෙ පුරෙතාදනමහාග්ගෙ මහාපජාපතිහොතම් පටිති

මාතුසාමසතෙති සම්. සත්ථ භනතිකෙ පබ්බතී; රුහුලමාතාපි ජනපද කල්පාණ්ඩි ථෙරියා භනතිකං ගනත්වා පබ්බතී; සා පබ්බතීකසාලකො පඨාය භද්දකම්මානපථරිතෙව පාකවා අහොසි; අපරභාගෙ විපස්සානං වර්ණිතො අරහන්තං පත්තා අභිඤ්ඤාසු විරුණ්වපි අහොසි; එකපල්ලවේක නිසින්නා එකාවර්තෙන න කප්පකසහස්සාධිකං අගංඝෙය්‍යං අනුස්සරති; තස්සා තඤ්චි. ගුණො පාකථෙ ජාතෙ සථා ජෙතවනො නිසීදිතො භික්ඛුනියො පටිපාටියා ධානානතරෙසු ධපෙන්නො ඉමං ථෙරිං මහා භිඤ්ඤාපට්ඨානං අභ්‍යාසානෙ ධපෙසිති.

1. 5. 12.

මාදසමෙ සුඛවිවරඛණනති; තීති සුඛෙති සමනතාගතං පංසකුලං ධාරෙන්නිනං කිසාගොනම් අග්‍යාති දසොති; ගොතමීති තස්සා නාම; ථොසං කීලනතධාතුකතො පන කිසාගොතමීති වුවවති; අසමිපි හි පදමුත්තරමුඛසාලෙ හංසවතිංසං කුලගෙගෙ නිබ්බත්තා සත්ථ ධම්මදෙසනං පුණ්ණනී සථාරං එකං භික්ඛුනිං පුබ්බිවරධරුතං අභ්‍යාසානෙ ධපෙන්නං දිස්වා අධිකාරකම්මං කන්ධා නං ධානානතරං පථෙසි; සා කප්පකසහස්සං දෙවමනුස්සෙසු සංසරිතො ඉමසම්. බුදුප්පාදෙ සාවච්ඡිං දුග්ගතකුලෙ නිබ්බත්තා වසප්පත්තසාලෙ එකං කුලං අගමාසි; තථ නං දුග්ගතකුලස්ස ධිතාති පරිභවිසු; සා අපරභාගෙ පුත්තං විජාසි; අපස්සා සමමානමකංසු; සො පනස්සා දුරස්සො ආධිවිතො පරිධාවිතො කීලනවසෙ ධීපො කාල මකාසි; කස්සා සොස්සො උදපාදි; සා අහං ඉමසම්.සෙව ගෙගෙ හතලාභ සකකාරා හුන්ධා පුත්තස්ස ජාකසාලස්ස පඨාය සකකාරං පාපුණ්. ඉමෙ මග්ගං පුත්තං ඛනි ජ්ඣෙතිකුමපි වාසමෙය්‍යනති පුත්තං අභේකතාදය පුත්තස්ස මෙ භෙසර්ජං දෙථාති ගෙගවාරපටිපාටියා විවරති; දිඤ්ඤාසානෙ මනුස්සා කථා නෙ මතකස්ස භෙසර්ජං දිඤ්ඤාසනති පාණ්. පහරිතො පරිහාසං කරෙන්නති; සා තෙසං කථාස නෙව සඤ්ඤාතති. භව්ජති; අථ නං එස්සො පණ්ඩිතපුරිසො දිස්වා අයං පුත්තස්සොකෙන විත්තවිඤ්ඤාපං පත්තා භවිස්සාති එතිස්සා පන භෙසර්ජං අඤ්ඤා න ජාතියාති දසමලොච ජාතියාතිති විනේතො එවමාග අමම තව පුත්තස්ස භෙසර්ජං අඤ්ඤා ජානෙන්නා නාම නච්ඡි සදෙවකෙ පන ලොකෙ අග්ගපුග්ගලො දසමලො ධුරවිහාරෙ වසති කස්ස සනතිකං ගනත්වා පුච්ඡාතිති; සා සමමං පුරිසො කපේතීති පුත්තං ආදය කථාගතස්ස බුද්ධාසනෙ නිසිණ්ණවෙලාය පරිස පරිසනෙත ධනො පුත්තස්ස මෙ භෙසර්ජං දෙථ භගවාති ආහ; සථා තස්සා උපතිස්සයං දිස්වා භද්දකං නෙ ගොතමී කතං භෙසර්ජන්තො ඉධා භව්ජනතියා භව්ජ නගරං පටිසිත්වා කොටිස්සො පඨාය සකලනගරං වරිතො සසම්. ගෙගෙ කොචි මතපුරෙඛා නච්ඡි කතො සිඨත්තං ආගරහීති ආහ; සා සාබ්බ භනන්තා තුළමානසා අනෙතා නගරං පටිසිත්වා පඨමගෙගෙසෙව දසමලො මම පුත්තස්ස භෙසර්ජන්තො සිඨත්තං ආගරහෙති සිඨත්තං මෙ දෙථාති ආහ; භද්ද ගොතමීති නිගරිතො අදංසු; අයං එවං ගගෙතුං න සකකා ඉමසම්. ගෙගෙ කොචි මතපුරෙඛා නච්ඡිති; කිං වදෙසි ගොතමී සො ඉධි මතකෙ ගණ්ණං සකෙකාතිති; කෙන හි අලං නංගං ගණ්ණිස්සාමි

දසබලො මං සන් මහපුබ්බො අඤ්ඤා නිකායො සිඛිත්තං න ගණ්ඨාපෙතීති;
සා ඉමිකාච නියමෙන තතියං ඝරං ගතවා භින්නෙති; සකලනගරෙ
අසමෙව නියමො භවිස්සති ඉදං භික්ෂානුකම්පකෙන බුබ්බන දිසං
භවිස්සතිති සංවෙගං ලභිතවා තතොච ඛිති නිකම්භිතවා ආමකප්‍රසාදං
නොති පුත්තං ගජේන ගහෙති; පුත්තක අගං ඉමං මරණං තවෙව
උපපන්නාති විනොසිං න පනොතං තවෙව මහාජනසාධාරණො එස
බමෙමාති වතා පුත්තං ආමකප්‍රසාදෙන ජම්බවතී ඉමං ගාථමාග.

“න ගාමබමො නො නිගමස්ස බමෙමා
නවාපයං එකකුලස්ස බමෙමා
සබ්බස්ස ලොකස්ස සදෙවකස්ස
එස්සෙව බමෙමා සද්දං අනිච්ඡතා”ති.

එවෙව පන වතා සන්ථු සතතිකං අගමාසි අථ නං සන්ථා ලබො තෙ
ගොතම් සිඛිත්තොස්ස ආග; නිසිතං භනොත සිඛිත්තෙන කමමං
පතිස්මපන මෙ දෙථාති ආග; අථස්සා සන්ථා බමමපදෙ ඉමං ගාථමාග.

“නං පුත්තපසුසම්මතං බ්‍යාසත්තමනසං නරං
පුත්තං ගාමං මහොස්සෙව මච්චු ආදය ගච්ඡති”ති.¹

සා ගාථාපරිශොසානෙ සථාසිතාච සොනාපත්තිඵලෙ පතිසාස
පබ්බජ්ජං සාචි; සන්ථා පබ්බජ්ජං අනුජාති; සා නිකම්භකුං සන්ථාරං
පදකම්භං කතවා වජ්ඣිතවා භික්ෂුනිඋපස්සයං ගතවා පබ්බජී; උපසම්පදා
ලභිතවා පන න විරස්සෙව සොනිස්ස මනසිකාමරෙ කමමං කණෙනති
විපස්සනං වණ්ඤ්ඤිති; අථස්සා සන්ථා ඉමං ඔභාසගාථමාග.

“ස්සෙ ව වස්සසතං ජීවෙ අපස්සං අමතං පදං
එකාගං ජීවිතං සෙසෙසා පස්සතො අමතං පද”නති.²

සා ගාථාපරිශොසානෙ අරහත්තං පත්තා පරිකාරවලුප්පේ පර
මුක්කසා හුතවා තීඨි පුබ්බෙභි සමනතාගතං විවරං පාරුපිතවා විවරි; අපර
භාගෙ සන්ථා ජේතවනෙ නිසින්නො භික්ෂුනිස්ස පටිපාටිසා ධානත්තමෙප්ප
ථපෙන්නො ඉමං ථෙරිං පුබ්බිවරධරතං අග්ගසානෙ ථපෙසිති.

1. 5. 13.

තෙරසමෙ සඬාධිමුග්ගානනති; සඬාලකභිණේ අභිතිවිථානං සිග්ගා
ලකමානා අග්ගාති දස්සෙති; අයං කිර පදමුත්තරමුඛකාලෙ හංසවතියං
කුලඝරෙ නිබ්බත්තා සන්ථු බමමකථා පුණ්ණති සන්ථාරං එකං භික්ෂුනී
සඬාධිමුග්ගානං අග්ගසානෙ ථපෙන්නං දිස්වා අධිකාරකමමං කතවා තං
ධානනතරං පණෙති; සා කපපසනසතස්ස දෙවමනුස්සෙසු සංසරිතා
ඉමපම්මි බුබුද්ධාදෙ රුජගගනගරෙ සෙභිකුලෙ නිබ්බත්තා සමානජාතිකා
කුලං ගතවා එකං පුත්තං විජාසි; තස්ස සිග්ගාලකකුමාරෙති නාම අකංචු;
සාපි තෙනෙව කාරණෙන සිග්ගාලකමානා නාම ජාතා; සා එකදිවසං සන්ථු

1. බමමිපදෙ-මග්ගවග්ගො.

2. බමමිපදෙ-සහස්සවග්ගො.

බිමමකථං සුභිං පටිලබ්‍ධපඨාං සජ්ඣි සනතිකෙ පබ්බජී; පබ්බජිතකාලෙහං පඨාස සච්ඡිද්‍රියං අධිමත්තං පටිලභි; සා බිමමපවනන්ධාප විහාරං ගන්ත්වා දසබලසං පරිරතිප්පත්තිං ඔලොකපමානාවා තිස්සිති; පන්ධා කසංසා සධා ලක්ඛණේ අභිනිවිද්ධාචං ඤාත්වා සප්පාසං කන්ධා පසාදනිසමෙව බිමමං දෙසෙති; සාපි ථෙරී සධාලක්ඛණමෙව ධුරං කන්ධා අරග්ගතං පාපුණී; අථ නං සන්ධා අපරභාගෙ පෙකවනෙ නිසිදිත්වා භික්ඛුනිසො පටිපාටියා ධානනතරෙසු ධූපෙන්නාං ඉමං ථෙරීං සධාධිමුත්තානං අග්ගඤානෙ ධූපෙසිති.

ථෙරීපාළිවණ්ණනා නිසිතා.

1. 6. 1.

උපාපකපාළිසං පඨමෙ පඨමං සරණං ගව්ජන්තානනති; පබ්බ පඨමං පරණං ගව්ජන්තානං නපසංසා ව හලලිකො වාති ඉමෙ වෙ වාණිජා අග්ගාති දසෙසති; ඉමෙ කීර පදුමුත්තරමුඛකාලෙ ගංසවතිසං කුලගෙගෙ පටිසංඝිං ගණතිත්වා අපරභාගෙ සජ්ඣ බිමමදෙසනං සුණන්තා සන්ධාරං වෙ උපාසකෙ පඨමං සරණං ගව්ජන්තානං අග්ගඤානෙ ධූපෙන්නාං දිස්වා අධිකාරකමමං කන්ධා නං ධානනතරං පන්ධිසිංසු; හෙ කප්පසත සහසං දෙවමහුසෙසසු සංසරිත්වා අමහාකං බොධිසත්තසං සබ්බඤ්ඤා තප්පත්තිහො පුරෙත්තරමෙව අසිත්තප්පනගරෙ කුටුමිපගෙගෙ නිබ්බන්තංසු; පෙඨභාතිකො කපසෙසා නාම අගොසි; කතිථො හලලිකො නාම; හෙ අපරෙත පමපෙත ඤරවාසං වසන්නා කාලෙන කාලං පම සකවසන්තාති සොජාපෙත්වා වණිජ්ජකමමං කණෙනා වරන්ති; තස්මිං සමයෙ අමහාකං බොධිපත්තො පබ්බඤ්ඤානං පත්වා පත්තපත්තාහං බොධිවණ්ණි විගරිත්වා අභිමෙ සත්තාගෙ රජාපත්තනමුලෙ නිසිදි; තස්මිං සමයෙ කෙ වාණිජා පමවත්තෙති සකවසකෙති කං ධානං අනුප්පත්තා ගොනති; හෙසව අනන්තරෙ අත්තභාගෙව මාහා තස්මිං පදෙසෙ දෙවතා සුභිං නිබ්බන්ති; සා විනොසි ඉද්දති මුඛානං ආහාරෙ ලඝුං වට්ටති න කි සකසා ඉතො පරං තිරගාරෙති පාපෙතුං ඉමෙ ව මෙ පුත්තා ඉමිනා ධානෙන ගව්ජන්ති එතෙති අප්ප මුඛානං පිණ්ඩපාතං දාපෙතුං වට්ටතිති පමසු පකවසකෙසු පුත්තගොණානං ගමනුපවෙජ්දං අකාසි; හෙ කීන්තාමෙතනති නානා විධාති නිච්ඡිත්තාති ඔලොකෙන්නති; අථ හෙසං කීලමනභාවං ඤාත්වා එකසං පුරිසසං සරීරෙ අධිමුච්චිත්වා කිං කාරණං කීලමථ භූමිහාකං අනෙකෙ යකඛාවට්ටවා වා භූතාවට්ටවා වා නාගාවට්ටවා වා නච්ඡි අගමපත වො අතීතත්තභාගෙව මාහා ඉමසමිං ධානෙ භූමමදෙවතා සුභිං නිබ්බන්තා එස දසබලො රජාපත්තනමුලෙ නිසිනෙතා තස්ස පඨමං පිණ්ඩපාතං දෙථාති; හෙ කසංසා කථං සුභිං භූඨවානසා සුභිං මන්ධව මබ්බිපිණ්ඩිකව සුචණ්ණ ථාලෙන ආදාය සජ්ඣ සනතිකං ගන්ත්වා ඉමං ගොජනං පඨගණොථ භනෙත්ති ආහංසු; සන්ධා අතීතමුඛානං ආවිණ්ණං ඔලොකෙසි; අථ සං වත්තාගෙ මහාගජානො සෙලමයෙ පනෙති උපනාමෙසුං සන්ධා හෙසං

මහපථලං ගොතුති මහතාගෙයි පතෙන එකොට පතොනා ගොතුති අධිසාසි; තඤ්ච ඛණේ නො වාණිජා තථාගතස්ස පතොන මන්ච මබ්බ පිණ්ඩකට පතිසාපොති; පරිභුක්තකාලෙ උදකං දන්තං හත්තකිම්බපරියො සානෙ සඨාරං අභිවාදෙත්වා එකමනතං නිසිදිංසු; අථ තෙසං සඨා ධම්මං දෙසෙසි; දෙසනාපරියොසානෙ වෙට්ඨි ජනා වෙ වාචිකෙ සරණේ පතිසාස සඨාරං අභිවාදෙත්වා අත්තනො නගරං ගතකුසාලා හත්තන අමානං පරිවරණකවෙතිසං දෙථාති ආගංසු; සඨා දක්ඛිණේන ගන්තං සිසං පරිමජ්ජන්ති; මිත්තමයි ජනානං අස කෙසඤ්ඤාමුත්තිමො අදුසි; තෙ උගොපි ජනා නා ධාතුයො සුවණ්ණසමුග්ගසු ධරෙත්වා අත්තනො නගරං නොත්වා අසිතජනනගරවාගෙර ජීවකෙසඤ්ඤාමුත්තිමො පතිසාපෙසු; උපොසථ දිවසෙ උපොසථදිවසෙ වෙතිසනො නිලරභමියො නිග්ගමන්ති; එවමෙතං වන්ථු සමුසිතං සඨා පන අපරභාගෙ ජෙතවනෙ නිසිදිත්වා උපාසනෙ පටිපාටියා ධානානුමෙසු ධරෙත්වා ගුණෙ වෙ ජනෙ පඨමං සරණං ගමන්තානං අග්ගසානෙ ධරෙසිති.

1. 6. 2.

දුසිසෙ දුසකාගතති; දුනාභිරතානං සුදත්තො ගහපති අනාථ පිණ්ඩිකො අග්ගොති දසෙසති; යො කීර පසුච්ඡතරමුධිකාලෙ හංසවතිසං කුලගෙගෙ නිබ්බත්තො සන්ථු ධම්මකථං සුණන්තො සඨාරං එකං උපාසකං දුසකානං අග්ගසානෙ ධරෙත්වා දිස්වා අධිකාරකමං කන්තා තං ධානානගරං පරෙසිති; යො තප්පසතසහස්සං දෙවමනුසොසු සංඝරත්නා ඉමඤ්ච මුඛපථාදෙ සාවච්ඡිසං සුමනසෙසියං ගෙගෙ නිබ්බත්ති; සුදත්තො තිස්ස නාමං අකංසු; යො අපරභාගෙ ඤරවාසෙ පතිසිත්තො දුසකො දුත පති සුත්වා තෙතෙව ගුණේන පඨවතාමධෙයොසං අනාථපිණ්ඩිකො නාම අගොසි; යො පමති සකට්ඨනෙති හණ්ඩං ආදාය රුජගහනගෙර අත්තනො පියසහාසකස්ස යෙසිනො ගෙහං ගතත්වා තත්ථ මුඛස්ස හභවතො උපානතභාවං සුත්වා ඔලවපට්ඨිසංගමෙ දෙවකානුභාවෙන විවචෙන වාරෙන සඨාරං උපසංකම්භිත්වා ධම්මං සුත්වා යොනාපතතිථලෙ පතිසාස දුසිසදිවසෙ මුඛපට්ඨිසංගමෙ සකසස්ස මහාදුනං දන්තං සාවච්ඡිං ආගමනත්තං සන්ථු පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා අනතරමග්ගෙ පට්ඨවතාලියෙසංජනෙ මග්ගෙ සතසහස්සං සතසහස්සං දන්තා යොජනිකවිහාරෙ කාරෙත්වා ජෙතවනං කොට්ඨිසඨාරෙන අසාරසති කොට්ඨි කිණ්ණිකා අසාරසති කොට්ඨි විහාරං කාරෙත්වා විහාරෙ නිසිත්තෙ වතුනතං පරිසානං පුරෙහත්තපට්ඨාහත්තෙසු යට්ඨන්තං දුනං දදත්තො අසාරසති කොට්ඨි විහාරමහං නිසාපෙසි; විහාරමග්ගෙ නවති මාසෙති නිසානං අගමාසි; පට්ඨති අපරෙ; තෙමාසෙ පන සබ්බාවරියානං විවාදෙ නච්ඡි; එවං වතුපණ්ණාසකොට්ඨිනං විස්සජේත්වා නිවච්ඡාලං ගෙගෙ එවරුපං දුනං පට්ඨත්තෙසි; දෙවසිකං පට සලාතභත්තසකාති ගොනති පට පක්ඛිසභත්තසකාති පට සලාක සාගුසකාති පට පක්ඛිසසාගුසකාති පට මුරභත්තසකාති පට ආගතකුස භත්තසකාති පට ගමිකභත්තසකාති පට ගිලාතභත්තසකාති පට ගිලානු

පඨානගතසත්තාති; පච්ඡාදානසත්තාති ගෙගෙ නිව්වපඤ්ඤානානෙව
 හොනතිති; අථ නං අපරභානෙ සත්ථා ඡෙතවනෙ නිසිනෙතා උපාසකෙ
 පටිපාටියා ධානනතරෙපු ධරෙතොතා දයකානං අභ්‍යාසානෙ ධරෙතිති.

1. 6. 3.

තතියෙ ධම්මකම්මානානාති; ධම්මකම්මකඋපාසකානං විනෙතා ගහ
 පති අභ්‍යාසාති දසෙතිති; සො කීර පද්මිතතරමුඛිකාලෙ ගංසවතිසං කුල
 ගෙගෙ නිබ්බන්තො අපරභානෙ ධම්මං පුණ්ණෙනා සත්ථාරං එකං උපාසකං
 ධම්මකම්මානං අභ්‍යාසානෙ ධරෙතොතං. දිස්සා අධිකාරකම්මං කතො නං
 ධානනතරං පච්ඡෙති; සො කප්පසතසහස්සං දෙවම්පුණ්ණෙපු සංඝර්තො
 කස්සපමුඛිකාලෙ මිහඳුදානගෙගෙ නිබ්බන්තො අපරභානෙ අරඤ්ඤා
 කම්මං කාතුං පච්ඡෙති. එකදිවසං දෙවෙ වස්සනො මිහචාරණ්ණාය
 සත්ථා ආදය අරඤ්ඤා ගතොති මිහරුපාති මලොකෙනො එකසම්මං අකච
 පඤ්ඤා භවිසං පංසුකුලං පාරුඤ්ඤා පාසාණ්ණප්පකෙ නිසිනො එකං
 සිකුටු දිස්සා එකො අසොසා සමණ්ණිකම්මං කතොනො නිසිනො ගම්මා
 නීති සඤ්ඤා උපාසෙති වෙගෙන සරං ගතොති එකසම්මං උච්චෙන සිසො
 ආභතොසං එකසම්මං ගතො පච්ඡෙතො පිණ්ඩාචාරකෙ සිකුටු දිස්සා නෙසා
 පතො ආදය පඤ්ඤානාපනෙ නිසිදුපෙති සිකුටු සමාදුපෙති අසො
 පරිච්ඡාදාති අඤ්ඤා ආණ්ණපෙති නං ගතො කුට්ඨෙක පකපිපිති
 පණ්ණාසක මුඛං ධම්මාති කුටු ආදය ගච්ඡෙනො අනතරමගො නානා
 විධාති පුප්පාති ඔව්චිති. පතනපුටකෙන ගතොති ඡෙතසා නිසිනො
 සානං ගතොති කුටුසං ඔතොරොති එකමගෙන ධරෙති වස්සං ගතො
 සමගාසං කතොති වති ඡෙතසා පතො ආදය භතතස්ස පුරෙති
 ඡෙතසා ගතො පතිසංපෙති නෙති මිසාකපුපෙති ඡෙතං පුරෙති එක
 මගෙන සිතො සථාසං රසපිණ්ඩාපනෙති සම්මං පුප්පප්පා විතො පරිභො
 ගෙති එවං මෙ නිබ්බන්තනිබ්බන්තොපනෙ පණ්ණාසකසහස්සාති වෙව
 ආගච්ඡනතු පච්චණ්ණකුපුටවස්සං වස්සනුති ආග; ඡෙතෙ කස්ස උප
 නිසාසං දිස්සා වතතිංසාකාරකම්මොසානං ආචිකතිති අදයි; සො සාවර්ථො
 කුපලං කතො දෙවලොකෙ නිබ්බන්තො; නිබ්බන්තොපනෙ ජණ්ණුමගෙන
 ඔධිනා දිබ්බපුප්පවස්සං වස්සි; සයව අඤ්ඤාති දෙවතාති අධිකතරො
 රුපෙන පච්ඡාදානගෙන අහොයි; සො එකං මුඛිකාරං දෙවම්පුණ්ණෙපු
 සංඝර්තො ඉමසම්මං මුඛිකාදෙ මගධිරසෙ මට්ඨකාසණ්ඩානගෙර ගෙපි
 කුලෙ නිබ්බන්තො; ජාතකාලෙවස්ස සකලනගෙර ජණ්ණුමගෙන න ඔධිනා
 පච්චණ්ණකුපුටවස්සං වස්සි; අථස්ස මානාපිතරෙ අමොකං පුතො
 අතනාච අතනො නාමං ගතොති ආගතො ජාතදිවසෙවස්ස සකල
 නගරං පච්චණ්ණෙති පුප්පෙති විවිතො ජාතාති විතකුමාරොති නාමං
 අනංසු; සො අපරභානෙ සරචාසෙ පතිසිතො පිතු අව්ච්ඡෙන තසම්මං
 නගරෙ සෙසිසානං පංසුණි; කසම්මං සමගෙ පච්චග්ගිසංචරොති
 අභිකතරෙ මොනාමචෙතෙ නාම මට්ඨකාසණ්ඩානගරං අගමයි;
 විතො ගගපති කස්ස ඉරිසාපචෙ පසිදිති. පතො ආදය ගෙගෙ නෙති

පිණ්ඩපාතෙන පඨිමානෙත්වා කතභතතකිම්බං අමොටකාරුමං නාම උය්‍යානං නෙත්වා තත්ථස්ස වසනථානං කාරෙත්වා නිබ්බං අත්තනො ගෙන පිණ්ඩපාතං ගහෙත්වා වසනථාය පටිඤ්ඤං ගණ්ඨි; ථොරෙපි තස්ස උපතීස්සයං දිස්වා ධම්මං දෙසෙනො සලායතනවිගතතිමෙව දෙසෙසි; විනොගා ගහපති පුරිමහවෙ මද්දන්දංඛාරණං න වරස්සෙව අනාගාමීථලං පාපුණි; අපේකදිවසං ඉභිදත්තජෙරෙ තත්ථ ගතො විහරෙනො සෙසිස්ස නිවෙසනෙ භතතකිම්බපරිසොඤානෙ ආයස්මො ථොරෙන පඤ්ඤං විස්සරේත්තුං අයසෙකානෙනන අජ්ඣිකො උපාසකස්ස පඤ්ඤං විස්සරේත්වා තෙන පුඤ්ඤං භිග්ගසායකභාවෙ ඤාතෙ නද්දති ඉධ වත්ථිමහති යථාසුඛං පක්කාමි; පුනෙකදිවසං සෙසි ගහපති මහානාම ථොරං ඉභිපාරිභාරිකකරණථාය යාපි; සොපි තස්ස නෙජොයමාපතතිපාපි භාරියං දස්සෙත්වා ඉද්දති ඉධ වසිත්තුං න සුත්තාහති යථාසුඛං පක්කාමි; අපේකදිවසං වෙ අග්ගසාවකා භික්ඛුසහස්සපරිවාරං අමොටකාරුමං අගමංසු; සෙසි ගහපති තෙසං මහාසකකාරං සරේත්ති; සුඛමමථොරෙ තං අසගමානො සෙසිං තිලසභිභුලිකාවාදෙන බුංසෙත්වා තෙන පණාමිතො සන්ත්ථි සතතිකං ගතො ඔවාදං ලභිත්වා දසබ්බස්ස ඔවාදෙ සිතො විතො ගහපතිං බමාපෙත්වා තජෙව අමොටකාරුමෙ විහරෙනො විපස්සනං වණ්ඤත්වා අරහත්තං පාපුණි; තද උපාසකො විනොගසි; අතං දසබ්බං අදිස්වා වරං විතිනාමෙසිං සන්ත්ථි සතතිකං ගව්ජනෙනන පන අසුත්තං භුව්ජගජෙත ගතතුහති පවති සකටසතෙති තෙලමවුථාණිකාදීති ආදිය සෙ දසබ්බං පස්සිතුකාමා තෙ මයා සභිං ආගව්ජනතුති නගරෙ හෙරි වරුපෙත්වා මිති පුරිසගහස්සෙති පරිවුතො සථාරං පස්සිතුං පක්කාමි; තිස්ස යොජනමස්සෙ දෙවතා පණ්ණොකාරං උපඨපෙසු; සො සන්ත්ථි සතතිකං ගතො පව පතිසිනෙන සථාරං වන්දි; තස්මිං බණ්ණ ආකායා පව වණ්ණොතං පුප්ථානං පුප්ථවස්සං වස්සි; සථා තස්ස අජ්ඣායස්වසෙන සලායතනවිගතතිමෙව කපේසි; තස්ස අභිමායමතං දසබ්බස්ස දන්දෙනත්තොපි සකතිවෙයනො නිතාති තණ්හුලතෙලමවුථාණිකාදීති තා විධංසු; රාජගගවාසිකෙති පතිතපණ්ණොකාරෙව අලං අහොසි; සො සථාරං පස්සිත්වා අත්තනො නගරං ගව්ජනො සකටෙති ආහතං සබ්බං භික්ඛුසහස්සං අද්දසි; සකටෙසු භුවේජ්ජ ජාතමත්තෙස්සෙව දෙවතා සත්ත රත්තාති පුරිසංසු; මහාජනනතරෙ කථා උදපාදි යාවසකකාරයමො නප්පතො වතායං විතො ගහපතිති; තං සුත්වා සථා ධම්මපදෙ ඉමං ගාථමාග.

“සමො සිලෙන යමපනො යසොහොගගමපපිතො
යං යං පදෙයං භජති තත්ථ තජෙව පුරිසො”ති.

සො තතො පඨාය අරියභාවකානංසෙව උපාසකානං පවති සතෙති පරිවුතො වරති; අථ නං සථා අපරභාගෙ උපාසකෙ පටිපාටියා ධානන්ත රෙසු යපෙනො විතතංසුත්තං අස්සුප්පතො කතො ධම්මකපිකායං අග්ගසානෙ යපෙසිති.

1. 6. 4.

වතුන් වතුනි සංගහවත්තීති වතුබිබෙත සබ්බවත්තීති පරිසං
සබ්බවත්තානං සංගහො ආලවණො අග්ගොති දසෙති; අයං කීර
පද්මිකානන්දවත්තො ආලවණො අග්ගොති දසෙති; අයං කීර
බුද්ධිකානන්දවත්තො ආලවණො අග්ගොති දසෙති; අයං කීර
උපාසකං ධාතනන්තරං ධර්මතනං දිසා අධිකාරකමං කතං තං
ධාතනන්තරං පවෙසි; සො කප්පකසහසං දෙවමත්තසොසු සංගර්භා
ඉමසම් බුද්ධියාද ආලවණො ආලවණො අග්ගොති දසෙති; අයං කීර
නිබ්බන්ධො සො භවත්තාපාරිසං සම් ආලවණො පෙසෙත්තො අග්ගොති;
තත්තං අනුප්පාදකං; එකදිවසං කීර ආලවණො රුජා මිහවත්තං
අරඤ්ඤා ගතො එකං මිහං අනුබ්බන්ධා ඝාතොති බුද්ධියාදි ලකුණා
නිව්භවත්තං ආලවණො වාතානපකිලනානාය එකං සන්ධිපාදං
නිසේදාධර්මකම්මං පටිපත්ති නිසිදි; අපි නං බුද්ධතං දර්ශනං විනොදොති
නිකම්මතං රුක්ඛාදිවත්තං දෙවතා සිද්ධි සිද්ධි සහසංසි මෙති ගතො
ගතො; සො දළං ගතිකතා අරඤ්ඤා උපායං අපසන්නො දෙවසිකං
භව එකෙන පුරිසෙන සම් වාපිහතං පෙසෙත්තො මිති වත්තා නගරං
ගතො; තත්තං පදාය බන්ධනාගාරො එකෙන මත්තසොසු සම් වාපි
හතං පෙසෙති; එකෙන නිසාමෙන බන්ධනාගාරෙසු මත්තසොසු බිඳෙත්ත
මහලුකම්මසොසු ගතොත්තො රුක්ඛාදිවත්තං ඝාතොති බුද්ධියාදි ලකුණා
දහරකුමාරෙ ගතොත්තො ආරාමො; තත්තං පදාය නගරෙ දහරකුමාරෙ ව
ගතොති යො ව අරඤ්ඤා රුක්ඛා ගතොති; තත්තං සමයෙ සන්ධි පටිපත්ති
සමනන්තරෙ ලොකං බලොකෙත්තො ආලවණකුමාරෙසු සිද්ධි. මහ
එලානං උපතිසංසං දිසා අයං කුමාරෙ කප්පකසහසං පඤ්ඤාපත්තො
දෙවලොකා වත්තො ආලවණාරඤ්ඤා ගතො නිබ්බන්ධො අරඤ්ඤා
අලහතො සො කුමාරෙ වාපිහතො සම් ගතො ගතො ගතො ගතො ගතො
විනොත්තො සංගහසමයෙ අරඤ්ඤාතොත්තො ආලවණො සකසං
හවත්තාරං ගතො තත්තං දෙවාරිකං ගුහං නාම සකසං හවත්තං පටිප
ත්තං සම්; සො ආග හවත්තං තුලෙස පටිපත්ති මහං පන ආලවණො
අනාගතො නාම අසුත්තොති නිව්භවත්තං සකසමයං ගතො
ආලවණො සන්තිකං අගමායි; සන්ධි කං හවත්තං පටිපත්ති ආලවණො
නිසිද්ධතොත්තො නිසිද්ධි; තත්තං සමයෙ සන්ධිකාරිකොත්තො ආලවණො
හවත්තොත්තො සකසමයං ගතො ගතො ගතො ගතො අසමාප්ත
මානෙ කිත්තො කාරණානි ආවර්තනා සන්ධි ආලවණො හවත්තො
නිසිද්ධතො දිසා සන්ධි සන්තිකං ගතො වත්තො සකසමයං ගතො
ආලවණො තුලං පටිපත්ති; ලාභා තො ආවුසො ආලවණො සසං තො
සදෙවකෙ ලොකෙ අග්ගපුත්තො හවත්තො නිසිද්ධතො ගතො සන්ධි
සන්තිකෙ බිඳිමං පුණ්ණිති; සො තත්තං කප්පං පුණ්ණි විනොති ඉමෙ එකසං
පුණ්ණිකසමයොති මම පලුභික නිසිද්ධතො කප්පන්ති කත්තො
කොධාදිගුණො හුත්තො අප්ප මහං එතො සමයෙන සම් සකසමො
හවත්තොති තත්තං මම සහසං නාම ගොතොති දකුණොපාදං උකම්මිති

සභිසොජනමහතං පබ්බතකුටං අකකමි; තං භිජ්ඣිතා මිධා අගොසි; ඉතො පසාය ආලවකපුචං විජාරෙකබ්බං; ආලවකො පන සබ්බරත්තිං කථාගහෙන සඬං නානාකාරෙන සුජ්ඣනොපි කිචි කාතුං අභකෙක්ඛානො සන්ධාරං උපසබ්බමිත්වා අස පඤ්ඤා පුවජ්; සන්ධා විස්සජේසි; දෙසනාවසානෙ සොනාපතථිථලෙ පතිඤ්ඤා; විජාරෙත්වා කථෙතුක්ඛමෙන ආලවකපුත්තවණ්ණනා ඔලොකෙකබ්බා; පුන දිවසෙ උඤ්ඤා අරුණෙ වාටිහත්තාගරණ්වෙලාය සකලනගරෙ ගහෙහබ්බ පුත්තං දුරකං අදිස්වා රඤ්ඤා ආගෙවෙසු; රුජා ආහ ගණ්ණිතුං අපුත්තආනෙ පන අපි කාතාති; ආම දෙව අරජ රුජකුලෙ පුත්තො ජාතොති; ගච්ඡ්ථ තාතා මයං ජීවනතා පුත්තං ලභිස්සාම වාටිහතෙතන නං පෙසෙථාති; කෙ දෙවියා වික්කඤ්චාතාය දුරකං ගහෙත්වා වාටි හතෙතන සඬං ආලවකස්ස භවනවාරං ගතත්වා හඤ්ඤා තව භාගං පටිවර්තීති ආහංසු; ආලවකො නෙසං කථං පුත්වා අරියසාවකත්තා ලජ්ජ මානො අගොමුඛො නිසිදි; අථ නං සන්ධා ආහ ඉදුති තෙ ආලවක ලජ්ජනකිව්චං නඤ්ඤා දුරකං ගහෙත්වා මම හතෙථ ධර්මෙති; රුජපුරිසා ආලවකකුමාරං ආලවකස්ස හතෙථ ධර්මෙසු; ආලවකො තං ආදය දස බලස්ස හතෙථ ධර්මෙසි; සන්ධා පතිගණ්ණිත්වා පුන ආලවකස්ස හතෙථ ධර්මෙසි; ආලවකො තං ගහෙත්වා රුජපුරිසානං හතෙථ ධර්මෙසි; ඉතිස්ස හත්තො හත්ථං ගතත්තා හත්තො ආලවකොතෙව නාමං අකංසු; අථ නං කෙ රුජපුරිසා කුළුමානාය ආදය රඤ්ඤා සනතිකං අගමංසු; රුජා දිස්වා අරජ වාටිහත්තං න සමපට්ඨිති; ඤ්ඤා කත්වා නස්වා තාතා ඵවමෙව ආගකත්වාති ආහ; දෙව රුජකුලස්ස කුඤ්ච වඩ්ඪිව; සන්ධා ආලවකස්ස භවතෙ නිසිදිත්වා ආලවකං දමෙත්වා උපසකතෙත පතිඤ්ඤා කුමාරං අමහාකං දුපෙසිති; සන්ධා ආලවකං පතතථිවරං ගාගාපෙත්වා ආලව නගරුතිමුඛො පායාසි; සො නගරං උපසබ්බමනො ලජ්ජිත්වා පමො සකකති; සන්ධා ඔලොකෙත්වා ලජ්ජ සි ආලවකාති පුවජ්; ආම හතෙත නගරවාසිනො මං නිස්සාය මාතිරණං පිතිරණං පුත්තදුරමරණ්ව පාපුණ්ණි තෙ මං පසිත්වා දණ්ඩෙති ප්ලච්ඡිති පහරිස්සනති තස්වා ඔසකකාමි හතෙතති; ආලවක නඤ්ඤා තෙ මයං සඬං ගච්ඡන්තස්ස භයං විස්සන්තො ඵතිති වත්වා නගරස්ස අවිදුරඤ්ඤානෙ වනසණ්ඩ අසාසි; ආලවක රුජාපි නාගරෙ ගහෙත්වා සන්ධා පට්ඨග්ගමනං ගතො; සන්ධා සමපත්ත පරියාය ධම්මං දෙපෙසි; දෙසනාපරියොසානෙ වතුරසිතිපාණ්ඩසකස්සාති අමතපානං පිචංසු; තෙ ආලවකස්ස තතෙථ වසනඤ්ඤා කත්වා අනුසං වච්ඡරං බලිකමං පඤ්ඤා; ආලවකොපි නාගරෙ ධම්මිකාය රත්තිය සබ්බණ්ණි; සොපි ආලවකකුමාරෙ වුච්ඡප්පත්තො සන්ධා ධම්මකථං පුත්වා නිඤ්ඤා මහාථලාති පටිවිජ්ඣි; සො සබ්බකාලං අරියසාවකඋපසකානං පටති සතෙති පට්ඨත්තො වරති; අපේකදිවසං තෙති උපසකෙති සඬං සන්ධා සනතිකං ගතත්වා වජ්ඣිත්වා ඵකමතෙත නිසිදි; සන්ධා පුට්ඨිති පරිසං දිස්වා මහති තෙ ආලවක පරියා කථං තං සබ්බණ්ණාතිති ආහ; හමො දුතෙන කුස්සනතං දුතෙන සබ්බණ්ණාමි පියවමනෙන කුස්සනතං පියවම

තෙන සබ්බභික්ඛාමි උපානෙතස්ස කිවෙව්සු තෙසං නිජ්ඣරණෙන භුක්ඛන්තං
 උපානතකිව්වනිජ්ඣරණෙන සබ්බභික්ඛාමි සමානාදානෙන භුක්ඛන්තං
 සමානත්තත්තං ය සබ්බභික්ඛාමිති එවමෙනං වජ්ඣ සමුඝ්ඝිතං; අථ සඤ්ඤා අපර
 භාගො ඡෙත්තවතො නිසිදිත්වා උපාසකො ධානත්තරෙසු ධරෙතොතා හත්ථං
 ආලව්ඤාං වතුති සබ්බගවජ්ඣති පරිඤාං සබ්බභික්ඛන්තානං අග්ගඤානෙ
 ධපෙයිති.

1. 6. 5.

එවමෙ පණීතදුශ්සානනති; පණීතරසදුශ්සානං මහාභාමො
 සන්තො අග්ගොති දුශ්සානි; සො කීර පදුමුත්තරමුඛකාලෙ හංසවතිං
 කුලභෙගෙන නිබ්බන්තො සඤ්ඤා බ්වමකථං පුණ්ණෙනා සඤ්ඤාං එකං උපාසකං
 පණීතරසදුශ්සානං අග්ගඤානෙ ධරෙතො දිස්වා අධිකාරං කත්වා තං
 ධානත්තරං පඤ්ඤා; සො කප්පසකසහස්සං දෙවමනුස්සෙසු සංහරිත්වා
 ඉමභිමිං බුබුද්ධාදෙ කපිලපුරෙ සක්කරුත්තලෙ නිබ්බන්තිත්වා වසපානෙනා
 දුශ්සානං පඨමකදුශ්සානෙව සොකාපත්තිථලෙ පතිඨති; අපේකසමී
 සමසෙ සඤ්ඤා චෙත්තං වස්සාවාසං වසිත්වා අනුපුබ්බෙන කපිලපුරං
 ගන්ත්වා නිත්‍රොධාගමෙ පටිවසති; මහාභාමො සඤ්ඤා ආගතොති සුත්වා
 සඤ්ඤා සන්තිකං ගන්ත්වා අභිවාදෙත්වා එකවන්තං නිසිදෙනා සඤ්ඤාං
 එවමාගා; හත්ථං සුත්තමෙවං සිකුණ්ණෙසා කීර චෙත්තං සිකුණ්ණෙසා
 කීලවතිති මම වතුමාසං සිකුණ්ණෙසාපටිපත්තො පටිඤ්ඤාං දෙථ අහං
 සිකුණ්ණෙසා සරිතෙ ඔරං පවෙසෙස්සාමිති; සඤ්ඤා අභිවාදෙයි; සඤ්ඤා
 අභිවාසනං විදිත්වා පුන දිවසො පඨාස මුඛපමුඛං සිකුණ්ණෙසා පිණ්ඩක
 ගොජනවතුමුඛදිති පටිපත්තිත්වා පුන වතුමාසං පටිඤ්ඤාං ගහෙත්වා
 අභිවාසෙ පුරෙත්වා පුන වතුමාසං පටිඤ්ඤාං ගහෙත්වා සකලංවච්ඡරං
 පටිපත්ති; සඤ්ඤා තත්තොපරං පටිඤ්ඤාං නාදයි; මහාභාමො පන තෙනා
 පඨාස අපරාපරං සමානසිකුණ්ණෙසා තෙනෙව නිශ්චෙත සක්කාරං
 කත්ති; තස්ස සො ගුණො සකලජලිඤ්ඤා පාකමො ජාතො; එවමෙනං
 වජ්ඣ සමුඝ්ඝිතං සඤ්ඤා පන අපරභාගෙ ඡෙත්තවතො නිසිදිත්වා මහාභාමං
 සකකං පණීතදුශ්සානං අග්ගඤානෙ ධරෙයිති.

1. 6. 6.

ජමෙ මහාපදුශ්සානනති; මහාපං විත්තරුචිකං ගොජනං දුශ්සානං
 උග්ගො ගහපති වෙසාලිකො අග්ගොති දුශ්සානි; සො කීර පදුමුත්තර
 මුඛකාලෙ හංසවතිං කුලභෙගෙන නිබ්බන්තො අපරභාගෙ සඤ්ඤා බ්වමකථං
 පුණ්ණෙනා සඤ්ඤාං එකං උපාසකං මහාපදුශ්සානං අග්ගඤානෙ ධරෙතො
 දිස්වා අධිකාරං කත්වා තං ධානත්තරං පඤ්ඤා; සො කප්පසකසහස්සං
 දෙවමනුස්සෙසු සංහරිත්වා ඉමභිමිං බුබුද්ධාදෙ වෙසාලිකං සෙසිකුලෙ
 නිබ්බන්ති; තස්ස ජාතකාලෙ නාමං අනිසම්මං; අපරභාගෙ පනස්ස
 අග්ගභාවොපි උග්ගො අග්ගොති සම්මො අලභිකතොරණං විස උග්ගක
 විග්ගපවො විස ව අතිවිග්ගවිජ්ඣා අග්ගොති උග්ගො අග්ගො; සො ඉමෙසං
 මිත්තමි උග්ගකත්තා උග්ගොසෙසිකුලෙව සබ්බං ගතො; සො පනාසං දුශ්

බලසං පඨමකදසකතොසෙව සොකාපතතිඵලෙ පඨිසාය අපරභාගෙ තිණ්ඨි මග්ගඵලාති සච්ඡාසාය; සො අතතතො මහලුකකුලෙ රහො ගතො නිසිදිනා විනොගසි යං යං මග්ගං පියං මනාපං තං තදෙව දසබලසං දසසාමි ඉදං මෙ සත්ථ සනතිකාපි සුතං “මනාපදුසි ලහනෙ මනාපනති;” අථසං එතදගොසි අපි නු ඛො මෙ චිත්තං ජානිතා සථාපි නිවේශනවාරං ආගවේජයාහි; සථාපි ඛො තස්ස චිත්තං ඤානා භික්ඛුසංඝපරිවුත්තො නිවේශනවාරෙසෙව පාතුරගොසි; සො සථා ආගතොති සුතා අති විශ ලසාගථාතො දසබලසං සනතිකං ගනතා පම පඨිසිනෙන වැදිනා සත්ථ පත්තං පටිග්ගගෙනා; ඝරං පවෙසෙතා පඤ්ඤානනමුඛාසනෙ සථාරං අවසෙසආසනෙ ව භික්ඛුසංඝං නිසිදපෙනා බුධිපමුඛං භික්ඛුසංඝං නා නාග්ගරතෙහි පරිවිසිතා භතතකිච්චපරියොසානෙ එකමනතං නිසිදිනා එවමාහ: සමමුඛා මෙතං භනෙන භගවතො සුතං සමමුඛා පටිග්ගගීහං “මනාපදුසි ලහනෙ මනාපනති” යං යං භනෙන මග්ගං මනාපං තං තං මසා බුධිපමුඛසං භික්ඛුසංඝසං දිනතමෙවති සථාරං ජානාපෙනා නතො පඨාය යං යං තස්ස මනාපං තං තං බුධිපමුඛසං භික්ඛුසංඝසං දෙනි; තමපන සබ්බං පමකතිපානෙ ලග්ගසුතෙන විථාරතො ආරාමිසාය; එව මෙතං වත්ථ සමුසිතං; සථා අපරභාගෙ ජෙතවනෙ නිසිනෙතා තං ලපාසකං මනාපදුසකානං අග්ගසානෙ ධපෙසිති.

1. 6. 7.

සත්තමෙ සංසුසොසානිනති; භික්ඛුසංඝසං ලපාසකානං හත්ථි ගාමකො ලග්ගතො ගහපති අග්ගොති දසෙසාය; සො හි පදමුත්තර බුධිකුලෙ හංසවතියං කුලගෙහෙ නිබ්බතො අපරභාගෙ සත්ථ ධම්ම දෙසනං සුතා සථාරං එකං ලපාසකං සංඝපදාසකානං අග්ගසානෙ ධපෙතනං දිසා අධිකාරකමමං කතා තං ධානනතරං පඤ්ඤා; සො කප්පකතසග්ගං දෙවමනුසොසු සංසරිතා ඉමසමිං බුදුප්පාදෙ හත්ථිගාමෙ සෙසිකුලෙ නිබ්බතති; තස්ස ලග්ගතකුමාරොති නාමං අකංසු; සො අපර භාගෙ ඝරාමෙසෙ පඨිසිතො පිතු අවටසෙන සෙසිසානං පාසුණි; තෙන සමයෙන සථා භික්ඛුසංඝපරිවුත්තො වාරිකං වරතො හත්ථිගාමං පථා නාගවනුසානෙ විතරති; තද අයං ලග්ගතසෙසි සත්තාහං පානමද මතො හුතා නාටකෙහි පරිවුත්තො නාගවනුසානං ගතො පරිවාරස මානො දසබලං දිසා බලවතීරොත්තපං පවිට්ඨපඨාපෙසි; අථසං සථාරං ලපසංඝමනතාසං ලපසංඝමනතාසං සබ්බො සුරාමදෙ අබ්බතං අගමාසි; සො සථාරං වැදිනා එකමනතං නිසිදි; අථසං සථා ධම්මං දෙසෙසි; දෙසනාපරියොසානෙ තිණ්ඨි මග්ගඵලාති පටිවිසිති; තො පඨාය නාටකාති තුමෙහ යථාසුඛං ගච්ඡති විසංජ්ජනා දුනාහිරතො හුතා භික්ඛුසංඝසං දුනමෙව දෙනි; දෙවතා රතතිහංගමනනතරෙ ආගතො සෙසිසං ආරොවෙනති අසුකො භික්ඛු තෙවිජ්ජා අසුකො ජලභිඤ්ඤා අසුකො සිලවා අසුකො දුසසිලොති; සො තාසං වචනං සුතාපි ගුණවනෙන යථාභුතො ජානාති; දෙසාධමමං පන සමවිනෙත

නෙව දෙති; යඤ්ඤ සන්තතන නිසිදිත්වාපි තථෙව ගුණං තථෙති; යඤ්ඤ අපරභාගෙ ඡන්තවනෙ නිසිදිත්වා තං ගතපතිං සංසුපසාසානං අභ්‍යාසානෙ ධරෙසිති.

1. 6. 8.

අසථෙ අභවච්චසංසන්තානනති; අවිගච්ඡන්තසංභවන අවලොක පසාදෙන සමනතාගතානං සුභේ අමිඛෙසං අභ්‍යාසානි දසෙසති; අයං කිර පදුමුතතරමුඛසාලෙ තංසවතිසං ඤාලගෙගෙ නිබ්බන්තො යඤ්ඤ ධම්මකරං සුත්වා සන්තරං එකං උපාසකං අභවච්චසංසන්තානං අභ්‍යාසානෙ ධරෙන්නං දිත්වා අතිකාරං කත්වා තං ධානනතරං පඤ්ඤා; සො කපපසකසකසං දෙවමනුසෙසසු සංඝරිත්වා ඉමසමිං බුබුපාදෙ සාවඤ්ඤං සෙසිකුලෙ නිබ්බන්ති; තස්ස සුරමිඤ්ඤාති නාම අකාසු; සො අපරභාගෙ වසපනොකා ඝරාවාසෙ පතිසාස අඤ්ඤාතිපිටියානං උපසාසො සුත්වා වරති; අථ සන්තං පච්චුසසමසෙ ලොකං ඔලොකනෙනො තස්ස සොතා පතතිමයසස ගෙතුං දිත්වා භික්ඛාවාරවෙලායං නිවෙසනවාරං අගමාසි; සො දසබලං දිත්වා විනොතසි සමගණං ගොතමො මහාකුලෙ වෙව ජානො ලොකෙ ව අතිපඤ්ඤානො නොනස්ස සන්තතිකං අගමනං න සුතනන්ති; සො යඤ්ඤ සන්තතිකං ගන්ත්වා පාදෙසු වජ්ඣිත්වා ඝරං පච්චෙසෙත්වා මහාරගෙ පලලභෙක නිසිදුපෙනො භික්ඛං දත්වා භතතකිච්චපරිසොසානෙ එකමනතං නිසිදි; සන්තං තස්ස වරිතවසෙන ධම්මං දෙසෙසි; දෙපනාපරිසොසානෙ සොතාපතතිඵලෙ පතිසති; සන්තං තං දමෙත්වා විහාරමෙව ගණො; තණො මාතෙ විනොතසි; අයං සුරමිඤ්ඤා නාම අමහාසං සන්තතො සන්තං පනස්ස අජ්ඣ ගෙගං ගණො කිං නු ඛො යඤ්ඤ ධම්මකරං සුත්වා මහාපාකුභාවං අකරිත්වාති සාවස්ස මම විසසනො අතිකකන්තවා වං අනතිකකන්ත භාවං වං ජානාමිති අනතො කාමරූපිතාස දසබලස්ස සරිකකිකං රූපං මාපෙනො විවරගහණපතනගහණමපි බුබුතපෙපෙනව කත්වා මතතිස ලකිකිඤ්ඤෙ සුත්වා සුරමිඤ්ඤා ගෙගවාසෙ අසාසි; සුරමිඤ්ඤාපි සුත දසබලො ආගණොති සුත්වා බුබුතං අනිසානිකගමනං නාම නඤ්ඤි කෙන නු ඛො කාරණෙන ආගණොති වෙගෙන දසබලොති සඤ්ඤාස තස්ස සන්තතිකං ගන්ත්වා අතිවිදෙත්වා එකමනතං සිතො භනෙන තුමො ඉදුනෙව ඉමසමිං ගෙගෙ භතතකිච්චං තත්වා ගතා කිං නු ඛො කාරණං පටිච්ච සුත ආගතත්තීති ආග; අමිඤ්ඤ මයා ධම්මං කථෙන්නෙන එකං අනුපධාරෙත්වා කපිතං අඤ්ඤ; මයා හි පටිකකිකා සමබ්බව අතිච්චා දුකඛං අනතතාති කපිතා න පනෙනෙ සමබ්බව එවරූපා එකමෙව හි බකිං නිච්චා බුබුතා සස්සතා අඤ්ඤ ආග; තණො සුරමිඤ්ඤා විනොතසි; අයං කරා අති විස භාරිකා බුබුතං හි අනුපධාරෙත්වා කරානං නාම නඤ්ඤි දසබලස්ස මාතෙ කිර නාම පටිපෙකකා අසා අයං මාතෙ භවිස්සන්ති විනොතත්වා මාතෙති නිතති ආග; අරිසසාවකෙන කපිතතරා තස්ස එරසුපසාසෙ විස අගොසි; තස්මා සකසාවෙන සාසුං අගසකසානොතා ආම අමිඤ්ඤ අගං මාතෙති ආග; කාදිසානං මාතං සතමපි සගස්සමපි ආගන්ත්වා මම සධං වාලෙතුං න සංකසාති මහාගොතමො දසබලො මහං ධම්මං දෙසෙන්නො සමබ්බ

සඤ්ඤා දැනට වානි භෙදානි භෙදානි මා මෙ ඤානානෙ තිසානි අවිජ්ජා පහරි; මානා තසා වචනං සුඤ්ඤා පටිපථරිතා කප්පානං අසනෙකානෙකා තප්පවනතරධානි; සුඤ්ඤා අමබ්බාසි සායනසමයෙ සත්ථ සන්තිකං ගන්තා මානෙක කතකිරිතං කප්පානා භනෙක එවං මානා මම සඬං වාලෙකුං වාසමිතානි ආහ; සන්තා තදෙව කාරණං අසුප්පතං කතා ඉමසං සාහනෙ සුරමඬං අවෙච්චප්පතනානං අනායානෙ ධරෙසිති.

1. 6. 9.

තවමෙ පුග්ගලප්පසනානානි; පුග්ගලප්පසාදෙන සමනා ගතානං උපාසකානං ජීවනො කොමාරභවෙවා අනෙකානි දසෙකි; යො ති පද්මනතරවුඩකාලෙ හංසවතිසං කුලගෙහෙ නිබ්බන්තො සත්ථ ධම්ම කථං සුඤ්ඤානො සන්තාරං එකං උපාසකං පුග්ගලප්පසනානං අනායානෙ ධරෙපනං දිසා අධිකාරං කතා තං ධානතරං පවෙසි; යො කප්පසන සහසං දෙවමනුසෙසසු සංසරනො ඉමසං බුද්ධාදෙ රුජගහනගම අහසං රුජකුමාරං පටිච්ච සාලවතිසං නාම රුජපථවිතිසං කුච්ඡමි නිබ්බන්තා; රුජපථවිතිසො ව නාම විජාතකාලෙ සමෙ පුතො හොති ජබ්බනිති සමෙ ධිතා ජනනාති; ඉති සා තං දුරකං කතතරපුප්පකෙත සඤ්ඤාකුචෙ ජබ්බාපෙසි; අථ තං අහසො රුජකුමාරෙ රුජ්ජපදානං ගව්ඡනො තං දිසා කිං හණෙ එතං කාතෙති සමපරිකිණ්ණොති මනුසො පෙසෙතො දුරෙකො දෙවති ජීවති හණෙති ජීවති දෙවති සුඤ්ඤා අනතනො අනෙකපුරෙ පොසාපෙසි; තසා ජීවතිති ජීවකොති නාම අකංසු; කුමාරෙන පොසාපිතොති කොමාරභවෙවා නාම අකංසුති; යො අනතනො සොලසවසුද්දසිකාකාලෙ තකකසිලං ගන්තා වෙජ්ජප්පං උග්ගණිතා බිම්බිසාරරඤ්ඤා සන්තිකා සකකාරං ලතිතා වකුචපථො තසා රඤ්ඤා රෙහං එසුකං අකාසි; යො තසා පටි තණ්හුලසකවසනාති. සොලස කතපණ්ණසකානා රුජසහසපරිවාරං අනඤ්ඤා සිවෙසාකං දුසාසුගම පෙසෙසි; තසමිං සමයෙ සන්තා රුජගහං උපතිසාය හිජ්ඣ කුචෙ පබ්බතෙ විහරති; ජීවකො සත්ථ උග්ගතාධාතුකෙ කායෙ විරෙවනං දනා හෙසජං කප්පානො වතනාගෙ පට්ඨසා මම සන්තකාව හොනතුති සන්තාරං අනතනො විහාරෙ වසාපෙනා සත්ථ හෙසජං කතා තං දුසාසුගං උපනෙතො ඉදං භනෙක කුමෙහසෙව පරිහොගං කරෙතානි වතා තෙති සමිං ලඬං රුජසහසං හිකුමඤ්ඤා අදසි; අසමෙව සමබ්බපො විජාරෙන පන ජීවකවත්ථං බකුකෙ ආගතමෙව; සන්තා අපරහාසෙ ජෙතවනෙ විහරනො ජීවකං කොමාරභවිං පුග්ගලප්පසනානං අනායානෙ ධරෙසිති.

1. 6. 10.

දසමෙ විසාසිකානානි; විසාසිකකථං කප්පනානං අනතර හසුලපිතා ගහපති අනෙකානි දසෙකි; යො කිං පද්මනතරවුඩකාලෙ හංසවතිසං කුලගෙහෙ නිබ්බන්තො සත්ථ ධම්මදෙසනං සුඤ්ඤානො සන්තාරං එකං උපාසකං විසාසිකානං අනායානෙ ධරෙපනං දිසා අධිකාරමෙව.

කනිං තං ධානනතරං පචේසි; සො කප්පසතගසසං දෙවමනුසේසසු සංඝරිකා ඉමෙහි බුහුප්පාදෙ භග්ගරථෙ සුංසුමාරගිරිනගරෙ සෙසිකුලෙ නිබ්බතති; සථාරි භික්ඛුසංඝපරිව්‍රතො මාරිකං වරමානො තං නගරං පතී භග්ගකල්‍යානෙන විහරති; අධායං නකුලපිතා ගහපති සුංසුමාරගිරි වාසීති සසිං සඤ්ඤා සතතිකං ගතවා පඨමදස්සනෙනෙව සො ච හරියා වස්ස දසබ්බං අයං අමනාකං පුත්තොති සඤ්ඤං පඨපෙනා උභොපි සඤ්ඤා පාදෙසු පතිතා තාත තිං එතතසං කාලං අමත ජ්ඣෙතිතා කතං විවර සීරි ආභංසු; අයං කීර නකුලපිතා ගහපති පුත්තෙ පවජාතිසතාති දසබ්බස්ස පිතා අසොසි පවජාතිසතාති බුලපිතා පවජාතිසතාති මහාපිතා පවජාතිසතාති මාතුලො; නකුලමාතාපි පවජාතිසතාති මාතා අසොසි පවජාතිසතාති වුලලමාතා පවජාතිසතාති මහාමාතා පවජාති සතාති පිතුච්ඡා; ඉති දිඝරතං අනුගතසිතෙහතතා දසබ්බං දික්ඛාච පුත්තොති සඤ්ඤං කනිං සණ්ඨාදාං නාසකතිංසු; සථො යාච තෙතං විතතං සඤ්ඤාතතිං න ගච්ඡති තාව අපෙඨාති නාචොච; අථ තෙතං යථාමතෙ නෙව සතිං පටිලභිතා මජ්ඣිමනකුතානං ආසයං ඤාතිං ධම්මං දෙසෙසි; දෙසනාපරියොසානෙ උභොපි සොතාපතතිථලෙ පතිඨතිංසු; සථො අපරභාගෙ තෙතං මහලලකකාලෙ පුත තං නගරං අගමාසි; තෙ සථො ආගමොති සුතා සඤ්ඤා සතතිකං ගතවා පච පතිසිනෙන වජ්ඣනා ඥාතනාස නිමනෙතනා පුත දිවසෙ අතතතො නිවෙසනෙ බුඩ්ධප්‍රිබ්බං භික්ඛුසංඝං තානග්ගරගෙහි පරිවිසිතා සථාරං කතභතතතිච්චං උපසං කම්මිතා එකමතතං නිසිදංසු; එකමතතං නිසිතො යො නකුලපිතා ගහපති භගවතං එතදවොච; යතො මෙ භතෙන නකුලමාතා ගහපතාති දහරස්සෙව දහර ආතීතා නාභිජානාම් නකුලමාතරං ගහපතාතිං මතසාපි අභිවර්තතා කුණො පත කායොන ඉවෙජ්ජයාම මයං භතෙන දිසෙ වෙච ධම්මෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤං පසයිදාං අභිසමාරායව අඤ්ඤාමඤ්ඤං පසයිදාං; නකුලමාතාපි යො ගහපතාති භගවතං එතදවොච; යතොහං භතෙන නකුලපිතුණො ගහපතිස්ස දහරස්සෙව දහර ආතීතා නාභිජානාම් නකුලපිතරං ගහපතිං මතසාපි අභිවර්තතා කුණො පත කායොන ඉවෙජ්ජයාම මයං භතෙන දිසෙ වෙච ධම්මෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤං පසයිදාං අභිසමාරායව අඤ්ඤාමඤ්ඤං පසයිදාං; අථ අපරභාගෙ සථො ජෙතවනෙ නිසිදිතා උපසංගෙ පටිපාටියා ධානනතරෙසු ධපෙතො ඉමං ඉමෙතං චිතතමපි කථං අවුස්සාතතිං කනිං නකුලපිතරං ගහපතිං විස්සාසි කාතං අග්ගභානෙ ධපෙසිති.

උපාසකපාලිවණ්ණනා නිවර්තනා.

1. 7. 1.

උපාසකපාලියං පඨමෙ පසම්. ඝරණං ගච්ඡන්ති නතති; සබ්බපඨමං ඝරණේසු පතිසිතානං උපාසකානං සුඤ්ඤා සෙසානිධිපා අග්ගාත් දස්සෙති; භා කීර පද්මනතරප්‍රමිකාලෙ හංසවතියං කුලගෙගෙ නිබ්බතො

අපරභාෂෙ සජ්ඣ ධම්මකථා සුණ්ණනී සජාරං එකං උපාසිකං පඨමං සරණං
 ගව්ස්සනීතං අඤ්ඤාදානෙ ධර්මපනතං දිස්වා අධිකාරං කන්වා තං ධානාකාරං
 පවේසි; සා කප්පසතසගස්සං දෙවමනුස්සෙසු සංසරිතො අමනාකං සජ්ඣ
 නිබ්බතනිතො පුරෙතරමෙව උරුවෙලායං සෙනානීතිගමෙ සෙනානී
 කුටුම්භිකස්ස ගෙගෙ නිබ්බතනීතො වසප්පතො එකසමී නිත්‍රොධිරුක්ඛෙ
 පන්තං අකාසි; සචෙ සමජාතිකං කුලඝරං ගන්තො පඨමගමෙහ පුත්තං
 ලභිස්සාමි අනුසංවච්ඡරං බලිකමමං කරිස්සාමිති; තස්සා සා පන්තො
 සමිජ්ඣි; සා මහාසත්තස්ස දුක්ඛකරකාරිකං කතේන්තස්ස ඡයෙ වස්සෙ පරි
 පුණේණ විසාඛපුණේනමදිවසෙ පානොව බලිකමමං කරිස්සාමිති රතතිස්සා
 පච්චුසසමයං පච්චුසාය ඛේත්‍රස්සෙ දුගාපෙසි; වච්ඡකා ඛේත්‍රතං එනමුලං
 න අගමංසු; එනමුලෙන ව භාජනමහි උපනීතමනෙත අත්තනොව
 ධම්මකාය බිරධාර පතී; තං අච්ඡරියං දිස්වා සුජාතා සග්ගේනෙව බිරං
 ගණිතීතො නවභාජනෙ පකඨිපිතො සග්ගේනෙව අභිං කන්වා පච්ඡා
 ආරභි; තස්මිං පායාපෙ පච්චමානෙ මහත්තමහත්තා බුබුලා උඨස්සිතො
 දකඝිණාවතො හුන්වා සමරන්තී එකප්පසිතමපි බහි න නිශ්චල්ඤ; මහා
 බුහවා ඡත්තං ධාරෙසි; වත්තාගේ ලොකපාලා බණ්ණගන්තො ආරකභි
 ගණිතී; සකෙකා අලාතානි සමානෙතො අභිංජාලෙසි; දෙවතා වතුසු
 දිපෙසු මජ්ඣං සංගරිතො තත් පකඨිපිංසු; සුජාතා එකදිවසෙසෙව ඉමානි
 අච්ඡරියානි දිස්වා පුණේණාදාසිං ආමනෙතාසි; අමම පුණේණ අජ්ජ අමනාකං
 දෙවතා අතිවිස පසන්නා මයා එත්තනෙ කාලෙ එවරුපං අච්ඡරියං නාම
 න දිඨප්පබ්බං වෙගෙන ගන්තො දෙවදානං පටිජ්ඣතාති; සා සාධු අයෝගී
 තස්සා වචනං සමපටිච්ඡිතො කුරිතකුරිතා රුක්ඛමුලං අගමාසි; ඛොසි
 සතෙතාපි ඛො සිකඛාචාරකාලං ආගමයමානො පානොව ගන්තො රුක්ඛ
 මුලෙ නිසිදි; රුක්ඛමුලං සොධනන්තො ගතො පුණේණ ආගන්තො සුජාතාය
 ආගේවෙසි දෙවතා රුක්ඛමුලෙ නිසින්නාති; සුජාතා සචෙ ඡෙ සමමං
 ගණිසි අදාසිති වන්තො සබ්බපසාධනං පසාධෙතො සත්තසග්ගස්සනෙක
 සුවණේණංලෙ පායාසං වසේසන්තො අපරාය සුවණේණංපාසිං පිදතිතො සෙත
 වන්තො පලිවෙසෙතො සමන්නා ගනිදුමමාලාදානි මසාරෙතො
 උකඨිපිතො ගතො මහාපුරිසං දිස්වා බලවපිතිං උපාදෙතො දිඨදානො
 පදාය මණ්ණොණොගන්තො සිසො පාලං මනාරෙතො විවරිතො සතෙව
 පාතිස්සා පායාසං මහාපුරිසස්ස ගන්තො ධර්මපනතො වන්තො සදා මඤ්ඤා
 රමො නිපථිතො එවං කුමනාකමපි නිපථිජ්ජන්ති වන්තො පකකාමී;
 ඛොසිසතො නෙරජ්ජය තීරං ගන්තො සුවණේණංලං තීරෙ ධර්මපනතො
 නගානො පච්චුත්තරිතො එකුතපණේණංසපිණෙකි කතේන්තො පායාසං
 පරිභුජිතො සුවණේණංපාසිං නදියා පවාහෙතො අනුක්කමෙන ඛොසිමණ්ණිං
 ආරුඤ්ඤා සබ්බඤ්ඤාතං පන්තො සත්තසග්ගාහං ඛොසිපල්ලඛෙක අතික්ක
 මිතො ඉසිපත්තෙ මිගදායෙ පවත්තවරධම්මවසෙකා සුජාතාය සුත්තස්ස
 යසදරකස්ස උපනික්කයං දිස්වා ගන්තො අඤ්ඤාතරස්මිං රුක්ඛමුලෙ නිසිදි;
 යසොපි කුලපුත්තො රතතිභාගසමනත්තරෙ විච්චඉන්තො දිස්වා
 සජාතායෙවෙතො “උපද්ධතො වත හො උපස්සාමං වත හො”ති වන්තො නිවෙස

නණා නිකමිනි බිති නගරේ භගවතො සනතිකං ගතවා බවමදෙසනා පුනි භිණී මහපථානි පටිවිජ්ඣි; අපිණා පිතා පදනුපදිකං ආගන්තවා භගවතො උපසම්බුද්ධිනි සසංසා පවතති පුළුච්ඡි; සන්තං සංසං කුලපුත්තං පටිවිජ්ඣාදෙති බවම දෙසෙයි; දෙසනාපරිසොසානො සෙසී ගගපති භොතාපතතිඵලෙ පතිඨායි; සො අරගතපථලං පාපුණි; තං භගවා එති සිකුළුති ආග; තාවදෙවසං ගිහිලිඛං අනතරධායි; ඉභිමයපරිකාරධරෙ මහාපේරෙ පිය අභොයි; පිතාපිණා සන්තරං නිමනොයි; සන්තං සංසං කුලපුත්තං පටිවිජ්ඣණං කති තසං ඤරං ගතවා කතභගතකිවෙවා බවම දෙසෙයි; දෙසනාපරිසොසානො සසංසං මාතා පුත්තා පුරාණ දුට්ඨිකා ව භොතාපතතිඵලෙ පතිඨන්ති; තං දිවසං අගං පුත්තා තෙවාචික සරණ පතිඨායි සභී පුණීසාස; අසමෙත්තංචෙපො විජාරණො පනෙතං විජ්ඣි බිකිකො ආගතවෙව; සන්තං අපරභාගෙ පටිපාටියා උපාසිකාසො ධානනගරෙපු ධරෙතො ඉමං උපාසිකං පඨමං සරණං ගච්ඡන්තිනං අභාසානො ධරෙසිති.

1. 7. 2.

දුට්ඨෙ දුට්ඨිකානන්ති; දුතාරිතානං උපාසිකානං විශාඛා මහාර මාතා අභ්‍යාති දසොයි; සා කීර පදුමුත්තරමුඛිකාලෙ භංගවතිංසං කුලගෙගෙ නිබ්බන්ධිතා අපරභාගෙ සන්ති බවමදෙසනා පුණන්ති සන්තරං එකං උපාසිකං දුට්ඨිකානං අභ්‍යාසානො ධරෙතො දිසා අධිකාරකවමං කති තං ධානනගරං පනෙයි; සා කප්පකප්පකං දෙවමනුසෙසු සංසරිතා කසාපමුඛිකාලෙ කිකිසං තාසිරඤ්ඤා ගෙගෙ සතනනා ගිහිනිනං ගබ්බකතිඨා පුනි නිබ්බන්ති; තදුති:-

සමඤ්ඤි සමණගුත්තා ව සිකුළුති සිකුළුදුට්ඨිකා
බවමා වෙව පුබ්බමා ව සබ්බදුට්ඨි ව සතතිමාති.

ඉමා සතත ගිහිනියො අනෙසු; තා එතරති:-

චෙමා උප්පලවණ්ණං ව පටාචාරා ව ගොතමී
බවමදින්නා මහාමායා විශාඛා වෙව සතතිමිති.

එමා නාමා පුනි නිබ්බන්තා; තත්තා සබ්බදුට්ඨි එකං මුඛිකාරං දෙවමනුසෙසු සංසරිතා ඉමසමී මුමුත්තාදෙ අභිකරෙහි හද්දිසනගරෙ මෙඤ්ඤිකසෙසිපුත්තසං ධනජගෙසෙසිනො අභ්‍යමගෙසිය පුමනාදෙවියා නාම කුච්ඡසමී නිබ්බන්ති; විශාඛානිසා නාම අකංසු; ඤාසා සතත චිකිකාලෙ දසමලො සෙලමුග්ගණ්ණං ව අඤ්ඤාසව චොඩනොගා ඔකිචානං උපාසිකාගමිපතති. දිසා මහාසිකමුකසිරිපායෙ වාරිකං වරමානො තසමී රසෙ තං නගරං සමපාපුණි; තසමිව සමසෙ මෙඤ්ඤිකො ගගපති තසමී නගරෙ පවතනා මහාපුඤ්ඤානං ජෙතකො පුනි භෙසිඨානං කාරෙති; පටි මහාපුඤ්ඤා නාම මෙඤ්ඤිකො සෙසී වන්ද පුමා නාම තසෙව අභ්‍යමගෙසි තසෙව පුමනා ධනජගෙ නාම තසං සරියා පුමනාදෙව නාම මෙඤ්ඤිකසෙසියා දසො පුණ්ණං නාමාති;

න කෙටුලං මෙණ්ඩකසෙසියෙවි බිම්බිසාරමහාරජස්ස සන ආණා පටිත්තිසානෙ පට අමිනභොගා නාම අගෙසුං ජොතිස්සො ජපිලො මෙණ්ඩකො පුණ්ණකො කාකවලියොති; තෙසු අයං මෙණ්ඩකසෙසී දසමිලස්ස අත්තනො නගරං සමපත්තභාවං සුත්වා පුත්තස්ස ධනජය සෙසිනො ධිතරං විසාධං දුරිකං සන්කාසාසෙත්වා එවමාහ; අවම කුශ්ලමි මඛලං අමාකමි මඛලං නව පරිවාරිකාති පටති දුරිකාසනෙති සඹිං පටරථසනාති ආරුක්ක පටති දුසිසනෙති පරිවුත්තා දසමිලස්ස සමවුග්ගමනං කණ්ඨිති; සා පිත්තමහස්ස වචනං සුත්වා නථා අකාසි; කාරණාකාරණෙසු පන කුසලත්තා යාවතිකා යානස්ස භූමි යානෙන ගන්ත්වා යානා සවෙවාගේ තිත්වා පත්තිකාව සථාරං උපසඛකම්මිත්වා චන්දිත්වා එකමන්තං අසාසි; අථස්සා වරිතවසෙන සථා ධමමං දෙසෙසි; දෙසනාපරියොසානෙ පටති දුරිකාසනෙති සඹිං සොත්තපත්තිඵලෙ සතිසාසි; මෙණ්ඩකසෙසීපි මො යත්ථ සන්තිකා ගන්ත්වා සථාරං චන්දිත්වා එකමන්තං නිසිදි; සථාපි තස්ස වරිතවසෙන ධමමං දෙසෙසි; නො දෙසනාපරියොසානෙ සොත්තපත්තිඵලෙ පතිසාය සථාරං සවානනාය නිමනෙත්වා පුන දිවසෙ අත්තනො නිවෙසනෙ පණ්ණෙන බාදනියෙන හොජනියෙන වුධපවුධං භික්ඛුසඛං සරිපිසිත්වා එනෙතෙව උසායෙන අධමාසං මහාදුතං අදුසි; සථා භද්දිය නගරෙ යථාසිට්ඨතං විහරිත්වා පක්කාමි; ඉත්තො සරං අඤ්ඤං කථාමග්ගං විස්සජේත්වා විසාධාය උපපත්තිකථාව කප්ථකඛා; සාවඤ්ඤං හි කොසල රුජා බිම්බිසාරස්ස සන්තිකං සෙසෙසි; මම ආණාසට්ඨතිසානෙ අමිනභොග විඤ්ඤාකුලං නාම නඤ්ඤි අමාකං එකං අමිනභොගවිඤ්ඤාකුලං සෙසෙකුති. රුජා අමවෙති සඹිං මනෙතාසි; අමවො මහාකුලං පෙසෙකුං න සක්කා එකමපන සෙසිපුත්තං පෙසෙස්සාමාති මෙණ්ඩකසෙසිනො පුත්තං ධනජය සෙසීං ආරොවසිංසු; රුජා නෙසං වචනං සුත්වා තං සෙසෙසි; අථ නං කොසල රුජා සාවඤ්ඤො සත්තසොජනමන්තෙ සානෙතනගරෙ සෙසීසානං දුත්වා වාසෙසි; සාවඤ්ඤව මිගාරසෙසිනො පුත්තො පුණ්ණවධිනකුමාරො නාම වසප්පතෙනා හොති; අථස්ස පිතා පුත්තො මෙ වසප්පතෙනා සරවසෙනස්ස ආබ්බන්තසමයොති ඤ්ඤා අමාකං සමානාජාතිකෙ කුලෙ දුරිකං පරියෙස ථාති කාරණාකාරණකුලෙ පුරිසෙ සෙසෙසි; නෙ සාවඤ්ඤං අත්තනො රුචිතං දුරිකං අදික්ඛා සානෙතං අගමංසු; තං දිවසව විසාධා අත්තනො සමානවසෙති සටති කුමාරිකාසනෙති සරිවාරිතා නක්ඛත්තකම්මනාඤ්ඤාය එකං මහාපාපිං අගමාසි; නෙපි පුරිසා අනෙතානගරෙ වරිත්වා අත්තනො රුචිතං දුරිකං අදික්ඛා ඛති නගරවාගේ අසංසු; කභ්මිව පන සමසෙ දෙවො වස්සිකුං ආරති; අථ තා විසාධාය සඹිං නික්ඛන්තං දුරිකා නෙමනභගෙන වෙගෙන වෙගෙන සාලං පටිසිංසු; නෙ පුරිසා තාගමි අත්තරෙ යථා රුචිතං දුරිකං න සසිංසු; තාසං සබ්බසච්ඡන්තො විසාධා දෙවං වස්සන්තමි අග ණෙත්වා අතුරිතගමනෙන නෙමගමානාව සාලං සාපිසි; නෙ පුරිසා නං දික්ඛාව චිත්තසිංසු; රුච්චති නාම අඤ්ඤපි එතපරමාව භගෙවස; රුචං පනෙතං එකමවොය කරකපක්කං විග්ග හොති; කථා සමුසාපෙත්වා කප්ථතො ජාතිස්සාම මවුරවචනා වා නො වාති; තත්තො නං ආගංසු අතිවිග්ග පරිණ්ණ

වයා ඉඳිවණිණි වසසි අමොති; කිං දිසා කපෙථ තාතාති; අඤ්ඤා තසා
 සමිං කීලනකුමාරියො තෙමනහසෙන වෙගෙන ආගන්තො සාලං පවිසා;
 නිං පන මහලුකිසා විස පදවාරං අතික්කමම නාගච්ඡිසි සාවතස්ස තෙමන
 භාවමිති න ගණෙසි සමෙ තං ගජී වා අස්සො වා අනුබ්බෙකොස් කිං
 එමමෙවං කරෙග්ගසිති; තාතා සාවතා නාම න දුලලභා සුලභා මය්ගං
 කුලෙ සාවතා; වසස්සතතා මාතුගාමා පන පණිගහණිගද්ධා ගන්තේ වා
 පාදෙ වා භග්ගො අභගවිතලං මාතුගාමං ඒගච්ඡන්තා නුදුස්සිතො ගච්ඡන්ති;
 තස්මා සණිකං ආගතමිති; තෙ වින්තයිංසු; ඉමාස සද්ධා ඉමසමිං ජමුදිපෙ
 ඉජ්ඣි නාම තජ්ඣි යාදිසා රූපෙන පිගතථාසෙති තාදිසාව කාරණාකාරණං
 ඤ්ඤා කපෙතීති තස්සා උපරි මාලාගුලං බිටිංසු; අථ විසාබා වින්තෙති; අහං
 පුබ්බෙ අපරිග්ගතිතා ඉදුති පන පරිග්ගතිතමිති විනිතොනාකාරෙන
 භුමිං තිසිදි; අථ තං තන්තේව සාණිසා පරික්ඛිටිංසු; සා පටිච්ඡන්තභාවං
 ඤ්ඤා දුසිගණපරිවුතා ගෙගං අභමාසි; තෙපි මිහාරසෙසිනො පුරිසා
 තාස යමිංසෙව ධනජයසෙසිනො යන්තිකං අගමිසු; තතරගාමවාසිනො
 තාතා තුමෙහති ව පුච්ඡන්තා සාවතීනගරෙ මිහාරසෙසිනො පුරිසමතාති
 වන්තා මසං අමතාකං සෙසිනා තුමතාකං ගෙසි කිඤ්ඤාපි ගොගෙන අලෙහති
 සුන්තා පෙසිතාති; සාධු තාතාතුමතාකං ගෙසි කිඤ්ඤාපි ගොගෙන අලෙහති
 අසද්ධො ජාතියා පන සද්ධො සබ්බාකාරසම්පන්නො නාම දුලලභො
 ගච්ඡති තුමෙහ සෙසිසා අලෙහති සම්පට්ඨත්තභාවං ආරොපෙථාති; තෙ
 තස්ස වචනං සුන්තා සාවතීං ගන්තො මිහාරසෙසිසා තුසිව වසිතිව පමෙ
 දෙනා ලඬා නො සාමි සාතෙන ධනජයසෙසිසා ගෙගෙ දුරිකාති ආහංසු;
 තං සුන්තා මිහාරසෙසි මහාකුලෙ ගෙගෙ කීර නො දුරිකා ලඬාති තුඨ
 මානසො සුන්තා තාවදෙව ධනජයසෙසිසා සාසනං පඨිණි; ඉදුනෙව දුරිකං
 ආනයිස්සාම කතතබ්බකිවිටං තරොනතුති; සොපිසා පටිසාසනං පෙසෙසි;
 න ඉදං අමතාකං භාරිසං ගෙසි පන අතතනො කතතබ්බකිවිටං තරොනතුති;
 සො කොසල්ලඤ්ඤා යන්තිකං ගන්තො ආරොපෙසි; දෙව එසා මෙ මහිගල
 කිරියා අජ්ඣි දසස්ස තෙ පුණ්ණවධනස්ස ධනජයසෙසිනො ධිතරං විසාබං
 නාම දුරිකං ආනෙස්සාමි සාතෙනගමනමෙව අනුජානාථාති; සාධු
 මහාසෙසි කිම්පන අලෙහතිපි ආගන්තබ්බතී; දෙව තුමතාදිසානං ගමනං
 කථං ලඬුං සක්කාති; රුජා මහාකුලපුත්තස්ස සභගං කුතුසාමො ගොතු
 සෙසි ආගමිස්සාමිති යමපට්ඨත්තො මිහාරසෙසිනා යමිං සාකතනාගරං
 අගමාසි; ධනජයසෙසි මිහාරසෙසි කීර කොසල්ලරුජානං ගන්තො
 ආගමොති සුන්තා පට්ඨග්ගමනං කන්තා රුජානං ගන්තො අතතනො
 තිවෙසනං අගමාසි; තාවදෙව රඤ්ඤා පසෙනදිස්සාසලස්ස ව රුජබලස්ස ව
 මිහාරසෙසිනො ව වසනාසානමෙව මාලාගන්තවන්තදිති ව පටිසාදෙසි; ඉදං
 ඉමස්ස ලඬුං වට්ඨති ඉදං ඉමස්සාති සබ්බං අතතතාව ජානාති; තෙ තෙ
 රුජා වින්තයිංසු; ගෙසි අමතාතමෙව සක්කාරං තරොතීති; අපෙතදිවසං
 රුජා ධනජයසෙසිසා සාසනං පඨිණි; න සක්කා ගෙසිනා චිරකාලං
 අමතාකං භරණං පොසනං කුතුං දුරිකාස ගමනකාලං ජානාතුති; සොපි
 රඤ්ඤා සාසනං පෙසෙසි; ඉදුති වස්සකාලෙ, ආගමො න සක්කා වතුමානං

විවරිතං භූමිකාං චලකායස්ස යං යං ලුඛං වට්ටති සබ්බන්තං මම භාණ්ඩෙවලං දෙවො මය පෙසිතකාමලං ගව්ඡන්ති; තණො පඨාය සාකෙතන නගරං නිව්වනකච්ඡන්තොමො විස අහොසි; එවා තණො මාසා අතික්කන්තා; ධනජයෙසසීනො පන සිත්තය මහාලතාපසාධනං න තාම නිඨං ගව්ඡති; අර්හස්ස කම්මන්තාධිසාසකා ආගන්ත්වා ආණ්ඩෙසිසු; සෙසං අසන්නං නාම නච්චි චලකායස්ස පන භත්තවචනදරුනි නප්පහොනතිති; ගව්ඡප භාණ්ඩෙවලං අස්සාලා නොසාලා විශොජෙත්වා භත්තං පව්ඨාති; එවා පවන්තානාවපි අබ්බමාසො අතික්කන්තො; තණො පුන ආණ්ඩෙසිසු; දරුනි සාමි නප්පහොනතිති; තාණා ඉමස්මිං කාලෙ දරුනි ලුඛං න සකකා දුස්ස කොඨාගාරං පන විවරිතං ධුලධුලෙ සාවකො ගහෙත්වා වට්ටියො කත්වා තෙලවාටියං තෙමෙත්වා භත්තං පව්ඨාති; ඉමිනා නියමෙත පවන්තානං චත්තොණෙ මාසා පුරස්සිසු; තණො ධනජයෙසසී සිත්තො මහාලතාපසාධනස්ස නිසිතභාවං ඤාත්වා සොධි සිතරං පෙසෙස්සාමිති සිතරං සමිපෙ නිසිදුපෙත්වා අමම පඨිකුලෙ වසන්තියා නාම ඉමඤ්ච ඉමඤ්ච ආචාරං සික්කිත්තුං වට්ටනීති ඔවාදං අදුසි; අසමපි මිහාරසෙසී අනන්තරෙ ගමෙහ නිපෙන්නා ධනජයෙසසීනො ඔවාදං අසෙස්සාසි; සොපි සෙසී සිතරං එවා ඔවදි: අමම සපුරකුලෙ වසන්තියා නාම අනෙකා අයමි ඔති න නිගරිතමෙඛා ඔති අයති අනෙකා න පමෙසෙතමෙඛා දදන්තස්සාව දුතඛං අදදන්තස්ස න දුතඛං දදන්තස්සාපි අදදන්තස්සාපි දුතඛං සුඛං නිසිදිතඛං සුඛං පරිතුජ්ඣමං සුඛං නිපජ්ජන්තඛං අයති පරිවරිතමෙඛා අනෙකා දෙවතා නාමස්සිතමෙඛාති ඉමං දසවිධං ඔවාදං දත්වා පුන දිවසෙ සමිඛා සෙතිනො සත්ථිසානෙත්වා ගුරුසෙත්වා මජ්ඣෙ අසි කුටුම්භිකො පාටිභොගෙ ගහෙත්වා සමෙ මෙ සිත්ත ගතඨානෙ දෙස්සො උප්පජ්ජති කුමොති සොමෙ තමෙඛාති වත්වා නවස්සොට්ඨාසනකෙතන මහාලතාපසාධනෙන සිතරං පසාධාපෙත්වා නානානවුණ්ණමුලං චතුපඤ්ඤාසකච්ඡන්තං ධනං දත්වා සිත්තය සමිං නිමිඛං සහවාරිනියො පඤ්චසතා දුසියො පච්ඡාපඤ්ඤාර්ථසත්තාති සමිඛසකකාරඤ්ච සත්තං සත්තං දත්වා මහාසලාර්ජනඤ්ච මිහාරසෙසීව විස්සජ්ජන්තා සිත්ත ගමනමෙලායං වජ්ජාධිසායකො පුරිසෙ පසෙක්කායාපෙත්වා තාණා මම සිත්තය ගතඨානෙ චීරපානථං මඩනුති යානසොජනථං උසහෙති ව අපේඨා හොති තස්මා මම සිත්ත ගමනමෙහෙත වජ්ජාරං විවරිතං පුටුලණො අස උසහාති සොගහෙත පුරෙත්වා තිසාමුත්තමන්තො අසුක්කා නාම කන්දර අච්චි අඤ්ඤාසුපෙ තං යානං පතෙත ගෙරිගඤ්ඤාය වජ්ජාරං පිදහෙයස්සාති; තෙ සාමුඛි සෙසීස්ස වචනං සමපව්ඡන්තා තථා අනංසු; වජ්ජාරෙ විවෙට්ඨොරුලොචාම භාණ්ඩා නික්කමිසු; පිඨිතෙ පන විසාඛාය පුඤ්ඤෙන චලවහාමො ව දමවහාමො ව වහිං ලභෙහිං ලභෙහිත්වා මහං පටිපජ්ජංසු; අපි විසාඛා නගරවාරං සමපත්තකාලෙ විනෙතසි: පටිවජ්ජනායානසමිං සු මො නිසිදිත්වා පටිසාමි උදුසු රමෙ ඨන්තාති; අර්හස්ස චතුර්ගොසි: පටිවජ්ජනායානෙන මම පටිසන්තියා මහාලතාපසාධනස්ස විසෙස්සො න පඤ්ඤාසිස්සාතිති යං සකලනගරස්ස අග්ගානං දස්සොනති රමෙ ඨන්තා නගරං පාමසි; සාවස්ථිවාසිනො විසාඛාය

සමානතී දික්වා එක කීර විසාබා නාම එක රූපා අසම් සමානතී
එකිකාව අනුච්ඡිකාති ආනංසු; ඉති සා මහාසම්පත්තිසා මිහාරසෙසිනො
නෙහා පාවිසි; නතදිවසෙසෙවසා සකලතගරවාතිනො අමානං ඛතරස
සෙසි අත්තනො නගරං සමපත්තානං මහාසක්කාරෙ අකාසිති යථාසතති
යථාමලං පණ්ණාසාරං පතිණිංසු; විසාබා පතිතපතිතපණ්ණාසාරං තසම්
සෙව නගරෙ අඤ්ඤමඤ්ඤසු කුලෙසු සබ්බන්තසමම දූපෙසි; අථසා
රත්තිහාගසමතනතරෙ එකිකා ආරඤ්ඤවලවාස ගබ්භවූදානං අසොසි;
සා දුසිති දණ්ඩදීපිකා ගාගාපෙතො තත් ගතතො වලවං උණ්ණාදසෙනා
නගාපෙතො තෙලෙන මසබාපෙතො අත්තනො වසනාදානමෙව අගමාසි;
මිහාරසෙසි සත්තානං පුත්තසා ආවාසසක්කාරං කරෙන්නා බුරවිහාරෙ
වසනාමපි තථාගතං අමනාසි කතො සත්තමෙ දිවසෙ සකලනිවේසනං
පුරෙන්නා නග්ගපමණ්ණෙ නිසිදූපෙතො ආනව්ඡතු මෙ ධිතා අරහන්නා
වඤ්ඤති විසාබාස සාසනං පතිණි; සා අරහන්නාති වචනං සුත්තං ගොතා
පතනා අරිසසාවිසා ගඬකුදා හුත්තා තෙසා නිසිතාදානං ගතතො තෙ
මලොකෙතො එවරූපා නාම අරහන්නා ගොතනීති භිජෙත්තත්තපවිච්ජිතානං
නාම සත්තිකා කතො මං සපුරෙ පතෙකාසාපෙතිති ධි ධිති ගරතීනා
අත්තනො වසනාදානමෙව ගතා; තග්ගසමණං තං දික්වා සබ්බෙ එකපා
සාරෙතෙව සෙසිං ගරහිංසු කීං නිං ගතපති අඤ්ඤං නාලකිත් සමණසා
ගොතවසා සාවිකා මහාසාලකණ්ණිං කසො ඉමං ගෙහං පවෙසෙසි
වෙතෙන නං ඉමසමා ගෙහා තිහරතීති; තසො සෙසි න සක්කා මසා
ඉමෙසං වචනෙනා ඉමං ගෙහා තිහරතුං මහාකුලසා ධිතා අසනති
විහරතො ආවරිය දග්ග නාම ජාතීනා වා අජාතීනා වා කරෙය්‍යං
කුමෙහ කුණ්ඨි ගොථාති තග්ග උසෙසෙතො මහාපලලෙහික නිසිද
පෙතො සුවණ්ණකවච්ඡං ගතෙතො විසාබාස පරිවිසමානො සුවණ්ණ
පාඨසං අපොදකමවුපායසං පරිගුඤ්ඤි; තසම් සමසෙ එකො පිණ්ඩ
චාරිකප්ථෙය පිණ්ඩාස වරෙන්නා සෙසිසා ඤරවාරං පාපුණි; විසාබා නං
දික්වා සපුරසා ආවිකච්ඡා න සුත්තනති යථා සො ප්ථරං පසාති එවං
අපගතො අදාසි; සො පන බාලො ප්ථරං දික්වාපි අපසාන්නො විස
හුත්තා අධොමුමො පායසමෙව භුඤ්ඤති; විසාබා ප්ථරං දික්වාපි මෙ සපුරෙ
සඤ්ඤං න කතෙතීති ඤාතො ප්ථරං උපසම්බුතො අභිච්ඡ්ථ හන්නා මග්ගං
සපුරෙ පුරණං බාදතීති ආහ; සො නිගණ්ණති තාව කම්මකාලෙ
අධිබාසෙසි පුරණං බාදතීති වුත්තකවණ්ණෙසෙව පන ගත්තං අපනෙතො
ඉමං පායසං ඉසො ගරථ එතඤ්ච ඉමසො ගෙහා තිහරථ අසං හි මං එව
රූපෙ මහලගෙන අසුවිබාදකං නාම කතෙතීති ආහ; තසම් බො පන
නිවේසනෙ සබ්බපි දුසකමකර විසාබාස සත්තාසාව සො නං ගත්තො වා
පාදෙ වා ගණ්ණිකති මුඛෙන කප්ථතුං තාව සමන්තොපි තත්ති; තසො
විසාබා සපුරසා කථං සුත්තං ආහ තාන න එත්තකෙනෙව වචනෙන මසං
නිකම්මාම නාහං කුමෙහති උදකතිත්තො කුමහදුසිකා විස ආභිතා
ඛිරමානකම්මාපිතුතාං ධිතෙත්ත නාම න එත්තකෙන නිකම්මනති
එතෙනෙව මෙ කාරණෙන ධිතා ඉබාගමනදිවසෙ අභි කුට්ටිකෙ පාසකා

සාපෙතො සචෙ මම ධිතරං උපාදය දෙසො උපපජ්ජති සොබ්බසාරාඨි
 වතො තෙසං ගණේ ධපෙසි නෙ පකෙකාසාපෙතො මග්ගං දෙසාදෙසං
 යොධාපෙථාති; තතො සෙසි කලාණං එසා කපේතීති අය භුට්ඨමිකෙ
 පකෙකාසාපෙතො අයං දුරිකා සත්තමෙ දිවසෙ අපරිපුණ්ණසෙව මඛල
 ගෙගෙ නිසින්නං මං අසුච්ඛාදකොති වදනීති ආහ; එවං කීර අමොති;
 තාතා මග්ගං සසුතෙ අසුචිං බාදිතුකාමො භවිස්සති අභමපන එවං කතො
 න කපේම් එකස්මිං පන පිණ්ඩපාතිකපේරෙ ඝරවාලෙ සිතෙ අයං
 අපෙපාදකපායායං භුඤ්ජෙනා න තං මනසි කණේති අහං ඉමිනා
 කාරණෙන අභිච්ඡිද්ධ භතෙන මග්ගං සසුතෙ ඉමස්මිං අත්තභාගෙ පුඤ්ඤං
 න කණේති පොරණිකං පුඤ්ඤං බාදනීති එත්තකං කථයිතාති ආහ; අයං
 ඉධ දෙසො නත්ති අමගාතං ධිතා කාරණං කපේති තිං කසො භුජ්ඣසීති;
 අයං එසො තාව දෙසො මා ගොචු අයමපන දුරිකා ආගතදිවසෙසෙව මම
 පුතෙත සඤ්ඤං අකතො අත්තනො රුච්චනවස්සානං අගමාසීති; එවං කීර
 අමොති තාතා තාහං මම රුච්චනවස්සානං ගච්ඡාම් ඉමස්මිං පන ගෙගෙ
 ආජාතීයවලවාය විජාතාය යඤ්ඤමපි අකතො නිසිද්ධං නාම අසුත්තනති
 දණ්ඩදිපිකා ගාගාපෙතො දුසිති පරිවුතා තථ ගතතො වලවාය විජාත
 පරිහාරං කාරපෙසිතාති; අයං අමගාතං ධිතා තව ගෙගෙ දුසිතිපි
 අකතතබ්බකමං අකාසි තිං එත්ති කිං දෙසං පසාසීති; අයං එසතාව
 ගුණො ගොචු ඉමිස්සා පන පිතා ඉධාගමනදිවසෙ ඔවාදං දෙනොතා
 අනොතා අග්ගි බ්බි න නිගරිතබ්බොති ආහ කිමපන සක්කා අමෙහති
 උභතො පටිවිසකගෙගානං අග්ගිං අදතො වසිතුනාති; එවං කීර අමොති;
 තාතා මග්ගං පිතා න එතං අග්ගිං උපාදය කපේසි යං පන අනොතා
 නිවෙසනෙ සංසුආදිනං මාතුගාමානං රහස්සකථා උපපජ්ජති සා දුසි
 දුසානං න කපේතබ්බො එවරුපා හි කථා වසිමානා කලහාය සංවත්තති
 ඉදං සකාය මග්ගං පිතා කපේසි තාතාති; අයං එතං තාව එවං ගොචු
 ඉමිස්සා පිතා ඛාතිරතො අග්ගි න අනොතා පච්චෙතනබ්බොති ආහ කිං
 යක්කා අමෙහති අනොතා අග්ගිමති නිබ්බුතො ඛාතිරතො අග්ගි අනාගරී
 තුනාති; එවං කීර අමොති; තාතා මග්ගං පිතා එතං අග්ගිං යකාය න
 කපේසි යං පන දෙසං දුසකමකරෙති කපිතං හොති තං අනොතා මාත්‍රස
 කානං න කපේතබ්බො—පෙ—යමපි තෙන යෙ දදනති තෙසංයෙව දුතබ්බනති
 වුත්තං තං යාවිතකං උපකරණං ගතොති යෙ පටිදෙනති තෙසං යෙව
 දුතබ්බනති යකාය වුත්තං; යෙ න දෙනතීති ඉදමපි යාවිතකං ගතොති
 න පටිදෙනති තෙසං න දුතබ්බනති යකාය වුත්තං; දදනතස්සාපි
 අදදනතස්සාපි දුතබ්බනති ඉදං පන දුග්ගතකෙසු ඤ්ඤිමිතෙතසු
 සමපතෙතසු පටිදුතුං සකෙකානතු වා වා වා දුතුමෙව වට්ටනීති යකාය
 වුත්තං; සුඛං නිසිදිතබ්බනති ඉදමපි සංසුසසුතෙර දිස්වා උධානබ්බවස්සො
 නිසිදිතුං න වට්ටනීති යකාය වුත්තං; සුඛං භුඤ්ජතබ්බනති ඉදං පන
 සංසුසසුරසාමිකෙති පුරෙතරමෙව අභුඤ්ජතො තෙ පරිවිසිත්වා යබ්බෙති
 ලඛාලඛා ඤාතො පච්ඡං සයං භුඤ්ජතුං වට්ටනීති යකාය වුත්තං; සුඛං
 නිපජ්ජතබ්බනති ඉදමපි සංසුසසුරසාමිකෙති පුරෙතරං සයනං ආරුග්ග

න නිපජ්ජතබ්බං තෙසං කාතබ්බසුත්තකං චතතපට්ටිත්තං කන්ධා පච්ඡා
 යයං නිපජ්ජතුං සුත්තකන්ති ඉමං සන්ධාය චුත්තං; අභති පරිවරිතබ්බොති
 ඉදං පන යසුසුම්භි සසුරම්භි සාමිතම්භි අභතිකතින්ධං විස උරගාරාජානං
 විස ච කන්ධා පඤ්ඤා චට්ටිති අමොති ඉදං සන්ධාය චුත්තකන්ති; එතෙ තාව
 එකතාසා ගුණා නොනතු ඉමිසාං පන පිතා අනෙතා දෙවනං නමසාපෙති
 ඉමසා නො අනෙතා; එවං කිර අමොති; ආම තානා එකම්භි මෙ පිතරා
 ඉදං යන්ධාය චුත්තං අමම ආවේණිකගාරාචායං වයනසාලනො පඤාය
 අත්තනො ඤරවාරං සමපතනං පබ්බජිතං දිත්වා යං ඤරෙ බාදනියං
 නොරතියං අපි තනො පබ්බජිතානං දන්තාව බාදිතුං චට්ටිතිති; අථ නං
 නෙ ආහංසු භුක්තං පන මහානෙති පබ්බජිතෙ දිත්වා අදනමෙව රුච්චති
 මඤ්ඤෙති; සො අඤ්ඤං පට්ටිච්චනං අපසානෙනා අබොමුඛො නිසිදි;
 අථ නං කුට්ටිකා කිං සෙසී අඤ්ඤෙති අමොතං ධිතු දෙසො අපිති
 පුට්ඨංසු; නපි අයතාති; කාමා පන නං නිදෙසං අකාරණා ගෙගනො
 නිගරාපෙතිති; තසම් බණ්ණ විතාබා ආහා පඤ්චා තාව මඤ්ඤං මම සසුරසා
 වචනෙන ගමනං න සුත්තං මඤ්ඤං පන ආගමනදිවසෙ මම දෙසාදෙසං
 සොධිතන්ධාය මම පිතා කුමොතං ගපෙති ධරෙතො අදයි; ඉද්දති මඤ්ඤං
 ගතතුං සුඛාති දුසිද්දෙන යානාදිති සජ්ජාති තරොථාති ආණ්ණපෙති; අථ
 නං සෙවසී නෙ කුට්ටිකෙත ගතෙතො අමම මය අජානිතො කපිතං බමාති
 මඤ්ඤාති ආහා; තාත බමාමි කුමොතං බමිතබ්බං තාව බමාමි අගමපන බුඩි
 සාසනෙ අමෙවචපසතතාසා කුලසාස ධිතා න මසං විතා සිකුට්ඨසෙසන
 වාතාම සමෙ මම රුචියා සිකුට්ඨසෙසං පට්ටිච්චතුං ලහාමි වසිසාමිති;
 අමම තිං සරාචරුචියා තව සමණෙ පට්ටිච්චනාති; තනො විසාබා දසබලං
 නිමග්ගාපෙති; පුත දිවසෙ නිවෙසනං පුරෙතති බුඩිපමුඛං සිකුට්ඨසෙසං
 නිසිද්දෙති; නග්ගපරිසාරි සජ්ජි මිහාරසෙවසීනො ගෙගං ගතවාටං සුත්තං
 තත්ථ ගතවා ගෙගං පරිවාරෙතො නිසිදිසු; විසාබා දකභිණොදකං දන්තං
 යතෙබ්බං සකසාගෙ පටිසාදිනො සසුරෙ මෙ ආගතො දසබලං පරිවිතතුති
 සායනං පෙතෙති; සො නිගණ්ඨානං වචනං සුත්තං මම ධිතා සමමාසමමුඛං
 පරිවිතතුති ආහා; විසාබා නානග්ගරතෙති දසබලං පරිවිසිතො නිවසීතෙ
 ගතතක්ඛෙව පුත සායනං පතිණි සසුරෙ මෙ ආගතො දසබලසා බමම
 කථං සුණ්ණතුති; අථ නං ඉද්දති අගමනං නාම අතිවිස අකාරණන්ති බමම
 තථං සොකුසාමතාය ගමන්තං නාග්ගසමණා ආහංසු; සමණස්ස ගොත
 මසා බමම සුණ්ණෙනා ඔතිසාණියං නිසිදිතො සුණ්ණිති; පුරෙතරමෙව ච
 ගතො යාණියා පරිකපිසිසු; මිහාරසෙසී ගතො බති යාණියාව නිසිදි;
 තථාගතො තිං ඔති සාණියං වා නිසිදි; පරකුචෙබ්බ වා පරසෙලෙ වා පර
 වකකවාලෙ වා නිසිදි; අහං බුඬො නාම සකසාමි තං මම යද්දං
 සාවේතුන්ති සුචණ්ණවණ්ණඵලං අමබරුකබ්බං බණ්ණි ගතෙතො වාලෙතො
 විස බමමතථං කපෙති; ඉද්දනාපරිසොසානෙ සෙසී සොතාපතතිපල
 පතිසායා යාණිං උකපිපිතො සජ්ජි පාදෙ පඤ්චපතිසිතෙන වජ්ජිතො සජ්ජි
 සන්තිතෙගෙව තිං අමම අජ්ජ පඤාය මම මානාති විසාබං අත්තනො

2. "පතිච්ච" ඉති කපෙති.

මාතුසානෙ ධරෙසිති; තණ්‍යා පඨාය විසාබ්‍ය මිහාරමාතා නාම ජාතා; සා එකදිවසං නගරේ නකබ්‍රහ්මසමයෙ වහ්‍යනෙනා අනෙතා නගරේ ගුණො නාමිති දුසිති පරිවුතා සඤ්ඤා ධම්මකථා සොත්තං ගච්ඡන්ති බුද්ධානං සන්තිකං උචිතමෙවෙන ගතත්තං අසුත්තන්ති මහාලංකාපසාධනං ඔමුක්ඛිතා දුසිසා හන්තේ දන්තා සන්තාරං උපසංඝමිති; අභිවාදෙත්වා එකමහතං නිසිදි; සන්තා ධම්මකථා කපෙසි; සා ධම්මදෙසනාපරියොසානෙ දසබ්‍රා වන්දිතා නගරාභිමුඛා පාසාසි; සාපි දුසි අත්තනා ගතිතපසා ධනස්ස ධරිතඨානං අසලලකෙත්වා ගච්ඡන්ති පසාධනාන්තාරං පටිතිවත්ති; අථ නං විසාබ්‍ය නන්‍යා පන තෙ නං ධරිතන්ති පටිපුච්ඡි; ගතිකුට්ටිපරිවේණේ අසොසති; භොතු ජේ ගන්තවා ආහර; ගතිකුට්ටිපරිවේණේ ධරිතකාලණො පඨාය ආහරාපනං නාම අමනාකං අසුත්තං; තස්මා නං විසංසර්ජන්තා දණ්ඩ කමමං කරිස්සාම; තස්ම පන ධරිතෙ අසානං පලිමොඛො භොතිති පුත දිවසෙ සන්තා භික්ඛුසංඝපරිවුතො විසාබ්‍ය නිවේසනමාරං සමපාසුණි; නිවේසනෙ ච නිබ්බපඤ්ඤත්තාති ආසනාති; විසාබ්‍ය සඤ්ඤා පත්තං ගණෙත්වා සන්තාරං ගෙහං පවෙසෙත්වා පඤ්ඤත්තාසනෙත්තෙව නිසිදුපෙත්වා කතභත්තකිවේව සන්තරි තං පසාධනං ආහරිත්වා සඤ්ඤා පාදමුලෙ නිකතිපිත්වා ඉදමනෙනා තුමනාකං දමමිති ආහ; සන්තා අලභිකාරො නාම පබ්බතිතානං න වට්ටන්ති පටිකම්පි; ජානාමි හනෙන අහං පන ඉමං අක්කාපෙත්වා ධනං ගණෙත්වා තුමනාකං වසනගතිකුට්ටි කුමරස්සාමිති; තද්ද සන්තා අධිවාසෙසි; සාපි නං අක්කාපෙත්වා නවකොට්ඨිතං ගණෙත්වා ගභ්භසගස්ස පතිමණ්ඩිතෙ පුබ්බාරාමවිහාරෙ තථාගතස්ස වසනගතිකුට්ටි කුමරෙසි; විසාබ්‍ය පන නිවේසනං පුබ්බණ්ඩසමයෙ කාසාවපජ්ජන්තං ඉසිවාතපරිවාතමෙව භොති; අනාථපිණ්ඩස්ස ගෙගෙ විස තස්සාපි ගෙගෙ සබ්බභත්තාති පටිසත්තො නෙව අගෙත්තං; සා පුබ්බණ්ඩසමයෙ භික්ඛුසංඝස්ස ආමිසසංඝගං කන්තා පච්ජාභනෙන ගෙසර්ජන්ති වෙව අභිවිධිපානකාති ච ගණොපෙත්වා විහාරං ගන්තවා භික්ඛුසංඝස්ස දන්තා පච්ජා සඤ්ඤා ධම්මදෙසනං සුත්වා ආගච්ඡති; සන්තා අපරභාගෙ උපාසිකාසො පටිපාටියා ධානනතරෙසු ධරෙතො විසාබ්‍ය මිහාරමාතරං දුසිකානං අක්කඨානෙ ධරෙසිති.

1. 7. 3-4.

තතිසවතුන්තෙසු බහුසුභාගං සද්දං බුද්ධත්තං, මෙත්තා විහාරිණං සමච්ඡිති අක්කාති දසොසති; තාකීර්වෙපි පද්මවත්තරබුධිකාලෙ භංග චතිසං කුලකෙගෙ පටිසන්ති ගණන්තා අපරභාගෙ සඤ්ඤා ධම්මකථා සොස්සා මාති විහාරං අගමංසු; තස්ම බුද්ධත්තං සන්තාරං එකං උපාසිකං බහුසුභාගං අක්කට්ඨානෙ ධරෙතො දිස්වා අධිකාරං කන්තා තං ධානනතරං පන්තෙසි; සාමච්ඡිති එකං උපාසිකං මෙත්තා විහාරිණං අක්කට්ඨානෙ ධරෙතො දිස්වා අධිකාරං කන්තා තං ධානනතරං පන්තෙසි; තාසං චිත්තමපි සාවර්ථං කුසලං කන්තා දෙවලොකෙ නිබ්බන්තිත්වා දෙවමනුසෙසසු සංසරන්තිනංසෙව කප්ප සතප්පස්ස අභිකක්කන්තං; අථමනාකං සඤ්ඤා නිබ්බන්තිතො පුරොත්තරමෙව චජ්ජරෙවි අභිවාතකරෙණො නාම උද්දාදි; එකෙකසමි ගෙගෙ එකප

භාගේනෙව දසපි විසතිපි ජනා මරනති නිරෝරථං ගතා පන ජීවිතං
 ලභන්ති; තං ඤාතීං එකො පුරිසො අත්තනො පුත්තදුරං ආදාය අඤ්ඤා
 රථං ගමිස්සාමිති තණ්හා නික්කමි; අරභං ඝරෙ ගතීත්තපාදොයං අත්තර
 මග්ගො කන්තාගේ අනුත්තමේණෙයෙව පරික්කයං අගමාසි; නොගං සරීරබලං
 පරිහාසි; සකිං මාතා පුත්තං උක්කිපති සකිං පිත්තා; අරභං පිත්තා විනොති:
 අමාසං පරීරබලං පරිහිතං පුත්තං උක්කිපිතිං ගව්ඡන්තා කන්තාරං
 නිත්ථිඤ්ඤා න සක්කිස්සාමාති සො තස්ස මාතරං අජානාපෙත්වා උදත
 කීවෙවන ඔහිනො විස පුත්තං මග්ගො නිසිද්දපෙත්වා එකකොව මග්ගං
 පටිපජ්ජි; අරභං හරිසං ආගමනං ඔලොකගමානා සීතා හපේ පුත්තං
 අදිස්වා වීරවමානා ගන්තා කතං මෙ සාමි පුත්තතාති ආභ; කො මො
 පුත්තතා අපේථා ඒවමානා පුත්තං ලභිස්සාමාති; සා අතිව සාගසිකො
 වතාං පුරිසොති වත්තා ගව්ඡ නො තාදිසෙන සකිං ගමිස්සාමිති ආභ;
 සො අනුපට්ඨාපෙත්වා මෙ හදෙද කතං බවෙතං මග්ගනති වත්තා පුත්තං
 ආදායගමො; තෙ තං කන්තාරං සමතික්කමිතිං සංයං එකං ගොපාලක
 ඤාලං පට්ඨාපුණිසු; තං දිවසඤ්ච ගොපාලකඤාලාසිනො නිරුද්ධ
 පායසං පච්ඡු; තෙ තෙ දිස්වා ඉමෙ අතිවිස ජාතස්සාති පායසස්ස මහ
 භාජනං පුරෙත්වා උච්චකපුරං සප්පිං ආසිඤ්චිත්වා අදාසු; තෙසු තං පායසං
 භුඤ්ජන්තෙසු සා ඉති පමාණෙනෙව භුඤ්ජි; පුරිසො පන පමාණ
 තික්කන්තං භුඤ්ජිත්වා ජීරපෙත්වා අසකොකානො රත්තිභාගවෙචනන්තරෙ
 කාලමාසා; සො කාලං කරෙන්නො තෙසු සාලසභාවෙන ගොපාලකානං
 ගෙගෙ පුන්තිඤ්ඤා ඤාත්තමිං පටිසජ්ඣං ගණති; පුන්ති න වීරසෙසව චිත්තා;
 ගොපාලකො තං ඤාකතුරං පසයිට්තං දිස්වා පිණෙත්වා පලොභෙත්වා
 අත්තති උපනන්තසිනෙහං ගගෙත්වා සපිට්ඨෙව වරති; අපේකදිවසං එකො
 පච්චෙතවුඨො භික්ඛාචාරවෙලායං ගොපාලකස්ස ඝරවාරං සමපන්නො;
 සො තං දිස්වා භික්ඛං දත්වා අත්තානං නිස්සාය වසනන්තං පටිඤ්ඤං
 ගණති; පච්චෙතවුඨො ගොපාලකඤාලස්ස අවිදුරථානෙ එකසමී
 වතසණ්ඨි වාසං උපගමො; ගොපාලකො තස්ස සත්තිකං ගව්ඡන්නො
 තං ඤාකතුරං ගගෙත්වා ගව්ඡති; අත්තරමග්ගො ව වාලමිගථානෙ
 වාලමිගානං පලායන්තා රුක්කෙ වා පාසාණෙ වා පහාරං දෙති; සොපි
 ඤාකතුරො තස්ස කරණවිධානං වච්ඡිපෙසි; අපේකදිවසං සො
 ගොපාලකො පච්චෙතවුඨස්ස සන්තිගො නිසිදිත්වා හතොන අමිතානං සබ්බ
 කාලං ආගමනං නාම න ගොති අයමපන ඤාකතුරො ඡෙතො ඉමස්ස
 ආගතසඤ්ඤස අමාසං ගෙගවාරං ආගවෙත්තසාධාති ආභ; සො එකදිවසං
 පච්චෙතවුඨං ගණිත්වා එහිති ඤාකතුරං පෙසෙසි; ඤාකතුරො කස්ස
 වමනං පුත්තා භික්ඛාචාරවෙලායං ගන්තා පච්චෙතවුඨස්ස පාදමුලෙ
 උදරෙන නිපජ්ජි; පච්චෙතවුඨො අයං මම සත්තිකං ආගමනාති ඤාතී
 පත්තමීවරමාදාය මග්ගං පටිපජ්ජි; සො කස්ස විමංගනන්තං උක්කමිතිං
 අඤ්ඤං මග්ගං ගණති; ඤාකතුරෙ පුරණො සිත්වා ගොඤාලමග්ගං පටිපන්නො

a. "අතිපමාණෙයෙව" සබ්බස්.

b. "ගොපාලකස්ස" "පච්චෙතවුඨස්ස" ඉති බහු.

කාලෙ අපසකති; සසම්ච සසම්ච ණනෙ වාලමිභානං පලායනන්.
 ගොපාලකො රුක්ඛං වා පාසාණං වා පහරි තං තං ණනං පත්වා කුක්කුරෙ
 මහාවිරවං විරවති; තස්ස සද්දෙන වාලමිභා පලායනති; පච්චිකමුඛොපි
 භතතකිච්චවෙලාය මහතතං සිනිඛිපිණ්ණං තස්ස දෙති; සො පිණ්ඩ
 ලාභෙන පච්චිකමුඛෙ උත්තරිතරං සිනෙතං කුරෙති; ගොපාලකො
 තෙමාසං වුත්ථපච්චිකමුඛස්ස විවරපභොණකා යාවකං දතවා භනෙන සචෙ
 වො රුවච්චි ඉභෙව වසථ නො චෙ රුවච්චි සරාසුඛං ගච්ඡ්ථාති ආහ;
 පච්චිකමුඛො ගමනාසාරං දසෙසසි; සො ගොපාලකො පච්චිකමුඛො
 අනුගනමා නිවතති; කුක්කුරෙ පච්චිකමුඛස්ස අඤ්ඤාඤ්ඤා ගමනභාවං
 ඤාති; අභිසිනෙගෙන උප්පන්නබලවසොකො හදසථාලනං තවා සාලං
 කතවා තාවතීංසපුරෙ නිබ්බතති; අරස්ස පච්චිකමුඛෙත ගච්චි ගමනකාලෙ
 උච්චාසදදං කතවා වාලමිභානං පලාපිතභාවෙන දෙවතාති සඬං
 කප්ථතතස්ස සප්පෙ සකලදෙවපුරං ඡාදෙති; අසාසි; සො තෙතෙව
 නාමමෙය්‍යං ලභිති; සොසකදෙවපුරෙතා නාම ජාතො; අරස්ස තසම්
 සමපතතිං අනුභවනතස්ස මනුස්සපථෙ කොසලිනගරෙ උදෙතො නාම
 රජා රජං පටිපජ්ජි; තස්ස චජ්ඣ මජ්ඣිමපණ්ණාසකෙ බොධිරාජකුමාර
 සුත්තවණ්ණනාය වුත්තනායෙන වෙදිතබ්බං; තසම් පත රජං කාරස
 මානෙ සොසකො දෙවපුරෙතා දෙවපුරෙතා චිච්චා; කොසලිසං එකිස්සා
 රුපුපජ්චිතියා කුච්ච්චමීං පටිපජ්ඣං ගණති; සා දසමාසවසෙන විජායිතවා
 පුත්තභාවං ඤාති; සංඝාරකුචෙ ජබ්බාපෙසි; තසම් බණ්ණ කොසලි
 සෙසිනො කමමතරිකො පාතොව සෙසිසරං ගච්ඡන්තො; කිනානු වො ඉමං
 කාතෙති සමපරිකිණ්ණන්ති ගතවා දුරකං දිස්වා මහාපුඤ්ඤවා එස
 දුරකො භවිස්සතිති එකස්ස පුරිස්ස ගන්ථෙ ගෙහං පෙසෙත්වා සෙසිසරං
 අගමාසි; සෙසිපි රුපුපදානවෙලාය රජකුලං ගච්ඡන්තො අත්තරාමසො
 පුරොගිතං දිස්වා අජ්ජ කිං නකබතතති පුච්ඡි; සො තන්ථෙව සිනො
 ගණන්තො අසුකං නාම නකබතතං අජ්ජ ඉමිනා නකබතතන ජාත
 දුරකො ඉමසම් නගරෙ සෙසිසානං ලභිස්සතිති ආහ; සො තස්ස කථං
 පුත්වා වෙගෙන සරං පෙසෙසි; ඉමස්ස පුරොගිතස්ස වෙ කථා නාම නජ්ඣ
 සරණී ව මෙ ගරුගඛා ජානාථ තාව නං විජාතා වා නො වාදී; තෙ
 ගතවා ජාතිනො අසා න තාව විජායතිති ආහස්ස; තෙන හි ගච්ඡ්ථ
 ඉමසම් නගරෙ අජ්ජ ජාතදුරකං පරිසෙසථාති; තෙ පරිසෙසතො තස්ස
 සෙසිනො කමමතරිකස්ස ගෙගෙහං දුරකං දිස්වා සෙසිනො ආරොමසිස්ස;
 තෙන හි ගණන්තො කමමතරිකං පසක්කාසථාති; තෙ නං පසක්කාසිස්ස;
 අථ නං සෙසි ගෙගෙ කිර තෙ දුරකො අච්චි පුච්ඡි; ආම අය්‍යාති; තා
 දුරකං අමනාකං දෙසිති; න දෙම අය්‍යාති; හන්ද සහස්සං ගණිතවා
 දෙසිති; සො අයං ජීවෙය්‍ය වා මරෙය්‍ය වා පුජ්ජානමෙතනති සහස්සං
 ගණිතවා අදුසි; තතො සෙසි විනෙතසි; සචෙ මෙ හරියා ධිතරං විජායිස්සති
 ඉමමෙව පුත්තං කප්පිස්සාමි සචෙ පුත්තං විජායිස්සති ඉමං කාතෙස්සාමිති; සා
 පුත්තං විජාසි; තතො සෙසි එවං නං ගාවො මද්දිත්වා මාරෙස්සනතිති
 විනෙතවා ඉමං දුරකං වජ්ජාතර නිපජ්ජාපෙථාති ආහ; තං තන්ථ නිපජ්ජා

පෙළු; අථ නං සුථපති උසහො පඨමං නිකමිනෙතො දිස්වා එවං නං අඤ්ඤා න මඤ්ඤානතීති වතුනතං පාදනං අනතරෙ කතා අදාසි; අථ නං හොපාලකා දිස්වා මහාපුඤ්ඤා එසදුරුතො සසා තීරවත්තාන ගතාපි ගුණං ජානනති පටිජග්ගිකාම නනති අත්තනො ගෙහං නසිංසු; සොපි සෙඪී තස්ස මතභාවං අනුවැජ්ජනො හොපාලතෙති නිත්තොති පුතා පුත සහස්සං දැනා ආනාපෙතා ආමකපුකානෙ ඡඩ්ඛාපෙසි; තස්මිව කාලෙ සෙඪීස්ස ඝරෙ අජපාලකො පුකානං නිස්සාය අජ්කා වාරෙති; අපථකා ඔවනු අජ්කා දුරකස්ස පුඤ්ඤාන මහො උක්කමම ගතතා දුරකස්ස ඕරං දැනා ගතා; නිවතතවානාපි තපෙච ගතතා ඕරමදුසි; අජපාලකො විනෙතයි: අයං අජ්කා පාතොපි ඉමස්වා ධානා උක්කමීතිා ගතා කිතනුඛො එතනති ගතතා ඔලොකෙනොතො තං කාරණං ඤාතා මහාපුඤ්ඤා එසදුරුතො තීරවත්තානගතාපිස්ස ගුණං ජානනති පටි ජග්ගිකාමී නතති ගතොත්තා ගෙහං ගතො; පුත දිවසෙ සෙඪී මනො නු ඛො දුරකො න මනොති ඔලොකාපෙනොතො අජපාලකොත ගතිතභාවං ඤාතා සහස්සං දැනා ආනාපෙතා සො ඉමං නගරං එකො සත්ථානපුතොතො පටිපිස්සති ඉමං දුරකං නොත්තා වක්කමගෙහ ධපෙථ එවං නං සතවටක්කං භිඤ්ඤානං ගමිස්සතිති ආහ; තං කත් නිකමිතො සත්ථානපුතොතො පුරිම සතපෙ ගොණා දිස්වා වතොගෙ පාදෙ එමෙහ විස ඔතාරෙතා අදංසු; සත්ථානො කිතනු ඛො එතනති තොසං සීතකාරණං ඔලොකෙනොතො දුරකං දිස්වා මහාපුඤ්ඤා දුරකො ජග්ගිකා වට්ටනීති ගණනිතිා අගමාසි; සෙඪීපි තං වක්කපෙථ මතභාවං වා අමතභාවං වා ඔලොකාපෙනොතො සත්ථ වාගොත ගතිතභාවං ඤාතා තස්සපි සහස්සං දැනා ආනාපෙතා නගරොතො අවිදුරුදානෙ පරානෙ පාතාපෙසි; සො තත්ථ පටතොතො නලිකාරුනා තමමකරුණදානෙ නලිකාරුකාලායං පටිතො සා තස්ස පුඤ්ඤානුභාවෙන සතවිගතකසාසපිටුගමථස්සසද්දසා අනොසි; අථ නං නලිකාරුජෙඨකො පුඤ්ඤවා එසදුරුතො ජග්ගිකා වට්ටනීති ගණනිතිා ගෙහං ගතො; සෙඪී දුරකස්ස පපාතොතො පතිතදානෙ අමතභාවං වා මතභාවං වා පරිසෙසා පෙනොතො නලිකාරුජෙඨකොත ගතිතභාවං ඤාතා තස්සපි සහස්සං දැනා ආනාපෙසි; අපරහාගෙ සෙඪීස්ස සතපුතොතාපි සොපි උහො වසපාතොතො අගෙළු; සෙඪී පුත සොසකදුරකස්ස මරණුපායං විනොතොතො අත්තනො කුමහකාරස්ස ගෙහං ගතතා අමොහා මස්සං ගෙගෙ එවරුපො එකො අවජාතදුරකො අපථී තං දුරකං යං කිඤ්ඤි කතා මාරෙතො වට්ටනීති රහස්සොත ආහ; සො කතො උහොපි තණ්ණෙ පිදුහිතිා එවරුපං නාම හාරිදං තථං කපෙතො න වට්ටනීති ආහ; තමො සෙඪී අයං මුඛා න කරිස්සතිති විනොතොතා ගඤ්ඤා ගෙහස්සං ගණනිතිා එතං කමමං නිප්ථාදෙහීති ආහ; ලමං නාම අභිනො භිඤ්ඤා; කසමා සො සහස්සං ලභීතිා සමපට්ඨනීතිා අහං අයං අසුකදිවං නාම ආවාපං ආලිමෙපස්සාමී තදු තං අසුතවෙලාය නාම පෙසෙහීති ආහ; සෙඪීපි ඛො තස්ස වචනං සමපට්ඨනීතිා තමො පදාය දිවසෙ ගණෙනොතො කුමහකාරෙත වුත්ත දිවසස්ස සමපාතභාවං ඤාතා සොසකකුමාරං පකොකාසිතිා අමොහාකො

තාන අපුකදිවයෙ නාම බිහුති භාරතෙති අපේනා නිං අමානා කුමන
 කාරකයන් සතතිකා ගතවා පිතර කිර මෙ කුමනාකා එක කපිතා අපි
 තා අප් තිප්පාදෙහිති වද; සො යාබ්බිති තස්ස වචනා සමපිට්ඨිති
 තිකමි; අථ නං අනතරමයෙහි සෙසියන් සකපුතොගා ගුලකිලං
 කිලනො දිසා වෙගෙන ගතවා අහං භාතික දුරතෙති සඬං කිලනොගා
 එතතකං නාම ඒතො තමෙව පටිච්ඡිති දෙහිති ආහ; සො මග්ගං ඉදුති
 මකාසො නපි පිතා මං අව්වාසිකකමෙන කුමනකාරයන් සතතිකං
 පහිණිති ආහ; ඉතරෙ අහං භාතික තත්ථ ගමිණාමි නිං ඉමෙහි සඬං
 කිලිති මග්ගං ලකං පච්චාගරිති දෙහිති ආහ; තෙන හි ගච්ඡාති
 අතතො කපිතාසනං තස්ස කප්පාති දුරතෙති සඬං කිලි; සොපි
 කුමාරො කුමනකාරයන් සතතිකං ගතවා නං සාසනං ආරොවෙසි; සො
 යාබ්බි තාන නිප්පාදෙසාමිති නං කුමාරං ගමනං පවෙසෙනා නිබ්බාන
 වාසියා බණ්ඩාබණ්ඩං කතවා වාපියං පක්ඛිපිති වාපිවුඛං පිදතිති
 භාරතතරෙ රූපෙන ආවාපං ආලිමෙසි; භොසකකුමාරෙපි බිහු-
 ඒතිති කතිසයන් ආගමනං ඔලොකෙනො නිසිදි; සො නං විරගමානං
 ඤාති කිනනු බො විරගතීති කුමනකාරගෙහසභාගං ගතවා තත්ථි
 අදිසා ගෙහං ගතො හපියාතිති නිවතතිති ගෙහං අගමාසි; සෙසි නං
 දුරතොව ආගච්ඡන්තං දිසා කිනනු බො කාරණං හපියාති මය එස
 මාරණස්ථාය කුමනකාරයන් සතතිකං පහිණො සොදුති පුන ඉමෙව
 ආගච්ඡතිති ආගච්ඡන්තං සෙව නං කිං තාන කුමනකාරයන් සතතිකං න
 ගතොසිති ආහ; ආම තාන න ගතොසමිති; කතවා තාතාති; සො
 අතතො නිවතනකාරණඤ්ච කතිසභාතිතයන් තත්ථ ගතකාරණඤ්ච
 සෙසියන් කප්පෙසි; සෙසි තස්ස වචනස්ස පුතකාලතො පදාය මහාපථවියා
 අප්පකාස්ථො විය නුති කිනතාමෙනං සචං වදසිති උග්ගාමිතො
 වෙගෙන වෙගෙන කුමනකාරයන් සතතිකං ගතවා අඤ්ඤාසං සතතිතෙ
 අනථතියභාවෙන පෙකඛි භො පෙකඛි භොති ආහ; කිං පෙකඛිපෙසි නිං
 නිසිතං එත්ථ කමෙනති; සො තතොව නිවතතිති ගෙහං අගමාසි; තතො
 පදාය වයන් වෙනසිකරෙහො උපපජ්; සො තත්ථිමි කාලෙ තෙන සඬං
 අහුරිති සෙන කෙනවි උපායෙන මම පුතතස්ස සත්තුතො අනත්මෙව
 පසිඤ්චා වචනිති එකං පණ්ණං ලිඛිති භොසකකුමාරං පකෙසාසිති
 නිං ඉමං පණ්ණං ආදාය අපුකගාමෙ නාම අමානං කමෙනතිතො අපි
 තස්ස සතතිකං ගතවා ඉමං පණ්ණං දවා ඉමග්ගං කිර පණ්ණං සාසනං
 සිංහං කරෙහිති වද අනතරමයෙහි අමානං සභාගතො ගාමකසෙසි නාම
 එකො සෙසි අපි තස්ස ණරං ගතවා හතං හුරිති ගච්ඡාතිති ව
 වුබ්බාසනං අදසි; සො සෙසිං වජ්ඣිති පණ්ණං ගතොති තිකකෙනො
 අනතරමයෙහි ගාමකසෙසියන් වසනාසානං ගතවා තස්ස ගෙහං පුට්ඨිති
 නං බණ්ඩාරකොසකෙ නිසිදිති මහපුකමං කරෙතං වජ්ඣිති අසාසි;
 කුතො ආගච්ඡති තාතාති ව වුතෙන කොසමිතෙසිතො පුතොගාමිති
 තාතාති ආහ; සො අමානං සභාගකසෙසිතො පුතොගාති ගච්ඡො
 අහොසි; තත්ථිම බණ්ණං තස්ස සෙසිතො ධිතාය එකා දුසි සෙසිතිතු

පුප්ඵානි ආගරිතුං ගච්ඡති; අථ නං පෙසී ආහ; තිං එතං කත්තං ධරෙතො
 ඝොසකකුමාරස්ස පාදෙ ඛොවිතො සසනං අත්ථරිතො දෙසීති; සා තථා
 කතො ආපණං ගතො; සෙසීයිතු පුප්ඵානි ආගරි; සෙසීයිතා නං දිස්වා
 තිං අරු චිරං ඛති පපෙවසිති තස්සා කුපිතා තිං හෙ එතතකං කාලං
 එත්තකතති ආහ; මා කපෙසි අසො මසා එවරුපො න දිඨපුසෙබ්බා තුස්සං
 කීර පිතුසකාසපෙසිතො පුතො; එසො න සකකා තස්ස රුපසමපතතිං
 කපෙතුං පෙසී මං පුප්ඵානං අත්ථාය ගච්ඡතතිං තස්ස කුමාරස්ස පාදෙ
 ඛොවිතො සසනං අත්ථරිතො දෙසීති ආහ හෙතාහං ඛති චිරං පපෙවසිතති;
 සාරි ඛො සෙසීයිතා තස්ස කුමාරස්ස චතුසෙත් අත්තභාවෙ ඤරසාමිති
 අනොසි; තසමා තස්සා චචතස්ස සුත්තකාලතො පඨාය හෙව අත්තතො
 සීතභාවං න නිසිත්තභාවං අඤ්ඤාසි; සා කපෙව දුසිං ගහොති; තස්ස
 නිපතතඨානං ගතො; තං නිද්දසමානං ඔලොකෙති දසතොති පණණං
 දිස්වා කීතත්ත ඛො එතං පණණතති කුමාරං අත්තඨාපෙතිච පණණං
 ගහොති වාචෙති; අහං අත්තතො මරණපණණං සසමෙව ගහොති
 ගච්ඡතීති තවපණණං එලෙඛො තස්මිං අපරමුසෙසෙව “මසා තව
 පතතිකං පුතො පෙසිතො සහායකස්ස මෙ ගාවකපෙසිස්ස වසප්පතො
 දුරිකා අපි තිං සිං අමානං ආණ්ඩවතතිඨානෙ උප්පාදං ඛනං ගණිතො
 සබ්බසතො මෙ පුතස්ස ගාවකපෙසිතො ධිතරං ගහොති මඛලං
 කණෙති මඛලෙ ච නිසිතෙ ඉමිතා මෙ විධානොති කතතති මස්සං
 සාසනං පෙසෙති අහං තව ඉධ කතතබ්බං ජාතිස්සාමි”ති පණණං ලිඛිතො
 තමෙව ලභ්ථං දත්තං පඨමං බබ්බතියමෙතෙව දසතොති බති; පොසි ඛො
 කුමාරො නං දිවසං කත්ථ වසිතො පුතා දිවසෙ පෙසී ආපුච්ඡිතො කත්තොති
 තස්සා ගාමං ගතො පණණං අදුසි; කත්තොතිසො පණණං වාචෙති
 ගාමික සනතිපාතොති තුමෙව මං න ගණෙථ මෙ සාමී අත්තතො
 ජෙඨපුත්තස්ස සබ්බසතො දුරිකං ආනොතුං මග්ගං සනතිකං පෙසෙසි
 චෙතොති ඉමසමිං ඨානෙ උප්පාදං සමපිණෙඨාති සබ්බං මඛලපකකාරං
 සප්පතො ගාවකපෙසිස්ස සාසනං පෙසෙති සමපිච්ඡාපෙති සබ්බ
 සතො මඛලකීරිසං නිඨාපෙති සොසමිකපෙසිස්ස පණණං පතිණි
 “මසා තුමෙති පතිකපණණසාසනං සුත්තං ඉදඤ්ඤිදව කක”නති පෙසී
 තං සාසනං සුත්තං අත්තිදසෙසා විස ඉදුති නපෙඨාමිති විතොවසෙති
 ලොකිතපකකිඤ්ඤිකං රෙහං පත්තො සෙත කෙතවි නං උපාසෙති පකකා
 සිති මෙ සතොකස්ස අසාමිකං තරිස්සාමිති මඛලස්ස නිසිතකාලතො
 පඨාය කමා මස්සා පුතො ඛති හොතීති සිං ආගච්ඡති සාසනං
 පෙසෙසි; සාසනං සුත්තං කුමාරෙ ගතො අරඬො; පෙසීයිතා විතොසි
 අසං බාලො කං නිස්සාය ඉමං සමපතති අලභ්ථතති න ජානාති යං කිඤ්ඤි
 කතො ඉමස්ස ගමනං පටිබාහත්තො කාතුං වට්ඨතීති; තතො නං ආහ
 කුමාර මා අතිවගාසි කුලනාමං ගච්ඡන්තො නාම අත්තතො පරිවච්ඡං
 කතො ගතො වට්ඨතීති; සොසමිකපෙසිසි තස්ස විරසනාවං ඤාති
 පුතා සාසනං පතිණි කමා මෙ පුතො විරසති අහං ලොකිතපකකිඤ්ඤිකං
 රෙහං පත්තො ජිවන්තමෙව මං ආගතො දුළු වට්ඨතීති; තස්මිං කාලෙ

සෙසීධිතා තස්ස ආරෙවෙසි: න එසො නව පිණා නිං පන පිණාති සඤ්ඤා කුණ්ඩි; එස නව මාරණ්ණාය කම්මනතිකස්ස පණ්ණං පතිණි; අහං තං පණ්ණං අපනෙත්වා අඤ්ඤා සාසනං ලිඛිත්වා නව එතං සමපනතිං නිපජාදාමි; එතනිං අපුත්තකං කරිස්සාමිති පකෙකාසති එතස්ස කාල කිරියං ආගමෙහිති; අර්හස්ස ධර්මානකස්සෙව කාලකතභාවං පුත්වා කොභමිනිනගරං අගමාසි; සෙසීධිතාපිස්ස පගෙව සඤ්ඤා අදුසි: නිං පටිසන්තො සකලනෙගෙ නව ආරක්ඛං ධපෙනෙතාව පටිසාති; සග්ගි සෙසීපුත්තෙන න සම්මෙව පටිසිත්වා උභො ගණේ උක්ඛිපිත්වා රොදනති විස පුත්වා අකිකාරදානෙ නිපනතකස්ස යනතිකං ගනත්වා සිසෙතෙව ගදයං පගයි; සො දුබ්බලතාය නෙතෙව පහාරෙන කාලමකාසි; සෙසීකුමාරෙපි පිතු සරිරකිම්බං කත්වා තුමෙහ මහාසෙසීස්ස මං සකපුත්තොති වදජාති පාදමුලිකානං ලබං අදුසි; තණො සත්තමෙ දිවසෙ රුජා සෙසීදානාරහං ලඞ්ඛං වට්ඨති සෙසීස්ස සපුත්තකනිපුත්තකභාවං ජානාජාති පෙසෙසි; සෙසීපාදමුලිකා රඤ්ඤා සෙසීස්ස සකපුත්තකභාවං කප්ඨංසු; රුජා සංගුඛි යමපට්ඨත්වා තස්ස සෙසීදානං අදුසි; සො ඡොසකසෙසී නාම ජාණො; අර් නං හරියා ආහ: අයසපුත්ත නිමි අවජාණො අහමි දුක්ඛතකුලෙ නිබ්බන්ධා පුබ්බෙ කතකුහලවසෙන පන එවරුපං සමපනතිං අලභිමහ අග්ගිතාපි කුසලං කරිස්සාමාති; සො සංගු හද්දෙති යමපට්ඨත්වා දෙවසිකං සගස්ස විස්සජෙත්වා දුතං පඨපෙසි; තස්මිං සමසෙ තාසං මිනතං ජනානං උත්තරං දෙවලොකණො වටිත්වා ඡොසිතසෙසීස්ස ගෙගෙ ධාතිසා කුට්ඨස්මිං පටිසන්තිං ගණති; සා ජාතකාලෙ බුජ්ජා අහොසිති බුජ්ජත්තරං තෙවස්සා නාමං අකංසු; සාමවතීපි දෙවලොකා වටිත්වා හද්දවතිගරෙසෙ හද්දියනගෙර හද්දවතිගෙසෙසීස්ස ගෙගෙ පටිසන්තිං ගණති; සාමාතිස්සා නාමං අකංසු; අපරභාගෙ තස්මිං නගෙර ජාතකභසං උපපජ්ජි; මනුස්සා ජාතකභසසීතා සෙන වා නෙත වා ගවජනති; තද අයං හද්දවතිගෙසෙසී හරි යාය යධිං මනෙතාසි: හද්දෙ ඉමස්මිං ජාතකභසස්ස අනෙතා න පඤ්ඤාසති කොසමිනිනගෙර අමහාකං සහායකස්ස ඡොසිතසෙසීස්ස යනතිකං ගවජාම නි සො අමෙහ දිස්වා පමජ්ජස්සතිති; තස්ස කීර සො සෙසී අදිඨ්ඨසායකො හොති තත්වා එවමාහ; සො සෙසජනං නිවනෙතනිං හරිඤ්ඤා ධිතරඤ්ඤා ගණිත්වා කොසමිනිනගරස්ස මගං පටිපජ්ජි; තෙ තසොපි අනතර මගෙහ මහාදුක්ඛං අනුගවන්තා අනුපුබ්බෙන කොසමිනිං පත්වා එකාය සාලාය නිවාසං අකංසු; ඡොසිතසෙසීපි ඛො අත්තනො ඝරවාගෙ කපණ්ඩකවතිබ්බකසාවකානං මහාදුතං දුපෙති; අරායං හද්දවතිගෙසෙසී විනෙතාසි: න සකකා අමෙහති ඉමිනාව කපණ්ඩවසෙන සහායකස්ස අත්තානං දසෙස්සා සරිගෙ පාකතිකෙ ජාගෙ පුතිවත්වා පුපාරුතා සෙසීං පස්සිස්සාමාති; නෙ උභොපි ධිතරං ඡොසිතසෙසීස්ස දුතාහං පතිණිස්සු; අත්තනො හත්තං ආහාරණ්ණාය සා භාජනං ගහෙත්වා දුතාහං ගන්ත්වා එකස්මිං මකාසෙ ලජ්ජමානරුපා අදාසි; නං දිස්වා දුතකම්මිකො විනෙතාසි: සෙසජනා සමමුඛසමමුඛදානෙ කෙවට්ටා මවජ්ජිලොපෙ විස මහාසද්දං කත්වා ගණිත්වා ගවජනුති අයමපන දුරිකා කුලධිතා හවිස්සති

උපතිපමිතදුටියො අපිච්ඡිති; තණො නං ආග තිං අමම කඤ්චා ගෙගජ්ජො
 විය ගණ්ඨිනිං න ගච්ඡති; තාන එවරුපං සමමාධිස්ථානං කිත්ති කච්චා
 පටිසම්භිති; අමම කති පන ජනා තුලෙහති; තණො ජනා තාතාති; සො
 තණො ගතතපිණෙකු අද්දයි; සා තං භතතං මාතාපිතුතනං අද්දයි; පිතා
 දීඝරතතං ජාතජනිතොතා අතිරතං හුජ්ඣා කාලමසාසි, සා පුත දිවසෙ
 ගතචා වෙණුව භතතපිණෙකු ගණ්ඨි; තං දිවසං ගෙඨිභරියා ගතොත
 න ම කීලතතාය ගෙඨිතො ව මරණසොතොත රතතිසාගගමනතතර
 කාලමසාසි; පුත දිවසෙ ගෙඨිතිතා එකමෙව භතතපිණෙකු ගණ්ඨි; දුත
 කාමසොතා තණො කිරියං උපධාරෙතො අමම කයා පඨමදිවසෙ තණො
 පිණෙකු ගතිතා පුත දිවසෙ වෙ අජ්ජ එකමෙව ගණ්ඨිති කිත්තිකුමො
 කාරණාති පුච්ඡි: සා තං කාරණං කපෙයි; කතරගාමවාසිතො පන අමම
 කුමෙහති: සා තමයි කාරණං තිප්පසෙදාතො කපෙයි; අමම එවං පතොත තිං
 අමතාකං ගෙඨිතිතා තාම අණොසි මණ්ට අඤ්ඤ දුරිකා නාච්ඡි තිං ඉණො
 පඨාය මම ධිතා අමමාති තං ධිතරං කතො ගණ්ඨි; සා උදාස සමුදාස
 දුතණො මහාසද්දං පුච්ඡා කතො අයං තාක උච්චාසද්දමහාසද්දති ආහ:
 අමම මහාජනණ අතතර තාම අපපාද්දා කාතුං න සකාතාති; අගමෙච්ඡ
 උපායං ජානාමි තාතාති; කීං කාතුං චිච්චති අමමාති: සමතතා වතිං කතො
 වෙ වාගති යොජෙතො අතොතා භාජතාති ධපාපෙතො එකෙන වාරෙන
 පටිසිතිං භතතං ගණ්ඨිනිං එතෙන වාරෙන නිකමිචං කණෙථ තාතාති;
 සාධු අමමාති පුත දිවපතා පඨාය කථා කපෙයි; තණො පඨාය දුතණො
 පකාසුපනං විය සතතිසිතතපද්දං අණොසි; කණො කොසිතගෙඨි පුච්ච
 දුතණොගමී උච්චාසද්දමහාසද්දං පුච්ඡා තදු තං අපුණ්ණොතො දුතකමිකං
 පකාසාසිතිං පුච්ඡි තිං අජ්ජ දුතං න දුපෙසිති දිතො අයාති; අථ
 කතො පුච්ච විය දුතණො සද්දං න පුපාතීති: ආම අයස එකා මෙ ධිතා
 අච්ඡි අහං තාස කපිතඋපායෙ ධතො දුතණො නිසසද්දමසාසිතාති; කච
 ධිතා තාම නාච්ඡි කුණො තෙ ධිතා ලබාති: සො වමෙතුං අසකකුණ්ණො
 භාවෙන ගෙඨිසා සමිඬං ධිතුආගමනට්ඨානං කපෙයි; කතො පන ගො
 තිං එවරුපං භාරියං කමමසාසි තිං එතතකං අධානං මම ධිතරං
 අතොතො සතතිකෙ වසමානං තාගෙවෙසි වෙතොත නං අමතාකං ගෙගො
 ආතාපෙඨීති; සො තණො වචනං පුච්ඡා අකාමණො ආතාපෙයි; තණො
 පඨාය ගෙඨි තං ධිතිථාතො ධපෙතො ධිතු සකකාරං කණෙමිති අතොතො
 සමානතාතිකෙති කුලෙති ධිතු සමානවයාති පම කුමාරිකාසතාති කණො
 පරිවාරමසාසි; අපෙකදිවසං උදෙතො රජා නගරෙ අනුසඤ්චරතොතා තං
 සාමවතිං තාති කුමාරිති පරිවාරිතං කීලමානං දිසො කණොයං දුරිකාති
 පුච්ඡිති කොසිතගෙඨිසා ධිතාති පුච්ඡා සණ්ඨිකඅණ්ඨිකභාවං පුච්ඡි:
 තණො අණ්ඨිකභාවෙ කපිකෙ ගච්ඡථ යොඨිතො කපෙථ කුමාතං ධිතරං
 රජා ඉච්ඡති; තං පුච්ඡා ගෙඨි අමතාකං අඤ්ඤ දුරිකා නාච්ඡි එකධිතිකං
 සපතතිවාතො දුතුං න සකකාමාති; රජා තං කථා පුච්ඡා ගෙඨිව ගෙඨි
 භරිසඤ්ච ඔති කතො සකලගෙගො ලඤ්ඤාපෙයි; සාමවති ඔති කීලිති
 ආගච්ඡති මාතාපිකරො ඔති නිසිතතකෙ දිසො අමම කාක කතො ඔති

නිසිත්තයෝති ආහ: භත තං කාරණං කථංසිංසු; අමම නාත කසො තුමෙහ
 ඉමං පටිච්චනං න ජානිත් මම ධිතා සපතතිවාසෙ වසනති එසිකා වසිත්තුං
 න සකඞ්ඝාති සවසාසං පරිවාරං පවසතා කුමාරියො වසාපෙඨ එවං
 වසිකාතිති ඉදුනිති එවං කථාපෙඨ නානාති, සාධු අමම මයං තව ව්‍යතාං
 න ජානිමාති වතො තථා කථංසිංසු; රුජා උත්තරිතරං පසිදිතො සහසාමපි
 භොතු සබ්බො ආනෙඨාති ආහ; අථ තං හද්දකෙන¹ නකඛතනමුත්තෙතන
 පවමාතුතාමහතපරිවාරා රුජගෙහං නසිංසු; රුජා තා පවසතාපි තසා
 ඥෙව පරිවාරං කතො අතිසෙසං දතො සෙසිසිතරං එකසංථො පාසාදෙ වසා
 පෙසි; භතන සමයෙන සොසමිසං භොසිතසෙසි කුකකුටසෙසි පාචාරික
 තෙසිති සෙසිනොව තසො ජතා අඤ්ඤාමඤ්ඤං සහායසා භොතති; භත
 තසොපි ජතා පවසතෙ තාපසෙ පටිජග්ගනති; තාපසාපි වතාසෙ මාසෙ
 භතසං සනතිකෙ වසිතො අසමාසෙ හිමවතෙත වසනති; අපේකදිවසං භත
 තාපසා හිමවතතො ආගච්ඡන්තා මහාකන්තායෙර තසිතා කිලන්තා එකා
 මහන්තං වටරුකං පතො තත් අභිවජ්ඣාය දෙවතාය සනතිතා සභිහතා
 පච්චාසිංසන්තා නිසිදිංසු; දෙවතා සබ්බාලභිකාරහුසිතං හත්ං පසාරෙත්වා
 භතසං පාතීයපාතකාදිති දතො කිලමථං පටිවිනොදෙසි; භත දෙවතාය
 ආනුභාවෙන විමිතිතා පුච්ඡිංසු; කිනත්ත ඛො දෙවතෙ කමමං කතො තසා
 අයං සමපතති ලබාති; දෙවතා ආහ: ලොකෙ මුළුඬා තාම හඟවා උපනෙතා
 සො එතරති සාවච්ඡිංසං විතරති අනාඨපිණ්ඩිකො ගහපති තං උපසගති
 සො උපොසඨදිවසෙසු අත්තනො හතකාතං පකතිහතතවෙනතමෙව
 දතො උපොසථං කායපෙසි; අථාහං එකදිවසං මඤ්ඤාතිකෙ පානරසත්ථාය
 ආගමො කපි හතකං කමමං අකරෙත්තං දිස්වා අත්ථ මනුස්සා කාමො
 කමමං න කරොන්තිති පුච්ඡිංසං මෙ එතමත්ථං ආරෙවෙසුං; අථාහං
 එතදවොචං: ඉදුනි උපසිඤ්චිවසො ගතො සකකා හු ඛො උපසිඤ්චොසථං
 කාතුනති තතො සෙසිසං පටිවෙදෙතො සකකා කරෙත්තුති ආහංසු; ස්වාහං
 උපසිඤ්චිවසං උපොසථං සමාදිසිතො තදගෙව කාලං කතො ඉමං සමපතති
 පටිලභිනති; අථ භත තාපසා මුළුඬා කීර උපනෙතාති සජාතපිතිපාමුජ්ජා
 තසො සාවච්ඡිං ගතතුකාමා හුත්වාපි බහුපකාරා තො උපසාකසෙසිතො
 තෙසමපි ඉමමත්ථං ආරොභෙසාමාති සොසමිසං ගතත්වා සෙසිති කත
 සකකාරබහුමාතා තදගෙව මයං ගච්ඡාමාති ආහංසු; කිං හතෙත
 තුරිතත් නත්තු තුමෙහ පුළුඬු වතාසෙ පව මාසෙ වසිතො ගච්ඡාති ව
 වුත්තා තං පවතති ආරොභෙසුං; භතන හි හතෙත සගෙව ගච්ඡාමාති ව
 වුත්තෙත ගච්ඡාම මයං තුමෙහ සංඝිකං ආගච්ඡාති සාවච්ඡිං ගතත්වා
 හගවතො සනතිකෙ පඨමජිත්වා අරහත්තං පාපුණිංසු; තෙපි සෙසිතො
 පවසතපවසතාකවපරිවාරා සාවච්ඡිං ගතත්වා ජෙතවනතො අච්ඡුරසානෙ
 බකුචාරං ඔක්ඛිත්වා සත්ථ සනතිකං ගතත්වා පව පඨමිකෙතන වඤ්ඤා
 එකමත්තං නිසිදිංසු; සත්ථා භතසං වරිගවසෙන ධර්මං දෙපෙසි; දෙසතා
 පරියොසානෙ කසොපි සොතාපතතිඑලෙ පතිසාය ස්වානාය

නිමනෙතනි පුන දිව්වෙය ඉුච්චමුඛස්ස සඛ්ඤාස්ස මහාදුතං දුතං තෙතෙව නිසාමෙව අජ්ජතනාය ස්වාතනායාති නිමනෙතනි අඛිමාසං ඛණ්ඩාචාර හතං දක්ඛා සන්ධාරං අතතනො නගරං ආගමනන්ධං යාමිංසු; පන්ධා පුඤ්ඤායෙර තථාගතානං අභිරතිහාවං කපෙසි; තෙ අඤ්ඤානං හතෙතති වතීං කුමෙහ අමෙහති පතිතසාපනෙන ආනවෙජ්ඣාපාති වන්ධා පන්ධාරං වජ්ඣනිං තිකකිතභුං පදනඛිණිං කන්ධා අතතනො නගරමෙව ගතනිං කතොපි ජනා පසෙ සතෙ උත්තෘතෙ විශාමෙ කාරාපෙසු; ඤාසිතපෙතිනා කාරිණො ඤාසිතාරාමො නාම ජාතො; කුකකුචපෙතිනා කාරිණො කුකකු චාරුමො නාම ජාතො; පාචාරිකපෙතිනා කාරිණං පාචාරිතමච්චනං නාම ජාතං; තෙ විශාමෙ කාරෙතීයං යත්ථ දුතං පතිණිංසු පන්ධා අමහාකං සඛිතභං කාතුං ඉමං නගරං ආගමිත්තති; සන්ධා ඤාසමිතිං ගමිණාමිති මහාතිකමු පඤ්ඤපරිවාරො චාරිකං නිකකිතො අනතරාමගො මාගන්ධිකමුගමිණස්ස අරහතභුපතිස්සයං දිස්වා ගමනං විවජ්ඣනිං කුරුරසෙ කමමාස්සදමම නිගමං අගමාසි; තඤ්චිං සමසෙ මාගන්ධිකෙ සබ්බරතීං ඛණ්ඩාමෙ අඤ්චිං ජුහිනිං පාතොව අනෙතාගාමං පවිසති; පන්ධාපි පුන දිව්වෙය අනෙතාගාමං පිණ්ඩාය පච්චතෙතො පච්චපෙථ මාගන්ධිකමුගමිණස්ස අතතානං දසෙසසි; සො දගබලං දිස්වා විතෙතසි; අභං එතතකං කාලං මම ඩිතු රූප සමපතතියා සද්ධං දුරකං පරිගෙසනෙතො වරාමි රූපසමපතතියා ව සතිපි එවරූපං ගතිතපබ්බජ්ජමෙව පනෙමි අයං ඛො පන පබ්බජිණො අතිරූපො දස්සතිණො මම ඩිතුයෙව අනුච්චිතකාති චෙතෙන ගෙහං අගමාසි; තස්ස කීර ඉාගමිණස්ස පුබ්බෙ එතො පබ්බජ්ජනවාසො අත්ථි; තෙනස්ස පබ්බජ්ජන මෙව දිස්වා විතො නමති; සො ඉාමහණිං ආවනෙතසි. හතෙද චයා එව රූපො පබ්බජිණො නාම න දිසපුබ්බො පුච්ඤ්ඤවණෙණං ඉුගමවණ්ණි මම ඩිතුයෙව අනුච්චිතකා සිං මෙ ඩිතරං අලංකරොසිති; ඉාගමිණිය ඩිතරං අලඤ්ඤානොතිසාව පන්ධා අතතනො සිතසාතෙ පදවෙතියාති දසෙතො අනෙතානගරං පාවිසි; අථ ඉාගමිණො ඉාගමිණිය පඤ්ච ඩිතරං ගමෙතො තං සාතං ආගමිත්තො අනෙතාගාමං පවිට්ඨකාලෙ ආතතතො ඉණො විණො ඔලොකෙතො දසබලං අදිස්වා ඉාගමිණිං පරිභාසති: තව කාරණං හද්දකං නාම නත්ථි තස්ස පපමං කතරොතිසාව සො පබ්බජිණො නිකමිතිං ගතොති; ඉාගමිණො ගතො තාව හොතු කතරදිසාභාගෙන ගතොති: ඉමිනා දියාභාගෙනාති; පත්ථු ගමනසාතං ඔලොකෙතො පදවෙතියාති දිස්වා හතෙද ඉමාති තස්ස පුරිපස්ස පදුනි ඉණො ගතො හවිස්සතිති ආහ; අථ ඉාගමිණි යත්ථ පදවෙතියං දිස්වා විතෙතසි: ඛාලො වතායං ඉාගමිණො අතතනො ගන්මතතස්සාපි අන්ධං න ජාතාතිති තෙන සඤ්චං පරිභාසං කණ්ණති ආහ: යාව ඛාලො වසි ඉාගමිණි එවරූපස්ස නාම පුරිපස්ස ඩිතරං දස්සාමිති වරසි රුගෙන හි රතතස්ස දෙසෙන දුසස්ස මොගෙන මුලස්ස පදං නාම එවරූපං න තොති ලොකෙ පන විවතනවජ්ඣස්ස සබ්බඤ්ඤාමුඛස්ස එතං පදං පස්ස ඉාගමිණි:-

රහතංගං හි උකකුටිකං පදං හවෙ
 දුරංගං ගොති අවකඛිකං පදං
 මුලිකං ගොති සහසංනුපිලිකං
 විවතතච්ඡදංගං ඉදමිදං පදනති.

සො මුහුර්තංගං එතතං කප්පනිකං අපුත්තං තං නාම මුඛරුති
 ආහ; තෙතං විතතමි අකුකුමකුකුං වාදපටිවාදං කතෙන්නානංගෙව
 සථා පිණ්ඩය වරිත්තං සථිං හිකුකුමකුකුකු කතහතතකිවෙවා මුහුර්තංගං
 දංගංනුපට්ඨාපෙතෙව තිකමි; මුහුර්තංගං සථාරං දුරංගොව ආගමිත්තං
 දිසවා මුහුර්තංගං අපසාදෙත්වා අයං සො පුරිසොති හඬකුමො දසබලංගං
 පුරංගො සත්වා ගො පබ්බජිත අහං පාතොව පඬාය තං පරිසෙසන්නා
 වරුම් ඉමසම් ජම්බුදිපෙ මම සිත්තං සමානරූපා ඉපි නාම නපි
 පුරිසොපි තසා සථිං සමානරූපො නාම නපි මම සිතරං තුගං
 පොසනත්වාය දමි ගණගාති නන්ති ආහ; අථ නං සථා අහං මුහුර්තං
 කුමගතවාසිතිසො උතතමරූපධරු නානාවණ්ණං කථං කප්පනිකො
 මම පලොහනත්වෙව ආගන්ත්වා යන්තිකෙ සිත්තං දෙවසිතාපි න ඉච්ඡිං
 කිමබ්බ පන ඉමං ගණකිසොමිති පත්වා ඉමං යාථමාහ:-

“දිසවාන තණ්හං අරහිං රහව
 නාගොසි ජප්පෙ අපි මෙජ්ජනසම්මං
 කිමෙවිදං මුත්තකරිකපුණ්ණං
 පාදපි නං සමජ්ජසිත්තං න ඉමෙත්”ති

මාගන්ධියා මිනෙතසි: අනපිකෙත නාම අලන්ති වහනුවෙව වට්ඨති
 අයං පන මම සරීරං මුත්තකරිකපුණ්ණං නාම කත්වා පාදපි නං සමජ්ජසිත්තං
 න ඉමෙත්ති අවච්ඡි එකං ඉසාරියඬානං උගන්ති අනතමෙවසං¹ පසසිසො
 මිති ආසානං බන්ධි; සථා තං අමනසිකත්වා වරිසවකෙත මුහුර්තංගං
 ධම්මදෙසනං ආරභි; දෙසනාවසානෙ උගොපි ජයමපතිකා අනාගාමිථල
 පතිඬාය ඉදති අමහාකං සරුවානෙත අපථා නපිති සිතරං මාගන්ධියං
 මුලපිතරං සමපටිච්ඡාපෙත්වා උගොපි පබ්බජිත්වා අරහතං පාපුණ්ණං
 අථ රජා උදෙතො මුලමාගන්ධියෙත සථිං වොහාරං කත්වා මාගන්ධියදුරිකං
 රජානුභාවෙන ගෙගං ආනෙත්වා අභිසෙකං කත්වා තසා පට්ඨානුගාම
 සතපරිවාරාය වසනත්වාය විජුං පාසාදං අදසි; සථාපි ඛො අනුපුරෙඛන
 වාරිකං වරුන්නො කොසමිතිතගරං සමපාපුණ්ණි; සෙසිනො සත්ථු ආගමනං
 සුත්වා පට්ඨගාමනං කත්වා පට්ඨ පතිසිනෙත වන්ති එකමනතං නිසිද්දං
 එකමනතං නිසිතනා හගවනතං එතදවොද්ධි: ඉමෙ හනෙත තසො විහාර
 තුමෙත උද්දංග කතා පතිගණනථ හනෙත විහාරෙ වාතුද්දංගං සබ්බංගං
 සබ්බගත්වායති; පටිග්ගගෙසි හගවා විහාරෙ; තෙපි සෙසිනො සථාරං
 ස්වාතනාය නිමනෙත්වා අභිවාදෙත්වා සරං අගමංසු; මාගන්ධියාපි ඛො
 සත්ථු ආගතභාවං සුත්වා ජිනනිකතතෙක ධුතෙත පසෙකාසාපෙත්වා තෙසං

උමං දන්තා භූමො භවණං ගොතමං ඉමිනා ඉමිනා ච නිශ්චෙන අකොකා
සථාති වන්තා උග්ගොපේසි; ඤා සඤ්ඤා අනෙකාගාමං පටිසන්තවෙලාය සපරි
වාරං සඤ්ඤාං නානාවිබෙති අකොකාසෙති අකොකාසිංසු; ආයං
ආනන්දො සඤ්ඤාං ආහා: භවෙන එවරුපෙ අකොකාසනාසානෙන නා විසිස්සාම
අඤ්ඤාං නගරං ගච්ඡාමාති; ආනන්ද තපාගතා නාම අසති ලොකධම්මෙති
න කම්මනති අයම්පි සදෙද්ද සත්තාගං නාතික්කම්මෙති අකොකාසකානං
යෙව උපරි පතිස්සති නිං මා විතක්කම්මිතොති ඤාපි තයො සෙසිනො
මහාසක්කාමරෙන භගවත්තං පට්ටසෙත්වා මහාදුතං අදංසු; ඤා අපරං
පරං දුතං දදන්තානංයෙව මාසො අතික්කම්; අථ නොතං එතදහොසි: මුඛා
නාම සබ්බලොකං අනුකම්මමානා උපාරජන්ති අඤ්ඤාසම්පි ඔකාසං
දස්සාමාති; තණා ඤා කොතම්පිනගරවාසිනොපි ජනස්ස ඔකාසං අකංසු;
තණා පසාය නාගරං විපිසගාගෙන මහාදුතං දෙනති; අපේතදිවසං සඤ්ඤා
භික්ෂුසම්මපරිවුත්තො මාලාකාරජෙද්ධත්තො ගෙගෙන නිසිදි; තභම් බණ්
සාමචරියං උපසාසිකා බුරුපුත්තරං අස කතාපණේ ආදය මාලන්තං තං
ගෙගං අගමාසි; මාලාකාරජෙද්ධත්තො තං දිස්වා අමම උත්තරෙ අජ්ජ භුස්සං
පුප්ථාති දුතුං බණ් නාචී අහං බුධිපමුඛං භික්ෂුසම්මං පරිවිසාමි නමපි
පරිවෙසනාය සහායිකා ගොති එමං ඉතො පරෙසං වෙග්ගාවච්චකරණ්ණො
මුච්චිස්සතිති ආහා; තණා බුරුපුත්තරං අත්තනා උඬං ගොජනං භුඤ්ජිතා
මුඛානං භත්තගෙග වෙසාච්චමං අකාසි; සා සඤ්ඤා උපනිසින්නාතතථා
වසෙන තපිතං ධම්මං සබ්බමෙව උක්කණ්ති; අනුමොදනං පන සුඤ්ඤා
සොතාපත්තිථලෙ පතිසාසි; සා අඤ්ඤාසු දිවසෙසු වත්තාගේ කතාපණේ
දන්තා පුප්ථාති ගගෙනා ගච්ඡති; තභම් පන දිවසෙ දිසසච්චගාමෙන
පරසන්තගෙන විත්තං අනුප්පාදෙනා සබ්බම අස කතාපණේ දන්තා පට්ඨං
පුප්ථාති පුප්ථාති ආදය සාමචරියං සන්නිකං අගමාසි; අථ නං සා පුට්ඨි:
අමම උත්තරෙ නිං අඤ්ඤාසු දිවසෙසු නා භික්ෂුති පුප්ථාති ආගරසි අජ්ජ
බහුකාති කිං නො රජා උත්තරිතරං පසනෙතාති; සා මුසාවාදෙ
අභබ්බතය අභිනෙ අත්තනා කතං අනිගුතිතා සබ්බං තපේසි; අථ කස්මා
අජ්ජ බහුති ආගරිත්වාති ව මුත්තා එවමාහ: අහං අජ්ජ අභබ්බස්ස ධම්මං
සුඤ්ඤා අමතං සච්ඡාසාසිං තස්මා භූමෙහ න වඤ්ඤමිති; තං සුඤ්ඤා අමම
උත්තරෙ තස්ස උඬං අමතධම්මං අමතාකම්පි දෙභිති සබ්බම හඤ්ඤා පසාර
සිංසු; අග්ගෙ එමං දුතුං න සක්කා අහං පන සඤ්ඤා තපිත්තියාමෙන
භූමිකාසං ධම්මං දෙසෙස්සාමි භූමෙහ අත්තනො ගෙභූමිති සති තං ධම්මං
උභිස්සාමාති; ඤාන හි අමම උත්තරෙ කපේසිති; එමං තපේසුං න සක්කා
මස්සං උච්චං ආසනං පඤ්ඤාපත්තා භූමෙහ නිවාසනෙසු නිසිද්ධාති ආහා;
තා පටිසන්තාපි ඉච්ඡිතො බුරුපුත්තරාය උච්චාසනං දන්තා සං නිවාසනාති
ගගෙනා නිසිදිංසු; බුරුපුත්තරසි සෙබ්බපටිසම්පද්ධි පානා තාසං ධම්මං
දෙසෙසි; දෙසනාවස්සනෙ සාමචරියං ජෙසිකං තන්තා සබ්බාපි සොතාපත්ති
ථලෙ පතිසාසිංසු; තණා පසාය බුරුපුත්තරං වෙග්ගාවච්චකරණ්ණො
අපනෙතා නිං සඤ්ඤා ධම්මකථං සුඤ්ඤා ආගරිතා අමෙහ සාමචරිය ආහංසු;
බුරුපුත්තරසි තණා පසාය තථා අකාසි; කස්මා පනෙතා දුසි සුඤ්ඤා

නිබ්බතානි; සා කීර කසාපදසබ්බසා සාසනෙ එකාය සාමණේරියා අත්තනො වෙය්‍යාවච්චං කාරෙසි; තෙන කමමන උඤ්ච ජාතිකානති පරෙසං දුසියෙව හුත්වා නිබ්බතානි; කසාපෙනා බුජ්ජා අහොසිති; අනුප්පනෙනා බුමෙ අසං ඔරුණෙසි රඤ්ඤෙ භෙහෙ වසනාති එකං රජ කුලපකං පච්චිකවුමං බුජ්ජායාකං දිසා අත්තනා සහ වාසිනං මාතු යාමානං පුරතො පරියාසං කරොනති බුජ්ජාකාරෙන විවරි; තමා බුජ්ජා හුත්වා නිබ්බතානි; කිං පන කත්වා සප්පකු ජානාති; අනුප්පනෙනා බුමෙ ඔරුණෙසි රඤ්ඤෙ භෙහෙ වසනාති අසං පච්චිකවුමෙ රාජභෙහෙතො උණෙ පායාසස්ස පුරිතො පෙනෙත ගහෙත්වා ගච්ඡන්තා දිසා එත්ථ ධපෙත්වා ගච්ඡ්ථ භතෙතාති අසං පුට්ඨණ්ණකවසෙ ඔවුඤ්චිත්වා අදාසි; තස්ස කමසස්ස නිස්සංඤ්ඤා සප්පකු හුත්වා නිබ්බතානි; අථ ඔවා තා සාමවතියා පරිවාරං පඤ්චානා ඉඤ්ඤා පටිවිධිසම්චාරි සමානා රඤ්ඤෙ අසංචිකාවෙන කාලෙන කාලං සජ්ඣ සන්නිකං තතවා බුමදස්සනං න ලග්ගති; තමා දසබ්බලෙ අත්තරවිට්ඨං පටිපනෙන වාතපානෙනානු නාප්පනොනෙනානු තාති බණ්ඩිත්වාපි ඔකාසං කත්වා ඔලොකෙතති; මාගන්දි නං තාසං කාරණං දිසා රඤ්ඤෙ සඨං රහොගතකාලෙ මහාරාජ සාමවති සපරිවාරං කුමෙහපු සිනෙහං වා පෙමං වා න කණ්ඩා ගමණං පන භොතමං අත්තරවිට්ඨියා ගච්ඡන්තං දිසා වාතපානෙනානු අප්පනොනෙනානු තාති බණ්ඩිත්වා ඔකාසං කත්වා ඔලොකෙතතිති ආහ; රාජා තතො පඨාය තාසං පාසාදෙ උඩවජ්ඣ ජාලවාතපානානි කාරෙසි; සා තෙන කාරණෙන රාජානං කොපෙතුං අසකෙකානති දෙව එකාසං කුමෙහපු පෙමං අභි වා නභි වාති ජාතිස්සාම අසං කුකකුචෙ පෙහෙත්වා කුමාකං අභාය පවාපෙථාති ආහ; රාජා තස්සා වචනං පුත්වා ඉමෙ පටිත්ති පෙහෙතුති සාමවතියා අසං කුකකුචෙ පතිණි; භොතාපනානා අරියස්සවිසා ජීවමානෙ කුකකුචෙ කිං පටිස්සති; අලතති විත්වා පන ගණ්ණපි ප්‍රතිචුං න ඉවජ්; මාගන්දියා භොතු මහාරාජ එතනසෙව කුකකුචෙ සමණස්ස භොතමස්ස පචනථාය පෙහෙතිති; රාජා තථා අකාසි; මාගන්දියා අත්තරාමසෙහසෙව කුකකුචෙ මාරාපෙත්වා ඉමෙ කීර කුකකුචෙ පවාපෙත්වා සමණස්ස භොතමස්ස දෙතුති පතිණි; සා තෙසං මහතාවෙන දසබ්බලෙව උද්දස්ස පතිතභාවෙන පටිත්ති දසබ්බලස්ස පෙහෙසි; මාගන්දියා පස්ස මහාරාජාති විත්වා එතනකෙන ව රාජානං කොපෙතුං නාසකි; අසං පන උදෙතො තාපු එතකිස්සා වචනථානං සත්ත සත්ත දිවසාති ගච්ඡති; අථාසං මාගන්දියා එකං කණ්ණසප්පනකං චෙඤ්ඤාපඤ්ඤා පකිඨපාපෙත්වා අත්තනො වචනථානෙ ධපෙසි; රඤ්ඤෙ ව යත්ථ කත්ථි ගච්ඡන්තස්ස ගච්ඡිකත්තවිණං ආදායසෙව ගමනං ආවිණ්ණං; මාගන්දියා රඤ්ඤෙ අත්තනො සන්නිකං ආගමනසාලෙන තං සප්පකුචෙතං අනන්තාවිණාය පකිඨිත්වා ජීද්දං පිදහාපෙසි; අථ නං සාමවතියා සන්නිකං ගමනසාලෙ මහාරාජ සාමවති නාම සමණස්ස භොතමස්ස පකිඨා කුමෙහ න ගණ්ණති යං කිඤ්චි කත්වා කුමාකං දෙසමෙව විනොතති අප්පමත්තා භොතාති ආහ; රාජා සාමවතියා වචනථානෙ සත්තාහං විතිනාමෙත්වා පුත සත්තාහෙ මාගන්දියානි නිවෙසනා ආගමි; සා තස්මි ආගච්ඡන්තසෙව

කවචී තෙ මහාරාජ සාමවතී මහාරං න ගවෙසතිති කථයන්නී ව්ඤ්ඤාදි හත්තො විණං ගහොතිං වාලොකා කිනත්තො මහාරාජ එනි අබ්බතතරෙ විවරතීති වතො සප්පසා නිකම්මනොකායං කතො අබ්බතෙව අනෙකා සප්පසාති විණං ජමෙතිතො පලාසි; තඤ්ඤිං කාලෙ රාජා ආදිතනං වෙණ්ණවතං ව්‍ය පකෂිතතලොණං උච්චතං ව්‍ය ව රෙහෙත තවතවායනො වෙතොන සපරිවාරං සාමවතීං පකෙකාසථාති ආහ; රුජපුරිසා ගනතො පකෙකාසිසු; සා රඤ්ඤාදි කුච්ඡාවං ඤාතො සෙසවාතුහාමානං සඤ්ඤා මදුසි; රුජා තුමෙහ භානෙතුකාමො පකෙකාසති අජ්ජ දිවසං මදිකෙකෙන මෙත්තාචරණෙන රුජානං චරථාති ආහ; රුජා තා ඉත්ථෙයො පකෙකාසා පෙනො සබ්බාව පටිපාටියා ධර්මපෙනො මහාධිත්තං ආදාය විසටිතකණ්ඩං සත්තකතීති; ධිත්තං පුරෙතො අසාසි; තඤ්ඤිං බණ්ණ සබ්බාව තා සාමවතී පමුඛා ඉත්ථෙයා මධිසො මෙත්තං චරිසු; රුජා නෙව කණ්ඩං පකෂිපිත්තං නාපෙනතුං සකෙකාසි; ගහොති සෙද මුච්චතති සරිරං වෙඛති මුඛෙතො බෙලො පතති ගහොතිබ්බගණ්ණං න පසාසි; අථ නං සාමවතී කීං මහාරාජ කීලමසීති ආහ; ආම දෙවී කීලමාමි අවසායො මෙ හොතිති; සාධු මහාරාජ කණ්ඩං මහාපඨවිත්තං කරොතිති; රුජා තථා අසාසි; සා රඤ්ඤාදි හත්තො කණ්ඩං මුච්චතුති අධිසාසි; තඤ්ඤිං බණ්ණ කණ්ඩං මුච්චි; රුජාපි තං බණ්ණෙව උදකෙ නිමුජ්ජිතා ආගමම අලකෙසො අල වතො සාමවතීයා පාදෙසු පතිතො බම දෙවී මහං හෙදකානං මෙ වචනෙන අනුපයිරෙතො එතං කතනති ආහ; බමාමි දෙවතී; සාධු දෙවී එවං තසා මච්ඡිතං නාම හොති ඉතො පසාය තුමානං යථාරුචියා දස බලසා දනං දෙව පච්ඡාහතනං විහාරං ගනතො බමවකථං පුණ්ණථ අජ්ජ චො පසාය පරිහාරං දමමිති; තෙන හි දෙව අජ්ජපසාය එතං ඡිකත්තං සාවතො ආනෙථ සො නො බමමිං වාචෙය්‍යතීති; රුජා සත්ථ සත්තකං ගනතො සාවතො ආනාදුරෙරං ලභි; තෙන සසාය තා පටිසතා ඉත්ථෙයො රෙරං පකෙකාසාපෙනා සකකාරගමිතං කතො කතහතන කීවසා රෙරසා පනතිකෙ බමමිං පරිසපුණ්ණති; තා එකදිවසං රෙරසා අනුමොදනාය පසතො රෙරසා පඤ්චඋත්තරාපඛගසතාති අදංසු; රෙරො කීර පුබ්බ තුනතවායකාලෙ එකසා පච්චකමුඛසා එකාය සුචියා පඬිං ගත්තලමතො වොලබණ්ණං අදුසි; සො සුචියා එලෙන ඉමසඬිං අත්තහාවෙ මහාපඤ්ඤාදි අනොසි; වොලබණ්ණසා එලෙන ඉමිනාව තියාමෙන පමසතකඛතතුං දුස්සාති ලභි; තෙන මාගජ්ජියා අඤ්ඤා කානබ්බං අපසානති උය්‍යානං ගච්ඡාම මහාරාජාති ආහ; සාධු දෙවීති; සා රඤ්ඤාදි සමපටිච්ඡතතාවං ඤාතො මුලපිතරං පකෙකාසිතො ආහ; අමානං උය්‍යානං ගතකාලෙ සාමවතීයා වසනසානං ගනතො සාමවතීං සපරිවාරං අනෙකා කපිතො රඤ්ඤාදි ආණ්ඩු වතො වාරං පිදහිතො පලාලෙන පලිවෙසෙතො ගෙහෙ අහං දෙථාති; මාගජ්ජියො තස්සා වචනං සුචො තථා අසාසි; තඤ්ඤිං දිවසෙ සබ්බාව තා ඉත්ථෙයො පුබ්බ කතසා උපටිලකකමමසානුහාවෙන සමාපතති අපෙඨානං නාගසාසිසු; එකපාහාරෙතෙව හුගමුච්චි ව්‍ය කුසිසු; තාසං ආරකපිපුරිසා රඤ්ඤා

සෙනනිකං ගතවා දෙව ඉදං නාම කරිංසුති ආවිකම්පු; රුජා කෙන කතතති පරිපෙයනෙනා මාගඤ්ඤිකාය කාරිතභාවං ඤාතා නං පකෙකාසා පෙනා හදෙද හදදකං තසා කමමං කතං මයා කාතබ්බං කරොතතිසා; උසාය සමුදාය මග්ගං වධාය පරිසකකමානා ඝාතිනා පසනෙනාසම් භුක්ඛං සමපතතිං දසොමිති තව ඤාතකෙ පකෙකාසාපෙතිති; සා රඤ්ඤා කථං සුතා අඤ්ඤාතකෙපි ඤාතකෙ කතා පකෙකාසාපෙති; රුජා යච්චිසං යතතිපතිතභාවං ඤාතා රුජභග්ගෙ ගලපමාග්ගෙසු ආවාචෙසු නිබ්බේති උපරි සිතාති සිතාති භිද්දපෙනා මහනෙතති අයනභග්ගෙති කසාපෙනා මාගඤ්ඤිමපි බණ්ඩාබණ්ඩිකං භිද්දපෙනා සුපපචනකවග්ගෙව හජ්ජා පෙති; කිං පන සාමවිධියා සපරිවාරාය අභිනා කිංපනකමෙනති; සා පන අනුපාපෙනා බ්‍රමෙ තෙගෙව පමති මාතුගාමයතෙති සඨං ගභියාය කිළිති බිහිතිරෙ සිතා සිතෙ ජාතෙ අවිදුරසානෙ පච්චිකමුධිසං පණ්ණ සාලං දිසා අනෙතා අසොධෙතීව බිහි අභිං දතා විසිවෙසු; අනෙතා පණ්ණසාලාය පච්චිකමුධො නිගෙධයමාපතති සමාපජ්ජතී නිසිනෙතා; තා ජාලාසු සමුච්ඡන්තාසු පච්චිකමුධං දිසා කිං අමෙහති කතං අයං පච්චිකමුධො රඤ්ඤා කුලපකො ඉමං දිසා රාජා අමතානං කුජකිසාති ඉදති තං සුකාපිතං කාතුං වට්ටනිති අඤ්ඤාතිපි දුරුති පකපිපිතා අභිං අදංසු; පුත ජාලාය පච්ඡන්තාය පච්චිකමුධො සමාපතතිතො වුදාය තාසං පසන්නතිනාසෙව විවරාති ථොවෙතා වෙතායං උපාතිතා ගතො; තෙන කමමෙන නිරයෙ පච්චිතා පකසාවගෙසෙන ඉමං ව්‍යසනං පාපුණිංසු; චතුපරිසමජ්ඣ පන කථා උදපාදි; බහුසුතා වත බුජ්ජත්තරා මාතුගාමත්තගාචෙ යතා පචනනං මාතුගාමසතානං ධම්මං කපෙතා සොතාපතතිථලෙ පතිසාපෙති; සාමවිනිපි රඤ්ඤා අත්තනො අපිතං කණ්ඩං මෙත්තාථරණෙන ඵරිතා පච්චාසිති තසා මහාජනො ගුණං කපෙති; ඵච්චෙනං වජ්ජි සමුඝිතං; අථ යතා අපරගාගෙ ජෙතවනෙ නිසිනෙතා තදෙව කාරණං අසුප්පතතිං කතා බුජ්ජත්තරං බහුසුතානං සාමවතිං මෙත්තාචිහාරිතං අභසානෙන යපෙසිති.

පච්චෙ කාසිනනති; කිංනාභිරතානං උපාසිකානං උපාසන නිශ්ච මානා අභ්‍යාති දසෙති; සා කිර පසමුත්තරමුධිකාලෙ හංසවතිසං කුල ගෙගෙ නිබ්බතතා යජ්ජි ධම්මකථං සුභ්ගති යතාරං එකං උපාසිකං කිංනාභිරතානං අභසානෙන යපෙනං දිසා අධිකාරං කතා තං යානත්තරං පචෙති; සා කපපසතසගසං දෙවමනුසොසු සංසරිතා ඉමසම් බ්‍රහ්මපාදෙ රාජගහනගරෙ සුමනාසෙසිං නිසායාය වසනසං සුභ්ගසිගසං නාම හරියාය කුච්ඡසම් පටිසන්ධිං ගණිති; උත්තරාතිසා නාම අකංසු; අපෙකසම් නකබ්බතමහද්වෙස රාජගහසෙසි සුභ්ගං පකෙකාසාපෙනා ආග: තාත සුභ්ග නකබ්බතා වා උපොසථො වා දුග්ග තසා කිං කරිසාති එවං සනෙතපි වදෙති කිං නකබ්බතපරිබ්බයං ගතෙනා නකබ්බතං කිළිසෙසි බලවග්ගෙග්ගෙ ව ථාලකං නභ්ගලව ගතෙනා කසිසෙසිති: මම හරියාය සඨං මනෙතනා ජාතිසාමී අයසාති තං කථං හරියාය ආරොචෙති; සෙසී නාම අසො ඉක්කරො

තස්ස තයා සඨිං කප්ඵනතස්ස කථා සොභති නිං පන අත්තනො කපි
කමමං මා විසුජෙත්ඨිති ආහ; සො තස්සා වටනං පුනිං කපිභණ්ඩං
ආදය කපිභුං ගනො; තං දිවසඤ්ච සාරිපුත්තජෙට්ඨෙ තිරිඤ්ඛමා
පග්ගිතො වුදාය තස්සජ්ජ මයා සඬග්ගං කාතුං වට්ටනීති ආවජෙත්තෙනා
ඉමස්ස පුණ්ණස්ස උපතියස්සාං දිස්වා සික්ඛාචාරවෙලාය පතනවිවරමාදය
පුණ්ණස්ස කසනාදානං ගව්ජනෙනා අවිදුරෙ අත්තානං දස්සෙයි; පුණ්ණං
ථෙරං දිස්වා කපිං ධජෙත්වා ආගන්ත්වා පවපඨිසිතෙන වඤ්ඤි; ථෙරෙ තං
ඔලොකෙත්වා උදකභාහං පටිපුට්ඨි; තස්ස එතදගොයි; අස්සෙ පුබ්බං
ඤ්චිභුතාමො හවිස්සතීති; තෙනා වෙගෙන ගන්ත්වා දන්තකඨං කප්පියං
තත්වා ථෙරස්ස අදයි; ථෙරෙ දන්තකඨං බාදනෙන පනෙනා සඨිං ධව්චි
කරකං නිහරිත්වා උදකස්ස පුරත්වා ආහරි; ථෙරෙ පුබ්බං ඤ්චිත්වා සික්ඛා
චාරවෙලාය මග්ගං පටිපජ්ජි; පුණ්ණං විනෙතයි; ථෙරෙ නාම අඤ්ඤපු
දිවසෙසු ඉමං මග්ගං න පටිපජ්ජති අජ්ජ පන මග්ගං සඬග්ගන්තිය
පටිපනෙනා හවිස්සති අහො වත මෙ හරියා මමන්තිය ආහරණකං ආහාරං
ථෙරස්ස පනෙන පතිඨපෙසෙයි; අථස්ස හරියා අජ්ජ නකඬත්තදිවසොති
පාණොව අත්තනො උභතාකනියාමෙන බාදනීයගොජනීයං සංවිධාය
ගහෙත්වා සාමිකස්ස කසනාදානං ආගව්ජනී අත්තනමග්ගෙ ථෙරං දිස්වා
විනෙතයි; අඤ්ඤපු දිවසෙසු මග්ගං ථෙරං දිස්වා දෙය්‍යධිවෙමා න ගොති
දෙය්‍යධිවෙම සනෙතපි මම අය්‍යං න පස්සාමි අජ්ජ පන විනාමපි සමුච්ඡි
භාවො ජාණො මම සාමිකස්ස පුන සමපාදෙත්වා ආහරියාමි ඉමං තාව
ආහාරං ථෙරස්ස දස්සාමිති තීති චේතනාති සමපනත්තකං තත්වා තං
ගොජනං සාරිපුත්තජෙට්ඨස්ස පනෙන පතිඨපෙත්වා එවං විධා දුග්ගතජ්චිතා
මුච්චාමිති ආහ; ථෙරෙපි තව අජ්ඣාසයො පුරතුති තස්සා අනුමොදනං
කත්වා තණො නිවත්තීත්වා විහාරං අගමායි; සාපි පුන අත්තනො ගෙගං
ගන්ත්වා සාමිකස්ස ආහාරං සමපාදෙත්වා ආදය කසනාදානං ගන්ත්වා
සාමිකස්ස කුජ්ඣනභාවණො සීතා සාමි අජ්ජ එකදිවසං තව මනං සන්ධා
රෙහීති ආහ; කීං කාරණාති; අහං අජ්ජ තව ආහාරං ආහරන්තී අත්තන
මග්ගෙ ථෙරං දිස්වා තව භාගභතං ථෙරස්ස පනෙන පතිඨපෙත්වා පුන
ගෙගං ගන්ත්වා ආහාරං පටිත්වා ආදය ආගතාමහීති; මනාපං නෙ හද්ද
කතං මසාපි පාණොව ථෙරස්ස දන්තකඨපුබ්බොදකම දිත්තං අජ්ජ
අමාසං පුප්පභාහං සබ්බමපි ථෙරස්ස අමාසං සන්තකමෙව ජාතන්ති
විනාමපි ජනානං එතසදිසමෙව චිත්තං අහොයි; අථ පුණ්ණං ආහාර
කිවං තත්වා හරියාස උරුමි සිසං කත්වා මුහුත්තං නිපජ්ජි; අථස්ස නිද්ද
ඔක්කමි; සො ථොකං නිද්දසිත්වා පබ්බො තසිතදානං ඔලොකෙයි; ඔලො
කිකොලොකිතදානං මහාසෙකාසාතකිපුප්පඨිති සමපරිකිණ්ණං විස
අහොයි; සො හරියා ආහ; හද්ද කීං නාමෙතං අජ්ජ මම කපිතදානං
පුච්ඡණ්ණවණ්ණං පුනිං බාසතීති; අය්‍ය අජ්ජ නෙ සකලදිවසං
කීලනත්තාය අකපිති මඤ්ඤ භමන්තීති; හද්ද මග්ගං අසද්දභන්ති
සං ඔලොකෙහීති; තස්මිං කාලෙ සා ඔලොකෙත්වා සභාං අය්‍ය කප්ඵති
එවමෙතං හවිස්සතීති; පුණ්ණං උදාය එකං කපිං ගහෙත්වා තඬාල

සිසෙ පහරි; ගුලපිණ්ඩා විස නභිගලසිසෙ අලලිසිනා අසාසි; සො හරිං පනෙකාසිනා හතදද අසෙදදාසං වපො වපිනෙ බිජං නාම නීති වා චතුති වා මාසෙහි එලං දෙති අමානං පන අයසස සාරිපුත්තපෙරසස අනතර රෙටිනෙන සබාසීපෙන අපෙජව අවසං එලං දිනනං ඉමසමි කපිංවනෙන පදෙසෙ ආමලකමනෙතාපි පංසුපිණ්ඩා අසුචණ්ණං නාම නාසීති; ඉදුනි කිං කපිසාම අයසාති; හතදද ඉමං එතතකං පුච්ඡණං පෙතෙනා බාදිතුං න සකකාති හරිං කසමි ධානෙ ධපෙනා හතතසස පුරෙතා ආහතං පාතිං පුච්ඡණ්ණසස පුරෙතා ගතතා රක්කෙදු ආරොවාපෙසි; එකො මනුසො පුච්ඡණ්ණපාතිං ගතෙතා සිතොති; රජා නං පනෙකාසාපෙනා කහං තෙ තාත ලබනති පුච්ඡ: දෙව මයං එකං කපිතථානං සබ්බං පුච්ඡණ්ණවෙව ජාතං පතිණිතා ආහරාපෙථාති ආහ; තිං කො නාම තාතාති: පුණ්ණං නාම අහං දෙවති; ගච්ඡ භණෙ සකථාති යොජෙනා පුණ්ණසස කපිතථානො පුච්ඡණ්ණං ආහරථාති; සකවෙති සපිං ගතරජ පුරිසා රක්කෙදු පුසෙදුනති වනා පුච්ඡණ්ණපිණ්ඩා ගණිතනති; ගතිතගතිතං කපිතලෙඛිට්ඨෙව හොති; තෙ ගතතා රක්කෙදු ආරෙවෙසු; තෙන හි හණ ගතතා පුණ්ණසස පුසෙදුනති වනා ගණිතථාති; ගතිතගතිතං පුච්ඡණ්ණවෙව හොති; තෙ සබ්බමි තං පුච්ඡණ්ණං ආහරිතා රජභිගණ රසිං අකංසු; රසි උබ්බෙධෙන තාලපාමාණො අහොසි; රජා වාණිපෙ පනෙකාසාපෙනා කසස ගෙගෙ එතතකං පුච්ඡණ්ණං අපීති පුච්ඡ: නභී දෙව කසසීති; එතතකසස පන බිතසස යාමිතො කිං කාතුං වට්ටතිති: බිතගෙසිං නාම නං කාතුං වට්ටති දෙවති; තෙන හි පුණ්ණං ඉමසමි නතරෙ බිතගෙසිං නාම කරෙථාති සබ්බතතං පුච්ඡණ්ණං තසොව දනා තං දිවසංයෙවසස සෙසිථානං අදුසි; සො සෙසි මඛිගලං කරොතො සතතාහං බුබුප්පුබසස භික්ඛුසසසස මහාදනං අදුසි; සතතවෙ දිවසෙ දසබලසස හතතානුචොදනාස පුණ්ණසෙසිපි හරියාපි සිතාපි සබ්බ යොතාපතතිඑලෙ පතිථකිසු; අපරහාගෙ රජගගසෙසි පුණ්ණසෙසිතො වයපාතනා දුරිකා අපීති සුනා අතතනො පුතතසස කාරණං තසස ගෙහං පෙසෙසි; සො තසස යාගනං සුනා නාහං සිතරං දසසාමීති පටිසාගනං පෙසෙසි; පුච්ඡනසෙසිපි පුත පෙසෙසි: තිං මම ගෙහං නිසසාය වසිති ඉදුනි එකපාහාරෙනෙව ඉසසරො හුනා මයං දුරිකමි න දෙසිති; තො පුණ්ණසෙසි ආහ: ඉමං නාච තුමාකං සෙසි සතාවමෙව කපෙසි පුරිසො පන නාම සබ්බකාලෙ එවං විබොසෙවති න සලලකෙබ්බසෙබා අහං හි ඉදුනි නාදිසෙ පුරිසෙ දුපෙ කනා ගතොතුං සකකාමි තුගහං පන ජාතිං වා ගොතතං වා න කොපෙමි අපි ව බො මම සිතා යොතාපතනා අරියසාපිකා දෙවසිකං කහාපණ්ණසනකෙහි පුපෙථති පුජං කරොති තමහං තුමාදිසස මිත්ථාදිසිකසස ගෙහං න පතිණිසසාමිති; එවං පුණ්ණකසෙසිසස පටිසෙබ්බතාචං ඤානා රජගගසෙසි පුත යාගනං පෙසෙසි; පොරාණකං විසසායං මා මදදතු අහං මයං සුභිසාය දෙවසිකං විතතං කහාපණ්ණං පුපෙථාති සජ්ජාපෙසසාමිති; සො සාධුති සමි පිත්ථිතා සිතරං තසස ඝරං පෙසෙසි; අපෙකදිවසං සා පුණ්ණසෙසිතො

සිතා උත්තර අත්තනො සාමිකං එවමාහ: අහං අත්තනො කුලගෙහෙ මාගස්ස අභ දිවසානි තිබ්බං උපොසථකමං කරොමි ඉදුන්ති තුමොසු සමපට්ඨන්තොසු උපොසථකානි අධිස්ථෙහසානති; සො න සක්කාති තං න සමපට්ඨ; සා තං සඤ්ඤපෙත්තුං න සක්කානානි තුණ්හි අහොසි; පුන අත්තොවස්සෙ උපොසඨිකා හවිස්සාමිති තදුපි ඔක්කං කාරෙනානි නෙව අලභ; සා අත්තොවස්සෙ අධිස්ඨියෙසු මාසෙසු අතික්කන්තොසු අධිමාසෙ අවසිසෙ මාසාපිතුනං සාසනං පෙසෙසි: අහං තුමොති මාරෙක පක්කිත්තං එත්තකෙ අධානෙ එකදිවසමපි උපොසථකානි අධිසාතුං න ලභාමි පටදස මෙ කහාපණ්ණසාසානි පෙපෙථාදි; තෙ ධිතු සාසනං සුචා කිං කාරණාති අපුච්ඡන්තං පභිණ්ණ; උත්තරං තෙ කහාපණ්ණ ගණ්ණිත්තා තභ්මි නගරෙ සිරිමා නාම ගණ්ණා අපි තං පක්කාසාපෙත්වා අමෙ සිරිමෙ අහං ඉමං අධිමාසං උපොසථකං අධිස්ඨියාමි නිං ඉමානි පටදස සහස්සානි කහාපණ්ණානි ගහෙත්වා ඉමං අධිමාසං සෙසිපුත්තං පරිවරහිති; සා සාධු අයෝති සමපට්ඨ; තත්තා පඨාය සෙසිපුත්තො අහං සිරිමාය සඬිං මොද්දාමිති උත්තරාය අධිමාසං උපොසථකමං සමපට්ඨ; සා තෙනා සමපට්ඨන්තොසි ඤාති දිවසෙ දිවසෙ පාතොව දුසිගණ්ණපරිවුත්තා සජ්ඣ සහස්සා ඔදුකියමොපනිසං සංවිදහිත්වා සඤ්ඤි හත්තකිවමං කත්වා විහාරං ගතෙ උපොසථකානි අධිසාස පාසාදවරං ආරාග්ගා අත්තනො සිලානි ආවර්ජමානා නිසිදති; එවං අධිමාසං විධිත්වාමෙත්වා උපොසථං විස්සර්ජන දිවසෙ පාතොව සාගුබර්ජකාදිති සංවිදහන්ති මරති; තභ්මි සමයෙ සෙසි පුත්තො සිරිමාය සඬිං උපරිපාසාදවරගණ්ණ ජාලවාතපානං විමරිත්වා අත්තරවත්තුං ඔලොකෙනෙත්වා අහංසි; උත්තරා මාතපානවිජිග්ගො උඨං ඔලොකෙසි; සෙසිපුත්තො උත්තරං ඔලොකෙත්වා නෙරසිකජාතිකා වත අහං එවං විධං නාම සමපත්තිං පහාය උක්ඛලිකමසිමක්කිත්තා සුචා නික්කා රණං දුසිතං අත්තරෙ විමරහිති සිතං අකාසි; තදු උත්තර තස්ස පමාද භාවං ඤාති අහං බාලො ඉමං අත්තනො සමපත්තිං සබ්බසාලං ථාවරාති සඤ්ඤි හවිස්සානිති සමපට්ඨ සිතං අකාසි; තත්තා සිරිමා අහං වෙට්ඨා මයි සිතාය එවං මම සාමිකෙන සඬිං සිතං කණ්ණිති කුපිතා වෙගෙන භිතරි; උත්තර තස්සා ආගමනාකපෙත්තෙව අහං බාලා අධිමාසමත්තං ඉමභ්මි ගෙගෙ වසිත්වා මග්ගවෙත්තං ගෙගන්ති සඤ්ඤ ජාතාති ඤාති තං බණ්ණෙව මෙත්තන්කානං සමාපර්ජනා අසාසි; සිරිමාපි දුසිතං අත්ත රෙන ආගන්ත්වා උථවිකං ගහෙත්වා පුප්පවනසානෙ පක්කසිතනෙලස්ස පුරෙත්වා උත්තරාය මන්තෙ ආසිඤ්ඤි; මෙත්තන්කාසස්ස විපජාරෙන උත්තරාය මන්තෙ ආසිත්තං පක්කසිතනෙලං පදුමපෙත්ත ආසිත්ත උද්දා විය මිනිවට්ටිත්වා ගතං; තභ්මි බණ්ණ සමපෙ සීතදුසිග්ගෙ තං ඔලො කෙත්වා ගො ජෙ තිං අමානං අසාය ගන්තො මුලං ගහෙත්වා ආගතා ඉමභ්මි ගෙගෙ වනමානා අමානං අසාය සද්දසා හවිදුං වායමසිති සමුච්ඡිග්ගමුච්ඡානනා උදාය තං පරිභාසිංසු; තභ්මි බණ්ණ සිරිමා අත්තනො ආගන්තුකභාවං අඤ්ඤාසි; සා තත්තොව ගන්ත්වා උත්තරාය සඤ්ඤ පභිත්වා අයෝ අපුප්පාරෙත්වා මෙ කතං බමථ මග්ගන්ති ආහ;

අම මිහිමෙ නාහං තථ ඉමසමීං ධානෙ ඛමිසාමි අහං සපිඨිකා ධිතා
දසබ්බෙ ඛමනෙතෙසෙ ඛමිසාමිති, සන්ධි ඛො භික්ඛුසංඝපරිවාරෙණ
ආගතත්වා උත්තරං නිවෙසනෙ පඤ්ඤානාසනෙ නිසිදි; සිරිමා ගන්ත්වා
ගන්තු පාදෙසු පඨිත්වා හතෙත මසා අයසාය උත්තරං අනතරෙ එකො
දෙසො කතො තුමෙහසු ඛමනෙතසු ඛමිසාමිති වදති වමථ මඤ්ඤං ගත
වාති වමාමි නෙ සිරිමෙති ධා තසමීං කාලෙ ගන්ත්වා උත්තරං වමාපෙසි;
තං දිව්‍යඤ්ච සිරිමා දසබ්බෙහං ගතත්වානුමොදනං සුත්වා:-

“අනෙකාමෙත ජිනෙ කොඛං අසාධුං සාධුතං ජිනෙ
ජිනෙ කදරියං දුනෙත සමෙවන අලිකවාදින”න්ති.¹

භාටාපරිසොසානෙ සොතාපතතිඵලෙ පඨිසිතා; සා දසබ්බෙ
නිවෙසන්ත්වා සුත දිව්‍යෙ මහාදුතං අදුසි; එවමෙතං වදන්තී සමුසිතං අපර
භාගෙ පත සන්ධි ජෙතවනෙ නිසිදිත්වා උපාසිකායො ධානන්තරෙසු
ධපෙතො උත්තරං නන්දමානරං ක්‍රියානං අග්‍යභානෙ ධපෙසිති.

1. 7. 6.

ජගේ පණ්ණාසදසිකානන්ති පණ්ණිතරසදසිකානං උපාසිකානං
සුප්පවාසා කොලිසධිතා අග්‍යාති දසෙහි; සා කීර පදුමුත්තරමුඛි
කාලෙ ගංගවතීතං කුලනෙගෙ නිබ්බත්තා සන්තු ධම්මදෙහනං සුණ්ණතී
සන්ධාරං එකං උපාසිකං පණ්ණිතරසදසිකානං අග්‍යභානෙ ධපෙතං දික්ඛා
අසිකාරං කත්වා තං ධානන්තරං පඤ්ඤාසි; සා කප්පකතසහසං දෙව
මනුසෙහසු සංගරිත්වා ඉමසමීං මුඛුප්පාදෙ කොලිසතගරෙ වන්තිසකුලෙ
නිබ්බත්ති; සුප්පවාසාතිස්සා නාමං අකංසු; සා වගප්පත්තා එකස්ස සක්ඛ
කුමාරස්ස ගෙහං ගතා පඨමදස්සනෙසෙව සන්තු ධම්මෙතං සුත්වා සොතා
පතතිඵලෙ පඨිසාසි; සා අපරභාගෙ සිවලිං නාම දුරතං විජායි; තස්ස
වදන්තී ගොඨා විජාරිතමෙව එසා එකසමීං සමෙසෙ මුඛිපමුඛස්ස භික්ඛු
සංඝස්ස නානග්‍යරසං පණ්ණිතරෙහෙජනං අදුසි; සන්ධි කතගතනිවෙචා
අනුමොදනං කරෙතොසා සුප්පවාසාය ඉමං ධම්මං දෙසෙසි “ගොජනං
සුප්පවාසෙ දෙතති අරියසාපිකා පටිග්‍යාගකානං පථ ධානාති දෙති ආයුං
දෙති වණං දෙති සුඛං දෙති බලං දෙති පටිභාණං දෙති ආයුං ඛො පත
දත්වා ආයුස්ස භාගිති ගොති දිබ්බස්ස වා මානුසස්ස වා-පෙ-පටිභාණං
දත්වා පටිභාණස්ස භාගිති ගොති දිබ්බස්ස වා මානුසස්ස වා”ති, එවමෙතං
වදන්තී සමුසිතං අප අපරභාගෙ සන්ධි ජෙතවනෙ නිසිදිත්වා උපාසිකායො
ධානන්තරෙසු ධපෙතො සුප්පවාසං කොලිසධිතරං පණ්ණිතරසදසිකානං
අග්‍යභානෙ ධපෙසිති.

1. 7. 7.

සත්තමෙ භිලානුපඨාකීනන්ති භිලානුපඨාකීනං උපාසිකානං
සුප්පවාසා උපාසිකා අග්‍යාති දසෙහි; අයං කීර පදුමුත්තරමුඛිකාලෙ

හංගවතියං කුලභෙගෙන නිබ්බතතා අපරභාගෙන සන්ථි ධම්මකථං සුණ්ණතී සන්ථාරං එකං උපාසිකං ගිලානුපඨාඨිතං අග්ගථානෙ ධර්මපනතං දිස්වා අධිකාරං කතවා නං ධානනතරං පණෙයි; සා කප්පකප්පකං දෙව මනුස්සෙසු සංගතිචා ඉමසමි චුද්ධුපාදෙ ආරුණසියං කුලභෙගෙන නිබ්බතති; සුපටියාතිස්සා නාමං අකංසු; අපරභාගෙන සන්ථා භික්ඛුගහික පරිවාගෙ ආරුණසියං අගමාසි; සා තථාගතස්ස පඨමදස්සනෙගෙව ධම්මං සුත්වා සොකාපකතිථලෙ පතිථාසි; අපේකදිවසං ධම්මසවනන්ධාය විහාරං ගතා විහාරචාරිකා වරමානා එකං ගිලානං දිස්වා අභිවාදෙත්වා පටිසන්ථාරං කතවා අයස්ස කීං ලඞ්ඛං වචනිති පුට්ඨි: රසං ලඞ්ඛං වචනිති උපාසිකෙති; ගොචු භන්තෙ අහං පභිණ්ණාමිති ථෙරං අභිවාදෙත්වා අනෙකානගරං ගතත්වා පුත දිවසෙ පටිත්තමංසන්ධාය දුසිං අනතරපණං පෙසෙයි; සා සකලනගරෙ පටිත්තමංසං අලභිත්වා අලඞ්ඛාටං කපේයි; උපාසිකා වින්තෙයි: අහං අයස්ස රසං පභිණ්ණාමිති වත්වා සමෙ න පෙසෙස්සාමි අයෙස අඤ්ඤානොපි අලභන්තො කිලමිස්සති යං කිඤ්චි කතවා පෙසෙත්වා වචනිති ගබ්භං පටිසිත්වා උරුමංසං ජිජ්ඣිත්වා දුසියං අදුසි ඉමං මංසං ගන්තො සමාගෙහි යොජෙත්වා රසං කතවා විහාරං නොත්වා අයස්ස දෙති සො වෙ මං පුට්ඨිති ගිලානාති පටිවදෙතිති; සා තථා අකාසි; සන්ථා නං කාරණං ඤාත්වා පුත දිවසෙ භික්ඛාචාරවෙලායං භික්ඛුගහිකපරිවුත්තො උපාසිකාය ගෙහං අගමාසි; සා තථාගතස්ස ආගතභාවං සුත්වා සාමිකං ආමන්තෙයි: අයස්සපුත අහං සන්ථි සන්තිකං ගතත්වා න සන්තොමි නිමං සන්ථාරං අනෙකාගෙහං පවෙසෙත්වා නිසිදුපෙතිති; සො තථා අකාසි; සන්ථා කතං සුපටියාති පුට්ඨි: ගිලානා භන්තෙති; පසකකාසථ නතති; අථ තෙ ගතත්වා සන්ථා නං පසකකාසනීති ආහංසු; සා වින්තෙයි: සබ්බලොකස්ස භිතානුකම්පකො සන්ථා න ඉමං කාරණං අදිස්වා පසකකාසාපෙස්සනීති සහස්ස මමමනා උපාසි; අථස්සා බුද්ධානුභාවෙන නං බණ්ණෙගෙව වණ්ණො රුහිත්වා සච්ඡි අහොසි සෙසවධානතො අතිරෙකතරං විප්පසන්න වණ්ණණ්; තසමි බණ්ණ උපාසිකා සිතං කතවා දසමලං පටපතිභින්නෙව වජ්ඣිත්වා එකමන්තා නිසිදි; සන්ථා ඉමිස්සා උපාසිකාය කීං අථාපුකතති පුට්ඨි: සා අත්තනා කතකාරණං සබ්බං කපේයි; සන්ථා කතභතතකීවෙවා විහාරං ගතත්වා භික්ඛුගහිකං සන්තිපාසාපෙත්වා නං භික්ඛුං අනෙකපරියං සෙත විගරහිත්වා සිකඛාපදං පඤ්ඤපෙයි; එවමෙන වජ්ඣි සමුට්ඨිතං අපරභාගෙන පත සන්ථා ජෙතවනෙ නිසින්නො උපාසිකායො ධානනතරෙසු ධර්මපනතා සුපටියං උපාසිකං ගිලානුපඨාඨිතං අග්ගධානෙ ධර්මපසිඨි.

1. 7. 8.

අරිඨමෙ අපෙච්චිප්පසන්නානනති අධිගන්තන අවලප්පකාදෙන සමන්තාගතානං උපාසිකානං කොතිස්සාති අග්ගාති දසෙත්ති; සා කීර පදමුත්තරමුඛිකාලෙ හංගවතියං කුලභෙගෙන නිබ්බතතා සන්ථාරං එකං උපාසිකං අපෙච්චිප්පසන්නානං අග්ගධානෙ ධර්මපනතං දිස්වා අධිකාරං කතවා නං ධානනතරං පණෙයි; සා කප්පකප්පකං දෙව මනුස්සෙසු සංගතිචා ඉමසමි චුද්ධුපාදෙ කුරුරභරනගරෙ නිබ්බතති; කාරියාතිස්සා

නාමං අකංසු; අපරභාගෙ වසරාත්තා කුරුකරිකාය කාලිය සහායකා
 දුලබමිත්තා අහොසි; යද පන කුටිකණ්ණපොඨොත්තෙ දසබලස්ස කපිත
 නියාමෙන මහාමපි බමමං කප්ථගිති මාතරං යාවිතො රතතිභාගෙ අනෙතා
 තගෙර අලබ්භතබමාගෙන නිසිදිත්වා මාතරං කායසකං කත්වා බමම
 දෙසනං ආරභි; තද අයං කාතියානි උපාසිකා කාලිය සඬං ගතත්වා
 පරිසති. බමමං සුඤ්ඤානි අවස්ථාසි; තස්මිං සමයෙ තවමතතානි වොර
 සතානි අනෙතාතගෙර දිවා කතසංකුසලං කොටිතො පට්ඨාය උමමස්සං
 බණ්ණිත්වා ඉමිස්සා කාතියානියා ඝරං සමපාසුඤ්ඤා; තෙසව වොරජෙට්ඨකො
 තෙති සඬං අපට්ඨිත්වා කිත්තා ඛො අයං පරියා සතතිපතිතාඤ්චි විමංස
 නත්වා සොඤ්ඤොරස්ස බමමකථාථානං ගතත්වා පරිසපරියතෙන තිට්ඨ
 මාතො ඉමිස්සා කාතියානියා පිට්ඨිපස්සෙ අවස්ථාසි; තස්මිං සමයෙ කාතී
 යානි දුසිං ආමනෙතාසි; ගච්ඡ ජෙ ගෙහං පට්ඨිත්වා දීපනෙලං ආගර මසමපි
 දීපෙ ජාලාපෙස්සාව සහායකාය කාලියා කුසලකමෙව භාගං ගණ්ණිස්සා
 මාති; සා ගෙහං ගතත්වා උමමස්සෙ වොරෙර දිස්වා දීපනෙලං අගණ්ණිත්වා
 ආභතත්වා අත්තනො අය්‍යාය ආරොවෙසි; අය්‍යෙ ගෙහෙ වොරං උමමස්සං
 බණ්ණිත්වා; වොරජෙට්ඨකො විනෙතාසි; සවායං ඉමිස්සා කථං ගණ්ණිත්වා
 ගෙහං ගමිස්සති එත්ථෙව නං අසිනා වෙධා ජිජ්ඣස්සාමි සමෙව පන ගතිත
 නිමිත්තෙතෙව බමමං සුඤ්ඤානි වොරෙති ගතිතගණ්ණිකමපි පුත ද
 පෙස්සාමිති; කාතියානිපි ඛො දුසිය සද්දං සුත්වා අමම මාසද්දං කපි වොර
 නාම හරන්තා අත්තනා දිඨ්ථෙව හරිස්සනති අහං පන අජජ දුලලහ
 වචනං සුඤ්ඤාමි මා බමමස්ස අත්තරායං කරෙහිති; වොරජෙට්ඨකො තස්සා
 වචනං සුත්වා විනෙතාසි; ඉමිත්වා අජ්ඣාසගෙන සිත්තං නාම ගෙහෙ ගණ්ණිකා
 හරන්තෙති අමෙහති මහාපඨවිං පට්ඨිතබ්බං භවෙය්‍යති; සො තාවදෙව
 ගතත්වා වොරෙති ගතිතගණ්ණිකා ජඩ්ඣාපෙත්වා වොරෙති සඬං ආභතත්වා
 බමමං සුඤ්ඤානං පරිසපරියතෙන අස්ථාසි; කාතියානිපි උපාසිකා ථොරස්ස
 දෙසනාපරියොයානෙ සොතාපතතිථලෙ පතිස්ථි; අථ අරුණෙ උක්ඛනෙ
 වොරජෙට්ඨකො ගතත්වා උපාසිකාය පාදෙසු පතිත්වා අය්‍යෙ සබ්බසංගෙව
 නො බමාහිති ආහ; කිමපන කුමෙහති මහං කතනති; සො සබ්බං
 අත්තනං කතපදං ආරොවෙසි; තෙන හි තාතා බමාමි කුමාතකතති;
 අය්‍යෙ අමතාකං ඵලං බමිතං නාම න හොති කුමාතකං පුත්තථොරස්ස
 සතතිතෙ සබ්බසංගෙව නො පබ්බජ්ජං දුපෙහිති; සා සබ්බපි ගහෙත්වා
 කුටිකණ්ණපොඨොත්තෙ සතතිතෙ පබ්බජ්ජාපෙසි; තෙපි ඛො වොර
 ථොරස්ස සතතිතෙ පබ්බජ්ජා සබ්බෙව අරහත්තං පාසුඤ්ඤා; ඵලමෙතං
 වත්ථ සමුට්ඨිතං; අථ අපරභාගෙ සත්ථා ජෙතවනෙ නිසිනො උපාසි
 කායො ධාතනතරෙසු ථපෙතොතා කාතියානි උපාසිකං අවෙච්චප
 සතනානං අය්‍යාසානෙ ථපෙසිති.

1. 7. 9.

තවමෙ මිස්සාසිකානගති විස්සාසකථං කප්ථනති. උපාසිකානං
 අකුලමානා ගහපතානි අය්‍යාති දස්සෙති; යං පනෙත්ථ වත්තබ්බං හං
 සබ්බං හොසා උපාසකපාලියං වුත්තමෙව කෙවලං ඉධ නකුලමාතරං ධුරං
 කත්වා වෙදිතබ්බනති

1. 7. 10.

දසමෙ අනුස්සවසංඝනානාහි අනුස්සවෙනෙව උපානෙතන පසාදෙන සමනාගතානං උපාසිකානං අනතරෙ කාළී උපාසිකා කුරර භරිකා අකාති දසෙකති; සා කිර පදුමුතතරවුඩකාලෙ ගංගවතිසං කුල ගෙගෙ නිබ්බන්තා සත්ථු ධම්මකථං සුඤ්ඤති සථාරං එකං උපාසිකං අනුස්සවපසංගතානං අකභවිසානෙ ධරෙපනං දිස්වා අපිකාරං කතා තං ධානතතරං පජෙයි; සා කප්පසතසගස්සං දෙවමනුස්සෙසු සංසරිතා ඉමසමිං බුබුථාදෙ රුජගහනගරෙ කුලගෙගෙ නිබ්බන්තති; කාළීසිකා නාම අකංසු; සා වසපනතා කුරරකරනගරෙ කුලගෙගෙ ගතා අපිකා සංචායෙන ගමබ්බා පතිව්ඨති; පරිපුර්ණගබ්බා පරෙසං ගෙගෙ ගබ්බා වුට්ඨානං නාම අපපතිරුපනති අතතනො කුලනගරමෙව ආගතවා රත්තිභාගසමනතතෙර අතතනො පාසාදස්ස උපරි ආසාදෙ සීතානං සාතාගිරගෙවට්ඨතානං රතනතතසස්ස වර්ණං කප්පනතානං කථං සුචා අනුස්සවකපසාදං උපාදෙචා සත්ථු අදස්සනෙනෙව ගොතාපතතිඵලෙ පතිට්ඨාසි; අපරභාගෙ පනස්ස ගබ්බවුට්ඨානං අගොසිති; සබ්බං වත්ථු ගෙසා විථාරිතමෙව; අපරභාගෙ පන සත්ථා ජෙතවනෙ සිකුමුගබ්බ මජ්ඣෙකි නිසිදිචා උපාසිකාසො ධානතතෙරසු ධරෙපනො ඉමං උපාසිකං අනුස්සවපසංගතානං අකභවිසානෙ ධරෙපයිති.

උපාසිකාපාලිවර්ණනා නිවසිතා.

එතතාවතා ව මනොරම්යරණිය අභිකුතතරනිකායසකථාය සබ්බාපි

එතදග්ගපාලිවර්ණනා නිවසිතා.

අදානපාලියං අදානනාති ගෙකුපටිකෙවපො; අනවකාසොති පට්ටපටිකෙවපො; උග්ගෙතාපි කාරණමෙව පටිකපිපති; කාරණං හි තදයතතවුතතිතාය අතතනො ඵලස්ස ධානනති ව අවකාසොති ව වුට්ඨති සනාති යෙන කාරණෙන; දිසිසම්පන්නොති මහාදිට්ඨියා සමපන්නො ගොතාපනො අරියසාවකො; තස්ස හි දිසිසම්පන්නො ඉතිපි ආගමො ඉමං සබ්බමං ඉතිපි පසාගති ඉමං සබ්බමං ඉතිපි මෙඛෙන ඤාණෙන සමනතාගමො ඉතිපි මෙඛාය විජ්ජා සමනතාගමො ඉතිපි ධම්මගොතා සමාපන්නො ඉතිපි අරගො නිබ්බන්ධිකපඤ්ඤා ඉතිපි අමතචාරං ආභවති තිස්සි ඉතිපිති බහුති තාමානි ගොනති; කම් සම්බාරනාති වතුගුමකෙසු සබ්බාතෙරසු කඤ්චි එකසම්බාරමිපි; නිවමනො උපගමෙත්තොති නිවෙමාති ගණකය; නොනං ධානං විජ්ජනීති එතං කාරණං නච්චි න උප ලබ්බති; සං සුප්පිත්තොති යෙන කාරණෙන සුප්පිත්තො; ධාන මෙතං විජ්ජනීති; එතං කාරණං අච්චි; සස්සතදිට්ඨියා හි ගො තෙකුම භෙසු සබ්බාතෙරසු කඤ්චි සබ්බාරං නිවමනො ගණකයොති අපෙඨා; වතුථා වතුකසම්බාරං පන තෙජ්ජසාදතො දිවසසතතතො අගොගුලො විය මක්ඛිකානං දිට්ඨියා වා අඤ්ඤායං වා අකුසලානං ආරම්බණං න ගොනති;

ඉමිනා නයෙන නාමි සබ්බාරං සුඛතොති ආදිපුරි අපො වෙදිතබ්බො; සුඛතො උපගවෙත්ඤාති එකතනසුඛි අත්තා හොති අරොහො පරමෙ රණංති එවං අත්තදිසිවසෙන සුඛතො ගාහං සන්ධියෙනං වුත්තං; දිසිවිසා සුත්තවිනෙතන පන අරියසාවකො පරිලාභාධිකුතො පරිලාභවුපසමනාථං මත්තගඤ්චරිත්තාසිනො විය වොක්ඛවුභමණො ඉථං කඤ්චි සබ්බාරං සුඛතො උපගවෙත්ති; අත්තවාසෙ කසිණදිපණ්ණකතිසබ්බගථං සබ්බාරතති අවතා නාමි බම්මිනාති වුත්තං; ඉධාපි අරියසාවකස්ස චතුසුමක වසෙන පරිවෙත්ඤෙ වෙදිතබ්බො; පුට්ඨජ්ජනස්ස තෙභුමකවසෙන; සබ්බවා රෙසු වා අරියසාවකස්සාපි තෙභුමකවසෙන පරිවෙත්ඤෙ වට්ටති; යං හි යං පුට්ඨජ්ජනො ගණ්හාති තතො තතො අරියසාවකො ගාහං විනිවට්ටෙති; පුට්ඨජ්ජනො හි යං යං නිවට්ටං සුඛං අත්තාති ගණ්හාති තං අරියසාවකො අනිවට්ටං දුක්ඛං අත්තාති ගණ්හතො තං ගාහං විනිවට්ටෙති; ඉති ඉමසමි සුත්තාත්තසෙ පුට්ඨජ්ජනත්තගාහවිනිවෙදිතං නාම කථිතං.

මාගරණති ආදිපු ජනිකාව මානා; ජනකො පිතා; මනුස්සභූතොව බිණ්ණවො අරහාති අධිපෙතො; කිං පන අරියසාවකො අඤ්ඤං ජීවිතා වොගපෙය්‍යාති: එතමපි අදානං; සමෙපි භවනතරගතං අරියසාවකං අත්තතො අරියසාවකභාවං අජානනතමපි කොචි එවං වදෙය්‍ය: ඉමං කුඤ්ඤි කිසිල්ලිකං ජීවිතා වොගපෙතො සකල්වකකවාලගබ්බො වක්කවත්ති රජ්ජං පටිපජ්ජාතිති නෙව සො තං ජීවිතා වොගපෙය්‍ය; අථාපි තං එවං වදෙය්‍ය: සමෙ ඉමං න ඤාතෙය්‍යාසි සිතං තෙ ජිහ්වස්සාමාති සියමෙවස්ස ජිහ්වෙය්‍යං න ව සො තං ඤාතෙය්‍ය; පුට්ඨජ්ජනභාවස්ස පන මහාසාවජ්ජ භාවදස්සනාථං අරියසාවකස්ස ව බලදීපනාථමෙනං වුත්තං; අයං හෙත්ති අධිපායො: සාවජ්ජො පුට්ඨජ්ජනභාවො යත්‍ර හි නාම පුට්ඨජ්ජනො මාතු ඤාතාදීතිපි^a ආනනතරියාති කරිස්සති මහාබලොව අරියසාවකො යො එතාති කමොති න කරොතිති; දුඨමිතොති වධකවිනෙතන පද්ධි විනෙතා; ලොකිතං උපාදෙය්‍යාති ජීවමානකසරිතෙ වුද්දකමක්ඛිකාස පිටතමත්තමපි ලොකිතං උපාදෙය්‍ය; සබ්බං හිතෙය්‍යාති සමාන සංවාසකං සමානසීමාස සිතං පටති කාරණෙති සබ්බං හිතෙය්‍ය; වුත්තං හෙතං “පටති උපාලි^a ආකාරෙති සබ්බො හිජ්ජති^b කමෙතන උදෙසෙන වොගරතො අනුසාවතෙන සලාකගාගොති”¹ තත්ති කසමිමිනාති අපලොකනාදිපු චතුසු කමෙපු අඤ්ඤතරත කමෙතන; උදෙසෙනාති පටපු පාතිමොක්ඛුදෙසෙපු අඤ්ඤතරත උදෙසෙන; මොග රතොති කථයෙනා; තාති තාති උපතතිති අබ්බං බිම්මොති ආදිති අදාරය හෙදකරවඤ්ඤාති දීපෙනො; අනුසාවෙනාති නපු කුමෙත ජානාථ මග්ගං උච්චා කුලා පබ්බජ්ජනභාවං බහුසුත්තභාවෙ මාදිසො නාම උබ්බං උබ්බිතයං සමුත්තයං ගණ්හය්‍යාති විත්තමපි උපාදෙය්‍යං කුමාකං යුත්තං කිං මග්ගං අවිචි නිලුපල්ලවං විය සිතලා කිමො අපායො න භායමිති ආදිතා නයෙන කණ්ණමුලෙ විවිහෙදං කතො

a. “පමිභුපාලි.” b. “කතමෙති පමිති.” විතයපාළියං.

1. පරිවාර-අසිකරණවුපසමිතං.

අනුසාවනෙත; සලාකතාවෙනාති එවං අනුසාවෙනා භෙදං විනතං උපස්මේතො අතිවිකතිබ්බෙව කතො ගණනප්පුමං සලාකතති සලාකතාගෙන; එස් ව තමමෙව උදෙසො වා පමාණං වොහාරානුසාවන සලාකතාහා පන පුබ්බසාහා; අදාරය වත්ථුදිපනවසෙන සි වොහරෙනෙන තස් රුචිජනනස්මං අනුසාවෙනා සලාකාස ගතිතාසපි අභිනෙතාව හොති සමෙකා; යද පන එවං වතතාගේ වා අභිතේකා වා සලාකං ගෙනෙතො ආවෙනිකතමං වා උදෙසං වා කතෙතති තද සමෙකා සිනෙතා නාම හොති; එවං දිවසිසම්පනෙතා පුග්ගලො සබ්බං සිනෙදසාති නෙතං ධානං විජ්ජති; එතතාවතා මාතුසාකාදීනි පච ආනන්තරිසකමොති දසසිතාති හොතති යාති පුට්ඨජ්ජනො නගේති න අරියසාවතො; භෙදං ආවිභාවත්තං:-

කමමනො වාරතො චෙව කප්පසිතිසතො නරා
පාකසාධාරණාදීති විඤ්ඤාතමෙධො විතිව්ජ්ජො.

තස් කමමනො තාව එස් සි මනුස්සාභුතස්සෙව මනුස්සාභුතං මාතරං වා පිතරං වා අපිපට්ඨිතකල්මසං ජිවිතා වොගේපපනතස්ස කමමං ආනන්තරියං හොති; තස්ස විපාකං පටිබාහිස්සාමිති සතලවකකවාලං මහාවෙතිස පමාණෙති කචනප්ප්පති පුරෙතොපි සතලවකකවාලං පුරෙතො නිසිතන සිකුට්ඨසබ්බස්ස මහාදුතං දත්තොපි බුද්ධස්ස භගවතො සබ්බාපිකණ්ණං අමුවනෙතා විවරිතොපි කාසස්ස ගෙදා නිරසෙව උප්පජ්ජති; යො පන සයං මනුස්සො තිරව්ජානභුතං මාතරං වා පිතරං වා, සයං වා තිරව්ජානභුතො මනුස්සාභුතං, තිරව්ජානොගේව වා තිරව්ජානභුතං ජිවිතා වොගේ පජති; තස්ස කමමං ආනන්තරියං න හොති භාරියං පන හොති ආනන්තරියං ආභවෙවෙති සිති; මනුස්සජාතිකානංව පන වසෙත අයං පඤ්ඤා තපිතො; තස් එලතවතුකකං සබ්බාමවතුකකං වොරවතුකකං වෙදි තබ්බං; එලකං මාරෙමිති අභිසංඝිතාපි සි එලතවධානෙ සිතා මනුස්සො මනුස්සාභුතං මාතරං වා පිතරං වා මාරෙනෙතා ආනන්තරියං පුසති; එලකාසිසිතා පන මාතාපිතිඅභිසංඝිතා වා එලකං මාරෙනෙතා ආනන්තරියං න පුසති; මාතාපිතිඅභිසංඝිතා මාතාපිතගේ මාරෙනෙතා පුසතෙව; එසතයො ඉතරසමිම්පි වතුකකමයෙ; සථා ව මාතාපිතුපු එවං අරහතෙතපි එතාති වතුකකාති වෙදිතබ්බාති; මනුස්සං අරහතතමෙව මාරෙතො ආනන්තරියං පුසති; න සකඛභුතං, කමමං පන භාරියං ආනන්තරියසදිස මෙව; මනුස්සඅරහතතස්ස ව පුට්ඨජ්ජනකාලෙගේව සත්ථප්පහාරෙ වා විසෙ වා දිනෙතපි යදි යො අරහතතං පත්තො නෙතෙව මරති අරහතත භාගෙකො හොතියෙව; යං පන පුට්ඨජ්ජනකාලෙ දිනතා දුතා අරහතතං පත්තො පරිතුජ්ජති පුට්ඨජ්ජනස්සෙව තං දිනතා හොති; සෙසඅරිසපුඤ්ඤාල මාරෙනතස්ස ආනන්තරියං නජී; කමමං පන භාරියං ආනන්තරියසදිස මෙව; ලොකිකුප්පාදෙ තථාගතස්ස අගෙජ්ජකාසතාස පරුපකකමෙන වමමෙව්දං කතො ලොකිකපහරණං නාම නජී; සරිරස්ස පන අනෙතා ගේව එකකමං ධානෙ ලොකිතං සමොගරති; දෙවදනෙතන පටිබිසිලතො සිජ්ජිතො ගතා සකල්කාපි තථාගතස්ස පාදන්තං පහරි එරපුතා පහරො

විය පාදේ අනෙකාලොභිනොයෙව අනොභි; තථා කුරේනනාසං ආනානන
 රියං හොති; ජවකො පන තථාගතකස රුචිය සන්ධකෙන වච්චං ජිනිනි
 තමසා ධානං දුඨලොභිනං නිගරිනි ඵාසුකමකාසි; තථා කුරේනනාසං
 පුඤ්ඤකම්මෙව හොති; අථංගං යෙ පරිනිබ්බුතො තථාගතො වෙතියං
 ගිනිදුකති බොධිං ජිනිනිති ධාතුමගි උපකකමනති තොයං කීං හොතිති
 භාරියං කම්මං හොති ආනනතරියසද්ධං; සධාතුකං පන පුපං වා පටිමං
 වා ඛාධමානං බොධිසංඛං ජිනිතුං වට්ටති; සචෙට්ඨි තත්ත නිලීනා සකුණං
 වෙතිසෙ වච්චං පානෙනති ජිනිතුං වට්ටතිසෙව; පරිභොගචේතිසෙයො හි
 සරිච්චෙතිසං මහනතතරං; වෙතිසවත්තුං ජිනිනිති ගච්ඡන්තං බොධිමුලවි
 ජිනිනිති ගරිතුං වට්ටති; යා පන බොධිසංඛං බොධිකරං ඛාධති නං ගෙහ
 රකඛනත්තං ජිනිතුං න ලභති; බොධිඅත්තං කී ගෙහං; න ගෙහත්තං බොධි;
 ආසනකරෙට්ඨි ඵලෙවනෙයො; සසමිං පන ආසනකරෙ ධාතුසො නිසීතා
 හොනති තස්ස රකඛනත්තං බොධිසංඛං ජිනිතුං වට්ටති; බොධිජනන
 නත්තං ඔප්පොභාරණසංඛංවා පුඤ්ඤානං වා ජිනිතුං වට්ටතිසෙව; සරි
 පටිජනනෙන විය පුඤ්ඤමිති හොති; සබ්බසංභෙදෙට්ඨි සිව්වස්සසංභෙදො අසනති
 පඨිනෙ විසුං පරිතං ගහෙති; කතවොභාරානුභාවනසලාකභාසසං
 කම්මං වා කුරේනනාසං උදෙසං වා උද්දිසනකසං භෙදෙව හොති ආනන
 රියකම්මෙව; සමග්ගසංඤ්ඤාය පන වට්ටතිති සංඤ්ඤාය වා කුරේනනාසං
 භෙදෙව හොති න ආනනතරියකම්මං; තථා නවකතො උනපට්ඨියං
 සබ්බතරිකෙන පන පරිචේදෙන නවතො ජනානං සො සබ්බං භිනිදති
 තස්ස ආනනතරියකම්මං හොති; අනුචිතකසානං අබ්බවච්චාදිනං මහා
 සාවර්ජකම්මං; ධම්මවාදිනො අනවර්ජා; තත්ත නවතනම්මෙව සබ්බසංභෙද
 ඉදං සුත්තං: “එකකො උපාලි වතතාගෙ හොනති එකතො වතතාගෙ
 නවමො අනුසාවෙති සලාකං ගාගෙති අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං
 සජ්ඣියසනං ඉදං ගර්හ්ඨං ඉදං රෙවෙට්ඨාති එවං බො උපාලි සබ්බරුජී
 චෙට්ඨි හොති සබ්බසංභෙදො ච නවතනං වා උපාලි අතිරේකනවතනං වා සබ්බ
 රුජී චෙට්ඨි හොති සබ්බසංභෙදො වා”ති; එතෙසු ච පන පටිපු සබ්බසංභෙදො
 වට්ඨිකම්මං තොති කායකම්මානීති එවං කම්මතො විඤ්ඤානබොධා
 විනිවර්ජයො; වාරතොති සබ්බාතොව වෙතාති කායචාරතොට්ඨි වට්ඨිචාර
 තොට්ඨි සමුච්ඡිකති; පුරිමාති පනෙත්ථ වතතාරි ආණ්ඩකවිජ්ජාමය
 පයොගවසෙන වට්ඨිචාරතො සමුච්ඡිකතිති කායචාරම්මෙව පුරෙතති; සබ්බ
 සංභෙදො ගත්ථුඤ්ඤාය භෙදං කුරේනනාසං කායචාරතො සමුච්ඡිකතිති වට්ඨි
 චාරම්මෙව පුරෙතිති එවමෙත්ථ වාරතොට්ඨි විඤ්ඤානබොධා විනිවර්ජයො,
 කප්පාසීතිසංගොති සබ්බසංභෙදෙයෙව චෙත්ථ කප්පාසීතිසංගො; සංඝසංගහනති
 කප්පො වා කප්පචෙට්ඨෙකි වා සබ්බසංභෙදො කතො කප්පවිනාසකෙයෙව මුච්චති;
 සචෙට්ඨි හි සෙව කප්පො විතසසිසංගතිති අජ්ජ සබ්බසංභෙදො කුරෙති සෙව
 මුච්චති එකදිවසම්මෙව නිරයෙ පට්ඨති; එත්ථ කාරණං පන නාදී; භාසානි
 වතතාරි කම්මානි ආනනතරියතොව හොනති න කප්පාසීතිසංගතිති එව
 මෙත්ථ කප්පාසීතිසංගොට්ඨි විඤ්ඤානබොධා විනිවර්ජයො; පාකතොති යෙන
 ච පඤ්චපෙනාති කම්මානි කතානි හොනති තස්ස සබ්බසංභෙදෙයෙව පටි

සැකිවගෙන විපව්වකි; සෙසානි අගොසිකවමං නානොසිකවමවිපානොසි
ඵවමාදිසු සබ්බං භව්ත්තති; සමසගෙදුභාවෙ ලොභිකුප්පාදො; තදභාවෙ
අරහත්තසාමො; තදභාවෙ සමෙ පිතා සිලවා ගොති මානා දුසසිලා නො
වා තථා සිලවති පිතුඝාණො පටිසංඝීවගෙන විපව්වකි; සමෙපි මාතා මාතු
ඝාණො; විසුපි සිලෙන වා දුසසිලෙන වා සමානෙසු මාතුඝාණොව පටිසංඝී
වගෙන විපව්වති මාතා හි දුක්ඛාරකාරිණී ඛුක්ඛාර ව පුත්තානන්ති;
ඵවමෙථ ජාතොපි විඤ්ඤානබ්බො විනිව්ඡ්ඤො; සාධාරණාදීහි පුරි
මානි ව චතතාරි සබ්බසමපි ගහථපබ්බජිත්තානං සාධාරණාති; සමස
ගෙදො පන “න ඛො උපාලි භික්ඛුතී සමසං භිඤ්ඤි න සික්ඛමානා න
සාමණේරෙ න සාමණේරි න උපාසකො න උපාසිකා සමසං භිඤ්ඤි භික්ඛු
ඛො උපාලි පක්ඛනතොසා සමානංඝංසකොසො සමානසිමාසං සීතො සමසං භිඤ්
ඤි”ති වචනතො වුත්තප්පකාරස්ස භික්ඛුතොව ගොති න අඤ්ඤාසං
තස්මා අසාධාරණො; ආදිසද්දෙන සබ්බපෙතො දුක්ඛවේදනාස සහගතා
දොසමොභ්‍යමපුත්තා වාති ඵවමෙථ සාධාරණාදීහිපි විඤ්ඤානබ්බො
විනිව්ඡ්ඤො; අඤ්ඤං සංචාරනාති අයං මෙ සථා සත්ථුතිවමං කාතුං
අසමප්ථොති භවත්තරෙපි අඤ්ඤං තිත්තරං අයං මෙ සථොති ඵවං
ගණෙස්ස නෙතං ධානං විජ්ජතිති අප්ථො.

එකීයා ලෝකබාහුයානි දසසතියිලෝකබාහුයා; නිශ්චිතවේතනානි ජාතිවේතනං ආණ්ඩවේතනං විසසවේතනනනි; තථ ජාතිවේතනං නාම දසසතියිලෝකබාහු ය හි තථාගතස්ස මාතුකුච්ඡය්මි. ඕකකමතකාලෙ නිකඛමනකාලෙ සමමොධිකාලෙ ධම්මවකකපථවතනනෙ ආසුසංඛණෙස්සජ්ජනෙ පරිනිබ්බානෙ ච කමපති; මොටිසතසගස්සවකකවාලං පන ආණ්ඩවේතනං නාම ආවානාටිසමාරපරිත්තබ්ජග්ගපරිත්තරත්තපරිත්තාදීනං හි එථ ආණ්ඩවත්තනි; විසසකේවත්තස්ස පන පරිමාණං නච්චි බුඩ්ධානං හි “යාවතකං ඤාණං තාවතකං ඤෙය්‍යං යාවතකං ඤෙය්‍යං තාවතකං ඤාණං ඤාණපරිසන්තිකං ඤෙය්‍යං ඤෙය්‍යපරිසන්තිකං ඤාණං”නනි වචනනො අපිසයො නාම නච්චි; ඉමෙසු පන නිපුඛෙත්තපු සපෙඪා ඉමං වකකවාලං අඤාඤමිං වකකවාලෙ බුඩ්ධාලපජ්ජනනිති සුත්තං නච්චි; න උපපජ්ජනනිති පන අච්චි; නිශ්චිතවේතනානි විනයපිටකං සුත්තනනපිටකං අභිධම්මපිටකං; නිසොසංඛනිතිසො මහකස්සපචේරස්ස සංඛනිති සසචේරස්ස සංඛනිති මොග්ගලිසුත්තකීස්සචේරස්ස සංඛනිති ඉමා නිසොසංඛනිතිසො ආරුලොක තෙපිටකෙ බුඩ්ධවනෙ ඉමං වකකවාලං බුඤ්ඤිතා අඤාඤථ බුඩ්ධාලපජ්ජනනිති සුත්තං නච්චි; න උපපජ්ජනනිති පන අච්චි; අපුබ්බං අමජිමහනි, අපුරෙ අපච්චා; එකමො න උපපජ්ජනනි පුරෙ වා පච්ඡා වා උපපජ්ජනනිති විනයං භොති; තථ මොධිපලලිඛන මොධිං අපාඪා වා උභිතිස්සාමීති නිසන්ධකාලයො පඨාස යව මාතුකුච්ඡමිං පටිසන්තිගණනං තාව පුමෙබ්බි න වෙදිතබ්බං; මොධිසන්ධාස්ස හි පටිසන්ධාසගණ දසසගස්සවකකවාලකමපනෙනෙව වේතනපරිග්ගයො කමො, එථනනෙරෙ අඤාඤස්ස බුඩ්ධාලපජ්ජනනි නිවාරිතා භොති; පරිනිබ්බානනො

පඨාය යාව සාසපමනතාපි ධාතු කිංචි තාව පච්ඡාති න වෙදිතබ්බං ධාතුසු භි සිතාසු බුධා සිතාව හොනති; තස්මා එන්තනතෙ අඤ්ඤාසු බුධස්ස උප්පත්ති නිවාරිතාව හොති; ධාතුවරිතිබ්බානෙ පන ජාතෙ අඤ්ඤාසු බුධස්ස උප්පත්ති න නිවාරිතා; තස්මා පන අප්‍රබ්බං අවරිමං න උප්පජ්ජන්තිති: අනවජ්ජියතතා; බුධා භි අවජ්ජියමනුස්සා; යථාහ: “එක පුග්ගලො භික්ඛවෙ ලොකෙ උප්පජ්ජමානො උප්පජ්ජති අවජ්ජියමනුස්සො කතමො එකපුග්ගලො තථාගතො අරහං සමමාසමුද්ධො”ති; යදි ව වෙ වා වතතායෙ වා අධි වා සොලස වා එකතො උප්පජ්ජෙය්‍යං අනවජ්ජිය භවෙය්‍යං; එකස්මිං භි විහාරෙ වින්හං වෙච්ඡානමපි ලාභයකක්කායෙ උලායෙ න හොති; භික්ඛුපි ඔත්‍රතාය අනවජ්ජිය ජාතා; එවං බුධාපි භවෙය්‍යං තස්මා න උප්පජ්ජන්ති; දෙසනාය ව විසෙය්‍යභාවතො; යං භි සතිපඨානාදිසෙදං ධම්මං එකො දෙසෙති අඤ්ඤාන උප්පජ්ජන්ති සෙව දෙසෙතබ්බො සියා තතො අනවජ්ජියො සියා; එකස්මිං පන ධම්මං දෙසෙතෙන දෙසනාපි අවජ්ජියා හොති; විවාදභාවතො ව ඔත්‍රසු ව බුධෙසු උප්පනොසු ඔත්‍රන්හං ආවරියානං අනෙතවාසිකා විය අමහාකං බුධො පාසාදිසො අමහාකං බුධො මධුරස්සයෙ ලාභී පුඤ්ඤවාති විවදෙය්‍යං තස්මාපි එවං න උප්පජ්ජන්ති; අපි චෙතා කාරණං මිලිනෙදාන රඤ්ඤ පුඨෙන නාගසෙනතෙවරෙන වින්තරික මෙව; චුත්තං භි: “නඤ්ඤාන නාගසෙන භාසිතමපි භි එතං භග වතා ‘අභ්‍යානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං එකස්මිං ලොකධාතුය වෙ අරහතො සමමාසමුද්ධා අප්‍රබ්බං අවරිමං උප්පජ්ජෙය්‍යං නෙතං ධාතං විජ්ජන්ති, දෙසෙය්‍යං ව භතෙන නාගසෙන සබ්බෙපි තථාගතා සත්ත නිංස බොධපක්ඛයෙ ධම්මෙ දෙසෙති කථංගානා ව වතතාරි අරිය සමානා කපෙතති සික්ඛාපෙතතා ව තිස්ස සික්ඛාසු සික්ඛාපෙතති අනුසංග මානා ව අප්පමාදපටිපත්තිං අනුසංගතති යදි භතො නාගසෙන සබ්බෙ සමපි තථාගතානං එකො උදෙය්‍යො එකා කථා එකානුසංඝී කෙන කාර ණෙන වෙ තථාගතා එකක්ඛණෙන න උප්පජ්ජන්ති එකෙනපි තාව බුද්ධිප්පාදෙන අයං ලොකො ඔහාසජාතො යදි දුතියොපි බුද්ධො භවෙය්‍යං වින්හං පභාය අයං ලොකො භියොසාසොමන්තාය ඔහාසජාතො භවෙය්‍යං ඔවදන්තා ව වෙ තථාගතා සුඛං ඔවදෙය්‍යං අනුසංගමානා ව සුඛං අනුසංගෙය්‍යං තඤ්ඤ වෙ කාරණං දසෙය්‍යති යථාහ නිස්සංසයො භවෙය්‍යන්ති: අයං මහාගුරු දසසංගසී ලොකධාතු එකබුධධාරණී එකස්මෙව තථාගතස්ස ගුණං ධාරෙති යදි දුතියො බුද්ධො උප්පජ්ජෙය්‍යං තායං දසසංගසී ලොක ධාතු ධාරෙය්‍යං වලෙය්‍යං කමෙපය්‍යං නමෙය්‍ය ඔණ්මෙය්‍ය වින්තමෙය්‍ය විකී රෙය්‍ය විධිමෙය්‍ය විධිමෙය්‍ය නථානවුපගවෙය්‍ය; යථා මහාගුරු නාථා එකපුරිසසන්තාරණී භවෙය්‍ය එකස්මිං පුරිසෙ අභිරුලොක සමුපාදිකා¹ භවෙය්‍ය අථ දුතියො පුරිසො ආගමෙය්‍ය තාදිසො ආසුතා වණ්ණෙන වණෙන පමාණෙන කිසප්පිලෙන සබ්බවිතපච්චමෙකෙන යො තං නාථා අභිරු ලොක අපි සු ය මහාගුරු නාථා වින්තමපි ධාරෙය්‍යාති: න භි භතො

වලෙය්‍ය කමෙය්‍ය නමෙය්‍ය ඔණ්මෙය්‍ය විනමෙය්‍ය විකිමෙය්‍ය විධිමෙය්‍ය විධිමෙය්‍ය නාඨානමුපගවෙත්තය්‍ය ඔසිදෙය්‍ය උදෙසකි; එවමෙව වෙය්‍ය මහා රුජ අයං දසසහසසි ලොකධාතු එකමුඛධාරණී එකසෙය්‍ය නාඨානකසස ගුණං ධාරෙති යදි දුතියො මුමෙය්‍ය උපපජ්ජෙය්‍ය නායං දසසහසසි ලොක ධාතු ධාරෙය්‍ය වලෙය්‍ය=පෙ=නාඨානමුපගවෙත්තය්‍ය යථා වා පන මහාරුජ පුරිසො යාවදන්දං භොජනං භුජෙය්‍ය ජාදෙය්‍ය යාව කණ්ඩමිපුරිසකිං සො ධාතො පිණිසො පරිපුණ්ණො නිරන්තරෙ කඤ්ඤිකො අනොණ මිදණ්ඩුජාතො පුනදෙව තාවතො භොජනං භුජිතො අපි නු වෙය්‍ය සො මහාරුජ පුරිසො සුඛිතො භවෙය්‍යාති; න හි භන්තො සකිං භුජන්තාව මරෙය්‍යාති; එවමෙව වෙය්‍ය මහාරුජ අයං දසසහසසි ලොකධාතු එකමුඛ ධාරණී=පෙ=නාඨානමුපගවෙත්තය්‍යාති; කිනනු වෙය්‍ය භන්තො නාගසෙත අතිධිමහාරෙත පඨවි චලති: ඉධ මහාරුජ වෙ සකධා රක්තපරිපුරිතාව භවෙය්‍යං යාව මුඛස්වා; එකස්වා¹ සකධෙය්‍ය රක්තං ගහෙය්‍යා එකමි සකවෙ අකිමෙය්‍යං අපි නු තං මහාරුජ සකධං විනාමි සකධානං රතනං ධාරෙය්‍යාති; න හි භන්තො නාභිපි කසස ඵලෙය්‍ය අරුපි කසස භිජෙය්‍යං නොමිපි කසස මපකෙය්‍යං අකෙය්‍යාපි කසස භිජෙය්‍යාති; කිනනු වෙය්‍ය මහාරුජ අතිරක්තභාරෙත සකධං භිජෙය්‍යාති; අභ භන්තො; එවමෙව වෙය්‍ය මහාරුජ අතිධිමහාරෙත පඨවි චලති; අපි ව මහාරුජ ඉමං කාරණං මුඛමුපරිදීපනාය මසාරිතං; අඤ්ඤාමි කඨ අභිථං කාරණං සුණොති යෙන කාරණෙන වෙ සමායමමුඛා එකකකිණෙ නුපාජ්ජති: යදි මහාරුජ වෙ සමායමමුඛා එකකකිණෙ උපපජ්ජෙය්‍ය පරිසාග විවාදෙ උපපජ්ජෙය්‍ය තුමහාකං මුමෙය්‍ය අමහාකං මුමෙය්‍යාති උගහො පකඛිජාතා භවෙය්‍යං; යථා මහාරුජ විනාං ඔලවාමව්‍යානං පරිසාග විවාදෙ උපපජ්ජති තුමහාකං අමව්‍යා අමහාකං අමව්‍යාති උගහො පකඛිජාතා හොති එවමෙව වෙය්‍ය මහාරුජ වෙ සමායමමුඛා එකකකිණෙ උපපජ්ජෙය්‍ය පරි සාග විවාදෙ උපපජ්ජෙය්‍ය තුමහාකං මුමෙය්‍ය අමහාකං මුමෙය්‍යාති උගහො පකඛිජාතා භවෙය්‍යං ඉදං පඨවං කාරණං සුණොති යෙන කාරණෙන වෙ සමායමමුඛා එකකකිණෙ නුපාජ්ජති; අපරමි උගහාරිං කාරණං සුණොති යෙන කාරණෙන වෙ සමායමමුඛා එකකකිණෙ නුපාජ්ජති: යදි මහාරුජ වෙ සමායමමුඛා එකකකිණෙ උපපජ්ජෙය්‍ය අගහො මුමෙය්‍යා යං වචනං තං මිච්ඡා භවෙය්‍ය ජෙසො මුමෙය්‍යා=පෙ=සෙසො මුමෙය්‍යා විසිටො මුමෙය්‍යා උගහමො මුමෙය්‍යා පවරෙ මුමෙය්‍යා අගමො මුමෙය්‍යා අගමසමො මුමෙය්‍යා අපපටිසමො මුමෙය්‍යා අපපටිසාහො මුමෙය්‍යා අපපටිපුග්ගලො මුමෙය්‍යා යං වචනං තං මිච්ඡා භවෙය්‍ය; ඉදමි වෙය්‍ය තං මහාරුජ කාරණං අන්තො ගමපිච්ඡ යෙන කාරණෙන වෙ සමායමමුඛා එකකකිණෙ නුපාජ්ජති; අපි ව මහාරුජ මුඛානං සභාවපකතිකා එසා යං එසොයෙව ලොකෙ උපපජ්ජති; කසවා: කාරණමහන්තතො සබ්බඤ්ඤා මුඛගුණානං; අඤ්ඤාමි මහාරුජ යං මහන්තො හොති තං එකංයෙව හොති පඨවි මහාරුජ මහන්තා යා එකංයෙව හොති සාගෙව මහන්තො සො

1. “එකකක” ඉතිප පාඨය.

එකොණෙව සිතෙරුතිරිත්තා; මහනො යො එකොණෙව ආකාමො මහනො; යො එකොණෙව සකකො මහනො; යො එකොණෙව මුඛො; මහනො; යො එකොණෙව තපාගතො අරහං සමමාසම්මුඛො මහනො; යො එකොණෙව යත්තෙ උපපත්තා තත් අඤ්ඤායං මහනො; න හොති තස්මා තපාගතො අරහං සමමාසම්මුඛො එකොණෙව ලොකෙ උපපත්ති”ති; සුක්ඛිනං භනොත කාගතො පඤ්ඤාං ඔපවෙති කාරණං භිති; එකිංසො ලොකාධාතුසාමී එකස්මිං වක්කවාලො; හෙවිසා ඉථි නාම පදෙන දසවක්කවාලසක්කාති ගභිත්තාති; තාතිපි එකවක්කවාලො නෙව පරිට්ඨිකං වට්ටනති; මුඛං භි උපපත්තායා ඉමස්මිංයෙව වක්ක වාලො උපපත්තාති උපපත්තවිසානෙ පන වාරිතො ඉතො අඤ්ඤාසු වක්කවාලොසු නුපපත්තති වාරිතවෙව හොති; අසුඛං අවිජ්ඣාති එත් වක්කරතනසාධුභාවතො පුබ්බෙ පුබ්බො; තස්සෙව අනතරධානතො පටිත්තං වරිමො; තත් චිධා වක්කරතනස්ස අනතරධානං හොති වක්ක වතතිනො කාලකිරියාය වා පබ්බජ්ජාය වා; අනතරධායමානව පන තං කාලකිරියතො වා පබ්බජ්ජතො වා සත්තමෙ දිවසෙ අනතරධායති තතො පරං වක්කවතතිනො සාධුභාවො අවාරිතො; කස්මා පන එකවක්කවාලො වෙ වක්කවතතිනො නුපපත්තති: විවාදපවෙත්ථතො අවජ්ජියභාවතො වක්කරතනස්ස මහානුභාවතො ච, චිත්තං භි උපපත්තොසු අමිසාකං රුජා මහනො; අමිසාකං රුජා මහනොති විවාදො උපපජ්ජයා; එතස්මිං දිපෙ වක්කවතති එතස්මිං දිපෙ වක්කවතතිති ව අනවජ්ජියො භවෙයා; යො වායං වක්කරතනස්ස විසඟස්සදිපපරිවාසෙසු වතුසු මහා දිපෙසු ඉස්සරියානුපදාසමජ්ඣා මහානුභාවො යො පරිහායෙව ඉති විවාදපවෙත්ථතො අවජ්ජියභාවතො වක්කරතනස්ස මහානුභාවතො ච න එකවක්කවාලො වෙ උපපත්තති; සං ඉපථි අරහං අස්ස සම්මා සම්මුඛො එත් තිව්ඨතු තාව සබ්බඤ්ඤානගුණෙ නිබ්බන්තනා ලොකානුරුත්තමජ්ඣා මුඛභාවො පඤ්ඤානමත්ති ඉප්පියා න සමපජ්ජති:-

“මනුස්සත්තං ලිඛිතසම්පත්ති හෙතු සභාරදස්සනං
පබ්බජ්ජා ගුණසම්පත්ති අධිකායෙ ව ඡන්දනා
අසංඛම්මසමොධානා අභිනිහායෙ සම්ප්පාදිති”ති.

ඉමාති භි පඤ්ඤානසම්පත්තිකාරණාති; ඉති පඤ්ඤානවෙසි සමපාදෙත්තුං අසමත්තාය ඉප්පියා කුතො මුඛභාවොති: “අවිසානවෙතං භික්ඛවෙ අනව කායො යං ඉපථි අරහං අස්ස සමමාසම්මුඛො”ති වුත්තා; සබ්බාකාරපරි පුරෙව පුඤ්ඤාස්සයො සබ්බාකාරපරිපුරවෙව අත්තභාවං නිබ්බන්තනාතිති පුරිසොව අරහං හොති සමමාසම්මුඛො න ඉපථි; යත් අස්ස වක්ක වතතිති ආදිප්පි යස්මා ඉප්පියා කොසොභිතවත්තගුණාදිනා අභාවෙන ලක්ඛණාති න පරිපුරනති ඉප්පිරතනාභාවෙන සත්තරතනසම්බ්භිතා න සමපජ්ජති සබ්බමනුසස්ස භි ව අධිකො අත්තභාවො න හොති; තස්මා “අවිසානවෙතං භික්ඛවෙ අනවකායො යං ඉපථි රුජා අස්ස වක්කවතති”ති

වුත්තා; සභා ව කසාපනාදීති තිණි සානාති උත්තමාති ඉථිලිඛිතව සීනං තභා තසා සකසාපනාදීති පටිසිඛාති; නත්ත ව සථා ඉථිලිඛිතං එවං පුරිසලිඛිතමි බ්‍රහ්මලොකෙ නථි තභා “සං පුරිසො බ්‍රහ්මත්තං කාරෙය්‍ය සානමෙතං විජ්ජති” තිපි න වත්තබ්බං සියාති; තො න වත්තබ්බං; කසා: ඉධ පුරිසස්ස තත් නිබ්බත්තනායො; බ්‍රහ්මත්තනාති හි මහාබ්‍රහ්මත්තං අභිපෙතන; ඉථි ව ඉධ සීනං භාවෙනා කාලං කත්වා බ්‍රහ්මපාරිසර්ජනං සහව්‍යතං උපපජ්ජති න මහාබ්‍රහ්මානං; පුරිසො පන තත් න උපපජ්ජති න වත්තබ්බො සමානෙපි වෙත් උභයලිඛිතාභාවෙ පුරිසගණයා නාව බ්‍රහ්මානො න ඉථිගණයානා; තභා සුචුත්තමෙවෙනං; කාසද්ධිවිජිතස්සාති ආදිපු සථා නිබ්බිජ්ජකොසානකිච්ජාදීති ඔවුරං එලං න නිබ්බත්තනාති අසාතං අඔවුරමෙව නිබ්බත්තනාති; එවං කාසද්ධිවරි තාදීති ඔවුරං විපාකං න නිබ්බත්තනාති අඔවුරමෙව නිබ්බත්තනාති; සථා ව උච්ඡිජ්ජසාලිච්ජාදීති ඔවුරං සාදුරසමෙව එලං නිබ්බත්තනාති න අසාතං කවුකං එවං කාසද්ධිවරිතාදීති ඔවුරමෙව විපාකං නිබ්බත්තනාති න අඔවුරං චුත්තමි වෙනං:-

“සාදිසං වපතෙ ඛිජං කාදිසං හරතෙ එලං

කලාණකාරි කලාණං පාපකාරි ව පාපක” නති.

තභා “අවසානමෙතං හිකඛිතෙ අනවසාසො යං කාසද්ධිවරිතස්සා” ති ආදි වුත්තා; කාසද්ධිවිජිතසමඛිතී ආදිපු සමඛිතී පටිවිධා සමඛිතා ආයුහනසමඛිතා වෙනනාසමඛිතා කමමසමඛිතා විපාකසමඛිතා උපධ්‍යානසමඛිතාති; තත් කුසලාකුසලකමායුහනකඛිතො ආයුහන සමඛිතා වුච්චති; තථා වෙනනාසමඛිතා; යාව පන අරහත්තං න පාපුණ්ණති නාව සබ්බෙපි සත්තා පුබ්බෙ උපපිතං විපාකාරහං තමමං සකාය තමමසමඛිතොති වුච්චනති එසා කමමසමඛිතා; විපාකසමඛිතා විපාකකඛිතොසෙව වෙදිතබ්බා; යාව පන සත්තා අරහත්තං න පාපුණ්ණති නාව තෙසං තෙසා තෙසා වච්චා නිරයෙ නාව උපපජ්ජමානානං අභිජාල ලොහකුමභිආදීති උපසානාකාරෙහි නිරයො, ගබ්බතෙසසත්තං ආපජ්ජ මානානං මාකුකුච්ඡි, දෙවෙපු උපපජ්ජමානානං කප්පරුකඛිවිමානාදීනං උපසානාකාරෙහි දෙවලොකොති එවං උපතතිනිමිත්තං උපසාති; ඉති නෙසං ඉමිනා උපතතිනිමිත්තකුපසානෙන අපරිවුත්තනා උපධ්‍යාන සමඛිතා නාව; ස වලිච්ඡි යෙසා නිච්චලා; නිරයෙ හි උපසිතෙපි දෙව ලොකොති උපධ්‍යාති; දෙවලොකෙ උපසිතෙපි නිරයො උපධ්‍යාති; චක්‍රස්ස ලොකෙ උපසිතෙපි තිරිච්ජානසොති; තිරිච්ජානසොතිසා ව උපසිතායපි චක්‍රස්සලොකො උපසාතිසෙව; තත්‍රිදං වත්තු:-

සොණගිරිපාදෙ කිර පටලවිහාරෙ සොණනේරෙ නාම එකො ඛිට්ඨකිකො; තස්ස පිතා සුනබ්බාර්කො අහොසි; ථෙරෙ තං පටිබ්බා ගතොති සංචරෙ ධරපදාං අසකොනානොතා මා නස්සි වර්තකොති මහලලක කාලෙ අකාමකං පබ්බාපෙජ්ජි; තස්ස ගිලානතෙසසා නිපත්තස්ස නිරයො උපධ්‍යාති; සොණගිරිපාදෙහා මහත්තා සුනබ්බා ආගන්ථා බාදිකාමා විස

සමපරිවාරෙසු; සො මහාභයභිනා වාරෙති තාන සොණ වාරෙති තාන සොණාති ආග; කිං මහාථෙරුති: න පසාසි තාතාති තං පවතතිං ආවිකති; සොණපෙරෙ කථං හි නාම මාදිසස්ස පිතා නිරසෙ නිබ්බතතිස්සති පතිදාස්ස භවිස්සාමිති සාමන්තරෙති නානාපුප්ඵාති ආගරපෙතො වෙති යඛණ්ණොධිඅඛණ්ණෙසු කලසඤ්චපුප්ඵං. ආසනපුප්ඵං කාරෙතො පිතරං මමකන වෙතියඛණ්ණං ගරිතො මවෙ නිසිදුපෙතො අයං මහාථෙර පුප්ඵං තුමාතං අත්ථාය කතා අයං මෙ භගවා දුග්ගතපණ්ණකායෙති වත්තො භග වතනං වන්දිතො විතනං පසාදෙතිති ආග; මහාථෙරෙ පුප්ඵං දිස්සා තථා කතෙතො විතනං පසාදෙසි; නාවදෙවස්ස දෙවප්‍රොසො උපදාති; නන්දනවනවිතනලතාවනමිස්සකවනථාරුයකවනවිමානාති මෙව දෙව නාවකාති ව පරිවාරෙතො සීතාති පිය අනෙසු; සො අපෙථ සොණාති ආග; කිමිදං ථෙරුති: එතා තෙ මාතරෙ ආගච්ඡන්තිති; ථෙරෙ සග්ගො උපසිතො මහාථෙරස්සාති විනතසි; එවං උපදානසමඛිතිතා වලතීති වෙදිතඛො; එතාසු යමඛිතිතාසු ඉධ ආසුනනවෙතනාකමමසමඛිතිතා වසෙන කායදුම්චරිතසමඛිතිතාවසෙන ව කායදුම්චරිතසමඛිතිති ආදි වුත්තො; තථ එතන ආවරියා යසමිං බණ්ණ කමමං ආසුගති තසමිංසෙව බණ්ණ තස්ස සග්ගො වාරිතොති වදන්ති; අපරෙ පන ආසුතිතකමමං නාම විපාකවාරං ලභනතමපි අපි අලභනතමපි තථ යදු කමමං විපාකවාරං ලභති තසමිංසෙව යමසෙ තස්ස සග්ගො වාරිතොති වදන්ති; සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවොති.

අදානපාළිවණ්ණනා නිසිතා.

එකවිමසාළියං එකවිමසාති එකසභාවො; එකනනිබ්බද්ධාති එකනෙතන වෙව නිබ්බිද්දනත්ථාය උක්කණ්ඨනත්ථාය; විග්ගාසාති වෙව විරජ්ජනත්ථාය; රුහාදීනං වා කිලෙසානං විරජ්ජනාය විග්ගාය; නිග්ගොසාති රුහාදීනං නිග්ගොස අපචතතිකරණත්ථාය; වට්ටස්සෙව වා නිරුජ්ඣනත්ථාය; උපසමාසාති කිලෙසවුපසමනත්ථාය; අභිකුසු සාති අතිව්වාදිවසෙන ලක්ඛණතසං ආරෙපෙතො අභිජානනත්ථාය; සමේධාධාසාති වතුතනං යව්වානං බුජ්ඣනත්ථාය; ඛොධි වුව්චි වතුසු මග්ගෙසු ඤ්ණන්ති එවං වුත්තස්ස වා වතුමග්ගඤ්ණස්ස ථවිච්ඡිකනත්ථාය; නිබ්බානාසාති අපච්චයනිබ්බානස්ස සච්ඡිකරණත්ථාය; ඉති භගවා ඉමෙති සත්තති පදෙති බුඩ්ධානුස්සතිකමමොනස්ස වණ්ණං කපෙසි; කමා:මහාජතස්ස උස්සාගජනනත්ථං විසකණ්ටකවාණිජො විස අත්තනො පණ්ණස්ස; විසකණ්ටකවාණිජො නාම ගුලවාණිජො වුව්චිති; සො කීර ගුලථාණිකවණ්ණසකකරුදීති සකචෙනාදය පච්චන්තගාමං ගතො විස කණ්ටකං ගණ්ඨ වසකණ්ටකං ගණ්ඨාථාති උග්ගොසෙසි; තං සුත්තා ගාමිකා විතං නාම කකබලං සොරං යො නං බාදති යො මරති කණ්ටකමි විජ්ඣිතො මාරෙති උග්ගොපෙන කකබලා සො එත්ථ ආතිසංයොති ගෙහ වාග්ගති එකෙසුං දුරතෙ ව පලාපෙසුං; තං දිස්සා වාණිජො අවොහාර

කුසලා ඉමෙ භාමිකා ගඤ්ඤානෙ උපායෙන ගණනාපෙමිති අතිමධුරං
ගණනප් අතිසාදුං ගණනප් අලං එංගේතං සකකරං සමග්ගං උඛතති කුටි
මාසකකුටකතාපණාදිති පි උඛතති උග්ගසාසෙසි; තං සුතං භාමිකා
සඤ්ඤාසා ගතත්වා ඛුට්ඨි මුලං දත්වා අඤ්ඤාසු; තත්ථ වාණිජස්ස විස
කණ්ටතං ගණනප්ති උග්ගසාසනං විස ගතවතො බුද්ධානුස්සතිකමමසාන
කප්තං විසකණ්ටතෙ වණණං කප්තං තස්ස ගණනාපණං මහාජනස්ස
උස්සාගකරණං විස ඉමෙති සත්තති පදෙති බුද්ධානුස්සතිකමමසානස්ස
වණණගණනෙන තත්ථ මහාජනස්ස උස්සාගකරණං; **කතමො එක
ඛෙමොති** කප්තකුටකතාසු පුට්ඨා; බුද්ධානුස්සතිති බුද්ධං ආරබ්භ
උපානතා අනුස්සති; බුද්ධගුණාරමමණාය සතිසා එතං අධිවචනං; තං
පනෙතං බුද්ධානුස්සතිකමමසානං දුට්ඨං හොති විත්තාසමපහංසනත්වෙව
මිපසකත්ථව; කප්තං: සද්ධං අසුභාරමමණෙසු අඤ්ඤාතරං භාවෙනාස්ස
තිකුටතො විතතුපායෙද උපහඤ්ඤති උක්කණ්ඨති නිරස්සාදෙ හොති විපිං
න පටිපජ්ජති කුටගොණො විස ඉතො විතො ව ඩිට්ඨවති; තස්මිව ඛණේ
එසමුලකමමසානං පහාය ඉති පි සො ගතවාති ආදිනා නගෙන තප්ථ
ගතස්ස ලොකිගලොකුතතරෙ අණේ අනුස්සරති; තස්සෙවං බුද්ධං
අනුස්සරනාස්ස විතතුපායෙද පසිද්ධි විනිවරණො හොති; සො තං විත්තං
එවං දමෙති පරිදමෙති පුන මුලකමමසානංගෙව මනසි කරෙති; කප්තං:
යථා තාම බලවා පුරිසො කුටාගාරකණ්ඨකත්ථාය මහාරුක්ඛං ජිහ්වෙනා
සාධාපලාසමෙජ්ජනමනෙතගෙව එරසුධාරය විපතාය මහාරුක්ඛං
ජිහ්වං අසකොනෙතාපි බුරුනිකකපං අකත්ථාච කමාරසාලං ගතත්වා
තිඛිණං එරසුං කාරපෙති පුන තං ජිහ්වෙස; එවං සමපදමිදං වේදිතබ්බං;
සො එවං බුද්ධානුස්සතිවගෙන විත්තං පරිදමෙති පුන මුලකමමසානං මනසි
කරෙතො අසුභාරමමණං පඨමජ්ඣානං නිබ්බන්ධනත්වා කිංතබ්බාති
සමමසිති අරියභුමිං ඔක්කමති; එවං තාම විත්තාසමපහංසනත්වං හොති;
සද්ධං පනෙතබුද්ධානුස්සති අනුස්සරිති සො අයං ඉති පි සො ගතවාති
ආදිනා නගෙන අනුස්සරි ඉප්පි නු ඛො පුරිසො නු ඛො දෙවමනුස්සමාර
මුග්ගානං අඤ්ඤාතරෙ නු ඛොති පරිගණනෙනා: නාඤ්ඤා සොච සති
සමපසුත්තං පන විත්තමෙව අනුස්සරිති දිසා තං ඛො පනෙතං විත්තං
ඛණිතො විඤ්ඤාණකමනො හොති; තෙන සමපසුත්තං වේදනා
වේදනාකමනො; තෙන සමපසුත්තං සඤ්ඤා සඤ්ඤාකමනො; සහජානා
එස්සාදස්ස සබ්බාරකමනොති ඉමෙ වත්තාගේ අරුපකමනො හොතතිති
අරුපම වචනපෙති තස්ස නිස්සංසං පරිසෙසනො ගද්ධවත්ථං දිසා
තස්ස නිස්සංසාති වත්තාරි මහාභූතාති තාති උපාදය පටිග්ගාති ගෙයඋපාද
රුපාති ව පරික්ඛන්ධො සබ්බමෙසං රුපං රුපකමනොති වචනපෙති
ඉදම රුපං පුරිමම අරුපතති සබ්බපතො රුපාරුපං පහෙදසො
පටකමනො පුන සබ්බපතො පටපෙන ඛණි දුක්ඛසමවතති දුක්ඛසමමං
වචනපෙති තස්ස පහාපිකා තණ්හා සමුදයසමමං තස්ස තිණ්ණො නිණ්ණ
සමමං නිණ්ණධපජානා පටිපද්ධි මග්ගසමවතති එවං පුබ්බාගෙන වත්තාරි
සමාති වචනපෙති පටිපාපියා අරියභුමිං ඔක්කමති; තදස්ස ඉමං

කමමානං විපස්සනථං නාම හොති; අසං භවිති ආදි අප්පනාවාණෙ චූත්තනණෙනෙව වෙදිතඤ්ඤා; ඛම්මානුස්සති ආදිපුටි එසෙවනණෙ; අයං පනෙථි වචනණථා ඛම්මං ආරබ්භ උප්පනානා අනුස්සති ඛම්මානුස්සති ස්වාක්ඛානනාදිඛගුණාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; සබ්බං ආරබ්භ උප්පනානා අනුස්සති සබ්බානුස්සති; පුප්ඵපනානාදිසබ්බගුණාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; සීලං ආරබ්භ උප්පනානා අනුස්සති සීලානුස්සති; අබ්භේතාදිසීලගුණාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; වාගං ආරබ්භ උප්පනානා අනුස්සති වාගානුස්සති; චූත්තවාගනාදිවාගගුණාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; දෙවනා ආරබ්භ උප්පනානා අනුස්සති දෙවනානුස්සති; දෙවනා සකඛිඤානෙ ධූපෙත්වා අත්තනො සධාදිගුණාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; ආනාපානෙ ආරබ්භ උප්පනානා සති ආනාපාන සති; අසාසපණාසනිමිත්තාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; මරණං ආරබ්භ උප්පනානා සති මරණසති; ජීවිතිඤ්ඤාපච්ඡදාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; කෙසාදිභෙදං රූපකායං භතා කායෙ වා භතාති කායගතා කායගතා ව සා සති වාති කායගතසතීති චත්තඤ්ඤා රසං අකත්වා කායගතසතීති චූත්තා; කෙසාදිකායකොඤාසනිමිත්තාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; උපසමං ආරබ්භ උප්පනානා අනුස්සති උපසමානුස්සති; සබ්බදුක්ඛපසමාරමණං සතියා එතං අධිවචනං; දුට්ඨො වා උපසමො අවචන්තුපසමො ව බුදුපසමො ව; තථ අවචන්තුපසමො නාම නිබ්බානං; බුදුපසමො නාම මඤ්ඤා; එවමෙන දුට්ඨමිදි උපසමං අනුස්සරනතස්ස උප්පනානා සති උපසමානුස්සතීති අග්ගෙථ අප්ථො; ඉති ඉගෙපු දගපු කමමානොපු ආනාපානසති මරණසති කායගතසතීති ඉමාති තිණි විපස්සනථානොව හොනති; සෙසාති සත්ත චිත්තසම්පතං සනථානිපි හොනතීති.

පඤ්ඤා වග්ගො.

දුතියෙ මිච්ඡාදිඝීති වාසඝිවිධාගපි මිච්ඡාදිඝීතියා එතං අධිවචනං; මිච්ඡාදිඝීතාස්සාති තාග දිඝීතියා සමන්තාගතස්ස; සම්මාදිඝීති පච්චිධාගපි සමාදිඝීතියා එතං අධිවචනං; සම්මාදිඝීතාස්සාති තාග දිඝීතියා සමන්තාගතස්ස; අසොභිණො මහසි ඤාණෙති අනුපායමනසිකායෙ; සොභිණො මහසි ඤාණෙති උපායමනසිකායෙ; තථ අසොභිණො මහසි කණ්ණො පුඤ්ඤ අනුප්පනානා මිච්ඡාදිඝී උප්පාජ්ඣ උප්පනානා පන යාව නියමොක්ඛ මනා පච්චික්ඣ නියමෙ ඔක්ඛනෙන වඩිති නාම හොති; සොභිණො මහසි කණ්ණො පුඤ්ඤ අනුප්පනානා සමාදිඝී උප්පාජ්ඣ උප්පනානා පන යාව අරහත්තමඤ්ඤා පච්චික්ඣ අරහත්තමඤ්ඤ පත්ත වඩිති නාම හොති; මිච්ඡාදිඝීතා සිත්තමෙ සමන්තාගතා සත්තාති එථ එකච්චා මිච්ඡාදිඝී සඤ්ඤාවරණං වෙව හොති මඤ්ඤාවරණං ව; එකච්චා මඤ්ඤාවරණං න සඤ්ඤාවරණං; එකච්චා නෙව සඤ්ඤාවරණං න මඤ්ඤාවරණං; තථ අභ්‍යාදුක දිඝී අභිරුද්ධි නාච්චිකදිඝීති අයං තිවිධා සඤ්ඤාවරණං වෙව හොති මඤ්ඤා

වරණා ව; දසවත්තකා අනතගාතිකා මිච්ඡාදිසි මග්ගාවරණාව හොති න සග්ගාවරණා; විසතිවත්තකා සකකායදිසි නෙව සග්ගාවරණා න මග්ගා වරණා; ඉමං පන විධානං පටික්ඛිපිතං ඉමග්ගිං සුතො මිච්ඡාදිසියා සික්කවෙ සමනතාගතාති වචනො අනතමසො විසතිවත්තකා සකකාය දිසිං උපාදය දිසි නාම සග්ගං උපනොතුං සමන්තා නාම නත්ති එකතනං නිරයග්ගිංසෙව නිමුර්ජාපෙතීති ධුතතං; යථා හි මුග්ගමායසාමාණසි පාසාණසක්ඛිර උදසෙක පක්ඛිතතා උපපිලවමානා නාම නත්ති එකතනං හෙයාව පටිසති; එවමෙවං අනතමසො සකකායදිසි පි සග්ගං උපනොතුං සමන්තා නාම නත්ති එකතනං අපායෙසුසෙව නිමුර්ජාපෙතීති; සම්මා දිසියා සම්මානාගතාති එත්තං කමමංකතකමමාදිසි කියතසමමාදිසි විපසානාසමමාදිසි මග්ගසමමාදිසි ඵලසමමාදිසිති පවිච්ඡා සමමාදිසි; තත්තං කමමංකතකමමාදිසි සමපතතිහවං ආකඩ්ඪති; කියතසමමාදිසි රුපාරුප හෙව පටිසංඝිං දෙති; මග්ගසමමාදිසි වට්ටං විධායෙති; ඵලසමමාදිසි හවං පටිඛාගති; විපසානාසමමාදිසි කීං කණෙතිති: සාපි පටිසංඝිං නාකඩ්ඪති; තිපිටකවුලාභයජෙත්තෙ පනාග: සෙව විපසානාසමමාදිසි භාවිතා දිසෙව ධිමෙව අරහතනං පාපෙත්තුං සහෙකාති ඉමෙවනං කුසලං සෙව න සහෙකාති සත්තතෙව දෙති ආවුසොති; එවමං ලොකිකලොකුත්තර සමමාදිසි කපිතා; ඉමග්ගිං පනෙත්තං ලොකිකා හවතිපථාදිකා වෙදිතබ්බා; සෙවෙව කායසංකමං යථාදිසි සමපතනං සමාදිණිණිතති එත්තං සමාදිසි ති ය අසං දිසි තසා අනුරුපං; සමපතනති පරිපුර්ණං; සමාදිණිණිතති ගතිතං; තදෙනං යථාදිසියං සීතකායකමමං දිසිසහජාතකායකමමං දිසානු ලොමිකකායකමමෙති තිවිධං හොති; තත්තං පාණං ගතො අදිතනං ආදියො මිච්ඡාවරණො නත්ති තො නිදානං පාපං නත්ති පාපසා ආගමොති යං එවං ලභිකසා සො පාණාතිපාතඅදිතනාදනමිච්ඡාවාර සබ්බානං කායකමමං ඉදං යථාදිසියං සීතකායකමමං නාම; පාණං ගතො අදිතනං ආදියො මිච්ඡාවරණො නත්ති තො නිදානං පාපං නත්ති පාපසා ආගමොති ඉමං පන ලභියා ඉමිනා දසකෙන සහ ජාතං කාය කමමං දිසිසහජාතකායකමමං නාම; තදෙව පන සමතනං සමාදිණිණි ආදිණි ගතිනං පරමසං දිසානුලොමිකකායකමමං නාම; වචිකමාදිසුපි එසෙව නොය; යථා පනෙත්තං පාණං ගතො අදිතනං ආදියො මිච්ඡා වරණො නත්ති තො නිදානං පාපං නත්ති යොජනා කතා එවං වචිකමම මනොකමෙවසු මුඛා භණ්ණො පිසුණං කපෙතනසා පරුඨං කපෙතනසා සමමං පලපනසා අතිරික්ඛාපුනො ව්‍යාපනතවිතනසා මිච්ඡාදිසිකසා ව සො නත්ති තො නිදානං පාපං නත්ති යොජනා කතා; යා ම මෙතනාති ආදිසු දිසිසහජාතාව වෙනතා වෙනතා නාම; දිසිසහ ජාතාව පත්තං පත්තං නාම; වෙනතා පත්තං නාම වයෙත විකතපතං පණ්ඩිතාම; එකෙති පන වෙනතාදිති සමපසුතතා එසාදයො සබ්බාති නාම; දිසි සි ගිහගිවෙ පාසිකාති සමමා තසා සුගලසා දිසි පාසිකා ලාමිසා; ගිහිජාතනති රෙපිතං; උපාදිසෙති ගණනාති; කපිකපණ ආති ඉදං සුරිමසොව වෙවචනං.

“වණ්ණගඤ්චරසුපෙතො අමොයං අනුචා පුරෙ
තමෙව පුරං ලභමානො තෙනමො කට්ඨකප්පො.”

පුට්ඨමඤ්චරවාගේ අමොයො තෙ දඬුවාගත
මුලං මුලෙන සංඝථං සාධා සාධා නිසෙවරෙ
අසානසන්නිවාසෙන තෙනමො කට්ඨකප්පො” ති.

ආගතයානෙ විස භි ඉධාපි කට්ඨකප්පානි තිත්තකං වෙදිතබ්බං; අසා
නානාසානි අමඬුරත්තාය; ඉමස්මිව පන භිජ්ජාපමසුතෙක දිසීති නිසත
මිච්ඡාදිසී ගතිතානි පොරණකපෙරු ආභංසු; කං පන පටිකඛිටිත්වා සබ්බා
නිටි වාසභිදිසීගහානි ගතිතානීති වුත්තං; අනන්තරසුතෙක පාණාතිපාතා
විරමන්තස්ස අදින්නාදුතා විරමන්තස්ස මිච්ඡාවාරු විරමන්තස්ස තඤ්ච
තකො නිදුතං පුඤ්ඤානි ආදිතා තසෙන සථාදිසියං සිත්තකායකම්මාදිති
යොජෙත්වා වෙදිතබ්බානි; ඉධ පන සම්මාදිසියභජානා විත්තථපනාව
පඤ්ඤානි වෙදිතබ්බා; සම්මාදිසී පනෙත් ලොකීයලොකුත්තරං කපිතා;
සෙසං සබ්බත්ථ උත්තාතමෙවානි.

දුතියො වග්ගො.

තතියස්ස පඨමෙ මිච්ඡාදිසීකොති අයාථාවදිසිකො; විපට්ඨිත
දස්සනොති තායෙව මිච්ඡාදිසියා විපට්ඨිතදස්සනො; සම්මාදිසී පුඤ්ඤා
පෙත්වාති දසකුසලකම්මපථධම්මතො වුඤ්ඤාපෙත්වා; අසම්මාදිසී පඤ්ඤා
පෙත්වාති දසකුසලකම්මපථධම්මතො අසම්මාදිසී පඤ්ඤාපෙත්වා; එකසුග්ග
ලොකී වෙත් ජනි සත්ථාරෙති සඬං දෙවදත්තො මෙව අපඤ්ඤා ව එවරුපා
වෙදිතබ්බා.

දුතියෙ සම්මාදිසීකොති සාථාවදිසිකො; a අවිපට්ඨිතදස්සනොති
තායෙව සම්මාදිසියා b අවිපට්ඨිතදස්සනො; අසම්මාදිසී දසකුසලකම්ම
පථතො; සම්මාදිසී දසකුසලකම්මපථධම්මතො සම්මාදිසී; එකසුග්ග
ලොකී වෙත් අනුප්පනො වුඤ්ඤා ව කකචන්තිරුපා සබ්බඤ්ඤාමොඛි
සත්තොති එවමාදයො ලබ්භන්ති; උප්පනො වුඤ්ඤා වුඤ්ඤා මෙව වුඤ්ඤා
සාධකා ව.

තතියෙ මිච්ඡාදිසීපරමානිති මිච්ඡාදිසී පරමා එතෙසනති මිච්ඡාදිසී
පරමානි; පඨම භි ආනන්තරිකකම්මානි මහාසාචර්ජානි නාම; තෙතිපි
මිච්ඡාදිසියෙව මහාසාචර්ජකරුති අසිප්පායො; කත්තො තෙසං භි පරිචේන්ද්‍ර
අඤ්ඤා; වත්තාරි භි ආනන්තරිකකම්මානි නිරසෙ නිබ්බන්ධනොපනානීති
වුත්තානි; සම්මාදිසීකම්මමෙව නිරසෙ කප්පකම්මකම්මෙව හොති; එවමෙ
තෙසං පරිචේන්ද්‍ර අඤ්ඤා කොපි පඤ්ඤායති; නිසතමිච්ඡාදිසියා පන
පරිචේන්ද්‍ර තඤ්ච; සා භි වට්ඨස්ස මුලං; තාස සමන්තාගතස්ස භවතො
වුඤ්ඤානං තඤ්ච; යෙ කස්ස සොකබ්බං මඤ්ඤානි තෙ විපට්ඨිතදෙති;
තාස ව සමන්තාගතස්ස නොව සත්තො අඤ්ඤා න මග්ගො; කප්පකම්මකම්ම

1. දඬුවාගතත්තක. a. “සථාවදස්සනො.” b. “තෙතෙව සථාවදස්සනො.”

මහාජනෙ බ්‍රහ්මලොකෙ නිබ්බන්තෙති නිසංකම්මජාදිසිංහො තස්ස
 ඥාතිබන්ධනා පිහිටිකකවාලෙ නිබ්බන්තති; කිං පන පිහිටිකකවාලං
 නජ්ඣාසතිති: කිංයති; තස්මිං කිංසමානෙපි එකආකාශෙ එකස්මිං ඛිකාශෙ
 පවතිසෙවාවති වදන්ති.

වතුණේ මහාබ්‍රහ්ම වා බලිති වචනං උපාදය එවං ලබිතාමො තිස්ස
 කණ්; නදිමුළෙති වින්හං නදිතං සමාගතථානෙ; දෙසනාමත්තමෙව
 මෙතං; වින්හං කන්දන්තං වින්හං උදකානං සමුදදස්ස ව ලොඤ්ඤා ව
 සමුදදස්ස ව නදියා වාති එතෙසමපි යස්ස කස්සපි සමාගතථානං
 අඤ්ඤමපි තථාරූපං උදකං; බිංජනති කුමිනං; ඛිංඛිංසාති උඛිංඛස්ස;
 මනුස්සා හි නලෙති වා උච්ඡ්වති වා වෙණුති වා සිනහුසලාකාය වා එකං මෙ
 තස්මා වා කුමෙහ ගණගතපමාණං කුමිනං කන්ධා මුඛවට්ටියා යොගෙතන
 බන්ධනා නදිමුඛං නෙත්වා වීජු පස්සාසු බාණ්ණකෙ කොට්ටන්ධා යොගෙතන
 තස්ස බන්ධනති; තං සන්ධායෙතං වුත්තං; තස්මිං හි පටිපස්ස මුද්දක
 මට්ඨස්සාපි මොකෙතා නත්ති; අනස්සාසාති අවඛිංසා; මාසනාසාති.
 වින්හාස; මහාබ්‍රහ්ම මොසපුට්ඨෙසාති අයං මකඛලිගොසාලො කුච්ඡපුරිසො;
 මනුස්සබිංජං ඛිංඤ්ඤා ලොකෙ උපපත්තාති මහාජනස්ස සග්ගමොකඛි
 ගමනමග්ගෙ තස්ස ගමනනිවාරණත්ථං මනුස්සකුමිනං විස ලොකෙ
 උපපන්නෙ

පමොදිජු දුරක්ඛානො හික්ඛෙව බම්බවිහසෙති දුරක්ඛාතධම්ම
 වින්හො නාම බාහිරකායාසනං; තස්ස හි සත්ථාපි අසබ්බඤ්ඤා යොති
 ඛිමමොපි දුරක්ඛාතො ගණොපි දුපට්ඨානෙතා; සො ව සමාදපෙතීති
 යො ආචරිසපුග්ගලො සමාදපෙති; සච සමාදපෙතීති යං අනෙතවාසිකං
 සමාදපෙති; සො ව සමාදපිතො නාඨත්තාස පටිපජ්ජතීති සො අනෙත
 වාසිකො ආචරිසෙත සමාදපිතො තස්ස වචනං කණ්තෙතො තථාභාවාස
 පටිපජ්ජති; ඛුං අපුඤ්ඤං පසචන්තිති සමාදපෙතො හි පාණතිපාතාදිසු
 ජක්ඛසතං සමාදපෙන්නො තෙසං සබ්බසමපි අකුසලෙන සමකමෙව
 අකුසලං පාපුණාති; තෙතාග සබ්බෙ තො ඛුං අපුඤ්ඤං පසචන්තිති.

සාක්ඛානොති සුසු අක්ඛාතෙසුදෙසිතෙ; එවරුපෙ හි ඛිමවිනසෙ
 සත්ථා ව සබ්බඤ්ඤා යොති ඛිමමො ව සාක්ඛාතො ගණො ව සුපට්ඨ
 පනෙතා; සබ්බෙ තො ඛුං අපුඤ්ඤං පසචන්තිති සමාදපෙතො හි හික්ඛු
 පිණ්ඩාස පටිපෙති දිස්වා යාගුහත්තාදීති සමාදපෙන්නො සබ්බසමපි
 දායකානං කුසලෙන සමකං කුසලං පාපුණාති; තෙතා වුත්තං ඛුං අපුඤ්ඤං
 පසචන්තිති; දායකොන මිත්තො ජාතිනාබ්බාති දායකපුග්ගලෙන පමාණං
 ජාතිනබ්බං; පමාණෙන දායබ්බං පුරන්ධා අතිරෙකං න දායබ්බං; න
 දායබ්බතති හි අවන්ධා පමාණවසෙන ථොකපොකං දායබ්බතති වුත්තං;
 කස්මා: පුරන්ධා අතිරෙකෙ දිනෙතාපි හි අතිරෙකමනුස්සකමපතති වා
 දිබ්බමමපතති වා නිබ්බාතසමපතති වා නත්ති; තො පටිග්ගාසකොනාති

පටිග්‍යාහකස්ස පන මත්තං ජාතිනා පටිග්‍යාහණකිච්චං නාම නැළි; කස්සා: තස්ස හි මත්තං ඤාතියා පුරෙතබ්බා මත්තපටිග්‍යාහණමුලිකා අපට්ඨත්පට්ඨපදා නාම නැළි ඝනතකං පන ලබ්‍හති තත්තකං ගහෙනබ්බං අතිරෙකගහණ මුලං තිස්ස පුත්තදරහරණං හවිස්සති; **පටිග්‍යාහකොන මත්තා ජාති ගබ්බාති** පටිග්‍යාහකපුග්‍යාලොන පමාණං ජාතිතබ්බං; කථං තෙන හි දායකස්ස වසො වෙදිතබ්බො දෙය්‍යධිවමස්ස වසො වෙදිතබ්බො අත්තනො ථාමො වෙදිතබ්බො; යදි හි දෙය්‍යධිවමො ඔහු හොති දායකො අපං දාතු කාමො දායකස්ස වසෙන අපං ගණ්හිතබ්බං; දෙය්‍යධිවමො අපො දායකො ඔහු දාතුකාමො දෙය්‍යධිවමස්ස වසෙන අපං ගණ්හිතබ්බං; දෙය්‍යධිවමොපි ඔහු දායකොපි ඔහු දාතුකාමො අත්තනො ථාමං ඤාතියා පමාණෙනෙව ගණ්හිතබ්බං; එවං මත්තං ඤාතියා පටිග්‍යාහනො හි අපට්ඨත්පට්ඨපදං පුරෙති අනුප්පන්නස්ස ලාභො උප්පජ්ජති උප්පන්නො ලාභො ථාවරෙ හොති අප්පසන්නො පසිදන්ති පසන්නාපි හිගෙයා පසාදමා පජ්ජන්ති මහාජනස්ස වකුසුහුකො හොති සාසනං චිරසීතිකං කුරෙති; තස්මිං ච ජුජ්ජති: රොහණ්ජනපදෙ කිර කුටුඛිරිසවිතාරෙ එකො දහරෙ දුබ්බිකධිවමෙය තස්මිං ගාමෙ එකස්ස ලබ්බකණ්ණකස්ස ගෙහෙ භුජ්ජන්තිය කට්ඨජුහතං ගණ්හිතො ගමන්තිය ව කට්ඨජුහතතමෙව ලහති; සො එකදිවසං තස්මිං ගෙහෙ එකං ආගන්තුකං දිසා එකමෙව කට්ඨජුහතං ගණ්හිත; අඑස්ස තෙන කාරණෙන සො කුලපුත්තො පසිදන්ති: අමාකං කුලප්පග්‍යාදනො එවරුපො නාමාති රුජ්ජමාරෙ මිත්තා මම්බානං කපෙසි; තෙ සබ්බෙපි තස්ස අපට්ඨත්තුණෙ පසන්නා එකදිවසෙ නෙව සසි ධුර්වහතානාති යපෙසු; එවං අපට්ඨත් අනුප්පන්නා ලාභං උප්පාදෙති; සධාතිස්සමහාරජා පන වුලකඋප්පාකං තිස්සඅමච්චං විමං සිත්වා තෙන එකං තිත්තිරං පවාපෙත්වා ආගන්ථෙපසි; අඑ පරිභොගසමෙය අග්ගං දන්තා පරිභුජ්ජාමිති නත්තකාලපරිවෙණෙ මහාපෙරස්ස හණ්ඩ ගාගකාමණෙරස්ස තිත්තිරමංසං දෙනො තස්මිං ථොකංගෙව පති ගණ්හනො තස්ස අපට්ඨත්තුණෙ පයිදන්ති: පසන්නොස්මි නාත අඨ තෙ ධුර්වහතානාති දෙමිති ආහ; අහං මහාරජ උපජ්ඣාස්ස දමිති; අපරන්තිපි අඨ දෙමිති; තාති අමාකං ආවරිස්ස දමිති; අපරන්තිපි අඨ දමිති; තාති සමානුපජ්ඣානං දෙමිති; අපරන්තිපි අඨ දමිති; තාති භික්ඛු සබ්බස්ස දමිති අපරන්තිපි අඨ දමිති; සාමණෙරෙ අබ්බාසෙසි; එවමස්ස උප්පන්නො ලාභො ථාවරෙ හොති; අප්පසන්නා පසිදන්ති එත්ථ පන දීඝ බ්‍රාහ්මණො කිර නාම බ්‍රාහ්මණෙ හොප්පන්නො පටි පටි හත්තසරකාති දන්තා සත්තපෙපතුං නාසකති; අපෙකදිවසං සමණා කිර නාම අපට්ඨත්ති කුථං පුත්වා විමංසන්තිය හත්තං ගාහාපෙත්වා භික්ඛුසබ්බස්ස හත්තකිච්චි කරණවෙලාය විහාරං ගන්ත්වා තිංසමත්තො භික්ඛු හොජනසාලාප භුජ්ජන්ත දිසා එකං හත්තසරකං ගහෙත්වා සබ්බපෙරස්ස සත්තිකං අගමාපි; පෙරෙ අගුලිං වාලොති පොකමෙව ගහෙසි; එතෙනෙච්ච නියමෙන එකං හත්තසරකං සබ්බසං පාපුණි; තො බ්‍රාහ්මණො සවෙවාගෙව කිර එතෙයං සමණානං ගණ්හිත; අපට්ඨත්තාය පසන්නො

සහසං විසායෙත්තං නසමිංසෙව විහාරෙ වෙතිං කාරෙති; එවං අපා
 ගතො පසිදනති; පසනො සියොසා පසිදනති එව වජ්ජනා කිංචි
 නඤ්චි පසනොනං හි අපට්ඨෙත් දිසො පසාදෙ සියොසා වසිකිත්තෙව;
 මජ්ඣිමනිකායෙපථෙසදිසෙ පන අපට්ඨෙත් දිසො මහාපනො අපට්ඨෙත්
 භවිතුං මඤ්ඤතිති අපට්ඨෙත් මහාපනො වසුභුතො නාම හෙති;
 “අපට්ඨත්තං සිකිත්තෙව සමමමසං සිතිං අසමොසාය අනන්තරධානං
 සංවිතතති”ති වචනො පන අපට්ඨෙත් සංසනං විරහිතිකං කුරෙති
 නාම; ණො දසකොට්ඨාති සොකොතධම්මවිතොසෙ පන දසකසං පමාණං
 ඤ්ඤා දනබ්බතිවං නාම නඤ්චි සත්තකො දෙසාධමො අඤ්චි තත්තකං
 අවජ්ජති දුග්ඛං වට්ඨති; අවජ්ජති දිනාකාරණං හි එසමනුසං
 සමානං දිබ්බසමානං නිබ්බානසමානං තිස්සෙ අවජ්ජති උග්ග
 රුත්තරං පඤ්ඤානිත්තමෙව උග්ගති; ණො ආරම්භිතො ණො දුක්ඛං
 විහරති පටිත්තපසනානරුප්පානපනාආදිවොත්තපට්ඨනානරුප්පා
 කප්පධානාදීති අනුපුර්ණො දිසෙ වෙව ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති තස්සෙව
 ඛාතිරසමෙස පමාදිණිකපට්ඨණසං විපාකො නිරසෙ උප්පත්තියා
 සමාරසෙපි දුක්ඛං විහරති; ණො කුසිතො ණො දුක්ඛං විහරති
 අසමි දිසධම්මෙ වෙව සමාරසෙව දුක්ඛං විහරති; කථං සංසං හි පබ්බ
 ජිතසාලො පඤ්ඤා සොතිසො මනසි කාරෙ නඤ්චි බුධිවචනං න
 උග්ගණාති ආරම්භප්පායවතං න කුරෙති වෙතිසංඛ්‍යාණොධිඅඛණ
 වතං න කුරෙති ජනංසං පන සධාදෙසං අපට්ඨමෙකිත්තපට්ඨොගෙන
 පරිභුජ්ජා දිවං සෙසසුඛං එසසුඛං අනුපුර්ණං පමුඛසාලෙ තස්ස
 විතස්සෙව විතස්සෙව සො කතියාගෙනෙව සිකුන්තො වට්ඨති; එවං දිස
 ධම්මෙ දුක්ඛං විහරති; පබ්බජ්ජා පන සමණධම්මසං සමො අකතතොව:-

“කුසො සථං දුග්ගතිතො හත්ථෙවොත්තකතති
 සාමඤ්ඤං දුපපරමස් නිරයාපුපකසිති”ති.

අපායසමිංසෙව පටිසංඝිං ගණන්ති; එවං සමාරසෙපි දුක්ඛං විහරති
 ණො කුසිතො ණො සුඛං විහරති කාලෙන කාලං වුත්තප්පකාරෙ
 තපට්ඨණි කිඤ්චි කිඤ්චි තපට්ඨණි කත්තං කාලෙන කාලං මදනවත්
 වසනො මාලාගකිවිලෙපනධිසෙ මධුරකොජනං භුජනො මුද්දසාපු
 සෙසසුඛං සෙසනො දිසධම්මෙව ව සුඛං විහරති සමාරසෙව; ණො හි තස්ස
 තපට්ඨණිසං ගාලො අගතිතතො නාභිමුඛං නිරසෙ දුක්ඛං අනුභවති;
 තස්ස සමාරසෙව සුඛං විහරති නාම; ණො ආරම්භිතො ණො සුඛං
 විහරති ආරම්භිතො හි පබ්බජිතසාලො පඤ්ඤා වතෙත්තපු පරිපුර්ණා
 හොති බුධිවචනං උග්ගණාති සොතිසො මනසි කාරෙ කත්තං කුරෙති
 අපංසං වතපුර්ණමෙව උග්ගණිතබුධිවචනං සමණධම්මකිරිසෙව
 ආවජ්ජනංසං විතං පසිදති එවං දිසෙව ධම්මෙ සුඛං විහරති; දිසධම්මෙ
 පන අරහත්තං පාපුණ්ණං අසකොනො නිබ්බත්තතෙව ඛිප්පාසිඤ්ඤා
 හොතිති; සමාරසෙපි සුඛං විහරති නාම; සෙසපාසි සිකිත්තෙව අපා

මහනෙකාපි භූපො දුග්ගතො හොතිති ඉදං සුත්තං අස්මප්පකතියා
 වුත්තං: කතරඅස්මප්පකතියනති: නවතිපාතෙ සතුප්පාදසුත්තඅස්මප්පකතියා
 තථාගතො හි තං සුත්තං කපෙතො නව පුග්ගලා තිරසො චුත්තා
 තිරව්නානගොතිනො චුත්තා පෙත්තවිසයො චුත්තාති කපෙති; අර්හං
 එකදුතොසි: සචෙ ඛො පන මෙ සුත්තා ඉමං ධම්මදෙසනං සුත්තා ඩිණ
 තිරසමා ඩිණතිරව්නානගොතිනා ඩිණපෙත්තිවිසයා ඩිණපාදදුග්ගති
 විතිපාතාති මඤ්ඤමානා උපරි මග්ගඵලජාය වායමිතුං න මඤ්ඤාදා
 තෙසං සංවේගං ජනෙසාමිති සංවේගජනාත්මසංසාරාපි තිත්තිවෙතිඉමං
 සුත්තමාරගි: තත් අපමනනෙකාති ඵොත්තමත්තමො පරිත්තමොහො;
 අත්තමයො කුසගෙගනපි ගතොති උපසිඛිසමානො දුග්ගතොව හොති;
 අපමනනමපි භවං න චණ්ණමිති අපමත්තකමපි කාලං භවෙ පටි
 සකං න වණ්ණසාමි; ඉද්දතිස්ස උපමං දසෙත්තො ආග; අත්තමසො
 අව්ච්ඡිසකිකානමනමිති සබ්බන්තිමෙන පරිවේදෙන චෙ අභුලියො
 එකතො කතා පහරණමත්තමපි කාලන්ති වුත්තං හොති; සෙසං සබ්බත්
 උත්තානමෙවයි

තතිසො වගො:

වතුන්වග්ගස්ස පඨමෙ ජම්බුදීපෙති ජම්බුයා පඤ්ඤානො පාකවො
 දීපොති ජම්බුදීපො; ඉමස්ස කිර දීපස්ස පඤ්ඤාණභූතා යොජන
 සතුබ්බධා පණණාසයොජනසාධා පවදසයොජනාවට්ඨකකිකා හිවචන්ත
 පබ්බතෙ ජාතකප්පාසිති මහජම්බු නාම අපි; තාය අයං දීපො ජම්බු
 දීපොති වුට්ඨති; යථා ව ඉමස්මිං දීපෙ ජම්බුරුක්කො කප්පසාසි තථා
 අපරමොසතෙ කදම්බරුක්කො උත්තරකුරුසු කප්පරුක්කො පුබ්බවිදෙහෙ
 සිරිසරුක්කො අසුරානං පිත්තපාට්ඨරුක්කො සුපණ්ණානං සිම්බ්ලීරුක්කො
 දෙව්නං පාරිව්ත්තකොති ඉමෙ ව කප්පසාසිතොව.

“පාට්ඨි සිම්බ්ලී ජම්බු දෙව නං පාරිව්ත්තකො

කදමෙධා කප්පරුක්කො ව සිරිසො භවති සත්තමො”ති.

අගමග්ගමණ්ණසානති පුප්පාරුමඵලාරමානං රාමණ්ණසං
 චෙඨවනජ්වකම්බවනජෙත්වනපුබ්බාරුමසදිසං; තං ඉමස්මිං ජම්බුදීපෙ
 අප්පමත්තකං පරිත්තං න ඛත්තකති අත්තො; සෙසපදෙසුපි එසෙවනගො;
 එත් පන මහගමමණ්ණසානති නාගවනසාලවනවට්ඨකවනාදිසදිසං
 වහ්කපබ්බතතිවචන්තපබ්බතපදෙසාදිසු අරඤ්ඤවනං වෙදිතබ්බං; භූමි
 ග්ගමණ්ණසානති ජෙත්වනවිහාරමගබ්බකම්බතනාදිසදිසං සමං භූමිසානං;
 පොකබරණිග්ගමණ්ණසානති ජෙත්වනපොකබරණිගග්ගරපොකබ
 රණිසදිසානං වට්ඨවතුරස්සදීඝවහ්කාදිසණ්ඩානානං පොකබරණිනං
 සන්තිවෙසනසානං වෙදිතබ්බං; උකකුලවිකුලනති උකකුලව විකුලව;
 තත් උකකුලං උණ්ණතසානං විකුලං නිත්තසානං; නදිවිදුග්ගනති
 නදිනං භිත්තසානං; තං දුග්ගමත්තා නදිවිදුග්ගනති වුට්ඨති; ඛාණ්ණ
 කණ්ණසාධානති තත් ජාතකානමෙව ආහරිසමානානම බාණ්ණකණ්ණ

කාදිනං පතිසිකඨානං; සබ්බතථිසමනති හිරිපිසමං; ඉස ඔදනාති සෙ
 උදකෙ ජායනති; තෙසෙව ඔහුකරු; ඉතො කීර සුවණ්ණභූමි සත්ත
 වත්තාති යොජනසත්තාති හොති එකෙන වාසෙන ගව්න්තති නාවා සත්තති
 අනොරතෙතති ගව්න්ති; අපථකසමිං සමසෙ එවං ගව්න්තති නාවා සත්තා
 ගම්පි නන්දියාවටවට්ඨපිඨෙතෙව හතා; එවං ඔදකානං ඔහුතාවො වෙදි
 තබො; අපි ව ඵලඨානස්ස පරිත්තභාවෙන උදකස්ස ව ඔහුතාවෙනාපි
 අයමෙත්ථා වෙදිතබො; යථා හි මහාතලානෙ එකොව උපලභවෙත්ථා
 අස්ස තස්ස වත්තාගෙ ව පණ්ණාති මජ්ඣෙ ව එකං උපලභකුලං අස්ස;
 එවමෙවං වත්තාපි පණ්ණාති විය වත්තාගෙ දීපා; මජ්ඣෙ උපලභකුලං
 විය සිනෙරුපබ්බතො; සෙසං උදකං විය උදකපරික්ඛිතො සොසො;
 තස්ස මහත්තභාවො ඉඨිවත්තානං පාකටො හොති තෙසං හි ආකාසෙන
 ගව්න්තානං වත්තාගෙ මහාදීපා වත්තාපි පණ්ණාති විය උපඨගනති
 සිනෙරුපබ්බතො මජ්ඣෙ උපලභකුලං විය සෙසං උදකං විය උදක
 පරික්ඛිතො ඔකාසො; එවං මහත්තං උදකෙ ජාතත්තා ඔදකාව ඔහුකරු
 වෙදිතබො.

දුතියාදිපු අඤ්ඤානු මනුසෙසසීති ඉධ වත්තාගෙ අපායා අඤ්ඤානු
 මනුසෙසසීති අධිපෙත්තා; මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසුති පුරත්තිමාය දිසාය
 කප්ඵකලං නාම නිගමො කස්සාපරෙන මහාසාලා කතො පරං පච්චන්තිමා
 ජනපද ඔරතො මජ්ඣෙ; පුරත්තිමදකම්ණො අනුදිසාය සලලවතී නාම
 නදී තතො පරං පච්චන්තිමා ජනපද ඔරතො මජ්ඣෙ; දකම්ණොය දිසාය
 සෙතකණ්ණිකං නාම නිගමො තතො පරං පච්චන්තිමා ජනපද ඔරතො
 මජ්ඣෙ; පච්චමාය දිසාය ථූණං නාම බ්‍රාහ්මණභාවො තතො පරං
 පච්චන්තිමා ජනපද ඔරතො මජ්ඣෙ; උත්තරය දිසාය උසිරිඔජා නාම
 පබ්බතො තතො පරං පච්චන්තිමා ජනපද ඔරතො මජ්ඣෙති එවං
 පරිවර්තෙන ජනපදෙති අත්ථා; අයං හි ජනපදෙ මුතිහයණ්ඩානො
 උජ්ඣෙන කන්ථි අපිති යොජනො හොති කන්ථි යොජනසතිකො කන්ථි
 වියොජනසතිකො මජ්ඣෙන පන නියොජනසතිකො පරිසන්තපරිකෙති
 පෙන නවමත්තයොජනසතිකො හොති; එතතෙන ධානෙ බුධිපච්චික
 බුධි මහාසාවකා බුබුපඨාකා බුබ්බතා බුබ්බිතා වකකවත්තීරජාති ඉමෙ
 සත්තා තිබ්බතනති; අපි ව උපාදය උපාදයාපි මජ්ඣිමදෙසො ලබ්බති;
 සකලොපි හි ජලවූදිපො මජ්ඣිමදෙසො නාම සෙසදීපා පච්චන්තිමා ජනපද
 තබ්බපණ්ණිදීපෙ අනුරධපුරං මජ්ඣිමදෙසො නාම සෙසො පච්චන්තොති
 එවං තයො වෙදිතබො; සඤ්ඤාමනොනා අජලා අනෙලිමුගාති එත්ථ
 කම්මසකකපඤ්ඤා ක්ඛානපඤ්ඤා විපස්සනාපඤ්ඤා මහාපඤ්ඤා ඵල
 පඤ්ඤාති එතාහි සමන්තාගතා පඤ්ඤාවන්තො නාම; අමුලභා අජලා
 නාම සෙසං එලා බුබ්බතො න ගලති කෙ අනෙලමුතා නාම; අනෙලමුතා
 නිසෙද්ධමුතාහි අත්ථා; සම්බලාති සමත්ථා; කායබලෙන වෙව ඤ්ණ
 බලෙන ව සමන්තාගතා; අසම්බලානුත්ති අත්ථානත්ථා කාරණාකාරණං
 ජාතිභූ; දුපපඤ්ඤාති අපපඤ්ඤා නිපපඤ්ඤා; ජලාති දකුණ මොමුතා,
 අවිසෙක සඤ්ඤාමනමුගාති සහවිපස්සනෙන මග්ගෙන; අවිජ්ජාගාති

අයං සිකුක්ඛි සපාතගාරවො මහාරතො චතුරවට්ඨෙතෙ පුජං කණේති; තෙන වුත්තං අඛම්ඨං සිකුච්චෙ ලාභානං යදිදං ආරඤ්ඤකතතනාති; සෙස පදෙසුපි එසෙව නයො එත් පන ඛාග්‍රසම්මනති බහුස්සුතභාවො; එවමරෙසානති පිරපබ්බට්තතාය එවරප්පතතභාවො; ආසාසයමිපද්‍යති විවරගහණාදිනො ආකප්පයා යමපතති; පටිචාරසමිපද්‍යති සුචිපටිචාරතා; සොලසුතතීති කුලපුත්තභාවො; චණ්ණපොතවරයාති යමපතන රුපතා; කල්‍යාණමාග්‍යකරණයාති වචනකිරියාය මධුරභාවො; අප්පා ඛාබ්ගාති ආරෙහසයමපතති; අරෙහො සි සිකු වුත්තතො යරිර කල්‍යානාය වාසධුරෙ ව ගජධුරෙ ව පරිසුරකාරී ගොති තෙනායා ලාභො ලපාජ්ජතිති.

සොලස පසාදකර්මමො නිවසිතා.

අවජරාසඛ්‍යානමහමසීති ඉදම්පි සුත්තං අග්ගිකබ්‍රහ්මාපමම අස්ථපතතිසංයෙව වුත්තං; අප්පනාප්පතතාය සි මෙත්තාය විපාකකථං යෙව නත්ති; තස්සායෙව අස්ථපතතිසා අයං දෙසකා ආරඛාති වෙදිතබ්බො; තත් පඬමනති “ගණනානුපුබ්බතා පඬමං ඉදං පඬමං යමාපජ්ජතිති පඬම”නති¹ විභවෙත වුත්තත්තවෙව; ඤානනති ඤානං නාම දුට්ඨං ආරමමණුපතිජ්ඣානව ලක්ඛණුපතිජ්ඣානාඤ්ඤාති; තත් ආරමමණු පතිජ්ඣානං නාම අඬසමාපතතිසො; තා සි පඬවිතසිණාදිනො ආරමම ණස්ස උපතිජ්ඣායනතො ආරමමණුපතිජ්ඣානනති වුච්චනති; ලක්ඛණු පතිජ්ඣානනති විපස්සනාමය්‍යථලාති; විපස්සනා සි අතිමොදිවසෙන යඛ්ඛාරලක්ඛණස්ස උපතිජ්ඣායනතො ලක්ඛණුපතිජ්ඣානං නාම විපස්සනාය පන ලක්ඛණුපතිජ්ඣානාකිච්චං මග්ගෙන සිජ්ඣතිති මග්ගො ලක්ඛණුපතිජ්ඣානං; එලං පුඤ්ඤතඤ්ඤිතතඤ්ඤාතිත ලක්ඛණස්ස නිබ්බානස්සෙව උපතිජ්ඣායනතො ලක්ඛණුපතිජ්ඣා නනති වුච්චති; තත් ඉමසමී අපේ ආරමමණුපතිජ්ඣානං අධිපෙතං සො පන වාදෙ යෙ හං බහුලීකරෙහතිති යෙ හං පඬමජ්ඣානං බහුලී තරොනති පුනපුන තරෙහති තෙසු වත්තබ්බමෙව නත්ති; සෙසමෙත්ත ගෙඨා වුත්තතයෙනෙව වෙදිතබ්බො; දුතියනති ආදිපුපි “ගණනානු පුබ්බතා දුතිය”නති¹ ආදිතා නයෙන අපේ වෙදිතබ්බො; මමභානති පබ්බතෙතෙසු සිතථරණො; වෙගොවිමුත්තතිති විත්තවිමුත්තති; ඉධ අප්පනාප්පතතාව මෙත්තා අධිපෙතතා; කරුණාදිපුපි එසෙව නයො; ඉමෙ පන වත්තාරො බ්‍රහ්මවිහාරා වට්ටං ගොනති වට්ටපාද ගොනති විපස්සනා පාද ගොනති දිඨ්ඨමමසුබ්බිතාරා ගොනති අභිඤ්ඤපාද වා නිතරධපාද වා; ලොකුත්තර පන න ගොනති කස්මාසත්තාරමමණ්ණතාති; කාසෙ කාසානු පස්සිති ආනාපානපබ්බං ඉරියපථපබ්බං චතුසමපජ්ඤාපබ්බං පටිකකුල මනසිකාරපබ්බං ඛාතුමනසිකාරපබ්බං නවසිවට්ඨිකපබ්බාති අජ්ඣත්තපරි තමමවසෙන වත්තාරී නිලාදිතසිණාතිති ඉමසමී අදාරසවිමෙ කාසෙ

තමෙව කායං පඤ්ඤාය අනුපස්සනෙතා; විහරතීති ඉරියව් වතනති; ඉමිනා ඉමිසා අදාරයවිධෙන කායානුපස්සනාසතිපදානභාවකස්ස භික්ඛුනො ඉරියපථො කපිතො භොති; ආතාපීති තස්සෙව චුතතප්පකාරස්ස සති පදානස්ස භාවනකවිරියෙන විරියවා; සමිප්පභාති අදාරයවිධෙන කායානුපස්සනාසතිපදානස්ස පරිඤ්ඤාපඤ්ඤාය සමමාපජානෙතා; සත්ථිමාති අදාරයවිධෙන කායානුපස්සනාපරිඤ්ඤාතිකාය සතියා සමනතා ගතො; විනිශ්චයා ලොකෙ අභික්ඛාදොමනස්ස නති තසමිසෙව කාය සංඛ්ඛාතෙ ලොකෙ පඤ්චකාමසුභික්ඛතණ්ඤාදි පරික්කම්පසුභතදො නස්සව විනෙතිව වික්කමෙතිව කායෙ කායානුපස්සි විහරතීති චුතතං භොති; එතතාවතා කායානුපස්සනාසතිපදානවසෙන සුඛරූපසමමසන මෙව කපිතනති වෙදිතබ්බං; වෙදනාසු වෙදනානුපස්සිති සුඛදිගෙදසු වෙදනාසු “සුඛං වෙදනං වෙදියමානො, සුඛං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති දුක්ඛං-අදුක්ඛමසුඛං-සාමිසං වා සුඛං-නිරාමිසං වා සුඛං-සාමිසං වා දුක්ඛං-නිරාමිසං වා දුක්ඛං-සාමිසං වා අදුක්ඛමසුඛං-නිරාමිසං වා අදුක්ඛම සුඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමිසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියමිති පජානාති”ති¹ එවං චුතතං නවවිධං වෙදනං අනුපස්සනෙතා; ආතාපීති ආදිතං පනෙත් නවවිධෙන වෙදනානුපස්සනාසතිපදානස්ස භාවතා පරිඤ්ඤාතිකානං විරියපඤ්ඤාසතීනං විසෙන අපේඤා වෙදිතබ්බා; ලොකොති වෙත් සාව වෙදනා වෙදිතබ්බා; විතතබ්බමෙසුපි එසෙව නයො; එත් පන විනිශ්චයා විතතානුපස්සිති “සර්ගං වා විතතං සර්ගං විතතනති පජානාති”ති¹ එවං විතාරිතෙ සොලසප්පකෙද විතතා තමෙව විතතං විතතපරිඤ්ඤාතිකාය අනුපස්සනාය අනුපස්සනෙතාති අපේඤා; ඛිඤ්ඤා ඛිමිමානුපස්සිති පච නිවරණාති පච්චාදනකඛිනා ජ අඤ්ඤාතික ඛාතිරියතනාති සතතමොඤ්ඤා වතතාරි අරියසම්මානීති එවං නොදාස වසෙන පච්චා චුතතසු ඛිමෙමසු ඛිමසරිඤ්ඤාතිකාය අනුපස්සනාය හෙ ඛිමෙව අනුපස්සනෙතාති අපේඤා; එත් පන වෙදනානුපස්සනාසතිපදානෙ ව විතතානුපස්සනාසතිපදානෙ රූපාරූපසමමසනං; ඉති ඉමාති වතතාරිපි සතිපදානාති ලොකිකලොකුතතරමිසසකානෙව කපිතාතීති වෙදිතබ්බාති; අනුපස්සනානනති අතිබ්බතතානං; පාපකානනති ලාමසානං; අකුසලානං ඛිමිමානනති අසකාසලසමුතානං ලොකාදිබ්බානං; අනුප්පාදුසාති අතිබ්බතතානාය; ඡඤං ඡනෙතිති කතකුමාසකුසලච්ඡං උපාදෙති; වාසමිතීති පශ්ඤාං පරකකමං කපෙති; විසිසං ආරහනීති කාසිකවෙනසිකවිරියං කපෙති; විතතං පශ්ඤාසතීති නෙතෙව සගජාතවිරියෙන විතතං උක්ඛිපති; පදහනීති පඬානවිරියං කපෙති; උපස්සනානනති ජාතානං නිබ්බතතානං; කුසලානං ඛිමිමානනති කොසලසමුතානං අලොකාදිබ්බානං; සිතියාති සිතන්තං; අසමමාසා සාති අනස්සනන්තං; භික්ඛාභාවාසාති පුතපුතනාභාවය; වෙසුලලාසාති වෙසුලලාභාවය; භාවනාසාති වධිසා; පාපිසුපිසාති පරිසුරණන්තාය; අසං

නාම චතුසකං සමමපාධානානං එකපදිකො අච්ඡිධානෙ අයං පන සමමපා
 ධානකරං නාම දුට්ඨං ලොකීයං ලොකුතතරං ව; තථ ලොකීයං සබ්බපුබ්බ
 භාගෙ භොගි යා කසංපපංසුතතපරියයෙන ලොකීයමග්ගකම්මේ
 වෙදිතබ්බා; වුත්තං හි තථ “වත්තාගේ මෙ ආවුභො සමමපාධානා
 කතමෙ වත්තාගේ ඉධාවුභො භික්ඛු අනුප්පන්නා මෙ පාපකා අකුසලා
 ධම්මා උප්පජ්ජමානා අනන්ධාය සංවතෙතඤ්ඤාති ආතපං කරෙති;
 උප්පන්නා මෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා අපාකිකමානා අනන්ධාය
 සංවතෙතඤ්ඤාති ආතපං කරෙති; අනුප්පන්නා මෙ කුසලා ධම්මා නුප්පජ්ජ
 මානා අනන්ධාය සංවතෙතඤ්ඤාති ආතපං කරෙති; උප්පන්නා මෙ කුසලා
 ධම්මා නිරුජ්ඣමානා අනන්ධාය සංවතෙතඤ්ඤාති ආතපං කරෙති”ති.¹
 එථ ච පාපකා අකුසලාහි ලොභාදයො වෙදිතබ්බා; අනුප්පන්නා කුසලා
 ධම්මාහි සමථවිපක්ඝනා මෙව මග්ගො ව; උප්පන්නා කුසලා නාම සමථ
 විපක්ඝනා; මග්ගො පන සකිං උප්පජ්ජිතා නිරුජ්ඣමානො අනන්ධාය
 සංවත්තනාගො නාම නථි යො හි එලසා පට්ඨං දන්වා නිරුජ්ඣති;
 පුරිමසමිං වා සමථවිපක්ඝනාව ගහගතබ්බාහි වුත්තං තං පන න සුත්තං;
 එවං ලොකීයං සමමපාධානකරං සබ්බපුබ්බභාගෙ කසංපපංසුතතපරියය
 යෙන වෙදිතබ්බා; ලොකුතතරමග්ගකම්මේ පනෙතං එකංගෙව පිරිසං
 චතුක්ඛිට්ඨසාධනවසෙන වත්තාරි නාමාති ලභති; තථ අනුසංග්ගානං
 පාපකාහිනති එථ අනුප්පන්නා මෙව කාමච්ඡදෙති ආදිපු වුත්ත
 තයෙන අන්ධා වෙදිතබ්බා; උප්පන්නාහි පාපකාහිනති එථ පන
 චතුබ්බං උප්පන්නං වත්තමානුප්පන්නං භුතිය විග්ගුප්පන්නං ඔකාස
 කභුප්පන්නං භුමිලබ්බප්පන්නා; තථ යෙ කිලෙසා විජ්ජමානා උප්පාදදි
 සමබ්බිතො ඉදං වත්තමානුප්පන්නං නාම; කමෙව පන ජවිතෙ ආරම්භේ
 රසං අනුභවිතා නිරුඬිවිපාසො භුතිය විග්ගං නාම; කමං උප්පජ්ජිතා
 නිරුඬං භවිතා විග්ගං නාම; තදුග්ගෙව භුතිය විග්ගුප්පන්නාති සබ්බං
 ගච්ඡති; කුසලාකුසලකමං අඤ්ඤාසං කමමසං විපාකං පට්ඨාතිතා
 අත්තපො විපාකසං ඔකාසං කරෙති එවං කතෙ ඔකාසෙ විපාසො
 උප්පජ්ජමානො ඔකාසකරණො පඨාය උප්පන්නාහි වුට්ඨති ඉදං
 ඔකාසකභුප්පන්නං නාම; පට්ඨකම්මා පන විපක්ඝනාය භුමි නාම තෙ
 අභිනාදිභෙදා භොගති තෙපු අනුසංගිතකිලෙසා පන අභිතා වා අනාගතා
 වා පට්ටුප්පන්නා වාහි න වත්තබ්බා අභිතකම්මෙපු අනුසංගිතාපිති අප්පති
 නාම භොගති අනාගතකම්මෙපු පට්ටුප්පන්නකම්මෙපු අනුසංගිතාපි
 අප්පතිතාම භොගති ඉදං භුමිලබ්බප්පන්නං නාම; තෙතාපු පොරුණා
 “තාපු තාපු භුමිපු අභමුඤ්ඤාතානා කිලෙසා භුමිලබ්බප්පන්නං නාමාති සබ්බං
 ගච්ඡති”ති; අපරමි චතුබ්බං උප්පන්නං සමුද්ධාරුප්පන්නං ආරම්භ
 භාගිග්ගකිභුප්පන්නං අවිකම්මකිභුප්පන්නං අභමුඤ්ඤාතිභුප්පන්නාති;
 තථ සමථාහි වත්තමානංගෙව සමුද්ධාරුප්පන්නං නාම; සකිං චක්ඛුති
 උමිලෙතා ආරම්භේ නිමිත්තෙ ගතිතෙ අනුසාරිතානුසාරිතකම්මේ
 කිලෙසා නුප්පජ්ජතිති න වත්තබ්බා; කසො ආරම්භේසං අට්ඨග්ගති

1. සංයුත්තනිකංග කසංපපංසුතං.

තභ්‍යා; යථා කීං: යථා ධීරරුකඛ්‍යා කුඨාරියා ආභතාභතාදෙන ධීරං න තිකකම්‍යාතීති න වතතබ්බං එවං ඉදං ආරමභ්‍යාධිග්‍යාතිතුප්පනාං නාම; සමාපතතිං අවිකම්‍යාතිකම්‍යෙසා පන ඉමසමී නාම ධානෙ නුප්පජ්‍යාතීති න වතතබ්බා; කථා: අවිකම්‍යාතිතතා; යථා කීං: යථා සමෙ ධීරරුකඛ්‍යා කුඨාරියා ආභතෙය්‍යං ඉමසමී නාම ධානෙ ධීරං න තිකකමෙග්‍යාති න වතතබ්බං; එවං ඉදං අවිකම්‍යාතිතුප්පනාං නාම; මග්‍ගෙන අසමුග්‍යාතිකම්‍යෙසා පන භවග්‍ගෙ නිබ්බතතස්සාපි උප්පජ්‍යාතීති පුරිමතයෙනෙව විජ්‍ජාරෙතබ්බං; ඉදං අසමුග්‍යාතිතුප්පනාං නාම; ඉමෙපු උප්පතෙනපු වතතමානුප්පනාං භුක්ඛා විගතුප්පනාං ඔකාසකතුප්පනාං සමුද්ධාරුප්පනතනති වතුබ්බිධං උප්පනාං න මග්‍ග වජ්ඣං; භුමිලබ්‍රුප්පනාං ආරමභ්‍යාධිග්‍යාතිතුප්පනාං අවිකම්‍යාතිතුප්පනාං අසමුග්‍යාතිතුප්පනතනති වතුබ්බිධං මග්‍ගවජ්ඣං; මග්‍ගො හි උප්පජ් මානො එතෙ කීලෙසෙ පජහති; සො සෙ කීලෙසෙ පජහති තෙ අතීතා වා අනාගතා වා පච්චුප්පනාං වාති න වතතබ්බා; චුතතමි චෙතං “හච් අතීතෙ කීලෙසෙ පජහති තෙන හි බිණ්‍යෙසෙව ඛෙපෙති තිරුඬං නිරුද්ධෙති අජ්ඣිග්‍ගං අජ්ඣිග්‍ගමෙති අතීතං යං නජී තං පජහති; හච් අනාගතෙ කීලෙසෙ පජහති තෙන හි අජාතං පජහති අතිබ්බතතං අනුප්පනාං අපාකුභුතං පජහති අනාගතං යං නජී තං පජහති; හච් පච්චුප්පතො කීලෙසෙ පජහති තෙන හි රතෙතා රුගං පජහති දුඝො දෙසං මුලෙසා මොගං විනිබ්බො මානං පරාමෙසො දිසිං අතීතඛ්‍යාතො විවිකිච්ඡං එම භග්‍යො අනුසං පජහති කණ්‍හපුකකධව්වා යුගනඬා වතතනති සංකීලෙ සියා මග්‍ගභාවනා භොතීති; තෙන හි නජී මග්‍ගභාවනා නජී ඵලසච් කීරියා නජී කීලෙසප්පාතං නජී ධම්මාසිසමයොති: අපි මග්‍ගභාවනා-පෙ-අපි ධම්මාසිසමයො; යථා කපං විස: සෙසාපාපි තරුණරුකෙඛ්‍යා-පෙ-අපාකුභුතානෙව පාකුභවනති”¹ ඉති පාළියං අජාතඵලරුකෙඛ්‍යා ආගමො; ජාතඵලරුකෙඛ්‍යා පන දීපෙතබ්බං; යථා හි සඵලො තරුණමිරුකෙඛ්‍යා තස්ස ඵලාති මනුස්සා පරිභුජෙය්‍යං; සෙසාති පානෙතො පච්ඡෙසො පුරෙය්‍යං අඵඤ්ඤ පුරිසො තං ඵරපුතා ජිඤෙය්‍ය; තෙනස්ස නෙව අතීතාති ඵලාති නාසිතාති භොතති; න අනාගතපච්චුප්පනානාති ව නාසිතාති; අතීතාති හි මනුස්සෙහි පරිභුතතාති; අනාගතාති අතිබ්බතතාති න සකකා නාසෙතුං; සසමී පන සමයෙ සො ජිනෙනා තද ඵලාතියෙව නජීති පච්චුප්පනානාති අනාසිතාති; සමෙ පන රුකෙඛ්‍යා අච්ඡෙනො අස්ස අඵස්ස පඨවිරසෙ ආපාරසෙ ආගමෙ යාති ඵලාති නිබ්බතතෙය්‍යං තාති නාසිතාති භොතති; තාති හි අජාතානෙව න ජායනති අතිබ්බතතානෙව න නිබ්බතතනති අපාකුභුතානෙව න පාකුභවනති; ඵවමෙවං මග්‍ගො නාපි අතීතාදිභෙදෙ කීලෙසෙ පජහති නාපි නපජහති සෙසං හි කීලෙසානං මග්‍ගෙන බකෙපු අපරිඤ්ඤනපු උප්පතති සියා; මග්‍ගෙන උප්පජ්ඣා බකිනං පරිඤ්ඤනතො තෙ කීලෙසා අජාතා ව න ජායනති අතිබ්බතතා ව න නිබ්බතතනති අපාකුභුතා ව න පාකුභවනති;

නරුණපුත්තාය ඉඤ්ඤා පුත අවිජායනථො ඔක්කිතානං රෙගවුපසමනථො
පිතභෙසජෙජති වාපි අයමජො ව්හාවෙනබ්බො; එවා මඤ්ඤා යෙ
කිලෙසෙ පජහති නෙ අතීතා වා අනාගතා වා පච්චුසානානා වාති න
වත්තබ්බො; න ච මඤ්ඤා කිලෙසෙ නිපජගති; සෙ පන මඤ්ඤා කිලෙසෙ
පජහති නෙ සක්කිය උප්පානානං පාපසානනති ආදිවුත්තං; න කෙවලච
මඤ්ඤා කිලෙසෙයෙව පජහති කිලෙසානං පන අප්පභිනත්තං යෙ
උප්පජජග්ගං උපාදිණ්ණකඛ්ඤා නෙපි පජහතිසෙව; වුත්තමි චෙතං
“සොත්තපත්තිමග්ගකුණෙන අභිසංඛාරවිඤ්ඤාණස්ස නිරුද්ධෙන සත්ත
භවෙ ධජෙත්වා අනවතඤ්ඤා සංයාජෙ යෙ උප්පජෙජග්ගං නාමච රූපච
එජ්ඣන්ත නිරුජ්ඣන්ති”ති විජායෙත්; ඉති මඤ්ඤා උපාදිණ්ණඅනු
පාදිණ්ණප්පො වුදාති; භවච්ඡෙතන පන සොත්තපත්තිමඤ්ඤා අපායභවප්පො
වුදාති; සකද්ගාමිමඤ්ඤා පුගතිභවෙකජෙසප්පො; අනාගාමිමඤ්ඤා
පුගතිසාමභවප්පො; අරහත්තමඤ්ඤා රූපාරූපභවප්පො වුදාති; සබ්බ
භවෙති වුච්ඡාතිසෙවාවිපි වදන්ති; අථ මග්ගකුණෙන් කථං අනුප්පානානං
උප්පාදය භාවනා භොති; කථං වා උප්පානානං සීතියාති; මග්ගපා
වතතියායෙව; මඤ්ඤා හි පචත්තමානො පුබ්බෙ අනුප්පානනපුබ්බත්තො
අනුප්පානො නාම වුච්චති; අනාගතපුබ්බං හි ධානං ගන්තිං අනනුගුත්ත
පුබ්බං වා ආරම්මණං අනුභවිත්වා වත්තායෙ භවන්ති අනාගතඝානං
ආගතමග්ග අනනුගුත්තං ආරම්මණං අනුගුත්තමානං; යාවස්ස පචත්ති අය
මෙව සීති නාමාති සීතියා භාවෙතිතිපි වත්තුං වට්ටති; එවමෙත්තස්ස
හික්ඛුන්තා ඉදං ලොකුත්තරමග්ගකඛ්ඤා විරිඨං අනුප්පානානං පාප
කානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදයාති ආදීති වත්තාරි නාමාති ලභති
අයං ලොකුත්තරමග්ගකඛ්ඤා සමමප්පාධානකථා; ඉමඤ්ඤං පන පුත්ත
ලොකියලොකුත්තරමිස්සකානෙව සමමප්පාධානාති කථිතාති; ඉඨිප්පා
දෙපු ඡන්දං තිස්සාය පටිපෙත්තා සමාධි ඡන්දසමාසි; පට්ඨානගුත්තා සංඛාර
සංඛාතසංඛාරා; සමන්තාශානාති තෙති ධම්මෙති උපෙතං; ඉඨියා පාදං
ඉඨිගුත්තං වා පාදන්ති ඉඨිපාදං; ගෙගෙසුපි එසෙව නයො; අයමෙත්ථ
සංඛිට්ඨො; විජායෙත් පන ඉඨිපාදවිභජෙත ආගමොව; විපුඨිමඤ්ඤා
පනස්ස අජෙත්වා දීපිණො; තත්ත්වං හික්ඛු යද ඡන්දදිපු එකං ධුරං තිස්සාය
විපස්සනං වසෙස්සන්තා අරහත්තං පාපුණාති තදස්ස පඨමිඨිපාදෙ පුබ්බ
භාගෙ ලොකියෙ අපරභාගෙ ලොකුත්තරෙ එවා ගෙගපිති; ඉමඤ්ඤමිපි
පුත්තෙ ලොකියලොකුත්තරෙව ඉඨිපාද කථිතා; සංඛිජ්ඣිකං භාවෙත්ථිති
ආදිපු සංඛිච අත්තනො සංඛිධුජෙ ඉන්ද්‍රියං කරෙත්තිති සංඛිජ්ඣිකං; මිට්ඨිජ්ඣි
යාදිපුපි එසෙව නයො; භාවෙත්ථිති එත්ථ පන ආදිකම්මිකො යොගාවචකෙ
ත්ති කාරණෙති සංඛිජ්ඣිකං විශොචෙතොතං සංඛිජ්ඣිකං භාවෙති නාම; මිට්
ඨිජ්ඣිකාදිපුපි එසෙව නයො; වුත්තං භෙත්තං “අස්සෙධි පුග්ගලෙ පරිවර්ජ
යණො සෙධි පුග්ගලෙ සෙවණො භජණො පඨිරූපාසණො පසාදනියෙ
පුත්තතෙත්ත පච්චචෙකිත්තො ඉමෙති තිඨි ආකාරෙති සංඛිජ්ඣිකං විපුජ්ඣිති;
කුසිණෙ පුග්ගලෙ පරිවර්ජයණො ආරඞ්චිරියෙ පුග්ගලෙ සෙවණො භජණො
පඨිරූපාසණො සමමප්පාධානෙ පච්චචෙකිත්තො ඉමෙති තිඨි ආකාරෙති

විරිදිඤ්ඤාං විපුල්කායා; මුඛස්සාති පුග්ගලෙ පරිවර්තයනො උපඝිතසති පුග්ගලෙ සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො සතිපඨානෙ පච්චෙවකඤ්ඤාං ඉමෙති තිති ආකාරෙති සතිඤ්ඤාං විපුල්කායා; අසමානිතෙ පුග්ගලෙ පරිවර්තයනො සමානිතෙ පුග්ගලෙ සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො කුසන විමොක්ඛෙ පච්චෙවකඤ්ඤාං ඉමෙති තිති ආකාරෙති සමාධිඤ්ඤාං විපුල්කායා; දුර්ග්ගඤ්ඤා පුග්ගලෙ පරිවර්තයනො පඤ්ඤාවනෙත පුග්ගලො සෙවනො භජනො පසිරුපාසනො ගම්භිරඤ්ඤාචරියං පච්චෙවකඤ්ඤාං ඉමෙති තිති ආකාරෙති පඤ්ඤාඤ්ඤාං විපුල්කායා”ති; එත්ථ ච ගම්භිරඤ්ඤාචරියං පච්චෙවකඤ්ඤායාති සංඝං සුමුමං ඛන්ධනනරං ධාතනනරං ආයතනනනරං ඉඤ්ඤා බලබොජ්ඣාමහනනරං මහනනරං ඵලනනරං පච්චෙවකඤ්ඤායාති අනෙත්ථ; ඉමෙසං කිත්තිඤ්ඤාං නිඤ්ඤාං කාරණානං වසෙන අකතාහිතිවෙතො ආදිකම්මිකො යොගාවචනෙ සධාධුර්දිපු අහිතිවෙසං පඨපෙත්වා භාවෙතො අවසානෙ විවචෙවනා අරහත්තං ගණ්ණාති; යො යං අරහත්ත මහො ඉමාති ඉඤ්ඤාති භාවෙති නාම; අරහත්තඵලපත්තෙ භාවිතිඤ්ඤායො නාම භොතිති; එවං ඉමාතිපි පඤ්ඤාඤ්ඤාති ලොකීයලොකුත්තරානෙව කපිතාතිති; සධාබලාදිපු සධාසෙව අකම්මියඤ්ඤා බලනති සධාබලං; විරිදබලාදිපුපි එසෙව නයො; එත්ථ හි සධා අස්සඤ්ඤායො න කම්මති විරියං කොසරෙත්ත න කම්මති සති මුඛසෙවන න කම්මති සමාධි උච්චෙවන න කම්මති පඤ්ඤා අවිජ්ජාය න කම්මතිති සම්මාතිපි අකම්මියඤ්ඤා බලනති වුච්චනති; භාවනානසො පනෙත්ථ ඉඤ්ඤාසාවනාස වුත්තනසෙවෙව වෙදිතබ්බොති; ඉමාතිපි ලොකීයලොකුත්තරානෙව කපිතාතිති; සතිසමමාජ්ඣාමයං භාවෙතිති එත්ථ අයං ආදිකම්මිකානං කුලපුත්තානං වසෙන සධං අත්ථවණ්ණකාය භාවනානසො; තත්ථ සති සමමාජ්ඣාමයනති ආදිනා නසෙන වුත්තානං සත්තනනං ආදිපදනං තාව අසමත්ථවණ්ණකා; සතිසමමාජ්ඣාමයො තාව සරණඤ්ඤා සති; යං පනෙස උපඨානලක්ඛණං අපිලාපනලක්ඛණං වා; වුත්තමපි භෙත්තං “යථා මහාරජ රඤ්ඤා ගණ්ණාභාරිකො රඤ්ඤා සාපනෙය්ගං අපිලාපෙති එත්තකං මහාරජ තීරඤ්ඤා එත්තකං සුචණ්ණං එත්තකං සාපනෙය්ගනති; එවමෙව ඛො මහාරජ සති උපපජ්ජානා කුසලාකුසලසාධර්තනවර්තීනපපඤ්ඤාතකණ්ණපුත්තසප්පට්ඨානෙ ධම්මෙ අපිලාපෙති ඉමෙ වත්තාගෙ සතිපඨානා”ති¹ විජ්ජාගෙ; අපිලාපනරයා; කිච්චවසෙනෙව හිස්සා එතං ලක්ඛණං ථෙරෙන වුත්තා; අසමමාසරයා වා; සොචර්ග්ග්වුච්චසාවපච්චි පඨානා; සති එව සමමාජ්ඣාමයොති සතිසමමාජ්ඣාමයො; තත්ථ බොධියා බොධිස්ස වා අභිසාති බොජ්ඣාමයා; කිං වුත්තං භොති: යං හි අයං ධම්මසාමග්ගි යං ලොකීයලොකුත්තරමහනකඤ්ඤා උපපජ්ජානාස උපුභව්වප්ඨිකානාසුත්තනාමපුභවත්තකිලමානුසොගඋච්ච්ඤ්ඤායො තාහි නිවෙසාදිනං අනෙතො උපද්දවානං පටිපක්ඛානාස සතිධම්මවිවිස භිජ්ජපිඨපස්සාති සමාධිඋපධාසඤ්ඤායො ධම්මසාමග්ගියා අරියසාවකො වුජ්ඣාතිති කතා බොධිති වුච්චති; වුජ්ඣාති කිලෙසසත්තානතිඤ්ඤා උඨ

හති වත්තාරි වා අරියසම්මානි පටිච්ඡක්ඛති නිබ්බානමෙව වා සමත්තරෙතීති
 වුත්තා හොති; සථාහ: “සත්තමොරණිකමිඛ භාවෙනා අනුත්තරං සමා
 සමොධිං අභිසම්මුඛො”ති; තස්සා ධම්මසාමග්ගිසම්මානාය මොට්ඨා
 අමොනාතිපි මොරණිකමිඛා; ක්කිනාඛ්‍යමග්ගඛාදසො විය; සොපෙසසථා
 වුත්තප්පතාරාය එතාස ධම්මසාමග්ගියා බුරුක්ඛතීති කතා අරියසාමමො
 මොට්ඨි වුවෙති; තස්ස මොට්ඨස්ස අමොනාතිපි මොරණිකමිඛා; සෙතඛ්‍ය
 රථඛාදසො විය; තෙනානු අභිතථාචරියා: “බුරුක්ඛතතස්ස පුග්ගලස්ස
 අඛාති වා මොරණිකමිඛා”ති;¹ අපි ව “මොරණිකමිඛාති කෙනාමෙන මො
 රණිකමිඛා මොට්ඨාසංචිතතනාති මොරණිකමිඛා බුරුක්ඛතතීති මොරණිකමිඛා
 අනුබුරුක්ඛතතීති මොරණිකමිඛා පටිබුරුක්ඛතතීති මොරණිකමිඛා සම්බුරුක්ඛතතීති
 මොරණිකමිඛා”ති² ඉමවාදිනා පටිසම්මුද්දනසෙතාරි මොරණිකමිඛාමො
 වෙදිතමො; පසථො පුරුද්දො වා මොරණිකමිඛා සමමොරණිකමිඛා;
 සති එව සමමොරණිකමිඛා සතිසමමොරණිකමිඛා; තං සතිසමමොරණිකමිඛා;
 ධම්මවිමසිසමමොරණිකමිඛාති ආදිපුරි වතුසම්මධම්මෙව විවිතතීති ධම්ම
 විවමො; සො පටිච්ඡලක්ඛණො ඔහාසනරසො අසමොහපච්චුපථාමො;
 විරහාවතො විවිතා ජරිකමිඛමො ව විරිසො; තං පග්ගහලක්ඛණං
 උපස්මිතතරසං අනොසිද්ධතපච්චුපථාමො; පිතසංගිති පිති; සා ඵරණ
 ලක්ඛණං කුසිලක්ඛණං වා; කාසවිතතානං පිතතරසා; තෙසංගෙව ඔදග්ග
 පච්චුපථාමො; තාසවිතතදර්ථපග්ගහලක්ඛණමො පග්ගහි; සා උපසමලක්ඛණං;
 තාසවිතතදර්ථමද්දනරසා; කාසවිතතානං අපරිපථඤ්ඤානසිතාවපච්චු
 පථාමො; සමාධිතමො සමාධි; සො අවිකම්පලක්ඛණො අපිසාරලක්ඛණො
 වා; විතතවෙතසිතානං සමිඤ්ඤාතරසො; විතතසිතිපච්චුපථාමො; අරුද්ධ
 පෙකමො උපමො; සා පටිසම්මානලක්ඛණං සමවාහිතලක්ඛණං වා;
 උපාධිකතිවාරණරසා පකමාකුපමෙද්දනරසා වා; මරුක්ඛතතාව
 පච්චුපථාමො; සෙසං වුත්තනාසමෙව; භාමෙතිති මුරුගෙති වසෙති
 උපාදෙතිති අමො; තථ වත්තාරෙ ධම්මා සතිසමමොරණිකමිඛාසං
 උපාදාසංචිතතනාති වෙදිතමො; සතිසමපඤ්ඤං මුඛස්සතිපුග්ගල
 පටිච්ඡතතා උපසිතසතිපුග්ගලසෙවනා තදම්මවුත්තතාති; අභිකම්පනා
 දිපු හි සත්තපු ධානපු සතිසමපඤ්ඤාදර්ශිත භතතතිකම්පනකාත
 සද්ධෙ මුඛස්සතිපුග්ගලෙ පටිච්ඡතෙන නිසසද්ධතමොරණසමපථද්ධ
 දිපෙ උපසිතසතිපුග්ගලෙ සෙවනෙන ධානතිසප්පාදිපු සතිසමුද්ධාපනාථං
 නිත්තමොරණපඛාතවිත්තතාසං සතිසමමොරණිකමිඛා උපාදාති; තසො
 ආදිතමමො කුලපුග්ගො ඉමෙති වතුති කාරණෙති සතිසමමොරණිකමිඛා
 සමුද්ධාපෙනා තදෙව මුරු කතා අභිතිවෙසං පඨපෙනා අනුක්කමෙන
 අරහත්තං ගණනාති; සො යාපි අරහත්තමග්ගා සතිසමමොරණිකමිඛා භාවෙති
 නාම එළෙ පතෙන භාවිතො නාම ගොති; සත්තධම්මා ධම්මවිවිස
 සමමොරණිකමිඛාසං උපාදාසංචිතතනා: පරිපුර්ණතො වතුපිසදකිරියා
 ඉඤ්ඤාසමත්තපටිපාදනා දුප්පඤ්ඤාපුග්ගලපටිච්ඡතා පඤ්ඤාපුග්ග

1. මොරණකඩය. 2. පටිච්ඡෙදිකම මොරණිකමිඛා. 35

පුග්ගලසෙවනා ගමභිරඤ්ඤාචරිතපච්චිවෙකකතා තදබිමුත්තතානාති; තඤ්ච පරිපුච්ඡකතාති බ්බකධාතුආයතනඉඤ්ඤාසලබ්බොඤ්ඤාසලබ්බකතා සමථචිපසානානං අත්ථසනතිසසිතපරිපුච්ඡාබලලානා; වජ්ඣවිසදකිරියාති අඤ්ඤාතතිකමාගිතනං වජ්ඣනං විසදභාවකරණං; සද්ධිසසා කෙසනබලො මානි දීඝානි ගොතති සරිරං වා උසානනාදදසඤ්ඤාව සෙදලවලවකච්ඡිතඤ්ඤා තද අඤ්ඤාතතිකං වජ්ඣ අවිසදං ගොති අපරිපුච්ඡා; යද්ද පන චිවරං ජිණ්ණං කීලිථං දුග්ගකිං ගොති සෙනාසනං වා උක්ඛාපං තද බාහිරං වජ්ඣ අවිසදං ගොති අපරිපුච්ඡා; තස්මා කෙසාදිවෙඡ්දනෙන උඛිච්චිතතආධොවිතරව නාදිභි සරිරපලලුත්තභාවකරණෙන උච්ඡාදනනාපනෙන ච අඤ්ඤාතතික වජ්ඣ විසදං කාතබ්බං, සුචිකමමමධාචනරජනපරිභණ්ඩකරණාදිභි බාහිරං වජ්ඣ විසදං කාතබ්බං; එතස්මිං හි අඤ්ඤාතතිකමාගිතර වජ්ඣවති අවිසදෙ උප්පනෙහසු විතතවෙතසිනෙසු ඤ්ඤාමපි අපරිපුච්ඡා ගොති අපරිපුච්ඡානි දිපකපලලකවට්ටිතෙලාදිනි නිසාය උප්පනාදිපසිධාය ඔහාසො වස; විසදෙ පන අඤ්ඤාතතිකමාගිතර වජ්ඣවති උප්පනෙහසු විතතවෙතසිනෙසු ඤ්ඤාමපි විසදං ගොති පරිපුච්ඡා පරිපුච්ඡානි දිපකපලලකවට්ටිතෙලාදිනි නිසාය උප්පනාදිපසිධාය ඔහාසො වස; තෙන වුත්තං වජ්ඣ විසදකිරියා ධම්මවිවසසමෙබ්බාඤ්ඤාසල උප්පාදය සංවත්තතීති; ඉඤ්ඤාසමත්තපටි පාදනා නාම සධාදිනං ඉඤ්ඤානං සමභාවකරණං; සමෙ හිසස සඬිඤ්ඤා බලවං ගොති ඉතරනි මජ්ඣනි තතො විරිසිඤ්ඤා පග්ගහකිවං සතිඤ්ඤා උප්පානකිවං සමාධිඤ්ඤා අවිකෙච්චකිවං පඤ්ඤාඤ්ඤා දසනකිවං කාතුං න සකෙකානි; න ඉතරනි ඉතරකිවංගදං; තස්මා නං ධම්මසභාව පච්චිකෙකතෙන වා යථා ව මනසිකරෙතො බලවං ජාතං තථා අමනසිකාරෙන භාපෙතබ්බං; වකකලිථෙරවජ්ඣ මෙත් නිදසානං; සමෙ පන විරිසිඤ්ඤා බලවං ගොති අථ තෙව සඬිඤ්ඤා අධිමොක්ඛකිවං කාතුං සකෙකානි; න ඉතරනි ඉතරකිවංගදං; තස්මා නං පසාදාදිභාවනාස භාපෙතබ්බං; තත්ථාපි සොඤ්ඤාපෙරසං වජ්ඣ දසෙකතබ්බං; එවං සෙසෙසුපි එකසං බලවභාවෙ සති ඉතරෙසං අතතතො කිවෙට්ඨ අසමත්තා වෙදිතබ්බං; විසෙසතො පනෙත් සධාපඤ්ඤානං සමාධිවිරියනඤ්ඤා සමතං පසංසනති; බලවසමො හි මඤ්ඤාසලලු මුධප්පසනො ගොති අවජ්ඣස්මිං පසිදති; බලවපඤ්ඤා මඤ්ඤාසලලු කෙරෙතකපකං භජති ගෙසජ්ජසමුදිනො වස රෙතො අනෙකිවෙත් ගොති විතතුප්පාදමනෙතනෙව කුසලං ගොතිති අභිධානිත්වා දුනාදිනි අකරෙතො නිරසෙ උප්පජ්ජති; උභිනානං සමතාය වජ්ඣස්මිංගෙව පසිදති; බලවසමාධිං පන මඤ්ඤාසලලු සමාධිසං කොසජ්ජපකවත්තා කොසජ්ජං අධිභවති; බලවවිරියං මඤ්ඤාසලලු විරියසං උඛිවට්ඨකවත්තා උඛිවට්ඨං අධිභවති; සමාධි පන විරිසෙත සංසොඤ්ඤා කොසජ්ජ පතිතුං න ලහති; විරියං සමාධිනා සංසොඤ්ඤා උඛිවෙට්ඨ පතිතුං න ලහති; තස්මා තදුග්ගං සමං කාතබ්බං; උග්ගසමාග්ගං හි අප්පනා ගොති; අපි ච සමාධිකමම්කසං බලවතීපි සධා වට්ඨති; එවං සද්දහනො ඔහපෙතනො අප්පනං පාපුණ්ණති; සමාධිපඤ්ඤාසු පන සමාධිකමම්කසං එකග්ගතා බලවතී වට්ඨති; එවං හි සො අප්පනං

පාපුණ්‍යාති; විපක්‍යනාකම්මිකස්ස පඤ්ඤා ඔලවතී වට්ඨති; එවං හි සො ලක්ඛණපටිච්චං පාපුණ්‍යාති; උභින්නං පන සමත්තං පි අපජනා හොති සෙව; සති පන සබ්බන්ධ ඔලවතී වට්ඨති; සති හි විතතං උඛ්චවසකි කානං සඛාපිරියපඤ්ඤානං විසෙන උඛ්චවපාතණො කොසර්පකම්මෙතන ව සමාධිනා කොසර්පාතණො රක්ඛති; තස්මා සා ලොණබ්බපනං විස සබ්බ ව්‍යාඤ්ඤනෙසු සබ්බකම්මිකො අමෙවං විස ව සබ්බරුකිවෙවසු සබ්බන්ධ ඉච්ඡිතබ්බො; තෙනාහ: “සති ව පන සබ්බප්ඵිකා වුත්තා ගභවතා කිං කාරණං: විතතං හි සතිපට්ඨරණං ආරක්ඛපව්වුපඨානා ව සති න විනා සතිං විතතස්ස පග්ගහතිග්ගහො හොති”ති;¹ දුපපඤ්ඤාසුගලපරි වර්ජනා නාම බන්ධාදිභෙදෙසු අනෙකාලංගපඤ්ඤානං දුමෙවධිසුගලානං ආරක්‍ෂාපරිවර්ජනා; පඤ්ඤාවන්තසුගලසෙවනා නාම සමපඤ්ඤාසුගලක්ඛණ පරිග්‍රහාතිකාය උදයවසපඤ්ඤාය සමන්තාගතසුගලසෙවනා; ගම්භිර ඤ්ඤාවරියපව්වෙකකිනා නාම ගම්භිරෙසු බන්ධාදිසු පවත්තාය ගම්භිර පඤ්ඤාය පහෙදපව්වෙකකිනා; තදබිමුත්තනා නාම ථානාතිස්සර්ජා දිසු ඛමමවිවසසමොක්ඛාසුගලාසමුප්පාදනත්ථං නිත්තපොණපබ්බාදවිත්තනා; තස්මා ආදිකම්මිකො කුලපුත්තො ඉමෙති සත්තති කාරණෙති ඛමමවිවස සමොක්ඛාසුගලාසමුප්පාදනත්ථං තදෙව බුරු කන්ධා අභිතිවෙසං පඨපෙති: අනුක්‍රමෙන අරගතං ගණ්ඨාති සො යා ව අරගතනමග්ගා ඛමමවිවස සමොක්ඛාසුගලාසමුප්පාදනත්ථං නාම එළෙ පත්තනා හාපිණො නාම හොති; එකා දස ඛමමා: විරියසමොක්ඛාසුගලාසමුප්පාදනත්ථං සංවත්තනති අපායග්ගපව්ව වෙකකිනා ආනිසංසදස්සාවිතා ගමනවිට්ඨිපව්වෙකකිනා පිණ්ඩපානා පඨපනා දුසර්ගගතපව්වෙකකිනා සමුග්ගවාර්ගගතපව්වෙකකිනා කුසිත සුගලපරිවර්ජනා ආරඛිවිසුගලසෙවනා තදබිමුත්තනා; තත්ථ තීරසෙසු පඤ්චවිධබන්ධනකමකරණො පඨප මහාදුක්ඛං අනුභවන කාලෙපි තීරව්ජනසොනියං ජාලක්ඛිපකුමිනාදිති ගම්මකාලෙපි පාජන කණ්ඩකාදිපහාරකුන්තස්ස පන සකච්චනාදිකාලෙපි පෙතත්ථිවිසෙ අනෙකානිවි වස්සග්ගසානි එකං බුධන්තරමපි බුධිපාසාති ආතුරිග්ග කාලෙපි කාලකඤ්ඤාසුගලෙසු සම්බන්ධසිතිහත්පත්තාණෙන අභිවම මහත්තෙව අත්තගාමෙන වාතාපපාදිදුක්ඛානුභවනකාලෙපි න සක්කා විරියසමොක්ඛාසුගලාසමුප්පාදනත්ථං අයමෙව තෙ හික්ඛු කාලොති එවං අපාය ග්ග පව්වෙකකිනාසාපි විරියසමොක්ඛාසුගලාසමුප්පාදනත්ථං; න සක්කා කුසිතෙන නව ලොකුත්තරධමො ලබ්බං ආරඛිවිසෙතෙව සක්කා අයමාති සංගො විරියසානි එවං ආනිසංසදස්සාවිතොපි උපපජති; සබ්බඤ්ඤාබුධි පව්වකබුධිමහාසාවකෙති ගතමග්ගාව ගන්තමො සො ව න සක්කා කුසිතෙන ගතකුන්ති එවං ගමනවිට්ඨි පව්වෙකකිනාසාපි උපපජති; සෙ තං පිණ්ඩපානාදිති උපඨගනති ඉමෙ තෙ මනුස්සා තෙව ඤානකා න දුග්ගමකර නාපි තං නිග්ගාය ජීවිග්ගාමාති තෙ පණීතාති පිණ්ඩපානා දිති දෙනති; අප චො අත්තනො කාරණං මහපථලං පව්වාසිගමානා

1. පොරණකසංග.

දෙනති; සඤ්ඤාපි අයං ඉමෙ පච්චිකේ පරිභුඤ්ඤානා කායදම්බිමසුලො
 පුඛං විහරිතොතිති න එවං සමපක්ඛානා තුඤ්ඤාං පච්චිකා අනුඤ්ඤානා;
 අථ ඛො අයං ඉමෙ පරිභුඤ්ඤාමානො සමග්ගධම්මං කානා චච්චදුක්ඛණො
 මුච්චිතොතිති තෙ පච්චිකා අනුඤ්ඤානා; සොදුනි නං කුසිතො විහරන්තො
 න තං පිණ්ඩපාතං අපවාසිකාසි ආරම්භිරියසොගං හි පිණ්ඩාපවාසනං නාම
 ගොභිති; එවං පිණ්ඩපාතාපවාසනං පච්චිකේකම්බනාසාපි උපපජ්ජති;
 මහාමිත්තපේරං විස පිණ්ඩපාතිකපේරං විස ව; මහා
 මිත්තපේරො කීර කසාකලෙණෙ නාම පටිච්චසති; තස්ස ච ගොචරගාමෙ
 එකා මහාඋපාසිකා පේරං පුත්තං කතා පටිපත්තති; සා එකදිවසං
 අරඤ්ඤං ගච්ඡන්ති ධිතරං ආහ: අලම අපුකකමිං ධාතෙ පොරුණතණ්ඩුලා
 අපුකකමිං බිරං අපුකකමිං සප්පි අපුකකමිං එංගිතං තච භාතිකස්ස අසා
 මිත්තස්ස ආගතකාලෙ හතතං පවිනා බිරසප්පිඑංගිතෙති සම් දෙති
 නිඤ්ඤා භුජෙය්සාපි අහං පන ගිගෙසා පක්ඛං පාරිවාසිකභතතං කඤ්ඤ
 යෙන භුත්තමිති; දිවා නිං භුඤ්ඤාසාපි අමොති; සාකපණ්ණං පක්ඛි
 පිනා කණ්ණණ්ඩුලෙති අමිතිලයාගුං පවිනා ධපෙති අමොති; පේරෙ
 විවරං පාරුපිනා පතතං නිහරන්තොච තං සද්දං පුනා අත්තානං ඔවදි:
 මහාඋපාසිකා කීර කජ්ජෙන පාරිවාසිකභතතං භුජ දිවාපි කණ්
 පණ්ණමිතිලයාගුං භුජස්සති තුඤ්ඤං අන්තං පන පුරුණතණ්ඩුලාදිති
 ආවිකති තං තිස්සාය ඛො පනොසා නොච ඛෙතතං න වත්තං න භතතං
 න වත්තං පච්චාසිංසති තිස්සො පන සමපත්තියො පන්තොසානං දෙති නිං
 එතිස්සා තා සමපත්තියො දුභුං සක්ඛිස්සාසි න සක්ඛිස්සාසිති; අයං ඛො
 පන පිණ්ඩපාතො තයා සග්ගෙන සද්දසෙන සමොගෙන න සක්ඛා
 ගණ්ණිතුනති; පක්ඛං එවිකාස පක්ඛිපිනා ගණ්ණිකං මුඤ්ඤිතා නිවත්තති
 කසාකලෙණමෙව ගතවා පතතං හෙය්මසඤ්ඤා විවරං විවරවංසෙ
 ධපෙති අරහතං අපාපුණිතා න නික්ඛමිස්සාමිති විරියං අධිස්සති
 නිසිදි; දීඝරත්තං අපාමන්තො හුනා නිවුත්තකත්ති විපක්ඛනං වසේසති;
 පුරෙහත්තමෙව අරහත්තං පනා වික්ඛන්තමිව පදුමං මහාබිණ්ණසමො
 සිතං කරෙන්නොච නික්ඛමි; ලෙණවාසෙ අධිවත්තං දෙවතා:-

“නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤා නමො තෙ පුරිපුත්තම
 යස්ස තෙ ආසවා බිණ්ණ දක්ඛිණ්ණයොසාපි මාරියා”ති.

උදනං උදනෙනති හතෙත පිණ්ඩාස පටිච්චානං තුමහාදියානං
 අරහත්තානං භික්ඛං දතා මහලලාභිජීයො දුක්ඛා මුච්චිතොතිති ආහ;
 පේරෙ උඤ්ඤානා මාරං විවරිතා කාලං ඔලොකෙන්නො පාතොසෙවති
 ඤ්ඤානා පත්තමිවරං ආදය ගාමං පාවිසි; දුරිකාපි හතතං සමපාදෙති
 ඉදුති මෙ ගාතා ආගමිකාති ඉදුති ආගමිකාතිති මාරං. ඔලොකයොසානං
 නිසිදි; සා පේරෙ ඝරමාරං සමපත්ත පතතං ගතෙති සප්පිඑංගිත
 යොජ්ජනස්ස බිරපිණ්ඩපාතස්ස පුරෙති ගතෙති ධපෙති; පේරෙ පුඛං
 ගොභුති අනුමොදනං කතා පක්ඛාමි; සාපි තං ඔලොකයොසානාච අසාසි;

ථෙරණ්ණ හි තද අභිව්‍ය පරිපුඛො ජවිවණේණා අහොසි විපට්ඨනානාති
ඉඤ්ඤාති මුඛං ඛකිනා මුත්තනාලපකකං වස අභි වස විරෙවිත්ථි;
මහාඋපාසිකා අරඤ්ඤා ආගන්ත්වා කිං අමම භාතිකො තෙ ආගතොති පුට්ඨි:
සා සබ්බො පච්ඡති ආරෙවෙසි; උපාසිකා අජ්ජ මෙ පුත්තංසං පබ්බජිත
කීච්චං මත්ථකං පත්තනනි ඤාතො අභිරමති තෙ අමම භාතා බුඩ්ධසංසො න
උක්කණ්ණනිති ආහ; පිණ්ඩපාතිගතිසංසෙරසං වත්ථු පන එටං වෙදි
තබ්බො; මහාගාමෙ කිරෙතො දුළිදදපුරිසො දුරුවිකකසෙන ජිවිකං
කපෙපති; සො තෙතොව කාරණෙන නාමං ලභිතො දුරුගණකමහා
තිසෙසා නාම ජාතො; සො එකදිවසං අත්තනො හරිසං ආහ: කිං අමහාකං
ජිවිතං නාම සත්ථරං දුළිදදදනසං මහපථලාගමො කවිතො මසඤ්චි
නිබ්බො දුතුං න සකකාම පකච්ඡගත්තමත්තං දනො පුන උප්පනො
සලාකභත්තමත්තමපි දසොමාති; සා සාබ්බ සාමීති සමපට්ඨන්තො පුන
දිවසෙ යථාලාභෙන පකච්ඡගත්තං අදුසි; හිකබුගඛසංසං ව පච්චසෙති
නිපාටිසංසංසාලො හොති දහරසාමණේරං පණීතභොජනාති තුඤ්ඤිතො
අයං ඉබ්බාගෙති තෙසං පකච්ඡගත්තං ගතිතමානකමෙව කතො තෙසං
පසානනානංගෙව ජ්ඣෙතිත්තො ගච්ඡන්ති; සා ඉඤ්ඤි තං දිසො සාමිකසං
කපෙසි; මයා දිනතං ජ්ඣෙතිත්තනිති න පන විපාටිසාරිති අහොසි; තසො
සාමිකො ආහ: මයං දුග්ගතභාවෙන අරියානං පුබ්බෙන පරිතුඤ්ජාපෙත්තුං
න සකච්ඡමහ කීනත්තු මො කතො අරියානං මනං ගහෙත්තුං සකච්ඡිසොමාති;
අපමං හරියා ආහ: කිං වදෙසි සපුත්තකා දුග්ගතා නාම අඤ්ඤි අයං තෙ
සිතා ඉමං එකකමීං කුලෙ යපෙනා වාදස කභාපණේ ගණිතිත්තො එකං බිර
බෙත්තුං ආහර අයානං බිරසලාකභත්තං දසොම එටං තෙසං විත්තං
ගණිතිත්තුං සකච්ඡිසොමාති; සො සාබ්බති සමපට්ඨන්තො තථා අකාසි; තෙසං
පුඤ්ඤාන සා බෙත්තු සායං නිඤ්ඤි මාණිකානි පාණො නිඤ්ඤි මාණිකානි බිර
දෙති; සායං ලඛිං දුට්ඨං කතො පුන දිවසෙ තෙසා ගතිතනවතීතෙන සපටිං
කතො සසප්පිපරිසෙකං බිරසලාකභත්තං දෙති; තෙසා පඨාස තසං
ගෙගෙ සලාකභත්තං පුඤ්ඤාචනෙතොව ලගනති; සො එකදිවසං හරිසං
ආහ: මයං ධිතු අඤ්ඤාස ලජ්ජතබ්බතො ව මුත්තා ගෙගෙ ව නො භත්තං
අරියානං පරිභොගාරහං ජාතං තිං යාව අහං ආගච්ඡාමි තාව ඉමකමීං
කල්‍යාණව්වෙච මා පටඤ්ඤි අහං කිඤ්ඤිදෙව කතො සිත්තං මොවෙසොමිති;
සො එකං පදෙසං ගතො උච්ඡ්ඤ්ඤාකමං කතො ජිති මාසෙති වාදස
කභාපණේ ලභිතො අලං එත්තකං මම ධිතු මොවනත්ථායාති තෙ කභාපණේ
දසනෙන බන්ධිතො ගෙගං ගමිසොමිති මහං පටිපජ්ජි; තසමීං සමයෙ
අභිමරියවහාරවාසි පිණ්ඩපාතිගතිසංසෙරසෙති කිසංගොවහාරං ගතො
වෙතිසං වඤ්ඤිසොමිති අත්තනො වසනාදානතො මහාගාමං ගච්ඡනො
තමෙව මහං පටිපජ්ජි; සො උපාසකො ථෙරං දුරුතොව දිසො එකකොව
අහනත්තා ඉමිනා අග්ගෙන සමිං එකං ධම්මකථං පුණ්ණෙනා ගච්ඡිසොමි
සිලවනෙතො හි සබ්බකාලං දුලලාහි වෙගෙන ථෙරං සමාපුණිත්තො
අභිවාදෙත්තො සමිං ගච්ඡනො වෙලාය උපකඨාය විනොසති: මහං සඤ්ඤ

පුටකභතතං නථි අය්‍යං ව භික්ඛාකාලො සමපතොයා අය්‍යො චෙ පරිබ්බසො ගණේ අථි එකං ගාමචාරං පතතකාලෙ අය්‍යං පිණ්ඩපාතං දස්සාමිති; තස්සෙවං විහෙත උප්පනාමතොයෙව එකො පුටකභතතං ගතොති තං ධානං පාපුණි; උපාසකො තං දිස්වා ගණන රොකං ආගමෙථාති වනිා තං උපසඬකමිත්වා ආග: කතාපණං නෙ හො පුරිස දමිමි එකං මම පුටකභතතං දෙතිති; සො විහෙතසි: ඉමං භතතං ඉමසමි කාලෙ මාසකමිති න අග්ගති අය්‍යො මග්ගං එකධාරෙතොව කතාපණං දෙති හවිස්සති එන් කාරණන්ති විනොතො නාග: කතාපණෙන දෙමිති ආග; එටං සතො චෙ ගණන නිණි ගණනාති ඉමිනා නිසාමෙන සමෙධි පන කතාපණෙ දඬුකාමො ජාතො; ඉතයෙ අසෙසුපිස්ස අථිති සෙසුසුස න දෙමිමෙව ආග; අථ නං සො ආග: සමෙ මෙ හො අසෙසු අසු නෙති දදෙය්‍යං න බො පතාතං අතතො; අන්ධං ගණනාමි එකසමි. මෙ රුක්ඛ මුලෙ එකො අය්‍යං නිසිදුපිතො කුසුමපි කුසුමං හවිස්සති දෙති මෙ භතතන්ති; නෙත භි හො ගණන ආගර නෙ කතාපණෙති කතාපණෙ ගතොති පුටකභතතං අදසි; උපාසකො භතතං ගතොති ගණේ බොවිත්වා ථෙරං උපසඬකමිත්වා පතතං නිගරථ ගතොති ආග; ථෙරෙ පතතං නිගරිත්වා උපසඬකතෙත දිනොත ගන්තං පිදති; උපාසකො ආග: අයං ගතොත එකොව පටිවිංසො න සකකා මය ඉතො කුසුමං කුසුමං කුසුමං යෙව මෙ අන්ධං ඉමං පරිසෙසිත්වා ලඬං ගණතථ නං මං අනුකමං උපාදයාමි; ථෙරෙ අථි එන් කාරණන්ති ගතොති සබ්බං පරිභුරි; උපාසකො ඛමමකරකොත පානියං පරිස්සාවෙත්වා අදසි; තෙනා නිසිත භතතකිමෙව ථෙරෙ උභොපි මග්ගං පටිපජ්ජි; ථෙරෙ උපාසකං පුට්ඨි කොත කාරණෙන තිං න භුජසිති: සො අතතො ගමනාගමනවිධානං සබ්බං කපෙති; ථෙරෙ තං පුත්වා සංවෙගප්පතො විහෙතසි: දුක්ඛාරං උපාසකොත කතා මය පන එවරුපං පිණ්ඩපාතං පරිභුසුරිත්වා එකස කතසුසුඤානා හවිතබ්බං සප්පාසෙතොසනං ලභිත්වා තණ්ට මවිමංස ලොකිතෙ පුක්ඛතොති නිසිනනපලුබෙකතොව අරගතං අපත්තං න උදකිස්සාමිති; සො තිස්සමහාවිහාරං ගන්ත්වා ආගතකුක්ඛතං කත්වා අතතො සතතසෙතොසනං පටිසිත්වා පට්ඨන්තරණං අත්තිත්වා තන් නිසිතො අතතො මුලකමෙථානමෙව ගණති; සො තාස රතතිස භිහාසමතකමිති නිබ්බතොතුං නාසකපි; පුත දිවසො පඨාස භික්ඛා වාරපලමොධං ඡින්නිත්වා තදෙව කමමෙථානං අනුලොමපටිලොමං විපස්සි; එතෙනුපායෙන විපස්සෙනො සතතමෙ අරුණෙ සහ පටිසමිතිදති අරගතං පත්වා විහෙතසි: අති විය මෙ කිලනං සරිරං කිනනු බො මෙ ආපුසබ්බයෙ විරං පට්ඨතිස්සති නාපට්ඨතිස්සති: අථස්ස අපට්ඨනන හාවං දිස්වා සෙතොසනං පටිසමෙත්වා පතතවිවරං ආදය විහාරමජ්ඣං ගන්ත්වා හෙරිං පගරපොත්වා සිකුසබ්බං සන්තිපාතෙති; සබ්බතෙරෙ කොත සිකුසබ්බං සන්තිපාතිතොති පුට්ඨි: මය ගතොති; කිමන්තං සපුරිසාති: ගතොත අසුසු කමිං නථි යෙසං පත මග්ගො වා එලෙ වා කුබ්බා අථි හෙ මං පුට්ඨනතුති; සපුරිස තාදිය නාම සිකු අසනං

ඉණ න කපේනති අමාතං එත් කඩ්ඛා නචී කීං පන තෙ සංවේග
 කාරණං අහොසි කීං පච්චිගං කතා අරහතං නිබ්බතනති: භනෙත
 ඉමසමී මහාගාමෙ වලඥියවිජිගං දුරුභණ්ඩකමහානියෙසා නාම උපාසකො
 අත්තනො ධිතරං ඔසි ධරපෙනා වාදග කතාපණේ ගණ්ඨිනා තෙති ධීර
 වේනුං ගහෙනා සබ්බසා ධීරභතතසලාකං පඨපෙසි; සො ධිතරං
 මොවෙසාමිති ඡ මාගෙ යනතසාලාග හති කතා වාදග කතාපණේ
 ලභිනා ධිතරං මොවෙසාමිති අත්තනො ගෙහං ගච්ඡෙනො අත්තර
 මගෙහ මං දිසො භික්ඛාචාරවෙලාග ගණ්ඨිපි තෙ කතාපණේ දතා පුට්ඨ
 භතං ගණ්ඨිනා ගබ්බං මග්ගං අද්දසි; අගං තං පිණ්ඩපානං පරිභුඤ්ඤා
 ඉධාගතවා සප්පාසගෙනාගතං ලභිනා පිණ්ඩපානාපවාසනකමම
 කරිසාමිති විගෙහං නිබ්බතෙතසිං භනෙතති; තං ධාතං සමපත්තා
 වතසොපි පරිභා ථේරසා සාමුසාරං අදංසු; සකභාවෙන අණ්ඩාදා
 යමපේ නාම නාගොසි; ථේරෙ සබ්බමජ්ඣ නිසිදිනා කපේනො
 කපේනොව මග්ගං කුටාගාරං දුරුභණ්ඩකමහානියෙසා ගණ්ඨින පුඨ
 කාලෙසව වලකුති අභිසාය අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බාසි;
 කාකවර්ණනියමගාරුඨා එකො කීර ථේරෙ පරිනිබ්බුතොති සුතා
 විහාරං ගතවා සකකාරගමානං කතා කුටාගාරං සජෙරනා ථේරං තත්
 ආරෙපෙනා ඉදුති විතකඨානං ගමිසාමාති උකතිපනතා වාලෙදා
 නාගකපිසු; රාජා භික්ඛුසබ්බං පුට්ඡි අච්චි භනෙත ථේරෙන කිඤ්චි
 කපිතනති: භික්ඛු ථේරෙන කපිතවිධානං ආචිකම්පු; රුජා තං උපාසකං
 පකෙකාසාපෙනා තසා ඉනො සත්තදිවසමන්තෙ කසෙව මග්ගපටිපත්තසා
 භික්ඛුතො පුට්ඨභතතං දිනතනති පුට්ඡි: අාම දෙව්භි; කෙත තෙ
 නියමෙන දිනතනති; සො තං කාරණං සබ්බං ආරෙවෙසි; අථ නං රුජා
 ථේරසා කුටාගාරඨානං පෙපෙසි ගච්ඡ තං ථේරං සඤ්ජාන සො වා
 අඤ්ඤ වාති; සො ගතවා සාණීං උකතිපිනා ථේරසා මුඛං දිසො සඤ්ජා
 නිනා විහි ගණ්ඨින හදගං සකුරෙනො රඤ්ඤ සතතිකං ගතවා දෙව
 මග්ගං අසොසාති ආග; අථසා රුජා මහාපසාධනං දපෙසි; තං පසාධෙනා
 ආගතං ගච්ඡ භාතික මහානියෙ මග්ගං අයං වැදිනා කුටාගාරං උකතිපාති
 ආග; උපාසකො සාමු දෙව්භි ගතවා ථේරසා පාදෙ විවරිනා උභොති
 ගණ්ඨින උකතිපිනා අත්තනො මන්තෙ අසාසි; තසමිංගෙව බණේ
 කුටාගාරං ආසාගෙ උපාතිනා විතකමන්තෙ පතිඨාසි; තමිං කාලෙ
 විතකසා වතුතිපි කණ්ණේති සගෙවෙව අභිජාලා උභිංසුති; මහතං
 බො පනතං සන්ති දුගරං යදිදං සත්ත අරියධනානි නාම තං න සකකා
 කුසිනෙතා ගහෙදා යථා හි විපාටිපනතං පුත්තං මාසාසිකයෙ අයං
 අමාතං අපුත්තොති පරිබාහිරං කණ්ණති සො තෙසං අවමයෙන දුගරං
 න ලභති එවං කුසිනොපි ඉදං අරියධනදුගරං න ලභති ආරම්භිවිජිගොව
 ලභතිදි දුගර්භතං පච්චවෙකකිනොපි උපාජති; මහා බො පන
 තෙ සඨා සන්තිනො හි තෙ මාතුකුච්ඡමිං පටිසන්තිං ගණ්ඨිනසාලෙපි
 අභිතිකකිමනෙපි අභිසමෙබ්බාසියමපි ධම්මවකකපාටිපත්තනායමකපාටිසාරිය

උපමාරං වා අප්පනං වා අප්පතතානං විකඛිතතවිතතානං පුග්ගලානං
 ආරක්ඛා පරිවර්ජනං; සමාතිකපුග්ගලසෙවනතා නාම; උපමාරෙන වා
 අප්පතාය වා සමාතිතවිතතානං සෙවනා භජනා පසිරුපාසනා; තදධි
 මුත්තතා නාම; ථානනිසර්ජාදිසු සමාධිඋප්පාදනස්ථංගෙව තීන්තපොණ
 පබ්බාරවිතතතා; එවං හි පටිපජ්ජන්තො එසඋප්පජ්ජති; තස්මා ආදි
 කම්මෙකො කුලපුත්තො ඉමෙති එකාදසති කාරණෙති සමාධිං සමුද්ධාපෙත්වා
 තදෙව ධුරං කත්වා අතිතිවෙසං පඨපෙත්වා අනුක්කමෙන අරහත්තං
 ගණ්හාති; ණො යං අරහත්තවංශො සමාධිසමෙධංජකිඛාං භාවෙති
 නාම; එලෙ පතෙත භාවිතො නාම හොති; පඤ්ච ධර්මා උපෙක්ඛා
 සමෙධංජකිඛාංගං උප්පාදාය සංවත්තනති සත්තමජ්ඣන්තතා සංඛාර
 මජ්ඣන්තතා සත්තසංඛාරකෙලායනපුග්ගලපරිවර්ජනතා සත්තසංඛාර
 මජ්ඣන්තපුග්ගලසෙවනතා තදධිමුත්තතාති; කථං විභාසාරෙහි සත්ත
 මජ්ඣන්තතං සමුද්ධාපෙති: තිං අත්තනො කමෙවන ආගන්ත්වා අත්තනොව
 කමෙවන ගම්ඤ්ඤි එසොපි අත්තනො කමෙවන ආගන්ත්වා අත්තනොව
 කමෙවන ගම්ඤ්ඤි තිං කං කෙලායසීති එවං කම්මඤ්ඤකතපට්ඨවෙක්ඛ
 නෙන ව පරමස්මිං සත්තතායෙව නාපි ණො තිං කං කෙලායසීති එවං
 නිඤ්ඤකතපට්ඨවෙක්ඛනෙන ව විගෙවාසාරෙහි සංඛාරමජ්ඣන්තතං සමුද්ධා
 පෙති; ඉදං විවරං අනුපුබ්බෙන වණ්ණවිකාරකෙට්ඨං ජ්ඣාණභාවකෙට්ඨං
 උපගන්ත්වා පාදපුඤ්ජනවොලකං හුත්වා යසීකොට්ඨං ජ්ඣන්තිං භවිස්සති;
 සමෙ පනඤ්ඤා සාමිකො භවිස්ස නාස්ස එවං විනස්සිත්තුං දදෙය්‍යති එවං
 අස්සාමිකභාවපට්ඨවෙක්ඛනෙන ව අනඛතීයං ඉදං තාව කාලිකතති එවං
 තාවකාලිකභාවපට්ඨවෙක්ඛනෙන ව; යථා විවරෙ එවං පත්තාදිසුපි
 යොජනා කානබ්බා; සත්තසංඛාරකෙලායනපුග්ගලපරිවර්ජනතාති එථ
 යො පුග්ගලො ගිහි වා අත්තනො පුත්තධිතාදිකං පබ්බජිතො වා
 අත්තනො අනෙතවාසිකතමානුපජ්ඣායාදිකෙ මමායති; සගන්තෙනව
 තෙසං කෙතවෙජ්ජනපුට්ඨකම්මවිවරධොවනර්ජනපත්තපට්ඨනාදීති කණෙති;
 මුත්තතමපි අපස්සනෙනා අපුකො යාමණෙණ කුඨිං අපුකො දහණ
 කුඨිනති භන්තමිතො විග ඉතො විතො ව ඔලොකෙති අඤ්ඤාන
 කෙතවෙජ්ජනාදීනං අත්තං මුත්තතං කාව අපුකං පෙතෙථාති යාවය
 මාතොපි අමෙතපි තං අත්තනො කම්මං න කාරෙම කුමෙත නං ගගන්ත්වා
 කීලමිස්සථාති න දෙති අයං සත්තකෙලායතො නාම; යො පන විවර
 පත්තථාලකකතාරයසීආදීති මමායති අඤ්ඤාසං ගන්තං පරමසිඤ්ඤා
 න දෙති; තාවකාලිකං යාවිතො මයමපි ඉමං ධන්‍යායතො න පරිභුඤ්ජාම
 කිං කුමාසං දස්සාමාති වදති අයං සංඛාරකෙලායතො නාම; යො පන
 තෙසු විසුපි වජ්ජුසු මජ්ඣන්තතං උදුසිතො අයං සත්තසංඛාරමජ්ඣන්තතා
 නාම; ඉති අයං උපෙක්ඛාසමෙධංජකිඛො එවරුපං සත්තසංඛාර
 කෙලායනපුග්ගලං ආරක්ඛා පරිවර්ජනතායාපි සත්තසංඛාරමජ්ඣන්ත
 පුග්ගලෙ සෙවනතායාපි ථානනිසර්ජාදිසු තදුප්පාදනස්ථං තීන්තපොණ
 පබ්බාරවිතතායාපි උප්පජ්ජති; තස්මා ආදිකම්මෙකො කුලපුත්තො ඉමෙති
 පඤ්චති කාරණෙති උපෙක්ඛාසමෙධංජකිඛාං සමුද්ධාපෙත්වා තදෙව ධුරං

කනා අභිනිවේසං පඨපෙත්වා අනුක්කමෙන අරහත්තං ගණ්හාති; සො යාච අරහත්තමය්‍යා උපෙක්ඛාසවේශාජ්ඣායං භාවෙති නාම; එලෙ පනෙත භාවිතො නාම හොති; ඉති ඉවෙධි සත්තබොජ්ඣායං ලොකිඤ්ඤාකුත්තරමිත්තසාච කපිතා.

සමමාදිසී. භාවෙතීති අභිනිකස්ස මහස්ස ආදිත්තං සමමාදිසීං බ්‍රුහෙති වදෙයිති; සෙසපදෙසුපි එසෙවනසො; එන් පන සමමාදස්සනා ලක්ඛණා සමමාදිසී; සමමා අභිනිරූපනලක්ඛණො සමමාසබ්බසො; සමමා පරිග්‍රහලක්ඛණා සමමාචාචා; සමමා සමුදාපනලක්ඛණො සමමා කමමනො; සමමා වොදපනලක්ඛණො සමමාආච්චො; සමමා පග්ගහ ලක්ඛණො සමමාචායාමො; සමමා උපසානලක්ඛණා සමමාසති; සමමා සමාධානලක්ඛණො සමමාසමාධි; තෙසු එකකස්ස නිශ්චිතී නිශ්චිතී කිච්චොති හොනති සෙසපීදං: සමමාදිසී තාච අඤ්ඤාසිපි අත්තනො පච්චතීන කිලෙසෙති සම්. මිච්ඡාදිසීං පජ්ගති නිරොධං ආරමමණං කරොති සමප සුත්තධිවෙච ව පසති තපපිච්ඡාදකමොගපිබ්බමතවසෙත අසමොගතො; සමමාසබ්බසොදයොපි තපච්ච මිච්ඡාසබ්බසොදීති ව පජ්ගනති නිරොධඤ්ඤා ආරමමණං කරොනති; විසෙසනො පනෙත් සමමාසබ්බසො සහ ජාත ධිවෙච අභිනිරූපෙති; සමමාචාචා සමමා පරිග්‍රහණාති; සමමාකමමනො සමමා සමුදපෙති; සමමාආච්චො සමමා වොදපෙති; සමමාචායාමො සමමා පග්ගණාති; සමමාසති සමමා උපසෙති; සමමාසමාධි සමමා සමාදගති; අපි වෙසාපි සමමාදිසී නාම පුබ්බසාගෙ නානක්ඛණා නානාරමමණා හොති මහාසාලෙ එකකස්ස එකාරමමණා කිච්චොතො පන දුක්ඛ ඤ්ඤානති ආදීති චත්තාරි නාමාති ලභති; සමමාසබ්බසොදයොපි පුබ්බසාගෙ නානක්ඛණා නානාරමමණා හොනති මහාසාලෙ එකකස්ස එකාරමමණා; තෙසු සමමාසබ්බසො කිච්චොතො නෙක්ඛමමසබ්බසොති ආදීති නිශ්චිත නාමාති ලභති; සමමාචාචාදයො තයො විරතියොපි හොනති වෙනතා යොපි මහාසාලෙ පන විරතියො; සමමාචායාමො සමමාසති ඉදමපි මයං කිච්චොතො සමපසාධානසතිපසානවසෙත චත්තාරි නාමාති ලභති; සමමාසමාධි පන පුබ්බසාගෙපි මහාසාලෙති සමමාසමාධිසෙව; ඉති ඉවෙසු අසිසු ධිවෙසු හගවතා නිබ්බානාධිගමාස පටිපත්තස්ස යොගිනො ඔහුකාරත්තා පඨමං ඔමමාදිසී දෙසිතා; අයං හි “පඤ්ඤපජ්ජොතො පඤ්ඤ සත්ථ”නති¹ ව චුත්තා; තත්තො එතාස පුබ්බසාගෙ විපස්සනාඤ්ඤාසබ්බානාස සමමාදිසීය අවිජ්ජාකාරං විධිමිත්තා කිලෙසවොරො සාහෙතොතො ඔමමෙන යොගාවචරෙ නිබ්බානං පාපුණාති; තෙන චුත්තං නිබ්බානාධිගමාස පටිපත්තස්ස යොගිනො ඔහුකාරත්තා පඨමං සමමාදිසී දෙසිතාති; සමමා සබ්බසො පන තස්සා ඔහුකාරො; තත්තො තදනනතරං චුත්තො; සථා හි ගෙරඤ්ඤාසො ගඤ්ඤා පරිවෙත්තනා පරිවෙත්තනා චක්ඛුනා කතාපණං ඔලොකෙතොතො අයං කුචො අයං ඡෙත්තොති ජානාති එවං යොගාවචරෙපි පුබ්බසාගෙ විතසෙකන විතසකත්වා විතසකත්වා විපස්සනාපඤ්ඤාස

මලොකයමානො ඉමෙ ධම්මා කාමාවචර ඉමෙ ධම්මා රුපාවචරාදයොති ජානාති; යථා වා පන පුරිසෙන නොපියං ගහෙති, පරිවෘත්තනි, පරිවෘත්තනි, දිනතං මහාරුක්ඛං තව්ජකො වාසියා තවෙජ්ඣා කමෙ උපනොති එවං විතකකන විතකකනි, විතකකනි, දිනෙන ධම්මෙ යොගාවචරෙ පඤ්ඤය ඉමෙ කාමාවචර ඉමෙ රුපාවචරාති ආදිනා නයෙන පරිවජ්ඣිති; කමෙ උපනොති; හෙන වුත්තං සම්මාසංකප්පො පන තස්සා ඔසුකරෙ තස්මා තදනනතරං වුත්තොති; සවායං යථා සම්මාදිසියා එවං සම්මාවාචායපි උපකාරකො; යථාහ: “පුරෙබ්බ ඛො ගහපඨිසුත්තා විතකකනි, විමාරෙති, පට්ඨා වාචං භිඤ්ඤි”¹ තස්මා තදනනතරං සම්මාවාචා වුත්තා; සස්මා පන ඉද්දංද්දංද්දං කරිස්සාමාති පඨමං වාචාය සංවිද්ධිති; ලොකෙ කම්මනං පයොජනාති තස්මා වාචා කායකම්මෙස උපකාරකයා සම්මාවාචාය අනනතරං සම්මාකම්මෙනා වුත්තො; චතුරිඛිධං පන චිච්චවරිතං තිවිධං කායච්චවරිතං පහාය උභයසුචරිතං සුරෙනාසෙව සස්මා ආර්ථවඨකසීලං සුරති න ඉතරස්ස තස්මා තද්වහානනතරං සම්මාආර්ථවො වුත්තො; එවං විසුඛාර්ථවෙන පන පරිසුඛො මෙ ආර්ථවොති එතතාවතා පරිතොසං කති, සුත්තපට්ඨෙත්තන විහරිතුං න සුත්තං අථ ඛො සබ්බඉත්තපට්ඨ ඉදං විරියමාරහිතබ්බනාති දසෙසානං තදනනතරං සම්මාවායාවො වුත්තො; තස්මා ආරම්භිවිසෙනාපි කායදිසු චතුසු වඤ්චු සති සුපසීතා කාතබ්බාති දසෙසානං තදනනතරං සම්මාසති දෙසිතා; සස්මා පන එවං සුපසීතා සති සම්මාසිස උපකාරක කාරනං ධම්මානං ගතිසො සම්මොසිති, පසොති එකතාරම්මෙස විත්තං සම්මොසිතුං තස්මා සම්මාසතිස අනනතරං සම්මාසම්මාසි දෙසිතොති චෙදිතබ්බො; ඉති අයම් අභිඤ්ඤා මහො ලොකියලොකුතතරම්සෙ කොට කපිතො.

අජකිත්තං රූපෙඤ්ඤිති ආදිසු අජකිත්තරූපෙ පරිකම්මවෙසෙන අජකිත්තං රූපෙඤ්ඤි නාම හොති; අජකිත්තං හි නිලපරිකම්මං කරෙන්නො කෙසෙ වා පිත්තෙ වා අකිත්තාරකාය වා කරෙති; පිතපරි කම්මං කරෙන්නො මෙදෙ වා ඡ්වියා වා ගජ්ජාදතලෙසු වා අකිත්තං පිතසානෙ වා කරෙති; ලොකිතපරිකම්මං කරෙන්නො මංසෙ වා ලොකිතෙ වා ජිව්හාය වා අකිත්තං රත්තසානෙ වා කරෙති; ඔද්ධපරි කම්මං කරෙන්නො අභිමති වා දනෙත වා නමෙ වා අකිත්තං සෙතසානෙ වා කරෙති; තං පන සුචීලකං සුපිත්තං සුලොකිතකං සුමද්ධං න හොති; අවිසුඛමෙව හොති; එකො ඔතිධා රූපාති සංසාරීති යසෙසං පරිකම්මං අජකිත්තං උපනතං හොති නිමිත්තමපි ඔතිධා සො එවං අජකිත්ත පරිකම්මෙස ඔතිධා ව අපනාය වසෙන අජකිත්තං රූපෙඤ්ඤි එකො ඔතිධා රූපාති පස්සාති වුච්චති; සජිත්තාතිති අවබ්බිතාති; සුචිත්තං දුර්භිත්තං වුච්චිතං වා හොති දුර්භිත්තං වා; පරිත්තවසෙ

1. පුරෙබ්බ ඛො ගහපඨි-මරමි.

1. පුරෙබ්බ ඛො ගහපඨි-මරමි.

පුරෙබ්බ ඛො ආවුත්තං මහං-වුත්තං.

තෙව් ඉදමහිභාගතනං වුත්තනති වෙදිකබ්බං; නාභි අභිභුසාධි යථා
 නාම සමාපත්තකයභිසංකා කට්ඨස්මිත්තං හත්තං ලභිතා කිං එත්ථ භුරු
 තබ්බං අපථිති සබ්බකඛිච්ඡා එකකබලමෙවකරෙති එවමෙව ඤාණුත්තරිතො
 සුඤ්ඤාප්පා විතදඤ්ඤො කිං එත්ථ පරිත්තකෙන ආරමමණේ සමාපජ්ජනබ්බං
 අපථි නායං මම භාගෙති කානි රුපානි අභිභවිතා සමාපජ්ජති; සහ
 නිමිත්තාදාදෙනෙවෙත්ථ අපානං පාපෙතීති අපො; ජානාමි සංඝාමිති
 ඉමිනා පනස්ස ආගොගො කථිංසා; සො ච ඛො සමාපත්තිනො වුසිකස්ස
 න අනෙතාසමාපත්තිං; එවං සඤ්ඤි ගොති; අභිභවසඤ්ඤා සිංහා
 සඤ්ඤාසපි එවං සඤ්ඤි ගොති; අභිභවසඤ්ඤා සිංහා අනෙතාසමාපත්ති
 යමපි අපථි ආගොගසඤ්ඤා පන සමාපත්තිනො වුසිතස්සෙව; අපා
 මාණාභිති වඩ්ඪිතපමාණාති මහත්තානිති අපො; අභිභුසාධි එත්ථ පන
 යථා මහත්තසො සුරිතො එකව භත්තවඩ්ඪිතකං ලභිතා අඤ්ඤාදි ගොතු
 අඤ්ඤාදි ගොතු කිං එසං මග්ගං කප්පසාතිති නං පන න මහත්තතො
 පස්සති එවමෙවං ඤාණුත්තරෙ සුඤ්ඤාප්පා විතදඤ්ඤො කිං එත්ථ සමාපජ්ජ
 තබ්බං නාධං අපරමාණනති මග්ගං විනෙත්තකයකරණේ භාගෙ අපථිති
 තානි අභිභවිතා සමාපජ්ජති; සහ නිමිත්තාදාදෙනෙවෙත්ථ අපානං
 පාපෙතීති අපො; අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤාදි අලාභිකාය වා අනාපථි
 තාය වා අප්ඤ්ඤාත්තරුපෙ පරිකමමසඤ්ඤාචරිතියො එසං; ඛිංඛා රුපානි
 සංඝාතීති සස්ස පරිකමමපි නිමිත්තමපි ඛිංඛාප උපානතං සො එවං
 ඛිංඛා පරිකමමස්සාව වසෙන අප්ඤ්ඤානං අරුපසඤ්ඤාදි ඛිංඛා රුපානි
 පස්සතිති වුවවති; සෙසමෙත්ථ වතුථාභිභාගතෙන වුත්තනසමෙව; ඉමෙසු
 පස වතුසු පරිත්තං විකක්කවරිකවසෙන ආගතං; අපාමාණං මොගවරිත
 වසෙන; සුචණ්ණං දදසවරිකවසෙන; සුඛණ්ණං රුහවරිතවසෙන;
 එතෙසං හි එතානි සපායානි; සා ච තෙසං සපායතා විථාරතො විසුඨි
 මග්ගෙ වරිගතිදදසෙ වුත්තා; පමමඅභිභාගතනාදිසු භිලාභිති සබ්බ
 සබ්බාතිකවසෙන වුත්තා; භිලවණ්ණාභිති වණ්ණවසෙන; භිලභිදස්ස
 භාභිති නිදස්සනවසෙන අපඤ්ඤාසමානවිවරති අභිභින්නාවණ්ණානි
 එකභිලානෙව හුත්වා දිස්සතීති වුත්තං ගොති; භිලභිභාසාභිති ඉදං
 පන භිභාසවසෙන වුත්තං; නිලභිභාසානි නිලපාභාසුත්තානිති අපො;
 එතෙතා තෙසං සුවසුඛතං දස්සෙති; විසුචවණ්ණවසෙනෙව හි ඉමානි
 වත්තාරි අභිභාගතනානි වුත්තානි; නිලකපිණං උග්ගණ්ණනො නිලසම්මි
 නිමිත්තං ගණ්ණාති සුථස්මිං වා චත්ථස්මිං වා වණ්ණධාතුසා වානි ආදි
 කවමිතෙනොත්ථ කපිණකරණව පරිකමම අපානාචිධානව සබ්බං විසුඨි
 මග්ගෙ විථාරතො වුත්තමෙව; ඉමානි පන අපි අභිභාගතනාත්ඤානානි
 වච්චමපි ගොතති වච්චපාදකානිපි විපස්සනාපාදකානිපි දිඨ්ඨමෙසුච
 විභාගතිපි අභිඤ්ඤාපාදකානිපි නිරෝධපාදකානිපි ලොකිකනෙව පන
 හ ලොකුත්තරනිති වෙදිකබ්බාති; රුපි රුපානි සංඝාතීති එත්ථ
 අප්ඤ්ඤානං නෙසාදිසු නිලකපිණාදිවසෙන උපාදිතං රුපඤ්ඤානං රුපං
 තදස්ස අපථිති රුපි; ඛිංඛා රුපානි සංඝාතීති ඛිංඛාපි නිලකපිණාදිති
 රුපානි කිංතවක්ඛුනා පස්සති; ඉමිනා අප්ඤ්ඤාතඛිංඛාචත්ථුකෙසු

කසිණේසු උපාදිතස්මානස්ස සුභතලස්ස වත්තාරිපි රූපාවචරස්මානානි
 දසසිතානි; අජ්ඣාතං අරූපසංඥාදිති අස්මිත්තං න රූපසංඥාදී
 අත්තනො කෙසාදිසු අනුප්පාදිතරූපාවචරස්මානොති අපේ; ඉමිනා
 ඛණ්ඩා පරිකල්පං කතො ඛණ්ඩාව උපාදිතස්මානස්ස රූපාවචරස්මානානි
 දසසිතානි; සුභතෙනව අධිමුත්තො හොතිති ඉමිනා සුවිසුඛෙසු තීරාදිසු
 වණ්ණකසිණේසු කිංතානි දසසිතානි; තථ කිංචාපි අනෙතාඅප්පනාය
 සුභතති ආභොගො නත්ති යො පන සුවිසුඛං සුභං කසිණාරම්භං කතො
 විහරති යො යත්තා සුභතති අධිමුත්තො හොතිති වත්තබ්බං ආපජ්ජති
 තත්තා එවං ඉදංකා කතා; පටිසම්භවදම්මෙකං පන “කථං සුභතෙනව
 අධිමුත්තො හොතිති විමොක්ඛො ඉධ සිංහා මෙත්තාසගගතෙන චෙතසා
 එකං දිසං-පෙ-ඵරිත්වා විහරති මෙත්තාය භාවිතත්තා සත්තා අප්පටිකකුලා
 හොතති; කරුණා-මුදිතා-උපෙක්ඛාසගගතෙන චෙතසා එකං දිසං-පෙ-
 ඵරිත්වා විහරති උපෙක්ඛාය භාවිතත්තා සත්තා අප්පටිකකුලා හොතති එවං
 සුභතෙනව අධිමුත්තො හොතිති විමොක්ඛො”ති¹ චුත්තං; සබ්බසො රූප
 සංඥාසානති ආදිසු යං වත්තබ්බං තං සබ්බං විසුඛිමෙකං චුත්තමෙව.

පඨවිකසිණං භාවෙතීති එථ සකලදෙන කසිණං; පඨවිසෙව
 කසිණං පඨවිකසිණං; පරිකල්පපඨවියාපි උග්ගතනිමිත්තස්සපි පටිභාග
 නිමිත්තස්සපි තං නිමිත්තං ආරම්භං කතො උප්පත්තස්සපි කිංතස්ස එතං
 අධිවචනං; ඉධ පන පඨවිකසිණාරම්භං කිංතං අධිප්පත්තං; තං ගෙස
 භාවෙති; ආපොකසිණාදිසුපි එසෙව නයො; ඉමාති පන කසිණානි
 භාවෙතෙත්තාපි සීලාති සොඛෙතො සුපරිසුඛසීලෙ පටිභිතෙන යොගස්ස දසසු
 පලිබොධෙසු පලිබොධො අත්ති තං උපවජ්ඣිත්වා කල්මසානදායකං කල්පාණ
 මිත්තං උපසංකම්මිතො අත්තනො වරියානුකූලවසෙන යං යස්ස සප්පායං තං
 තෙන ගගෙතො කසිණභාවනාය අනන්තරූපං විහාරං පහාය අනුරූපෙ
 විහරතෙත්තා බුද්ධකපලිබොධුපචේදං කතො සබ්බං භාවනාවිධානං
 අපරිභාපෙතෙත්තා භාවෙතබ්බං; අයමෙත්ථ සඛෙධපො; විජ්ඣායෙ පන
 විසුඛිමෙකං චුත්තො; කෙවලං හි තථ විඤ්ඤාණකසිණං නාගතං තං
 අත්තො ආකාසකසිණේ පවත්තවිඤ්ඤාණං තච ඛො ආරම්භවසෙන
 චුත්තං න සමාපත්තිවසෙන; තං හි අනන්තං විඤ්ඤාණනති ආරම්භං
 කතො එසවිඤ්ඤාණවායතනසමාපත්තියං භාවෙතො විඤ්ඤාණකසිණං
 භාවෙතීති චුච්චති; ඉමාතිපි දසකසිණානි වච්චමි හොතති වච්චපාද
 කාතිපි විපස්සනාපාදකාතිපි දිඨ්ඨවල්ලවිහාරජාතිපි අභිඤ්ඤාපාද
 කාතිපි තිරේඛපාදකාතිපි ලොකිකානෙව පන න ලොකුත්තරනීති.

අසුභසංඥාදං භාවෙතීති අසුභසංඥාද චුච්චති උචුලානකාදිසු දසසු
 අසුභාරම්භේසු උප්පත්තා පඨවිස්මානසගගතා සංඥාද තං භාවෙති
 මුලෙති වචෙතීති අනුප්පත්තං උප්පාදෙති උප්පත්තං අනුරකවතීති අපේ;
 දසත්තං පන අසුභානං භාවනානායො සබ්බො විසුඛිමෙකං විජ්ඣාදිතො
 යෙව; මරණසංඥාදං භාවෙතීති සම්මුතිමරණං ඛණිකමරණං සම්මුචේද

මරණනති නිවිඛමි මරණං ආරමභං කතා උපාජ්ඣකසඤ්ඤං භාවෙති අනුප්පාදනං උපාදෙති උප්පාදනං අනුරක්ඛතිති අපේඛා; තෙසා චුත්තලක්ඛණං වා මරණසතිසෙව ඉධ මරණසඤ්ඤති චුත්තා තං භාවෙති උපාදෙති වසෙසිතිති අපේඛා; භාවනානසො පනස්සා විසුඛිමග්ගො විජාරිත්තාසෙව; ආභාසෙ සමික්ඛාලසඤ්ඤං භාසෙතිති අසිතපිතාදි හෙදෙ කසිත්‍රිකාරගාමෙ ගමනපටිකකුලාදීති නව සටිකකුලාති සෙව වෙකකිත්තස්ස උපාජ්ඣකසඤ්ඤං භාවෙති උපාදෙති වසෙසිතිති අපේඛා; කස්සාපි භාවනානසො විසුඛිමග්ගො විජාරිත්තාසෙව; සබ්බ ලොසක අනගිත්තසඤ්ඤං භාසෙතිති සබ්බගම්මපි තෙධාතුකෙ ලොසක අනගිත්තසඤ්ඤං උක්කමෙත්තසඤ්ඤං භාවෙතිති අපේඛා; අනිච්චසඤ්ඤං භාසෙතිති පචනතං උපාද්නකඛකානං උදසබ්බසඤ්ඤං පචනපරිත්තාති කං සවසු බසෙසු අනිච්චනති උපාජ්ඣකසඤ්ඤං භාවෙති; අනිසෙව දුක්ඛසඤ්ඤං භාසෙතිති අනිසෙව බකිපචකෙ පතිපිලනකසඛානදුක්ඛ ලක්ඛණපරිත්තාතිකං දුක්ඛනති උපාජ්ඣකසඤ්ඤං භාවෙති; දුක්ඛනි අනගතසඤ්ඤං භාසෙතිති පතිපිලනසෙසන දුක්ඛ බකිපචකෙ අවස වත්තනාකාරසඛානඅනත්තලක්ඛණපරිත්තාතිකං අනත්තාති උපාජ්ඣකසඤ්ඤං භාවෙති; පභානසඤ්ඤං භාසෙතිති පච්චිධං පහානං ආරමභං කතා උපාජ්ඣකසඤ්ඤං භාවෙති; විග්ගසඤ්ඤං භාසෙතිති පච්චිධමෙව විග්ගං ආරමභං කතා උපාජ්ඣකසඤ්ඤං භාවෙති; නිසෙධසඤ්ඤං භාසෙතිති සබ්බාරනිග්ගං ආරමභං කතා උපාජ්ඣකසඤ්ඤං භාවෙති; නිබ්බානං ආරමභං කතා උපාජ්ඣකසඤ්ඤං නතිවි වදනති; එත්ථ ව සබ්බලොසක අනගිත්තසඤ්ඤං අනිච්චසඤ්ඤං අනිසෙව දුක්ඛසඤ්ඤං ඉමාති තිති සඤ්ඤංති බලවට්ඨස්සනා කපිතා; පුන අනිච්චසඤ්ඤං භාසෙතිති ආදිකාති දසති සඤ්ඤංති විපස්සනාසමා රමෙතා ව කපිතො.

මුඛානුසංගිනති ආදීති චුත්තස්ථානෙව; සමමජ්ඣානසංගගානති පඨමජ්ඣානෙන සබ්බං ගතං පචත්තං පඨමජ්ඣානසමප්පත්තනති අපේඛා.

සමිප්පිං භාසෙතිති පඨමජ්ඣානසංගතං කතා සමිප්පිං භාවෙති මුග්ගෙති වසෙසිති; එසත්තෙසා සබ්බස්ථි.

වෙගසා පුපොති එත්ථ දුට්ඨං එරණං ආපොථරණං දිබ්බවකුච්ථරණං; තත්ථ ආපොකපිණං සමාපජ්ඣිතා ආපෙන එරණං ආපොථරණං නාම; එවං පුපෙපි මහාසමුදද්ද සබ්බං සමුදද්දභිගමා කුහනදිසො අනෙත්තාග ධාව ගොනති; ආලොකං පන වසෙසිතා දිබ්බවකුච්ථා සකලසමුද්දස්ස දස්සනං දිබ්බවකුච්ථරණං නාම; එවං පුපෙපි මහාසමුදද්ද සබ්බං සමුදද්දභිගමා කුහනදිසො අනෙත්තාගධාව ගොනති; අනෙත්තාගධා කස්සාති තස්ස භික්ඛුන්තො භාවනාස අබ්බන්තරගතාව ගොනති; විජ්ජා භාගිකාති එත්ථ සමිප්පියොගවසෙන විජ්ජං හජනතිති විජ්ජාභාගිකා; විජ්ජාභාගෙ විජ්ජාසොදාසෙ වත්තනතිතිපි විජ්ජාභාගිකා; තත්ථ විපස්සනාඤ්ඤං මහෙත්තමසිති ඡ අභිඤ්ඤාති අඨ විජ්ජා; පුරිමෙන අපේඛා

පටිලාභො චතුනතං මග්ගඤ්ඤානං චතුනතං ඵලඤ්ඤානං චතුනතං පටිපමඤ්ඤානං ඵනතං අභිඤ්ඤානං භෙදපත්තතිනං ඤ්ඤානං පත්තපත්තතිනං ඤ්ඤානං ලාභො පටිලාභො පත්ති පමපත්ති ඵසානා සමජ්ඣිකියා උපසම්පදා පඤ්ඤාපටිලාභාය සංවත්තනාතිති අයං පඤ්ඤා පටිලාභො; “පඤ්ඤාමුඛියා සංවත්තනාති”ති කතමා පඤ්ඤාමුඛි, පත්තනතං ව භෙදානං පුට්ඨජනකලාණකසා ව පඤ්ඤා වඩ්ඪති අරගතො පඤ්ඤා වඩ්ඪිතවඩ්ඪනා; පඤ්ඤාමුඛියා සංවත්තනාතිති අයං පඤ්ඤා මුඛි; “පඤ්ඤාවෙපුලාය සංවත්තනාති”ති කතමා පඤ්ඤාවෙපුලාය සත්තනතං ව භෙදානං පුට්ඨජනකලාණකසා ව පඤ්ඤා වෙපුලාය ගමජ්ඣි අරගතො පඤ්ඤා වෙපුලාය ගතා; පඤ්ඤාවෙපුලාය සංවත්තනාතිති ඉදං පඤ්ඤාවෙපුලාය; “මහාපඤ්ඤායාය සංවත්තනාති”ති කතමා මහාපඤ්ඤා; මගනෙත අපථ පරිගණකාතිති මහාපඤ්ඤා මගනෙත ධිමමං-පෙ-මහානිරුත්තියො මගනනාති පටිභානාති මගනෙත සිලකඛිකො මගනෙත පමාධි පඤ්ඤා විමුත්ති විමුත්තිඤ්ඤාදසානකඛිකො මගනනාති ධානාධානාති මහාවිහාරසමාපත්තියො මගනනාති අරිය සමමාති මගනෙත සතිපඨානෙත සමමපාධානෙත ඉඨිපාදෙ මගනනාති ඉඤ්ඤිපාති මගනනාති බලාති මගනෙත බොජ්ඣංගො මගනනං අරියං අසංඛිංශං මග්ගා මගනනාති සාමඤ්ඤාඵලාති මහාඤ්ඤායො මගනනං පරමජො නිබ්බානං පරිගණකාතිති මහාපඤ්ඤා මහාපඤ්ඤායාය සංවත්තනාතිති අයං මහාපඤ්ඤා, “පුට්ඨපඤ්ඤායාය සංවත්තනාති”ති කතමා පුට්ඨපඤ්ඤා පුට්ඨ නානා බිඤ්ඤා ඤ්ඤං පටිත්තතිති පුට්ඨපඤ්ඤා පුට්ඨ නානා ධාතුපු පුට්ඨ නානා අසත්තනපු පුට්ඨ නානා පටිච්චසමුප්පාදෙපු පුට්ඨ නානා සුඤ්ඤාගමනුපලීඛනපු පුට්ඨ නානා අනෙපු ධිමමෙපු නිරුත්තිපු පුට්ඨ නානා පටිභානෙපු පුට්ඨ නානා සිලකඛිකොපමාධි පඤ්ඤා විමුත්ති පුට්ඨ නානා විමුත්තිඤ්ඤාදසානකඛිකො; පුට්ඨ නානා ධානාධානෙපු; පුට්ඨ නානා විහාරපමාපත්තපු; පුට්ඨ නානා අරියපමෙවෙපු; පුට්ඨ නානා සතිපඨානෙපු; පමමපාධානෙපු ඉඨිපාදෙපු ඉඤ්ඤිපෙපු බලෙපු බොජ්ඣංගොපු පුට්ඨ නානා අරියමග්ගෙපු; පුට්ඨ නානා සාමඤ්ඤාඵලෙපු; පුට්ඨ නානා අභිඤ්ඤාපු ඤ්ඤං පටිත්තතිති පුට්ඨපඤ්ඤා; පුට්ඨ නානා ජනසාධාරණ ධිමම ගමතිකකම පරමජො නිබ්බානෙ ඤ්ඤං පටිත්තතිති පුට්ඨපඤ්ඤා; පුට්ඨපඤ්ඤායාය සංවත්තනාතිති අයං පුට්ඨපඤ්ඤා; “විපුලපඤ්ඤායාය සංවත්තනාති”ති කතමා විපුලපඤ්ඤා; විපුලෙ අපථ පරිගණකාතිති විපුල පඤ්ඤා-පෙ-විපුලා පරමජො නිබ්බානං පරිගණකාතිති විපුලපඤ්ඤා විපුල පඤ්ඤායාය සංවත්තනාතිති අයං විපුලපඤ්ඤා; “ගමහිරපඤ්ඤායාය සංවත්තනාති”ති කතමා ගමහිරපඤ්ඤා; ගමහිරපු බිඤ්ඤා ඤ්ඤං පටිත්තතිති ගමහිරපඤ්ඤා; පුට්ඨපඤ්ඤාපදිසො විජොරෙ; ගමහිර පරමජො නිබ්බානෙ ඤ්ඤං පටිත්තතිති ගමහිරපඤ්ඤා; ගමහිරපඤ්ඤායාය සංවත්තනාතිති අයං ගමහිරපඤ්ඤා; “අසාමනතපඤ්ඤායාය සංවත්තනාති”ති කතමා අසාමනතපඤ්ඤායාය පුග්ගලසා අපථවමජො

සංවත්තනතී”ති කතමා සිසපඤ්ඤා:සිසසිසං සිලානි පරිපුරෙතීති සිසපඤ්ඤා සිසසිසං ඉන්ද්‍රියසංවරා, භෝජනෙ වත්තඤ්ඤාතං, ජාගරියානුයෝගං, සිලකම්මං, යමාධි, පඤ්ඤා, විමුත්තං, විමුත්තනිඤ්ඤාණදස්සනකම්මං පරිපුරෙතීති සිසපඤ්ඤා; සිසසිසං ධාතූධාතෘනි පටිවිජ්ඣතීති, විහාරසමාපත්තියො පරිපුරෙතීති, අරිසත්වමානි පටිවිජ්ඣතීති, සතිපට්ඨානෙ භාවෙතීති, යමොප්පාධානෙ, ඉතිපාදෙ, ඉන්ද්‍රියානි, බලානි, ඛේණ්ඩාදිග අරියමග්ගං භාවෙතීති සිසපඤ්ඤා; සිසසිසං සාමඤ්ඤාඵලානි සචරිකාගේතීති සිසපඤ්ඤා; සිසසිසං අභිඤ්ඤායො පටිවිජ්ඣතීති සිසපඤ්ඤා; සිසසිසං පරමස්ථං නිබ්බානං යච්ඡිකාගේතීති සිසපඤ්ඤා; සිසපඤ්ඤාතං සංවත්තනතීති අයං සිසපඤ්ඤා; “ලුහපඤ්ඤාතං සංවත්තනතී”ති කතමා ලුහපඤ්ඤා: ලුහං ලුහං සිලානි පරිපුරෙතීති ලුහපඤ්ඤා-පෙ-ලුහං ලුහං පරමස්ථං නිබ්බානං යච්ඡිකාගේතීති ලුහපඤ්ඤා; ලුහපඤ්ඤාතං සංවත්තනතීති අයං ලුහපඤ්ඤා; “භාසුපඤ්ඤාතං සංවත්තනතී”ති කතමා භාසුපඤ්ඤා ඉමෙකමෙවං භාසුඛුලො වෙදඛුලො භුභිඛුලො පාමුජ්ඣ ඛුලො සිලානි පරිපුරෙතීති භාසුපඤ්ඤා-පෙ-පරමස්ථං නිබ්බානං යච්ඡිකාගේතීති භාසුපඤ්ඤා; භාසුපඤ්ඤාතං සංවත්තනතීති අයං භාසුපඤ්ඤා; “ජවනපඤ්ඤාතං සංවත්තනතී”ති කතමා ජවනපඤ්ඤා: යං කිම් රූපං අනිත්තානාගතපච්චුප්පානං, යං කාපි වෙදනා, යං කාපි සඤ්ඤා, යෙ භෙවි යඛිධා, යං කිඤ්චි විඤ්ඤාණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පානං අජ්ඣතං වා ඛේමිධා වා ඔලාරිකං වා සුමුමං වා භීතං වා පඤ්ඤිතං වා යං දුරෙ සතතික වා සබ්බං විඤ්ඤාණං අනිවමනං ඛිප්පං ජවතීති ජවනපඤ්ඤා; දුක්ඛමතං අනතතමං ඛිප්පං ජවතීති ජවනපඤ්ඤා; වක්ඛුං-පෙ-ජරාමරණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පානං අනිවමනං දුක්ඛමතං අනතතමං ඛිප්පං ජවතීති ජවනපඤ්ඤා; රූපං අනිත්තානාගත පච්චුප්පානං අනිවමං ඛෙමෙත දුක්ඛං භෙමෙත අනතතං අසාරකමෙතංති භුලයිනිං තීරයිනිං විභාවයිනිං විභූතං කතං රූපනිගේමෙ නිබ්බානෙ ඛිප්පං ජවතීති ජවනපඤ්ඤා-පෙ-ජරාමරණනිගේමෙ නිබ්බානෙ ඛිප්පං ජවතීති ජවනපඤ්ඤා; රූපං-පෙ-ජරාමරණං අනිත්තානාගතපච්චුප්පානං අනිවමං භෙමතං පටිච්චසමුප්පානං ඛෙමෙතං වසෙතං විරුහෙතං නිගේමෙතංති භුලයිනිං තීරයිනිං විභාවයිනිං විභූතං කතං ජරාමරණනිගේමෙ නිබ්බානෙ ඛිප්පං ජවතීති ජවනපඤ්ඤා; ජවනපඤ්ඤාතං සංවත්තනතීති අයං ජවනපඤ්ඤා; “තික්ඛපඤ්ඤාතං සංවත්තනතී”ති කතමා තික්ඛපඤ්ඤා: ඛිප්පං කිලෙසෙ ජිහ්වතීති තික්ඛපඤ්ඤා; උප්පානං කාමචිතකතං, ව්‍යාපාද චිතකතං, විනිසාචිතකතං, උප්පානුප්පානෙතං පාපකෙ අකුසලෙ ධර්මෙතංති පාධිවංසෙති පජහති විනොදෙති ඛානතිකාගේති අනාභාවං ගමෙතීති තික්ඛපඤ්ඤා; උප්පානං රුකං, දෙඤ්ඤා, මොගං-පෙ-ගමෙතංති භවගාමිකමෙතංති පාධිවංසෙති පජහති විනොදෙති ඛානතිකාගේති අනාභාවං ගමෙතීති තික්ඛපඤ්ඤා; එකමිති ආසනෙ වත්තාගේ අරියමග්ගං වත්තාරිභාමඤ්ඤාඵලානි වත්තෙසං පටිපමුනිද්දෙසං ජ අභිඤ්ඤායො අධිග්ගා භොගතී

සච්ඡේදනා ඵසසිතා පඤ්ඤායාති නිකඛපඤ්ඤා; තිකඛපඤ්ඤානාය සංවත්තනාතීති අයං තිකඛපඤ්ඤා; “නිබ්බේධිකපඤ්ඤානාය සංවත්තනාතී”ති කතමා නිබ්බේධිකපඤ්ඤා; ඉධෙකවෙවා සබ්බසංඛාරපු උබ්බගඛපුලො හොති උත්තාසංඛපුලො උත්තාසංඛිතඛපුලො අරතීඛපුලො අනාගතී ඛපුලො ඛභිමුඛො න රමති සබ්බසංඛාරපු අනිබ්බිධපුබ්බං අප්පදාලිත පුබ්බං ලොභකාමිනං නිබ්බිජ්ඣති පදාලෙතීති නිබ්බේධිකපඤ්ඤා; අනිබ්බිධ පුබ්බං අප්පදාලිතපුබ්බං දොසකාමිනං, මොහකාමිනං, කොධං උපනාහං-පෙ-සබ්බෙ භවගාමීනෙවෙ නිබ්බිජ්ඣති පදාලෙතීති නිබ්බේධිකපඤ්ඤා; නිබ්බේධිකපඤ්ඤානාය සංවත්තනාතීති අයං නිබ්බේධිකපඤ්ඤා ඵං පටිසම්භිදා මග්ගො වුත්තනායෙනෙවෙත් අප්පො වෙදිතබ්බො; කෙවලං භි තත්ථ ඛපුච්චනං ඉධ ඵකච්චනනති අයමෙව විසෙසො සෙසං තාදිසමෙවාති; ඉමා ච පන සොලස මහාපඤ්ඤා ලොකීයලොකුත්තරමිසසකාච කපිතා; අමනං ගො භික්ඛවෙ න සමිඤ්ඤාත්තීති විරතීතමරණං නිබ්බානං න පරිඤ්ඤාත්තීති අප්පො; නත්ත ච නිබ්බානං ලොකුත්තරං කායගතා සති ලොකීයා කථං තං න පරිඤ්ඤාත්තා අමතං න පරිඤ්ඤාත්තීති තං භාවෙතා අධිගන්තබ්බෙනා; කායගතං භි සතීං භාවෙනො අමතං අධිගව්ඡති අභාවෙනො නාධිගව්ඡති තසමා ඵං වුත්තං ඵනෙත්තපායෙන සබ්බත් අප්පො වෙදිතබ්බො; අපි වෙත්ථ චීරඛනාති විරතීතං නාධිගතං; ආරඛනාති පරිපුණ්ණං; පමාදිංසුති පමජ්ජනති; පමුඛනාති පමුඛං විසාරිතං නදං වා; ආසෙවිනනාති ආදිකොසෙවිතං; භාවිනනාති වසිතිතං; ඛුත්තිකනනාති පුනපුන කතං; අනගිකඤ්ඤානාති ඤාතභූතඤ්ඤා අජාතිතං; අසමිඤ්ඤානාති ඤාතපරිඤ්ඤාවසෙනෙව අපරිඤ්ඤාතං; අසච්ඡේදනනාති අපච්චකඛකතං; සච්ඡේදනනාති පච්චකඛකතං; සෙසං සබ්බත් උත්තානමෙවාති.

මහනාමසාරථපුරුෂො අඩකුත්තරනිකායසංකථාය

සහසසසුත්තනතපටිමාණසං

ඵකකනිපානසං වච්ඡේදනා

නිට්ඨිතා.

2. 1. 1.

දුක්ඛපාතස්ස පඨමෙ වර්ණානිති දෙසා අපරධා; දිඨ්ඨිමිඝ්ඤානි
 දිඨ්ඨව ධම්මෙ ඉමසමිංසෙව අත්තභාවෙ උප්පන්නඵලං; සම්මතසිඝ්ඤානානි
 සමපරසෙ අනාගතෙ අත්තභාවෙ උප්පන්නඵලං; ආගුමාදිනානි පාපකාරිං
 අපරධකාරකං; ගුණිකො ගුණාදො විවිධා නාමිකාරණා නාමරනානිති
 වොරං ගහෙනා විවිධා කම්මකාරණං රුප්පුරිසා කණෙනති රුපානො
 පන නා කාමරනානි නාම; නා වොරං ඵලං කම්මකාරණං කාරිසමානං
 එකසංකති; තෙන වුත්තං “පසංකති වොරං ආගුමාරිං රුපානො ගහෙනා
 විවිධා කම්මකාරණං කාමරනෙන”ති; අබ්බද්ධකොතිති මුත්තරෙති පහාරෙ
 හිරි පහාරසාධනත්ථං වා වතුගත්ථං දණ්ඩං වෙධා ඡෙත්වා ගතිතදණ්ඩකෙති;
 බිලබ්බාඨාලිකානති කඤ්ඤිංසලකබ්බිකකාරණං; තං කණෙනතා සිසකපාලං
 උප්පාදෙත්වා තත්තං අයොගුලං සණ්ඛාසෙන ගහෙනා තත්ථ පකම්පනාති
 තෙන මත්ථුබ්බං පකකානිති උත්තරති; සම්මුත්තකොතිති සම්මුත්තො
 කම්මකාරණං; තං කණෙනතා උත්තරෙත්ථඋග්ගොසණ්ණිවුලිකගල්වාටක
 පරිවෙජ්ඣෙන වමං උද්දිත්වා සබ්බකෙසෙ එකතො ගණ්ඨං කත්වා
 දණ්ඩෙන වාලෙත්වා උප්පාදෙත්වා සහ කෙසෙති වමං උද්ගති තතො
 සිසකවාහං ථුලසංකාරාහි සංසිත්වා ධොවනතා සම්බවණ්ණං කණෙනති;
 ගුහුමුඛනාති රුහුමුඛකම්මකාරණං; තං කණෙනතා සම්බුතා මුඛං විවරිත්වා
 අනො මුඛෙ දීපං ජාලෙනති කණ්ණවුලිකාහි වා පදාය මුඛං නිශිද
 නෙන බණ්ණති ලොහිතං පඤ්ඤිත්වා මුඛං පුරෙති; ජෙතිමාලිකානති
 සකලපරිරං තෙලපිලොහිකාය වෙසෙත්වා ආලිමෙපනති; ගජපජ්ජොති
 නානා ගජෙ තෙලපිලොහිකාය වෙසෙත්වා දීපං විය පජ්ජාලෙනති;
 ඵරකම්මනානිති ඵරකම්මකාරණං; තං කණෙනතා ගොසාගිවතො
 පදාය වමවටෙව කනනනතා ගොපථකෙ පානෙනති අථ නං යොගෙහති
 බන්ධිත්වා කම්මනාති යො අත්තනො වමවටෙව අකකම්මනා අකකම්මනා
 පතති; ඵරකම්මනානිති ඵරකම්මකාරණං; තං කණෙනතා තෙඨව
 වමවටෙව කනතිත්වා කපියං ධපෙනති කපිතො පදාය කනතිත්වා ගොපථ
 කෙසු ධපෙනති උපරිමෙති ගොසිමපරිරං ඵරකම්මනානිති විය ගොති;
 ඵණ්ණසකානති ඵණ්ණසකම්මකාරණං; තං කණෙනතා උග්ගොසු කප්පරෙසු
 ම ජාණ්ණකෙසු ම අයවලාකානි දත්වා අයසුලානි කොටෙවනති යො වතුති
 අයසුලෙති භූමියං පතිදගති අථ නං පරිවාලෙත්වා අග්ගිං කණෙනති;
 “ඵණ්ණසකො ජොති පරිග්ගහො යථ”ති ආගතසානෙපි ඉදමෙව වුත්තං
 තං කාලෙනකාලං සුලානි අපනෙත්වා වතුති අසිකොටිසංසෙව ධපෙනති;
 ඵවරුපා කාරණං නාම නත්ථි; බලිසමංසිකානති උග්ගොසු මුඛෙති බලිසෙති
 පහරිත්වා වමවටෙව කනතිත්වා උප්පාදෙත්වා; නාමාසණ්ණානති සකල
 හරිරං තිණ්ණාහි වාසිති කොටිතො පදාය කහාපණ්ණිකං කහාපණ්ණිකං
 පානෙනතා කොටෙවනති; වාග්ගොසවර්තනානති සරිරං තත්ථ තත්ථ ආමුඛෙති
 පහරිත්වා කොටෙවති බාරං සංසනති; වමවටෙව කනතිත්වා පහරිත්වා අසික
 ගබ්බලිකාව තිදති; පලිසෙවිභවිකානති එකෙන පසොන නිපප්පා
 පෙනා කණ්ණවජ්ඣෙන අයසුලං කොටෙවනා පඨවියා එකාබ්බා කණෙනති

අථ නං පාදෙ ගහෙනා ආවිජ්ඣානති; පලාලපිඨකානි ඡෙතො කාරණිකො ඡවිවම්මං අවජ්ඣිනා නිසද්දෙපාතෙති අසීති භිද්ධිනා කෙසෙසු ගහෙනා උක්ඛිපති මංසරසියෙව ගොති අථ නං කෙසෙහෙව පරියොනානිනා ගණනති පලාලවට්ටිං විෂ කනා පුන වෙයෙනති; සුභබ්බිපිති කතිප යාති දිවයාති ආහාරං අදනා ඡාතසුනබෙති බාදපෙනති තෙ මුත්තෙතන අසිකසබ්බලිකමෙව කණෙනති; සුළු උත්තාසෙහෙනති සුළු ආරෙ පෙනෙන; හ පරෙසං පාහතං පලුච්ඡෙනා වරතීති පරෙසං සත්තකං හණ්ඨං පටිවුඛං ආහතං අත්තමයො අත්තරවිට්ඨං පතිතං සහස්සහණ්ඨි කම්පි දිස්වා ඉමිනා ජිවිස්සාමිති පලුච්ඡෙනා විලුච්ඡෙනා න වරති කො ඉමිනා අපොති පිසිපාදෙන වා පව්වෙවනා ගව්ඡති; පාපකොති ලාමකො දුක්ඛො අතිරො; කිං ආනති කිත්තාම තං කාරණං හවෙය්හ; සාහනති යෙන අහං; ආයසුච්චිට්ඨකානි පාණාතිපාතාදි තිට්ඨං අකුසලං කාසකම්මං; කායසුච්චිට්ඨකානි තස්ස පටිපක්ඛභුතං තිට්ඨං කුසලකම්මං; චම්ප්පිච්චි ආනති මුසාපාදාදි චතුබ්බිධං අකුසලං චතිකම්මං; චම්ප්පිච්චිට්ඨකානි තස්ස පටිපක්ඛභුතං චතුබ්බිධං කුසලකම්මං; මනොසුච්චිට්ඨකානි අභිජ්ඣාදි තිට්ඨං අකුසලකම්මං; මනොසුච්චිට්ඨකානි තස්ස පටිපක්ඛභුතං තිට්ඨං කුසල කම්මං; සුඛං අත්තානං පටිහරතිති එත උච්චාසුඛි පරියායකො නිපාරිය යතො ච සරණගමනෙන පරියායෙන සුඛං අත්තානං පරිහරති තාම; තථ පචති සිලෙති දසසිලෙති චතුපාරිජුඨිසිලෙන පඨමකජ්ඣානෙන=පෙ= නෙවසක්ඛද්දනාසක්ඛද්දනෙන න යොතාපතතිමග්ගෙන යොතාපතති එලෙන=පෙ=අරහත්තමග්ගෙන පරියායෙන සුඛං අත්තානං පරිහරති තාම; අරහත්තඑලෙ පතිසිනො පන ඕණ්සවො ජිත්තමුලකෙ පචක්ඛකො නාහාසෙතොපි බාදපෙනොපි සුභාපෙනොපි නිසිද පෙනොපි නිපජ්ජාසෙතොපි නිපාරියායෙනෙව සුඛං නිමමුලං අත්තානං පරිහරති පටිපක්ඛනීති වෙදිතබ්බො; කායමානි යස්මා ඉමානි වෙ චජ්ජානෙව නො න චජ්ජානි තස්මා; චජ්ජ භිරුනොති චජ්ජ භිරුකා; චජ්ජ හසදස්සාචිනොති චජ්ජානි හසතො දස්සනසිලා; එතං පාටිකබ්බනති එතං ඉවජ්ඣබ්බං එතං අවස්සභාවිති අපො; සන්ති නිපාතමත්තං; කාරණ වචනං වා යෙන කාරණෙන පරිමුච්චිස්සති සබ්බවජ්ජෙති; කෙන පන කාරණෙන පරිමුච්චිස්සතිති; චතුස්මග්ගෙන වෙව චතුස්මග්ගෙන ව; මග්ගෙන හි පරිමුච්චිති තාම එලං පෙනො පරිමුත්තො නාම ගොතීති; කිං පන ඕණ්සවස්ස අකුසලං න විපව්වතීති; විපව්වති නං පන ඕණ්සව භාවතො පුබ්බිකානං භව ඛො ඉමස්මිංගෙව අත්තභාවෙ සම්පරසෙ පතස්ස කම්මඑලං නජීති. පඨමං.

2. 1. 2.

දුට්ඨෙ පඛානානීති විරියාති; විරියං හි පදනිකබ්බතො පඛානභාව කරණතො වා පඛානානි වුච්චති; දුරතීසම්මතානීති දුස්සානානි දුප්පරි යානි දුක්ඛානතීති අපො; අකාරමජ්ඣාමිකනනි අතරෙ වසත්තානං; විවර පිණ්ඩසාහසෙකාසන භිලානපට්ඨික ගෙහප්ප පටිකොඤ්ඤාසද ආනං පඛානනති එතෙසං විවරදිතං චතුත්තං පච්චියං අනුපාද

නස්සාය පටිභානං නාම දුර්භිසමභවනති දසෙසානි; චතුරතනිතමපි හි පිලොතිකං පසතතණ්ඩුලමහං වා හත්තං චතුරතනිකං වා පණණ්ඩාලං සප්පිතවතීතාදිපු වා අපාමහතතමපි හෙසජං පරෙසං දෙදානි චතතුමපි නිහරිතා දුතුමපි දුක්කරං උභතො ව්‍යුලහසඛිතාමපාමෙසනාසදිසං; නෙතාන හතවා:-

“දුතච සුඛච සමානමාහු අපාරි සත්තා ඩිත්‍රකෙ ජිනනති
අපමෙපි වෙ සද්දසානො දදුති තෙනෙව සො හොති සුඛි පරජා”¹

අභාරසමා අහගාරිසං පබ්බජිතානනති හෙහතො නිකම්මිතා අභාරසං ඝරවාසස්ස භිතාවහෙති කසිභොරකබ්බදිති චිරභිතං අහගාරිසං පබ්බජං උපහත්තානං; **සබ්බුපට්ඨිපමිතිස්ස භානනාස පටිභානනති** සබ්බසං බහුපට්ඨිලෙසුපට්ඨිඅභිනබ්බාරුපට්ඨිනබ්බානානං උපට්ඨිතං පටිතිස්සභ්‍යසඛිතා තස්ස නිබ්බානස්ස අත්ථාය විපස්සනාය වෙව මග්ගෙන ව සහජාතං චිරිසං; **භානනාති** යස්මා ඉමානි වෙ පටිභානානි දුර්භිසමභවනති තත්ථා.

2. 1. 3.

තතිසෙ **භාපට්ඨිතානි** ඉධ වෙව සමපර්ණෙ ව තපනතීති තපතීසං; **භාසනීති** විතතසන්තාපෙන තප්පති අනුසොවති; කාසුච්චරිතං කත්වා නන්දසකෙබ්බා විස නන්දමාණවො විස නන්දගොඝාතකො විස දෙවදත්තො විස වෙ භාතිකා විස ව; හෙ කිර ගාචං වධිතා මංසං වෙ කොඨාසෙ අකංසු තතො කතිසො ඡෙදං ආහ මග්ගං දුරකං ඔත්‍ර ඉමානි වෙ අත්තානි දෙහිති අථ නං සො සබ්බං මංසං වෙධා විහත්තං පුන කිං මග්ගසිති පහරිතා ජිවිතකබ්බං පාපෙසි නිවත්තිතා ව නං ඔලොකෙනො මතං දිස්සා භාරිසං මෙ කමං කතනති විතතං උප්පාදෙසි අථස්ස බලවසොකො උප්පජ්ඣ සො සීතසානෙපි නිසීතනාසානෙපි තදෙව කමං ආවජ්ජති විතතස්සාදං න ලභති අසීතපිතබාසිතසාසිතමපිස්ස සරිරෙ මජං න ඵරති අභිවමමහතමෙව අගොසි; අථ නං එකො ඡෙතෙ දිස්සා උපාසක නිං පත්‍රතතතපානො අභිවමමහතමෙව ව හෙ අවසිදං අජි නු ඛො තෙ කිම් තපතීසකමනති: සො ආම හතෙතති සබ්බං ආරෙණෙසි; අථ නං ඡෙතෙ භාරිසං හෙ උපාසක කමමං තතං අනපර්ණසානෙ අපර්ණනති ආහ; සො තෙනෙව තමමත කාලං කත්වා නිරසෙ නිබ්බතො; වට්ඨිච්චි වෙන පුප්පවුච්චසකකසොකාලිකවිමාණවිකාදගො විස තප්පති; සෙස වෙත්ථ වතුඤ්ඤ ව උත්තානාවොති.

2. 1. 5.

පවමෙ **මහනාහනති** විතතං අහං; **උපකුසුමිනති** උපහත්තානා ගුණං අකුසුමි ජානිං පටිච්ජකිනති අත්ථා; ඉදුති හෙ ධමමෙ දසෙසනො **සා ව අසතතුමිතානි** ආදිමාහ; ඉමං හි ධමමයං නිස්සාය සත්ථා සබ්බකුසුමං පතොතා තස්මා තස්සානුභාවං දසෙසනො එවමාහ; තත්ථ අසතතුමිතා කුසලෙසු ධමමෙසුති ඉමිතා ඉමං දිපෙති; අහං කිංනමහත

1. සංයුත්තණ්ඩකං-දෙවතා සතුලපසාසික

කෙන වා ඔහාසනීමිත්තමත්තකෙන වා අපනභූමො හුන්වා අරහත්තමඤ්ඤ මෙව උපාදෙසිං යාව සො න උපාජ්ජි න තාව සත්භූමො අහොසිං පට්ඨානංගම් ව අනුක්කංගිණො හුන්වා අනොසකකතාය ධර්මාදෙව පට්ඨානකිරියං අකුසිනති ඉමමත්ථං දසොනොසා යා ම අපට්ඨානිනාති ආදිවාහ; තත් අපට්ඨානිනාති අපට්ඨකමනා අනොසකකතා; අපට්ඨානි සුදුහංගිකාවෙ පදහාමිති එත් සුදුහති නිපාතමත්තං; අහං හිකාවෙ අනොසකකතාය සීතො ඛොධිසත්තකාලෙ සබ්බඤ්ඤාතං පථොනොසා පට්ඨාන මකාසිනති අයමෙත් අත්ථො; ඉදුති යථානෙන තං පට්ඨානං කතං තං දසොනොසා කාමං නවො වාති ආදිවාහ; තත් සත්තනති ඉමිනා පත්තබ්බං ගුණජාතං දසොති; සුචිකත්ථාමෙතාති ආදිපු පුරිසස්ස ඤාණ ථාමො ඤාණවිරියං ඤාණපරකකමො ව කපිතො; සංචාගනති ධර්මා අපට්ඨත්ත නා ඔසකකතා පට්ඨස්සාසිති අත්ථො; එත්තාවතානෙන වතුරභිග්ග මත්තනාගතං විරියාසිදානං නාම කපිතං; එත් හි කාමං තවො වාති එකං අභිග්ග නගාරුවාති එකං අසී වාති එකං මංසලොහිතනති එකං ඉමානි වත්තාරි අභිකාති; පුරිසත්ථාමෙතාති ආදිති අධිමත්තවිරියාසිට්ඨතාති; ඉති පුරිමෙති වතුති සමන්තනාගතෙන හුන්වා එවං අධිසීතං විරියං වතුරභිග්ග මත්තනාගතං විරියාසිදානං නාමාති වෙදිතබ්බං; එත්තාවතානෙන ඛොධි පලලභිකා අත්තනො ආගමනීයපට්ඨ කපිතා ඉදුති නාය පට්ඨපදය පට්ඨලබ්ගුණං කප්ථතුං තස්ස මස්සා හිකාවෙති ආදිවාහ; තත් අපමාදුසිග්ගාති සතිඅවිප්පවාසසබ්බානෙන අපමාදෙන අධිගතා න සුත්තප්ප මත්තෙන ලබා; ඛොධිති වතුමඤ්ඤාණවෙව සබ්බඤ්ඤාග්ගඤාණව; න හි සකකා එතං සුත්තප්පමත්තෙන අධිගතභූතති භානාග අපමාදුසිග්ගතා ඛොධිති; අනුප්පාගේ සොගසෙබ්බමොති න නෙවලං ඛොධිසෙව අරහත්ත ඵලතිබ්බානසබ්බානො අනුත්තරේ යොගකෙබ්බමොපි අපමාදුසිග්ගොව; ඉදුති අත්තනා පට්ඨලබ්ගුණේසු හිකපුසභිකං සමාදපෙනො භූමෙග්ග මෙපි හිකාවෙති ආදිවාහ; තත් සංස්සත්ථාසාති සස්ස අත්ථාය යං උපසම්පජ්ජි විහරිතුකාමා හුන්වාති අත්ථො; නදනුප්පාගනති තං අනුත්තරං; මුග්ගමිට්ඨ පටිසොසානනති මඤ්ඤාණමවරියස්ස පරිසොසානභූතං අරියඵලං; අභිඤ්ඤා සමථිනාමොති අභිඤ්ඤාය උත්තමපඤ්ඤාය පට්ඨකං කතා; උපසම්පජ්ජි මිහිසිස්සාමාති පට්ඨගිනිවා පාපුභිනිවා විහරිස්සථ; නසමාති යසො අපට්ඨවානපට්ඨානං නාමෙතං ඔහුපකාරං උත්තමත්ථාසාසකං තත්ථා.

2. 1. 6.

ජ්ඣෙ සංඝොජනිසෙසු ඛෙමමසුති දසනාං සඤ්ඤාජනානං පට්ඨය භූතෙසු තෙභුමකධිමෙවසු; අස්සාදුකුසෙසිතාති අස්සාදුතො පසිකා පස්සනානාවොති අත්ථො; නිබ්බිදුකුසෙසිතාති නිබ්බිදවසෙන උක්කංගුන වසෙන පස්සනභාමො; ජනිතොති බ්බුනිබ්බත්තො; ජ්ඣොති බ්බුපරි පාකතො; මජ්ඣොති බ්බුගෙදතො; සොතොතිති අනෙතා. නිජ්ඣාසන උක්කංගුනි යොකෙති; පටිදෙවෙහිති තංනිසිත්තලාපට්ඨතලකංගුනි පරිදෙවෙති; දුතොතිති කායපතිපිලනදුකෙති, දෙමනෙස්සාතිති මනො

විකාතදෙවනගොනි; උපාසාසෙය්හිති අධිමත්තායාසලක්ඛණ්උපායගෙනි;
දුක්ඛසමාති සකල්වට්ඨදුක්ඛිනො; පජ්ඣනීති මගොන පජ්ඣති; පභාසාති
එත්ථ පන එලක්ඛණො කපිතො; ඉමසමිං සුතොන වට්ඨවිවට්ඨං කපිතං.

2. 1. 7.

සත්තමෙ කණ්ණාති න කාලවර්ණනාය කණ්ණා; කණ්ණනාය පන
උපනෙතනීති නිපථතතිකාලකතාය කණ්ණා; සරසෙනාපි වා සබ්බාකුසල
බ්බමා කණ්ණා එව; න හි තෙසං උපාතතියා විතතං පහස්සරං ගොති;
අතිරිකනීති අතිරිකතාවො; අනොපනාසනීති අනොපනාපිතාවො.

2. 1. 8.

අදමෙ සුක්කාති න වර්ණසුක්කතාය සුක්කා; සුක්කතාය පන
උපනෙතනීති නිපථතතිසුක්කතාය සුක්කා; සරසෙනාපි වා සබ්බාකුසල
බ්බමා සුක්කා එව; භතං හි උපාතතියා විතතං පහස්සරං ගොති; හීරි ම
ඛතභසාවාති එත්ථ පාපගො ජගුවන්තලක්ඛණො හීරි; නායනලක්ඛණං
ඛතතපා; යං පනෙත්ථ විජාරගො වතතබ්බං සිය තං විපුඨිමගො
වුත්තමෙව.

2. 1. 9.

නවමෙ ලොකං පාලෙනීති ලොකං සක්ඛාරෙනා ධරෙනා
රක්ඛතති; නිබ්බ පඤ්ඤාසෙඨ මානාති ඉමසමිං ලොකෙ ජනිතා මානා
අයං මෙ මානාති ගරුචිත්තකාරවසෙන න පඤ්ඤාසෙඨ; සෙසපදෙසුපි
එසෙවනසො; සමමනදනති සසිකරං මරියාද්දහෙදං වා; සමා අපෙළකාති
ආදිසු එතෙ හි සත්තා අයං මෙ මානාති වා මාතුවන්තාති වාති ගරුචිත්ත
කාරවසෙන න ජානනති; යං වජුං නිස්සාය උපපන්නා තත්ථෙව විපත්ති
පජ්ජනති; තස්මා උපමං ආතරනෙතා යථා අපෙළකාති ආදිමාන.

2. 1. 10.

දසමං අනුප්පාතනිකං වුත්තං; කතරඅනුප්පාතනිකං: මනුස්සානං
උත්ඛායනො; භගවතා හි පඨමමොධිකං විසතිවස්සාති වසුප්පායසිකා
අප්පඤ්ඤාතො අහොති; හිකඛු අනිබ්බවාසාහි වසෙති උතුචසෙසපි යථා
සුඛං විචරිංසු; නෙ දිස්වා මනුස්සා කථං හි නාම සමණසකාප්පතතියා
භගවත්තමපි හිමමපි වස්සමපි මාරිකං වරික්ඛනති හරිතාති තිණාති
සමධදදන්තා එතිස්සිකං ජීවං විගෙයෙත්තා බහු බුද්දහෙ පාණේ සසිකානං
ආපාදෙත්තා; ඉමෙ හි නාම අඤ්ඤාතිප්පියා දුරක්ඛාතබ්බමා වස්සාවාසං අලලී
සිස්සනති සසිකාසසිස්සනති; ඉමෙ හි නාම සතුත්තකා රුක්ඛගොසු කුලා
වසාති කරිත්වා වස්සාවාසං අලලීසිස්සනති සසිකාසසිස්සනතීති ආදීති වත්ථා
උත්ඛායංසු; තමත්ථං හිකඛු භගවතො ආරොවෙසුං භගවා තං අනුප්පාතනිකං
කතො ඉමං සුත්තං දෙසෙත්තො පඨමං තාව “අනුප්පාතමි හිකඛමෙ වස්සං
උපගතඤ්ඤා”තති¹ එත්තකමෙව ආග; අථ හිකඛුතො කද ඤ්ඤා වස්සං උප

2. “දසමං” ඉති පොඨනෙසු.

b. “අනිබ්බං වස්සං” ඉති පොඨනෙසු.

1. මහාවංශ.

ගනනබෙහති උපහතං විතකකං පුත්වා “අනුජානාමි භික්ඛවෙ වස්සානෙ වස්සං උපගතඤ්ඤ”නති¹ ආහ; අථබො භික්ඛුනං එතදහොසි: කති නු බො වස්සුපතාසිකාති; භගවතො එතමථං ආණෙවෙසුං; තං පුත්වා සකලමපි ඉමං පුතතං දෙසෙතො; භෙමා භික්ඛවෙති ආදිමාහ; තථ වස්සුපතාසිකාති වස්සුපතමනාති; පුජිමිකාති අපරජ්ජගතාහ ආසාලනියා උප ගනනබො පුරිමකතතිකපුණ්ණෙවපරියොසානා පඨමා නෙමාසි; පඨමිකාති මාසගතාස ආසාලනියා උපගනනබො පඨමකතතිකපරියොසානා පඨමා නෙමාසිති.

වස්සුපතාසිකාවගො පඨමො.

2. 2. 1.

දුරියස පඨමෙ බලානිති කෙනසෙන බලාති අකමපතියසෙන බලාති නාම; තථා දුරභිභවනසෙන අනර්ථකාමදුරුතසෙන ව; පටිසම්බාහ බලනති පච්චෙක්ඛනාබලං; භාවනාබලනති බ්‍රාහ්මනබලං වසිත බලං; සුඛමහනාතනති ඉදං ගෙඨා වුත්තතසෙනෙව වෙදිතබ්බං; නත්‍රාති තෙසු චිත්‍ර බලෙසු; සමිදනති යං ඉදං; සෙවමෙතං බලනති සත්තනනං සෙධානං සුභබලමෙතං; සෙවං හි සො භික්ඛවෙ බලං ආගමිමාති සත්තනනං සෙධානං සුභබලං ආරබ්‍හ සන්ධාස පටිච්ච; පරිභතීති මහොත පජහති; පභාසාති ඉමිනා පන එලං කපිතං; සං පාපනති යං පාපකා ලාමකං; යභො පනෙතාති වෙපි වසෙධානා අරගතං පාපුණාති තභො එථ එතදගං නාගතනති වෙදිතබ්බං.

2. 2. 2.

දුරියස සතිසමමාජකබ්බං භාවෙතීති ආදිපු අයං ගෙඨා අනා ගතානං පදනං වසෙන අථවණ්ණනා; විවෙකනිසසිනානති විවෙක නිසසිතං; විවෙකොති විවිත්තනා; සොයං තදබ්‍හවිවෙකො විකබ්බන සමුච්චේද පටිපසාසිතිසාරණවිවෙකොති පටිවිබො; තසමිං පටිවිබෙ විවෙකෙ විවෙකනිසසිත නති තදබ්‍හවිවෙකනිසසිතං සමුච්චේදවිවෙක නිසසිතං නිසාරණවිවෙකනිසසිතව සතිසමමාජකබ්බං භාවෙතීති අය මහො වෙදිතබ්බං; තථා හි සතිසමමාජකබ්බහවානානුසුතො යොගි විපසානාකබ්බෙ කිච්චතො තදබ්‍හවිවෙකනිසසිතං අර්ථකාසගො නිසාරණවිවෙකනිසසිතං මහොසලෙ පන කිච්චතො සමුච්චේදවිවෙකනිසසිතං ආරමමණො නිසාරණවිවෙකනිසසිතං සතිසමමාජකබ්බං භාවෙතී; පටිවිබවිවෙකනිසසිතංපිති එකෙ; ගෙ හි න සෙවලා බලවටිපසානාමග ඵලකබ්බෙසු එව බොජ්ඣබෙග උචරනති විපසානාකිනකසිණ්ණිකාන ආණාපාසානුසමුච්චිසාරණිකොනපුටි උචරනති; න ව පටිසිධා අභකථා වරියෙහි තභො ගෙහං මහොත එතෙයං කිනානං පටිතතිකබ්බෙ කිච්චතො එව විකබ්බනවිවෙකනිසසිතං යථා ව විපසානාකබ්බෙ අර්ථකා

සසනො නිසාරණවිවෙකනිසිත්තනි චූතනං එවං පටිපසංඛිවිවෙක
 නිසිත්තමි භාවෙනිති වතඥං වට්ඨති; එසත්තො විරහනිසිත්තාදිසු
 විවෙකන්තො එව හි විරහාදයො; නෙවලං නෙත්ථ වොස්සගො දුච්ඛො
 පරිව්වාගවොස්සගො ව පක්ඛිඤ්ඤාවොස්සගො වාති; තත්ථ පරිව්වාග
 වොස්සගොති විපස්සනාකම්මෙ ව තදබ්බවගෙන මග්ගකම්මෙ ව
 සමුච්චේදවගෙන කිලෙසප්පභානං; පක්ඛිඤ්ඤාවොස්සගොති විපස්ස
 නාකම්මෙ තතතිත්තභාවෙන මග්ගකම්මෙ පන ආරම්භකරණෙන
 නිබ්බානපක්ඛිඤ්ඤා; තදුභයමි ඉමස්මිං ලොකිගලොකුත්තරමිඤ්ඤානෙ
 අත්ථවණ්ණනාතයෙ වට්ඨති තථා හි අයං සතිසමොඤ්ඤාමොගො යථා
 චූතතන පසාරෙන කිලෙසෙ පරිව්ච්ඡති නිබ්බානව පක්ඛිඤ්ඤා;
 මොස්සගාපටිණාමිතාති ඉමිනා පන සකලෙන වචනෙන වොස්සගාන්තං
 පරිණමතං පරිණතව පරිපථවතං; පරිපක්ඛවාති ඉදං චූතනං නොති;
 අයං හි බොජ්ඣංගභාවනමනුසුතො භික්ඛු යථා සතිසමොඤ්ඤාමොගො
 කිලෙසපරිව්වාගවොස්සගාන්තං නිබ්බානපක්ඛිඤ්ඤාවොස්සගාන්තං ව පරි
 පථවති යථා ව පරිපක්ඛො නොති තථා නං භාවෙනිති එසත්තො සෙස
 මොජ්ඣමග්ගසු; ඉධ පන නිබ්බානංයෙව සබ්බසංඛිතොති විචිත්තතො
 විවෙකො සමෙකං විරහභාවනො විරහො නිරෝධභාවනො නිරෝධොති
 චූතනං; මග්ගො එව ව වොස්සගපරිණාමි තස්මා සති සමොඤ්ඤාමො
 ගාවෙති විවෙකං ආරම්භං කන්තං පට්ඨතියා විවෙකනිසිත්තං තථා විරහ
 නිසිත්තං නිරෝධනිසිත්තමි; තව බො අරියමග්ගකම්මපට්ඨතියා
 කිලෙසානං සමුච්චේදනො පරිව්වාගභාවෙන ව නිබ්බානපක්ඛිඤ්ඤා
 භාවෙන ව පරිණතං පරිපක්ඛනති අයමෙව අනෙත්ථ දදබ්බො; එස
 තයො සෙසමොජ්ඣමග්ගසු; ඉති ඉමෙ සත්තමොජ්ඣමගො ලොකිග
 ලොකුත්තරමිඤ්ඤා කපිතා; ඉමෙසු චිත්තපි බලෙසු එතදග්ගභාවො චූත
 තතයෙනෙව වෙදිතබ්බො.

2. 2. 3.

තතිසෙ විචිවෙච්ච කාමෙහිති; ආදිතං වතුතනං කිංතනං පාළි
 අනෙත්ථ භාවනාතයො ව සමෙකා සබ්බාසාරෙන චිත්තමිමග්ග වින්තරිතො
 නෙව; ඉමානි පන වතාරි කිංතනි එකං, භික්ඛු විභවතකග්ගන්තං
 භාවෙති එකං විපස්සනාපාදකන්තං එකං අභිකුඤ්ඤාපාදකන්තං එකං
 නිරෝධපාදකන්තං එකං භවවිසේසන්තං; ඉධ පනතොතිපි විපස්සනා
 පාදකානි අභිපොතානි; අයං හි භික්ඛු ඉමානි කිංතනි සමාපජ්ඣති
 සමාපත්තිනො චූතං සබ්බාසාරෙ සමමපිනි, නෙත්ථවට්ඨපරිග්ගතං කන්තං
 ගප්ඨවිසං නාමරූපං වචන්තො; ඉන්ද්‍රියබලමොජ්ඣමගානි සමොධි
 නොති අරග්ගතං පාසුණති; එවමෙතානි කිංතනි ලොකිගලොකුත්තර
 මිඤ්ඤානෙව කපිතානිති; ඉමස්මිවාපි බලෙසෙ එතදග්ගභාවො චූත
 තතයෙනෙව වෙදිතබ්බො.

1. "පරිපථමගං" පොත්තෙසු

2. 2. 4.

වතුනේ සඛිනිනෙතන ම විනාරකරන වානි; සඛිනිතනබවමදෙසනා විනාරබවමදෙසනා වානි වෙසෙව බවමදෙසනානි දසෙසනි; තනේ මානිකා උද්දිසිකා කපිතදෙසනා සඛිනිතනදෙසනා නාම; තනේ මානිකා විනාරකො විහරිකා කපිතා විනාරදෙසනා නාම; මානිකා ධූපෙතාපි අස පෙතාපි විනාරකො විහරිකා කපිතා විනාරදෙසනාව; තාසු සඛිනිතන දෙසනා නාම මහාපඤ්ඤාසු පුග්ගලසු වසෙන කපිතා; විනාරදෙසනා නාම මඤ්ඤාසු; මහාපඤ්ඤාසු හි විනාරදෙසනා අතිපපමො විය හොති; මඤ්ඤාසු සඛිනිපදෙසනා සකකසු උපතනං විය හොති නෙව අතං න කොපිං පාසුභිකුං සකකසානි; සඛිනිපදෙසනා ම උඤ්ඤාසු වසෙන කපිතා; විනාරදෙසනා ඉතරෙසං තිණ්ණං වසෙන; සකලමපි හි නෙපිවකං සඛිනිපදෙසනාවිනාරදෙසනානි එනේව සඛිනි ගව්හි.

2. 2. 5.

පටමෙ සෙමිං හිතබවෙ අධිකරණෙති; විවාදධිකරණං අනුවාදධි කරණං ආපනතාධිකරණං කිම්බාධිකරණනති ඉමෙසං වතුනතං අධි කරණානං සෙමිං අධිකරණෙ; ආපනතා ම හිතබුති; ආපනතිං ආපනත හිතබු; නාසෙමිනානති තහමිං එතං; දීඝනතාසානි දීඝං අධිතං තිස නන්ධං; බරතනාසානි දසකොණ්ඩවණ්ඩාලවෙනානි එවං බරවාටසපටත නන්ධං; මාලතනාසානි පාණිලෙඩ්ඩුදණ්ඩාදිති පහරණවසෙන කකබල භාවන්ධං; හිතබු ම හ එසුකං විහරිසානති අඤ්ඤාමඤ්ඤා විවාද පනෙන හිතබුසඛෙස සෙපි උදෙසං වා පරිපුච්ඡං වා ගහෙතුසාමා පඨානං වා අනුසුර්තුකාමා නෙ එසුකං න විහරිසානති; හිතබුසඛෙසමිං හි උපොසථපචාරණං සිතාය උදෙසාදිති අත්තියා උදෙසාදිති ගහෙතුං න සකකසානති විපසාසානං විනතුපපාදො න එකසොනා හොති තොන විසෙසං නිබ්බන්ධෙතං න සකකසානති එවං හිතබු ම හ එසුකං විහරිසානති; හ දීඝනතාසානි ආදිසු චුත්තපටිපක්කිතයෙන අනේ වෙදිතබො; ඉධානි ඉමෙමිං සාසෙන; ඉති පටිසංකප්පිතානිති; එවං පටි වෙක්කති; අඤ්ඤා ආපනතානි එනේ අනුපලනති ආපනති අධිපොතා ආපනතිං ආපනතානි අනේ; කමිදෙව දෙසනති; න සබ්බමෙව ආපනතිං ආපනතිසං පන කමිදෙව දෙසං අඤ්ඤාතරං ආපනතිනති අනේ; කාසෙසානි කරජසාසෙන; අනතනමිනානි අනුච්චිතො; අනතනමන මාමනති අනුච්චාමං; මමමවානි මංසෙව; නන්ධානි තහමිං අධිකරණෙ; අවමසො අවමමොති අපරංබො අතිකසමිතා මද්දිතා ගහො අහමෙවෙත් අපරංසිකො; සුඛිතාදිසං ම හණ්ඩෙමිනති සථා සුඛිකසානං සරිහරිතා නිතෙ හණ්ඩෙමිං සුඛිකදසකං අපරංබො අධිහවති සො ම තනේ අපරංසිකො හොති න රුජානො න රුජපුරිසානි අනේ; ඉදං චුත්තං කොති; සො රඤ්ඤා ධර්මං සුඛිකසානං පරිහරිතා හණ්ඩං හරති තං සහ හණ්ඩසකවෙන ආනෙතා රඤ්ඤා දසෙසනති; තනේ නෙව සුඛිකසානසං

දෙසො අභි න රඤ්ඤා න රුජපුරිසානං පරිහරිතො ගතස්සෙව පන දෙසො; එවමෙවං යං සො භික්ඛු ආපත්තිං ආපනොතා තත්ත තෙව ආපත්තිතා දෙසො නුවොදකස්ස නීති පන කාරණෙති තස්සෙව භික්ඛුතො දෙසො; තස්ස හි ආපත්තිං ආපනතභාවෙනාපි දෙසො වොදකො අනත්ත මනසායපි දෙසො අනත්තමනස්ස සන්තො පරෙසං ආරොවනෙනාපි දෙසො; වොදකස්ස පන යං සො තං ආපතතිං ආපජ්ජන්තං අද්දස තත්ත දෙපො නත්ති; අනුත්තමනස්ස වොදනා පන දෙසො; තමපි අමනසි කරිතො අයං භික්ඛු අත්තනොව දෙසං පටිච්චෙක්ඛිතොතා ඉති මමෙව තත්ත අට්ඨපනා අට්ඨගමා පුඛකදුස්සංච ගණකම්මනති එවං පටිසංචික්ඛතිත් අන්තො; දුකිඨවායෙ වොදකස්ස අනත්තමනසා ව අනත්තමනසාය වොදිතභාවො වාති වෙ දෙසො; තෙසං වසෙන අට්ඨමො අට්ඨගමාති එත්ත යොජනා කාතබ්බො සෙසමෙත්ත උත්තානමෙවාති.

2. 2. 6.

ජයෙ අඤ්ඤානරොති එසො අපාකවනාමො ප්‍රාගමණො; සෙති ගගවා නොනුපසංඛිමිති යෙනාති සුමමන්තේ කරණවටනා; තස්මා යත්ත ගගවා තත්ත උපසංඛිමිති එවමෙත්ත අන්තො වෙදිතබ්බො; යෙන වා කාරණෙන ගගවා දෙවමනුස්සෙති උපසංඛිමිතබ්බො තෙන කාරණෙන උපසංඛිමිති එවමෙත්ත අන්තො දුකිඨබ්බො; තෙන ව කාරණෙන ගගවා උපසංඛිමි නබ්බො: නානපාකාරභුණ්විගෙයාසිගමාසිපායෙන; සාදුඵලුපහොගා සිපායෙන දිජගණෙති නිවට්ඨිතමගාරුකෙති විස; උපසංඛිමිති ගතොති වුත්තං ගොති; උපසංඛිමිත්තොති උපසංඛිමිතපරියොසානදීපනා; අඵවා එවං ගතො තන්තො ආසන්නතරං සානං ගගවිතො සම්පසංඛිතං ගතොතිවි වුත්තං ගොති; ගගවනා සංඛිං සමෙමාදිති යථා ව බමනිකාදිති පුච්ඡන්තො ගගවා තෙන එවං සොපි ගගවතා සභිං සමපට්ඨන්තොමොදෙ අගොසි සිතොදකං විස උණොදනෙන සමොදිතං එකිභාවං අගමාසි; භාය ව කච්චි තෙ භොගොතම බමනිකං කච්චි යාපනිකං කච්චි භොගො භාගතමස්ස භොතමසාවකානව අප්පාඨාධං අප්පාතඛකං උත්‍රසානං බලං එයුච්ඡිතාරොති ආදිකාය කථාය සමෙමාදි; තං පිතිපාමොජ්ජසංඛිතස්ස සමොදකස්ස ජනනතො සමොදාදිතො සුත්තභාවකො ව සමොදාදිකං කථං අත්ථෙරත්තමධුරතාය පුච්චමපි කාලං සාරෙත්තං නිරන්තරං පවතෙත්තං අරහරුපතො සරිතබ්බභාවතො ව සාරුණිකං; සුසංගතපුබ්බො ව සමොදාදිකං; අනුස්සරිසමානපුබ්බො සාරුණිකං; තථා බන්ධනපරිපුඬි තාය සමොදාදිකං; අත්ථපරිපුඬිතාය සාරුණිකෙනි එවං අනෙකෙති පරියා යෙති සමෙමාදිකං කථං සාරුණිකං විසිසාපෙත්තො පරියොතාපෙත්තො නිසපෙත්තො යෙනත්තෙන ආගතො තං පුච්ඡතුකාමො එකමනතං නිසිදි; එකමනතනති භාවනාපුංසක නිද්දෙසො විසමං වජ්ඣමසුරිය පරිවත්තනාදිති ආදිපු විස; තස්මා යථා නිසිතොතො එකමනතො නිසිතොතා ගොති තථා නිසිදිති එවමෙත්ත අන්තො දුකිඨබ්බො; සුමමන්තේ වා එතං උපයොගවටනා; හිසිදිති උපාපිසි; පණ්ණිතා හි පුරියා ගරුසානිකං උපසංඛිමිත්තං ආසනා සුසලතාය එකමනතං නිසිදනති; අයව නෙසං අඤ්ඤානරො තස්මා

එකමනං නිසිදි; නථං නිසිනෙනා පන එකමනං නිසිනෙනා හොතිති; ඡ නිසර්ඤ්ඤෙ වජ්ජනා; සෙසංවිදං: අතිදුරවච්චාසනනුපරිවාන චුණ්ණතප්පදෙසං අතිසමමුඛමතිපච්ඡාති; අතිදුරෙ නිසිනෙනා හි සමෙ කපේතුකාමො හොති උච්චාසදෙදන කපේතඛං. හොති; අච්චාසනෙන නිසිනෙනා සමසට්ඨනං කුරෙති උපරිවානෙ නිසිනෙනා සරිග්ගකෙන ඔබ්බති; උණ්ණතප්පදෙසෙ නිසිනෙනා අභාරවං පකාසෙති; අතිසමමුඛා නිසිනෙනා සමෙ දදුකාමො හොති වකුක්ඛා වකුක්ඛං ආභව්ව දඬුඛං. හොති; අතිපච්ඡා නිසිනෙනා සමෙ දදුකාමො හොති භිවං පසාරෙතො දඬුඛං. හොති; තස්මා අයමපි එතෙ ඡ නිසර්ඤ්ඤෙ වජ්ජනා නිසිදි; තෙන වුත්තං එකමනං නිසිදිති; එතදමොචාති දුට්ඨා හි පුච්ඡා අගාරික පුච්ඡා අනගාරිකපුච්ඡා ව; තථ නිං භනෙන කුසලං නිං අකුසලනති ඉමිනා නායෙන අගාරිකපුච්ඡා ආගතා; ඉමෙ නු ඛො භනෙන පට්ඨපාද නකඛනාති ඉමිනා නායෙන අනගාරිකපුච්ඡා; අයමපන අත්තනො අනුරූපං අගාරිකපුච්ඡං පුච්ඡනො එතං කො නු ඛො හො හොතම හෙතු කො පච්චයෙති ආදිවචනං අවොව; තථ හෙතු පච්චයොති උභයමෙපතං කාරණවෙච්චනමෙව; අධම්මවරියා විසම්මවරියාහෙතු අධම්මවරියාසමඛාතාය විසම්මවරියාය හෙතු තඛිකාරණා තප්පවයාති අනෙතො; තප්පායං පදනෙතො; අධම්මස්ස වරියා අධම්මවරියා අධම්ම කාරණනති අනෙතො; විසමං වරියා විසමස්ස වා තමමස්ස වරියාති විසමවරියා අධම්මවරියා ව සා විසමවරියා වාති අධම්මවරියාවිසමවරියා; එතෙනු පායෙන පුකකපකෙති අනෙතො වෙදිතඛෙතො; අනෙතො පනෙතො අධම්ම වරියාවිසමවරියා නාම දසඅකුසලකමපථා; ධම්මවරියාසමවරියා නාම දසකුසලකමපථාති වෙදිතඛෙතො; අතිකකතනං. හො හොතම අතිකකතනං. හො හොතමාති එතො අතිකකතනසද්දො බසුපුරුහිරුප අබ්බනුමොදනෙපු දිසති; “අතිකකතනං භනෙන රතති නිකමනො පඬමො යමො චිරනිසිනෙනා හිකුක්ඛෙතො”ති¹ ආදිපු හි බසෙ දිසති; “අයං ඉමෙසං වතුතො පුග්ගලානං අතිකකතනතරෙ ව පඤ්ඤ තරෙ වා”ති² ආදිපු සුඤ්ඤෙ.

“කො මෙ වජ්ජනි පාදනි ඉමියා යසසා ජලං

අතිකකතනන වණ්ණණ්ණත සමබ්බා ඔහාසසං දියා”ති.³

ආදිපු අගාරිපෙ; “අතිකකතනං භනෙන”ති⁴ ආදිපු අබ්බනුමොදනෙ ඉධාපි අබ්බනුමොදනෙයෙව; යස්මා ව අබ්බනුමොදනෙ තස්මා සාමු සාමු හො හොතමාති වුත්තං හොතිති වෙදිතඛං.

භයෙ කොමෙ පසංයාසං තුරිතෙ කොතුහලච්ඡරෙ

භයෙ කොමෙ පසාදෙ ව කරෙ ආමෙණ්ණිතං බුමොති.

ඉමිනා ව ලකඛණෙන ඉධ පසාදවසෙන පසංයාවසෙන වායං එකමනං වුත්තොති වෙදිතඛං; අථවා අතිකකතනනති අතිකතනං

1. වුලවග්ග.

2. අභිකතන-වතුකුක.

3. විමොකවජ්ජ-මි. කුමකදෙවපුත්ත වණ්ණනා.

4. මජ්ඣිමනිකාය-අග්ගසථ කුමාර පුත්ත.

අභිඉඨං අභිමනාපං අභිසුඤ්ඤානති චුත්තං හොති; තඤ්ච ඵකෙන අභික්ඛන්තසද්දෙන දෙසනං ථොමෙති; ඵකෙන අත්තනො පසාදං; අයං හෙත්ථ අභිප්පාදො; අභික්ඛන්තං හොගොතම යදිදං හොතො ගොතමස්ස ධම්මදෙසනා; අභික්ඛන්තං යදිදං හොතො ගොතමස්ස දෙසනං ආගමම මම පසාදෙ භගවතො යෙව චා වචනං වෙ වෙ අපේ සක්ඛාය ථොමෙති; හොතො ගොතමස්ස වචනං අභික්ඛන්තං දෙසනාසනාමො; අභික්ඛන්තං ගුණාධිමත්තො; තථා සධාර්පනානො පඤ්ඤාප්පනානො; සාත්ථො සමප්පනො; උත්තානපදො ගමනිත්ථො; කණ්ණසුඛො හදස්සික මහො; අනන්තකායනො අපරවමනානො; කරුණාසිහලො පඤ්ඤාච දානො; ආපාචරමණීයො විමර්ශනමහො; සුයමානසුඛො විමසිය මානසිත්තො එවමාදිති යොජෙත්ඛං; තො පරමි චතුති උපමාති දෙසනං යෙව ථොමෙති; තඤ්ච නික්ඛාප්පනාති අබොවුධං ධර්මං ගොථාමුච්චානං වා; උක්ඛාප්පනාති උපරිමුඛං කරොස; පටිච්ඡන්තනාති තිණපණ්ණාදිත්ථො; විමරොසනාති උග්ගාමොස; මුලාසාති දිසා මුලාසා; මහං ආවිකෙසාති ගෙව ගෙවනා එසමහොති වදෙස; අක්ඛාමෙති කාලපකචාතුදාසිඅසිරිත්තනාති නසංඝොමෙසපටිලෙති චතුරෙක තමො; අසනාති අනුක්ඛානපදො; අසමපන අභිප්පාද යොජනා; යථා කොපි නික්ඛාප්පනං උක්ඛාප්පනං එවං සම්මමුච්චිධං අසමමෙව පතිනං මං අසමමො වුඨාපෙතො; යථා පටිච්ඡන්තං විමරොසනං එවං කසාපස්ස භගවතො සාසනානරධානා පසුති මිච්ඡාදිඝිගහන පටිච්ඡන්තං සාසනං විමරොසනං; යථා මුලාසා මහං ආවිකෙසනං එවං කුමමහමිච්ඡාමහපටිපනාසා මෙ සහමොකමහං ආවිකෙසනං; යථා අක්ඛාමෙති තෙලපෙරොනං ධාරොසනං එවං මොහනිකාරනිමුග්ගස්ස මෙ වුඨාදිත්තරාති අපසාකො තප්පටිච්ඡාදකමොගනිකාරවිධාසක දෙසනාපෙරොනාධාරොනො; මහං හොතො ගොතමෙන ඵනෙති පරියොසෙති පසාසිත්තො අනෙකපරියොසෙන ධම්මො පසාසිතො එවං දෙසනං ථොමෙති ඉමාය දෙසනාය රත්තනාසෙ පසනාමිත්තො පසනාසාරං කමෙතො එයාගනාති ආදිමාහ: තඤ්ච ඵසාහනාති එසො අහං; භවන්තං ගොතමං සරණං ගමන්තො භවමෙව ගොතමො සරණං පරියොසෙති අසසා තානා තිත්තං ව විධානාති ඉමිනා අභිප්පාදෙන භවන්තං ගොතමං ගමන්තො ගමන්තො සෙවාමි පසිරාපාමි එවං ජානාමි බුද්ධාමිති; යෙසං ජානාමි බුද්ධාමිති අපො බුද්ධි තෙසං අපො; තසාම ගමන්තො ඉමස්ස ජානාමි බුද්ධාමිති අසමමො වුද්ධාමිති; භවමිති නික්ඛා සම්මාති එත්ථ පන අභිමතමහො සමප්පනාතිතෙවෙ යථානුසිඨං පටිපජ්ජමානො චතුස්ස අපායෙසු අපතමානො ධාරෙතිති ධම්මො; සො අත්ථො අරියමහො වෙව නිබ්බානා ව චුත්තං හොතං: “යචනා සික්ඛාවෙ ධම්මා සම්මානා අරියො අසම්මානො මහො තෙසං අග්ගමකායසී”¹ විජාමෙ; න කොටලව අරියමහො වෙව නිබ්බානා ව; අපි ච ඛො අරිය ඵලෙති සඬං පරියොසෙතිධම්මො වුද්ධාමිති හොතං ජත්තමාණවකවිමානො:-

1. අභිකුඤ්ඤානානුඤ්ඤානා-මහාමහං.

“රුහවිරුගමනෙතරමසොකං ධම්මවසංඛිතමපටිකුලං
මධුරමිමං පතුණං සුචිභතතං ධම්මමිමං සරණන්වුපෙමි” යි.¹

එන් රුහවිරුගොති මනො කපිතො; අනෙතරමසොකනති එලං; ධම්ම වසංඛිතනති නිබ්බානං; අපටිකුලං මධුරමිමං පතුණං සුචිභතතනති පිටකතතසොන විභතතසංඛිතවමසඛිතානි; ද්විසිලසංඛ්‍යානෙත සංගමොති සංඛ්‍යා; සො අන්තො අභිදර්ශනලසමුතො; වුතතං ගෙනං තසමිඤ්ඤව විනානො:-

“යන් ව දිනනවගපඵලමානු වකුසු සුචිසු පුරිසසුතෙසු
අඨ ව සුග්ගලධම්මදසා තෙ සංඛ්‍යමිමං සරණන්වුපෙමි” යි.¹

භික්ෂුතං සංඛ්‍යා භික්ෂුසංඛ්‍යා; එතසාවතා බ්‍රාහ්මණො නිශ්ඨි සරණං ගමනාති 2 පටිවෙදෙයි; ඉදනි තෙසු සරණංගමනෙසු සොසලලන් සරණං සරණංගමනං සො සරණං ගමන්ති සරණංගමනපාහෙදෙ සරණං ගමනඵලං සංඛිතලෙසො හෙදෙති අයං විධි චෙදිතමිධං; සෙසන්දිදං පදන්තො තාව භිංසනිති සරණං; සරණංගතානං තෙතෙව සරණංගමනෙන භයං සන්තාසං දුක්ඛං දුග්ගතිපරික්ඛිලෙසං භගති විනාසෙතිති අන්තො; රතනතසංසංඝපචනං අබ්බවනං; අථ වා භික්ෂෙ පටිගතනෙන අභිතා වු නිවහනෙන සන්තානං භයං භිංසනිති බුද්ධා ගවිකකතා රුහකරණෙන අසාසදනෙන ව ධම්මො අපාසානමිති කාරණං විසුළුඵලපටිලාභ කරණෙන සංඛ්‍යා තසමා ඉමිතාපි පරිසංසෙන රතනතසං සරණං; තප්පසාදහග්ගරුතාති විතනතිලෙසො තප්පසෙනතාසාරපවතො විතතුපාදෙ සරණංගමනං; තං සමිධිති සංගො සරණං ගමන්ති වුතතපා සාරෙන විතතුපාදෙන එතාති මෙ නිශ්ඨි රතනාති සරණං එතාති පර්යංශනති එවං උපෙතිති අන්තො; එවං තාව සරණං සරණංගමනං සො ව සරණං ගමන්ති ඉදහතං චෙදිතමිධං; සරණංගමනපාහෙදෙ පන දුට්ඨං සරණංගමනං ලොකුහකරං ලොකිසම; තන් ලොකුහකරං දිඨ්ඨ සමානං මග්ගකමණි සරණංගමනුපකම්මලෙසමුච්ඡෙදෙන ආරමි ණතො නිබ්බානාරමිණං හුන්වා කිම්මතො සකලෙපි රතනතසං ඉත්ඛති; ලොකිසපුත්තරානං සරණංගමනුපකම්මලෙසවිකම්මනෙන ආරමිණතො බුද්ධාදිගුණාරමිණං හුන්වා ඉත්ඛති; තං අන්තො බුද්ධාදිසු වස්සුසු සධාපටිලාභො; සධාබුලසා ව සමමාදිසි දසසු සුඤ්ඤානිරවස්සුසු ද්විසිලසංඛ්‍යානි වුවිති; තස්මිං වතුධා පටිගතති අතතසනිසාන තෙන තප්පසෙනතාස සංඝානුපගමනෙන පණිපානෙනාති; තන් අතත සනිසානතානං නාම අරු අදිං කන්ධා අහං අතතානං බුද්ධං නිසංඝොමි ධම්මං සංඝංගොති එවං බුද්ධාදිනං අතතපරිබ්බතං; තප්පසෙනතා නාම අරු අදිං කන්ධා අහං බුද්ධපර්යංශො ධම්මපර්යංශො සංඝපර්යංශො ඉති මං ධාරෙතාති එවං තප්පසෙනතාසං; සිසංඝානුපගමනං නාම අරු අදිං කන්ධා අහං බුද්ධං අනෙතරාසිසං ධම්මං සංඝං ඉති මං

බාරෙහි එවං සිසුනාමුපගමා; පණිපාතො නාම අරුරාදිං කන්ධා අභං
 අභිවාදනපවුදානං අඤ්ඤාලිකමං සාමිපිකමං බුද්ධාදිනංසෙව භික්ෂුණං
 වස්සුනං කණ්ඩු ඉති වං බාරෙහි එවං බුද්ධාදිපු පරමනිපමාකාමො;
 ඉසෙසං වතුනාං ආකාශනං අඤ්ඤාතරමි කණ්ණෙනන ගතිනංසෙව
 හොති සරණගමනං; අපි ව භගවතො අනාගතං පරිවච්ඡාමි ධම්මස්ස
 සබ්බස්ස අනාගතං පරිවච්ඡාමි ජිවිතං පරිවච්ඡාමි පරිවච්ඡෙතනංසෙව භෙ
 අනාගතං පරිවච්ඡෙතනංසෙව භෙ ජිවිතං ජිවිතපරිසන්ධිකං බුද්ධං සරණං ගව්ඡාමි
 බුද්ධා භෙ සරණං ලොණං තාණන්ති එවං අනාගතනිසානනං චෙදිතබ්බං;
 “සත්ථාරව චිත්තං පසෙසංසං භගවන්තමෙව පසෙසංසං සුගතව චිත්තං
 පසෙසංසං භගවන්තමෙව පසෙසංසං සම්මාසම්මුඛව චිත්තං පසෙසංසං
 භගවන්තමෙව පසෙසංසංනති”¹ එවමි මහාකස්සපස්ස සරණගමනෙ විස
 සිසුනාමුපගමනං දළබ්බං.

“සො අහං විචරිස්සාමි ගාමා ගාමං පුරං පුරං
 නවස්සමානො සම්බුද්ධං ධම්මස්ස ව සුඛම්මත”නති.²

එවමි ආලව්කාදිනං සරණගමනං විස නප්පරාධකතා චෙදිතබ්බං;
 “අථ චො බුභමාපුබ්බාගමිණො උදායාසනා එකංසං උත්තරාසනං කරිත්වා
 භගවතො පාදෙපු සිරසා තිප්ඵලං භගවතො පාදානි මුඛෙන ව පරි
 මුඛෙති පාණීනි ව පරිසම්මාගති නාමව සාවේති බුභමාපු අහං හො හොතම
 මුඛමණො බුභමාපු අහං හො හොතම මුඛමණො”³ එවං පණිපාතො
 දළබ්බං සො පප්පඤ්ඤාතිභසාවරිසදකම්මණ්ණෙසංසෙත වතුබ්බිමො
 හොති; තත්ථ දකම්මණ්ණෙසංපණිපාතෙන සරණගමනං හොති න ඉතිපරෙති
 පෙඨවිසෙතෙව හි සරණං ගග්ගති පෙඨවිසෙත භිජ්ජති; තස්මා සො
 සාකිසො වා සොළිසො වා බුද්ධා අමානං ඤාතස්සාති වන්දති අගතිත
 මෙව හොති සරණං; සො ව සමුණො හොතමො රුජ්ජුජිහො මහානුභාසො
 අවන්දිසමානො අනන්තමි කප්පෙසාති භසෙන වන්දති අගතිතමෙව
 හොති පරණං සොපි මොඛිසත්තකාලෙ භගවතො සත්තකෙ කිච්චි
 උග්ගතිතං සරමානො බුද්ධකාලෙ ව:-

“එසෙත හොගෙ භුද්දස්ස විනි කම්මං පසංසරස්ස
 වතුන්තමි නිබ්බපෙසං ආපදපු භවිස්සති”⁴.

එවරුපං අනුසාසතිං උග්ගහෙතිං ආවරිසො මෙති වන්දති අගතිතමෙව
 හොති සරණං; සො අසං ලොකෙ අග්ගදකම්මණ්ණෙසාති වන්දති හොතෙව
 නතිතං හොති; එවං ගතිතසරණස්ස ව උපාසකස්ස වා උපාසිකාස වා
 අඤ්ඤාතිභෙදෙපු පබ්බජිතමි ඤාතස්සා මෙ අසනති වන්දතො සරණ
 ගමනං න භිජ්ජති පනෙව අපබ්බජිතං; තථා රුජානං භසවසෙන වන්දතො
 සො හි රඬපුජිතතො අවන්දිසමානො අනන්තමි කප්පෙසාති; තථා යං කිච්චි

1. සංක්රමනකිසංසං-කණ්ණපසංසුත්තං. 2. ඉග්ගතිපාත-අංගුලිකපුත්තං.
 3. මජ්ඣිමනිකාය-මජ්ඣිමපණ්ණාසක-මුක්ඛාදිපුත්තං.
 4. දීඝනිකාය-පාටිඤ්ඤාන සිනාලොචාදපුත්තං.

සිසං සිකඛාපකං තිජ්ඣමපි අචරියො මෙ අයනාති චන්දනොපි න භිජ්ජති; එවං සරණගමනාසප්තපදො වෙදිකබ්බො; එනි ව ලොකුකතරස්ස සරණගමනස්ස චතතාරි සාමඤ්ඤඵලානි විපාකඵලං සබ්බදුක්ඛකම්මො ආනිසංසඵලං වුත්තං හෙතං:-

“යො ච බුද්ධිං ධම්මං සබ්බං සරණං ගතො
චතතාරි අරියගච්චානි සම්මප්පඤ්ඤාය පසාදි.

දුක්ඛං දුක්ඛසමුප්පාදං දුක්ඛස්ස ච අතික්කමං
අරියමසබ්බිකං මග්ගං දුක්ඛපසමගාමිනං.

එතං ඛො සරණං ඛෙමං එතං සරණමුත්තමං

එතං සරණමාගමි මබ්බදුක්ඛා පමුච්චති”ති.¹

අපි ව නිව්විතො අනුපගමනාදිවසෙනපෙතස්ස ආනිසංසඵලං වෙදිකබ්බො; වුත්තං හෙතං: “අසානමෙතං භික්ඛවෙ අනවකාසො යං දිඪි සම්පන්නො පුඤ්ඤො කම්මඛාරං නිව්විතො උපගමෙත්ඤ්, සුඛතො උපගමෙත්ඤ්, කම්මමං අත්තතො උපගමෙත්ඤ්, මාතරං ජීවිතා වොරොපෙස, පිතරං ජීවිතා වොරොපෙස, අරහතතං ජීවිතා වොරොපෙස, දුස්චිත්තො තථාගතස්ස ලොකිතං උප්පාදෙස, සබ්බං භිජන්දෙස, අඤ්ඤං සන්තාරං උද්දෙසෙස නෙතං ධානං විජ්ජති”ති;² ලොකීයස්ස පන සරණගමනස්ස භවසම්පදාපි භොගසම්පදාපි ඵලමෙව; වුත්තං හෙතං:-

“යෙ කෙවි බුද්ධං සරණං ගතා සෙ න තෙ ගම්මස්සන්ති අපායං
පහාසෙ මාත්රං දෙහං දෙවකායං පරිපුරෙස්සන්ති”ති.³

අපරමපි වුත්තං: “අඵඛො සකකා දෙවානම්ඤ් අසීතියා දෙවතා සහස්සෙති සසීං යෙනායස්මා මහාමොග්ගලානො තෙනුපසංකම්මෙප=එකමනාං සිතං ඛො සකකං දෙවානම්ඤ් අයස්මා මහාමොග්ගලානො එතදමෙව සාමු ඛො දෙවානම්ඤ් බුද්ධං සරණගමනං හොති බුද්ධං සරණගමනගතො ඛො දෙවානම්ඤ් එවම්මෙකමෙව සත්තා කායස්ස හෙද පරමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උප්පජ්ජන්ති තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ දසති ධාතෙති අධිගණන්ති දිබ්බෙන ආයුතා දිබ්බෙන වර්ණණෙන දිබ්බෙන සුඛෙන දිබ්බෙන යසෙන දිබ්බෙන ආධිපත්තෙයෙන දිබ්බෙති රූපෙති යද්දෙති ගතෙති රසෙති ඵොසබ්බෙති”ති. එසනෙයො ධම්මෙ යමෙක ච අපි ව මෙලාමසුත්තතතාදිවසෙනාපි සරණගමනස්ස ඵලවිසෙයො වෙදිකබ්බො; එවං සරණගමනඵලං: වෙදිකබ්බො තනි ව ලොකීයසරණගමනං කීසු වන්තසු අඤ්ඤාණං සමමච්ඡාද්දානංදීති සබ්බිලියෙති න මහාජ්ඣිකං හොති න මහාවිපථාරං; ලොකුකතරස්ස නන්ති සබ්බිලියෙයො; ලොකීයස්ස ව සරණගමනස්ස දුට්ඨො හෙදෙස සාවජ්ජා අනවජ්ජා ව තනි සාවජ්ජා අඤ්ඤාසන්තාරදිසු අත්තනිකානාදීති හොති; සො අනිඨ

1. ධම්මපද-බුද්ධිමග්ග.

2. අභිතුරුකරනිකාය-අසානපාළි.

3. දිඪ්ඨිකාය-මහාවග්ග මහාසමයසුත්ත.

2. “සරණගමනසඵලං.”-ම.

එලො; අනවජ්ජො කාලකිරියාය; සො අවිපාකතො අඵලො; ලොකුකතරස්ස පන නෙවජ්ඣි හෙදො; භවතතරපි හි අරිසපාවකො අඤ්ඤාදායාරං නාපදිසති;^a එවං සරණගමනස්ස සඛිතිලෙයො ව හෙදො ව වෙදිතබ්බො; උපාසකං මං හවං ගොඤ්ඤාමා ඛාරෙතුති මං හවං ගොතමො උපාසකො අගතති එවං ඛාරෙතුති අනෙථ; උපාසකවිවිකො සලලාඨං පනෙඨි සො උපාසකො කසමා උපාසකොති වුච්චති කිමස්ස සිලං සො ආජිවො කා විපතති කා සමපතතිති ඉදං පඤ්ඤාකං වෙදිතබ්බං තථි සො උපාසකොති යො සොචි සරණගතො^b ගතසො; වුත්තං ගතනං: “ගතො ඛො මහානාම උපාසකො බුඩං සරණගතො^b ගොති ධම්මං සඤ්ඤං සරණගතො ගොති එතතාවතා ඛො මහානාම උපාසකො ගොති”ති;¹ කසමා උපාසකොති: රතනානගඤ්ඤාසකතො;^c සො හි බුඩං උපාසකති උපාසකො ධම්මං සඤ්ඤං උපාසකති උපාසකොති; කිමස්ස සිලනති: පච්චෙරමණිගො; සථානං “සතො ඛො මහානාම උපාසකො පාණතිපාතා පටිවිරතො ගොති අදින්නාදුතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරානු මුසාවාදු සුරමෙරසමජ්ජපමාදදායා පටි විරතො ගොති එතතාවතා ඛො මහානාම උපාසකො සිලවා ගොති”ති;¹ සො ආජිවොති: පච්චෙරමණිගො පහාස ධම්මෙත සමෙත ජිවිකාකපනං වුත්තං ගතනං: “පච්චො හික්ඛවෙ වණිජ්ජා උපාසකො අකරණිසා කතමා පච්ච සථවණිජ්ජා සත්තවණිජ්ජා මංසවණිජ්ජා මජ්ජවණිජ්ජා විස වණිජ්ජාති ඉමා ඛො හික්ඛවෙ පච්චණිජ්ජා උපාසකො අකරණිගා”ති;² කා විපතතිති: යා තස්සෙව සිලස්ස ව ආජිවස්ස ව විපතති අගමස්ස විපතති; අපි ව යාස එසවණිගොලො වෙච්ච ගොති මලව පතිකිසො ව සාපිස්ස විපතතිති වෙදිතබ්බො; තෙ ව අනෙතො අස්සපියාදස්ස පච්ච ධම්මා ගොතති; සථානං: “පච්චති හික්ඛවෙ ධම්මෙති සමනනාගතො උපාසකො උපාසකවණ්ණිගො ව ගොති උපාසකමලව උපාසකපතිකිසො ව කතමෙති පච්චි අස්සෙධො ගොති දුස්සිලො ගොති කොතුගලමඛගලිකො ගොති මඛගලං පච්චෙති නො කමමං ඉතො ඛතිධා දකඛිණෙසං පරිසෙසති තථි ව පුබ්බකාරං කගෙති”ති;³ කා සමපතතිති: යාවස්ස සිලසමපද ව ආජිවසමපද ව සමපතති ගෙවස්ස රතනාභාවාදිකර සධාදස්ස පච්චධම්මා; සථානං: “පච්චති හික්ඛවෙ ධම්මෙති සමනනාගතො උපාසකො උපාසකරතනව ගොති උපාසකපද්ධව උපාසකපුණ්ඩරිකව කතමෙති පච්චි සධො ගොති සිලවා ගොති න කොතුගලමඛගලිකො ගොති කමමං පච්චෙති නො මඛගලං න ඉතො ඛතිධා දකඛිණෙසං ගමෙසති ඉධ ව පුබ්බකාරං කගෙති”ති;³ අජ්ජනගෙතති එථි අගං අඤ්ඤාසද්දො ආදිකොටිකොසාස සෙසෙසු දිස්සති; “අජ්ජනගො සමම දොවාරික ආවරම් චාරං නිගණ්ඨානං නිගණ්ඨන”තති⁴ ආදිසු හි ආදිමති දිස්සති; “තෙතෙව අභ්‍යුලගොතනං

a “හදද්දිසති”-ම.
 b. “සරණං ගතො” ම.
 c. “රතනානගඤ්ඤාසකතො” ම. 1. සංක්‍රිකතිකාය-මහානාමසුත්තං.
 2. අභ්‍යුකතරහිකාය-පමක-උපාසකවග්ගං.
 3. මජ්ඣිමනිකාය-මජ්ඣිමපණ්ණාසක උපාලිසුත්තං.
 4. මජ්ඣිමනිකාය-මජ්ඣිමපණ්ණාසක උපාලිසුත්තං.

අමුතුලග්ගං පරාමසෙය්‍ය උච්ඡග්ගං වෙලග්ගං” නති ආදිපු කොටියං; “අනු ජානාමි භික්ඛවෙ අමබ්බිලග්ගං වා මධුරග්ගං වා තිත්තකග්ගං වා විහාරග්ගෙන වා පරිවෙණ්ගෙන වා භාජෙතු” නති ආදිපු කොඤ්ඤං; “යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපදා වා=පෙ=කරාගමො තෙසං අග්ගමකායති” ති¹ ආදිපු ගෙසේ; ඉධ පනායං ආදිමභි දමසෙබ්බා; තස්මා අජ්‍යතගෙනති අජ්‍යතං ආදිං කතාති එමමෙත්ථ අපේදා දමසෙබ්බා; අජ්‍යතනති අජ්‍යතවං; අජ්‍යදගෙනති වා පාමො; දකායෙ පදසක්කගෙ; අජ්‍යඅග්ගං කතාති අපේදා; පාණ්ණපෙතනති පාණෙති උපෙතං යාව මෙ ජීවිතං පටතතති තාව උපෙතං අනඤ්ඤසමුප්පාදං තිති සරණගමනෙති සරණගතං උපාසකං කපටියකාරකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු ජානාතු; අභංගිසමෙපි මෙ තිබ්බිණෙන අසිනා සිංහ ජිකෙය්‍යං නෙව බුබ්බං න බුබ්බොති වා ධම්මං න ධම්මොති වා සමං න සමෙකාති වා ව්‍යෙදයනති එවං අත්තසත්තියානෙනෙති සරණං ගතවා වතුති ච පට්ටසෙති පටාරෙකා උපායාසනා භගවත්තං අභිවාදෙති තික්ඛතතුං පදකම්මං කතාපකාමිති.

2. 2. 7.

සත්තමෙ ජාණ්ණසොණිති ජාණ්ණසොණිදානනතරං කිර නාමෙකං දානනතරං; තං යෙන කුලෙත උඨං තං ජාණ්ණසොණිකුලනති වුවවති; අයං තසමිං කුලෙ ජාතත්තා රඤ්ඤ සතතිකෙව උඨජාණ්ණසොණි සකකාරත්තා ජාණ්ණසොණිති වුවවති; භොතුපසඛකමිති සමණො කිරගො ගොතමො පණ්ඩිතො ව්‍යත්තො ඛුත්තසුත්තොති සුත්තං සමෙ සො ලිඛිමිභතතිකාරකාදිභෙදං ජාතිස්සති අමොගති ඤාතමෙව ජාතිස්සති අඤ්ඤාතං කිං ජාතිස්සති ඤාතමෙව කමෙස්සති අඤ්ඤාතං කිං කමෙස්සතිති විනොතනා වානධජං පග්ගස්ස සිංහං උකපිපිත්තං මහාපරිවාරපරිවුත්තො යෙන භගවා භොත්තපසඛකමි; කතානාං ච බ්‍රාහ්මණ අකතානාං මාති සජා තස්ස වචනං සුත්තං අයං බ්‍රාහ්මණො ඉධ ආගච්ඡෙත්තා න ජාතිතුකාමො අත්ථගමෙපි හුත්තං ආගතො මානං පන පග්ගස්ස සිංහං උකපිපිත්තං ආගතො කිනතු ඛටස්ස යථා පඤ්ඤස්ස අත්ථං ජානාති එවං කපිතෙ වඛ්ඞි භවිස්සති උදුහු යථා න ජානාතිති විනොතනා යථා න ජානාති එවං කපිතෙ වඛ්ඞි භවිස්සතිති ඤාති කතත්තා ච බ්‍රාහ්මණ අකතත්තා වාති ආහ; බ්‍රාහ්මණො තං සුත්තං සමණො ගොතමො කතත්තාපි අකතත්තාපි නිරයෙ තිබ්බතති වදති ඉදං උභයකාරණෙනපි එකඨානෙ තිබ්බතති යා කපිතත්තා දුජ්ජානං මහකිකාරං නත්ථි මග්ගං එත්ථ පතිඨා සමෙ පනාතං එතතකෙනෙව තුණ්හි භවෙය්‍යං බ්‍රාහ්මණානං මජ්ඣෙකි කථනකාලෙපි මං එවං ව්‍යෙදය්‍යං තිං සමණස්ස ගොතමස්ස සතතිකං මානං පග්ගස්ස සිංහං උකපිපිත්තං ගමොගි එකවචනෙනෙව තුණ්හි හුත්තං කිච්ච වතතුං නාගකම්භුමසමිං දානෙ කල්වා කමෙසිති තස්මා පරාජිනොපි පරාජිතසදිසො අහුත්තා

පුත සග්ගගමනං පඤ්ඤං පුට්ඨස්සාමිති විනෙකනිං **භො පහි භො භොහි** මාති ඉමං දුතිසපඤ්ඤං ආරභී; එවමිච්චි වස්ස අභොති: උපරි පඤ්ඤානු භෙසා පඤ්ඤං ජාතිස්සාමි භෙසා පඤ්ඤානු උපරි පඤ්ඤානති; තඤ්චාපි ඉමං පඤ්ඤං පුට්ඨී; සථා පුරිමනසෙනෙව විනෙකනිං යථා න ජානාති එවමෙවං කපෙන්නො පුතපි කතන්තා ව මුග්ගණ් අකතන්තා වාති ආහ; මුග්ගණ් තඤ්චමිච්චි පටිදාදාං අසකෙසානො අලං භො න ඊද්ධස්ස පුරිසස්ස සන්තිකං උපගන්තො අජාතිනිං ගතදාං වට්ඨති සක්චාදං පහාස සමණං නොතමං අනුචතතිනිං මග්ගං අථා ගවේසිස්සාමි පරලොකමග්ගං තෙඤ්ඤාස්මිති සන්තිකානං කන්තා සන්තාරං ආයවන්තො **හි භො අහනති** ආදිමාහ; අපස්ස නිගගමානතං ඤාති සථා උපරි දෙසනං විමෙසන්නො තෙන හි මුග්ගණ් ආදිමාහ: තත් **භොහි** ගීති කාරණනිදදොසො; යසො සසිඤ්ඤොතන භාසිතස්ස අථා අජානන්තො වින්තරදෙසනං යවති තඤ්චාති අපෙඨා: සෙසමෙත් උත්තානත්මෙව.

2. 2. 8.

අභිමෙ **ආසසමාති** පිසවවනමෙත; **ආහපෙසුති** තස්ස පෙරස්ස නාම; **එකංසෙහාති** එකන්තන; අනුච්චිමාති අනුපට්ඨිනි; **විඤ්ඤාති** පණ්ණිතා; **ගරභනති** නිජ්ජනති අවණ්ණං භාසනති; සෙස මෙත් නවමෙ ව සබ්බං උත්තානත්මෙව.

2. 2. 10.

අභමෙ **දුග්ගතිනිතනම** පදමාඤ්ඤානති උපාටිපාරිසං ගතිතපාළි පදමෙව හි අත්ථස්ස වාජනතො වාජනනති වුට්ඨති; උභසමෙතං පාළි යාව නාම; අපෙඨා ව **දුග්ගතිනොති** පරිවන්තනිං උපාටිපාරිසං ගතිතා අභිකථා; **දුග්ගතිනිතනස්ස** හිතමෙව පදමාඤ්ඤානො **අපෙඨාපි** **දුග්ගතිනො** **භොති** පරිවන්තනිං උපාටිපාරිසං ගතිතාය පාළියා අභි කථා නාම දුග්ගාය දුග්ගිතාරා දුක්ඛථා නාම භොති.

එතාදභමෙ වුත්තපට්ඨකකිනසෙන අපෙඨා වෙදිතසෙබ්බාති.

අබ්බකරණ්ඩසෙහා දුග්ගිතො.

2. 3. 1.

තතිස්සං පථමෙ **අච්චසං** **අච්චසෙහා** හි පස්සාතීති අපරජ්ඣිනිං අපරධං මයාති අත්තනො අපරධං න පස්සති; අපරධං මයාති චන්ද්‍රා දණ්ඩකමං ආහරිනිං න බ්මාපෙතීති අපෙඨා; **අච්චසං** **දෙසෙහානස්සාති** එවං චන්ද්‍රා දණ්ඩකමං ආහරිනිං බ්මාපෙත්තස්ස; **සථාබ්මමං** හි පති **ගණ්ණාතීති** පුත එවං න කපිස්සාමි බ්මථ මෙති වුට්ඨමානො ඉමං යථා බ්මමං යථාසභාවං න පතිගණ්ණාති; ඉත්තො පඨාස පුත එවරුපං මා අසාසි බ්මාමි කුග්ගනති න වදති; සුක්ඛපකෙසබ්බං වුත්තපට්ඨකකිනසෙන වෙදිතසෙබ්බාති.

2. 3. 2.

දුතියෙ අබ්‍යාචිකඛිනනීති අභිභවිතා ආචිකඛනති අභුතෙන වදනති දෙයසනෙති අබ්‍යන්තරෙ පතිසිතදෙයො; එවරුපො හි “නජ්ඣ සමණස්ස ගොතමස්ස උත්තරි මනුස්සධම්මො”ති¹ ආදීනි වදනො සුනකඛිතො; පිය තථාගතං අබ්‍යාචිකඛති; සමො වා දුග්ගතිගොතාති යො වා සදුග්ගවිරතිතාය සමාය අභිසමො ගොති මුඛපසනො සොපි බුමො නාම සබ්බලොකුත්තරෙ සමෙබ්බ තස්ස කොයදයො මහතිංස කොසායා ලොකුත්තරෙයොති ආදීනා නයෙන දුග්ගතිතං ගණිති; තථාගතං අබ්‍යාචිකඛති; තතිංස උත්තානන්තෙව.

2. 3. 4.

වතුන්දේ නෙය්‍යන්දං සුත්තන්තනති යස්ස අන්දො නෙතබ්බො තං නෙතබ්බන්තසුත්තන්තං, නිගන්දො සුත්තන්තොති දීපෙති කපිතන්දො අයං සුත්තන්තොති වදති; තන් “එකපුග්ගලො හිකඛවෙ, වෙමෙ හිකඛවෙ පුග්ගලා, තයොමෙ හිකඛවෙ පුග්ගලා, මත්තාරොමෙ හිකඛවෙ පුග්ගලා”ති² එවරුපො සුත්තන්තො නෙය්‍යන්දො නාම; එන් හි කිම්පි සමමාසමුද්ධෙන එකපුග්ගලො හිකඛවෙති ආදි වුත්තං පරමන්තො පන පුග්ගලො නාම නන්ති එවමස්ස අන්දො නෙතබ්බොව ගොති; අයං පන අත්තන්තො බාලතාය නීතන්දො අයං සුත්තන්තො පර මන්තො හි පුග්ගලෙ අසති න තථාගතො එකපුග්ගලො හිකඛවෙති ආදිං වදෙය්‍ය යස්මා පන නෙත වුත්තං තස්මා පරමන්තො අත්ති පුග්ගලොති ගණිතො තං නෙය්‍යන්දං සුත්තන්තං නීතන්දො සුත්තන්තොති දීපෙති; නිගන්දොති අනිවං දුක්ඛං අත්තන්තොති එවං කපිතන්දො; එන් හි අනිවංතෙව දුක්ඛතෙව අත්තන්තොයොති අන්දො; අයමන අත්තන්තො බාලතාය නෙය්‍යන්දො අයං සුත්තන්තො අන්තමස්ස ආගරිසාමිති නිවං නාම අත්ති සුඛං නාම අත්ති අත්තා නාම අත්ති ගණිතො නීතන්දං සුත්තන්තං නෙය්‍යන්දො සුත්තන්තොති දීපෙති නාම; පවමං උත්තානන්තෙව

2. 3. 6.

ජලෙඨ පටිච්ඡන්තකම්මන්තායාති පාපකමමස්ස; පාපං හි පටිච්ඡා දෙත්වා කරෙන්නති නො, වෙපි පටිච්ඡාදෙත්වා කරෙන්නති පාපකං කමමං පටිච්ඡන්තමොති වුච්චති; නිරසොති සහොකාසකා බන්ධා; නිරච්ඡාන යොනිං බන්ධා ව උබ්බන්ති.

2. 3. 8.

නවමෙ පටිග්ගාහාති පටිග්ගාහකා; දුසසිලං පුග්ගලං වෙ යානාති පතිගණනනීති අන්දො.

1. මජ්ඣිමනිකාය-දුතියවග්ග මහාසිහනංදසුත්ත.

2. අබ්‍යුත්තරනිකාය-එකක, පික, තික, මතුකක.

2. 3. 10.

දහමෙ අත්ථවසෙති කාරණාති; අරඤ්ඤ චනපත්ථානීති අරඤ්ඤ තී ව චනපත්ථානී ව; තත්ථ කීමාපි අභිධමම නිපාටියායෙත නිකම්මිනා ඛනි ඉන්ද්‍රියා සබ්බමෙතං අරඤ්ඤානති වුත්තං; තථාපි යනතං පට්ඨනු යතිකං පච්ඡිමනති ආරඤ්ඤකම්මනිපාදකං සෙනාසනං වුත්තං තදෙව අධිපෙතනනති වෙදිතබ්බං; චනපත්ථානති ගාමනතං අතික්කම්මිනා චක්‍රස්සානං අනුපචාරස්ථානං යත්ත න කසියති න වටියති; පනනානීති පරියනනානී අතිදුරුති; දිඝබ්බමුඛවිහාරනති ලොකියලොකුත්තරං එඤ්චිහාරං; පච්ඡිමං¹ ජනිතං අනුකම්මිතොනොති පච්ඡිමෙ මම සාවසෙක අනුකම්මිතොනො.

2. 3. 11.

එකාදහමෙ විජ්ජාභාගසාති විජ්ජාසොඝාසාසිකා; සබ්බොති විනොකගතා; විපස්සානාති සම්ඛාරපරිඤ්ඤාසිකඤ්ඤාණං; නම්මථං අනුභොගීති කතමං අත්ථං ආරාධෙති සමපාදෙති පරිපුරෙති; විතතං භාවිසෙති මග්ග විතතං බ්‍රැහ්මිනී වඩ්ඪියති; සො රුගො සො පභිසෙති යො රජ්ජනක විසෙත රුගො සො පභිසෙති; රුගො හි මග්ගවිතතස්ස පච්චතීකො මග්ග විතතං රුගස්ස ව; රුගකම්මෙණ මග්ගවිතතං නඤ්ච මග්ගවිතතකම්මෙණ රුගො නඤ්ච; යද පන රුගො උප්පජ්ජති තද මග්ගවිතතස්ස උප්පත්තිං වාරෙති පදං පච්ඡින්දති; යද මග්ගවිතතං උප්පජ්ජති තද රුගං සමුලකං උබ්බතොනො සමුග්ගානොනමෙව උප්පජ්ජති; තෙන වුත්තං රුගො පභිසෙති; විපස්සානා භාවිතාති විපස්සනාඤ්ඤාණං බ්‍රැහ්මිනං වඩ්ඪිතං; පඤ්ඤ භාවිසෙති මග්ගපඤ්ඤ භාවියති බ්‍රැහ්මිනී වඩ්ඪියති; සො අවිජ්ජා සා පභිසෙති අභිපු ථානොපු වට්ඨමුලකමග්ගඅවිජ්ජා පභිසෙති; අවිජ්ජා හි මග්ගපඤ්ඤාය පච්චතීකා මග්ගපඤ්ඤ අවිජ්ජාය අවිජ්ජකම්මෙණ මග්ග පඤ්ඤ නඤ්ච මග්ගපඤ්ඤකම්මෙණ අවිජ්ජා නඤ්ච; යද පන අවිජ්ජා උප්පජ්ජති තද මග්ගපඤ්ඤාය උප්පත්තිං වාරෙති පදං පච්ඡින්දති; යද මග්ගපඤ්ඤ උප්පජ්ජති තද අවිජ්ජං සමුලකං උබ්බතොනො සමුග්ගානං මානාව උප්පජ්ජති; තෙන වුත්තං අවිජ්ජා පභිසෙති ඉති මග්ගවිතතං මග්ගපඤ්ඤාති වෙපි සග ජාතධම්මොව කම්මා; රාගුපකම්මිථං වා ගිකම්මෙ විතතං න මුමුච්චතීති රුගෙන උපකම්මිථං මග්ගවිතතං න මුමුච්චතීති දසෙති; අවිජ්ජපකම්මිථං වා² පඤ්ඤ න භාවිසෙති අවිජ්ජාය උපකම්මිථං මග්ගපඤ්ඤ න භාවියති දසෙති; ඉති සො ගිකම්මෙව ඵලං සො ගිකම්මෙව; රුගවිජ්ජා වෙපනාමුමුඛනීති රුගස්ස බසවිරුගෙන වෙපනා මුමුත්ති නාම ගොති; ඵලසමාධිස්සොනං නාම; අවිජ්ජා විරුගා පඤ්ඤාමුමුඛනීති අවිජ්ජාය බසවිරුගෙන පඤ්ඤා මුමුත්ති නාම ගොති; ඉමසම්මං සුනෙත නානාකම්මෙකා විපස්සනා සමාධි කම්මාති.

බාලවග්ගො නතිසො.

1. "පච්ඡිමෙ" 2. මුද්දිතපාටියම.

2. "අවිජ්ජාය උපකම්මිථං වා"හි අසමාසපාදොපි දසෙතෙ.

2. 4. 1.

චතුස්ස පඨවෙ අසපුරිසභුමිති අසපුරිසානං පඨසානසානං; සපුරිසභුමියමි ඵසෙව නයො; අනාගාමිනීති කතං න ජානාති; අනාගාමිදීති කතං පාකථං කතා න ජානාති; උපඤ්ඤානාති වණ්ණිකං ඵොමිතං පසන්තං; සද්දිනති යං අයං; අනාගාමිනීති අනාගාමිදිනාති පරෙන කතං උපසාරං අජානනෙව පාකථං කතා අජානනව; කොමලාති සකලා; සුක්කපසෙකපි වුත්තනගෙයනෙව අපේ වෙදිතබ්බො.

2. 4. 2.

දුතියෙ මාතුවච පිතුවචාති ජනකමාතුව ජනකපිතුව ව; එකෙන භික්ඛුවෙ අංසෙහ මානාරං පරිහරෙය්‍යාති එකසමිං අංසකුටෙ ධර්මානා මානාරං පරිප්පෙය්‍යස; එකෙන අංසෙහ පිනාරනති එකසමිං අංසකුටෙ ධර්මානා පිනාරං පරිප්පෙය්‍යස; වස්සසනායුක්කො වස්සස ජීවිතී වස්සසනායුක්කාලෙ ජානො සකලං වස්සසනං ජීවිතො; ඉදං වුත්තං හොති සවෙ පුත්තො නාම මාතාපිතූනං පටිකරිණාමිති උදාය සමුඨාය දක්ඛණේ අංසකුටෙ මානාරං වාමෙ පිනාරං ධර්මානා වස්සසනායුක්කො සකලමි වස්සසනං ජීවමානො පරිහරෙය්‍ය; සො ච නෙසං උපිජාදන පරිමද්දනභාසනසමිඛාභනනාති යො ව පුත්තො නෙසං මාතාපිතූනං අංසකුටෙපු සීතානංගෙව දුග්ගතිපටිවිනොදනන්තං සුගති කරණෙන උපිජාදනෙන පරිණාමවිනොදනන්තං හන්තපරිමද්දනෙන සිතූණ්ණසාලෙ ව උණ්ණාදකපිණාදකනසාපනෙන හන්තාද්දිතං ආකඛිතපරිකඛිතසබ්බානෙන සමිඛාගනෙන උපසානං කරෙය්‍ය; නෙම නාසන්තොති නෙ ව මාතාපිතරෙතන්තෙව කස්ස අංසකුටෙපු නිසිතොදි මුත්තකරිසං වජෙය්‍යං; නෙමෙව භික්ඛුවෙති භික්ඛුවෙ ඵවමි නන්තෙව මාතාපිතූනං කතං වා හොති පඨකතං වා; ඉස්සපිසාඛිපවෙව රජෙජ්ජති වක්කවන්තරජජං සන්ධායෙවමාන; ආපාදකාති වසිත්තං අනුපාලකා; පුත්තං හි මාතාපිතූනි වසිත්තං වෙව අනුපාලිතා ව; සොසකාති හන්තාදෙ වෙසිත්තා හදයලොභිතං පාසෙතා පොයකා; පුත්තං හි මාතාපිතූනි පුසා හතා අනුපාසාදිති පටිප්පෙය්‍ය; ඉමස්ස ලොකස්ස දස්සෙය්‍යානෙති සවෙ හි මාතාපිතරෙ ජානදිවසෙයෙව පුත්තං පාදෙ ගහෙනා අරඤ්ඤ වා නදියං වා පපාතෙ වා බිපෙය්‍යං ඉමස්මිං ලොකෙ ඉසාතිසාරවණං න පස්සෙය්‍ය ඵං අකතා ආපාදිතතො පොසිතතො එස ඉමස්මිං ලොකෙ ඉසාතිසාරවණං මාතාපිතරෙ නිස්සාය පස්සතිති ත්‍යාස්ස ඉමස්ස ලොකස්ස දස්සෙය්‍යානෙ නාම හොන්ති; සමාදෙසෙතිති ගණ්ණාපෙති; ඉමස්මිං පුත්තෙ සසාපිලවාගපඤ්ඤ ලොකීයලොකුත්තරමිණ්ණසාකරිතා; බ්වමෙයනාපඨියාරිපුත්තන්තෙරසදිසොව භික්ඛු තෙපු පඨසාපෙති නාමාති වෙදිතබ්බො.

2. 4. 3.

තතිසෙ නෙත්තපසබ්බමිති සො හි බ්‍රාහ්මණො සමණො කිරි
 ගොතමො කපිතං විසංජජ්ජති පුච්ඡායස්ස විරජ්ඣනං නාම නත්ථි අභ
 මස්ස විරජ්ඣනපඤ්ඤං අභිසංඛරිස්සාමිති පඤ්ඤානභොජනං භුජ්ඡා ගබ්භ
 වාරං පිදුතිත්වා නිසිංහො ව්‍යෙතොත්තුං ආරභී; අථස්ස එකදහොසි: ඉමසමී
 ඤානෙ උච්චාසද්දමහාසදෙද්ද ව චක්ඛති චිත්තං න එකස්සං ගොති භූමිඝරං
 කාරෙස්සාමිති භූමිඝරං කාරෙත්වා තත්ථ පටිගිත්වා එවං පුඤ්ඤා එවං
 කප්ථස්සාති එවං පුඤ්ඤා එවං කප්ථස්සාතිති එකං හණ්ඨිත්වා එකං
 විස්සංජජ්ජතො යකලදිවසෙන කිව්වි පසයිත්තුං නාසකඛි; තස්ස ඉමිනාව
 තීහාරෙන වත්තාගෙ මාසා විතිවත්තා; සො චතුන්නං මාසානං අවචසෙන
 උභතො කොටිකං පඤ්ඤා නාම අද්දස; එවං කිරස්ස අහොසි අහං සමණො
 ගොතමං උපසබ්බමිත්වා කීංවාදි හවන්ති පුච්ඡස්සාමි සචෙ කිරිසවාදිවතීති
 වක්ඛති සබ්බාකුසලානං නාම කුසලෙක කිරිසං වද්දාති නං නිග්ගණ්ඨිස්සාමි
 සචෙ අකිරිසවාදිවතීති වක්ඛති කුසලබ්බමානං කුසලෙක අකිරිසං වද්දාති
 නං නිග්ගණ්ඨිස්සාමි ඉමං උභතො කොටිකං පඤ්ඤා පුඤ්ඤා නෙව උගතිලිත්තුං
 සක්ඛිස්සාති න නිග්ගිලිත්තුං එවං මම ජසො හවිස්සාති සමණස්ස ගොතමස්ස
 පරාජයොති උදාය අපෙඨාපෙඨවා භූමිඝර නික්ඛමම එවරුපං පඤ්ඤං
 පුච්ඡන්නෙත න එකසෙත ගතත්තුං වට්ටතීති තග්ගෙර සොසනං කාරෙත්වා
 සකලනාගෙත පරිවුත්තො සෙන හගවා නෙත්තපසබ්බමි; කීංවාදිති
 කීංලභිතො; කිම්භව්වාසීති කීං නාම සාවකානං පටිපදං අක්ඛාසීති පුච්ඡති;
 අථස්ස හගවා චතුති මාසෙහි පඤ්ඤං අභිසංඛරිත්වා දිඤ්ඤා මෙ සමණස්ස
 ගොතමෙ සෙ පරාජපපඤ්ඤාති මානං පග්ගස්ස ආගතභාවං ඤාත්වා එක
 පදෙතෙව තං පඤ්ඤං භික්ඛුන්තො කිරිසවාදි මාගං බ්‍රාහ්මණාති ආදිමාහ;
 අථ බ්‍රාහ්මණො අත්තනො මානං අපනෙත්වා හගවන්තං ආයාචනො
 යථා කථං පනාති ආදිමාහ, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවාති.

2. 4. 4.

චතුත්ථෙ දුක්ඛිණ්ණස්සාති දුක්ඛිණ්ණ වුච්චති දුනං තස්ස පටිග්ගගණ
 සුත්තා කති පුග්ගලාති පුච්ඡති; සෙසමාති ඉමිනා සත්තසෙසමෙ දසෙස්සාති;
 එත්ථ ව සිලවත්තපුච්ඡිජ්ජනෙපි සොනාපනෙතනෙව සබ්බාසිත්තො; ආහු
 භෙය්සා සජ්ජමානානං ගොතමීති දුනං දදන්තානං ආහුතස්ස අරගා
 දුනපටිග්ගාහස්සා නාම ගොතමීති අත්ථො; භෙය්සානති වත්ථු පතිඤ්ඤා
 පුඤ්ඤස්ස විරුගන්තස්සානති අත්ථො.

2. 4. 5.

පචමෙ සුබ්බානිමෙති සාවසීත්තො පුරත්ථිවදිස්ස කතෙ ආරමෙ;
 මිභාරමාතුපාසාදෙති විශාඛාය උපාසිකාය පාසාදෙ; සා මිභාරසෙතිනා
 මාතුසානෙ රුපිතත්තාපි සබ්බජෙස්සස්ස පුත්තස්ස අය්‍යකසෙසිත්තොව
 සමානනාමකත්තාපි මිභාරමානාති වුච්චති; තාය කාරිත්තො සගස්සගබ්භො
 සාසාදෙ මිභාරමාතුපාසාදෙ නාම; ථෙගෙ තසමී වහරති; නත්ත මො

1. "උභතොකොටිකපඤ්ඤා කාමි"-කප්ථමි.

ආශස්මා ආර්ථප්‍රත්‍යයාති තස්මිං පාසාදෙ විහරන්තො ධම්මසෙනාපති
 යාරිපුත්තජේරෙ; භික්ඛු ආමිහෙහසිති තස්මිං කාලෙ ආමන්තසි;
 කානිචි භි පුත්තොති පුරෙහන්තො භාසිතාති අපි කානිචි පච්ඡාභන්තො
 කානිචි පුරිමයාමෙ කානිචි මජ්ඣමයාමෙ කානිචි පච්ඡමයාමෙ;
 ඉමං පන සමචිත්තපටිපදපුත්තං පච්ඡාභන්තො භාසිතං තස්මා
 සායණ්භසමයෙ ආමන්තසි; න කෙටලවෙතං ජෙරෙතොව භාසිතං
 තථාගන්තොපි භාසිතං; කථි නිසිදිත්වාති විසාඛාය රතනපාසාදෙ නිසිදිත්වා
 තථාගන්තො භි පඨමමොධිගං විසතිවස්සාති අනිබ්බවාසො හුත්වා යථ යථ
 ඵාසුකං හොති තථ තජේව ගන්ත්වා වසි; පඨමකආනෙතොවස්සං භි
 ඉසිපතනෙ ධම්මවික්කං පවන්තොති අභාරය මහාමුඛමකොපිසො
 අමතපානං පායෙත්වා ඛාරණසිං උපනිස්සාය ඉසිපතනෙ වසි; දුරියං
 අනෙතොවස්සං රුජගහං උපනිස්සාය වෙථවන්තො; තභියමතුත්ථානිපි තජේව;
 පචමං අනෙතොවස්සං වෙසාලිං උපනිස්සාය මහාවනෙ කුටාගාරසාලායං;
 ථිසං අනෙතොවස්සං මහිකුලපබ්බතෙ; සත්තමං තාවතිංසභවනෙ; අඨමං
 හන්තො පුංසුමාරගිරං නිස්සාය හෙසකල්වානෙ; නවමං කොඨඞ්ඨියං;
 දසමං පාරිලෙය්‍යකෙ වනසන්තො; එකාදසමං නාලායං මුඛමණ්ඨාමෙ;
 වාදසමං වෙරජායං; තෙරසමං චාලියපබ්බතෙ; චතුර්දසමං ජෙතවනෙ;
 පච්දසමං කපිලවච්ඡුත්මිං; සොලසමං ආලවකං දමෙත්වා චතුරස්සිපාණ්
 සහස්සාති අමතපානං පායෙත්වා ආලවිසං; සත්තරසමං රුජගහෙයෙව;
 අභාරයමං චාලියපබ්බතෙයෙව; තථා එකුනවිසතිමං; විසතිමං පන අනෙතො
 වස්සං රුජගහෙයෙව උපනිස්සාය වසි; එවං විසතිවස්සාති අනිබ්බවාසො
 හුත්වා යථ යථ ඵාසුකං හොති තථ තජේව වසි; තණො පඨාය පන
 මෙ සෙනාසනාති ධූවපරිභොගාති අකාසි; කතරුති මෙ ජෙතවනව පුබ්බා
 රුමව; කඨො: චිත්තං කුලානං ගුණමහන්තොයං; අනාර්ථිණිකස්ස භි
 විසාඛාය ව ගුණං සන්ධාය ගුණං පටිච්ච සන්ධා කාති සෙනාසනාති ධූවපරි
 භොගෙන පරිතුඤ්ජි; උතුරස්සං වාරිකං වරිත්වාති භි අනෙතොවස්සෙ චිත්තයෙව
 සෙනාසනෙහු වසති; එවං වසන්තො පන ජෙතවනෙ රතනං වසිත්වා පුන
 දිවසෙ භික්ඛුසංඝපරිවුත්තො දක්ඛිණ්වාරෙන සාවඤ්චිං පිණ්ඩාය පටිසිත්වා
 පාවිනවාරෙන නික්කමිත්වා පුබ්බාරුමේ දිවා විහාරං කරෙති; පුබ්බාරුමේ
 රතනං වසිත්වා පුන දිවසෙ පාවිනවාරෙන සාවඤ්චිං පිණ්ඩාය පටිසිත්වා
 දක්ඛිණ්වාරෙන නික්කමිත්වා ජෙතවනෙ දිවා විහාරං කරෙති; තස්මිං පන
 දිවසෙ සමාසමමුත්තො ජෙතවනෙයෙව වසි; යථ කථිචි වසන්තස්ස වස්ස
 පච්චිධං කිච්චං අච්ඡිත්තමෙව හොති තං හෙඨා විත්ථාරිතමෙව; තෙසු
 කීවෙවසු පච්ඡමයාමකීච්චකාලෙ භගවා ලොකං ඔලොකෙන්නො සාවඤ්චි
 වාසිනව සමන්තො ව සාවඤ්චියා ගාමුහඅභිසංයෝජනසෝජනපරමෙ ධාතෙ
 අපරිමාණානං සත්තානං අභිසමයභාවං අද්දස; තණො කස්මිං හු ඛො
 කාලෙ අභිසමයො භවිස්සති ඔලොකෙන්නො සායණ්භසමයෙති දිස්වා
 මසි හු ඛො කජෙන්නො භවිස්සති සාවඤ්චි කජෙන්නො භවිස්සතිති
 යාරිපුත්තජේරෙ කජෙන්නො භවිස්සතිති අද්දස; තණො කථි නිසිදිත්වා
 කජෙන්නො භවිස්සතිති ඔලොකෙන්නො විසාඛාය රතනපාසාදෙ

නිසිදිනොති දිසො බුධානං නාම තයො සාවකසන්නිපායා භොනති අග්ග සාවකානං එකො තෙසු අජ්ඣත්තපනාපතිසාරිපුත්තපේරස්ස පාවතා සනතිපාතො භවිස්සතිති අද්දස; දිසො පාතොව සරිපච්ඡිකානං කන්තො නිවත්තිව්‍යාපනො සුගතච්චරං පාරුපිනො සෙලමයපතනං ආදය භික්ඛු සංඝපරිවුත්තො දුක්ඛිණ්ඩාපෙන නගරං පවිසිනො පිණ්ඩාය වරහොති භික්ඛු පඤ්ඤාසුලභසිණ්ඩාපානං කන්තො වාතපගවා විය නැවා පවිතිවත්තිනො දුක්ඛිණ්ඩාපෙන නික්ඛම්නිමි ඛනිවාරෙ අදාසි තතො අසිතිමහාසාවකා භික්ඛුතිපරිසා උපාසකපරිසා උපාසිකාපරිසාති වතස්සො පරිසා පජාරං පරිවාරිංසු; සඨා සාරිපුත්තපේරං ආමනෙතසි සාරිපුත්ත තයා පුබ්බාගමං ගතතුං වච්චති තව පරිසං ගතෙතො ගච්ඡාතිති; සාධු භනෙතති ථෙරෙ අත්තනො පරිවාරෙති පවති භික්ඛුසතෙති පරිවුත්තො පුබ්බාගමං අගමාසි එතෙතෙව නිසාමෙන අසිතිමහාසාවතෙ පුබ්බාගමමෙව පෙසෙතො පයං එකෙන ආනන්දපේරෙනෙව සඬං ජෙතවනං අගමාසි; ආනන්දපේරෙපි විහාරෙ සජ්චිතතං කන්තො වජ්ඣනො පුබ්බාගමං ගච්ඡාමි භනෙතති ආහ; එවං කතෙති ආනන්දති; සඨාරං වජ්ඣනො තපේව අගමාසි; සඨා එකස්සෙව ජෙතවතෙ ඔභිනො; තං දිවයං ති වතස්සොපි පරිසා ථෙරස්සෙව ධම්මකථං සොතුකාමා අගෙසු; සොහලවිහාරජාපි ඔලසායෙන පරිවුත්තො පුබ්බාගමමෙව ගතො; තථා පච උපාසකසත පරිවාරෙ අනාපටිණ්ඩිකො; විසාධා පන මහාඋපාසිකා වීති ජඬ්ඤ පගස්සෙති පරිවුත්තා අගමාසි; සත්තපණ්ණාසාය කුලපතසහස්සානං වසනාසානෙ සාවජ්ඣිතගරෙ ගෙගච්ඡාලකදුරකෙ ධපෙතො සෙසජ්ජො ගකුටුණ්ණමාලාදිති ගගෙතො පුබ්බාගමමෙව අගමාසි; වතුසු මාරගාමෙසු ගාටුතඅඬ්ඤායොජනසොජනපරමසානෙ සබ්බසොච මනුස්සා ගකුටුණ්ණ මාලාදිගඨා පුබ්බාගමමෙව අගමාසු; සකලවිහාරෙ මිස්සකපුපෙති අභිකිණ්ණො විය අගමාසි; ධම්මපෙතාපතිසාරිපුත්තපේරංගපි ඛො විහාරං ගතතො විහාරපරිවෙණේ අභිගණ්ඨානෙ අදාසි; භික්ඛු ථෙරස්ස ආපනං පඤ්ඤාපටිංසු; ථෙරෙ තඨ නිසිදිනො උපසාකපේරෙන වතෙන කතෙ භික්ඛුපඤ්ඤා ඔවාදං දන්තො ගකුතුටිං පවිසිනො පමාපතති අපොත්තො නිසිදි; සො පරිවජ්ඣනාසාලවගෙන සමාපතතිතො වුළුතිනො අචිරවගිං ගතතො රජොජලං පවාගෙතො පටිපාසකධදරපො ඔතිණ්ණෙතිපේතෙව උත්තරිනො නිවත්තිව්‍යාපනො සඬ්ඝාටිං පාරුපිනො අදාසි භික්ඛුසමෙඝාපි පමුච්ඡපමුච්ඡාසෙනෙව මතරිනො සරිරෙ රජොජලං පවාගෙතො පමුච්ඡතරිනො ථෙරං පරිවාරිංසු අනෙතොවිහාරෙපි ථෙරස්ස ධම්මාපනං පඤ්ඤාපටිංසු වතස්සොපි පරිසා අත්තනො අත්තනො ඔකාසං ඤාතො මග්ගං ධපෙතො නිසිදිංසු සාරිපුත්තපේරෙපි පමභික්ඛුසතපරිවාරෙ ධම්ම සහ ආගතතො සිගමත්තකපතිසිතෙ පමුච්ඡසතපෙතවජ්ජෙන රතන පලලසෙක විතතච්ඡිතිං ගතෙතො පුරන්තාතිමුඛො නිසිදිනො පරිසං ඔලොකෙතො මගති වතාසං පරිසං ඉමිස්සා න අපාමතො පරිතතකධම්ම දෙපනා අනුච්ඡවිසා කතරධම්මදෙගනා නු ඛො අනුච්ඡවිසා භවිස්සතිති තිණි පිටකාති ආවජෙජ්ජෙනා ඉමං සංයොජනපරිසායධම්මදෙගනං

අද්දත; එවං දෙසනං සලලකෙවිනා නං දෙසෙතුකාමො භික්ඛු ආමනෙතසි ආවුසො භික්ඛවෙති;^a ආවුසොති හි අවනා භික්ඛවෙති; වචනං බුද්ධාලාපො නාම හොති; අයං පනායසො දසමලෙන සමානං ආලාපං න කරිස්සා මිති සඤ්ඤායාරවෙන සාවකාලාපං කරෙන්නො ආවුසො භික්ඛවෙති ආහ; **එතදවොමානි** එතං “අජඤ්ඤාසංයෝජනව ආවුසො පුග්ගලං දෙසෙස්සාමි ඛෙතිං සංයෝජනවා”ති ධම්මදෙසනාපදං අවොව; තස්මිං පන රතනපාසාදෙ අධිවජ්ඣො එස්සො සොනාපනො දෙවපුත්තො අත්ථි; සො බුද්ධෙහි වා සාවකෙහි වා දෙසනාය ආරම්භතොයෙව්භ ජානාති අයං දෙසනා උත්තානිකා හවිස්සති අයං ගමහිත අයං කුසානතිස්සිකා හවිස්සති අයං විපස්සනානිස්සිකා අයං මහගනිස්සිකා අයං ඵලතිස්සිකා අයං නිබ්බානනිස්සිකාති; සො තස්මිංපි දිවසෙ ථෙරෙන දෙසනාය ආරම්භතොය එවං අඤ්ඤාසි; යෙන නිග්ගරෙන මග්ගං අග්ගොන ධම්මදෙසනා පතිනා සාරිපුත්තජෙරෙන දෙසනා ආරාධා අයං දෙසනා විපස්සනා භාලො හවිස්සති ඡති බුද්ධෙහි විපස්සනා කම්මිස්සති දෙසනාපරිශොඝානෙ කොට්ඨසගසස්සදෙවනා අරහත්තං පාපුණ්ණිකානති සොනාපනාදිනං පන දෙවමනුස්සානං පරිවේජ්ජෙ න හවිස්සති දෙසනාය අනුච්ඡිපිකං කන්ධා මග්ගං අග්ගස්ස සාගුකාරං දස්සාමිති දෙවානුභාවෙන මහත්තං සද්දං කන්ධා සාගු සාගු අග්ගාති ආහ; දෙවරජෙන සාගුකාරෙ දිනෙන පරිවාරක පාසාදගහස්ස අධිවජ්ඣො දෙවනා සබ්බාච සාගුකාරං අදංසු; තාසං සාගු කාරසද්දෙන සබ්බා පුබ්බාරුමෙ වනදෙවනා; තාසං සද්දෙන ගාත්‍රිතමසෙන දෙවනා; තස්මො අභිග්ගොජනෙ යොජනෙති එතෙනුපායෙන එකවකක වාලෙ චිත්‍ර වකකවාලෙත්‍ර තීත්‍ර වකකවාලෙත්‍රති දසසහස්සෙ වකකවාලෙ දෙවනා සාගුකාරමදංසු; තාසං සාගුකාරසද්දෙන පඨවිඵකනාහා ව ආකාසඵකදෙවනා ව තස්මො අබ්භවලාහකා උඤ්ඤවලාහකා සීතවලාහකා වස්සවලාහකා වාතුමහාරජ්ඣා චන්ත්තොරෙ මහාරජානො තාවතිංසා සකෙකා දෙවරජා යාමා දෙවනා සුයාමො දෙවරජා තුසිතා දෙවනා සනතුසිතො දෙවරජා නිම්මානරතීදෙවනා සුනිමිතො දෙවරජා වසවතතී දෙවනා වසවතතීදෙවරජා බ්‍රහ්මපාරිසර්ජා බ්‍රහ්මපුරෙහිතා මහාමුහුත්තො පරිත්තාහා අප්පමාණොහා ආහස්සන් පරිත්තසුභා අප්පමාණසුභා පුභ කිණ්ණිකා වෙහපථලා අවිහා අතප්පා සුදස්සා සුදස්සි අකනිඨා දෙවනාති අගඤ්ඤෙ ව අරුපාවචරසතෙන ව ධිපෙනා යොනායතනවචනතිඨානෙ සබ්බා දෙවනා සාගුකාරමදංසු; තස්මො කිණ්ණසවමහාමුහුත්තො මහා වතායං සාගුකාරසද්දෙ පඨවිතලා පඨාය යාව අකනිඨලොකං ආගතො කිම්බන්තනු මො එසොති ආවජෙජ්ජනා ධම්මදෙසනාපති සාරිපුත්තජෙරෙ පුබ්බරුමෙ විශායං රතනපාසාදෙ නිසිදිනා සංයෝජනපරිශායධම්ම දෙසනා ආරභී අමෙහතිපි තත්ථ කායසකති හවිඤ්ඤා වට්ටනීති විනෙතන්ධා තත්ථ අගමංසු; පුබ්බාරුමො දෙවනාති පරිපුණ්ණො; සමත්තා පුබ්බාරුමස්ස ගාත්‍රිතං අභිග්ගොජනං යොජනනති සකල්වකකවාලං හෙඨා පඨවිතලෙන තිරිසං වකකවාලපරිශතෙනන පරිච්ඡිතං දසති වකක

a. “ඛික්ඛවෙති” මුද්දිත පාළිය.
 b. අාරම්භනායෙව. පොත්තෙ

වාලගහසෙසංගි සනතිපතිතාති දෙවතාති නිරන්තරං අහොසි; ආරක්ඛ
නිතතුද්දනමතොත රානෙ උපරිමකොටියං සභිමපිදෙවතා සුබ්බමත්තභාවෙ
මාපෙත්වා අසංසු; අපායසමා සාරිපුත්තො මහනතං වහිදං හලාහලං
කිනත්තු ඔවා එතනාති ආවරේජ්ජෙනො දහසහස්සවක්කවාලෙ දෙවතානං
එක්ඛක්කවාලෙ සනතිපතිතභාවං අද්දස; අපායසමා බුඩ්ධානං අධිසාන
කිම්බං නතපි පරිගපමාණේනෙව පස්සනාති වෙව සද්දව සාවෙනති සාව
සුනං පන අධිසානං වට්ටති තසමා ථෙරෙ සමාපත්තිං සමාපජ්ජන්තා
සමාපත්තිනො වුදාය මහස්සනවිත්තෙන අධිසාසි වක්කවාලපරිසනතා
පරියා සබ්බාපි මං පස්සතු ධම්මෙ මෙ දෙවෙනත්තස්ස සද්දං සුණංකුති;
අධිසිත්තකාලොත්තං පසාය දක්ඛණ්ණජාණුපස්සෙ ව වක්කවාලමුඛවට්ටියෙව
නිසිදිකා ධම්මසෙකාපති සාරිපුත්තනෙවෙරෙ නාම කිදිසො දිසො රස්සො
සාවො ඔදුත්තොති වත්තබ්බකාරණං නාහොසි සබ්බසම්මපි සබ්බදියාසු
තිසිත්තානං අභිමුඛෙයෙව පඤ්ඤාසිත්; නහමජ්ජෙඛි සීතවජ්ජෙදා විස
අහොසි; ධම්මං දෙවෙනත්තස්සාපිස්ස දක්ඛණ්ණජාණුපස්සෙ වක්කවාල
මුඛවට්ටියෙව නිසිත්තා සබ්බෙ එකරසෙනෙව සද්දං සුණංසු; එවං අධිස
තිත්වා ථෙරෙ “අජ්ඣත්තසංයෝජනව ආවුත්තො”ති ඉමං ධම්මදෙසනං
ආරභි; තථ අජ්ඣත්තනතති සාමහවො; ඔඤ්ඤාති රූපාරූපහවො;
කිම්බාපි සි සත්තා සාමහවෙ අපපං සාලං වසනති කරපස්ස වතුත්මෙව
සොසාසං ඉතරෙසු තිසු සොසාසෙසු කාමහවො සුඤ්ඤා සොති තුවෙජ්; රූපහවෙ
බහුං සාලං වසනති; තථාපි තෙසං යසමා සාමහවෙ වුතිපපි
සක්ඛියො බහුසා හොනති අපපා රූපාරූපහවෙසු; යත් ව වුතිපපිසක්ඛියො
බහුසා තත් ආලොසෙපි පත්තාපි අභිලාපොපි බහු හොති; යත් අපපා
තත් අපපා; තසමා සාමහවො අජ්ඣත්තං නාම ජාතං; රූපාරූපහවො
බ්බිධා නාම; ඉති අජ්ඣත්තසබ්බානෙ සාමහවෙ ජ්ඣුරහො අජ්ඣත්ත
සංයෝජනං නාම; ඔඤ්ඤාසබ්බානෙසු රූපාරූපහවෙසු ජ්ඣුරහො බ්බිධා
සංයෝජනං නාම; ඔරමනාගියාති වා පව සංයෝජනාති අජ්ඣත්ත
සංයෝජනං නාම; උඛමනාගියාති පව බ්බිධාසංයෝජනං නාම; නත්තාසං
වචනෙත්වා; ඔරං වුච්චති සාමධාතු; තත් උප්පත්තිපථාදනත්තො තං
ඔරං හත්තනීති ඔරමනාගියාති; උඛං වුච්චති රූපාරූපධාතු; තත්
උප්පත්තිපථාදනත්තො තං උඛං හත්තනීති උඛමනාගියාති; එවං
වුත්තප්පහදෙන අජ්ඣත්තසංයෝජනෙන සංසුත්තො පුත්තලො
අජ්ඣත්තසංයෝජනො; බ්බිධාසංයෝජනොන සංසුත්තො බ්බිධා
සංයෝජනො; උභයමෙසං න ලොකියස්ස වට්ටතිසසිත්තමාජනස්ස
නාමං යෙසං පන හවො වෙධා පරිච්ඡින්නො හෙසං සොනාපනන
සකදාගාමිඥාගාමීනං අරියසාවසානං එතං නාමං; යථා සි මහාඅරඤ්ඤ
බද්ධවනසාලවනාදීති එමොනා භුලා සබ්බාපොති නාමං න ලහනති බද්ධ
වනං සාලවනනති නාමමෙව ලහනති; යද්ද පන තසො රුක්ඛා තිණ්ණාස
කුසාරියා ඡිද්දිකා එමොදිසණ්ණානෙන තවජ්ජනා හොනති තද්ද එමොනා
භුලා සබ්බාපොති නාමං ලහනති; එවමෙවං අපරිච්ඡින්නහවො බහල
කිලෙසො පුපුර්ජනො එතං නාමං න ලහති; හවං පරිච්ඡිද්දිකා කිලෙසො

තනුකෙ කන්ධා සීතා සොත්තාපනනාදයොව උභනති; ඉමස්ස ච පනන්දස්ස විභාවනන්දං ඉදං චච්ඡිකසාලොපමං වෙදිතබ්බං චච්ඡිකසාලං හි කන්ධා අනෙතා බංශුකෙ කොට්ටන්ධා චච්ඡිකෙ යොනෙතති බන්ධිතා තෙසු උපතිබ්බිනති; යොනෙතසු අපපොනොතසු කණ්ණෙසුපි ගහෙත්වා තත් චච්ඡිකෙ පමෙයෙනති අනෙතාසාලාය ඔකාසෙ අපපොනොත බන්ධිතා බංශුකෙ කොට්ටන්ධාපි එවමෙවං කරොන්ති; තත් කොචි අනෙතා බ්බො චච්ඡිකො බති නිපනොතා හොති; කොචි බති බ්බො අනෙතා නිපනොතා; කොචි අනෙතා බ්බො අනෙතා ච නිපනොතා; බති බ්බො බතියෙව නිපනොතා; කොචි අනෙතාපි අබ්බොච වරති; බතිපි අබ්බොච; තත් අනෙතා බ්බස්ස බති නිපනොතස්ස බන්ධනං දිසං හොති; යො හි උණ්ණාදිති පිළිනො නිකඛමිත්වා බති චච්ඡිකානං අනතරෙ නිපජ්ජති; බති බ්බො අනෙතා නිපනොතපි එසෙවනායො; යො පන අනෙතා බ්බො අනෙතා ච නිපනොතා තස්ස බන්ධනං රස්සං හොති; බති බ්බො බති නිපනොතපි එසෙව නායො; උගොපි හි තෙ දිවසමපි බංශුකං අනුපරිගහන්වා තත්චෙව සයන්ති; යො පන අනෙතා අබ්බො තත්චෙව චච්ඡිකානං අනතරෙ විවරති අයං සිලකචච්ඡිකො කණ්ණෙසු ගහෙත්වා චච්ඡිකානං අනතරෙ විස්සයො දිවසමපි අඤ්ඤාත් අගන්ත්වා තත්චෙව වරති; බති අබ්බො තත්චෙව වරනොතපි එසෙව නායො තත් චච්ඡිකාසාලා විස නයො හවා වෙදිතබ්බං; චච්ඡිකාසාලායං බංශුකා විස අවිජ්ජාබංශුකො; චච්ඡික බන්ධනායොගතං විස දසසංයොජනාති; චච්ඡිකා විස තීසු භවෙසු නිබ්බතන සත්තා; අනෙතා බ්බො බති සසිතචච්ඡිකා විස රූපාරූපභවෙසු සොත්තාපනනා සකද්දගාමිනො තෙ හි කිවාපි තත් වසන්ති සංයොජනං පන තෙසං කාමාවචරූපනිබ්බමෙව; කෙනෙසෙන අපපතිනෙසෙන; රූපාරූපභවෙසු පුට්ඨජ්ජනොපි එතෙතෙව ගඞ්ගතිනො; යොපි හි කිවාපි තත් වසති සංයොජනං පනස්ස කාමාවචරූපනිබ්බමෙව; බති බ්බො අනෙතා සසිත චච්ඡිකො විස කාමාවචරෙ අනාගාමි; යො හි කිවාපි කාමාවචරෙ වසති සංයොජනං පනස්ස රූපාරූපභවුපනිබ්බමෙව; අනෙතා බ්බො අනෙතා නිපනොතා විස කාමාවචරෙ සොත්තාපනනාසකද්දගාමිනො; තෙපි හි සයමපි කාමාවචරෙ වසන්ති සංයොජනමපි නොසං කාමාවචරූපනිබ්බමෙව; බති බ්බො බති නිපනොතා විස රූපාරූපභවෙ අනාගාමි යො හි සයමපි තත් වසති සංයොජනං පිස්ස රූපාරූපභවුපනිබ්බමෙව; අනෙතා අබ්බො අනෙතා වරණචච්ඡිකො විස කාමාවචරෙ බිණ්ණසවො; බති අබ්බො බති වරණචච්ඡිකො විස රූපාරූපභවෙ බිණ්ණසවො; සංයොජනෙසු පන සක්කායද්දි විවික්චිතං සිලබ්බතපරමානොති ඉමානි තිණි ගච්ඡන්තං චාරොන්ති ගතං පටිඥානොන්ති; කාමච්ඡිකො ව්‍යාපාදෙති ඉමානි පන වෙ සංයොජනානි සමාපනතියා චා අවිකඛමෙත්වා මග්ගනා චා අසමුච්ඡිද්ධිතා රූපාරූපභවෙ නිබ්බතතිත්තුං න සක්කොති; **ආගාමො** ච **ආවුසො**ති ඉද ඓරෙය් සථා නාම පුරිසො වෙ රතනපෙලා පස්සෙ යපෙත්වා සමපන්න පරිසාය වෙ හත්ථෙ පුරෙත්වා සත්තවිධං රතනං භාජෙත්වා දදෙග්ග; එවං පඨමකරතනපෙලං දත්වා දුතියමපි තත්චෙව දදෙග්ග; එවමෙවං අඤ්ඤා

සංගොජනව ආවුණො පුග්ගලං දෙසෙසාමි ඔතිධා සංගොජනවාති ඉමාති
 මෙ පදනි මාතිසාවනෙන ධරෙතො ඉද්දති අභවිබ්බං පරිසාය භාජෙතො
 දසෙසාං විජාරකථං ආරභි; තථ ඉබ්බාති ඉවංගමිං සාගතො; **සිලවා**
ණොති වතුති පාරිසුඛිසිලෙති සිලසම්පන්නො හොති; ඉති ථෙරෙ
 ඵග්ගාවතා ව ඤිර වතුපාරිසුඛිසිලං උද්දිසිතො පාතිමොක්ඛසංවර
 සංවුත්තොති ඉමිනා තථ ජෙඨකසිලං විජාරෙතො දසෙසාසිති දීපවිහාරවාසි
 සුමමන්තෙරෙ ආහ; අනෙතවාසිණො පනස්ස නෙපිටකමුලානාගන්තෙරෙ
 ආහ උභයන්තො පාතිමොක්ඛසංවරොව වුත්තො පාතිමොක්ඛසංවරොගෙව
 ති සිලං ඉහරුති පන තිණි සිලනති වුත්තසානං නාම අපීති අනනු
 ජානනො වතො ආහ ඉන්ද්‍රියසංවරො නාම ජ්වාරරක්ඛාමත්තකමෙව
 ආජිටපාරිසුඛි ධම්මෙන ගමෙන පච්චිත්‍රපානතිමත්තකං පච්චගසනතිසසිතං
 පටිලඛපච්චගෙ ඉදමන්තති පච්චවෙකතිතො පරිතුජනමත්තකං නිපපරියා
 යෙන පාතිමොක්ඛසංවරොව සිලං යස්ස සො හිනො අයං ජිනාසිසො විග
 පුරිසො හන්තාදෙ සෙසාති රක්ඛිස්සතිති න වත්තමෙබ්බා යස්ස පන සො
 අග්ගෙහො අයං අච්ඡින්නාසිසො විග පුරිසො ජිවිතං සෙසාති පුන පාකති
 කාති කතො රක්ඛිතුං යනෙකාති තස්මා සිලවාති ඉමිනා පාතිමොක්ඛසංවරං
 උද්දිසිතො හං විජාරෙතො පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තොති ආදිමාහාති;
 තථ **පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො**ති පාතිමොක්ඛසංවරෙන සම්පන්නා
 ගතො; **ආචාරණොවරසම්පන්නො**ති ආචාරෙන ව ගොවරෙන ව
 සම්පන්නො; **අනුමනෙතස්ස**ති අපමත්තකෙසු; **වජ්ජස්ස**ති අකුල
 ධම්මෙසු; **හසදස්සාපිති හසදස්සි**; **සමාදුසාති** සමො ආදිසිතො; **සිත්ඛාති**
සිත්ඛාපදෙසුති තං තං සිත්ඛාපදං සමාදිසිතො සිත්ඛති; අපි ව
 සමාදුය සිත්ඛති සිත්ඛාපදෙසුති යං කීපි සිත්ඛාපදෙසු සිත්ඛාණොසා
 ගෙසු සිත්ඛිතමිං කාසිකං වා වාචසිකං වා තං සමිං සමො ආදුය
 සිත්ඛති; අගමන්තං සමිඛපො; විජාරණො පන සමිඛානොතාති පාති
 මොක්ඛසංවරාදීති පදනි විසුඛිමග්ගො වුත්තොති වතුපාරිසුඛිසිලං සමිඛා
 කාරෙන විහරිතො දසසිතො; **අඤ්ඤාගාරං දෙවතිකාසනති** ජිත්‍ර කාමාවචර
 දෙවසවාසු **අඤ්ඤාගාරං දෙවසවං**; **ආගාමි භොති**ති හෙසා ආගාමි හොති;
ආගිග්ගා ඉඨන්තනති ඉන්තනං මාත්‍රසපචකතිකාසාවමෙව ආගිග්ගා
 හොති; තද්ධුපපනතිණො වා උපරුපපනතිණො වා න හොති පුන හෙසා
 ගාමිගෙව හොතිති දසෙසති; ඉමිනා අමෙග්ගන සුක්ඛවිපස්සකස්ස ධාතු
 කමමසාතිකතිකමුණො හෙසිමං මග්ගවසෙව ඵලවිගව කපිතො; **අඤ්ඤා**
ගාරං යනං වෙණොවිමුතතිති අභසු සමාපතතිසු **අඤ්ඤාගාරං**
 වතුන්තකානසමාපතති; සා හි පච්චතීකතිලෙසානං සත්තතො සත්තො
 තෙගෙව ව කිලෙසෙති වෙතසො විමුත්තතො වෙතොවිමුතතිති වුච්චති;
අඤ්ඤාගාරං දෙවතිකාසනති පචසු සුඛවාසදෙවතිකාගෙසු **අඤ්ඤාගාරං**;
අභාගිග්ගා ඉඨන්තනති පුන ඉමං පටිකතිකාවං අනාගතො ගෙසුප
 පතතිණො න හොති උපරුපපනතිණො වා හොති තන්තෙව වා පරිතිබ්බාසිති
 දසෙසති; ඉමිනා අමෙග්ගන සමාසිකමුකස්ස හිත්ඛුණො තස්මා මග්ගා
 තිණි ව ඵලාති කපිතොති; **කාමානං ගෙව තිබ්බිදුසාති** දුට්ඨානමපි

කාමානං නිබ්බිද්දනන්තං උක්කණ්ණන්තන්තං; විශ්කාශාදි විරජ්ජනන්තං
තිගේධාශාදි අපාවතතිකරණන්තං; පටිපෙත්තා භොගීති පටිපත්තිං.
පටිපතොතා භොගී; එතතාවතා සොත්තපත්තං ව සකදගාමිනො ව
පටිකාමගුණිකරගක්කියන්තං අනාගාමිමග්ගවිපස්සනා කපිතා භොගී;
භවානංසෙව්වාති තිණ්ණං භවානං; ඉමිනා අනාගාමිනො භවරගක්කි
යන්තං අරහත්තමග්ගවිපස්සනා කපිතා භොගී **තණ්හකුසාය පටි
පෙත්තා භොගීති** ඉමිනාපි සොත්තපත්තසකදගාමිනංගෙව පටිකාම
ගුණිකරගක්කියකරණන්තං අනාගාමිමග්ගවිපස්සනා කපිතා; **සො
ලොභක්කියාශාදි** ඉමිනාපි අනාගාමිනො භවලොභක්කියාය අරහත්ත
මග්ගවිපස්සනාව කපිතා; **අඤ්ඤානරං දෙවනිකායනති** සුඛාවාසෙගෙව
ව **අඤ්ඤානරං** දෙවනිකායං; **අනාගන්තා ඉත්තපත්තති** ඉමං බ්බුච්චකභාවං
අනාගන්තා; හෙදුප්පත්තතිනො න භොගී උපරුප්පත්තියොව භොගී
තත්තෙව වා පරිනිබ්බායති ඉති පථමෙන අමෙතන සුක්ඛවිපස්සකස්ස
ධාතුකමච්චාතිකතිකුප්පො හෙසීලාති වෙමග්ගථලාති කපිතාති; දුතියෙන
සමාධිකමමිකස්ස තිණි මග්ගථලාති; **සො කාමානාදුති** ඉමිනා සොත්තපත්ත
සකදගාමිනං පටිකාමගුණිකරගක්කියාය උපරි අනාගාමිමග්ගවිපස්සනා;
සො භවානංසෙව්වාති ඉමිනා අනාගාමිස්ස උපරි අරහත්තමග්ගවිපස්සනා;
සො තණ්හකුසායාශාදි ඉමිනා සොත්තපත්තසකදගාමිනං පටිකාමගුණික
තණ්හකුසාය උපරි අනාගාමිමග්ගවිපස්සනා; **සො ලොභක්කියාශාදි**
ඉමිනා අනාගාමිනො භවලොභක්කියාය උපරි අරහත්තමග්ගවිපස්සනා
කපිතාති එවං ඡ්ඨි මුඛෙති විපස්සනා කපේතො දෙසනං යථානුසන්ධිං
පාපෙසි; දෙසනාපරියොසානෙ කොට්ඨකසගස්සදෙවනා අරහත්තං
පාපුණිස්ස; සොත්තපත්තාදිනං පරිච්ඡේදො නාහොසි; යථා ව ඉමසම්මං
සමාගමෙ එවං මහාසමගසුතොත මඛලසුතොත මුලුරුහුලොවාදසුතොත ව
කොට්ඨකසගස්සදෙවනා අරහත්තං පාපුණිස්ස සොත්තපත්තාදිනං
දෙවමනුස්සානං පරිච්ඡේදො නාහොසි; **සම්මිත්තො දෙවනාති** විත්තස්ස
සුමුමහාවසමකාය සමචිත්තා; සබ්බාපි තා අත්තනො අත්තභාදෙ සුමුමෙ
විත්තසරිකකිකෙ කන්ධා මාපෙසුං තෙන සමචිත්තා නාම ජාතා; අපරෙතපි
කාරණෙන සමචිත්තා ඵෙරෙන සමාපත්ති තාව කපිතා සමාපත්තිථාමො
පත න කපිතො මයං දගබ්ලං පකෙකාසිත්තා සමාපත්තිය ථාමං කථා
පෙස්සාමාති සබ්බාපි එකචිත්තා අහෙසුනතිපි සමචිත්තා; අපරමපි
කාරණං ඵෙරෙන එකෙන පරියාගෙන සමාපත්තිපි සමාපත්තිථාමොපි
කපිතො කො ණු ඛො ඉමං සමාගමං සමපතොතො කො න සමපතොතාති
ඔලොකශමානා තථාගතස්ස අසමපත්තභාවං දිස්වා මයං තථාගතං
පකෙකාසිත්තා පරිතං පරිපුණ්ණං කපිස්සාමාති සබ්බාපි එකචිත්තා
අහෙසුනතිපි සමචිත්තා; අපරමපි කාරණං අනාගතෙ කොච්ඡෙව භික්ඛු වා
භික්ඛුති වා දෙවො වා මනුස්සො වා අයං දෙසනං සාවකභාසිතාති
අභාරවං කරෙග්ග සමමාසමුද්ධං පකෙකාසිත්තා ඉමං දෙසනං සබ්බඤ්ඤා
භාසිතං කරෙග්ගාම එවං අනාගතෙ ගරු භාවනීයා භවිස්සතිති සබ්බාව
එකචිත්තා අහෙසුනතිපි සමචිත්තා; අපරමපි කාරණං; සබ්බාපි හි නා

එකමොපතතිලාභිනියො වා අහෙසුං එකාරමභ්‍රාහිනියො වාති එවමි
 සමචිත්තා; හඬාති කුළපහඬා ආමොදිත්තා පමොදිත්තා; භාමුති ආයාච
 නපේ තිපානො; අනුකම්පං උපාදයාති න ථෙරස්ස අනුතමිපං
 කාරුඤ්ඤං අනුදයං පටිච්ච; න ඉමස්මිං ධාතෙ ථෙරස්ස අනුතමිපකිම්ඛි
 කිම්චං අසී; යස්මිං හි දිවසෙ ථෙරෙ පුකරබ්‍රහ්මෙවාරෙ භාතිනොස්ස
 දිඝනබපරිබ්බාජකස්ස ථෙදනාකමමඬානෙ කම්මමානෙ කාලවණ්ටං
 හභෙත්වා පඤ්ඤං විජමානො සීතො පරස්ස වඩ්ඪිතභොජනං භුජ්ඣා බුදුං
 විනොදෙතො; විශ පරස්ස සජ්ජිතපයාධිනං සීතෙ පටිවුඤ්ඤානො විශ ව
 යාවකපාරමීඤ්ඤස්ස නිපපදෙපතො මන්තං පතොතො තස්මිඤ්ඤෙව දිවසෙ
 හභවිත්වා අනුකම්මිත්තො නාම; අවසෙසානං පන තං ධානං සමපත්තානං
 අනුකම්පං උපාදය හච්ඡා හභවාති හභවිත්තං යාමිංසු; ඔලවා පුරිසොති
 දුබ්බලො හි ඩිපං යමිජ්ජනපසාරණං කාතුං න සකෙකාති ඔලවාච
 යකෙකාති තෙතොතං වුත්තං; පවුලෙ පාතුරුභොගිති යමිඤ්ඤානෙ
 පුරත්තොගෙව පාකපො අහොසි; හභවා එතදමොචාති එතං ඉධ
 යාරිපුත්තාති ආදිනා නයෙන අත්තනො ආගමනසාරණං අවොච; එවං
 කිරස්ස අහොසි යථෙ කොපි බාලො අපකතඤ්ඤා හික්ඛු වා හික්ඛුති වා
 උපාසෙත්වා වා උපාසිත්වා වා එවං විනොතස්ස යාරිපුත්තපේරෙ මහන්තං
 පරිසං අලුත් සමායමිඤ්ඤො එත්තකං අධිවාසෙත්තුං අසකෙකානොතො
 උසුයාය පරිපං උඬාපෙත්තුං ආගත්තොති යො ඉමං මහි මනොපදෙයං කත්වා
 අපාසෙ නිබ්බේතොග්ගාති අර්හතභො ආගමනසාරණං කපේතො; එතං
 ඉධ යාරිපුත්තාති ආදිවචනං අවොච; එවං අත්තනො ආගමනසාරණං
 කපේත්වා ඉදුති සමාපත්තියා එමං කපේත්තුං ආ බො පහ යාරිපුත්ත
 දෙවතා දසසි හුමොති ආදිමාහ; තත් සමවසෙත වා අත්ථං ආගරිත්තුං
 වට්ඨති සමාපත්තිවසෙත වා; යපවසෙත තාව මහෙසකං මහෙසකං
 දෙවතා දස දස එකඬානෙ අඬංසු; තාහි අපෙපසකිත්තර් විසති විසති
 එකඬානෙ අඬංසු; තාහි අපෙපසකිත්තර් සසී සසී එකඬානෙ අඬංසු; සමා
 පත්තිවසෙත පන යාහි පඤ්ඤා සමාපත්ති භාවිත්වා තා සසී සසී එකඬානෙ
 අඬංසු; යාහි තතො සීතත්තර් තා පඤ්ඤාය පඤ්ඤායංප=යාහි තතො
 සීතත්තර් සමාපත්ති භාවිත්වා=ප=තා දප දප එකඬානෙ අඬංසු; යාහි වා
 සීතා භාවිත්වා තා දප දප එකඬානෙ අඬංසු; යාහි තතො පඤ්ඤාත්තර් තා
 විසති විසති; යාහි තතො පඤ්ඤාත්තර්=ප=තා සසී සසී එකඬානෙ අඬංසු;
 ආරහණකොථිතිතභුදදනමනෙතති ආරහණකොථියා පතනමනෙත
 මකාසො; ආ ම අඤ්ඤාමඤ්ඤං ව්‍යාබාධෙත්තිති එවං සමබාධෙ ධාතෙ
 තිඬත්තියොපි අඤ්ඤාමඤ්ඤං න ව්‍යාබාධෙත්ති න ඤෙට්ටත්ති අහමිපිලා
 අසමබාධාව අහෙසු; තව හපේ මං බාධති තව පාදෙ මං
 බාධති ත්වං මං මදදත්ති සීතාති වත්තබ්බසාරණං නාහොසි; ආහං
 නුභාති තස්මිං හථෙ නුත; ආථා විත්තං භාවිතාති තෙතො
 සාරෙත විත්තං භාවිත්වා; සෙත ආ දෙවතාති යෙන තථා භාවිතොන
 විත්තොන තා දෙවතා දපපි හුත්වා=ප=තිඬත්ති න ව අඤ්ඤා
 මඤ්ඤං ව්‍යාබාධෙත්තිති; ඉසෙධ මබ්බාති යාසෙන වා චක්ඛුස්සලොකෙ වා
 භුමිං; ඉමස්මිංගෙව යාසෙන ඉමස්මිංගෙව චක්ඛුස්සලොකෙති

අපේ; තාසං භි දෙවතානං ඉමසමිංගෙව චන්‍ද්‍රසංලොකෙ ඉමසමිංගෙව ව සාසනෙ නං චිත්තං භාවිතං සෙත තා සනෙත රුපහවෙ නිබ්බන්‍යා තතො ව පත ආගන්තවා එවං සුබ්‍රවෙ අත්තභාවෙ මාපෙත්වා සිතා; තත් කීවාපි කසාප දසබ්‍රසං සාසනෙ නිඤ්චිකානි නිබ්බන්‍යොත්තා බ්‍රහ්ම ලොකෙ නිබ්බන්‍යාදෙවතාපි අතී සබ්බබ්‍රහ්මානං එකාච අනුසතී එකං සාසනානි කත්වා ඉධෙව බො සාරිපුත්තානි අඤ්ඤබ්‍රහ්මානං සාසනවපි ඉමචෙව සාසනං කතෙතොසා ආහ; එතතාවතා තථාගතොත සමාපත්තියා ථාමො කපීතො; ඉදානි සාරිපුත්තපේරං ආරබ්‍භ තතනිවසෙන අනුසාසනිං කපෙතොසා තසමා තිග සාරිපුත්තානි ආහ; තත් **නාමො**ති යසමා තා දෙවතා ඉධෙව සත්තං සමාපත්තීං නිබ්බන්‍යොත්තා සනෙත හවෙ නිබ්බන්‍යා තසමා; **සංග්ගිඤ්ඤා**නි පචන්තා ඉන්ද්‍රියානං සත්තානාස නිබ්බුත්තාය පඤ්ඤානාය සත්තඤ්ඤා; **සංගාමානසා**නි මානසසං සත්ත නාය නිබ්බුත්තාය පඤ්ඤානාය සත්තමානසා; **සත්තංගෙව උපහාරං උප හරිසාමා**නි කාසවිත්තුපහාරං සත්තං නිබ්බුතං පඤ්ඤාගෙව උප හරිසාමා; **සමුහම්මාදිසු**ති සමානං එකඤ්ඤානාදිං බ්‍රහ්මං වරතොසු සහබ්‍රමිකෙසු; එවං භි වො සාරිපුත්තසිකිනිබ්බන්‍යානි ඉමිනා එතත කෙත ධාතොත හගවා දෙසනං සබ්බඤ්ඤාභාසිතං අකාසි; **අනාසු**තනි තථා විතථා; **සෙ ඉමං ඛම්මපටිසංසං න අසොසු**තනි ගෙ අත්තතො පාපිකං තුච්ඡං නිරන්තදිසීං නිසාය ඉමං එවරුපං බ්‍රමදෙසනං සොත්ථං ත උභිසුති යථානුයතීනා දෙසනං නිදාපෙයි.

2. 4. 6.

ජසෙ වරණං විහරන්ති වරණා නාම එකං තගරං; තං උපනිසාස විහරති; **කාමරගවිනිවෙසවිනිබ්බපට්‍රිගෙධපට්‍රිසුට්ඨා නිජෙකාසානගෙ**තුති කාමරගවිනිවෙසගෙතු කාමරගවිනිබ්බගෙතු කාමරගපට්‍රිගෙධගෙතු කාමරගපට්‍රිසුට්ඨානගෙතු කාමරගඅජෙකා සානගෙතුති අපේ; ඉදං වුත්තං හොති යවායං පච්ඡාමභුණි නිසාය උපපජ්ජති කාමරගො තසං විනිවෙසාදිගෙතු කාමරගෙන අභිනිවිජ්ජනා විනිබ්බන්‍යා තසමිංගෙව ව කාමරගෙ මහාපථෙක විග පට්‍රිගෙධා අනුපවිජ්ජනා තෙනෙව ව කාමරගෙන පට්‍රිසුට්ඨිතාය ගතිතතා කාමරගෙනෙව ව අජෙකාසිතතා¹ ශ්‍රීතිනා පට්‍රිනිද්ධෙතා ගතිතතානි; දිසිතඤාදි පදෙසුපි එසෙවතො; දිසිතො පතෙත් මාසදිසිතො නිසාය උපපජ්ජනකරගො වෙදිතබ්බො; **සුරප්පිමසු ඡතපදෙසු**ති ථෙරසං වසනථානො සාවඤ්චනපදෙ පුරජීව දිසාභාගෙ හොති ථෙරෙ ව නිසිදන්තොපි තො බ්‍රිමොව නිසින්නා තසමා එවමාත: **උදහං උදහසි**ති උදහාරං උදහරි; සථා හි යං තෙලං මානං ගගෙත්ථං න සකෙකානි විසාදිත්වා ගච්ඡති තං අවසෙසකොති බ්‍රිවිති ගච්ඡං තලාකං ගගෙත්ථං න සකෙකානි අජෙකාසට්‍රිත්වා ගච්ඡති

1. “කාමරගෙන අභිනිබ්බන්‍යා තසමිංගෙව ව කාමරගෙ කාමරගෙ තෙව ව අජෙකාසිතතා”හි ඡතපුට්‍රිපොත්තකෙසු පාසො.

තං ඔසෙකානි වුච්චති එවමෙවං යං පිනිවචනං හදං ගහෙත්තුං න සකෙකානි අභිකං සුත්වා අනෙතා අගණකිත්ථං ඔති නිකකමති තං උදනතති වුච්චති එවරුපං පිතිමයවමනං නිවර්තරසිති අනේවා.

2. 4. 7.

සත්තමෙ භුක්ඛුමිනෙති එවං නාමකෙ වනෙ; උපසංඛිතමිති මහා කච්චානානේරෙ කිර නාම අත්තනො පිඤ්චතතමි අයාකමතතමි දිස්වා නෙව අභිවාදෙති න පවුමෙති න ආගනෙන නිමනෙතනිති සුත්වා න සකකා එත්තකෙන නිසං ගතතුං උපසංඛිතමිත්ථං තං පරිගණකිත්ථං මහා පරිගණකිත්ථං යොගොගො මහාකච්චානො තෙත්තපසංඛිතමි; ජිණ්ණානි ජරජිණ්ණා; වුමෙති වයොවුමෙ; මහලලෙතෙති ජාතිමහලලෙතෙ; අබ්බසෙතෙති දිග්ඝාලානං අතිකකෙනෙ; වසො අනුසංගතෙති පවර්ම වයං අනුපාතෙත; නාසිදං හො කච්චාන නිවෙචාති හො කච්චාන යං තං අමෙහති කෙවලං සුත්තමෙව තං ඉමිනා දිසෙන සමෙති තසො තං තෙවෙව න අඤ්ඤාදා; න භි භවං කච්චානො බ්‍රාහ්මණොති ඉදං අත්තානං සත්ථාය වදති; අයං කිරසා අධිපායො; අමෙහ එවං මහලලෙතෙ දිස්වා හොතො කච්චානසා අභිවාදනමතතමි පවුමානමතතමි ආගනෙන නිමනතණමතතමි නාසිති; න සමිපනිතමිවාති න සුත්ත මෙව න අනුච්චිකමෙව; ථෙරෙ බ්‍රාහ්මණසා වචනං සුත්වා අයං බ්‍රාහ්මණො නෙව වුමෙ ජාතාති න දහරෙ ආපිකතිත්ථං වුමෙ ව දහරෙ වාති දෙසනං වසෙසනො අපි බ්‍රාහ්මණාති ආදිමා; තත් ජනනාති සබ්බං නෙත්තං ජානෙනෙන; සසානාති තදෙව ගතේ ධර්මං ආමලකං විය පසානෙනෙන; වුමෙති යෙන කාරණෙන වුමෙති නාම හොති තං කාරණං; දහරෙති යෙන කාරණෙන දහරෙ නාම හොති තං කාරණං; ආසිතිනොති අසිතිවයො; නාමිතිනොති නවුමි වයො; නාමෙ සමිපනිතමි වත්තමෙ කිලෙසනමෙති දුට්ඨෙති කාමෙ කමනකවසෙන පරිභුජති; නාමෙ මජ්ඣානිකා¹ දුට්ඨෙති කාමෙ හරෙ හරසාමිකො විය වසති අධිවසති; නාමෙ පිණ්ඩෙති උසුත්තකාති දුට්ඨානමි කාමානං පරිසෙසනත්ථං උසුත්තකමාපෙනො; බාලො ථෙරෙ නෙව සබ්බං ආවජ්ඣති² හො ථෙරෙ බාලො වෙදෙත්තව ගණනං ගච්ඡති; වුත්තං හෙතං:-

“න තෙන ථෙරෙ සො හොති යෙනසා පලිතං සිරෙ,
පරිපෙකකා වයො තසා මොඤ්ජිණ්ණාති වුච්චති”ති. 2

දහරෙති තරුණො; සුමාති යොබ්බනෙන සමනාගතො; සුසු නාලලෙතෙති සුසු කාලලෙතො; හදදති යොබ්බනෙන සමනාගතො හෙතෙති ඉමිනා යෙන යොබ්බනෙන සමනාගතො සුමා තං යොබ්බනං හදදං ලබිකතති දසෙති; සමිපනි වසෙති පඨමවයො නාම තෙතතිංග වයොති තෙන සමනාගතොති අනේවා; සංඝිකො

1 “කාම. අරකාමසිති”-ම. “කාම මජ්ඣිමසිති” පාළිය.
2 “අථෙවං හො බාලොත්තෙති සබ්බංගච්ඡති” පාළිය. 2. බිමිපද. බිමිපදමත.

ථෙරෙණෙව සබ්බං ගච්ඡතිති සො එවරුපො සුඤ්ඤා පණ්ණිනොති ච ථෙරෙණි ච ගණනං ගච්ඡති; චුතතමපි වෙතං:-

“යමහි සච්ච ධරෙමා ච අභිංසා සඤ්ඤාමො දමො
ස වෙ චතතමෙලො ධිරෙණ ථෙරෙණ ඉති පට්ඨවති”ති.^a

2. 4. 8.

අදාමෙ වොරු ඛලවනොතා හොනතිති පක්ඛසම්පන්නා පරිවාර සම්පන්නා ධනසම්පන්නා නිවාසසානසම්පන්නා වාහනසම්පන්නා ච හොතති; ගුණිකො නසම්මං සම්මෙ දුබ්බලා හොනතිති තසම්මං සමසෙ රුජානො තාසං සම්පන්නාං අභාවෙන දුබ්බලා හොතති අනිසාභානති බ්බතිධා ජනපදවාරිකං වරිතා ඉවරිතිවරිතකකිණේ අනොතා නගරං පටිසිඤ්ඤා; නිසාභානති වොරු ජනපදං විලුම්පනති මද්දනති නිසෙ ධෙසාසාමාති පඨමයාවෙ වා මජ්ඣිමයාවෙ වා පච්චමයාවෙ වා නිකම්මිඤ්ඤා ථාසුකා න හොති; තහො උපාය වොරු මනුසො පොථෙතා අවර්ජිතා ගච්ඡති; පච්චනතිමෙ වා ජනපදෙ අනුසඤ්ඤාභානති ගාමවාස කරණිකාස සෙඤ්ඤා අනුරණිකාස පොක්ඛරණිකාපනාසාස සාලාදිතා කරණිකාස ච පච්චනතිමෙ ජනපදෙ අනුසඤ්ඤාභානති න සුඛං හොති; බ්‍රාහ්මණිකපතිකානතති අනොතානගරවාසිතං බ්‍රාහ්මණගහපතිතං; බාහිරිති වා කම්මනානතිති බ්බතිගාවෙ ආරුමෙ බෙතතකම්මනොති; පාප ගිකම්ම ඛලවනොතා හොනතිති පක්ඛතතරා සසුතතරා සුඤ්ඤාවනොතා බ්බුතෙති උපසාකෙති ච උපසාකිති ච සමන්නාගතා රුජරාජමහා මහතසනතිසිතා; පෙසලා ගිකම්ම නසම්මං සම්මෙ දුබ්බලා හොනතිති තසම්මං සමසෙ පිසසිලා ගිකම්ම තාසං සම්පන්නාං අභාවෙන දුබ්බලා හොතති; භුණ්තිභානා භුණ්තිභානා සම්මමෙසකි සඤ්ඤාසනාති¹ නිසාභානා සුචා සම්මමෙසකි නිසිතො කපි එකච්චනමපි චුඛං උක්ඛිතිතා කපෙතා අසකෙකානො කොසනො විස නිසිදනති; ගාසිදනති නදෙතං කාරණං; සුක්කපකෙධා චුතතවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බො.

2. 4. 9.

නවමෙ මිච්ඡාපටිපත්තාධිකරණහෙතුති මිච්ඡාපටිපත්තියා කරණ හෙතු පටිපජ්ජනහෙතුති අපො; ඤාසං ධම්මං කුසලානති සහවිපස්සනකං මඤ්ඤා; එවරුපො හි සහවිපස්සනකං මඤ්ඤා ආරුධෙඤ්ඤා සමපාදෙඤ්ඤා සුරෙඤ්ඤා න සකෙකාති; සුක්කපකෙධා චුතතවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බො; ඉමසම්මං සුතො සහ විපස්සනාස මඤ්ඤා කපිතො.

2. 4. 10.

දසමෙ දුග්ගතිහොතිති උපට්ඨාපියා ගතිහොති; බ්‍රාජනපති රුජනපතිති බ්‍රාජනපතෙව පතිරුජනෙති අක්ඛරවිතතකාස උබ්බෙති; අදාම ධම්මව පටිබාහනාතිති සුග්ගතිතසුත්තනොතං අදාමච පාළිච

1. “සඤ්ඤානති”ති ච “සංසාසනති”ති ච “සංසාසනති”ති ච පොථ කොසු ලිපිදෙසුද්ධං. සෙවෙතං දිසෙති. 2. ධම්මපදං, ධම්මපටිඤ්ඤා.

පටිබාහනති; අත්තනො දුග්ගතිතපුත්තනානාංයෙව අත්ථව පාළිව උත්තරිතරං කන්ධා දසෙය්‍යනති; සුක්කපකෙබ්‍ය චුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිකබෙබ්‍ය; ඉමසම් පුත්තො සායනස්ස වඬිච්ච පරිහාති ව කපිතාති.

සමවිත්තවගෙහා චතුසො.

2. 5. 1.

පටමස්ස පඨමෙ උත්තානාති පාකවා අපච්චිත්තා; සමතිණ්ඨි අලුතා පච්චිත්තා; උබ්බාති උච්චේචන සමත්තාගතා; උත්තලාති උග්ගතභලා උඝිතභුවත්ථානාති චුත්තං ගොති; මලොති පත්තවිවර මණ්ඩනාදිතා වාපලොත සුත්තා; මුඛණ්ඨි මුඛවර බරවචනා; විකිණ්ණ වාමාති අසංයකචචනා දිවසමි නිරන්තරචචනස්ස පලාපිතො; මුඛස්සන්ති විස්සරසතිතො; අසම්පජ්ඣාති නිපඤ්ඤා; අසමාතිනාති විත්තකඝාතාචත්තස්සාපි අලාභිතො; පාකතිඤ්ඤාති පකතිසා සිතෙති විචචෙති අරක්ඛිතෙති ඉන්ද්‍රියෙති සමත්තාගතා සුක්කපකෙබ්‍ය චුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිකබෙබ්‍ය.

2. 5. 2.

දුරියෙ ගණ්ඨනජ්ඣාති ගණ්ඨනං චුච්චති කලහස්ස පුබ්බගාගො; තං කෙසං ජාතනති ගණ්ඨනජානා; මයං තුමො දණ්ඩාපෙස්සාම බන්ධා පෙස්සාමාති ආදිවචනපචත්තියා සජාතකලහා; අයං තාව භිතිසු නයො; පබ්බජිතා පන ආපත්තිවිතික්කමවාචං වදන්තා කලහජානා නාම; විවාද පනානාති විරුඩ්ධාදං ආපත්තා; මුඛසනතිනි විතුදනාති ගුණානං ජිහ්වසෙත දුග්ගාසිතා වාමා මුඛසතතිසොති චුච්චතති තාති විතුදන්තා විජ්ඣන්තා; සමග්ගාති එකං කමමං එකුදෙදසො සමසික්කතාති එතෙසං කරණෙන සමග්ගතාස සතිතා; පිසමක්ඛුතිති වෙත්තමක්ඛුති.

2. 5. 3

තතිසෙ අග්ගමතිති උත්තමපුග්ගලවති; අග්ගාය වා උත්තමාය පටිපත්තියා සමත්තාගතා; තතො විපරිතා අනග්ගවති; බාහුලිනාති විවරදිබාහුල්ලාය පටිපත්තා; සායනං සිවිලං ගණ්ඨනනීති සාඨලිනා; ඛක්කමිතෙ පුබ්බඛගමාති එත්ථ ඛක්කමනං චුච්චති අවගමනසෙන පචතිවරණාති තෙන පචතිවරණපුරණෙ පුබ්බඛගමාති චුත්තං ගොති; පටිමෙසෙති උපටිවිවෙකෙ නිබ්බාතො; නික්ඛිත්තමුණ්ඨි නිව්ඛෙපි විවෙකෙ නික්ඛිත්තමුණ්ඨි මරෙපිතමුණ්ඨි; හා විජිසං ආරහන්හිති දුට්ඨමි විජිසං න කරෙන්නති; අපාභාසො පනතිඤ්ඤාති පුබ්බ අපපත්තස්ස ඤාන විපස්සනාමග්ගදුල්චසෙසස්ස පත්ති අත්ථාස; ඉකරං පදමං කසෙව වෙච්චනං; පට්ඨිමා ජනානාති ගඬිවිහාරිකතෙත්ථාසිසජ්ජනො; දිඬ්ඨානු ගාති. ආපජ්ජතිති ආවරිසුපජ්ඣාසෙති කකං අනුකරෙතොතො දිසස්ස තෙතං ආචාරස්ස අනුගතිං ආපජ්ජති නාම; සෙසං චුත්තපටිපක්ඛනසො නොව වෙදිකබෙබ්‍ය.

2. 5. 4.

වතුපේ අභිසාති අරියසාවකපරියා; අනභිසාති පුපුර්ජනපරියා; ඉදං දුක්ඛිනාති සථාගුණං නාපසන්නාතිති ධර්මතො තණ්හං තෙහුමකා පමකකකා දුක්ඛිනවිමං නාම එතතකමෙව දුක්ඛං ඉතො උඨං දුක්ඛං නාමිති යථා සභාවතො නාපපජානනති; එය නායො සබ්බස්ස; සෙසපදෙසු පන තස්ස දුක්ඛස්ස සමුදාපිකා පුරිමතණ්හා සමුදයො නාම; තස්සා තණ්හාය විතතාමපි තෙසං සම්මානං අවිමතතකකයො අසමුපපතති දුක්ඛ නිශ්ශෙධො නාම; අසබ්බිකයො අරියො මග්ගො දුක්ඛනිශ්ශෙධගාමිනී පටිපදා නාමාති එවං ඉමස්මිං සුභෙත වතුහි සම්මෙහි වතතාගේ මග්ගා වතතාරි ව ඵලාති කචිතාති.

2. 5. 5.

පටමෙ පටිසංකාසමොති කසටපරියා කම්මපරියා පලාපපරියාති අනෙථා; පටිසංකමණ්ඩාති පසනනපරියා සාරපරියාති අනෙථා; ජ්ඣුගතිං ඔව්ජනාතිති ජ්ඣෙත අගතිං ගව්ජනති අකතතබ්බං කරෙන්නති අනෙථා; සෙසපදෙසුපි එසෙව නායො; ඉමාති පන වතතාරි අගතිගමනාති භණ්ඩ භාජනියෙ ව විනිව්ජයසානෙ ව ලබනනති; තස්ස භණ්ඩභාජනියෙ තාව අතතනො භාරභුතානං හිතමුතං අමනාපෙ භණ්ඩකෙ පතෙත තං පරිවතෙතත්වා මනාපං දෙනො ජ්ඣුගතිං ගව්ජනි නාම; අතතනො පන අභාරභුතානං මනාපෙ භණ්ඩකෙ පතෙත තං පරිවතෙතත්වා අමනාපං දෙනො දෙසාගතිං ගව්ජනි නාම; භණ්ඩකභාජනියවස්ථුව සීඨිකව අජානනො මොභාගතිං ගව්ජනි නාම; මුඛරතං වා රුජාදිතිසිසිතානං වා ඉමෙ මෙ අමනාපෙ භණ්ඩකෙ දිනො අනාභමපි කරෙය්සුනති භයෙන පරිවතෙතත්වා මනාපං දෙනො භයාගතිං ගව්ජනි නාම; යො පන එවං න ගව්ජනි සබ්බස්සං තුලාභුතො පමාණභුතො මජ්ඣිමො හුත්වා යං යස්ස පාපුණාති තදෙව තස්ස දෙනි අයං වතුබ්බිධමපි අගතිං න ගව්ජනි නාම; විනිව්ජයසානෙ පන අතතනො භාරභුතස්ස ගරුකාපතතිං ලුහුකාපතතිති කපේනො ජ්ඣුගතිං ගව්ජනි නාම; ඉතරස්ස ලුහුකාපතතිං ගරුකාපතතිති කත්වා කපේනො දෙසාගතිං ගව්ජනි නාම; ආපතති වුදානං පන සමුවමසකකිකාව අජානනො මොභාගතිං ගව්ජනි නාම; මුඛරස්ස වා රුජපුර්තස්ස වා අයං මෙ ගරුකා කත්වා ආපතතිං කපේනො අනාභමපි කරෙය්සාති ගරුකමෙව ලුහුකාති කපේනො භයාගතිං ගව්ජනි නාම යො පන සබ්බස්සං සථාභුතමෙව කපේති අයං වතුබ්බිධමපි අගති ගමනං න ගව්ජනි නාම

2. 5. 6.

ජයෙ බහුකාපිතවිනිගාති දුබ්බිනිතා; නො පටිසුච්ඡාපිනිගාති න පුට්ඨත්වා පුට්ඨත්වා විනිතා; ගමිනිති පාළිවසෙන ගමිතිං සලලසුත්ත සදිසා; ගමිනිජයථාති අත්ථවසෙන ගමිතිං මහාවෙදලලසුත්තසදිසා; ලොකුත්තති ලොකුත්තරඅත්ථදිපකා; සුඤ්ඤානා පටිසංසුත්තාති සත්තසුඤ්ඤං ධම්මමත්තමෙව පකාසකා සඤ්ඤාසංඛිතාසුත්තසදිසා;

හ අඤ්ඤාචිත්තං උපෙඨමපෙතනීති විජානනාන්ධාය චිත්තං න උපඨ
 පෙනති, නිද්දායතති වා අඤ්ඤාචිත්තා වා භොතති; උභයභෙගාබ්බං පටිසා
 ඥානිතබ්බානති උග්ගභෙතබ්බෙ ව පරියාසුභිතබ්බෙ ව; කච්ඡිකතාති
 කච්ඡි කතා; ඉතරං තසෙසව වෙච්චනං චිත්තකවරුති විචිත්තඅකබරු;
 ඉතරං තසෙසව වෙච්චනං බාහිරිකාති සාසනානො ඛෙතිගුතා; ආවසා
 භාසිතාති තෙසං තෙසං සාවකෙති භාසිතා; සුසංසුභනීති අකබර
 චිත්තතාය වෙච්ච සරසමපතනියා ව අත්තමනා සුත්තා සුණ්ණතී; හ මෙ ව
 අඤ්ඤාමඤ්ඤං පටිපුච්ඡනීති අඤ්ඤාමඤ්ඤං අන්ධං වා අනුසංඝී වා
 සුබ්බාපරං වා න පුච්ඡතී; පටිච්චිකරුනීති පුච්ඡනාන්ධාය වාරිකං න
 විවරතී; ඉදං කාමිකරු ඉදං වෘජනං කරං රෙපෙතබ්බං කීච¹ රෙපෙ
 තබ්බං; ඉමිසං ක්විප්පාති ඉමිසං භාසිතසං කො අන්ධං කා අනුසංඝී
 කීං සුබ්බාපරං; අච්චිකරුනීති පටිච්ඡිකරුනා; හ විචරනීති න උග්ගාචෙතති
 අනුතතාතිකතානති අපාකවං; හ උත්තාතිකරෙහනීති පාකවං න
 කරෙතති; කබ්බාධානිපසංසුති කබ්බාය කාරණගුතෙසු; සුකකපකෙබ්බා
 වුත්තවිපලාසෙත වෙදිතබ්බො.

2. 5. 7.

සත්තමෙ ආමිසගරුති වතුපච්චයගරුකා ලොකුත්තරබ්බමං
 ලාමකතො ගහෙනා සීතපරිසා; සබ්බමිගරුති නවලොකුත්තරබ්බමෙ
 ගරුකෙ කතා චිත්තායෙ පච්චයෙ ඔමකතො ගහෙනා සීතපරිසා;
 උභෙතො භාගච්චුතෙතාති චිති භාගෙති විමුත්තො; පඤ්ඤාච්චුතෙතාති
 පඤ්ඤාය විමුත්තො සුකබ්විපසංකච්ඡිණසවො; කාසසකතීති කාසෙන
 ක්කිනථසංසං පුච්ඡිතා පච්ඡා නිරොධං නිබ්බානං සච්ඡිකතා සිතො;
 දිව්ඛසංතෙතාති දිඨ්ඨතො පතො; ඉමෙ වෙපි ඡත්ත ධාතෙසු ලබ්බතී;
 සබ්බාච්චුතෙතාති සද්දගතො විමුත්තො; අයමපි ඡත්ත ධාතෙසු ලබ්බතී;
 බ්වමං අනුසාරනීති බ්වමානුසාරී; සබ්බං අනුසාරනීති සබ්බානුසාරී; ඉමෙ
 වෙපි පඨමමග්ගසමබ්බිතො, කල්යාණබ්බමොති සුඤ්ජරබ්බමො;
 දුසසිලො පාපබ්බමොති නිසසිලො ලාමකබ්බමො; ඉමං කසවා
 ගණහතරි යබ්බෙසු හි එකසද්දෙසු ජාතෙසු සීලවනෙතසු බ්ලවගාරවං
 න හොති එකවෙච්ඡ පන දුසසිලෙසු සති සීලවනානං උපරි බ්ලවගාරවං
 හොතිති මඤ්ඤානා ගණ්ණතී; තෙ තෙත ලාභං ලභනීති තෙ
 හිකුචු එකච්චානං වණ්ණං එකච්චානං අවණ්ණං කපේතා චිත්තායෙ
 පච්චයෙ ලභනති; භවිතාති තණ්හාය ගන්තී; මුච්ඡිතාති තණ්හාවසෙ
 නෙව මුච්ඡිතා; අපෙකාපතනාති අපෙකාසාය හිලිතා පරිනිඤ්ඤා
 සීතා; අනාදිහවදසාචිකොති අපච්චවෙකතිතපරිභොගෙ ආදිනවං
 අපසානතා; අහිසාරණිපඤ්ඤාති වතුසු පච්චයෙසු ඡන්දගපප
 කබ්බිතාය නිසාරණපඤ්ඤාය විරහිතා ඉදමන්ධං එතනති අජානතා;
 පටිභුජනීති සච්ඡිකරුනා සුත්තා පරිභුජනති; සුකකපකෙබ්බ උග්ගො
 භාගච්චුතෙතාති ආදිසු අයං සත්තනාමපි අරියසුභාලානං ගමෙඛප
 පසායතා; එසංසා හිකුචු පඤ්ඤාධුරෙන අභිනිවිසෙඨා අභිසමාපතනියො.

1. “කීච” ඉති පොඤ්ඤෙසු “කීතී” ඉති ම.

නිබ්බන්ධනා සොනාපතතිමග්ගං පාපුණාති සො තසමිං බණේ ධම්මානුසාරී නාම හොති සොනාපතතිඵලාදිපු ඡපු ධානෙපු කායසකඛි නාම අරහත්තඵලකම්මේ උභයො භාගවිමුත්තො නාම; සමාපතතිති වික්ඛම්බන විමුත්තයා මග්ගෙන සමුච්ඡේදවිමුත්තයාති වික්ඛත්තං වා විසී වා භාගෙති විමුත්තොති අපේ; අපරේ පඤ්ඤාධුරෙන අභිනිවිසො සමාපතතියො නිබ්බන්ධනං අසකෙකානො සුක්ඛවිපස්සකොව හුත්වා සොනාපතති මග්ගං පාපුණාති සො තසමිං බණේ ධම්මානුසාරී නාම හොති සොනාපතතිඵලාදිපු ඡපු ධානෙපු දිස්සන්තො නාම අරහත්තඵලකම්මේ පඤ්ඤා විමුත්තො නාම; අපරො සධාධුරෙන අභිනිවිසො අසකමාපතතියො නිබ්බන්ධනා සොනාපතතිමග්ගං පාපුණාති සො තසමිං බණේ සධානුසාරී නාම හොති සොනාපතතිඵලාදිපු ඡපු ධානෙපු කායසකඛි නාම අරහත්තඵලකම්මේ උභයො භාගවිමුත්තො නාම; අපරේ සධාධුරෙන අභිනිවිසො සමාපතතියො නිබ්බන්ධනං අසකෙකානො සුක්ඛවිපස්සකොව හුත්වා සොනාපතතිමග්ගං පාපුණාති සො තසමිං බණේ සධානුසාරී නාම හොති සොනාපතතිඵලාදිපු ඡපු ධානෙපු සධා විමුත්තො නාම අරහත්තඵලකම්මේ පඤ්ඤා විමුත්තො නාම.

2. 5. 8

අදාමෙ විසමාති සපකඛලනසෙන විසමා; සමාති විනිපකඛලනසෙන සමා; අබ්බමනමිමාතිති උධම්මාති කම්මාති; අවිතසනමිමාතිති උබ්බිතසනම්මාති.

2. 5. 9.

තවමෙ අබ්බමිකාති නිබ්බමා; බ්බමිකාති ධම්මසුත්තා.

2. 5. 10.

අසමෙ අධිකරණනති විවාදධිකරණාදි වතුබ්බිධං; ආදිසනනති ගණනනති; සඤ්ඤාපෙතනති ජානාපෙනති; න ම සඤ්ඤාතති. උපගමනනති සඤ්ඤාපෙනති. න සනතිපතනති; න ම නිජකාපෙනති න පෙකධාපෙනති; න ම නිජකාතති. උපගමනනති අඤ්ඤාදිඤ්ඤා නිජකාපෙනති. න සනතිපතනති; අසඤ්ඤාතතිබලාති අසඤ්ඤාතතිසෙව බලං එතෙසනති අසඤ්ඤාතතිබලා; අපාටිනිසංගාමනතිනොති සෙසං කී එවං හොති සමෙ අමෙතති ගතිතං අධිකරණං ධම්මිකං භවිසාති ගණනිසාම සමෙ අධම්මිකං විසංපේජසාම නෙ පටිනිසංගාමනතිනො නාම හොනති ඉමෙ පත න තථා මනෙතනතිති අපාටිනිසංගාමනතිනො; එමසා සත්මසා අභිනිවිසාති දිවසීථාමෙන ව දිවසීපරමාසෙන ව අභිනිවිසිත්වා; ඉදංමෙව සම්මනති ඉදං අමානං වචනමෙව සම්මා; මොඝමඤ්ඤාති අවසෙසානං වචනං මොඝං තුච්ඡං; සුක්ඛපසෙකා උත්තානපේධාසෙවති.

සමසමානාසනො නිබ්බිනො.

2. 1. 1.

දුක්ඛපණ්ණොගකස්ස පඨමෙ වක්ඛවතතිනා සභිං ගතිතතතා ලොකානුකම්පකායාති න වුත්තා; එත්ථ ව වක්ඛවතතිනො උප්පතති යං වෙ සමපතති යො ලග්ගති වුධානං උප්පතති යං තිස්සොපි.

2. 1. 2.

දුක්ඛෙ අවජ්ජිමඉත්තායාති ආවිණ්ණවත්තායා ජබ්බුතවත්තායා.

2. 1. 3.

තති යෙ ඔත්තනො ජනස්ස ආනුතස්ස හොතිති මහාරතස්ස අනුතාපකාරී හොති; තත්ථ වක්ඛවතතිනො කාලාතිරිය ඵක්ඛක්ඛවාලෙ දෙවමත්තායානං අනුතාපං කරෙති තරාගතස්ස කාලාතිරිය දසසු වක්ඛ වාලගහස්සෙසු.

2. 1. 4.

වතුජෙ ථුපාරහාති ථුපස්ස යුත්තා අනුච්ඡිකා; වක්ඛවතතිනො හි වෙති යං ජග්ගිත්වා වෙ සමපතති යො ලග්ගති වුධානං වෙති යං ජග්ගිත්වා තිස්සොපි.

2. 1. 5.

පථමෙ වුඛාති අත්තනො ආනුභාවෙන වත්තාරි සම්මාති වුධා.

2. 1. 6.

ජයෙ ඵලතතියාති සද්දං කරෙතති යං; හි සහග්ගහතිති න භායතති; තත්ථ ඛිණ්ණසමො අත්තනො සක්කායදිභියං පභිනතතා න භායති හන්ඨාරාති යො සක්කායදිභියං ඔලවත්තාති.

2. 1. 7-9.

සත්තවස්මෙසුපි එසෙව නයො. නවමෙ ක්ඛිමුප්පිසාති කිත්තරා; මොක්ඛං මාවං හි භාග්ගහතිති මත්තස්සකථං න කපෙතති; ධම්මා සොකස්ස කීර එකං කිත්තරං ආනෙත්වා දසෙස්ස සො කථාපෙථ නතති ආග කිත්තරෙ කපෙතුං න ඉච්ඡති එකො පුරිසො අගමෙතං කථාපෙස්සා මිති හෙඨාපාසාදං මහාරෙත්වා වෙ බංශ්ඤ්ඤෙ කොට්ටත්තං උක්ඛලිං ආරෙපෙසි යං ලග්ගො පසෙගි පකති තං දිස්වා කිත්තරෙ කිං අකුඤ්ඤං එකං බංශ්ඤ්ඤං කොට්ටතුං න වට්ටතිති එත්තකමෙව ආග; පුත අපර භාගෙ වෙ කිත්තරෙ ආනෙත්වා දසෙස්ස රුජා කථාපෙථ නෙති ආග කෙ කපෙතුං තඉච්ඡංසු එකො පුරිසො අගමෙකෙ කථාපෙස්සාමිති (නෙ)ගහෙත්වා අනතුරාපණං අගමාසි තුජෙඨෙකො අමබ්පක්ඛව මචෙත්ථ ව අද්දස එකො කම්පථලව අමබ්ලිකාථලව; තත්ථ පුරිමො මහාවිසං මත්තස්සා බාදනති කථං සෙතකිල්ලාසිතො න හොනතිති ආග ඉතරෙ කථං ඉමෙ එකං තිස්සාය කුට්ඨිතො න හොනතිති ආග; එවං මොක්ඛං වාවං කපෙතුං සෙතකානතුරි වෙ අජෙ සමපස්සමානා න කපෙතති.

2. 1. 10.

දසලෙ අප්පච්චායනාති අනුක්කංඝිතො අපච්චායකතිතො.

2. 1. 11.

එකාදසලෙ අසනං සනතිවාසනාති අසනං අසප්පරිසානං සනති වාසං; න ච්ඡෙදොති ඔවාදෙන වා අනුසාසනිය වා න ච්ඡෙදො මා වදතුති අපේථා; ඓදම්මසංභං න ච්ඡෙදොනාති අභවති ථෙරං භික්ඛුං ඔවාදනුසාසනිවසෙන න ච්ඡෙදො; අභිනානුක්කම්පිති අතිතං ඉච්ඡ මානො; නො භිනානුක්කම්පිති භිතං අනිච්ඡමානො; නොති නං ච්ඡෙදොනාති අභං තච වචනං න කරිස්සනාති (නං) ච්ඡෙදො; විභෙදෙසොනාති වචනස්ස අකරණෙන විභෙදෙසො; පස්සම්පිස්ස න පච්චායෙරොනාති පස්සනොති ජානනොති අභං තච වචනං න කරෙය්‍යං ඉමිනා උපායෙන සබ්බච්ඡ අපේථා වෙදිතබ්බො; සුක්කපකෙව පන සාමුඛි නං ච්ඡෙදොනාති සාමුඛි හද්දකං සුක්කපිතං තස්ස කපං අභිනන්දනොනං ච්ඡෙදොනාති අපේථා.

2. 1. 12.

වාදසලෙ උභතො වචිසංඝායෙති චිත්ති පකෙඛිත්ත අඤ්ඤාමඤ්ඤං අකෙක්කාසනපච්චකෙක්කාසනවසෙන සංසරමානා වාචා වචිසංඝායො; දිට්ඨි පලායොති දිට්ඨිං නිස්සාය උප්පජ්ජනස්ස සුගග්ගාහලකඛණො පලායො දිට්ඨිපලායො නාම; ඓදම්මසංභං ආභායොති කොපො; සො භි විතං ආභායෙනොනාති උප්පජ්ජති; අප්පච්චායොති අතුට්ඨාසායෙ දෙවනස්සනාති අපේථා; අනභිච්චිති කොපොයෙව; සො භි අනභිච්චිතවසෙන අනභි රසිති වුවවති; අජකිත්තං අවුපසග්ගං හොතිති සබ්බවෙතං නිශක්කඛිත්තසබ්බානෙ අත්තනො විතෙත ව සභිවිහාරිකඅත්තෙවාසික සබ්බානාය අත්තනො පරිසාය ව අවුපසග්ගං හොති; නිකම්මනාති තස්මි එතං; සෙසං වුත්තනසෙතෙව වෙදිතබ්බනාති.

පඨමො වග්ගො.

2. 2. 1.

දුතියස්ස පඨමෙ භික්ඛුස්සනාති භික්ඛං සබ්බකාමනිපථතතිමුලකං සුඛං; පබ්බජ්ජාසුඛනාති පබ්බජ්ජිතානං පබ්බජ්ජාමුලකං සුඛං.

2. 2. 2.

දුතියෙ කාමසුඛනාති කාමෙ ආරබ්භ උප්පජ්ජනකසුඛං; නිකම්මික සුඛනාති තෙකම්මං වුවවති පබ්බජ්ජා තං ආරබ්භ උප්පජ්ජනකසුඛං.

2. 2. 3.

තතියෙ උපභිසුඛනාති තෙතුමකසුඛං; නිශ්ප්පභිසුඛනාති ලොකුත්තර සුඛං.

2. 2. 4.

චතුසේ සාමමසුඛනාති ආසවානං පච්චායග්ගං වච්චසුඛං; අභාසව සුඛනාති තෙසං අපච්චායග්ගං වච්චසුඛං.

2. 2. 6.

පථමෙ ඝාමිසනති සබ්බිලෙසං වට්ඨගාමිසුඛං; හිත්ථිසනති තික්කිලෙසං විට්ඨගාමිසුඛං.

2. 2. 6.

ජතෙ අභිසසුඛනති අපුප්පිජ්ජනසුඛං; අනරිසසුඛනති පුප්පිජ්ජනසුඛං.

2. 2. 7.

සත්තමෙ නාසිකනති කාශ්විකදුශ්ඤාපාකං; වෙතාසිකනති වතොචාරිකසුඛං; තං ලොකීයලොකුත්තරමිත්තං කපිතං.

2. 2. 8.

අභමෙ සප්පිතිකනති පඨමදුතිගජ්ඣානසුඛං; හිත්ථිතිකනති තතිග චතුස්ඤ්ඤානසුඛං; කථං ලොකීයසප්පිතිකතො ලොකීයතිප්පිතිකං ලොකුත්තරසප්පිතිකතො ච ලොකුත්තරතිප්පිතිකං අභනති එවං භූමවනතරං අභිඤ්ඤා අභනතො වා දිපෙකමෙඛා.

2. 2. 9.

නවමෙ ඝාතසුඛනති තිසු ක්කිනෙසු සුඛං; උපෙඛාසුඛනති චතුස්ඤ්ඤානසුඛං.

2. 2. 10.

දසමෙ සමාධිසුඛනති අප්පනං වා උපචාරං වා පත්තසුඛං; අසමාධි සුඛනති නදුග්ගං අප්පත්තසුඛං.

2. 2. 11.

එකාදශමෙ සප්පිතිකාරම්මණනති සප්පිතිකං ක්කිනවසං පථම වෙකඛනතං උප්පත්තසුඛං; නිප්පිතිකාරම්මණෙපි එසෙව නසො.

2. 2. 12.

වාදසමෙපි ඉමිනාව උපායෙන අප්පො වෙදිකමෙඛා.

2. 2. 13.

තෙරසමෙ රූපාරම්මණනති රූපාවච්චරචතුස්ඤ්ඤානාරම්මණං සං කිම් රූපං ආරබ්භ උප්පජ්ජනකං වා; අරූපාරම්මණනති අරූපඤ්ඤානාරම්මණං සං කිම් අරූපං ආරබ්භ උප්පජ්ජනකං වාහි.

දුතිසො වග්ගො.

2. 3. 1-6.

තතිගස්ස පථමෙ සහිමිත්තාති සකාරණා; දුතිගදිසුපි එසෙව නසො තිදුකං නෙත්තු සබ්බාතො පථමසො රූපනති සබ්බාතිපි හි එතාති කාරණ වෙච්චනානෙව.

2. 3. 7.

සත්තමෙ සමෙදනාති පථමසභ්‍යාය සමසුත්තවෙදනාය සතිසෙව උප්පජ්ජනති කාසනිති අප්පො.

2. 3. 8-10.

අස්මනවමෙසුපි එසෙව නයො. දසමෙ සඛිවනාරම්මණාති පච්චය නිබ්බන්ධසංඛාරානං ධම්මං ආරම්මණං කන්තා උපපජ්ජන්ති; භො අසඛිවනාරම්මණාති අසඛිකං පන නිබ්බානං ආරම්භ න උපපජ්ජන්ති; න භොනථිති මහාකම්මණේ න භොනති නාම; එලෙ පසෙත නානෙසුන්ති; එවං ඉමෙසු දසසුපි ධානෙසු යාව අරහත්තා දෙසනා දෙසිත්වාති.

තතිසො වගෙහා.

2. 4. 1-5.

වතුන්ත පඨමෙ වෙහො විමුත්තති එළසමාධි; පඤ්ඤා විමුත්තති එළපඤ්ඤා. දුතියෙ පග්ගාහොති විරියං; අවිනෙකපොති විනෙක කසකතා. තතියෙ නාමිත්ති වත්තාරො අරුපකඛන්ධා; රූපත්ති රූපකඛන්ධා; ඉති ඉමසම්. සුතෙන ධම්මකොසාසපරිචේදකඤ්ඤා නාම කපිතං. වතුන්ත විජ්ජාති එළඤ්ඤා; විමුත්තති තං සම්පසුත්තා සෙසධම්මා. පචමෙ භවදිට්ඨිති සංසන්ධිට්ඨි.

2. 4. 6-10

ජස්සත්තමාන උත්තානන්තොව. අස්මෙ දෙවමස්සනාති දුබ්බව භාවො; පාපමිත්තනාති පාපමිත්තසෙවනභාවො. නවමං චූත්තවිපරිය සෙන චේදිතබ්බං. දසමෙ ඛාතුකුසලනාති අසාරසංඛාතුසො ඛාතුති ජානනං; මහසිකාරකුසලනාති තාසංසෙව ඛාතුනං අතිවිවාදිවසෙන උක්ඛණ්ත්තං ආරොපෙත්වා ජානනං.

2. 4. 11.

එකාදසමෙ ආපත්තිකුසලනාති පචන්තව සත්තන්තව ආපත්තිකඛන්ධානං ජානනං; ආපත්තිවුදානකුසලනාති දෙසනාස වා කම්මවාසාස වා ආපත්තිති වුදානජානනන්ති.

වතුන්තා වගෙහා.

2. 5. 1-2.

පචමස්ස පඨමෙ අනාගතං භාරං වහන්ති “සම්මජ්ජති පදීපොව උදකං ආසනෙන ව, ඡන්දපාරිසුඤ්ඤි උතුක්ඛන්තං සිකුන්තණ්ණා ව ඔවාදො, පාතිමොක්ඛං ථෙරභාරොති වුව්වන්ති”ති ඉමං දසවිධං ථෙරභාරං නවකො භුන්තා ථෙරෙන අනාජ්ඣිසො කරොත්තො අනාගතං භාරං වහති නාම; ආගතීං භාරං න වහන්ති ථෙරො සමානො තදෙව දසවිධං භාරං අත්තනා වා අක්ඛරොත්තො පරං වා අසමාදපෙත්තො ආගතං භාරං න වහති නාම. දුතියසුතෙනපි ඉමිනාව නයෙන අන්තො චේදිතබ්බො.

2. 5. 3-4.

තතිසෙ අකපිසෙ කපිසසකුඤ්ඤිති අතපිසෙ සිතමංසාදිමති කපිසං ඉදනති එවං සකුඤ්ඤි; කපිසෙ අකපිසසකුඤ්ඤිති කුමතිලමංස විලාරමංසාදිමති කපිසෙ අතපිසං ඉදනති එවං සකුඤ්ඤි; චතුරු වුත්තනසෙනෙව වෙදිතබ්බං.

2. 5. 5.

පට්ඨෙ අනාපතතිසා ආපතතිසකුඤ්ඤිති ආපුට්ඨනා භණ්ඩකං බොවනකං පතනං පට්ඨනකං කෙසෙ ජිඤ්ඤානකං ගාමං පටි සතකංසාති ආදිසු අනාපතති තථ ආපතති අගතති එවං සකුඤ්ඤි; ආපතතිසා අනාපතතිසකුඤ්ඤිති තෙසං ගෙව චතුරු අනාපුට්ඨා කරණෙ ආපතති තථ අනාපතතිති එවං සකුඤ්ඤි.

2. 5. 6-20.

ජයෙපි වුත්තනසෙනෙව අනෙවං වෙදිතබ්බං. සත්තමාදිති උත්තානථානෙව. එකාදගමෙ ආගමාති කිලෙසා; හි කුකුලවමාසි හබ්බතති සබ්බසොගස්ස අපඨපනං අවිචාරණං න කුකුලවමාසිතබ්බං නාම; තං කුකුලවමාසති; කුකුලවමාසිතබ්බතති තස්සෙව පඨපනං විචාරණං; තං න කුකුලවමාසති. වාදසමාදිති ගෙසා වුත්තනසෙනෙව වෙදිතබ්බංතිති.

දුතිසො පණණාසකො.

2. 1. 1.

තතිසස්ස පණණාසකස්ස පඨමෙ ආයාති තණ්හා; දුප්පජ්ඣාති දුට්ඨජා දුකතීහාරා; ලාභාසාය දුප්පජගතභාවෙන සත්තා දගපි වස්සාති විසතිමිපි සට්ඨිමිපි වස්සාති අජ්ජ ලභිස්සාම සෙව ලභිස්සාමාති රුජානං උපඨභතති කසිකම්මාදිති කරෙතති උභයොබ්බුලං සම්මාමං පකඛ්ඤනති අජ්ජපට්ඨකුප්පාදයො පටිපජ්ජතති නාමාස මහාසමුද්දං පටිගතති; ජිවිතාසාය දුප්පජගතා සමපතනමරණකාලෙපි වස්සසතජිවි අත්තානං මඤ්ඤනති; සො කම්මකම්මතිමිත්තාදිති පස්සනෙතාපි දුනං දෙති පුජා කරෙහිති අනුකම්මකෙති වුට්ඨමානො නාහං මරිස්සාමි ජිවිස්සාමිවෙව ආයාස කස්සපි වට්ඨනං න ගණහති.

2. 1. 2-9.

දුතිසෙ පුබ්බසාදිති පඨමං උපකාරකස්ස කාරකො; කිකුඤ්ඤා කත වෙදිති නෙත කතං ඤාතො පට්ඨා කාරකො; නෙසු පුබ්බසාදි ඉණං දෙමිති සකුඤ්ඤං කරෙහිති පට්ඨා කාරකො ඉණං ජිව්වෙස්සාමිති සකුඤ්ඤං කරෙහිති. තතිසෙ තිනෙතො ච නෙසෙතො වාති පට්ඨවකපුබ්බො ච තඨාගතකාමකො ච බිණ්ණසමො තිනෙතො නාම; තඨාගතො අරහං සමො සම්මුඛො තිනෙතො ච තෙසො ව. චතුරෙව දුත්තපසාදි දයකෙන අතප්පාසා තප්පාදා න සුකරා; හිතතිපතීති තිදගති; විසසපෙජ්ඣති

පරෙසං දෙති. පට්ඨෙ න චිත්තපෙජ්ඣීති සබ්බංගෙව පරෙසං න දෙති අත්තනො පන සාපනාමත්තං ගහෙත්වා අවසෙසං දෙති. ඡෙස සුභ නිමිත්තනාති ඉඤාරවණං. සත්තලෙ පටිසෙතිමිත්තනාති අනිඤ්ඤිතං. අභ්ථෙ පරන්තො ච කොසොති පරස්ස සත්තිකා අසබ්බවසවනං. නට්ඨෙ පරන්තො ච කොසොති සබ්බවසවනං සෙසං සබ්බජ් උත්තානවෙවාති.

වග්ගො පඨමො.

2. 2. 1-4.

දුතියස්ස පඨමෙ එවං සමමා ආයාවමානො ආයාවෙය්‍යාති සබ්බො භික්ඛු උඤ්ඤිතා සාදිසො සාරිපුත්තපෙස්සෙරෙ පඤ්ඤාය අභමිති තාදිසො හොමි සාදිසො මොඤ්ඤානාපෙස්සෙරෙ ඉඤ්ඤා අභමිති තාදිසො හොමිති එවං ආයාවනො පිභෙතො පෙස්සෙරො සං අජි තස්සෙව පජිතත්තා සමමා පෙස්සෙරො නාම; ඉතො උත්තරිං පන පෙස්සෙරො මිච්ඡා පෙස්සෙරො; එවරුපා හි පෙස්සෙරො සං නජි තස්ස පජිතත්තා මිච්ඡා පෙස්සෙරො නාම හොති; කිං කාරණං: එසා භික්ඛවෙ භුලා එතං සමමාණනති සථා හි සුවණ්ණං වා හිරිඤ්ඤං වා භුලෙත්තස්ස භුලා ඉච්ඡි තබ්බං බඤ්ඤං මිත්තත්තස්ස මානනති භුලෙන භුලා මිත්තො ව මානං පමාණං හොති එවමෙවං මම සාවකානං භික්ඛුනං එසා භුලා එතං පමාණං යදිදං සාරිපුත්තමොඤ්ඤානා හෙ ගහෙත්වා අභමිති ඤ්ඤෙත වා ඉඤ්ඤා වා එතමපමාණො හොමිති අත්තානං භුලෙභුං වා පමාණෙභුං වා සක්කා ඤ ඉතො අඤ්ඤථා. දුතියාදිසුපි එසෙව නසො. ඉදං පෙනෙත්ථ විසෙසමත්තං ඛෙමො ව භික්ඛුනි උප්පලවණ්ණො මාති එතාසු හි වෙමා පඤ්ඤාය අභො උප්පලවණ්ණො ඉඤ්ඤා; තස්මා පඤ්ඤාය වා ඉඤ්ඤා වා එතාදිසි හොමිති සමමා ආයාවමානා ආයාවෙය්‍ය. තථා විතො ගහපති පඤ්ඤාය අභො ගත්තො රුජකුමාගෙ මහිඤ්ඤාය; තස්මා පඤ්ඤාය වා ඉඤ්ඤා වා එදිසො හොමිති සමමා ආයාවමානො ආයාවෙය්‍ය බුද්ධ්‍යත්තරපි මසා පඤ්ඤායාය අභො නන්දමානා මහිඤ්ඤාය; තස්මා පඤ්ඤාය වා ඉඤ්ඤා වා එතාදිසි හොමිති සමමා ආයාවමානා ආයාවෙය්‍ය.

2. 2. 5.

පට්ඨෙ බත්තනති ගුණානං බත්තනං බතං; උප්පත්තනති ගුණානං උප්පත්තනං උප්පත්තං; ජිත්තගුණං නස්ගුණනති අපෙත්වා; අත්තානං පටි ඝර්ඤීති නිග්ගුණං අත්තානං ජග්ගති කොපායති; සාමපෙජ්ඣාති සපෙජ්ඣො; සානුචපෙජ්ඣාති සනුචපාදෙ; පසෙවඤ්ඤාති පටිලභති; අනනුච්චමාති අජානිතා අවිතිච්ඡිතා; අපටිසොභාසෙය්‍යාති අනනුපට්ඨිතා අවණ්ණොරහස්සාති අවණ්ණසුත්තස්ස මිච්ඡාපට්ඨත්තස්ස තිජ්ඣස්ස වා තිජ්ඣස්සාවකස්ස වා; වණ්ණං භාසෙති සුප්පට්ඨත්තො එසෙමමා පට්ඨත්තොති ගුණං කපෙති; වණ්ණොරහස්සාති බුඩ්ධිසු අඤ්ඤාතරස්ස ඤමොපට්ඨත්තස්ස; අවණ්ණං භාසෙති දුප්පට්ඨත්තො එසෙමිච්ඡාපට්

පනොති අගුණං කපේති; අවණණාරණං අවණණං භාසති
 ඉබ්බකච්චා පුග්ගලො දුප්පට්ඨපනොතිං මිච්ඡාපට්ඨපනොතිං තිස්සියානං
 තිස්සියානං ඉති පි දුප්පට්ඨපනොතිං ඉති මිච්ඡාපට්ඨපනොතිං අවණණං
 භාසති; වණණාරණං වණණනති සුප්පට්ඨපනොතිං සමමාපට්ඨ
 පනොතිං බුබුභං බුබුභාවකානං ඉති පි සුප්පට්ඨපනොතිං ඉති සමමාපට්ඨ
 පනොතිං වණණං භාසති.

2. 2. 6.

ජගේ අපසංසාදනිසෙ ධාතෙති අපසංසාදකාරණෙ; පසාදං උපදං
 සෙති දුප්පට්ඨපදය මිච්ඡාපට්ඨපදය අයං සුප්පට්ඨපද සමමාපට්ඨපදනි පසාදං
 ජනෙති; පසාදනිසෙ ධාතෙති අපසංසාදනති සුප්පට්ඨපදය සමමාපට්ඨපදය
 දුප්පට්ඨපද අයං මිච්ඡාපට්ඨපද අයනති අපසංසාදං ජනෙති; සෙසමෙත්ථ
 උත්තානමෙව.

2. 2. 7.

සත්තමෙ චිත්තති චිත්ත ඔසානෙසු චිත්ත කාරණෙසු; මිච්ඡාපට්ඨපජ්ජ
 මානෙති මිච්ඡාපට්ඨපතං පට්ඨපජ්ජමානො; මානති ච පිනති මාති
 මිත්තවිඤ්ඤො විය මානති; අජාතසත්තං විය පිනති; සුක්කපසෙධං වුත්ත
 නගෙත්තෙව වෙදිතසෙධං.

2. 2. 8-11.

අවංගමෙ නිථාගතෙ ච නිථාගතසාවකෙ මාති දෙවදත්තො විය
 නිථාගතෙ; කොසාලිකො විය ච නිථාගතසාවකෙ; සුක්කපසෙධං
 ආනඤ්ඤෙත්තෙ විය නිථාගතෙ; භුත්වාලිකසෙතිපුත්තො විය ච නිථාගත
 සාවකෙ. නවමෙ සවිත්තවොදනනති සත්තවත්තං වොදනං; අභිනානං
 සමාපත්තියං එතං නාම; හ ච කිම්මොකෙ උපාදිසති ලොකෙ ච
 රූපාදිසු බ්බෙසු කිම් එකං බ්බෙසු න ගණනති න පරාමසති; එවමෙත්ථ
 අනුපාදනං නාම දුතියො බ්බෙසු නොති; දසමෙකාදසමාති උත්තානත්ථා
 නොති.

දුතියො වගෙතො.

2. 3. 1-10.

තතිසංසු පඨමෙ දුතියාති දිග්ගන්තවගෙත දුතියාති; දෙය්‍ය
 බ්බෙසංසු නාම; සවස්සුකා වා වෙත්තා දුතං සමපත්තිපට්ඨවගෙත්තං
 නාම; ආමිසදුතනති වත්තංගෙ පට්ඨසා දිග්ගන්තවගෙත ආමිසදුතං
 නාම; බ්බෙසදුතනති ඉබ්බකච්චා අවතුප්පත්තිපට්ඨපදං කපේති දෙති
 ඉදං බ්බෙදුතං නාම. දුතියෙ වත්තංගෙ පට්ඨසා සත්තවගෙත සාමො
 නාම; බ්බෙසාපි සත්තවගෙත සාමොති වෙදිතසෙධං. තතිසං
 ආමිසංසු වජ්ජං ආමිසමාමො; බ්බෙසංසු වජ්ජං බ්බෙසමාමො.
 චතුස්සෙ උපසංසුත්තං විසෙසො. පට්ඨමෙ චතුස්සං පට්ඨසංසුත්තං
 අමිසමොමො; බ්බෙසංසුත්තං බ්බෙසමොමො. ජගේ උපසංසු

දසමෙ ඝමිපොති විසත්තකක්ඛනා; මිසස්සන්ධාති සබ්බාරපරිත්තාහකඤ්ඤාං.
 එකාදසමෙ සිලවිපකතීති දුස්සිලාං; දිව්ඤ්චිපකතීති මිත්තාදිවසී.
 චාදසමෙ සිලඝමිපද්ධති පරිපුණ්ණසිලා; දිව්ඤ්චිපද්ධති සමමාදිවසීකා
 භාවො; තෙත කම්මස්සකතා සමමාදිවසී කුසාසමමාදිසී විපස්සනා සමමා
 දිසී මග්ගසමමාදිසී එලසමමාදිසී සබ්බාපි සමමාදිසී; සබ්බතීතා භොති.
 තෙරසමෙ සිලවිපුබ්බති විපුබ්බසමපාපකා සිලා; දිව්ඤ්චිපුබ්බති විපුබ්බසමපාපිකා
 වතුමග්ගසමමාදිසී; පච්චිධාපි චා සමමාදිසී. චුද්දසමෙ දිව්ඤ්චිපුබ්බති
 විපුබ්බසමපාපිකා සමමාදිසීයෙව; සමාදිවිසානා ව පඤ්ඤානන්තරිකා
 මග්ගසමපසුත්තං විරිතං; තං හි තස්සා දිසියා දඤ්ඤාපත්තා සමාදිවිසානා ව
 පඤ්ඤානන්තරිකා. පනතරසමෙ අසන්තප්පිතා ව ඤාසලෙසු ඛසමිමුත්ති
 අඤ්ඤාලු අරහත්තමග්ගා කුසලෙසු ඛසමෙවු අසන්තප්පිතා වො. මොලසමෙ
 මුඛසම්මතති මුඛසම්මතාවො; අසමිපජ්ඣඤ්ඤානති අඤ්ඤාසම්මතාවො.
 සතතරසමෙ අපිලාපනලක්ඛණං සති; සමපජානනලක්ඛණං ඝමිප
 ජඤ්ඤානති.

නාතිස්සෙ පණ්ණාසකො.

2. 16.

ඉත්තො පරෙසු කුරුක්ඛනලක්ඛණො ඤාණො; උපතතිනලක්ඛණො
 උපසාහො; සුක්ඛකරණමක්ඛනලක්ඛණො මිත්තො; සුගත්තාහ
 ලක්ඛණො පළාහො; උසුගනලක්ඛණො ඉත්තො; මච්ඡන්තාවො මච්ඡන්තං;
 තං සබ්බමි මච්ඡන්තනලක්ඛණං; කතපට්ඨන්තාදනලක්ඛණො මායා;
 තෙතවිකලක්ඛණො ඤාණො; අලජ්ජනාකාරෙ අභිජ්ඣා; උපචාදත්තො
 අභාසනාකාරං අප්පනාහනං; අත්තොධාදයො තෙතං පටිපක්ඛවගෙන
 වෙදිතබ්බො.

ඝමිස්ස නික්ඛන්තොති සත්තවිධස්සාපි සෙබ්බස්ස උපරි උපරි ගුණ
 පරිභානාය සංවිතානති; පුට්ඨජ්ජනස්ස පත පඤ්ඤානංයෙව පරිභානාය
 සංවිතානතිති වෙදිතබ්බො; අප්පිකානායාති උපරි උපරි ගුණෙති
 අපරිභානන්තරා; සමාහන්තො නික්ඛන්තොති සමා ආහරිතො ආනන්තො
 නික්ඛන්තො එවං නිරයෙ පතිසිත්තො වාති වෙදිතබ්බො; එකමුඛාති
 සත්තොතෙ කොඛාදයො අප්පි තෙතං එකමුඛා නාම; ඝාමජ්ජාති සද්දො;
 අනවජ්ජාති නිද්දො; දුමුද්දොති දුක්ඛවත්තිකා; සුමුද්දොති සුඛ
 වත්තිකා; සමාසප්පකාති සද්දකා; අමාසප්පකාති නිද්දකා; එතොවතා
 වට්ඨවිට්ඨමෙව කපිතං.

2. 17.

මෙමෙ නික්ඛන්තෙ අනවමෙසෙ පට්ඨමාති හික්ඛන්තෙ වෙ අප්පි නිත්තො
 වෙ කාරණාති සකාය; නික්ඛාපදං පඤ්ඤානානති සික්ඛා කොඛායො
 ඤාණො; සමාසප්පකායාති සද්දකා සුමු භාවාය සුමු භානන්තරිකා
 වතා සමපට්ඨන්තායාති අප්පි; සමාසප්පකායාති සද්දකා එසු

විහාරභාය; දුම්බිකානුනාති දුස්සිලාන; පෙඤ්ජානනාති පිඤ්ජලාන; දිඤ්චිමිකාන; ආසවානනාති දිඤ්චිමෙ ඉමසමිංගෙපි අත්තභාසෙව විනික්ඛමපච්චයා පටිලඛිමානං වඩ්ඛිකිතගරභාදිතං දුක්ඛමම සබ්බාත්තානං ආසවානං; සංවත්ඨානාති පිදගතභාය; සමිඤ්ඤානනාති තරාරූපානංගෙව ආපාසික්ඛදුක්ඛසබ්බාත්තානං සමපරාගෙ උපපජ්ජන්ත ආසවානව; පමිකානාසාති පටිගෙඩතභාය; මෙඤ්ඤානනාති අකුසල චේතනමපි පුත්තලචේතනමපි; චජ්ජානනාති දෙයානං; නෙ එව වා දුක්ඛමමො වජ්ජනිගත්තා ඉධ වජ්ජනාති අධිපෙතා; හසානනාති විත්තුත්තාගභාසනමපි ගගගෙනුනං නෙසංගෙව දුක්ඛමමොනමපි; අකුසලානනාති අකෙඩමජේන අකුසලසබ්බාත්තානං දුක්ඛමමොනං; භීතිනං අනුකම්පාසාති ගිහිපු උජ්ඣායනෙත්තපු පඤ්ඤානනාසික්ඛාපදං ගිහිනං අනුක්ඛපාය පඤ්ඤාත්තං නාම; පාපිච්ඡානං පහුපච්ඡයාති පාපිච්ඡා පක්ඛං නිත්තාය සබ්බං සිංහෙයුත්තාති තෙතං පක්ඛජේදනභාය; අපඤ්ඤානානං පඤ්ඤාසාති පුජෙම අපාසකත්තනමපි පඤ්ඤාමනුස්සානං සික්ඛාපදපඤ්ඤාතනිසමාපදං දිත්වා පසාදුප්පතතිඅභාය; පඤ්ඤානානං භීසෙසාහාමාසාති පසත්තානං උපරූපරිභාවාය; සබ්බමිඤ්ඤාති සබ්බමස්ස වර්තනභාය; විනාසානුක්ඛානාසාති ආවිධිස්සාපි විනාසස්ස අනුගණනභාය; පානිමොක්ඛං පඤ්ඤානනාති සික්ඛපානිමොක්ඛං සික්ඛානිපානිමොක්ඛනාති දුට්ඨං පානිමොක්ඛං පඤ්ඤාත්තං; පානි මොක්ඛපදෙයාති සික්ඛානං පව සික්ඛානිනං වත්තාණෙති නව පානි මොක්ඛපදෙයා පඤ්ඤාත්තං; පානිමොක්ඛඵපනනාති උපොසථඵපනං; පචාරණං පඤ්ඤාත්තාති වාතුදුගිකා පනතරසිකාති චෙ පචාරණං පඤ්ඤාත්තං; පචාරණඵපනං පඤ්ඤාත්තනාති සාපනතික්ඛ සික්ඛානො පචාරණාදුත්තියා වත්තමානාය පචාරණඵපනං පඤ්ඤාත්තං; තජ්ජනික කමමාදිපු සික්ඛා වාචාසනාති විතුදනත්තානං පඤ්ඤානලොභිතකානං සික්ඛානං නජ්ජනිකකමිං පඤ්ඤාත්තං; බාලස්ස අවිත්තත්තස්ස සෙයාය කස්ස සික්ඛානො නිසස්සකමිං පඤ්ඤාත්තං; කුලදුග්ගෙ අස්සර්පුතමි පුත්තෙ සික්ඛා ආරම්භ පබ්බාජනිකමිං පඤ්ඤාත්තං; ගිහිනං අනෙකාය කස්ස පුබ්බමච්ඡේරස්ස පමිසාරණිකමිං පඤ්ඤාත්තං; ආපනතිය අදස්සනාදිපු උපනිවපනිකමිං පඤ්ඤාත්තං; ගරුකාපනතීං ආපනත්තස්ස පටිච්ඡත්තාය ආපනතිය පටිච්ඡාසදානං පඤ්ඤාත්තං; පරිවෘතෙ අත්තර් පනතීං ආපනත්තස්ස මූලාය පමිකස්සානං පඤ්ඤාත්තං; පටිච්ඡත්තායෙපි අප ටිච්ඡත්තායෙපි ආපනතිය මානනනදානං පඤ්ඤාත්තං; විණ්ණමානත්තස්ස අබ්බානං පඤ්ඤාත්තං; සමමාචත්තත්තස්ස ඔසාරණිකං පඤ්ඤාත්තං; අසමමාචත්තනාදිපු නිත්තාරණිකං පඤ්ඤාත්තං; එභිතික්ඛුඋපසමපද සරණගමනඋපසමපද ඔවාදුපසමපද පඤ්ඤාත්තරණඋපසමපද ඤාතති වතුජකමෙඋපසමපද ගරුධමෙඋපසමපද උභයොගසමික උපසමපද දුතෙත උපසමපදාති අභිවිධා උපසමපද පඤ්ඤාත්තං; ඤාතතිකමො නව ධානාති ගච්ඡතිති එවං නවධානිකා ඤාතතිකමොපඤ්ඤාත්තං; ඤාතතිදුගික කමිං සත්ත ධානාති ගච්ඡතිති එවං සත්තධානිකා ඤාතතිදුගිකකමිං

පඤ්ඤාතො; ඤාතචතුස්සකමං සත්ත ධානානි ගවජ්ඣනී එවං සත්ත ධානිකමෙව ඤාතචතුස්සකමං පඤ්ඤාතො; පඨමපාරාජිකාදීනං පඨමපඤ්ඤාතනි අපපඤ්ඤාතො පඤ්ඤාතො; තෙසංයෙව අනුප්පඤ්ඤාතනි සඤ්ඤාතො අනුපපඤ්ඤාතො; ධම්මසම්මුඛතා විනයසම්මුඛතා සංඝ සම්මුඛතා පුඤ්ඤාතසම්මුඛතා ඉමස්ස චතුස්සිධස්ස සම්මුඛිභාවස්ස වසෙන සම්මුඛාවිභාසො පඤ්ඤාතො; සභිවෙපුලලපත්තස්ස ඕණ්සාවස්ස අවොදනත්ථය සභිවිභාසො පඤ්ඤාතො; උමමතානස්ස භික්ඛුනො අමුල්ලවිභාසො පඤ්ඤාතො; අපට්ඨඤ්ඤාය වුද්ධකස්ස ආපත්තිස්ස කරණත්ථං පට්ඨඤ්ඤාතාකරණං පඤ්ඤාතො; ඔහුතර්තං ධම්මවාදීනං උඨං ගගෙතො අධිකරණවුපසමනත්ථං සෙභුසාසිනා පඤ්ඤාතො; පාපුස්සත්තස්ස පුඤ්ඤාතං නිග්ගණතත්ථං ඤායපාපිසාසිනා පඤ්ඤාතො; හණ්ඩනාද්වසෙන ඔහුං අස්සාමණ්ඩං කතො ආපත්තිං ආපත්තානං භික්ඛුනං ධජෙතො ථුල්ලවර්ජ භිග්ගපිතංසුත්තච අවසෙසා පත්තිනං වුපසමනත්ථය නිණ්වත්ථාරණො පඤ්ඤාතො.

ගණස්ස භික්ඛවෙව අභිඤ්ඤායානි පට්ඨාමගුණිකර්ගස්ස අභිජාන තත්ථං පට්ඨකකරණත්ථං; පට්ඨඤ්ඤායානි පරිජානතත්ථං; පට්ඨකඛාසායානි පරිකඛගමනත්ථං; පභානායානි පජ්ඣතත්ථං; ඛසාස ඛසායානි බසවග මනනත්ථං; විග්ගායානි විරජ්ජනත්ථං; නිග්ගඛායානි නිරුජ්ජිතත්ථං; වාගායානි වජ්ජනත්ථං; පට්ඨිතිස්සග්ගායානි පට්ඨිතිස්සජනත්ථං.

ථමග්ගානි කොඛමානවසෙන ථම්මාවස්ස; සාරම්ග්ගානි කාරණුත්තරිසලකම්මස්ස සාරම්ග්ගා; මාග්ගානි නවවිධමාග්ගා; අභිමාග්ගානි අතිකම්මිනි මඤ්ඤානමාග්ගා; මද්දග්ගානි මජ්ඣිමානාමර මද්දග්ගා; පමාදග්ගානි සතිවිප්පවාගස්ස පට්ඨ කාමගුණෙසු විත්ත වොස්සග්ගා; තෙසං සබ්බත්ථ උත්තානත්ථවොති.

**මහොරථසුරණීසා අඛතුත්තරනිකාසඝ්ඤාපාස
දුකනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිතා.**

3. 1. 1.

නිකානිපාතස්ස පඨමෙ භගානීති ආදිසු භසන්ති විතතුත්තාසො; උපද්දමොති අනෙකඝනාකාරො; උපසංගමොති උපසංඝාකාරො තත්ථ තත්ථ උඝනාකාරො; තෙසං එවං නානත්තං වෙදිතබ්බං: පබ්බතවිසම නිසිත්තා වොරු ජනපදවාසීනං පෙසෙතති මගං අසුකදිවසෙ නාම තුමහාකං ගාමං පගරිස්සාමාති තෙ තං පට්ඨති. සුත්තකාලණො පඨාය භගං සත්තාගං ආපජ්ජති අගං විතතුත්තාසො නාම; සථං තෙ වොරු කුපිතා අනත්ථිමි ආවසෙග්ගන්ති ගත්ථාරං ගගෙතො විපදවතුප්පදෙති සඬං අරඤ්ඤං පට්ඨිතිනා තත්ථ තත්ථ භූමිසං නිපජ්ජන්ති ඛංගමකසාදිති බ්ජ්ජ මානා ගුමබ්බතරුනි පට්ඨන්තා බංශුකණ්ඩකෙ මද්දන්ති තෙසං එවං

සුරති වෙව විවිධසංස්ථාප්ලාප්ලානි ච තානි තානි ධාතූනි පඤ්ඤායතති එවං පඤ්ඤානෙත ගතමග්ගෙස සමපතතිශෝච පඤ්ඤායතති නො විපතති ශෝචි; සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙව.

3. 1. 3.

තතිශෙ ඛාලලක්ඛණානිති ඛාලො අයතති එතෙති ලක්ඛියති ඤ්ඤාතිති ඛාලලක්ඛණානි; තානෙවස්ස සජානනාකාරණානිති ඛාල නිමිත්තානි; ඛාලස්ස චරිතාපදානානිති ඛාලාපදානානි; දුඛවිනාශික විනාශීති විනාශනෙතා අභිජ්ඣාච්ඤාපාදමච්ඡාදස්සනවශෙන දුටුවිනාතිත මෙව විනෙතති; දුඛොසිතභාසිති භාසමානොපි මුසාවාදදිගෙදං දුඛොසිතමෙව භාසති; දුක්ඛානානමමනාපීති කරෙතොපි පාණාති පාතාදිවසෙන දුක්ඛකතමමෙව කරොති; පඤ්ඤාලක්ඛණානිති ආදි චුත්තානුසාරෙනව වෙදිතබ්බං; සුඛවිනාශිකවිනාශීති ආදීනි මෙත්ථ මනොසුචරිතාදීනං වසෙන ශෝචෙතබ්බානි.

3. 1. 4.

චතුසේ අවමසං අවමසනො න පස්සතිති අත්තනො අපරාධං අපරාධනො න පස්සති; අවමසනො දික්ඛා සථාබ්බමං න පටි කෘතේතිති අපරාධං මයාති ඤාතොපි යො ඛමෙමා තං න කරොති දණ්ඨ කමමං ආභරිතා අවමයං න දෙසෙති න ඛමාපෙති; අවමසං දෙසෙත්තස්ස සථාබ්බමං න පටිගණනානිති පරස්ස විරාධං මයාති ඤාතො දණ්ඨකමමං ආභරිතා ඛමාපෙත්තස්ස තකමති; පුක්ඛපසක්ඛො චුත්තපටිපක්ඛනො වෙදිතබ්බො.

3. 1. 5.

පචමෙ අශෝචිශො පඤ්ඤං කතො නොතිති කති නු ඛො උද්ධි අනුස්සතිධාතූනිති චුත්තෙ පුබ්බෙතිවාසො අනුස්සතිධාතං භවිස්සතිති විනෙතනා ලාභද්ධිසේථරො විස අනුපායවිනායං අපඤ්ඤාමෙව පඤ්ඤානති කතො ශොචි; අශෝචිශො පඤ්ඤං විස්සජේතො නොතිති එවං විනතිතං පත පඤ්ඤං විස්සජේතොපි ඉධ ගනෙත භික්ඛු අනෙක විභිතං පුබ්බෙතිවාසං අනුස්සරති සෙය්‍යවීදං එකමි ජාතිනති ආදීනා තසෙත යොසෙව පේරො විස අශෝචිශො විස්සජේතො ශොචි අපඤ්ඤා මෙව පඤ්ඤානති කමෙති; පටිමණ්ඩලෙති පදව්‍යාජනෙතිති එත්ථ පද මෙව අත්ඪස්ස ව්‍යාජනෙතා පදව්‍යාජනං තං අකබරපාරිසුරිං කතො දගච්චං ව්‍යාජනමුච්චං අපරිභාපෙනා චුත්තං පරිමණ්ඩලං තාම ශොචි එවරුපෙති පදව්‍යාජනෙතිති අත්ථො; සිලිසෙතිති පදසිලිඨතාය සිලිසෙති; උප ගනෙතිති අත්ථව කාරණව උපගතෙති; නාබ්බනුමොදිතානි එවං ශොචිශො සබ්බං කාරණසමපන්නා කතොපි විස්සජේතං පරස්ස පඤ්ඤං තානුමොදති තානිතද්දති; සාරිපුත්තසේරස්ස පඤ්ඤං ලාභද්ධිසේථරො විස; ගරුභ: “අභාතං ඛො එතං ආවුසො සාරිපුත්ත අනවකාසො ගං යො අතික්කමෙව කබලිංකාරභක්ඛානං දෙවානං සගච්ඡානං අඤ්ඤාතරං

මනොමයං කායං උපපන්නා සඤ්ඤාවේදයිනතිරොධං සමාපජේය්‍යාපි
 වුළේය්‍යාපි නපේතං ථාන”නති; **යොතිසො පඤ්ඤං සභගාති** ආදිසු
 ආනන්දපේරෙ විස යොතිසොව පඤ්ඤං විනොතනා යොතිසො විස්සජ්ජිතා
 හොති; පේරෙ හි කති නු ඛො ආනන්ද අනුස්සතිසානාතීති පුවජ්ජො අයං
 පඤ්ඤා භවිස්සති යොතිසො විනොතනා විස්සජේය්‍යො ආහ: “ඉධ
 භනෙන හික්ඛු විවිච්චව කාමෙහි-පෙ-වතුන්ජක්ඛානං උපසමාපජ
 විහරති; ඉදං භනෙන අනුස්සතිසානං එවං භාවිතං එවං ඛත්තිකතං දිස
 ඛම්මසුඛවිහාරන්තාය සංවත්තති”ති; **අබ්බනුමොදිතා හොති**
 තථාගතො විස යොතිසො අබ්බනුමොදිතා හොති තථාගතො හි
 ආනන්දපේරෙන පඤ්ඤා විස්සජ්ජිතා “සාධු සාධු ආනන්ද තෙන හි
 නිං ආනන්ද ඉම්මපි ඡස් අනුස්සතිසානං ධාරෙහි ඉධානන්ද හික්ඛු
 සතොව අභික්ඛමති සතොව පටික්ඛමති”ති ආදිමාන; ඡස්දිති
 උගතානන්තොව.

3. 1. 9.

නවමෙ සුක්ඛපකෙධා පුබ්බහංගෙ දසහිපි කුසලකම්මපථෙහි
 පරිවජ්ජෙනා උපරිසාව අරහත්තමඤ්ඤා ලභිතා; ඛත්තං පුඤ්ඤං පසම්බුද්ධිං
 එසු ලොකීයලොකුත්තරමිස්සකං පුඤ්ඤං කපිතං.

3. 1. 10.

දසමෙ දුසසිලහංවො දුසසිලාං, දුසසිලාමෙව මලං දුසසිලාමලං;
 කෙතසේන මලනති අනුදහනසේන දුග්ගතිසේන කිලිඨකරණසේන ව
 නං හි නිරසාදිසු අපායෙසු අනුදහතිති අනුදහනසේනපි මලං; තෙන
 සමන්තාගතො පුග්ගලො මාතෘපිතුනතලිපි සන්තිකෙ හික්ඛුසබ්බස්සපි
 අත්තරෙ ඛොටිවෙතිසසානෙසුපි ජිගුච්ඡතියො හොති සබ්බාදියසු වස්ස
 එවරුපං කීර තෙන පාපකම්මං කතන්ති අවණ්ණගකො වාසනීති
 දුග්ගතිසේන ව මලං; තෙන සමන්තාගතො පුග්ගලො ගතගතසානෙ
 උපතාපං මෙව ලහති කායකම්මාදීති වස්ස අසුචිති හොති අපහස්සර
 තීති කිලිඨකරණසේනපි මලං; අපි ව නං දෙවමනුස්සාසම්පන්නියො මෙව
 තිබ්බානසම්පන්නිව මිලාපෙතීති මිලාපනසේනපි මලනති චේදනබ්බං
 ඉස්සාමලමචේත්රමලෙසුපි එතෙව නගො.

නාලවගො පඨමො.

3. 2. 1.

දුඨිසස්ස පඨමෙ ඤාතස්සාති ඤාතො පඤ්ඤාතො පාකවො; අභනු
 ලොමිසකති සංසතස්ස න අනුලොමෙතිති අනුලොමිකං තඤ්ඤං අනනු
 ලොමිකෙ; ඤාතස්සමිති පාණාතිපාතාදිවිති කායදුට්ඨරිතෙ; ඔලාරිකං වා
 එතං න එවරුපෙ සමාදදොතුං සකෙකාති; දිකං නමස්සිතුං වට්ඨති භූත
 බලං කාතුං වට්ඨතිති එවරුපෙ සමාදදෙති ගණනාපෙති; වට්ඨකමෙපි

මුඛවාදදීති මලාරිකානි, අත්තනො සත්තකං පරිඤ්ඤාදායකං නෙති අයං වලුත්තිමාදියො නාම වගභුං වට්ඨනීති එවරුපෙ සමාදපෙති; මනොකමෙමි අභිජ්ඣාදයො මලාරිකා කමමයානං විසංවාදෙතො කපෙතො පන අනනුලොමිකෙපු ඛමෙවපු සමාදපෙති නාම; දක්ඛිණි විහාරවාසිනෙති පිය; තං කීරතේරං එකො උපසාකඤ්චිවිසුත්තො උපසමාසමිති; මෙත්තායනො පඨමං කීරිතෙ පුග්ගලෙ මෙත්තායි නබ්බතති පුච්ඡි: ථෙරෙ සභාගවිසභාගං අනාවසිතො පිටුගාලෙති අහ; නස්ස ච භරිය පිය ගොති මනාපා සො තං ආරක්ඛ මෙත්තායනො උච්චාදං පාපුණී; කරං පනෙය ඔහුත්තායිනාම පටිපදෙතො භොතිති: එවරුපස්ස හි සමිවිහාරිකාදයො වෙව උපසාකාදයො ච තෙසං ආරක්ඛ දෙවතා ආදිං කතා තාසං තාසං මිත්තභුතා යථ චුභමලොකා සෙස දෙවතා ච අයං සිකු ව අජාතිනා කරිස්සනීති තෙන කතමෙව කරොනති එවමෙය ඔහුත්තායිනාම පටිපදෙතො ගොති; පුක්කපකෙච්ඡ පාණාතිපාතා චෙරමණි ආදීනංගෙව වතෙන තාසමච්චිකමොති වෙදිනබ්බාති; කමමයානං පන අවිසංවාදෙතො කපෙතො අනුලොමි කෙපු ඛමෙවපු සමාදපෙති නාම; කොලිතවිහාරවාසි වතුනිකායික නිස්සනෙති පිය: කස්ස කීර ථෙරස්සානා දත්තාගසනෙති නාම පොතලිගවිහාරෙ වසනො එකමිං රෙතෙ සමුසිතෙ කතීං පකෙසා යාපෙතො අහ ආවුසො මග්ගං සලලුක්කං කතීං එකං කමමයානං කපෙතිති; කිං හතෙන අඤ්ඤාන කමමයානො කමලිංකාරාගාරං පරිගණකිභුං වට්ඨනීති; කිමච්ඡෙසො එස ආවුසොති: හතෙන කමලිංකාර හාරො උපාදරුපං එකමිච්ච උපාදරුපෙ දීර්ඝං කෙවිසති උපාදරුපාති පාකටාති භොතනීති; සො වට්ඨිස්සති ආවුසො එතකකතති තං උග්ගො ජෙතො කමලිංකාරාගාරං පරිගණකිනො උපාදරුපං සලලුක්කනො විචෙට්ඨනො අරහත්තං පාපුණී; අථ නං ථෙරං ඔතිවිහාරා අතිකම්පනමෙව පකෙසාසිනො ආවුසො මහාඅවස්සයොසි මග්ගං ජානොති තතිස්සෙරස්ස අත්තනා පටිලභිගුණං ආරොවෙසි; ඔහුත්තායිනාම එතස්සපි හි සමිවිහාරිකාදයො නාසං අජාතිනා කරිස්සනීති තෙන කතමෙව කරොනති කරා උපසාකාදයො තෙසං ආරක්ඛදෙවතා තාසං මිත්තා භුමවදෙවතා තාසං මිත්තා ආසාදකදෙවතාති යථ චුභමලොකෙ නිබ්බතතදෙවතා තෙන කතමෙව කරොනතිති ඔහුත්තායිනාම පටිපදෙතො නාම ගොතිති.

3. 2. 2.

දුතියෙ ඔතනීසස්සාති ජාතිය ඔතතිස්ස; මුඛාමිසිත්තායාති රාජාභිසෙකෙන මුඛනි අභිසිත්තස්ස; ඝාණිඤ්ඤාති භොනනීති සරි තබ්බාති අපමුක්කතායාති භොතති; ජානොති නිබ්බතො ඝාටජීවං. ඝාණිඤ්ඤාති දගරකාලෙ ජානිභුමි න සක්කා අපරිභාගෙ පන මාසාපිභුආදීති ඤ්ඤාතෙති වා දුසාදීති වා නිං අපුක්කපතපදෙ අපුක්ක නගරෙ අපුක්කවිසෙ අපුක්කකම්පනෙ ජානොති ආවිකම්පෙ පුනි තහො පසාය යාවජීවං සරති න පමුක්කති; තෙන වුත්තං යාවජීවං සාරාණීයං.

හොතිති; ඉදං හික්ඛවෙ දුතියං අභිසෙකසානං නාම රඤ්ඤා ඛලවතුඝ්ඤි කරං හොති නෙතස්ස නං යාවජ්චං සාරාණීයං; සඛ්භාමච්ඡයසානෙපි එසෙව නසො; එත්ථ පන සඛ්භාමනති පුඬං; අභිච්ඡිතිකොති ජිතිනා සත්තුමද්දනං කත්වා; නාමෙව සඛ්භාමිඝිසනති තමෙව සඛ්භාමසානං; අත්ඛාමසෙති අභිභවිත්වා ආවසති; ඉදං යස්මා සමමාසමුඛස්ස රඤ්ඤා ජාතිසානාදීති කතතබ්බතිචං නත්ති ඉමස්මිං පන. යාසෙන තප්පිතානෙ තස්ස පුත්තලෙ දස්සෙත්වා ඉදං කාරණං ආහනං තස්මා හෙ දස්සෙත්වා එවමෙව ඛො හික්ඛවෙති ආදිමාහ: තත්ථ අනිශායිකං සබ්බ ජිනො හොතිති එත්ථ චතුපාරිසුඛිසිලංපි පබ්බජ්ජානිත්තිතමෙවාති වෙදිතබ්බං; සාග්ගිකං හොතිති අහං අසුකරසෙ අසුකරනපදෙ අසුක විහාරෙ අසුකමාලිකෙ අසුකදිවාසානෙ අසුකච්ඡිකමෙ අසුකරුක්ඛමුලෙ පබ්බජිතොති එවං යාවජ්චං සරිතබ්බමෙව හොති න පමමුස්සිතබ්බං; ඉදං දුක්ඛතති එතත්තං දුක්ඛං න ඉත්තො උඬං දුක්ඛං අත්ති; අහං දුක්ඛ සමුදයොති එතත්තො දුක්ඛසමුදයො න ඉත්තො උඬං දුක්ඛසමුදයො අත්ති; සෙසපදවගෙපි එසෙව නසො එවමෙත්ථ චතුති සමෙවති යොතා පත්තිමග්ගො කපිතො කපිණ්ණපරිකමමිපස්සනාඤ්ඤාති පන මග්ග සනතිස්සිතානෙව හොතති; සාග්ගිකං හොතිති අහං අසුකරසෙ-පෙ-අසුකරුක්ඛමුලෙ යොතාපත්තො ජාතොති යාවජ්චං සාරාණීයං හොති අපමමුස්සනියං; ආසමානං බ්බොති ආසවානං බ්බෙත; මෙතොච්ඡුතතීති එලපමායි; පඤ්ඤාච්ඡුතතීති එලපඤ්ඤා සං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකකොති අත්තනාව අභිච්ඡිසාය පඤ්ඤාය පච්චකං කත්වා; උපසම්පජ්ජ විහරතීති පටිලභිත්වා විහරති; සාග්ගිකනති මයා අසුකසානෙ-පෙ-අසුකරුක්ඛ මුලෙ අරහත්තං පත්තනති අත්තනො අරහත්තස්ස තතිසානං නාම යාව ජ්චං සාරාණීයං හොති අපමමුස්සනියනති යථානුසංඝිතාව දෙසනං නිසිපෙති.

3. 2. 3.

තතියෙ සනෙතොති අත්ති උපලබ්භතති; සංවිජ්ජමානාති තස්සෙව චෙවචනං; ලොකස්මිනති සත්තලොකෙ; නිග්ගොති අනාසො අප්පත්තො; ආසංසොති ආසංසමානො පත්තමානො; විශ්වාසොති අපග්ගාසො; චණ්ඩාලකුලෙති චණ්ඩාලානං කුලෙ; මෙනකුලෙති විලිච කාරකුලෙ; නෙසාදකුලෙති මිහදුර්ග්ගානං කුලෙ; රථකාරකුලෙති චමමකාරකුලෙ; පුක්කකුලෙති පුප්ථර්ඛිකකුලෙ; එතත්තාවතා කුල විපත්තිං දස්සෙත්වා ඉදං යස්මා නිවකුලෙ ජාතොපි එකමෙවා අසො හොති මහමනො අසං පන න තාදිසො තස්මාස්ස හොගපිපත්තිං දස්සෙත්වා දුලිංගුති ආදිමාහ: තත්ථ දුලිංගුති දුලිංගුයෙන සමන්තාගතො; අසංතප්පානහොජනෙති පටිත්තකඅත්තපානහොපනො; කපි ර මුතතීකෙති දුක්ඛජීවකො; යත්ථ වායාමෙන පයොගෙන ජිවිතවුත්තිං යාමෙතති තපාරුපෙති අත්තො; යත්ථ කපි රෙහ සාසමාදෙ උබ්බතීති යස්මිං කුලෙ දුක්ඛත යාතුහත්තසාසො ච කොපිතමත්තං අව්චාදනං

ලබනා; ඉඳින් යමා එකවිට නිවනලෙ පව්වැන්නෙහි උපති
 සමපන්නා හොඳි අත්තනාවගම්බියා සිතො අයව න තාදිසො තත්තාසා
 ගර්ථවිපකම්බි දසොත්ථා සො ව හොඳි දුබ්බසොත්ථා ආදිමාත: තත්
 දුබ්බසොත්ථා පටුපිසාවසො විස ක්කිමධාණ්ඩසොත්ථා; දුද්ධසොත්ථා
 විජාතමාතුසාපි අමතාපදසොත්ථා; ඛණ්ඩවිමණ්ඩාති ලකුණසොත්ථා;
 කාණ්ඩාති එකවිජාතමා වා උග්ගවිජාතමා වා; කුණ්ඩාති එකතත්ථ
 කුණ්ඩා වා උග්ගතත්ථකුණ්ඩා වා; බජොති එකපාදබජො වා උග්ගපාද
 බජො වා; පඤ්ඤාසොති ගතපසොති පිඨපපි; පටිපෙසාසොති තෙල
 කපලාදිසො පටිපලපතරණසා; නසා න එච. හොඳිති කසමා න
 හොඳි නිවනලෙ ජාතනාස; ජෙණ්ඩාති අසුඤ්ඤාසිං ජෙණ්ඩා සති කතිසො
 ආසං න කණ්ඩාති කසමා ජෙණ්ඩාති ආස; ආසිසෙසොති ජෙණ්ඩා සොපි න
 අසිසෙසාරහො ආසං න කණ්ඩාති තසමා ආසිසෙසොති ආස; අනිභි
 සිසෙසොති අසිසෙසාරහොති කාණ්ඩකුණ්ඩාදිදසරණිසො සතිං අසි
 සිසෙසො පුත අසිසෙසො ආසං න කණ්ඩාති තසමා අනභිසිසෙසොති ආස;
 මච්චපසෙසොති අච්චපසෙසො; ජෙණ්ඩාති ආසිසෙසො අනභිසිසෙසො
 මසො උතතාතසෙසොසො සොපි අසිසෙසො ආසං න කණ්ඩාති සොලස
 වසුද්දෙසිසො පන පසුඤ්ඤාසමාතමසුපසෙසො මච්චපසෙසො නාම
 හොඳි මහතතමි රජං විවාසෙත්ථා සමසො තසමා මච්චපසෙසොති ආස;
 නසා එච. හොඳිති කසමා හොඳි මහජාතිනාස; දුබ්බසොති නිසිලො;
 පාපබෙණ්ඩාති ලාමකබෙණ්ඩා; අසුචිති අසුචිති කුසකමාදිති සමතනා
 ගතො; සමසාසරණමාමාසොති සමසාති සරිතබ්බසමාමාසො; කිච්චෙව
 අසාරුපාං දිසො ඉදං ඉමිනා කතං භවිසොතිති එච. පරෙසං ආසබ්බකීය
 සමාමාසො හොඳි, අත්තනාසෙව වා සමසාති සරිතබ්බසමාමාසො සහසක
 සමාමාසොති අසො; තසා කි දිව්වාසානාදිසු සනතිපතිනා කිච්චෙව මහත
 ගතොති කසු දිසො ඉමෙ එකසො සුචා මහතතනාති නව්වි නු මො මසා
 කතකමං ජාතිනා මහතතනාති එච. සහසකසමාමාසො හොඳි;
 පටිච්ඡන්තනසමිසෙසොති පටිච්ඡාදෙතබ්බසුත්තසෙසො පාපකමෙවන
 සමතනාගතො අසාමණ්ණා සමණ්ණපටිසංඤ්ඤාති අසාමණ්ණා සුචාච
 සමණ්ණපටිච්ඡපකතාස සමණ්ණ අහනති එච. පටිසංඤ්ඤා; අමුහමිමාදි
 මුහමිමාදි පටිසංඤ්ඤාති අසංඤ්ඤා මුහමිමාදිසො සුචිච්චෙව පුපාරුතො
 සුචාකපතකබෙර සාමතිගමරජධාතිසු පිණ්ඩාස වරිකා ජිවිකා
 කපොතො දිසො සමපි තාදිසො ආකාරෙන තථා පටිපර්ජනසො
 අහං මුහමිමාදිති පටිසංඤ්ඤා දෙසොති විස හොඳි; අහං සිකුති වරිකා
 උපොසථග්ගාදිති පටිසංඤ්ඤා පන මුහමිමාදිපටිසංඤ්ඤා හොඳිසෙව තථා
 සමිසිකං ලාභං ගණනොත්ථා; අනෙතා සුචිති සුචිනා තමෙවන අනෙතා
 අනුපටිසංඤ්ඤා; අවසුඤ්ඤාති රහදිති තිසොත්ථා; කසමිසුඤ්ඤාති සර්පාන
 රහදිකව්වෙර; නසා න එච. හොඳිති කසමා න හොඳි ලොකුසතර
 බමුච්ඡිපතිසාසො නපටිතාස; නසා එච. හොඳිති කසමා හොඳි මහ
 සිලසං පටිසුරකාරිනාස.

3. 2. 4.

චතුසේ චතුති සබ්බභවස්සුති ජනං රජෙනිති යත්; චක්කං චතෙතතිති චක්කචතති; ධම්මො අස්ස අජීති ධම්මසො; ධම්මෙනෙව දඬව්ඛෙන චක්කචරිවචතෙතන රුජා ජාතොති ධම්මයත්; සොපි න අග්ගස්සානති සොපි අඤ්ඤං නිස්සගරුජානං අලභිතො චක්කං නාම චතෙතතුං න සකෙකාතිති අපේ; ඉති සත්ථ දෙසනං පඨපෙත්වා යථානු සන්ථිං අපාපෙත්වා භුග්ගති අනොසි; කාමො අනුසංඝිකුසලො චුඨතිතො අනුසන්ථිං පුච්ඡිස්සානති ඔහුති ඉමසම්. ධානෙ තරුරූපා භික්ඛු අරාගං තෙති පුඨො දෙසනං වසේසස්සාමිති; අපේකො අනුසංඝිකුසලො භික්ඛු භගවතං පුච්ඡන්තො කො පන භන්තෙති ආදිමාග: භගවාපිස්ස ව්‍යාකරෙන්නො ධම්මො භික්ඛුති ආදිමාග; තස්ස ධම්මොති දසකුසලකම්ම පඨධම්මො; ධම්මොති තමෙව චුත්තප්පකාරං ධම්මො; නිස්සායාති තද්ධිඨා නෙත වෙනසා තමෙව නිස්සයං කන්තො; ධම්මං සන්තප්පෙන්නොති යථා කන්තො සො ධම්මො සුදුසුකතො හොති එවමෙනං කරෙන්නො; ධම්මං ගරු ක්කරෙන්නොති තස්මිං ගාරචුත්තකතියං නං ගරුකරෙන්නො; ධම්මං අපවාසමාගොති තස්සෙව ධම්මස්ස අප්ප්ලිකරණාදිති තීව්‍රචුත්තකං කරෙන්නො; ධම්මධර්මෙ ධම්මසංඝාති නං ධම්මං ධර්මිව පුරකන්තො ඥානම්ම ව උක්ඛිපිතො පචතතියං ධම්මධර්මා ධම්මසංඝාති ව භුක්තොති අපේ; ධම්මාධිපතෙන්නොති ධම්මො අධිපතිභූතො ආගතභාවෙන ධම්ම චසෙතෙන ව සබ්බතිරියංතං කරෙන්න ධම්මාධිපතෙන්නො හුන්තො; ධම්මසං රක්ඛාමරණභූතො සංචිද්ධතීති ධම්මො අස්ස අජීති ධම්මො; රක්ඛා ව ආවරණෙව ගුහති ව රක්ඛාමරණභූතො; තස්ස පරං රක්ඛන්තො අත්තානං රක්ඛතිති වචනතො ඛන්තිආදයො රක්ඛා; චුත්තං ගතො: “කථම භික්ඛවෙ පරං රක්ඛන්තො අත්තානං රක්ඛති ඛන්තියං අවිතිංසාය මෙතත්චතත්තාය අනුදදස්සාය”ති නිවාසතපාරුපනතෙහාදිති ආවරණං; මොග්දිලපද්ධතිවාරණස්සං ගොපායනා ගුහති; නං සබ්බමි පුද්ධ විදහති පචතෙතති ධම්මෙනිති අපේ; ඉද්ධති යස්ස සංචිද්ධතබ්බො නං දසෙසන්නො අත්තාජනස්මිනති ආදිමාග: තත්තායං සමෙධපේ: අත්තාජනසබ්බානං පුත්තදුරං පිලසංවරෙ පඨපපෙන්නො වස්සෙති මාලාදිති වස්ස දදමානො සබ්බොපද්ධතෙව වස්ස නිවාරණොනො ධම්මකං රක්ඛාමරණභූතො සංචිද්ධතී නාම; ඛන්තියදිපුපි එසෙවනසො; අයං පන විසෙසො: අභිසිත්තඛන්තියං භද්දස්සාජාතියාදිරතනසම්පදනෙනපි උපගණිතබ්බො; අනුසුත්තඛන්තියං තෙසං අනුරූපයනවාගනාසම්පද නෙනපි පරිත්තොසෙතබ්බො; ඔලසායො කාලං අනාතිකකමෙත්වා භත්ත වෙතතසම්පදනෙනපි අනුසුත්තෙතබ්බො; බ්‍රාහ්මණො අත්තපානවස්සාදිනා දෙසාධම්මෙන; ගතපතිකා ගතතබ්බිජනබ්බලබ්බිවද්දිසම්පදනෙන; තථා නිත්තමාසිනො නෙතමා ජනපදවාසිනො ව ජානපද; සමිත පාපමාතිතපාපා පන සමණ්ත්‍රාහමණො සමණපරිකාරසම්පදනෙන සක්කාතබ්බො; මිහපක්ඛිනො අභයදුනෙන සමස්සාසෙනබ්බො; ධම්මි හෙව චක්කං චතෙතතිති දසකුසලකම්මපඨධම්මෙනෙව චක්කං

පවතෙතති; **නං භොගී වසනං අපඤ්චිතති** යනති තං තෙන එවං පවතතිතං ආණ්ඩකකං අපඤ්චිතතිතං හොති; **කෙනාපි චක්ඛුස්ස භූතෙහාති** දෙවතා නාම අත්තනා ඉට්ඨතිට්ඨිතමෙව කණෙනති තස්මා නා අගණිතො චක්ඛුස්සභූතෙතාති වුත්තං; **අවිච්ඡේදකොනාති** පටිඅප්පි කෙන පටිත්තත්තනාති අපේඨා; **බම්බිකොනාති** වක්කවතනී දහකුගලකමෙව පථවතෙන බම්බිකො තථාගමො පන නවලොකුත්තරබමවෙතෙන; **බම්බිකත්ති** නවති ලොකුත්තරබමෙවෙති මහාජනං රජෙතීති බමවත්තා; **බම්බිකෙව්ඤාති** නවලොකුත්තරබමවෙවෙති ස්වයං තමෙව පක්කණෙනොතා තං ගරුකණෙනොතා තං අපවායමානො; සොවස්ස බමෙමා අබ්බුත්ත තණෙන ධජෙතීති බමවෙතො; **සොවස්ස භොග්ගාති** බමවෙතො; තමෙව අභිප්පිං ජෙතං කාමා විහරතීති බමවාධිපතෙත්තො; **බම්බිකං ජනනා** චරණභූතාතිතී ලොකීයලොකුත්තරබමදුගිකරකව ආචරණඤ්ච භූතවි; **සංවිදහතීති** ධජෙති පඤ්ඤපෙති; එවං පනති, තිවිධං කාග දුට්ඨරිතං න සෙවිතබ්බං සුචරිතං සෙවිතබ්බනති එවං සබ්බත් අපේඨා වෙදිතමො; **සංවිදහිතොති** ධජෙති; කපෙති; **බම්බිකෙන ච අනුත්තරං** බම්බිකකං පටිසෙතතීති නවලොකුත්තරබමවෙනව අගදිගං බමවෙකං පවතෙතති; තං භොගී වසනං අපඤ්චිතති යනති එවං පවතතිතං බමවෙකකං එතෙසු පමණාදිසු එකෙනාපි පතිවතෙතත්තං පටිච්චාතිත්තං න පක්කං; සොගං සබ්බත් උත්තානවෙමාති.

2. 2. 5.

පවෙව ඉසිපතභෙති වුට්ඨපවෙකවුට්ඨසබ්බාතාතං ඉසිතං බමව වක්කපට්ඨත්තනාතො වෙව උපොසථකරණත්තො ව ආගතො පතෙන සන්තිපාතකානෙති අපේඨා; පදනෙතිපි පායො; අගමෙවපේඨා; **මිඤ්ඤාසෙති** මිත්තං අගත්තො දිනෙතා; **ජනී මාසෙති** ජාරතභූතනිති සො කීර රඤ්ඤ ආණ්ඩනදිවතෙතෙව සබ්බුපකරණාති සජ්ජත්තා අනෙත වාසිකෙති සමී අරඤ්ඤං පටිසිත්තා ගාමචාරගාමමජ්ඣදෙවකුලසුඤ්ඤාදිසු සීතරුකෙවි වෙවජ්ඣාමපතිතසුකිරුකෙවි ව විවජ්ජත්තා සමපනෙන පදෙසෙ සීතෙ සබ්බසද්ධවිවජ්ජනෙ නාතිඅරතෙමිතං අනුරූපෙ රුකෙව ගතොති; තං වක්කං අකාසි තස්ස රුකෙව විවිතොති ගණනත්තස්ස වෙව කණෙනත්තස්ස ව එත්තකො කාලො විතිවතෙතා; තෙන වුත්තං ජනී මාසෙති ජාරතභූතනිති; නානාකරණති නාතත්තං; නෙසනති න එතං; **අනෙවසනති** අපී එතං; **අභිසබ්බාරස්ස** භවති පයොගස්ස ගමනං; **විබුලාසිත්තොති** පටිබ්බමිත්තං; **අනාභාසං** මඤ්ඤති අනෙව පවෙතොති ධරිතවිව; **සද්ධාසාති** සගණො උණ්ණපොණ්ණිකානසුත්තා; **සකාසාමාති** සුත්තාසරෙන වෙව ජෙතත්තා ව සුත්තා; **කාසවිසකාති** අදිති කාග දුට්ඨරිතාදිතං නාමාති; එවං සපකීකාති එවං ගුණපතෙන න පතිතා; එවං **සතිවිසිකාති** එවං ගුණෙති පතිවිසිතා; තත් ලොකීයමිභාජනං පපතිතා නාම; සොතාපතනාදයො පතිසීතා නාම; තෙසුපි පුරිමා තස්ස කීලොතං සමුදාචාරකඩ්ඤ පපතිතා නාම; **විණායමො** පන එකෙනෙත

තෙව පතිසිනො නාම; **නාමො**ති යසො අපපතිනකායවිබ්‍යාදයො පපතනති පතිනකායවිබ්‍යාදයො පතිසගනති තසො; කායවිබ්‍යාදීනං පන එවං පහානං වෙදිතබ්බං පාණාතිපාතො අදින්නාදානං මිච්ඡාචාතෙ චූෂාවාදෙ පිපුණාවාවා මිච්ඡාදිසිති ඉමෙ නාච ඡ සොනාපතයිමයොන පඨිතනති ඵරුසාවාවා ව්‍යාපාදොති වෙ අනාගාමිමයොන අභිජ්ඣා සමුප්පලාපොති වෙ අරහත්තමයොනාති.

3. 2. 6.

ජයෙ **අපණ්ණකනං පටිපදනති** අවිරුධිපට්ඨං එකංසපට්ඨං නිය්‍යාතිකපට්ඨං කාරණිපට්ඨං සාරපට්ඨං මණ්ඩපට්ඨං අපච්චනික පට්ඨං අනුලොමපට්ඨං ඛම්බානුඛම්බපට්ඨං; **පටිපතොනා හොති** න තක්කඛායොන වා නයොයොන වා; එවං ගහොනි පට්ඨතොනා හි භික්ඛු වා භික්ඛුති වා උපාසකො වා උපාසිකා වා මනුස්සදෙවතිබ්බානසමපතතිති හායති පටිහායති; අපණ්ණකපට්ඨං පට්ඨතොනා පන තාහි සමපතතිති ත පටිහායති; අතීතෙ කතතාර්ථානමයො පට්ඨතොනසු මිපු සන්චාරොසු යක්ඛස්ස වචනං ගහොනි ඛාලසන්චාරො සභිං සන්චෙන අනසව්‍යසනං පතොනා යක්ඛස්ස වචනං අගහොනි උදකං දිසංසෙන උදකං ඡඤ්ඛස්සාමිති යන්තෙ සඤ්ඤපෙනි මයොපට්ඨතොනා පණ්ඩිතසන්චාරො විය; යං සකාය වුත්තං.

“අපණ්ණකං ථානමෙකෙ දුතියං ආහු තක්කිකා
එතදඤ්ඤය මෙධාපි තං ගණෙහ යදපණ්ණක”නති.

යොති මයො ආරඛා හොතිති එන් යොතිති බනිතොසාසස්සපි කාරණස්සපි පස්සාවමහස්සපි නාම; “වතස්සො වො ඉමා සාරිපුත්ත යාතිගොති” ආදිසු හි බනිතොසාසො යොති නාම; “යොති ගෙයො භුමිජ ඵලස්ස අධිගමායාති” ආදිසු කාරණං; “න වාගං බ්‍රාහ්මණං බ්‍රාමී යොතිජං වතතිසමුච්චනති ච” “තමෙනං කමෙජවානා නිබ්බතතිනි උධිපදං අධො සිරං සමපට්ඨතොනානි මාතු යොනිමුඛෙ සමපට්ඨපාදෙනාති ච” ආදිසු පස්සාවමෙයො; ඉධ පන කාරණං අධිපපතො; **ආරඛාති** පහනිතා පරිපුණ්ණො; **ආසමානං බසායාති** එන් ආසවනාති ආසවා වක්ඛු භොපි-පෙ-මතොනාපි සන්දනති පච්චතනාතිති වුත්තං හොති; ඛම්බොනො යාව හොත්‍රුහු මිකායොනො යාව හවහො සවනාති වා ආසවා; එතෙ ඛම්බෙ එතෙ මිකාසං අනොනා කරිතා පච්චතනාතිති අන්තො; අනොනාකාරණන්තො හි අයං ආකාණ; මිරපට්ඨවාසියසෙන මදිරදයො ආසවා වියාතිපි ආසවා; ලොකමිං හි මිරපට්ඨවාසිකා මදිරදයො ආසවාති වුමිච්චනති; යදි ව මිරපට්ඨවාසියසෙන ආසවා එතෙයෙව හවිතුං අරහනාති වුත්තං හොනං; “පුරිමා භික්ඛවෙ ඤාපි තා පඤ්ඤයති අවිජ්ජාය ඉතො පුබ්බෙ අවිජ්ජා නාහොසිති ආදි ආයතං වා සංසාරදුක්ඛං සවනාති පසච්චනාතිපි ආසවා;” පුරිමාති වෙත්ති නිබ්බවනාති යන්ති කිලෙසා ආසවාති ආගමිජ්ජනති තන්ති යුජ්ජනති; පච්ඡිමං කමෙමපි; න කෙවලං කමෙකිලෙසෙව ආසවා

අපි ව ඛො නානප්පකාරකං උපද්දවාපි; සුභතසු හි “නාහං චුද්දිඨං ඛම්මිකානංයෙව ආසවානං සංවරය ඛම්මං දෙසෙමිති” එන් විවාදමුලභූතා කිලෙසා ආසවාති ආගතා:-

“හෙන දෙවුපපත්තසංගං ගතිබ්බො වා විගම්භලො
ගක්ඛිතතං යෙන ගච්ඡෙය්‍යං මනුස්සත්තව අබ්බජෙ
තෙ මග්ගං ආසවා ඛිණං විධිත්තා විනද්ධිකතා”ති.

එන් තෙභූමකව කම්මං අවසෙසා ව අකුසලා ඛම්මා; “දිඨ්ඨම්මිකානං ආසවානං සංවරය සමුප්පත්තිකානං ආසවානං පටිකාතායා”ති එන් පරුප වාදවිප්පාපිසාරවඛිකිකාදසො වෙව අපායදුක්ඛභූතා ව නානප්පකාර උපද්දවා තෙ පනෙන ආසවා යන් යථා ආගතා තථා වෙදිතබ්බා; එනෙ හි විනයෙ තාව “දිඨ්ඨම්මිකානං ආසවානං සංවරය සමුප්පත්තිකානං ආසවානං පටිකාතායාති” වෙවා ආගතා; සලායනෙන “තයෙ වෙ ආවුසො ආසවා කාමාසවො භවාසවො අවිජ්ජායවොති” තිඛා ආගතා; අසෙසසු ව සුභතසු අභිධම්මෙ තෙයෙව දිඨ්ඨස්වෙන සඬං චතුර්ධා ආගතාව; තිබ්බෙධිකපටියායෙ “අපි භික්ඛවෙ ආසවා නිරයගාමිනියා අපි ආසවා නිරව්ජානසොනිගාමිනියා අපි ආසවා පෙත්තිවිසයගාමිනියා අපි ආසවා මනුස්සලොකගාමිනියා අපි ආසවා දෙවලොකගාමිනියාති”පවඛා ආගතා; කම්මමෙව වෙන් ආසවාති වුත්තං ජක්කතිපාතෙ “අපි භික්ඛවෙ ආසවා සංවරා පභාතබ්බාති” ආදිතා නයෙන ජඩා ආගතා; සබ්බාතවපටියායෙ තෙයෙව දංගානා පභාතබ්බෙති සඬං සත්තඛා ආගතා; ඉධ පන අභි ඛම්මිකනසෙන වත්තාරො ආසවා අබ්බෙප්පකාති වෙදිතබ්බා; ඛසාසාති එන් පන ආසවානං යරසභෙදෙපි ඛිණංකාරොපි මග්ගඵලතිබ්බානාතිපි ආසවක්ඛයොති වුවවති; “යො ආසවානං ඛයො වයො භෙදෙ පරිභෙදෙ අතිවිච්ඡා අනතරධානනති” එන් හි ආසවානං යරසභෙදෙ ආසවක්ඛයොති වුත්තො; “ජානන්තො අහං භික්ඛවෙ පස්සන්තො ආසවානං ඛයං වදමිති” එන් ආසවප්පභානං ආසවානං අවචනතඛයො අසමුප්පාදෙ ඛිණංකාරො නපිභාවො ආසවක්ඛයොති වුත්තො:-

“සෙබ්බං සික්ඛමානස්ස උජ්මකොනුසාරිනො
බග්ගමීං පඨමං සුභං තප්පං අඤ්ඤා අනන්තරා”ති.

එන් මපග්ගා ආසවක්ඛයොති වුත්තො; ආසවානං ඛයා සමභොගොතිති එන් එලං:-

“පරවජ්ජානුපසයිස්ස තිච්චං උජ්ඣානසංකෘදිනො
ආසවා නස්ස වර්ධන්ති ආරා සො ආසවක්ඛයා”ති.

එන් තිබ්බානං ඉමසමීං පන සුභත ඵලං සකිය ආසවානං ඛයොති ආහ; අරහත්තඵලත්ථායාති අපෙඨා; ඉද්දිසෙසු භූතභාමාණති මනවජ්ජෙසු ඉද්දිසෙසු පිහිනවායේ; භොජනෙ මහත්ඤ්ඤාති භොජනසමීං පමාණඤ්ඤා; පටිග්ගභණ්ටරී භාගපච්චවෙක්ඛිතමත්තං ජානාති පජානාතිති අපෙඨා; ජ්ඣෙසං අභුසුභෙහාති රතතින්ද්‍රිං ජ භොගායෙ

කතො පටසු කොඨාසෙසු ජාගරණභාවං අනුපුනෙනා ජාගරණෙයෙව
 සුත්තපුනෙතාති අපේඛා; එවං මානිකං ධපෙත්වා ඉද්දති ධරිතමානිකං
 පටිපාටියා විභජනෙතා කථම භික්ඛවෙ භික්ඛුති ආදිමාහ: තත්ථ
 මහමුත්තා රූපං දිග්ඛාති ආදිතං අපේඛා විපුඛිමහෙක විනාරිනො;
 තථා පටිසංඛාරායොගිකො ආහාරං ආහාරෙති නොව දවාසාති
 ආදිතං; ආවරණිකෙති ධර්මමිති පටති තිවරණෙති; තිවරණාති
 හි විතතං ආවරිතා තිසතති තභො ආවරණියා ධර්මාති වුච්චන්ති;
 සිහසෙය්‍යං කපෙසතිති සිහො විස ගෙය්‍යං කපෙසති; පාදෙ පාදං
 අවමාධාසාති වාමපාදං දක්ඛිණපාදෙ අති ආධාය; සමං ධරිතෙ හි
 පාදෙ ජණ්ණුකෙන ජණ්ණුකං ගොපථකෙන ව ගොපථකං සථි
 යති තහො වෙදනා උභයනති තභො තස්ස දෙසස්ස පරිවජ්ජන්ති.
 ථොකං අතිකක්ඛමිතො එස පාදං ධපෙති තෙන වුත්තං පාදෙ පාදං අවමාධා
 යාති; සත්තා සම්පජ්ජන්තාති සතියා වෙව සමපජ්ජෙඤ්ඤ න මමන්තා
 ගහො; කථං පනෙස නිද්දයනොපි සත්තා සමපජානො නාම හොතිති
 පුරිමපටතතිවසෙන; අයං හි වඛ්ඤ්ඤෙ වඛ්ඤ්ඤෙනා තිද්දය මකක්ඛන
 භාවං ඤෙත්වා පටිත්තමානං කමමසානං ධපෙත්වා මසෙ වා ඵලකෙ වා
 තිපනෙතා තිද්දං උපගන්ත්වා පුන පවුජ්ඣමානො කමමසානං සිතසානෙ
 ගණ්ණනොයෙව පවුජ්ඣති තභො තිද්දයනොපි සත්තා සමපජානො
 නාම හොති; අයං තාව වුලක්ඛමමසානෙ නයොව; පරිග්ගහකමමසාන
 වසෙනාපි පනෙසසත්තා සමපජානො නාම හොති; කථං අයං හි
 වඛ්ඤ්ඤෙනා තිද්දය මකක්ඛනභාවං ඤෙත්වා පාසාණ්ථලකෙ වා මසෙ වා
 දක්ඛිණෙන පසෙත්ත නිපජ්ජිතො පටිමවෙක්ඛති අවෙතනො කායො
 අවෙතනෙ මසෙ පතිඝිතො අවෙතනො මසො අවෙතනාය පඨවියා
 අවෙතනා පඨවි අවෙතනෙ උදකෙ අවෙතනං උදකං අවෙතනෙ වාතෙ
 අවෙතනො වාතො අවෙතනෙ ආකාශෙ පතිඝිතො තත්ථ ආකාශමිති අහං
 වාතං උච්චලිතො සීතනති න ජානාති වාතොපි අහං ආකාශෙ පතිඝිතොති
 න ජානාති තථා වාතො න ජානාති අහං උදකං උක්ඛිපිතො සීතොති-පෙ-
 මසො න ජානාති අහං කායං උක්ඛිපිතො සීතොති කායො න ජානාති
 අහං මසෙ පතිඝිතොති න හි ගෙය්‍යං අඤ්ඤමඤ්ඤං ආහොගො වා සමන්තා
 භාගෙ වා වනසිකාගෙ වා වෙතනා වා පන්තා වා අපීති තස්ස එවං
 පටිමවෙක්ඛතො නං පටිමවෙක්ඛනවිතතං හවඤ්ඤ භිතරති එවං
 තිද්දයනොපි සත්තා සමපජානො නාම හොති; උදාහරණඤ්ඤං මනසි
 කුටිඤ්ඤාති එතතකං සානං ගතෙ වනෙද වා තාරකාය වා උභයස්සමිති
 උදානසාලපරිවේජිකං සඤ්ඤං මනසි කරිතො විතෙත ධපෙත්වාති අපේඛා:
 එවං කතො සධිතො හි යථා පරිවේජනෙනෙව සාලෙ උභගති.

3. 2. 7.

සත්තමෙ අනන්තව්‍යාඛාධායාති අනන්තදුක්ඛාය; පරව්‍යාඛාධායාති
 පරදුක්ඛාය; කායසුවරිතනති ආදිති පුබ්බහාගෙ දහකුසලකමිපථ
 වසෙන ආභ්‍යාති; උපරි පන යංව අරගන්තා අවාරිතානෙව.

3. 2. 8.

අභිමෙ අධිමයෙය්‍යාථාති අධිං පිළිතා භවෙය්‍යාථ; භර්ගයෙය්‍යාථාති
ලරේය්‍යාථ; ජිගුමෙය්‍යාථාති ගුමෙ විස තභිං විවිතො සරාතර්ගුමිනා
භවෙය්‍යාථ; ඉති කීර්ති එත් ඉතිති පදසක්ඛිවර්නාසිලිඨකා; කීර්ති
අනුස්සවෙන නිපාමනා; දිබ්බිතා කිර ආසුනා අවිට්ඨාති එවමස්ස
සමිමෙය්‍යා වෙදිතබ්බිතා; සමෙව මො සනාති පඨමතරං යෙව.

3. 2. 9.

නවමෙ පාසෙය්‍යාති ආපණං උග්ගාවෙනා භණ්ඩවිකකායකස්ස
වාණිජයෙය්‍යා අධිවචනා; අභගබ්බාති අභාරනගුමො; භි භක්ඛවම්.
භමමනං අධිසාතිති යථා අධිභිතං සු අධිභිතං හොති එවං සං අතත
පච්චිකං කප්පෙතො නාධිසාති; තත් පච්චුසකාලෙ පදසද්දන උදාය
දීපං ජාලෙකා භණ්ඩං පසාරෙනා අනිසිද්දෙනා පුබ්බිණ්ණසමයං න
සක්කවම් කම්මනං අධිසාති නාම; අයං භී යං වොරු රතති භණ්ඩං
ගරිතා ඉදං අමාකං ගන්තො විස්සරේය්‍යාමාති ආපණං ගන්තො
අපෙසන අග්ගෙන දෙනති යම්පි ඔහුවෙරිතො මහුස්ස රතති තගරෙ ව
සිතා පානොව ආපණං ගන්තො භණ්ඩං ගණ්ණති යං වා පන ජනපදං
ගතතුකාමා මහුස්සා පානොව ආපණං ගන්තො භණ්ඩං කීර්තති
තප්පව්වසස්ස ලාභස්ස අස්සාමිමො හොති; අසද්දෙය්‍යා හොජනවෙලාය
පන සුද්දෙය්‍යා ආගන්තො පානොව භණ්ඩං පටිසාමෙතො ඝරං ගන්තො
සුද්දෙය්‍යා නිද්දෙය්‍යා සායං පුන ආපණං ආගමිජෙනා මඤ්ඤානතිකසමයං
න සක්කවම් කම්මනං අධිසාති නාම; මො භී යං වොරු පානොව
විස්සරේය්‍යා න සමාපුරෙය්‍යා දිවාකාලෙ පන පරෙයං අගමාරක්ඛිමෙ
ආපණං ගන්තො අපපෙසෙන දෙනති යව හොජනවෙලාය පුද්දෙය්‍යා
ඉස්සති ආපණෙන ඉදම්පි ලඞුං විවතීති පඨිමිතො ආගමෙපනති
තප්පව්වසස්ස ලාභස්ස අස්සාමිමො හොති; යාව යාමහෙරිතිකිම්මනා පන
අතො ආපණෙ දීපං ජාලාපෙනා අනිසිද්දෙනා සායණ්ණසමයං න
සක්කවම් කම්මනං අධිසාති නාම; මො භී යං වොරු පානොපි දිවාපි
විස්සරේය්‍යා න පාපුරෙය්‍යා සායං පන ආපණං ගන්තො අපපෙසෙන
දෙනති තප්පව්වසස්ස ලාභස්ස අස්සාමිමො හොති; න භක්ඛවම්. සමාධි
තිමිභං අධිසාතිති සක්කවම්තිරියං සමාධිං න සමාපජ්ජති; එත් ව
පානොව වෙතිසමිතෙය්‍යාධිසමිතෙය්‍යා වතං කතො සෙසායන
පටිසිතො යාව භික්ඛාමාරවෙලා තාව සමාපතති අපෙසනා අනිසිද්දෙනා
පුබ්බිණ්ණසමයං න සක්කවම් සමාධිතිමිතං අධිසාති නාම; පච්ඡි
භතං පන පිණ්ඩපානපටිකකෙනා රතතිසානදිවාසානං පටිසිතො යාව
සායණ්ණසමයං සමාපතති අපපෙසනා අනිසිද්දෙනා මඤ්ඤානතිකසමයං න
සක්කවම් සමාධිතිමිතං අධිසාති නාම; සායං පන වෙතියං විද්දිතො
පෙරුපඨානං කතො සෙසායනං පටිසිතො පඨමයම් සමාපතති
සමාපජ්ජති; අනිසිද්දෙනා සායණ්ණසමයං න සක්කවම් සමාධිතිමිතං
අධිසාති නාම; පුක්කපෙනා වුත්තපටිපක්ඛිතයෙන වෙදිතබ්බිතා; අපි

වෙළු සමාපතති. අපෙක්ඛානි චූත්තසානෙ සමාපතනියා අසති විපස්සනාපි වට්ඨති; සමාධිනිමිත්තනනි ච සමාධිආරම්භණමපි වට්ඨති සෙව; චූත්තා හෙතෙ: “සමාධිපි සමාධිනිමිත්තං සමාධාරම්භණමපි සමාධි නිමිත්තනනි.”

3. 2. 10.

දසවෙ මහත්ථමානි පඤ්ඤවකත්තා වකත්තමා හොති; විඬුණේති විසිසිඬුරො උත්තමඬුරො, ඤ්ණසම්පත්තෙතන විරියෙන සමන්තාගතො; නිස්සංසම්පන්නොති අවස්සංසම්පන්නො පතිසංසම්පන්නො; පණ්ණාසනානි විකක්ඛාසිකගණනං; එතනතං මූලං භවිස්සාති එතනතො උද්දසොති එතසම්. එවං කීතං එවං විකක්ඛාසොනනනි චූත්තපඤ්ඤෙ යෙන කසෙන තං කීතං කසංඛාතං මූලං එතතකං භවිස්සාති යො ච තසම්. විකක්ඛාසමානෙ විකක්ඛයො තසම්. විකක්ඛයෙ එතතතො උද්දයො භවිස්සාති එතතිකා වඩ්ඪිති අපේ; කුසලො හොති පණ්ණාසං කොතුම විනෙත්තතුමානි සුලලහසානං ගන්තො කීණ්තො; දුලලහසානං ගන්තො විකක්ඛ්ණ්තො ච එළු කුසලො නාම හොති; දසගුණමපි විසතිගුණමපි ලාභං ලභති; අඩ්ඨාති ඉස්සාර ඔහුතා නිකක්ඛතවසෙන¹ සමන්තාගතා; මහඛන්තානි වලුප්පකවසෙන¹ මහඛතා; මහාභොගානි උපහොග පරිභොගහණේඛන මහාභොගා; පටිබලොති කායබලෙන වෙව ඤ්ණ බලෙන ච සමන්තාගතතතා සමපේ; අමිත්තං කාලොති කාලං අනුසංදතුනනි අමිත්තං ගතිතධනමූලිකං වඩ්ඪි. කාලෙන කාලං අනුපපදතු; නිපනතනීති නිවෙත්තනනි; නිවත්තනනීතිපි පාසො අසමෙව අපේ; කුසලානං ඛම්මානං උපසම්පදයාති කුසලධර්මානං සමාදනන්දාය පටිලාභන්දාය; එමමානි ඤ්ණරාමෙන සමන්තාගතො; දලහපරික්ඛමොති පිරෙන ඤ්ණපරික්ඛමෙන සමන්තාගතො; අනිකක්ඛතාමුණේති අක්කමක්කං අපාපුණ්ණිං ඉමං විරියධුරං න ධපෙස්සාමීති එවං අභිපිනමුණේ; ඔහුස්සගානි එකතිකායාදිවසෙන ඔහුං මුඛවචනං සුතං එතෙසනනි ඔහුස්සගා; ආග්ගාගමොති එකො නිකායො එකො ආගමො නාම වෙ නිකායා වෙ ආගමා නාම පම නිකායා පම ආගමා නාම තෙසු ආගමෙසු යෙසං එකොපි ආගමො ආගතො පගුණො, පවත්තති තෙ ආගතාගමා නාම; ඛම්මධර්මනි සුත්තතනාපිවකධර්; ඩිග්ඛධර්මනි විතප්පිවකධරා; මානිකාධර්මනි වෙමාතිකාධරා; පටිසුච්ඡන්ති අන්තාන්තං කාරණාකාරණං සුච්ඡති; පටිපඤ්ඤනීති ඉමං නාම සුච්ඡස්සාමීති අඤ්ඤති කුලෙති පරිගණනති; යෙසමෙළු උත්තානන්දමෙව; ඉමසම්. පන සුත්තෙ පඨමං පඤ්ඤ ආගතා පච්ඡා විරියම කල්‍යාණමිත්තං යෙවං ව; තන් පඨමං අරහත්තං පච්ඡා පච්ඡා විරියං තත්තා කල්‍යාණමිත්තං යෙවිතබ්බානි න එවං අපේ දඬුවෙ; ඥානාය නාම ගෙසීමෙන වා පරිචේන්ද්‍රො හොති උපරිමෙන වා මිහිපි වා කොපිති; ඉධ පන උපරිමෙන

1. “වසෙන” ඉමෙවං. “වසෙන” ඉමෙවං ඔහුස්ස දිස්සෙ.

පරිවේෂ්ඨ දෛවදිත්තබ්බා; තත්ථා කපේනෙතන පඨමං කල්‍යාණමිත්ත
උපතිස්සායං දසෙක්ඛානා මජ්ඣෙ විරිඨං දසෙක්ඛානා පච්ඡා අරහත්තං
කපේතබ්බන්ති.

රටකාටවග්ගො දුතියො.

3. 3. 1.

තනිගස්ස පඨමෙ ක්කිනථස්සං පඨමං පුසති පච්ඡා නිරුධං නිබ්බානං
සට්ඨිකරොතිති නායකස්සති; දිස්සන්තං පභෙතාති දිස්සන්තො; සද්දහන්තො
විමුච්ඡන්තාති සමාච්ඡිමුත්තො; ඛමිනිති රුච්චති; අභික්ඛන්තානානරොති
අතිපුජරතරො; සංඝෝනානරොති අතිපඤ්ඤාතරො; සම්ප්ප්සං අබ්බිතං
භොතිති සවිසජ්ජරස්ස කිර අරහත්තමග්ගකම්මෙණ සම්ප්ප්සං ධුරං
අගොති සෙසාති වත්තාරි සහජාතිඤ්ඤාති සම්ප්ප්සංසෙව පරිවාරති
අගෙසුං ඉති ථෙරෙ අත්තනා පටිවිච්චග්ගො කපේනො; එවමාහ; මහ
කොභික්ඛජ්ජරස්සාපි අරහත්තමග්ගකම්මෙණ සමාච්ඡිමුත්තං ධුරං අගොති
සෙසාති වත්තාරි ඉඤ්ඤාති තස්සෙව පරිවාරති අගෙසුං තත්ථා සොපි
සමාච්ඡිමුත්තං අබ්බිමත්තනති කපේනො; අත්තනා පටිවිච්චග්ගොපෙව කපේසි;
සාරිපුත්තජ්ජරස්ස පන අරහත්තමග්ගකම්මෙණ පඤ්ඤාඤ්ඤාති ධුරං අගොති
සෙසාති වත්තාරි ඉඤ්ඤාති තස්සෙව පරිවාරති අගෙසුං තත්ථා සොපි
පඤ්ඤාඤ්ඤාති අබ්බිමත්තනති කපේනො; අත්තනා පටිවිච්චග්ගොපෙව
කපේසි; න සොකාති න ඛො එත්ථ; එකංසෙසා වාසාකාතුනති එකන්ත
න වාසකරිතුං; අරහත්තාස පටිපත්තොති¹ අරහත්තමග්ගකම්මෙණ
දසෙක්ඛානා එවමෙතස්මිං පුත්තෙ තිස්සි ථෙරෙති අත්තනා පටිවිච්චග්ගො
කපිතො; සමමාසමුච්චො පන භූමිත්තරෙතෙව කපේසි

3. 3. 2.

දුතිසෙ සප්පාසාතිති හිතාති චුම්බකති; පඨරුපන්ති අනුච්ඡිකං;
නෙව චුම්බාති නමො ආබාධාති ඉමිනා අනෙකිවේන්ත වාතාපයාරදිනා
රෙගෙන සමත්තාගතො නිසාපත්තගිලානො කපිතො; චුම්බාති නමො
ආබාධාති ඉමිනා බිපිතකකච්ඡුතිණපුප්ඵකර්ගදිගෙදො අපමත්තක
ආබාධො කපිතො; උගන්තො සප්පාසාති භොජනාති නො අල
ගන්තොති ඉමිනා පන සෙසං පටිපත්තොනන එසුකං හොති සබ්බෙපි
තෙ ආබාධා කපිතො; එත්ථ ව පතිරුපො උපමිසානො නාම ගිලානුපඨාක
අබ්බෙති සමත්තාගතො පඤ්ඤො දසෙක්ඛානා අනුලොකො වෙදිතබ්බා;
ගිලානුපමිසානො අනුඤ්ඤානොති හික්ඛුගමිකන දුතබ්බාති
අනුඤ්ඤාතො; තස්මිං හි ගිලානෙ අත්තනො බ්බමත්තං යාපෙතුං
අත්තනොනොති හික්ඛුගමිකන තස්ස හික්ඛුතො එතො හික්ඛු ව
යාමග්ගෙත්ථ ව ඉමං පටිපත්තොති අපලොකෙත්ථා දුතබ්බා යාපි පන නො
තං පටිපත්තොති තාපි ගිලානස්ස ව නොසව මිත්තං ගොතෙත්ථා සබ්බං

1. "අරහත්තමග්ගාය පටිපත්තො"ති පොඤ්ඤා.

භික්ෂුසමසංඝෙව භාගේ; අසේකැයි හිලාහා උපට්ඨානබ්බාදි ඉතරෙපි වෙ හිලාහා උපට්ඨාපෙතබ්බා; කිං කාරණා: සොපි හි නිදාපත්තතිලාහො සො අනුපට්ඨියමානො සචෙ මං පටිපඤ්ඤායං ථාපුකං මෙ භවෙය්‍ය න ඛො පන මං පටිපඤ්ඤානීති මනොපදෙදාං කතා අපාසෙ නිබ්බන්ධනං පටිපඤ්ඤායමානස්ස පනස්ස එවං හොති භික්ෂුසමසංඝෙව සංකාතබ්බං තං කතං මග්ගං පන කම්මවිපාකො ඊදිසොදි සො භික්ෂුසමසංඝෙව මෙතො පවුට්ඨපෙත්වා සංඝො නිබ්බන්ධනී; සො පන අපරමත්තකො ව්‍යාධිතා සමන්තාගතො ලභනොති අලභනොති වුදාහිසෙව තස්ස විනාපි සොසඤ්ජන වුට්ඨපමත්තව්‍යාධි සෙසඤ්ජ කතො ඛිප්පතරං වුට්ඨමති තතො සො වුට්ඨවිවනං වා උග්ගණ්ඨිතුං සමණ්ඨමමං වා කාතුං සක්ඛිස්සති ඉමිනා කාරණෙන අසේකැයි හිලාහා උපට්ඨානබ්බාදි වුත්තං; නොම ඛණ්ණමිතීති නොව පටිපදාති; නිසාමං කුසලෙසු ඛමමෙසු සම්මතානති කුසලෙසු ඛමමෙසු මග්ගනියාමසබ්බාතං සමත්තං ඉමිනා පදපරමො පුග්ගලො කපිතො; දුට්ඨසමාපේත උග්ගපිතසුද්දා යතිතො සාසනෙ නාලුකපේරසදිසො වුට්ඨන්තරෙ එකවාරං පච්චිකවුට්ඨාතං සන්තිකෙ මවාදං ලභිතා පටිපිට්ඨපච්චිකමොධිසුඤ්ඤා ව; තතිසමාපේත පිට්ඨිතසුද්දා පුග්ගලො කපිතො; නෙසෙසා පන තංතිසමිතොව හොති; ඛමමෙදෙසනා අනුසුද්දානාති මාසස්ස අභවාසෙ ඛමමකථා අනුසුද්දාතා; අසේකැයි මමමා දෙසෙතබ්බාදි ඉතරෙසමි ඛමමො කපේතබ්බා; කිං කාරණා: පදපරමස්ස හි ඉමසමි අත්තභාවෙ ඛමමං පටිපිජ්ඣිතුං අසෙකානන්තස්ස පි අනාගතෙ පච්චයො හවිස්සති; සො පන තථාගතස්ස රුපදස්සනං ලභනොති අලභනොති ඛමමවිනසඤ්ච සමතාස ලභනොති අලභනොති ඛමමං අභිසමෙති සො අලභනොතාං අභිසමෙති ලභනොතා පන ඛිප්පමෙව අභිසමෙස්සතීති ඉමිනා කාරණෙන නෙසං ඛමමො දෙසෙතබ්බා; තතිසස්ස පන පුනපුන දෙසෙතබ්බොව.

3. 3. 3.

තතිසෙ සමාපජ්ඣන්ති සද්දකං; කාසසබ්බාරන්ති කාසවාසෙ වෙතනාරුසිං; අභිසබ්බිගේතීති ආයුහති රුසිං කරෙති පිණ්ඩිකරෙති; වට්ඨිතොවාසෙප්පි එසෙව නසො; සමාපජ්ඣං ලොකන්ති සද්දකං ලොකං; සමාපජ්ඣං එස්සා පුසන්තීති සද්දකං විපාකථස්සා පුසන්ති; සමාපජ්ඣං වෙදනං වෙදිසතීති සද්දකං විපාකවෙදනං වෙදිසති සාමාධිං නිරස්සාදන්ති අපේ; සෙසාමාපි සත්තා නෙරසිකාති සථා නිරසෙ නිබ්බන්ධනස්ස එකන්තද්දකං වෙදනං වෙදිසන්ති එවං වෙදිසතීති අපේ; කිං පන තත්ථ උපෙට්ඨා වෙදනා නැප්ඨිති: අපි දුක්ඛවෙදනාස පන ඛලවභාවෙන සා අපේඛාසාරිකථානො සිතා; ඉති නිරසොව නිරසස්ස උපමං කතා ආගමො තනු පටිභාගඋපමා කිර තාම එසා; සෙසාමාපි දෙවා සුභතිණ්ඨාති ඉධිපි දෙවලොසො දෙවලොකස්ස උපමං කතා ආගමා; සමා පන ගෙභිමෙසු වුභමලොකෙසු සපිට්ඨිකත්තානවිපාකො

වහන්සි සුභකිණේහපු නිපටිතිකො එකතනපුබොව තසො හෙ අගහෙතො සුභකිණ්ණොව කට්ඨා ඉති අගමි නහු පටිභාගඋපමා නාමාති වෙදිතබ්බො; චොතිණ්ණසුඛදුක්ඛනති මිසසකපුච්ඡකං; සෙසොථාපි මනුසොති වනුසොනං හි කාලෙන පුබං හොති කාලෙන දුක්ඛං; එකච්ච ව දෙවොති කාමාවර්තදෙවො; හෙසමි කාලෙන පුබං හොති කාලෙන දුක්ඛං; හෙසං හි හිතතරුතං මහෙසකතිතරු දෙවතා දික්ඛා ආයතා වුථා තබ්බං හොති මහො උක්ඛමිතබ්බං පාරුතවත්ථං අපනෙතබ්බං අරලිකමං කාතබ්බනති තං සබ්බමි දුක්ඛං නාම හොති; එකච්ච ව විනිපොති කාති වෙමාතිකපෙතා හෙ හි කාලෙන සමපතති අනුභවනති කාලෙන කමමනති චොතිණ්ණසුඛදුක්ඛොව හොනති; ඉති ඉමසමී පුනො නිණි පුච්චිතාති ලොකිගලොකුතතරමිසසකාති කට්ඨානිති වෙදිතබ්බොති.

3. 3. 4.

වතුපත් නසො මෙ හිතවටෙ පුගගලාති තසො ආවරියපුගගලො; පුගගලසො ඔහුකාරුති අනෙතවාසිකපුගගලසො ඔහුපකාරු; බුබ්බති සබ්බඤ්ඤා; බුබ්බසරණං ගතො හොතිති අවසංසං ගතො හොති; බුබ්බනති සගගනතිකං නවලොකුතතරබමං; සබ්බනති අභරිය පුගගලපමුහං; ඉදව පන සරණගමනං අගතිතගරණපුබ්බසො අකතාති නිවෙසසො වසෙන වුත්තං; ඉති ඉමසමී පුනො සරණදායකො සොනං පතතිමහගමපාපකො අරහතතමහගමපාපකොති තසො ආවරිය ඔහුකාරුති ආගතා; පබ්බර්ජාදායකො බුබ්බවචනදායකො කමම වාචාවරියො සකදායමිමහගමපාපකො අනාගාමිමහගමපාපකොති ඉමෙ ආවරිය න ආගතා; කිං වා හෙ න ඔහුකාරුති; හෙපි ඔහුකාරු; අසමපන දෙසනා දුට්ඨෙන පරිච්ඡින්නා තසො සබ්බපෙතෙ ඔහුකාරු; හෙපු සරණගමනසමීපෙව අකතාහිතිවෙසො වට්ටති; වතුපාරිසුඛිසිල කසිණපරිකමමට්ටසොනාඤ්ඤාති පන පඨමමහනිසිත්තාති හොනති; උපරි වෙ මහො ව එලාති ව අරහතතමහගගනතිසිත්තානිති වෙදි තබ්බොති; ඉමිනා පුගගලෙනාති ඉමිනා අනෙතවාසිකපුගගලෙන; භි සුසංහිතාරං ඔදුමිති පතිකාරං කාතුං න සුකරනති වදුමි; අභිවාදනා දිපු අනෙකකතවාරං අනෙකකගසංවාරමි හි පටපතිසීතෙන නිපටිතො වන්දනො ආයතා වුථාස පට්ටග්ගවන්තො දිඨ්ඨිකඛණේ අර ලිවාග්ගණනො අනුවත්ථිකං සමිථිකමං කණෙනො දිවසෙ දිවසෙ විවරසතං විවරසගසං පිණ්ඩපාතසතං පිණ්ඩපාතගගසං දදමානො වක්ඛවාලුපරිගනෙන න සබ්බරතනමයං ආවාසං කණෙනො සපින වතිතාදිනාසපාකාරං හෙගජ්ජං අනුපාදදමානො නෙව සකකාති ආවරියෙන කතසං පතිකාරං නාම කාතුනති එවමයො වෙදිතබ්බො.

3. 3. 5.

පට්ටෙ අරුකුපමට්ටෙනාති පුරණවණ්ණදිගවනො; විජ්ජපම ට්ටෙනාති ඉතතරකාලොභාගෙන න විජ්ජගදිගවනො; වජ්ජපම ට්ටෙනාති කිලෙසානං මුලසංකරණසමිත්තාග වජ්ජෙන සදිගවනො;

අභිසජ්ජනීති ලග්ගති; කුප්පනීති කොපවසෙන කුප්පාති; විෂාසජ්ජනීති පකතිභාවං ජහති පුඤ්ඤා හොති; සත්තිජ්ඣනීති විනාශාවං ඵබ්බාචං ආපජ්ජති; කොපනති දුඛලලකොධං; දොසනති දුක්ඛතවසෙන තණො ඔලවතරං; අප්පච්ඡනති අකුසාකාරං දොමනං; දුඝාරුභාති පුරුණවණො; කපෙඨනාති දංශකකොපිලා; කඨලෙනාති කපාලෙන; ආසවං දෙනීති අපරපරං සවති; පුරුණවණො හි අත්තණො ධම්මො යෙව පුඛිං ලොභිතං යුසනති ඉමාති තිණ්ණි සවති සට්ටිණො පන තාති අධිකතරං සවති; ඵවමෙව භොති ඵන් ඉදං ඔපමමංසන්දනං; දුඝාරුභා විය හි කොධනබ්බලො පුග්ගලො; තස්ස අත්තණො ධම්මොය ස්වනං විය කොධනස්සපි අත්තණො ධම්මොය උබ්බාතස්ස විය වණ්ඨි කතස්ස වරණං; කඨෙන වා කඨලාය වා සට්ටනං විය අපමකතකං වචනං; හිසෙය්‍යකොමනාය ස්වනං විය මාදිසං නාම ඵවං වදෙනීති හිසෙය්‍ය සො මත්තාය උබ්බාතනභාවො දඨබ්බො; රත්තනිකාර නිමිසාසාති රත්තං වක්ඛවිඤ්ඤාණුපාතනීතිවාරණෙන අකුසාවකාරණ ඛාලතමෙ; විජ්ජනනිකාසාති විජ්ජපවත්තිකවණො; ඉධාපි ඉදං ඔපමමංසන්දනං වක්ඛවා පුරිසො විය සොභාවචණේ දඨබ්බො; අකුසාරං විය සොතාපතතිමග්ගවජ්ඣා කිලෙසා විජ්ජසවරණං විය සොතාපතතිමග්ගඤ්ඤාණස්ස උපාතතිකාලො; විජ්ජනතරිකාය වක්ඛමණො පුරිසස්ස සමන්තා රූපදස්සනං විය සොතාපතතිමග්ගකවණේ නිබ්බාන දස්සනං; පුන අකුසාරාවජ්ජරණං විය සකදගාමිමග්ගවජ්ඣා කිලෙසා; පුන විජ්ජසවරණං විය සකදගාමිමග්ගඤ්ඤාණස්ස උපාදො; විජ්ජනතරි කාය වක්ඛමණො පුරිසස්ස සමන්තා රූපදස්සනං විය සකදගාමි මග්ගකවණේ නිබ්බානදස්සනං; පුන අකුසාරාවජ්ජරණං විය අනාගාමි මග්ගවජ්ඣා කිලෙසා; පුන විජ්ජසවරණං විය අනාගාමිමග්ගඤ්ඤාණස්ස උපාදො; විජ්ජනතරිකාය වක්ඛමණො පුරිසස්ස සමන්තා රූපදස්සනං විය අනාගාමිමග්ගකවණේ නිබ්බානදස්සනං වෙදිතබ්බො; වජ්රූපවිනත තාපි ඉදං ඔපමමංසන්දනං වජ්රං විය හි අරහත්තමග්ගඤ්ඤාණං දඨබ්බො; මණ්ණිකණ්ණිපාසාණගණ්ණි විය අරහත්තමග්ගවජ්ඣා කිලෙසා; වජ්රෙන මණ්ණිකණ්ණිවපි වා පාසාණගණ්ණිවපි වා විනිවිජ්ඣිතා අගමනභාවස්ස නත්තිතා විය අරහත්තමග්ගඤ්ඤාණෙන අවේජජ්ජානං කිලෙසානං නත්ති භාවො; වජ්රෙන නිබ්බිබ්බෙධස්ස පුන අපාතිපුරණං විය අරහත්ත මග්ගෙන ජිනාත්තං කිලෙසානං පුන අනුපාදො දඨබ්බාති.

3. 3. 6.

. ජපෙ සෙවිතාබ්බොති උපසම්මතබ්බො; භජිතාබ්බොති අලභි තබ්බො; සමීරුපාසිතාබ්බොති සනතිසෙ නිසිදනවසෙන පුතපුත උපාසිතබ්බො; සත්තනාමා ගරුභානාති සත්තකාරවෙව ගරුකාරව කතා; හිනො හොති සිලෙහාති ආදිපු උපාදුසුපාදය හිනා වෙදිතබ්බො; යො හි පච්චිලාති රක්ඛති යො දසසිලාති රක්ඛනෙතන න සෙවිතබ්බො; යො දසසිලාති රක්ඛති යො චතුපාරිපුඨිසිලං රක්ඛනෙතන න සෙවි

තබ්බා; අඤ්ඤානු අනුදදාසා අඤ්ඤානු අනුකම්පාසානි ධරෙතා; අනුදදාසව අනුකම්පව අත්තතො අනාසෙව හි එවරුපො පුත්තලො න යෙවිතබ්බො අනුදදාසානුකම්පාවසෙන පන තං උපසම්බම්භං වට්ඨති; **සිලසාමිඤ්ඤායනානං** සත්තනි සිලෙන සමානභාවං ගතානං; **සිලකථා ච නො හවිසානිති** එවං සමානසිලානං අමානං සිලමෙව ආරබ්භ කථා හවිසානි; **සා ච නො සම්පජානි හවිසානිති** යා ච අමානං කථා දිවසමිති කථෙන්නානං පවත්තිසසති න පටිගඤ්ඤිසානි; **සා ච නො එංසු හවිසානිති** යා ච දිවසමිති පටිගතමානා සිලකථා අමානං එංසුචිතායෙ පුබ්බිතායෙ හවිසානි; සමාධිපඤ්ඤාකථාසුචි එසෙව නයො; **සිලකම්බුකති සිලරුසි;** තථ තථ පඤ්ඤාස අනුග්ග භෙත්තාමිති එථ සිලසා අයප්පායෙ අනුපකාරෙ ධරෙම වජෙජ්ජිතා සප්පායෙ උපකාරෙ ධරෙම යෙවනො; තසමි තසමි ධානෙ සිලකම්බු පඤ්ඤාස අනුග්ගසානි තාම; සමාධිපඤ්ඤාකම්බුකසුචි එසෙව නයො; **හිමිසතිති** අත්තතො හිතතරං පුත්තලං යෙවනො; ධාරපරික්ඛාවනෙ ආසිත්තඋදකං විස සත්තං සමිතං භාසති පරිග්ගසති; **තුල්ලාසෙවිති** අත්තතා සමානසෙවි; **සෙසමුපග්ගමනති** සෙසං පුත්තලං ගුණවනො; පග්ගමනො; **උදෙති** විසානති විසානෙව වසිති; තසමා **අත්තතො උත්තරිං** භජෙජ්ජාති සසමා යෙසමුපග්ගමනො උදෙති විසා; **නසමා** අත්තතො උත්තරිං උත්තරිතරං විසිසිතරං භජෙජ්ජ.

3. 3. 7.

සත්තමෙ ජිගුච්ඡිතබ්බොති ගුරං විස ජිගුච්ඡිතබ්බො; අථබ්බො නනති අථබ්බො අසා; කිංකරිසඤ්ඤාති කථාසඤ්ඤා; එවමෙව බ්බොති එථ ගුරුකුපො විස දුස්සිල්ලං දඬබ්බො ගුරුකුපෙ පඨිතා සිතො ධම්මති අති විස දුස්සිල්ලපුත්තලො; ගුරුකුපතො උච්චිතමානෙන තෙන අතිතා පුරිසසා සරිරං ආරුල්ලෙතති අදඬභාසෙව විස දුස්සිල්ලං යෙවමානසාපි තසා කිරිසාස අකරණභාසෙව; සරිරං ගුරෙත මනෙඛති; අතිතා ගතසාලො විස දුස්සිල්ලං යෙවමානසා පාපකිත්තිසද්දඅබ්බුග්ගමනසාලො වෙදිතබ්බො; **තිදුස්සාලානති** තිදුස්සාලාකම්බුකම්බුකා; **තිසෙසා සෙසා මහතාස විච්චිමාසතිති** තං හි ක්කායමානං පකතිසාපි පපටිකාසො මුච්ඡතං විච්චිමාති විච්චිමාති¹ සද්දං කණෙති ඝට්ටිතං පන අධිමතතං කණෙතිති අනෙ; **එවමෙව බ්බොති** එවමෙවං කොධිතො අත්තතො ධම්මසාසපි උච්චතො වණ්ණිකතො හුතා වරති අපාමතකං පන වචනං මුත්තකාලො මාදිකං තාම එවං වදති එවං වදතිති අතිරෙකතරං උච්චතො වණ්ණිකතො හුතා මරති; **ගුරුකුපොති** ගුරුපුණ්ණං කුපො ගුරුරුසියෙව වා; ඔපමෙ සංකදානං පනෙථ පුරිමත්තෙතෙව වෙදිතබ්බො; **නසමා එවරුපො පුත්තලො** අපකුපෙතතිතබ්බො හි සෙවිතබ්බොති සසමා කොධිතො අතිරෙවමානො අතිඋපසම්බම්බමානොපි කුප්පිතිසෙව කිං ඉමිතාති පටිකොසාසනෙති කුප්පිතිසෙව තසමා පලාලකිවිස අප්පුපෙකති

1. 'මෙමා විච්චිමාසති' අතිපොථනො,

තභෙබ්බා න සෙවිතභෙබ්බා න හර්තභෙබ්බා; කිං වුත්තං හොති: යො හි පලා
ලභ්ථිං අතිරපසඛකම්මො තප්පති තස්ස පරිථං ක්කායති යො අතිපටික්ක
මිත්වා තප්පති තස්ස සිතං න වුපසමමති අනුපයඛකම්මො අප්පටික්කමිත්වා
පන මජ්ඣන්තභාවෙන තප්පනතස්ස සිතං වුපසමමති තස්මා පලාලභ්ථි
විස කොධිතො පුග්ගලො මජ්ඣන්තභාවෙන අජ්ඣුපෙක්ඛිතභෙබ්බා න
සෙවිතභෙබ්බා න හර්තභෙබ්බා න පබ්බරුපාසිතභෙබ්බා; කල්‍යාණමිත්තොති
සුච්චිත්තො; කල්‍යාණසංඝායොති සුචිත්තොයො; සංඝායා නාම
සහගාමිනො සඬං වරු; කල්‍යාණසමච්ඡෙදකාති කල්‍යාණෙසු සුචි
පුග්ගලෙසු සමච්ඡෙදකා තතරිනාතප්පොණිතප්පබ්බාරමානසොති
අප්ථො.

3. 3. 8.

අදමෙ ගුඨභාණිති යො ගුඨං විස පුග්ගකිකථං කප්ථෙති; සුඤ්ඤ
භාණිති යො පුඤ්ඤාති විස පුග්ගකිකථං කප්ථෙති; මධුභාණිති
යො මධු විස මධුරකථං කප්ථෙති; සහගාමනොති සහාය සීතො;
සෙවිතභෙබ්බාති ගාමපරිසාය සීතො; සැතිමජ්ඣන්තභෙබ්බාති දයාදානං
මජ්ඣන්තභෙබ්බාති රජකුලස්ස මජ්ඣන්තභෙබ්බාති මහාවිනිවර්තෙ සීතො; අතිතිතොති
සුච්චිත්තොයොති; සංඝායොති සඬං කම්මං කම්මා සුච්චිත්තො; ඵලමො
සුච්චිත්තොති ආලපනමෙතං; අනාගතො වා පරතො වාති අනාගතො වා
පරතො වා හත්තරාදුද්ධො වා ධනො වා; ආමිසකම්මිතො වාති
ඵත්තරාදුද්ධො වා අධිප්පොතො; කම්මකම්මාති යං වා තං වා අප
මිත්තකං; අනාගතො තිත්තරිසමච්ඡෙදකාති මහාවිනිවර්තෙ සීතො;
කම්මකම්මාති ලවස්ස හෙතුති අප්ථො; සමපජ්ඣනසා හාසිතා හොතිති
ජාතනොයො වුසාචොදං කතො හොති; නෙලාති ඵලං වුච්චති දෙසො
නායො ඵලනති නෙලා නිද්දොසාති අප්ථො; නෙලමො සෙතපච්ඡාදොති
ඵත්තරාදුද්ධො විස; කණ්ණසුඬාති වාජනමධුරතාය කණ්ණානං සුඬා
සුච්චිත්තො විස කණ්ණසුලං න ජනෙති; අත්තමධුරතාය සකලසරීරෙ
කොපං අජනෙති පෙමං ජනෙතිති පෙමමිත්තා; හදං ගම්පති අපටි
හඤ්ඤමානා සුඬෙන පිත්තං පටිසනිති හදං සිත්තං; ගුණපරිපුර්ණතාය
පුරෙ හවාති පොරි; පුරෙ සංවිධනාරී විස සුඬමාරුති පොරි පුරස්ස
ඵසාති පොරි; පුරස්ස ඵසාති නගරවාසිනං කථාති අප්ථො; නගර
වාසිනො හි සුත්තකථා හොති පිතිමත්තං පිත්තාති මාතිමත්තං මාතාති
භාතිමත්තං භාතාති වදනති; ඵවරුපි කථා ඛත්තො ජනස්ස කතො
හොතිති ඛත්තජනභාතො; කතාගාමෙනෙව ඛත්තො ජනස්ස මනාපා
පිත්තවුඬිකරුති ඛත්තජනමානො.

3. 3. 9.

නවමෙ මහත්තං හ හොතිති පඤ්ඤවකත්තං න හොති; ථාති
කප්පොති ථිතං වඩ්ඪිතං කප්පොති; සාවජ්ජානවජ්ජෙති සද්දො
තිද්දො; කිංසාණිතොති අභිමුත්තමො; කණ්ණසුඬාති සංඝායොති

කණ්ණසුක්කායෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤාං පටිඛාහනතො පටිපක්ඛට්ඨෙන සප්පටි
 භාගාති වුච්චන්ති; අගමපතෙත්ථ සමිධිපො; කුසලෙ ධර්මෙ කුසලා
 ධර්මාති ජාතෙය්‍ය අකුසලෙ ධර්මෙ අකුසලාති ජාතෙය්‍ය සාවර්ජාදිප්පි
 එයෙව තයො කණ්ණසුක්කසප්පටිභාගෙසු පන කණ්ණධර්මෙ පුක්කසසප්පටි
 භාගාති ජාතෙය්‍ය පුක්කසධර්මෙ කණ්ණසප්පටිභාගාති යෙන පඤ්ඤා
 වක්ඛුතා ජාතෙය්‍ය තපාරුපං පිත්ථං චක්ඛුං න භොතිති ඉමිං තයෙන
 සෙසවාරෙප්පි අපේථා වෙදිතමිධං; භි චෙව භොගා ගාඨාරුපාති
 තපාරුතිං භොගාපිත්ථං න භොතිති; භි ච පුඤ්ඤාති කුබ්බතීති
 පුඤ්ඤාති ච න කතෙති; එතංචාතො භොගුප්පාදනචක්ඛුතො ච පුඤ්ඤා
 කරණචක්ඛුතො ච අභාවො වුතො; උපසන්තං කුලිඤ්ඤාභොති ඉධ
 ලොකෙ ච පරලොකෙ වාති උභයත්මිධි අපරධිභොතො පරජයොතො
 භොතිති අපේථා; අඵවා උභයත්තලිභොතොති උභයෙසමිධි දිට්ඨමිති
 සමපරිකිකානං අපේථං කලිඤ්ඤාතො පරජයොතොති අපේථා; ධම්මා
 ධර්මමිභාති දසකුසලකමමපට්ඨර්මෙතෙති දසඅකුසලකමමපට්ඨර්මෙතෙති
 තපි; සමෙධාති කෙරවිසො; භොගාති සමිසෙසනීති භොගෙ ගමෙසති;
 පටිසෙසනී කුට්ඨමිති මුසවාදෙන මුභසනති පටිසෙසනිසු උභයෙන
 පටිසෙසනීති අපේථා; කපං. පටිසෙසන කුට්ඨමෙතෙති ච පටිසෙසනී;
 පටිසෙසන මුසවාදෙන ච පටිසෙසනී; කුට්ඨමෙතෙති මුසවාදෙන ච
 පටිසෙසනීති; සමිසෙසනීති ගමෙසනී. ධම්මලංකිතීති දසකුසලකමමපට්
 ඨර්මං අසොපෙත්ථා ලබති; උච්චානාධිගානති විරියෙන අසිත්තං;
 අව්‍යාගමනසොති තිබ්බිවිතිච්ඡිතොතො; හදදාං ධානාති සෙසං
 දෙව්ඨානං; භි භොමනීති ගමං ධානෙ අනොනොකෙන න භොමති.

3. 3. 10.

දසමෙ අවකුජ්ජපඤ්ඤාති අධොමුඛපඤ්ඤා; උච්ඡිඛපඤ්ඤාති
 උච්ඡිඛසද්ධපඤ්ඤා; පුත්ථපඤ්ඤාති විජාරිකපඤ්ඤා; ආදිකල්‍යා
 ණාති ආදිපු ආදීති පුඛපඨපනා; මජ්ඣනති කර්මමජ්ඣං; සමිසො
 භානති සත්තිඨානං; ඉතිස්ස තෙ ධර්මං කපේත්තං පුඛපඨපනෙති
 කල්‍යාණං හදුකමතවර්ජමෙව කතං කපේත්තං වෙමජ්ඣාපි පරියොසා
 නෙති; එත්ථ ච අපී දෙසනං ආදිමජ්ඣපරියොසානාති අපී සාගතං
 තත්ථ දෙසනං තාව චතුර්දකසාර්ථං පඨමපදං ආදි; මෙ පදනි මජ්ඣං
 අවසානපදං පරියොසානං; එකානුගතීකං පුත්තං තිදනං ආදි;
 අනුගතී මජ්ඣං ඉදමවොවාති අප්පං පරියොසානං; අනෙකානුගතී
 කංසං පඨමො අනුගතී ආදි; කතො පරං එකො වා අනෙකෙ වා මජ්ඣං;
 චත්තමො පරියොසානං; අයං තාව දෙසනං තෙසං; සාගතං පන සීලං
 ආදි; සමාධි මජ්ඣං; විපස්සනා පරියොසානං; සමාධි වා ආදි; විපස්සනා
 මජ්ඣං; මහො පරියොසානං; විපස්සනා වා ආදි; මහො මජ්ඣං; ඵලං
 පරියොසානං; මහො වා ආදි; ඵලං මජ්ඣං; තිබ්බානං පරියොසානං; මෙ
 වා කසිරමානෙ සීලසමාධියො ආදි; විපස්සනාමහො මජ්ඣං; ඵල
 තිබ්බානාති පරියොසානං; භාග්‍යනති සාත්තං කතං දෙසනං;

බොරැනනති සාකරං වා පාරිසරි කනිා දෙසෙනති; නෙවලපරි
 පුණණනති සකලපරිපුණණං අනුනං කනිා දෙසෙනති; පරිපුබනති
 පරිපුබං නිරැවං නිග්ගණ්ඨං කනිා දෙසෙනති; බ්‍රහ්මචරිසං පනා
 සෙණභිති එවං දෙසෙනනා ව පෙඨවරියභුතං සික්ඛානතසංඝකභිතං
 අරියං අඨඞ්ඞිකං මග්ගං පකාසෙනති; නෙව ආදිං මහසි කුණේතිති
 නෙව පුබ්බපඨපතං මතඞ් කුණෙති; කුමෙහාති සමො; නිකායුපේසාති
 අබොධිමං ධරිතො; එවමෙව ඛොති එත්තුමො නිකායුපේසා විය
 අවකුරුපඤ්ඤා පුග්ගලො දඨබො; උදකාසිවතකාලො විය ධම්ම
 දෙසනාස ලඞ්ඞකාලො; උදකස්ස විවච්චනකාලො විය තසමිං ආසනෙ
 නිසිතනස්ස උග්ගහෙභුං අභමන්තකාලො; උදකස්ස අභණ්ඩානකාලො විය
 වුළුඨතිතං අසලලකවනකාලො වෙදිතබො; ආකිණ්ණාතිති පකිතකානි
 සතිසමෙමාසා පකිරෙසාති වුළුසුඨතාස විකිරෙසා; එවමෙව
 ඛොති එත්තුමො විය උච්ඡිකපඤ්ඤා පුග්ගලො දඨබො; නානා
 බරුකානි විය නානාපකාරං වුච්චවන්; උච්ඡික නානා බරු
 කානි බාදනස්ස නිසිතනකාලො විය තසමිං ආසනෙ නිසිතනස්ස
 උග්ගහෙභුනකාලො; වුළුඨනනස්ස සතිසමෙමාසා පකිරෙසාලො විය
 තමො ආසනා වුළුඨාස ගච්ඡනනස්ස අසලලකවනකාලො වෙදිතබො; උදකා
 යුපේසාති උපරිවුඛො ධරිතො; සණ්ඨාතිති පඨිඨහති; එවමෙව
 ඛොති එත්තුමො ධරිතො කුමො විය පුච්ඡපඤ්ඤා පුග්ගලො
 දඨබො; උදකස්ස ආසිතනකාලො විය දෙසනාස ලඞ්ඞකාලො; උදකස්ස
 අභණ්ඩානකාලො විය තත්ති නිසිතනස්ස උග්ගහෙභුනකාලො; නොවිවච්චන
 කාලො විය වුළුඨාස ගච්ඡනනස්ස අසලලකවනකාලො වෙදිතබො; දුමෙමි
 ඛොති නිපාඤ්ඤා; අවිමහාමණොති සංවිදගතපඤ්ඤාස රතිතො; භික්ඛාති
 ගමනසිලො; සෙසො එනෙත වුච්චතිති එතමො පුග්ගලා උත්තරිතෙ
 වුච්චති; බුමොනුබුමෙපටිපෙත්තොති තවලොකුත්තර
 ධම්මස්ස අනුබුමං සහ සිලෙන පුබ්බිකාගපට්ඨපං පට්ඨපෙනා; දුක්ඛස්සාති
 වච්චදුක්ඛස්ස; අනතනාගෙ සිසාති කොට්ඨකෙ පරිචේද
 කෙ පරිවච්චකෙ ගවෙසාති.

ප්‍රශංසාවලට හොඳ නාමිකයා.

3. 4. 1.

[illegible]

මොහොතකි හැමව් වෙබ්බිනි පාදෙ වෙබ්බිනි හදගලොභිතා
 පාදෙහි පොදෙහාපෙරු; ඉමියා ලොකයා දසෙයනාගේනි පුතතානං
 ඉමියං හි ලොකෙ ඉඬානිඨාරමමණ්දයනං නාම මාතෘපිතගේ නිත්තං
 ජාතනති ඉමියා ලොකයා දසෙයනාපෙරු නාම; මුහුණි නි මාතෘපි
 නාපෙරුනි හෙඬාපිවිවනං; යථා මහාමුහුණො වතසෙයා හාවනා
 අවිජ්ඣිතා හෙතනි මෙතතා කරුණෙ මුදිතා උපෙක්ඛාති එවමෙව
 මාතෘපිතුතතා පුතෙතපු වතසෙයා හාවනා අවිජ්ඣිතා හෙතනි; ත
 තඤ්ඤං තඤ්ඤං කාලෙ වෙදිතඛො; කුච්ඡගතඤ්ඤං හි දුරකෙ කදු නු මො
 පුතතතා අපෙතං පරිපුණ්ණඛාපවිවඛාං පසිසෙයාමාති මාතෘපිතුතතා
 මෙතතවිතතං උපපජ්ජති; යදු පනෙත මෙදු උතතානසෙයාසෙයා
 උපානාති වා මව්කුණෙහි වා දසෙයා දුක්ඛසෙයාය වා පිළිපෙනා පෙරුදති
 වීරවති තදුසා සද්දං පුතා මාතෘපිතුතතා කරුණෙදු උපපජ්ජති; ආධි
 විනා විධිවිනා කීලනකාලෙ පන ලොභනිගවසඤ්ඤං වා සිතකාලෙ දුරතං
 මලොකෙහි මාතෘපිතුතතා විතතං සප්මමණෙකි පක්ඛිතතගතවිතත
 කප්පානපවලං විය මුදුකා හෙති ආමොදිතං පමොදිතං තදු තෙසං මුදිතා
 ලබ්බති; යදු පනෙතපුතෙයා දුරකරණං පව්වුපඬාපෙති පාරිථකකා
 අතාරං අඤ්ඤාචරාති තදු මාතෘපිතුතතා සෙසකානිදුති පුතතෙයා
 පුතතෙයා බමමිතාය යපෙතුතති මෙකිතතභාමො උපපජ්ජති; එවං
 තඤ්ඤං කාලෙ උපපබා ලබ්බතිති ඉමිතා කරුණෙන මුහුණි නි මාතෘ
 පිතගේනි වුතතං; පුබ්බාමිසොති මුච්චිමරෙති මාතෘපිතගේ හි ජාත
 කාලමතා පඬාය එවං නිසිද එවං නිසි එවං ගච්ඡ එවං සය එවං බුදු එවං
 භුජ් අයං තෙ තාතාති වතතමෙබා අයං භාතිකාති අයං හතිනිති ඉදං
 නාම කාත්තා වට්ටති ඉදං න වට්ටති අසුකං නාම උපපඤ්ඤාමිත්තං වට්ටති
 අසුකං න වට්ටතිති භාගෙතති සික්ඛාපෙතති; අපාරපරභාගෙ අසෙසෙදු
 ආවරියා හෙතිසිප්පාදසාසිප්පාරපඨිප්පබ්බුසිප්පාරුසිප්පාමුග්ගණනාදීනි
 සික්ඛාපෙතති අසෙසෙදු සරණානි දෙතති අසෙසෙදු සිලෙසු පඨිඬා
 ජපනති අසෙසෙදු පබ්බාපෙතති අසෙසෙදු මුඛවචනං උඤ්ඤානාපෙතති
 අසෙසෙදු උපසම්පාදෙතති අසෙසෙදු සොකාපතතිමහාදීනි පාපෙතති
 ඉති සමබ්බපෙතෙත පච්ඡාචරියා නාම හෙතනි මාතෘපිතගේ පත
 සබ්බපථමා; තෙතාග පුබ්බාචරියාති මුච්චිමරෙති තථ මුච්චිමරෙති
 මුච්චිතති කථිතතති; ආමුණෙයා ම පුතතානනති පුතතානං
 ආමුණං පුතතා අභිසංඛිතං අනතපානාදිං අරහතති අනුච්ඡිතිකා තං
 පටිඤ්ඤානං තඤ්ඤං ආමුණෙයා ම පුතතානනති වුතතං; පජාම අමු
 කමිසකාති පරෙතං පාණෙ හි ජිහ්විතා භිජ්ජිතාපි අතතෙයා පජං
 වට්ටග්ගනති හොපාගනති තඤ්ඤං පජාම අනුකම්මකාති වුතතං;
 නිමිසෙයාති තමො කරෙයා; සකුණිමරෙයාති සකුණෙරෙත පඨිමා
 නෙයා; ඉදුති තං සකුණාරං දසෙයනෙයා අතතතානාති ආදිමාග තථ
 අනෙතනාති සංගුහතකාබුද්ධිසෙයා; පාමනනාති අභිවිධිපානකෙයා;
 වෙදථිගාති නිවාසනපාරුපනකෙයා වෙද්ධිතා; සසනනනාති මච්චිඬා
 කුප්පදකෙයා; උච්ඡාදකෙයාති දුග්ගති පටිවිතොදෙති සුගති

කරණ වර්තනදනෙත; නිකාසනෙතනාති සිතෙ උණෙතාදකෙන උණෙත සිතෙතාදකෙන ගතතාති පරිසිවිනි නතාපනෙන; පාදනං ටොවනෙ නාති උණෙතාදකසිතෙතාදකෙති පාදකොවනෙන වෙවි තෙලවකඩෙන නව; පෙව්වනාති පරලොකං ගතනා; සතෙත ව මොදනීති ඉධ තාව මාතා පිතුපු පාරිවරිතං දිසා පාරිවරිතකාරණං නං පහතිතා මනුසා ඉධ වෙවි පසංගතති පරලොකං පන ගතනා සතෙත සිතො සො මාතා පිතුපුපසංගො දිබ්බගමපතතිති ආමොදනී පමොදනීති.

3. 4. 2.

දුතියෙ තථාරූපොති තථා ජාතියො; සමාධිපටිලාභොති වනෙත කණතා ලාභො; ඉමසමිම සවිඤ්ඤාණකෙති එත් අත්තනො ව පරසා මාති උභයෙසමපි කායො සවිඤ්ඤාණකෙති එකොති කනිා ඉමසමිනති වුතෙතා; අභිබ්බාරමමිධිකාරමානානුසංගාති අභිබ්බාරදිසි ව මමිධිකාරතණ්හා ව මානානුසංගො මාති එතෙ කිලොකා; නාඤ්ඤාති න භවෙඤ්ඤා; ඛනිධා ම සබ්බනිමිතෙතසුති රූපනිමිතං සද්දනිමිතං කකිරස පොඨබ්බනිමිතං සසාතාදිනිමිතං පුඤ්ඤනිමිතං ධම්මනිමිතතනති එවරූපෙපු ව ඛනිධා සබ්බනිමිතෙතපු; මෙතොවිමුතනි. පඤ්ඤා මිමුතනිනති එලසමාධිවෙව එලඤ්ඤව; සිසාති භවෙසා; ඉධාසඤ්ඤාතිකමුනොති ආනඤ්ඤා ඉමසමි. සාසනෙ හිකමුනො; එනං සත්තං එනං පණ්ණාසති නිබ්බානං දසෙතනො ආහ; නිබ්බානං හි කිලොකං සත්තකාය සත්තං නාම; නිබ්බානං සත්තනති සමාපතති අපෙපනිව දිවසමපි නිසිත්තං විතතුපාදෙ සත්තනෙතව පවත්තතිති සත්තං; පණ්ණිතනති තං අපෙපනි නිසිත්තංසාපි විතතුපාදෙ පණ්ණිතනෙතව පවත්තතිති නිබ්බානං පණ්ණිතං නාම; සබ්බසම්බාරසමිපොති ආදිතිති තෙසෙව වෙව්වනාති; සබ්බසම්බාරසමිපොති අපෙපනි නිසිත්තං හි දිවසසාසමපි විතතුපාදෙ සබ්බසම්බාරසමිපොතෙව පවත්තති-පෙ-තථා තිපු භවෙපු මානසඛාතාය තණ්හාස අභාවෙන නිබ්බානනති ලඛිතාවෙන තසමි. සමාපතති අපෙපනි නිසිත්තං විතතුපාදෙ නිබ්බානං නිබ්බානනෙතව පවත්තතිති සබ්බසම්බාරසමිපොති ආදිති නාමාති ලහති; ඉමසමි. පන අඨවිධෙ ආභොගමත්තාතාසෙර ඉමසමි. ධාතෙ එකොපි ලහති වෙවි සබ්බෙපි ලහනෙතව; සම්බාසාති ඤ්ඤාතෙත ජාතිනා; පණ්ණවණ්හිති පරනි ව ඔවරනි ව; පරඅත්ත භාවකඅත්තභාවාදිති පරනි ව ඔවරනි මාති වුතං ගොති; සසාසෙති සසා අරහතො; ඉඤ්ඤාතිනති රහිඤ්ඤාතං දෙසමොගමානදිසිකිලොපු වමරිතිඤ්ඤාතිනති ඉමති සත්ත ඉඤ්ඤාතිනති වලිතාති එඤ්ඤාති; නාම ඤ්ඤාතිනති කත්ව එකාරමමෙතෙපි නාම; සතෙතාති පවතිකකිලොකං සත්තකාය සතෙතා; මිමුමොති කායදුච්චරිතාදිබ්බවරිතියො; අභිභොති රහාදිප්ඵිවරිතියො; නිග්ගොති නිත්තතණ්හා; අනාමිති තිණ්ණං උතතිණ්ණං සමතිකකතො; ගොති සො අරහං තිණ්ණසවො; භනි ජරනති එත් ජාතිජරගතතෙතෙව ව්‍යාධිවරණමපි ගතිතමෙවනි වෙදි කමිද්ද ඉති පුත්තෙපි ගාථාසපි අරහත්තඵලසමාපතතිතෙව කමිතාති.

3. 4. 3.

තතිසෙ සංඛිඤ්ඤානන්තරාදි මාතිකාචරනෙන; විසාරාදරනාදි ධරිත මාතිකාචරනෙන; සංඛිඤ්ඤානවිසාරාදරනාදි කාලෙ සංඛිඤ්ඤාන කාලෙ විසාරාදරන; අඤ්ඤානාදෙ ම දුලලාසාදි පටිවිජ්ඣිතකප්පකාලා පන දුලලාස; ඉදං භගවා සාරිපුත්තනේරසා ඤ්ඤං ඤ්ඤාමිති අධිපායෙක කපෙයි; තං සුචං චෙතෙ කිඤ්ඤාපි අහං භගෙන ආජාතිකාමිති න වදාති අධිපායෙක පන විසාරාදා කුමෙහ භගෙන දෙසෙව අහං කුමෙහති දෙසිතං ධම්මං නස්සනෙන නස්සගහොන පටිවිජ්ඣිකාමි මිමෙව භාගෙහ හෙතුති සන්ධාරං දෙසනාස උසාහෙතොසා එතසා භගවා කාලොති ආදිමාහ; අරංසා සන්ධා තසා කිහාති දෙසනං ආරභි: තත්ථ ඉමංසමිම සංඛිඤ්ඤානිකොති ආදි වුත්තනසමෙව; අපෙච්චිති නිග්ගොති මහාඤ්ඤානසන්ත තණං ජිහ්වි; මාමහන්සි සංසොජනනාදි දපට්ඨවට්ඨ සංසොජනං සමුලකං උබ්බතොති: ජිහ්විසි; සමමා මානාතිසමසා අනුමානාසි දුක්ඛාසාදි සමමා උපාසෙන සමමා පටිපත්තියා නවට්ඨාසා මානසා පහානාතිසමසෙන වට්ඨදුක්ඛාසා අනුමානාසි; ඉදං පන මෙහං සාරිපුත්ත සංඛාස භාසිතානාදි සාරිපුත්ත මස පාරාසෙන උදසපසෙක ඉදං ඵලසමාපත්තීමෙව සන්ධාය එතං භාසිතං; ඉදං සන්ධා භගවතා භාසිතං තං දසෙසකුං පහානං කාමසඤ්ඤානනාදි ආදි ආරධං: උදසපසෙක ම එතං පදං පහානං කාමච්ඡන්දනනාදි ආගතං ඉධ පන අභිකුසලානුකූලාසාදි කාමසඤ්ඤානනාදි ආරධපිතං තත්ථ වාජනමෙව නානං අපේනං පන එසෙසෙව; සාමසඤ්ඤානනාදි කාමෙ ආරභෙ උපානනසඤ්ඤානං; අධිති වා ලොභසගගතවිග්ගොති සග ජාත සඤ්ඤානං; දෙමනිසානාමුභසනාදි එතාසව කාමසඤ්ඤානං පටිපත්තියා දෙමනසානාමාදි උභිතනමි පහානං පටිපාසාසිපහානසංඛාතං අරහත්තඵලං අඤ්ඤානවිමොක්ඛං පමුඤ්ඤාති අපේනං; නිදද්දසෙ පන කාමච්ඡන්දසා ව දෙමනසාසා ව උභිතනමි පහානං වුපසමං පටි නිසසානං පටිපාසාසිං අමතං නිබ්බානනාදි වුත්තං තං අනුඤ්ඤානවිමොක්ඛං වුත්තං; පහානනාදි කි ඛිණ්ණාසංඛාතො වුපසමොපි වුච්චති කිලෙස පටිසාරතො මහොපි කිලෙසපටිපාසාසිපහානං ඵලමි සං ආගමෙ කිලෙසා පතිසත්ති තං අමතං නිබ්බානමි තසා තපේතානාදි පදාති ආගතානාදි; අඤ්ඤානවිමොක්ඛං පමුඤ්ඤාති වමනසො පන අරහත්තඵල මෙව අධිපොතං පීනසා ම පනුදනනාදි පීනසා ම පනුදනෙන උපානනසා අරහත්තඵලමෙව අධිපොතං; කුසාකුචවාහං කිමාර ණනාදි කුසාකුචවාහිවාරණසා මහසා අනන්තරං උපානනසා ඵල මෙව අධිපොතං; උපෙව්ඤ්ඤානසංසුඛිනාදි මතුත්ථානිකෙ ඵල උපානනාස උපෙව්ඤ්ඤාන ව සතිසා ව සංසුඛං; ඛමිතිකාසාපුරෙත්ථනාදි ධම්මකසකා වුච්චති සමාසකාසො; සො ආදිසො හොති පුරුසො හොති පුබ්බකාසො හොති අඤ්ඤානවිමොක්ඛසාදි ධම්මකසාපුරෙත්ථො තං ධම්මකසාපුරෙත්ථං; අඤ්ඤානවිමොක්ඛනාදි අඤ්ඤානවිමොක්ඛසා උපානනවිමොක්ඛං; අඤ්ඤාන වා විමොක්ඛං අඤ්ඤානවිමොක්ඛං පඤ්ඤා විමුත්තනාදි අපේනං; අභිජ්ජාස පසෙදනනාදි අධිපායපසෙදනෙන

උප්පත්තාත්තා අපිජ්ජාය පහෙදනසම්බාහං වා නිබ්බාහං ආරක්ඛ
උප්පත්තාත්තා එවං ලබ්බාමං අරහත්තඵලමෙව; ඉති සබ්බෙතිපි ඉමෙති
පසානනති ආදීති පදෙහි අරහත්තඵලමෙව; පසාසිතනති වෙදිතබ්බං.

3. 4. 4.

වතුපෙඨ භිද්දනායීති කාරණානි; කම්මානනති වට්ඨාමිකමානං,
ලොභො භිද්දනං. කම්මානං සමුදයායාති ප්‍රභවනපට්ඨභවනසභාවො
ලොභො වට්ඨාමිකමානං සමුදයාය පිණ්ඩකරණන්ධාය නිද්දනං කාරණං
පට්ඨයොති අපේ; දෙසොති දුස්සනපදුස්සනසභාවො දෙසො;
මොහොති වුස්සනපට්ඨස්සනසභාවො මොහො; ලොභසංකතානති
ලොභෙන පකතං ලොභායිතුනෙන ප්‍රමේන සුචා කතකමන්තති අපේ;
ලොභයො ජාතනති ලොභජං; ලොභො නිද්දනමස්සාති ලොභභිද්දනං;
ලොභො සමුදයො අස්සාති ලොභසමුදයං; සමුදයොති පට්ඨයො ලොභ
පට්ඨයනති අපේ; සත්ථස්ස අත්තභාවො නිබ්බතනායීති යමිං ධාතෙ
අස්ස ලොභජකමමතො පුග්ගලස්ස අත්තභාවො නිබ්බතනති බන්ධා
පාතුගවනති; නන්ධ නං. කම්මං විපට්ඨනීති තෙසු බිණ්ඩසු නං කමිං.
විපට්ඨති; දිවෙසි වා බිණ්ඩෙති ආදි; යසො නං භවමං දිසධිමමවෙදනීයං වා
හොති උපපජ්ජවෙදනීයං වා අපරපරියායවෙදනීයං වා තසො නං පහෙද
දස්සෙත්තං වුත්තං සෙසවයෙපි එසෙව නයො; අබ්බුත්තායීති අභිනායානි;
අසුභිතිති පුතිභාවෙන අභිජත්තං අපාත්තානි; අවානාතපහනායීති
ත වාතෙන න ව ආතපෙන හතානි; සාන්ද්‍රයීති ගතිතසාන්ති යාර
වන්තානි න නිස්සාදනි; සුඛසම්පායීති සන්තිවසභාවෙන සුඛං සම්පායීති;
සුමේධතෙති මණ්ඩබෙතෙන; සුපටිකම්මකතාය භූමියාති නභිගල
කසනෙන වෙව අභිද්දනකෙන ව සුවුට්ඨ පරිකමමකතාය වෙතතභූමියා;
භික්ඛිත්තායීති ධම්මානි රෙපිතානි; අනුසවෙවේසොති අනුප
වෙසෙයා; වුඤ්ඤති ආදිසු උඨං උක්ඛමනෙන වුඤ්; හෙඨා මුලපට්ඨා
නෙන විරුද්ධං; සමන්තා විජාරිකභාවෙන මෙසුලං; යං පනෙත්ථ
දිසෙ වා ධිමමති ආදි වුත්තං; තත්ථ අසමමාහන්ථ ඉමසමිං ධාතෙ කමම
විහතති නාම කපේතබ්බං; සුත්තනතිකපරියායෙන හි එකාදය කමානති
විහත්තානි සෙසාදීදං; දිසධිමමවෙදනීයං උපපජ්ජවෙදනීයං අපරපරියාය
වෙදනීයං සක්කරුකං සබ්බසුලං යද්දසත්තං කට්ඨානාවාපනකමමං ජනකං
උපත්ථිමකං උපපිලකං උපසාතකතති; තත්ථ එකජවනවිටිය සත්තසු
විතෙතසු කුසලා වා අකුසලා වා පඨමජවනවෙතනා දිසධිමමවෙදනීය
කමමං නාම; තං ඉමසමිං සෙව අත්තභාවෙ විපාකං දෙති කාකවළිය
සුණ්ණකයෙහිතං වෙ කුසලං; නන්දයකතිනන්දමාණවකනන්දයොභාතක
කොසාලියසුපට්ඨවෙදනවිමමාණවිකානං විස ව අකුසලං; තථා
අසමෙකාත්තං පන අසොසිකමමං නාම හොති අවිපාකං සමපජ්ජති;
තං මිගුද්දුක්කෙපමාය සාධෙතබ්බං; යථා හි මිගුද්දුක්කෙත මිගං දිස්වා
ධිත්තුං ආකඛීතිවා බිතෙතා යතෙ සමෙ න විරජ්ඣති තං මිගං තත්ථව
පාතෙති අථ නං මිගුද්දුක්කෙ නිවමමං කන්ධා බණ්ඩාබණ්ඩකං ඡෙත්වා
මංසං ආදය පුත්තදුරං තොසෙතොගවජ්ජති; සමෙ පන විරජ්ඣති මිගො
පලාසිතිවා පුත්ත තං දිසං න ඔලොකෙති එවං සමපදමිදං දසබ්බං; සරස්ස

අවිරජ්ඣනා මිගවිජ්ඣනං විය හි දිසධිමවෙදනීයස්ස කමමස්ස විපාසා
 වාරපටිලාභො විජ්ඣනං විය අවිපාකභාවං සමපජ්ජනානති; අභිසංගිකා
 පන සත්තමජ්ජවනවෙතනා උපපජ්ජවෙදනීයත්වං නාම; තං
 අනන්තරෙ අත්තභාවෙ විපාකං දෙති; තං පනෙතං කුසලපකෙඨ
 අසයමාපනතිවසෙන අකුසලපකෙඨ පමානානතරිසකමව්වසෙනා වෙදි
 තබ්බං; කථ ආසයමාපනතිලාභී එකාය සමාපනතියා මුඛමිලෝකො
 නිබ්බතනති පමනනමපි ආනන්තරිසානං තත්තා එකෙන කමමෙන තීරසෙ
 නිබ්බතනති සෙසයමාපනතියෙ ව කමමානි ව අගොසිකමමභාවංසෙව
 ආපජ්ජනති අවිපාකානි භොනති; අසමි අපථා පුරිට්ඨපමායසෙව දීපෙ
 තබ්බං; උභික්කං අන්තරෙ පන පම ජවනවෙතනා අපරපරිසායවෙද
 නියත්වං නාම කං අනාගතෙ යද් ඔක්කං ලභති තද් විපාකං දෙති සති
 සංසාරපවතතියා අගොසිකමමං නාම න භොති; තං පුත්තමිද්දසෙතං
 දීපෙතබ්බං; යථා හි පුත්තමිද්දසෙතං මිගං දිසාං පුත්තමො විසාරජිතො
 මිගං අනුබ්බන්ති යසමිං ධානෙ පාපුණ්ණි කසමිංසෙව ඩිසති එව
 මෙවං ඉදං තමමං යසමිං ධානෙ ඔක්කං ලභති තසමිංසෙව විපාකං
 දෙති නෙන මුත්තසපෙතො නාම නජී; කුසලාකුසලෙසු පන ගරුකා
 ගරුකෙසු යං ගරුකං තං යග්ගරුකං නාම; තදෙනං කුසලපකෙඨ
 මහග්ගකමමං අකුසලපකෙඨ පඤ්චානන්තරිසකමමං වෙදිතබ්බං තසමිං
 සතිසෙසානි කුසලානි වා අකුසලානි වා විපවිච්ඡා න සකෙකානති; තදෙවං
 දුට්ඨමපි පටිසංඝී දෙති; යථා හි මාසපමාණාපි සකඛර වා අසගුප්පිකා වා
 උදකරහදෙ පකිත්තො උදකපියෙ උප්පිලව්ච්ඡා න සකෙකානි ගෙසාව
 පටිසති එවමෙවං කුසලෙපි අකුසලෙපි යං ගරුකං තදෙව ගණ්ණිති
 ගව්ජ්ජි; කුසලාකුසලෙසු පන යං ඔත්තං ගොති තං සබ්බසුලං නාම;
 තං දීඝරත්තං ලබ්බසෙවනවසෙන වෙදිතබ්බං යං වා ඔලවකුසලකමමසු
 සොමනස්සකරං අකුසලකමමසු සන්තාපකරං එතං සබ්බසුලං නාම;
 තදෙනං යථා නාම වීජු මලෙසු සුඛගුමිං ඔතිණ්ණෙසු සො ඔලවං
 ඉතරං පාතෙච්චා ගව්ජ්ජි එවමෙවං ඉතරං දුඛලකමමං අවිච්චිති යං
 ආසෙවනවසෙන වා ඔසුලං සන්තාපනවසෙන වා ඔලවං තං විපාකං දෙති;
 දුඨංගමිණිඅභයරඤ්ඤ කමමං විය සො කිර වුලලඛිතණ්ඩසුසෙව
 පරජ්ඣො වලවං ආරුක්ක පලායි; කස්ස වුලුප්පථානො තිස්සාමමෙවං
 නාම එකසොව පවජ්ජො අගොසි; සො එකං අවචිං පටිසිතිං නිසිතො
 ජිකච්ඡා ඔබ්බසමානාය භාතික තිස්ස අතිවිස නො ජිකච්ඡා ඔබ්බති
 කීං කරුණාමාති ආගං අපි දෙව මයා සාවකන්තරෙ ධපෙතිං එකං
 සුචණ්ණසරකභතං ආභකනති; නෙන හි ආගරුති සො තිගරිඤ්ඤ
 රඤ්ඤ පුරුසො ධපෙසි; රුජා දිසාං වතනෙරෙ කොසාසෙ කරෙහිති
 ආගං මසං කසො ජනා කසවා දෙවො වතනෙරෙ කොසාසෙ කරෙහිති;
 භාතික තිස්ස සතො පසාය අගං අත්තානං සරුමි න මෙ අයනානං අදන්ත
 ආගාගෙ පරිභුන්තපුබ්බං අපි සොගං අජ්ජාපි අදන්ත න භුඤ්ජිතාමිති;
 සො වතනෙරෙ කොසාසෙ අකාසි; රුජා කාලං කොසෙහිති ආගං ජ්ඣිකා
 රඤ්ඤ කුසො අයෙය ලභිස්සාම දෙවොති නායං තව භාගෙ යෙව ඔම

ගඬා අභි අග්ගා ලභිඤ්ඤාම විඤ්ඤාමා කාලං භොගෙහිති ආහ; සො කාලො භානෙතති තිකඛගත්තං භොගෙසි; අථස්ස ඔබ්බිමානුමහා තිඤ්ඤාමානෙතං තං සග්ගං දිබ්බාය සොනධානුයා පුත්තා කන්ධාං සද්දෙති ආවජ්ජනෙතා අජ්ජ දුඛායාමඤ්ඤානගරා සුඛපරාජිනො අවට්ඨං පටිසිනිා නිසිනෙතා එකං සරකභතතං වග්ගාගේ කොඨාසෙ කාරෙතා එකකො න භුජිස්සාමිති කාලං භොගාපෙසිති ඤානා අජ්ජ මයා රඤ්ඤාසු සබ්බගා කාතුං වට්ටනීති මනොගතිසා ආගන්තා රඤ්ඤාසු පුරතො අසාසි; රුජා දිග්ඛා පසනතවිනෙතා පස්ස භාතික තිස්සාති වත්තා ථෙරං වජ්ඣනිා පතතා භනෙතා දෙඨාති ආහ; ථෙරෙතං පතතං තීහරි; රුජා අතතනො කොඨා සෙත සබ්බං ථෙරස්ස කොඨාසං පතෙත පක්ඛිපිනිා භනෙත ආහාර පරිස්සාසො නාම මා කදචි ගොතුති වජ්ඣනිා අදසි; තිස්සාමච්චොපි මම අග්ගපුත්තෙත පස්සනෙත භුඤ්ජිතුං න සක්ඛිස්සාමිති අතතනො කොඨාසං ථෙරස්සෙව පතෙත ආසිති; වලව්ව පිනෙතසි මග්ගවපි කොඨාසං ථෙරස්සෙව දුතුං වට්ටනීති; රුජා වලවං ඔලොකෙතා අසමපි අතතනො කොඨාසං ථෙරස්සෙව පතෙත පක්ඛිපමානං පච්චාසිංසනීති ඤානා තමපි තත්ථෙව පක්ඛිපිනිා ථෙරං වජ්ඣනිා උසෙසාජෙසි; ථෙරෙතං හතතං ආදාය ගන්තා ආදිනො පඨාය භික්ඛුසබ්බස්ස ආලොපපඤ්ඤාපෙන අදසි; රුජාපි විනෙතසි අතිවිගමනා ජිකච්ජනා සාධු වතස්ස සචෙ අතිරෙකභතතසිනාති පභිඤ්ඤාසුතති; ථෙරෙතං රඤ්ඤාසු විතතං ඤානා අතිරෙකං හතතං එතෙතං යාපනමතතං කන්ධා පතතං ආකාසෙ බිපි; පතෙතා ආගන්තා රඤ්ඤාසු හත්ථෙ පඨිසාසි; හතතං තිණ්ණමපි ජනානං යාවදන්ධං අභොසි අථ රුජා පතතං ධොවිනා තුවජ්ජතතං න ථෙරස්සෙව උත්තරිසාවකා මොචෙතා උදකං පුඤ්ඤිතා සාවකං පතෙත ධිපෙතා පතෙතා ගන්තා මම අග්ගස්ස හත්ථෙ පඨිසානුති ආකාසෙ බිපි; පතෙතා ගන්තා ථෙරස්ස හත්ථෙ පඨිසාසි; අපරභාගෙ රඤ්ඤාසු තථාගතස්ස සරිරධානුතං අඨම භාගං පඨිසාපෙතා විගරතනගතිකං මහාචෙතිගං කාරෙතස්ස ථෙතිගෙ අපරිනිඤ්ඤාසෙව කාලකිරිසාසමයො අනුපාතෙතා; අථස්ස මහාචෙතිගස්ස දක්ඛිණපසෙස නිපනතස්ස පචනිකායවසෙන භික්ඛුසබ්බෙ සජ්ඣායං කරෙතො ජහි දෙවලොකෙහි ජර්ථා ආගන්තා පුරතො ආකාසෙ අඨංසු; රුජා පුඤ්ඤාපොත්තං ආහරඨාති ආදිනො පඨාය පුඤ්ඤාපොත්තං වාචාපෙසි; අථ නං කිචි කමමං න පරිනොසෙසි; සො පරිනො වාචෙතාති ආහ; භොත්තවාවිකො වුලභිකඤ්ඤාසුථෙ පරාජිනෙත තෙ දෙව අවට්ඨං පටිසිනිා නිසිනෙතන එකං සරකභතතං වග්ගාගේ කොඨාසෙ කාරෙතා ඔබ්බිමානුමහාතිස්සත්ථෙරස්ස භික්ඛා දිනනාති ආහ; රුජා ධිපෙතිති වත්තා භික්ඛුසබ්බං පුච්ඡි භනෙත කතරදෙවලොකො රමඤ්ඤාසොති; සබ්බමොධිසත්තානං වසනඨානං තුසිතභවනං මහාරුජාති; රුජා කාලං කන්ධා තුසිතභවනෙතා ආගන්තරථෙ පඨිසාස තුසිතභවනං ආගමාසි; ඉදං බලවකමමස්ස විජාකදනෙ වත්ථ; යං පන කුසලාකුසලෙසු ආගන්ත මරණෙ අනුස්සරිතුං සමකකාති තං යදාසනං නාම; තදෙතං යථා නාම ගොගණපරිපුණ්ණස්ස වජස්ස වාගේ විවචෙ පරභාගෙ දමමගවබලව

ගවෙසු සනෙතසුපි සො වජ්ජාරණං ආසනෙතො හොති අනතමසො දුබ්බල
 ජරණවොපි සො එව පඨමතරං නික්ඛමති එවමෙවං අඤ්ඤාසු කුසලා
 කුසලෙසු සනෙතසුපි මරණකාලස්ස ආසනාත්තො විපාකං දෙති;
 තත්ත්වොති වජ්ජිති: මුඛඅභිග්ගොසෙ කිර එකො දම්මදොවාරිකො පාතොව
 බ්බුසං ආදාය ගන්තො මජ්ඣෙ වධිති; තසො සොදාසෙ කතො එකෙන
 තඤ්ඤාං ගණ්ණාති එකෙන දධං එකං පච්චි ඉමිනා නිගාමෙන පඤ්ඤාය
 වස්සාති පාණොතිපාතකමං කතො අපරභාගෙ මහලලෙසො අනුදාන
 සෙය්‍යං උපගඤ්ඤි; තස්මිං බ්‍රහ්ම භිරිවිහාරවාසි චූලපිණ්ඩපාතිගතස්ස
 ථෙරෙ මා අයං සතෙතො මධි පස්සනො නස්සතුති ගන්තො අස්ස
 ගෙහවාසෙ අසාසි; අථස්ස භරියා සාමී ථෙරෙ ආගෙතොති ආරෙවෙසි;
 අහං පඤ්ඤාගවස්සාති ථෙරස්ස ගතතිකං න ගතපුබ්බො කතරෙන මෙ
 ගුණෙන ථෙරෙ ආගමිස්සාති ගවජාති නං වදරාති; සා අතිවජ්ථ හතෙතති
 ආහ; ථෙරෙ උපාසකස්ස තා සරිතවතති පුච්ඡ දුබ්බලො හතෙතති;
 ථෙරෙ ඤරං ගන්තො සංථං උපාදෙතො සිලං ගණ්ණස්සාසිති ආහ: ආම
 හතෙත දෙරාති; ථෙරෙ නිඤ්ඤි සරණාති දතො පච්චිලාති දුතුං ආරහි
 තස්ස පච්චිලාතීති වචනකාලෙයෙව ජිව්‍යා පපති; ථෙරෙ වච්චිස්සාති
 එතතකතති නික්ඛමිති; ගතො; සොපි කාලං කතො වාතුමගාරජික
 ගවතො නිබ්බතති; නිබ්බතතකමණ්ණෙයෙව ච කිනත්තඛො කමිං කතො
 මය ඉදං ලභිතති ආවජ්ජනො ථෙරං නිස්සාය ලභිතො ඤාතො
 දෙවලොකතො ආගන්තො ථෙරං වජ්ජිති වඩ්ඪමතො අසාසි; සො
 එසොති ච චූතො අහං හතො දම්මදොවාරිකොති ආහ; කුභිං
 නිබ්බතොසිති: මාතුමගාරජිකෙසු හතො ගවෙ මෙ අසො පච්චි
 සිලාති අදස්ස උපරි දෙවලොකෙ නිබ්බතො අස්ස; අහං කිං කරිස්සාමි
 නිං ගණ්ණිතුං නාසකති පුත්තකාති; සො ථෙරං වජ්ජිති දෙවලොක
 මෙව ගතො ඉදං තාච කුසලකමෙව වජ්ජි; අනතරගභ්‍යාය පන මහා
 වාචකාලඋපාසකො නාම අහොසි; සො තිංසවස්සාති සොතාපතති
 මහාජාය වතතිංසාකාරං යජ්ඣාසිති; අහං එවං වතතිංසාකාරං යජ්ඣා
 සතො මහාසමත්තමධි නිබ්බතතුං නාසකති චූචිසාසනං අතියා
 තිකං හවිස්සාතීති දිසිවිපලායං පතො කාලකිරියං කතො මහාගභ්‍යාය
 නව උසගිකො සුංසුමාරපෙතො සුතො නිබ්බතති; එකං සමයං කච්ඡ
 කතිජෙන යසිපායාණ්ඤාසකවාති අගමසු; සො සබ්බෙධි හො
 ගොණෙ ව පාසාණෙ ව බාදි ඉදං අකුසලකමෙව වජ්ජි; එතොති පන තීති
 මුත්තං අඤ්ඤාණ්ටසෙන කතං කච්ඡතොවාපනකමං නාමි; තං යථා නාම
 උච්චතොකෙක ඛිත්තං කණ්ඩං යථා වා තථා වා ගවජීති එවමෙවං තෙසං
 අහංගෙ යථා කථමි විපාකං දෙති; ජනනං නාම එකං පටිසංඝී: ජනෙතො
 පටිසංඝං න ජනෙති පටිසංඝ අඤ්ඤං කමං වීසංඝං නිබ්බතෙතති යථා හි
 මායා ජනෙතියෙව බාදි පන ජනෙතියෙව චමමෙවං මායා වීය පටිසංඝී
 නිබ්බතතො ජනකකමං බාදි වීය පටිසංඝෙ යමපතො කමමි; උප
 ඤාසං නාම කුසලෙපි ලබ්භති අකුසලෙපි; එකමෙවං හි කුසලා නමො
 සුගතිගෙව නිබ්බතති තථා සිතොසුතාපුත්ත කුසලා කතො තං කමමි

උපස්මොති; අනෙකානි වස්සකතසගස්සානි සුගතිභවස්මිංසෙව විවරති; එකථෙව; අකුසලං කතා දුග්ගතිභවෙ තිබ්බිතනති සො තස්ස සිත්තො පුනපපුන අකුසලං කතා තං කමං උපස්මොති; ඔහුති වස්සකත සගස්සානි දුග්ගතිභවස්මිංසෙව විවරති; අපඥෙ නසො; ජනකං නාම කුසලමපි සොති අකුසලමපි තං පටිසංඝිතමපි පවත්තෙති රුපාරුප විපාකකඛිනෙති ජනෙති; උපස්මොති; පන විපාකං ජනෙත්තුං නසකෙකාති අඤ්ඤාන කමමන දිත්තාස පටිසංඝියං ජනිතෙ විපාකෙ උපපජ්ජනක සුඛදුක්ඛං උපස්මොති අධානං පවත්තෙති; උපපිලකං නාම අඤ්ඤාන කමමන දිත්තාස පටිසංඝියං ජනිතෙ විපාකෙ උපපජ්ජනකසුඛදුක්ඛං පිලෙති ආබේති අධානං පවත්තිත්තුං න දෙති; තත්තාසං නසො; කුසලකමෙ විපච්චමානෙ අකුසලකමං උපපිලකං හුතා තස්ස විපච්චිත්තුං න දෙති; අකුසලකමෙ විපච්චමානෙ කුසලකමං උපපිලකං හුතා තස්ස විපච්චිත්තුං න දෙති; යථා වඩ්ඪමානකං රුකං වා ගච්ඡං වා ලතං වා කොපිදෙව දණ්ඨෙන වා සන්තං වා සිඤ්ඤාස වා ජිඤ්ඤාස වා අථ සො රුකෙකං වා ගච්ඡං වා ලතා වා වඩ්ඪිත්තුං න සකකුණේසා එවමෙවං කුසලං විපච්ච මානං අකුසලෙන උපපිලිතං අකුසලං වා පන විපච්චමානං කුසලෙන උපපිලිතං විපච්චිත්තුං න සකෙකාති; තස්ස පුනකතසගස්ස අකුසලකමං කුසලං උපපිලෙති; චොරඝාතස්ස කුසලකමං අකුසලං උපපිලෙති; ගජගගෙ කීර වාතසාලසො පඤ්ඤාසවස්සානි චොරඝාතකමං අකුසලං; අථ රඤ්ඤාස ආගෙවෙසුං දෙව වාතසාලසො මහලලසො චොරෙ ඝාතෙත්තුං න සකෙකාතිති; අපනෙථ තස්සා ධානතතරුති; අථෙව; තං අපනෙතා අඤ්ඤාසං තස්මිං ධාතෙ ධරමිංසු; වාතසාලසොප යථ තං කමං අකුසලං අගතවජ්ජාති වා අච්ඡාදෙත්තුං පුරිභිපුප්ථාති වා පිලිඤ්ඤාසං පායාසං වා භුඤ්ඤාසං උච්ඡාදනනසාපනං වා පච්චිත්තුමාත්තුං නාලස්සි; සො දීඝරත්තං මෙ කිලිඤ්ඤෙතෙ වරිතතති පායාසං මෙ පච්චාතිති භරියං ආණ්ඩෙතො නසානිසසමසාරුති ගාභාපෙතො නසානතිත්තං ගතො සියං නසානො අගතවජ්ජාති අච්ඡාදෙතො ගතො පිලිඤ්ඤාසං පුප්ථාති පිලිඤ්ඤාසං ඝරං ආගච්ඡන්තො සාරිපුත්තපෙරං දිස්සා සඬ්ඤ්ඤාසං කමමෙත්තුං වමිති අපගමො අසොස ව මෙ දිස්සාති කුච්ඡානසො පෙරං ඝරං තෙතො නවසප්පිකකර්මඤ්ඤාසං සිසිඤ්ඤාසං පායාසෙන පරිච්චිති; පෙරෙ තස්ස අනුමොදනං අකුසලං; සො අනුමොදනං සුභං අනුමොදනං ඔත්තං පටිලභිති; පෙරං අනුගතො නිවත්තමානො අනතරමසො තරුණවජ්ජාසං ගාභිසං මඤ්ඤිති ජිවිතකඛිනං පාපිත්තං ගතො තාවතිංස භවතෙ තිබ්බතති; සිකුලු තථාගතං පුච්ඡංසු භතො චොරඝාතසො අපෙර්ව කිලිඤ්ඤාසං අපටිත්තො අපෙර්ව කාලකසො කතනු චො තිබ්බෙත්තොති; තාවතිංසභවතෙ සිකුලුවෙති; භතො චොරඝාතසො දීඝරත්තං පුරිසෙ ඝාතෙති තුමො ම එවං වදෙථ නස්සි හු චො පාප කමස්ස ඵලතති; සිකුලුවෙ ම එවං අවුච්ඡන්ති බලවකල්පාණ්ණිකානු පතිත්තං ලභිති; ඔමමසෙතාපතිස්ස පිඤ්ඤාසං දතො අනුමොදනං සුභං අනුමොදනං ඔත්තං පටිලභිති; සො තස්ස තිබ්බෙත්තොති.

“සුභාසිතං සුභින්නං නාගරිකො වොරකාකතො
අනුලොමඛනං ලබාන මොදති තිදිටං ගතො”

උපසානකං පන ගයං කුසලමපි අකුසලමපි ගමානං අකුසලං දුඛිල
කමමං භාගෙතො කසය විපාකං පටිබාහිනො අතතතො විපාකසය ඔකාසං
කරෙති, එවං පන කමෙවන කතෙ ඔකාසෙ තං විපාකං උපානතං නාම
වුච්චති, උපවේදකතතිපි එතස්සෙව නාම; තත්ත්වං නාමො-කුසල
කමමසය විපට්ඨනකාලෙ එකං අකුසලකමමං උපාය තං කමමං ජිජ්ඣිතා
පාකෙති අකුසලකමමසයි විපට්ඨනකාලෙ එකං කුසලකමමං උපාය පා
කමමං ජිජ්ඣිතා පාතෙති, ඉදං උපවේදකං නාම; කථා අපාකසතකුතො
කමමං කුසලවේදකං අසොසි අභිගුලිමාලකේරසය අකුසලවේදකතති;
එවං සුත්තයතිකපටිසයෙන එකාදස කමමාති විභතතාති, අතිධිමම
පරිසයෙන පන සොලස කමමාති විභතතාති, සෙය්‍යපීදං:-“අනේකච්චාති
පසාකාති කමමසමාදානාති ගතිසමපතති පතිබාලකාති න විපට්ඨනති
අනේකච්චාති පාපකාති කමමසමාදානාති උපධිසමපතතිපතිබාලකාති
න විපට්ඨනති අනේකච්චාති පාපකාති කමමසමාදානාති කාලසමපතති
ගතිබාලකාති න විපට්ඨනති අනේකච්චාති පාපකාති කමමසමාදානාති
පසොගසමපතතිපතිබාලකාති න විපට්ඨනති අනේකච්චාති පාපකාති
කමමසමාදානාති ගතිවිපතති. ආගමම විපට්ඨනති උපධිවිපතති-කාල
විපතති-පසොගවිපතති. ආගමම විපට්ඨනති; අනේකච්චාති කලාසොති
කමමසමාදානාති ගතිවිපතතිපතිබාලකාති න විපට්ඨනති උපධිවිපතති-
කාලවිපතති-පසොගවිපතතිපතිබාලකාති න විපට්ඨනති; අනේකච්චාති
කලාසොති කමමසමාදානාති ගතිසමපතති. ආගමම විපට්ඨනති උපධි
සමපතති-කාලසමපතති-පසොගසමපතති. ආගමම විපට්ඨනති;” කථා
සාපකාතිති ලාමකාති; කමමසමාදානාතිති කමමගගණාති; ගතින
ගමාදිතතානං කමමානමෙවතං අධිවචනං; ගතිසමපතතිපතිබාලකාති
න විපට්ඨනති ආදිසු අතිදාරමමණානුභවනාරහෙ කමමම විජ්ජානෙ
සෙව සුගතිගෙව නිබ්බතතසය කං කමමං ගතිසමපතතිපතිබාලකා න
විපට්ඨති නාම; ගතිසමපතතිසය පතිබාහිතං සුචා න විපට්ඨති අනේක;
සො පන පාපකමමන දුසිය වා කමමකාරිය වා කුච්ඡං නිබ්බතතිනා
උපධිසමපතතො භොති අතතභාවගමිසිය තිඨති, අපසය සාමිකා තං
රූපසමපතතිං දික්ඛා නායං කිලිඤ්ඤමසය අනුච්ඡවිසොති විතතං උපා
දෙති, අතතසො ජානසුතතං විය නං ගණකාගාරිකාදිදානෙසු ධපෙති,
සබ්බසමපතතිසී සොපේති, පරිගරනති, එවරූපසය කමමං උපධිසමපතති
පතිබාලකා න විපට්ඨති නාම; සො පන පඨමකපටිකකාලසදිසෙ සුලභ
සමපතතාරසහොජනෙ කුලෙ¹ නිබ්බතතති, තසය විජ්ජානමපි පාප
කමමං කාලසමපතතිපතිබාලකා න විපට්ඨති නාම; සො පන සමමා
පසොගං නික්ඛාය ජීවති උපසබ්බකමිතබ්බසුතතකාලෙ උපසබ්බකමති පටිකක
මිතබ්බසුතතකාලෙ පටිකකමති පලාධිකුං සුත්තකාලෙ පලාගති ලවදන
සුත්තකාලෙ ලවං දෙති වොරකසුත්තකාලෙ වොරකං කරෙති එව

උපස්ස පාපකම්මං පශ්‍යෙගමපතතිපතිබාලං න විපච්චති නාම; දුගතිභවෙ නිබ්බතත්‍යං පන කම්මං ගතිවිපතතිං ආගමම විපච්චති නාම; යෙ පන දුසිංචා වා කම්මකාරිංචා වා කුච්ඡස්මිං නිබ්බතො, දුබ්බණ්ණො හොති දුස්සංඝොනො යකෙඛා ණු ඛො මනුස්සො ණු ඛොති විමතිං උප්පාදෙති, යො භවෙ පුරිසො හොති අථ නං නායං අඤ්ඤාස්ස කම්මස්ස අනුච්ඡවිකොති භජිං වා රක්ඛාපෙති අස්සං වා ගොණෙ වා තිණ්ණකථාදීති වා ආගරපෙතති ඛෙලපරකං වා ගණනාපෙනති සචෙ ඉථි හොති අථ නං භජිඅස්සාදීනං භතතමාසාදීති වා පච්චාපෙනති, කචචරං වා ඡිකිංසෙතති අඤ්ඤං වා පන ඒගුච්ඡතිස්සකම්මං කාරෙතති එවිරුපස්ස පාපකම්මං උපධිවිපතතිං ආගමම විපච්චති නාම; යෙ පන දුබ්බිකකාලෙ වා පරිහීනසම්පතතිකාලෙ වා අනතරකප්පෙ වා නිබ්බාදනති තස්ස පාපකම්මං කාලවිපතතිං ආගමම විපච්චති නාම; යෙ පශ්‍යෙගං සම්පාදෙත්‍යං න ජානාති උපසම්මතච්ඡිකම්මසුත්තකාලෙ උපපජ්ජ මිත්‍යං න ජානාති-පෙ-චොරිකසුත්තකාලෙ චොරිකං කාත්‍යං න ජානාති තස්ස පාපකම්මං පශ්‍යෙගවිපතතිං ආගමම විපච්චති නාම; යෙ පන ඉඨාරම්මණ්ණුභවනාරහෙ කමම විජ්ජමානෙසෙව ගන්තවා දුස්සතිභවෙ නිබ්බතනති තස්ස තං කම්මං ගතිවිපතතිපතිබාලං න විපච්චති නාම; යෙ පන පුඤ්ඤකම්මානුභාවෙන රුජරුජමහාමත්තාදීනං ගෙගෙ නිබ්බතතිතො කාණො වා හොති කුණ්ඨි වා බ්‍රහ්මඤ්ජා වා පක්ඛග්ගො වා තස්ස ඔපරජ්ජෙතොපතිභණ්ඩාගාරිකථානාදීති න අනුච්ඡවිකාතීති න දෙනති, ඉට්ඨස්ස තං පුඤ්ඤං උපධිවිපතතිපතිබාලං න විපච්චති නාම; යෙ පන දුබ්බිකකාලෙ වා පරිහීනසම්පතතිකාලෙ වා අනතරකප්පෙ වා මනුස්සෙසු නිබ්බතනති තස්ස තං කල්‍යාණකම්මං කාලවිපතතිපතිබාලං න විපච්චති නාම; යෙ ගෙඨා වුත්තනෙසෙනව පශ්‍යෙගං සම්පාදෙත්‍යං න ජානාති තස්ස කල්‍යාණකම්මං පශ්‍යෙගවිපතතිපතිබාලං න විපච්චති නාම; කල්‍යාණකමමෙන පන සුගතිභවෙ නිබ්බතත්‍යං තං කම්මං ගති සම්පතතිං ආගමම විපච්චති නාම; රුජරුජමහාමත්තාදීනං කුලෙ නිබ්බතතිතො උපධිසම්පතතිං පත්තස්ස අත්තභාධගම්භියං සීතස්ස දෙව නගරෙ සමුස්සිතරතනගොරණසදිසං අත්තභාවං දිස්වා ඉමස්ස ඔපරජ්ජ භොනාපතිභණ්ඩාගාරිකථානාදීති අනුච්ඡවිකාතීති දගරස්සෙව පතෙ තාති ධානතතරුති දෙනති එවිරුපස්ස කල්‍යාණකම්මං උපධිසම්පතතිං ආගමම විපච්චති නාම; යෙ පඨමකපටිකෙසු වා සුලභතතාපෙන වා කාලෙ නිබ්බතනති තස්ස කල්‍යාණකම්මං කාලසම්පතතිං ආගමම විපච්චති නාම; යෙ වුත්තනෙසෙනව පශ්‍යෙගං සම්පාදෙත්‍යං ජානාති තස්ස කම්මං පශ්‍යෙගමසම්පතතිං ආගමම විපච්චති නාම; එවං අභිබම්මපරිසාරෙතො සොලස කම්මානි විභත්තාති; අපරුතිපි පටිසම්භිද්ධමණ්ණපරියායෙන වාදස කම්මානි විභත්තාති පෙය්‍යපීදං: “අගොසිකම්මං අගොසිකම්මවිපාකො, අගොසිකම්මං නාගොසිකම්මවිපාකො, අගොසිකම්මං අජිකම්මවිපාකො, අගොසිකම්මං නාජිකම්මවිපාකො, අගොසිකම්මං භවිස්සති කම්මවිපාකො, අගොසිකම්මං න භවිස්සති කම්මවිපාකො, අජිකම්මං අජිකම්මවිපාකො, අජිකම්මං නාජිකම්මවිපාකො, අජිකම්මං භවිස්සති කම්මවිපාකො, අජි

කමං න හවිසසති කමමවිපාකො, හවිසසතිකමං හවිසසතිකමම
 විපාකො, හවිසසතිකමං න හවිසසතිකමමවිපාකොති;” තථ ඥා
 කමං අතීතෙ ආයුතින අතීතෙයෙව විපාකවාරං ලභි පටිසංඝිජනකං
 පටිසංඝී ජනෙසි රූපජනකං රූපං, කං අගොසිකමං අගොසි
 කමමවිපාකොති වුත්තං; සං පන විපාකවාරං න ලභි පටිසංඝී
 ජනකං පටිසංඝී රූපජනකං වා රූපං ජනෙතුං නාසකති, තං අගොසි
 කමං නාගොසි කමමවිපාකොති වුත්තං; සං පන අතීතෙ ආයුතිනං
 එතරහි ලබිවිපාකවාරං පටිසංඝිජනකං පටිසංඝී ජනෙතිා රූපජනකං
 රූපං ජනෙතිා සිතං තං අගොසිකමං අභිකමමවිපාකොති වුත්තං; සං
 අලබිවිපාකවාරං පටිසංඝිජනකං වා පටිසංඝී රූපජනකං වා රූපං
 ජනෙතුං නාසකති, කං අගොසිකමං නාභිකමමවිපාකොති වුත්තං; සං
 අතීතෙ ආයුතිනං අනාගතෙ විපාකවාරං ලභිසසති පටිසංඝිජනකං පටි
 සංඝී රූපජනකං රූපං ජනෙතුං සකතිසසති, තං අගොසිකමං හවිසසති
 කමමවිපාකොති වුත්තං; සං අනාගතෙ විපාකවාරං න ලභිසසති පටිසංඝී
 ජනකං පටිසංඝී රූපජනකං වා රූපං ජනෙතුං න සකතිසසති, තං අගොසි
 කමං න හවිසසති කමමවිපාකොති වුත්තං; සං එතරහි ආයුතිනං
 එතරහිසෙව විපාකවාරං ලභති තං අභිකමමං අභිකමමවිපාකොති
 වුත්තං; සං පන එතරහි විපාකවාරං න ලභති තං අභිකමමං නාභිකමම
 විපාකොති වුත්තං; සං පන එතරහි ආයුතිනං අනාගතෙ විපාකවාරං
 ලභිසසති පටිසංඝිජනකං පටිසංඝී රූපජනකං රූපං ජනෙතුං
 සකතිසසති තං අභිකමමං හවිසසතිකමමවිපාකොති වුත්තං; සං විපාක
 වාරං න ලභිසසති පටිසංඝිජනකං පටිසංඝී රූපජනකං වා රූපං ජනෙතුං
 න සකතිසසති තං අභිකමමං න හවිසසති කමමවිපාකොති වුත්තං; සං
 අනාගතෙ ආයුතිසසති අනාගතෙයෙව විපාකවාරං ලභිසසති පටිසංඝී
 ජනකං පටිසංඝී රූපජනකං රූපං ජනෙසසති තං හවිසසතිකමමං
 හවිසසතිකමමවිපාකොති වුත්තං; යමපි විපාකවාරං න ලභිසසති
 පටිසංඝිජනකං පටිසංඝී රූපජනකං වා රූපං ජනෙතුං න සකතිසසති
 තං හවිසසතිකමමං න හවිසසතිකමමවිපාකොති වුත්තං; එවං පටිසංඝීදු
 මඤ්ඤපරියායෙන වාදස කමමාති විභවතාති; ඉති ඉමාති වෙව වාදස
 පුරිමාති ව සොලස අත්තතො ධානා ඔසකතිනා සුත්තනන්තිකපරියායෙන
 වුත්තාති එකාදස කමමාතිසෙව භවනති තානිපි තණ්හා ඔසකතිනා
 නිශ්චයෙව කමමාති භොගනි දිඨ්ඨිමමවෙදනීයං උපපජ්ජවෙදනීයං අපර
 පරියායවෙදනීයනති; තෙසං සම්බලනං නාභි යථාභානෙයෙව තිව්ඨනති
 යදි හි දිඨ්ඨිමමවෙදනීයං කමමං උපපජ්ජවෙදනීයං වා අපරපරියායවෙද
 නීයං වා භවෙය්ස දිඨ්ඨ වා ධිමමෙති සන්ථා න වදෙය්ස; යමෙපි උපපජ්ජ
 වෙදනීයං දිඨ්ඨිමමවෙදනීයං වා අපරපරියායවෙදනීයං වා භවෙය්ස
 උපපජ්ජවති සන්ථා න වදෙය්ස; අපාපි අපරපරියායවෙදනීයං දිඨ්ඨිමම
 වෙදනීයං වා උපපජ්ජවෙදනීයං වා භවෙය්ස අපරෙ වා පරියායෙති සන්ථා
 න වදෙය්ස; සුක්කපකෙබ්පි ඉමිනාව නයෙන අන්තං වෙදිතමෙති; එථ
 පන ලොභෙ විභවෙති ලොභෙ අපගතෙ තිරුමෙ; ආලමච්ඡුකකතති

තාලවත්තං විය කතං; මන්තවත්තතාලො විය පුන අවිරුලුතිසංඝාචං කතනති අපේඛා; අනගාමකානති අනු අභාවං කතං, යථා නුසාරස්ස ඵලං කතනති අපේඛා; එවසුග්ගි ඵලං. තවෙසං එවමෙව බොධි ඵලං ඩිජාති විය කුසලාකුසලං කමිං දුඛබ්බං, තාති අභිනා දහනපුරිසො විය යොගාවචරෙ අභි විය මහනකුණං අභිං දුඛා ඩිජාතං දහනකාලො විය මහනකුණෙන කිලෙසානං දබ්බකාලො මසිකතකාලො විය පඤ්චනතං බ්බානං ජිනනවුලකෙ කන්ධා රුපිකකාලො මහාවාතෙ ඔපු නිත්වා නදිය වා පවාහෙත්වා අපාවතතිකතකාලො විය උපාදිතතක සන්තානසං නිරුණෙත ජිනනවුලතානං පඤ්චනතං බ්බානං අපටි සන්තිකතාවෙන නිරුජ්ඣිත්වා පුන තට්ඨමිං පටිසංඝිං අගගණකාලො වෙදිතබ්බං; මොහජඤ්චාපවිදුසුති මොහජඤ්චාපි අවිදුසු; ඉදං වුතතං නොධි යං සො අවිදු අකිංසාලො ලොහජං දොසජඤ්ච මොහජඤ්චාපි කමිං කරෙති, එං. කරෙතෙතන සං. ගොන පකතං. කමිං. අපං. වා සදි මා බසුං. ඉබ්බව ගං. වෙදනිසං. තං කමිං තෙන සාලෙන ඉත සතෙ අත්තභාවෙතෙව වෙදනියං තසෙතව තං අත්තභාවෙ විපට්ඨනීති. අපේඛා; වත්තං. අඤ්ඤං. හා විජ්ජනීති තසා කමමසා විපට්ඨනාදීභං අඤ්ඤං වත්තං නති; න හි අඤ්ඤාන කතං කමිං. අඤ්ඤාසා අත්තභාවෙ විපට්ඨනී; තසං ලොහකුණං දොසකුණං මොහජඤ්චාපි විදුසුති තසා යො විදු මොධි පඤ්චිතො තං ලොහජාදිතෙදං කමිං න කරෙති යො; විජ්ජං. උසාදසං. හිතවු සබ්බා දුගගනිසො ජනෙ අරහත්තමහනවිජ්ජං. උපාදෙත්වා තං වා පන විජ්ජං. උපාදෙත්වා සබ්බා දුගගනියො ජනති; දෙසනාසිසමෙවො, සුතතියොපි පන යො ඩිණසවො ජනතිසෙව; යමි වෙ තං තසා ලොහකුණං දොසකුණානි වුතතං; එන්ධි ලොහදොසසිසෙන ලොහජං දොසජඤ්ච කමමෙව නිද්දිසනති වෙදිතබ්බං; එං. සුතතෙනෙ පුපි ගාඨාසි වට්ඨවිට්ඨවෙව කතිතනති.

3. 4. 5.

පඤ්චමො:-ආලවිසනති ආලවිරසෙ; ගොමගෙහති ගුණං ගමන මහෙ; පණ්ණසත්තෙති සංචරතිතපණ්ණසත්තෙ; අථාති ඵලං ගුණං ගමනමහං උජ්. මහපථං නිසාය සිංහපාවතෙ සංචරතිතපණ්ණාති සබ්බබ්බිත්වා කතසත්තෙ පුගතමහාවිරං පථරිත්වා පලලබ්බං. ආභුජිත්වා නිසිනෙන තථාගතෙ; හත්තො ආලවිසොති ගත්තො ගත්තං ගතතතා එං. ලබ්භාමො ආලවිසො රුජපුත්තො; එනදවොචාති එතං කවි තෙනෙ ගගවාති ආදිවචනං අවොච; කතො පන සමොසමුචො තං ථානං ගතවා නිසිනො? කතො රුජකුමාරෙ තත්ත ගතොති? සමො සමුචො තාව අවස්ථානතිකාය ධම්මදෙසනාය සමුච්ඡානං දිසා තත්ත නිසිනො; රුජකුමාරෙපි පාතොව උච්ඡාය පඤ්චති උපාසකසෙනති පරිවුත්තො බුබුච්ඡානං ගව්ජනො මහමහො උකකම ගොපථං ගගනො බුබුනං පුජනත්වා මිසාකමාලං ඔවිනිසාමිති ගව්ජනො සන්ධාරං දිසා උපසබ්බමිත්වා වජ්ජිත්වා එකමනො නිසිදි, එං. යො තත්ත ගතොති;

සුඛමසයිද්ධාති පුබං සයිද්ධි; අනතරංඝකොති මාසඵණ්ණානං අනතරෙ අවධිදිවසපරිමාණො කාලො; මාසෙකං හි අවසානෙ වත්තාණෙ දිවසං ඵණ්ණාකං ආදිමති වත්තාණෙති අයං අනතරවිධිකොති වුවිච්ඡි; **ශ්‍රීමිපාන සම්මෙයාති** හිමසෙක පතනපමෙයො; චණ්ඩි ඵරුසා කකබ්බා වා; **මොකංචකානගාති** නවවිමෙධි දෙවෙ ගාවිති අකකතකකතකවිධිනෙ බුරත්තරෙති කදුදමො උග්ගනත්වා තිව්ධිති සො වාතානපෙන සුකෙබ්බා කකවිදන්ත සද්දිසො හොති දුක්ඛසම්ප්පෙයො, තං සක්ඛාසග ගොකංචකතො හුමිති; ගුහනං බුරත්තරෙති ජිනානිපි අනෙථා; **මෙරම්බවානො** වානිති වතුහි දිසාති වානො වාසති; එසාය දිසාය හි වීති තිති වා දිසාති වාසනො වානො මෙරමෙබ්බාති න වුවිච්ඡි; **නොන හි රුරුකුමාගති** ඉදං සද්ධා අයං රුරුකුමාණෙ ලොකසමීං නෙව පුබවාසිනො, න දුක්ඛවාසිනො ජානාති ජාතාපෙයොමි නනති උපරි දෙපනං වෙඩ්ඪිනො; ආග; තද්ධි **සද්ධා නෙ ඛමෙයො**ති යදා තුග්ගං රුමෙවයා; ඉබ්බසාති ඉමසමීං මොකෙ අග්ග; **ගොකංචකානගාති** වතුරභිඤ්ජාතිකලොමෙන කාලුකොප්පෙන අනුමානං; **සමිකානෙකොති** උණ්ණාමයෙන සෙතථරකෙන අනුමානං; **සමිලිකානෙකොති** සතපුපෙථන උණ්ණාමයඅනුමානෙන අනුමානං; **කාදලිමිගපවරසම්බද්ධරණොති** කාදලිමිගවමමමයෙන උත්තමපවමථරණෙන අනුමානං; තං කීර පවමථරණං සෙතවත්තෙක උපරි කදලිමිග වමමං අනුමානං සිමෙබ්බා කණෙත්ති; **සලතතරව්ජදෙති** සග උත්තරව්ජදෙන; උපරි බිමෙබ්බ රත්තවිතානෙන සමිතති අනෙථා; **උගගො ලොකිත කුමබානොති** සිසුපබානඤ්ච පාදුපබානඤ්චාති පලලබ්බසං උගගො ධරිතලොකිතකුමබානො; **සත්සම්මෙයාති** හරිසංයො; **මනාපෙන සම්මුසම්මා** අසුග්ගි මනාපෙන උපවිධානවිධානෙන පච්චිපට්ඨිකා ගමෙවසුං; **කාසිකා** වාති පඤ්චවාරකායං බොගසමානා; **මෙතසිකා** වාති මනො වාරං බොගසමානා; **සො ග්ගො නාමාගගාසං** සමිකොති නවාරුපො රුගො නවාගගාසං පඨිනොති අනෙථා; සො පත තසං රුගො න සො නවාගගාසං පඨිනො නාම, දෙසමොගෙසුපි එසෙව තසො; **බ්‍රාහ්මණොති** බාහිතපාපො ඕණ්ණාසම්මුගමණො; **සමිතිබ්බුකොති** කිලෙසපරිනිබ්බානෙන පරිනිබ්බුකො; **න ලිප්පති කාමෙසු**ති වත්තකාමෙසු ව කිලෙසකාමෙසු ව තණ්ණාදිඤ්ඤපෙති න ලිප්පති; **සිතිගුණොති** අබ්බතතරෙ තාපතකිලෙසානං අභාවෙන සිතිගුණො; **තිරුප්පති** කිලෙසුප්පතිනං අභාවෙන තිරුප්පති; **සබ්බා ආසතතිසො** පෙට්ඨාති ආසතතිසො වුවිච්ඡති තණ්ණාසො තාසබ්බාපි රුපාදිසු ආරම්මණසු ආසතත විසතාං ආසතතිසො ජිජිජිනා; **විසොස හදසෙ** දරනති හදසතිසංගං දරථං විතසිනා වූපසමෙතො; **සහතිං** සපසුසං මෙතසොති විතසසං කිලෙසතිබ්බානං පාපුණ්ණිනා; **කරණවචනං** වා එතං සබ්බමෙතසො ගමිතාගරිතාති ආදිසු විය මෙතසා තිබ්බානං පාපුණ්ණිනා අනෙථා.

3. 4. 6

ජවෙධි දෙවද්දොතිති දෙවද්දො; අයං පනෙත්ථ වචනනෙත්ථා: මෙවොති මව්චි තසං දුතාති දෙවද්දො; ජණ්ණවිතසිමනා හි සංචෙගරනනනෙත්ථන

ඉදනි හෙ මවවුගම්පං ගතතබ්බතරි වොදෙනති විය තතමා දෙවදුතාති
 වුවමනති; දෙවා විය දුතාතිරි දෙවදුතා යථා හි අලබ්භතවට්ඨකතාය
 දෙවතාය ආකාසෙ යනිා නිං අසුකදිවසෙ මරිසසිති වුතෙන තසා
 වචනං සබ්බතබ්බං හොති එවමෙවං ජිණ්ණව්‍යාධිමතාපි දිසාමානා නිවරි
 එවං ධමමොති වොදෙනති විය තෙසසුති තං වචනං අනසුද්දාඨාසිතාය
 දෙවතාය ව්‍යාකරණසද්ධමෙව හොතිති දෙවා විය දුතාති දෙවදුතා; පිසුති
 දෙවානං වා දුතාතිරි දෙවදුතා; සබ්බතබ්බසතතා හි ජිණ්ණව්‍යාධිමත
 පබ්බජිතෙ දිසාව සංවෙගං ආපජ්ජනා නිකම්ම පබ්බජිංසු, එවං පිසුති
 දෙවානං දුතාතිරි දෙවදුතා; ඉධ පන ලිඛනවට්ඨාසෙන දෙවදුතාතිති
 වුතතං; කාසෙහ දුමවිජිතතති ආදීති කතමා ආරාධං? දෙවදුතාසුසුඤ්ජ
 නවිසාසුපකතමකමෙදසනන්දං; ඉමිනා හි කමෙවන අගං සහෙතා නිරසෙ
 නිබ්බතනති අථ නං තත්ථ යමො රජා දෙවදුතෙ සමනුසුඤ්ජති; තත්ථ
 කාසෙහ දුමවිජිතං වරතීති කාසවාරෙන තිවිධං දුමවරිතං වරති;
 වාමාසාති වච්චිවාරෙන මතුබ්බිධං දුමවරිතං වරති; මහසාති මනොඤ
 රෙන තිවිධං දුමවරිතං වරති; නමෙහං හිකම්මෙ භිරසපාලාති එත්ථ
 එකමෙව ථෙරු නිරසපාලා නාම තත්ථි යතතරුපං විය කමමෙව කාරණං
 කාරෙතීති වදනති තං “අත්ථි භිරසෙ භිරසපාලාති ආමන්තා අත්ථි ම
 කාරණිකා”ති ආදින නසෙන අභිධමෙව පටිසෙධිතමෙව; යථා හි මනුසු
 ලොසෙ කමමකාරණකාරකා අත්ථි එවමෙව නිරසෙ නිරසපාලා අත්ථිති;
 සමස ජෙඤ්ඤාති යමරජා නාම වෙමානිකපෙතරජා එකසමිං කාලෙ
 දිබ්බවිමානෙ දිබ්බකපරාකධිදිබ්බලසානදිබ්බතාවකාදිගමපතතිං අනු
 භවති එකසමිං කාලෙ කමමිපාකා, ධම්මසො රජා න වෙස එකෙව
 හොති වතුසු පන වාරෙසු වතතාසෙ ජනා හොතති; අමනෙතසෙසාති
 මාතු හිතො මනෙතසෙසා මාතරි සමමා පටිපනෙතාති අත්ථො න
 මනෙතසෙසා අමනෙතසෙසා මාතරි මිච්ඡාපටිපනෙතාති අත්ථො; සෙසපදෙ
 සුපි එකෙව තසො; අමුහමිඤ්ඤාති එත්ථ ම බිණ්ණවා මුහමණි නාම
 තෙසු මිච්ඡාපටිපනෙතා අමුහමිඤ්ඤ නාම; සමනුසුඤ්ජතීති අනුසොන
 වතතා ආරෙපෙතොසු පුච්ඡති; ලඛිං පතිවිසාපෙතොසු පන සමනුසාහති
 නාම; කාරණං පුච්ඡෙතොසු සමනුසාහති; භාදුසනති අනතතො
 සතතිකෙ පතිතසා කසාපි දෙවදුතසා අභාවං සකියෙ එවං වදති; අථ
 නං යමො නායං භාගිකසා අත්ථං සලලකෙබ්බිති සදනිා අත්ථං සලලකබ්බ
 පෙතුකාමො අමොනාති ආදිමාහ; තත්ථ ජිණ්ණතති ජරජිණ්ණං; භොසා
 නසිවිඛනතති සොපානසි විය වඩකං; භොසනතති භසා; ඉමිනාපිසා
 වඩකභාවමෙව දීපෙති; දණ්ඩසෙසනතති දණ්ඩපට්ඨරණං දණ්ඩදුතිසං;
 පමෙබ්බමානතති කමමානං; ආතුරතති ජරතුරං; බණ්ඩදනතතති
 ජරනුභාවෙන බණ්ඩකදනතං. පටිගතකසතති පණ්ඩරකෙසා; විදුහතති
 දුඤ්ඤිතා ගතිතකෙසං විය බලාවං; බිලිතං සිජෙති මහබලාවසිසං;
 බිලිතතති සඤ්ජාතවලිං; කිලකාහතගතතති සෙනතිලකකාලිල
 කෙති විකිණ්ණතරි; ජර්ඛමමොති ජර්ඛසාමො අපරිවුතෙතා ජර්ඛ
 ජර්ඛ නාම මහං අබ්බතතරෙයෙව වතතතීති; පරතො ව්‍යාධිබ්බමො

මරණධම්මොති පදවසෙපි එසෙව නසො; සඨමං දෙවදුතො සමත්තු
සුඤ්ඤිකාමි එසේ ජරුර්ණණයනොය අත්තො එවං වදති නාම “පසංථ
හො අභමපි තුමෙහ විය තරුණො අහොසිං උරුබ්බි ඛාසුබ්බි
ජවසමානො; තස්ස මෙ තා බලජවසමනකතියො අත්තරහිතා හස්පාද
හස්පාදකිව්චං න කණෙනති ජරසමති අපරිවුත්තතාය එදිසො ජාතො
න ඛො පනාහමෙව තුමෙහපි ජරය අපරිවුත්තතාව යථෙව හි මග්ගං එවං
තුමාකමපි ජර ආගමිස්සති ඉති තස්සා පුර අගමනාව කලාණං
කණෙථාති” තෙනෙවෙස දෙවදුතො නාම ජාතො; ආබ්බිකානති ව්‍යාඛා
ධිකං; දුක්ඛිතානති දුක්ඛපපත්තං; බාලාගිලානානති අධිමත්තගිලානං;
දුතිසං දෙවදුතානති එසේපි ගිලානසහොය අත්තො එවං වදති නාම
“පසංථ හො අභමපි තුමෙහ විය නිරෙනො අහොසිං යොමති එතරහි
ව්‍යාධිතා අභිගහො සහෙ මුත්තකරිසෙ පලිපහොයා උච්ඡාතුමපි න
සුහෙකාමි විජ්ජමානාපි මෙ හස්පාද හස්පාදකිව්චං න කණෙනති
ව්‍යාධිතොමති අපරිවුත්තතාය එදිසො ජාතො න ඛො පනාහමෙව තුමෙහපි
ව්‍යාධිතො අපරිවුත්තා යථෙව හි මග්ගං එවං තුමාකමපි ව්‍යාධි ආගමිස්සති
ඉති තස්සා පුර අගමනාව කලාණං කණෙථා”ති, තෙනෙවෙස දෙවදුතො
නාම ජාතො; එකානමිතානති ආදිපු එකාහං මතස්ස අස්සාති එකාහ
මහො තං එකාහමතං; පරතො පදවසෙපි එසෙව නසො හග්ගා විය
වාසුනා උඨං ජ්විතපරිසාදනා සථාකකමං සමුත්තනො සුනහාවෙන
උබ්බාතතො උදුමානකං; විතීලො වුවචති විපරිභින්නවණ්ණො විතී
ලොව විතීලකො තං විතීලකං; තං පටිකකුලතො වා කුච්ඡනං චිතීලනති
විතීලකං; විපුබ්බිකානති විස්සාදුමානපුබ්බිකං; පරිභින්නවිධානො
පහසරිතො පුබ්බිකා සමපලිමකිතනති අත්තො; නතිසං දෙවදුතානති
එසේ මතකසහොය අත්තො එවං වදති නාම “පසංථ හො මං ආමක
පුසානෙ ජබ්බිතං උබ්බාතකාදිභාවං පත්තං මරණෙනොමති අපරිවුත්තතාය
එදිසො ජාතො න ඛො පනාහමෙව තුමෙහපි මරණො අපරිවුත්තා
යථෙව හි මග්ගං එවං තුමාකමපි මරණං ආගමිස්සති ඉති තස්ස පුර
අගමනාව කලාණං කණෙථා”ති තෙනෙවෙස දෙවදුතො නාම ජාතො;
ඉමං පන දෙවදුතානුයොගං සො ලභති සො න ලභති; සෙන තාව බහුං
පාපං කතං සො ගන්තො තිරසෙ නිබ්බිත්තතිසෙව; සෙන පරිත්තං පාපං
කතං සො ලභති සථා හි සහණං වොරං ගහොති; කත්තබ්බමෙව
කණෙනති න විනිවර්තනති අනුවිජ්ජා ගහිතං පන විනිවර්තවිධානං
නායනති * එවං සමපදමෙතං; පරිත්තපාපකමො හි අත්තනො ඛමමතොපි
සරනති සාරිසමානාපි සරනති තස් දීඝජනතු † දම්මො නාම අත්තනො
ඛමමතො සරි; සො කීර දම්මො සුමනගිරිවිහාරෙ ආසාසමෙතිං රත්ත
පවෙවන සුමෙපි අථ තිරසෙ උස්සදසාමනෙත නිබ්බිතොයා ජාලසද්දං
සුඛාව අත්තනා සුචිතපට්ටං අනුස්සරි සො ගන්තො සහො නිබ්බිතොයා;
අපරෙති පුත්තස්ස දගරහිකකුතො බලිසාවකං දෙනොයා පාදමුලෙ ධිපන

* “සො විනිවර්තං ලභති එවං සමපදමෙත”නති පපඤ්ඤාදුතියං ආගමො.
† අභු “දීඝජන-දීඝජන-දීඝජන” අද්ද ම දිස්සෙත්ත.

කාලමහි සදෙදු නිමිත්තං ගණ්ඨි, යොපි උසාදසාමනෙත නිබ්බන්තො; ජාල සදෙදුන තං භාවකං අනුස්සරිත්වා ගන්තො සංඝෙත නිබ්බන්තො; එවං තාව අත්තනො ධම්මසාය කුසලකම්මං සරිත්වා සංඝෙත නිබ්බන්තොති; අත්තනො ධම්මසාය අසරනෙත පන තසො දෙවදුතෙ පුච්ඡන්ති තත්ථ කොච පඨ මෙන දෙවදුතෙන සරති කොච දුභිසත්තසංඝ්ඨි, යො පන තීර්ඨි න සරති තං සමො රුජා දිස්වා සං සාරෙති; එකො කීර අමචෙවො, සුමනාපුප්ථ කුමෙතන මහාවෙඨිං පුජෙත්වා සමස්ස පතතිං අද්දසි තං අකුසලකම්මෙන නිරසෙ නිබ්බන්තං සමස්ස පන සත්තිකං නයිංසු තස්මිං තීර්ඨි දෙවදුතෙති කුසලං අසරනෙත සමො සං ඔලොකෙන්නො දිස්වා නනු තිං වහා වෙඨිං සුමනාපුප්ථකුමෙතන පුජෙත්වා වස්සං පතතිං අද්දසිති සාරෙසි සො තස්මිං කාලෙ සරිත්වා දෙවලොකං ගන්තො; සමො පන සං ඔලො කෙත්වාපි අපස්සන්නො මහාදුක්ඛං නාම අනුභවිස්සති අයං සන්තොති තුණ්ඨි හොති; භික්ඛං අසො ඩිලන්ති තිහාවුතං අත්තහංවාං සමපජ්ජි තාය ලොභපඨවියා උත්තානකං නිපජ්ජාපොත්වා දක්ඛිණ්ගණේ තාලසා මාණං අගසුලං පච්චෙසෙන්නි තථා වාමගන්ධාදිසු යථා ව උත්තානකං නිපජ්ජාපොත්වා එවං උදරෙනපි වාමපසොනපි දක්ඛිණපසොනපි නිපජ්ජාපොත්වා තං කම්මකාරණං කණෙනති සෙව; සංචෙසෙත්වාති ජලිතාය ලොභපඨවියා තිහාවුතං අත්තහංවාං නිපජ්ජාපොත්වා; කුසාරිතීති මහතිති ගෙගස්ස එකාකඛච්ඡදනමත්තාති කුසාරිති තච්ඡන්ති ලොභිත නදී හුත්වා සඤ්ඤා ලොභපඨවිතො ජාලා උච්ඡිත්වා තච්ඡිතධ්මානං ගණ්ඨනති මහාදුක්ඛං උපපජ්ජති තච්ඡන්තො පන පුත්තාගතං කරිත්වා දුරු විය අවධංසමපි ජලංසමපි කණෙනති; වාසිතීති මහාසුපපසාමාණාති වාසිති; රජෙ භොජෙත්වාති සථිං සුගයොත්තපකඛරථවක්කකුඛර ථාජනෙති සබ්බතො පජ්ජිතො රජෙ යොජෙත්වා; මහාග්ගන්ති මහා කුටාසාරසාමාණං; ආණ්ඩෙත්වාති සමපජ්ජිතෙති අගමුක්ඛෙති පොඨෙත්තො ආණ්ඩෙත්වාති; සක්ඛිමි උච්ඡන්ති සුපක්කසිතාය උක්ඛලියා පක්ඛිත්තතණ්ඬලා විය උච්චං අධො තිරිසංඤ්ච ගමන්ති; මහාතිරසෙති අවිච්චිතාතිරසමිති; හාගසො මිගොති හාගෙ ඨාපොත්වා විගන්තො; පජි සන්තොති පරික්ඛින්නො; අසොති උපරි අගපච්චෙන ජාදිතො; සමන්තා භොජහසගං එතිත්වා නිච්ඡිති එවං එරිත්වා නිච්ඡිති යථා සමන්තො යොජ තසෙන ඨාති ඔලොකෙන්නො අක්ඛිති සමකමොලකා විය තික්ඛමන්ති; ගිහිකාසුපසාති ගිතං කුසං උපාගතා හුත්වා; උපාදුතොති තණ්ඨාදිව්ඨි ගහණං; ඡන්තිමරණිකමත්තෙති ජාතියා ව මරණස්ස ව ඝාරණ්ඨුතො; අනුපාදාති වතුති උපාදුතෙති අනුපාදිත්වා; ඡන්තිමරණිකමත්තෙති ජාති මරණ්ඨකඛපඛිකාතෙ නිබ්බාතෙ විලුච්චන්ති; දිඨ්ඨිමාගිතිඤ්ඤාති දිඨ්ඨිමත්තෙ ඉමසංසෙව අත්තහංසෙව සබ්බසිලසතිබ්බානෙන නිබ්බුතා; සබ්බං දුක්ඛං උපමමගුන්ති සකලං වට්ඨදුක්ඛං අතික්කන්තො.

3. 4. 7.

සත්තෙව අමමිවා පාටිසජ්ජාති පරිවාරකදෙවතා; ඉමං ලොකං අනුමිමරණීති අවධම්මදිවෙය නිර සකෙකා දෙවතරා වත්තාණෙ මහා

රුරෙ ආණ්ඩුපති තානා අප් අවිමිදිවසෙ මනුසාලොකං අනුච්චරිතා
පුඤ්ඤති කණෙතතානං නාමගොතතං උග්ගණිතා ආගච්චාති නෙ
ගතවා අතතනො පරිවාරකෙ පෙසෙතති ගච්චා තානා මනුසාලොකං
ච්චරිතා පුඤ්ඤකාරකානං නාමගොතතාති සුවර්ණපට්ට ලිඛිතා
ආනෙචාති නෙ තථා කණෙතති, තෙන චුතතං ඉමං ලොකං අනුච්චරනතීති;
කච්චි ඔහුති ආදි තෙසං උපපටිකම්මාකාරදක්ඛනථං චුතතං එවං උප
පටිකම්මතා හි නෙ අනුච්චරනති; තථ උපොසථං උපවසනතීති
මාසස්ස අවිමාසෙ උපොසථබ්බාති අධිවිමසනති; පටිඤ්ඤානෙතීති
පටිජාගරඋපොසථකමං නාම කණෙතති; තං කණෙතතා එකසමී අඛ
මාසෙ වතුනං උපොසථදිවසනං පච්චුග්ගමනානුගමනාවසෙත කණෙතති
පඤ්ඤාමිඋපොසථං පච්චුග්ගච්චනතා වතුපිටං උපොසට්ඨිකා ගොතති, අනු
ගච්චනතා ඡට්ඨිකා, අවිමිඋපොසථං පච්චුග්ගච්චනතා සතතමිතං, අනු
ගච්චනතා නවමිතං, මාතුදුසිං පච්චුග්ගච්චනතා තෙරසිකං, පනතරස
උපොසථං අනුගච්චනතා පාටිපදෙ උපොසට්ඨිකා ගොතති; පුඤ්ඤති
කණෙතතීති සරණගමනතිවිමසිලපුප්පජාධිමච්චනපදිපසගස්සආරෙ
පනවිකාරකරණාදීති නානපසාකාරති පුඤ්ඤති කණෙතති; නෙ එවං අනු
ච්චරිතා පුඤ්ඤකමමකාරකානං නාමගොතතාති සොවර්ණපට්ටෙ පට්ට
ලිඛිතා ආගච්චා වතුනං මහාරජානං දෙනති; පුතතා ඉමං ලොකං
අනුච්චරනතීති වතුහි මහාරජෙති පුරිමතෙතෙනව පතිතතා අනුච්ච
රනතීති; තදහුති තං දිවසං; උපොසථං උපොසථදිවසෙ; සමෙ
හිකම්මෙව අපසානා ගොතති වතුනං මහාරජානං අමච්චා පාරිසර්ජා
තා තා ගාමිනිමර්ජයාතිසෙ උපසම්මතනති තෙන තං උපට්ඨිකාය
අධිවිමාසෙ වතුනං මහාරජානං අමච්චා ආගතාති පණ්ණාසාරං ගගෙතා
තෙසං සතතිකං ගච්චනති නෙ පණ්ණාසාරං ගගෙතා කච්චි නු බො
මාරිය ඔහු මනුසා මතෙතසාති චුතතනෙත මනුසානං පුඤ්ඤ
පටිපතති. පුච්චති ඉමසමී ගාමෙ අපුතෙ ව අපුතෙ ව පුඤ්ඤති
කණෙතීති චුතත තෙසං නාමගොතතං ලිඛිතා අඤ්ඤථ ගච්චනති; අථ
මාතුදුසිං වතුනං මහාරජානං පුතතාති තමෙව සුවර්ණපට්ටං
ගගෙතා තෙතෙව තෙතෙ අනුච්චරනතා නාමගොතතාති ලිඛනති; තදහු
පොසථං පනතරසෙ වතුනෙරපි මහාරජානෙ තෙතෙව නෙතෙත තසමී
සෙව සුවර්ණපට්ටෙ නාමගොතතාති ලිඛනති; තෙ සුවර්ණපට්ටපරිමා
ණෙනෙව ඉමසමී කාලෙ මනුසා අපසකා ඉමසමී කාලෙ ඔහුසාති
ජාතනති; ඔ සකිස සමෙ **හිකම්මෙව අපසානා ගොතති** මනුසාති ආදි
චුතතං; **දෙමානං භාවතිං** සාගතති පඨමං අහිනිබ්බෙතත තෙතතං
දෙවපුතෙත උපාද්ග ලට්ඨනාමානං; තෙතමෙන උපතතතිකථා දිඝතිකායෙ
මහාගොච්ඡාසුපුතවර්ණනාය විජාරිතා; **ගොතාති** තෙන ආරෙමනෙන
තෙන වා පුඤ්ඤකාරකානං අපසගාවෙන; **දිබ්බා වහි** ගොතානං පටි
ගාමිකානති නවනවානං දෙවපුතතානං අපාතුගාවෙන දෙවකාය
පටිගාමිකානති රමණීයං දසසෙප්පකායසං දෙවනගරං පුඤ්ඤං
ගමිතාති; **පටිසුට්ඨිකානති** අසුරකායාති වතුනෙර අපාය පටිසුට්ඨිකානති;

ඉති මිය පරිපූර්ණදෙවනගෙර දෙවසසිමපෙති නක්කතා කිප්තු. න ලභියාමානි අනතතමනා ගොනති; සුකකපකෙති ඉතිනා උපදෙහ අපො වෙදිතබ්බා; අනුසුබ්බා හිකවෙව අපොනා දෙවනා මිපෙති අනතනා සකකදෙවරකාලං සකක කපෙති; එතසා වා සකක අපකාසය ගහෙනා කපෙතිනි වුතනා; අනුසුබ්බාය මිපෙනා අනුබො ධගමානො; නායං වෙලාසනති තසමි කාලෙ; පාටිසාරිසපකකායානි එනි පාටිසාරිසපකකා, නාම අනෙතාවසො තෙමාසං නිබ්බිඋපොසපො; තං න සකකානතසා මිතනං පවාරණං අනතර එකමාසං නිබ්බි පොසපො; තමි අසකකානතසා පඨමපවාරණො පටිසාය එකො අධිමාසො පාටිසාරිසපකකායෙව නාම; අභිසිසුසමාසනති අධිති ගුණසෙති සමනතාගතා; සොපසා මාදිසො නිගේති යොපි සතො මාදිසො ගවෙසා; සකකා කිර වුතතපාකාරසා උපොසපකමෙසා ගුණං ජාතිනා වෙ දෙවලොකසමපතියො පහාය මාසසා අධිවාරෙ * උපො සපං උපවසති තසමා එවමාග; අපරෙ තසො: සොපසා මාදිසො නිගේති යොපි සතො මාදිසො අසා මසා පතනං සමතනිං පාපුණිතුං ඉවෙත්තසාති අපො; සකකාති හි එවරුපෙන උපොසපකමෙන සකකසමතනිං පාපුණිතුනති අගමෙත් අධිපොසො; පුබ්බායාති වුත් වාසො; කතකරණිසොති වතුති මහෙති කතකබ්බිවං කතා සිතො; ඔතිනාසොති බකිහාරකිලෙසහාරඅභිසංඛාරහාරෙ ඔතාරොති සිතො; අනුපතනසද්දොති සද්දො වුච්චති අරහතං න අනුපතො; පටිකිණිකමසංසොජනොති යෙන සංයොජනෙන බෙධා භවෙසු ආකඛිසති තසා බිණතො පටිකිණිකවසංයොජනො; සමිද්දසු පුබ්බොතොති හෙතුනා නගෙන කාරණෙන ජාතිනා විමුතො; කලං වමනාසාති සුතනං වතො; සොපසා මාදිසො නිගේති යොපි මාදිසො බිණාසවො අසා යොපි එවරුපං උපොසපං උපවසෙත්තති උපොසප කමෙසා ගුණං ජාතනො එවං වදෙසා; අපරෙ තසො: සොපසා මාදිසො නිගේති යොපි සතො මාදිසො අසා මසා පතනං සමතනිං පාපුණිතුං ඉවෙත්තසාති අපො; සකකාති හි එවරුපෙන උපොසප කමෙන බිණාසවසමතනිං පාපුණිතුනති අගමෙත් අධිපොසො.

3. 4. 8

අධිමං උතතානත්තෙව.

3. 4. 9.

නටමෙ සුමුමාලොති නිදුකෙති; පරමසුමුමාලොති පරම නිදුකෙති; අවමනසුමුමාලොති සතතනිදුකෙති; ඉදං භගවා කපිලපුරෙ නිබ්බතකාලොකො පටිසාය නිදුකසිංහවං ගහෙනා ආහ වරිසකාලෙ පන තෙන අනුගුහදකසා අනො නානිති; එකිසානි: එකිසා පොකවරණිසා; උපාලං සුසෙතිනි නිදුපාලං 'ව්‍යාපිසානි' b සා

* "අභිවාරෙ දිවසෙ"හි ව සකසුචි.
a. "එකත" ඉති පාළිග.
b. 'තෙපිගති' ඉති පොත්තෙ.

මුහුණෙන න භූමිකමං කාරෙතො තසො පාසාදෙ කාරපෙසි හෙ සක්ඛා
 යෙනං වුත්තං; හෙමනතිකොති ආදිපු යත් සුඛං හෙමනෙන වසිතුං අයං
 හෙමනතිකො; ඉතරෙසුපි එසෙවනයො; අයං පනෙත්ථ වචනෙත්ථා
 හෙමනතවාසො හෙමනෙතා හෙමනනං අරහතිති හෙමනතිකො; ඉතරෙ
 සුපි එසෙව නයො; තත්ථ හෙමනතිකො පාසාදෙ නවභූමකො අහොසි,
 භූමියො පනස්ස උණංස උතුං ගාභාපනන්දාය නිව්චිවා අහෙසුං, තත්ථ වාර
 වාතපානාති සුඵසිතකචාචාති අහෙසුං නිබ්බිවරුති විත්තකමමපි
 කරෙන්නා තත්ථ තත්ථ පඤ්චිතෙ අග්ගිකඛණ්ඩෙයෙව අකංසු, භූමිමත්ථරණං
 පනෙත්ථ තමමලමයං තථා සාණ්චිකානතිවාසනපාරුපජාවෙධනාති
 වාතපානාති උණගාභාපනන්දං දිවා විවචාති රතතිං පිහිතාති හොනති;
 ගිමතිකො පන පඤ්චභූමකො අහොසි, සීතලතුං ගාභාපනන්දං පනෙත්ථ
 භූමියො ලච්චා අසමාධා අකංසු, වාරවාතපානාති නාතිසුඵසිතාති සවි
 වරුති සජාලාති අහෙසුං, විත්තකමෙම උපලිතිපදමිතිපුණ්ඩරිකිතිකො ව
 අකංසු, භූමිමත්ථරණං පනෙත්ථ දුකුලමයං තථා සාණ්චිකානතිවාසනපාරු
 පනාවෙධනාති, වාතපානසමිපෙ වෙත්ථ නවචාපියො ධරෙත්ථා උදකස්ස
 පුරෙත්ථා නිලුපලාදිතිසඤ්ඤාදෙනති හෙසු හෙසු පදෙහෙසු උදකසත්තංසි
 තරෙන්නා යෙති දෙවෙ වස්සනෙන විය උදකඛාර නිකමනති අනෙතාපා
 යාදෙ තත්ථ තත්ථ කලලපුරා දෙණ්ණියො ධරෙත්ථා පඤ්චවණ්ණාති පදුමාති
 රෙපසිංසු, පාසාදමත්ථෙක සුකබමතිසවමං බන්ධිතා සත්තං පරිවතෙත්තාති
 යාව ඡදනපිට්ඨියා පසාණෙ ආරෙපෙත්ථා, තඤ්ච පිසෙපෙත්තාති හෙතං
 වමෙම පවට්ටනතානං සද්දෙ මෙඝගජ්ජනං විය හොති වාරවාතපානාති
 පනෙත්ථ දිවා පිහිතාති හොනති රතතිං විවචාති; වසිතො සත්තභූමිකො
 අහොසි භූමියො පනෙත්ථ මිත්තමපි උතුනං ගාභාපනන්දාය නාතිලච්චා
 නාතිතිවා අකංසු, එකච්චාති වාරවාතපානාති සුඵසිතාති එකච්චාති
 සවිවරුති තත්ථ විත්තකමමපි කෙසුපි ධානෙසු පඤ්චලිතඅග්ගිකඛණ්ඩ
 යෙන කෙසුපි ජාතස්සරවසෙන කතං භූමිමත්ථරණාදීති පනෙත්ථ කමමල
 දුකුලවසෙන උග්ගමිස්සකාති එකමෙව වාරවාතපානා රතතිං විවචා දිවා
 පිහිතා එතමෙව දිවා විවචා රතතිං පිහිතා; තයොපි පාසාද උච්චෙධෙන
 සමපරමාණං භූමිකස්ස පන නානතනං අහොසි; එවං නිව්චිතෙසු පාසාදෙසු
 රුජා විනෙතසි; පුරෙත්තා මෙ වසප්පෙනා ජතතමස්ස උස්සාපෙස්සාමි රජ්ජ
 සිරිං පසසිස්සාමිති සො සාකියානං පණ්ණොති පඨිණි පුරෙත්තා මෙ
 වසප්පෙනා රජෙජ නං පතිට්ඨාපෙස්සාමි සමෙධ අතතෙනා අතතුෙනා
 හෙතෙසු වසප්පතකදුරිකා ඉමං ගෙහං පෙසෙන්නාදි; හෙ සංසනං සුචා
 කුමාරෙ කෙවලං දස්සනකචමො රුපමමපෙනා න කිඤ්චි සිප්පං
 ජානාති දුරභරණං කාතුං න සකතිස්සති න මයං සීතරෙ දස්සාමාති
 ආහංසු; රුජා තං පවතතිං සුචා පුත්තස්ස සනතිකං ගතවා ආරෙවෙසි;
 ඤාධිපතෙතා කිං සිප්පං දස්සෙතුං වට්ටනිති ආහ; සගස්සන්දාමං ඛන්දං
 ආරෙපෙතුං වට්ටනි තාතාති; තෙන හි ආගරපෙඨාති රුජා ආගරපෙත්ථා
 අදුසි; ඛන්දං පුරිසසගස්සං ඔරෙපෙති මහාපුරිසො ඛන්දං ආගරපෙත්ථා
 පලලෙක නිසිනෙතා ව ජියං පාදඛුට්ඨකෙ වෙධෙත්ථා කඛිපෙනා

පාදබ්‍රහ්මයනිකතෙව ඛිත්‍යං ආරෙහෙතො වාමෙන හසෙත්ත දණ්ඩා ගහෙනො
දණ්ඩිණෙන හසෙත්ත කඩ්ඩිත්වා ජිං පොසෙසි සකලනගරං උපපන්නාතා
රත්තතං අහොසි කිං සද්දං එසොති ව චූර්ණන දෙවො ගජ්ජනීති ආහංසු;
අථඤ්ඤා කුලෙන න ජානාර්ථ න දෙවො ගජ්ජනී අඩ්ඩිරිසකුමාරස්ස
ගගග්ගාථංඛං ඛිත්‍යං ආරෙහෙතො ජිං පොසෙන්නස්ස ජිංසපගාරසද්දෙ
එහොති ආහංසු; කාසිකා නාවතස්සන ආරඛිවිත්තා අහෙසුං මහාපුරිසො
අඤ්ඤං කිං කාතුං වට්ටතීති; අභිභිභුලමත්තබහලං අහොපට්ටං කණ්ඩන
විනිවිජ්ඣිතුං වට්ටතීති තං විනිවිජ්ඣිත්වා අඤ්ඤං කිං කාතුං වට්ටතීති ආහ
වතුරභිභුලබහලං අපනඵලකං විනිවිජ්ඣිතුං වට්ටතීති; තං විනිවිජ්ඣිත්වා
අඤ්ඤං කිං කාතුං වට්ටතීති ආහ විදජ්ඣිබහලං උදුමිරිඵලකං විනිවිජ්ඣිතුං
වට්ටතීති; තං විනිවිජ්ඣිත්වා අඤ්ඤං කිං කාතුං වට්ටතීති බඩං ඵලකසතං
විනිවිජ්ඣිතුං වට්ටතීති; තං විනිවිජ්ඣිත්වා අඤ්ඤං කිං කාතුං වට්ටතීති ආහ
පට්ඨිපට්ටං පුකඛවතිකවමං විනිවිජ්ඣිතුං වට්ටතීති; නමි විනිවිජ්ඣිත්වා
අඤ්ඤං කිං කාතුං වට්ටතීති ආහ; තහො වාලිකසකවදිති ආචිත්තිපු මහා
තහො වාලිකසකවමි පලාලසකවමි විනිවිජ්ඣිත්වා එකුසසපමාණං
කණ්ඩං පෙහෙසි එළ අභිභුලසපපමාණං; අථ නං ඉද්දති වානිභික්ෂා
අඤ්ඤාස වාලං විජ්ඣිතුං වට්ටතීති ආහංසු තෙනති ඛිත්තිපෙථාති සද්දානතරෙ
ඛිත්තිතු තායාති පුරුහො ගජ්ජනතු මාත්‍රිතනතරෙ ඛිත්තිතතුති පුරුහො
ගජ්ජනතු අභික්ෂෙපකෙන ඛිත්තිතතුති පුරුහො ගජ්ජනතො යොජනෙ
ඛිත්තිතතුති ඛිත්තිපෙථා තායාති යොජනමත්තෙ වානිභික්ෂාසද්දාස වාලං
ඛිත්තිපෙතො රත්තකිකාසරෙ මෙහපට්ටලජ්ජනාසු දිසාසු කණ්ඩං ඕරි; තං
හතති යොජනමත්තෙ වාලං එළෙන පඨං පාපිසි; න කෙවලඤ්ච
එත්තකමෙව තං දිවසං පන මහාසහොසො ලොකෙ පටිත්තමානසිසං
ගබ්බමිච දණ්ඩාසි; සත්තරජාහො අත්තතො අත්තතො ධිතරෙ අලභික
රිත්වා පෙහෙසු ජාතාලිකසහසා නාවකියො අහෙසු; මහාපුරිසො නිසු
පායාදෙසු දෙවො මඤ්ඤා පරිවාරෙහො මහාසමත්තං අනුභවති;
භික්ෂුජිහෙති පුරිසවිරහිතෙති; න කෙවලඤ්චත්තුරියතෙව නිපසුරි
යාති ගබ්බධිකානිප නිපසුරියතෙව දෙවාරිකාති ඉත්තො නාහපතාදි
පරිකමෙතර් ඉත්තො; රජා කිරි තරාජාපං ඉසාරිසපුබ්බමත්තං අනු
ගමිතාසො පුරිසං දිසා පරිසරිකා උපපජ්ජති සා මෙ පුත්තසා මා අහො
සීති ගබ්බධිකෙවු ඉත්තො; පරිවාරසමානොති මොදමානො;
කිං කොසා සාසාද මිත්තොති පාසාදකො ගෙට්ඨා න මිත්තමි ඉති මං
එත්තො මොස අඤ්ඤා සිබ්බමො පුරිසො නාම පසිඬුං නාලජී;
සථාති ගෙට්ඨ නියමෙන; දසකම්මකරපොට්ඨසත්තාති දසකඤ්ච
දෙවසිතකතාවෙනසාහසානං කමමකරකඤ්ච නිසාග ජීවමානපුරිසා
තඤ්ච; කණ්ඩකතති සකුණිකසතතං; බිලභිභුද්ධිසතති කඤ්ඤක
ද්විතියං; එවරාජාස ඉභිසාති එවං ජාතිකාස පුඤ්ඤිසිසා සමත්තාගතකා;
එවරාජෙන ව සුමුඛාලෙනාති එවං ජාතිකෙන ව නිසුකකතාවෙන;
සාමුඛාලෙනාති පායො; එවං තරාගතො එත්තකෙන ධානෙන
අත්තතො සිරිසමාගති කපෙසි කපෙහො ව න උබ්බිලාචිතසාවත්තං.

කපේසි එවරුපායපි පන සමපතනියං සිනො පමාදං අකනො අප්ප මනෙතොව අහොසිනති අප්පමාදලක්ඛණස්සෙව දීපනන්තං කපේසි; තෙනෙව අස්සුනවා පවා සුඵුජ්ජනනාති ආදිමාහ: තත්ථ පරන්ති පරපුඤාලං; ජිණ්ණානති ජරජිණ්ණං; අවට්ඨනීති පිළිනො හොති; හග්ගනීති හිරිං කණෙති ලජ්ජති; ජිගුච්ඡනීති අසුචිං විය දිස්වා ජිගුච්ඡං උප්පාදෙති; අනනානංසෙව අතිසිංහාති ජරධම්මපි සමානං අත්තානං අතිකක්ඛිනො අවට්ඨනි හග්ගනීති අනේවා; ජරධම්මොති ජරසභාවො; ජරං අනති හොති ජරං අනතිකතෙනො අනො ජරය වත්තාමි; ඉති පටිසංඝුච්ඡිකම් හොති එවං පට්ඨවෙකකතස්ස; සොබ්බතම්ඥෙති සොබ්බතං නිසාය උප්පජ්ජනස්ස මානමදෙ; සබ්බස්සො පටිසිද්ධි පබ්බාසාපරන්ත පභිනො; මනෙතන පභිනගදිසෙ කනො දසසිනො න පනෙසමනෙතන පභිනො පටිසංඝාතෙන පභිනොව කපිතොති වෙදිතබ්බො; ඛොධිසත්තස්ස හි දෙවතා ජරපතනං දස්සෙත්වා තතො පටිසංඝායෙව අරහත්තා අත්තරු මහා සත්තස්ස සොබ්බතම්ඥ නාම න උප්පජ්ජි; සෙසපදවයෙපි එසෙව නස්ස; එත්ථ පන ආණ්ණාමඥෙති අහං නිග්ගොති ආණ්ණං නිසාය හි උප්පජ්ජනස්ස මානමදෙ; ජීවිතම්ඥෙති අහං චිරං ජීවිති තං නිසාය උප්පජ්ජනස්ස මානමදෙ; සිකම්. පට්ඨකම්භාසාති සිකං පටිකම්පිනි; හිනාසාධනානීති හිතාය ලාමකාය හිතිභාවාය ආවත්තති; සථාධම්මාති ව්‍යාධිආදීති යථාසභාවා; කථා සත්තාති යථා සත්තා එව අවිපරිත්තව්‍යාධි සභාවා වුත්තාති අනේවා; ජිගුච්ඡනීති පරපුඤාලං ජිගුච්ඡනති; මම එවං විහාරිතොති මහං එවං ජිගුච්ඡාචිතාපරන්ත විහරන්තස්ස එවං ජිගුච්ඡනං න පතිරුපං හවෙය්‍ය නානුච්ඡිතං; සොහං එවං විහරන්තොති සො අහං එවං පරං ජිගුච්ඡමානො විහරන්තො; එවං ඉමිනා පන පටිසංඝාතවිහාරෙන්ත විහරන්තො; ඤාතො ඛම්මං හිරිපටිනති සබ්බුපටිවිරහිතං නිබ්බානධම්මං ඤාතො; සබ්බ මඥෙ අභිභොසමිති සබ්බෙ නස්සෙව මඥෙ අභිභවි; නොභවිමම්. දවුසු බෙමනනති නිබ්බාතෙ බෙමනාමං දිස්වා; නොභවිමම්. දවුසු බෙමනොතිපි පායො; නිබ්බානං බෙමනො දිස්වාති අනේවා; නාස්ස මෙ අහු උසානොති තස්ස මහං තං තෙකම්මමසබ්බාතං නිබ්බානං අතිපස්සන්තස්ස උසානො අහු වායමො අහොසිති අනේවා; නාහං හබ්බො එතරම් නාමාති පතිසෙවිතුනති අහං ඉදුති දුට්ඨෙපි කාමෙ පතිසෙවිතුං අහබ්බො; අතිවත්ති හවිසා මිති පටිපජ්ජනො වෙව සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤාතො ව න නිවත්තිස්සාමි අතිබ්බත්තස්සෙව හවිසාමි; මුහම්මපිසපත්තොති මහමුහම්මපිස පත්තො ජාතොසමිති අනේවා; ඉති ඉමාති ගාථාති මහාබොධිපල්ලවෙක අත්තෙනො ආමමනිගපිරියං කපේසි.

3. 4. 10.

දහමෙ ආභිසෙකොනාති පෙට්ඨකසාරණතො නිබ්බත්තාති; අත්තාධිසෙකොනාති ආදිපු අත්තානං පෙට්ඨකං කනො නිබ්බත්තං ගුණ රහං අත්තාධිපතෙය්‍ය; ලොකං පෙට්ඨකං කනො නිබ්බත්තං ලොකාධි

පනොසං; නවවිධලොකුකතරධිමං ජෙට්ඨකං කන්ධං නිබ්බන්ධනං ධම්මාධි
 පනොසං; නි ඉති භවංභවනොදාති ඉති භවො ඉති භවොති එවං ආයතී-
 න තස්ස තස්ස සමාපත්තිභවස්ස හෙතු; ඛනිජණණාති අනුපවිථො;
 යස්ස හි ජාති අනොසං පවිට්ඨා නො ජාතියා ඔතිණ්ණො නාම ජරාදිපුප්ඵි
 එසෙව නොසං; කොමලස්ස දුක්ඛස්ස භික්ඛාස්සාති සකලස්ස වට්ඨදුක්ඛර්ථස්ස;
 අනන්තකිම්බො පඤ්ඤාසෙට්ඨාති අනන්තරණං පරිවෙද්දපරිවට්ඨකරණං
 පඤ්ඤාසෙය්ස; ඛණ්ඩාසාති පහාස; පාපිඝ්ණාසෙති ලාමකතරෙ; ආරඛන්ති
 පහතිතං පරිපුණ්ණං; ආරඛන්තාව අසලලිතං; උපසිත්තාති වතුසතිපඨං
 නවසෙන උපසිත්තා; උපසිත්තතාව අසමමුඛා; පස්සෙධො කාසොති නාම
 කාසො ව කරජකාසො ව පස්සෙධො වූපසන්තදරෙථො; පස්සධන්තාව
 අසාරසො; සමාහිතං වින්තනති ආරම්මෙහි විතනං සමා ආතිතං
 පුප්ඵිතං; සමාතිතතාව එතභගො, අධිපතීං කපිඨොති ජෙට්ඨකං
 කන්ධං; සුඛමිත්තානං පටිභරතීති පුචං නිමමල්කන්ධං අත්තානං පරිභ-
 රති පටිප්පහති නොපායතීති අපො; අසංඛිතං යථා අරහන්තමස්සා පරිසං
 සෙන පුඬමත්තානං පරිභරති නාම; එලප්පතොසං පන නිසර්ගසෙන
 පුඬමත්තානං පරිභරති; ස්වාකමානොති ආදිති විපුඬමස්සෙ විජාරිතාති;
 ඡන්තං පස්සං විභරන්තීති තං ධමං ජන්තනා පස්සන්තා විභරන්ති;
 ඉමාහි ඥාති භික්ඛපෙ තිණ්ණි ආධිපනොසාතිති එතතාවතා තිණ්ණි
 ආධිපනොසාති ලොකිසලොකුකතරමස්සාති කවිතාති; පඤ්ඤාසොති
 කණ්ණිකාස්ස; අත්තානං පුට්ඨ ඡන්තාති සමමං වා සදි වා මුඛාති යං
 නිමං කණ්ණිකාසං යදි වා සථං සභාවං යදි වා නො යථං සභාවන්ති නව අත්තාව
 ජාතාති ඉමිනා ව කාරණෙන වෙදිතබ්බං පාපකමං කණ්ණිකාස්ස ලොකො
 පටිප්පන්තවිඨානං නාම නරථිති; කල්යාණිකාති පුද්දරං; අතිමඤ්ඤාසීති
 අතිකක්ඛමිත්තා මඤ්ඤාසී; අත්තානං පටිගුහසිති යථා මෙ අත්තාපි න
 ජාතාති එවං තං පරිගුහමිති වාසමසී; අත්තාධිපතොති අත්තාධිපති
 අත්තපථස්සො; ලොකාධිපතොති ලොකපථස්සො; නිපතොති පඤ්ඤාවා;
 කාසීති කාසනොසං; ඛමමාධිපතොති ධමමජෙට්ඨස්සො; සමවපරකක්ඛමොති
 පීරපරකක්ඛමො හුතපරකක්ඛමො; පස්සං මාරන්ති මාරං පසතිතා; අහිගුසා
 අත්තානං තති ඉදං තස්සෙව වෙවචනං; සො ව පුඬි ඡන්තිකමසං පඤ්ඤානාමාති
 යො කාසී පටානාවා මාරං අහිගවිත්තා ඡන්තිකමසං අරහන්තං පුඬි; සො නා
 දිසොති සො තථාවිථො තථා සණ්ඨස්සො; ලොකාධිදුති තස්සො ලොකො
 විදිතෙ පාකමෙ කන්ධං සීතො; සුමෙසොති පුප්ඵිසොසො; සප්ඨසු ඛමමසු
 අනමමසො මුහුති සමබ්බ තෙහුමකධිමෙව තණ්හාසංඛිතාසං තමමතාසං
 අභාවෙන අතමමසො ඛණ්ණසමමුති කදවි න සීයති න පරිසීයතීති වූත්තං
 හොතිති.

දෙවදුතවග්ගො වගුසො.

3. 5. 1.

පඤ්චමස්ස පඨමෙ සමමුඛිකාමාති සමමුඛිකාවෙන විජර්මානතාසාති
 අපො; පසමතීති පටිලකති; සඛාස සමමුඛිකාමාති යදි හි සඛා න

භවෙය්‍ය දෙය්‍යධම්මො න භවෙය්‍ය දක්ඛණේය්‍යසංඛිධානා පටිඝ්ඤානසං
පුඤ්ඤා න භවෙය්‍යසං කථං පුඤ්ඤකම්මං කරෙය්‍ය කෙසං පන සම්මුඛිභා
වෙන සක්කා කාතුකති තස්මා සධාය සම්මුඛිභාවාති ආදිමාහ; එන් ව
වෙ ධම්මා පුලහා දෙය්‍යධම්මා වෙව දක්ඛණේය්‍ය ව සධා පන දුලලහා
පුපුරුන්තස්ස හි සධා අථාවර පදවාරෙ නානා හෙති හෙතෙවස්සා මහා
මොක්ඛලානසද්ධිසොධි අක්කසාවස්සො පාටිභොගො භවිතුං අභක්කසානෙතා
ආහ: “චිත්තං ඩො අහං ආවුසො ධම්මානං පාටිභොගො හොගානඤ්ච
ඒවිතස්ස ව සධාය ව පන නිං යෙව පාටිභොගො”ති.

3. 5. 2.

දුතියෙ විශතමලමච්චෙත්තරෙනාති විගතච්චත්තරෙලෙන; මුතභවා
හොති විස්සට්ඨවාහො; පසනපාණිති ධොතභවො; අස්සඬො හි
සතඤ්ඤානං ගතෙ ධොවිනාපි මලිනභවොව හොති සධො පන දුකාහි
රතතතා මලිනභවොපි ධොතභවොව; වොස්සගගරහොති වොස්සග්ග
සධොතෙ දුතෙ රහො; යාවස්සාහොති යාවතුං යුතො; යාවස්සෙති වා
ස්සෙහො අස්සාහිපි යාවස්සෙහො; දුතසංවිභාගරහොති දුතං දදනෙතාව
සංවිභාගඤ්ච කරෙතො දුතසංවිභාගරහො නාම හොති; දස්සන
කාමො සීලවිනාති දසපි යොජනාති විසතිමපි යොජනසතමපි ගතත්වා
සීලසමපනන දවස්සකාමො හොති පාවලිපුත්තකමුභවණො විස සධාතිස්ස
මහාරුජා, විස ව: පාවලිපුත්තස්ස ව කීර වාරෙ සාලාය නිසිතො වෙ
මුභවණො කාලවලලිමණ්ඩපවාසි මහානාගථෙරස්ස ගුණකථං සුන්ධා
අමෙහති නං හිකමුං දවස්සං වට්ටනිති වෙපි ජනා නිකමිංසු; එසො අනතුරු
මහෙහ කාලමකාසි, එසො සමුද්දන්තං පන නාවාය මහාතිත්තපට්ටනො
මරුස්ස අනුරුධපුරං ආගතත්වා කාලවලලිමණ්ඩපො කුභිතති පුට්ඨ: රුහුණ
ජනපදෙති; සො අනුපුබ්බෙන ථෙරස්ස වසනට්ඨානං පන මුල
නගරභාගෙ මුරුක්කර නිවාසං ගතෙත්වා ථෙරස්ස ආහාරං සමාදෙත්වා
පානොව උට්ඨාය ථෙරස්ස වසනට්ඨානං පුට්ඨත්වා ගතත්වා පන පරිසරෙන
සිතො ථෙරං දුරතොව ආගමිත්තං දිස්වා සකිං තෙත්ව සිතො වන්දිත්වා
පුත උපසඬකමිත්වා හොපථකෙසු දලහං ගතෙත්වා වන්දනොඋට්ඨා ගතො
කුමෙහති ආග ථෙරෙ ව නාතිඋවෙවා නාතිරස්සා පමාණයුතොව හෙන
නං පුත ආග න අතිඋවෙවා කුමෙහ කුමාසං පන ගුණො වෙවකවණ්ණස්ස
සමුද්දස්ස මන්තමන්තෙහ ගතත්වා සකලඵමුදීපතලං අපේක්ඛාත්ථිති
ගතා අහං පාවලිපුත්තනගරවාසෙ නිසිතො කුමාසං ගුණකථං අස්සා
සිතති; පො ථෙරස්ස හිකාසාරං දන්ධා අත්තපනං තිථිවරං පටිසදෙත්වා
ථෙරස්ස සතතිකෙ පබ්බජිත්වා තස්සොවාදෙ පඨිට්ඨාය කතිපානෙතෙව
අරහත්තං පාපුණි; සධාතිස්සමහාරුජාපි ගතො මහං වන්දිතබ්බසුත්තකං
එකං අයං ආවිකමාති පුට්ඨ හිකමු මහිගණවාසි කුරුත්තිස්සථෙරෙහි
ආහංසු රුජා මහාපරිවාරෙන පඤ්චයොජනමහං අගමාසි ථෙරෙ කිං
සදෙද, එසො ආවුසොති හිකමුසඬං පුට්ඨ රුජා ගතො කුමාසං දස්සන
ත්වා ආගතොති; ථෙරෙ විතොසි: කිං මහං මහලුකකාලෙ රුජෙහෙ

කමහනි දිවාවසානෙ මඤ්ඤා නිපජ්ජන්තා භූමියං ලොමං ලිඛන්තො අව්ඪි,
 රුජා කභා ථෙරෙහි පුට්ඨන්තා දිවාවසානෙති පුන්තා තස්ස ගව්ජන්තො
 ථෙරං භූමියං ලොමං ලිඛන්තො දිස්වා ඩිණ්ණසවානං නාම ගස්සකුක්කුචං
 නජ්ඣි තායං ඩිණ්ණසවානි අවජ්ඣන්තා නිවහන්ති; භික්ඛුසමික්ඛා ථෙරං ආග
 භන්තො එමංවිධිස්සා සධිස්සා පසන්නස්ස රඤ්ඤාදා කස්වා විපාටිසාරං
 කපින්නාති ආවුසො රඤ්ඤාදා පසාදරකඛිනං න කුමනාතං භාගෙ මගලලක
 ථෙරස්සා භාගෙති චන්තා අපරභාගෙ අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුසා පරි
 නිබ්බායන්තො භික්ඛුසමික්ඛං ආග මය්ගං කුටාගාරෙ අඤ්ඤාමපි පලලඛිතං
 අස්ථරථාති, තස්මිං අස්ථෙත ථෙරෙ ඉදං කුටාගාරං අනන්තෙ අපට්ඨිතින්තා
 රඤ්ඤාදා දිවස්සාලෙයෙව භූමියං පට්ඨිතින්තා අට්ඨිතින්තා පරිනිබ්බායි;
 කුටාගාරං පඤ්ඤායොජනමග්ගං ආකාසෙන අගමායි; පඤ්ඤායොජනමග්ගෙ
 ධජං ධාමෙත්තුං සමස්ථා රුක්ඛා ධජපගග්ගිත්තාව අගෙත්තු; ගච්ඡාපි ගුමොපි
 සමෙව කුටාගාරංභිමුඛං පුන්තා අවස්සා; රඤ්ඤාදා පණ්ණං පණ්ණිපු ථෙරෙ
 පරිනිබ්බුන්තො කුටාගාරං ආකාසෙන අගච්ජන්ති; රුජා න සද්දති; කුටා
 ගාරං ආකාසෙන ගතත්වා ථුපාරාමං පදක්ඛිණං කන්තා සිලාමෙඨිසථානං
 අගමායි මෙඨියං සග වස්සුතා උප්පත්තින්තා කුටාගාරමස්සෙ අවස්සා සාධු
 කාරසග්ගානි පට්ඨන්ති; තස්මිං ඛණේ මහාව්ගසායෙත්තෙ නාම ලොග
 පාසාදෙ ගතත්මකුටාගාරෙතිසින්නො භික්ඛුතං විනායකත්වං ක්කන්තො
 තං සද්දං පුන්තා තිං සද්දෙ එසොති පුට්ඨි: භන්තො මඛිණ්ණවාසි කුජ්ජතිස්ස
 ථෙත්තෙ පරිනිබ්බුන්තො කුටාගාරං පඤ්ඤායොජනමග්ගං ආකාසෙන අගතං
 තස්සෙත්තං සාධුකාරසද්දෙති, ආවුසො පුඤ්ඤාටන්තො නිස්සාය සක්කාරං
 ලභිස්සාමාති අන්තොවාසිත්තෙ බමාපෙත්තා ආකාසෙනෙව අගන්තො කුටා
 ගාරං පට්ඨිතින්තා දුඨියමඤ්ඤා නිසිදිතින්තා අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුසා
 පරිනිබ්බායි, රුජ ගඛපුප්ථවුණ්ණන්ති ආදය ගතත්වා ආකාසෙ සිතං කුටා
 ගාරං දිස්වා කුටාගාරං පුජෙයි, තස්මිං ඛණේ කුටාගාරං ඕතරිත්වා පඨවියං
 පට්ඨිතින්තං රුජ මහාසක්කාරෙත සරිරකීචමං කාමරත්වා ධාතුසො ගහෙත්වා
 මෙඨියං අකායි, එවරුපා සිලවන්තානං දසසතකාමා නාම ගොතති;
 සමමමං ඝොසානුමිච්ජන්ති තථාගතප්පචෙදිතං සධිමං සොතුකාමො
 ගොති; පිණ්ඩපාතිකස්ථෙරදගො විය: ගට්ඨලප්පඛිණ්ණමිති කීර තිය
 භික්ඛු වස්සං උපගතො අකුට්ඨිකං උපොසථදිවසෙ වතුපව්වයන්තොය
 භාවතාරාමමහාඅරියවංසං කපේනති එකො පිණ්ඩපාතිකස්ථෙරෙ
 පච්ඡාගාගෙන ආගන්තො පටිච්ජනගාමිනො නිසිදි අප නං එකො
 ගොතස්සො ජඛ්ඛපිණ්ඩකමංසං සණ්ඩාසෙන ගණ්ණන්තො විය ධසි
 ථෙරෙ මලොකෙන්නො තං දිස්වා අජ්ජ ධම්මසවනන්තරං න
 කපිස්සාමිති ගොතසං ගහෙත්වා එවිකායං පක්ඛිපිත්වා එවිකාය
 මුඛං ඛණිත්වා අවිදුරව්සානෙ ධජෙත්වා ධමමං පුණ්ණෙනාව නිසිදි,
 අරුණ්ණගමනඤ්ඤා වියං වික්ඛලෙතො ථෙරස්සා තිරණං එලානං පාපුණ්
 නඤ්ඤා විසස්ස දඨස්සානෙතෙව ඕතරිත්වා පඨවිපට්ඨිතඤ්ඤා ධමමකපීක
 ථෙරස්සා ධම්මකථානිවාර්ථනඤ්ඤා එකකඛණ්ණෙයෙව අගොයි, තස්මා ථෙරෙ
 ආග ආවුසො එකො මෙ වොගෙ ගභිතොති එවිකං වුඤ්ඤාත්වා ගොතසං

විසාසජේසි, භික්ඛු දිසා කාය වෙලාය දවස්ත් හතොනති පුච්ඡිංසු
 භික්ඛො සායණිකාමයෙ ආවුසොති කාමා හතොන එවං භාරියං කම්මම්
 කත්වාති ආවුසො සවාහං දීඝජාතිකොන දවෙස්වාති වසදංගො නසිමං
 එතතං ආනිසංසං ලංහොග්ගනති, ඉදන්තාව පිණ්ඩපාතිකපේරසා
 වජ්ඣ; දීඝවාපියමපි මහාජාතකාණිකපේරෙය් හාථංසගස්සං මහා
 වෙසානතරං කපේසානිති මහාහාමෙ තිස්සමහාවිහාරවාසිකො දහරෙ
 පුත්වා තණො නිකම්මිත්වා එකදිවසෙතොව නවසොජනමණං ආගණො
 තගම්සෙව ඛණේ පේරෙය් ධම්මකථං ආරභී, දහරෙ දුරමණගමනොන
 සඤ්ජාතසායදරථතො පඨානගාථාය සඬං අවසානගාථංසෙව වචන්තෙසි,
 තණො පේරසා ඉදමවොවාති වත්වා උට්ඨාය ගමනාකාලෙ මණො ආගමන
 කම්මං මොඝං ජාතනති රෙදමානො අවස්සාසි, එසො මසුසො; තස්ස කථං
 පුත්වා ගතවා; පේරසා ආරෙවෙසි හතොන කුමාසං ධම්මකථං සොස්සා
 මිති එසො දහරභික්ඛු තිස්සමහාවිහාර ආගණො සො සායදරථහාවෙන
 මෙ ආගමනං මොඝං ජාතනති රෙදමානො සිතොති ගච්ඡ්ථ සඤ්ඤපෙථ
 නනති පුත සෙව කපේසාමාති සො පුත දිවසෙ පේරසා ධම්මකථං
 පුත්වා සොනාපතතිඵලං පාපුණි; අපරපි උලලහසොලකණ්ණිකාවාසිකා
 එක ඉථේ පුතතං පායමානා දීඝහාණිකමහාඅභයපේරෙය් නාම අරිය
 වංගපටිපදං කපේතීති පුත්වා පඤ්චසොජනමණං ගතවා; දිවාකපික
 පේරසා තිසිත්තකාලෙයෙව විහාරං පටිසිත්වා භූමියං පුතතං නිපජ්ජා
 පෙත්වා දිවාකපිකපේරසා සිතතාව ධම්මං අසොස්සාසි, පදහාණිකමපි සිතතාව
 අසොස්සාසි පදහාණිකපේරෙ උට්ඨිතො දීඝහාණිකමහාපේරෙය් වතුපච්චිත
 සතොනාසභාවානරාමමහාඅරියවංසං ආරභී සා සිතතාව පහණ්ණති
 පේරෙය් තණො එව පච්චසෙ කපේත්වා උට්ඨානාකාරං අකාසි සා උපාසිකා
 ආහා අග්ග අරියවංසං කපේසාමාති සිතිධිසොජනං සුඤ්ඤත්වා මධුරපා
 නකං පිටිත්වා සට්ඨිමධුකපොලාදීභි හෙසජ්ජං කත්වා කපේතුං සුතවස්සා
 නෙසෙව උට්ඨගතතීති, පේරෙය් සාධු සාධු හබ්බිති වත්වා උපරි භාවනා
 රාමං පච්ඨිතෙසි අරුණ්ණගමනඤ්ච පේරසා ඉදමවොවාති වචනඤ්ච
 උපාසිකාය සොනාපතති ව එකකම්මණ්ණෙව අහොසි; අපරපි කාළමඛර
 වාසිකා ඉථේ අහෙකින පුතතං ආදාය ධම්මං සොස්සාමිති චතතලපබ්බතං
 ගතවා; එකං රුකඛං තිස්සාය දුරකං නිපජ්ජාපෙත්වා සං සිතතාව ධම්මං
 පුණ්ණති රතතිහාගසමනානතෙර එකො දීඝජාතිකො තස්සා පසානතියා
 යෙව සම්මෙප නිපතනං දුරකං වතුභි දදාහි ඛසිත්වා අගමාසි සා විහතාසි
 සවාහං පුණ්ණතා මෙ සප්පත දවෙස්වාති වකඛම් ධම්මසා අනතරසො
 හවිස්සති අනෙකකඛනතුං ඛො පන මෙ අයං වට්ටෙ වට්ටනතියං පුණ්ණතා
 අහොසි ධම්මමෙව වරිස්සාමිති තියමරතනිං සිතතාව ධම්මං පහණ්ණිත්වා
 සොනාපතතිඵලෙ පච්චස්සාය අරුණ්ණ උග්ගතො සච්චිකිරියාය පුතතස්ස
 විසං නිමමපේත්වා පුතතං ගහොත්වා ගතා; එවරුපා පුග්ගලා ධම්මං සොතු
 කාමා නාම හොනති

3. 5. 3.

තඨසෙ නාමොව භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ සමසංඝමානෙහාති තසො අත්ථ නිඤ්ඤාති කාරණාති පසාදෙනානා; අලමවොති සුත්තමෙව; සො ඛම්මං දෙසෙති යො පුත්තලො චතුසච්චබ්බං පකාසෙති; අත්ථ පටිසංවෙදීති අවසිකාටං ඤාණෙන පටිසංවෙදී; ඛම්මපටිසංවෙදීති පාළි බ්බං පටිසංවෙදීති.

3. 5. 4.

චතුස්ථ ආනෙහිති කාරණෙහි; සචනනෙති අපාරිභතා නිසා නිසා.

3. 5. 5.

පඤ්චමෙ පණ්ඩිතපඤ්ඤානානිති පණ්ඩිතෙති පඤ්ඤානානි කම් නාති පසන්ථාති; සපුරිසපඤ්ඤානානිති සපුරිසෙති මහාපුරිසෙති පඤ්ඤානානි කම්නාති පසන්ථාති; අභිංසාති කරුණා වෙච කරුණා පුබ්බභාගො ව; සංඝමොති සිලසංයමො; දමොති ඉංද්‍රියසංවරෙණ උපො සථවසෙන වා අත්තදමනං; පුත්තණ්ණවාදෙ දමොති වුත්තා ඛන්තිපි ආලවකෙ වුත්තා පඤ්ඤපි ඉමසම් සුත්තෙ වට්ඨතිසෙව; මානාපිතුලස ආනනති මානාපිතුලනං රක්ඛනගොපනපට්ටිකානං; සත්තානානති අඤ්ඤත්ථ බුද්ධිපවෙචනබුද්ධිඅරියසාවකා සනෙතා නාම ඉධ පන මානාපිතුලපට්ටිකානං අභිපෙරතා තසො උත්තමවෙඨන සත්තානං; සෙට්ඨවරියවෙඨන බ්‍රහ්මචාරීනං; ඉදං මානාපිතුලපට්ටිකානං සභි උපඤ්ඤානනති එවමෙත්ථ අත්ථා දව්ඨසෙබ්බං; සනං එනාති ආනානිති සත්තානං උත්තමපුරිසානං එනාති ආනාති කාරණාති; අරිසො දය්‍යනසමපනනාති ඉධ ඉමෙසං සෙව තිණ්ණං යානානං කරණෙන අරියො වෙච දය්‍යනසමපනනා ව වෙදිතසෙබ්බා න බුද්ධාදයො න යොනාපනනා; අථවා සනං එනාති ආනානිති මාතුපසානං පිතුපසානනති එනාති සත්තානං උත්තමපුරිසානං කාරණානිති එවා මානාපිතුලපසානවසෙනෙව ඉමිසාං ගාඨාය අත්ථා වෙදි තසෙබ්බා; මානාපිතුලපසානෙසෙව භි ඉධ අරියො දය්‍යනසමපනනාති වසෙතා; සලොකං ගජනෙහි භිවන්ති සො බෙමං දෙවලොකං ගච්ඡති.

3. 5. 6.

ජට්ඨ නිති ආනෙහිති කති කාරණෙහි; කාසෙහාති ආදිසු භික්ඛු ආගච්ඡන්තො දිස්වා පච්චුක්ඛමනං කණෙතා ගච්ඡන්තො අනු ගච්ඡන්තා ආසනසලාය සමමජ්ඣනඋපලෙපනාදීති කණෙතා ආසනාති පඤ්ඤපෙතා පාතිං පච්චුපට්ඨාපෙතා කාසෙන පුඤ්ඤං පසවන්ති නාම; භික්ඛුසමං පිණ්ඩංග වරතානං දිස්වා යංගං දෙථ හත්තං දෙථ සපිනවතිතාදීති දෙථ ගතිපුප්ථාදීති පුප්ථ උපෙතාට උපවසථ මා පුත්තං ට වෙතිං වඤ්ඤාති ආදීති වදනා මාමං පුඤ්ඤං පසවන්ති නාම; භික්ඛු පිණ්ඩංග වරතො දිස්වා ලහනතුති පිණ්ඩෙතා මහං පුඤ්ඤං පසවන්ති නාම; [සෙමිකානිති] පටිලහනති; පුඤ්ඤං පසෙත් ලොකික ලොකුත්තරමිත්තං කම්භං.

3. 5. 7.

සත්තමෙ සංඛින්නස්සාති පච්චයෙති සමාගනත්වා කතස්ස; සංඛින්න
ලක්ඛණානීති සංඛිතං එතනති සඤ්ජානනාකාරණානි නිමිත්තානි;
උප්පාදෙති ජාති; වසොති හෙදෙ; ඩීහස්ස අඤ්ඤඵහං නාම ජරු;
තථ සංඛින්නති තෙභුමකා ධම්මා; මග්ගඵලානි පන අසමමසනුපගතතා
ඉධ න කම්මනති, උප්පාදදයො සංඛිතලක්ඛණා නාම; තෙසු උප්පා
දකම්මණෙ උප්පාදෙ ධානකම්මණෙ ජරු හෙදකම්මණෙ වයො, ලක්ඛණං න
සංඛිතං සංඛිතං න ලක්ඛණං ලක්ඛණෙන පන සංඛිතං පරිවර්තනා, යථා
හත්තිදස්සගොණමතිසාදීනං සත්තිසුලාදීනි සඤ්ජානනලක්ඛණානි න
හත්තිදාදයො, නපි හත්තිදාදයො ලක්ඛණානෙව ලක්ඛණෙති පන තෙ
අසුකස්ස හත්ති අසුකස්ස අස්සො අසුකහත්ති අසුකඅස්සොති වා පඤ්ඤානති
එවං සමපදම්දං දධිධං.

3. 5. 8.

අසමෙ අසංඛින්නස්සාති පච්චයෙති සමාගනත්වා අකතස්ස; අසංඛින්න
ලක්ඛණානීති අසංඛිතං එතනති සඤ්ජානනාකාරණානි නිමිත්තානි;
න උප්පාදෙ පඤ්ඤාසතිති ආදීති උප්පාදජරුහම්මතං අභාවො වුත්තො;
උප්පාදදීනං හි අභාවෙන අසංඛිතනති පඤ්ඤාසති.

3. 5. 9.

නවමෙ මහාසාලාති මහාරුක්ඛා; කුලපතීනති කුලපෙට්ඨකං;
සෙලොති සිලාමයො; අරඤ්ඤසමිනති අභාවකට්ඨානො; බ්‍රහ්මාති
මහත්තො; වජ්‍රෙති අවට්ඨො; වනසපතීති වනපෙට්ඨකා; ඉධ ධම්මං
චිට්ඨොති මග්ගං. සුගතිගාමීනති සුගතිගාමිකමග්ගසංඛිතං ධම්මං
වරිත්තං.

3. 5. 10.

දහමෙ ආනස්සං කරුණිකනති විරිතං කාතුං සුත්තං; අනුප්පාදයාති
අනුප්පාදකාය; අනුප්පාදං සාවෙස්සාමිති ඉමිතං කාරණෙන කතබ්බනති
අයො; පරතොපි එසෙව නයො; සාදිට්ඨිකානනති සරිරසමභවානං;
දුත්තානනති දුක්ඛමානං; නිසංසානනති බහුලානං; තාපනවසෙන වා
තිප්පානං; ඔණනනති එරුකානං; කවුක්කානනති තිබ්බණානං; අසායා
නනති අමග්ගිකානං; අමිත්තාපානනති මනං වසෙත්තුං අගමත්ථානං; පාණ
ගරුකනති ජිවිතගරුකං; අධිවාසනා යොති අධිවාසනත්ථාය සගනත්ථාය
බම්බත්ථාය; එතත්තෙය ධානෙය සත්ථා ආණ්ඩෙත්ථා ආණ්ඩතිං පවතෙත්ථා
ඉද්ධි සමාදපෙතොය යත්තො ඛො හික්ඛිවෙති ආදිමාග; තථ සංඝොති
යද්ද; ආනාපිති විරිතවා; නිපසොති සප්පඤ්ඤා; සපොති සතික
සමිත්තාගතො; දුක්ඛස්ස අනාගිට්ඨොයාති වච්චදුක්ඛස්ස පරිවර්ද
පරිවට්ඨමතිරිකාය; ඉමෙ ව පන ආකාරාදයො තයොපි ලොකිගලොකුත්තර
මිත්තානං කට්ඨා.

3. 5 11.

එකාදගම මහාමොහෙති මහනෙතා බලවමොහෙ; සයුනති සර සකි; **තිලොසන**ති මහාවිලොස; එකාගාපිකනති එකමෙව මහා ගෙහ පරිවාරනා විලමනා; **පටිපෙක්ඛනි** නිසිති පන්දගනකමෙ කරෙති; **නදිවිදුගහ**නති නදිනං දුග්ගමධානං අනතරදිපකං සඵ සකකා හොති විති නිතිපි ජඝ්ඝගෙහෙති සසිං නිලිසිතු; **පබ්බතවිසම**නති පබ්බතානං විසමධානං පබ්බතනතරං සඵ සකකා හොති සතතති අට්ඨති වා ජඝ්ඝගෙහෙති සසිං නිලිසිතු; **තිණ්ණික**නති තිණෙන වසිති; **සක්ඛික**තං වතතිසොජනසානං; **ගෙබ**නති සනං අරඤ්ඤං සංසතතසාමං එකාබධං මහාවතසණං; **පටිපෙක්ඛන** අඵං **භණ්ඩ**නති පටිපෙදු හිතා තං තං කාරණං පකිට්ඨිතා අඵං කට්ඨස්සනති; **කායසාරි** තෙ අසා; **පටිපෙක්ඛන** අඵං **භණ්ඩ**නති කිසම්ච ඩිඤ්චි වතනුං ආර වෙසෙව මා එවං අවුච්ඡි මයං එතං කුලපරපරය * ජානාම න එතඵව රූපං කට්ඨස්සති තං තං කාරණං පකිට්ඨිතා මහනතමි දෙසං හරනතා අඵං භණ්ඩනති; අඵවා **පටිපෙක්ඛන**සාති පටිච්ඡාදෙතාතිපි අඵවා; තෙ හි තස්ස දෙසං පටිච්ඡාදෙතා අඵං භණ්ඩනති; **විහං උපහ**නති ගුණබණ්ඩෙන බතං ගුණපසාදෙන උපහතං; **විසමෙක** කායකමෙහාති සපකබලනවෙහින විසමෙන කායවාරිකකමෙවන; වම්මනොකමෙවුපි එතෙව නයො; **අනතගාතිකා**සාති දසවජ්ඣකාස අනතං ගහෙනා සිත දිසියා; **සෙසං** සබ්බඵ උත්තානඵමෙවති.

මුලවගෙහා පඤ්චමො.

පඨමො පණ්ණාසකො නිසීතො.

3. 1. 1.

මුහුර්ත්තං පඨමෙ ජිණ්ණාති ජරජිණ්ණා; **මුඛා**ති වයොමුඛා; **මහලකා**ති ජාතිමහලකා; **අබ්ගතා**ති තයො වයෙ අතික්කතතා; **වසො** අනුප්පනාති තතිසං වයං අනුප්පතතා; **සෙන** හභවා **ගොනු සෙව්නම්** සුති පුත්තදුරෙ අත්තතො වචනං අකරෙතො දිසවා සමණස්ස ගොතමස්ස ගතතිකං ගතවා තිස්සාතිකමයං ගෙවෙසිස්සාමාති විනොතවා උපමකම්පු; **මසමස්ස** ගො **ගොනම්** මුහුර්ත්තාති ගො ගොතම මයං මුහුර්ත්තං න බතතිසා නාමචවා න ගතපතිකාති මුහුර්ත්තවාට ජානා පෙඨාජිණ්ණාති ආදිමාසංපු; **අසාන**තිරුත්තාසාති අසනගසපරිත්තානා; **අවසායනු**තං පතිවිධාකමෙ අමෙහති න කතනති දසෙකනති; **කාශා**ති එකංගෙඵ කිසංකො සමපටිච්ඡනඵවා; එකසෙනන කුමෙහ එවරූපා අහමි බො එතං සමපටිච්ඡාමිති ව දසෙකති, **උපහිසා**ති උපහංගරිත්තති; **අත** හි ජාතිසා ජරං උපතිත්තති ජරය වසාධිං වසාධිතා මරණං මර

* “කුලපරපර.” ඉති මුහුර් පාඨො.

ශේඛ පුත ජාතිං තෙන වුත්තං උපතීයානිති; ඉද්දති යසො තෙ බ්‍රාහ්මණො මහලලකත්තා පබ්බජිත්වාපි චත්තං පුරෙත්තුං න සක්ඛිස්සන්ති තස්මා තෙ පඤ්චස්ස සිලෙස්ස පතිරිඨාපෙත්තො, හගවා සොධි කායෙන සඤ්ඤාමොති ආදිමාග; තත් කායෙහි සඤ්ඤාමොති කායචාරෙ සංචරෙ; සෙසෙස්සපි එසෙව නසො; භාතභස්ස පෙත්තස්සාති තං පුඤ්ඤං තස්ස පරලොකං ගතස්ස; තායනාසෙන භානං; ලියනාසෙන ලෙණං. පතිරිඨානවෙසන දීපො අවස්සයනවෙසන සජ්ජං. උත්තමගතිවසෙන සමස්තස්ස භොතිති දසෙස්සති; භාථා උත්තානාත්ථාසෙව; එවං තෙ බ්‍රාහ්මණො තථාගභෙන පඤ්චස්ස සිලෙස්ස සමාදරිතා යාවජ්චං පඤ්චපිට්ඨාති රක්ඛිත්වා සමෙහ නිබ්බන්ධංසු.

3. 1. 2

දුරියෙ භාජනිතති සංකිද්දති හණ්ඩිකං; සෙසං පඨමෙ වුත්තනසෙ නෙව වෙදිතබ්බං.

3. 1. 3.

තතිසෙ සමමමාදනිකන්ති සමෙමාදරතති; සාග්ග්ගිසන්ති සරිතබ්බ සුත්තකං; විනිසාරෙත්වාති පරියොසාපෙත්වා; කිත්තාච්ඡාති තිත්ත කෙන; සද්දිඝිකො ඛෙමමා භොතිති සාමං පසිත්තබ්බං භොති; අනාලිකොති න කාලන්තරෙන එලදයකො; එඬිසග්ගිකොති එඬි පස්සාති එවං දසෙස්සං සක්කාති ආගමනිසපපිපදං පුච්ඡති; ඛපනසි කොති අත්තතො විත්තං උපතොතබ්බං; පච්චන්තං වෙදිතබ්බොති සාමංසෙව ජාතිතබ්බං; විඤ්ඤාතීති පඤ්ඤාතී; පටිසාදිණ්ණ විතොති ආදිණ්ණගතිතපරමච්චිවිතො හුත්වා; වෙතොති විතොති; සෙසමෙත් උත්තානසෙව; ඉමස්මිං පන සුගතො බ්‍රාහ්මණෙන ලොකුත්තර මහො පුච්ඡතො සත්ථාරපි සොසෙව කපිතො; සො හි සාමං පසි තබ්බන්තා සද්දිඝිකො තාමාති.

3. 1. 4.

චතුසේ බ්‍රාහ්මණපටිබ්බාජකොති බ්‍රාහ්මණජාතිකො පටිබ්බා ජකො; න ඛතතිසද්දිජාතිකො; අත්තත්ථමිපිති දිව්ඨබ්බමික්කසමපරිසිකං ලොකිසලොකුත්තරමස්සකං අත්තතො අත්ථං.

3. 1. 5.

පඤ්චමෙ අනාලිකන්ති න කාලන්තරෙ පත්තබ්බං; ඛපනසිකන්ති පථිපතතිසා උපගතත්තබ්බං.

3 1. 6.

ජසෙ ආමරිසමාමරිසාගන්ති ආමරිසනසෙච්ච ආමරිසආමරිසා ගස්ස; අවිචිමසෙඤ්ඤ පුටො භොතිති යථා අවිචිමනතිරයො තිරන්තරං පුටො තෙරසිකගගෙනති පරිපුණ්ණො මත්තස්සෙති එවං පරි පුණ්ණො භොති; කුක්කුමමමාතිකාති එකගාමස්ස ඡදනපිඝිතො උපපතිත්වා ඉතරගාමස්ස ඡදනපිඝෙ පකනසඬ්ඛාතො කුක්කුමමමාතො එකාසු අපිඨි කුක්කුමමමාතිකා; කුක්කුමමමමාතිපි පාඨො,

භාමනාරකො භාමනාරං කුක්කුථානං පදංගං ගමනගඛානො කුක්කුච්ච
 සමාදෙ එතාසු අපිති අපො; උභයමෙතං ඝනතිවාසනංයෙව දීපෙති,
 අබමිමරණොති රුහො නාම එකනෙතනෙව අබමිමා අත්තනො
 පරික්ඛාරෙසු පන උපපජ්ජානො න අබමිමරණොති අධිපොතො;
 පරපරික්ඛාරෙසු උපපජ්ජානොව අබමිමරණොති; විසමලොභාති
 යුගාති ලොභස්ස සමිකාලො නාම නපි එකතං විසමොව එස අත්තනා
 පරික්ඛතිතවස්ථුමිති පන උපපජ්ජානො සමලොභො නාම පරපරික්ඛතිත
 වස්ථුමිති උපපජ්ජානොව විසමොති අධිපොතො; මිට්ඨාබ්බිමපරෙණාති
 අවස්ථුපතිසෙවනසඛාතෙන මිට්ඨාබ්බිමෙවන සමන්තාගතො; දෙවො න
 සමිමා ධාරං අනුපපමෙවන්ති වස්සිතබ්බසුත්තන නාලෙ වස්සං න
 වස්සති. දුබ්බිකාවති දුල්ලභතිකං; දුස්සස්සනති විවිධස්සස්සනං
 අසමපජ්ජනෙන දුස්සස්සං; සෙකබ්බිකාවති සස්සෙ සමපජ්ජානො
 පාණ්ණං පතනති තෙති විද්ධන්තා නික්ඛන්තතික්ඛන්තාති සාලිසිසාති
 සෙතවණ්ණාති හොනති නිස්සාරති නං සන්ධාය වුත්තං සෙතවිසානති;
 සලාසාමුත්තනති වාපිතං වාපිතං සස්සං සලාසමත්තමෙව සමපජ්ජති
 එලං න දෙතිති අපො; සෙකාවති සක්ඛාධිපතිනො; වාලෙ අමනුස්සෙ
 බස්සපජ්ජතිති වණ්ණසකෙව මනුස්සපපෙ විස්සපජ්ජති; තෙ ලභොසාසා
 මහාරතං ජිවිතකම්මං පාපෙනති.

3. 1. 7.

සත්තමෙ මහපඨලනති මහාපිපාකං; බම්බස්ස ව අනුබමිමං
 ව්‍යාකෘතෙතතිති එත්ථ බමිමා නාම කපිතකථා අනුබමිමා නාම කපිතස්ස
 පටිකථනං; සෙකබ්බිමෙණාති සකාරණං සහෙතුස්සො; වාදනුපාසෙණාති
 වාදස්ස අනුපාතො අනුපතනං පටන්තිති අපො; භාරණං ධානානති
 ගරහිතබ්බසුත්තකං කාරණං; ඉදං වුත්තං හොති: හොතා ගොතමෙන
 වුත්තා සකාරණං වාදපවත්ති කච්චි භාරණං කාරණං ආගච්ඡති නාගච්ඡ
 තිති පුච්ඡති; අනන්තසෙකෙණ හොතිති අනන්තසං විනාසං විලෝපං
 කණෙති; පාටිපට්ටිකොති පඤ්ඤනවොභෙ; ඔපො හොතිති ගුණ
 බණ්ණෙන බණ්ණ හොති; ගුණුපසාතෙතෙව උපහරණං; වඤ්ඤිකාණාති
 අසුචිකල්ලකූපෙ; බලිමලෙලති නිබමනකල්ලෙ; සො මාති සො සිලවාති
 වුත්තබ්බිණ්ණාවො; සිලකබ්බෙණාති සිලරහිතා; තෙසපදෙසුචි එසෙව
 නසො, එත්ථ ව විමුත්තිඤ්ඤාදස්සනං වුච්චති පටිවෙකභිනඤ්ඤං නං
 අසෙබස්ස පටිත්තතතො අසෙබනති වුත්තං; ඉත්තරති සික්ඛාපරිශෙසා
 නපත්තකාසංගසෙපි අසෙබනෙව, කාති ව පන ලොකුත්තරති පටි
 වෙකභිනඤ්ඤං ලොකිසං; ගෙහිණිසුභිරත්තවණ්ණසු; සරුපාසුති
 අත්තනො චත්තකෙති සමානරූපාසු; පාපෙට්ඨාසුති කපොතවණ්ණසු;
 දසනොති නිබ්බිතෙවනො; පුබ්බසෙවොති උත්තො; මාරෙණොති බුර
 වාසො; සාලාණිජවතිකකමොති කල්‍යාණෙන උජ්ජා ජවෙන ගත්තා;
 නාස්ස වණ්ණං පටිත්තපෙති අස්ස ගොණස්ස සරිච්ඡාණං න පරික්ඛන්ති
 බුරවගනකමමෙව පන පරික්ඛන්ති; සෙමිං නෙමිඤ්චි ජනිසෙති සත්ථ
 කත්ථි කුලෙ ජාතො; ඤාසු ඤාසු ව එතාසුති එතාසු බන්ධිතාදිපාසෙසු

යාසු කාසුචි ජාතිසු; **මුහම්මද්ශයා කෙවලිති** මුහම්මද්ශයා කෙවලෙන
 සමන්තාගතො පරිපුණ්ණභාවෙන සුන්දරාති අපේ; **බිණ්ණසවො** හි සකල
 මුහම්මද් නාම භොති තෙන වුත්තං, **පනහභාගේති** ඔරෙපිතභාගේ;
 බන්ධනාරං කිලෙසභාරං කාමගුණභාරස්ස ඔරෙපෙනා සිතොති අපේ;
කාකිකේවමාති වතුති මගොති කිවමං කන්ධා සිතො; **සාරගු සබ්බමිමා**
 නාති සබ්බමිමා වුවනති පස්සකකන්ධා වාදයාසනාති අවධාරය
 ධාතුසො තෙසං සබ්බමිමානං අභිසුද්ධාරං පරිසුද්ධාරං පහාන
 පාරං භාවනාපාරං සච්ඡිකිරියපාරං සමාපත්තිපාරස්සාති ජ්ඣිධං පාරං
 ගතත්තාපාරගු; අනුසාදයාති අගගෙන; **තිබ්බුසොති** කිලෙසසන්තාපර
 තිතො; **වීරණේති** ඤානදෙසමොභරජරතිතො; **අවිජ්ඣනනාති** බේත්තං අජ
 තත්තා; **දුෂේමමාති** තිප්පස්ස; **අසුගාචිසොති** බේත්තවිතිව්ජසධවෙන
 නරතිතා; **බිභිඩාති** ඉමමා සාසනා බිභිඩා; න හි **සපනන උපාසරෙති**
 මුඛපච්චකමුඛබිණ්ණසවෙ උත්තමපුරිසෙ න උපසඞ්කමන්ති; **සිරසමි**
සොති පණ්ණිනෙති සමමනෙ සමාචිතො; **මූලකතා පනිච්ඡාති** ඉමිනා
 සොත්තාපනතස්ස සධං දසෙත්ති; **කුලෙ වා** ඉධ භිසරෙති ඉධ වා මනුස්ස
 ලොකෙ බහතිසමුභවණ්වෙස්සකුලෙ ජායන්ති; අයමෙව හි තිව්ධ
 කුලසමන්තා නාම; **අනුසුසබ්බන තිබ්බානං** අධිගමනනිති සිලසමාපි
 පස්සෙති ඉමෙ ගුණ පුරෙනා අනුක්කමෙන නිබ්බානං අධිගමන්ති.

3. 1. 8

අවධිමෙ **තිකෘණණාති** තස්ස නාම; **උපසඞ්කමිති** සමණො කීර
 ගොතමො පණ්ණිනො ගමන්සාමිසස සන්තිකන්ති චිත්තෙනා සුත්තපාත
 රුසො මහජනපරිවුත්තො උපසඞ්කමි; **ගමවිසො** සම්මුඛාති දසබලස්ස
 පුරණො නිසිදිත්වා; **වණණං භාසනීති** කන්ධා භාසති සො කීර
 ඉතො පුරෙම තථාගතස්ස සන්තිකෙ අගනපුරෙම අපස්ස එතදභොති
 මුඛා නාම දුරසද මයා පඨමනරං අකපේත්තක කපේත්ත වා න වා සමෙන
 කපේත්තති සමාගමට්ඨානෙ කපේත්තං එවං වක්කන්ති තිං ඉධ කන්ධා
 කපේති ගෙන තෙ සමණස්ස ගොතමස්ස සන්තිකං ගන්තවා වටනමත්තමපි
 න ලඞ්කති කන්ධා එවං මෙ අසං ගරහා මුච්ඡිත්තනීති මසුද්ධානො භාසති
 කිස්සාපි මුහම්මණානං වණණං භාසති තථාගතස්ස පන සුණං සට්ඨෙත්තා
 මිති අධිප්පාසෙතොව භාසති; **එවමපි තෙවිජ්ජා මුහම්මණාති** තෙවිජ්ජක
 මුහම්මණං එවං පණ්ණිනා එවං සිරු එවං ව්‍යත්තා එවං බහුසුත්තා එවං
 වාදිතො එවං සමමතාති අපේ; **ඉතිපිති** ඉමිනා තෙසං පණ්ණිනාදිආකාර
 පරිචේජ්දං දසෙත්ති; එතතකෙන කාරණෙන පණ්ණිනා-පෙ-එතතකෙන
 කාරණෙන සමමතාති අසං ගෙත් අපේ; **සථා කථමපනි මුහම්මණාති**
 එත් සථාති කාරණවමනං කථමපනාති පුච්ඡාවමනං; ඉදං හි වුත්තං
 හොති; කථං පන මුහම්මණ මුහම්මණං තෙවිජ්ජං පසුද්ධපෙත්ති සථා එවං
 සක්කා හොති ජානිතුං තං කාරණං වදෙහිති; තං සුත්තං මුහම්මණං ජාන
 නට්ඨානෙත්තෙව මං සමාගමමුඛො පුච්ඡති නො අජානනට්ඨානොති අත්ත
 මනොසුත්තා ඉධ හොතොතමාති ආදිමාග: තත් උග්ගොති විහිටි පකෙකති;

මානිතො ච පිතිතො මානියං මානා බ්‍රාහ්මණී මාතුමානා බ්‍රාහ්මණී
 නසාරි මානා බ්‍රාහ්මණී, පිතා බ්‍රාහ්මණො පිතුපිතා බ්‍රාහ්මණො නසාරි
 පිතා බ්‍රාහ්මණො, සො උගතො පුජාතො මානිතො ච පිතිතො ච; සංසුඛ
 ගතණිකොති යංගං සංසුඛා මාතුගතණී ඤාච්ඡිදි අභේ; සමිච්චොති
 තිසා ගතණිකාති පත එඤ්ඤාමර්ජනෙපරාධාතු ගතණීති වුවිච්ඡි; සාව
 සතමා පිතාමගසුගාති එඤ්ඤා පිතුපිතා පිතාමගො පිතාමගංගං සුගං
 පිතාමගසුගං සුගතති ආපුපාමාණං වුවිච්ඡි අභිඤ්ඤාමර්ජනෙවෙතං
 අභේතො පත පිතාමගොසෙව පිතාමගසුගං තතො උඨං සබ්බෙපි පුබ්බ
 පුරිසා පිතාමගගතණිතෙව ගතීතා එවං යාව සතමො පුරිසො තාව
 සංසුඛගතණිතො; අථවා අකතිතො අනුපකකුචොධා ජාතිවාදෙනාති
 දසොති; අකතිතොති අපනෙථ එතං කිං ඉමිනාති එවං අකතිතො
 අනවකතිතො; අනුපකකුචොති න උපකකුචොධා න අකතොධා වා
 තිඤ්ඤා වා පතනුසබ්බා; කෙන කාරණං; ජාතිවාදෙනාති ඉති පිතිත
 ජාතිතො එතොති එවරුපෙන වචනෙනාති අභේ; අජ්ඣාසකොති ඉදං
 “නදුතිමෙ කියාසනති නදුතිමෙ කියාසනතිධා වාතෙධා අජ්ඣාසකා
 අජ්ඣාසකාතෙව උඨං අකරං උපතිබ්බතන”නති එවං පඨමකපික
 කාලෙ කිතවිර්භිතානං බ්‍රාහ්මණානං ගරගවචනං උපතනං ඉදුති පත
 නං අජ්ඣාසනීති අජ්ඣාසකො මනෙත පරිවණෙනති ඉමිනා අභේත
 පසංයාවචනං කථා වොගරනති; මනෙත ධාරෙතිති මනාධායෙ; තිණිණං
 මෙදුගතති ඉරුබෙද යජ්ජෙබ්බ යාමවෙදනං; ඔව්චපතකකරණවසෙන
 ජාරං ගතොති පාරණ; සග තිකණ්ඩුතා ව කෙවුගෙන ව සතිසණ්ඩුකෙවු
 භානං; තිකණ්ඩුති නාමතිකණ්ඩු රුකධාදිතං ආවචනපසායනං සථං;
 කෙවුගතති කිරිසාකපාචිකපො කපිතං උපකාරය සථං; සග අකරප
 ගෙදෙන සංකර්මසංගෙදං; අකරපසංගෙදෙති සිතවා ච තිරුතති ව;
 ඉතිභාසපඤ්චමානාති අථබ්බනවෙදං වතුථං කථා ඉති ස ආස ඉති ස
 ආසාති ඊදිසවචනපටිසංයුතො පුරුණකථාසබ්බාතො බහතවිජ්ජා
 සමිතො වා ඉතිසාසො පඤ්චමො එතෙසනති ඉතිසාසපඤ්චමා තෙසං
 ඉතිසාසපඤ්චමානං; පදං නදවසෙසඤ්ච වසකරණං අධිගති වෙදෙති වාති
 පදකො වෙසාකරණො; ලොකාසනං වුවිච්ඡි විතණ්ඩවාදසථං;
 මහාපුරිසලකණිතති මහාපුරිසානං බුධාදිතං ලකණිතපිකං වාදස
 සගගාමතගතපරමාණං සථං යථ සොලසසගගාමාපදපරමාණං
 බුධිමතො නාම අගෙසුං සෙසං වසෙන ඉමිනා ලකණිතෙත සමතොගතා
 බුධි නාම සොති ඉමිනා පවෙච්ඡිබුධි වෙ අගගාමකා අසීතිගතාස
 වකා බුධිමානා බුධිපිතා අගගාමධානා අගගාමධානිකා රජා වකකවතති
 අයං වසෙසො ඤායති; අනිච්ඡොති ඉමෙසු ලොකාසනමහාපුරිසලකණිතෙසු
 අනුතො පරිපුරකාරී අවසො න සොතිති වුගතං සොති; අවසො නාම
 සො තාති අභේතො ච ගතොතො ව ගතොතොතො න සකතොති; සෙන
 ගීති ඉදං ගතවා තුං ආසවනං දිඤ්ඤා ඉදුතිසං පඤ්ඤං කපෙතුං කාලොති
 ඤාතිආස තසෙපථං යඤ්ඤා මං ආසවති තසො පුණ්ණිති; චිච්චෙච්ච
 ඤාමෙතිති ආදි විපුරිමගෙන විජාරිතවෙව; ඉධ පනෙතං තිසනතො

විජානං පුබ්බ භූතපටිපත්තිදස්සනන්ධං. වුත්තනති වෙදිතබ්බං තත්ථ විත්තං විජානං අනුපදවණ්ණො චෙව භාවනානස්ස ච විපුඤ්චිකො විජාරිතොව; සඨමා විජජාති පඨමං උප්පත්තාති පඨමා විදිතකරණ්ණෙව්ඨන විජා කිං විදිතං කණ්ඨි පුබ්බෙතිවාහං; අවිජජාති තස්සෙව පුබ්බෙතිවාසස්ස අවිදිතකරණ්ණෙව්ඨන තප්පටිච්ඡාදස්සො මොහො වුච්චති; භෞමාති සෙව මොහො පටිච්ඡාදකව්ඨන තමොති වුච්චති; ආලොකොති සා එව විජා ඔහාසකරණ්ණෙව්ඨන ආලොකොති වුච්චති; එන් ව විජා අධිගතාති අසං අන්ධො; සෙසං පසංඝාවචනං යොජනාපනෙන්ථ අසමස්ස විජා අධිගතා අපංග අධිගතවිජස්ස අවිජා විගතා විනට්ඨාති අන්ධො; කසමා සසමා විජා උප්පත්තා ඉතරස්මිම්ඨි පදවිසෙ එසෙව නස්සො; සඨා භාතති එන් යථාති ඔපමෙව; තතති නිපාතමත්තා; සඨියා අවිප්පවාසෙන අසමත්තස්සා; විරියානාපෙන ආනාපිණො; කාසෙ ව ජීවිතෙ ව අන පෙකඛිතාස සභිගානස්සා; පෙතිතත්තස්සාති අන්ධො; ඉදං වුත්තං හොති යථා අප්පමත්තස්ස ආනාපිණො පතිතත්තස්ස විගරතො අවිජා විගඤ්ඤාස විජා උප්පජ්ජස්ස තමො විගඤ්ඤාස ආලොකො උප්පජ්ජස්ස එවමෙවස්ස අවිජා විගතා විජා උප්පත්තා තමො විගතො ආලොකො උප්පත්තො එකස්සනෙන පධානානුයොගස්ස අනුරූපංසෙව එලං ලබන්ති.

පුබ්බෙතිවාසකථා හිසිතා.

වුත්තපාතකථාසං විජජාති දිබ්බවක්ඛුඤ්ණවිජා; අවිජජාති සත්තානං වුත්තිපටිසක්ඛිච්ඡාදිකා අවිජා; සෙසං වුත්තනාසමෙව; තතිස්විජජාස භො එවං සමාතිතො විපතනති විපස්සනාපාදකවතුන්ඤ්ඤානවිත්තං වෙදි තබ්බං; ආසමානං බසඤ්ඤාසාති අරහත්තමස්සාද්දණ්ණන්ධං; අරහත්ත මස්සා හි ආසවවිනාසනිතො ආසවානං බසෙති වුච්චති තහු වෙතං ඤ්ඤා තත්ථ පරියාපනනත්තාති; මිත්තං අභිනිහ්ඨාමෙති විපස්සනා විත්තං අභිනිගරති; භො ඉදං දුක්ඛන්තරි එවමාදිපු එත්තකං දුක්ඛං න ඉත්තො හිසෙසාති සබ්බම්ඨි දුක්ඛස්වං සරසලක්ඛණ්ණපටිවෙධෙන යථාභූතං පජ්ජාති පටිවිජ්ඣති; තස්ස ව දුක්ඛස්ස නිබ්බතතිකං තණ්හං අසං දුක්ඛ සමුදයොති, තදුක්ඛස්මි යං ධානං පඤ්ඤා නිරුජ්ඣති තං තෙතං අප්පමත්ති නිබ්බානං අසං දුක්ඛනිරෝධොති, තස්ස ව සමපාපකං අරියමස්සං අසං දුක්ඛ නිරෝධානම්ඨි පටිපදති සරසලක්ඛණ්ණපටිවෙධෙන යථාභූතං පජ්ජාති පටි විජ්ඣතිති එවමන්ධො වෙදිතබ්බං; එවං සරූපතො සමාති දස්සෙති ඉදති කිලෙසවසෙන පරියාසතො දස්සෙත්තො ඉමෙ ආසවාති ආදිවාහො භස්ස එවං ජ්හනො එවං සෙසොති තස්ස හික්ඛුතො එවං ජ්හනත්තස්ස එවං පස්සනත්තස්ස; සහ විපස්සනාස තොපිපත්තං මහං කපෙසි; කාමාසමාති කාමාසවසො; විමුච්චන්ති ඉමිනා මහකඛණ්ණං දස්සෙති මහකඛණ්ණෙ හි විත්තං විමුච්චති එලක්ඛණ්ණෙ විමුත්තං හොති; විමුත්තසම්ඨි විමුත්තසම්ඨි ඤ්ඤාති ඉමිනා පටිවෙධකඛණ්ණං දස්සෙති; මිණි ජාතීති ආදිති තස්ස භූමිං තෙත හි ඤ්ඤෙන සො පටිවෙධකඛණ්ණො බිණි ජාතීති ආදිති පජා

නාති, කතමා පනසා ජාති විණා: කථෙත්ථ නං පජානාතිති: න තාවස්ස
අනිත්ථා ජාති විණා, පුඤ්ඤව විණිත්තා න අනාගතා අනාගතෙ වාසාමාසාව
භො න පච්චුප්පත්තා විජ්ජමානත්තා යා පන මහසසා අභාවිතත්තා
උපපජ්ජෙය්‍ය එකවිතුපඤ්ඤවොකාරභවෙසු එකවිතුපඤ්ඤකඛනිපාභෙද
ජාති සා මහසසා භාවිතත්තා අනුප්පාදධම්මිතං ආපජ්ජෙන න විණො නං
භො මහසාවනාය පභිනාසිලෙසෙ පච්චවෙකතිතා සිලෙසාභාවෙ විජ්ජමා
නම්පි කමමං ආසති අපාටිගඤ්ඤා භොතිති ජානෙත්තා පජානාති; මුඛි
ශාතති වුජ්ඣං පටිවුජ්ඣං කතං චරිතං නිවසිකත්ති අපේඨා; මුඛමච්ඡිසත්ති
මහමුඛවරිතං; පුඤ්ජ්ජ නතලාණතෙන හි සම්භත්තසෙක්ඛා මුඛවරිත
වාසං චගන්ති නාම විණොසවො වුජ්ජවාසො තස්මා සො අත්තභො මුඛවරි
සවාසං පච්චවෙකතිත්තො වුසිතං මුඛවරිතත්ති පජානාති; කාසං කර
ණිසත්ති වතුසු සචෙට්ඨ වතුති මහෙත්ති පරිඤ්ඤපහානසච්ඡිකිරියාභාව
නාතිසමභවෙත්තං සොලසවිධම්මි සිට්ඨං නිව්ඤ්ඤාති අපේඨා; පුඤ්ජ්ජ
නතලාණකාදෙසො හි තං සිට්ඨං තරෙත්ති විණොසවො කතකරණිසො
තස්මා සො අත්තභො කරණිසං පච්චවෙකතිත්තො කතං කරණිසත්ති ප
ජානාති; නාසරං ඉද්ධත්තාසාති පුන ඉද්ධවාසං එවං සොලසවිධසිට්ඨ
භාවාස කිලෙසකම්මාස වා මහසාවනාසිට්ඨං මෙ නජිති පජානාති; අථවා
ඉද්ධත්තාසාති ඉද්ධවාසො ඉමසො එවං පසාර ඉද්ධති වත්තමානකි
සත්තානා අපරං ඛනිසත්තානං මහං නජි ඉමෙ පන පඤ්ඤකිකු
පරිඤ්ඤානා නිව්ඤ්ඤාති ජිනනමුලකා රුක්ඛා විය තෙ වරිමකවිඤ්ඤාණති
රෙභෙන අනුපාදෙත්තා විය ජාතවෙදො නිබ්බාසික්ඛාතීති පජානාති; ඉධ
මිජ්ජාති අරහත්තමහසද්දුච්ඡා; අමිජ්ජාති වතුසච්චපටිච්ඡාදිකා
අවිජ්ජා; සෙසං වුත්තනාසමෙව; අනුච්චාවච්ඡිලසාති ගහා සිලං කාලෙ
න භාසති කාලෙන වසිති සො උච්චාවච්ඡිලො නාම භොති විණොසවස්ස
පන සිලං එකත්තවසිතිත්තමෙව තස්මා සො අනුච්චාවච්ඡිලො නාම භොති;
ච්ඡිකුශාති වසිපත්තං; සුභමාසිතාති සුච්ඡි සමාතිතං ආරමභමති
සුච්චිතිතං; ධීරන්ති ධීරිසමපත්තං මච්ඡුභාසිතාති මච්ඡු ජාතිතා සීතං;
සබ්බසභාසිතාති සබ්බ පාපධමෙව පජාතිතා සීතං; මුඛතති වතු
සච්චවුච්චා; අනුමිශාජිතාති සබ්බපට්ඨමහරිධරං; ගං නමස්සාති
භොගමතති තං භොතමහොත්තං මුඛසාවාසා නමස්සාති; අථවා
භොතමමුඛසා සාවකොපි භොතමො භොතමං දෙවමනුස්සා නමස්සාති
තිපි අපේඨා; පුඤ්ඤ නිවාසත්ති පුඤ්ඤ නිවුජ්චකිපරමාරං; සො චෙතීති
සො අචෙති අවතථති; යොචෙදීතිපි පාසො යො අචෙදි විදිතං කතා
පාකටං කතා සීතොති අපේඨා; සුභසාසාසඤ්ඤ සස්සාති ජි කාමාවච්චර
නව මුඛවලොකෙ වත්තාගෙ ව අපාසෙ පසාති; ජාතිකඛණං සත්තොති
අරහත්තං පත්තං; අතිඤ්ඤවොසිත්තොති ජාතිතා සිට්ඨවොසානෙන
වොසිත්තං; මුඛිති මොනෙත්තං සමත්තාගසො විණොසවමුති; එසාතිති
ගෙව්ඤ්ඤාති ධීරිසමපත්ති පුඤ්ඤ නිවසද්දුච්ඡාදීති; හ අඤ්ඤං උපිතලාපනාති
සො පනඤ්ඤා තෙවිජ්ජාති අඤ්ඤාති උපිතවචනමත්තමෙව උපති
කමිතං ගෙවිජ්ජාති න වදුම් අත්තපච්චකම්මො ඤ්ඤාති පරස්සපි තිස්සො

විජ්ජා කප්පනාලොචානං තෙවිජ්ජාති වදුමිති අපේඛා; කලුනති කොට්ඨාසං; නාශකානිති න පාපුණාති; ඉද්දනි බ්‍රාහ්මණො හගවිනො කථාය පසනො පසනාකාරං කතෙනො අභිනානනනති ආදිවාහ.

3. 1. 9.

නවමෙ සංඝස්සුති සංඝා හවෙස්සං; සංඝස්සුති ආදිපු සථිකබ්බොති සංඝස්සු දෙසාධිමමෙස්සොනං නාමං; සංඝනති මනකහතනං; ඵාලිපායොති වරපුරිසානං දුගබ්බසුතනං හතනං; දෙසාධිමමනති වුත්තාවසෙසං යං නිසද්ධි දෙසාධිමමං නාමං; * තෙවිජ්ජපු බ්‍රාහ්මණපු දුතං දෙදෙසාති සබ්බමෙතං දුතං තෙවිජ්ජපු දෙදෙසා තෙවිජ්ජා බ්‍රාහ්මණාව පටිග්ගහෙතුං සුත්තාති දෙස්සති: පෙසමෙත්ථ හෙට්ඨා වුත්තනායමෙවාති.

3. 1. 10.

දුතමෙ සංඝාදපොති එවා නාවෙසා ගුරුගහනගරෙ ජිණ්ණපටිසබ්බරණකාරකො ආසුතනකබ්‍රාහ්මණො; උපසංඝාමිති භුත්තපානරුසො හුත්වා මහාජනපට්ටිපො උපසංඝාමී; මහමස්සුති එත්ථ අස්සුති නිපාතවතනං මං හො හොතම බ්‍රාහ්මණො නාමාති ඉදමෙව අත්ථපදං; සංඝස්සුං සන්මාති බාති රසමය සබ්බවතුකෙතන සබ්බධිකෙතන සබ්බසොලසකෙතන සබ්බවතං සාය සබ්බවතුසට්ඨිකා සබ්බසතො සබ්බපස්සුසතොනාති එවා පාණ්ඩුත පටිසංසුතොනා සංඝස්සු නාම හොති තං සන්ධිසෙවමාහ; අනෙකසාදි ජිනානති අනෙකසරීරසමහවා; සද්දිදනති යා එසා; සංඝස්සුතිකාරණනති සංඝස්සුකාරණො; ගුරුතකාරණො මෙව යාජනකාරණො වාති අපේඛා; එකගමිති බහුතං දදනෙන දුපෙනෙති බහුසුපි බහුතං දෙනෙත්ථපි දුපෙනෙත්ථපි පුඤ්ඤපටිපදා අනෙකසාරීරිකා නාම හොති තං සන්ධිසෙතං වුත්තං භුග්ගස්සව භුග්ගස්සවයජාමිති වදනතස්සාපි ව නිසද්ධි නිසද්ධි යජ හිති ආණ්ඩපෙනතස්සාපි ව අනෙකසාරීරිකාව හොති තම පි සන්ධිසෙතං වුත්තං; සංඝා වා නාස්ස වාති සසවා වා නගවා වා; එකමිත්තානං දමෙතිති අත්තනො ඉඤ්ඤාදමනවතොන එකං අත්තානමෙව දමෙති; එකමිත්තානං සමෙතිති අත්තනො රුහාදිපරිනිබ්බානෙතොව පරිනිබ්බාපෙති; එවමස්සා යනති එවා සතොති අගං එවමිදං; බ්‍රාහ්මණස්ස කථා සුත්වා සත්වා විතො පි අගං බ්‍රාහ්මණො පසුසානකසංසුතනං මහායස්සුදං අනෙකසාරීරිකපුඤ්ඤ පටිපදං වදෙති පබ්බජ්ජාමුලකං පන පුඤ්ඤාපාතතිපටිපදං එකසාරීරිකනති වදෙති නෙවාගං එකසාරීරිකං ජානාති න අනෙකසාරීරිකං හදස්ස එකසාරීරිකස්සව අනෙකසාරීරිකව පටිපදං දස්සස්සාමිති උපරි දෙගනං වස්සිතොනො තො හි බ්‍රාහ්මණාති ආදිවාහ: තත්ථ සඨා පන බ්‍රමෙස්සාති යථා භුග්ගං රුළුවෙස; ඉධ තථායෙතො පලාපක උපපජ්ජති ආදිති විපුතිමග්ගෙ විජාරිතානොව; එථායං මග්ගොති එථ භුළෙහ අගමහුසායමි අගං මග්ගො; අසං පටිපදාති තස්සෙව වෙවචනං; සඨා පටිපජ්ජනාති ගෙන මග්ගෙන පටිපජ්ජොනා; අභුතභරං බ්‍රිහතිවජිසොගබ්බනති අර

* “දෙසාධිමම. කාම අත්ථ” ඉතිතිගමිති.

හතතමඤ්ඤාසම්මාදාසං ඉතිවට්ඨිතං අනුත්තරං ඔග්ථං උත්තමපඨිට්ඨා
 භූතං තිබ්බානං; ඉච්චාසනාති ඉති අයං; අසංසංගාති යත් ඔහුහි වෙසා
 වච්චකෙරති වා උපකරණෙති වා අප්පො නත්ති; අසංසංගාති යත්
 ඔහු තතං කම්මවෙත්ථදවසෙන පිලාසබ්බානො සමාරම්භො නත්ති;
 සෙසාපාපි භවං ගොතමො භවසඤ්චානසො ඵලො මෙ පුජ්ජාති යථා
 භවං ගොතමො භවසඤ්ච ආනසො ඵවරුපා මම පුජ්ජානුමෙතෙව වෙජනා
 මයං පුජ්ජා ව පාසංසා මාති ඉමමත්ථ සංකාසෙතං වදති; තස්ස කීර ඵවං
 අනෙසි ආනසොත්තෙ මංසෙව ඉමං පඤ්ඤං කථාපෙතුකාමො, අත්තනො
 ඛො පන වණේණ චූතෙත පද්ධතනෙකො නාම නත්ති තස්මා පඤ්ඤං අක
 ථෙතුකාමො වණේණෙනෙත විකෙඛිතං කෙරෙනො ඵවමාහ; නි මො
 ඤාහනති න ඛො තෙ අහං; ථෙරෙපි කීර විතෙතසි; අයං බ්‍රාහ්මණො
 පඤ්ඤං අකථෙතුකාමො පරිවත්තති ඉමං පඤ්ඤං එතං සෙව කථාපෙසාමිති
 තස්මා නං ඵවමාහ; සසබ්බමික්ඛානති සකාරණං; සංසාදෙතීති තිසිද
 පෙති; තො විසංසෙජ්ජතීති න කපෙති; සන්තූනාහං පටිමොපෙසනති
 සන්තූනාහං උභොපෙනෙ විතෙතසො පරිමොවෙතං; බ්‍රාහ්මණො හි
 ආනසොන පුට්ඨිතං පඤ්ඤං අකථෙතො විතෙතෙති ආනසොති බ්‍රාහ්මණං
 අකථෙතං කථාපෙතො ඉති උභොපෙනෙ විතෙතසො මොවෙසාමිති
 විතෙතො ඵවමාහ; ඤාතිජ්ජාති කා නු අජ්ජ; අනගති කථා උදපාදිති
 අඤ්ඤාසං කථාය අත්තරත්තරෙ කතං කථා උපපජ්ජති පුට්ඨති, නද
 කීර රජතෙත පුරෙ තිණි පාටිභාරිතාති ආරඛන කථා උදපාදි නං පුට්ඨාමිති
 යත්ථා ඵවමාහ; අථ බ්‍රාහ්මණො ඉද්දති වතංගං සසබ්බාමිති රජතෙත පුරෙ
 උපපන්නං කථං ආරෙවෙතො අයං ඔවජ්ජ ගො ගොතමාති ආදිමාහ:
 තත්ථ අයං ඔවජ්ජාති අයං ඛො අජ්ජ; සුඛෙඛි සුද්දන්ති එත්ථ සුද්දන්ති තිපා
 තමත්තං; උත්තමි මනුස්සබ්බමාති දසකුසලකම්මපඨිට්ඨානා මනුස්ස
 බව්වා උත්තරි; ඉච්චාසනාපිසං දසෙසසුනති හික්ඛාමාරං ගච්ඡන්තා ආකා
 සෙනෙව ගමිංසු වෙව ආගමිංසු මාති ඵවං සුඛෙඛි පටිත්තං ආකාසගමනං
 සංකාසෙවමාහ; ඵහරති පන ඔහුනගි ව හික්ඛුති ඉදං ගො බ්‍රාහ්මණො
 සුඛෙඛි හික්ඛු වත්තංගෙ පට්ටගෙ උපපාදෙසාමාති මඤ්ඤෙ ඵවමානංසු
 ඉද්දති පට්ටගතං උපපන්නාහං සුද්දති සොපෙත වෙව පමාදෙන ව විති
 නාමෙතතීති උද්ධිය ඵවමාහ; පාටිභාරිසාති පට්ටතීකපට්ඨරණ
 වසෙන පාටිභාරිතාති; ඉච්චාසනාපිසංගති ඉජ්ඣනවසෙන ඉති පට්ඨරණ
 වසෙන පාටිභාරිතං ඉතිසෙව පාටිභාරිතං ඉතිපාටිභාරිතං; ඉතරෙපුට්ඨි ඵසෙව
 නාමෙති; අනෙකමිතිනං ඉච්චාසනාති ආදිතං අප්පො වෙව සාවතානගො
 ව පිසුඬිමග්ගෙ විජාරිතොව; හිමිතෙතන ආදිසතීති ආගතතිමිතෙතන
 වා ගතතිමිතෙතන වා සිතතිමිතෙතන වා ඉදං නාම භවික්ඛතීති කපෙති;
 තඤ්ඤං වජ්ජ: එකො රජා තිස්සො බ්‍රහ්මාගගන්තො පුරෙතිකං පුට්ඨි නිවෙව
 ආවරිත ගප්පෙති ගො ඉතො විතො ව ඔලොකෙසි තෙන ව සමයෙන එතා
 සරච්ඡ මක්ඛිකං ගගග්ගාමිති පක්ඛිතො ගගග්ගාලෙ මක්ඛිකා සලාතා ගො
 මක්ඛිකාය බ්‍රහ්මතො, බ්‍රහ්මා මහාරජාති ආග බ්‍රහ්මා නාම ගොතංගු කති
 බ්‍රහ්මාති ගො පුත නිමිත්තං ඔලොකෙසි අපාචිද්දරෙ කුඤ්ඤො

තිස්සවතො ආදාං තිව්තරෙසි මුග්ගණ නිසංසා මහාරජාති ආහ, එවං
එකච්චා ආගතතිමිනෙතන කපෙති එතෙත්තපායෙන ගතසීනතිමිනෙත
තිසි කපනං වෙදිතබ්බං; එවමිසි ජෙන මනොත් එවං තව මනො සොම
නසිතො වා දෙවනසිතො වා කාමචිතකකාදිසමාසුතො වාති; දුති
යං තසංසව වෙවච්චනං; ඉතිපි ජෙන විතතනති ඉතිපි තව විතතං ඉමඤ්ච
ඉමඤ්ච අපං විතතයමානං පවතතතිති අපෙතං; ඔහුඤ්චපි ආදිසතිති
ඔහුඤ්චපි කපෙති; තපෙව නි. සොතිති යථා කපිතං තපෙව සොති;
අමනුස්සානති යකච්චිසාමාදිනං; දෙවනානති වාතුමහාරජකා
දිනං; සදාං සුචොති අඤ්ඤාසා විතතං ඤාතිං කපෙන්නානං සුචා; විතකක
විපථාරදොනති විතකකවිපථාරවසෙන උප්පන්නං විපලපන්නං
සුතතප්පමසාදිනං සදාං සුචොති තං සුචා යං විතකකයො තසං සො
සදො උප්පන්නං තසං විසෙත එවමිසි තෙ මනොති ආදිසති; කත්තිමාති
වදුති: එසො කීර මත්තසො අට්ටං කරුණාමිති ගාමයො නගරං ගච්ඡ
තොති තිස්සවතවධානොති පට්ඨාය විනිවිජ්ජයගායඤ්ච රඤ්ඤා ව රුජ
මහාමහනානඤ්ච ඉදං කපෙණ්ණාමි ඉදං කපෙණ්ණාමිති විතකකතො රුජ
කුලං ගතො විය රඤ්ඤා පුරණො සීතො විය අට්ටකාරකෙන සද්ධිං කපෙ
තො විය ව අසොති තසං තං විතකකවිපථාරවසෙන නිවිජ්ජනං යදං
සුචා එසො පුරිසො කෙනෙත්ත ගච්ඡති ආහ අට්ටකමමනාති ගච්ඡ
ජයො ජෙන ගවිසාතිති සො ගතො අට්ටං කතිං ජයවෙව පාපුණි; අපරෙපි
පෙරෙ මොලියගාමෙ පිණ්ඩාය වරි අප නං තිස්සවතනං එකා දුරිකා
අඤ්ඤාපිතිනං න අදාය සො ගාමපාරෙ එතො නිවතතිනං ඔලොකෙනො
තං දිසා විතකකතොති අගමාසි ගච්ඡෙනොසෙව ව කීනත්ත මො
කුරුමානා දුරිකා න අදායාති වපිසෙදං අකාසි පසො සීතො එසො පුරිසො
සුචා තුමෙහ ගතො මොලියගාමෙ වරිජාති ආහ; මනොසම්මාද
පණිතිනාති විතතසම්මාද සුචාපිතං; විතකකසාතිති විතකකසිසාති
පවතතසිසාතිති පජානාති; ජානෙනො ව ආගමෙනො ජානාති පුබ්බො
තෙන ජානාති අනොති සම්පතතිසං විතතං අපලොකෙනා ජානාති; ආග
මෙනො ජානාති නාම: කසිණපරිකම්මකාලෙයෙව සෙතාකාරෙනෙය කසි
ණ්ණාපනං ආරදොසි පඨමජ්ඣානං වා වතුච්ඡානං වා අවඨි වා සමා
පතතිසො නිබ්බන්ධකසාතිති පජානාති; පුබ්බොතෙන ජානාති නාම:
පඨමවිපසානාග ආරදොසෙයෙව ජානාති සෙතාකාරෙනෙය විපසානං
ආරදොසි සොතාපතතිමහං වා නිබ්බන්ධකසාති අරහත්තමහං වා
නිබ්බන්ධකසාතිති ජානාති; අනොති සම්පතතිසං විතතං ඔලොකෙනා
ජානාති නාම: සෙතාකාරෙන ඉමසං මනොසම්මාද සුචාපිතං ඉමසං නාම
විතකසා අනත්තං ඉමං නාම විතකසා විතකකසාති ඉතො වුට්ඨිතසා
එතසා ගානගාතිසො වා සමාධි ගවිසාති සීතිගාතිසො වා විසොගාතිසො
වා නිබ්බන්ධගාතිසො වා අඤ්ඤාසො වා නිබ්බන්ධකසාතිති ජානාති; තථ
පුත්තර්ජෙනො වෙතොපරියඤ්ඤාසි පුත්තර්ජානංසෙව විතතං ජානාති න
අරියානං අරියෙසුපි තෙසිමො උපරිමසා විතතං න ජානාති උපරිමො පන
ගෙවසිමසා ජානාති එතෙසු ව සොකාපෙනො සොතාපතතිඵලසමාපතති.

සමාපජ්ඣති, සකඝ්ඤාමි අනායාමි අරහා අරහත්තඵලසමාපත්තියං සමාපජ්ඣති උපරිමො හෙවයිමං න සමාපජ්ඣති නොහං. හි හෙවයිමා හෙවයිමා සමාපත්ති තත්ත්වතෙව හොති; නාපථව නා. හොතිති එතං එකංගෙන තපෙථ හොති; ථෙවනොපරිසඤ්ඤාවසෙන ඤානං හි අඤ්ඤාථා භාවි නාම තත්ථ; එවං විතප්පකකථාති එවං නොකබලමවිතකකාදයො පටිගෙනතොතො විතප්පකථා; මා එවං විතප්පකකථාති එවං කාමවිතප්පකාදයො පටිගෙනතොතො මා විතප්පකකථා; එවං මහසි කප්පෙතථාති එවං අතිවිමසඤ්ඤා ථෙව දුක්ඛසඤ්ඤාදිපු වා අඤ්ඤාතරං මනසි කපෙතථ; මා එවංගති නිවිමනති ආදිතා තපෙන මා මනසාකත්ථ; ඉදංගති ඉදං පඤ්චකාමගුණ රහං පජගථ; ඉදංගති උපසම්පජ්ජාති ඉදං චතුමග්ගඵලපපහදං ලොකුත්තරබලමථෙව උපසම්පජ්ජ පාපුණ්ණියා නිපථාදෙතියා විහරථ; මාසා සහබ්බමරුපං විස ඩාසතීති මාසාස සමානකාරණජාතිකං විස හුත්වා උපවිසාති මාසාකාසෙති හි උදකං ගහෙතියා තෙලංකපෙති තෙලංගහෙතියා උදකත්තති එවං අනෙකරුපං මාසං දසෙතියා ඉදංගති පාටිසාරියං තථාරූපමෙ වාති ඉදංගති මෙ හො හොතම පාටිසාරියං මාසාසහබ්බමරුපං විස ඩාසතීති විත්තාමණිකවිජ්ජාසරිත්තකකතං සකුසා එවමාන; විත්තාමණිකවිජ්ජා ජාතත්තාපි හි ආගච්ඡත්තමෙව දිස්වා අයං ඉදං නාම විතප්පකකපොතො ආගච්ඡතීති පජාතත්තති තථා ඉදං නාම විතප්පකකපොතො සිහො ඉදං නාම විතප්පකකපොතො නිසිහොතො ඉදං නාම විතප්පකකපොතො නිපජොතොති ජාතත්තති; අභික්ඛානනාගාරහති පුඤ්ජතරං; පඤ්ඤාතරහති උත්තම තරං; හවං හි හොතපමා අවිතප්පකං අවිමාරහති ඉධ ඩ්වගමණො අව සෙසං ආදෙසනාපාටිසාරියං බාහිරකත්තති න ගණෙති ඉදංගති පන සබ්බමපි සො ඩ්වගමණො තථාගතස්ස වර්ණණං කපෙතොතො යෙව ආහ; අඛා මො නාසහති එකංගෙනෙව තසා අයං; ආසප්පඋපගීය වාටා භාසිනාති මමගුණෙහෙවෙතියා මමගුණා නං සත්තකං උපතිතා වාටා සාසිතා; අපි ම නාසහං වාසකපිණ්ණාමිති අපි ම තෙ අහමෙව කපෙතොතො; සෙසං උත්තා නත්තමෙවයි.

බ්‍රාහ්මණවග්ගො පඨමො.

3. 2. 1.

දුර්ගස්ස පඨමෙ තිස්සාසනානාහිති තිස්සභුත්තති ආසත්තනාති තිස්සාසනං වා ආසත්තනාති; තත්ථ තිස්සං ජාතිතබ්බං තිස්සකරු ජාතිතබ්බං තිස්සා ජාතිතබ්බං තිස්සාසනාසනා ජාතිතබ්බං; තිස්සං නාම වාසසිද්ධියො; තිස්සකරු නාම තුසා දිට්ඨිතං උපපාදකා; තිස්සා නාම සෙසං නා දිට්ඨියො රුමමනති බමනති; තිස්සාසනාසනා නාම තෙසං පටිමසදයකා; ආසත්තනාති “අසානං කපෙතොපජා ආසත්තං ගුත්තං දක්ඛණපපො ආසත්තං”තති එත්ථ සඤ්ජාතිඨානං ආසත්තං නාම:-

“මනොරමෙ ආසත්තෙන සෙවනති නං විහබ්බමා
ජාසං ජාසප්පිතො සත්ති එලඨං උලභොජ්ජනො”ති.

එන් සමොසරණවිධානා; “පඤ්චමානි භික්ඛවෙ විමුක්තාසනනානි” හි එන් කාරණං නං ඉධ සබ්බමි ප්‍රකාශිතං; සබ්බමි හි දිට්ඨිගතිකා සඤ්ජාය මානා ඉමෙසුගෙව තිප්‍ර ධානෙසු සඤ්ජායනති සමොසරමානාපි එතෙසු ගෙව තිප්‍ර ධානෙසු සමොසරනති සනතිපනනති දිසිගතිකභාවෙ ව යොගං එතානෙව තිඤ්ඤි කාරණානිති තිත්භුතානි සඤ්ජායිතාදිනා අනේන ආය තනානිපි තිත්භාසනනානි; තෙතෙවනේන තිත්භාසනං ආයතනානිපි තිත්භාසනනානි; සමනුසුඤ්ඤමානානිති කා නාමෙතා දිසියොති එවං පුච්ඡෙමානානි; සමනුසුඤ්ඤමානානිති කිං කාරණං එතා දිසියො උපානතාති එවං සමමා අනුගාමියමානානි; සමනුසුඤ්ඤමානානිති පටි නිසසරපේකානි පාපකානි දිසිගතානිති එවං සමමා අනුගාමියමානානි; අපි ව තිඤ්ඤි එතානි අනුගාමියමානවෙවචනානෙව; තෙන වුත්තං අභික ධාය: “ගමනුසුඤ්ජනිති වා සමනුගාමනිති වා සමනුගාමනිති වා එතෙ එතෙ එතෙ සමෙ සභාගෙ තත්තානෙ තඤ්ඤාදි”ති; පරමෙ භවතොති ආවරි යපරමපරං ලභිපරමපරං අත්තභාවපරමපරං එතෙසු යං කිඤ්ඤි පරමපරං ගතංනාපි; අභිසේකං සංග්ගානිති අකිරිගමනෙත සනතිසනති; අමතා කං ආවරියො පුබ්බෙ කතවාදී අමතාකං පාවරියො පුබ්බෙ කතවාදී අමතාකං ආවරියපාවරියො පුබ්බෙ කතවාදී අමතාකං ආවරියො ඉසාරනිමානවාදී අමතාකං පාවරියො භුසාරනිමානවාදී අමතාකං ආවරියපාවරියො ඉසාර නිමානවාදී අමතාකං ආවරියො අනෙකුකප්පාච්චයවාදී අමතාකං පාවරියො අනෙකුකප්පාච්චයවාදී අමතාකං ආවරියපාවරියො අනෙකුකප්පාච්චයවාදී අමතාකං ආවරියපාවරියො අනෙකුකප්පාච්චයවාදී අමතාකං පාවරියො දිති එවං ගමනනානිති එතානි ආවරියපරමපරං ගමනනි නාම; අමතාකං ආවරියො පුබ්බෙ කතලභිකො අමතාකං පාවරියො-ප-අමතාකං ආවරියපා වරියො අනෙකුකප්පාච්චයලභිකො එවං ගමනනානි ලභිපරමපරං ගමනනි නාම; අමතාකං ආවරියො අත්තභාවො පුබ්බෙ කතනෙකුකප්පාච්චයපා වරියො-ප-අමතාකං ආවරියපාවරියො අත්තභාවො අනෙකුකප්පාච්ච යොති එවං ගමනනානි අත්තභාවපරමපරං ගමනනි නාම; එවං පන පුට්ඨපුට්ඨරමි ගමනනානි අකිරිගමනෙතෙව සංග්ගානති; එතොපි එතෙසං දිට්ඨිගතිකානං කතනා වා කාරණං වා න පඤ්ඤායති; පුබ්බෙසු ජලොති සතෙතා; කාසඤ්ඤි පුට්ඨොතිපි වුත්තෙත පුත්තලොතිපි වුත්තෙත සතෙතා ගෙව වුත්තෙතා ගොති අයං පන ගමනිතිකං නාම යො යථා ජානාති තස්ස තථා වුච්චති; පමිසංචෙදෙතිති අත්තතො සතතානෙ උපානතං ජානාති පටිසංචිදිතං කණ්ඩ අනුභවති වා; පුබ්බෙ කතනෙකුකප්පාච්ච පුබ්බෙ කතකාරණං; පුබ්බෙ කතකමමපට්ඨයෙනෙව පටිසංචෙදෙතිති අනේ; ඉමිනා කමම වෙදනඤ්ඤි කිරිගවෙදනඤ්ඤි පටිකතිපිනා එකං විපාකවෙදනමෙව ගමපට්ඨනති යෙ වා ඉමෙ පිත්තසමුච්ඡායා ආබාධා සෙමනසමුච්ඡායා වාතසමුච්ඡායා සනතිපාතිකා උතුපරිණාමපා විසමපරිණාමපා-ප-මපකමිකා ආබාධා කමමවිපාකපා ආබාධාති අවධි රෙගා වුත්තා තෙසු සතත පටිකතිපිනා එකං විපාකවෙදනංගෙව ගමපට්ඨනති; යෙපිමෙ දිට්ඨ ඛමමවෙදනිගං උපපජ්ජවෙදනිගං අපරපරියාගවෙදනිගනති තයො කමම රුතයො වතතා ගෙසුපි වෙ පටිබාහිනා එකං අපරපරියාගකමමවෙ

සමපටිච්ඡන්ති; යෙපිචෙ දිට්ඨධම්මවෙදනියො විපාකො උපපජ්ජවෙදනියො අපරපරියායවෙදනියොති තයො විපාකාරභයො භෙත්තපි චෙ පටිඛානිත්තං එකං අපරපරියායවිපාකමෙව සමපටිච්ඡන්ති; යෙපිචෙ කුහලවෙතනා අකුහලවෙතනා විපාතවෙතනා කිරිසමෙතනාති වත්තාභේ වෙතනාරභයො භෙත්තපි තයො පටිඛානිත්තං එකං විපාකවෙතනං යෙව සමපටිච්ඡන්ති; ඉසාර නිමිත්තානිභෙදාති ඉසාරනිමිත්තානසාරණං; ඉසාරෙන නිමිත්තතනා පටිසංවෙදෙතීති අපේඨා; අයං හි තෙසං අධිප්පායො: ඉමා තිස්සො වෙදනා පච්චුප්පනෙත අත්තනා කතමුලකෙන වා ආණ්ණතිමුලකෙන වා පුබ්බි තනෙත වා අනෙකුඅප්පච්චයා වා පටිසංවෙදිත්තං නාම න සක්කා ඉසාරනිමිත්තානසාරණං යෙව පන ඉමා පටිසංවෙදෙතීති; එවං වාදිනො පනෙනෙ භෙව්ඨා වුත්තෙතපු අව්ඨපු ණෙතෙත එතමි අසමපටිච්ඡන්තා සමබ්බ පටිඛාගන්ති භෙව්ඨා වුත්තෙතපු ච තීපු ච කමමරුසිපු තීපු විපාතරුසිපු වතුපු වෙතනාරුසිපු එතමි අසමපටිච්ඡන්තා සමබ්බපි පටිඛාගන්ති; අනෙකුඅප්පච්චයාති නෙකුඤ්ඤ පච්චගඤ්ඤ විනා අසාරණෙනෙව පටිසංවෙදෙතීති අපේඨා; අයං හි තෙසං අධිප්පායො: ඉමා තිස්සො වෙදනා පච්චුප්පනෙත අත්තනා කතමුලකෙන වා පුබ්බි තනෙත වා ඉසාරනිමිත්තානෙකුතා වා පටිසංවෙදිත්තං නාම න සක්කා අනෙකුඅප්පච්චයායෙව පන ඉමා පටිසංවෙදෙතීති, එවං වාදිනො පනෙනෙ භෙව්ඨා වුත්තෙතපු ණෙතෙදිපු එතමි අසමපටිච්ඡන්තා සමබ්බ පටිඛාගන්ති, එවං තප්ථා මාතිකං නික්ඛිපිත්තං ඉද්දති තං විභජ්ජිතං දසෙකතුං තත්ත්ව භික්ඛවෙති ආදිමාත: **භාජ්ඣ ඵං වදමිති** ලභිපතිඨා පනත්ථ ඵං වදමිති දසෙකති; ලභිං හි අපතිට්ඨපෙනා නික්ඛාගමානා ලභිණො ලභිං සබ්බමන්ති භො භොතම ඤං මයං පුබ්බි කතවාදං වදමාති ආදීති වදනති ලභියං පස පතිට්ඨාය සබ්බමිත්තං අලභන්තා පුතික්ඛාගා භොතති ඉති තෙසං ලභිපතිට්ඨාපනත්ථ ඵං වදමිති ආත; **භොග්ගාසසම්භෙදාති** තෙන හි ආයග්ගෙනා; කිං වුත්තං භොති යදි එතං සච්චං එවං සිතෙන තෙන තුමාතං වාදෙන; **පාණ්ණතිපානිණො භවිස්සන්ති පුබ්බි කතභෙදාති** යෙතෙවි ෆ්ලෙතෙ පාණං අතිපාතෙතති සමබ්බ තෙ පුබ්බි කතභෙදා පණ්ණතිපානිණො භවිස්සන්ති; කිං කාරණං: නති පාණ්ණතිපාතනමමං අත්තනා කතමුලකෙන න ආණ්ණතිමුලකෙන න ඉසාරනිමිත්තානෙකුතා න අනෙකුඅප්පච්චයා සක්කා පටිසංවෙදෙත්තං පුබ්බිකතභෙදායෙව පටිසංවෙදෙතීති අයං වො ලභි යථා ව පාණ්ණතිපාති නො එවං පාණ්ණතිපාතා විරමන්තාපි පුබ්බි කතභෙදායෙව විරමිස්සන්ති ඉති භගවා තෙසංයෙව ලභිං ගතෙත්වා තෙසං නික්ඛාතං ආරෙපෙති, ඉමිනා නයෙන අදිත්තාදුසිතොති ආදිපුපි යොජනා වෙදිතබ්බා; **සාරණො මමාසමජ්ඣන්ති** සාරණාවෙන ගණන්තානං; **ජ්ජෙද්දති** කතකුකමාතා ජ්ජෙද; **ඉදං වා සාරණිසං ඉදං වා අසාරණිසන්ති** එත්ථ අගමධිප්පායො ඉදං වා සාරණිසන්ති කතතබ්බස්ස සාරණ්ඨාය ඉදං වා අසාරණිසන්ති අකතතබ්බස්ස අසාරණ්ඨාය; කතකුකමාතා වා පච්චිත්තපුරිසස්ස ණෙ වා න භොති; ජ්ජද්ධායමෙපු වා අතනෙතපු ඉදං කතතබ්බං ඉදං න කතතබ්බන්ති පි න භොති; ඉති **සාරණිසාසාරණිසෙ මධා පන සමම**

හො: ථෙහොනො අනුලොමිකමානො එවං කතතබ්බෙ ව අකතතබ්බෙ ව
 භුතතො වීරතො අපඤ්ඤයමානො අලබ්භමානො; යදි හි කතතබ්බං කාතුං
 අකතතබ්බතො ව වීරමිත්‍රං ලභෙය්‍ය කරණීයකරණීයං සම්මතො
 ථෙහතො උපලබ්භෙය්‍ය යත්තං පන උභයමපි තං එස න ලබ්භති තස්මා
 තං සම්මතො ථෙහතො න උපලබ්භති එවං තස්මිං අනුලොමිකයමානොති
 අපේඛා; මුඛසංඛින්නති නාමසතිතං වික්ඛාමසතිතං; අනාරක්ඛානං
 විහරන්තති ඡත්‍ර වාරෙත්‍ර නිරුරක්ඛානං විහරන්තානං; හ හොති
 පම්මතතං සංඛබ්බිතො සම්භව්‍යාදොති එවමිත්‍රතානං තුමනාකං වා
 අඤ්ඤායං වා මයං සමණොති පම්මතතං සකාරණො සමණවාදො න හොති
 න ඉප්ඛාති; සමණොපි හි පුබ්බෙ කතකාරණායෙව හොතති අස්මමණොපි
 පුබ්බෙ කතකාරණායෙවොති; සංඛබ්බිතොති සකාරණො; නිගන්තො
 ණොතිති මම නිගන්තො හොති; තෙ පන නිගන්තො හොතතිති එවං බෙබ්බ
 කතවාදිතො නිගන්තොති ඉද්දති ඉක්කරනිමානවාදිතො නිගන්තොති
 තත්‍ර භික්ඛවෙති ආදිමාග: තස්මයො පුබ්බෙකතවාදෙ වුත්තනසෙනෙව
 වෙදිතබ්බො තථා අභෙතුවාදවාරෙපි, එවං ඉමෙසං නිජාසත්තානං පරමපි
 ගන්තො අකිරියසංඝසංගතභාවෙන තුව්ඡ්භාවං අනියානිකභාවං අසාරභං
 වෙන උපසංඛාටිතසදිසතං ආපජ්ජනභාවෙන අභිසංඤ්ඤායං ධම්මානං
 ඛජ්ජපනකසරිකතං තඤ්චිවසීතානං පුරිමස්සපි මජ්ඣිමස්සපි පච්ඡමස්සපි
 අභිදස්සනසාය අභාවෙන අනිවෙණුපමං සද්දමනෙතනෙව තාති
 ගහෙතිං සාරදිවසීතානං පඨවියං පතිතස්ස බෙලුවපක්කස්ස දද්දාසිතසද්දා
 සුත්ථං පඨවී සංවට්ටමානං ආගමන්තිති සඤ්ඤායං පලායනෙතන සසකෙන
 සරිකභාවාදො දස්සෙති ඉද්දති අත්තනා දෙසිතස්ස ධම්මස්ස සාරභං
 වාදොව නියානිකභාවාදො දස්සෙති අයං ඛො පන භික්ඛවෙති ආදිමාග:
 තත් අනිගන්තොති අඤ්ඤාති අනිගන්තො නිගන්තො අසකුණ
 යෙය්‍ය; අසංඛිලිතොති නිකම්මෙයං පරිපුරො; යඤ්චිලිතං නං කරස්සා
 මාති පවනෙතතිති තථා කාතුං අසකුණයෙය්‍ය; අනුපමජෙජ්ජාති උපවාද
 විනිමුත්තො; අසානිකුමොති කිං ඉමිනා ගරථ නාති එවං අපාරිඛා
 හිතො අනුපකුමො වා; විඤ්ඤාතිති පණ්ණිනෙති; අපණ්ණිතානං හි අජ
 නිති කපෙන්නානං වචනං අපමාණං තස්මා විඤ්ඤාතිති ආග, ඉද්දති තස්ස
 ධම්මස්ස දස්සනන්තං කතමො ව භික්ඛවෙති පස්සං පුච්ඡන්තො ඉමා ඡ ධාතු
 යොති ආදිනා නසෙන මාතිකං නික්ඛිපිති යථාපටිපාටියං විහරන්තො
 දස්සෙත්තො පුත්‍ර ඉමා ඡ ධාතුයොති ආදිමාග: තත් ධාතුමොති සභාවා;
 නිජ්ජවතිස්සත්තභාවපකාසෙය්‍ය හි සභාවමො ධාතමො නාම; එස්සාස
 නානාතිති විජාකථස්සනං ආකරවෙත්තං ආගන්තාති; මනොපට්ඨාග්ගති
 විතක්කවිමාරපදෙති අවිමාරසසු ධාතෙසසු මනස්ස උපට්ඨාග්; පට්ඨිමාදාති
 පට්ඨිමාදාතු; ආපොඨාදාති ආබ්භිතධාතු; නෙත්ථධාදාති පට්ඨාචන
 ධාතු; මාණොධාදාති විත්ථිතධාතු; ආකාශධාදාති අසමුද්ධධාතු;
 විඤ්ඤාධාදාති විජානනධාතු; එවමිදං ධාතුකම්මධාතං ආගතං තං
 ඛො පනෙතං සම්බවතො ආගතධාතො සම්බවතොපි විමාරණොපි
 කපෙතං වචනි විමාරණො ආගතධාතො සම්බවතො කපෙතං ත වචනි

විජාරණොව චට්ටති ඉමමිං පන තිජාරණනසුභෙන ඉදං සංඛිටපණා
 ඡර්මානුචසෙන කමමධානං ආගතං කං උභයථාපි කපේතුං චට්ටති, සංඛිට
 නො ඡර්මානුචසෙන කමමධානං පරිගණනෙනාපි එවං පරිගණනති පඨවි
 ධාතු ආපොධාතු තෙජෝධාතු වායොධාතූනි ඉමානි චතතාරි මහාභූතානි
 ආකාසධාතු උපාදරුපං එකසමිඤ්ච උපාදරුපෙ දිට්ඨි සෙසානි තෙවිගති
 දිට්ඨානෙවාති සලලකෙතඛබ්බාති, විඤ්ඤාණධාතූනි චිත්තං විඤ්ඤ
 ණකමණ්ඩා හොති තෙන සහජාතා වෙදනා වෙදනාකමණ්ඩා සඤ්ඤ
 සඤ්ඤකමණ්ඩා එසෙසා ච චෙතනා ච සංඛාරකමණ්ඩාති ඉමෙ චතතාරෙ
 අරුපකමණ්ඩා නාම, චතතාරි පන මහාභූතානි චතුතතඤ්ච මහාභූතානං
 උපාදය රුපං රුපකමණ්ඩා නාම කන්ථ චතතාරෙ අරුපකමණ්ඩා නාම
 රුපකමණ්ඩා රුපනති නාමඤ්ච රුපඤ්චාති වෙයෙව ධම්මා හොතති
 කතො උද්ධං සත්තො වා ජ්වො වා නපජිති එවං එකසත සිකුප්පො සංඛිට
 පණො ඡර්මානුචසෙන අරහත්තසමපාපකං කමමධානං වෙදිතඛබ්බං, විජාර
 රණො පරිගණනෙනො පන චතතාරි මහාභූතානි පරිගණනිති ආකාසධාතු
 පරිගණනානුසාරෙන තෙවිගති උපාදරුපානි පරිගණනති අථ නෙසං පච්චයං
 උපපරිකමණො පුන චතතාරෙව මහාභූතානි දිසා තෙසු පඨවිධාතු විගති
 කොඨාසා ආපොධාතු වාදස තෙජෝධාතු චතතාරෙ වායොධාතු ඡ කොඨා
 යාති කොට්ඨාසවසෙන සමොධානෙනා වාචතතාලීසමහාභූතානි ච චට්ඨ
 පෙතා තෙසු තෙවිගති උපාදරුපානි පකපිපිතා පඤ්චසට්ඨි රුපානි චට්ඨ
 පෙති කානි ච චජ්ජරුපෙන සංඝි ඡසංඝි හොතති ඡසංඝි රුපානි පසාති,
 විඤ්ඤාණධාතු පන ලොකිසචිතතවසෙන එකාසිති චිත්තානි තානි සංඛිට
 තිපි විඤ්ඤාණකමණ්ඩා නාම හොති තෙති සහජාතවෙදනාදයොපි තතතකා
 යෙවොති එකාසිතිවෙදනා වෙදනාකමණ්ඩා එකාසිති සඤ්ඤ සඤ්ඤකමණ්ඩා
 එකාසිතිචෙතනා සංඛාරකමණ්ඩාති ඉමෙ චතතාරෙ අරුපකමණ්ඩා
 තෙභුමකමසෙන ගග්ගමානා චතුර්විසංඝිතානි තිණි ධම්මසංඝානි හොතති,
 ඉති ඉමෙ ච අරුපධම්මා ඡසංඝි ච රුපධම්මාති සමඛිපි සමොධානෙනා
 නාමඤ්ච රුපඤ්චාති චෙව ධම්මා හොතති කතො උද්ධං සත්තො වා ජ්වො
 වා නපජිති නාමරුපවසෙන පඤ්චකමණ්ඩා චට්ඨපෙතා තෙසං පච්චයං
 පරිගෙසෙනො අවිජ්ජාපච්චයා තණ්හාපච්චයා කමමපච්චයා ආහාරපච්ච
 යාති එවං පච්චයං දිසා අතීතෙපි ඉමෙති පච්චයෙති ඉදං නාමරුපවට්ටං
 පච්චතීන්ථ අනාගතෙපි එතෙති පච්චයෙති පච්චතීස්සති එතරිති එතෙති
 යෙව පච්චතතීති තිසු කාලෙසු කඛබ්බං විකරිතා අනුකකමෙන පටිපජ්ජමා
 නො අරහතො පාපණ්ණති එවං විජාරණොපි ඡර්මානුචසෙන අරහත්තසමපා
 පකං කමමධානං වෙදිතඛබ්බං; මඤ්චං මසාසනානති සුවණ්ණාදිනං
 සුවණ්ණාදි ආකරෙ විස වෙ වඤ්චවිඤ්ඤාණානි වෙ සමපට්ඨිතානි තිණි
 සනාතීරණානීති ඉමෙති සත්තති විඤ්ඤාණෙති සහජාතානං සත්තනතං
 එසානං සමුඨානමෙන ආකරෙති ආයතනං; සොතං එසායතනනති
 ආදිපුපි එසෙව නයො; මනො මසාසනානති එන්ථ පන වාචිගති විපා
 කඑසා වෙදිතඛබ්බං; ඉති ඉදං ඡඑසායතනවසෙන කමමධානං ආගතං
 තං සංඛිටපණොපි විජාරණොපි කපේතඛබ්බං, සංඛිටපණො තාම එන්ථ හි පුරි

මානි පඤ්ච ආයතනානි උපාදරුපං නෙසු දිවෙඨසු අවසෙසං උපදරුපං දිව්ඨමෙව හොති ඡව්ඨං ආයතනං විතතං තං විඤ්ඤණ්කඩකො හොති තෙන සගජාතා වෙදනාදසො තසො අරුපකඩකානි හෙවං චූත්ත නසෙතෙව සමෙධිපතො ච විජාරණො ච අරහත්තසමපාපකං කමමට්ඨානං වෙදිතබ්බං; චක්ඛුනා රූපං දිස්වාති චක්ඛු විඤ්ඤණෙන රූපං පසිනිතා; සොමනස්සඝාතීසතති සොමනස්සකාරණභූතා; උපවිමර්නීති තත්ථ මනං වාසෙන්නො උපවිමර්නි; සෙසපදෙසුපි එසෙව නසො, එත්ථ ච ඉට්ඨං වා හොතු අනිට්ඨං වා යං රූපං දිස්වා සොමනස්සං උපපජ්ජති තං සොම නස්සට්ඨානීයං නාම යං දිස්වා දොමනස්සං උපපජ්ජති තං දොමනස්සට්ඨා නීයං නාම යං දිස්වා උපෙබ්බං උපපජ්ජති තං උපෙබ්බට්ඨානීයං නාමාති වෙදිතබ්බං; සඤ්ඤිසුපි එසෙව නසො, ඉති ඉදං සමෙධිපතො කමමට්ඨානං ආගතං තං ඛො පනෙනං සමෙධිපතො ආගතට්ඨානෙ සමෙධිපතොපි විජාරණොපි කපේතුං වට්ටති විජාරණො ආගතට්ඨානෙ සමෙධිපතො කපේතුං න වට්ටති ඉමස්මිං පන තිජාරයත්තනසුතෙන ඉදං සමෙධිපතො අවධාරසමතො, ප විමාරවසෙන කමමට්ඨානං ආගතං තං සමෙධිපතොපි විජාරණොපි කපේතුං වට්ටති, තත්ථ සමෙධිපතො තාච චක්ඛු සොතං ඝාතං ජීව්හං කායො රූපං සප්පෙ ගණිතා රසොති ඉමානි නව උපාදරුපානි තෙසු දිවෙඨසු තෙසං උපාදරුපං දිව්ඨමෙව හොති ථොට්ඨබ්බං තිණ්ණි මහාභූතානි තෙති දිවෙඨති චතුත්ථං දිව්ඨමෙව හොති මතො විඤ්ඤණ්කඩකො තෙන සගජාතා වෙදනාදසො තසො අරුපකඩකානි හෙවං චූත්ත නසෙතෙව සමෙධිපතො ච විජාරණො ච අරහත්තසමපාපකං කමමට්ඨානං වෙදිතබ්බං; අජිස ඝමිමානීති අරිසභාවකරුනි අරිසපටිච්ඡානි වා සමමානි; අගමෙජ්ඣ සමෙධිපො විජාරණො පනෙනං පදං විසුඛිමග්ගෙ පකාසිතා; ඡතනං භික්ඛවෙ ධාතුනතති ඉදං කිමත්ථං ආරද්ධං: සුඛාවමොධනත්ථං යස්ස හි තථාගතො වාදසපදං පච්චයාවට්ටං කපේතුකාමො හොති තස්ස ගබ්භාවක්කනතිවට්ටං දසෙස්සති ගබ්භාවක්කනතිවට්ටස්මිං හි දසසිතෙ කපේතුමපි සුඛං හොති පරං අවමොඛෙතුමපිති සුඛාවමොධනත්ථං ඉදං ආරද්ධන්ති වෙදිතබ්බං; තත්ථ ඡතනං ධාතුනතති හෙවං චූත්තානංගෙව පඨවිධාතුආදීනා; උපාද ඝාති පටිච්ච; එතෙන පච්චයමත්තං දසෙස්සති ඉදං චූත්තං හොති ඡධාතු පච්චයං ගබ්භස්ස අවක්කනති හොතීති කස්ස ඡතනං ධාතුනං පච්චයෙන කීං මාතු උදුසු පිතුති: න මාතු න පිතු පටිපජ්ඣිගණනකසග්ගස්සෙව පන ඡතනං ධාතුනං පච්චයෙන ගබ්භස්ස. අවක්කනති නාම හොති, ගමෙහො ච නාමෙසො තීරයගමෙහො තීරවජ්ජනසොතිගමෙහො පෙතතිවිසය ගමෙහො මනුස්සගමෙහො දෙවගමෙහොති නානාපසකාරණො හොති ඉමස්මිං පන ථාතෙ මනුස්සගමෙහො අධිපෙසො; අවක්කනති ඝොතීති ඔක්කනති තිබ්බන්ති පාතුහාවො හොති; තථා හොතීති: තිණ්ණං සන්තිපා තෙනා; චූත්තං තෙනා: “තිණ්ණං ඛො පන භික්ඛවෙ සන්තිපාතා ගබ්භස්ස අවක්කනති හොති කතමෙසං තිණ්ණං ඉධ මාතාපිතගෙ ව න සන්තිපති තා හොතති මාතා ව උතුරී හොති ගකිමෙබ්බං ව පච්චුපට්ඨිතො හොති තෙව තාව ගබ්භස්ස අවක්කනති හොති, ඉධ මාතාපිතගෙ ව සන්තිපතිතා

හොතැති මාතෘ ව උතුරු හොති ගනිබෙබ්බ ව න පව්වුපට්ඨිනො හොති නොව තාව ගබ්බායා අවකක්කනාති හොති, යනො ව බො හිකබ්බෙ මාතෘපි තයෙ ව සනතිපතිතා හොතැති මාතෘ ව උතුරු හොති ගනිබෙබ්බ ව පව්වු පට්ඨිනො හොති එවං තිණ්ණං සනතිපාතා ගබ්බායා අවකක්කනාති හොති”යි; ඔක්කානාතිසා සෙති නාමරූපනාති විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපනාති වුත්ත ආනෙ වජ්ඣුදසකං කායදසකං භාවදසකං තයො අරුපිනො ඛණ්ඩාති තෙතතිංසබ්බමා ගතිතා ඉමසමිං ඔක්කානනාතිසා සති නාමරූපනාති වුත්තවඨා නෙ විඤ්ඤාණකබ්බමි පක්ඛිපිතා ගබ්බායොසකානං පටිසන්තිකවණ්ණ වතුතතිංසබ්බමා ගතිතාති වෙදිතබ්බං; නාමරූපපච්චයා සලායතනනාති ආදීති සථෙව ඔක්කානනාතිසා සති නාමරූපපාතුභාවො දසසිනො එවං නාම රූපෙ සති සලායතනපාතුභාවො සලායතනෙ සති එසාපාතුභාවො එසො සති වෙදනාපාතුභාවො දසසිනො; වෙදිසමානසාති එත් වෙදනං අනුභවනොති වෙදිසමානොති වුවවති ජානනොති “වෙදියමහං භනෙත වෙදියනීති මං සබ්බසා ධාරෙතු”යි එත් හි අනුභවනොතො වෙදිය මානො නාම, “සුඛං වෙදනං වෙදිසමනො සුඛං වෙදනං වෙදියමිති පජා නාති”යි එත් ජානනොතො, ඉධාපි ජානනොතාව අසිප්පනො; ඉදං දුක්ඛනාති පඤ්ඤාපෙමිති එවං ජානනායං සත්තං ඉදං දුක්ඛං එතතං දුක්ඛං නත්ථි ඉතො උධං දුක්ඛනාති පඤ්ඤාපෙමි බොධෙමි ජානාපෙමි; අයං දුක්ඛසමුදයොති ආදිපුපි එසෙව නයො; තත් දුක්ඛාදිපු අයං සනතිවඨානකරා, ධරෙතො හි තණ්හා තෙතමානං පඤ්ඤාකබ්බං දුක්ඛං නාම, නයොව පභාවිතා සුඛතණ්හා දුක්ඛසමුදයො නාම, තෙතං විතමිති සම්මානං අනුපාතති නිරෝධො දුක්ඛනිරෝධො නාම, අපියො අවසිඛිනො මහො දුක්ඛනිරෝධගාමිති පටිපදා නාම, ඉති භගවා ඔක්කානනාතිසා සති නාමරූපනාති කප්පනොති වෙදිසමානසා ජානමාන සොව කප්පති නාමරූපපච්චයා සලායතනනාති කප්පනොති සලායතන පච්චයා එසොති එසාපච්චයා වෙදනාති කප්පනොති වෙදිසමානසා බො පනාහං හිකබ්බෙ ඉදං දුක්ඛනාති පඤ්ඤාපෙමිති කප්පනොති අයං දුක්ඛසමු දයොති අයං දුක්ඛනිරෝධොති අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිති පටිපදාති පඤ්ඤා පෙමිති කප්පනොති වෙදිසමානසා ජානනාසොව කප්පති, ඉදං නාති පටිපාටියා ධරිතාති සම්මානි විජාරෙනො කතමඤ්ච හිකබ්බෙති ආදි මාග නං සබ්බං සබ්බාකාරෙන විසුද්ධිමහො විජාරිතමෙව තත් වුත්තන යෙනෙව වෙදිතබ්බං; අයං පන විසෙසො තත් දුක්ඛසමුදයං අරියසම්මං යං තණ්හා පොනොභවිකාති ඉමාය තතතිසා ආගතං, ඉධ අවිජ්ජාපච්චයා සම්භාරාති පච්චයාකාරවසෙන, තත් ව දුක්ඛනිරෝධං අරියසම්මං යො තසායෙව තණ්හාය අසෙසවිරහනිරෝධොති ඉමාය තතතිසා ආගතං, ඉධ අවිජ්ජායෙනෙව අසෙසවිරහනිරෝධොති පච්චයාකාරනිරෝධවසෙන, තත් අසෙසවිරහනිරෝධොති අසෙසවිරහනෙ ව අසෙසනිරෝධෙන ව උත යමෙපනං අඤ්ඤාමඤ්ඤාචෙව වනමෙව; සම්මාරනිරෝධොති සම්මාරනං අනුපාතනිරෝධො හොති; සෙසපදෙසුපි එසෙව නයො, ඉමෙති පන පදෙති යං ආගමම අවිජ්ජාදයො නිරුක්ඛනාති අත්තො තං නිබ්බානං දිපි

තං හොති, නිබ්බානං හි අවිජ්ජානිතේධොතිපි සඛ්ඛාරනිතේධොතිපි එවං තෙසං තෙසං ධම්මානං නිතේධොනාමෙන කවියති; **සොචලස්සාති සකලස්ස;** දුක්ඛස්සාති වච්චුක්ඛාරසියස්ස; **නිතේධො හොති** අපච්ඡාදනා හොති; තස්ස සමා අවිජ්ජාදිනං නිතේධො නාම විණාකාරොපි වුවිති අර හත්තමපි නිබ්බානමපි තස්මා ඉධ විණාකාරදස්සනාවසෙන වාදසු ධාතෙ සු අරහත්තං වාදසුසෙව නිබ්බානං කම්මතනති වෙදිතබ්බො; **ඉදං වුවිම තීති** එස්ස නිබ්බානමෙව සකියං ඉදනති වුත්තං; **අභිඛිකිස්සාති** න අවංගි අභිඛග්ගි විනිමුක්ඛෙතො අභෙදාදු මහෙතො නාම අපි යථා පන පඤ්චබ්බිසං භූරියනති වුත්තො පඤ්චබ්බමත්තමෙව භූරියනති වුත්තං හොති එවමි ධාපි අවංගිකමත්තමෙව මහෙතො හොතිති වෙදිතබ්බො; **අතිශාගි ජොති** න නිශ්ශතීත්තො; නිශ්ශතීත්තො හි භාපෙත්වා වා දසෙත්ති වසෙත්ති වා තං පරිවසෙත්ති වා, තස්ස සමා වත්තාරි අරියසම්මානි න ඉමාති වත්තාරි වෙ වා තීණි වාති එවං භාපෙත්වාපි පඤ්ච වා ජ වාති එවං පවිඤ්ඤාපි න ඉමාති වත්තාරි අරියසම්මානි අඤ්ඤානෙව වත්තාරි අරිය සම්මානීති දසෙත්තං න සකතො තස්මා අයං ධම්මො අතිශාගිත්තො නාම; තෙසං සබ්බස්ස උත්තොනමෙවති.

3. 2. 2.

දුතියෙ **අමානාසුත්තකානිති** මානං ව පුත්තො ව මානාසුත්තං පරිත්තොතුං සමස්ථාපෙන නාපි එස්ස මානාසුත්තනති අමානාසුත්තකානි; සෙත්ති යග්ගිං සමයෙ; **තස්ස මානාපි පුත්තං හ පටිලභතීති තග්ගි** අග්ගිභයෙ උපපන්නො මානාපි පුත්තං පස්සිතුං න ලභති පුත්තොපි මානරං පස්සිතුං න ලභතීති අපේඛ; **හසං හොතිති** විතතුත්තාග්ගං හොති; **අපි විභවෙත්තාපොති** අවිච්ඡාදනෙ; අවිච්ඡි වෙත් අවිච්ඡාදිනො වොර වෙදිතබ්බො යද හි තෙ අවිච්ඡො ජනපදං ඔත්තරිත්තං භාමනිගමරජධානියෙ පගරිත්තං විදුමසනති තද අවිච්ඡවෙත්තාපො නාම හොති තං සකියෙත්තං වුත්තං; **මහාභග්ගමාරුල්ලාති** එස්ස ඉරියපච්චකකමපි වච්චති යන වක්කමපි හග්ගිං හි සමපත්තෙ යෙසං යනකානි අපි තෙ අත්තො පරික්කරග්ගඛිකං තෙසු ආරොපෙත්වා පලායනති යෙසං නපි තෙ කාපේ න වා ආදය සියෙන වා උක්ඛිපිත්තං පලායනතියෙවති වක්කමාරුල්ලා නාම හොති; **සෙත්තංසකිති** ඉත්තො විත්තො ව ගච්ඡන්ති; **සද්දිති** කිංගිපි දෙව කාලෙ; **සරභපිති** තස්සෙව වෙවචනං; **මානාපි පුත්තං පටිලභ තීති** ආගච්ඡන්තං වා ගච්ඡන්තං වා එකග්ගිං ධාතෙ තිලිතං වා පස්සිතුං ලභති; **උදකවාහස්සාති** නදිපුරෙ; **මානාපි පුත්තං පටිලභතීති** කුලෙ වා උච්චෙ වා මහතිකාභාජනෙ වා දරුබ්බෙත්ති වා ලග්ගං වුත්තමානං පස්සිතුං පටිලභති සොපිත්තං වා පන උත්තරිත්තං භාමෙ වා අරඤ්ඤ වා සිත්තං වා පස්සිතුං ලභති; එවං පරියයත්තො අමානාසුත්තකානි හයති දසෙත්ති ඉදති නිප්පරියයෙන දසෙත්තො තීණිමානීති ආදිමාන; තස්ස ජග්ගසෙති ජරං පටිච්ච උපපජ්ජනග්ගං; ඉත්තරෙසුපි එසෙව නයො; වුත්තමපි වෙත්තං: “ජරං පටිච්ච උපපජ්ජති හයං හයන්තං ජග්ගන්තං

ලොමගංගො වෙනගො උත්තංගො ව්‍යාධිං පරිච්චි මරණං පරිච්චි උප්පජ්ජති
හංගං හංගානං ජම්බිතතං ලොමගංගො වෙනගො උත්තංගො”ති; සෙසං
සබ්බස්මිං උත්තංගංගොවොති.

3. 2. 3.

තතිගෙ කොසලෙසුති එවන්තාවතෙ ජනපදෙ; වාගිකං මරමි
කොති අද්ධානගමනං ගච්ඡන්තො; වරිකා ව නාමෙසා ගභවතො දුරිධා
ගොති කුරිතවාරිකා ව අකුරිතවාරිකා ව, තස්මිං දුරෙපි බොධිනෙය්‍යප්‍රග්‍රහණ
දිස්වා තස්ස බොධිතත්වාය සහසා ගමනං කුරිතවාරිකා නාම සා මහා
තස්සපථවුග්‍රහණමනාදිසු දඬුබබ්බා, යං පන ගාමනීගමපටිපාටියා දෙව
සිකං යොජනඅඛණ්ඩයොජනවගෙන පිණ්ඩපාතවරිතාදීති ලොකං අනු
ගණ්හනතස්ස ගමනං අයං අකුරිතවාරිකා නාම ඉමං සකිංග ප්‍රිත්තං වාරිකං
වරමානොති; විජාරෙන පන වාරිකාතරා සුමඛලවිලාසිනියා දීඝනි
කායධාරිතරාය අමච්චස්සත්තවර්ණණනායං ප්‍රිත්තො; බ්‍රාහ්මණොමොති
බ්‍රාහ්මණානං සමොසරණොමොති බ්‍රාහ්මණොමොති ප්‍රිච්චිති බ්‍රාහ්මණානං
ගොගොමොති; ඉධ සමොසරණොමොති බ්‍රාහ්මණානං විසන්තොමො
අපිසෙය්‍යො කුද්ධසිට්ඨිති තස්මිං අවසරි සමපනතොති අත්තො; විහරෙ
පනෙස්මි අනියමිතො තත්තො තස්ස අවිදුරෙ බ්‍රහ්මානං අනුච්චිතො එකො
වතසණ්ඨො ගවිසෙති සත්ථා තං වතසණ්ඨං ගතොති වෙදිතබ්බො;
අසොසුතති පුණිංසු උපලභිංසු යොනවාරං සමපනතවචනතිකොසානු
සාරෙන ජාතිංසු; භොති අවධාරණයේ පදපුරණමතො වා නිපාතො;
තස්මිං අවධාරණයේත අසොසුතොයෙව න තෙසං කොති සමනතතරායො
අනොසිති අසමත්ථො වෙදිතබ්බො; පදපුරණෙ වාඤ්ඤාතසිලිච්චිතා
මතතමෙව; ඉද්ධති සමත්ථො අසොසුතං සං පතායෙත්තං සමණො ඛලු හො
ගොතමොති ආදිප්‍රිත්තො; තස්මිං සමිතපාපතො සමණොති වෙදිතබ්බො;
බ්‍රහ්මති අනුස්සවයේ නිපාතො; භොති තෙසං අඤ්ඤාමඤ්ඤං ආලපන
මතො; ගොතමොති ගභවතො ගොතතවසෙන පරිදිපනං; තස්මිං
සමණො ඛලු හො ගොතමොති එස්මිං සමණො කීර හො ගොතම
ගොතතොති එවමත්ථො දස්මිං; සකිංසුතොති ඉදං ගභවතො උච්චා
කුලපරිදිපනං; සකිංසුලා පබ්බජිතොති සද්ධාපබ්බජිතොවදිපනං;
කෙතවි පාරිජ්ඣෙය්‍යන අනාභිභූතො අපරික්ඛිණංයෙව තං කුලං පසාය
සධාපබ්බජිතොති ප්‍රිත්තං ගොති; නං භො කොති ඉත්ථෙත්තංගානංතස්මිං
උප්පෙය්‍යවතො; තස්ස බො පන ගොතො ගොතමස්සාති අත්තො; කල්‍යා
ණොති කල්‍යාණගුණසමනතාගතො; සෙවෙධාති ප්‍රිත්තං ගොති; කිතති
සප්පෙති කිතතිගෙව දුරිතොසො වා; අබ්‍රහ්මණොති සදෙවකං ලොකං
අපෙක්ඛාන්තිතො උග්‍රහතො; කිතති: “ඉතිපි සො ගභවා-පෙ-බ්‍රහ්ම
ගභවා”ති; තත්තං පදසම්බන්ධො: සො ගභවා ඉතිපි අරහං ඉතිපි සමමා
සම්බ්‍රහ්මා-පෙ-ඉතිපි සො ගභවාති ඉමිනා ව ඉමිනා ව කාරණොති
ප්‍රිත්තං ගොති, තස්මිං අරතතතො අරිතං අරතඤ්ඤාගතතො පච්චයාදිතං
අරහතො පාපතරණෙ රහාභාවාති ඉමෙති කාරණෙති සො ගභවා

අරහතරි වෙදිතබ්බොති ඉමිනා නයෙන මානිකං නික්ඛිපිතා පබ්බාතෙව
එතාති පදනි විපුඞ්ගිමයො බුඛානුසංගිතිද්දෙපෙ විජාරිතානිති තණ්හා
තෙපං විජාරෙ ගහෙතබ්බො; සො ඉමිං ලොකානති සො හවං
ගොතමො ඉමං ලොකං ඉදනි වත්තබ්බං නිදසෙති; සද්දෙවිකානති සහ
දෙවෙති සද්දෙවකා; එවං සහ මාරෙන සමාරකං; සහ බුහුනා
සමුහමකං; සහ සමුහබුහුමයෙති සසංගමනබුහුමයෙති; පඤ්ඤානා පඤ
නං පඤ; සහ දෙවචක්ඛුසෙති සද්දෙවචක්ඛුසං; තත් සද්දෙවකච්ඡෙන
පඤ්ඤානාච්චරදෙවගහණං වෙදිතබ්බො, සමාරකච්ඡෙන න ජට්ඨකාච්චර
දෙවගහණං, සමුහමකච්ඡෙන බුහුමයාසිකාදිබුහුමයෙති, සසංගම
නබුහුමයෙති සාසනසං පච්චෙදිකපච්චාමිතසමුහබුහුමයෙති
පමිතපාපබාහිතපාපසමුහබුහුමයෙති, පඤ්ඤානෙති සත්තලොක
ගහණං, සද්දෙවචක්ඛුසංච්ඡෙන සමුච්ඡිද්දෙවච්ඡෙසසමුච්ඡසංගහණං, එව
මෙත්තීති පදෙති ඛකාසලොකෙති සඬං සත්තලොකො විති පඤ්ඤානෙති
සත්තලොකො ව ගතිතොති වෙදිතබ්බො; අපරො නයො: සද්දෙවකග
හණෙන අරුපාච්චරලොකො ගතිතො, සමාරකගහණෙන ජට්ඨකාච්චරදෙව
ලොකො, සමුහමකගහණෙන රුපිබුහුමලොකො, සසංගමනබුහුමයාදි
ගහණෙන බුදුපරිසරසෙන සමුච්ඡිද්දෙවෙති වා සහ චක්ඛුසලොකො
අවසෙසසබ්බසත්තලොකො වා; පොරණං පනාග්‍ර: සද්දෙවිකානති
දෙවකාති සඬං අවසෙසලොකං සමාරකානති මාරෙන සඬං අවසෙස
ලොකං සමුහමකානති බුහුමයෙති සඬං අවසෙසලොකං එවං සබ්බපි
තිහවුපසෙ සතෙන නිහාකාරෙති නිපු පදෙපු පක්ඛිපිතා පුන විති පදෙති
පරියාදග්‍රං සසංගමනබුහුමයෙති පඤ්ඤානෙති චක්ඛුසංච්ඡෙන එවං
පඤ්ඤානෙති පදෙති තෙන තෙනාසාරෙන තෙනාසාරෙති පරියාදග්‍රහණෙන;
සං. අභිකුච්ඡාදනාදියා පඤ්ඤානෙති සංගතං; අපරෙනෙසං
ග්‍රහණං; අභිකුච්ඡාදනං* අභිකුච්ඡාදනං; අභිකුච්ඡාදනං සච්ඡිකානති අපරො;
සමුහමකානති පච්චිකානති; එතෙන අනුමානාදිනං පරිකෙවෙතො කතො
පඤ්ඤානෙති මොගෙති සද්දෙවෙති පසාසෙති; සො ඛකාසං දෙසෙති
ආදිකල්‍යාණං-පෙ-පඤ්ඤානානිකල්‍යාණෙන සො හගවා සතෙතපු
කාරුඤ්ඤානං පරිච්චිතීති අනුත්තරං විචිකපුඛං බවං දෙසෙති තඤ්ච
මො අපං වා බහුං වා දෙසෙතො ආදිකල්‍යාණාදිපාසාරෙති දෙසෙති
ආදිමිති කල්‍යාණං හද්දකං අනවර්ජනෙති කතා දෙසෙති මජ්ඣිම
පරියොසානෙති කල්‍යාණං හද්දකං අනවර්ජනෙති කතා දෙසෙති චුත්තං
ගොති; තත් අපි දෙසනාසං ආදිමජ්ඣිමපරියොසානං, අපි සාසනසං,
දෙසනාසං තාව චතුපදිකාසං ගාථාසං පච්චාසං ආදි නාම, තණ්හා වෙ
මජ්ඣිමං නාම, අනෙත එතො පරියොසානං නාම, එකානුපක්ඛිකසං සුත්තසං
නිද්දනං ආදි, ඉදමවොචාති පරියොසානං, උභිතනමනනං මජ්ඣිමං,
අනෙකානුපක්ඛිකසං සුත්තසං පච්චානුපක්ඛි ආදි, අනෙත අනුපක්ඛි පරියො
සානං මජ්ඣිම එතො වා බහු වා මජ්ඣිමෙව, සාසනසං සිලසමාධි

විපක්‍ෂයා ආදි තාම වුහතමයි භෙතං “සො වාදි කුසලානං ධම්මානං සිලඤ්ච සුචිත්‍රධං දිව්සි ව උජ්‍ජායා”ති, “අභි භික්ඛවෙ මජ්ඣිමා පටිපද තරංගනෙන අභිසම්මුඛා”ති එවං වුතොතා පන අරියමසොයා මජ්ඣිමා නාම ඵලඤ්චව නිබ්බානඤ්ච පරිසොයානං නාම, “තඤ්චා නික නිං බ්‍රාහ්මණී බ්‍රහ්මචරියං එතං පාරං එතං පරිසොයාන”නති එතෙ එලං පරිසොයානනති වුත්තා, “නිබ්බානොභංගං හි ආවුසො විසංඛ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති නිබ්බාන පරයතං නිබ්බානපරිසොයාන”නති හි එතෙ නිබ්බානං පරිසොයානනති වුත්තා, ඉධ ඡෙදනාය ආදිමජ්ඣිපරිසොයානං අධිපෙතං, භගවා හි ධම්මං ඡෙදෙතොතා ආදිමජ්ඣි සිලං දස්සෙතිං මජ්ඣිමා මග්ගං පරිසොයානෙ නිබ්බානං දස්සෙති, භෙත වුත්තං “සො ධම්මං ඡෙදෙති ආදිකල්‍යාණං-පෙ- පරිසොයානකල්‍යාණ”නති; තඤ්චා අඤ්ඤාසි ධම්මකපිසො ධම්මං කපෙතොතා:-

“ආදිමයි සිලං දූෂකයා වෙන්නි මගෙං විභාවගෙ
පරිභෝජනාවත් නිබ්බානං එයා කපිකකණ්ණි”යි.

[illegible]

“සිවිලබනිතඤ්ඤා දීඝරසාං
ලහුකගරුකඤ්ඤා නිශ්ශභිතං
සමඛං වච්ඡෙතං විමුක්තං
දසබ්බා බ්‍යාඤ්ඤානබ්බියාප්පභෙදො”ති.

එවං, වුත්තං දසසිඛං බ්‍යඤ්ඤානං අමතෙයිති, පරිපුණ්ණබ්‍යඤ්ඤානං මෙව කතාං ධර්මං දෙසෙති නසමා සබ්‍යඤ්ඤානං කතාං දෙසෙතිති වුවවති; **සොචලපරිපුණ්ණා**නති එත්තං චෙට්ඨන්ති සකලාධිවචනං; පරිපුණ්ණානති අනුනාඨිකවචනං; ඉදං වුත්තං හොති සකලපරිපුණ්ණමෙව දෙසෙති එකදෙසනාපි අපරිපුණ්ණා නචෙති; පරිපුණ්ණාති තිරුපකක්ඛ්‍යාලෙසං; සොති ඉමං ධර්මදෙසනං නිසාංස ලාභං වා සක්කාරං වා ලභිස්සාමිති දෙසෙති නස්ස අපරිපුණ්ණා දෙසනා හොති, හභවා පන ලොකාමිසනිරපෙකෙති; භික්ඛුපණ්ණෙ න මෙතසාභාවනාස චුද්ධතදස්සෙ උලුච්චනසභාවසණ්ණිතෙනා භික්ඛෙනා දෙසෙති නසමා පරිපුණ්ණා දෙසෙතිති වුවවති; **මුහම්මසිසං පසාසෙතිති** එත්තං මුහම්මසනති සිකානසාසසමිහතිං සකලං සාසනං; නසමා මුහම්මසිසං පසාසෙතිති; සො ධර්මං දෙසෙතිති ආදිකල්‍යාණං-පෙ-පරිපුණ්ණං එවං දෙසෙතොනො ව සිකානසාසසමිහතිං සකලසාසනමුහම්මසිසං පසාසෙතිති එවමෙත්තං අනෙථා දට්ඨමෙබ්බා; **මුහම්මසිසානති**

සෙසුසේන බ්‍රහ්මභූතං වරියා; බ්‍රහ්මභූතානං චා බුධාදීනං වරියනති වුත්තං
 හොති; ආබු මො සනාති සුඤ්ජරං බො පන; අජාචිකං සුඛංවගනති
 වුත්තං හොති; නාථාරුපානං අරහනානති යථාරුපො සො හවං
 ගොතමො එවරුපානං අනෙකෙහිපි කප්පකොපිසතසහසොහි දුලලහ
 දස්සනානං ඔසාචපහාපරික්ඛිතෙතති අසිතිඅනුබ්‍රාහ්මණාපතිමණිතොති
 චතතිංසමගාපුරිසලක්ඛණවරෙහි සමාකිණ්ණමනොරමසරිතං අනපාක
 දස්සනානං අතිමධුරධම්මතිගෙසාසානං යථාභූතගුණාධිගමෙන ලොකෙ
 අරහතෙතාති ලබ්භිසංඥානං අරහතං; දස්සනං හොතිති පසාදසොමොති
 අකතිති උමමිලොකා දස්සනාමනතමපි සාබ්බි හොති; යථෙ පන අච්චිඛා
 සමනතාගතෙන බ්‍රහ්මසෙරෙන ධම්මං දෙසෙන්නස්ස එකපදමපි. සොභුං
 ලභිස්සාම සාබ්බිතරංයෙව හවිස්සතිති එවං අජ්ඣාසං කතො සෙන හමචා
 තොනුපසබ්බාමි. සුති සබ්බකිච්චාති පගාය තුට්ඨමානසා අගමංසු;
 අකප්පිං සෙණමෙකොති එතෙ උභො පක්ඛිකා; තෙ එවං පිනෙතස්ස යථෙ
 නො මිට්ඨාදිට්ඨිකා වොදෙස්සනති කසමා තුලෙහ යමණං ගොතමං
 වඤ්චාති තෙසං කිං අප්ප්ලිකරණමනෙතනපි වඤ්චා හොතිති වක්ඛාම
 යථෙ නො සමමාදිට්ඨිකා වොදෙස්සනති කසමා හගමනතං න වඤ්චාති
 කිං සිසෙත භුමිං පහරනෙතනෙව වඤ්චා හොති නනු අකප්ප්ලිකමමපි
 වඤ්චානා එවාති වක්ඛාමාති; නාමගොතනති හො ගොතම අහං අපුකස්ස
 පුත්තො දත්තො නාම මිත්තො නාම ඉධ ආගතොති වදන්තා නාමං
 සාවෙතති නාම; හො ගොතම අහං වාසෙසො නාම කච්චානො නාම
 ඉධ ආගතොති වදන්තා ගොතනං සාවෙතති නාම; එතෙ කීර දළිඤ්ඤ
 ජණ්ණකුලපුත්තා; පරිසමපෙක්ඛි නාමගොතනවසෙත පාකවා හවිස්සාමාති
 එවං අසංසු; සෙ පන තුණ්හිභූතා නිසිදංසු තෙ කෙරවිකා මෙව අඤ්චාලා
 ම; තථි කෙරවිකා එකං මෙ කථාසලාසෙ කෙරෙනෙත විස්සාසිකො
 හොති අථ විස්සාසෙ යති එකං මෙ හික්ඛා අදාතං න සුත්තනති තහො
 අතනානං මොවෙනතා තුණ්හි නිසිදන්ති; අඤ්චාලා අකුඤ්ඤානොයෙව
 අවකතිතතමනතිකාපිණ්ණා විස යථි කථවි තුණ්හිභූතා නිසිදන්ති;
 මෙතාහසුරිකොති වෙතාගපුරවාසි; එතදමොමාති පාදනතො
 පභාස යාව කෙසග්ගා නරාගතස්ස යරිරං ඔලොකෙනෙතා අසිතිඅනු
 බ්‍රාහ්මණපුත්තපුත්තෙති චතතිංසමගාපුරිසලක්ඛණෙහි පතිමණිතං යරිරං
 නික්ඛමිති සමනතො අසිතිගජාං පදෙසං අපෙක්ඛාසරිතා; ඕසාති
 ජබ්බණ්ණෙහි කතබ්බරසමිති සමපරිවාරිතං නරාගතයරිරං දිස්වා සක්ඛාත
 විගහෙයා වණ්ණං හණ්ණොති එතං අට්ඨරියං හො ගොතමාති ආදිට්ඨතං
 අවොම; තථි ආමච්ඡිදන්ති අධිමතතමාණපරිමෙඤ්චවතමෙනා; තස්ස
 විපපසන්නපදෙත යථිං සමමෙකො, යාවකපු විපපසන්නාති අධිමතතවිපප
 සන්නාතිති අපෙඨා; ඉඤ්ඤාතිති වක්ඛාදීති ඡ ඉඤ්ඤාති; තස්ස හි
 පඤ්ඤාතො ඉඤ්ඤාතං පතිට්ඨිතොකාසස්ස විපපසන්නතං දිස්වා තෙතං
 විපපසන්නතා පාකවා අගොසි යසමා පන සාමතෙ විපපසන්නෙයෙව
 හොති අවිපපසන්නවිතනානං හි ඉඤ්ඤපසාදෙ නාම තථි තත්ථාස්ස
 මනිඤ්ඤපසාදෙපි පාකවො අගොසි තං එස විපපසන්නතං ගතොති විප

සත්තාති ඉන්ද්‍රියානීති ආහ; පරිපුර්ණාති නිමමලො; පරිසොදුතොති පහසායෙ; ඝාරදං. බදරපණ්ඩුනති සරද්ධාලෙ ජාතං නාතිපුරිපක්කං බදරං; තං හි පරිපුර්ණිකේව හොති පරියොද්ධකේව; **තාලපක්ක**නති පුරිපක්කතාලඵලං; **සමිපති බික්ඛිනා** මුත්තනති තං බණ්ණෙව බික්ඛිනා මුත්තං; කසා හි බික්ඛිනමුලං අපනෙතා පරමුඛං කතා ඵලකෙ ධම්පසාය වතුරබ්බලමත්තං ධානං ඔලොකකත්තානං පරිපුර්ණං පරියොද්ධං හුත්වා බයති තං සක්ඛිකේවමාහ; **සොකමං** ජමෙමානද්දනති රත්තපුර්ණණසා ජමෙමානදපුර්ණණසා සපිකා; **දන්ධකමිමාරපුත්තපුරිපාමිමක**නති දකකින පුර්ණණකාරපුත්තනන පුට්ඨ කතපරිකමමං; **උත්තාමුමෙ සුකුලලසමිපහසි**නති පුර්ණණකාරඋඞ්චෙන පවිත්වා සුකුලලෙන පුර්ණණ කාමෙන සවිතපරිමජ්ජනසමිපහංගනෙන පුට්ඨ පහසං පුරිමද්දිතනති අපේථ; **පණ්ඩුකමිමලෙ** තික්කිපතනති අභිනා පවිත්වා දීපිද්ධාය සංසිත්වා ගොරුකපරිකමමං කතා රත්තකමිමලෙ ධම්පතං; **භාසනොති** සඤ්ජාත මහාසත්තා භාසති; **තපනොති** අනිකාරවිධංගතාය තපනො; **විජේ වතී**ති විජේතමානං හුත්වා විජේවති සොහතීති අපේථ; **උම්මාසන මහාසනා**තීති එථ අත්තිකකතතපමාණං උම්මාසනං නාම; ආයත විථනං අකපටිසහණ්ඩං මහාසනං නාම; ඉද්දති තාති දසෙකතො සෙය්‍යපීදං ආයද්දිති ආදිමාහ; තථ **ආසද්දිති** අතිකකතතපමාණං ආයතං; **සලලෙඛනාති** පාදෙසු වාලුරුපෙ ධ්වපෙත්වා කපො; **සොන** කොති දීඝලොමකො මහාකොජවො; වතුරබ්බලාධිකාති නිර තසා ලොමාති, විතතීකාති වාතවිත්තං උණණාමයථරණං; **පමිකාති** උණණා මසො ගෙතථරකො; **පමලිකාති** ඝනපුපෙථා උණණාමයඅථරකො; සො ආමලකපවොතිපි වුච්චති; **තුලිකාති** තිණණං තුලානං අඤ්ඤතරපුණණං තුලිකා; **විකාතිකාති** සිහව්‍යඛිකාදිරූපවිමිත්‍රො උණණාමයථරකො; **උදුලොමිති** උභතො දසං උණණාමයථරණං; කෙව එකතො උග්ගත පුථනති වදනති, **එකතලොමිති** එකතො දසං උණණාමයථරණං; කෙව උභතො උග්ගතපුථනති වදනති; **කඝිකානති** රත්තපටිපිබ්බිතං කොසෙය්‍යකට්ඨිකමයං පට්ඨථරණං; **කොසෙය්‍ය**නති රත්තපටිපිබ්බිත මෙව කොසිගසුත්තමයපට්ඨථරණං; **කුත්තක**නති සොලසනතං නාවකිජිතං ධාතා නට්ඨනසොග්ගං උණණාමයථරණං; **හඨඨඨන්දුකො** හජ්ජිපිඨාදිපු අථරණකඅථරකා මෙව හජ්ජිථාදීති දසෙය්‍යතා කත අථරකා ව; **අජිතපසෙ** ඉතී අජිතවමෙහි මඤ්චපමාණෙන සිඛ්බිත්වා කතපවෙහි; සෙසං හෙය්‍ය වුත්තථමෙව; **තිකාමලා**තීති කාමලාතී ඉට්ඨ් ධට්ඨතලාතී; **අභිට්ඨලා**තීති අදුක්ඛලාතී; **අසසිරලා**තීති විපුලලාතී මහත්තලාතී මලාරුලාභනෙව ලහති මඤ්ඤද්ධි සක්ඛාය වදයි; අයං කිර මුංගමිණො සසනෙ හරුකො සෙය්‍ය හගවතො විප්පනනිඤ්ඤාදිතං දිස්වා අද්ධං එස ඵවරූපෙසු උම්මාසනෙනපු නිසිද්ධි මෙව නිපජ්ජති ව ගෙතසා විප්පනනාති ඉන්ද්‍රියාති පරිපුර්ණා ජපිවරණණං පරියොදුතොති මඤ්ඤ මාමො ඉමං ගෙතාසනවරණණං කපේසි; **ලඛා ව සත න සාසන**තීති එථ කිඤ්චි කිඤ්චි කපටති පුර්ණිකොසෙය්‍යං හි මඤ්ඤපි අථරිත්‍රං වට්ඨති,

ගොනකාදයෝ ව භුමමථරණපරිභොගෙන, ආසඤ්ඤා පාදෙ ඡිඤ්ඤා, පලලඛකස්ස වාලෙ ඡිඤ්ඤා, නුලිකං විජ්වෙතියා බිමෙඛාගතං කාතුතති වචනණො ඉමානිපි එකෙන විධානෙන කප්පනති, අකප්පියං පන උපාදය සබ්බානෙව න කප්පනතීති වුත්තානි; වනනනඤ්ඤාපි පමාරසාමීති අරඤ්ඤාංගෙව පටිසාමි; සදෙව්වාති යානියෙව; පලලඛකං ආතුර්ඤ්ඤාති සමන්තතො උරුරුඤ්ඤායනං බන්ධිතා; උජුං කායං පණ්ඩායාති අව්භාරස පිට්ඨිකණ්ටකෙ කොටියා කොටිං පටිපාදෙන්නා උජුං කායං ධරෙතියා; පටිමුඛං සතීං උපස්පෙය්වාති කමමසානාභිමුඛං සතිං ධරෙතියා; පරිභා භිතතිග්ගනා වා කතීති අපො; වුත්තං ගෙනා: “පරීති පරිභාගවෙද්වා මුඛතති නිග්ගනාමො සතීති උපව්භානවෙද්වා නෙන වුමිති පරිමුඛං සතිං උපස්පෙතියා”ති; උපසමපජ්ජ විහාරමීති පටිලභිතියා පට්ටකං කතියා විහාරමි; එවං අපනාග්ග ඵලං පඨමජ්ඣානාදිසු අඤ්ඤාතරසමඛිති සුතියා; දිබ්බො ගම් එහො ගාමි. සමසෙ වඩ්ඪාමො හොනීති වත්තාරි හි රුපජ්ඣානාති සමාපජ්ජතියා වඩ්ඪාමනාස්ස වඩ්ඪාමො දිබ්බවඩ්ඪාමො නාම හොති සමාපනතියො වුට්ඨාය වඩ්ඪාමනාස්සාපි වඩ්ඪාමො දිබ්බවඩ්ඪාමො යෙව; ආනාදිසුපි එසෙව නයො තථා ඉතරෙසුපි චිත්ත විහාරෙසු; හො එවං. පජ්ජනාමි ග්ගො ගම් පණිණොති මහාමොඨිපලලඛක අරහත්තමග්ගෙන පරිණරුගමෙව දසෙන්නො සො එවං පජානාමි ග්ගො ගම් පණිණොති ආහ; සෙසපදෙසුපි එසෙව නයො; ඉමිනා පන කිං කපිතං හොනීති: පට්ට වෙකකතා කපිතා පට්ටවෙකකතාය ඵලසමාපනති කපිතා ඵලසපමානතීං හි සමාපනනාස්සාපි සමාපනතියො වුඤ්ඤාස්සාපි වඩ්ඪාමාදයො අපිසවඩ්ඪා මාදයො හොනති; සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවාති.

3. 2. 4.

වතුසේ රුජග්ගෙන ඵලං නාමකෙ නගරෙ; ගීජ්ඣකුපෙ පබ්බතොති ගීජ්ඣසදිසානිස්ස කුටාති ගීජ්ඣා වා තස්ස කුපෙසු වසනතීති ගීජ්ඣ කුපොති තසමීං ගීජ්ඣකුපෙ පබ්බතො; නෙතස්ස රුජගහං ගොවරගාමං කතියා විහරනාස්ස වසනආනාදස්සිතං ගීජ්ඣකුපමිං හි තථාගතං උද්දස්ස විහාරෙ කාරිණො ගීජ්ඣකුපවිහාරෙතෙවස්ස නාමං තථායං තසමීං සමයෙ විහරතීති; සරහො හාමි පටිබ්බාජකො අවිරපක්කගෙනා හොනීති සරහොති එවං නාමකො පටිබ්බාජකො ඉමිසමීං සාසනෙ පබ්බ ජිතියා න විරසෙව පක්කගෙනා හොති අබුතා විබ්භතොති අපො; සමවා සමුට්ඨසමීං හි ලොකෙ උප්පන්නා තිප්පියා නට්ඨිලාභසක්කාර අහෙසු නිශ්ශං රතනානං මහාලාභසක්කාරෙ උප්පජ්ජ, යථාග:—“නෙත ඛො පන සමයෙන භගවා සක්කතො හොති ගරුකතො මානිතො සුඡිණො අපවිණො ලාභී විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපට්ටසභෙසජ්ජපරිකඩා රුතං අඤ්ඤාතිප්පියා පන පරිබ්බාජකා අසක්කතා හොනති අගරුකතා අමානිතා අසුඡිණා න ලාභීතො විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපට්ටස භෙසජ්ජපරිකඩාරුත”නති, නෙ එවං පටිණ්ලාභසක්කාර පඤ්ඤාසන මතො එකසමීං හි පරිබ්බාජකාරමෙ සනතිපතියා සමන්තාධිසු, හො මයං සමණස්ස ගොතමස්ස උප්පනනකාලතො පට්ඨාය භතලාභසක්කාර ජානා

සමණස්ස භොතමස්ස සාවකානඤ්චස්ස එකං අවණණං උපධාරෙථ
අවණණං පඤ්චිතො එකස්ස සංගතං ගරහිතො අමතාකං ලාභසක්කාරං
උපාදෙස්සාමාති, තෙ වරුං ඔලොකෙනතා තිසු මාරෙසු ආජිවෙ මාති
වතුසුපි ධාතෙසු සමණස්ස භොතමස්ස වරුං පසිද්ධා න සක්කා ඉමාති
වතාරි ධාතාති මුඤ්චිතා අඤ්ඤාභි ඔලොකෙථාති ආහංසු, අථ නෙසං
අත්තමෙ එකො එවමාග අහං අඤ්ඤං න පස්සාමි ඉමෙ අනිඛමාසං සනති
පතිතා මාරවාතපාතාති පිඨාය සාමණෙරුනමපි පමෙසනං න දෙනති
ජිවිතසද්ධිසි උපට්ඨාකා දට්ඨං න ලභනති ආවට්ටනිමාසං ඔසාරෙතො ඔසා
රෙතො ජනං ආවට්ටනිං ආවට්ටනිං බාදනති සමෙ තං මාසං ආගරිතුං
සක්ඛිස්සාම එවං නො ලාභසක්කායෙ උලාසෙ ගවිස්සතිති, අපරෙපි අප
රෙපි එවමෙවං වදන්තො උසාසි, සබ්බෙ එකවාද අභෙසු, තණ්හා
ආහංසු යො තං ආගරිතුං සක්ඛිස්සාති තං මයං අමතාකං සමයෙ පෙඪකං
කරිස්සාමාති, තණ්හා කොපණා පඪාය නිං සක්ඛිස්සාසි නිං සක්ඛිස්සාසිති
පුච්ඡිතා අහං න සක්ඛිස්සාමි අහං න සක්ඛිස්සාමිති බහුති වුතෙන සරභං
පුච්ඡංසු නිං සක්ඛිස්සාසි ආවරියාති, සො ආග අගරු එතං සමෙ තුමෙන
අත්තමො කථාය ධුතා මං පෙඪකං කරිස්සාථාති, අගරු එතං ආවරිය
ආගර නිං කණ්ණායෙවාසි අමෙතති පෙඪකොති, සො ආග තං ආග
රනෙතන පෙතෙතො වා විලුමිතිතො වා ආගරිතුං න සක්කා සමණස්ස පන
භොතමස්ස සාවකසද්ධෙතන හුතො කස්ස සාවකෙ වන්තිතො වත්තපට්ටිතො
කතො තෙසං පනෙත භත්තං භුඤ්ජිතා ආගරිතුං සක්කා රුච්චි වො තස්ස
එත්තකස්ස කිරියායාති, යං කිඤ්චි කතො ආගරිතො ව තො දෙභීති,
තෙන හි මං දිස්වා අපස්සන්තො විය භවෙය්සාථාති පරිබ්බාජකානං සඤ්ඤං
දත්වා දුරියද්ධිමෙස පාණොව උට්ඨාය සිජ්ඣකුට්ඨමාගිහාරං ගනත්වා දිට්ඨ
දිට්ඨානං සිකුන්තො පඤ්චපතිට්ඨිතෙන පාදෙ වන්ති, සිකුන්ත ආහංසු අඤ්ඤා
පරිබ්බාජකා වණ්ණා ඵරුසා අයං පන සද්ධං භවිස්සාති පසනොති,
භනෙත තුමෙන ඤාතො යුත්තට්ඨානසමීපෙව පබ්බජිතා මයං පන අනුප
බාරෙතො අතිමත්ත පක්ඛින්නා අතීයසාතිකමග්ගෙ විවරමාති, සො
එවඤ්ච වතො දිඨ්ඨිමෙ සිකුන්ත පුනපුනං වන්ති තනානොද්ධාදිති පටියා
දෙති දන්තකව්ඨං කප්පිං කරෙති පාදෙ ඛොවති මග්ගෙති අතිමත්ත
භත්තං ලභිතො භුඤ්ජති, තං ඉමිනා තිහාරෙන වසන්තං එකො මහාපෙරෙ
දිස්වා පරිබ්බාජක නිං සමධො පසනොති යං න පබ්බජිති, සො මං
භනෙත පබ්බාජෙස්සාති මයං හි විරකාලං භදන්තානං පබ්බජිතා හුතො
විවරිමාති, ඵෙරෙ සමෙ නිං පබ්බජිතුකාමො අහං තං පබ්බාජෙස්සාමිති
වතො පබ්බාජෙසි, සො පබ්බජිතකාලොකො පඪාය තීරන්තරං වත්තපට්
ටිතං අසාසි, අථ තං ඵෙරෙ වතෙත පසිද්ධිතො න විරසෙව උපසම්පාදෙසි
සො උපොසථද්ධිමෙස සිකුන්ති සමී උපොසථස්සං පටිඨිතො සිකුන්ත මහනෙත
න උස්සාගෙන පාතිමොක්ඛං පග්ගණෙනෙත දිස්වා ඉමෙ ඉමිනා තිහාරෙන
ඔසාරෙතො ඔසාරෙතො ලොකං බාදනති කතිපාගෙන ගරිස්සාමිති
විනෙතසි, සො පරිවෙණං ගනත්වා උපජ්ඣායං වන්තිතො භනෙත කො
තාමො අයං ඛමෙමාති පුච්ඡ පාතිමොක්ඛො නාම ආවුසොති, උත්තම

බලෙමා එය හතෙක හවිසානීති, ආම ආවුසො සකලසංසාරාණි අං සික්ඛානි, හතෙක සචෙ එය සික්ඛාබලෙමා උත්තමො ඉමමෙව පඨමං ගණනාමිති, ගණනාවුයොති, ථෙරෙ යමපට්ටජ්, සො ගණනෙතො පරිබ්බාජකෙ පසිනො කීදිසං ආවරියාති පුට්ඨතො ආවුසො මා විනාසිත් කතිපා නෙත ආහරියාමිති වතො න වරියොව උග්ගණිනීති උපජ්ඣායං ආහ එතතකමෙව හතෙක උදුහු අඤ්ඤාමි අපිති, එතතකමෙව ආවුසොති, සො පුත දිවසෙ යථානිවත්ථාරුතො ගතිතනීභාරෙනෙව පතං ගහෙනා ගිජ්ඣාකුටා නික්ඛමම පරිබ්බාජකාරමං අගමාසි, පරිබ්බාජකා දිසො කීදිසං ආවරිය නාගකිත් මඤ්ඤා ආවට්ඨනීමායං ආහරිතුන්ති තං පරිවාරයිංසු, මා විනාසිත් ආවුසො ආහවා මෙ ආවට්ඨනීමායං ඉතො පඨාය අමායාකං ලාභසක්කාගේ මහා හවිසානි කුමෙහ අඤ්ඤාමඤ්ඤා සමග්ගා හොථ මා විවාදං අකන්ති, සචෙ නෙ ආවරිය පුග්ගහිතො අමෙහපි තං වාමෙහිති, සො ආදිතො පඨාය සාධිමොක්ඛං ඔසාරෙසි, අථ නෙ සබ්බෙපි එථ හො නගරෙ විවරන්තා සමණස්ස ගොතමස්ස අවණණං කථෙස්සාමාති අනුග්ගාචිනෙසුසෙව නගරවාසෙසු වාරසමිසං ගන්තො විවචෙන මාරෙන සබ්බපඨමං පටිසිංසු, එවං සලිඛෙහනෙව අපකකන්තං තං පරිබ්බාජකං සක්ඛාය “සරහො නාම පරිබ්බාජකො අවිරපකකන්තො හොති”ති වුත්තං, තං දිවසං පන සන්ධා පට්චුසසමසෙ ලොකං ඔලොකෙතො, ඉමං අද්දස අජජසරහො පරිබ්බාජකො නගරෙ විවරිතො පකාසතිසක්ඛමං කරියාති තිණණං රත්තානං අවණණං කථෙතො විසං සිවිතො පරිබ්බාජකාරමං ගමියාති අගමපි තෙත්ථ ගමියාමි වතස්සොපි පරියා තෙත්ථ ඔපරියාති තස්මිං සමාගමෙ වතුරසිතිපාණසගස්සාති අමතපානං පිටියානනීති, තෙතො තස්ස ඔසාසො හොතු සථාරුවියා අවණණං පඤ්ඤාති විනෙතො ආනන්දත්ථරං ආමනෙතසි ආනන්ද අසාරයසු මහාවිහාරෙසු භික්ඛුසඛිස්ස මයා සමිංසෙව පිණ්ඩාය වරිතුං ආගෙවෙහිති, ථෙරෙ තථා අකාසි, භික්ඛු පතත්ථිවරමාදය සන්ධාරමෙව පරිවාරයිංසු, සන්ධා භික්ඛුසඛිස්ස ආදය වාරගාමසමිපෙසෙව පිණ්ඩාය වරි, සරහොපි පරිබ්බාජකෙහි සචිං නගරං පටිසො තත් තත් පරිසමජෙඛ ගණමජෙඛ රජවාරඅමච්චිවාරවිට්ඨි චතුක්කාදිසු ව එන්ධා “අඤ්ඤාතො මයා සමණානං සකාපුත්තියානං බලෙමා”ති ආදීති අකාසි, තං සක්ඛාය “සො රජගහෙ පරිසති. එවං වාමං භාසති”ති ආදි වුත්තං, තත් අඤ්ඤාතොති ඤාතො අවමුඛො පාකට්ඨා කන්ධා උග්ගහිතොති දීපෙති; අඤ්ඤාතොති ජාතීනා; අපකකන්තොති සලිඛෙහනෙව අපකකන්තො; සචෙ හි සමණස්ස ගොතමස්ස සාසනෙ කොච සාගේ අහවිසා නාහං අපකකමිස්සං තස්ස පන සාසනං අසාරං නිස්සාරං ආවට්ඨනීමායං ඔසාරෙතො ඔසාරෙතො සමණා ලොකං බාදනනීති එතමත්ථං දීපෙතො එවමාග, අථ ඛො සමිඛෙලා භික්ඛුති අථ එවං තස්මිං පරිබ්බාජකෙ භාසමානෙ අරඤ්ඤවාසිතො පඤ්චසතා භික්ඛු අසුකථානං නාම සන්ධා පිණ්ඩාය වරිතුං ගතොති අජානන්තා භික්ඛාවාර චෙලායං රජගහං පිණ්ඩාය පටිසිංසු තෙ සක්ඛායෙතං වුත්තං; අස්සො සුන්ති සුඤ්ඤා; සෙහි හගමා ගෙතුපසඛිකමිංසුති ඉමං කාරණං

දසබලයා ආරෝපෙය්‍යාමාති උපසම්මානිඥා; සප්තිකාතිරතති සපතිකාති එවං නාමිකාය නදියා තීරං; අබිවාසෙසි හතවා භූමිති භාවෙනාති කාසම්මතාවම්මානාති අවොපෙනා අබ්‍යන්තරෙ බන්ධං වාජෙනා විනේනනෙව අබිවාසෙසිති අපො; එවං අබිවාසෙනා පන විනේනසි තිනත්‍රවො අජ්ජ මයා සරණස්ස වාදං මද්දං ගච්ඡන්තොති එකකෙන ගන්තබ්බං උදුත්‍ර භික්‍ෂුසම්මපරිවුත්තනාති අථස්ස එකදහොසි සවාහං භික්‍ෂුසම්මපරිවුත්තො ගම්ඤ්ඤාමි මහාජනො එවං විනේනස්සාති සමණො ගොතමො වාදුපපනතිදාහං ගච්ඡන්තො පක්ඛං උක්ඛිපිතො ගන්තො පරිසම්මලෙන උපපන්නං වාදං මද්දති පරවාදිතං සිසං උක්ඛිපිතං න දෙතිති න ඛො පන මග්ගං උපපන්නං වාදෙ පරං ගගෙනො මද්දනකිච්චං අපි අගමෙව ගන්තො මද්දස්සාමි අනච්ඡිද්දස්සෙවහං ස්වාහං ඉද්දති බුධිගුණො අත්තනො උපපන්නං වාදං මද්දස්සං චරිස්සං චරණනාලෙ අගභුක්කපට්ඨස්සාති නිබ්බන්තොනාපි හි මයා චිතිතබ්බං ධුරං අඤ්ඤා චිතිතං සමපො නාම නාගොසි, ඉමස්ස පනත්ඤ්ඤා සාධනාත්මං:-

“සතො සතො ගරු ධුරං සතො ගච්ඡිතවත්තති

තදස්ස කණ්ණං යුඤ්ඤන්ති ස්වාසුදං වගගෙ ධුර” නාති:

ඉදං කණ්ණජාතකං ආහරිතබ්බං:-

අතීතෙ කීර එස්සො සත්ථවාගො එක්ඛස්සා මහලුඤ්ඤාය ගෙගෙනිවාහං ගණ්ණි අථස්ස එක්ඛස්සා ඛෙත්‍රයා රතතිහාගසමනනතරෙ ගබ්බවුදාහං අහොසි සා එස්සං චච්ඡිකං විජායි මහලුඤ්ඤාය චච්ඡිකං දිඝකාලපනා පභාය පුත්තසිනෙගො උදපාදි පුනර්වසෙ සත්ථවාගපුත්තො තථ ගෙගෙවතනං ගණ්ණාති ආග මහලුඤ්ඤා මග්ගං අඤ්ඤාන කමෙවං නපි ඉමමෙව චච්ඡිකං දෙතිති ආග ගණ්ණ අමොති සා තං ගණ්ණිතො ධුරං පාසෙනො භාගුහතනතිණාදීති දදමානා පොසෙසි සො වුච්චිමනොස පරිපුර්ණරුපො බලවිරිසසමපනෙතො අහොසි සම්පන්නාවාපො කාලස්සා තාම නාමෙන, අපේක්ඛස්ස සත්ථවාගස්ස පඤ්චති සකට්ඨනෙති ආගච්ඡන්තස්ස උදකභින්නට්ඨානෙ සකට්ඨකස්ස උග්ගි සො දසපි විසතිමිඨි සොජෙනා නිහරාපෙනා අසකෙතොනො කාලස්ස උපසම්මානිතො ආග තාත තව වෙතනං දස්සාමි සකට්ඨං මෙ උක්ඛිපිතො දෙතිති එවඤ්ඤා පන චතො තං ආදස්ස අඤ්ඤා ඉමිනා සභිං ධුරං චිතිතං සමපො නපිති ධුර පසඨෙව සොත්තං බන්ධිතො තං එක්ඛස්සෙව සොජෙසි සො තං සකට්ඨං උක්ඛිපිතො එලෙ පතිඝපෙනො විනේනනෙව නියමෙන පඤ්ච සකට්ඨතාති නිහරි සො සබ්බපච්ඡිමං සකට්ඨං නිහරිතො මොච්චමානො පුත්ති කත්වා සිසං උක්ඛිපි සත්ථවාගො අස්ස එක්ඛස්සාති සකට්ඨාති උක්ඛිපනොති එවං න අස්සාති වෙතනාත්මං මඤ්ඤා කරොතිති සකට්ඨ ගණ්ණාය සත්තාපණ්ණ ගගෙනො පඤ්චසත්තාණ්ණිතං තස්ස භීවාය බන්ධාපෙසි සො අඤ්ඤාස්ස අත්තනො සන්තිකං අලුඤ්ඤා අදෙතනො උජ්ජකං ගෙගෙවෙව අගමාසි මහලුඤ්ඤා දිස්වා මොච්චිතො කහපණ්ණාවං ඤාති,

කසමා පුත්ත එවමකාසි මා නිං මසා කමමි කනිං ආභතොන අසං
 ජවිසානිති සඤ්ඤාමකාසිති වනිං ගොණං උණොදකොන නායපෙනි
 ගෙලෙන අබ්භඤ්ඤානිං ඉතො පඨාය න පුත්ත එවමකාසිති ඔවදි, ඉදං
 සකාය “වරිසං වරණනාලෙ අගෙතුකපටිපතියං නිබ්බොහොනාපි හි මසා
 වහිතබ්බං ධුරං අඤ්ඤා වතිතුං සමන්තො නාම නාගොසි”ති විනොදනා
 එකකොව අගමාසි නං දසෙසාතුං අථබ්බො භගවා සායණතසමසං
 පතිසල්ලාණං වුට්ඨිතොති ආදි වුත්තං; නථ පතිසල්ලාණංති
 පුපුත්තාරමගණෙති විත්තං පටිසංගරිනිං සල්ලාණංගො ඵලපමාපනතිංගොති
 අන්තො; **නොනුපසංඛිකමිති** පරිබ්බාජකෙසු පකල්පනගරෙ පකාසනිකමමං
 කනිං නගරා නිකබ්බං පරිබ්බාජකාරාමෙ සනතිපතිනිං සමෙ ආවුසො
 සරභ, සමණො ගොතමො ආගමිසසති කිං කරිසාසිති සමණෙ
 ගොතමෙ එකං කරොනොන අගං වෙ කරිසාමි වෙ කරොනොන වතතාරි
 පඤ්ච කරොනොන දස දස කරොනොන විසතිං විසතිං කරොනොන
 වතතාලිකං වතතාලිකං කරොනොන පණණංසං පණණංසං කරොනොන
 සතං සතං කරොනොන සහසං කරිසාමිති එවං අඤ්ඤාමඤ්ඤා
 සිහනාදකථං සමුට්ඨපෙනිං නිසිනොනසු උපපඛිකමි; උපපඛිකමනොන
 පන සසමා පරිබ්බාජකාරාමසා නගරමණ්ඩලෙනව මගො; තසමා
 රතතදුපටං නිවාපෙනිං සුගතමහාවිවරං පාරුපිනිං විසායධිමලො
 රාජා විස එකකොව නගරමණ්ඩලන අගමාසි මිට්ඨාදිට්ඨිකා දිසා පරිබ්බා
 ජකා සමණසා ගොතමසා පකාසනිකමමං කරොනානා අවණණං
 පථරිපු, ගො එනෙ අනුවතතිනිං සඤ්ඤාපෙතුං ගව්ජති මඤ්ඤාති
 අනුබන්ධු, සමවාදිට්ඨිකා සමවාසමුඛො පතතවිවරං ආදාය එකකොව
 නිකබ්බොනො අජ්ජ සරභෙන සථිං මහාබමසඛිකාමො භවිසාති මසමපි
 නසමිං සමාගමෙ කායසකඛිනො භවිසාමාති අනුබන්ධු සථා
 පසානනාසොව මහාජනසා පරිබ්බාජකාරාමං උපපඛිකමි, පරිබ්බාජකා
 රුකඛානං බනිවිටපසාබනතරෙති සමුග්ගව්ජනනා ජබ්බණ්ණකනමුච්චි
 රසමිසො දිසා අඤ්ඤාද එවරුපො මහාසො නාම නථ කිනනුබ්බො
 එතනති උලොකොනිං සමණො ගොතමො ආගව්ජතිති ආහංසු, නං
 පුනිංව සරභො ජාණුකනතරෙ සිසං යපෙනිං අබ්බොමුඛො නිසිදි,
 එවං තසමිං සමගෙ භගවා තං ආරාමං උපපඛිකමිනිං පඤ්ඤානොන
 ආසනෙ නිසිදි තථාගොති ජම්බුදීපතලෙ අග්ගකුලෙ ජාතත්තා
 අග්ගාසකාරගොතිසා සබ්බන්ධං ආසනං පඤ්ඤානතමෙව ගොති එවං
 පඤ්ඤානොන මහරගෙ මුඛාසනෙ නිසිදි; **නො පරිබ්බාජකා සරභං
 සමිබ්බාජකං.** එතදමොමුනති සමාසමුඛෙ කීර සරභෙන සථිං
 එතතකං කපෙනොන කපෙනොනෙව හිකමුසමොසා සථු පදනුපදිසො
 සුනිං පරිබ්බාජකාරාමං සමපාපුණි, වතසොපි පරිසා පරිබ්බාජකාරාමෙ
 යෙව මසරිපු, නතො තෙ පරිබ්බාජකා අව්ජරිසං සමණසා ගොතමසා
 කමමං සකල්පනගරං විවරිනිං අවණණං පථරිපුනිං පකාසනිකමමං
 කනිං ආගතානං වෙරිනං පටිසත්තුනං පට්ඨාමිතතානං සනතිකං
 ආගතනිං ථොකමපි විසායතිකකථං න කපෙසි ආගතකාලගො පටිසාය

සත්‍යසාක්‍ෂෙත්‍යො ච සේකම්භෙත්‍යො ච ස්‍ය අමතපානං පාශෙත්‍යො ච ස්‍ය
 මධුරිකථං කපේතිති සමෙබ්බි සමමාසමුද්ධං අනුවත්තන්තා ඵතද
 චොදු; **සාමෙත්‍යාසිති** ආයාචෙය්‍යාසි පඤ්ඤාසි පිහෙය්‍යාසි; **තුණ්හි**
තුණොති තුණ්හිතාං උපගන්තු; **මිඤ්ඤාසොති** තිත්තත්තං ආපනොත්‍ය;
සත්තභවෙත්‍යොති ඔණ්තසීචො; **අසොමුසොති** හෙට්ඨාමුචො; **සමමා**
සමුද්ධස්ස **හෙ පටිජාගොති** අහං සමමාසමුද්ධො සමෙබ්බි ධම්මො
 මයා අභිසමුද්ධාති ඵමං පටිජානන්තො තව; **අභිසමුද්ධාති** ඉමෙ
 නාම ධම්මානං අභිසමුද්ධා; **ගාත්‍රාති** හෙසු අභිසමුද්ධාති ඵමං දස්සිත
 ධම්මෙසු; **අසොදුත්ත වා අසොදු** පටිච්ඡික්‍යාතීති අසොදුත්ත වා
 වචනෙන අසොදු වචනං පටිච්ඡාදෙස්සති අසොදු පුට්ඨො අසොදු
 කපේස්සතිති අපේ; **බ්බිඛා කථං අපනාමෙස්සති** බ්බිඛා අසොදු
 ආගතතුක්කථං ආභරණො පුරිමකථං අපනාමෙස්සති; **අපමමෙත්‍යොති**
 අනභිරුචිං අතුකාකාරං; **පාතුකාසික්‍යාති** පාකමං කරිස්සති; ඵථ ච
 අපට්ඨෙත්‍යො දෙවනස්සං වුත්තං පුරිමෙති චිති මන්දබලවහෙදො
 කොඤ්ඤොච; ඵමං භගවො පඨමවෙස්සරජ්ජන සිහනාදං නදිත්වා පුන
 දුතියාදීති නදන්තො **සො චො මං පටිබ්බාජකොති** ආදිමාහ: තත්ථ
 යස්ස **චො පන හෙ අත්ථාය ධම්මො** දෙසිතොති යස්ස මහස්ස වා
 ඵලස්සවා අත්ථාය නයා වතුසට්ඨිමමො දෙසිතො; **සො න භික්‍යාතීති**
 තො ධම්මො න තිස්සාති න තිස්සවජ්ජි තං අත්ථං න සාධෙතීති වුත්තං
 හොති; **නාභකරස්සාති** යො තං කරොති තස්ස පටිපතතිපුරකස්ස
 පුත්තලස්සාති අත්ථො; **සමමා දුක්ඛභවෙත්‍යොති** හෙතුනා තයෙන
 කාරණෙන සකලස්ස වට්ඨ දුක්ඛස්ස බයාය; අථවා යස්ස **චො පන හෙ**
අත්ථාය ධම්මො දෙසිතොති යස්ස හෙ අත්ථාය ධම්මො දෙසිතො
 භෙය්‍යාදිදං රාගපටිඝාතත්ථාය අසුභකමත්ථායං දෙයපටිඝාතත්ථාය
 මෙත්තාභාවනා මොහපටිඝාතත්ථාය පඤ්ඤා ධම්මො විතක්කපුපෙට්ඨදය
 ආනාපාතයති; **සො න භික්‍යාති** **නාභකරස්ස සමමා දුක්ඛභවෙත්‍යොති**
 යො ධම්මො යො තං යථා දෙසිතං කරොති තස්ස තක්කරස්ස සමමා
 හෙතුනා නයෙන කාරණෙන වට්ඨදුක්ඛකයාය න තිස්සාති න ගච්ඡති
 තං අත්ථං න සාධෙතීති අයමෙත්ථ අත්ථො; **සසංඝාපාසි සරණො පටි**
බ්බාජකොති යථා අයං සරණො පටිබ්බාජකො පජ්ඣායන්තො අපට්ඨි
 භානො නිසිත්තො ඵමං නිසිදිස්සති; ඵමං තීති පදෙති සිහනාදං
 නදිත්වා දෙයනං නිබ්බවන්තස්සෙව නිබ්බවන්තස්සෙව තථාගතස්ස තස්මිං
 ධාතෙ භතතිපතිතා වතුරාසිතිපාණ්ඩසහස්සපරිමාණං පරිඝං අමතපානං
 පිච්චි; සත්ථා පරිඝං අමතපානස්ස පිතභාවං ඤාතො වෙහාසං අභිතුග්ගනත්වා
 පක්‍යාමි, තමත්ථං දස්සොතු: **අථ චො ගගවොති** ආදි වුත්තං; තත්ථ **මිහනා**
දනාති ගෙට්ඨනාදං අභිතනාදං අපට්ඨනාදං; **වෙහාසං** **පක්‍යාමිති** අභි
 ඤ්ඤාපාදකං වතුත්ථකානං සමාපජ්ජිතා වුචාය අධිකාය සමිං භික්ඛු
 සමෙත්‍යො ආනාසං පක්කජ්ජි; ඵමං පක්කන්තො ච පන තං බණ්
 යෙව භික්කුචමහාචාරිහරෙ පඨකාසි; **වාමාස සභාගිතොදනොනාති**
 වචනපණොදෙන; **සඤ්ඤාමහං** **අනංසුති** සමහරිතං නිරන්තරද්‍රවං අනංසු;

උපරි උපරි විජ්ඣාසුඤ්චානං හොති; බ්‍රහ්මාරණ්‍යොද්ධිං මහාරණ්‍යොද්ධිං; සිහං
 හාදං නදිස්සාමිති සිහංසා නදන්තො ආකාරං දිස්වා අසමිතිරවජ්ජනානො
 අහමි; ඉමස්සාපි වතනාපො පාදා මස්සමිති, අහමි එවමෙව සිහන්තො
 නදිස්සාමිති විනොසාසි සො සිහංසා සමමුඛා නදිතුං අසකොසොනා
 තස්මිං ගොවරාය පක්කහොන එක්කො නදිතුං ආරාමි අපස්සා සිහාල
 සද්දොයෙව නිවජ්ජි, හොන චුත්තං: සිහාලකංගෙව හදතිති; හෙරණ්ඩ
 කන්ති තස්සෙව වෙවචනං; අපි ච භික්ඛාස්සරං අමනාපසද්දං නදතිතිපි
 චුත්තං හොති; එවමෙව වෙව භවති; ඉමිනා සිපමෙවන පරිබොජකා
 තථාගතං සිහසද්ධං කන්ති සරහං සිහාලකසද්ධං අක්කු; අමබ්බමද්දජිති
 බ්‍රද්දකතුකතුපිකා; සුස්සාකරවිතං රවිස්සාමිති මහාතුකතුථං රවන්තං
 දිස්වා ඉමස්සාපි වෙ පාදා වෙ පක්කා මස්සමිති තථෙව අහමි එවරුපං
 රවිස්සාමිති සා තස්ස සමමුඛා රවිතුං අසකොසොනා තස්මිං පක්කහොන
 රවමනා තුකතුපිකාරවංගෙව රවි; හොන චුත්තං: අමබ්බමද්දජි රවිතං
 ගෙව රවතිති; උභෙගොති ගොගො; සුද්දොසොති තුච්ඡාය ජෙද්ධත
 වසගෙති රතිතාය; ගමිතිරං නදිතබ්බං මද්දොතිති ජෙද්ධතවසගසා
 නාදසද්ධං ගමිතිරනාදං නදිතබ්බං මද්දොති; සෙසං සබ්බජ්ඣ උත්තාන
 වෙවති.

3. 2. 5.

පඤ්චමෙ කාලාමාහං නිගමොති කාලාමා නාම බත්තිසා හෙසං
 නිගමො; කෙසපුනාතිසාති කෙසපුනානිගමොසිනො; උපසංඛුක්ඛිංසුති
 සංජිනවතිතාදිගෙසජ්ජාති වෙව අභිවිධපානකාති ම ගාගාපෙතො උප
 සංඛුක්ඛිංසු; සංගංගෙව වාදං දිගෙහතිති අත්තනො යෙව ලභිං කපෙතති
 ජොගෙහතිති පසාසෙතති බ්‍රංගෙහතිති සවෙවතති; වමෙහහතිති
 අවජානතති පරිහවතති ලාමකං කරොතති; ඔපසංඛිං කරොහතිති
 උපකම්පතකං කරොතති උක්ඛිපිතො ජබ්බිතති; අපජෙපි කතෙතති
 සො කීර අවච්ඡිකෙ ගාමො තස්මා තස්ව අවචං අතික්කන්තා ව අතික්කමිතු
 කාමා ව වාසං කපෙතති හෙසු පඨමං ආගතා අත්තනො ලභිං දිපෙතො
 පක්කමිංසු පච්ඡා ආගතා කිහොන ජානතති අමාකං අනොතවාසිකා
 හෙ අමාකං සන්තිහෙ කිඤ්චි කිඤ්චි සිපං උග්ගණ්ණිංසුති අත්තනො
 ලභිං දිපෙතො පක්කමිංසු කාලාමා එක්කලභියමි සණ්ඨතිතුං න ගක්ඛිංසු
 හෙ එතමත්ථං දිපෙතො ගගවතො එවමාරොවෙතො ගෙසං ගො
 ගතෙතති ආදිමාහං: තස්ව ගොගෙව කම්බොති ගොතිගෙව කම්බො;
 විවික්ඛිච්ඡාති තස්සෙව වෙවචනං අලනාති සුත්තං; මා අනුස්සවෙනාති
 අනුස්සවකථාය මා ගණ්ඨිත්ථ; මා පරමිපරාසාති පරමපරකථායපි මා
 ගණ්ඨිත්ථ; මා ඉති කිරාසාති එවං කීර එතතති මා ගණ්ඨිත්ථ; මා
 පිටකසම්පදනොති අමාකං පිටකතනාතිසා ගම් සමෙතිති මා
 ගණ්ඨිත්ථ; මා කතාගෙහති තක්කගාගෙන මා ගණ්ඨිත්ථ; මා නිස
 හෙහති නගගාගෙනපි මා ගණ්ඨිත්ථ; මා ආකාරපටිච්ඡිතකතනාති
 සුඤ්ජරමිදං කාරණතති එවං කාරණපටිච්ඡිතකතනාපි මා ගණ්ඨිත්ථ; මා

දිව්‍යජිව්‍යානන්ධනිසානි අමාසං නිජ්‍යාසිත්වා ඛිමිත්වා ගතිතදිසිය
 සසිං සමෙතිතිපි මා ගණ්හිත්ථ; මා ගබ්බරුපනාසානි අයං සිත්ථු ගබ්බ
 රුපොඉමස්ස කරං ගහෙත්ථා සුත්තතතිපි මා ගණ්හිත්ථ; මා සමිණො
 නො ගරුති අයං සමිණො අමාසං ගරු ඉමස්ස කරං ගහෙත්ථා සුත්ත
 තතිපි මා ගණ්හිත්ථ; සමිත්තාති පරිපුණ්ණො; සමාදිණ්ණාති ගතිතා
 පරාමිකා; සංඝ භික්ඛාති යං කාරණං තස්ස පුග්ගලස්ස හොති; අලො
 භාදසො ලොභාදිපටිපක්ඛවසෙන වෙදිකබ්බො; විග්‍යාණිජ්‍යාති ආදිති
 මෙත්තාස පුබ්බසාසො කපිත්තො; ඉදති මෙත්තාදිකමමස්සානං කප්පෙනතා
 මෙත්තාසගගෙනතාති ආදිමාහ; තථ කමමස්සානස්ස වා භාවනාන
 සෙ වා පාලිවර්ණණාස වා යං වත්තබ්බං සියං තං සබ්බං විපුඛිමස්සො
 වුත්තමෙව; එවං අපෙවර්විත්තොති එවං අකුලලෙවරස්ස ව පුග්ගලවෙ
 රිතො ව නාළිතාස අපෙවරිත්තො; අව්‍යාපජ්ඣවිත්තොති සොබවිත්ත
 ස්ස අභාවෙන නිදුක්ඛවිත්තො; අසංඛිතිලිඛවිත්තොති කිලෙසනක්ඛස්ස
 කිලෙසස්ස තප්පිතාස අසංඛිතිලිඛවිත්තො; විසුඛවිත්තොති කිලෙසමලාභා
 වෙන පුබ්බිත්තො හොතිති අපේථ; ඤාණාති තස්ස එවරුපස්ස අරිසයා
 වකස්ස; අභ්‍යාසාති අවස්සයා පතිමා; සපෙ මො පන අපි පරලො
 භොති යදි ඉමමා ලොකා පරලොභො නාම අපි; ණානිමිතං ණාසස්ස
 ගෙද-පෙ-උපපජ්ජිත්තාමිති අපේථා කාරණං සෙත්තානං කාසස්ස ගෙද
 පරමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිත්තාමිති එවං සබ්බත්ථ නභො
 වෙදිකබ්බො; අභිසන්ති නිදුක්ඛං; සුඛනිති සුඛිතං, උභයසෙත්තව සුඛ
 මිත්තානං සමිත්තපස්සාමිති යද්ධි පාපං න කරොමි යද්ධි කරොහොපි
 න කරිසති ඉමිතා උභයොති විපුඛං අත්තානං සමනුපස්සාමි; සෙතං
 උත්තානත්මෙමාති.

3. 2. 6.

ඡවෙධ මිභාරනනොති මිභාරපෙභිනො නත්තා; පෙඛුණි
 සතිනොති පෙඛුණිසසෙසසිනො නත්තා; උපසංඛිතමිංසුති භුත්තපාන
 රාසා දුක්ඛමකරපරිවුත්තා උපසංඛිතමිංසු; තෙසං කීර පුරෙහත්තෙත පුබ්බණ්ණ
 සමසෙසෙව එතො පඤ්ඤා සමුඛිතො තං පන කප්පත්ථා ඔක්ඛාසො තාහොසි
 තො තං පඤ්ඤා සොස්සාමාති ඡපරස්ස සත්තිකං ගතතිවා වැදිත්වා භුණ්හි
 නිසිදිංසු ඡපරො භාමෙ තං සමුඛිතං පඤ්ඤා සොත්ථා ආත්තා ගතිස්සනතිති
 තෙතං මතං ඤාතිවා තමෙව පඤ්ඤා ආරහත්තො එථ භුමෙහ සාළාති
 ආදිමාහ; තථ අපි ලොභොති පුබ්බතසග්ගාවො ලොභො නාම අපිති
 පුච්ඡති; අභිජ්ඣාති මො අභං සාළානං එනමිත්ථං වදාමිති එතං ලොභ
 සබ්බාතං අපි අතං අභිජ්ඣාති වදාමි කණ්ණාති වදාමිති සමුඛිතපඤ්ඤාස්ස
 අපි දිපෙනො ආහ; එවං සබ්බවාරෙපු නභො සොත්තමෙධො; සො එවං
 පජානාතිති සො මාත්තරො බුහවිතාරෙ භාමෙත්වා සිත්තා අරිසයාව
 සො සමාපත්තිනො වුමිත්තං විපස්සනං ආරහත්තො එවං පජානාති;
 අපි ඉදතිති (අපි දුක්ඛසම්මතබ්බානං සි ඛිතිපඤ්ඤානං නාමරුපවසෙන
 පරිච්ඡිදිත්වා පජානත්තො එස එවං පජානාති අපි ඉදතිති වුත්තො;)*

* රෙඛාමුත්තානමිත්තාරෙ සස්ස ඤාණමි පදස්ස ගතො සියං නො වාති පරික්ඛිතබ්බො.

භික්ෂුන් සමුදාසයෙහි; පණ්ණාසකථා මහසයෙහි; ඉමසං සංඝඝෝෂනාසං
 උත්තරිං නිකායෙහි ඉමසං විපස්සනාසංඝඝෝෂනාසං සංඝඝෝෂනාසං
 උත්තරිං නිකායෙහි නාම නිකායං තං අපිති ඉමනා නිරෝ
 ධසමං දසෙය්හි; විමුක්තමිති ඤාණෙන ඵලානුමානවිධං පටි
 චෙක්ඛනාඤාණං කපිතං; අහිංසා භූතානාං පුරුෂානාං මෙ ලොකො
 අහොති; ආදාන අකුසලානාං අකුසලං නාම අහොති; තදා වා අකුස
 ලං නාම අහොති; ඉතිමං කුසලානාං ඉති එතං කුසලං තස්සෙව අකු
 සලං නාම අහොති; කුසලං බ්‍රහ්මානාං සකායං වදාති; නිව්‍යානොති
 නිව්‍යානොති; නිව්‍යානොති අබ්‍රහ්මානාං සත්ත්වකරානං කිලෙසානං
 අහොති නිව්‍යානොති; සිත්තොති සිත්තොති සිත්තොති සිත්තොති සිත්තොති
 සාධකවේදනාසං පුරුෂං පටිසංචරිතං; බ්‍රහ්මභූතොති තෙසං
 තෙතං; සෙසං සමස්තං උත්තරානමෙවං.

3. 2. 7.

සත්තමෙ ආරාමස්ථිති කථාකාරණානි කථාං භූමියො පටිසංචරිතා
 අපේති; අනිතං වා භික්ෂුවෙ අබ්‍රහ්මානාං අනිතං නාම කාලොපි
 වට්ඨති බ්‍රහ්මානං; අනාගතපට්ඨප්පනොප්පි එසෙව නෙය්හි; තත් අනිතෙ
 කසොපො නාම සමාසමුදාසං අහොති තස්ස කිං නාම කාසිරාජා
 අභ්‍යුපදායො අහොති විසතිවස්සසහස්සානි ආයුං අහොසීති ඉමනා
 නෙය්හි කපේතො අනිතං ආරාම කථං කපේති නාම, අනාගත
 මෙතෙතෙය්හි නාම බ්‍රහ්මානං හවිස්සති තස්ස සමාසං නාම රාජා අභ්‍යු
 පදායො හවිස්සති අසීතිවස්සසහස්සානි ආයුං හවිස්සතිති ඉමනා
 නෙය්හි කපේතො අනාගතං ආරාම කථං කපේති නාම, එතෙති
 අසුමො නාම රාජා බ්‍රහ්මකො අසුමො බ්‍රහ්මකොති ඉමනා නෙය්හි
 කපේතො පට්ඨප්පනං ආරාම කථං කපේති නාම; ආරාම සමාසංචරිත
 ආරාම කථාසමාසමෙතං; කපේති කපේති පුරුෂො; අනෙකොති කපේති
 න පුරුෂො; එතං සමාසංචරිතං සංඝඝෝෂනානි ආදිසු වක්ඛං අනිව්‍යානානි
 පුරුෂො ආම අනිව්‍යානානි එතං සෙය්හි ව්‍යාකානබ්‍රහ්මානං එසෙව නෙය්හි
 සොකාදිසු අයං එතං සමාසංචරිතො සෙය්හි පසෙය්හි; අනිව්‍යානං නාම වක්ඛනානි
 පුරුෂො පන න වක්ඛනෙව සොකමිති අනිව්‍යානං සොකමිති අනිව්‍යානානි එවං
 විහරිතො ව්‍යාකානබ්‍රහ්මානං අයං විහරිතො සමාසංචරිතො පසෙය්හි; යථා
 වක්ඛං තථා සොකං යථා සොකං තථා වක්ඛනානි පුරුෂො තෙතෙසෙ
 න පුරුෂමිති පටිපුරුෂො දස්සනෙතෙත පුරුෂමිති පුරුෂො තෙතෙත
 ව්‍යාකානබ්‍රහ්මානං අනිව්‍යානානි පුරුෂමිති පුරුෂො ආරාම ව්‍යාකා
 නබ්‍රහ්මානං අයං පටිපුරුෂො ව්‍යාකාරණියො පසෙය්හි; තං ජිවං තං සරිතොති
 ආදිති පුරුෂො පන අව්‍යාකාරණියො හවිස්සති සමාසංචරිතො එස
 පසෙය්හි; න ව්‍යාකාරණියො අයං සමාසංචරිතො පසෙය්හි; ආරාමානෙ
 න සමාසංචරිතං කාරණාකාරණෙතං සමාසංචරිතං; තත්තං නෙය්හි සසත්ත
 වාදි පුරුෂොතං කාරණෙතං පසෙය්හි උච්චිතොති නිකායොති උච්චි
 තොති නිකායොති සමාසංචරිතොති නිකායොති උච්චිතොති සසත්ත

වාදිභාවමෙව දීපෙති අත්තනො වාදෙ පටිසාදාං න සංකොති එවං
 උචේදවාදිමිති පහොනෙත සංසතවාදී පුග්ගලවාදිමිති පහොනෙත
 පුඤ්ඤතවාදී පුඤ්ඤතවාදිමිති පහොනෙත පුග්ගලවාදීති එවං ධානා
 ධානෙ න පණ්ණාති නාම; පටිකපෙස හ සංඝාතීති ඉදං පඤ්ඤාපුට්ඨ
 නෙපි පඤ්ඤාතථනෙපි ලබ්භති කථා: එකවෙවා හි පඤ්ඤං පුට්ඨස්සාමිති
 කණ්ණං සොබෙති සො ඉතරෙත ඉදං නාම ක්‍රිං පුට්ඨස්සාමිති වුත්තො ඤාත
 භාවං ඤාතා න එතං අඤ්ඤං පුට්ඨස්සාමිති වදති, පඤ්ඤං පුසොපි
 පඤ්ඤං කපෙස්සාමිති හන්‍රං සංසොබෙති සො ඉතරෙත ඉදං නාම කපෙස්ස
 සිති වුත්තො ඤාතභාවං ඤාතා න එතං අඤ්ඤං කපෙස්සාමිති වදති, එවං
 පරිකපෙස න පණ්ණාති නාම; අඤ්ඤවාදෙ හ සංඝාතීති ඤාත
 වාදෙ ජාතිතවාදෙ න සංඝාතීති; කථා: එකවෙවා, පඤ්ඤං පුට්ඨති තං
 ඉතරො මනාපො තස්ස පඤ්ඤා පුට්ඨො කතනෙත එප උග්ගති
 නොති වදති ඉතරො පුට්ඨතබ්බිතිසාමෙතෙව පඤ්ඤං පුට්ඨනාපි
 තස්ස කථාය අපඤ්ඤං හු වො පුට්ඨතනාති විමති: කරොති, අපරො
 පඤ්ඤං පුසො කපෙති තමඤ්ඤෙ පුට්ඨු තෙ පඤ්ඤා තවිතො කප්ථ
 නෙ උග්ගතිතො පඤ්ඤං කපෙතෙන න නාම එවං කපෙතබ්බිතිසාමිති
 වදති, ඉතරො කපෙතබ්බිතිසාමෙතෙව පඤ්ඤං තපෙතිනාපි තස්ස
 කථාය අපඤ්ඤං හු වො මසා තවිතොති විමති: කරොති; පටිපදස
 හ සංඝාතීති පටිපත්තිසං න තිසිති වත්තං අජාතිනා අපුට්ඨත
 බ්බිසානෙ පුට්ඨතීති අත්තො; අසං හි පඤ්ඤා නාම වෙතිසංඝණේ
 පුට්ඨතෙන න කපෙතබ්බිතිසාමිති තථා හික්ඛාචාරමග්ගෙ හාමං පිණ්ඩාස
 චරණකාලෙ ආපනසාලාය නිසිත්තකාලෙ සංගං වා හත්තං වා අග
 භෙතො නිසිත්තකාලෙපි පරිභුඤ්ජනා නිසිත්තකාලෙපි දිවාරිභා
 රථානගමනකාලෙපි, දිවාරිථානෙ නිසිත්තකාලෙ පන මකසං
 කාරෙතොව පුට්ඨතත්ත කපෙතබ්බිතිසාමිති අකාරෙතො පුට්ඨතත්ත න
 තපෙතබ්බිතිසාමිති ඉදං වත්තං අජාතිනා පුට්ඨතො පටිපදස න සංඝා
 ති නාම; එවං සත්තාසං හික්ඛිවෙ පුග්ගලො අකපෙත්වා නොතීති
 හික්ඛිවෙ එතං ඉමසම්ඤ්ච කාරණෙ සති අසං පුග්ගලො න කපෙතු:
 පුත්තො නාම නොති; ධානාධානෙ සංඝාතීති සංසතවාදී පුත්තෙන න
 කාරණෙන පහොති උචේදවාදිං නික්කණ්ණානුං උචේදවාදී තෙන
 නික්කණ්ණමානොපි අහං තස්ස සතකඛතානුං නික්කණ්ණනොතොපි උචේද
 වාදීගෙවාති වදති ඉමිනා තයෙන පස්සතපුග්ගල පුඤ්ඤතවාදිපුට්ඨ නසො
 තෙතබ්බිතිසාමිති එවං ධානාධානෙ පණ්ණාති නාම; පටිකපෙස සංඝාතීති
 පඤ්ඤං පුට්ඨස්සාමිති කණ්ණං සොබෙතො නාම ඉමං නාම පුට්ඨස්සාමිති
 වුත්තො ආම එතංගෙව පුට්ඨස්සාමිති වදති පඤ්ඤං කපෙස්සාමිති හන්‍රං
 සංසොබෙතොති ක්‍රිං ඉමං නාම කපෙස්සාමිති වුත්තො ආම එතං
 ගෙව කපෙස්සාමිති වදති එවං පරිකපෙස සංඝාතීති නාම; අඤ්ඤවාදෙ
 සංඝාතීති ඉමං පඤ්ඤං පුට්ඨනා පුට්ඨු තෙ පඤ්ඤා පුට්ඨො
 පුට්ඨතෙන න නාම එවං පුට්ඨතබ්බිතිසාමිති වුත්තො සමපට්ඨති විමති: න
 උපාදෙති පඤ්ඤං කපෙතිනාපි පුට්ඨු තෙ පඤ්ඤා කවිතො කපෙතෙන න

නාම එවං කපේතබ්බතති චුතො සමපට්ඨති විමති. න උපා
 දෙති; පටිපදාය භණ්ඩානීති ගෙගෙ නිසිදුපෙනා යාගුබ්භ්භාදි
 දනා යාචා භතතං නිවාරිති තස්මිං අනතරෙ නිසිතො පඤ්ඤා
 පුච්ඡති සප්පිඤ්ඤානි ගෙසඤ්ඤානි අභිවිධානි පානකානි වන්ච්ඡාදන
 මාලාගනාදීනි වා ආදාය විහාරං ගතවා තානි දනා දිවාභානං
 පටිසිච්ඡා ඔක්කායං කාරොති; පඤ්ඤා පුච්ඡති එවං හි වතතං ඤාති
 පුච්ඡතො පටිපදාය භණ්ඩානි නාම තස්ස පඤ්ඤා කපේතුං වචති;
 අඤ්ඤානාදායං පටිවරනීති අඤ්ඤාදාය වචනෙන අඤ්ඤා පටිවර
 දෙති අඤ්ඤා වා පුච්ඡතො අඤ්ඤා කපේති; ඛේමිකා නාම අපනා
 මොහිති ආගතතුක්කථා ඔක්කාරොතො පුරිමං නාම ඛේමිකා අපනාමෙති;
 තත්තිදා චිත්තං භික්ෂු කීර් සන්තිපතිතා එකං දගරං ආවුසො නිං ඉමඤ්ඤ
 ඉමඤ්ඤ ආපතති. ආපනොනාති ආගංසු සො ආග ගතො නාගදිපං
 ගතොමිති, ආවුසො න මගං තව නාගදිපගමනෙන අත්තිකා ආපතති.
 පන ආපනොනාති පුච්ඡාමාති ගතො නාගදිපං ගතො මචෙත් ඛේමිකා,
 ආවුසො තව මච්ඡාදනෙන කමං නත්ති ආපතති. කීර්සි ආපනොනාති
 සො නාතිපුපකකා මචෙත් මගං අපාසුකමකාසි ගතොති, ආවුසො
 කුසං පාසුකක වා අපාසුකක වා කමං නත්ති ආපතති. ආපනොනාති
 ගතො යාචා නත්ති වසිං තාච මෙ අපාසුකමෙව ජාතොති, එවං ආගතතුක්ක
 කථාවසෙන ඛේමිකා කපං අපනාමෙතිති වේදිතබ්බං; අභිග්ගනීති
 ඉතො විතො ව පුතො ආගරිතා අවන්තරිති; තෙට්ටිතනිසසෙවරො විස
 පුප්පිති කීර් සන්ති මහාවෙතිගබ්බතො පනතිපතිතා සබ්බානිවං තනා
 භික්ෂුනා ඔවාදං දනා අඤ්ඤාමඤ්ඤා පඤ්ඤාසකච්ඡං කරොනති තන්තා
 යං රෙරො නිභි පිටකෙති තො තො පුතො ආගරිතා දිවසභාගෙ
 එකමි පඤ්ඤා නිවාරොපතුං න දෙති; අභිමදානීති කාරණං ආගරිතා
 මදානි; අනුප්පභණ්ඩීති පරෙන පඤ්ඤා පුච්ඡිතෙති නිවිතෙති පාණිං පහ
 රිතා මහාගසිතං ගසති ගෙන පරස්ස අපුච්ඡිතබ්බං නු වො පුච්ඡං අකපේ
 තබ්බං නු වො කපේසිතති විමති උපපජ්ජති; වලිගං භණ්ඩානීති
 අපමතතකං මුඛදොමතතං ගණ්ණානි අක්කරෙ වා පදෙ වා ව්‍යඤ්ජන
 වා දුරුතො එවං නාමෙන වතතබ්බං එවං නාමෙන වතතබ්බතති
 උජ්ඣායමානො විවරති; සලපනිසොති සලපනිසො සපපට්ටො;
 ඛේමිකාමොගොති ධරිතොගො; අභිජානාති එකං ඛේමිකාති එකං
 කුසලබ්බං අභිජානාති අරියමග්ගං; පඤ්ජානාති එකං ඛේමිකාති එකං
 දුක්ඛවට්ටබ්බං තීරණපරිඤ්ඤාස පරිජානාති; පඤ්ඤාති එකං ඛේමිකාති
 එකං ගබ්බාකුසලබ්බං පඤ්ඤා විතොදෙති ව්‍යන්තිකරොති; සමුච්ඡ
 රොති එකං ඛේමිකාති එකං අරගතපථලබ්බං නිරොධබ්බං වා පට්ටකං
 කරොති; සමුච්ඡිවිභුතං පුසගිති සමාගෙතුනා නිසෙත කාරණෙන
 අරගතපථලවිමොක්ඛං ඤාණථොගො පුසගිති; එතදද්වං ගික්ඛිවෙ
 කථාති භික්ඛිවෙ යා එක කථාසමාගෙගොති කථා දසකිතා යා එත
 දන්තා අගං තස්සා කථාස භූමි පඨිතා ඉදං වජ්ඣි යදිදං අනුපාදා විතතස්ස
 විමොක්ඛොති එවං සමුච්ඡපදෙසු යොජනා වේදිතබ්බං; එතදද්වං මහත

ණාති යා අයං කවිතාකවේත්ත පුග්ගලෙත්ත කවේත්ත සම්මං මහත්තො
 යාපි එකදන්තොසෙව; එකදන්තා උපභිභාති ඔතිකතොසො හඋපතිසොති
 එවං වුත්තා උපතිසාපි එකදන්තොසෙව; එකදන්තං. සොනාමධානනති
 කසා සඋපතිසාසං සොනඨපනං කම්පි එකදන්තෙව; අනුපාදති
 වතුති උපදනෙති අගභොති; විශාසා විමොසෙකාති අරහතතඵල
 විමොසෙකා; අරහතතඵලන්තං හි සබ්බවෙනති සුත්තන්තං. පිති
 වට්ටොති උපරි ගාරාති කුටං ගණිතසොනා සෙ විරුඩාති ආදිමාහ: තස්ස
 විරුඩාති විජරාධසබ්බාසෙන සොපෙන විරුඩා; සල්ලසොතිති අල්ලං
 සල්ලං. කප්පෙති, විනිවිසාති අභිතිවිසා සුත්තා; සමුත්තොති මාත්තො
 සෙන සුච්ඡි උත්තො; අනුමිසගුණමාසප්පාති අනරියං ගුණකං ගුණමා
 සප්ප කප්පෙති ගුණං සෙවට්ටොති කපා හි අනරියකපා නාම න අරියකපා
 තං කප්පෙතිති අපෙති; තෙ අසද්දසම්පදාදිවිජෙසිසොති අසද්දවසද්ද
 යා ජිද්දං අපරාධං ගවෙසමානා; දුක්ඛාසිනාති දුක්ඛාසිනා; විකම්පිතාති
 අපමනතකං මුඛදෙසබලිතං; සම්පසොහං පරාජයෙති අසද්දවසද්දයා
 අපමනතකෙන මුඛදෙසෙන සම්පසොහසද්ධි පරාජයසද්ධි; අභිනසද්ධති
 කුසසති; භාවපෙති න වරති න කපෙති; ඛම්මිඨපටිසංසුතතාති යා ව
 ඛමෙම සීතෙන කපිතකපා ඛමමසා වෙව සොති තෙන ව ඛමෙවන පටිසං
 සුත්තාති ඛමමඨපටිසංසුත්තා; අනුපාදිගුණාති මහසාති අනුබ්බෙන
 වෙනසා; අපලාසොති සුගහාහපලාසවෙන අපලාසො සුත්තා; අසාහ
 සොති රාගදොසමාසයාසානං වසෙන අසාහසො සුත්තා; අනුසුසාසමා
 නොති න උසුසාසමානො; දුක්ඛසෙ භාවසාදසෙති දුක්ඛාසිනසම්මං න
 අවසාදෙයා; උපාරම්මං න සිත්තෙසාති කාරණිකතරිඤ්ඤාති උපා
 රමං න සිත්තෙයා; ඛලිතසද්ධි න සාහසෙති අපමනතකං මුඛබලිතං
 අයං තෙ සද්දසොති න සාහසෙ; භාවිතපෙති නාවස්සෙ; භාවිතසද්ධති
 එකං කාරණං ආහරිතා නවසද්දයා; න වාචං පසුතං සංගෙති
 සම්මාලිකපටිසංසුත්තං වාචං න සංගෙයා; අසද්දසාද්ධති ජානනන්තං
 පසාදන්තති පසාදන්තනන්තං; න සමුත්තොති මහත්තො න මා
 තුත්තසෙන සමුත්තො සෙවයා නති මාත්තසිතා සුත්තං පසුතිතා කප
 යනති මාතෙන පන අනුත්තොති සුත්තං මහත්තො කපෙයා සා
 සෙයනති.

3. 2. 8.

අට්ඨමෙ සමමං මුලිකාති සගවා මුලං එතෙසති සගවාමුලයා;
 ඉදං වුත්තං හොති ඉමෙ සෙනන අට්ඨානං ඛමො සුබ්බ කසාප
 සමාසමමුඛෙන උපාදිතා තසම්මං පරිනිබ්බුතෙ එකං මුඛනතරං
 අසද්දසා සමගෙයා වා මුග්ගසො වා ඉමෙ ඛමො උපාදෙයා සමගෙයා
 නාම නාහොසි සගවෙයො පන නො ඉමෙ ඛමො උපාදිතා සග
 වන්තං හි නිත්තාස මගං ඉමෙ ඛමෙම ආජානාම පටිවිජ්ඣාමාති එවං
 සගවාමුලයා නො සෙනන ඛමොති; සමමං තෙතති සගවා
 ඛමොනං නොනා විතොනා අනුතොනා සපාසගාවතො පාපිඨානං පාපි

එකකං නාමං ගහෙත්වා දුස්සෙතාති ධම්මා භගවංනෙතතිකා නාම
 හෙතති; භගවංසමිසරණාති චතුසුමකධම්මා සබ්බසුද්දුකසුද්දුසා
 ආපාථං ආගච්ඡමානා භගවති පටිසරනති නාමාති භගවංපටිසරණං;
 පටිසරනතිති ඔසරතති සමොසරනති; අපිච මහාමොඛමණ්ඩ
 තිසිත්තසා භගවතො පටිවෙධවසෙන එස්සා ආගච්ඡති අහං භගවා
 කිං නාමොති නිං පුඤ්ඤෙන එස්සා නාම වෙදනා සසුද්දු සබ්බාරා
 විසුද්දුණං ආගච්ඡති අහං භගවා කිං නාමනති නිං විජ්ජානසේන
 විසුද්දුණං නාමාති එවා චතුසුමකධම්මානං යථා සභාවතො පාරිචක්කං
 පාටිථක්කං නාමං ගණහනො, භගවා ධම්මෙ පටිසරනීතිපි භගවංපටි
 සරණං; භගවන්තංසෙව සමිභාතුති භගවතොව එකසා භාසිත්තසා
 අපො උපසාතු තුමහසෙව නො කපේතා දෙථාති අපො; රාණො
 ණොති රජ්ජනවසෙන පවත්තරාහො; අපසසාවජේජාති ලොකවජ්ජ
 වසෙනපි විපාකවජ්ජවසෙනපිති විහිපි වජේජති අපසසාවජේජා අපස
 දෙසොති අපො; කථං මානාපිතරො කි භාතිභතිතිආදයො ච පුත්ත
 භාතිකානං ආවාහවිවාහමසිහලං නාම කාරෙනති එවා තාවෙස ලොක
 වජ්ජවසෙන පවත්තරාහො අපසසාවජේජා සදුරසනොසමුලිකා
 පන අපායෙ පටිගඤ්ඤි නාම න හොතිති එවා විපාකවජ්ජවසෙන අපසසා
 වජේජා; දකුණිරාශීති විරජ්ජමානො පනෙස සණ්ඨකං විරජ්ජති න
 සිසං මුඛති භෙලමසිරාහො විය විරං අනුබ්බති වෙ තිණ්ඤි භවන්ත
 රාති ගනත්වාපි නාපගච්ඡතිති දකුණිරාශී; තත්ත්වං වත්තු:-

එතො කිර පුරිසො භාතුජායාස මිච්ඡාචාරං වරති තස්සාපි ඉච්ඡා
 අත්තතො සාමිකතො පොයෙව පියතරො අහොසි සා නං ආහ ඉම
 සමී කාරණෙ පසාසෙ ජාතෙ මහති ගරහා භවිස්සති තව භාතිකං
 ඝාතෙතිති යො නං නස්ස වසලී මා එවා පුත අවවාති අපසාදෙසි සා
 තුණති හුත්වා කතිපාහව්වසෙන පුත කපේසි තස්ස විත්තං ජජේර
 භාවං අගමාසි තතො තතිසචාරං කපිතෙ කීන්ති කතා ඔකාසං උ
 භිස්සාමිති ආහ අථස්ස සා උපායං කපේතාති නිං මයා වුත්තමෙව ක
 රොහි අපුකසානෙ මහාකතුධසමිපෙ තිත්ථං අත්ති තත්ථ තිඛණ්දණ්ඩ
 කපාසිං ගහෙත්වා තිසාතිති යො තථා ආකාසි ජෙඤ්ඤාතො සිස්ස
 අරසෙද්දු කමං කතා ඝරං ආගතො සා තසමී මුද්වත්තා විය හුත්වා
 එති සාමි සිසං තෙ ඔලොකෙස්සාමිති ඔලොකෙතති උපකක්ඛිලිසං
 තෙ සිසතති ආමලකපිණ්ඩං දතා ගච්ඡ අපුකසානෙ සිසං ඛො
 විත්වා ආගච්ඡාතිති පෙසෙසි, යො තාස වුත්තතිත්ථංයෙව ගනත්වා
 ආමලකකෙක්කන සිසං මකෙත්වා උදකං ඔරුස්සා ඔණ්මිත්වා සිසං
 ඛොපි අථ නං ඉතරො රුක්ඛන්තරතො තික්කමිත්වා බක්ඛිමෙක පහ
 රිත්වා ජ්විතා වොරොපෙත්වා ගෙහං අගමාසි, ඉතරො හරියාස සිනෙ
 හං පටිච්චජ්ජා අසකෙක්කානො තසමීයෙව ගෙහෙ මහාධම්මති
 හුත්වා තිබ්බතති යො තස්සා සිසායපි තිසිත්තායපි ගනත්වා ගනත්වා සරිරෙ
 පතති අථ නං සා පොයෙව අයං භවිස්සතිති ඝාතාපොසි යො පුත
 තස්සා සිනෙගෙන තසමීයෙව ගෙහෙ කුක්කුරො හුත්වා තිබ්බතති

සො පදසා ගමනකාලණං පටිසාය නසො පච්ඡන්තො පච්ඡන්තො චරති අරඤ්ඤං ගච්ඡන්ති යාපි සමිංසෙව ගච්ඡති නං දිස්වා මනුස්සා නිකඛන්තො සුතබ්බද්දකො කතරං සානං ගමිස්සතිති උපපණ්ණිනති සා පුත තං ඝාතාපෙසි සොපි පුත තස්මිංසෙව ගෙහෙව චිත්තො හුත්වා නිබ්බන්තො තප්ථව තස්සා පච්ඡන්තො පච්ඡන්තො චරති තද්දපි නං මනුස්සා දිස්වා නිකඛන්තො ගොපාලකො කන්ථ ගාවිසො චරිස්සත්තීති උපපණ්ණිනති සා තස්මිංසෙව සානෙ නං ඝාතාපෙසි සො තද්දපි තස්සා උපරි සිකෙතං රිද්දිතුං අසන්නානොත්තො චතුසේච වාසෙ තස්සාසෙව කුච්ඡයං රාජිස්සරො හුත්වා නිබ්බන්තො සො පටිපටියා චතුසු අත්තසාවෙසු තාය ඝාතිත්තවාං දිස්වා එවරුපාය නාම පටිපටිකාය කුච්ඡයං නිබ්බන්තොසමීති තතො පසාය තස්සා හන්තො අත්තානං පුසිතුං න දෙති සෙව නං සා පුසති කන්දති රොදති අථ නං අයස කාච පටිප්ඤ්ඤා නං අපරසායෙ වුඤ්ඤාතං අයසකො ආහ තාත කසමා තං මාතුහන්තො අත්තානං පුසිතුං න දෙසි සෙවෙති නං පුසති මහාසද්දෙන රොදති කන්දසිති අයසකෙන පුසො න එසා මග්ගං මාතා පච්චාමිත්තො එසාති තං පටිත්තං යබ්බං ආරොපෙසි සො තං ආලිඛිති රොදිත්වා එති තාත කිං අමානං ඊදිසෙ සානෙ නිවා සකිච්චන්ති තං ආදය නිකඛමිත්වා එකං විහාරං ගන්ත්වා පබ්බජිත්වා උභොපි තන්ථ වසන්තා අරහත්තං පාපුණිංසු-මිඝාසාවජ්ජන්ති ලොකවර්ජවසෙනපි විපාකවර්ජවසෙනපිපි මිති කාරණෙති මහා සාවජේරා; කථං දෙසෙන හි දුසො හුත්වා මාතරිපි අපරජ්ඣාති පිත රිපි භාතිහසිතිආදිසුපි පබ්බජිතෙසුපි සො ගතගතසානෙසු අයං පුග්ගලො මාතාපිතුසුපි අපරජ්ඣාති භාතිහසිතිආදිසුපි පබ්බජිතෙසුපි මහතිං ගරහං ලභති එවන්තාව ලොකවර්ජවසෙන මහාසාවජේරා, දෙසවසෙන පන කණෙන ආනන්තරිසකමෙවන කප්පං තිරසෙ පච්චති එවං විපාකවර්ජවසෙන මහාසාවජේරා; ඤිප්පමිරාගීති ඤිප්පං විරජ්ජති දෙසෙන හි දුසො මාතාපිතුසුපි මෙතිසෙපි බොධිමුඛිපි පබ්බජිතෙසුපි අපරජ්ඣාති මග්ගං බමථාති අච්චයං දෙසෙති තස්ස සහ බමාපනෙන තං කමමං පටිපාකතිකමෙව හොති, මොහොති මිහෙව කාරණෙති මහාසාවජේරා මොහෙන හි මුලෙහා හුත්වා මාතාපිතුසුපි මෙතිසෙපි බොධිමුඛිපි පබ්බජිතෙසුපි අපරජ්ඣාති ගතගතධාරානෙ ගරහං ලභති එවං තාව ලොකවර්ජවසෙන මහාසාවජේරා, මොහව සෙන පන කණෙන ආනන්තරිසකමෙවන කප්පං තිරසෙ පච්චති එවං විපාකවර්ජවසෙනපි මහාසාවජේරා; දුක්ඛමිරාගීති සණ්ඨකං විරජ්ජති මොහෙන මුලෙහන හි කතතමං සණ්ඨකං මුච්චති ගථාති අච්චමමං සත්තකකතමෙව බොවිසමානං න පණ්ණිතං හොති එවමෙවං මොහමුලෙහන කතකමමං සිසං න මුච්චති සණ්ඨකමෙව මුච්චතිති; සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවෙති.

3. 2. 9.

තවම අකුසලමූලානි අකුසලානං මූලානි අකුසලානි ච තානි මූලානි වානි වා අකුසලමූලානි; සද්ධි භික්ඛවෙ ලොභානි යොපි භික්ඛවෙ ලොභො; තද්ධි අකුසලානි යොපි අකුසලමූලා; අකුසලමූලා වා සත්ථාය ඉධ තමපිති අස්සො වට්ඨිතෙව, එතෙත්ථායෙහි සම්මත්තං නසො තෙනමෙධා; අභිසම්මරොතිති ආයුගති සම්මරොතිති රාසිං කරොති; අසනා දුක්ඛං උපදගතිති; අනුත්තර අපිඤ්ඤානෙහි යං කිංඤ්ඤි තස්ස අනුත්තරං දෙසං වත්තා දුක්ඛං උප්පාදෙති; චම්බනමානි ආදි සෙනාසායන දුක්ඛං උප්පාදෙති තං දසෙසාදුං වුත්තං; තස්ස ජානිසාති ධනපාතිකා; සම්බාජනාසාති සාමනෙ වා රථාසනා වා සම්බාජනිකාසනෙහි; බලවම්භිති අභවස්සි බලවා; බලස්සා ඉතිපිති බලෙන මෙ අස්සා ඉතිපි බලෙ වා සිත්තමසිතිපි; අනාලමාදිති කාලස්මිං න වදති අකාලස්මිං වදති; අභ්‍යවමාදිති භූතං න වදති අනුතං වදති නාම; අනාසවමාදිති අස්සං න වදති අනස්සං වදති නාම; අභිසම්මරමාදිති ධම්මං න වදති අධම්මං වදති නාම; අභිසම්මරමාදිති විතසං න වදති අවිතසං වදති නාම; නාමා සසතානි තථාති අස්සං; න ආනාසං නරොති නස්ස නිසම්මසානානි තස්ස අනුත්තරානි නිසම්මසානානි පිරිසං න කරොති; ඉතිපිසං අනිච්ඡන්ති ඉතිපාති කාරණෙන එතං අනිච්ඡං; ඉතරං තස්සෙව මෙ වචනං; දුක්ඛානිසාමිසම්මානි තිරිසාදිසෙදා දුක්ඛානි ඉවත්තමා යා අස්ස අවසානාපිති තස්ස තෙන නිසිත්තමසිත්තං අස්සා; උච්ඡෙදනානි උපරි ධංසිතො; සම්මොභිසමානි සමන්තා මනසො; අනං ආපජ්ජතිති අවධිං ආපජ්ජති; වාසනං ආපජ්ජතිති විතසං ආපජ්ජති; සිම්බකාලස්මිං හි මාලාවාසිපාතිකාය ඵලිකාය බිජුනි උප්පාතිතා වචරුකාදිනං මූලෙ පනතති තස්ස රුක්ඛස්ස මූලෙ තිසු දිසු තිණි බිජුනි පතිතානි හොත්ති තස්මිං රුක්ඛෙ පාමුස්ස කෙන මෙසෙන අභිවචෙති තිති බිජුනි තස්ස අභිකුරා උච්චිතිතා තං රුක්ඛං අලලිසන්ති තෙහො පටිසං රුක්ඛදෙවතාසො සත්ථායෙහි සත්ථායාදුං න සත්ථායානි තෙපි අභිකුරා වසිමානා ලාභානං ආපජ්ජති තං රුක්ඛං අභිගුහිති සම්මච්චපසාධාපසාධා සංසිබ්බිති තං රුක්ඛං උපරි පරිසොනකන්ති සො මාලාවාලානි සංසිබ්බිතො සෙනති මහනෙති මාලාවාපණ්ණිති සඤ්ඤානෙහි දෙවෙ වා වස්සනෙහි වානෙ වා වාසනෙහි තස්ස තස්ස පලානි පනති බාණ්ණිමත්තමෙව අවසිසති තං සත්ථායෙනං වුත්තං එමමෙව මොති; එස්ස පන මපමෙසංසද්ධං සාලා දිසු අඤ්ඤාතරුකෙහි විස ති අස්සං සත්ථායා අවසිබ්බා; නිසෙසා මාලාවාලානා විස තිණි අකුසලමූලානි; යාව රුක්ඛසාධා අසමපනතා නාව තාසාලානං උජ්ජිකා රුක්ඛාරොගනං විස ලොභාදිනං වාරං අසමපනතාලො සාධානුසාරෙන ගමනකාලො විස වාරවසෙන ගමනකාලො, පරිසොනම

කාලො විය ලොහාදීඨි පරිපුසිතකාලො, බුද්ධසාධනං පළුඤ්ඤානකාලො විය වාරපතතානං කිලෙසානං වසෙන බුද්ධපුබුද්ධසා ආපනතිසො ආපනන කාලො, මහාසාධනං පළුඤ්ඤානකාලො විය ගරුකාපතතිං ආපනන කාලො, ලාභානුසාරෙන මිතිණ්ණෙන උදකෙන මුලෙසු තිනෙන්පු රුක්ඛස්ස භූමියං පතනකාලො විය කවෙන වතතාරි පාරාජිකාති ආපඤ්ඤා වතුසු අසංයෙසු තිබ්බන්තනකාලො දව්ඨබ්බො; සුක්ක පකෙඛා වුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බො; එවමෙව භොති එත් පන ඉදං වපම්මසංගදන්තං සාලාදිසු අඤ්ඤාතරුකෙඛා විය අසං ගන්තො දව්ඨබ්බො, තිස්සො මාළුවාලසා විය තිණි අකුලලමුලාති, තාසං අපාවතතිං කාතුං ආනනපුරිසො විය සොභාවවරො, කුඤ්ඤො විය පඤ්ඤා, කුඤ්ඤපිචකං විය සඬාපිචකං පලිබණ්නවණ්ණනි විය විපස්ස නාබණ්ණනි, බණ්ණනියා මුලවෙත්ථං විය විපස්සනාඤ්ඤානෙන අවිජ්ජා මුලස්ස ජිත්තකාලො, බණ්ණාබණ්ණිසං ජිත්තකාලො විය බණ්ණවසෙන දිව්ඨකාලො, ථාලනකාලො විය මහාඤ්ඤානෙන කිලෙසානං සමුග්ගාති තකාලො, මසිකරණකාලො විය ධිරමානකපඤ්ඤාකවිකාලො, මහා වානෙ මසුතිතො අපාවතනතකරණකාලො විය උපාදිණ්ණකවිකානං අපාවිසකිකතිරොධෙන නිරුජ්ඣිතො පුනබ්බවෙ පටිගනිඅගභණ්ණකාලො දව්ඨබ්බොති; ඉමස්මිං සුත්තෙ වට්ඨවිට්ඨං කපිතං.

3. 2. 10.

දසමෙ ඤදසුපොභපෙති නස්මිං අනු උපොසෙති නං දිවසං උපො සෙති; පනතරසිකඋපොසපදිවසෙති වුත්තං භොති; උපසංඛ්ඛාමිති උපො සප්ඨිකාති අබ්බිකාස කකිමාලාදිගත්ථා උපසංඛ්ඛාමී; ඤද්දාති ව්වස්සභ්ගෙත්ථ නිපාසො; දිවා දිවස්සාති; දිවස්ස දිවා නාම මජ්ඣිමෙකා ඉමස්මිං සිත්ත මජ්ඣිමනිකෙ කාලො; භූතො ඡු නිං ආභවෙති තිං කරොති විවරසිති පුච්ඡති; භොපාලකුපොභපෙති ගොපාලකෙති සම් උපමිත උපොසෙති; කිංඤ්ඤිපොභපෙති නිගණ්ණානං උපවසනඋපොසෙති; අභිසුපොභපෙති අරියානං උපවසනඋපොසෙති; භෙසාපාපි විභාසෙති සථා නාම විසංඛෙ; සායනාසමයං භාමිකානං භාසවා නිශ්ඤා භොති ගොපාලකා කි දෙවසිකවෙනෙන වා පඤ්ඤාසද්ධාසද්ධි මාසජමාසංචල්පරිචල්පෙදෙන වා භාවො ගහෙනා රක්ඛනති ඉධි පන දෙවසිකවෙනෙන රක්ඛනතං සකාසෙනං වුත්තං; නිශ්ඤාභොති පටිච්ඡාපෙති; එතා වො භාසොති දන්තා; ඉති සම්මසුචිකම්මිති අත්තනො ගහං ගන්තො භුඤ්ජති මඤ්ඤා නිපනෙතා එවං පටිච්චෙකති; අභිජ්ඣාභෙසෙකාති තණ්හාස සම්පසුත්තෙන; එවං භො විභාසෙ ගොපාලකුපොභපෙති භොතිති අරිසුපොසෙති ට අසං අපරිපුඬි විතක්කතාස පන ගොපාලකඋපොසප්ඨිකානෙ සිත්තො; නි මඤ්ඤාලොති විපාකථලෙන න මහපථලො; නි මහානිසංභොති විපාකාතිසංගෙන න මහාතිසංගො; නි මහාජුඨිකොති විපාකොසාසෙන න මහාමහාසො; නි මහාවිප්ථාසොති විපාකවිප්ථාසො අමහන්තතාස න මහාවිප්ථාසො; සමිණ්ණාතිති සමණ්ණසෙව; සරං භොජනභෙසනති ගොජනසතං

අතිකකම්මා තණා පරං; ගෙසු දණ්ඩං නිකඛිපාතිති ගෙසු යෙජ
 නසතතො පරභාගෙසු ධීවෙසු සතෙතසු දණ්ඩං නිකඛිප නිකඛිතක
 දණ්ඩා හොති; භාගං නව්විති සංසාධි කිඤ්චනගාමිනි අහං
 කන්ථි කසාපි පරස්ස කිඤ්චනගාමිං න හොමි; කිඤ්චනං වුව්චි
 පලිඤ්ඤා, පලිඤ්ඤා න හොමිති වුත්තං හොති; න ච ච ච නව්විති
 සංසාධි කිඤ්චනගාමිති ච ච කන්ථිති අනෙතා වා ඛති වා කන්ථ
 වි එකපරිකඛාරෙපි කිඤ්චනතා නත්ති පලිඤ්ඤා නත්ති ජිත්තපලි
 ඤාභොගමකම්මිති වුත්තං හොති; භොගොති මඤ්චපිඨයාගුහතතා
 දයො; අදිනනංසෙව පටිගුඤ්ඤාති පුනද්වසෙ මඤ්ච නිපජ්ජ
 නෙතාපි පිඨෙ නිපිදනෙතාපි යාගං පිඤ්ඤාපි හතං. හුඤ්ඤානෙතාපි
 හොගෙ අදිනෙතාසෙව පරිගුඤ්ඤාති; න මහස්ලොති නිපජ්ජො;
 වාඤ්ඤානෙවෙව හි එත් සාවසෙසං අපො පන නිරවසෙසො; එවං
 උපවුත්තං හි උපොසථස්ස අපාමනකමපි විපාකථලං ඉඨං කතං
 මනාපං නාම නත්ති තස්මා නිපජ්ජොතෙව වේදිතබ්බො, සෙසපදෙ
 සුපි එසෙව නයො; උපනක්ඛිලස්ස විතකස්සාති ඉදං කස්මා අහං
 සබ්බිලිවෙස්ස හි විතෙතන උපවුත්තො උපොසථො න මහපජ්ජො
 හොතිති දසකිතතා විසුඤ්ඤා විතෙතන උපවුත්තං මහපජ්ජො
 අනුඤ්ඤා හොති තස්මා සෙන කම්මෙධානෙන විතං. විසුඤ්ඤාති
 තං විතවිසොධතකම්මෙධානං දස්සතුං ඉදමාහ; තත් උපනක්
 මෙහාති පට්ටිතපුරිසකාරෙන උපායෙන වා; භාගං අනුස්සර
 තීති අවධිති කාරණෙති තථාගතස්ස ගුණෙ අනුස්සරති; එත්ති ඉති
 පිණො භගවාති යො භගවා ඉතිපි සිලෙන ඉතිපි සමාධිනාති සබ්බ
 ලොකීයලොකුතතරවුධගුණා සම්මතා; අරහන්ති ආදිති පාටිපක්ක
 ගුණොව නිද්දිතා; භාගං අනුස්සරණො විතං පටිදිති ලොකී
 යලොකුතතරතථාගතගුණෙ අනුස්සරතස්ස විතතුපාදෙ පසනෙතා
 හොති; විතස්ස උපනක්ඛිලොසාති පඤ්චනිවරණං; කාසානති අමල
 කකකකං; භජ්ජං වාසාමනති තජ්ජාතිකං තදනුච්චිතං කසෙකත
 මකකතසංසතඤ්චනවායාමං; පටිණොදපනා හොතිති සුඛිභාව
 කරණං හොති; කිලිසම්මං හි සිසෙ පසාධනං පසාධෙතො තකකතං
 කිලමානා න යොහන්ති පරිසුඤ්ඤා පන තස්මිං පසාධනං පසාධෙතො
 තකකතං කිලමානා යොහන්ති එවෙව කිලිසවිතෙතන උපොස
 ථභානි අධිජාය උපොසථො උපවුත්තො න මහපජ්ජො හොති පරි
 සුඤ්ඤා විතෙතන උපොසථභානි අධිජාය උපවුත්තො උපොසථො
 මහපජ්ජො හොතිති අධිපායෙනෙවමාහ; බ්‍රහ්මපොසථං උපවිසන්ති
 බ්‍රහ්මා වුව්චි සමායමිඤ්ඤො තස්ස ගුණානුස්සරණවසෙන අහං
 උපොසථො බ්‍රහ්මපොසථො නාම තං උපවසති; බ්‍රහ්මො සම්මං සංච
 ඤ්ඤාති සමායමිඤ්ඤො සම්මං සංචසති; බ්‍රහ්මඤ්ඤා ආරම්භාති සමා
 යමිඤ්ඤං ආරම්භං; ඛම්මං අනුස්සරන්ති සහ තතතිකං ලොකුතතරධමං
 අනුස්සරති; භොගාතිති කුරුවිඤ්ඤාතොති; කුරුවිඤ්ඤාතොති
 වුඤ්ඤාති හි සම්මං ලාබං යොජෙතො මණිසෙ කතො විජ්ඣිතො සුත්තෙ

ආවුණිනා තං මණිකලාපපතීං උභයො ගගෙත්වා පිඞ්ගං සංසෙතති තං සකායං වුත්තං යොනතිඤ්ච පටිච්චාති; **මුණ්ණිකති** නගානියවුණ්ණං; **තජ්ජං වායාමනති** උබ්බට්ඨනසංසතයොවනාදිකං අනුරුපවායමං; **බබ්බුපොසඨනති** සහනනතිකතවලොකුත්තරබවමං ආරබ්භ උපවුළුත්තා අයං උපොසථො බවමුපොසථොති වුත්තො; ඉධං පරියොදපනාපථෙ ධනා පුරිමනසෙනෙව යොජනා කාතබ්බා; **සබ්බං අනුසාරති** අස්තං අරියපුග්ගලානං ගුණ අනුසාරති; **උසුමඤ්ච සට්ඨිමාති** චෙ තසො වාගර ගාහාපිතං උසුමං පටිච්ච; උගඤ්චාතිපි පායො අය මෙවසේ; **බාජනති** ඡාරිකා; **ගොමසනති** ගොවුත්තං වා අජලණිකා වා; **පටිසොදපනාති** ඉධං පුරිමනසෙනෙව යොජනා කාතබ්බා; **සබ්බුපොසඨනති** අස්තං අරියපුග්ගලානං ගුණ ආරබ්භ උපවුළුත්තා අයං උපොසථො සබ්බුපොසථොති වුත්තො; **සිලානිති** ගහසො ගහසපි ලාති පබ්බජිතො පබ්බජිතසිලාති; **අඛණ්ඩානිති** ආදිකං අසේ වසුඞ් මග්ගෙ විදාරිතො; **වාලණ්ඩුකනති** අසුචාලෙති වා මකවිවාලා දිති වා කතං ලණ්ඩුකං; **තජ්ජං වායාමනති** ගෙලෙන තෙමෙනා මලසා තිත්තභාවං ඤාති ඡාරිකං පකඞ්චිනා වාලණ්ඩුකෙන සංසතවා යමො; ඉධ පරියොදපනාපථෙ ධනා එවං යොජනා කාතබ්බා; කිලිඨසමිති ආදායෙ සුමණ්ණිතපයාධිතොපි අත්තභාවො මලොකියමානො න යොහති පරිපුඨෙ යොහති එවමෙවං කිලිඨෙ විත්තෙ උපවුළුන්වා උපොසථො න මහපථලො හොති පරිපුඨෙ මහපථලො හොතිති; **සිද්ධපොසඨනති** අත්තතො සිලානුසාරණවසෙන උපවුළුන්වා උපොසථො සිද්ධපොසථො නාම; **සිලෙන සඞ්චිනති** අත්තතො පඤ්චසිලදස සිලෙන සඞ්චි; **සිලං ආරබ්භාති** පඤ්චසිලදසසිලමෙව ආරබ්භ; **දෙවනා අනුසාරති** දෙවතා සකඞ්චිකානෙ ධරෙතො අත්තතො සධාදිගුණ අනුසාරති; **උත්තනති** උද්ධනා; **ලොණනති** ලොණමත්තිකා; **ගෙරුකනති** ගෙරුකවුණ්ණං; **නාලිසණ්ඩාසනති** බමනනාලිකමෙව පරි චත්තනසංඝාසඤ්ච; **තජ්ජං වායාමනති** උධතෙ පකඞ්චනබමනපරි චත්තනාදිකං අනුරුපං වායමං; ඉධ පරියොදපනාපථෙ එවං යොජනා වෙදිතබ්බා; **සබ්බිලිඨසුචණ්ණමසෙත** හි පසාධිතගණ්ණිත පසාධිතා නකචත්තං කිලමානා න යොහනති පරිපුඨෙන සුචණ්ණමසෙත යොහනති එවමෙව සබ්බිලිඨවිත්තසං උපොසථො න මහපථලො හොති පරිපුඨවිත්තසං මහපථලො; **දෙවගුපොසඨනති** දෙවතා සකඞ්චිකානෙ ධරෙතො අත්තතො ගුණ අනුසාරෙනත උපවුළුඋපොසථො දෙව ගුපොසථො නාම; **තෙසං ඉමෙසු බුද්ධානුසාරිආදිසු** කමමානෙසු සං වත්තබ්බං සියා තං සබ්බං විසුඞ්මග්ගෙ වුත්තමෙව; **පාණානිපානනති** පාණවධං; **පඤ්ඤාති** තං පාණාතිපාතමෙතනාසඞ්ඤාතං දුගසිලාං පජ්ඣති; **පටිවිරතාති** පජිතසුලභො පට්ඨාස තතො දුගසිලාතො ඔරකා විරතා; **නිතිතදණ්ඩා නිතිතසඤ්චාති** පරුපසානන්ධාස දණ්ඩා වා සන්ධා වා ආදාය අවත්තනතො නිකඞ්චිතදණ්ඩා මෙව නිකඞ්චිතසන්ධා මාති අසේ; එඬ ව ධරෙතො දණ්ඩා සබ්බමපි අවසෙසං උපකරණං සත්තානං

විශිංසනභාවනො සන්තති වෙදිතබ්බං, යං පන සිකුක්ඛකතරදණ්ඩං වා
දන්තකච්ඡවාසිං වා පිපථලකං වා ගනෙත්වා විවරනති න තං පරුපසාතන්ධං
තස්මා නිහිතදණ්ඩා නිහිතසන්ධානෙව සබ්බං ගච්ඡන්ති; ලජ්ජීති පාප
ජ්ගුවන්තලකබණ්ඩං ලජ්ජාය සමනතාගතා; දණ්ඩසාන්ධාදි දං මෙතන
විතතතං ආපනතා; සබ්බපාණ්ඩුගාමිනානුක්ඛිපිති සබ්බපාණ්ඩුගො
ගිතෙන අනුක්ඛිපකං තාය දං පනතාය සබ්බසං පාණ්ඩුතානං සීත
විතතකාදි අපේඛා; අභිමජ්ජාදි අභවපි අජ්ජ; ඉමිනාපි අභිමනාදි
ඉමිනාපි ගුණ්ණිකා; අරහතං අනුක්ඛරාමිති යථා පුරුකො ගච්ඡන්තං
පච්ඡන්තො ගච්ඡන්තො අනුගච්ඡති නාම එවං අභවපි අරහතෙනාති
පඨමං කතං ඉමං ගුණං පච්ඡා කරොන්තො තෙසං අරහතානං අනුක්ඛරාමී;
උපසාසපේඛා ච මෙ උපවුපෙඤ්ඤා භවිස්සතීති එවං කරොන්තොන මයා අර
හතස්ස අනුක්ඛං භවිස්සති උපාසපේඛා ච උපවුපේඛා භවිස්සති; අදිත්තා
දුක්ඛානි අදිත්තස්ස පරපරික්ඛානිත්තස්ස ආදානං ථෙය්‍යං වොරිකන්ති අපේඛා;
දිනතමෙව ආදිසන්ති දිනතාදුසි; විතෙතනපි දිනතමෙව පටිකබ්බතතීති
දිනතපාටිකබ්බි; ථෙතෙතීති ථෙතො න ථෙතෙන අපේඛෙතා; අපේ
තතතායෙව සුචිතුකෙතා; අතතසාදි අතතභාවෙන; අපේතං සුචිතුකං
අතතභාවං කත්වා විහරන්ති පුත්තං ගොති; අමුභමච්ඡිකෙතා අසෙව්ඨ
වරිසං; මුභමං ගෙව්ඨං ආචාරං වරන්ති මුභමාරී; ආරාමාරීති අමුභමවරි
සතො දුරාමාරී; මෙපුත්තාදි රාගපරිසුච්ඡානවතෙන සද්දසතො මෙපුත්ත
කාති ලබ්බොහායෙති පටිසෙවිතබ්බං මෙපුත්තාදි සබ්බං ගතා අසබ්බමා;
ශාමබ්බමාති ශාමවාසිතං ධම්මා; මුසාමාදුදි අලික්ඛවතා තුවන්චවතා;
සච්චං වදන්ති සච්චමාදී; සච්චෙන සච්චං සඤ්ඤන්ති සච්චෙනතීති
සච්චසක්ඛා; න අත්තරන්තරා මුසා වදන්ති අපේඛා; යො හි පුරිසො
කදුචි මුසා වදති කදුචි සච්චං තස්ස මුසාවාදෙන අත්තරිතතො සච්චං
සච්චෙන න සච්ඤති තස්මා න යො සච්චසක්ඛො ඉමෙ පන න තාදිස
ජ්චිතගෙතුවි මුසා අවත්වා සච්චෙන සච්චං සඤ්ඤන්තිසෙවති සච්ච
සක්ඛා; ථෙසාදි පිරා සිතකථාති අපේඛා; එතො පුත්තලො හලිඳ්දරාගො
විස පුරාසිමිති නිබ්බතබ්බං විස අස්සපිවෙඨි ධර්මකුල්ලණ්ඩමිව ච
න සිතකථො ගොති එතො පාසාණ්ලෙණා විස ඉද්දබ්ලො විස ච
සිතකථො ගොති අසිතා සිසං ජිඤ්ඤන්ති ථෙ කථා න කපේති අයං
වුච්චති ථෙතො; පච්චසික්ඛාදි පතතිසබ්බකං සබ්බසික්ඛාදි අපේඛා;
එකපේඛා හි පුත්තලො න පච්චසික්ඛො ගොති ඉදං කෙන පුත්තං
අපුත්තෙන නාමාති පුත්තෙත මා තස්ස වචනං සද්දගථාදි වතතබ්බතං
ආපජ්ජති එතො පච්චසික්ඛො ගොති ඉදං කෙන පුත්තං
අපුත්තෙනාති පුත්තෙත සද්ද තෙන පුත්තං ඉදමෙව පමාණං ඉදන් පටිකබ්බි
පිතබ්බං නත්ථි එවමෙව ඉදන්ති වතතබ්බතං ආපජ්ජති අයං වුච්චති
පච්චසික්ඛො; අවිසංවාදකා ලොකස්සාදි තාය සච්චවාදිතාය ලොකං න
විසංවාදෙනතීති අපේඛා; සුරාමෙරසමිජ්ජපමාදදානානති සුරාමෙරස
මජ්ජානං පානවෙනතාසබ්බානං පමාදකාරණං; එකගතීති පාතරාස
ගතං සායමාසගතතනති ථෙ භතතාති තෙසු පාතරාසගතතං

අනෙකාමජ්ඣනිකෙන පරිච්ඡින්නං ඉතරං මජ්ඣනිකතො උච්ඡාදනොදරුණ්ණෙයන තස්මා අනෙකාමජ්ඣනිකෙන දසකච්ඡත්තුං භුඤ්ජ මානාපි එකභතතිකාච භොතති තං සක්කාස චූතං එකභතතිකාති; රතතිභොජනං රතති කණො උපරතාති රතභුජරණා; අතික්කනෙන මජ්ඣනිකෙ යංව පුරිසස්ථගමනා භොජනං විකාලභොජනං නාම තණො විරතතානා විරතා විකාලභොජනා; සාසනස්ස අනනුප්‍රාමතානා විපුක්කං පටාණ්භුතං දස්සනතති විපුක්කදස්සනං අත්තනා නච්චනනච්චාපනා දිවසෙන නච්චඤ්ච ගිතඤ්ච වාදිතඤ්ච අන්තමසො මසුරනච්චතාදිව සෙතපි පච්චනානං නච්චාදීනං විපුක්කභුතං දස්සනඤ්චාති නච්චගීඤ්ච වාදිතවිපුක්කදස්සනං; නච්චාදීති භී අත්තනා පසොජෙත්තුං වා පරෙති පසොජාපෙත්තුං වා පසුතතාති පසෙත්තුං වා නෙව භික්ඛුනං න භික්ඛුනී නං වට්ඨනති, මාලාදිපු මාලාති යං කිඤ්චී පුප්ථං; ශක්කිනති යං කිඤ්චී ගනිජාතං; විලෙපනතති ජවිරුගක්කරණං; තස්ථ පිලෙකිනෙතා ඛාරෙති නාම උෆානසානං පුරුරතො මණෙති නාම ගනිවසෙන ජවිරුගවසෙන ව සාදිසතොනා විභුසෙති නාම; ණානං චූච්චති කාරණං තස්මා සංස දුස්සිලාසවෙතනාස කාති මාලාඛාරණාදීති මහාජ තො කරොති තණො පටිවිරතාති අපේ; උච්චාසෙනං චූච්චති පමාණාතික්කතානං; මහාසෙනං අතප්පිසස්ථතං තණො පටිවිරතාති අපේ; කීච මහස්ථලොති කිත්තකං මහස්ථලො තෙසපදෙසුපි එසෙවතසො; පසුගාරතතරගාහාහතති * පසුතෙන රත්තසකිකානෙන රක්කෙන සමන්තාගතානං; සකලජම්බුදීපතලං භෙරිතලපදිසං කනා කපිප්පමා භෙති සත්තති රක්කෙනති පුරිතානතති අපේ; ඉස්සපිසාසිපච්චිනති ඉස්සරහාවෙන ව අසිපතිහාවෙන ව න කුඛිඛිරුජහාවෙන ඉස්සපිසමෙව වා ආසිපච්චං එස්ථ න සාහසිකකමනතිපි ඉස්සපිසාසිපච්චං; රජජං කාරෙයාති එවරුං වක්කවතතිරජං කාරෙයා; අඛිනාහතති ආදීති තෙසං ජනපදනං නාමාති; කලං නාහසති සොළසිතති එකං අහො රතං උපචුස්ථඋපොසපේ පුඤ්ඤං සොළසහාගෙ කනා තණො එතං හාගං න අහසති එතරත්තුපොසථස්ස සොළසිය කලාය යං විපාකථලං නංසෙව කණො ඔහුතරං භොතීති අපේ; කපණිතති පරිත්තකං; අමුහම්චිවිසාති අසෙසථවරිසතො; රතතීං න භුඤ්ජරණා විකාලභොජනතති උපොසථං උපවසනෙතා රතතිභොජනඤ්ච දිවා විකාලභොජනඤ්ච න භුඤ්ජරණා; ඔඤ්ච ජමාසං ව සෙසථ සප්ථගොති මුට්ඨිහස්ථරා දකෙ තප්පියමඤ්ච වා පුඛාදිපරිතමමකතාස භුමියං වා තිණපණ්ණපලාලාදීති සන්තිනා කතෙ සන්තෙ වා සයෙථාති අපේ; ඵගං භී අසංඛිති කමාහුපොසථතති එවං පාණාසිපාතාදීති අසමාවරතෙනන උපචුස්ථං උපොසථං අවසීති අමෙකති සමන්තාගතතානා අවසංඛිතතති වදනති; නමසන උපවසනෙතන සෙව උපොසවිතො හවිස්සාමිති අජෙජව ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච කාරෙයාසථාති ආසාරාදිවිධානං විමාරෙතකිං උපොසථදිවසෙ පාතොච භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා දසසිලලකඤ්ඤාතො

* “පසුතතෙතරතතාන”තතිපි-පාසො පාසුයං.

උපාසකස්ස වා උපාසිකාය වා සත්තියෙ වාචං සිඤ්ඤිතො උපොසථසිකානි
 සමාදානබ්බානි පාළිං අජානනෙතන පන බුඬපඤ්ඤානං උපොසථං
 අධිට්ඨාමිති අධිට්ඨානබ්බං අඤ්ඤං අලභනෙතන අත්තනාපි අධිට්ඨා
 නබ්බං වච්ඡෙහදො පන කානබ්බොයෙව උපොසථං උපවසනෙතන පරො
 පරොධිපටිසංයුත්තා කමමනා න විචාරෙතබ්බා ආයවයගණනං
 කරොනෙතන න විනිනාමෙතබ්බං ගෙහෙ පන ආහාරං ලභිතො නිව්ච
 භතතිකභිකමුතා විස පරිභුඤ්ජිතො විහාරං ගතවා ධිමෙමා වා සො
 තබ්බො අට්ඨසිංසාය ආරමමණේසු අඤ්ඤාතරං වා මනසි කානබ්බං
 සුදස්ස'නාති සුඤ්ඤදස්සනා; ඔභාසසන්ති ඔභාසයමානා; අනුපටි
 සහතිති විවරනති; සාවිතාති යත්තකං ආනා; අනතලික්ඛමාති ආකා
 සභගමා; සභාසහතිති ජොතනති පභං මුඤ්ඤනති; දිසාවිජොවනාති
 යබ්බදිසාසු විරොවමානා; අථවා පභාසනති දිසාතිදිසා ඔභාසෙනති විශෙ
 වනතිති විශෙවමානා; ථෙවපිසෙනති මණිකති වනාපි ඉමිනා ජාති
 මණිභාවං දසෙසති එකවස්සිකවෙථවණ්ණං හි වෙථරියං ජාතිමණි නාම
 නං සකායෙවමාග; හදදකනති ලඬකං; සිඛිගිසුචණ්ණනති ගොසිඛග
 සදිසං හුත්වා උප්පනනත්තා එවනාමකං සුවණ්ණං; කඤ්ඤනති පබ්බ
 තෙය්‍යං පබ්බතෙ ජාතසුවණ්ණං; ජාගරුපනති සජ්චිචණ්ණසුවණ්ණං;
 භවකනති කිපිලලිකාති නිගවසුවණ්ණං; නානුභවනතිති න පාපුණනති;
 මයුසාහාති සාමිඅඤ්ඤෙ පච්චත්තං, වඤ්ඤාහායාති අමො; උපවසෙසු
 පොසථනති උපවසිතො උපොසථං; සුමුද්‍රසානිති සුමථලාති සුමවෙදනි
 යාති; සග්ගමුපෙහති ධානනති සග්ගසබ්බානං ධානං උපගව්ජනති;
 කෙනාපි අනිඤ්ඤා හුත්වා දෙවලොකෙ උප්පජ්ජනති අමො; ගෙගමෙත්
 යං අත්තරත්තරා න වුත්තං නං වුත්තානුසාරෙනව වෙදිහබ්බනති.

මහාවග්ගො දුතියො.

3. 3 1.

තතිසස්ස පඨමෙ ඡනෙහාති එවනාමකො පටිච්ඡන්තපරිබ්බා
 ජකො; භූමෙහ ආමුඤ්ඤාති ආමුඤ්ඤො යථා මයං රාගාදීනං පහානං
 පඤ්ඤාපෙම කිං එවං භූමෙහපි පඤ්ඤාපෙමාති පුච්ඡති; තහො ථෙරො
 අයං පරිබ්බාජකො අමෙහ රාගාදීනං පහානං පඤ්ඤාපෙමාති වදති
 තඤ්චි පනෙතං බාහිරසමයෙති නං පටික්ඛිපනෙතං මසං භො ආමු
 ඤ්ඤාති ආදිමාග; තඤ්ච භොති අවධාරණ්ණෙත්තිතිපානො; මයමෙව
 පඤ්ඤාපෙමාති අමො; තහො පරිබ්බාජකො විනෙතසි අයං ථෙරො
 බාහිරකසමයං දුඤ්ඤිතො හරනෙතං මයමෙවති ආග කිංහු භො ආදී
 නවං දිට්ඨා එතෙ එතෙසං පහානං පඤ්ඤාපෙමාති අථ ථෙරං
 පුච්ඡනෙතං කිම්පන භූමෙහති ආදිමාග; ථෙරො තස්ස ව්‍යාකරොනෙතො
 රතෙතො භො ආමුඤ්ඤාති ආදිමාග; තඤ්ච අභතඤ්ඤාති දිට්ඨධම්මික
 සමපරායිකං ලොකියලොකුත්තරං අත්තනො අමො; පරත්උභයෙනෙසුපි
 එගෙව නයො; අකිංකරණාති ආදිසු යස්ස රාගො උප්පජ්ජති නං යථා

සුතදස්සනතිවාරණෙන අකිකං කරොතිති අකිකරණො; පඤ්ඤ වක්ඛං න කරොතිති අමක්ඛකරණො; සුඤ්ඤං න කරොති අසුඤ්ඤං කරොතිති අසුඤ්ඤකරණො; කම්මස්සකපඤ්ඤා කිංතපඤ්ඤා විපස්සනාපඤ්ඤාති ඉමා තිස්සො පඤ්ඤා අපාවතතිකරණෙන නිරො ඛෙතිති පඤ්ඤාතිරොපිතො; අතිවිච්චල්ලයකතො දුක්ඛසංඛාතස්ස විභාතස්සෙව පසෙති වතතතිති විභාතපක්ඛිතො; කිලෙසතිබ්බානං න සංවිතෙතතිති අතිබ්බාහසංවතතතිතො; අලංකාරං පන ආවුතො ආනග්ග අපමාදයාති ආවුතො ආනග්ග සමෙ එවරුපා පටිපද අපි අලං තුම්භාකං අපමාදය යුතං අනුච්ඡිකං අපමාදං කරොථ ආවු තොති ථෙරස්ස වචනං අනුමොදිතං පක්ඛාමි; ඉමංගි පුත්තො අරිය මස්සො ලොකුතතරම්ස්සන්තො කපිතො; සෙගමෙත්ථ උත්තානමෙවති.

3. 3. 2.

දුතියෙ තෙනග්ගි ගහපතිති ථෙරො කීර විතෙතපි අයං ඉධ ආ ගව්ඡන්තො න අඤ්ඤාතුක්ඛාමො හුන්වා ආගම් පරිගණකන්තං පන ආගමො ඉමිකා පුච්ඡිතපඤ්ඤං ඉමිකාච කථාපෙස්සාමිති ඉති නං සෙ ව කථාපෙතුක්ඛාමො තෙනග්ගි ආදිමාග: තත්ථ තෙනග්ගිති කාරණං පදෙස්ස යස්මා තිං එවං පුච්ඡි තස්මා තඤ්ඤෙවෙත්ථ පටිපුච්ඡාමිති; තෙසං නොති කතමෙසං හු; සංඛම්මිකාසංකන්ති අත්තන්තො ලභියා උක්ඛිපිත්වා ධරතා; පරිබ්බුතොසොදන්ති පෙරසං ලභියා සට්ඨතා වර්තනා අවක්ඛිපතා; ආසනගො ව ඛම්මිදෙසන්ති කාරණසම්මෙසෙව බ්මමෙදස්සතා; අපෙත්ථ ව පුත්තොති මයා පුච්ඡිතපඤ්ඤස්ස අපෙත්ථ ව පක්ඛාමිතො; අත්තා ව අනුපතීන්තොති අමෙත එවරුපාති එවං අත්තා ව න උපතින්තො; නුපතීන්තොතිපි පාඨො.

3. 3. 3.

තතිසෙ ගිලානා වුච්ඡිතොති ගිලානො හුන්වා වුච්ඡිතො; ගෙල ඤ්ඤාති ගිලානභාවතො; උපසංඛිතමිති සුත්තපානරොසො මාලාගකිං දීති ආදය මහාපරිවාරපරිවුත්තො උපසංඛිතමි; බ්බාහසං ගෙහෙත්ථාති න බ්බාහසං ගෙහෙත්ථා ආකඛිති නිසිත්තාසනතො උට්ඨාග නස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා දුක්ඛිණ්ඩාහසා අභිභුට්ඨකෙන සඤ්ඤා දන්තා එකමතං අප නොසිති වෙදිතමෙතා; අරස්ස ගෙහමිපි මො මහාහාමි ගිලන්ති ආදිතා නසෙන සත්තන්තං සෙබ්බානං සිලඤ්ච සමාධිඤ්ච පඤ්ඤාඤ්ච කමෙත්ථා උපරි අරතත්තඵලවසෙන අත්තො සිලසමාධිපඤ්ඤාසො කමෙත්තො සෙබ්බ සමාධිතො සෙබ්බ විපස්සනාසුඤ්ඤං අසෙබ්බඤ්ච ඵලඤ්ඤං පච්ඡ: සෙට්ඨිපස්ස නාසුඤ්ඤො ව අසෙබ්බඵලසමාධි පච්ඡ: උපාස්සිති දිපෙති, යාති පන සමපුත්තොති සමාධිසුඤ්ඤාති තෙසං අපච්ඡ: අපුරෙ උපාසති වෙදි තමබ්බාති.

3. 3. 4.

වතුමෙත්ථ කුමාරාසාලාසන්ති වෙ කණ්ණිකා ගහෙත්ථා හංස වට්ඨකච්ඡදෙන න කතං ගතිකුපියා; අපට්ඨෙසං ඤ්ඤාදස්සනං.

පටිජානාතීති අපමනකමපි අපෙයොතිං ගබ්බං ඤාණදස්සනං පටි
ජානාති; සොනං සමිභානති ගබ්බකාලං නිරන්තරං; ඤාණදස්සනං
පටිප්පසිභානති ගබ්බද්දසුත්තඤාණං මග්ගං උපට්ඨිතවෙවාති දස්සෙති;
සුරාණාහං සමිමානනති ආයුතිතතමානං; නිසංසා ව්‍යානතිභාවනති
දුක්ඛකපපෙන විගතනතකරණං; නිව්‍යානං සමිමානනති ඉදුති ආයු
තිතබ්බතමානං; අකරණාති අනායුතනෙන; සෙයුසානනති පදසා
නං පට්ටසංඝාතං කපෙති; සමිමිකඛසා දුක්ඛකඛසොති කවචවට්ඨකඛ
සොන දුක්ඛවට්ඨකඛසො; දුක්ඛකඛසා ඉපිදනාකඛසොති දුක්ඛවට්ඨ
කඛසොන ඉපිදනාකඛසො; දුක්ඛවට්ඨකමීං හි බිණේ වෙදනාවට්ඨමපි
බිණ්ණවෙටි හොති, ඉපිදනාකඛසා ගබ්බං දුක්ඛං නිජජිණ්ණං හවිසං
නීති වෙදනාකඛසොන පන සකලවට්ඨදුක්ඛං නිජජිණ්ණමෙව හවිසෙති;
සංදද්ධිකාසාති සාමං පෙකතිතබ්බං පට්ටකඛසං; නිජජරාවිසුඛිසාති
කිලෙසෙ ජරණතපපිපද කිලෙසෙ වා නිජජරණතො නිජජරා සත්තා,
තං විසුඛිසාපනතො විසුඛිති; නිජජරාවිසුඛිසා; සමිතිකතමො නොතීති
සකලස්ස වට්ඨදුක්ඛස්ස අතිකකමො හොති; ඉධ හතෙන හසවා
කිමානාති හතෙන හහවා ඉමං පටිපතතිසා කිමානාති කිං එතංගෙව
කිලෙසනිජජරණතපපිපදං පඤ්ඤාපෙති උදුග්ග අඤ්ඤානති පුච්ඡති;
ජානානාති අනාවරණඤාණෙන ජානතෙන; සෙසානාති සමනත
වක්ඛනං පස්සතෙන; විසුඛිසාති විසුඛිසමාපනතො; සමිතිකත
මාසාති සමතිකතමනතො; අනුමොසාති අනුමනතො; ඤාසංඝ
අබ්බිමොසාති සග විපස්සනාය මහාස්ස අබ්බිමනතො; නිබ්බානස්ස සච්ඡි
කිට්ඨොසාති අපට්ටසතිබ්බානස්ස සච්ඡකරණතො; නිව්‍යානං සමිමි-
නි කපෙතීති නවං තමං නායුසති; සුරාණිසුඛි සමිමිනති පුබ්බෙ ආයු
තිතකමො; පුස්ස පුස්ස ව්‍යානතිකපෙතීති පුබ්බො පුබ්බො විගතනත-
කපෙති විපාකථස්සං පුබ්බො පුබ්බො තං තමං බෙපෙතීති අපො;
සංදද්ධිකාති සාමං පස්සතිතබ්බං; අනාලිතාති න කාලතතරෙ කිවට්ඨකරිකා;
එතිපස්සිකාති එති පස්සති එවං දස්සෙත්තුං යුත්තා; ඔපනයිකාති උපනස
යුත්තා අලුටිතබ්බයුත්තා; පට්ටසංඝං ඉපිදනාකඛසා විඤ්ඤාමිති පඤ්ඤ
තෙති අතතතො අතතතො සත්තානෙගෙව ජාතිතබ්බං ඔලෙභි පන
දුජ්ජානා; ඉති සිලවසෙන වෙ මග්ගා වෙ ව එලාති කපිතාති සොතා
පනතාකද්දසාමිතො හි සිලෙසු පරිපුරකාරිතො; විවිච්චම කාමෙමිති
ආදිකාස පන සමාධිතමපදං තසො මග්ගා තිණි ව එලාති කපිතාති
අනාගාමී අරියසාවතො හි සමාධිකමීං පරිපුරකාරීති වුත්තො; ආසවානං
මග්ගාති ආදිති අරහත්තථලං තපිනං; තෙවි පන සිලසමාධියෙව අරහත්ත
මග්ගසමායුත්තාව ඉධ අධිපොතා එකෙකස්ස පන වසෙන පටිපතති
දස්සනතො විපුං විපුං තනති ආරොපිතාති.

3, 3. 5.

පඤ්ඤාමෙ අමමාති සුහරු ඤාතීති සසුගසුරපකතිකා; සාලො
තිකාති සමානලොභිතා භාතිභතිතිආදයො; අපට්ටසංඝාදෙති ගුණේ

[illegible]

3. 3. 6.

ජලේඛ කාමධාතු වේදනාසහයකරී කාමධාතුයා විටච්චනකා; කාම
භවෙති කාමධාතුයා උප්පත්තිගමො; කම්මං භෙදිතතනන් කුසලාකුසල
කම්මං විරුහකසංඛාතසේන ඛෙත්තො; විඤ්ඤාණං ඛිත්තන් සහජාතං
අභිසංඛාරවිඤ්ඤාණං විරුහකසේන ඛිත්තං; ගාණිකාසේනකොති සම්මාණික
සාත්තුමුග්ගවිසේන නණ්ණා උදකං සාම; අවිජ්ජාතිවරණානන්ති
අවිජ්ජාස අචරිතානං; ගාණිකාසංසොජසාතන්ති තණ්ණාබ්බිසේන
බ්බිසා; භීෂාස ඛාතුසාති කාමධාතුයා; විඤ්ඤාණං පඨිසීතන්ති
අභිසංඛාරවිඤ්ඤාණං පඨිසීතං; මස්සිමාස ඛාතුසාති රුපධාතුයා; පණී
සාස ඛාතුසාති අරුපධාතුයා; සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවංති.

3.3.7.

සහනවම ඉඩගැහැනි කමටවෙතනා; පණ්ණානි කමටපණ්ණා; අව
භගතං පුරිමසදිසමෙව්නි.

3. 3. 8.

අප්‍රේම සිලබන්තනති පිලකුටි වතකුටි; ජීවිතනති දුක්කරකාරිකානු
 යොගො; ඔක්කම්විසිතනති බ්‍රහ්මවරිගවොගො; උපසානසාරනති උපසා
 නෙන සාරං ඉදං සාරං ඉදං වරං ඉදං නිසාති එවං උපසිතනති අපේඨා;
 සඵලනති සලද්‍රයං සවසිනිතං තොතිති ප්‍රචන්ති; හි වොඤ්ඤානෙන
 එකංගෙහනාති හතෙන හ වො එඤ්ඤානෙන වාසකානබ්බනති අපේඨා;
 උපසානසාරං ගෙවසනොති ඉදං සාරං වරං නිසාති එවං උපවසිතං ගෙව
 මානසං; අඵලනති ඉඤ්ඤානෙන අඵලං; එතනාවතං කම්මවාදිකිරිගවා
 දිතං පබ්බතං ධරෙතවා ගෙගො ගෙබ්බාපි බාහිරිකත්ථගො ගතිගො
 ගොති; සඵලනති ඉඤ්ඤානෙන සඵලං සලද්‍රයං එතනාවතං ඉමං සායනං
 ආදිං කත්වා සබ්බාපි කම්මවාදිකිරිගවාදිපබ්බන්තං ගතිතං; හි ඵලකංගෙ
 හරුපො සම්මසමො පසාකුසාති එවං ගෙකතිගුමිං ධත්වා පසාකු

කපටිකොටා අසල ආනන්දයාගේ පවුලකට එක්වීමෙන් පසුව, ආනන්දයාගේ පවුලේ සාමාජිකයන් සියලුම දෙනාම ආනන්දයාගේ පවුලේ සාමාජිකයන් ලෙසට සේවය කළහ.

3.3.3.

නවමේ එකදුවොඩානි පරිත්තනන. පිණිසනපටිකකනොය දසව
ලස වතන. දසෙකන. අතනන. දිවාවිසාරකන. නෙකන. ඉමසම.
ලොකෙ මුලගනෙක. නාම අපි සාරගනෙක. නාම අපි පුප්පගනෙක. නාම
අපි ඉමේ පන තසෙපි ගනි. අනුවාතමෙව් ගව්න්ති න පටිවත. අපි
නු බො කිසුළු සස පටිවතමයි ගනෙක. ගව්න්ති විනෙතන. අසනන
වරන. ගණනකලෙයව කඩිපුප්පකිසමසෙ උපසකිකමනවරස ගති
නතන. තංබණ්ණෙව දිවකනන. පුකිය සපු සතතිකං ගතන. වදින.
එකමතන. නිසිනෙක. උපතන. කඩියා විනෙදන. එත. නිණ්ණි.
ගනෙත. ආදිවත. අවොව; තප් ගනිජානානි ගනිජානෙ; මුල
ගනෙක. මුලවපුකෙ ගනෙක. ගනිකමපන. වා මුලමෙව් මුලගනෙක;
තස ගි ගනෙක. අනුවත. ගව්න්ති ගනිස පන ගනෙක. නාම තප් සාරගන
පුප්පගනෙක. එසෙව් නෙක; අනාන. ගනිජානානි එප් සරණග
මන. දසෙ ගුණවණ්ණසාසනවසෙක දියගාමිත. ගනිසදිසත. ගනි
තෙ. වපුගුන. පුකලො ගනිජාන. නාම; ගනෙක. ගව්න්ති
වණ්ණසාසනවසෙක ගව්න්ති; සිලවනි පසෙපිලෙන වා දසපිලෙන වා
සිලව; කලාණ්ඩමමනි නෙතෙව් සිලබමෙන කලාණ්ඩමෙන
පුප්පවමෙන; විගතමලමෙව්නෙක. ආදින. අනෙ. විපුතිමෙන
විජාරිනෙව; දිසාසුති වතුපු දියපු වතුපු අනුදියපු; සමණ්ණාගමණානි
සමනපාපකාසිතපාපා සමණ්ණාගමණ; න පුප්පගනෙක. පටිවත. ගව්න්ති
වසකපුප්පාදින. ගනෙක. පටිවත. න ගව්න්ති; න වදන. තප්
මුලක. වනි වදනත. ගව්න්ති ගනෙක. පටිවත. න ගව්න්ති
අනෙ; දෙවලොකෙව් පුපුමන. නාම තෙති තසා පුප්පවිසෙ ගනෙක.
ගෙජතස. අනෙක. තප් ගනිජානානි පටිවතෙ විදප්වත. රතන
මතමයි ගතන. න සකකානිති වදන; සකසු ගනෙක. පටිවත.
ගනෙක. සකසු පණිත. පුප්පවකපුපුකන. සිල
දිගුණගනෙක. පටිවත. ගව්න්ති; සබ්බ දිසා සපුප්පෙක. පටිවති
සපුප්පෙක. පණිත. සිලදිගුණගනෙක. සබ්බ දිසා පටිවති සබ්බ දිසා
ගනෙක. අවන්තිති අනෙ.

3. 3. 10.

දසමය්‍ය ද්‍රව්‍යෝ නිකේධපො අවුත්තනකිංකොපි පුත්ථාචසිංහොපි; කතරඅවුත්තනනිං කය්‍ය පුත්ථාය කපිතනාති වෙ, අරුණවතීසුත්තනනා අවුත්තනනිං අනාද්දෙවරය්‍ය පුත්ථාය කපිතනං; අරුණවතීසුත්තනනො ණන කපිතොති, වීති බ්‍රහ්මිකී කපිතො සිත්තො ච භවතා අමොකඤ්ච සථාරා; ඉමමොති කපො එකධංගකපමථානෙ අරුණවතීනගරෙ අරුණ ටතො රඤ්ඤ පභාවනියා නාම මහෙසියා කුච්ඡිංඝිං නිබ්බන්ධනා පරිප්පෙක්ඛා ඤ්ඤො මොභිනික්ඛමනං නික්ඛමිති; සිත් භවො ඛොති

මණෙහි සබ්බසූඤ්ඤානසූඤ්ඤා පටිච්ඡේදිනි. පටිත්තචරබ්බවටනෙකා
අරුණවතිං නිසංස පිගරතො ඵකදිවසං පානොව සරිරපටිජ්ඣනං
කන්ති මහාභික්‍ෂුසමික්‍ඛසරිචාතො අරුණවතිං පිණ්ඩාය පටිපිස්සාමිති
නික්ඛමිති. විසාරවාරකොඤ්ඤාසමිපෙ සීතො අභිභුං නාම අභ්‍යාස
වකං ආමනොසි අතිපාතො ඛො භික්‍ෂු අරුණවතිං පිණ්ඩාය පටිපිභුං
යෙනසූඤ්ඤාතො. බ්‍රහ්මලොකො තෙත්‍රපසමික්‍ඛමිස්සාමාති, යථා අථඛො
භික්ඛවෙ සිවි හගවා අරහං සමාසමිබ්‍රමො අභිභුං භික්‍ෂුං ආමනොසි
ආයාම බ්‍රාහ්මණ යෙනසූඤ්ඤාතො බ්‍රහ්මලොකො තෙත්‍රපසමික්‍ඛමිස්සාම
න තාව හත්තකාලො හවිස්සතීති එවමනනොති ඛො භික්ඛවෙ
අභිභු භික්‍ෂු සිවිස්ස හගවතො අරහතො සමාසමිබ්‍රමො පටිපිස්සාමි
අථඛො භික්ඛවෙ සිවි ව හගවා අරහං සමාසමිබ්‍රමො අභිභු ව භික්‍ෂු
යෙනසූඤ්ඤාතො බ්‍රහ්මලොකො තෙත්‍රපසමික්‍ඛමිස්සාම, තත්ථ මහාබ්‍රහ්මා
සමාසමිබ්‍රමං දිස්වා අත්තමනො පටිබ්‍රහ්මනං කන්ති බ්‍රහ්මාසනං
පඤ්ඤාපොති අද්ධි ථෙරස්සපි අනුච්ඡිකං ආසනං සඤ්ඤාසංඝ
නිසිදි හගවා සඤ්ඤාසනං ආසනෙ ථෙරොපි අත්තමනො පත්තාසනෙ
නිසිදි මහාබ්‍රහ්මාපි අසමිලං වංචිති. එකමනං නිසිදි, අථ ඛො
භික්ඛවෙ සිවි හගවා අභිභුං භික්‍ෂුං ආමනොසි පටිභාතු තං බ්‍රාහ්මණ
බ්‍රහ්මනො ව බ්‍රහ්මපරිසාය ව බ්‍රහ්මපාරිසර්ජනසද්ධි බමි කථාති, එවමන
නොති ඛො භික්ඛවෙ අභිභු භික්‍ෂු සිවිස්ස හගවතො අරහතො
සමාසමිබ්‍රමො පටිපිස්සාමි බ්‍රහ්මනො ව බ්‍රහ්මපරිසාය ව බ්‍රහ්මපාරි
සර්ජනසද්ධි බමි. කථං කථෙසි, ථෙරෙ බමිං කථෙතො බ්‍රහ්මණො
උජ්ඣාසංසු වරස්සසද්ධි මහං සද්ධි බ්‍රහ්මලොකාගමනං උච්චිත අයසද්ධි භික්‍ෂු
ඤ්ඤාතො සත්ථාරං සං බමිකථං ආරභිති, සත්ථ තෙසං අනත්තමනභාව
සද්ධි අභිභුං භික්‍ෂුං එතද්ධොව උජ්ඣාසනති ඛො නො බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මා ව
බ්‍රහ්මපරිසාය ව බ්‍රහ්මපාරිසර්ජන ව නොනති බ්‍රාහ්මණ භිස්සො සොමනොස
සංවෙරෙඤ්ඤි, ථෙරො සද්ධිවටනං සමපටිච්ඡිති. අනෙකවිධං ඉභිවිකුබ්බනං
කන්ති යහසිලොකධාතුං යරෙන විඤ්ඤාපෙනො ආරහථ නික්ඛමිථාති
ගාථවං අභාසි, කිම්පන කන්ති ථෙරො යහසිලොකධාතුං විඤ්ඤාපෙසිති
නිලකභිණං තාව සමාපජ්ජිති. සබ්බත්ථ අනිකාරං පඤ්ඤි තෙනා කිම්දං
අනිකාරනති සත්තං ආභාසෙ උපාතො ආලොකං දස්සෙසි කිං
ආලොකො අයනති විචිතත්තං අත්තං දස්සෙසි යහසිලොකධාතුං
දෙවමනස්ස අඤ්ඤා ලං සහණ්ණති. පහණ්ණති. ථෙරොසෙව නමස්ස
මානා අධිංසු, ථෙරො මහාජනො මස්සං බමිං දෙසෙනත්තස්ස සද්දං සුභං
තුති ඉමා ගාථා අභාසි, සබ්බං ඉසවාය පරිසාය මජ්ඣිම නිසිදිති, බමිං
දෙසෙනත්තස්ස විය සද්දං අස්සාසුං අප්ථොපි තෙසං පාකමො අනොසි, අථ
ඛො හගවා සමි ථෙරෙන අරුණවතිං පටිච්චනොති පිණ්ඩාය වරිත්තා
පටිත්තභවනං පිණ්ඩාපාතපටික්ඛනොති භික්‍ෂුසමි. පුච්ඡි අස්සත්තො
තුමෙහ භික්ඛවෙ අභිභුස්ස භික්‍ෂුනො බ්‍රහ්මලොකෙ සිත්තං ගාථාසො භාසමා
නස්සාති නො ආම භනොති පටිජානිති. සුත්තං ආවිකරොත්තං තදෙව
ගාථවං උද්ගරිසු සත්ථ සාධු සාධුති සාධුකාරං දන්ති දෙසනං නිව්ඤ්

පෙසි, එවං තාව ඉදං සුතං ඉතං එකතිංකසාමන්තෙ සිඛිනා හගවතා
තථිතා, අමානං පන හගවා සබ්බඤ්ඤානං පනා පවත්තවරබ්බවිකෙසා
සාවජ්ඣං උපතිස්සාය ඡෙතවනෙ විහරන්තො ඡෙතධ්මවුල්ලාසපුණ්ණමදි
වසෙ භික්ඛු ආමනෙත්තා ඉමං ඇණවතිං සුතං පට්ඨපෙසි, ආනන්ද
ඡෙත්තො විජතිං ගහෙත්වා විජමානො සිත්තොව ආදිත්තො පට්ඨාය සාව
පරිත්තොසානා එකවාඤ්ඤානමපි අහපෙත්වා සකලසුත්තනං උග්ගණ්ඨි සො
සුත දිව්වෙස පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො දසබලස්ස වහං දස්සන්තා අත්තන්තා
දිවා විහාරස්නං ගන්ත්වා සභිවිහාරිකන්තවාසිකෙසු වහං දස්සන්තා
පක්කන්තෙසු භිග්ගො කපිතං ඇණවතිසුත්තනං ආවජ්ජන්තො තිසිදි
අථස්ස සඤ්ඤං සුතං විභුතං උපසාසි, සො විනෙතසි සිඛිස්ස හගවන්තො
අග්ගසාවන්තො බුහුමෙවොකෙ ධර්මා චක්කවාලසගස්ස අකුසාරං විබ්බන්තො
සර්වරොහායං දස්සන්තා අත්තන්තො සද්දං සාවෙනන්තො බ්බව්කථං කප්ථසිති
භිග්ගො සන්තාරා කපිතං සාවකස්ස තාව විසමො එවරුපො දස පාරමිස්සො
සුරෙත්වා සබ්බඤ්ඤානං පත්තො පන සම්මාසලිබුද්ධො කිත්තකං
ධානං සරෙන විඤ්ඤාපෙය්සාති, සො එවං උපානායං විමතිස්ස
විනොදනන්තො කං බණ්ණෙව හගවන්තං උපසඛික්ඛමිත්වා එතමන්
පුට්ඨ, තමන් දස්සන්තො අථ භෝ ආයස්මි ආනන්දොති වුත්තං තන්
සම්මුඛාති සම්මුඛෙ සිහෙත මයං එතං සුතං න අනුස්සවෙන න සුතපරම්ප
රායාති ඉමිනා අධිපායෙන එවමාග; කීවන්තං පසොති සරෙන
විඤ්ඤාපෙය්සාති කිත්තකං ධානං සර්වරොහායෙන විහතකුසාරං කන්තා
සරෙන විඤ්ඤාපෙය්සො සකෙසාති; සාවන්තො සො ආනන්ද අප්පමෙසො
නාමාසොති ඉදං හගවා ඉමිනාධිපායෙනාග; ආනන්ද නිං කිං වදෙසි
සො පදෙගඤ්ඤෙසි සිත්තො සාවන්තො තරාගතා පන දස පාරමිස්සො සුරෙත්වා
සබ්බඤ්ඤානඤ්ඤං පත්තො අප්පමෙයො සො නිං තබ්බිබ්බ පංසුං ගහෙත්වා
මහාපඨවිපංසුනා සථිං උපමෙත්තො විය කිත්තාමෙකං වදෙසි අඤ්ඤාති
සාවකානං විසමො අඤ්ඤා බුධානං අඤ්ඤා සාවකානං ගොවගෙ අඤ්ඤා
බුධානං අඤ්ඤා සාවකානං බලං අඤ්ඤා බුධානන්ති ඉති හගවා ඉමිනා
අධිපායෙන අප්පමෙයොගාවං වන්තා තුණ්ඨි අහොසි, ඡෙත්තො දුතිගමපි පුට්ඨ,
සන්තා ආනන්ද නිං තාලුට්ඨදං ගහෙත්වා අනන්තායාගෙන උපමෙත්තො
විය වාතකකතුණං ගහෙත්වා දිගඛික්ඛෙජනසතිකෙන සුපුණ්ණරාජෙන
උපමෙත්තො විය ගජ්ජිස්සොණිකාය උදකං ගහෙත්වා මහාගඛිකාය උපමෙත්තො
විය මතුරන්තිගෙ ආවාපෙ උදකං ගහෙත්වා සත්තති සරෙති උපමෙත්තො විය
තාළිස්සොදන මත්තලාභිමත්තං ගහෙත්වා චක්කවන්තිරඤ්ඤා උපමෙත්තො
විය පංසුපියවකං ගහෙත්වා සකෙසක න දෙවරඤ්ඤා උපමෙත්තො විය බජ්ජු
පනකප්පගං ගහෙත්වා සුරිප්පායාය උපමෙත්තො විය කිත්තාමෙතං වදෙසිති
දීපෙනො දුතිගමපි අප්පමෙයොගාවමෙව වන්තා තුණ්ඨි අහොසි, තත්තො
ඡෙත්තො විනෙතසි සන්තා මයං පුට්ඨත්තො න තාව කප්ථති ගන්ද නං සාව
තතිගං සාවිත්වා බුධිසිහනාදං තද්දපස්සාමිති සො තතිගමපි සාවි, තං
දස්සන්තො ගතිසම්මිච්ඡොති ආදි වුත්තං; අථස්ස හගවා ව්‍යාකරොන්තො
සුතා ගො ආනන්දොති ආදිමාග, ඡෙත්තො විනෙතසි සන්තා මෙ සුතා ගො

ආනතු සහසී චූලනී ලොකධාතුති එතතකමෙව චනා තුණ්හිජානො
 ඉද්දති බුබ්බිහනාදං නදියනිති සො පථාරං සාවතොතා එතසා හතවා
කාලොති ආදිමාග, හතවාපිය සිථාරකථං තපෙත්තුං **ගෙනහානා**දුති
 ආදිමාග, තථ **සාවතාති** පතතකං ධානං; **චද්දමසුපියාති** චද්දමා ච
 සුරිපො ච; **පරිහරනගීති** විවරනති; **දිසාහනගීති** සබ්බදියා මහාසනති;
විජොවතාති විතෙමමානා; එතතාවතා එකං චක්කවාලං පරිච්ඡිද්දිති
 දසියනං හොති, ඉද්දති තං සහසාගුණං කත්වා දසොනොතා **ච සහසාධා**
ලොකොති ආග, **ගාමි.** සහසාධාලොකොති තමං සහසා චක්කවාලෙ
 සහසං. **වාගුමමහාරාජිකානනති** සහසං වාගුමමහාරාජිකදෙව
 ලොකානං; සමා පන එතෙනමිං චක්කවාලෙ චතතාරො චතතාරො
 මහාරුජනො තසමා චතතාරි මහාරාජසහසාගීති වුත්තං. ඉමිනා
 උපායෙන සබ්බත්ථ අපො චෙදිකමබො; චූලනිසාති බුද්දිනා; අයං සාව
 කානං විසයො, කසමා පනෙපා ආභිකාති, මජ්ඣිමිකාය ලොකධාතුසා
 පරිච්ඡද්දයනන්තං **සාවතාති** පතතනා; **තාච සහසාධාති** තාව
 සහසාහාගෙන; **විසහසී මජ්ඣිමිකා ලොකධාතුති** අයං සහසා
 චක්කවාලාති පහසාහාගෙන ගණත්වා දපසකසහසාචක්කවාලපරිමාණං
 විසහසී මජ්ඣිමිකා නාම ලොකධාතු; අයං සාවකානං අවිසයො බුඩ්ධන
 මෙව විපයො එතතෙනපි හි ධානෙ ථාගතා අකිකාරං විධිමෙත්වා සරිතෙ
 හායං දසොත්වා සරෙන විඤ්ඤපෙත්තුං සකෙකානගීති දිපෙති, එතතෙන
 බුඩ්ධානං ජාතිකෙබ්බතං නාම දසියනං, බොධිපතතානං හි පච්ඡමහමෙ
 දෙවලොකනො මිතිනා මාතුකුච්ඡයං පටිගනිගනණ්දිවසෙ ච කුච්ඡනො
 නික්ඛමනදිවසෙ ච මහාහිතික්ඛමනදිවසෙ ච සමොධිධිමෙවක්කපප
 චතතනආයුසංඛධායෙසස ජ්ඣනපරිනිබ්බානදිවසෙසු ච එතතකං ධානං
 තමපති, **තිසහසී මහාසහසීති** පහසීතො පථාප තතිසාති
 තිසහසී; සහසං සහසාධා කත්වා ගණිතං මජ්ඣිමිකං සහසාධා
 තත්වා ගණිතතො මහතෙනති පහසොති ගණිතාති මහාසහසී; එතතා
 වතා කොටිසතසහසාචක්කවාලපරිමාණො ලොකො දසියතො හොති
 හතවා ආකඛිමානො එතතකෙ ධානෙ අකිකාරං විධිමෙත්වා සරිතොහායං
 දසොත්වා සරෙන විඤ්ඤපෙත්තුං, ගණකපුත්තතිසසෙත්තෙ පන එවමාග
 න තිසහසීමහාසහසීලොකධාතුසා එවං පරිමාණං ඉදං හි ආචරි
 යානං පජ්ඣාසචූලුකං වාචාප පරිහිනථානං දසකොටි සතසහසාචක්ක
 වාලපරිමාණං පන ධානං තිසහසීමහාසහසී ලොකධාතු නාමාති, එතතා
 වතා හි හතවතා ආණ්ණෙබ්බතං නාම දසියනං එකමිං හි අනතරෙ ආවා
 නාටිසපරිත්තඉසිලිපරිත්තධර්මකපරිත්ත බොජ්ඣංගපරිත්ත බ්බිපරිත්ත
 මොරපරිත්තමෙත්තපරිත්තතරතපරිත්තානං ආණං එරති; **සාවතා**
මා පති ආණ්ණෙබ්බතොති යත්තනං වා ඉච්ඡෙත්ථ ඉමිනා විසයකෙබ්බතං
 දසොති බුඩ්ධානං හි විසයකෙබ්බතසා පමාණපරිච්ඡෙදෙ නාම නඤ්චි,
 නඤ්චිහාමෙ වසා ඉමං ඔපමං ආහරනති කොටිසතසහසාචක්කවාලමහි
 යව බුහමලොකා සාසපෙති පුරෙත්වා සමෙ කොටි පුරෙත්වාය දියය එක
 චක්කවාලෙ එකං සාසපං පක්ඛිපනොතා ගමෙත්ථ සබ්බපි තෙ සාසපං,

පරික්කඩය ගවේෂයෙන් නැවත පුරුකිරීමට දියය වසනවාලාති, දකින්නාද පුළුල් එසෙව නගෙන, තනි බුඩානං අවිසමය නාම නැති, එවං වුනෙන පෙරො විනෙකයි සන්ධා එවමාන ආකඩමානො ආනන්ද තරාගතො නිස ගසයි. මහාසගසයි ලොකඩාතුං සරෙන විඤ්ඤපෙය්‍ය යාවතා වා පන ආක ඛෙඩියාති විසමො බො පනායං ලොකො අනන්තාති වසනවාලාති එකසම්. ධානෙ පුරිසො උග්ගතො හොති එකසම්. ධානෙ මජ්ඣේ සිත්තො එකසම්. ධානෙ අන්ධං ගතො එකසම්. ධානෙ පඨමො යමො හොති එකසම්. මජ්ඣේ මයමො එකසම්. පඨමයමො සත්තාපි කම්මපසුතා බිබ්බාපසුතා ආහාර පසුතාති එවං හෙති තෙති කාරණෙති විකතිතතා ව පමත්තා ව හොතති කපං. නු බො හෙ සන්ධා සරෙන විඤ්ඤපෙය්‍යාති, සො එවං විනෙකතා විම තිවේදනන්ධං තරාගතං පුළුල්තතා සථං කපං. මහාති ආදිමාන, අර්හස්ස සන්ධා ව්‍යාකරොතොතා ඉමානන්ද ආමාග්ගොති ආදිමාන, තනි බහාසෙ ආ එසෙසොති සරිතොගොතෙත එසෙස; එරමානො පනෙස කිං කසෙ යසාති යමම්. ධානෙ පුරිසො පඤ්ඤයති තනි නං අත්තතො ආනුභාවෙන අන්ධං ගමෙය්‍ය යන්ධ පන න පඤ්ඤයති තනි නං උඨාපෙනා මජ්ඣේ ධපෙය්‍ය තතො යන්ධ පුරිසො න පඤ්ඤයති තනි මනුස්සා අබ්බුතා ව පුරිසො පඤ්ඤයති සො ඉදුතෙව අන්ධිතො නාගාවචෙවිං නු බො අයං භුතාවචි යකඩාවචිදෙවතාවචිතං අඤ්ඤත රාති විතතං උපපාදෙය්‍ය යන්ධ පන පඤ්ඤයති තනි පන මනුස්සා ඉදුතෙව පුරිසො අන්ධිතො ස්වායං ඉදුතෙව උසිතො කිං නු බො අයං නාගාවචිභුතාවචිසකඩාවචිදෙවතාවචිතං අඤ්ඤතරොති විතකං උපපාදෙය්‍ය තතො තෙසු මනුස්සෙසු ආලොකඤ්ඤ අනිකාරඤ්ඤ ආපජ්ඣති කම්මපඨමා නු බො ඉදුතති පරිසෙසමානෙසු සන්ධා තිලකසිංහං සමාපජ්ඣති බහලකිකාරං පන්තෙය්‍ය කමො තෙසං කමොදිපසුතානං සත්තානං සත්තාසජනනන්ධං අපි නෙසං සත්තායං ආපනතාහාවං ඤාති බහාසකසිංහසමාපතති සමාපජ්ඣති පණ්ඩුරං ඝනමුඛරත්නම්. විසංසෙජ්ජෙනා වන්දසගස්සපුරිසසගස්සඋඨානකාලො මිස එකපපගාමරතෙව සබ්බං එකාලොකා කරෙය්‍ය තව බො තිලකිජමනෙතන කාසපපදෙසෙන බහායං මුඤ්ඤෙනා, සො හි වසනවාලපඨවිං දීපකපලකං කතිං මහාසමුද්දෙ උදකං තෙලං කතිං සිතෙරුං වට්ටිං කතිං අඤ්ඤමම්. සිතෙරුමුඛති ධපෙනා ජාලෙය්‍ය සො එකවසනවාලෙසෙව ආලොකං කරෙය්‍ය තතො පරං විදුජ්ඣිමි බහාසෙතුං න සකභුණෙය්‍ය තරාගතො පන තිලප්ලසමාග්ගෙන සරිතපදෙසෙන බහායං මුළුතිං තිසගසිමහාසගසිලොකඩාතුං එකොගායං කරෙය්‍ය තතො වා පන සිසෙසා එවං මහත්තා හි මුඛගුණති, හං ආලොකං. අඤ්ඤා නෙසුන්ති නං ආලොකං දිස්වා ගෙන පුරිසො අන්ධෙව ගම්මො උඨා පිතො ව බහලකිකාරඤ්ඤ විසංසං එස සො පුරිසො ඉදුති ආලොකං කතිං සිතො අතො අවජ්ජිපුරිසොති අඤ්ඤා පණ්ණා නමස්සමානා තිසිදෙය්‍ය; අදුමනුස්සාවෙසාති බමමකපාසදුමනුස්සාවෙය්‍ය; සො හි එකං වසන වාලපසිතං හෙරිං කතිං මහාපඨවිං හෙරිවමං කතිං සිතෙරුං දුකිකං කතිං අඤ්ඤමම්. සිතෙරුමන්ධෙව ධපෙනා ආකොවෙය්‍ය සො එකවසන

වැළඳෙව නං සද්දං සාවේයා පරණො විදප්ඵිමිදි අතිකක්කමෙතුං නසකකු
 ණේයා තථාගතො පන පලලභික වා පිඨෙ වා නිසිදිත්වා තිසග්ගසිං මහා
 සග්ගසිං ලොකධාතුං සරෙන විඤ්ඤපෙති තතො වා පන භික්ඛො එවං
 මහානුභාවා තථාගතාති, ඉති හගවා ඉමිනා එතතකෙන ධානෙන විස
 සනෙකතතමෙව දසෙය්ගි, ඉමෙඤ්ඤ පන බුධිසිහනාදං සුත්වා ථෙරස්ස
 අබ්බතතරෙ බලවපිති උප්පන්නා සො පිතිවසෙන උදනං උදනෙතොනා
ලාභා වහ මෙති ආදිමාහ, තත් සග්ග මෙ සත්ථා එවං මහිබ්බිකොති සග්ග
 මග්ගං සත්ථා එවං මහිබ්බිකො තසෙ මග්ගං එවං මහිබ්බිකස්ස සජ්ඣ පටිලාභො
 ලාභා වෙව සුලඛිඤ්ඤාති අපේඨා අථවා ඥාතො එවරුපස්ස සජ්ඣුතො පත්ත
 ඩිවරං ගගෙත්වා විවරිතුං පාදපරික්කමං පිඨිපරික්කමං කාතුං බුධිමොචන
 උදකතතානොදකාති දුතුං ගකිකුපිපරිවෙණං සමමජ්ඣිතුං උප්පන්නාස
 කඛිඛාස පඤ්ඤා පුච්ඡිතුං මධුරධමමකථව සොතුං ලභාමි එතෙ සමබ්බපි
 මග්ගං ලාභා වෙව සුලඛිඤ්ඤාතිසි සකාස එවමාහ; එත් ව හගවතො අක
 කාරාලොකසද්දසචතසඛිඛාතානං ඉබ්බිනං මහත්තාසාස මහිබ්බිකතා තාසං
 සෙව අනුචරණෙන මහානුභාවතා භවදිනබ්බා, උදයීති ලාභදයී ථෙරෙ; සො
 කීර පුබ්බෙ උපධාසකාථෙර ආසාහං බන්ධිත්වා වරුති තසො ඉදහි
 මකාසංලභිත්වා ඉමසමිං බුධිසිහනාදපරිසෙය්ගසානෙ ජලමානාදිපසිධංතිබ්බා
 පෙතොනා විස වරන්තස්ස ගොණස්ස තුණ්ඤි පහාරං දෙනොනා විස හත්ත
 හරිතං පාතිං අවකුජ්ජෙනො විස ව ථෙරස්ස පසාදහඛනං කණෙනොනා
 එවමාහ, එමං **වුජෙන හගවාති** එවං උදයිථෙරෙන වුජෙන හගවා;
 යථා තාම පපාතතෙව ධන්වා පවෙධමානං පුරිසං එකමතං කීතො
 භික්ඛෙපුරිසො ඉතො එහි ඉතො එහිති පුනපුන වදෙය්ග එවමෙවං උදයි
 ථෙරං තසො වචනා නිවාරෙනොනා මාගෙවං උදයි මාගෙවං උදයීති
 ආහ, තත් හ ඉති නිපාතමතං මා එවං අවචාති අපේඨා; මහාරජ්ජනති
 වකකචතතිරජ්ජ; නනු ව සත්ථා එකස්ස සාවකස්ස බමමෙදසනාස
 උප්පත්තපසාදස්ස ආනිසංසං අපරිච්ඡිතං අකාසි සො කඤ්ඤා ඉමස්ස
 බුධිසිහනාදං ආරබ්භ උප්පත්තපසාදස්ස ආනිසංසං පරිච්ඡිද්ධති, අරිග්ගා
 වසස්ස එතතකඅත්තභාවපරිමාණතො, දකිපඤ්ඤාති ති සොතාපෙනොනා
 සත්තකඛිකතුං දෙවෙපු ව මනුසෙසපු ව අත්තභාවං පටිලභති තෙනස්ස
 ගතිං පරිච්ඡිද්ධෙනොනා එවමාහ, දිඨෙව බමෙමති ඉමසමිංසෙව අත්තභාවෙව
 ධන්වා **පටිතිබ්බාසිස්සාති** අපච්චසපරිතිබ්බානෙන පරිතිබ්බාසිස්සාති;
 ඉති නිබ්බානෙන කුමං ගණෙනොනා ඉමං සිගතාදපුත්තං නිසාපෙසිති.

ආහඤ්චගො නතිසො.

3. 4. 1.

වතුන්ස පඨමෙ සමණස්සාති සමණසත්තාසාති; සමණකරණි
 සාහිති සමණෙන කත්තබ්බතිව්වාති; අබ්බිලසිකාසමාදානති
 ආදිපු සමාදානං වුව්වති ගහණං අබ්බිලසිකාස සමාදානං ගහණං
 පුරණං අබ්බිලසිකාසමාදානං; සෙසපදවසෙපි එසෙව නසො, එත්
 ව සිලං අබ්බිලං විතං අබ්බිලතං පඤ්ඤා අබ්බඤ්ඤාති අසං

විශාලො වෙදිතබ්බො, තඤ්ච පඤ්චසිල්ලං සිල්ලං නාම තං උපාදය දස සිල්ලං අධිසිල්ලං නාම තම්පි උපාදය චතුපාරිසුඤ්චිල්ලං අධිසිල්ලං නාම අපි ච සබ්බම්පි ලොකීයං සිල්ලං සිල්ලමෙව ලොකුත්තරං අධිසිල්ලං තදෙව සික්ඛි තබ්බො සික්ඛානි වුවමති, කාමාවචරපිත්තං පන පිත්තං නාම තං උපාදය රුපාවචරං අධිපිත්තං නාම තම්පි උපාදය අරුපාවචරං අධිපිත්තං නාම, අපි ච සබ්බම්පි ලොකීයං පිත්තං පිත්තමෙව ලොකුත්තරං අධිපිත්තං; පඤ්ඤාසපි එසෙව තසො, **ආසමිති** යසො ඉමානි තිණි සමණකරණීයානි තසො; නිබ්බානි බහලො; ජ්ඣෙද්ධානි කතත්තුකමානාකුසලච්ඡෙදො; ඉති ඉමසමි පුත්තනෙන තිසෙසා සික්ඛා ලොකීයලොකුත්තරා කපිතාති.

3. 4. 2.

දුතියෙ පිඨිසො පිඨිසොති පච්ඡනො පච්ඡනො; අහම්පි අමතා අහම්පි අමතාති අහම්පි අමතාති රථං රථමානා ගාපි අහම්පි ගාපිති; සෙසා ථාපි භුත්තනති යථා ගාපිතං; ගාපො ති වණණන කාලාපි රත්තාපි සෙතාදිවණණාපි ගොතති ගදුභසස පන තාදිසො වණණනා නාම තස්ස යථා ච වණණනා එවං සරෙපි පදම්පි අඤ්ඤාදිසමෙව, සෙසං උත්තානමෙව ඉමසමි පුත්තන තිසෙසා සික්ඛා මිසසාච කපිතා.

3. 4. 8

තතියෙ සමිමමෙවමානි පඨමමෙව; සුකං කණ්ණිති නඩ්ඩලෙන පුකං කණ්ණිති; සුමභික්ඛනති; මහියා පුට්ඨ සමිකතා; කාලෙනාති වපිතබ්බපුත්තකාලෙනා; සෙසං වුත්තනාසමෙව, ඉධාපි තිසෙසා සික්ඛා මිසසාච කපිතා.

3. 4. 4.

චතුසො වජ්ජපුත්තනොති වජ්ජරජකුලස්ස පුත්තනා; දිසඛිං සික්ඛාපදසනනති පණණාසාධිතං සික්ඛාපදසනං; තස්මිං සමයෙ පඤ්ඤානසික්ඛාපදනෙව සකායෙතං වුත්තං සො කීර භික්ඛු අරුච සමපනොනා උප්පාතිතො අවමොකා අකුපිලො තසො අතං එත්තකානි සික්ඛාපදානි රක්ඛිතුං සකුණ්ණසා වා න වාති විත්තකානි සත්ථ ආරො වෙසි; සික්ඛාමනනති සික්ඛාමි අතං; සො කීර එත්තකෙසු සික්ඛාපදෙසු සික්ඛනාස්ස අගරු තිපු සික්ඛාපු සික්ඛිතුනති මඤ්ඤාමානො එවමාන අථ ගගවා යථා නාම පඤ්ඤාස තිණ්හලාපිසො උක්ඛිපිතුං අසකෙකානාස්ස කලාපිසසතං බකිනිා සිසෙ ධරෙසා එවමෙව එකිසොපි සික්ඛාස සික්ඛිතුං අසකෙකානාස්ස අපර වෙ සික්ඛා උපරි පක්ඛිපනොනා **ආසමිති** නිස සිං භික්ඛුනි ආදිමාන; රෙහණෙ කීර උත්තරෙ නාම ජනපදමනුස්සො භෙරපාසාණවිහාරෙ වසති අථ නං දගරභික්ඛු ආනංසු උත්තර අභගිසලා ඔවසානි නිණං කප්පිතං කතා දෙහිති තං ආදය අවිං ගතො තෙන ලාසිතං තිණ්ණෙව කරලෙ බකිනිා පඤ්ඤාස කරලෙ ගගෙතුං සකිසියාසි උත්තරානි ආනංසු සො න සකිසියාමිති ආග අසිතිං පන සකිසියාසිති න සකිසියාමි

ගනෙනාති එකං කරලසනං සකඛිසාසීති ආම ගනෙන ගණතිසාමිති දහරහිකඤ්ඤා කරලසනං බන්ධනා, තස්ස සියෙ ධරයාසු සො උක්ඛිපිතා නිත්තනෙනා නිත්තනෙනා ගතවා අභිසාලාය සමිපෙ පානෙසි අථ නං හිකඤ්ඤා කීලනතරුපොසි උත්තරාති ආභාසු ආම ගනෙන දහර හිකඤ්ඤා මං වඤ්ඤායනති ඉමං එකමිති කරලසනං උක්ඛිපිතං අපනෙකානං මං පණ්ණාස කරලෙ උක්ඛිපාසීති වදිංසු ආම උත්තර වඤ්ඤායනති, එවං සමපදමිදං වෙදිහබ්බං; ඉධාපි තිසො සික්ඛා මිසොකාව කපිතා.

3. 4. 5.

පඤ්ඤාමෙ උජ්ඣමග්ගානුසාරිණොති උජ්ඣමග්ගො වුවමති අරියමග්ගො නං අනුසරනාසා පටිපත්තකසාති අපො; බසසමිං සඨමිං ඤාණතති පඨමමෙව මග්ගඤ්ඤං උපපජ්ඣති මග්ගො හි කිලෙසානං බෙරනගො බසො නාම තංසමපසුතනං ඤාණං බසසමිං ඤාණං නාම; නිසෙදා අඤ්ඤා අනාගතරාති තතො වතුත්මග්ගඤ්ඤාණො අනන්තරාව අඤ්ඤා උපපජ්ඣති අරහත්තඵලං උපපජ්ඣති අපො; අඤ්ඤා විමුක්තසාති අරහත්තඵලවිමුක්තියා විමුක්තසා; ඤාණං වෙ භොගීති පච්චෙකකිකඤ්ඤං භොගි; ඉති පුත්තෙපි ගාඨාසුපි සත්ත සෙබ්බා කපිතා අවසානෙ පන විණාසවො දසසිතොති.

3. 4. 6.

ජසෙ අත්තකාමාති අත්තනො හිතකාමා; සපෙඨනං සබ්බං සමොධානං. ගච්ඡතිති යාසු සික්ඛාසු සබ්බමෙතං දිගඛිං සික්ඛාපද සනං සමග්ගං ගච්ඡති; පටිසුරසාරි භොගීති සමත්තකාරි භොගි; මත්තකො කාරිති පමාණෙන කාරණො සබ්බෙතං සබ්බං කාතුං න සමෙකසාතිති අපො; වුද්දානුචුද්දසාතිති වත්තාරි පාරාජිකාති ධරෙතො සෙසසික්ඛාපදති; තත්තාපි සඛිකාදිසෙසං චුද්දකං ඵලලවං අනුචුද්දකං නාම ඵලලවංඤ්ඤා චුද්දකං පාචිතයං අනුචුද්දකං නාම පාචිතයම චුද්දකං පාචිදෙසතිගුණකවුද්දකාසිතාති අනුචුද්දකාති නාම; ඉමං පන අභිගුහතරමතාතිකාසං චලජනකආවරියා වත්තාරි පාරාජිකාති ධරෙතො සෙසාති සබ්බාතිපි වුද්දානුචුද්දකාතිති වදනති; භාගි ආපජ්ඣතිපි වුද්දානුචුද්දකාති එත්ත පන විණාසවොතාව ලොකවජ්ජං නාපජ්ඣති පණ්ණාසවජ්ජමෙව ආපජ්ඣති ආපජ්ජෙනා ව කාසෙතපි වාචාසපි විත්තතපි ආපජ්ඣති කාසෙන ආපජ්ජෙනා කුටිකාරසකසෙසාදිති ආපජ්ඣති වාචාස ආපජ්ජෙනා සමරිත්තපදසොධමාදිති විත්තත ආපජ්ජෙනා රුපිසපරිග්ගාණං ආපජ්ඣති සෙකෙබ්බපි එසෙව නසො; හ හි මෙය්ඨ හිතබ්බෙව අභබ්බතා වුත්තා හිතබ්බෙව න හි මය එත්ත එවරුපං ආපත්තිං ආපජ්ජෙන ව වුද්දානෙ ව අරියපුග්ගා උසා අභබ්බතා කපිතා; ආදිබ්බහම්මිකසාතිති මග්ගවුත්තවරියසා ආදිගුහති වත්තාරි මහාසිලසික්ඛාපදති; බ්බහම්මිකසාරුපාතිති තානිසෙව වතුමග්ගවුත්තවරියසා සාරුපාති අනුච්චිකාති; නිසොති තෙසු සික්ඛාපදෙසු; වුච්චිති නිබ්බසිලො; සිකසිලීති පතිවසිත

සිලෝ; සොනාපනෙනානි සොනසකිකානෙනානි මග්ගෙනානි ඵලං ආපනෙතා; අවිනිපානාධිමේමානි චතුසු අපායෙසු අපනනසභාවෝ; නිසේනානි සොනාපනනිමග්ගනියමෙන නියතෝ; සමේඛාධිපරාසනෝති උපරි මග්ගතසකිකාධිපරාසනෝ; නානුනානානි නනුභාවෝ; සකදගාමී නෝ හි රාගාදයො අබහවට්ඨං විය මච්චිකාපනතං විය ච නනුකා ගොනති න බහලා; ඛරමොගියානනති හෙට්ඨාසාගියානං, සංසො ජනානනති බන්ධනානං; පටිකඛිකානි පරිකඛයෙන; ඛපපාතිනෝ ගොනති උපපනතකෝ ගොනති; නානි පටිතිබ්බාධිති හෙට්ඨා අනෝ තරිනා උපරිසෙව පරිතිබ්බානාධිමේමානි සොනිගති වසෙන අනාගමනාධිමේමානි; සද්දසං සද්දසකාපිති ආදිසු පද්දසකාරි පුග්ගලෝ නාම සොනාපනෙතා සකදගාමී අනාගාමී ච සො පද්දසමෙව සම්පාදෙති; පටිපුරුකාරි නාම අරහා සො පරිපුරුමෙව සම්පාදෙති; අවසුකානිති අතුච්ඡානි සථලානි සඋදයානිති අනේ; ඉධාරි තිසංඝා සිකඛා මිසංඝා ච කපිතා.

3. 4. 7.

සත්තමේ කොලංකොලොති කුලාකුලං ගමනකො; කුලනති වෙඤ්ඤා අධිපෙතො තස්මා වෙ වා තිණි වා කුලානිති එතාරි වෙ වා තසො වා හවෙති අනේ වෙදිතබ්බෝ; අයං හි වෙ වා හවෙ සකාවති තසො වා උත්තමකොපියා ඡ වා තස්මා වෙ වා තිණි වා වත්තාරි වා පඤ්ච වා ඡ වාති එවමෙඤ්ඤා විකපො දඬුමබ්බෝ; එකඛිකිති එකසංඝො හට්ඨං බිජං එතස්ස අඤ්ඤා එකඛිකි; උඩං සොනොති ආදිසු අඤ්ඤා උඩංසොනො අකනිඨගාමී, අඤ්ඤා උඩංසොනො න අකනිඨගාමී, අඤ්ඤා න උඩං සොනො අකනිඨගාමී, අඤ්ඤා න උඩංසොනො අකනිඨගාමී, තඤ්ඤා ඉධ අනාගාමීඵලං පනා අවිහාදිසු නිබ්බන්තො තඤ්ඤා යාවතාසුකං යනි උපරාපරි නිබ්බන්තනා අකනිඨං පාපුණාති අයං උඩංසොනො අකනිඨගාමී නාම; සො පන අවිහාදිසු නිබ්බන්තො තඤ්ඤා අපරිනිබ්බාධිතා අකනිඨමපි අපනනා උපරිමඋපරිමෙ බුග්ගලොකෙ පරිනිබ්බායති අයං උඩංසොනො න අකනිඨගාමී නාම; සො ඉතො වට්ඨනා අකනිඨසෙව නිබ්බන්තති අයං න උඩංසොනො අකනිඨගාමී නාම; සො පන අවිහාදිසු චතුසු අඤ්ඤා තරුණී නිබ්බන්තනා තඤ්ඤා පරිනිබ්බායති අයං න උඩංසොනො න අකනිඨගාමී නාම; යඤ්ඤා කඤ්ඤා උපපනෙතා පන සකඛියාරෙන සප්පසො නෙන අරහත්තං පනෙතා සකඛියාරපටිතිබ්බාධි නාම; අසකියාරෙන අප්පසොනෙන පනෙතා අසකියාරපටිතිබ්බාධි නාම; සො කප්පසහස්සා සුකෙසු අවිහෙසු නිබ්බන්තනා පඤ්චමං කප්පසනං අතික්කමිනා අර හත්තං පනෙතා අයං උපහච්චපරිනිබ්බාධි නාම; අතප්පාදිසු ඵලෙව නසො, අතප්පා පටිතිබ්බාධිති සො ආයුමෙව ඤ්ඤා අනාතික්කමිනා පරිනිබ්බායති, සො තිව්චො ගොති කප්පසහස්සාසුකෙසු නාම අවිහෙසු නිබ්බන්තනා එතො නිබ්බන්තදිවසෙයෙව අරහත්තං පාපුණාති නො වෙ නිබ්බන්තදිවසෙ පාපුණාති පඨමස්ස පන කප්පසහස්ස මඤ්ඤා පපුණාති අයමෙතො අනතරං

නිබ්බායී, අපරෙණ ඵලං අසංකල්පනානාං විනාශා කප්පනානාං මත්තේන පාපුණාති අයං දුකිග්ගො, අපරෙණ ඵලමපි අසංකල්පනානාං වතුනානාං කප්පනානාං මත්තේන පාපුණාති අයං තඤ්ඤා අනන්තරං පරිනිබ්බායී, සෙසං වුත්තනග්ගෙව, ඉමස්මිං පන ථානෙ ධර්මා වතුට්ඨාති භොගාපනනාං වාදසං සකදගාමිනො අභවත්තාලික අනාගාමිනො වාදසං ව අරහත්තො කප්පනානාං, ඉමස්මිං හි සාසනෙ සබ්බාධුරං පඤ්ඤාධුරන්ති වෙ ධුරානි දුක්ඛාපට්ඨපද දුක්ඛානිඤ්ඤාදග්ගො වතසෙය්‍යා පට්ඨපද තපෙත්තෙය්‍යො සබ්බාධුරන් අභිනිවිසිත්වා භොගාපනනිථලං පත්වා එකමෙව භවං නිබ්බත්තන්ති දුක්ඛස්සන්තං කප්පනානාං අයමෙය්‍යො එකමිත්ථ සෙය්‍යො පට්ඨපදානං වසෙත්ත වතුබ්බිදො භොගි සරා වෙස ඵලං පඤ්ඤාධුරන් අභිවිනිශ්චාපිති අසං ඵකමිත්තො තථා සොලාසොලා සත්තකම්මකප්පනාං වාති ඉමෙව වතුට්ඨාති භොගාපනනානාම, නිසු පන විමොක්ඛකප්පනාං පඤ්ඤානාම විමොක්ඛකප්පනා සකදගාමිගුමිං පත්තො වතුනානං පට්ඨපදානං වසෙත්ත වත්තාගේ සකදගාමිනො අතිමිත්තවිමොක්ඛකප්පනා වත්තාගේ අපරමිත්තවිමොක්ඛකප්පනා වත්තාගේති ඉමෙව වාදසං සකදගාමිනො, අවිසෙසු පන තග්ගො අනන්තරං පරිනිබ්බායී එකො උපගච්ච පරිනිබ්බායී එකො උඩංගොනො අකන්ඨගාමිති පඤ්ච අනාගාමිනො හෙ අසංඛාරපරිනිබ්බායීනො පඤ්ච සංඛාරපරිනිබ්බායීනො පඤ්චාති දස භොගාති තථා අනප්පාදිසු අකන්ඨෙසු පන උඩංගොනො නපි තස්මා තත්ථ වත්තාගේ සංඛාරපරිනිබ්බායී වත්තාගේ අසංඛාරපරිනිබ්බායීති අසං ඉමෙව අසං වත්තාලික අනාගාමිනො, සරා පන සකදගාමිනො; තප්ථව අරහත්තො වාදසං වෙදිතබ්බො ඉධාපි තිසෙය්‍යා සික්ඛා මිස්සකාච කප්පිතා.

3. 4. 8.

අසමෙ තං වා සංඝ අනගිසමිතං. අප්පමිත්ථකප්පනානාං අරහත්තං අපාපුණ්ණො අප්පමිත්ථකප්පනානාං, ඉමිනා නගෙත්ත සබ්බවාගේසු අපෙත්ථ වෙදිතබ්බො, ඉධාපි තිසෙය්‍යා සික්ඛා මිස්සකාච කප්පිතා,

3. 4. 9.

තවමං උත්තානත්ථමෙව, ඉධාපි මිස්සකාච කප්පිතාති.

3. 4. 10.

දසමෙ ආසමාසං. ඔසොති එත්ථ අරහත්තමග්ගො අධිපඤ්ඤා සික්ඛානාම, ඵලං පන සික්ඛිතසික්ඛිග්ග උප්පත්තෙය්‍යො සික්ඛාති ත වත්තබ්බො; සථා පුරෙ නථා පච්ඡාති යථා පථමං නිසු සික්ඛාසු සික්ඛාති පච්ඡා තප්ථව සික්ඛාතිති අපෙත්ථ; දුතිසප්පෙදි එසෙව නග්ගො, සථා අසමා නථා උඛන්ති යථා කෙසිමකායං අසුභවගෙන පස්සති උප්පිමකායමපි තප්ථව ඵරති; දුතිසප්පෙදි එසෙව නග්ගො; සථා දිවා නථා රතනිතස් යථා දිවා තිසෙය්‍යා සික්ඛා සික්ඛාති රතනිමපි තප්ථව සික්ඛාතිති අපෙත්ථ; අභිගුණා දිසා සබ්බාති යමිතා දිසා ආරම්භෙණ අභිගච්ඡන්ති; අප්පමාණසමාධි භාගි අරහත්තමග්ගායමාධිතා; සෙසානෙති සෙසානිතාං සකරුණිතා;

පටිපදහති පටිපනනානං; සංසුඛවාරණානති සංසුඛවරණං පරිසුඛපිලං;
 සමුඛුඛනති චතුසච්චුඛං; පිරං පටිපදනනානුනති බන්ධිරධාතුපිරභාස
 තනවිරතාවසෙත පිරං. ධිතිසමපනනං පටිපතතිසා අනතං ගතං;
 විඤ්ඤාණස්සාති වරිමකවිඤ්ඤාණස්ස; තණ්හාකබසවිමුතනිහොති
 තණ්හාකබසවිමුතතිසබ්බානාස අරහතනඵලවිමුතතිසා සමනනාගතස්ස;
 පජෙජානසෙගති නිබ්බානනති පදීපනිබ්බානං විය; විමොඤ්ඤා හොති
 වෙතසොති විතතස්ස විමුතති විමුච්චනා අපපවතතිභාසවා හොති;
 තණ්හාකබසවිමුතනිහොති ඕණ්සවස්ස වරිමකවිඤ්ඤාණනිගේධෙන
 පදීපනිබ්බානං විය වෙතසො විමොඤ්ඤා හොති ගතසානං න පඤ්ඤාසති
 අපණ්ණතතිසභාථුපගමොසෙව හොතිති අපේඨා.

3. 4. 11.

එකාදසමෙ පඬිකඛා නාම කොසලාහං නිගමොති පඬිකඛාති
 එවනනාමකො කොසලරජෙ නිගමො; ආවාසිකොති භාරභාගේ නෂට
 ආවාසෙ සමුදාපෙති පුරුණේ පටිප්ඤති; සිකඛාපදපටිසංසුත්තාසාති
 සිකඛාසබ්බානෙති පදෙති පටිසංසුත්තාස නිති සිකඛාති සමනනාගතාසාති
 අපේඨා; සද්දසෙත්තිති සමමුඛෙ විය කථා දසෙත්ති; සමාදපෙතිති
 ගණ්හාපෙති; සමුත්තනපෙතිති සමුස්සාගෙති; සමපහංසෙතිති පටිලබ්භ
 ණෙති වණ්ණං කපේතනා වොදපෙති; අභිසලුඛිතොති අතිවිය සලලිඛති
 අතිවිය සලලිඛිතං කථා සණ්ඨාසණ්ඨං කපේතිති අපේඨා; අවමසොති
 අපරාධො; මං අවමගමාති මං අතිකතමම අධිගවිතා පවතොනා;
 අනුපදව අනබ්බතතිති අහොසිගෙව අනබ්බාසනා; අනු අපපමමසොති
 අහොති අතුසාකාගේ; පභිගණ්හාතුති බමතු; ආයතිං. සංවර්ණාති
 අනාගතෙ සංවරණේඨාස පුන එවරුපස්ස අපරාධස්ස දෙසස්ස බලිතස්ස
 අකරණේඨාසාති අපේඨා; තග්ඝාති එකංගෙන; සථා ඛම්මං පටිකණ්ඨිති
 සථා ඛමම ධිතො තථා කණ්ඨි බමාපෙතිති වුත්තං හොති; නං පත මසං.
 පභිගණ්හාමාති තං තව අපරාධං මයං බමාම; වුච්ඡිග්ගො නාස්ස අජි
 සස්ස විතසෙති එසා කස්සප! වුඛස්ස භගවතො සාගතො වුඞ් නාම
 කතමා අවමං අවමසො දිස්වා සථාඛමමං පටිකරිතා ආයතිං සංවර
 පජ්ජනා; දෙසනං පන පුග්ගලාධිසානං කණ්ඨෙනො සො අවමං අවම
 සො දිස්වා සථා ඛමමං පටිකණ්ඨි ආයතිං සංවරං ආපජ්ජති ආහ;
 හ සිකඛානාමොති නිස්සො සිකඛා න කාමෙති න පපේති න පිහෙති;
 සිකඛාසමාදනස්සාති සිකඛාපරිපුරණස්ස; හ වණ්ණවාදීති ගුණං න
 කපේති; නාලොනාති සුත්තපසුත්තකාලෙන; සෙසමෙථ උත්තාන
 මෙවාති.

සමණ්වගොනා චතුසේඨා.

3. 5. 1.

පඤ්චමස්ස පඨමෙ අවමාධිකානිති අතිපාතිකානි; කරණිකානිති
 අවස්සාතිච්චාති යං හි න අවස්සං නාතබ්බං නං කිච්චනති වුච්චති අවස්සං.

කාතබ්බං කරණියං තාම; සිසිසිසන්ති වෙගවෙගෙන; නසා මො
 නානති එළු තනති නිපාතමහනං; නිපටී සා ඉඬි වා ආනුභාවො වාති
 යා වා ඉඬි යො වා ආනුභාවො නපටී; උත්තරසෙඬුති තතිසද්වතෙ;
 උතුරෙණිමිති උච්චතුරර්ණමාති හුනා; ජානෙතිපිති තතිසද්වතෙ
 නිකටතනසෙතබ්බුරුති ගොනති සත්තාගෙ පහත නිලබ්බුරුති ගොනති;
 ගබ්බිතිපි ගොනති දියබ්බවාසං පත්තං ගතිතගබ්බාති ගොනති;
 පව්වනතිපිති තයො මාපෙ පත්තං පව්වනති; ඉද්දති යසො න බ්‍රහ්මානං
 ගතපතිකත වා ගග්ගෙති වා අපො අපී පාතනෙ පත තපපරිඋපතං
 පුග්ගාලං වා අපො වා දසෙසතුං තං තං ඔපමො ආහරනති තයො ගමිථං
 දසෙසතුකාමෙන එතං ආහතං තං දසෙසතෙතා එවමෙව බොති ආදිවාන;
 තං අප්පො උත්තාතමෙව සිකිතා පත ඉබාපි මිසායා එව කපිතා.

3. 5. 2.

දුරියෙ විවරපටිවෙකනති විවරං නිසායා උපපත්තකතිලෙසෙති
 විවිතතභාවා; සෙතවසෙපි එසෙව නයො; සාණානීති සාණවාකවෙලාති;
 මසාණානීති මිසාකවෙලාති; ඡවද්‍රස්සානීති මතපරිපතො ඡබ්බිත
 වන්තාති; එරකතිණදිති වා ගතෙත්තං කතතිවාසනාති; පංසුකුලානීති
 පඨවියං ඡබ්බිතතනතායාති; තීර්වකානීති රුකතවවන්තාති; අජිනානීති
 අජිතමිතවමිනාති; අජිනානිපතති තදෙව මජ්ඣිමානිකාපභවුරකතතිපි
 වදනති; කුසවිජනති කුසතිණාති ගජවිනා කතවිරං; වාකවිරඵලක
 විරෙසුපි එසෙව නයො; කෙසකමබ්බුතති මනුස්සකෙසෙති කතකමබ්බු;
 වාලකමබ්බුතති අසාවාලාදිති කතකමබ්බු; උලුකපතතිනාති උලුක
 පතනාති ගජවිනා කතතිවාසනා; සාකතකමාති අලුසාකතකමාති;
 සාමාකතකමාති සාමාකතකමබ්බුලකතමාති; නිවාරදිසු නිවාර නාම
 අරඤ්ඤ පසඤ්ඤාත විතිජාති; දදුලුතති වමමකාසෙති වමමං ලිඛිතා
 ඡබ්බිතකසවං; අවං වුවවති සිලෙසෙපි පෙවාවෙපි කණ්ණාකරදරුකති
 නියසායොපි; කණ්ණති කොණ්ඩකං; ආවාමොති ගතතඋකතිලිසාය
 ලෙසො කොමඔදතො තං ඡබ්බිතකානෙ ගතෙත්තං බාදනති; බදන
 කජ්ඣතතිපි වදනති; පිඤ්ඤානාදසො පාතවා; පව්වනඵලසොඤ්ඤි
 පතිතඵලසොඤ්ඤි; කුසාශාපනති බලසාලං; සිලවාති වතුපාරිසුභිසිලෙන
 පමනතාගතො; දුස්සිලාසවසා පභිනං. නොනිති පඤ්ඤසුභිලසාති
 පභිනාති භොගනාති; අමමාදිඝිකොති යාථාවදිඝිකො; මිච්ඡාදිඝිති
 අයාථාවදිඝි; ආසවාති වතතාගෙ ආපවා; අග්ගපපතනාති
 සිලග්ගපපතනාති; සාරපපතනාති සිලග්ගං පතනා; සුභවාති පරිසුභො;
 සාසෙ පභිඝිකොති සිලසමාපිපඤ්ඤාසෙර පතිඝිකො; අසසපාපිති
 යථා නාම; අමපනතනති පරිසුඤ්ඤං පරිපකකසාලිහරිතං; අබ්බාති
 අසසාති පභිකබ්බාපෙයස; උබ්බසාපෙයසාති බලදානං ආහරපෙයස;
 කුසිකතති කුසං; කොට්ඨාපෙයසාති උද්ධතිලෙ පකතිපාපෙත්තං මුසලෙති
 පහාරපෙයස; අග්ගපපතනාතිති තඤ්ඤුලග්ගං පතනාති; සාරපතනා
 දිසුපි එසෙව නයො, කෙසං උත්තාතමෙව; යං පතෙත්ථ “දුස්සිලාඤ්ඤා
 පතිනං මිච්ඡාදිඝි වසා පතිනං”ති වුත්තං තං යොතාපතතිමිසෙතන පතිත
 භාවං පකියා වුත්තනති වෙදිතබ්බං.

3. 5. 3.

තනියෙ විවෙති වලාහකවිගමෙන දුරිභුතො; දෙවෙති ආකාශො; අතිවිහවමානි අතිවිගතිනා; සංයොති යසම් කාලො; විරජනති රත රජාදිරහිතො; තෙසංයෙව මලානං විගතතතා විතමලො; ඛම්බමහබුන්ති චතුසවධිමමපරිත්තානතං සොහොපතතිමහාවකුබු; නජි භං. සංයොජනනති දුට්ඨවෙවසං සංයොජනං නජි; ඉතරමි පන පුත ඉමං ලොකං ආනෙතුං අසමජ්ජාය නජිති වුත්තො; ඉමයම් හි පුත්තෙක කුතානායායාමි නාම කපිත්තොති.

3. 5. 4.

චතුසේ භ ඛාහුලිකා හොනතිත් පච්චසංහුලිකා න හොනති; න සාප්ඵකාති තියො සිකකා සිවිලා කනා න ගණනති; ඛනනමනෙ තිකතිහතඛුති මකකමනං වුවමති අවිකමනසෙන පඤ්චතිවරණාති තෙසු තිකතිහතඛුති; පච්චෙවනෙ පුබ්බඛමාති කාසවිතතඋපධිවිවෙත සඛායෙන තිවිවෙති විවෙතෙ පුබ්බඛමා; චිජිං ආරහනතිති දුට්ඨමි විරිං පහණනති; අපපතකාති කුතවිපහනාමහාවකුබුපඛාතකස අපතතවිවෙතසො; සෙසපදවයෙ පසෙව නයො; පච්චිමා ජනනාති පච්චිමාජනනෙවසිකාදයො; දිඝානුගති. ආපසාතිති ආවරිපුපඤ්චා යෙති කතං අනුකරෙති; යං නාය ජනනාය ආවරිපුපඤ්චායෙසු දිඝං තසං අනුගති. ආපජ්ජති නාම; අසං වුවමති කිකවිවෙ අනෙවති පච්චිමාති කිකවිවෙ අසං පරිසං අනුපුහුලවති නාම වුවමති; හණ්ඩන ජානාති ජාතහණ්ඩනා; කලහන්තාති ජාතකලහා; හණ්ඩනනති වෙජ් කලහසං පුබ්බභායො, හත්පරමාසාදිවයෙන විකිකකමො කලහො නාම; විවාදපනනාති විරුධිවාදං ආපනනා; මුඛසනතිති ගුණවජ්ඣනසෙන ඵරුසා වාචා මුඛසනතියෙති වුවමනති ථාති මුඛසනතිති; විතුදනනා විහරනතිති විජ්ඣනනා විවරනති; සමනනාති සතිනා; සමමාදමානාති ගමපත්තමොද; විරෙදකිකුනාති විරෙදකං විස භුතා; පිසමහබුතිති උපපනෙතති මෙතතචකුබුති; පිති ජාසනති පඤ්චවණ්ණපිති උපජ්ජති; කාසො පහණනති නාමකායෙ පි රුපකායෙ පි විගතදරුසො හොති; පහණනකාසොති අසාරධකායො; සුඛං වෙදිසනති කාසිකං වෙතසිකං පුබ්බං වෙදිසති; සමාධිසනති ආරමභෙසං ගමා ධරියති; පුලලපුසිනාසනති මහාපුසිතකෙ; පබ්බතකාශරපදරසාමාති ඵළ් කඤ්ඤං නාම කතති ලඛනාමෙන උදකෙන දරිතො උදකතිනො පබ්බතපදෙසො යො තිකමොතිති නදිතිකුජොතිති වුවමති; පදරං නාම අසමාසෙ දෙවෙ අවසානෙන පච්චිනා ගුම්පපදෙසො; සාමාති කුසුමකාමිතියො බුදුක මාතිකායො; කුසුමකාති බුදුකාචාචා; මහාසාමනාති මහාආචාචා; කුතනදිසොති බුදුකනදිසො; මහානදිසොති ගඛායමුනාදිකා මහානදිතා.

3. 5. 5.

පඤ්චමෙ අඛෙසනති ගුණවෙසනති; ග්ජාරකොති රඤ්ඤ අරහො අනුච්චිතො; ග්ජකොසොති රඤ්ඤ උපහොගභුතො; රඤ්ඤ

අභිනවනී රඤ්ඤා ගජපාදාදිඅභිනවමනාස අභිනවනව සබ්බං ගව්ඡති; වර්ණසංඝමනනාති සරීරවර්ණණන සමපනනා; බලසංඝමනනාති කායබලෙන සමපනනා; ආත්මනෙය්‍යාති ආත්මසබ්බාතං පිණ්ඩපාතං පටිග්ගනෙත්තුං පුනෙත්තුං; පාත්මනෙය්‍යාති පාත්මනසභ්‍යතතං අනුවඡ්චිතො දක්ඛිණෙය්‍යාති දසවිධදුනවත්ථුපරිව්වාගවසෙන සධාදුනසබ්බාතං දක්ඛිණං අනුවඡ්චිතො; අජලිකරණිකොති අජලිකගණනං අනුවඡ්චිතො; අනුතතරං පුඤ්ඤකම්මනං ලොකස්සාති සබ්බලොකස්ස අපදිසං පුඤ්ඤවිරුගනදානං; වර්ණසංඝමනනාති ගුණවර්ණණන සමපනනා; බලසංඝමනනාති විරිසබලෙන සමපනනා; ජවසංඝමනනාති ඤ්ණජවෙන සමපනනා; ථාමවාති ඤ්ණථාමෙන සමපනනාගමො; දුක්ඛපරික්ඛණමාති විරපරික්ඛණමො; අභිනවනවුගෙති අභිනවනවුගෙ පග්ගතිනවුගෙ; අග්ගඵලං අරගතනං අපාඨා විරිසගුරං න නික්ඛිපිස්සාමිති එවං පටිපනනා; ඉමසමිං පුගෙන වතුසධවිවසෙන සොපාපතතිමග්ගො සොපාපතතිමග්ගෙන ව ඤ්ණජවසංඝමනනා* කපිතාති.

3. 5. 6.

ජගෙ තිණි මග්ගඵලාති තිණි මග්ගෙති ව ඤ්ණජවසංඝමනනා කපිතා.

3. 5. 7.

සත්තමෙ අරගතතඵලං අරගතතඵලෙනව ව මග්ගතිච්චං කපිතං, ඵලං පන ජවිතජවෙන උපාජනනො ජවොති ව වග්ගං න වට්ටිති.

3. 5. 8.

අසමෙ නිවොති කරණං උපාදස චුට්ඨති; පොඨපොඨාති වාකමස වථං; මජ්ඣිමොති පරිභොගමජ්ඣිමො; ජිණ්ණොති පරිභොග ජිණ්ණො; උකවලිපටිමජ්ඣනනති උකවලිපරිපුඤ්ජනං; දුක්ඛිලොති නිසයිලො; දුබ්බණ්ණනාසාති ගුණවර්ණණාසාවෙන දුබ්බණ්ණනාස; දිඝානුගති. ආපජ්ජනති නෙත කතං අනුකරෙතති; හ මහපඵලං හොතිති විපාකඵලෙන න මහපඵලං හොති; හ මහාතිසංඝනති විපාකාතිසංඝෙනව න මහාතිසංඝං; අපග්ගනාසාති විපාකග්ගෙන අපග්ගනාස; කාසිකං වඨනති තිණි කපාසංසුති සුතං කතතිත්ථා කතවථං තව ඛො කාසිරජෙසෙව උභිතං; පොසං උපානනමෙව, පිලං පනෙත්ථි මික්ඛකං කපිතතති.

3. 5. 9.

නවමෙ සථා සථාසතති යථා යථා අයං; ගථා ගථානති නථා නථා තං කමමං; ඉදං වුත්තං හොති යො එවං වදෙය්‍ය යථා යථා කමමං කරෙති නථා නථාස්ස විපාකං පටිසංවෙදිගතෙව නති සකකා තස්ස කමමස්ස විපාකං අපාටිසංවෙදෙත්තුං තස්මා සත්තකං කමමං කරෙති තත්තකස්ස විපාකං පටිසංවෙදිගතෙවොති; ඵමං සත්තනති එවං සනෙත; බුහමමජිස

* “ඤ්ණජවසංඝමනනා” ඉති කෙත්ථි.

මෙව සො හි පමාණකරුණා රුහාදිනං අභාවෙන අප්පමාණවිහාරි නාම;
 පරිභෙදානි බ්‍රහ්මකෙ; උදහමලලකෙති උදකසරවෙ; ඔරබ්බිකොති
 උරබ්බසාමිකො; උරබ්බසානකොති සුත්තකාලෙ; ක්වෙදො වාති ඔත
 රාතිකා රාපෙතු; ක්වෙදොතිපි පාඨො, අයමෙවෙදො; සරා පමමසං
 වා ක්වතුනති සරා ඉවත්ති තරා කාතු; උරබ්බවන්තති එලකඅභ්‍යන්තක
 මුලා; සො පනසා සවෙ ඉවත්ති දෙති නො මෙ ඉවත්ති සිව්‍යා යහෙති
 නික්කාමිකොති; අසං වුත්තනසෙතෙව වෙදිතබ්බං, ඉමහිං පන සුත්තන
 වට්ටවිට්ටං කපිතනති.

3. 5. 10.

අයමෙ අබ්බවතීති වික්කාලෙති; අසංඛ්‍යාවතීති සුට්ඨ ඛොවති
 සුත්තසුත ඛොවති; නිඤ්ජනවතීති නිඤ්ජනවතීති ඛොවති, අනිඤ්ජනති
 න නිඤ්ජනවතීති ඛොවති; අනිඤ්ජනකාමති අවර්තකාමං;
 පහමභුති පතිජ්ජනසංඛාරං; අධිකරණිං ධරෙති මුඛිකාස අභ්‍යන්තරං
 භිජ්ජති; පමමසාසාති සුට්ඨකපට්ටනං; අනිඤ්ජනකොති සිව්‍යාකාලෙ;
 අබ්බවන්තති සමප්පිපසානාමිතං; අනුසුත්තකාමති සාවේන්තකා;
 සවේදනකොති විත්තසමානො; දබ්බත්තිකොති පණ්ණිකාමිකො;
 කාමවිත්තකාදිසු කාමෙ ආරබ්බ උප්පෙත්තං විත්තකො කාමවිත්තකො;
 ව්‍යාපාදවිතංසාති සමපසුත්තං විත්තකා ව්‍යාපාදවිතංසාමිතකා නාම,
 ඤ්ජිවිත්තකාදිසු අවිභාසං ඤ්ජනං ඔහු පුඤ්ඤවත්තාති ආදිනා නයෙන
 ඤ්ජනකෙ ආරබ්බ උප්පෙත්තං විත්තකො ඤ්ජිවිත්තකො; අසුකො ජන
 පදෙ ඛෙමො සුභික්කො වාති ආදිනා නයෙන ජනපදං ආරබ්බ උප්පෙත්තං
 විත්තකො ජනපදවිත්තකො, අහො වත මං පරෙ න අවජානෙසුන්ති
 එව උප්පෙත්තං විත්තකො අනවඤ්ඤතිපටිසංසුත්තං විත්තකො
 නාම; ඔමමවිත්තකො අබ්බිකානතීති ඔමමවිත්තකා නාම දසවිපසානු
 පකම්මෙවිත්තකා; අසං අහාති සමාධි නි මෙව අනන්තාති නො
 අවසිද්ධමවිත්තකො විපසානාසමාධි අවුපසන්තම්මෙවත්තං සන්තො
 න හොති; නි පණ්ණිකොති අත්තකො; නි පමමසාමුලකොති න
 කිලෙසපටිපසානාමිකා ලොකො; නි එකොදිකාමාසිකොති න එකකා
 සංසාරං පෙත්තං; අසංඛාරනිශ්චයාමාසිකොති සංඛාරෙත යත්ත
 යොගෙන කිලෙසෙ නිශ්චයාමාසිකා වාරෙති වාරිතො න කිලෙසානං
 ජිත්තකෙත උප්පෙත්තං කිලෙසෙ පන වාරෙති වාරෙති උප්පෙත්තං,
 අහාති අහං නිත්තිමෙව සමාධිති එනි සමයො නාම උතුත්තකං ආහාර
 සත්තං සන්තංසත්තංසත්තං සුත්තලසත්තං ඔමමසවත්තකප්පෙති
 ඉමෙතං පඤ්චනං සත්තංසත්තං පටිලාභකාලො; සන්තං විත්තකති සත්තං
 පමෙසො සං විපසානාමිතං; අනුසුත්තකොති අනුසුත්තකාති අත්තති
 යෙව තිස්සිති; තිස්සිකාමිතං ති ඉධ අනුසුත්තං නාම හොවර්තකාමිති
 වට්ටිති සුට්ඨකාමිති. පහං එකසම්මිති ඛොවත්තොවරෙතෙව තිස්සිති
 වුත්තං හොති; අනුසුත්තකාති සුට්ඨ තිස්සිති; එකොදි නොති එකකා
 හොති; සමාධිකොති සමාධි ආධිකා; අනුසුත්තකාති ආදිසු පමමවිත්තකිලෙස

වුපසමෙත සන්තො; අතප්පකමෙත පඤ්ඤා, කිලෙසපටිපත්තියා
ලබ්බිතො පටිපත්තියාධිලොභො, එකකමාචං ගතතො එකොදිභාවාධිගමො,
කිලෙසානං ජිනතතො උප්පත්තතො න සප්පකමෙත කිලෙසෙ
නිකමංකිත්වා වාරෙත්වා වාරිතොති න සමඛාරනිකායා වාරිතවතො;
එතතාවතා අයං සිකු වුවෙවෙත්වා අරහතං. පතො නාම හොති
ඉද්දනියං බිණ්ණසවසං සො අභිඤ්ඤාපටිපදං දසෙසොතො “සසං
යසං වා”ති ආදිමාග, තත් අභිඤ්ඤාසවජිකාරණිසසංයාති අභිජාතිත්වා
පට්ටකං කාතබ්බසං; සති භුති ආසනානොති පුබ්බතෙත්ථසඛාතො වෙව
ඉද්දනි ව පටිලබ්බෙ අභිඤ්ඤාපාදකජ්ඣානාදිගෙදෙ සති සති කාරණං;
විජාරොතො පන අයං අභිඤ්ඤාකපා විසුඛිමෙසො වුත්තනසෙතෙව වෙදි
තබ්බො, ආසවානං ඛොති ආදි වෙත් එලගමාපත්තිවසෙත වුත්තනති
වෙදිතබ්බං.

3. 5. 11.

එකාදසමෙති අධිවිත්තං සමච්චිපසංනාචිත්තමෙව; තිණි නිමිත්තා
නීති තිණි කාරණාති; කාලෙහි කාලතති කාලෙ කාලෙ යුත්තකාලෙති
අන්තො; කාලෙන කාලං සමාධිනිමිත්තං මහසි කාතබ්බතති ආදිපු
තං තං කාලං සලලකෙතිවා එකකතාය යුත්තකාලෙ එකකතා මනසි
කාතබ්බො එකකතා සි ඉධි සමාධිනිමිත්තතති වුත්තො; තත් වුවනන්තො
සමාධිගෙව නිමිත්තං සමාධිනිමිත්තං, සෙසපදවගෙපි එසෙව නසො,
සමනකොති පන විරියසං නාමං; උපෙක්ඛාති මජ්ඣිමනිකායාය; තත්
විරියසං යුත්තකාලෙ විරියං මනසි කාතබ්බං මජ්ඣිමනිකායාය යුත්ත
කාලෙ මජ්ඣිමනිකායෙ ධාතබ්බතති; ධාතං. තං විත්තං කොසජජාස
සංවිජිත්තකොති කාරණං විජ්ජති යෙන තං විත්තං කොසජජායෙ
ගතතිමෙස; ඉතරෙසුපි එසෙව නසො, උපෙක්ඛානිමිත්තංසෙව මහසි
කුමාරකොති එත් ව ඤ්ඤාජවං උපෙක්ඛකොති අගමන්තො; ආසවානං
ඛොසාති අරහතතඵලත්වාය; උත්තං ඛෙදකොති අභිකාරකපල්ලං
ගජ්ජය; ආලිංගකොති තත් අභිකාරෙ පක්ඛිපිත්වා අගතිං කත්වා
නාලියාය ධමනො අගතිං ගාහාපෙස; උත්තාමුඛෙ පක්ඛිපෙසොති
අභිකාරෙ විසුඛිත්වා මන්තෙ වා ධමෙස පුසං වා පක්ඛිපෙස; අභිඤ්ඤා
පෙක්ඛනීති පක්ඛාපකමාචං උපධාරෙති; සමමා සමාධිසති ආසවානං
ඛොසාති අරහතතඵලත්වාය සමමා ධම්මති; එතතාවතා විපසනං
වසෙත්වා අරහතං. පතො සිකු දසසිතො, ඉද්දනි තසං බිණ්ණසවසං
අභිඤ්ඤාපටිපදං දසෙසොතො සසං සසං වාති ආදිමාග, තං ගෙසා වුත්ත
නසෙතෙව වෙදිතබ්බං.

ලොභඵලවගො පට්ටමා.

පුතිසො මණ්ණාසකො නිසිතො.

3. 1. 1.

තතිසංසා පරිමෙ සුමෙව සමෙවධාති සමෙවධිතො සුමෙව;
 අරිසමකපාතතිතො අපරසාගෙයෙවාති වුතනං තොති; අනභිසම්ප්‍රි
 බසොති අපාටිවිච්චතුසවසංසං; මොධිසනතසොසව සපොති වුජ්ඣනක
 සතතසොසව සමාසමෙවධිං අධිගනතුං ආරගනතසොසව සතො; මොධියා
 වා සතතසොසව ලග්ගසොසව සතො, දීපඛකරසං හි සගවතො පාදමුලෙ
 අභිධම්මසමොධානෙන අභිතිගාරසම්පිණ්ණො පභුති තථාගතො මොධියං
 සතො; ලග්ගො පතතමො මයා එසා තදධිගමාය පරකකමං
 අමුචිතොසොසව ආගතො තසො මොධිසතොති වුවති, නො භු මොති
 කතමො භු මො; ලොකොති සංඛාරලොකො; අසොදදති මධුරකාරො;
 ආදිගමොති අනභිනදිතමොසොසව; නසං මසොති තසං එවං
 මොධිසතොසොසව සතො මයො; ජද්දත්භවිතසො ජද්දත්භවතොති
 තිබ්බොති හි ආගමෙ ආරබ්භ පටිච්ච ජද්දත්භො විනං ගට්ඨති පභියොති
 තසො තිබ්බොති ජද්දත්භවිතසො ජද්දත්භවතොති වුවති; ඉදං
 ලොකාභිසාරණති ඉදං තිබ්බොති ලොකතො නිසංවතො ලොක
 නිසාරණති වුවති; සාවකිච්චති සතතං පමාණං කාලං;
 අබ්බසද්දසිති අභි විසිසෙන අරිසමකසද්දණෙන අසද්දසි; සද්දං
 පන මෙ දසොති විහිටි පදෙති පටිච්චෙක්ඛනාසද්දණං වුතනං; සෙස
 මෙත් උත්තාසමෙව.

3. 1. 2-3.

දුතියෙ අසොදපටිසෙසනං අමට්ඨති අසොදපටිසෙසනායං
 අවටිං; කුතො පසායති සුමෙධකාලො පසාය පසද්දසොති සග
 විපසායාය මග්ගපසද්දසං; සුද්දිසොති සුපාටිවිච්චො; ඉමිනා උපායෙන
 සබ්බත් අපො වෙදිතමෙව. තතිසෙ සබ්බං උත්තාසමෙව.

3. 1. 4.

වතුපෙ සාමසද්දසොති වතුබ්බිධං අරිසමා; ඉතරං තසොසව
 වෙවච්චනං; සාමසද්දසොති වා වතොසො මග්ගා මුග්ගසද්දසොති වතොරි
 ඵලාති; ඉමෙසු පන වතුසුපි සුතොසු බ්බිලොකොසව කපිතො.

3. 1. 5.

පටිමං අවුප්පාතතිසං නිකභිතො, කතරිස අවුප්පාතතිසං ජබ්බහි
 යානං අනාමාරො, තෙ කිරි ගායනා නව්වනා ගයනා විවිදංසු භික්ඛු
 දංසලසං ආරොච්චිසංසු සත්ථො තෙ පසෙකාසංපෙත්වා තෙසං ඔවාදත්ථාය
 ඉදං සුතං ආරභි, තත් රුණණති ගෙදිතං; උමිභවතොති
 උමිභවතොති; නොමාරකාති කුමාරකෙති තතතමිතිවං; දහන
 විදංසනං මිතිනාති දහන දසෙත්වා පණං පහරනානං මහසද්දන
 ගතිනං; මෙකුසොසො මිතෙති මිතෙ වො පටිච්චසොතො ගොකු සගෙකුකා
 ගිතං පජගමාති දීපෙති; තවෙට්ඨි එසෙව නසො, අලාති සුතනං; බ්බි
 මොදිනානං නොති එත් බ්බිමො වුවති කාරණං තෙනවිදෙව

කාරණෙන පමුදිතානං සත්තානං; සිතං සිතමනසායාති තස්මිං සිත
කාරණෙ යති යං සිතං කතෙථ තං වො සිතමනසාය අනුකතදනෙන
දසෙක්කා පහසාකාරමත්තං දස්සනායසෙව සුත්තනති වුත්තං හොති.

3. 1. 6.

ජයෙ සොපසායාති නිද්දය; පටිසෙවනාය නිද්දි නිත්තති යථා
යථා පටිසෙවති තථා තථා රුච්චතියෙවති තිත්ති නාම නත්ති; සෙසවසෙපි
ඵසෙව නයො; සෙව ති මහසමුදෙදු උදකං සුරු හවෙය්ස සුරුසොණො ව
මවෙත්; හුත්වා නිබ්බන්ධනායා තස්ස තත්ථ වරන්තස්සපි සසන්තස්සපි
තිත්ති නාම න හවෙය්ස ඉමස්මිං සුත්තෙ වට්ටවෙව කපිතං.

3. 1. 7.

සත්තමෙ අවසුත්තං හොතීති තිත්තං හොති; න හද්දකං මරණං.
හොතීති අපායෙ පටිසන්තිපට්ටයනාය න උචකං හොති; ආලංඝිතොති
තස්සෙව වෙවචනං; සුක්කපකෙඛ සකෙහ පටිසන්තිපට්ටයනාය හද්දකං
හොති උචකං, තං පත ඵකනෙනන සොනාපත්තාදීතං තිත්තං අරිය
සාවසානංසෙව වට්ටති, සෙසමෙත්ථ උත්තානමෙවති.

3. 1. 8.

අයමෙ ව්‍යාපකනනති පකතිභාවං පජ්ඣිතා සිතං; සෙසං පුරිම
සුත්තෙ වුත්තනසමෙව.

3. 1. 9.

තවමෙ තිද්දනාතිති; කාරණාති; කම්මානං සමුදයායාති වට්ට
ගාමිකමානං පිණ්ඩකරණත්ථාය; ලොභපකනනති ලොභෙන කතං;
භාවජ්ජනති සදෙසං; නං කම්මං කම්මසමුදයාය සංවත්තනති තං
කමමං අසෙද්දසමපි වට්ටගාමිතං කමමානං සමුදයාය පිණ්ඩකරණත්ථාය
සංවත්තනති; හි හං කම්මං කම්මනිශේධායාති තං පත කමමං වට්ටගාමි
කමමානං නිශේධත්ථාය න සංවත්තනති; සුක්කපකෙඛ කම්මානං සමුදයා
යාති විවට්ටගාමිකමානං සමුදයත්ථාය; ඉමිතා නයෙන සබ්බං අත්තො
වෙදිතබ්බං.

3. 1. 10.

දසමෙ කම්මානනති වට්ටගාමිකමානමෙව; ජජ්ජරගසායෙති
ජජ්ජරගස්ස කාරණකුතො; ආරක්ඛාති ආගමි සකියාය පට්ටිව; ජජ්ජරති
තණ්හාවජ්ජෙද්ද; සො වෙදාසො භාග්ගොති යො විත්තස්ස රුහො
රජ්ජනං රජ්ජිතත්තං; ඵකමිතං සංසොජනං වදමි ඛනිතං වදමිති
අපත්ථා; සුක්කපකෙඛ කමමානනති විවට්ටගාමිකමානං; හද්දනිවිසෙව
තිති තං අභිනිවිසෙවති යද වා තෙන විපාසො යදෙයො හොති විදිතො
තද්ද තෙ වෙව ඛමමෙ තව විපාසං අභිනිවිසෙවති; ඉමිතා ව පදෙන
විපසායනා කපිතා, හද්දනිවිසෙවත්ථාති* ඉමිතා මහො; මෙතසා අති

විශ්වේන්ද්‍රාචාර්ය ඉමිතා ව මහෝපාධ්‍ය; සඤ්ඤාය අතිවිජ්ඣා සංඝායීති ගත විපස්සානාය මහාසඤ්ඤාය නිබ්බිජ්ඣානා පස්සාති; එවං සබ්බස්මි අපේඨං වෙදිතබ්බො, ඉමසමිමි පන සුතෙත වට්ටවිට්ටං කපිතනති.

සමෙබ්බාසිමිමහෝපාධ්‍යා පඨමො.

3. 2. 1.

දුතිගස්ස පඨමෙ අපායං ගච්ඡස්සන්තීති ආපායිකා; නිරයං ගච්ඡස්සන්තීති නෙරර්ගිකා; ඉද්ධමප්පභාසාති ඉදං බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤා නාදිං පාපබලවත්තයං අවිජ්ජාතිතා; බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤාති බ්‍රහ්මචාරි පතිරුපස්සා; නෙසං වා ආකප්පං අවිජ්ජානෙන අගමි බ්‍රහ්මචාරිති එවං පටිඤ්ඤා; අනුබ්බංගස්සීති අසකකාසති පරිභාසති මොදෙති; නාසපී කාමෙසු දෙශොති කිලෙසකාමෙන වස්තුකාමෙ නෙවත්තස්ස නස්මි දෙශො; සානව්‍යානතති පිටිතබ්බතං පරිභුජිතබ්බතං නිරුසමෙකත විතෙතන පිපාසිතස්ස පානීයපිට්ඨතසදියං පරිභුජිතබ්බතං; ඉමසමි සුතෙත වට්ටවෙව කපිතං.

3. 2. 2.

දුතිගෙ කතඤ්ඤා කතාමෙදිති ඉමිතා මස්සං කතනති තෙන කතං තමමං ඤාතා විදිතං පාතමං කතා පටිකරණතප්පඤ්ඤා.

3. 2. 3.

තතිගෙ සුබෙන මෙතබ්බොති සුසාමෙසො; දුකෙබන මෙ තබ්බොති දුසාමෙසො; මෙතුං න සකෙතාතීති අසාමෙසො; උතතලොති උග්ගතනලො; තුව්ච්ඡානං උක්ඛිපිතා සිතොති අපේඨා; වසලොති පතතමණ්ඩනාදිනා වාපලොන සමත්තාගතො; මුඛයෙති මුඛබයෙ; විකිණ්ණවාමොති අසඤ්ඤාතවිමො; අසමාතිගොති විතෙතතඤ්ඤාසාරතිතො; විබහහතවිතෙතොති භතතවිතෙතා භතතභාවි භතතමිගසපාරිභාගො; සාකතිස්සිගොති විට්ටිස්සිගො; සෙසමෙස්ම උත්තානමෙව්වාති.

3. 2. 4.

වතුපේ නදස්සාදෙතිති තං කොනං අස්සාදෙති; ගං නිකාමෙතිති තදෙව පපේති; නෙත ව විතති. ආපජ්ජතිති තෙන කොතෙන තුඤ්ඤා ආපජ්ජති; නත්තමිතොති තස්මිං කොතෙ සිතො නද්ධිමුත්තොති තපේව අධිමුත්තො; නබ්බහුලවිභාගිති තෙන බහුලං විහරතො; සහව්‍යානං උපාජ්ජතිති සහභාවං උපාජ්ජති තස්මිං දෙවලොකෙ නිබ්බිත්තනාති අපේඨා; නිරසමි ගච්ඡතිති ආදි නිරසාදීති අවිප්පමුත්තත්තා අපරපරියාය වසෙන තස්මි ගමනං සකියාමුත්තං; නති තස්ස උපමාර්ජකානතො බල වතරං අකුසලං අපති යෙන අනත්තරං අපායෙ නිබ්බිත්තෙතස්ස, සහවිතො පන සාවිසේනාති පොතාපනතපකදගාමි අනාගාමිනං අඤ්ඤාතෙති; තස්මිංගෙව ගමෙති තපේව අරුපගෙව; පටිතිබ්බාසෙති අපට්ඨිමපරි

පහානං කායමොනෙයං නාම; අපි ච තිව්ඨං කාය සුචරිතමිති කායමොනෙයං, තථා කායාරවමණං ඤාණං කායමොනෙයං, කායපරිඤ්ඤා කායමොනෙයං, පරිඤ්ඤාගතගතො මහෙත්තා කායමොනෙයං, කායෙ ඡන්දරුහස්ස පහානං කායමොනෙයං, කායසංඛාරනිරෝධො චතුස්ථිකාන සමාපත්ති කායමොනෙයං; චරිතොනෙයොපි එතෙව නයො, අයං පනෙත්ථ විසෙයො යථා ඉධ චතුස්ථිකානසමාපත්ති එවං තත්ථ ච සංඛාරනිරෝධො දුතියස්ඛාතසමාපත්ති චජිමොනෙයොනති වෙදිතබ්බං; මනොමොනෙයොපි ඉමිනා නයෙන අන්තං ඤාතො ජිත්තසංඛාරනිරෝධො සඤ්ඤාවෙද සිත්තනිරෝධසමාපත්ති මනොමොනෙයොනති වෙදිතබ්බං; කායමුච්ඡිනති කායවාජෙ මුඛිං උත්තමං පරිසුඛං; කායෙන වා මුඛිං; යෙසවසෙපි එතෙව නයො, සංඛිප්පානාසිනානති ඛිණ්ණසවං; ඛිණ්ණසවෙ හි සංඛිප්පානාසිනාමාති.

ආසාසිතවණේනා දුතියො.

3. 3. 1.

තතිස්ස පඨමෙ කුසිනාඨසත්ති එවං නාමකෙ තගරෙ; ඛලිභ රණේ වනසණේකුති එවං නාමකෙ වනසණේකු; තත්ථ ඤීර භුතඛලිකරණන්තං ඛලිං ගරතති සභවා ඛලිගරණන්ති වුච්චති, ආකඛමානොති ඉච්ඡමානො; සභන්තාති සගජේත; සමපවාජෙතීති අලං අලන්ති වාචාය වෙච ගත්ථිසායෙත ච පටිකත්ථාපෙති; සාමු චන් මාසන්ති සාමු වත මං අයං; භට්ටොති තණ්හාගෙධෙන ගට්ඨෙතා; මුච්ඡිතොති තණ්හාමුච්ඡ නායසෙව මුච්ඡිතො; අපේකාසනෙතොති තණ්හාය හිලිත්වා පරිනිසං පෙත්වා පටිත්තො; අනිසාරණපණ්ණාසකං ඡන්දරුහං අපකඛිත්වා පරිභුජනො නිසාරණපණ්ණාසකං නාම හොති අයං න තාදියො සච්ඡන්දරුහො පරිභුජනීති අනිසාරණපණ්ණාසකං; පුක්කපකෙඛා වුත්තවිපරිසයෙන වෙදිතබ්බං, නෙකඛමච්චිතසකාදියො පනෙත්ථ මිසසකා කට්ඨොති වෙදිතබ්බං.

3. 3. 2.

දුතියෙ පජ්ඨිංසුති පජ්ඨන්ති; ඛුල්ලමිකංසුති පුනපුනං කරෙන්නති; ඉධාපි තයො විතසකා මිසසකාච කට්ඨා.

3 3. 3.

තතිසෙ ගොතමකෙ වෙතියෙති ගොතමකසකසිය ගට්ඨෙන; තථා ගතො හි පඨමසංඛිං විසතිවයානති කදච වාපාලෙ වෙතියෙ කදච සාරන්දෙ කදච ඛුල්ලප්පෙත කදච සත්තමෙති එවං ගෙභුගෙයන දෙව කුලෙසුගෙව විහාසි, ඉමසං පන කාලෙ වෙසාලිං උපනිස්සාය ගොත්ථම කස්ස යකසිය වසනාමානෙ විගරී, නෙත වුත්තං ගොතමකෙ වෙතියෙති; ඕනදමොමාති එවං අභිඤ්ඤාගතන්ති ආදිකං පුක්කපතං අවොච, ඉදං භගවතා පුක්කං අභුජාතන්තං වුත්තන්ති වෙදිතබ්බං, කතර අවස්ථපතතිසත්ති මුල්ලපරියාය අවස්ථපතන්තං; සමිහුල්ලා ඤීර බ්‍රාහ්මණ පඛිජ්ජා අත්තනා උත්තමිත්තමුඛවමනං නිස්සාධි ජාතනමදං උපා

දෙවනා ධම්මසවනානං න ගච්ඡන්ති සම්මාසම්මුඛො කප්පෙනා අමෙති ඤාතමෙව කප්පස්සානි නො අඤ්ඤානන්ති, භික්ඛු තරුණස්ස ආරේච්ඡාං සන්ධානො භික්ඛු පසෙකාසාපෙනා මුඛපටිඤ්ඤාං ගතොති මුලපරියාසං දෙසෙයි තෙ භික්ඛු දෙසනාය නෙව ආගතස්සානං න ගතස්සානං අද්දසාපු අපස්සන්තා සම්මාසම්මුඛො චග්ගං කප්පා නිසසානිති මුඛසම්පන්නං කප්පා නිති පිහතයිංසු සන්ධානො චනං ජාතිනා ඉමං සුත්තන්තං ආරති, තස්ම අභිඤ්ඤාසාති ඉමෙ පටික්ඛක්ඛා වාදසාදකන්ති අසාරස ධාතුසො ධාවි සතිච්ඡියාති වතතාරි සම්මානි නව ගෙතු සත්ත එස්සා සත්ත වෙදනා සත්ත වේතනා සත්ත සඤ්ඤා සත්ත විතතානිති ජාතිනා පටිවිජ්ඣිතා පටිවික්ඛං කන්තා තප්පා ඉමෙ වතතාගේ සතිපස්සානාති ආදිනා නසෙත තෙ තෙ ධම්මෙ ජාතිනා පටිවිජ්ඣිතා පටිවික්ඛමෙව කන්තාති අපේ; සතිද නන්ති සප්පට්ඨසමෙව කන්තා කප්පමි නො අප්පට්ඨසං; සසාපිහාපිසන්ති පට්ඨතිකපටිගරණෙන සප්පට්ඨසමෙව කන්තා කප්පමි නො අප්පට්ඨසං; අලව පස වොති සුත්තව පන තුම්හානං; තුම්හාති සම්මා සම්මුඛො භගවා ස්වාකම්හො ධම්මො සුපට්ඨන්තො සම්මානි තිඤ් රතතාති ගුණෙනා අනුසාරන්තානං තුම්හාකං සුත්තමෙව තුම්හං කාතුන්ති¹ අපේ; සෙසපදවගෙපි එසෙව නසො අකම්මි ප්ථාති ජති ආකාරෙති අකම්මිත්ථ; එවරුපො භි සධ්විකමෙව, මොධිමකෙති අගොයි, මොධි සත්තෙ කිර දක්ඛිණදියාභාගෙන මොධිමකෙති අභිරුලෙහ දක්ඛිණදියා භාගො ගෙසා අවිචං පාපුණෙනො විස අගොයි උත්තරභාගො උග්ගන්තො භවග්ගං අභිගතන්තො විස පට්ඨමදිසං ගතෙ පට්ඨමභාගො අවිචං පාපුණෙනො විස අගොයි සාවිතභාගො උග්ගන්තො භවග්ගං අභි ගතන්තො විස උත්තරදිසං ගතෙ උත්තරදිසාභාගො ගෙසා අවිචං පාපු ණෙනො විස දක්ඛිණදියාභාගො උග්ගන්තො භවග්ගං අභිගතන්තො විස පාචිතදිසං ගතෙ සාවිතදිසාභාගො ගෙසා අවිචං පාපුණෙනො විස පට්ඨමභාගො උග්ගන්තො භවග්ගං අභිගතන්තො විස මොධිරුකෙති පි සතිං ගෙසා අවිචං පාපුණෙනො විස සතිං උග්ගන්තො භවග්ගං අභිග තන්තො විස, තසම්මි දිවසෙ එවං ජති ආකාරෙති වක්ඛවාලගගස්ස මහාපඨවි අකම්මිත්ථ.

3. 3. 4.

වතුපේ කෙවලකස්සන්ති සකලකප්පං; අවොතිණධන්තොති විව රන්තො; න අද්දසාති කිංකාරණං න අද්දසා! අයං කිර හරණුකාලාමො² සකසානං අග්ගපිණං බාදන්තො විවරති තස්ස වසනස්සානං සම්පන්න කාලෙ එකා ධම්මදෙසනා සමුභිසන්ති ඤාතො භගවා එවං අධිසාසි යථා අඤ්ඤා ආවගප්පො න සඤ්ඤාසිත්ථ තස්මා න අද්දසා; පුණ්ණමුභමිවාපිති පොණ්ණසො සමුභමාරි; සො කිර ආලාරකාලාමිකාලෙ තසම්මෙව අග්ගමෙ අගොයි තං සකිංගෙවමාග, සංචරං පඤ්ඤාපෙතිති සන්තරි තඤ්ඤං සන්තරිති අපේ; සංචරං පඤ්ඤාපෙතිති තප්පිසමවසෙ පට්ඨන්තරණං සඤ්ඤාපෙතිති; කාමානං පටිඤ්ඤාං පඤ්ඤාපෙතිති එත්ථ

1. “තුම්හාති” ක. වී.

2. “හරණුකාලාමො” කි කප්පි.

පරික්‍ෂාදා නාම සමචික්‍ෂාමො තසමා නාමානං සමචික්‍ෂාමං පඨමස්ඛානං පඤ්ඤාපෙති; න ජාපානං පරික්‍ෂාදානම් රූපානං සමචික්‍ෂාමභූතං අරූපා වචරසමාපතං න පඤ්ඤාපෙති; ය චෙදනානං පරික්‍ෂාදානම් චෙද නානං සමචික්‍ෂාමං තිබ්බානං න පඤ්ඤාපෙති; භික්‍ෂාති ගති නිපට්ඨති උදුභු පුළුති උදුභු නානා.

3. 3. 5.

පවමෙ අභික්‍ෂාකතාය රතතීයාති එස් අභික්‍ෂාකතායඤ්ඤා බස පුඤ්ඤරුපආබ්‍යාසමාදනාදිපු දිස්සති, තස් “අභික්‍ෂාකතාය භනෙත රතති නික්‍ෂිපෙතාය පඨමො ඥාමො චරනිසිනෙතා භික්‍ෂුසමෙකා උද්දිගතු භනෙත භගවා භික්‍ෂුතං පාතිමොක්‍ෂි”නති එවමාදිපු බසෙ දිස්සති “අයං ඉමෙයං චතුතතං පුග්ගලානං අභික්‍ෂාකතතයෙරෙ ව පඤ්ඤතයෙරෙ වා”ති එවමාදිපු පුඤ්ඤෙර:-

“කො මෙ වඤ්ඤති පාදාති ඉභියං යසසා ජලං

අභික්‍ෂාකතතන වණ්ණෙන සබ්බා බහාසං දිසා”ති

එවමාදිපු අභිරූපෙ “අභික්‍ෂාකතං හො හොතමා”ති එවමාදිපු අබ්‍යාසමාදනෙ ඉධ පන පුඤ්ඤෙර තෙන අභික්‍ෂාකතාය රතතීයාති ඉතාය කතතාය මනාපාය රතතීයාති වුතතං හොති; අභික්‍ෂාකත වණ්ණොති ඉධ අභික්‍ෂාකතායඤ්ඤා අභිරූපෙ, වණ්ණසඤ්ඤා පන ඡවි පුත්තිකුලවග්ගකාරණසංඝාතපමාණරූපාසතනාදිපු දිස්සං තස් “පුච්ඡණ්ණවණ්ණොති භගවා”ති එවමාදිපු ඡවිසං “කදු සඤ්ඤාලොකං පන තෙ ගහපති සමණස්ස ගොතමස්ස වණ්ණො”ති එවමාදිපු පුත්තිසං “වතතා යෙ මෙ හො ගොතව වණ්ණො”ති එවම දිපු කුලවග්ගෙක “අඨ කෙන ණු වණ්ණෙන ගක්‍ෂිපෙතොති වුවවති”ති එවමාදිපු කාරණෙ “මහනතං ගඤ්ඤප්චණ්ණං අභිනිමමිතිනා”ති එවමාදිපු සණ්ඨානෙ “තයො පතතස්ස වණ්ණො”ති එවමාදිපු පමාණෙ “වණ්ණො ගපෙතො රසො ඔජා”ති එවමාදිපු රූපාසතනෙ, සො ඉධ ඡවිසං දඤ්ඤො, තෙන අභික්‍ෂාකත වණ්ණොති අභිරූපඡවි ඉඨවණ්ණො මනාපවණ්ණොති වුතතං හොති; කෙවලකප්පනති එස් කෙවලසඤ්ඤා අනවසෙසසෙභ්‍යාසඅව්‍යාමිස්සාන තිරෙකදලනස්ථිතංසොභාදිඅනෙකපෙඨො තථා භිස්ස “කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුඤා බුභමවරිය”නති එවමාදිපු අනවසෙසතතනාති අපෙඨො “කෙවලා අභිගමගධා පත්තං බාදනියං ආදාය උපසම්බුමිස්සනති”ති එව මාදිපු යෙභ්‍යාසතා “කෙවලස්ස දුක්ඛක්ඛන්ධස්ස සමුදයො හොති”ති එවමා දිපු අව්‍යාමිස්සතා “කෙවලං සධාමතතතං නුත අසමායසමා”ති එවමාදිපු අනතිරෙකතා “ආයසමතො අනුරුධස්ස බාහිසො නාම සම්චිහාරිණො කෙවලකපං සම්භවෙදාය සිතො”ති එවමාදිපු දලනස්ථතා “කෙවලං වුසි තවා උත්තමපුරිසොති වුවවති”ති එවමාදිපු විසංසොගො ඉධ පතස්ස අනවසෙසතා අපෙඨොති අධිපෙතතා, කප්පසඤ්ඤා පතායං අභි ස අද්ගන චො භාරකාලපඤ්ඤානතිරේදනවික්‍ෂප්පලෙසසමනතභාවාදිඅනෙ කපෙඨො තථා භිස්ස “මක්‍ෂප්පනියමෙතං හොතො ගොතමස්ස අරගතො

සමමාසවිබුධස්සා¹ති එවමාදිසු අභිසංගතමයේවා, “අනුජානාමි සිකිඛවෙ පඤ්චති සමණකප්පෙති එලං පරිභුඤ්ජතු”නති එවමාදිසු වොහාණෙ, “සෙත සුදං නිවමකපං විහරමි”ති එවමාදිසු කාලො, “ඉව්වායසො කප්පො”ති එවමාදිසු පඤ්ඤනති, “අලඛකතා කපපිතකෙසමස්ස”ති එවමාදිසු ඡේදනං, “කප්පති වසිතුලකපො”ති එවමාදිසු විකපො, “අසී කප්පො නිපජ්ජතු”නති එවමාදිසු ලෙසො, “කෙවලකපං වෙච්චනං ඔහාසෙති”ති එවමාදිසු සමන්තස වො, ඉධ පනස්ස සමන්තසාවො අයේවා අධිපෙසො, තස්සා ඡෙතිවලකපං ඡෙතාවනනති එත්ථ අනව සෙසං සමන්තසො ඡෙතවනනති අයේවා; ඛණාසෙය්වාති ආසාය එරිත්තා; චාලිකාසාති සංගතවාලකාය; න සංගතාති න පතිසාති; ඔලාසිකානති බ්‍රහ්මදෙවතාය හි පඨවියං පතිසානකාලෙ අත්තසාවො ඔලාසිකො මාපෙදාං වච්චති පඨවි වා තස්සා එවමාය, සිමමොති ඉමිනා පුබ්බ උත්ත හිතං බ්‍රිච්චනං දසොති; නප්පති නිතො අනෙසුනති සජ්ඣායමුලකා වාමා¹ පරිහිතා අගෙසුං; අසාවිමාසනාති අතිවග්ගො අනුක්කණ්ඨිතො; දස්සනස්සාති වක්ඛවිඤ්ඤාණෙන දස්සනස්ස; උපසානස්සාති වතුති පච්චසෙති උපසානස්ස; අසිඤ්ඤනති දසවිධං පිලා; තං හි පඤ්චපිලාති උපාදය අසිපිලනති බ්‍රිච්චති, අවිහං ගිතොති අවිගමුගමලොකෙ නිබ්බන්ධොසමිති දසොති.

3. 3. 6-7.

ජසෙ භොසොගපිලකඛස්මිනති ගාවිතං වික්කයසානෙ උභිත පිලකඛස්ස සතතිසෙ; ජිත්තාසනති කුසනුබාහාවෙන පරිත්තස්සාදං; බාහිත්සනති කාමතුණ්‍යුච්චසෙන බාහිරස්සාදං; කමුච්ඡිකති උච්චිසං; ආමග්ගෙති සොධපධ්මානෙ විස්සගෙකු; අවස්සුනනති තිත්තං; මක්ඛි කාති කිලෙසමකිකා; නානුප්පතිස්සනාති උසාය න අනුබ්භිස්සනති; නානස්ස විස්සනාති අනුබ්භිත්තා න බාදිස්සනති; සංවෙගමාපාදිති සොතාපතො ජාතො; කමුච්ඡිකකතොති උච්චිකතො; ආරකා නො තිති දුරෙ සොති; විකානස්සෙවි හාගවාති දුක්ඛස්සෙව හාගි; සරෙතිති ගච්ඡති; දුග්ගෙය්වාති දුප්පඤ්ඤා; ඉමසමිං පුත්තෙ වච්චෙව කවිතං ගාථාසු වච්චවච්චනති. සත්තමෙ වච්චං කවිතං.

3. 3. 8.

අයමෙ ඉදදන්ත මානස්මිනති අයං තෙ තවවිධෙන වසිති මානොති අයේවා; ඉදදන්ත උඛච්චස්මිනති ඉදං තව උඛච්චං විත්තස්ස උඛ්චසාවො; ඉදදන්ත කුකුච්චස්මිනති ඉදං තව කුකුච්චං.

3. 3. 9.

තවමෙ වග්ගනාති නිශ්ශතති; පටිච්ඡන්තො වග්ගති පටිච්ඡන්තොව සුත්තා නිශ්ශති; විවපො විග්ගනාති එත්ථ එකතො උගතො අත්තතො සබ්බත්ථකතොති වතුබ්බිධා විවටතා වෙදිතබ්බා; තත්ථ එකතො විවටං න ම

1. ‘සජ්ඣායමුලකා වාමා’ ඉති සත්ථවි.

අසාධාරණසිකිකාපදො, උභයො විවං නාම සාධාරණසිකිකාපදො, අත්තනො විවං නාම පටිලඛිවමතුණො, සබ්බන් විවං නාම තෙසිවකං වුඛිවමනං.

3. 3. 10.

දසමෙ අභිණ්ණතති අභිකිකණං නිරන්තරං; ආශාලොභාති ශාලොභ කකම්ලෙන; ඵරුකෙතොති ඵරුභවවනෙන; ශාලං කතා ඵරුභං කතා වුච්චමානොපිති අන්තො; අමනාසෙතොති මනං අනලලි යතෙතන අවසිකෙනෙතන; සංඝිකිකිමෙමාති සංඝිකිකියො; සංඝකුතිමෙ මාති නිරන්තරෙව හොති; සමෙමාදුතිමෙමාති එකිකාවමෙව භවති; සෙසං සබ්බන් උත්තානමෙවාති.

හරවුමගො නාතිසො.

3. 4. 1.

වතුන්සා පටමෙ සුඛං උපර්වතීති සොධාපිමො; ගුණරහොති රඤ්ඤ අනුච්ඡිකො; ගුණරහොති රඤ්ඤ උපගොගපරිහොතො; රඤ්ඤ අභිකෙතනව භවති. ගුණරහීති ගුණො විස ව පාදො විස ව අවසංඝුච්ඡිකවතො අභිකතති සභිං භවති; දුරෙ පාති හොතීති උදකෙ උභහමතං එලෙ අවසුභහමතං වා තතො වා උත්තරිතති දුරෙ කණ්ඩං පාතෙති දුරගාමිණිඅභයසංඝිකි සොධාර්ථො නව උගහමතං කණ්ඩං පාතෙති පට්ඨමහවෙ බොධිකෙතො සොරතපමාණං, අකඛණ් චෙධිති අවිතතිතවෙධි; අකඛණ් වා විජ්ජ විජ්ජන්තරිකාය විජ්ජිතං සමන්තොති අන්තො; මහතො නායකං පද්මලොභාති එකතො බඩං එක සතමි මහිකවමසතමි අභිකුච්ඡමාණබහලං ලොහපට්ටමි වතුරභිකුල බහලං අසනපදරමි විදුභිබහලං උදුමරපදරමි දීඝතෙතන වාලික සකටමි විතිවිජ්ජිතං සමන්තොති අන්තො; සං කිකුචි රුපතති ආදි විසුඛිමගො විජ්ජරිතමෙව; තෙතං මමාති ආදි තණ්හාමානදිසිපටිකෙතන වසෙන වුත්තං; සමිමසාඤ්ඤාය පයානීති සමමා ගෙතුනා කාරණෙන සහ විපසානාය මහපඤ්ඤාය සසාති පද්මලොභීති; අරහතමගොතන පද්මලොභීති.

3. 4. 2-3.

දුතිසෙ උත්තාපිතවිතිනාති අසවිපුච්ඡිකා විතීනා දුඛිතීතපරිසා; පටිපුච්ඡාපිතිනාති පුච්ඡිකා විතීනා පුච්ඡිතීතපරිසා; සාවතා ම විතීනාති සමාණවසෙන විතීනා පමාණං ඤාති විතීනා පරිසාති අන්තො; සාව තාපකාති පාලිසා පන සාව අජ්ඣාසගෙති අන්තො; අජ්ඣාසං ඤාති විතීනා පරිසාති වුත්තං හොති. තතීයං උත්තානමෙව.

3. 4. 4.

වතුන් බමබිසානාති සහාවසිතනා; බමබිසාමනාති සහාව තීසාමනා; සමබ්බි සමබ්බාති වතුතුමකසබ්බාති; අතිමමාති සුතා අතො

වසේන අතිවිවා; දුක්ඛාති සමපති පිලනසේන දුක්ඛා; අනන්තාති අවස වත්තනසේන අනන්තා; ඉති ඉමසමි සුත්තෙ නිඤ් ලක්ඛණාති මිත්තාති කපිතාති.

3. 4. 5-2.

පටමෙ අනන්තාමුත්තානං වසානන්ති පටමෙත්ත සාමිවචනං, තත්තෙති වාසිතවන්තීති අපේ; පෙත්තමිතිලොති මනුස්සකෙසෙති වාසිතකමිතිලො; පාචාන්තන්ති¹ ඉදමි පටමෙත්ත සාමිවචනං; පති කිසොති පට්ඨමෙත්තා ලාමෙත්තා; මොසපුරිතොති මුලාපුරිතො, පටිබාහ නීති පටිසෙධෙති; බිසං ඔසෙධිසාති කුමිතං ඔසෙධිසා. ජස්සත්තමාති උත්තානන්තොව.

3. 4. 8.

අසමෙ අත්තමිතිවසාති අත්තපොත්තො; ඉදමත්ත පටමිති. වදමිති අසමත්ත ඤාණපවොති වදමි; ඉදමත්ත වණ්ණත්තං. වදමිති අසමත්තගුණ වණ්ණත්තාති වදමි; ඉදමත්ත ආරොගපටිණාහත්තොති අසමත්ත උච්චාච පරිමණිලාපොති වදමි.

3. 4. 9.

තවමෙ අත්තසදස්සෙති අත්තපු සදස්සො; පුරිසසදස්සෙති පුරිසෙසු සදස්සසදස්සෙ පුපුරිසෙති අපේ; ඉමසමි සුත්තෙ නිඤ් මත්තප්පාති කපි තාති; තත්තාසං තිති මත්තෙති ඤාණපට්ඨසමපත්තොති වෙදිතමිති.

3. 4. 10.

අසමෙ භසෙති උච්චෙත්ත; අත්තාන්තිසොති කාරණාකාරණං ජාන නකඅත්තො; පුරිසාජාතිසොපුපි එසෙව නසො, ඉමසමි සුත්තෙ අරහත්ත ප්ලං කපිතං තත්තාසං අරහත්තමත්තො ඤාණපට්ඨසමපත්තොති වෙදි තමිති.

3. 4. 11.

එකාදසමෙ අවචන්තාතිසොති අත්තං අතිත්තන්තතිසො අතුප නිසො බුච්චිතිසොති අපේ; සෙසපදෙසුපි එසෙව නසො.

3. 4. 12

වාදසමෙ ඉඨිපාටිභාගිසොති ඉජ්ඣිකකපාටිභාගිසොත්තො; ආදෙ ධනා පාටිභාගිසොති ආදිසිත්තා අපදිසිත්තා කප්පනපාටිභාගිසොති.

3. 4. 13.

තෙරසමෙ සමිමාදිසිසාති එලසමාපත්තන්තො විපස්සනාසමිමාදිසිසා; සමිමාඤ්ඤාති එලඤ්ඤොත්තො; සමිමාච්ඡිමුත්තසිසාති සෙසෙති එලසමා පත්තිමිමෙති; ඉමෙසු තිසුපි සුත්තෙසු භිණ්සමොව කපිතොති.

සොධාජීවවග්ගො වතුසො.

3. 5. 1-9.

පටමත්ත පඨමෙ සඨාහනං. නිත්තිත්තොති සඨා ආනෙත්තා සිත්තො දුතිසෙ භාවජෙත්තොති සදෙසෙන. තතිසෙ විසමෙත්තොති සපක්ඛිලනෙත්තො; සමෙත්තොති නිපක්ඛිලනෙත්තො. වතුසො අසුමිත්තාති ගුප්තසද්ධෙත්ත අමෙජ්ඣික; සුමිත්තාති පරිසුඛෙත්ත මෙජ්ඣික. පටමාදිති උත්තානන්තො නොව.

3. 5. 10.

දසමෙ සුඛකාන්තනති ආදිසු යසම් දිවසෙ තයො සුවරිතබවො පුරිතා ගොනති සො දිවසො ලබිතකඛිතතයොගො නාම තෙනසස සද සුතකඛිතතං ගොතීති වුවිති; සෙව දිවසො කතවඛිතලො නාම ගොති තෙනසස සද සුමඛිතලතති වුවිති; පහාතමයිසස තද සුපාහාතමෙව; යසනතො උසානමි සුවුඛිතමෙව; බණොපි සුකඛණොව; මුහුතොපි සුමුහුතොව; එන් ව දසවර්ජරමණො කාලො බණො නාම තෙන බණෙන දසකඛණො කාලො ලයො නාම තෙන ලයෙන දසලයො කාලො බණලයො නාම තෙන දසගුණො මුහුතො නාම තෙන මුහුතෙන දස ගුණො බණමුහුතො නාමාති අයං විහාගො වෙදිතබො; සුඛිථං මුහුම වාසිසුති යසම් දිවසෙ තිණි සුවරිතාති පුරිතාති තදසස ගෙඬවාරිසු දිතතදනං සුඛිථං නාම ගොති; පදනතිණං කායකම්මතති තං දිවසං තෙන කතං කායකම්මං වඛිකායකම්මං නාම ගොති; ගෙතපදෙසුපි එතෙව නයො, පදනතිණාති කායානාති වඛිසුතොති කායතමොදීති කතා; ලහතපෙව පදනතිණොති පදනතිණෙ වඛිඅපෙවයෙව ලහති; ගෙතමෙව උතොතමෙවති.

මධනලවගෙතා පවමො.

ත ති යො ප ණණ ස තො.

3. 8. 1-10.

ඉතො පරෙසු ආශාදො පටිපදාති ගාලො කකඛලො ලොහවගෙන පිරගහණ; නිජකාමාති අතකඛලමථාත්‍රයෙගවගෙන සුරිදු කිමා යනතහතපරිතතො; මජ්ඣිමාති නෙව තනඛලා න කිමා මජෙකි හව; අපෙලකොති නිවෙලො නගො; මුතොවාණති විසසඬවාණ; උව්චාරකමොදිසු ලොකියකුලපුතොවාණෙන විරහිතො සිතකොව උව්චාරං කණති පසොවං කණති බාදති භුජති; හන්ධාපෙලමිතොති ගන්ධෙ පිණ්ඩමති නිසිතෙ ජ්වහාය හන්ධං අපෙලකති උව්චාරං වා පසොවං වා¹ ගන්ධම් ගෙව උදකකඛුදි සුතා ගන්ධෙන අපලිබති; හිකඛාය ගහණන්ධං එති හදනෙති වුතෙන න එතීති හ එතිහදනතිකො; තෙන හි තිඬ හදනෙති වුතෙනපි න තිඬතීති හ නිඬහදනතිකො; තදහගමි කිර යො එතසා වචනං කතං ගවිසතීති න කණති අභිහවොති පුරෙතරං ගහනාං ආභවතිකං; උද්දිසසකමතති ඉමං තුමහ උද්දිසා කතනති එව ආණෙවිතතිකං; නිමිතතණතති අපුකං නාම කුලං වා පිටිං වා ගාමං වා පටිගෙයොපාති එවං නිමනතිතතිකමි² න සාදියති න ගණනාති; හ භුමිමුඛාති කුමතියො උඩිරිනා දියමානතිකං න ගණනාති; න බලොපිමුඛාති බලොපිති උකඛලි පට්ඨ වා තණොපි න ගණනාති; කසො කුමතිබලොපියො මං නිසාය කවච්ඡුතා පහාරං ලහනතීති හ එල කමිහතරනති උමාරං අතරං තනා දියමානං න ගණනාති; කසො අයං මං නිසාය අතතරකරණං ලහතීති දණ්ඩමුගලෙසුපි එතෙව නයො,

1. "උව්චාරං වා කමො" හන්ධම් 2. "නිමනතිතො ඛිකමි" හන්ධම්.

විනාශනති විසු භුජමානෙනු ඵකස්මිං උදාය දෙනෙත න ගණ්භාති; කස්මා
 කඛලනතරයො හොතිති, හ ගබ්භිනිසාති ආදිසු පන ගබ්භිනියා කුච්ඡං
 දුරතො කිලමති පායනතිසා දුරකස්ස බිරතතරයො හොති පුරිසනතරග
 තාය රතිඅතතරයො හොතිති, හ සංක්ඛිනාතිසුති සංක්ඛිතොත්තා කත
 ගතොත්ත; දුබ්බිකසමයෙ කිර අවෙලකසාවකා අවෙලකානං අජාය
 තො තො තො තොලාදිති සමාදපෙනා හතතං පටනති උක්කඨාපෙලකො
 තො න පතිගණ්භාති, හ සංඝස්මිං සංඝස්මිං සුතොයො පිණ්ඩං ලභිස්සා
 මිති උපසිණො හොති තත්ත සංඝං අදනා ආගමං න ගණ්භාති; කස්මා
 එතස්ස පිණ්ඩනතරයො හොතිති; සංඝොසංඝොසොති සමුහසමුහ
 මාරිණි; සවෙ හි අවෙලකං දිස්සා ඉමස්ස සිකිං දස්සාමාති මාත්‍රසකාති
 හතතගෙහං පටිස්සනති හෙසු ච පටිස්සනොත්ත ඛලොපිච්ඡාදිසු තිලිතා
 මකතිකා උපතතිත්තා සංඝොසංඝො වරනති තො ආගට්ඨිකං න
 ගණ්භාති කස්මා මං නිස්සාය මහතිකානං ගොවරතතරයො ජානොති;
 හ මුත්තොදකනති සබ්බසස්සසමාගෙති කතං සුචිරකං; එත්ථ ච සුරපාන
 මෙව සාවර්ජං අං පන සබ්බසු සාවර්ජසඤ්ඤි, එකාගාපිකොති යො
 එකස්මිංයෙව ගෙහෙ සිකිං ලභිත්තා නිවත්තාති; එකාගොපිකොති එකෙ
 නෙව ආලොපෙන යාපෙති; වාගාරිකාදිසු ඵසෙව නයො, එකිස්සාපි
 දහතිසාති එකාය දහතිසා; දහති නාම එකා බුද්දකපාති හොති යත්
 අග්ගසිකිං පකපිතිත්තා ධරෙතති; එකාතිකනති එකදිවසනතරිකං;
 අබ්මාසිකනති අබ්මාසනතරිකං; සෙසාසභගතගොජනාති වාර
 හතතගොජනං එකාගවාරෙන විගවාරෙන සත්තාගවාරෙන අබ්මාසවා
 රෙනාති එවං දිවසවාරෙන ආගතං හතතගොජනං; සානගජනවාති
 ආදිති වුත්තත්තානෙව උක්කඨලකාති උචං සිතො; උක්කඨලකානාති
 මිත්‍රසුතොති උක්කඨලකවරිකං අනුසුතො; ගච්ඡෙනාපි උක්කඨලකොව
 සුත්තං උපතතිත්තා උපතතිත්තා ගච්ඡති; කුණ්ඩලකාපස්සාසිකොති අය
 කණ්ටකෙ වා පකතිකණ්ටකෙ වා භූමියං කොටෙට්ඨානත්ථ වෙවං අත්ථිත්තා
 ධානවඩකමාදිති කණ්ටති; සෙසානති සයනොපි තත්ථෙව ගෙහං
 කපෙතති; සායං තතිසමස්සාති සායනතිසකං පානො මජ්ඣන්තික
 සායනති දිවසස්ස තිකකතං පාපං පවාගෙස්සාමිති උදකොරෙහනානු
 යොගං අනුසුතො විහරති; කාසෙ කාසානුසෙසිති ආදිති හෙඨා එකක
 නිපාතවණ්ණොයා වුත්තනායෙනෙව වෙදිතබ්බාති අං වුච්චති සිකිංවෙ
 මජ්ඣමා සෙසදාති සිකිංවෙ අං කාමසුච්චිලිකානුසෙගව අතතකිලම
 ථානුසෙගමාති වෙ අතො අනුපගතා සස්සකුච්ඡදෙනති වා විවුත්තා
 මජ්ඣමා පටිපදාති වෙදිතබ්බා; සමිත්‍රසෙසදාති සමානජකාසයො;
 ගිගස්සාති පටකාමගුණිකරගස්ස; අතිසෙසදාති අතිජානනත්තං;
 සුක්කදො සමාධිති ආදිති තිහිපි සමාධිති විපස්සනාව කපිතා. විපස්සනා
 හි නිවමාතිතිවෙසතිවෙ නිමිත්තතිවෙපඤ්ඤිආදිතං අභවා ඉමාති නාමාති
 ලගති. සෙසදාති පරිජානනත්තං; ගෙහපදෙසු ඵසෙව නයොති.

මහොරථසුරණිසා අබ්‍යුත්තරනිකායඨකථාය
 නිකායපාසමණ්ණසා තිවිසිතා.

INDEX

පිටිවිකෘති.		පිටිවිකෘති.	
අ		අගාරයා අනුගාරයා පබ්බ	
අකවේ	420	ඒකාංක 295	
අකතඤ්ඤාන අකතවේදිනා	312	අගුත්තං	81
අකතඤ්ඤා	312	අභ්‍යාප්තතො	447
අකතභීරුත්තානා	389	අභ්‍යවති	323
අකතවේදී	312	අභිතං	48, 440
අකපටියෙ කපටියඤ්ඤා	383	අභිතාං	431
අකමපිත්ත	458	අභිකති	448
අකමමනියං ගොති	30	අවකුක්කරණො	433
අකරණා	434	අවෙලකො	468
අකසිරලාභී	411	අවිනතනිවේදා	462
අකාලවාදී	426	අවිනතපුත්‍රමාලො	378
අකාලිකා	434	අවිතතො දිත්වා යථාධර්මං න	
අකාලිකො	390	පටිකරුති	341
අකාසිකං වජ්ජනං	379	අවිතං අවිතතො න පසාති	
අකිච්ඡලාභී	411		309, 341
අකිරියාය	400	අවිතං දෙසෙන්නසා	309
අකුසලභාගිය අකුසලපක්ඛිකා	41	අවිතං දෙසෙන්නසා යථා	
අකුසලමුලානී	426	ධම්මං නා පතිතණ්ණාති	341
අකුසලං ආපනෙතා	300	අවිතො	448
අකුසලා	41	අවිතො අවිතමා	300
අකුසලානං	338	අවිතාසිකාති	448
අකුසලානං ධම්මානං	268	අවිතරුකභික්ෂාතමත්තමපි	267
අකානතං	32	අවිතරුකභික්ෂාතමත්තං	40
අකඛණ්ඩවේදී	461	අවිතරියමත්තසො	64, 329
අකධංගතං මඤ්ඤා	347	අවිතව්ච්ඡි තණ්හං	368
අකම්මතො	393	අවිතා	84
අකමොති	384, 429	අච්ඡිකතිපං	447
අගාරමට්ඨකිවයනං	394	අච්ඡිකතවේදි	411

පිටි වීර කථා.	පිටි වීර කථා.
අජිතානි 447	අඤ්ඤාන වා අඤ්ඤා 417
අජ්ජනග්ග 307	පටිවරිකානි 417
අජ්ජනං 308	අඤ්ඤානාඤ්ඤා පටිවරිකා 422
අජ්ජවං 336	අඤ්ඤාපි ගිලානා උපවිකා 354
අජ්ඣාතනං 317, 456	තඤ්ඤා 354
අජ්ඣාතනං අරුපයඤ්ඤා 285, 286	අඤ්ඤාසම්මි ධම්මො දෙවො 354
අජ්ඣාතනංගොව යනතිවිකිති 451	තඤ්ඤා 354
අජ්ඣාතනං රුපයඤ්ඤා 284	අට්ඨිංගොපො 480
අජ්ඣාතනිකං 48	අට්ඨිකති 382
අජ්ඣානාමර 360	අට්ඨිකොපාද 361
අජ්ඣායකො 308	අට්ඨිකප්පායමාගතං 378
අජ්ඣාචයති 344	අට්ඨිකිකිකො 406
අජ්ඣුපෙකඛති 452	අට්ඨානං 247
අජ්ඣාපනා 327	අභිකා 352
අජ්ඣාපනො 457	අනච්ඡං 426
අඤ්ඤ ලිකරණියො 440	අනාරි 362
අඤ්ඤ ලිං පණාමෙතා 410	අතිමඤ්ඤාසි 383
අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං 319, 820	අතියානුං 324
අඤ්ඤතරං සන්තං 319, 820	අතීතං වා භික්ඛවෙ අදානං 420
වෙතොවිමුහති 810	අතතකාමා 448
අඤ්ඤතරො 301	අතතජම්මි 390
අඤ්ඤත්ත අනුද්දාය අඤ්ඤත්ත 357	අතතජං වා 83
අනුකම්පාය 357	අතතජං 432
අඤ්ඤත්ත මනුසොති 265	අතතො උත්තරං භජෙට් 357
අඤ්ඤථතනං 425	අතතව්‍යාඛාදාය 350
අඤ්ඤමඤ්ඤවිවරෙසිනො 423	අතතගෙතු වා පරගෙන වා 358
අඤ්ඤවාදෙ න යණ්ණාති 421	අතතා ව අනුපතීනො 433
අඤ්ඤවාදෙ සණ්ණාති 421	අතතා නෙ පුරිස ජානාති 388
අඤ්ඤා 12	යට්ඨං වා යදි වා මුසා 388
අඤ්ඤා යජාරං 251	අතතාධිපකො 383
අඤ්ඤානොණමඤ්ඤා 77	අතතාධිපකොසං 382
අඤ්ඤාතජං 428	අතතානං පරිග්‍රහසි 383
අඤ්ඤාතො 363	අතතානං පරිහරති 334
අඤ්ඤාතො ව දුලලො 414	අතතානංගොව අතියානං 382
අඤ්ඤාණකරණො 423	අත්ථගමාය 434
අඤ්ඤාය 414	අත්ථඤ්ඤා ධම්මඤ්ඤා පටිඛානනාති 324
අඤ්ඤාවිමුහනො 443	අත්ථපටිංගොවදී 387
අඤ්ඤාවිමොක්ඛං 363	අත්ථමඤ්ඤානුං 265
අඤ්ඤාවිමොක්ඛං පමුච්චි 363	අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය 266
	අත්ථරසො 266

පිටිමිකානි.		පිටිමිකානි.	
අත්වසෙ	311	අනතනා	462
අත්තනද ගතිජාතනං	436	අත්තවාදී	426
අත්තී ඉදං	419	අනනුයෝගො	46
අත්තී ලොකො	419	අනනුලොමිකෙ	341
අත්තේසං	347	අනනුච්චි	334
අත්තො ව දුතතීනො	309	අනභාවකතං	372
අත්තො ව චුතතො	433	අනභිඤ්ඤානං	293
අථ	372	අනභිරද්ධි	330
අථ ඛො තං	357	අනිභිමුද්ධා	417
අථ ඛො සම්මුත්තා භික්ඛු	414	අනභිසිසෙතො	345
අත්තෙනන	430	අනගං ආපජ්ජති	426
අදනතං	31	අනගය	261
අදිනතංගෙව පරිභුඤ්ජති	428	අනරියගුණමාසජ්ජ	423
අදිනතාද්‍යනං	430	අනරියං	326
අදුතියො	65	අනවකායො	247
අබ්මමකමොති	328	අනවජ්ජා	337
අබ්මමචරියං විගමවරියං හෙතු	302	අනවයො	398
අබ්මමරාගරතනා	391	අනත්තං	337
අබ්මමවාදී	426	අනාගතං භාරං වහති	332
අබ්මමිකා	328	අනාවිණිණි	49
අබ්බරණං	328	අනාර්පිණිකායා ආරාමෙ	9
අබ්බිකතං	451, 452	අනාදිනවදායාපිකො	327
අබ්පතිං කට්ඨිකා	383	අනාපතති යා ආපතතිසංඤ්ඤා	333
අබ්පතායකො	456	අනාපතතිං ආපතති	53
අබ්වාසනාය	388	අනාරක්ඛානං	402
අබ්වාසෙසි හගවා		අනාවතතිධම්මො	444
භුණ්ණිතාපෙන	415	අනාවිලො	34
අබ්බලලීඛනෙ	446	අනාවිලෙන	34
අබ්බිලං	460	අනාභවසුඛං	330
අබ්බාමුඛො	417	අනික්ඛිතකකාඨං	451
අභගතො	389	අනික්ඛිතකඛුරො	352, 449
අභගතෙ	323	අනිග්ගාභිකො	402, 406
අභද්ධකිකෙති	293	අනිච්චසංඤ්ඤා භාවෙති	287
අභමාසිකං	464	අනිච්චා	461
අභමීදං	266	අනිච්ච දුක්ඛසංඤ්ඤා භාවෙති	287
අභා ඛො තතායං	399	අනිදානතං	451
අනගාරියං පබ්බජිතො හොති	344	අනිබ්බානාසංවතතනිකො	433
අනතනමනවාමං	300	අනිච්චති හවිසාමි	382
අනතනමනො	300	අනිසාරණපඤ්ඤා	327

පිටිවිකානි.		පිටිවිකානි	
අනිසාරණ පඤ්ඤා	457	අනෙකඩානුපට්ඨෙධො	68, 288
අනිසං	419	අනෙකඩානුපට්ඨෙධො භොති	288
අනිසං	362	අනෙකඩිතිනං ඉද්ධිවිධං	397
අනුකම්පං උපදාය	321	අනෙකඩාපිටිකං	396
අනුච්චාචවපිලසා	395	අනෙකතතපං	297, 337
අනුතරං	68	අනෙකතෙරං සියා	360
අනුතරං පුඤ්ඤකෙවිතං		අනෙකතීරියං පඤ්ඤයෙරං	383
ලොකසා	449	අනෙකානිකාය	389
අනුතරං බ්‍රහ්මවරියොගධං	394	අනෙකමකාසි දුක්ඛසා	363
අනුතරො යොගකෙවිමො	296	අනෙකමසො අවුත්තරාශවිකාන	
අනුතරානිකතං	327	මතකමපි	264
අනුභංගෙති	456	අනතරවිකානො	373
අනුපකතුවේදා	393	අනතරධානාය	48
අනුපජ්ඣති	422	අනතරාකල්පං උදාදි	397
අනුපරියනති	432	අනතරාපරිතිබ්බාසි	444
අනුපවජෙජා	402	අනතරායකරො භොති	391
අනුපාදා	423	අනතරායකරො	432
අනුපාදාපරිතිබ්බානාය	288	අනතරායකරො	395
අනුපාදාය	392	අනතරායකරො	287
අනුපාදිනෙතන මනසා	423	අනතරායකරො	346
අනුපුබ්බෙන නිබ්බානං		අනතරායකරො	432
අධිගමිත්තති	392	අනතරායකරො	303
අනුප්පත්තසද්දේශා	378	අනතරායකරො	286
අනුප්පත්තානං පාපකානං	268	අනතරායකරො	361
අනුප්පත්තො	18	අනතරායකරො	42
අනුප්පත්තො වෙව කාමවුත්තො	27	අනතරායකරො	468
අනුප්පත්තො වා	17, 268	අනතරායකරො	414
අනුප්පත්තො වා කාමවුත්තො		අනතරායකරො	49
නුප්පජ්ජති	21	අනතරායකරො	348
අනුප්පවනෙතති	69	අනතරායකරො	456
අනුප්පවෙවේයා	364	අනතරායකරො	383
අනුප්පාදාය	268, 388	අනතරායකරො	292
අනුමනෙතසු	319	අනතරායකරො	450
අනුප්පත්තසා	451	අනතරායකරො	334
අනුප්පායො	46	අනතරායකරො	
අනුප්පායොමානො	378	අනතරායකරො	433
අනුප්පායා	268	අනතරායකරො	337
අනුප්පායන	248	අනතරායකරො	418
අනුප්පායායමානො	423	අනතරායකරො	423
අනුප්පායවප්පත්තානං	247	අනතරායකරො	31

පිටිවිකුණි.		පිටිවිකුණි.	
අපායං	33	අපාබාධානං	168
අපි මි ත්‍යාගං ව්‍යාකරිණාමි	309	අපට්ඨතා	43
අපුබ්බං අවර්මං	254	අපට්ඨකං	43
අපුතීති	364	අඵලං	435
අපාග්‍යතාය	449	අභිනුලීකතං	81
අපාච්චයං	356, 417	අභ්‍යන්තරායං	452
අපාච්චකං	330	අභ්‍යන්තරායං භොගී	342
අපාච්චකං පඤ්ඤාතං	339	අභ්‍යන්තරායං	310
අපාච්චකං සංග්‍රහණායං	328	අභ්‍යන්තරායං	407
අපාච්චකං	66	අභ්‍යන්තරායං	430-431
අපාච්චකං	66	අභ්‍යන්තරායං	345
අපාච්චකං	66	අභ්‍යන්තරායං	374
අපාච්චකං	296	අභ්‍යන්තරායං	351
අපාච්චකං සුද්ධං සිකිති	296	අභ්‍යන්තරායං	450
අපාච්චකං	330, 460	අභ්‍යන්තරායං	80
අපාච්චකං	66	අභ්‍යන්තරායං	49
අපාච්චකං	344	අභ්‍යන්තරායං	399
අපාච්චකං	402	අභ්‍යන්තරායං	353
අපාච්චකං	448	අභ්‍යන්තරායං	302
අපාච්චකං	325	අභ්‍යන්තරායං	459
අපාච්චකං	450	අභ්‍යන්තරායං	459
අපාච්චකං	450	අභ්‍යන්තරායං	422
අපාච්චකං	264	අභ්‍යන්තරායං	419
අපාච්චකං	264	අභ්‍යන්තරායං	427
අපාච්චකං	394	අභ්‍යන්තරායං	408
අපාච්චකං	47	අභ්‍යන්තරායං	256-462
අපාච්චකං	296	අභ්‍යන්තරායං	395
අපාච්චකං	42	අභ්‍යන්තරායං	296
අපාච්චකං	450	අභ්‍යන්තරායං	452
අපාච්චකං	445	අභ්‍යන්තරායං	461
අපාච්චකං	285	අභ්‍යන්තරායං	423
අපාච්චකං	456	අභ්‍යන්තරායං	358
අපාච්චකං	335	අභ්‍යන්තරායං	383
අපාච්චකං	338	අභ්‍යන්තරායං	445
අපාච්චකං	397	අභ්‍යන්තරායං	285
අපාච්චකං	424	අභ්‍යන්තරායං	432
අපාච්චකං	450	අභ්‍යන්තරායං	344
අපාච්චකං	297	අභ්‍යන්තරායං	448
		අභ්‍යන්තරායං	354-426

පිටිමිකානි.		පිටිමිකානි.	
අභිසංඛාරයා ගති	347	අරහතනාය පටිපනෙතා	353
අභිසංඛාරි	356	අරහං ගම්මාසමුද්දො	63
අභිසංඛාරි	463	අරිත්තප්පානො	40
අභිසංඛාරි	422	අරියසම්මානි	404
අභිසංඛාරි	426	අරියසාමනො	86
අම්මො	434	අරියසුඛං	331
අම්මො පාරිතප්පං	370	අරියා	326
අම්මං තෙ භික්ඛවෙ න		අරියුපොසප්පො	427
පරිභුජනනි	202	අරියොන පඤ්ඤාචක්ඛනා	265
අම්මෙතෙතෙයො	374	අරියො දස්සනසම්පනෙතා	387
අම්මොපානං	388	අරුකුපට්ඨිතො	355
අම්මොපෙත	461	අරුපාරම්මං	331
අම්මසුත්තං	398	අලඤ්ච පන වො	458
අම්මසුත්තකානි	406	අලට්ඨන ආවුත්තො ආනන්ද	
අම්මලාභිතෙයො	339	අලට්ඨන දායකා	433
අම්මො	41	අලමරියඤ්ඤාදස්සනවිමෙසං	33
අම්මකම්මදුරි	418	අලමෙට්	387
අම්මාකඤ්ච කාලෙත කාලං		අලං	418
අනුප්පදානු.	352	අචකුප්පපඤ්ඤා	359
අයං	379	අචකුප්පනි හොති	404
අයං ඛට්ඨ	397	අචකුප්පානි	444
අයං ඛො	258	අචකුප්පං භාසති	334
අයං දුක්ඛසමුදයො	344, 405	අචකුප්පාරහස්ස	334, 335
අයං පටිපදා	394	අචකුප්පං	460
අයං වුච්චති භික්ඛවෙ		අචකුප්පං හොති	454
අනාචනී පරිසා	448	අචකුප්පො	345
අයං වුච්චති භික්ඛවෙ		අචකුප්පපහනානි	364
මිත්තං පටිපදා	464	අචකුප්පො	332
අයොනිසො පඤ්ඤා		අචකුප්පො	360
කයං හොති	341	අචකුප්පො	392
අයොනිසො පඤ්ඤා		අචකුප්පං	33
විසංකප්පො හොති	341	අචකුප්පං	394, 395
අයොනිසො මනසිකප්පො	19	අචකුප්පං ගතං	265
අයොනිසො මනසිකප්පො	258	අචකුප්පානිවරණං	435
අරකුප්පං, රකුප්පං	32	අචකුප්පං පටිසං	288
අරකුප්පං	388	අචකුප්පං පඤ්ඤා	363
අරකුප්පං වනපඤ්ඤා	311	අචකුප්පං වර්ගා පඤ්ඤා	311
අරකුප්පං	124	අචකුප්පං කම්මිකානි වා	
අරකුප්පං	30	පඤ්ඤා න භාවිතං	311
අරහතං අනුකරොමි	430	අචකුප්පං කම්මානි	338

පිටස්ථිතානි.		පිටස්ථිතානි.	
අවිනාශවාදී	323	අයාතකතාංග	260
අවිනාශො	49	අයාතානං	388
අවිනිපාතධිමෙමා	444	අයාර්ෂද්ධා	393
අවිච්චං	327	අයාහමො	423
අවිසංවාදකා ලොකස්ස	430	අසුචි	345
අවිහං ගමනා	460	අසුචිනා	462
අවිනිසා	336	අසුභනිමිත්තං	27
අවිවිමසෙකුඤ්ඤා දුට්ඨා හොති	390	අසුභසකුඤ්ඤා භාවෙති	286
අවුපසනනවිතතස්ස	20	අසෙතවිග්ගනිරොධො	405
අවෙච්චිපසනනානං	215, 245	අසමිමානො පතිගති	288
අවෙච්චිපසනාදෙ	434	අසසඛඵංඛො	462
අවිග්ගමනමො	359	අසසමමො සමමෙපටිමෙකුඤ්ඤා	345
අවසාපජ්ඣවිනෙතා	419	අසසසදමො	462
අවසාපජ්ඣා	337	අසසාපාතියො	462
අසංකිලිට්ඨවිනෙතා	419	අසසාදපරිභෙදනං අචරිං	453
අසංකිලිට්ඨා	402	අසසාදානුපය්තිතා	296
අසංඛිතලක්ඛණානි	388	අසසාදො	453
අසංඛිතස්ස	388	අසසාසා	419
අසංඛාරපරිනිබ්බාසි	444	අසසුතවා ඛො පුපුර්ණො	382
අසච්ඡිකතං	292	අසසුතාවිනො	392
අසකුඤ්ඤාතිබලා	328	අසසොදුං	407, 414
අසතං සනතිවාසං	330	අහමිප ජර	430
අසතා දුක්ඛං උපදහති	426	අහමි අමහා අහමි අමහා	442
අසඛිමෙම පතිට්ඨාපෙති	260	අහං	12
අසනතුට්ඨිතා	44	අහිතානුකම්පි	330
අසනතුට්ඨිතා ච කුසලෙසු		අහිරිකං	297, 387
ධිමෙමසු	337	අහිංකාරමමිංකාරමානානුකයා	362
අසපුරිගභූමි	312	අහිංසා	387
අසමසමො	66	අනු අප්පච්චියො	446
අනමාසිසුඛං	331	අනුදෙව අකඛතති	446
අනමාහිතා	325	අනු පුබ්බෙ ලොභො	420
අනමාහිතො	425	අහෙකුඅප්පච්චියා	401
අසමො	66		
අහමිපජකුඤ්ඤා	46, 337	ආකඛිමානො	457
අහමිපජානස්ස	46	ආකප්පගම්පද	267
අහමිපජානා	325	ආකාසධාතු	402
අසමෙමාසාස	288	ආකිණ්ණොති	360
අහලීනං	383	ආගතං භාරං න වහති	382
අහතාමො	65	ආගතාගමා	352

පිටිමිනිසා, කි.		පිටිමිනිසා, කි.	
ආසන්න	411	ඉදිමානායක	455
ආසන්න දෙති	358	ඉදිමානා ආරෝහණවර්ණගතම	462
ආසන්න	353, 447	ඉදිමානා ජවනමිටි වදාමි	462
ආසන්නය බහුකුණය	394	ඉදිමානා වර්ණගතමිටි වදාමි	462
ආසන්නය බහු 334, 444, 445, 452		ඉදිමෙව සවිම.	328
ආසන්නය බහුය	348	ඉදි	34, 399
ආසන්නය	344	ඉදි කපා	327
ආසන්නය	323	ඉදි ව උපකරණ	399
ආසන්නය	40	ඉදි ව පන මෙතෙක් සාරිපුත්ත	
ආසන්නය	394	සකියා සායන	363
ආසන්නය පරිසරාලයකදී		ඉදි දුකඩනති පසුකුණෙමි	406
ආසන්නය ව පුත්තනායක	361	ඉදි දුකඩනති සරාසුන	
ආසන්නය සරාසුනායක		ඉදි පොකුණකරණ	468
ආසන්නය	318	ඉදි වා කරණිය ඉදි වා	
ආසන්නය	449	අකරණිය	401
		ඉදි වුමිමි	406
		ඉදිපාරිසරණ දසෙසු	397
		ඉදිපාරිසරණය	462
		ඉදිමනායක	84
		ඉබ	300, 319
		ඉබ කපාගනු ලැබ	
		උපකරණ	396
		ඉබ බමම වර්ණන මණ	
		පුගනිසාමින	388
		ඉබ සකන සහවා කිමාග	424
		ඉබය	373
		ඉබානද කපාගනු	440
		ඉබානද හිකුණ	362
		ඉබව බො	321
		ඉබ්බාන	410
		ඉබ්බෙසු ගුණවාර්ණ	174
		ඉබ්බෙසු ගුණවාර්ණ	349
		ඉබ්බිමි ව සවිකුණකෙ	362, 363
		ඉබ්බා කපා	327
		ඉබ්බා ලොකය	
		දසෙසුනායක	314, 361
		ඉබ්බා සකුණගතය	
		උපකරණ නිකරණ	420
		ඉබ ලොක අනුච්චරණ	376

පිටිමිකානි.

ඉමානි බො හිකව්වේ නිඤ්ඤ	
ආධිපතෙත්තානි	333
ඉමිනාපි අභිකතන	430
ඉමිනා පුත්තලෙන	353
ඉසිපතන	347
ඉත්තරනිමානහෙතු	401
ඉත්තරියාධිපව්ව.	431
ඉත්තරියාධිපව්වෙ රජෙජ්	312
ඉත්තා	337

උ.

උතකා	429
උතකා බන්ධන	452
උතකාපිතවිනිතා	461
උතකාමුඛෙ පනව්වෙපයා	452
උතකාමුඛෙ පුතුසලපමපගභං	411
උතකුජෙජ් ස්	303
උතකුජෙජ්	360
උතකුපිතපපධානමනුජ්භතා	464
උතකුලපිතුලං	264
උතතිලිපර්මජ්ජනං	449
උතකවිපනියකමමං	338
උත්තප්පතබ්බං පරියාපුණ්ණි	
තබ්බං	327
උත්තො භග්ගපති	
වෙසාලිනො	213, 214
උච්චාකුලීකානං	109
උච්චාසයනාමනායසනානි	411
උච්චාසයන	431
උච්ච්ඡිගපථෙඤ්ඤ	359
උච්ච්ඡදනෙන	34
උජ්ඣිග්ගානුකාරිනො	443
උජ්ඣං කායං පණ්ඩිතං	412
උඤ්ඤන කාලාහතෙන	
යාපෙනනි	266
උසානාධිගතං	359
උසානසඤ්ඤං මනසි කරිනි	350
උතුරුපරිණාමිනි	447
උත්තරස්සෙ	447
උත්තර න්දමානා	240

පිටිමිකානි.

උත්තර මනුස්සබ්බො	397
උත්තරං වා මනුස්සබ්බො	33
උත්තානා	456
උදකමලලෙන	461
උදකරහඤ	33
උදකවාහසො	406
උදනං උදනෙසි	322
උදසි	441
උදෙති බිසං	367
උද්දලොමි	411
උද්දසං කටං	463
උද්දසෙන	248
උද්ධම්මකුකකුච්චං	20
උද්ධතා	225
උද්ධසො	428
උද්ධංසො	444
උද්ධම්මානකං	375
උද්ධාලො	455
උදකකමෙන	428
උදකකිලිට්ඨස්ස විතතස්ස	428
උදකකිලිට්ඨං	34
උදකකිලෙසෙති	34
උදගතෙති	341
උදඤ්ඤානං	312
උදඤ්ඤාසිං	295
උපට්ඨාකානං	160
උපට්ඨානසාරං	435
උපට්ඨානසාරං සෙවනො	435
උපට්ඨානස්ස	460
උපද්දවො	339
උපසිසුඛං	330
උපනාහො	337
උපනියති	389
උපපජ්ජමානො උපපජ්ජති	576
උපවස්සුපොසථං	432
උපච්චරති	404
උපසග්ගො	339
උපසඛ්ඛමි	328, 392, 396
උපසඛ්ඛමිනි	301
උපසඛ්ඛමිංසු	418, 419, 427, 433

	පිටිකඛානි.
එකෙන අංගෙන පිතරං	312
එකෙන භික්ඛවෙ අංගෙන	
මාතරං පරිභරෙය්‍ය	312
එකො	54
එකොදි හොති	461
එකේය්‍යකං	298
එතදත්ථ සොකාට්ඨානං	423
එතදත්ථ උපතියා	423
එතදත්ථ භික්ඛවෙ කථා	422
එතදත්ථ මත්තනා	422
එතදොච්ච 302, 316,	
	372, 410, 436
එතමහං සංයෝජනං වදාමි	464
එතරභි පන ඔත්තරා ව භික්ඛු	397
එතස්ස භගවා කාලො	439
එතං පඨිකිට්ඨං	47
එතං පාරිකංඛං	294
එතං සත්තං එතං පඤ්ඤිතං	62
එතං හි අට්ඨඛිකිකමාත්‍රපොතථං	431
එතාහි	395
එතතකං මූලං භවිස්සති	
එතතකො උද්දෙයො	352
එථ කුමො සාලො	419
එථායං මහො	396
එරකට්ඨකිකං	293
එවමස්සායං	390
එවචෙව ඓධං 356, 367, 360,	
	37, 426, 427
එවචෙව ඓධං තිං	418
එවචෙපඨිකා	347
එවචි තෙ මනො	398
එවචි තෙවිජ්ජා මුහමණො	492
එවරුපං	337
එවරුපාය ඉද්ධියා	381
එවරුපෙන ව පුමුමාලෙන	381
එවස්ස	372
එවං	46
එවං අචෙරපිත්තකා	419

	පිටිකඛානි.
එවං ඓධං විසංචෙ ගොපාලකු	
පොතපොතො හොති	427
එවං තිරංගෙ	33
එවං පඨිට්ඨිතා	347
එවං භුතො	412
එවං මනසි කරොථ	399
එවං උත්තරවිතතං	34
එවං විතකෙකථ	399
එවං වුත්තෙත භගවා	441
එවං සත්තං	449
එවං සත්තං භික්ඛවෙ	
මුමුකවිරියවාසො හොති	450
එවං සත්තායං භික්ඛවෙ	
පුත්තලො අකචෙත්ථා හොති	421
එවං සඤ්ඤි හොති	285
එවං සම්මා අසාවමානො	
අසාවෙය්‍ය	334
එවං හි වො සාරිපුත්ත	
සිකතිතඛං	322
එසාභික්ඛවෙ කුලා එතං පමාණං	334
එසාතං	303
එහමො පුරිස	358
එභිපසසිකො	390, 434
ඔ.	
ඔකාසො න පඤ්ඤායති සම්මා	
දුක්ඛස්ස අන්තකිරියාය	450
ඔකොට්මකො	345
ඔක්කන්තියා සති නාමරුපං	405
ඔක්කමනෙ තික්ඛිත්තධුරා	448
ඔක්කමනෙ පුබ්බඛිත්තං	325
ඔක්කාවිතවිතීනා	826
ඔඤ්ඤියා	261
ඔතිණ්ණො	383
ඔපනසිකො	390, 434
ඔපපක්ඛිං කරොන්ති	413
ඔපපාතිකො හොති	444
ඔහාසයං	432
ඔහාසෙති	460
ඔහාසෙන එරෙය්‍ය	440
ඔරඛසිකො	461

පිටිමිකානි.		පිටිමිකානි.	
මරමොගියානං	444	කරාචපුත්ති	420
මලිගලෙ	391	කරාසමයොගෙන	420
මවාදපතිකරෙ	40	කදුපි	408
මසාරණීයං	338	කපණං	431
මහාය	383	කපපියෙ අකපියසඤ්ඤි	338
මහිතසාගෙ	378	කමන්ථං අනුභොගි	311
මහිතයොගො	422	කමමකබ්බා දුකබ්බකියො	434
මලාරිකං	460	කමමලකමණං	340
කි.		කමමසමාදානාති	369
කකකඤ්ච	428	කමමං චෙත්තං	435
කබ්බාදානියෙපු	327	කමමානං	364, 454
කච්චි බහු	377	කමමානං සමුදයාය	464
කඤ්චදෙවදෙනං	303	කමමන	288
කඤ්චි සබ්බාරං	267	කරණීයාකරණීයෙ බො ටන	
කඤ්චි සබ්බාරං පුබ්බො		සච්චනො ජෙතනො	
ලාගෙව්ජයා	248	අනුපලබ්ධිසමානෙ	401
කපුකතතා	269	කරණීයාති	446
කපුකං	260	කරහපි	406
කපුකානං	388	කලලිගුනො	33
කපුචියකනො	460	කලහරාතා	448
කපුචියං	460	කලං	396
කට්ඨිකං	411	කලං නාග්ගති සොලසිං	431
කමෙවන	356	කලසාණපච්චිකකමො	391
කමලෙන	368	කලසාණධිමො	327, 438
කණං	447	කලසාණචිත්තතා	46
කණාජකං	381	කලසාණචිත්තතා	358
කණොසාපසාධිකො	464	කලසාණවාකකරණතා	267
කණණපුබ්බා	358	කලසාණවාකකරණානං	183
කණකපුකකසප්පිහාගෙ	358	කලසාණතමාචංකො	368
කණතා	297	කලසාණතතායො	368
කතකරණීයො	378	කලසාණං	383
කතකීචෙව්වා	392	කලසාණං	407
කතඤ්ඤා කතචෙදී	466	කලං චචනාය	378
කතතතා ච ප්‍රාග්මණ අක		කචිකතා	327
කතතා ච	308	කතමුජානො	346
කතමො එකධිමො	257	කසිරවුතකිකෙ	344
කතමො එකපුග්ගලො	68	කසිරෙන සාසවජ්ජාදො	344
කතමො ච අවුසො	318	කහාපණකං	298
කතං කරණීයං	396	කංචනං	432

පිටිමිකානි.		පිටිමිකානි.	
කෘතූ		කාලකිරිය	65, 464
කාණ	346	කාලාමානං නිගමො	418
කානියානි	246	කාලෙන	444
කාදලිමිගපවරපව්වජරණො	373	කාලෙන කාලං	462
කාකුඤ්ඤ	397	කාලෙන කාලං සමාධි	
කාමව්ජ්ඣං	466	නිමිත්තං මනසි කානබ්බං	452
කාමව්ජ්ඣං	18	කාසිකං	332
කාමපරිගෙයනාය උසසුකෙකා	323	කාසිකං වජ්ඣං	447
කාමහමො	436	කාසිකං පුමෙතං වෙදිනං	379
කාමරාග විනිවේශ විනිබ්බ		කාසිකා කඤ්චිකා	378
පලිගෙයනපරිසුථා		කාළි උපාසිකා කුරරඝරිකා	247
නාමකායානගෙයන	22	කි.	
කාමසංකප්පනං	363	කිඤ්චිතං	294
කාමසුඛං	330	කිත්තාවතා	390
කාමානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤ		කිත්තිගෙය	367, 407
පෙති	468	කිමකබ්බි	313
කාමානංගෙව නිබ්බිදාය	319	කිමපන තුමෙත	432
කාමාසවා	394	කිම්පුරිය	329
කාමෙ පරිභුඤ්ඤාති	323	කිසාගොතමි	205
කාමෙමජ්ඣාචගති	323	කිංචාදි	313
කායකමෙම	342	කි.	
කායද්වවරිතසමබ්බි	256	කිවතකං පගොති සරෙන	
කායද්වවරිතසා	265	විඤ්ඤපෙතුං	438
කායද්වවරිතං	294	කිවමහපථලං	431
කායමුතී	467	කු.	
කායමොභනග්ගං	456	කුකකුච්චානං නිවාරණං	363
කායවංගො	347	කුකකුච්චාසිතබ්බං	333
කායසකසි	327, 363	කුකකුච්චපානිකා	390
කායසබ්බාරං	354	කුසාරිති	372
කායසුචරිතං	294	කුණ්ඨි	346
කායසුචි	466	කුණ්ඩානො	146
කායගොවෙය්ගං	466	කුණො නු නිං ආගච්ඡති	427
කාසිකා වා	373	කුත්තකං	411
කායෙ කායානුපසි	267	කුත්තදියො	448
කායෙන	300, 387	කුප්පති	366
කායෙන ද්වවරිතං	374	කුමො	360
කායෙන සංකප්පමො	390	කුලපති	388
කායො පසාමනාති	448	කුලෙ වා ඉධි ජායමෙ	392
කායොපි පසාමනාති	288	කුසවිරං	447

පිටිමිකානි.		පිටිමිකානි.	
කුසලා	42	බතං උපගතං	389
කුසලානං ධම්මානං	46, 268	බතො හොති	381
කුසලානං ධම්මානං උපගමිපද්	362	බතභියස්ස	348
කුසලො හොති පඤ්ඤං		බතභී	336
කෙතුං ච විනේශකතුං ච	362	බමභී	368
කුසිනාරාඤ්ඤං	457	බසස්මිං පඨමං සුඤ්ඤං	443
කුසුමිකා	448	බසාය වසාය	339
කු.		බරතතාය	300
කුට්ඨාසාරසාලාඤ්ඤං	438	බරානං	388
කුට්ඨාසාරා	340	බලිතං ගණකානි	422
කෙ		බලිතං ච න ගාහසෙ	422
කෙතුං	347	බලිතං සිරො	374
කෙනවි මහුස්සකුතෙන	347	බො.	
කෙවලකප්පං	459	බාණ්ණකණ්ඩකාඛානං	264
කෙවලපච්චිප්පණ්ණං	380	බාරං	429
කෙවලස්ස	408	බාරපතවර්තී	293
කෙවලස්ස දුක්ඛකඛනිකාස්ස	383	බි.	
කෙවලා	388	බිපං	261
කෙසකම්බලං	447	බිපං බිබේග්ග	482
කෙසකම්බලො	444	බිපවර්තී	425
කෙසපුත්තියා	418	බිපානිසුසුතං	166, 200
කෙසං හො	438	බි.	
කො		බිණං ජාති	394
කොට්ඨාසපයා	447	බිණෙදකිතුතා	448
කොඛො	337	බි.	
කො හු ඛො	453	බ්‍රිඤ්ඤාබ්‍රිඤ්ඤාකානි	448
කො පන හො ගොතම	309	බ්‍රිංසෙතති	418
කො පන වාදෙ ඤානං ඔසුළි		බෙ.	
කරොතති. 41,	267	බෙගතං	318
කොපං	356	බෙමා	187
කොමාරකං	458	බෙමා ච සිකුනි උපාල	
කොලපුත්තී	267	වණ්ණං ච	334
කොකර්ණං	62	බො.	
කොකලපු	407	බො	10, 407, 482
කොකෙග්ගං	411	ක.	
ක.		ගතිමිත්‍යානං	160
කඤ්ඤා	346	ගතිගම්පතතිපතිබාලකානි	369
කණ්ඩදන්තං	374	ත විපවිත්තති	369
කතං	334	ගථිතා	327
		ගථිතො	457

	පිටිමිකානි.
ගන්තා	360
ගක්ඛිජාතානි	436
ගක්ඛි	413
ගජේකා ගව්ඡති	436
ගබ්භිනීපි භොතති	447
ගමහිරත්ථා	326
ගමහිරං නදිතබ්බං මඤ්ඤානති	418
ගමහිරිති	326
ගරහනති	309
භා.	
ගාමධම්මා	430
ගාරණං ධානං	391
භි.	
හිලානා චූළිකො	433
හිලානුපට්ඨාකීනං	244
හිලානුපට්ඨාකො අනුඤ්ඤානො	353
හිමිනං අනුකම්පාය	338
හිමිපුබ්බං	330
හි.	
හිව්වෙය්‍යකො	451
භූ	
භූතනං	31
භූඤ්චෙන	323
භූ.	
භූථකුපො	351
භූථභාණී	358
භෙ.	
භෙධං	389
භෙරුකං	429
භෙලඤ්ඤා	433
භොක භවකහතො	373
භොතමකපෙතිසෙ	457
භොතමො	407
භොතකත්ථො	373
භොතකො	411
භොපානසිට්ඨංකං	474
භොපාලකුපොසමො	427
භොමහෙත	332
භොමයං	429
භොසොගපිලකබ්බමි	480

	පිටිමිකානි.
ම.	
මකකවනති	346
මකකසමාරුලා	406
මකඛු න භොති	358
මකඛුනා රුපං දිස්වා	350, 404
මකඛුථස්සායතනං	403
මකඛුමා	352
මඤ්ඤාලකුලෙ	344
මතුතනං පටිසම්බදානං	
සමජ්ඣිකිරියා භොති	67
මතුහි සම්භවවජ්ජුති	211
මතතාරිමහාඤ්ජයගස්සානි	439
මඤ්ජනිකාය	391
මඤ්ජානා	432
මඤ්චසුරියා	439
මපලා	325
මපලො	455
මරනතමපි ත්වම්නතමපි	33
මා.	
මාගා	339
මාරිකං මරමානො	407
මි.	
මිත්තකපිකානං	158
මිත්තකබ්බරා	327
මිත්තභාවනා අත්ථි	36
මිත්තභාවනා නත්ථි	36
මිත්තස්ස උපකම්මෙයො	428
මිත්තස්ස විමොඡකඛා	423
මිත්තං	31, 34
මිත්තං අභිනිත්තාමෙති	394
මිත්තං පඤ්ඤානාති	248
මිත්තං භාවියති	311
මිත්තං හික්ඛිමෙ භාවිතං	
බසුලිකතං	34
මිත්තිකා	411
මිත්තෙ මිත්තානුපය්‍යති	268
මිත්තො ගගපති	209
මි.	
මිරකවාසිකං	293

පිටස්ථිකානි.		පිටස්ථිකානි.	
විවරපථවේනං	447	ජ.	
විවරපිණ්ඩපාතසෙතාසන		ජලේදීපෙ	264
තිලානපච්චිසභෙසජ්ජ		ජරං අනතීනො	382
පරික්කාග්නුපාදානථං		ජරාමිමො	376, 382
පබ්බතං	294	ජරාහසං	406
මු.		ජරාස	296
වුණ්ණං	429	ජවසම්පනෙතා	449
මු.		ජලා	265
මුලනියං	439	ශ්.	
මෙ.		ජාතරිසං අනුප්පනෙතා	349
වෙනසා	435	ජාණ්ණසෙය්‍යාණි	308
වෙනසා අභිවිරපෙතනා	454	ජාතරූපං	432
වෙනසා වෙනො පරිච්චි	38	ජාතිකබ්බං පනෙතා	395
වෙනසා ථුටො	287	ජාතිජරං	362
වෙනසිකං	331	ජාතිමරණසබ්බසෙ	376
වෙනසිකා වා	373	ජාතිමරණසබ්බවෙ	376
වෙනසො	446	ජාතියා	296
වෙනසො අවුසසමො	20	ජාතිවාදෙන	396
වෙනසො ආසාසො	330	ජාතො	343
වෙනෙති	390	ජානසා	323, 434
වෙනොවිමුතති	344	ජානං පසංගං විහරනති	383
වෙනොවිමුතතිං	367, 382	ජානාමි පසංගාමි	285
වෙනොවිමුතතිං පඤ්ඤාවිමුතතිං	362	ජාතියා	420
මො.		ජාතොදා වා	451
මොග් ඛලවනෙතා සොනති	324	ජායනතිපි	447
ජ.		ජ්.	
ජන්දරගමිකානියෙ	454	ජ්ගුවජ්ජති	382
ජන්දරගමිකයො ජන්ද		ජ්ගුවජ්ජනමෙධා	357
රාගපාහානං	453	ජ්ගුවෙත්ඤාථ	351
ජන්දගමාසිං	271	ජ්ණ්ණං	374
ජන්දං ජනෙති	268	ජ්ණ්ණො	323, 389, 449
ජන්දගමිං ගව්ඤ්ඤති	320	ජ්.	
ජන්දො	401, 442, 454	ජ්වසො සොමාරගමෙවො	216
ජනනං අනුක්‍රමණිකානං	68	ජ්විතමදො	382
ජනනං ධාතුනං	404	ජ්විතං	435
ජනෙතා	432	ජෙ.	
ජච්චුසානි	447	ජෙවෙසා	345
ජති මාසෙති ජාරකතුනෙති	347	ජෙතවනෙ	9

පිටිවිකිකානි.		පිටිවිකිකානි.	
භේ.		තඛික මිමං කමමසමුදයාය	
ජෝතිමාලිකං	295	සංවිතකති	454
ජෝතෙතති	418	තඤ්ඤාපන	401
කු.		තජ්ජනියකමමං	338
කුංතං	267	තජ්ජං වායාමං	428, 429
කුංසි	383	තඤ්ඤා චෝ	34
කුංසිතං	120, 240	තඤ්ඤාකතපිටුතතිනො	446
කුංසිතං යදිදං තඤ්ඤා	198	තඤ්ඤාකතියාය පටිපනොතං	
ඤ.		භොති	320
ඤාතතිවතුඤ්ඤාකමමං පඤ්ඤාතතං	339	තඤ්ඤාසංයෝජනං	435
ඤාතතිදුතියකමමං	338	තඤ්ඤාසංයෝජනා භො	436
ඤාතාං ධම්මං නිරුපධිං	382	තතියමිධි චෝ	438
ඤ.		තතියං දෙවදුතං	375
ඤාණදස්සනපට්ඨලාභාය	288	තතො අඤ්ඤා අනන්තරා	443
ඤාණදස්සනං පට්ඨපට්ඨිතං	434	තතො අයොඤ්ඤා	376
ඤාණං ව පන මෙ දස්සනං	453	තඤ්ඤා ඵලං වදාමි	401
ඤාණං වෙ භොති	443	තඤ්ඤා තං කමමං විපට්ඨති	364
ඤාති	434	තඤ්ඤා නුත	321
ඤාතිමජ්ඣගතො	368	තඤ්ඤා පරිනිබ්බාසි	444
ඤායස්ස අධිගමාය	434	තඤ්ඤා මාතාපි පුතො	
ඤායං ධම්මං කුසලං	324	ත පට්ඨහති	406
ඨ.		තහ	10, 417
ඨානන්තං විතතං		තහ චෝ ආයස්සා සාරිපුතො	313
භොගඤ්ජාය සංවිතෙතයා	452	තහ ධිතො	466
ඨානමහං කුසස්ස භෙදා		තහිදං අඤ්ඤාපතනං	435
-පෙ-උපපජ්ජස්සාමි	410	තඨාගතපට්ඨිතං	266
ඨානමෙතං විජ්ජති	247	තඨාගතං අනුස්සරති	428
ඨානං	431	තඨාගතං අනුස්සරණො	
ඨානාඨානෙ සඤ්ඤාති	420, 421	විතතං පට්ඨිති	428
ඨානෙති	387	තඨාගතෙ ව	
ඨි.		තඨාගතයාවතෙ ව	336
ඨිතසිලි	443	තඨාගතො	58
ඨිතස්ස අඤ්ඤාපතනං	388	තඨා විතතං භාවිතං	321
ඨිතියා	48	තඨාතඨා තං	449
ඨි.		තඨා තඨාස්ස විතතං	
තඤ්ඤා	417	පට්ඨිතං චෙදිති	460
තඤ්ඤා	389, 446	තඨාරුපානං අරහතං	410
		තඨාරුපො	362
		තඨාසතතං	382
		තඨෙව තං භොති	399

	පිටිමිකානි.
තදග්‍රිහිතෙතා	455
තදනුක්‍රමනං	296
තදපි අකුසලං	426
තදහිතිවිවේචනා	454
තදවිසරී	407
තදස්සාදෙති	455
තදනු	377
තදනු අකුසලං	420
තදනුපොසෙප	427
තනුක්‍රමනං	444
තනතස්ස පෙතස්ස	390
තනතාචුතානං විජානං	461
තපන	411
තපනියා	295
තපසා ව්‍යාපතිසංචං	434
තපස්සා ච හලලීස්සා ච	207
තප්පති	295
තබ්බිනුලච්ඡාදි	455
තමෙතං භික්ඛවෙ තිරසපාලං	374
තමෙව සමානාමසියං	344
තමො	394
තසිදං භො කච්චාන තමෙව	323
තයො පාසාද අනෙසුං	379
තයොමෙ භික්ඛවෙ අත්ථවසෙ	
සමපස්සමානෙන	387
තයොමෙ භික්ඛවෙ පුග්ගලං	355
තසා 36, 47, 294, 295, 296,	
322, 348, 442	
තසා ඵවිරුපො පුග්ගලො	
අජ්ඣුපෙකඛිතබ්බො	
ත පෙවිතබ්බො	356
තසාභිග නිං භික්ඛු	442
තසා ලොහඤ්චි දෙසඤ්ච	
මොහජ්ඣාපි විදදුපු	372
තසංගෙව හවෙ	455
තසංගෙව සහස්සාධා ලොහෙ	439
තසෙමිතං	300
තස්ස	419
තස්ස ඵවං ජානස්සා ඵවං	
පස්සස්සා	394

	පිටිමිකානි.
තස්ස ඵවං භොති	345
තස්ස ඛො තං	447
තස්ස න ඵවං භොති	345
තස්ස පාසියාසිකා	339
තස්ස මයං	453
තස්ස මෙ අනු උස්සාභො	382
තං ආලොකං සඤ්ජානෙය්‍යං	440
තං නෙමයං පතිගණ්‍යාම	446
තං තමස්සානති භොතමං	395
තං නිකාමෙති	455
තං වා පන අනභිසම්භවං	
අප්පට්ඨිත්ඛං	445
තං භොති	347
තා.	
තා ඛො පන සාරිපුත්ත	
දෙවතා දසපි හුත්වා	321
තාදිසංගෙව	460
තානං	390
තානි අභිභුක්‍යා	285
තානි ආපජ්ජති පි වුට්ඨාති පි	443
තායං මෙලායං	378
තාලච්ඡාදිකතං	371
තාව සහස්සාධා	439
තාව සහස්සාධා ලොහො	439
නි.	
තිතණ්ණෙ	392
තිණගතනං	389
තිණවජ්ජාරණං	339
තිනෙතං ව තපෙතං ව	333
තිජාගතනානි	399
තිඤ්ඤාලානං	357
තිජානං	388
තිබ්බො	442
තිට්ටිකානි	447
තිලකාගතගතනං	474
තිගතති මහාසතති	439
නි.	
නිඤ්ඤානි	452
නිඤ්ඤානි සතෙතං	436
නිති ථානෙති	387

පිටිමිකංකි.		පිටිමිකංකි.	
තු.		පි.	
තුට්ඨියා	458	ථුපාරභා	329
තුණ්ඨිභුතා තුණ්ඨිභුතා		ථෙ.	
තඬකමරෙකි තඬකංගනති	324	ථෙතා	430
තුමෙහ ආවුසො	432	ථෙසොන තුටකමෙවන	
තුමෙහ මෙටි සිකිකිටෙ	296	මුසාවාදෙන වුහං	359
තුළාසෙව්	367	මෙරමපං න වලෙයං	830
තු		මෙරෙහෙව සකිං ගව්ඨති	324
තුලිකා	411	ද.	
තෙ.		දකකිකමකාරපුතන	
තෙ ව තණ්ඨව	312	සුපරිකමකතං	411
තෙපොධාතු	401	දකකිණෙයානං	124, 313
තෙපොධාතුකුසලානං	178	දකකිණෙයො	449
තෙ තෙන ලංභං ලභනති	327	දණ්ඨපරිගතං	374
තෙන	377	දනනවිදංගකං හසිතං	453
තෙන ව විතතිං ආපජ්ජති	455	දනනං	31
තෙනසංගමනෙතා	401	දනෙතා	391
තෙන සි	309, 393, 438	දකිවිරිඨි	424, 425
තෙන සි ගහපති	333	දකිපොතිකො	457
තෙන සි රුජකුමාර	373	දකිකො	152
තෙනුපසංකම්	308, 313, 416	දමො	387
තෙ පරිබොජකා සරතං		දයාපනතා	430
පරිබොජකං එතදමොවුං	416	දලිඳු	344
තෙ සිකු	11	දයානකාමො සිලවතං	384
තෙවිජෙජු මුංගමණෙසු		දයානං ගොති	410
දුකං දුදෙයා	396	දහරතරෙ	323
තෙසනෙතා හනෙත	417	දහරතුම්	323
තෙසු දණ්ඨං නිකිකිපාති	428	දලොපරකකමො	352, 449
තසං	389	ද.	
ථා.		දනසංචිතාගරනො	384
ථාමවා	352, 449	දනාති	335
ථාමසා පරමසං අභිනිවිසං	328	දයසානං	208
ථාලිපාකො	396	දයකෙන චතසා ජාතිතබ්බො	261
පි.		දයිකානං	219
පිනම්ඨං	20	දරුචිරියො	151
පිනසං ව පතුදනං	396	දසකමමකාරපොරිගසං	381
පි.		දි.	
පුලලප්පිතතෙ	448	දිට්ඨධම්මවෙදනිකං	460
		දිට්ඨධම්මප්පබ්බිතාරං	311

පිටිබිකානි.		පිටිබිකානි.	
දිව්‍යබලමසුබවිහාරය	288	දුක්ඛිතං	375
දිව්‍යබලමාහිනිබ්බුතා	376	දුක්ඛිති	296
දිව්‍යබලමිකං	293	දුබ්බද්‍යං	337
දිව්‍යබලමිකානං ආසවානං	338	දුග්ගති	83
දිව්‍යපාණනා	327, 553	දුග්ගතිපාටිකඛිට්ඨා	426
දිව්‍යානුගතිං ආපජ්ජති	325	දුග්ගතිපෙතති	324
දිව්‍යානුගතිං ආපජ්ජනති	449	දුට්ඨමිත්තං	248
දිව්‍යනිජ්ඣානක්ඛිනතියා	419	දුට්ඨාරුකා	356
දිව්‍යවිජනති	337	දුග්ගපාසා	333
දිව්‍යවිපුද්ධි	337	දුග්ගසිත්තං	345
දිව්‍යසම්පද	337	දුනතික්ඛිතාඤ්ච පද	
දිව්‍යසම්පන්නා	247	ව්‍යඤ්ජනං	309
දිව්‍ය හි හික්ඛවෙ පාටිකා	259	දුනතික්ඛිතාසං හික්ඛවෙ	
දිව්‍ය වා ධම්මෙ	364	පදව්‍යඤ්ජනං අපෙඨාපි	
දිනතද්ධි	430	දුනතසො හොති	309
දිනතපාටිකඛිති	430	දුප්පජ්ජනං	333
දිපද්‍යං අභ්‍යං	66	දුප්පජ්ජෙතං	455
දිබ්බවක්ඛුකානං යදිදං		දුබ්බණ්ණකායා	449
අනුරුද්ධො	104	දුබ්බණ්ණං	345
දිබ්බා වත භො කායා		දුබ්බපෙට්ඨ නාවසාදගෙ	428
පරිහාසිකානති	377	දුබ්බාසිතභාසි	341
දිබ්බා මෙ එභො නග්ගිං		දුබ්බාසිතං	423
සමයෙ වහිකමො හොති	412	දුබ්බික්ඛං	391
දිගඛිං සික්ඛාපදසතං	442	දුම්මඛිකුතං	338
දිවාදිවසං	427	දුමමධා	392
දිසා භනති	439	දුමමමධා	460
දිසා විමෙවනා	432	දුරක්ඛාපෙත හික්ඛවෙ	
දියසු	436	ධම්මවිතගෙ	261
දී.		දුරහිසමනවානි	294
දීඝතතාය	300	දුසංයං	391
දී.		දුසසිලො	345, 449
දුක්ඛානුක්ඛමකාරී	341	දුසසිලො පාපධම්මො	327
දුක්ඛක්ඛතිකං	406	දුසසිලාමලං	342
දුක්ඛක්ඛියං වෙදනාක්ඛියං	434	දු.	
දුක්ඛසමා	297	දුරෙ පානි හොති	461
දුක්ඛසං	356	දෙ.	
දුක්ඛසං අනතකිරියං	388	දෙය්‍යධම්මං	396
දුක්ඛා	462	දෙවතා අනුසාරති	429
දුක්ඛානං	388	දෙවතාං	398
		දෙවතුපොසථං	429

පි වස්ඛිකානි.		පි වස්ඛිකානි.	
දෙවද්දනානි	373	බිමමසඛිතභො	338
දෙව්වානං නාවතිංසානං	377	බිමමසඤ්ඤා	336
දෙව්වානං පියමනාපානං	154	බිමමසනානිවිභො	338
දෙවෙ	448	බිමමසංවිභාභො	336
දෙවො න සමමා ධාරං		බිමමසං ව අනුබවං	
අනුප්පාචේතනි	381	ව්‍යාකරොපානි	381
දෙ.		බිමමං	355
දෙමනසංනාමුහං	363	බිමමං අභිමොති දීපෙනති	49
දෙමනසංගති	296	බිමමං අනුසාරනි	428
දෙවචසංගතා	332	බිමමං අපවාසමානො	348
දෙගං	356	බිමමං ගරුකරෙතො	345
දෙගො	364	බිමමංගෙව	347
ඛ.		බිමමං සකකරෙතො	346
ධ්‍යානං බිමොනං අනං		බිමොබිමෙතන	359
උපපරිකඛනති	286	බිමොධිපතෙගො	348
බිමකපිකානං	186, 206	බිමොධිපො	383
බිමචකුං	448	බිමොනුකමො	336
බිමචාභො	335	බිමොනුග්ගභො	338
බිමමඤ්ච භික්ඛුග්ගඤ්ච	303	බිමොනුබිමවපටිපනො	380
බිමමධාරපටිගංගුතො	428	බිමොනුබිමං පටිපත්තො	286
බිමමරසිකතො	481	බිමොනුසාරි	327
බිමමතකාසුරෙත්ථං	368	බිමොනුසංගති	258
බිමමදනං	335	බිමමිකං රතතොවරණංගුතො	347
බිමමදෙගනං අනුඤ්ඤා	354	බිමමිකො	346, 347
බිමමඤ්ජො බිමකෙතු	346	බිමමිද්ධි	366
බිමමධරු	352	බිමමුපොසථං	429
බිමමනියාමනං	461	බිමමනෙව අනුතතරං	
බිමමපටිගංචෙදි	387	බිමමනකං පටිනෙතති	347
බිමමපමොදිතානං ගතං	453	බිමමනෙව වකකං වනෙතති	348
බිමමපරිගෙවසි	336	බිමමසනං	336
බිමමපුජා	386	බිමමපු බිමොනුපසි	288
බිමමභොගො	335	බිමමො	346, 460
බිමමරතනං	338	ඛ.	
බිමමරුජා	347	බාගුකුලො	332
බිමමරුජා සොපි න අරුජකං	348	බාගුභො	402
බිමමලඤ්ඤා	359	බාගෙතනි	266
බිමමවිවසගමොඤ්ඤා	273	ඛ.	
බිමමවිකකකං අවසිසානති	451	බිතිමනොනං	160
බිමමවුද්ධි	336	ඛ	
බිමමවෙසුලං	336	බිරං	395

	විච්ඡිකානි.
ධිරතමමනෙ	392
ඍ	
ධුතවාදනං	92
ඔයා	
ඔධාරණො	391
ඔධාවති	451
ඔ	
න අඤ්ඤං උපිතලාපනං	396
න අඤ්ඤා චිත්තං උපට්ඨපෙතති	327
න අද්දස	458
න ආතපං කණෙති තසා	
නිබ්බේදිතාය	426
න ඉති භවාභවතෙසු	383
න උත්තානී කණෙනති	327
න උපපාදෙද පඤ්ඤාසති	388
න එකොදිතවාසිගණො	461
න එලකමනතරං	463
න එති භද්දනතිකො	463
න කුසකුච්චාසිතබ්බං	333
න කුමභිමුඛං	463
නකුලපිතං ගහපති	216
නකුලමාතං ගහපතානි	246
න බලොපිමුඛං	463
න ඛො අහං	309
න ඛොත්ථ	363
න ඉධෙත්ථ ගණනා එකංගෙන	435
න ඛොත්තාහං	397
න ඛො පනස්සාහං	379
න ගබ්භිනියං	464
න ච අඤ්ඤාමඤ්ඤං	
ච්ඡාඛාඛෙතති	321
න ච කිඤ්ඤී ලොකෙ උපාදිගති	335
න ච නිජ්ඣිතතිං උපගච්ඡතති	328
න ච නිජ්ඣාපෙතති	328
න ච පනස්සා සුලභරූපො	
ගමගමො පඤ්ඤාය	436
න ච පුඤ්ඤාති කුබ්බති	369
න ච මම කවිති කත්ථි	
කිඤ්ඤිතතත්ථි	428

පිට්ඨිකානි	
න ච ගඤ්ඤාතතිං	
උපගච්ඡතති	328
න ච්ඡානං තගරමලලීකා වා	436
න චෙව අඤ්ඤාමඤ්ඤං	
පටිපුච්ඡතති	327
න චෙව ගොගා තථාරූපා	369
න චිම්භිතවාදිතපිසුකදස්සනං	431
න තං කමමං කමමනීරෙඛාය	464
න තිට්ඨභද්දනතිකො	463
නත්ථි අයං ලොකො	466
නත්ථි කාමෙසු දෙවො	456
නත්ථි කුභිඤ්ඤා	362
නත්ථි තං සංගොඨනං	448
නත්ථි දිත්තං	466
නත්ථි පරලොකො	466
නත්ථි මාතං නත්ථි පිතං	466
නත්ථි සත්තං මපපාතිකා	456
නත්ථි සා ඉද්ධි වා	
ආනුසාරො වා	447
නත්ථිව භික්ඛවෙ	312
න ථුගෙදකං	464
න දීඝත්තාය	300
නදිමුඛෙ	261
නදිමුද්ගතං	264, 389
න පටිපාසාදාලදො	451
න පඤ්ඤා	451
න පරෙතං පාහතං	
පට්ඨමපනො වරති	294
න පුප්ඵගණො පටිච්චාතමෙති	436
නප්ඵතතිතො අනෙසු	460
න බාහුලීකා ගොතති	448
න හද්දකං මරණං ගොති	454
නමග්ගසා	361
න මහපථලං	440
න මහපථලො	427, 428
න මහාජ්ඣිකො	427
න මහාතිසංඝං	449
න මහාතිසංඝො	427
න මහාවිපථාගෙ	427
න යත්ථ සා	464

	පිටිමිකානි.
නයිධි පඤ්ඤායෙථ මානා	297
න රුපානං පරිඤ්ඤං	459
න ලිපපති කාමෙසු	323
න චණ්ණොවාදී	446
න ව්‍යෙදයා	330
නඛං ච කමමං කණ්ණති	434
න වාචං පසුතං භණ්ණං	423
න වානං කමමානං	434
න විරියං ආරභනති	325
න විරවනති	327
න විසංසෙජ්ජති	334
න වෙදනානං පරිඤ්ඤං	459
නවො	449
න සකකච්චං කමමනතං	
	අභිට්ඨානි 351
න සකකච්චං සමාගිනිමිතතං	
	අභිට්ඨානි 351
න සඛිතිතතිපු	464
න සණ්ඨාති	460
න සන්තසනති	329
න සමුපසංගාමං මනතයෙ	423
න සමපනතමෙව	323
න සාර්ථ්‍යා	448
න සිකිකාකාමො	446
න සුප්පාතිකාරං වදුමි	355
න සොචති	359
නභාපනන	362
නති භවං කච්චායනො	
	බ්‍රාහ්මණො 323
නති මෙත්ථ සිකිකෙව	
	අභිබ්බතා වුත්තා 448
නති සනෙත උපාසෙර	392
න භෙදා පාසාදා ඔරෙහොමි	381
න හොති පච්චතතං	
	සතඛමිත්තො සමණොවාදො 402
න හොනති	332
නලාභාරා	340
	නා.
නායකති	396
නායුමපි බාගති	450

	පිටිමිකානි
නායුසං	374
නානාකරණං	347
නානාධාතුපථිවෙධො	63, 282
නානුපතිස්සනති	463
නානුභවනති	432
නානිස්ස විස්සනති	460
නාපරං ඉත්තතාය	395
නාබ්බනුමොදිතා	341
නාභිහරෙ	423
නාමභොගතං	410
නාමං	332
නාමුතිකො	323
නායං චණ්ණං පරිකිමෙර	391
නායසු	362
නාහං කච්චිති කසාචි	
	කිඤ්ඤානතසමි 428
නාහං භණ්ණො ඵතරති	
	කාමානි පතිසෙවිතුං 382
නාහං සිකිකෙව	12
	කි.
නිකාමිලාභී	411
නිකකමධාතු	28
නිකකුජ්ජනං	303
නිකකුජ්ජරා	360
නිකිකතබ්බර	325
නිකිකතං	259
නිකිකපති	333
නිගණ්ඨපොසෙථා	427
නිග්ගහො	402
නිව්වනො උපගමෙත්ථයා	247
නිව්ජානො	420
නිජ්ජරං විසුද්ධියා	434
නිජ්ඣාම	463
නිසා	459
නිදුනානි	354, 364
නිදෙධාවති	461
නිනභාතපාපකං	456
නිපෙකො	383, 388
නිපතනති	352

පිටිකිකානි.	
නිප්පිතිකං	331
නිප්පුරිකෙති	381
නිබ්බානස්ස ගච්ඡතිරිශාය	434
නිබ්බානං	32
නිබ්බානාය	256
නිබ්බිදානුපස්සිතා	296
නිබ්බුතො	392, 420
නිමිත්තණං	463
නිමිත්තෙතන ආදියති	397
නිග්ගො	444
නිග්ගස්සකමං	388
නිසාමං කුසලෙසු බිමෙමසු	
ගමමතතං	354
නිග්ගාදාං	324
නිරසමපි ගච්ඡති	455
නිරසො	33, 310
නිරුඡිසං	331
නිරුඡො	344, 362
නිරුපසිසුඛං	330
නිරුපසි	373
නිරොධගඤ්ඤං භාවෙති	287
නිරොධාස	256, 320
නිරොඡධා භොති	408
නිලොපං	389
නිසිදි	301
නිස්සංගසමපනො	352
නිස්සංග	346
නිස්සාරණීයං	338
නිභිතදණ්ඩො නිභිතසප්ථො	429
නිභිගති	357
ති	
තිතථං	310
තිතප්ථො සුත්තකෙතකාති දිපෙති	310
තිලකිදස්සාතාති	286
තිලකිසාතාති	285
තිලවණ්ණොති	285
තිලාති	285
තිවාරා	447

පිටිකිකානි.	
නො.	
නොකඛමමසුඛං	330
නොකඛමෙම දට්ඨබ්බමතං	382
නොකඛං ජමෙධානදං	411
නොතං ධානං විජජති	247
නොතං මම	461
නොග්ගථං සුත්තතනං	310
නොරසිකං	455
නොලා	358
නොව ආදිං මනසි කරොති	360
නොව ඔක්කමති	354
නොව වුට්ඨාති තථිකා ආබාධා	353
නොතං	347
නොසාදකුලෙ	344
නො.	
නො අසබ්බිකාරමමණො	332
නොති නං චදෙය්‍ය	330
නො දායකෙන	263
නො පටිග්ගාගකෙන	261
නො පටිසුච්ඡාචිතීතා	326
නො විස්සජජති	397
නො කිතානුකම්පි	330
ප.	
පකඛගතො	345
පග්ගහො	452
පග්ගාහො	382
පගෙවි චො පන	351
පභික්ඛා නාම කොසලානං	
නිගමො	446
පච්චිතතං චෙදිතකෙබ්බං	390
පච්චිතතං චෙදිතකෙබ්බං විඤ්ඤාති	434
පච්චිතීකෙති	347
පච්චිතතිපි	427
පච්චිතතිම චා ජනපදෙ	
අනුගඤ්ඤාදාං	324
පච්චිසිකං	430
පච්ඡමං ජනතං අනුක්‍රමිත	
මංගො	311
පච්ඡමා ජනතං	323, 448

	පිටිවිකිකි.
පවිත්‍රිකා	298
පජ්ඣති	297, 298
පජ්ඣති එකං ධර්මං	422
පජාපතිකා	373
පජාය අනුකම්පකා	381
පජ්ජානායකා නිබ්බානං	446
පඤ්ඤාතං	49
පඤ්ඤාතො අනුපඤ්ඤාතං	339
පඤ්ඤාතිරොධිකා	438
පඤ්ඤාපටිලාභාය	288
පඤ්ඤාපහෙදය	288
පඤ්ඤා භාවිතං	311
පඤ්ඤාය	463
පඤ්ඤාය අතිවිජ්ඣා පසාදි	455
පඤ්ඤාය අනුගාමකායාමි	367
පඤ්ඤාවිනිශ්චයං අප්පාදං	
අනෙකුළුකා	265
පඤ්ඤාපිටුකා	344
පඤ්ඤාපිටුකො	327, 332
පඤ්ඤාප්‍රියං	47
පටිලිකානිකා	373
පටිලිකා	411
පටිලිකානිකා	373
පටිගමනං	442
පටිගාමනකා මහතා ජාති	
නිබ්බානං	262
පටිගාමනා	310
පටිසන්ධිකා	19, 334
පටිසායකා	338
පටිවත්තකාමමහතායා	310, 345
පටිවත්තකා	303
පටිජාගරොහානි	377
පටිඤ්ඤාතකරණං	339
පටිකිසායකාය	339
පටිපදං	448
පටිපදාය න සංකාති	421
පටිපදාය සංකාති	422
පටිපනෙයා ගොති	320, 348
පටිපුට්ඨාපිකා	461

	පිටිවිකිකි.
පටිබලා	286
පටිබලො	352
පටිබාහති	462
පටිභානවනානං	149
පටිභානෙයායකානං	179
පටිවිවරනා	327
පටිවිරතා	429
පටිගම්බානාලං	298, 386
පටිගම්බා	336
පටිගම්බාදාපනානං	159
පටිගම්බාදා	400
පටිගම්බායකාමං	338
පටිගම්බායකා නිබ්බානං	464
පටිගම්බාය	461
පටිගම්බාය	
ගමනුපුට්ඨං	376
පටිගම්බාදා	42
පටිගම්බාදා ගම්බානානං	207
පටිගම්බාදා ගම්බානානං	146
පටිගම්බාදා ගම්බානානං	287
පටිගම්බාදා	394
පටිගම්බාදා වගා	323
පටිගම්බාදා ගම්බා	286
පටිගම්බාදා	402
පටිගම්බාදා	486
පටිගම්බාදා	851
පටිගම්බාදා	399
පටිගම්බාදා	363
පටිගම්බාදා	420
පටිගම්බාදායකානං	213
පටිගම්බාදායකානං	244
පටිගම්බාදායකානං	435
පටිගම්බාදායකානං	387
පටිගම්බාදායකානං	
ගම්බාදා	323
පටිගම්බාදායකානං	411
පටිගම්බාදායකානං	392
පටිගම්බාදායකානං	372
පටිගම්බාදායකානං	482

	පිටිවිකානි.		පිටිවිකානි.
පතිගණනාතු	446	පරව්‍යාධාය	850
පතිජීයති	356	පරං	388
පතිරූපො උපවිභාණො	353	පරං භෞජනයනං	427
පතිගල්ලාණං	416	පරායනං	390
පත්තකම්මෙකො	417	පරිකප්පො න සංග්ගාති	421
පඤ්ඤා	425	පරිකප්පො සංග්ගාති	421
පදනො චේයනාකරණො	393	පරිකම්පා	444
පදකම්මං කායකම්මං	463	පරිකම්පාය	339
පදකම්මානි කානිනා	463	පරිවාරගමානො	381
පදරං	448	පරිකම්මානිගමං භෞජනො	378
පදහති	268	පරිජානාති එකං ධම්මං	422
පදහිංසු	457	පරිඤ්ඤා	389, 464
පදලෙති	461	පරිත්තානි	284
පදීපයසකක	345	පරිත්තො	451
පද්ධිවිගතං	33	පරිත්තො	450
පද්ධිං	379	පරිද්දෙවති	296
පද්ධං පද්ධකාරී	444	පරිනිබ්බානාය	455
පධානසංඛාරසමනාගතං	271	පරිනිබ්බාසිංහති	441
පධානානි	294	පරිනිබ්බුතො	373
පනානානි	311	පරිපඤ්ඤාති	352
පබ්බජ්ජාසුඛං	330	පරිපඤ්ඤාති නිව්භ්වති	389
පබ්බතකඤ්ඤාපදරසාධා	448	පරිපුච්ඡති	352
පබ්බතවිගමං	265, 389	පරිපුරකාරී භොති	443, 444
පබ්බාජනාය	426	පරිපුරිකානති අපුරකායා	377
පබ්බාජනිකම්මං	338	පරිභුඤ්ඤාති	41
පභබ්බු	451	පරිභුඤ්ඤානති	327
පභසාරං	34	පරිමණිලෙති පදව්‍යාඤ්ඤානෙති	341
පභාසනති	432	පරිමුඛං සතිං උපබ්බිපෙති	412
පමාදසා	339	පරිගනෙතා	376
පමාදිපු	292	පරිගාදිණිකවිගතො	390
පමාදො	42	පරිගාසභානානොජනං	464
පමුඛෙ පාඤ්ඤානොසි	321	පරිගාසං	406
පමුඛිකං	292	පරිගාදිපනා භොති	428, 429
පග්ගපාණි	384	පරිගාදිපනො	411
පග්ගපාසිකබ්බො	356	පරිගාසාය අඤ්ඤානො	389
පරකකම්මානා	28	පරිගාසනොද්ධා	426
පරතො ව භොතො	334	පරිගාසනානං	339
පරධම්මාපසාදනා	433	පරිවාරද්‍යනං	338
පරමසුමුමාලො	378	පරිවාරසමපද	267
පරමි භනති	400	පරිසකසමා	326

	පිටි බිකානි.
පරිගණකයා	368
පරිගමණකා	320
පරිපූර්ණ	360, 409, 411
පරිහරණය	430
පරෙති	460
පරොවරානි	362
පලාලපිටික.	204
පලාපයා	337
පලිසපරිවකතික.	293
පලිතසකය	374
පලලබ්ධි. ආභූජිතා	412
පලලසකයා	411
පවතනඵලසභාජි	447
පවතනති	387
පවතතිත.	08
පවාරණ පඤ්ඤාතනා	383
පවාරණධිපත. පඤ්ඤාතන.	388
පවිච්ඡෙක	325
පවිච්ඡෙක පුබ්බසමා	448
පච්ඡෙදති	408
පච්චිකාන.	374
පසතනාන. භික්ෂාභාවාය	333
පසයා මාර.	383
පසවති	334
පසවනති	383, 387
පසාදන.	423
පසාදනීය ධාතන අපසාද.	335
පසාද. උපදංගති	335
පසානා	323, 434
පසාදානිකායා	448
පසානත.	33
පසාමපිසය න පවිසරෙය.	330
පසානසඤ්ඤා භාවෙති	287
පසානාය	330
පසාය	207, 298, 420
පනිතතසය	394
පනිගති	27
පනුතසතතරතනානි	431
පංසුකුලානි	447

	පිටි බිකානි.
පා.	
පාකතිජ්ඣය	325
පාකතිජ්ඣයා	455
පාටිසාරිකපකිඤ්ඤ	378
පාටිසාරියානි	397
පාණහරාන.	388
පාණාතිපාන.	429
පාණාතිපාතිනා හවිසානති	
පුබ්බසකතසභා	401
පාණ්ණපත.	308
පාතව්‍යත.	455
පාතිමොක්ඛධිපත.	388
පාතිමොක්ඛධිවරය. වුතො	319
පාතිමොක්ඛ. පඤ්ඤාතන.	338
පාතිමොක්ඛපද්ධත.	388
පාතුකරියාති	417
පාතුසාවො	64
පාදන. භාවිතනන	362
පාද. පාද. අවධාය	350
පානන	361
පාපකාන.	268
පාපකානි	369
පාපකා	204
පාපනිකා	351
පාපනිකු බලවතො හොනති	324
පාපමිතතා	40, 332
පාපිත්ත. පකුපච්ඡිදය	338
පාපිත්තරො	383
පාරගු	393
පාරගු සබ්බධිමාන.	392
පාරිපඤ්ඤා	301
පාරිපුරියා	208
පාරොවතාසු	301
පාවාරාන.	462
පාසුණ්ණයා	440
පි.	
පිඤ්ඤාකාදයා	447
පිටිසාරික පිටිසාරික	442
පිණ්ඩාලහාරමාරො අනො	111

පිටිඨමනානි.		පිටිඨමනානි.	
පියවිකඩු	825	පෙමනිය	358
පියවිකඩුනි	448	පෙසලානං	338
පිහිතවාතපානං	340	පෙසලා භික්ඛු තඟ්ගිං සමගෙ	
පිළිඳි	154	දුබ්බලා ගොනනි	324
පිති ජායති	448	මො.	
පු. කතුගකුලෙ	344	පොකකිරණීරාමණෙය්‍යකං	264
පුග්ගලපට්ඨාදකානං	216	පොඤ්ඤා	449
පුග්ගලංග ඛිත්‍රකාරා	355	පොඨි	358
පුග්ගලො	54	පොභකා	312, 361
පුභගවො	391	එ.	
පුඤ්ඤනි කමොනනි	377	එරුසෙත	461
පුඤ්ඤිකං	379	එලතනිය	329
පුණ්ණං මහනාමිපුග්ගො	113	එලං විපාකො	456
පුග්ගා ඉමං ලොකං		එසායනනාති	402
අනුච්චරනනි	377	එසිතකලා	340
පුප්පභෙදාදා	359	එ.	
පුප්පභාණී	358	එතිකරෙය්‍ය	358
පුබ්බකාරි	333	පු.	
පුබ්බාචරියාති වුච්චරෙ	361	පුග්ගකරවිතං රවිසාමි	418
පුබ්බාරාමෙ	313	ම.	
පුබ්බ කතගෙතු	400	මකඩ්ඪි	261
පුබ්බ නිවාසං	395	මකඩ්ඪිමොඝපුරිසො	261
පුබ්බ නිවාසං අනුසං		මකඛිකා	460
රතනානං 111, 203		මකඛා	337
පුබ්බව සමමොධා	454	මග්ගං ආවිසෙකය්‍ය	303
පුබ්බ සුදං	395	මවලපපනෙතා	345
පුරුෂිමෙපු ජනපදෙපු	322	මවුහාධිනං	395
පුරුෂ්ඤ්ඤ කමං	434	මව්ඤ්ඤං	33
පුරුෂ්ඤ්ඤ භමවාට්ඨි	458	මජ්ඣං	359
පුරුෂානං කමොනං	434	මජ්ඣිමා	467
පුරිමිකා	298	මජ්ඣිමාය ධාතුයා	435
පුරිසඤ්ඤං	296	මජ්ඣිමෙපු ජනපදෙපු	265
පුරිසපුග්ගාලො	400	මජ්ඣිමො	449
පුරිසපදෙසං	462	මඤ්ඤා ජමායං ව සගෙථ	
පු. ගමමජ්ඣගෙය්‍ය	358	ගඤ්ඤො	431
පුරිසා ගොනනි	360	මඤ්ඤාය්‍යරානං	110
පෙව්ව	363	මඤ්ඤා කාරි	443
		මදංග	339
		මද්දං	336
		මධුහංගි	358

පිටිමිකානි.		පිටිමිකානි	
මනසා	374	මහානිරයෙ	376
මනසි කරොති	41	මහාපඤ්ඤානං	84
මනසිකාරකුසලතා	332	මහාපරිසානං	165
මනාපදයකානං	213	මහාපුරිසලක්ඛණං	393
මනාපෙත පච්චිපට්ඨිනා අස්ස	373	මහාභිඤ්ඤාපානකානං	204
මනුස්සබ්බං මඤ්ඤා ලොකෙ		මහාමොගා	358
උපානෙතා	261	මහාරජ්ජං	441
මනොදුට්ඨිතං	204	මහාසයනං	431
මනොපට්ඨාරා	402	මහාසාලා	388
මනොඵස්සායනං	403	මහාසාවජ්ජං	425
මනොමයං	118	මහාමොක්ඛා	448
මනොමොනෙය්‍යං	457	මතිච්ඡිනා	42
මනොගබ්බාරා පඤ්ඤිතා	398	මං අවච්ඡමා	446
මනොසුචරිතං	294	මංකුකුතො	417
මනතඛරො	393	මං අනුස්සවෙන	418
මම එවං විහාරිතො	382	මං ආකාරපට්ඨිතකොක්ඛන	418
මමෙව	300	මං ඉතිකිරාය	418
මයමසු	396	මං එවං විතක්ඛාසිත්ථ	399
මයමසු භො ගොතම		මං තක්ඛතෙතඤ්ඤා	418
ප්‍රාගමණං	389	මාතරං	248
මයං චො ආවුසො	432	මාතරි ව පිතරි ව	335
මරණධම්මො	875	මානාපි කුලපට්ඨානං	397
මරණයඤ්ඤා භාවෙති	286	මානාපි සුතතං න පටිලහති	406
මරණෙන	296	මානාපි සුතතං පටිලහති	406
මලලුප්පෙතා	152	මාතිකාධරා	352
මයංණංති	447	මාතිකො ව පිතිකො ව	393
මහතො අනන්ධං		මාතුච්ච පිතුච්ච	312
සංවතතති	30, 48	මානතතදානං	338
මහතො කායස්ස පදාලොකා	461	මා තයගෙතඤ්ඤා	418
මහතො සංවේශාය	288	මානස්ස	339
මහගිනා	352	මා නං සිතං වා	379
මහතතං	376, 450	මානුසිං වාචං නභාසනති	329
මහපථලං	391	මා පරමපරාය	418
මහලලකා	389	මා පිටිකසමපදනෙත	418
මහලලකෙ	323	මා හබ්බරුපකාය	419
මහාකස්සපො	92	මායා	337
මහාචොරො	389	මායාගහධම්මරුපං විස බායති	399
මහානදියො	448	මාලා	431
මහාතාමො ගනෙතා	213	මා සමමණො තො ගරු	419
		මාගෙවං උද්ධි මාගෙවං උද්ධි	441

පිටිබිඹානි.		පිටිබිඹානි.	
මි.		මමි.	
මහදාය	347	මොංමොදාය	328
මහාරතනතා	419	මොදානි	362
මහාරමාතුපායාද	318	මොහරාදාපවිදාසු	372
මව්වාදිවසි	258, 447	මොහො	364
මව්වාදිවසිකසා	258, 260		
මව්වාදිවසිපරමානි	260	ස.	
මව්වාදිවසිසා හිකබ්වෙ		සකබ්	391
සමනසාගතා සතතා	258	සජාම	396
මව්වාබ්වමපරෙතා	391	සකෙද්විට කායසමිමං සථාදිවසි	
මව්වාපවිපරජාමොහො	335	සමතතං සමාදිණණං	259
මව්වාපවිපනසාධිකරණයොතු	24	සකෙද්දං	396
මව්වාපණිහිතං	32	සකෙද්දාධිකරණං	396
මව්වාපණිහිතොන විනොනන	32	සකෙද්දා	396
මු.		සතො	388
මුබරා	325	සථාගිදං	12
මුබරො	456	සථා	381
මුබසහතිනි විතුදනතා	325	සථා අපෙලකා	297
මුච්ඡතා	327	සථා කථමපන මුහමණ	392
මුච්ඡතො	457	සථා තං	394
මුච්ඡසම්මං	327	සථානෙ බමෙය්‍ය	373
මුච්ඡසානි	325	සථාදිවසි	259
මුච්ඡසානිනං	402	සථාදිවසිසා ම පබානං	387
මුතතමාහො	384	සථාබ්වමං	382
මුතතමාහො	463	සථාබ්වමං න පතිගණනානි	309
මුද්දනාය	34	සථාපවිපනතා	396
මුද්ධාවසිකතසා	384	සථාසානං නිකම්මොනො	33
මුති	395	සථාසානං තපසජානානි	36
මුසාවාද	430	සද්දං	34, 74, 396
මු.		සද්දං ආරකෙද්දකතතං	266
මුලගහො	486	සද්දං පකෙද්දපරිතානි	47
මුලජානා පතිවසිතා	392	සද්දං පකෙද්දවුද්ධි	47
මුලාය පවිසානං	338	සද්දං මහාපජාපති ගොතම්	158
මුලාය	330	සද්දං සකුලා	199
මමි.		සතතං	396
මම	24	සවසුකෙපි	32
මමතං	287	සමමි කසම්මද්ධි ජාතිගො	391
මමතං විතතං	40	සමමි හිකබ්වෙ අධිකරණ	300
මමතං වෙතොවිමුතනි	28	සසා වො පත තෙ අපථාය	
මමුත්තා	490	බ්වමමා දෙසිනො	417

පිටිකිකානි.	
ගණනායා	296
යං	247, 294
යං ඉති අරහං අසා	
සමමසමමුදො	254
යං එවං පුරිසසා විතතං	
පරිසාදය නිවර්ති	12
යං කිඤ්චි රූපං	461
යං ච සමාදපෙති	261
යං තෙන පකතං කමමං	
අපාං වා ගදි වා ඔහුං	
ඉඤ්ච නං චෙදනිසං	372
යං පාපං	298
යං පුපුල්ඤා	247
යං හ නොති	419

ශ්‍රී.

යං අවිජ්ජා සා පභිසති	311
යංගො	335
යං ච අප්පවිචානිතා	296
යං ච අසනතුට්ඨිතා	295
යං ච චෙතනා	259
යංවිශොකො	384
යංවිශාසාසි	117
යංවිකිම්බං	453
යංවිජ්චං යාරාමිසං	343
යංවිඤ්චිදං	410
යංවිතප්ඤ්ඤා	461
යංවිතා	432
යංවිතා ච විනිතා	461
යංවිදෙව මමඤ්ඤා	379
යං විජ්ජාභාගිසං	311
යංසු කාසු ච එතාසු	391
යංහං	294

සු.

සුචා	323
ශ්‍රී.	
යෙ ඉමං ධම්මපරිසායං	
න අසෙසාසු	323
යෙ මිදකා	265
යෙ තෙව්	41

පිටිකිකානි

යෙන තා දෙවතා	321
යෙන ගගවා	410
යෙන ගගවා තෙන සුපසංකම් 301, 389	
යෙන ගගවා තෙන සුපසංකම් 414	
යෙභුගෙහන	339
යෙ ලුහනති තථාගතං	
දසසායා	266
යෙ විරුඳා	423

ශ්‍රී.

යෙ ආරභ්විවිජ්ජො සො දුක්ඛං	
විහරති	263
යෙ ආරභ්විවිජ්ජො සො සුඛං	
විහරති	263
යෙ කුසිතො සො දුක්ඛං	
විහරති	263
යෙ කුසිතො සො සුඛං විහරති	263
යෙ ඛො මං පටිබ්බාජකා	417
යෙ ච සමාදපිතො	
තථසායා පටිපජ්ජති	261
යෙ ච සමාදපෙති	261
යෙ ධම්මං දෙසෙති	387
යොධාජ්ඣො රාජාරමො	461
යොති වසා ආරභ්වා සොති	348
යොතිසො පඤ්ඤා කතො	342
යොතිසො පදගනති	266
යොතිසො භික්ඛවෙ	
මනසිකරොසො	30
යොතිසො මනසිකරොසො	27, 28
යොතිසො මනසිකරො	258
යොපසා මාදිසො නරො	378
යොබ්බතමදො	382
යො රාමො සො පභිසති	311

ර.

රඤ්ඤා අභ්‍යන්තරිකා	
ගව්ජති	461
රඤ්ඤා අභ්‍යං	448
රට්ඨපාලො	141
රතනඤ්ඤානං	77
රතනකිකාරතිමිසායං	356

පිටිමිකානි.		පිටිමිකානි.	
ශ්.		ච.	
රුහසා හිකවිවෙ අභිඤ්ඤා	330	වච්චුවරිතං	204
රුහො ඛෙධ	424	වච්චොනොයං	457
රුජ්ඣොනො	448, 461	වච්චංකාමෙ	330
රුජ්ඣො ගහොනා විවිධා		වච්චුවරිතං	294
කම්මකාරණං කාමරතති	293	වජ්ජපච්චිකො	355
රුජ්ජරහො	448	වජ්ජභිරුකො	294
රුහුලො	141	වජ්ජං	388
		වජ්ජානි	293
රුපං	332	වජ්ජපුත්තො	442
රුපාරමමණං	331	වජ්ජපු	310
රුපි රුපානි පසාති	285	වණණං සමපනො	449
		වණණං භාසති	334, 392
රෙවණො ඛද්දිවතියො	126	වණණාරහසා	334
		වණණාරහසා වණණං	335
ලජ්ජ	430	වජ්ජං අඤ්ඤං න විජ්ජති	372
ලභා ව පන න කප්පතති	411	වජ්ජන	361
ලභනති සමාධිං	286	වඛන	426
ලභනො සප්පායනිකොජ		වනනාඤ්ඤාව පවාරයාමි	412
කානි නො අලභනො	353	වනරමණොයං	264
		වනසපති	388
ලුඛ්චිවරධරතං	181, 205	වනෙ	388
		වච්චනාති	418
ලෙණං	390	වරණංසං විහරති	322
		වලිතං	374
ලොකනිකාරණං	453	වච්චානාරමමණං	266
ලොකවිදු	383	වසිතුතං	305
ලොකසම්මං	344	වසායනායුකො	
ලොකාධිපො	383	වසායනජිවි	312
ලොකානුකම්පකං	57	වසායනාසිකා	298
ලොකානුකම්පකං	326	වහති	460
ලොකෙ	55	වහනති	460
ලොකො	268, 453		
ලොණං	429	ව්‍යං	
ලොභජං	364	ව්‍යංසං සකන්තොදකෙන	417
ලොභනිදුතං	364	ව්‍යංසුපානො	391
ලොභපකතං	364, 454	ව්‍යංසති	268
ලොභෙ විගතෙ	371	ව්‍යංසොධානු	402
ලොභො නිදුතං කම්මානං		ව්‍යංසානුකං	429
සමුදයං	364	ව්‍යංසාය	460
		ව්‍යංසනති සංයොජනං	363

	පිටිකිකානි.
වාලුකතාය	300
වාලෙ අම්බන්තරනිකාය	391
වි.	
විකිණ්ණවාලො	455
විකල්පිතං	423
විගතමලමචේරණ	384
විගතාභිජේය්‍ය	419
විභානපකිකාය	458
විජ්ජනපරිකාය	356
විජ්ජං උපාදායං භික්ඛු	
සංඛා දුග්ගතිකො ජයො	372
විජ්ජා	332, 394
විජ්ජා උපාදායං	288
විජ්ජාභාගියං	288, 311
විජ්ජාවිමුහතිඵලසංච්ඡිකිරියාය	288
විජ්ජාපමිවිකේතනා	355
විඤ්ඤාණධාතු	402
විඤ්ඤාණං පඨිවිසිතං	435
විඤ්ඤාණං ඛිජං	484
විඤ්ඤාති	390, 402
විතක්ඛවිචාරාපි	288
විතක්ඛවිචාරාසංඥං	398
විතක්ඛකායාති	398
විතුදනනා විහරනති	448
විතතිකා	411
විචාරණ	363
විදො	448
විබුරො	352
විබුමො	362
විතසංඛරනං සද්දං උපාලි	172
විතසංඛරනං සද්දං පටාමාරං	194
විතසංචුක්ඛකාය	334
විනිවිද්ධා	423
විනිලකං	373
විනෙකං ලොකෙ අභිජේය්‍ය	
දොමනකං	268
විනෙකං හදයෙ	373
විපක්ඛනං	311
විපක්ඛනං භාවිතං	311

	පිටිකිකානි.
විපුබ්බකං	375
විබහතවිකේතනං	455
විමුච්චති	394
විමුහතකම්. විමුහතමිති	394
විමුහතං	420
විමුහතා	332
විමොක්ඛා භොති	446
විරජං	448
විරජො	392
විරතා විකාලභොජනං	431
විරද්ධං	292
විරාභාය	320, 339
විරියං ආරභති	268
විරියං ආරභනති	448
විරුද්ධා	423
විරුද්ධිං	364
විරොචති	411
විලුහං	374
විලෙපනං	431
විච්චො විරොචති	460
විචරෙය්‍ය	303
විචාරද්වයනං	325, 448
විච්චෙච්ච කාමෙති	299
විච්චකතිස්සිතං	298
විසමලොභාභිභූතා	391
විසමෙතං කායකමෙවන	389
විසුද්ධියා	484
වික්ඛාසිකානං	216
විහරති	368
විනෙකෙය්‍යං	330
වු.	
වුට්ඨාති තම්භා ආබාධා	353
වුද්ධිභූමි	328
වුද්ධිං	364
වුද්ධිකේතනං අරියස්ස විනෙය	448
වුජෙති	328
වුසිතවා	378
වුසිතං	395

පිටුවකි.	පිටුවකි.
වෙදනාකඩයා සබ්බං දුක්ඛං නිජ්ඣණං.	434
වෙදනාපු වෙදනානුපග්ගි	268
වෙදීගමාකයා	405
වෙළලා	364
වෙළලාය	268
වෙරමඩවානො වාති	373
වෙරනං	338
වෙහාසං පක්‍ෂාමි	417
වෙඵරියං	432
වොකිණ්ණපුබ්බදුක්ඛං	355
වොය්‍යානපරිණාමි	299
වොය්‍යානාරණො	384
ව්‍යග්ගං ආපජ්ජති	426
ව්‍යාපජ්ජති	356
ව්‍යාපනං	454
සං.	
සලකතරවජ්ඣෙද	373
සලපතිකො	422
සකසාවා	347
සකංගෙව වාදං දීපෙනති	418
සකිමි දුඨං	376
සකකතා ගරුකතා	356
සකකරෙය	361
සකතිපුට්ඨා	358
සකාසකුලා පබ්බජිතො	407
සකාසපුත්තො	407
සකාමිපෙනති සානං	432
සකාං ලොකං	33
සකාපංගඤ්චි පකාති	395
සබ්බසාරසමාවාපො	345
සබ්බතලකඛණාති	388
සබ්බතයා	388
සබ්බදාසරමණං	332
සබ්බමුණ්ඩකං	293
සබ්බාස	362
සබ්බාසනිකොධො	405
සබ්බිතතවිජ්ජාපෙත	363
සබ්බිතොතන	362
සබ්බිතොතන ව විජ්ජාපෙත ම	300

පිටුවකි.	පිටුවකි.
සබ්බිතොතන සාධිතයා	116
සබ්බාමං	349
සබ්බාරවො	396
සබ්බථාසුතාය	337
සබ්බරාපෙත	447
සබ්බපුට්ඨතාය	387
සබ්බං	355
සබ්බං අනුසාරති	429
සබ්බං භිද්දෙය	248
සබ්බාදාං	359
සබ්බපට්ඨානානං	214
සබ්බපොසථං	429
සචිතවොදනං	335
සචෙ ඛො පන අනි පරලොකො	419
සචෙතසො	451
සචෙ භික්ඛවෙ අප්පකා නොනති	377
සච්චපරික්කමො	383
සච්චවාදී	430
සච්චකතා	430
සච්චිකතා	408
සච්චකරිකාති	32
සච්චකරොති එකං ධම්මං	422
සඤ්ඤාමාරි අකංසු	417
සඤ්ඤපෙනති	328
සණ්ඨාති	360
සණ්ඨිසණ්ඨිවාරිණී	464
සත්තං	434
සතං එකාති සානාති	387
සතිබලං	33
සතිමත්තානං	160
සතිමා	268
සතිවිනො	389
සතිසති ආයතන	452
සතිසමපඤ්ඤාය	288
සතිසමොප්ඝිතං	
සංවෙති 272, 298	
සතිසමමොකං පකිපෙත	360
සත්තං	388
සත්තං සමපජානො	350
සත්තානං	387

පිටිවිකාරනි.		පිටිවිකාරනි.	
සන්ද්‍රියාසනකරො	40	සන්ධිගතිමෙව	461
සදෙවකං	408	සන්ධිවති	451
සදෙවමනුස්සං	408	සන්ධිසිද්ධි	451
සදෙසා	347	සප්පාටිගාරිකං	468
සද්දමනුස්සාවෙය්‍ය	440	සප්පායාති	353
සද්දං පුත්වා	398	සප්පිනිකානීරං	416
සද්ධිමමගරු	327	සප්පිතිකං	331
සද්ධිමමට්ඨිතිකා	338	සප්පිතිකාරමමණං	331
සද්ධිමමස්ස	48	සප්පරිසපඤ්ඤාතනාති	387
සද්ධිමමං සොත්ථිවිජ්ජිති	385	සප්පං	434
සද්ධිමමං උට්ඨපෙත්වා	280	සබ්බපාණතුපත්තානුකමපි	430
සද්ධිං	396	සබ්බප්පායිකං	305, 457
සද්ධානුසාරී	327	සබ්බලොකෙ	
සද්ධාපබ්බජිතානං	141	අනභිතපසඤ්ඤං භාවෙති 28	
සද්ධාබලං	272	සබ්බසංඛාරසමපො	362
සද්ධාස සමමුඛිභාවා	383	සබ්බසො පඨිපි	382
සද්ධාපිත්‍රිකානං	139, 206	සබ්බසො රුපසඤ්ඤානං	281
සද්ධාපිත්‍රිකානා	327, 353	සබ්බං දුක්ඛං උපච්ඡෙදං	376
සද්ධි ස්වයං අධිමයනං ගොති	353	සබ්බා ආසනතිගො ඡෙත්වා	373
සද්ධි ස්වයං භාවෙති	271, 287	සබ්බුප්පිපට්ඨිකානානානානා	
සද්ධො වා දුක්ඛනිකානං	310	පධානං	206
සධිමමුක්ඛකංසනා	433	සබ්බං තෙ ඔහුං පුඤ්ඤං	
සතිසංඝමුක්ඛකප්පිකානං	393	පච්චන්ති	261
සතිදුතං	458	සබ්බං තෙ මනොපුබ්බතිකමා	41
සතිමිත්තා	331	සබ්බං මද අභිගොසම්	382
සතතමානසා	322	සබ්බං සඛාරා	461
සතතංගෙව උපහාරං		සබ්බං පු ධිමෙවසු	
උපහරිකාම	322	අභවමෙයො මුති	383
සතනි ස්වයං	322	සමුභවකං	408
සතනිං පපුසාවෙකසො	373	සමුභවාරිපු	322
සතතුට්ඨිකා	44	සභග්ගතො වා	358
සතතුට්ඨිකා	44	සමස්සා	325, 448
සතතා	344, 451	සමපිත්තා දෙවතා	320
සන්ධරං පඤ්ඤාපෙති	458	සමණකරණීයාති	441
සන්ධානං	296	සමණරාති	427
සන්දසස්සති	446	සමණස්ස	441
සන්දිට්ඨිකා	434	සමණප්‍රාග්මණං	436
සන්දිට්ඨිකාස	434	සමණො	407
සන්දිට්ඨිකො ධිමෙවො ගොති	390	සමතිකාමායං	434
සන්ධං	388	සමතිකාමො ගොති	434

	පිටිවිකල්පය.		පිටිවිකල්පය.
සමස්තය	259, 419	සමස්තය	338
සමස්තය	311, 337	සමස්තය	457
සමස්තය	376	සමස්තය	446
සමස්තය	400	සමස්තය	446
සමස්තය	464	සමස්තය	256
සමස්තය	12	සමස්තය	444
සමස්තය	374	සමස්තය	297
සමස්තය	400	සමස්තය	378
සමස්තය	374	සමස්තය	69
සමස්තය	400	සමස්තය	461
සමස්තය	151	සමස්තය	462
සමස්තය	376	සමස්තය	268
සමස්තය	6	සමස්තය	268
සමස්තය	393	සමස්තය	447
සමස්තය	328	සමස්තය	462
සමස්තය	312, 446	සමස්තය	283
සමස්තය	319	සමස්තය	417
සමස්තය	259	සමස්තය	82
සමස්තය	419	සමස්තය	363
සමස්තය	336	සමස්තය	463
සමස්තය	336	සමස්තය	422
සමස්තය	362	සමස්තය	462
සමස්තය	336	සමස්තය	417
සමස්තය	448, 451	සමස්තය	417
සමස්තය	331	සමස්තය	438
සමස්තය	408	සමස්තය	339
සමස්තය	383	සමස්තය	383
සමස්තය	446	සමස්තය	461
සමස්තය	423	සමස්තය	390
සමස්තය	462	සමස්තය	301
සමස්තය	46, 337	සමස්තය	448
සමස්තය	358	සමස්තය	48
සමස්තය	46	සමස්තය	361
සමස්තය	268	සමස්තය	408
සමස්තය	447	සමස්තය	344
සමස්තය	411	සමස්තය	390
සමස්තය	456	සමස්තය	391
සමස්තය	428	සමස්තය	249
සමස්තය	283		

පිටිමිකානි.		පිටිමිකානි.	
සලාකානුකතං	391	සා ව නො පවතනති හවිසානි	357
ස ලොකං හරතෙ සිටං	387	සා ව නො එසු හවිසානි	357
සලලපනති	428	සාගෙසාං	337
සවනාග	266	සාගොති	447
සවෙදනා	331	සාතසුඛං	331
සව්‍යඤ්ඤානං	360	සාථං	355
සව්‍යාපජ්ඣං	354	සාථං සව්‍යඤ්ඤානං	409
සව්‍යාපජ්ඣං ලොකං	334	සාථලිකා	325
සව්‍යාපජ්ඣං චෙදනං	354	සාග්‍රි	321
සව්‍යාපජ්ඣං	337	සාග්‍රි ඛො පන	410
සව්‍යාපජ්ඣං එසාං ජුසනති	354	සාග්‍රි වත මං	457
සත්ඛිකාරතිකාගාචාරිතවනො	451	සාග්‍රිති න වදෙසා	330
සත්ඛිකාරපරිනිබ්බංගි	446	සානුවචෙදං	334
සත්ඛිකාරමංගුලංගමංගි	408	සාමඤ්ඤාථං	453
සහථා	457	සාමා	328
සහධම්මිකං	397	සාමාකහකඩා	447, 462
සහධම්මිකො	391, 402	සාමිගං	331
සහව්‍යානං උපපජ්ඣති	455	සාගතනසමගං සාමිකානං	
සහසං පානුවමහාරාජිකානං	439	සාවො නිසාංතොති	427
සංගමො	387	සාරණා පව්වාගව්‍යතං	401
සංගොජනා	288	සාරදං ඛදරපඤ්ඤං	411
සංගොජනානං	444	සාරපානො	447
සංගොජනීයෙසු ඛමෙමසු	296	සාරාදුති	364
සංවරාග	338	සාරාඤ්ඤං	390
සංවිජ්ජනති	266	සාරාඤ්ඤානි භොනති	343, 344
සංවිජ්ජමිනා	266	සාරිසුතොනං මොගාලොකො	84
සංවිදුතිනා	344	සාරිසිකානං	388
සංචෙගමාපාදි	460	සාරෙ පතිට්ඨිනො	447
සංචෙජ්ජීයෙසු ධානෙසු	266	සාලිසුකං	32
සංචෙතොති	376	සාලොකිනා	434
සංචන්දනිචෙව	461	සාවකහාසිනා	327
සංසාදෙති	397	සාවතො සො ආනන්ද	
සංසුද්ධගහඤ්ඤො	393	අපමෙය්‍ය නිපාගො	438
සංසුද්ධවාරණං	446	සාවජ්ජං	454
සංසුද්ධවාරණං	393	සාවජ්ජානවචෙජ්ජ	358
සංසුද්ධවාරණං	448	සාවචෙජ්ජන	462
සංසුද්ධවාරණං	448	සාවචෙජ්ජා	334, 337
සංසුද්ධවාරණං	448	සාවචෙජ්ජං	9
සංසුද්ධවාරණං	448	සාගවසුඛං	330

පිටස්ථානානි.		පිටස්ථානානි.	
සි.		සුබසංසිතානි	364
සිකති සිකතිපදෙසු	319	සුබං	419
සිකති පච්චිකතිස	382	සුබං චෙදිසති	448
සිකතිකාමානං	141	සුබාධිවාහං	31
සිකතිමහං	442	සුබාවහං	31
සිකතිසමාදුතසා	446	සුඛිභූතෙන අත්තනං	430
සිහාලකමානං	206	සුමුඥං	337
සිහාලකංගෙව නදති	418	සුමුද්‍රසානි	432
සිඛිසුචණ්ණං	432	සුමුමාලො	378
සිතං සිතමනතාය	454	සුබෙතෙන	364
සිප්පිසල්ලිකං	33	සුබො	447
සියං	362	සුගතිං	33
සියං අඤ්ඤාප්පතං නනෙව	435	සුගතිං සංගතං	456
සිලිවෙති	341	සුචිතං	462
සිසසිසං	447	සුචිතතිතචිතති	341
සිතිභූතං	373, 420	සුජාතා සෙසානි ඩිතා	217
සිලකථා ව නො හවිසාති	357	සුඤ්ඤාතං පටිසංසුතතං	326
සිලකතිකං	357	සුඤ්ඤාතොසමාධි	464
සිලකතිකෙන	391	සුඤ්ඤාය	418
සිලබ්බතං	435	සුතවා	36
සිලවා	447	සුතං	45
සිලවා ගොති	319	සුතං තෙ ආනන්ද	438
සිලව්වකති	337, 456	සුතා	398
සිලව්වද්ධි	337	සුදංගතං ගහපති	
සිලසමාද	337, 456	අනාථපිණ්ණිකො	208
සිලං ආරබ්බ	429	සුදංගතං	432
සිලසංමඤ්ඤාගතානං	357	සුද්ධිවෙති	453
සිලානි	229	සුද්ධිමතතානං පරිහරති	383
සිලපොසථං	429	සුද්ධං අත්තනං පරිහරති	294
සිලෙන සමිං	429	සුතකතිතං	463
සිහසාදං	417, 418	සුතබ්බති	204
සිහසාදිකානං	111	සුපරිකම්මකතාය භූමියං	364
සිහසෙය්‍යං කප්පෙති	350	සුපාමෙය්‍යං	455
සිං		සුපාචාරාසං නොලියධිතං	244
සුකට්ඨකකවානං	456	සුපසියං උපාසිකං	244
සුකට්ඨං කරොති	442	සුභනිමිතං	19, 334
සුකං	297	සුභනෙතව අධිමුතෙතං ගොති	286
සුභංගං උපගෙව්ව්‍යං	248	සුමතිකතං	442
සුභපට්ඨංචෙදී	420	සුමෙධො	383
සුභමහසිත්ථ	378		

	පිටිවිකානි.
සුසිටිමං ප්‍රිභමවාරිසු	483
සුරුමෙරයමජජපමාදට්ඨානං	430
සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි	284
සුසු කාලුකෙයො	323
සුසුසුසනති	327
සුංකද්ධිකංච හණ්ණිසම්මං	300
සුරො අමබ්බෙට්ඨා	215
සුලෙ උත්තාසෙතති	294
සො.	
සෙකං	445
සෙබ්බෙතං ඛලං	298
සෙබ්බි ඛො මහානාම සීලං	433
සෙබ්බස හි භික්ඛුනො	337
සෙබං හි සො භික්ඛුවෙ ඛලං	
ආගමම	298
සෙබො	313
සෙට්ඨමුපණ්ණං	357
සෙනවුත්තං ධාරිණි	379
සෙතුසානො	434
සෙතුසානො ගිහි	453
සෙනාසනපඤ්ඤපකානං	152
සෙසසරාපි	32, 354, 447
සෙසසරාපි ගුහානං	442
සෙසසරාපි දෙවා සුභකිණ්ණො	354
සෙසසරාපි හවං තොතමො	
හවං වානජො	
එතෙමෙ සුජ්ජා	397
සෙසසරාපි සරණො	
පරිබ්බජ්ජො	417
සෙසසරාපි භික්ඛුවෙ	
අපමනකසොපි ගුප්ථො	
දුග්ගණො හොති	264
සෙසසරාපි මනුස්සා	355
සෙසසරාපි විසාඛෙ	427
සෙසසං	464
සෙසෙසං එතෙන වුවමති	380
සෙවිතබ්බො	356
සො.	
සො	432

	පිටිවිකානි
සො ඉදං දුක්ඛං	394
සො ඉමං ලොකං	408
සො එවං පජානාති	419
සො එවං පජානාමි	
රුහො මෙ පභිනො,	412
සො එවං සමාභිනෙ පිනෙත	394
සො කාමානං	320
සො ච	391
සො ච නෙසං උච්ඡාදන	
පරිමග්ගනනසාපක	
සමබ්බාහනෙන	312
සොවෙය්‍යං	336
සොණො කොළිවිසො	130
සො තණ්හකම්යස	320
සො තාදිසො	333
සොතාපතති ඵලසච්ඡිකිරියාය	68
සොතාපනෙතො	444
සොතං	428
සො න කිය්‍යාති	417
සොපි න අරුජකං	346
සොපසසො	454
සො හවානංසෙච	320
සොචනසසට්ඨානීයං	404
සො රාහො තථාගතස්ස පභිනො	378
සොහං එවං විහරන්තො	382
සො හොති සමාධි න වෙච	
සනෙතො	451
සොකංගො	261
සොකංගො	383
හ.	
හට්ඨා	321
හන්තිසො ආලවසො	211, 372
හන්තිපජ්ජාතිකං	293
හන්තිපලෙඛනො	463
හද්ධසිභමො	358
හරති	2
හිමපාතසමසො	373
හිතං	420
හිතපණ්ණිනෙ	358
හිතො හොති සිලෙන	356
හෙතු පට්ඨසො	302
හෙමනතිසො	380
හොහෙච කම්භො	418